

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם הפירוש

דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם. אחת בלי פירוש. ומלבד אותם המקומות
החל מענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר. העוסקים בחכמת הקבלה.
הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מביא כל השינויים שבאו בדפוסים
הקודמים משנת שי"ח עד הנה.

מסורת הזהר

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא ב' חלקי
זהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים.

לוח השוואת הדפים

משוה הדפים בתקוני זהר, זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים, להדפיס שב, מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות
שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר

פתיחה לחכמת הקבלה

חלק ג

פרשיות: בראשית ב' — נח

כל אלו הם ממחבר הספרים המפורסמים, פנים מסבירות" ופנים מאירות" על עץ חיים
מהאר"י "תלמוד עשר ספירות" ס"ז חלקים, "בית שער לכונות" וספר "האילן הקדוש"

בעיה"ק ירושלים תובכ"א

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

הכנסת. ביהמ"ק: בית המקדש. בוצד"ק: בוצינא דקרדונותא. בחי': בחינה. בחי"א: בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד: בחינה ב' גי'די. בי"ע: בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ: בכל מקום; בכמה מקומות. במ"א: במקום אחר. במ"ר: במדרש רבה. ב"נ: בר גש. ב"ן: מספר (שם הויה במילוי ההיין) בס': בספר. בס"ד: בספרא דצניעותא; בסייעתא דשמיא. בסו"ה: בסוד הכתוב. ב"ע: בריאות עולם. בע"א: בענף א'. בע"ה: בעזרת השם. בעוה"ב: בעולם הבא. בעוה"ז: בעולם הזה. בעוה"ר: בעונותינו הרבים. בעה"ח: בעץ החיים. בע"כ: בעל כרחו. בע"מ: בעל מנת. בע"ש: בערב שבת. בעש"ק: בערב שבת קודש. בע"ת: בעל תשובה. ב"פ: בי פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ברהמ"ז: ברכת המזון. בר"ת: בראשי תיבות. ב"ש: בי שלשים; בית שמאי. בשכמל"ו: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת: בתפארת.

ג

ג"א: גירסא אחרינא (גרסא אחרת נוסח אחר); ג' אלפים; ג' אמצעיות. גו"ע: גולגלתא ועיניים. גי': גימטריה, (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח: (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאזירא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעיניין, חוטמא. ג"ע: גן עדן; גלוי עריות. ג"ע אח"פ: גולגלתא, עיניים, אוון, חוטם, פה. ג"פ: ג' פעמים. ג"ר: ג' ראשונות. ג"ש: גורה שוה. ג"ת: ג' תחתונות.

ד

ד': דף. ד"א: דבר אחר; דרך אמת. ד"ה: דברי הימים; דבור המתחיל. דהו"ג: דהוד וגבורה. דו"ג: דבר ונוקבא. דו"ק: התבונן היטב; דייק. ד"ו: דפוס וזלצבך. דחז"ל: דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר: דס' ראשונות. דכ"ז: דכל זה. דלפי"ז: דלפי זה. ד"מ: דפוס מנטובא; דרך משל; דיני ממונות; דבר מצוה. ד"נ: דיני נפשות; דם גדה. דנת"א: דנקודות, תנין, אותיות. דע"כ: דעל כן; דעל כרחך. דע"ס: דעשר ספירות. דעסמ"ב: דעיב סיג מיה ב"ן. דפו"י: דפוס ישן. דצח"מ: דומם, צומח, חי, מדובר. ד"ק: דפוס קרימונה. ד"ש: דרכי שלום. ד"ת: דברי תורה; דין תורה. דת"י: דעת, תפארת, יסוד.

א"א: אברהם אבינו; אי אפשר; אריך אנפין; ארך אפים. אב"א: אהור באהור. אב"ג: אגא בכח גדולת. אבי"ע: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג: אין גורסים; ארבע גלויות. א"ד: אינו דומה; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר: אדם הראשון. אדל"ג: אפשר דלא גרסינן. א"ה, או"ה, אוה"ע: אומות העולם. אה"ל: אור הלבנה. או"א: אבא ואמא; אחד ואחד. או"ח: אור חוור. אר"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל. או"מ: אור מקיף. או"נ: אריך ונוקבא. או"פ: אור פנימי. אחב"פ: אהור בפנים. אח"ז: אחר זה. אחז"ל: אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ: אחר כך; אחרי כן. אח"פ: אוון חוטם פה. א"כ: אם כן; אינו כראי; אין כאן. אכמ"ל: אין כאן מקומו להאריך. א"ל: אמר ליה. אל"ה: ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר: אור מים רקים. אנ"כ: אורות נצוצין כלים. א"ס: אין סוף. אע"ג: אף על גב. אע"פ: אף על פי. אעפ"כ: אף על פי כן. א"צ: אינו צריך. אצ"ל: אין צריך לומר. א"ק: אדם קדמון (שם עולם); אין קץ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו: אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר: אמר רב; אל רחום. ארגמ"ן: אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, גוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע: אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י: אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת: אם תאמר; אל תאמר; אל תקרא; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). אתב"ש: אחד מצרופי אותיות האי"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל: אם תמצא לומר. אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת אתערותא דלתתא.

ב

ב"א: בראשית א'; בן אדם; בנין אב; ברוך אתה. בא"ד: באמצע דבור. באבי"ע: באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר: באורא רבא. באדר"ז: באורא זוטא. בא"י: ברוך אתה ה'. ב"ב: בראשית ב'. בג"ד: בגין דא. בג"ה: בינה, גבורה, הוד. בג"כ: בגין כך. ב"ד: בית דין. בד"א: במה דברים אמורים; בדרך אחרת. בדר"ו: בדחילו ורחימו. ב"ה: בית הלל; ברוך דיבא; בית המקדש; בין השמשות. בהכ"נ: בית

ה

הי"ע: השם ירחם עליו. האר"י: האלקי רבינו יצחק. ה"ג: ה' גבורות. ה"ה: הוא הדין; הרי הוא; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד: הוא דעת. ה"ח: ה' חסדים. ה"י: היתה. ה"י"ם: הוד, יסוד, מלכות. (ג) אותיות משם אלהים. הל"ל: הוי ליה למימר. ה"מ: ה' מקיפים; הני מילי. ה"נ: הכא נמי. ה"נז: הנוכר. ה"נל: הנוכר לעיל; הנוכר למעלה. ה"ס: הוא סוד. ה"פ: הכי פשיטו; ה' פעמים; ה' פרצופין; הכי פירושו; הברה פשוטה. ה"ק: הקדוש. ה"ק: הכי קאמר. הקב"ה: הקדוש ברוך הוא. הקסוה"ז: הקדמת ספר הזהר. ה"ר: ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק: האלקי רבינו משה קורדובריה. השי"ת: השם יתברך. ה"ת: ה' תתאה. ה' תחתונות. התפ"א: התפשטות א. התפ"ב: התפשטות ב.

ו

ואכ"מ: ואין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ: ואם לא כן; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ר: ובעונותינו הרבים. ובש"ו: ובשער. וגו': וגומר (ראה וכו'). ודו"ק: דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל: ודי למבין. ול"ב: ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י: והמשכיל יבין. וזה"ד: וזה הדין. וז"ל: וזה לשונו. וכה"א: וכן הוא אומר. וכו': וכולה; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"ב: ולי גראה. ובלע"ד: וגראה לפי עניות דעתי. וע"ד: ועל דא. ועד"ז: ועל דרך זה. ועכ"ז: ועם כל זה; ועל כל זה. ו"ק: ו' קצוות. וש"ב: ושם נסמן. ו"ת: ו' תחתונות. ות"י: ותיקונים.

ז

ז"א: זעיר אנפין; זכות אבות; זה אומר. זאה"ל: זכור אותו האיש לטוב. זא"ז: זה אצל זה; זה אל זה; זה את זה; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז: זה בזה. זה"ז: זמן הזה. זה"ש: זה הוא שאמר. זר"ן: זעיר ונוקבא. זה לשונו; זכרו (זכרונ) לברכה. זל"ז: זה לזה. ז"ח: זהר חדש. זכ"ל: ז' כוכבי לכת. זלמ"ז: זה למטה מזה; זה למעלה מזה. ז"מ: ז' מלכים. זמ"ז: זה מזה. זמ"ן גק"ט: סדר ששת סדרי המשגה; זרעים. מועד, נשים, נויקין, קדשים, טהרות. ז"ס: זה סוד. ז"ע: זה ענין. זעה"א: זקני עם הארץ. זע"ז: זה אל זה.

ז"פ: ז' פעמים. זצ"ל: זכר צדיק לברכה. ז"ק: זרע קודש; זקף קטן. ז"ש: זה שכתב; שאמר. ז"ת: ז' תחתונות. זת"ז: זה תוך זה; זה תחת זה. זת"ח: זקני תלמידי חכמים.

ח

ח': חלק; חדש. ח"א: חלק א'; חכמים אומרים; חר אמר. ח"ב: חלק ב'; חכמה בינה. חב"ד: חכמה, בינה, דעת. חבת"ם: חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג: חלק ג'; חלוסי גרסאות. ח"ד: חלק ד'. חד"ר: חסד דין רחמים. ח"ת: חלק ה'; חלול ה'. חזה"ש: חלול השם. חזה"מ: חול המועד. ח"ו: חלק ו'; חסר ואו; חס ושלום. ח"ו"ג: חסדים וגבורות. חו"ד: חוקר ודורש, חלב ודבש. חוה"מ: חול המועד. חוהמ"ס: חול המועד סוכות. חוהמ"פ: חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל: חוץ לארץ. ח"ז: חלק ז'; חדש זה. חז"ל: חכמינו זכרם לברכה. חז"ן: חכמה חסד נצה. חכ"א: חכמים אומרים. חל"ה: חלק לעולם הבא. חנ"ה: חנוכה הבית. חנכ"ל שצ"ם: שבעה כוכבי הלכת; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס: חכמה סתימאה. ח"ע: חיי עולם; חתימת עדים. חע"ה: חיי עולם הבא. ח"ש: חצי שעה; חלול שבת. חש"ו: חרש, שוטה וקטן. חש"ח: חולם שורק, חיריק.

ט

ט"א: טור א'; טעם אחר. טו"ר: טוב ורע. ט"מ: טומאת מת; טעמא מאי; טעמי מקרא. טנת"א: טעמים, נקודות, תגין, אותיות. ט"ס: ט' ספירות. ט"ר: ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד: י"ב המזלות; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה, מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת: ט' תחתונות.

י

י"א: יש אומרים; יש אוסרים; ירא אלהים; ירחמהו אל. יא"י: ישוב ארץ ישראל. יא"ל: יש אם למקרא; יש אם למסורת; יזכרם אלהים לטובה. י"ג: יש גורסים; יין גפן; מספר. י"ד: יש דורשים. י"ה: (ב) אותיות הראשונות משם הוי"ה. יה"א: ג' מלאים של שם הוי"ה. יודין ההי"ן אלפין. יה"כ, ייהכ"פ: יום הכפורים. יה"ר: יהי רצון. יו"כ: יום כפור. יו"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט: יצר טוב; יש טעם; יום טוב. יר"ט: יום טוב. יול"א: יתברך ויתעלה לעולם אמן.

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ליב נתיבות החכמה. ל"ג : לאי גרסינו ; לשון גמרא. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב, סיג מ"ה ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמ"ש"ה : לפנים משורת הדין. לפ"ע : לפי עינינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שגא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בטרם. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מסורה גדולה ; מלח גוף. מג"מ : מצוה גוררת מצוה. מ"ד : מייך דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : הדין. מהל"ל : מה היה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשוח ; מנא הגי מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מו"מ : משי ולא מטי. מו"מ - מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוציא יום טוב מוצי"ש"ק : מוציא שבת קודש. מו"ש : מוציא שבת. מ"ז : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרי"ז : שם

יט"ל : יש טעם לדבר. י"י : רמז על יחוד הוי"ה ואדני. י"י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום ספור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' : כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אמר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כא"א : כתוב אחד אומר. כאו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כאו"ל : כל אומה ולשון. כאחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כה"א : כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"נ : כן היא נוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה ; (לאמור) : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו). כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כופו"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ו : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך ; כמו כן ; כתוב כאן. כל"ז : כלי זיין. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכת. כמד"א : כמה דאת אמרת. כמו"ש : כמו שכתוב. כמש"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנז' : כנוצר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנוצר לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, -להיות לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט : כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א'; עמוד א'; ענין אחר ; על אודות. עאכ"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין); שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. עד"ז : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ו : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ו : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"ג : עתיק ונוקבא. ע"ו : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיר"כ : ערב יום כפור. עי"ו : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני. עכאו"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש. עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ו : עם כל זה. עכו"ם : עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר מכות. עמודא : עמודא דאמצעיטא. עמ"ש : עין מה שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב : עקודים, נקודים ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על סמן. עמט"ב : ע"ב סיג מ"ה בין. עע"ו : עובדי עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות. ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"ט : על צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קיישא. ע"ר : ערב רב. ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש. ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פרוש אחר. פא"פ : פנים אל פנים ; מה אל מה ; פעם אחר פעם. פ"ב : פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים. פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה : פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח : פנימיות וחיצוניות. פו"כ :

מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מ"ן גוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מטה"ו : מסורת זוהר. מ"ע : מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מה שא"כ : מה שאין כן. מ"ש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

ג

ג"א : גוססא אחרינא ; גביאים אחרונים. גא"כ : נאמר כאן. גג"ע, ר"ע : גפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. גגה"ד : גנמר הדין. ג"ה : נמי הכי ; נר הבהלה. גצח הוד. גה"י : גצח, הוד, יסוד. גה"מ : גצח, הוד, יסוד, מלכות. גו"ג : גע וגו ; געשה וגשמע. גוק' : גוקבא. גח"ש : גדוי, חרם, שמתא. ג"ל : גראה לי. ג"מ : נפקא מינה. ג"נ : גח נפש. ג"ע : גוקבי עינים ; נשמתו עין ; גוחו עין. ג"צ : גחמת ציון. גק' : גקרא. ג"ר : נפש רוח ; גחת רוח ; גביאים ראשונים. גר"ן : נפש, רוח, נשמה. גרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. גש"ב : ג' שערי בינה. גת"א : גקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הוי"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמיגא. סר"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס"י : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : ספר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א ; שלישי
 אמצעי ; שלישי א. ש"ב : שמואל ב ; שער ב.
 שב"ד : שליח בית דין. שב"ה : שמחת בית
 השואבה. שבי"כ : שבירת כלים. ש"ג : שער
 ג ; שיעור ג. שג"ע : של גן עדן. שה"ש :
 שיר השירים. שוא"ת : שב ואל תעשה. שוי"ט :
 שבת ויום טוב. שו"ש : ששון ושמחה. שו"ת :
 שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת חנם ; שבה
 חנכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך. ש"כ :
 מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"נ : שם נסמן. שנגל"ה : שורש
 גשמה, גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (נ) חיות
 המרכבה) שור, גשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר.
 ש"ע : שלישי עליון ; שמנה עשרה ; שמיני
 עצרת. ש"צ : שליח צבור. שצ"ם חנכ"ל : זי
 כוכבי לכת) שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה.
 כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ; שם רע.
 ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שלישי תחתון.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ :
 תהלים, איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא.
 תה"ד : תפלת הדרך. תה"ר : תהומא רבא.
 תה"ש : תפלת השחר. ת"ו : תם ו'נשלם.
 תובב"א : תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן.
 תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם. תוה"ק :
 תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע :
 תם ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ :
 תורה שבכתב. תשבע"פ : תורה שבעל פה.
 ת"ז : תקוני זהר. ת"ח : תא חזי תקונית
 חדשים ; תלמיד חכם. תצה"מ : תחית המתים.
 תכ"ב : תלת כלילן בתלת. תכ"ד : תוך כדי
 דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל : תלמוד
 לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר
 ספירות. ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר)
 תרי"ג מצות. ת"ש : תפלת שחרית ; תא שמע.
 תש"י : תפילין של יד. תש"ר : תפילין של
 ראש ת"ת : תפלת. תפארת.

פרט וכלל. פר"ר : פריה ורביה. פי' : פירוש. פי"י :
 פושעי ישראל ; פועל יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק :
 פתיחה לחכמת הקבלה. פמ"א : פנים מאירות.
 פמ"ס : פנים מסבירות. פ"נ : פקוח נפש. פדיון
 נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה. פ"ק :
 פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פ"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש,
 סוד. פ"ש : פסח שני ; פרשת שקלים ; פדיון
 שבויים.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג ; צום
 גדליה. צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומת,
 זי, מדבר. צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות.
 צ"ע : צריך עיון. צעב"ח : צער בעלי חיים.
 צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש :
 קודשא בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת
 המגילה. קה"ק : קדש הקדשים. קה"ת : קריאת
 התורה. ק"ו קל וחומר. קר"ח : קל וחומר.
 קוש"י : קוצו של יוד. קכ"ד : קדם כל דבר.
 קלי' : קליפות. קמ"ל : קא משמע לן. ק"פ :
 קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ; קדשים קלים.
 קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש : קריאת
 שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : רבי אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש
 בית דין. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא
 דלא אתידע. ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות
 היחיד. רה"ק : רוח הקדש. רה"ר : רשות
 הרבים. ר"ח : ראש חודש. רח"ו : ר' חיים
 וויטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ; רבי יוסי.
 רי"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשויבן ; רחמנא
 ליצלן ; ראה לדבר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש
 מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :
 מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ :
 רעיא מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר'
 שמעון בר יוחאי. רשר"ד : ראה, שמיעה, ריה,
 דבור. ר"ת : ראשי תיבות. רת"ס : ראש
 תוך. סוף.

ב ר א ש י ת

אמר ר' שמעון הא תנינן, אדכד ברא קב"ה עלמא, ב (ה) גליף בגילופי דרוזא דמהימנותא, ג) גו טהירין, ברזין עלאין, וגליף לעילא, וגליף לתתא, וכלא ברזא דחדא, ועביד עלמא תתאה, ס) כגוונא דעלמא עלאה, ודא קאים לקביל דא, למהוי כלא חד, ביחודא חדא, ז) ובגין כך קב"ה ג) גליף ח"ד גליפי דאתוון עילא ותתא, ובהו ברא עלמין.

(ב) ות"ח כגוונא ס) דעבד קב"ה עלמא, הכי נמי ה) ברא ליה לאדם קדמאה. י

מסורת חזרה

דרך אמת

(א) חקק בחקיקות סוד האמונה באלוהים העליונות. (ב) חקק חוק המלוכה בסודות העליונות שנאלמות. (ג) חקק חקיקות האמונות שעל ידם יסוד העולם.

שה"ש ס"ב טד שכה. רות ע"ז טב שית. פ"ה טא שג. פ"ח טב שיא. (ב) גליף בגילופי — עלאין ח"ב קכו: (ג) רזא דמהימנותא ח"א לט. קנב: רל: רלא. ח"ב רנג. ח"ג קמג. (ד) גליפי דאתוון — ברא עלמין ח"א ב. רד. ח"ב קכו: קנא: ת"ו בהקדמה דף טו. ז"ח רות פ"ח טב שח. (ה) ברא ליה לאדם קדמאה (למעבד אדם) ח"א כג. כה. קכא: קכב: קל: רכא. ח"ב כג: כד: נה. רלא. רמה. ח"ג יט. לה: מד: מו: מח: פג. קיו. רו: ז"ח בראשית ט"ו טא שג. שה"ש ט"ו טג שכד.

חלופי גרסאות: א) בוהר זולצבך כתיב: ההיכלות. וניא, הא יך ספר ההיכלות. וניא ער. כאן אשתכללו מלין מכאן ולהלאה תקוני דפרשתא. ג) ניא בגליפוי. ג) נ"א דהימנותא. ד נ"א מוסיף ברזא. עלאה. ס) (פ"י גיע דלתתא). ו) (פ"י גיע עלאה). ז) ניא בגין כך קב"ה גליף גליפי דאתוון עלאין ותתאין דהא קב"ה אעטר ליה לאדם בעטרין עלאין. (אה"ל) ח נ"א גלופי. ט) נ"א דברא. י) נ"א מוסיף בעשרה מאמרות.

ז' היכלות	הסולם
<p>(א) אר"ש הא תנינן, דכד ברא קב"ה עלמא נריף בנילופי דרוזא דמהימנותא גו טהירין ברזין עלאין: אר"ש הרי תנינן, אשר בעת שברא הקב"ה את העולם, חקק חקיקות של סוד האמונה, דהיינו של המלכות תוך האורות בסודות העליונים. כלומר שהעלה המלכות, לבינה, ונמצא שאותה החקיקה שהיתה במלכות, חקק אותה גם בספירות העליונות של הבינה, שה"ס שתוף מדת הרחמים דבינה בדין דמלכות, שעשה המאציל לצורך בנין העולם, כנ"ל בכ"מ, וגליף לעילא וגליף לתתא, וכלא ברזא חדא, וחקק למעלה, בהבינה, וחקק למטה בהמלכות, והכל בסוד אחד. כלומר שב' החקיקות שחקק היו בצורה אחת, של הבינה, ועביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, ורא קאים לקביל דא, למהוי כלא חד ביחודא חדא ועשה את עולם התחתון, דהיינו את המלכות, כעין עולם העליון, בינה, ועשאם זה כנגד זה בשוה, כדי שיהיו שניהם אחד, ועלו ביחוד אחד. ביאור הדברים. כי התחתונים, ששורשם הוא מלכות, שהיא מדת הדין, שנצטמצמה שלא לקבל לתוכה את אור העליון, נמצאים משום זה, שאינם ראויים לקבל את אור העליון, כמו שורשם שהוא מלכות, וע"כ לא יכלו התחתונים להתקיים ולהגיע אל המטרה שבשבילה נבראו, לפיכך שיתף הקב"ה את</p>	<p>מדת הרחמים שהוא בינה, במדת הדין שבמלכות. כלומר, שהעלה המלכות לתוך הבינה, ונחקקה המלכות, כמדת הבינה, דהיינו שהשיגה בית קבול לקבל אור העליון, כמו הבינה, ואחר שנשתתפה המלכות בבינה, ברא ממנה כל התחתונים, ובוזה נמצאים התחתונים ראויים לקבל כל המוחין העליונים. (כמש"כ לעיל בכראשית א' דף ז' ד"ה וכובר) וז"ש שעשה עולם התחתון, דהיינו את המלכות, כמו עולם העליון שהוא בינה, ונעשתה המלכות ראויה לקבל אור העליון כמו הבינה, וז"ש ורא קאים לקביל דא, שזה עומד כנגד זה בשוה, כלומר, שבעת שהבינה בקטנות, נמצאת בשבילה גם המלכות בקטנות, וע"כ בעת שהבינה חוזרת לגדלותה, נמצאת גם המלכות משגת הגדלות כמותה. למהוי כרא חד ביחודא חדא. שנתקנו שניהם באופן כזה שיהיו שניהם אחד ביחוד אחד. ואחר שנתקנה המלכות כמו הבינה, יצאה ממנה נשמת אדם הראשון וכל התחתונים, ונמצאים גם הם ראויים לקבל כל האורות שבהבינה, כמ"ש לפנינו.</p> <p>(ב) ותא חזי, כגוונא דעבד קב"ה עלמא, הכי נמי ברא ליה לאדם קדמאה, ובוא וראה, באופן זה שברא הקב"ה את העולם, דהיינו בשתופה</p>

(דפניי דף ל"ח ע"א)

בראשית

פתח ואמר * והמה כאדם עברו ברית וגו', דהא קב"ה אעטר ל' ליה כ' בעטרין עלאין, וברא ליה בשית סטרין דעלמא, למהוי שלים בכלא, וכלא זעאן ודחלן כ' מקמיה, דהא כד אתברי אדם, אתברי בדיוקנא עלאה, והווי מסתכלן בהווא דיוקנא, וזעאן ודחלן מקמיה.

ג) ולבחר אעיל ליה קב"ה י בגנתא דעדן, לאתעדנא תמן בעדונין עלאין, והווי מלאכין עלאין סחרין ליה, ומשמשין קמיה, ורזין דמריהון הווי אודעין ליה. ת"ח, בשעתא דאעיל ליה קב"ה לגנתא דעדן, הווי חמי ו' ואסתכל מתמן, כל רזין עלאין, וכל חכמתא, בגין למנדע ולאסתכלא ביקרא דמריה.

ד) ה' (ה) שבעה היכלין י מדורין אינון לעילא, דאינון רזא דמהימנותא

מסורת הזהר

דרך אמת

א) והמה כאדם עברו ברית הושעו' ח"א נ"י ויקבל כ"ב ע"ב ותקון כ"א דף כ"ב. ח"ב רסב: ח"ג קכב. ב) וברא - בשית סטרין

ח"א מו. ג) ועאן ודחלן מקמיה ח"א יג: עא: קצא: רכא: ח"ב נה: ח"ג לג: קיו: קנב: ז"ח לה טג שמד. ד) גן ערן ח"א ז. מו: ס: סא. סה: סו. פא: קו: קב: רג: רכא: רכד: רכה: רכו: רלא: רמג, רסב. ח"ב יא. יג: לט: נה: צה: צו: צח: קלו: קמב: קנ: קנא: קנו: קענ: קצ: רר: רח: רס: רי: ריא: רכט: רלא: רעא. ח"ג נג. ע: עא. פד: קו: קסו: קסט: קצו: רה: רפה: שנ. ת"ז בהקדמה ז. יב: ז"ח בראשית י"ג טג שי י"ח טא שיד. טד שינ. יתרו ל"ג טב שמא. מ"ז ט: שמח, טד שה. אחרי מ"ן טא שלג. חקת נ"א טא שלא. בלק נ"ג טב שיב, טג שכג, טד שה. שה"ש ס"א טא שמא, טב שטז. ס"ה טג שכז: ס"ז טג שמה. ס"ח טד שמה, שנ. ס"ט טא שח. רות ע"ה טג שיד. ע"ט טד שלג. פ"ב טד שלט. ה) שבעה היכלין ח"א כג: כד. מא: ח"ב רב: רמה. רס: ת"ז ת"ן ב יח: ת"ן כ"א מנ:

חלופי גרסאות א נ"א מוסיף ליה "לאדם" כ נ"א בעטרין עלאין (פי' ג' ראשונות) ג נ"א מניה. זנ"א קמיה ד נ"א מוסיף והווי "כריין" מסתכלין. ס נ"א מלאכים. ו נ"א ומסתכל. ז נ"א ליג מדורין.

דביע

הסולם

ז' היכלות

ג) ולבחר אעיל ליה קב"ה בגנתא דעדן לאתעדנא תמן בעדונין עלאין, והווי מלאכין עלאין סחרין ליה ומשמשין קמיה, ורזין דמריהון הווי אודעין ליה: ואח"כ, הכניסו הקב"ה לגן עדן, להתעורר שם בהענוגים עליונים, והיו מסבכין אותו מלאכים העליונים ומשמשים לפניה, ומודיעים לו סודותיו של רבונם. תא חזי בשעתא דאעיל ליה קב"ה לג' הווי חמי ואסתכל מתמן כל רזין עלאין וכל חכמתא, בגין למנדע ולאסתכלא ביקרא דמריה, בוא וראה, בשעה שהכניסו הקב"ה לג'ע, היה רואה ומסתכל משם כל סודות העליונים וכל חכמתם. בכדי שיוכל לדעת ולהסתכל ביקרו של רבונם. וכל זה היה לו לאדה"ר, משום שנברא בדיוקנא עלאה של הבינה.

ד) שבעה היכלין מדורין אינון לעילא, דאינון רזא דמהימנותא עלאה:

ז' היכלות ומדורים הם למעלה, שהם סוד האמונה העליונה.

בשחופה של מדת הרחמים דבינה כנ"ל, כן ברא הקב"ה לנשמת אדם הראשון, כלומר שגם נשמת אדם הראשון קבלה אותו השיתוף דמדת הרחמים, שנברא בו העולם שהוא מלכות (כנ"ל בדיבור הסמוך), וע"כ השיג גם הוא כל האורות העליונים שבבינה, כמו המלכות, כמו שהזהר מבאר לפנינו. פתח ואמר, והמה כאדם עברו ברית וגו' דהא קב"ה אעטר ליה בעטרין עלאין, וברא ליה בשית סטרין דעלמא למהוי שלים בכלא: פתח וכו' שהרי הקב"ה הכתיר לו לאדם הראשון בעטרות עליונות, דהיינו במוחין דג"ר, וברא אותו בשש קצוות העולם, דהיינו מוחין דו"ק, כדי שיהיה שלם בכל. וכלא זעאן ודחלן מקמיה, דהא כד אתברי אדם אתברי בדיוקנא עלאה, והווי מסתכלן בהווא דיוקנא וזעאן ודחלן מקמיה: וכל הבריות היו חרדים ומפחדים מפניו, כי כשנברא אדה"ר נברא בצורה עליונה, והיו הבריות מסתכלים באותה הצורה וחרדים ומפחדים מפניו.

(דערי דף ל"ח ע"א)

עלאה, ושבעה היכלין אינון לתתא ^ב כגוונא דלעילא, ואינון שית כגוונא עלאה, וחד טמיר וגניזו איהו לעילא. וכל אלין אינון ברוא עלאה, בגין דכל הני היכלין, אית בהו כגוונא דלעילא, ואית בהו ^ב כגוונא דלתתא, למהוי כלי' בדיוקנא דרזא דלעילא, ובדיוקנא דרזא דלתתא, ובהו הוה דיריה דאדם.

ה) ולבתר דאתתרך מגנתא דעדן, אתקין ^י לון קב"ה לנשמתהון דצדיקיא, לאשתעשעא בהו. כדקא חזי, מזיוא דיקרא עלאה. וכל חד וחד, אתתקן כגוונא דלעילא, וכגוונא דלתתא, כמה דאוקימנא.

דרך אמת

(ב) שיש נכס מזויי עולם העליון ועולם החסמון.

חלופי גרסאות ^א ב' ג' מוסיף כגוונא דלהון חד. לקבל חד. שבעה מדורין דהיכלין אינון לתתא. ג' ג'א' ליה.

דב"ע

הסולם

ז' היכלות

גוף, לבוש, והיכל. הרי שהמלכות נקראת היכל. אמנם אחר שעלתה המלכות ונכללה בכינה, (כנ"ל בתחילת המאמר), הנה אז נבחנת גם הבינה בשם היכל כמו המלכות. וזהו מבחינת הכלים. אמנם מבחינת האור נבחן עיקר ההיכל על הבינה, ולא על המלכות, כי המלכות, לית לה מגרמה ולא מידי. והשם היכל, יורה שכבר השיגה המדרגה כל שיעור האור שהיא ראויה לקבל בשתא אלפי שני. וזהו שאומר הוהר לעיל (בראשית א' דף קעב) בראשית ברא-שית, אלמים היכלא שביעאה, והכי אנון ז' היכלות לתתא, ואינו אומר, ברא שית היכלות, אלקים היכלא שביעאה, כי סוד בראשית, ה"ס אשר דנפיק מראשית שהיא א"א (כנ"ל בכראשית א' אות ו') דהיינו שעל ידי עלית המלכות דא"א במקום בינה דא"א אל הראש, או יצאה בינה דא"א מהראש אל הגוף שלו, דהיינו שאבדה בחינת ג"ר, ונעשתה לבחינת ו"ק בלי ראש, שז"ס שהראש נהפך אל אשר כמ"ש בהסולם שם. ועל מצב הזה נרמזו בבראשית הנוטריקון ברא-שית, שברא בהבינה ו"ק בלי ראש. ולפיכך עוד לא יצאו שם בחינת היכלות, כי אינם יוצאים בשעת קטנות. אלא אח"כ כשיצאו המוחין דגדלות, ואתון אל"ה דבינה חזרו להראש, ואשתלם שמא דאלקים בהבינה, כמ"ש שם, או נעשתה הבינה להיכל השביעי, ואלו הו"ק שקדמו ליציאת הבינה, קבלו ג"כ את תקונם מהיכל השביעי שהיא בחי' ג"ר שהם נשמה חיה יחידה, ואז נעשו הו"ק ששה היכלות. באופן שכל הו' היכלות יוצאים בבת אחת, דהיינו אחר המשכת הג"ר. הרי שההיכלות מתחילתם לא יצאו אלא בכינה,

שהששה

העליונה. דהיינו בינה. ושבעה היכלין אינון לתתא כגוונא דלעילא, ואינון שית כגוונא עלאה, וחד טמיר וגניזו איהו לעילא. וכל ארין, אינון ברוא עלאה. ז' היכלות הם למטה, בהמלכות, כעין ההיכלות של מעלה, בבינה. והם ששה כמו למעלה, והם נגד שש הספירות, חג"ת נה"י, והיכל אחר הסתור והצפון הוא עליהם מלמעלה, והוא נגד ספירת הבינה. וכל אלו ההיכלות של המלכות ואפילו ששה התחתונים, הם בסוד העליון, דהיינו בצורת הבינה. בגין דכל הני היכלין, אית בהו כגוונא דלעילא, ואית בהו כגוונא דלתתא, למהוי כלי' בדיוקנא דרזא דלעילא ובדיוקנא דרזא דלתתא, משום שכל אלו ההיכלות יש בכל אחד מהם כעין של מעלה וכעין של מטה, בכדי שיהיו כלולים בצורה העליונה, שהיא בינה, ובצורה תחתונה, שהיא מלכות. ובהו הוה דיריה דאדם, ובהיכלות הללו, היחה דירתו של אדה"ר.

ה) ולבתר דאתתרך מגנתא דעדן, אתקין לון קב"ה לנשמתהון דצדיקיא

לאשתעשעא בהו כדקא חזי מזיוא דיקרא עלאה: ואחר שאדה"ר נגרש מנ"ע, התקין אותם הקב"ה בשביל נשמות הצדיקים, להשתעשע עמהם בזיו יקרו העליון כראוי להם. וכל חד וחד אתתקן כגוונא דלעילא וכגוונא דלתתא כמה דאוקימנא. וכל אחד ואחד מהיכלות האלו נתתקן כעין של מעלה שהיא בינה, וכעין של מטה שהיא מלכות, כמו שבארנו.

ביאור הדברים, כי השם היכל היא בעיקר על המלכות, כי מבחינה ידועה מכונות הע"ס כח"ב תו"מ, בהשמות: שורש, עצמות.

(דמ"י דף ל"ח ע"א)

ו) * היכלא קדמאה, אתר דאיהו מתתקן לתתא, למהוי כגוונא דלעילא, והא אתערו חבריאי, נמוסי דגנתא דעדן, כמה דאיהו ברזא עלאה. י ולא שלטא ביה עינא, בר נשמתהון דצדיקייא, למהוי * גליפין לעילא ותתא, ולאסתכלא מתמן, ברזא דמריהון, ובענוגא דלעילא.

מסורת זוהר

א) היכלות ח"ב רכט: רמד: רנה. ח"ג קסו: קעא: רכט: רסז: ת"ו תקי י"א כו: חלופי גרסאות א נ"א קדמאה. כ נ"א מוסיף דאיהו מתקן לגו, גו טמירו דרוא דלתתא גניו וסתום מכלא. ונ"א דאיהו מתקן לגו לגו, גו טמירא וכו' ונ"א ואיהו מתקן לגו לגו ג נ"א גליפין ונ"א גליפין.

דב"ע	הסולם	ז' היכלות
<p>אשר בגן עדן, כמ"ש ובהו הוה דיוריה דאדם, ולבתר דאתתרך מגן עדן וכו' הרי שהמדובר הוא מן היכלות שבג"ע. ונודע שיש ג"ע עליון מבחינת בינה וג"ע תחתון מבחינת מלכות. ואומר כאן לפנינו ששניהם שוות, ומדבר בג"ע תחתון ורומז גם על ג"ע העליון. גם צריך שתדע שההיכלות כלולים זה מזה, וכמו שיש ז' היכלות בכלל, כן כל היכל כלול מאלו הז'. והם נחלקים לג' בחינות: כי הששה היכלות הם ב' בחינות, שהם א' נה"י, ב' חג"ת. ובחינת היכל השביעי, הוא בחינת ג"ר אשר בפרטיות כל היכל והיכל. כמו שהולך ומבאר לפנינו.</p>	<p>שהששה היכלות יצאו בה בסוד ברא-שית, שהם ו"ק דבינה, אשר דנפיק מראשית כנ"ל. והיכל השביעי הי"ס ג"ר דבינה. ואח"ז קבלו גם הזו"ן המוחין הללו. ויצאו ז' היכלות גם בזו"ן כמו בבינה. וז"ש שם והכי אינון ז' היכלות למטה, וכן הם ז' היכלות למטה בזו"ן. דהיינו שמקבלים מן היכלות דבינה. הרי שהגם שמבחינת הכלים עיקר השם היכל הוא בהמלכות, מ"מ מבחינת האור הוא להספך, שעיקר השם היכל, הוא מהבינה.</p>	

ו) היכלא קדמאה, יסוד
 היכל הא', הוא המקום שנתתקן למטה, להיות כעין של מעלה. דהיינו יסוד שבמלכות, שנתקנה למטה במקומה, להיות כמו בינה. והא אהערו חבריאי, נמוסי דגנתא דעדן כמה דאיהו ברזא עלאה. וכבר ענדו בזה החברים, שמתוקי הג"ע הוא, שחיהיה כל הבחינות שבה, כמו שהם בסוד העליון, דהיינו בהבינה. ובחינת המלכות דמדת הדין לא תהיה נכרת שם כלל. ורא שרטא ביה עינא, ואין העין שולט בה, כי נקודת המלכות נגנזה בפנימיות, ואינה נראיה, ורק נקודה דמדת הרחמים נראית בה, (כנ"ל) בהקדמת זוהר דף צ"ט במאמר ב' נקודין עש"ה) בר נשמתהון דצדיקייא למהוי גליפין לעילא וכתתא וראסתכלא מתמן ברזא דמריהון ובענוגא דלעילא, הוץ מנשמות הצדיקים, להיותם חקוקים למעלה ולמטה, דהיינו שהם נשלמים הן מבינה והן ממלכות, הם דאזים להשיג את נקודת המלכות, ולא עוד אלא שמשגיגים על ידה להסתכל בסוד רבונם, ולהתענג בתענוגים העליונים, ואלין

וזה אמרו כאן שבעה היכלין מדורין אינון לעילא, שז' היכלין ומדורין הם למעלה בהבינה, כי שם יוצאים מתחילה כנ"ל, היכלין הם ג"ר ומדורין הם בחי' ו"ק כמ"ש לפנינו, וז' היכלין אנון רתתא כגוונא דלעילא, שאח"כ מקבלים הזו"ן מוחין דג"ר מבינה, ומתתקנים גם למטה בזו"ן ז' היכלות, ומחוך שז' היכלות דבינה נחלקו לג"ר ו"ק, כנ"ל בסוד בראשית ברא-שית, אלקים היכל שביעאה, לכן אומר גם כאן ואינון שית כגוונא עיראה וחר טמיר ונניו איהו לעילא, והם ששה היכלות בהנוקבא כמו הששה היכלות שבבינה, והיכל השביעי הוא עליון עליהם כמו שם בהבינה, באופן שששה היכלות התחתונים הם בחינת המלכיות שבששה ספירות חג"ת נה"י שבהנוקבא. והיכל השביעי היא המלכות שבבינה דנוקבא, שהיא ג"ר דהיכלות, דהיינו כמ"ש בשבעה היכלות דבינה.

ואלו ב' מיני היכלות שאומר כאן, הרי הם כן מבחינת הכלל, אמנם מבחינת פרט, יש ב' מיני היכלות הללו, בכל פרצוף ובכל מדרגה, שז' היכלות עליונים הם בו מחזה ולמעלה, ששם בחי' או"א שבאותו פרצוף, וז' היכלות תחתונים הם בו מחזה ולמטה, ששם בחי' זו"ן שבאותו פרצוף, ואלו ז' היכלות שהולך ומבאר לפנינו, הם ז' היכלות (רפוי' דף ל"ח ע"א *) דף ל"ח ע"ב)

(ז) ואלין אינון צדיקיא, דלא אחלפו יקרא דמריהון, בגין דחלא אחרא. כתיב "אשת חיל עטרת בעלה, רזא דמהימנותא, לאתדבקא בר נש במריה, ולדחלא מגיה תדיר, ולא יסטי" (א) לימינא ושמאלא, והא אוקימנא, דלא יהך בר נש, (ב) בתר דחלא אחרא, דאקרי אשת זנונים, ובגין כך כתיב "לשמרך מאשה זרה" (ג) מנכריה אמריה החליקה.
 (ח) היכלא דא, קאים בדיוקנא "דרזא עלאה, בגין דכד נשמתין דצדיקיא נפקי מהאי עלמא, עאלין גו אלין היכלין, די בגנתא דעדן דלתתא, ותמן "יתבין כל חד וחד, כל ההוא זמנא דאצטריכא נשמתא למיתב תמן.

מסורת חזרה

דרך אמת

(א) אשת חיל עטרת וגו' (משלי י"ב) ח"ב (ב) בלא יחליפו אמונתם הקדושה בשביל יראה אחרים פג: קנח: ח"ג מב: צו: קכד: קעח: רל: ת"ז על עכו"ם.
 (ג) בננתא דערן דלתתא ח"א ז: פא: קו: קז: ח"ב יא: צו: צט: קלו: קנ: רח: רט: רי: ריא: ריב: רלא: ח"ג נג: ע: קצו: ז"ח בראשית י"ג טג שלב: י"ח טב שיח: פרשת צו מ"ו טד שו: מ"ז טא שלג: טד שלו.

חלופי גרסאות א גימא ימינא. ב גימא זרה וגו' ג גימא דכיא. ד גימא היכלין אלין. ה גימא עאלין.

היכלא קדמאה

הסולם

היכלות דב"ע

העליון, שהוא היכל הבינה, כולל בתוכו הגי' שהם כח"ב. וכאן הוזהר מביאר את היכל האי מתתא לעילא שהוא היכל היסוד.

(ז) ואלין אנון צדיקיא דלא אחלפו יקרא דמריהון בגין דחלא אחרא, כתיב אשת חיל וגו': ואלו המשיגים את המלכות שבהיכלות, הם הצדיקים אשר לא החליפו את כבוד רבונם באלהים אחרים, שהם משיגים את המלכות בסויה אשת חיל עטרת בעלה. רזא דמהימנותא לאתדבקא בר נש במריה, ולדחלא מגיה תדיר, ולא יסטי לימינא ושמאלא, כי סוד האמונה, דהיינו של המלכות, הוא, שהמשיגה, זוכה להתדבק ברבונג, ולירא ממנו חמיד, ולא יסור לימין ושמאל. והא אוקימנא דלא יהך בר נש בתר דחלא אחרא דאקרי אשת זנונים, ובגין כך לשמרך וגו'. ובארנו, שלא ילך אדם אחר אלהים אחרים, הנק' אשת זנונים, שמשום זה כתוב לשמרך מאשה זרה, מנכריה אמריה החליקה. ואין אדם זוכה לכל זה אלא על ידי המלכות. ולפיכך מעלת צדיקים אלו המשיגים אותה גדולה מאד, וזיס שאמרו, צדיקים ניוזנים בזרוע. אמנם שאר בני אדם אינם יכולים להשיגה, כי למדת הרחמים הם צריכים כנ"ל, ולפיכך נגנזה מדתה בסנימיות ואינה נראית. ורק נקודה דמדת הרחמים מגולית בה, כנ"ל.

(ח) היכלא דא קאים בדיוקנא דרזא עלאה, בגין דכד נשמתין דצדיקיא נפקי מהאי ערמא, עאלין גו אלין היכלין די בגנע דרתתא: היכל הזה עומד בסוד צורה העליונה, שהיא בינה, משום שבעת שנשמות הצדיקים יוצאים מעולם הזה, דהיינו שנפטרים לעולמם, הם נכנסים תוך היכלות האלו אשר בגן עדן התחתון, ותמן יתבין כל חד וחד כל ההוא זמנא דאצטריכא נשמתא למיתב תמן, ויושבים שם כל אחד ואחד, כל אותו הזמן שהנשמה צריכה לישוב שם. פירוש, כי נשמות הצדיקים הן אור הבינה, כי אור הבינה נקרא נשמה, וע"כ בעת פטירת הצדיק צריכה הנשמה לעלות לג"ע העליון שהיא בחינת בינה. אלא משום שאר בני אדם אינם יכולים להשיגה, מבחינת מלכות דמדת הדין. נתרשמה ממנו, ואפילו לאחר פטירתה אינה יכולה לעלות למקומה לג"ע העליון, כי היא צריכה להטהר מבחינת הגוף שנתרשמה בה, ולפיכך הוכן בעדה ג"ע התחתון, שהוא בעיקרו מבחינת מלכות, שיש לו יחס עם הגוף להיותו בעיקרו מהמלכות, ויש לו יחס גם עם בחינת הנשמה להיותו נכלל בצורת הבינה, כנ"ל.

בראשית

(ט) ובכל היכלא והיכלא, ב אית דיוקנין, כגוונא דלעילא. ודיוקנין כגוונא דלתתא, ותמן אתלבשת נשמתא *7 בלבושין כגוונא דהאי עלמא, ואתעדנת תמן כל ההוא זמנא דאצטריכת, עד דמטו זמנא לסלקא לאתר עלאה כמה דאצטריך. ומגו ההוא (ב) ס מאנא דאתלבשת ביה, חמאת דיוקנין עלאין, לאסתכלא ביקרא דמריהון.

(י) בהאי היכלא, אית ו נהורין עלאין, לאסתכלא, ב ונשמתהון דאינון ג גיורין, דאתגיירו, קיימין תמן, וועאלין תמן, לאסתכלא ביקרא ס עלאה, ומתלבשן תמן בלבושא חדא דנהורא, דנהיר ולא נהיר. וההוא היכלא מקפא מאבן טבא ודהבא.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) לבושין כגוונא דהאי עלמא (דיוקנא) ח"א

(ב) אורו מלכות.

ז. טו. פא: צא. קכו: רכו: ח"ב יא. עו. צו: צז:

צח: קמא: קנ. רי: רכט: רלא. ח"ג קסח. קסט: ב) נשמתהון דאינון גיורין ח"א יג. מא. ח"ב צה: צח: ח"ג קסח. ג) גיורין ח"א רטו: ח"ב צט. קכ: רלא. ח"ג יד:

חלופי גרסאות א נ"א ליג אית. ב נ"א עלאה ג נ"א חתאה. ד נ"א בלבושיה, ס נ"א מנא. ו נ"א דיוקנין. ז נ"א ונשמתיהון. ח פ"י במלכות ט נ"א מוסיף ביקרא דמריהון עלאה.

היכלא קדמאה

הסולם

היכלות דג"ע

היא רואה צורות עליונות, מבינה, בכדי להסתכל בכבוד רבונם, כלומר, אותו הלבוש שהיא כעין הלבוש של עולם הזה, כנ"ל, הוא כלול ג"כ מצורות עליונות, מהבינה, וע"כ יכולה הנשמה להשיג דרך בו אורות העליונים מהבינה, ולהסתכל בכבוד רבונה.

(י) בהאי היכלא אית נהורין עלאין לאסתכלא ונשמתהון דאינון

גיורין דאתגיירו קיימין תמן: בהיכל הזה יש אורות עליונים להסתכל, ונשמות הגרים שנתגיירו עומדות שם. ועאלין תמן לאסתכלא ביקרא עלאה, ומתלבשן תמן בלבושא חדא דנהורא, דנהיר ולא נהיר. ונשמות הגרים נכנסות שם להסתכל בכבוד העליון, והן מתלבשות שם בלבוש אחד של אור, המאיר ואינו מאיר. כי ע"י האורות אשר בהיכל זה, הצדקים מסתכלים ומשפיעים לנשמות הגרים הנמצאים שם, שיוכלו הנשמות להכנס ולקבל מכבוד העליון, אחר שמתלבשות בלבוש אחד של אור, המאיר ואינו מאיר, כלומר שיש באור הזה ב' פעולות כאחד, שמאיר לאותם הכדאים לו, ואינו מאיר דהיינו שמחשיך, לאינם כדאים לו. ולבוש הזה גורם להם שמחה על אשר זכו והמה כדאים לו, וההוא היכלא מקפא מאבן טבא ודהבא, והיכל הזה מוקף מאבן טוב וזהב. אורות הימין מכונים אבנים טובות, ואורות השמאל מכונים בשם זהב, כמ"ש מצפון זהב יאחה.

ותמן

וזה"ש ובכל היכלא והיכלא אית דיוקנין כגוונא דלעילא, ודיוקנין כגוונא דלתתא. ובכל היכל והיכל מג"ע התחתון, יש צורות כעין של מעלה, דהיינו כעין הבינה, ויש צורות כעין של מטה, דהיינו כעין המלכות. ולפיכך אע"פ שהנשמה עוד איננה מטהרה מבחינת הגוף, יכולה להכנס שם, להיות שם מצורת המלכות, שיש לה יחס עם הגוף, וגם הנשמה עצמה, שהיא בחינת בינה, יכולה להכנס שם להיות שם גם מצורת הבינה, כמבואר.

וזה"ש ותמן אתרבשת נשמתא בלבושין כגוונא דהאי עלמא, ואתעדנת תמן כל ההוא זמנא דאצטריכת: ושם, בג"ע התחתון, מתלבשת הנשמה בלבושים הדומים ללבושה שבעולם הזה, שהוא הגוף, ומתענגת שם כל אותו הזמן שצריכה להתענג מהאורות, בכדי להטהר לגמרי מחלאת הגוף. עד דמטי זמנא לסלקא לאתר עלאה כמה דאצטריך. עו שמגיע הזמן שתוכל הנשמה לעלות למקום העליון, כמו שהיא צריכה. דהיינו, עד שתפסוק ממנה כל התרשמות מבחינת הגוף שהתלבשה בה בעוה"ז, ואז היא יכולה לעלות למקומה לג"ע העליון, כמו שצריכה. כי כל נשמה היא מבינה, והיא צריכה לעלות לשורשה, שהיא ג"ע העליון. כנ"ל. ומגו ההוא מאנא דאתלבשת ביה, חמאת דיוקנין עלאין לאסתכלא ביקרא דמריהון. ומתוך אותו הלבוש שהנשמה נתלבשה בו, (דמויי דף ל"ה ע"ב)

בראשית

1

(יא) ותמן איהו פתחא חדא. דנחית לקבל פתחא ה' דגיהנם, י מתמן מסתכלן ג בכל אינון חייבי, ד דלא עאלו בברית קיימא קדישא, ה ואתתרכו באינון מלאכי חבלה, דטרדי לון בנורא דדליק, ואינון חמאן וחדאן על דאתגיררו.

(יב) ותלת זמנין ביומא, נהרין מגו נהירו עלאה, ומשתעשען תמן, (ג) ועילא מנהון, א ו עובדיה ו ואונקלוס גיורא, ושאר גיורין דאתגיררו, כגוונא דא לעילא, כד זכאן לסלקא ה נשמתהון לאתעטרא תמן.

(יג) היכלא תניינא, היכלא דא, קיימא לגו מהאי היכלא קדמאה סוהאי י פתחא איהו י סמיך לגו מערתא דאבהן, והאי היכלא י נהיר מקדמאה, הכא אית כל אבנין יקירין י דמקפן ליה.

דרך אמת

מסורת הזוהר

(ה) ונטגשו. (ג) ולמשלה מסין.

(א) עובדיה ח"א קעא.

חלופי גרסאות ה' נ"א מוסף חדא, דנחית לקבל פתחא דגיהנם. כ' נ"א ומחמן מסתכלן כל אינון חייבי דשאר עמין דלא עאלו. ג' נ"א לכל. ד' נ"א דישראל ונ"א דעובדי עין ה' נ"א ואתתרכו מחמן מאינון ונ"א ואתתרכו ונ"א ואתתרכו ואתתרכו באינון. ו' נ"א ליג עובדיה. ז' נ"א ליג ואונקלוס. ח' נ"א נשמתין ט' נ"א ליג מכאן עד דאבהן י נ"א היכלא סמיך למערתא. י"א נ"א סמיך. י"ב נ"א יתיר ונ"א יתיר נהיר. י"ג נ"א דמקסאן.

היכלות דג"ע

הסולם

היכלא קדמאה

(יא) ותמן איהו פתחא חדא דנחית לקבל פתחא דגיהנם. מחמן מסתכלן בכל אינון חייבי דעובדי עין, דלא עאלו בברית קיימא קדישא, ושם יש פתח אחד היורד למול פתח הגיהנם, משם הגרים מסתכלים בכל אלו הרשעים עובדי ע"ז שלא נתגיררו ולא נכנסו באות ברית קדש, ואתתרכו באנון מלאכי חבלה דטרדי לון בנורא דדליק, ואינון חמאן וחדאן על דאתגיררו, והמה נגרשים על ידי מלאכי חבלה המגרשים אותם באש דולק, והגרים רואים ושמים על שנתגיררו ונפטרו מדין קשה הזה. טרד, פירוש מגרש, כי על הכתוב (ישעיה נ"ז) כים נגרש, מתרגם כימא דטריד, וכן (בשמות י"א) על גרש מתרגם יונתן מטרד.

היכלא תנינא, הוד

(יג) היכלא דא קיימא לנו מהאי היכלא קדמאה וכו' והאי היכלא נהיר

מקדמאה, הכא אית כל אבנין יקירין

דמקפן ליה: היכל זה עומד בסנימיותו של היכל

הראשון, והיכל זה מאיר מן היכל הראשון, כאן יש

כל אבני יקר המקיפין אותו. פירוש, כי הוא

בחינה ראשונה של אורות ההיכל, דהיינו

אורות נה"י, שהם רק אורות חסדים המכונים

אבני יקר, כנ"ל. ואורות הללו הם בעיקר

של היכל הא', שאומר בו (לעיל. אות יוד)

והוא היכלא מקפא מאבן טבא. אמנם מתוך

התכללות ההיכלות זה בזה נמצאים האורות

הללו דאבני יקר גם בהיכל זה הב', וז"ש

והאי היכלא נהיר מקדמאה, הכא אית כל

אבנין יקירין וכו', כי על ידי שהיכל זה מקבל

הארות

(יב) ותלת זמנין ביומא נהרין מגו נהירו עראה ומשתעשען תמן, וג'

פעמים ביום הם מאירים מאור העליון ומשתעשעים שמי

ורומז בזה על אורות דג"ר הנמשכים בהיכל

הזה. (ועי' לעיל דף ד' ד"ה ואלו) כי כמו

שיש ג' בחינות, נה"י חג"ת וג"ר בכלל

ההיכלות, לכן יש ג' בחינות הללו בכל היכל

והיכל, ובחינה א' נה"י שבהיכל הזה, היא

נהורין עלאין לאסתכלא ונשמתהון דאינון

גיורין וכו'. ובחינה ב' חג"ת, היא האורות

דאבן טבא ודהבא. ובחינה ג' ג"ר, היא מ"ש

כאן וג' זמנין ביומא וכו'. ועילא מנהון

(דסרי דף ל"ה ע"ב)

יד) ב' בגו דהאי היכלא, אית נהירו חד, כלי' מכל גוונין, ואיהו נהיר מעילא לתתא. בהאי היכלא. קיימין ג' אינון, דסבלו יסורין ומרעין, בהאי עלמא, בגין לאתתקנא, והו' מודן ומשבחן למריהון כל יומא, ולא הו' מבטלין ה' צלותיהו לעלמין.

טו) לגו מהאי היכלא, קיימין כל אינון, דמקדשין: בכל חילא שמא דמריהון, ה' ואתיבו "אמן" יהא שמיא רבא, מברך בכל חילא,

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) ועונין אמן.

א) אמן יהא שמיא רבא ח"א סב: ח"ב קה. ח"ג כ. רכ.

חלופי גרסאות ה' גיא לגו. ג גיא קיימי. ג גיא מוסיף מכל' אינון ד גיא אורן. ה גיא צלותא מסומייהו לעלמין וגיא צלותיהו מסומייהו לעלמין ו גיא דמקדשין, וגיא מוסיף דמקדשין בכל יומא ז גיא מבורך.

היכלות דג'ע

הסולם

היכלא חנינא

הארתו של היכל הא', ע"כ יש גם כאן האורות דאבנין יקירין.

מודן ומשבחן למריהון כל יומא, ודא הו' מבטלין צלותיהו לעלמין, והיו מודים ומשבחים בכל יום לרבונם, ולא היו מבטלים. תפלתם לעולם. פירוש, כי מטבע האדם הדואג להתקן לפניו ית' שרואה את עצמו מלא חסרונות, שבוה כחו יפה להתפלל תמיד על מילוי חסרונותיו אמנם אינו יכול להודות ולשבח לפניו ית', כי אין לו לדעתו על מה להודות ולשבח. וכן לאידך גיסא אם מתעצם להודות ולשבח את בוראו על מדת טובו המרבה אליו בכל יום ותמיד. הרי בהכרח שמרגיש הספקה במצבו, ושוב אינו יכול להתפלל ולהתמרמר כל כך לפניו ית' על חסרונותיו. הרי שהתאמצות בתפלה מרחיקו משבחים והודיות, והתאמצות בשבחים והודיות מרחיקו מתפלה. ואומר הזהר, שמעלתם של אלו הצדיקים הית, כי היו נשלמים מב' הצדדים, שמצד אחד והו' מודן ומשבחן למריהון בכל יומא, ועם כל זה לא אבדו כח התפלה, ודא הו' מבטלין צלותיהו לעלמין, והיו סובלין תמיד יסורין ומכאובים לתקן מעשיהם והתפללו לפני ה' תמיד, ולפיכך זכו להכנס להיכל ההוד שבג'ע.

יד) בנו דהאי היכלא אית נהירו חד, כלי' מכל גוונין, ואיהו נהיר מעילא

רתתא: בפנימיותו של זה ההיכל, יש אור אחד, הכלול מכל גוונין, דהיינו מכל ארבע גוונין חו"ב תו"מ, והוא מאיר ממעלה למטה. פירוש, כי אורות דבחינה ראשונה לא היו בהם אלא גוון חסדים בלבד, שהם אורות נה"י, אבל כאן מאירים כל תגוונין ואפילו גוון החכמה, (כנ"ל בראשית א' דף י"ב ד"ה פירוש ע"ש) וז"ש נהירו חד כלי' מכל גוונין, ונבחנום לאורות דחג"ת, שיש בהיכל זה, שהוא בחינה השנייה שבכאן.

ואומרו ואיהו נהיר מעילא רתתא, יש בזה ענין רב, כי סוד היחוד הוא לששה צוות שהם ארבע רוחות השמים דרום צפון מזרח מערב, הנקראים חו"ב תו"מ, ומעלה ומטה, שהם נצח והוד, שפירושו, שהארת הנצח מאיר בכל מדרגה את ד' הרוחות חו"ב תו"מ ממטה למעלה, דהיינו מחזה ולמעלה, וההוד מאיר בכל מדרגה את החו"ב תו"מ ממעלה למטה, כי ממשיך הארתם מחזה ולמטה עד סיום המדרגה, ולפיכך נבחן הנצח לבחינת מעלה, וההוד לבחינת מטה. וז"ש כאן בהיכל ההוד, ואיהו נהיר מעילא לתתא, כי ההוד ממשיך החו"ב תו"מ ממעלה למטה כמבואר.

טו) לגו מהאי היכלא קיימין כל אינון דמקדשין בכל חילא שמא דמריהון, ואתיבו אישר"מ בכל חירא: בפנימיות של היכל זה, דהיינו תוך הבחינה שניה דחג"ת, נמצאים כל אלו הצדיקים המקדשים בכל כחם את שם רבונם, ועונים אמן יהא שמיא רבא מברך בכל כחם, והיינו בחינה שלישית של ההיכל, שהיא בחינת ג"ר, שאלו הצדיקים שזכו לקידוש השם בכל כחם, וכן לענות אישר"מ בכל כחם, זוכים בתם

בהאי היכלא קיימין אנון דסבלין יסורין ומרעין בהאי עלמא בגין לאתתקנא בהיכל זה נמצאים כל אלו שסבלו יסורים ומחלות בעולם הזה בכדי להתקן בחשבה שלימה. והו' דמרי דף י"ח ע"ב

בראשית

ט

ואלין אנון קיימין לגו, ב בגו האי היכלא, וההוא ג גהורא דכליל יכל גוונין גהיר לון. מההוא נהירו קיימין וחמאן גהורין אחרנין, דאתאחדן דלא אתאחדן בגווייהו. ועילא מנהון משיח, דאיהו עאל וקאים בנייהו. י ונחית לון.

טז) איהו גטיל מהאי היכלא, ועאל בהיכלא תליתאה, י ותמן כל אנון ב בני מרעין וכאבין יתיר, וכל אינון א דרדקי דבי רבן ב דלא אשלימו יומין, וכל אינון דעצבין על חרוב בי מקדשא, ווהו אושדין דמעין, ס כלהון קיימין בההוא היכלא, ואיהו מנחם לון.

יז) ונטיל מהאי היכלא, ועאל בהיכלא רביעאה, ותמן כל אינון אבלי

דרך אמת

(6) בני מולין ומלאכין.

מסורת הוזהר

(א) דרדקי דבי רבן ח"א א: ח"ב לט. ח"ג מא.
(ב) דרדקי - דלא אשלימו יומין (דלא זכו לאורייתא) ח"א מא.

חלופי גרסאות א גיא לגו בהאי היכלא. ב גיא נהרא ג גיא בכל, ד גיא ליג ולא אתאחדן ס גיא ונחית ו גיא תמן. ז גיא ואושדיו. ח גיא כלהו ט גיא נטיל.

היכלות דג"ע

הסולם

היכלא תליתאה

בהם. ואלין אינון קיימין לגו כנו האי היכלא, ואלו הם הנמצאים בפנימי פנימיות של היכל הזה, כי החגית דהיכל זה נמצאים בתוך גה"י דהיכל. והג"ר דהיכל נמצאים בתוך החגית דהיכל. הרי שהג"ר דהיכל הם פנימי פנימיות של היכל. וההוא גהורא דכליל כר גוונין גהיר לון. ואותו האור, הנמצא בחגית דהיכל, הכולל לכל גווייה, ח"ב תר"מ כנ"ל, מאיר ג"כ לאלו, הצדיקים הנמצאים בג"ר דהיכל. מההוא נהירו קיימין וחמאן גהורין אחרנין דאתאחדן ולא אתאחדן בגווייהו בכח האור הזה, שמקלים מחגית דהיכל, עומדים ורואים אורות אחרים, הנחששים ואינם נחששים בחוכם, כלומר מרוב גדלו של אור ההוא לא יוכלו להשיגו בשלמות, אלא כמו נתפס ואינו נתפס, הוא להם. אמנם, ועילא מנהון משיח, דאיהו עאל וקאים בנייהו ונחית לון, ולמעלה מהצדיקים, עומד משיח, והוא נכנס ועומד בנייהם, ומוריד להם האור שיוכלו להשיגו.

היכלא תליתאה, נצח

טז) איהו גטיל מהאי היכלא ועאל בהיכלא תליתאה ותמן כל אנון בני מרעין

וכאבין יתיר: המשיח נוסע מהיכל זה הב' ונכנס בהיכל השלישי, ושם כל אלו שסבלו מחלות ומכאובים ביותר, בכדי להתחנן. דהיינו ביותר מאלו שהם בהיכל ב', וע"כ זכו להיכל הג'. והוא בחינה א' שבהיכל זה דהיינו בחינת נה"י, ובחינה (רפוי דף ל"ח ע"ב)

היכלא רביעאה, ת"ת

יז) ונטיל מהאי היכלא ועאל בהיכלא רביעאה, ונטע מהיכל זה ונכנס בהיכל הרביעי, כלומר, אחר שמשתלם בכל האורות שבהיכל הג', הוא יכול להכנס להיכל הת"ת. ותמן כ"ר אנון אבלי ציון וירושלים וכל

ציון וירושלם, וכל אינון קטולין דשאר עמין ^ה עכו"ם ואיהו שרי ובכי,
 * וכדין כל אינון נשיאין דזרעא דדוד, כלהו אחידן ביה, ^י ומנחמין ליה.
 יח) שארי תניינות ובכי, עד דקלא נפיק, ^י ומתאחד בההוא קלא, וסליק
 לעילא, ^ז ואשתהי תמן עד ריש ירחא. וכד נחית נחתין עמיה כמה נהורין
 וזיוין, ^ח מנהרין לכל אינון היכלין, ואסוותא ונהורא לכל אינון ^ו קטולין,
 ובני מרעין ומכאובין דסבילו עמיה ^ז דמשית.
 יט) וכדין ^ה * פורפירא לביש, ותמן חקיקין ורשימין כל אינון קטולין
 פ דשאר עמין ^ה עכו"ם בההוא פורפירא, וסליק ההוא פורפירא לעילא,

מסורת הזהר

דרך אמת

א) פורפירא ח"א מא. סא: רכד: ח"ב רמו: ת"ז
 תק' כ"א מח. ז"ח בראשית ז' סג שלג. בלק נ"ה סג
 שו. שה"ש ע' טד שיו.

ב) לבוש נכנדי.

חלופי גרסאות א נ"א ליג עכו"ם. ונ"א עעין. ב נ"א ומנחמי ג נ"א ואחאחד. ד נ"א ואשתאר. ה נ"א
 ונהרי ונ"א ונהרין. ו נ"א ליג קטולין רק בני מרעין. ז נ"א משיח. ח נ"א שאר. ט נ"א
 ל"ג. עכו"ם ונ"א עעין.

היכלא רביעאה

הסולם

היכלות דג"ע

הקול ונתאחד בקולו של משיח, ועולה קולו למעלה.
 פירוש, כי קול בכית המשיח בן יוסף הוא
 קול המלכות שלמטה מחזה, כנ"ל. וע"כ יש
 אחיזה לדינין בקולו, ואינו ראוי לעלות למ"ן,
 עד שיורד למעלה קולה של הבינה המתייחד
 עם קולו של משיח, ואז עולה קולו של משיח
 למעלה בסוד הזווג דקול ודבור. וענין זה
 כבר נתכאר באורך לעיל (בהקדמת הזהר
 דף קל"ו ד"ה תו מן המדבר) ואין להאריך
 כאן. ואשתהי תמן עד ריש ירחא, והוא
 מתעכב שם עד ראש חדש. כלומר שעולה ונכלל
 בהזווג של קול ודבור שהם ז"א ונוקביה
 שבהיכל הבינה, ומתעכב שם בסוד מ"ן עד
 שבמשכים שם המוחין דראש, אל הנוקבא
 הנקראת חודש, והנוקבא מחוקנת בזה, והיא
 נקראת ראש חודש. וכד נחית נחתין עמיה
 כמה נהורין וזיוין, מנהרין רכל אנון היכלין.
 וכשירוד, מהבינה, יורדים עמו כמה אורות ומיני
 זיו המאירים לכל אלו ההיכלות. ואסוותא ונהורא
 רכל אנון קטולין ובני מרעין ומכאובין
 דסבילו עמיה דמשיח, ורפואה ומאור לכל אלו
 הרגבים שעל ידי אומות העולם, ובעלי מחלות ומכאובים
 הסובלים עם המשיח. בכדי להמשיך הגאולה.
 יט) וכדין פורפירא לביש, ותמן חקיקין
 ורשימין כל אנון קטולין דשאר
 עמין עכו"ם, בההוא פורפירא: ואז המשיח
 מתלבש בכנדי מלכות הנקרא פורפירא, אשר כל אלו
 שנהרגו ע"י האומות, עכו"ם, חקיקים ורשומים באותה
 פורפירא. וסליק ההוא פורפירא לעילא
 ואחחק

ובל אנון קטולין דשאר עמין עובדי כו"מ.
 ושם כל אלו אבלי ציון וירושלים, עם כל אלו
 שנהרגו על ידי עמים אחרים עכו"ם, שאר עמין,
 פירוש, כל העמים אחרים חוץ מעם ישראל.
 כי אלו שנהרגו על ידי עמים אחרים יש
 בהם קדושה גדולה עד שנשמותיהם עולות
 למ"ן וממשיכים אורות הגבוהים שבהיכל זה,
 והם זוכים בהם. וגם אבלי ציון וירושלים
 מחוברים עמהם. ואיהו שרי ובכי, המשיח הרואה
 את אבלי ציון וירושלים והרוגים של האומות
 הוא מתחיל לבכות, וכדין כל אנון נשיאין
 דזרעא דדוד כלהו אחידן ביה ומנחמין ליה,
 ואז כל אלו הנשיאים מזרע דוד, כולם אוחזים בו
 ומנחמים אותו.
 פירוש, כי המדובר כאן הוא במשיח
 בן יוסף, שהוא מסוד המלכות שמחזה ולמטה
 דו"א הנק' רחל, וע"כ תכלית גובה עליתו
 הוא רק עד היכל הרביעי ת"ת, ורק עד
 מקום החזה שבהיכל זה, ולא למעלה מחזה,
 אבל הנשיאים זרע דוד הם מהמלכות שמחזה
 ולמעלה דו"א (כמ"ש לעיל דף ק"י ד"ה
 מלכותא דדוד) ולפיכך בעת שמשיח בן יוסף
 בא להיכל הת"ת הוא מקבל אורות ומתנחם ע"י
 הנשיאים מזרע דוד, שהם מבחי' למעלה
 מחזה שבהיכל זה, ומשתלם על ידיהם, וכאן
 הוא בחינה ראשונה שבהיכל זה, דהיינו
 בחינת נה"י.
 יח) שארי תניינות ובכי, עד דקלא נפיק
 ומתאחד בההוא קלא וסליק
 לעילא: המשיח חוזר לבכות פעם ב', עד שיוצא
 (דפוין דף ל"ח ע"ב *) ליט ע"א)

ואתחקק תמן גו פורפירא עלאה דמלכא, וקב"ה זמין לאלבשא ההוא פורפירא ולמידן ^ב עמין דכתיב " ידין בגוים מלא גויות. עד די אתא ונחיים לון, ונחתין עמיה ^ג נהורין ועדונין, לאתעדנא, וכמה מלאכין ורתיכין עמיה, ^ד כל חד וחד ^ה במלבושא, לאתלבשא ^ו בהו. כל אינון נשמתין דקטולין, ותמן מתעדנין כל ההוא זמנא דאיהו סליק ונחית.

(כ) לגו מהאי היכלא, קיימא גו דרגא עלאה, אינון עשרה ^ז רברבין ממנו, ^ח רבי עקיבא וחברוי, וכלהו סלקי בסליקו, גו אספקלריאה דלעילא, ^ט ונהרין בזיו יקרא עלאה, עלייהו כתיב ^י עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו.

(כא) ^{יא} בהיכלא חמישאה, קיימין כל אינון מאריהון דתיובתא שלימתא,

מסורת הוהר

(א) ידין בנויים מלא גויות (תהלים ק"י) ח"א מא. קצא. ב) במלבושא: ח"א יט. כ: כב: צא. רכו: ח"ב עו. צו. צח: צט. קב: קג. קד: רכ: רמ: רמו: רמו. ח"ג קא. קסח. קסט: קע. ג) עין לא ראתה (ישעיה סד): ח"א ד: מז. נט. סו. פא. קל: ריו: ח"ב סג. צו. ק: קנו: קנז. קסג: קסו: ח"ג טז. כט. עט: קנט: קסב. רלט. רסו: שא: תק"ו בהקדמה יב. תק"מ"ח פה.

חלופי גרסאות א) נ"א עמיה. ב) נ"א כמה נהורין. ג) נ"א ובכל חד מלבושא וניא ובידא דכל חד וחד מלבושא. ד) נ"א בהון. ה) נ"א רברבי. ו) נ"א כגון רבי. ז) נ"א ונהיר. ח) נ"א היכלא חמישאה ביה קיימין.

היכלא רביעאה

הסולם

היכלות דג'ע

מתעדנים כל אותה העת שהמשיח עולה ויורד. פירוש כי מתעדנין פירושו שמקבלים אורות דעדן שה"ס חכמה, ונודע שהארת החכמה מקובלת רק ממטה למעלה, ולמיכך אומר שמתעדנין הנשמות, דהיינו שמקבלים הארת החכמה רק בעת שהמשיח עולה ויורד, שאז נמצאת ההארה במצב מטה למעלה, אבל אחר שכבר יורד המשיח לא יוכלו להתעדן, כי אז צריכים להמשיך העדן ממעלה למטה, והיא אינה מקובלת רק ממטה למעלה כאמור. ונתבאר כאן, בחינה שניה שבהיכל הת"ת, דהיינו בחינת אורות דחג"ת שבהיכל זה.

(כ) לגו מהאי היכלא קיימא גו דרגא עלאה אנון עשרה רברבין ממנו, רבי עקיבא

וחברוי: בפנימיות של היכל זה, דהיינו בפנימיות החג"ת, שבהיכל, עומדים במדרגה עליונה אלו עשרה שרים הממונים, שהם רבי עקיבא וחברוי, וכלהו סלקי בסליקו גו אספקלריאה דלעילא ונהרין בזיו יקרא עלאה עלייהו כתיב, עין וגו', וכולם עולים בהעליה תוך האספקלריאה של מעלה, שה"ס אספקלריאה הטאירה, ומאירים בזיו יקר העליון, ועליהם כתיב עין לא ראתה אלקים זולתך, והוא בחינה ג', דהיינו הג"ר של היכל זה.

היכלא חמישאה, גבורה

כא. בהיכלא חמישאה קיימין כל אנון מאריהון דתיובתא שלימתא דתבו מחשאייהון

ואתנחמו

ואתחקק תמן גו פורפירא עלאה דמלכא, ועולה פורפירא זו של המשיח, אל הבינה, למעלה, והוא נחקק בתוך פורפירא עליונה של המלך, שהוא ז"א המלביש את הבינה, כלומר שקטולי עכ"ם שבפורפירא של משיח מתחקקים בפורפירא עלאה, ששם נחקקים טובלי מחלות ומכאובים וכו' ושניהם נעשים למין לזווג העליון דז"א ונוקבא, ואור העליון נמשך על ידיהם להיכל הזה, וקב"ה זמין לאלבשא ההוא פורפירא ולמידן עמין, דכתיב ידין בנויים וגו', והקב"ה עתיד להתלבש בפורפירא ההוא של משיח, לדון כל אומות העולם, כמ"ש ידין בנויים מלא גויות וגו', שזה יהיה לעת קץ, אבל מטרם זה, הסדר הוא שפורפירא של משיח נמתק על ידי התחברותו בפורפירא של הקב"ה, ואז עולים שניהם למין ביחד, ונעשה עליהם זווג עליון וממשיכין אורותיהם. עד די אתא ונחיים לון ונחתין עמיה נהורין ועדונין לאתעדנא, עד שהמשיח חוזר ויורד ממקום הזווג, ומנחם את הנשמות ויורדים עמו אורות ותענוגים להתענג, וכמה מלאכין ורתיכין עמיה כל חד וחד במלבושא לאתלבשא בהו כל אנון נשמתין דקטולין, וכמה מלאכין ומרכבות יורדים עם המשיח, שכל אחד מהם נושא מלבוש בשביל כל אלו הנשמות של הרובי אומות העולם עכו"ם. ותמן מתעדנין כל האי זמנא דאיהו סליק ונחית, ושם (דס"ו דף ל"ט ע"א)

דתבו מחטאיהון ^ב ואתנחמו בהו, ונפקת נשמתיהו ^ג בדכיו, ^ד וכל אינון דקדישו שמא דמריהון, וקבילו עלייהו מותא, ובתרעא דהאי ^ה היכלא, ^ו קאים מנשה מלך יהודה, דקביל ליה קביה בתיובתא שלימתא, וחתר ליה חתירא לקבלא ליה.

כב) ולגו מהאי היכלא, קיימין, כל אינון ^ו מאריהון דתיובתא תקיפא, דנשמתהון ^ז נפקת, בשעתא ^ח דאתמרמרו על עובדיהון, ואלין מתעדנין בעדונא עלאה, בכל יומא ויומא. ותלת זמנין ביומא, ^ט נהירו עאל בהוא היכלא, דמתעדנין ביה כל חד וחד כדקא חוי ליה. וכל חד ^י נכוה, ^{יא} מנהירו דחופה דחבריה, בין לתתא בין לעילא.

כג) האי היכלא קיימא, על אינון ^{יב} היכלי תתאי, ואפילו צדיקים גמורין לא יכלין ^{יג} לאעלאה בגו ^{יד} האי היכלא, ולמיקם ביה, והאי איהו דרגא עלאה על כלא, ^{טו} בר דרגא דחסידי דאיהו דרגא עלאה על כלא.

מסורת הזהר

א) נכוה מנהירו דחופה דחבריה חיא קל. ח"ב רמו: ח"ג קצו:

חלופי גרסאות א) גיא אתנחמו. ב) גיא בבכיה. ג) גיא כדרכיו. ונ"א ליג בדכיו. ד) גיא מוסיף וכל אינון מאריהון דתיובתא, ונ"א וכל אינון שכע מאריהון דתיובתא. (אה"ל) ד) גיא פתחא. ה) גיא קיימא ו גיא ליג מאריהון. ז) גיא נפקא. ח) גיא דאתמר מרו. ט) גיא נהירו עלאה. י) גיא גבוה, ונ"א נהירו. יא) גיא מנהורא וחופה ונ"א מנהורא מחופה, יב) גיא ליג היכלי, ונ"א אינון, אינון תתאי. יג) גיא לעיילא בהוא היכלא. ונ"א לעאלה ונ"א לאעלא בהוא היכלא. יד) גיא ההוא. טו) גיא ביה.

היכלות דג"ע הסולם היכלא חמישאה

ויומא: ואלו מתענגים בעדן העליון בכל יום ויום. וכאן בחינת חג"ת שבהיכל זה. ותלת זמנין ביומא נהירו עאל בהוא היכלא, דמתעדנין ביה כל חד וחד כדקא חוי ליה: וג' פעמים ביום נכנס האור בהיכל זה. שהנשמות מתעדנים בו. כל אחת ואחת כראוי לה. וג' פעמים הללו הי"ס ג' הקוין שעליהן נמשכין אורות דג"ר שבהיכל הזה. וכל חד נכוה מנהירו דחופה דחבריה בין לתתא בין לעילא וכל אחד נכוה מאור חופתו של חברו בין למטה ובין למעלה. כלומר בין בהיכלות התחתונים ובין בהיכלות העליונים אין מעלת הצדיקים שוה זה לזה, וכל אחד יש לו חופה בפני עצמו ואין אחד יכול לנגוע בחופתו של חברו הגבוה ממנו כי נכוה בה כנוגע באש.

כג) האי היכלא קיימא על אנון היכלי תתאי, ואפילו צדיקים גמורים לא יכלין לאעלאה בגו האי היכלא ולמיקם ביה, היכל זה עומד ממעל כל אלו היכלות התחתונים ואפילו צדיקים גמורים שבהיכלות התחתונים אינם יכולים להכנס להיכל זה ולהשיג אותו. והאי איהו דרגא עלאה על כלא בר דרגא דחסידי דאיהו דרגא עלאה על כלא, והיכל זה, שהוא גבורה, הוא מדרגה עליונה על כל ההיכלות.

חוז

ואתנחמו בהו: בהיכל החמישי גמצאים כל אלו בעלי חשוכה שלימה ששבו מחטאיהם, ונתנחמו בהם. כלומר שעשו תשובה מאהבה, שדוגות נעשו להם זכויות, ואז נתנחמו על החטאים שהטאו, שהרי נוסף להם זכויות בשבילם. ונפקת נשמתיהו בדכיו, ויצאה נשמתם בטהרה. וכל אינון דקדישו שמא דמריהון וקבילו עלייהו מותא, גם כל אלו שקדשו שם רבונום וקבלו עליהם מסירת נפש לכבודו ית'. הנה גם הם נמצאים בהיכל הזה. ובתרעא דהאי היכלא, קאים מנשה מלך יהודה דקביל ליה קביה בתיובתא שלימתא וחתר ליה חתירא לקבלא ליה ונפתח ההיכל עומד מנשה מלך יהודה. שעשה תשובה שלימה על חטאיו והקביה קבל תשובתו וחתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד לקבל אותו, כלומר שהסתיר אותו כמו בתוך חתירה מעין המקטריגים שלא יקטרגו עליו. וכאן בחינת נה"י של היכל הזה.

כב) וכנו מהאי היכלא קיימין כל אנון מאריהון דתיובתא תקיפא, דנשמתהון נפקת בשעתא דאתמרמרו על עובדיהון: ובפנימיות נה"י שבהיכל זה, נמצאים כל אלו בעלי תשובה עצומה, שנתעצמו בתשובתם עד שנשמתם יצאה מתוך התמרמרות על מעשיהם הרעים, וארין מתעדנין בעדונא עלאה בכל יומא (דמוי דף ל"ט ע"א)

כד) היכלא שתיתאה: היכלא דא היכלא דחסידי, היכלא דא, היכלא
 ח עלאה על כלא, ו והאי ג הוא היכלא דקיימא על כלא. היכלא דימינא,
 לית מאן ד דיקים ביה, אלא אינון חסידים קדישין, וכל אינון דמרחמי
 למריהון ס ברחימו סגי. ו לפתחא דהאי היכלא, קיימא כל אינון ז דמיחדי
 יחודא דמריהון בכל יומא ח ואלין עאלין בהאי היכלא, וזמינין לסלקא
 בקדמיתא.

כה) ועילא מהאי פתחא * אברהם, ימינא דקב"ה, ו לפתחא אחרא
 יא קיימא ב יצחק, י דאתעקד על גבי מדבחא, והוה קרבנא שלים קמיה דקב"ה.
 י לפתחא אחרא לגו, קיימא ג יעקב שלימא, י ד ותריסר שבטין סחרניה,
 ושכינתא על רישיהו.

מסורת הזהר

א) אברהם: ח"א עה. פג. פז: קב. קה. קי. קיח: קיט: קכ: קכט. קל. קלג. קלז: קלח: קנד: קסח.
 ח"ב יד: קי. קב. סמה: קמו. קצ: רגז. רעו. ח"ג נב. קיז. קיט: קלה. קסד. קסז. קסח. קסח. קסח. קסח. קסח.
 רצט: שא: שבז. שג. שה: שח: ב) יצחק ח"א ט. פז: קנ: קיח: קיט: קלג: קלז: קלח: קסח. קסח. קסח. קסח.
 ח"ב יד: טו: קי. קכ. קלג: קמג. קמה: קמו. קצ: רגז. ח"ג טו: קסד. קסז. קסח. קסח. קסח. קסח.
 רצג. שא: שבי: שג. שה: שח: ג) יעקב ח"א כא: לה: פז: צוי קיח: קיט: קלג: קלח: קלט: קמב:
 קמו. קמו. קמט. קנד. קנה. קסא. קסח. קענ: קעה. רכב: רני. ח"ב ה. יד: לט. טו: עח: קי. קיא.
 קכ. קל. קלט: קמא: קמג. קמה: קמו: קצ: ח"ג נה: טו: קסז. קיט: קלח. קסז. קסח. קסח. קסח. קסח. קסח.
 רצג. רצח: שא. שבז. שה: שז. טו: ד) תריסר שבטין: ח"א קנה. קסג: ח"ב טו. רגב ח"ג קמז. ז"ח
 חוקת נ' טג שה.

חלוסי גרסאות ח גיא דעילאה. נ גיא האי. ג גיא איהו ד גיא דיקום. ס גיא ברחמי. ז גיא לפתחא. ז גיא
 דמיחדין. ח גיא ואל עאלו בהא היכלא. ו גיא ואלין בהאי היכלא עאלין, ט גיא היכלא י גיא לפתחא
 יא גיא קאים יכ גיא דאעקד. יג גיא לפתחא. יד גיא שלימא דאבהן.

היכלות דג"ע הסולם היכלא שתיתאה

אלו האוהבים את רבונוס באהבה רבה. ולפתחא דהאי
 היכלא קיימא כל אנון דמיחדי יחודא
 דמריהון בכל יומא ואלין עאלין בהאי היכלא
 וזמינין לסלקא בקדמיתא. ולפתח ההיכל,
 עומדים כל אלו שייחדו לרבונם בכל יום, דהיינו
 שממשיכים בכל יום גילוי אחדותו י"ת מא"ס ב"ה
 להספירות ולכל העולמות. והם הראשונים
 לעלות משם להיכלות יותר גבוהים. דהיינו
 שעולים קודם לכל החסידים שבאותו ההיכל.
 והוא בחינת נה"י שבהיכל הזה.

כה) ועילא מהאי פתחא אברהם. ימינא דקב"ה
 ולפתחא אחרא קיימא יצחק וכו'.
 ו לפתחא אחרא לגו קיימא יעקב וכו': ולמעלה
 מסתח הזה, דהיינו מאורות נה"י. עומד אברהם שהוא
 ימין של הקב"ה, דהיינו חסד, ולפתח אחר עומד יצחק
 שנעקד על גבי המזבח, והיה קרבן תמים לפני
 הקב"ה. והוא גבורה. ולפתח אחר בתוך ההיכל
 עומד יעקב איש חם וי"ב השבטים מסביב לו, והשכינה
 על ראשם והיינו אורות דחג"ת שבהיכל הזה
 כי אברהם יצחק יעקב ה"ס חג"ת כנודע.

וכד

חוץ ממדרגת החסידים דהיינו היכל החסד
 שהוא מדרגה הגבוה על כולם ואפילו על היכל
 הגבורה הזה.

היכלא שתיתאה, חסד

כד) היכלא דא היכלא דחסידי היכלא דא
 היכלא עלאה על כלא: היכל זה הוא
 היכל החסידים היינו שמדתם לומר שלי שלך ושלך
 שלך, דהיינו להשפיע ולא לקבל, היכל זה הוא
 עליון על כל ההיכלות. כי מדרגת החסד היא
 העליונה מששת הספירות חג"ת נה"י. והאי
 הוא היכלא דקיימא על כלא, וזה הוא היכל
 העומד על כל ההיכלות. כלומר שאי אפשר
 לזכות בהיכל זה אלא אחר שנשלם בכל
 המדרגות שבהיכלות שלמטה, וזהו נבחן כמו שהיה
 נסמך ועומד על מדרגותיהם. היכלא דימינא לית
 מאן דיקום ביה. אלא אינון חסידים קדישין
 וכל אינון דמרחמי למאריהון ברחימו סגי:
 הוא היכל הימין, כי מדרגת חסד נבחן לקו ימין,
 ואין מי ששיג אוחז וזולת אלו חסידים הקדושים וכל
 (דפויו דף ג"ט ע"א)

כו) וכד ישראל^א בעקו * אתערו תלת אבהו, ומתערי לה לשכינתא לאגנא עלייהו, וכדין איהי סלקא^ב ואתעטרא לעילא, ואגנא עלייהו דישראל. וכמה^ג דאית היכלין לתתא בגנתא דעדן, הכי נמי לעילא אית היכלין ד מתקנן, דאינון רזא דמהימנותא.

כז) וכל^ד הני היכלין, כלוהו^ה מתקשרן ומתעטרן בחד היכלא דאיהו היכלא שביעאה, והאי^ו היכלא איהו גניו וסתים מכל שאר היכלין. באמצעיתא דהאי היכלא קאים^ז חד עמודא, * דאיהו בגוונין^ח סגיאין : דירוק, חוור, סומק, אוכם. וכד נשמתין סלקין, אינון עאלין גו האי היכלא, מאן דאתחזי להאי גוון סליק ביה, ומאן דאתחזי להאי גוון סליק ביה. כל חד וחד כדקא חזי ליה.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) מנלות רכות ונומז אל די רגלי הכסא. א) אתערו - אבהן ח"א טו: קסח. ח"ב יד: ח"ג קיו. רעז: ז) חד עמודא: ח"א ריט. ח"ב ריא: ג) ירוק חוור סומק אוכם: ח"א טו: יח: מד: עא: ח"ב פד: קלט. רט: רמא. רמג. ח"ג יוד. רעה. ת"ז בהקדמה יב. תק' ה. יט' תק' י"ח לו: תק' ג"ה פט: ת"ק ע' קכה. קכו: ז"ח יתרו לא טד שיר. ל"ב טב שמד טג שלו ל"ד טב שה. ל"ה כב שכא.

חלופי גרסאות א) נ"א בעאקי. ב) נ"א ואתערא. ג) נ"א אית. ד) נ"א מתקנן. ונ"א דמתקנן. ה) נ"א בני. ונ"א אינון. ז) נ"א מתקנן ומתקשרן כחדא. ונ"א ומתקנן ומתקשרן. ומתעטרן. ז) נ"א ליג היכלא.

היכלות דב"ע

הכולם

היכלא שביעאה

כו) וכד ישראל בעקו אתערו תלת אבהן ומתערו לה לשכינתא לאגנא עלייהו. וכשישראל בעת צרה, מתעוררים שלשת האבות ומעוררים את השכינה שתגן על ישראל. וכדין איהו סלקא ואתעטרא לעילא ואגנא ערייהו דישראלי, ואז עולה השכינה ומתעטרת למעלה כלומר שמקבלת ג"ר הנק' עטרות, והיא מגנת על ישראל. כי אין השכינה יכולה להגן על ישראל רק אחר שמשגת מוחין דג"ר, ועל ידי התעוררות האבות. דהיינו חג"ת, כלומר ע"י שהחג"ת דו"א עולים ונעשים חב"ד, ממשיכים ג"ר אל השכינה. וכאן אורות דג"ר של ההיכל, וכמה דאית היכלין לתתא בגנתא דעדן, הכי נמי לעילא אית היכלין מתקנן, דאינון רזא דמהימנותא. וכמו שיש היכלות בגן עדן התחתון, כן יש בג"ע העליון היכלות מתוקנים, שהם בסוד האמונה. דהיינו המלכות. כי המלכות בשלימותה היא נקראת אמונה. וכל היכל הוא בחינת מלכות (כנ"ל בראשית א' דף קע"ב ד"ה ביאור).

היכלא שביעאה, בינה

כז) וכל הני היכלין כלוהו מתקשרן ומתעטרן בחד היכלא דאיהו היכלא שביעאה, והאי היכלא איהו גניו וסתים מכל (דפו"י דף ל"ט ע"א *) דף ל"ט ע"ב) ירדו תנה"י דכל מדרגה למדרגה התחתונה ממנה (בהקדמה דף ט"ו ד"ה והענין) שנה"י דכתר דאצילות ירדו לאו"א ונה"י דאו"א ליסוסי"ח, ונה"י דישסו"ת לו"א, ונה"י דז"א אל המלכות דאצילות. ונה"י דמלכות דאצילות ירדו

כח) ואלין שית היכלין אינון למדורא ב כדאמרן, ושביעאה לאו איהו למדורא. ושית, כלא ברוא י דשית, ועל דא כתיב * ג ברא שית. שית דרגין לעילא, שית דרגין לתתא, וכלא י רוא חדא.
 כט) תא חזי, בראשית, רבי יהודה אמר, תרין בתין הוו, בית ראשון

מסורת הזתר

א) ברא-שית: ח"א טו: כד. נו. פט. ת"ז תק' י"א כו: תק' ס"ו צו: תק' ס"ט קיט. תק' ע': קכ. תק' ס' בהשמשות קמו. תק' י"א בהשמשות קמו: תק"ח צ"ג: שג. קט"ו טב שכג.

חלופי גרסאות א נ"א כדאמרן. ב נ"א דשת. ג נ"א בראשית. ד נ"א ברא.

היכלא שביעאה

הסולם

היכלות דג"ע

מלכות. וכד נשמתין סלקין אנון עאלין נו האי היכלא מאן דאתחזי. להאי גוון סליק ביה ומאן וכו' ובעת שהנשמות ראויות לעלות למעלה מעשיה. הן עולות תוך היכל הזה השביעי. כל אחת עולה להבחינה שכנגדה בהעמוד, השייכה לגוון לבן. שהיא חכמה, היא עולית דרך גוון לבן שבעמוד. וכן אם הנשמה היא מבינה עולה דרך גוון אדום שבעמוד וכו' כל אחת כפי הראוי לה. וכאן מדבר בעליה כללית מעולם לעולם, שהיא רק דרך העמוד שבהיכל השביעי. אמנם בפרטית יש עמוד בכל היכל והיכל שדרך בו עולה התחתון לעליון. כמ"ש להלן, דהיינו נה"י דהיכל העליון המלוכשים בתחתון כמבואר.

ירדו להג"ר דעולם הבריאה. ונה"י דג"ר דבריאה ירדו לז"א דבריאה, ונה"י דז"א למלכות דבריאה. ונה"י דמלכות דבריאה לג"ר דעולם היצירה, וכן ירדו נה"י דכל מדרגה שבעולם היצירה להמדרגה שמתחתיה, עד שנה"י דמלכות דיצירה ירדו לג"ר דעולם העשיה. וכן בפרטי המדרגות דעשיה. הרי שנה"י דמלכות דאצילות מלוכשות בג"ר של הבריאה. וכן נה"י דמלכות דבריאה בהג"ר של היצירה. וכן נה"י דמלכות דיצירה בהג"ר של עשיה, דהיינו בהיכל השביעי דגן עדן. שהיא היכל הג"ר כנ"ל. ונודע שעיקרם של נה"י הוא קו האמצעי שבהם שהוא יסוד. ותדע שיסוד הזה דעליון שיש בכל תחתון, הוא המכונה בשם עמוד שהוא נמצא בפנימיות כל מדרגה ומדרגה, מכתר דאצילות עד סוף עשיה כמבואר. גם ידעת שבעת שהעליון משפיע מוחין להתחתון שלו, הוא על ידי שמעלה את נה"י שלו בחזרה למקומו. ואז גם התחתון הדבוק בנה"י האלו עולה עמהם למקום העליון ומקבל שם מוחין (כנ"ל בהקדמה דף כ' ד"ה ואמא) ולפיכך נבחן העמוד הזה דהיינו הנה"י דעליון. שדרך בו עולה כל תחתון למקום העליון. ואומר שיש בעמוד הזה ארבע גוונים שהם לבן אדום ירוק שחור. דהיינו חו"ב תו"מ כנ"ל (דף א' ד"ה ופירושו) ומשמיענו בזה שאלו העליות של התחתון העולה לעליון דרך העמוד הם לשפעורים, שלפעמים עולה הגוון לבן לבד ולפעמים גם הגוון אדום ולפעמים גם הגוון ירוק, ולפעמים גם הגוון שחור. וכן בכל גוון וגוון יש הרבה מדרגות כנודע וזה אמרו באמצעיתא דהאי היכלא קאים חד עמודא. באמצע היכל השביעי דג"ע דעשיה עומד עמוד אחד. דהיינו יסוד דמלכות דיצירה. הכולל נה"י דיצירה, דאיהו בנוזנין כנ"ל, שיש בו הרבה מדרגות וכללותם הם ד' מדרגות ירוק חור סומק אוכס, דהיינו חו"ב חו"מ. ירוק הוא ת"ת. חור הוא חכמה, סומק הוא בינה, אוכס הוא

כח) ואלין שית היכלין אנון למדורא כדאמרן, ושביעאה לאו איהו למדורא: ואלו ששה היכלות הם למדור הנשמות כמ"ש לעיל, אבל היכל השביעי אינו למדור הנשמות. אלא הוא לעליות הנשמות דרך העמוד שבו כנ"ל. פירוש שיש השגה רק בהשגה היכלות, אבל לא בהיכל השביעי שהוא ג"ר, ובכל ג"ר אין השגה. ושית, כלא ברוא דשית, וכל הששה היכלות, הן בסוד שש, כלומר, אפי' בבחינה ג' של כל היכל, שהוא ג"ר, אין לנו שם השגה, אלא רק בבחינות נה"י חג"ת שבכל היכל. ועל דא כתיב ברא שית, שית דרגין לעילא שית דרגין לתתא וכלא רוא חדא, וע"כ כתוב ברא שית, כי בראשית נוטריקון בראשית. להורות שיש שש מדרגות למעלה בתוך הבינה, עצמה, ויש שש מדרגות למטה, שהם חג"ת נה"י של הזו"ן המכונים ששת ימי המעשה. והכל הוא סוד אחד. כלומר, שבחינת ו"ק בכל מקום שהן, הן בחינת ו"ק התחתונים והן בחי' ו"ק דג"ר, הן שוות, ויש לנו בהן השגה. ובג"ר בכל מקום שהן, אין לנו בהן השגה.
 כט) ת"ח בראשית, ר"י אמר, כי בתים הוו: בית

(דפו"י דף י"ט ע"ב)

ובית שני, דא עלאה ודא תתאה, תרין ההי"ן אינון, דא עלאה ודא תתאה, וכלהו חד, ב' עלאה ב' פתחא ב' תרעין, לכל סטרא, דהכי הוא דכליל דא בדא. ראשית, כדין יהוא ראשית לאעלא בחושבנא דבנינא, ורבי יצחק אמר למנינא (ג) אמר רבי אלעזר, בראשית דא כללא, * ד' דיוקנא, דכל דיוקנין כלילין ביה, פ דא רזא דכתיב ב' הוא מראה דמות כבוד ה', חיוז דאתחזון ביה שית אחרנין, ודא י' הוא בראשית י' ברא י' שית, ת"ה, כד עאלין בהאי י' חיוז שית (ב) גוונין, היא ט' אתקינת ט' גרמא לאחזאה לון

דרך אמת

מסורת הזר

(א) דיוקנא דכל דיוקנין כלילין ביה ח"א יג. יט. מד. עא : ח"ב פ : ז"ח יתרו ל"ח ט"ג שיג. ב) הוא מראה דמות וגו' : ח"א יח. עא : קע : רלב. ת"ז בהקדמה ז. ז"ח בראשית י"ד ט"ג שלו תק"ח צוטר שד.

חלופי גרסאות א' גיא ליג פתחא, ב' גיא סטרין, ג' גיא דהיינו- ד גיא היא, ד גיא לבנינא, וגי' למנינא וגי' לבי דינא, ר' יצחק אמר למנינא, (אה"ל) ו גיא ליג רבי יצחק וכו' ז גיא ר' יצחק אמר ר' אלעזר ח גיא דיוקנא, ט גיא מאי, וגי' רזא דכתיב ביה, ולגי' דא. י גיא חויוא, יא גיא הא, וגי' ליג הוא, יב גיא ליג ברא שית יג גיא בשית יד גיא חיוז דאתחזון ביה שית גוונין, טו גיא אפקינון, טז גיא גרמא.

בראשית

הסולם

היכלות דג"ע

מדרגות שקדמו לה עוד אינם נחשבים ראשית. ועל זה יורה המלה בראשית שבהתחלת התורה. ב' יורה בית עלאה, שהוא בינה. ראשית יורה שהיא נעשתה ראשית להשפעת מוחין להעולמות כמבואר, ר' יצחק אמר למנינא, ר' יצחק אומר, שהמלה ראשית שבבראשית, יורה שהבינה נעשתה ראשית למנין, פירוש, המוחין דמספר ומנין הם מוחין דהארת חכמה, (כנ"ל בהקדמת הזוהר דף כג ד"ה מי) והם מתחילים מהבינה ולא מלמעלה הימנה, כנ"ל בהקדמת הזוהר דף מ"ב ד"ה בחכמה עשה".

(ל) אמר רבי אלעזר, בראשית דא כללא. דיוקנא דכל דיוקנין כלילין ביה : ה"א אומר שהמלה בראשית שבחזרה הוא כלל, דהיינו המלכות שה"ס פני אדם צורה שכל הצורות שבהמציאות כלולים בה, דא רזא דכתיב, הוא מראה דמות כבוד ה', חיוז דאתחזון ביה שית אחרנין, ודא הוא וכו' ברא-שית, וזה הוא סוד הכתוב, הוא מראה דמות כבוד ה', דהיינו מראה, שמתראים בה שש מדרגות אחרות כלומר, שעל ידי המלכות נמשכים המוחין דהארת חכמה אל הו"ק שבבינה, כי מאה וראיה מורים על חכמה כנודע, וזהו בראשית שנוטריקון שלה הוא ברא - שית, כי על ידי עלית המלכות להבינה נעשו שית קצוות בהבינה, וכן היא מעלת מ"ן וגורמת להם מוחין דהארת חכמה כמו שמבאר והולך. תא חזי כד עאלין בהאי חיוז שית גוונין דא אתקינת גרמא לאחזאה לון, בוא וראה כשנכנסו

בית ראשון ובית שני, דא עלאה דא תתאה ב' ההי"ן אנון דא עלאה ודא תתאה: בוא וראה, רי"א, ב' בתים היו בית ראשון ובית שני, זה הוא עליון בינה, וזה הוא תחתון מלכות, וכן ב' ההי"ן בשם הויה זו היא ה' עלאה, בינה, וזו היא ה' תתאה, דהיינו מלכות, ומביא ראיה מדברי ר' יהודה אשר שית דרגין דלעילא ושית דרגין דלתתא הוא ברזא חדא, כמו שמבאר והולך וכלהו חד, ב' עלאה פתחא תרעין לכל סטרא, דהכי הוא דכליל דא בדא, והכל אחד, דהיינו בית ראשון ובית שני הוא אחד עם ה' עלאה וה' תתאה, שהם בינה ומלכות, ב' עלאה, כלומר ב', דבראשית הוא בית ראשון שהיא בינה, היא פתחת שערים לכל הצדדים כי כן הן כלולות זו בזו, דהיינו המלכות שהיא בית שני כלולה בבינה שהיא בית ראשון, ועי"ז הבינה פתחה שערים לכל הקצוות הן שית סטרין שלה עצמה, והן שית סטרין שבבינה, כלומר בסבת עלית המלכות והתכללותה עם הבינה כאחת, פתחה הבינה גם את שית סטרין של המלכות, שתהיה ראויה לקבל המוחין כמותה, (כנ"ל בבראשית א' דף ז' ד"ה וכו', עשה) ראשית, כדין הוא ראשית לאעלא בחושבנא דבנינא ראשית יורה כי אז נעשתה הבינה בהינתן ראשית, להכנס בחשבון של הבנין, שהוא ז"א ונוקביה, המכונים בנין העולם, כלומר שנחשבת למדרגה ראשונה המשפעת מוחין לזו"ן ולעולמות ביע, והיינו מחמת התכללותה לאחת עם המלכות, אבל (דמוי דף ג' ע"ב)

בראשית

יז

ולמפעל בהו אומנותא דעלמא, ה ואי תימא דהאי אומנותא דעלמא, מדרגא דא הוא, כתיב י ברא שית, שבחא דשית איהו, דעבדי אומנותא בהאי. (לא) רבי יוסי פתח ה) * הנצנים נראו בארץ, עת הזמיר י הגיע, וקול התור נשמע בארצנו, ז הנצנים: דא הוא רזא דשית דרגין ס. נראו בארץ בגין דאינון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא. עת הזמיר הגיע: דהא כדין משבח ומהדר, כמה דאת דאת אמר י למען יזמרך כבוד ולא ידום, ובגין כך אקרי מזמור, כמה דתנינן דכתיב י מזמור לדוד, ו דשארית עליה שכינתא

דרך אמת

ה) למיל ה' עשא וכו' ה'

מסורת הזהר

א) הנצנים נראו בארץ: (שה"ש ב') ח"א א. צ.נ.: רטו. ח"ג ד: ז"ח נח כ"ד מא ש. שכה. ב) למען יזמרך כבוד: (ההלים ל') ח"א עא. תק"ח ק"ג טב שלד. ג) מזמור לדוד — שכינתא ברישא ח"א סו. ח"ב קמ. קע.

חלופי גרסאות ה גימא ואיתמא דהא, ב גימא בראשית. ג גימא הניע וגו'. ד גימא הנצנים נראו בארץ. ה גימא: רזא דשית דרגין [גימא דעלה וגימא עלאין] עלה. ואיהי שביעאה ואלין אינון שית דרגין: דרגא דאברהם ודרגא דיצחק ודיעקב ודיכין וברעז ויוסף כלוהו [גימא ואתחזו] אתחזו בארעא דכתיב נראו בארץ. בארץ דא היא קיטא קדישא דארץ ישראל. וכתב אורי הלכנה עזי אדליג, וגימל כי הוא גליין עכ"ל, ו גימא דשארית וגימא דשארית.

בראשית

הסולם

ברא-שית

כי המלכות לית לה מגרמה ולא מידי אלא הכונה הוא שכל השבח והגדלות של השש קצוות. הוא מפני שפועלים על ידי המלכות כנ"ל וע"כ נקראים המוחין על שם המלכות. (לא) ר"י פתח. הנצנים נראו וגו', הנצנים דא הוא רזא דשית דרגין: ר"י פתח באכתוב הנצנים נראו וגו', ואמר, הנצנים רומזים על שש המדרגות חג"ת נה"י. נראו בארץ, בגין דאינון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא. נראו בארץ, היינו בהמלכות הנקראת ארץ, משום שהן צורות, להתראות במדרגה הזו, כלומר, שאינם מתראים בשום מדרגה, אלא בהמלכות וע"כ אומר הכתוב נראו בארץ, שאין הנצנים מתראים רק בהארץ, שהיא המלכות. עת הזמיר הגיע דהא כדין משבח ומהדר, כמה דאת אמר, למען יזמרך כבוד ולא ידום. עת הזמיר הגיע, יורה, שאז אחר השראת השכינה המכונה זמיר, עם המוחין דחכמה, הוא העת לשבח ולהדר, כמ"ש למען יזמרך כבוד וגו': ובגין כך אקרי מזמור, כמה דתנינן דכתיב מזמור לדוד דשארית עליה שכינתא ברישא ודא הוא עת הזמיר הגיע וע"כ נק' המלכות בשם מזמור, על דרך דתנינן (להלן דסו"י סו). שבמקום שכתוב מזמור לדוד, ולא לדוד מזמור יורה שמתחילה שרתה עליה השכינה ואח"כ אמר שירחא הרי שהמלכות נק' מזמור. פירושו, שתחילה ע"י השראת השכינה השיג המוחין דגדלות ואח"כ

כשנכנסו ו"ק דבינה בההוא מראה, דהיינו במלכות, היא מתקנת את עצמה, דהיינו שמעלת מ"ן, להראות אותם, כלומר להמשיך להם הגילוי על ידי המוחין דהארית חכמה. ולמפעל בהו אומנותא דעלמא, ולמעל בהם דהיינו בהמוחין הללו. אומנות העולם, שהיא המוחין דהארית החכמה, שממנה כל המציאות שבששת ימי המעשה, ומשמיענו רבי אלעזר, שאע"פ שכל המוחין באים מבינה, מ"מ עקרום היא מלכות, כי על ידי עליות המלכות לבינה נחקקו ו"ק דקסנות בהבינה הפרומזים בסוד ברא-שית, וכן המוחין דגדלות שלהם אינם אלא ע"י המלכות כי אין גילוי מוחין דהארית החכמה, אלא רק במקום המלכות שהוא מחזה ולמטה דו"א. וע"כ היא מכונה חכמה תתאה, כי אין החכמה מתגלית רק בה בלבדה, ונמצא שגם גדלות המוחין הוא מכח המלכות. וא"י תימא דהאי אומנותא דעלמא מדרגא דא הוא, כתיב ברא — שית, שבחא דשית איהו דעבדי אומנותא בהאי: ואם תאמר, שאומנות העולם, דהיינו מוחין דחכמה, באים ממדרגה זו דהיינו מהמלכות, לכן כתוב ברא — שית, להורות שהשבח הוא של הו"ק דבינה, משום שעושין אמונות במירגת המלכות, כלומר שאין לטעות שהכוונה היא שהמוחין עצמם באים פן המלכות. כי ע"ז מרומז בבראשית, ברא — שית להורות כי השש קצוות שבבינה הם הפועלים (דפרי דף ל"ט ע"ב)

בראשית

ברישא, ודא הוא עת הזמיר הגיע. רבי חייא אמר, דהא כדין מטא זמנא לשבחה.

(ב) רבי אבא אמר, עלמא עלאה סתים, וכל מלוי סתימין, בגין דקיימא ברזא עלאה, יומא דכל יומין, וכד ברא ואפיק, אפיק אדין שית, ובגין דאיהו סתים, י דכל מלוי סתימין, אמר בראשית, * ברא שית יומין עלאין, ולא י אמר מאן ברא י להון, בגין דאיהו עלמא עלאה סתימא.

(ג) ולבתר גלי ואמר י עבידתא תתאה, ואמר מאן ברא ליה, בגין דאיהו עלמא דקיימא באתגלייא, ואמר י ברא אלקים את השמים ואת

מסורת הזוהר

(א) ברא-שית לעיל דף ט"ז ציון א' (ב) ברא אלקים את השמים וגו' (בראשית א') ח"א א : ב : ג : ט. יא : טו : טז : כא : כט : ל : לא : לט : ג : נו. פט. קמה. רל. רמז : רנא. רנו : רטב : ח"ב כב : לד : לו. פא : פג : פה : פח. קכו. קס. קסא. קעו : קעז : קעח : רכ : רכו. רלא : רעה. חיג קסה. רלג : ת"ז בהקדמה ה : יד : ת"ק כ"ו עא. ת"ק כט עב : ת"ק ג"א פז : ת"ק ג"ב פז. ת"ק ג"ג פז : ת"ק ג"ד פז : ת"ק ג"ה פח : ת"ק ג"ו פט : ת"ק ג"ז צב : ת"ק טא צג : ת"ק ס"ד צד : ת"ק ס"ה צה. ת"ק ס"ו צז. ת"ק ד' ס"ז צח. ת"ק ס"ח צח : ת"ק ע' קב. ת"ק ב' בהשמטות קלט. ת"ק ז' בהשמטות קמו : ת"ק יוד בהשמטות קמו. ז"ח בראשית ג' טא שכ. ד' טא שכה. ה' טא שיג שכא של שנא, טד טא שלג ו' טא שד, טז שמט. ז' טד שו. י"ג טד שכב. יתרו ל"ד טב שמא. תרומה מ"ב טד שיא. מ"ג טא שב, טג שיה. ס"ב טד שלג ס"ו טא שלט. ע"ג טג שיב. תקי"ח צ"ג טג לא. ק"ג טב שלו. קי"ב טג שי"א קט"ז טב שכג, טג שז. קיז טב שח. קכ"א טג שלט.

חלופי גרסאות א' נ"א יצחק. ונ"א יהודה. כ' נ"א רומא דכל רומין. ג' נ"א וכל. ד' נ"א אתמר. ט' נ"א יתן נ"א ואמר יתן.

בראשית הסולם ברא-שית

דאיהו סתים דכר מילוי סתימין, אמר בראשית ברא-שית יומין עלאין וכשא"א ברא והוציא הבינה מחוץ להראש שלו. הוציא רק שש אלו דהיינו הו"ק דבינה, ולא הג"ר. ומשום שהוא סתום, שכל דבריו סתומים. כי הבינה סתומה הן בג"ר והן בו"ק (כנ"ל בדיבור הסמוך) לפיכך אמר בראשית, שהנוסריקון ברא-שית, ורומז על שש ימים עליונים דהיינו ו"ק דבינה, ודא אמר מאן ברא רון, בגין דאיהו עלמא עלאה סתימא ולא אמר מי ברא אותם, דהיינו לאלו השש ימים המרומזים בבראשית, משום שהם עולם עליון סתום. כי הם ו"ק דבינה, שהיא סתומה. שאין הארת החכמה מתגלה במקומה עצמה. (כנ"ל בדיבור הסמוך).

(ג) ולבתר גלי ואמר עבידתא תתאה ואמר מאן ברא ליה, בגין דאיהו עלמא דקיימא באתגלייא ואמר ברא אלקים וגו' ואח"כ גילה ואמר בעשיה התחתונה דהיינו בזו"ן, שאמר מי ברא אותן. משום שהוא עולם העומד בנגלה, ואמר ברא אלקים את השמים ואת הארץ. שהם זו"ן. פירוש, כי בעולם העליון שהוא ו"ק דבינה, המרומז בבראשית ברא-שית, לא נאמר מי ברא אותו מטעם

ואח"כ היה משורר ומשבח, וזהו עת הזמיר הגיע, שהשכינה הנקראת זמיר, הגיעה לו מקודם, ואח"כ היה מזמר ומשבח. רבי חייא אמר, דהא כרין מטא זמנא לשבחה, ר"ח אומר שעת הזמיר הגיע, הוא כפשוטו, שאחר השגת המוחין מגיע הזמן לשבח. ואינו רוצה לומר שהשכינה הקדושה מכונה זמיר.

(ב) רבי אבא אמר עלמא עלאה סתים, וכר מלוי סתימין בגין דקיימא ברזא עלאה יומא דכל יומין ר"א אמר, עלמא עלאה בינה, סתים, וכל דבריו סתומים, ואפילו הז"ת שלה משום שנמצאת בסוד העליון, בסוד הג"ר דבינה, שהיא יום שכל הימים כוללים בו. פירוש הג"ר דבינה מכונה יומא דכל יומין. או יומא דאוויל עם כלהו יומין, כי יום פירושו חסד, ובהיותה שורש כל החסדים שבעולמות היא מכונה יומא דכל יומין והיא אינה מקבלת חכמה לעולם בסויה כי חסן חסד הוא. אמנם ז"ת דבינה מקבלים הארת חכמה בכדי להשפיע לזו"ן, ואומר כאן שאפילו הז"ת דבינה נבחנו ג"כ לעלמא סתימא, ואע"פ שמקבלות חכמה ומשפיעות לזו"ן, מ"פ משום שנמצאות בסוד הבינה. אין גילוי החכמה כלל במקומה עצמה, אלא במקום זו"ן.

וכד ברא ואפיק אפיק אלין שית, ובגין (דסו"י דף ל"ט ע"ב)

בראשית

יט

הארץ, ולא כתיב ה' ברא את השמים, בגין דאיהו עלמא
 ב באתגליא, ואמר ברא אלקים, אלקים ודאי שמא באתגליא, קדמא
 ד בסתימא דאיהו ע' עלאה, תתאה באתגליא. למהוי תדיר ו' עובדא דקודשא
 בריך הוא סתים וגליא. ורזא דשמא ז' קדישא הכי הוא * סתים וגליא.
 ד) את השמים, לאסגאה שמים תתאי לתתא, ואת הארץ לאכללא
 ב' ארץ דלתתא, ולאסגאה ח' כל עובדהא כגוונא דלעילא.

ה) והארץ היתה תהו ובהו: י' כדקאמרן, י"א והארץ דא ארץ עלאה, דלית
 לה נהורא מגרמה. היתה: בקדמיתא כבר הות, כדקא יאות, והשתא תהו,
 ובהו, וחשך. היתה דייקא, י"ב לבתר אזעירת גרמה ואזעירת י' נהורא
 תהו, ובהו, וחשך, ורוח: ארבע יסודי עלמא דאשתכללו בה.

מסורת הזוהר

א) סתים וגליא: ח"ב נח: צט. רל: חיג ע: ב) ארץ דלתתא—כגוונא דלעילא ח"א קנו: קעב,
 ה: ח"ב טו: רנא. ח"ג מ: מה: קיט. ג) והארץ היתה תהו (בראשית א') ח"א א. יוד.
 אי: טז. כה: ל. לט: מ. סצב: ריג: רמ. רנב: רסב: רסג. ח"ב כד. לד: קיג: קמט: קס. קעו: ח"ג
 קכה. רל"ג: רעט. שה. ת"ז בהקדמה יב: יג: תק' כ"ו עא. תק' ל' ע"ג: תק' ל"ו עז: תק' ל"ז עח. תק'
 ג"ד פז: תק' ע' קלו. ז"ח בראשית ו' טג שיג. י"ג טד שכג. בלק ג"ה טא שמא. טב שא שטו. תק"ח ק"ז טד'
 שלג ק"י טא שכה שמו, טב שלו שמד, טז. שד קי"ט טא שיו.

חלופי גרסאות א' גיא בארז סתים, ב' גיא סתם. ג' גיא דאתגליא ד גיא בסתימא. ה' גיא דאיהו עלמא עלאה. ו גיא
 תדיר עובדא סתום וגליא כדקאמרן (אה"ל) ז גיא דקדישא. ח גיא לה ולעובדהא. ט גיא ליג
 היתה עז דא ארץ. י גיא והארץ כדקאמרן י"א גיא ליג והארץ. י"ב גיא ולבתר. י"ג נהוראה.

ברא—שית

הסולם

בראשית

שבהינת הג"ר של המדרגה הוא בהעלם,
 ובחינת הוי"ק של המדרגה הוא נגלה. (ועי' לעיל
 בהקדמת הזוהר דף מ"ד ד"ה: וסעם) שנתבאר
 זה באורך.

לד) את השמים לאסגאה שמים תתאי לתתא,
 ואת הארץ לאכללא ארץ דלתתא
 ולאסגאה כל עובדהא כגוונא דלעילא: המפה
 את של את השמים, הוא לרבות השמים
 התחתונים למטה. והמלה את של ואת הארץ,
 הוא לכלול בו גם הארץ של מטה, ולרבות, שכל
 המעשים שבארץ התחתונה הוא כעין ארץ עליונה.

ז' מדורין דארץ העליונה והתחתונה

לה) והארץ וגו' כדקאמרן. והארץ דא ארץ
 עלאה, דלית לה נהורא מגרמה.

הכתוב והארץ היתה תהו כמו שבארנוהו לעיל. ועוד,
 והארץ, הוא ארץ עליונה, נוקבא דז"א, שאין לה
 מעצמה שום אור. היתה, בקדמיתא כבר הות
 כדקא יאות, והשתא תהו ובהו וחשך, היתה
 דייקא, לבתר אזעירת גרמה ואזעירת נהורא
 המלה היתה, יורה שהארץ כבר היתה מתחילה
 בכל השלמות כראוי, אלא עתה נעשתה לתהו
 ובהו וחשך. היתה שאומר הכתוב, הוא בדייק,
 להשמיענו שהיתה בשלימות. ולאח"כ מיעטה
 את עצמה ומיעטה האור שבה, ויצא בה.

תורה

מטעם שהוא עולם נסתר, כנ"ל. אבל בעולם
 התחתון, שהוא זו"ן המכונים שמים וארץ, כתוב,
 כי אלקים שהוא בינה, ברא את השמים ואת
 הארץ. שהוא מטעם היותם עולם הנגלה,
 שפירושו שהחסדים שבו מתגלים על ידי
 המוחין דהארת החכמה. ולא כתיב ברא בארץ
 סתים, ברא את השמים, בגין דאיהו עלמא
 באתגליא, ואמר ברא אלמים, אלקים ודאי
 שמא באתגליא וע"כ לא כתיב ברא בהעלם.
 דהיינו ברא את השמים ואת הארץ בסתם,
 משום שהם עולם הנגלה כנ"ל, ולכן אמר ברא
 אלקים, אלקים ודאי ברא אותם, שהוא שם
 נגלה. כי השם אלקים יורה על שלמות המוחין
 בהארת חכמה, (כנ"ל בהקדמת הזוהר דף ט"ז
 אות י"ד) קדמאה בסתימו דאיהו עלאה.
 תתאה באתגליא, למהוי תדיר עובדא דמכ"ה
 סתים וגליא. עולם הראשון בינה הוא בהעלם
 משום שהוא עולם העליון. עולם התחתון זו"ן,
 הוא בגלוי, מטעם שמעשה הקב"ה הוא תמיד
 בסתר ובגלוי, ורזא דשמא קדישא הכי הוא
 סתים וגליא. וכן הוא גם סוד שם הקדוש, סתים
 וגלוי, כי י"ה דשם הויה, שהם חו"ב, הוא
 בהעלם, כי אין השגה בג"ר. ו"ה דשם הויה,
 הוא בגלוי, שהם זו"ן, שיש בהם השגה. וכן היא
 בכל מעשה הקב"ה, דהיינו בכל המדרגות
 (דמי דף ל"ט ע"ב)

17) ד"א, ואת הארץ כדקאמרן, לאסגאה ארעא דלתתא, ה דאיהי אתעבדת בכמה י מדורין, כלא כגוונא עלאה, ודא הוא, והארץ היתה תהו ובהו וחשך ורוח. אלין אינון מדורי ארעא: (ה) * ארץ, אדמה, גיא, נשיה, ציה, ארקא, תבל. וגדול שבכולם תבל, דכתיב י והוא * ישפוט תבל בצדק. 18) אמר רבי יוסי, מאן הוא ציה, א"ל דא הוא אתר דגיהנם, כד"א י ציה וצלמות. ורזא דא י כתיב, י וחשך על פני תהום, דא י רזא אתר דגיהנם. י דא הוא ציה, י אתר דמלאך המות, כדקאמרן, דאיהו י מחשיך אנפייהו דבריייתא, ודא הוא אתר דחשך עלאה. 19) י תהו דא נשיה, דלא אתחזייא י בה חיוזו כלל, עד דאתנשיי מכלא. ועל דא אתקרי נשיה. י ובהו דא ארקא י אתר דלא אתנשיי

דרך אמר

מסורת הוהר

א) וסדר סלמיטין, לכן אלמנה חקלא גיל, נשיה, ליה, תנל, וסס סדר ליג לעיל דפוי ללו כי נמה שסכר משס, (וסול כסימן טו, ססמג) ז) מקיס סלין השכחה שולס סס. פני תהום: (בראשית א) ח"א ריג: ח"ב קמט: קס. ז"ח בראשית ו' טד שיג. יג טד שכג תקיח ק"ז טד שלג. ע"י טא שמו. טב שכח. טד שו. קי"ט טא שיה. ד) תהו ח"א יא: לט: מ. רגב: רסב: רסג. ח"ב לד: ח"ג רכו. רעט. שה: ת"ז חק' כו עא: תק' ל' עב: ת"ק ל"ז עה. ת"ק ג"ד פוז: ז"ח בראשית ו' טד שיג. בלק ג"ה טא שמא. טב. שא. תקיח קו טד שלג. קי טא שכה. טב שלו. קי"ט טא שיה. ה) ובהו ח"א לט: לעיל יט ציון ג' וישנ. חלושי גרסאות א ג"א דאיהו. כ ג"א כהורין. ג ג"א ארץ ציה (ירמיה ב). ד ג"א דכתיב ה ג"א כתיב במלת וחשך ז ג"א דהוא. ז ג"א דאיהו. ח ג"א דא אתר. ט ג"א אחשיך. י ג"א ליג בה.

ד' מדורין

הסולם

דארעא תתאה

תהו ובהו וחשך ורוח, ארבע יסודי עלמא דאשתכללו בה. ונעשתה לתהו ובהו וחשך ורוח. שהם ארבעה יסודות העולם שנשתכללו בהארץ. 17) ד"א ואת הארץ כדקאמרן לאסגאה ארעא דלתתא דאיהי אתעבדת בכמה מדורין כלא כגוונא עלאה: ואת הארץ הוא לרבות ארץ התחתונה שנעשתה במדורין כהעליונה. ודא הוא והארץ היתה תהו ובהו וחשך ורוח. אלין אינון מדורי ארעא ארץ אדמה וכו': והה הוא שכתוב והארץ היתה וכו' כי אלו הם המדורים שבארץ הנקראים: ארץ, אדמה, גיא, נשיה, ציה, ארקא, תבל. וגדול שבכולם תבל, דכתיב והוא ישפוט תבל בצדק, והגדולה שבכל הארצות הוא תבל שעליה כתיב והוא ישפוט תבל בצדק. מה שלא כתוב כזה בשאר ארצות, ע"כ משמע שהיא חשובה מכולם. ומבאר לפנינו איך אלו ז' הארצות מתחלקים בד' היסודות תהו ובהו וחשך ורוח. באופן שהכתוב והארץ היתה תהו, קאי על ארץ התחתונה דעשיה, ולא על ארץ עליונה, כמ"ש בפירושו הא'. (רפוי דף ל"ט ע"ב * דף מ' ע"א)

18) ד"א ר"י מאן הוא ציה, א"ל דא הוא אתר דגיהנם, כד"א י ציה וצלמות. ורזא דא י כתיב, י וחשך על פני תהום, דא י רזא אתר דגיהנם. י דא הוא ציה, י אתר דמלאך המות, כדקאמרן, דאיהו י מחשיך אנפייהו דבריייתא, ודא הוא אתר דחשך עלאה. 19) י תהו דא נשיה, דלא אתחזייא י בה חיוזו כלל, עד דאתנשיי מכלא. ועל דא אתקרי נשיה. י ובהו דא ארקא י אתר דלא אתנשיי

17) ד"א ר"י מאן הוא ציה, א"ל דא הוא אתר דגיהנם, כד"א י ציה וצלמות. ורזא דא י כתיב, י וחשך על פני תהום, דא י רזא אתר דגיהנם. י דא הוא ציה, י אתר דמלאך המות, כדקאמרן, דאיהו י מחשיך אנפייהו דבריייתא, ודא הוא אתר דחשך עלאה. 18) י תהו דא נשיה, דלא אתחזייא י בה חיוזו כלל, עד דאתנשיי מכלא. ועל דא אתקרי נשיה. י ובהו דא ארקא י אתר דלא אתנשיי

ר' חייא אמר דא גיא. * ורוח אלקים מרחפת ל' דא לקבל תבל י דאתון מרוח אלקים, וכלא כחד הוא.

לט) כגוונא דא, אית לארץ עלאה, שבעה מדורין אינון לעילא, דרגא על דרגא, ובכלהו מדורין מלאכי עלאי אלין על אלין. הכי נמי לתתא, וכלא אחיד דא בדא למהוי כלא חד. שבעה מדורין אינון לעילא, י והא ארץ עלאה אחידת לון, י וכלהו י קיימין בה, ובכלהון קיימא תושבחתא דקביה.

מסורת הזהר

(א) ירוח אלקים מרחפת: (בראשית א) ח"א קצב: רמ- ח"ב כד. לר: ח"ג שה: ת"ז תק' כ"א ס"ג. תק' כ"ה ע: תק' כ"ו עא: תק' ל' עג: תק' ס"ט קד: ז"ח בראשית ב' טד' שכה. תק"ח צ"ו טא שיר. ק"ט טג שמג ק"י טד שט קי"ב טג שכב.

חלופי גרסאות. א' גיא ליג דא ז' גא דארשו. ג' גיא והאי. ד' גיא וכלהון. ה' גיא קיימן

דארעא תתאה

הסולם

ז' מדורין

תחתונות כי אע"פ שהם ג' בחינות נה"י, מ"מ אינם אלא התפשטות המלכות בלבדה דהיינו התפשטות התווה שמחזה ולמטה, שאין בהם משום חידוש בחינה, ואין לשאול הרי תבל הוא בחינת יסוד הרוח שהוא ת"ת ולא תהו. כנ"ל. והענין הוא, כי תבל היא רוח דבינה, והיא נבחנת כבינה. ובחינת ת"ת של הפרצוף הוא בנשיה.

לט) כגוונא דא אית לארץ עלאה: כעין זה שנתבאר ז' מדורין בארץ התחתונה דעשיה, יש ג"כ כמוהן בארץ עליונה, דהיינו בהמלכות דאצילות, שהיא בחינת ארץ במלכות דעולם האצילות.

מאמר שבעה מדורין דארעא עלאה

ז' מדורין אנון לעילא דרגא על דרגא: ז' מדורין הם למעלה, במלכות, מסודרים מדרגה על מדרגה כפי הסדר, ובכלהו מדורין מלאכי עראין ארין על אלין, ובכל המדורין נמצאים מלאכים עליונים, אלו על אלו. דהיינו לפי סדר מדרגתם. הכי נמי לתתא, כן נמצאים מלאכים גם למטה, דהיינו בז' ארצות דעשיה וכלא אחיד דא כדא למהוי כרא חד, וכולם נאחזים זה בזה כדי שיהיו כולם אחד שבעה מדורין אינון לעילא, והא ארץ עלאה אחידת רון וכלהו קיימין בה. ז' מדורים הם למעלה בעולם אצילות, וארץ עליונה, שהיא מלכות, כוללת כולם, וכולם נכללים בה. פירוש, כי ז' מדורין הללו הם התפשטות המלכות אל ז' ספירותיה בינה וחג"ת נה"י, וע"כ כולם נכללים בה, שהרי כולם הם רק חלקי המלכות. ובכלהון קיימא תושבחתא דקביה ובכולם

שבהכתוב הוא הארץ הנקראת ארקא, שהיא מקום שאינו נשכח. (כמ"ש שם דף ל"ג אות כ"א) וז"ל. בהו, להאי אית ליה ציורא ודיוקנא. ע"ש בהסולם. ולכן אינו נשכח כמו התהו. רבי חייא אמר דא גיא רבי חייא פליג ואומר שהארץ הנק' גיא היא בהו, ולא ארקא. ורוח אלקים מרחפת דא לקבל תבל דאתון מרוח אלקים, ורוח אלקים שבהכתוב הוא הארץ הנקראת תבל. שהיא נזונת מרוח אלקים, דהיינו מרוח של הבינה הנקראת אלקים. וכרא כחד הוא. וכולן כמדרגה אחת הן.

ונתבאר בדברי רבי אבא, רק ד' ארצות העליונות שהם: נשיה, ציה, ארקא, תבל. אשר נשיה היא כנגד תהו, וציה כנגד חשך, וארקא כנגד ובהו, ותבל כנגד רוח אלקים. שהם ארבע יסודי עלאה דאשתכררו בה. דהיינו ד' היסודות אשר רוח מים עפר, כי נשיה הוא תהו ויסוד העפר, וציה הוא חשך ויסוד האש, וארקא הוא ביהו יסוד המים ותבל הוא רוח אלקים יסוד הרוח. ויש לשאול למה לא ביאר כלום על ג' ארצות התחתונות, שהן ארץ אדמה גיא, והענין הוא כי אלו ז' ארצות נבחנות כמו פרצוף אחד ראש וגוף, כי ארץ עליונה תבל, שהיא כנגד בינה, הוא ראש, ושש ארצות התחתונות הן תוך וסוף של הפרצוף שארקא ציה נשיה, הם בחינת התוך, דהיינו חג"ת עד החזה, שארקא הוא יסוד המים וחסד, וציה שהוא יסוד האש הוא גבורה, ונשיה, שהוא יסוד העפר הוא ת"ת ומלכות יחד, עד החזה, ומחזה ולמטה הוא בחינת המלכות בלבדה, באופן שבאלו ד' ארצות כבר יש כל בחינת הפרצוף שהם בינה חג"ת ומלכות, וע"כ אין צורך לבאר ג' ארצות (דמוי דף מ' ע"א)

דרגין פרישן דא מן דא. ה ואתרין י פרישן דא מן דא.
(מ) מדורא קדמאה, לתתא, הוא אתר בי חשוך דלא נהיר,

חלופי גרסאות ה גיא וכלהין. כ גיא פרישן.

דארעא עלאה

הסולם

ז' מדורין

לבינה דגופא, ששם עומדת הפרסא שבגו מעוהי, ופרסא זאת מסיימת את עולם העשיה בסוד קרקע ג"ע.

והחלק שמחזה ולמטה של המלכות דעשיה הנמצאת חתת הפרסא הזאת, נבחנת לחיצוניות שלה, ויש בו ע"ס, והמלכות של ע"ס ההם הוא ארץ שלנו, הנחלקת לז' מדורין ארץ אדמה גיא וכו'. ובערך זה תבחין ארץ שלנו אל המלכות דאצילות, כי המלכות דאצילות בכללה מסתיימת בבינה דספירה עשירית שלה ששם הפרסא שבגו מעוהי, ומשם ולמטה נמשכות הע"ס דחיצוניות המלכות, והמלכות דע"ס ההם הוא ארץ עלאה עם הו' מדורין שחושב כאן לפנינו, אשר כל אחד שבז' מדורין של ארץ דלתתא, דהיינו ארץ שלנו, מקבל מהבחינה שכנגדו בהמדורין שבארץ העליונה. הרי שרק המלכות דחיצוניות של המלכות דאצילות מיוחסת לארץ שלנו, ובהם ז' המדורין שהזהר מבאר לפנינו.

והנה המלכות הזאת נבחנת גם היא לבחינת פרצוף, אשר ד' מדורין העליונים עומדים מחזה ולמעלה שלה, עד הפרסא אשר שם. וג' מדורין התחתונים עומדים מחזה ולמטה מתחת הפרסא שלה, אשר ג' מדורין אלו נחשבים לחיצוניות, של המלכות דחיצוניות דמלכות דאצילות, ובהם נמצאים שרשים להקליפות, שחיצוניות הזה, של המלכות דחיצוניות, מאיר להם נהירו דקיק להחיותם בסוד ומלכותו בכל משלה, ואלו הם שורשי הקלי' שחושב הזהר בג' מדורים תחתונים כמ"ש לפנינו. וז"ש ובכלהון קיימא תושבחתא דקב"ד. כלומר שאל יקשה לך, למה מאירה המלכות דאצילות אל הקליפות ומחיה אותם, ואומרי שהוא משום שתושבחתא דקב"ה לא היתה נשלמת וזלחם. כי קליפה קדמה לפירי כנודע, ומ"ש בעץ חיים שער מ"ו שכה"כ פרק ב' שז' מדורין הנז' בפרשת בראשית הם היכלות הקליפות דיצירה, אין הכונה ח"ו על ז' מדורין שלפנינו, כי הם מדורין דקדושה והם של מלכות דחיצוניות של המלכות דאצילות, כמבאר.

מדורא קדמאה, יסוד

(*) מדורא קדמאה לתתא הוא אתר בי חשוך
דלא נהיר: מדור הא' למטה, דהיינו מדור
התחתון

ובכולם ביחד מתלבשת תושבחתא דקב"ה. דרגין פרישן דא מן דא ואתרין פרישן דא מן דא, אמנם המדרגות משונות זו מזו, וכן המקומות של המדרגות הם משונים זה מזה.

ביאור הדברים, כי בתחילת המאמר ביאר ב' פרושים על הכתוב והארץ היתה תהו ובהו וגו'. פירוש הא' דקאי על ארץ עלאה, דהיינו מלכות דאצילות, שאלו ד' בחינות תהו ובהו וחשך ורוח יצאו בה מכת שנתמעטה בסוד מיעוט הירח. (פרוש הב' דקאי על ארעא דלתתא שאלו ד' הבחינות תהו ובהו וחשך ורוח, עשו בה ז' מדורין ארץ אדמה גיא וכו'. ועל זה ממשיך לבאר, שאלו ב' פירושים אינם חולקים זה על זה, כי כל מה שיש בארץ התחתונה נמשך מארץ עליונה, דהיינו ממלכות דאצילות, וא"כ הכתוב והארץ היתה תהו וגו' נוהג בב' הארצות, וז"ש כנוונא דא אית לארץ עלאה, דהיינו ז' מדורין כמו בהארץ דלתתא, ואדרבה, ז' מדורין דלתתא נמשכים מז' מדורין של ארץ עליונה. וז"ש ז' מדורין אנון לעילא וכו' וכלא אחיד דא בדא למהוי כלא חד, כי ז' מדורים הם למעלה וכו' וכן ז' מדורין למטה וכולם אחווים זה בזה להיותם כולם אחד, כי ז' מדורין שלמטה, כל מדור שבהם נאחו מהבחינה שכנגדו שבז' המדורין של ארץ עלאה, ונמצאים כולם אחד, וכל שיש בזה יש בזה, והולך לבאר משום זה היטב את הו' מדורין בארץ עלאה שהיא מלכות דאצילות, שמהם נקיש כל הפרטים אל הו' מדורים שכנגדם בארץ התחתונה, כמ"ש לפנינו (באות נג) כדן הוא לארץ דלתתא בשבעה מדורין, וכלהו כנוונא דלעילא וכו' ע"ש.

אמנם כשבאים להקיש ארץ שלנו התחתונה אל ארץ עלאה דאצילות, שהיא מלכות דאצילות, צריכים לדעת, כי היחס של ארץ שלנו אל המלכות דאצילות אינה לכל המלכות דאצילות, אלא רק למלכות דחיצוניות של המלכות דאצילות, כי עולם העשיה בכללה היא מיוחסת אל כל המלכות דאצילות, ונודע שקרקע עולם עשיה היא כבחינת קרקע ג"ע, שהוא בבינה דמלכות של עולם עשיה. כלומר שהמלכות דעולם עשיה נבחנת לפרצוף מיוחד ואינה מסיימת העולם העשיה בהמלכות שבה, אלא רק בהבינה שבה, שהוא בת"ת הנבחן (לדו"י דף מ' ע"א)

והוא מתתקן למדורי רוחי (ב) וקסטירי ועלעולי א תקיפין דלא אתחזיין, ולא אית ביה נהורא, ולא חשוכא, ולא דיוקנא כלל. ותמן לא ידעין ביה ידיעא כלל, דלאו ביה צורה גו ד כלל כ כורסיא.

מא) ועל ההוא אתר ממנא חד י מלאכא ט הריאל שמיה, ועמיה שבעין ממנן מעופפין * ואתמחון (ב) מ זיקי שביבין, ס ולא קיימין, ולא אתחזון, ולא משתכחי. וכד אתי צפרא י כלהו מתחדשן ולא י קיימי, כד מטאן לגבי י ההוא אתר אבדין. ולא משתכחין, ועאלין בחד נוקבא דתהומא. ולא אתחזון, כד אתרמיש ליליא י אתמחון מאינון שביבין עד דמטי צפרא.

מסורת חזרה

דרך אמת

(א) לטון סופה וסערה וסס משוססיס בעולס ולינס כרליס לגבי אדם. (ב) מזיקי שלהבס שעליסס וסס אינס נרליס ביוס רק בלילה. (א) ואתמחון מויקי שביבין (אשא דאכלא אשא אכיל להו) ח"א יח: יט. מ: מב. מג: ח"ב קמ: ח"ג כה: ריו.

חלופי גרסאות א גיא חוקפין. כ בוח. ג ידיעה. ד ג"א לכל. ס ג"א סורטא. ו ג"א סטרא. ו ג"א צורתה. (אתי) ו גיא ליג מלאכא. ז גיא ואתמחון מבוזקי. ח גיא מבוזקי. ט גיא שביבין דעליהו י גיא וכלהו. יא גיא מתקיימי יב גיא דחאי. יג גיא אתמחון.

מדורא קדמאה יסוד

הסולם

ז' מדורי ארעא עלאה

דיוקנא ורא אתכלל ברוא דריוקנא, השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלן ביה רית ליה דיוקנא וכו' ע"ש בהסולם. ולפיכך אומר גם בהמדור הזה שהוא כנגד תהו, שאין מי שידע מציאות הקליפות הנ"ל שם. כי השתא איהו בדיוקנא, ונראה שיש שם קליפות, אבל כשמתקרבים להסתכל בהם, אינם רואים שם שום צורה כלל, כמבואר שם בהסולם טעמו ונמוקו עש"ה.

מא) ועל ההוא אתר ממנא חד מלאכא טהריאל שמיה: ועל מקום הזה יש מלאך אחד ממונה עליו ושמו טהריאל. ועמיה שבעין ממנן מעופפין ואתמחון מויקי שביבין דעליהו, ולא קיימין, ולא אתחזון, ורא משתכחי, וכד אתי צפרא כלהון מתחדשן.

ועם המלאך טהריאל יש ע' ממונים המעופפים ונמחים ע"י זיקי שלהבות שיש ממעל להם, מהם אינם מתקיימים, ומהם שמתקיימים אבל אינם נראים. ומהם שנראים, וכשמתקרבים לראותם, אינם נמצאים. ולעת הבקר כולם חוזרים ומתחדשים. והזהר בעצמו מפרש דבריו, ואומר, ולא קיימי, כד מטאן לנכי ההוא אתר אבדין, ולא משתכחין, ועאלין בחד נוקבא דתהומא. ואינם מתקיימים, למה, משום כשהם מגיעים לאותו מקום נאבדים. ואינם נמצאים. למה, משום שנכנסים בנקב אחד של התהום. ולא אתחזון, כד אתרמיש ליליא אתמחון מאינון שביבין עד דמטי צפרא. ואינם נראים. למה, משום שבעת שנחשך

התחתון שהוא מדור היסוד, שהוא הא' כשתתחיל לספור מלמטה, הוא מקום חשכה שאינו מאיר, והוא מתתקן למדורי רוחי, וקסטירי ועלעולי תקיפין, והוא נתתקן למדורים בשביל רוחות ועושי הדין ורוחות סערה חזקות. קסטירי הוא מלשון (שבת מ"ט) ראהו קסדור. עלעולי פירושו סערות, כי על יקום סערה, מתרגם יקום עלעולא (תהלים ק"ז) והם ג' מיני קליפות זו חזקה מזה, שהם בקליפה ראשונה של ד' הקליפות רוח סערה וכו'. דכא אתחזיין, ולא אית ביה נהורא ולא חשוכא, ולא דיוקנא כלל, שקליפות הללו אינם נראים ואין בהם לא אור ולא חשך ולא שום צורה כלל. והמן רא ידעין ביה ידיעא כלל, דלאו ביה צורה כללנו סורטא, (כצ"ל) ושם, במקום ההוא, אינם יודעים בו שום ידיעה כי אין בו בתוך הרושם צורה כלל. סורטא, פירושו רושם מלשון המסרט על בשרו (שבת ל"ה) פירושו, כי אע"פ שיש שם במדור הזה ג' קליפות הנ"ל, אמנם אינם נראים למי שהוא, ואין לתפוש בהם לא אור ולא חשך, ולא איוה צורה שהיא, אכן יש בהם בהכרח איוה רושם, אבל במקום הזה, אין בהרושם שום צורה שיספיק לתפיסא, וע"כ אין יודעים מהם כלל.

וטעם הדברים, הוא, כי מדור זה הא' הוא כנגד תהו שבהכתוב והארץ היתה תהו. והזהר ביאר אותו לעיל (בבראשית א' דף ל"ב אות כ') וז"ל, תהו אתר דרית בי גוון ורא (דפי"י דף מ' ע"א)

(מב) **מדורא תניינא:** הוא אתר דנהיר יתיר, ואיהו חשוך, אבל לא חשוך, כההוא קדמאה, והוא מתתקן למדורי מלאכין ב' עלאין, די ממנן על עובדיהון דבני נשא, ב' ולמסטי ג' להון בההוא ארח בישא דאינון אזלין. וההוא אתר אתחזי יתיר מן קדמאה, ואלין מלאכין אית להון ד קרבא עם בני

חלוסי גרסאות ו' גיא ל"ג עלאין, כ גיא למסטי ג גיא לון. ד גיא קורבא.

ו' מדורי ארעא עלאה **הסולם** מדורא קדמאה. יסוד

ע"ש) כי בחינת הדכר נק' תהו ובחינת הנוקבא נק' תהום. ועל בחינת חב"ד שלהם אומר, ולא אתחזון, כד אתרמיש לילה אתמחון מאינון שביבין, כלומר שנמצאים. אבל אינם נראים משום שנמחים ע"י זיקי שלהבת שעליהם כנ"ל. וכד אתי צפרא כורס מתחדשים דהיינו כל ג' הבחינות, נה"י חג"ת חב"ד, וכשמתקרבים לקבל שפע, אז שוב חוזר עליהם ג' דינים הנ"ל, שהנה"י תיכף נאבדים, והחג"ת מתחבאים בתהומא. והחב"ד נמחים ואינם נראים. וכן חוזר חלילה בכל יום, שבאופן הזה מתצמצם בהרבה כח הקליפות שבמדור הזה, וראויים לתפקידם לשמש את הקדושה בסוד קליפה קדמה לפירי.

ו' מדורי ארעא עלאה
מדורא תנינא הוד

(מב) **מדורא תנינא,** הוא אתר דנהיר יתיר, ואיהו חשוך אבל לא חשוך כההוא קדמאה:

מדור השני, הוא מקום שמאיר בו יותר, והוא עוד חשך אבל לא חשך כל כך כמו במדור הא'. והוא מתתקן למדורי מלאכין עלאין: ומדור הזה נתתקן לדירה בשביל מלאכי מעלה ואין כאן קליפות, די ממנן על עובדיהון דבני נשא, ולמסטי להון בההוא ארח בישא דאינון אזלין שהם ממונים על מעשי בני אדם, דהיינו לסייע להם אם עושים מעשים טובים, וכן להיפך, להשטות אותם באותו דרך הרע שהולכים, כלומר שנותנים כח גם לאותם שהולכים בדרך הרע, ואעפ"כ הם מלאכי מעלה ולא ח"ו קליפות, והוא מטעם, כי ה"ס ימינך פשוטה לקבל שבים, (שענינו מבואר היטב לעיל בראשית א' קנ"ד אות קע"ג ע"ש) וההוא אתר אתחזי יתיר מן קדמאה, ומקום זה נראה יותר ממקום הקודם שבמדור א'. כי מדור הא' הוא בחי' תהו, ומדור זה הב' הוא בחי' כהו, שהוא נראה יותר כנ"ל (בראשית א' דף ל"ג אות כ"א) שאומר, בהו, להאי אית ליה ציורא ודיוקנא וכו'. ע"ש.

ואלין מלאכין אית להון קורבא עם בני נשא

שנחשך הלילה הם נמחים על ידי אותן הלהבות הנ"ל, עד שבא הבקר.

פירוש. כי נתבאר שבסוד ומלכותו בכל משלה, המלכות דאצילות מאירה נהירו דקיק להקליפות כדי לקיימם. ולפיכך נשתרשו מקומם במדור הזה, שהיא מדור האחרון דחינוניות המלכות, שאין עוד שם מקום יותר שפל מזה. והם אלו הקליפות הנ"ל בדיבור הסמוך. אמנם נתמנה עליהם מלאך מצד הקדושה, ונקרא מהריאל. דהיינו לפי פעולתו, כי פעולתו להכניע את הקליפות ולהדריכם, באופן שלא יזיקו להקדושה יותר מדאי, אלא ישמשו להקדושה כראוי בסוד קליפה קדמה לפירי, ונמצא שהוא מכלה ומבער לבסוף את טומאת הקליפות הללו ומביא טהרה להעולמות, לפיכך נקרא המלאך מהריאל שהוא נוטריקון טהרה של אל.

ויש לו ע' ממונים, שתפקידם להמשיך חיות וקיום אל הקליפות שבמדור הזה, ואלו הממונים אינם בני קיום אלא נבראים ונשרפים. כי בהיותם צנורות הקיום של הקליפות, צריכים להיות בני חילוף כמוהם, שלא יהיה להם חלק בנצחיות ח"ו. ולפיכך כשמתקרבים אל המלכות ולקבל שפע בשביל הקליפות הם נשרפים, וי"ש מטופפים ואחמחון מויקי שביבין דערייהו, כשמעופפים לקבל שפע המת נמחין מנצוצין וזיקי להבות שעליהם, דהיינו מאותו נהר דינור הנמצא למעלה מהם, במדור הג' כמ"ש לפנינו, והם מתחלקים לג' שלישים, דהיינו לרת"ס שהוא כח"ב חג"ת נה"י, ועל בחינת נה"י שבהם אומר, ולא קיימי, כד מטאן לנבי ההוא אתר אברין, דהיינו נאבדים לגמרי, כי עיקר הדינים נמצאים בבחינת נה"י של הקליפות, וע"כ צריכים הצנורות שלהם להאבד לגמרי, כדי שלא יוכלו לקבל מהם כלום. ועל בחינת חג"ת שלהם אומר, ולא משתכחין, ועאלין בחד ניקבא דההומא, שאינם נמצאים, כלומר שנראים אבל כשמתקרבים לראותם אינם נמצאים, משום שנכנסים בחד נוקבא דתהום, שח"ס נוקבת התהו, שאין שליטה לראותה (כנ"ל בדיבור הסמוך (רס"ו דף מ' ע"א)

נשא, ^א ומתזנן מריחא ובוסמא דלתתא, ^ב לסלקא בתועלתא, ^ג ולאנהרא יתיר. ^ד
 (מג) ועלייהו חד ממנא קדומיא אל שמיה, ואלין פתחין שירתא
 : ומשתככי, ואוליך לון, ולא אתחזון, עד דישראל לתתא פתחי ^ד ואמרי
 שירתא, כדין ^ה קיימן בדוכתייהו, ואתחזון ^ו נהירין יתיר, תלת זמנין ביומא
 מקדשי קדושתא. וכד ישראל עסקי באורייתא, ^ז כלהון ^ח טאסין ^ט וסהדי
 י סהדותא לעילא, וקב"ה חייס עלייהו.

דרך אמת

(ה) מעופסיס.

חלופי גרסאות ^א גיא ומתחנן. ^ב גיא ולנהרא. ^ג גיא ומסתדרין. ^ד גיא ליג- ואמרי. ^ה גיא קיימי.
 ו גיא ונהירין. ^ו גיא כלהו. ^ז גיא טסין. ^ח גיא וסהדין. ^ט גיא אינין סהדותא.

מדורא תניינא, הוד

הסולם

ז' מדורי ארעא עלאה

נשא ומלאכים אלו יש להם קרבה עם בני אדם. פירוש. כי אמר לעיל (בראשית דפ"י דף ל"ד) שיש מלאכים דאתחזון לבני נשא בחזון דבר נש. ואחרנין דלא אתחזון אלא ברוחא ממש רפום סכרתנו ולפיכך אימר כאן שהמלאכים שבמדור הזה, יש להם קורבא עם בני נשא. כלומר שנראים לבני אדם כמראה שלהם. והטעם הוא מפני שהם מבחינת מחזה ולמטה דמדורין, וגם בני אדם הם מבחינת מחזה ולמטה, ע"כ יש להם קרבה והשתוות עמהם. אמנם המלאכים שמבחינת מחזה ולמעלה דמדורין, דהיינו במדור הד', אומר לפנינו בסמוך ולא אתחזון לבני נשא בר בחזווא בסכלתנו סני, כי אין להם קרבה עם בני אדם, להיותם מחזה ולמעלה, ומתזנן מריחא ובוסמא דלתתא לסלקא בתועלתא ולאנהרא יתיר, והמלאכים אלו נזונים מן הריח והבשמים שבני אדם מעלים למטה, להתעלות בהתועלת שמקבלים ולהאיר יותר כלומר, ע"י המ"ן שבני אדם מעלים במעשים טובים, הנה מבחינת הריח והבשמים שבהם, מקבלים אלו המלאכים תועלת, ומאירים יותר.

ולא אתחזון, עד דישראל לתתא פתחי ואמרי שירתא, כדין קיימן בדוכתייהו ואתחזון נהירין יתיר, אחר שפסקו את שירתם והלכו להם, אינם נראים כלל עד שישראל למטה בעוה"ז, מתחילים לומר שירה אז חוזרים המלאכים למקומם, דהיינו שחוזרים לשירתם כבתחילה והם נראים מאירים יותר. תלת זמנין ביומא מחרשי קדושתא, ג' פעמים ביום הם אומרים קדושה, פירוש, כי ישראל דבקים בגופא דמלאכא, דהיינו בקו האמצעי שה"ס גוף, המכריע ומייחד ב' הזרועות זה בזה, שהם ב' הקוין ימין ושמאל, ונמצא שירתם של ישראל נמשכת מהשמאל, רק אחר שנתקן והוכרע לימין, על ידי הרחמים שבקו האמצעי, ואחר שנחזקו קו השמאל ונכלל בימין, יכולים גם המלאכים העליונים לחזור לשירתם, כי שוב אין פחד מהתעוררות כחות השמאל שבהיכל הג', והמלאך טהריאל אינו מפסיקם יותר, ואז אומרים ג' פעמים ביום קדושה, כלומר שממשיכים הקדושה מכח ג' הקוין, ימין שמאל אמצעי, שה"ס ג' פעמים ביום, כנודע.

וכד ישראל עסקי באורייתא, כלהון טאסין וסהדי סהדותא לעילא, וקב"ה חייס עלייהו

(מג) ועלייהו חד ממנא קדומיא אל שמיה: ועל המלאכים אלו יש ממונה אחר, ושמו קדומיא, שהוא נוטריקון קדומ"י א"ל, פירוש, כי הממונה הזה צריך לשמור את המלאכים שבהמדור שלו, מפני כחות הדין שבהיכל הג', כמ"ש לפנינו, שלא ישלטו בהם, ובהיות היכל הג' עליון אליו, וכל עליון יש לו שליטה על התחתון ממנו, לפיכך הממונה מקבל כח להתגונן מפניו על ידי השם א"ל, כי להיות השם הזה שם החסד, שהוא קידם לגבורה, ולקו השמאל השולט בהיכל הג', ע"כ כחו יפה לבטל את כחות הדין שבעליון ממנו, שהוא הנצח, ובכח קדמות הזה שבשם א"ל הוא ניצל ממנו, ולפיכך (דפו"י דף מ' ע"א)

מד) מדורא תליתאה: הוא אתר (דשביבין וקטורין, ותמן נגידו
 * דנהר דינור, דנגיד ונפיק, ואיהו כי מוקדא י דנפשייהו דרשיעייא, דמתמן
 נ נחית אשא על רישייהו דרשיעייא, ותמן מלאכי חבלה דטרדי להו.
 מה) ותמן אשתכח ד דלטורייא עלייהו דישראל לזמנין, ולאסטאה לון.
 בר בזמנא (ד) דנסבי ס אסותא, לדחייא ליה, וחד ממנא עליייהו מסטרא דשמאלא.
 כלהו מסטרא דחשך, כמה דאת אמר וחשך על פני תהום, וסמאל חייבא
 אשתכח תמן.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) על סלכתא והמורה עטן וסס אל חולתה נמשכת
 והולכת כלומר ותמן נגידו דנהר דינור ועפל על כלאש
 נשעים בגיהנם. (ב) ש'וקחים להם כפיצה והיינו המוכה.

(א) נהר דינור ח"א כג: לב: מג: קסא: רא. ח"ב יט:
 נב: רי: ריא: רנב: רנד: ח"ג טו: ל. ת"ו בהקדמה
 ד. תק' ג"ה פח.

חלופי גרסאות א גיא בית ב ג"א ל"ג דנפשייהו. וניא דנפשיא ג גיא נפקא ד גיא דלטורא ס גיא אטוחא.

ד' מדורי ארעא עלאה

הכולם

מדורא תליתאה נצח

הטוב, לבד, בעת שישראל לוקחים רפואה לדחותם
 אינם יכולים להזיקם. והר מזנא עלייהו
 כסטרא דשמאלא, ויש ממונה עליהם מצד
 השמאל, כלהו כסטרא דחשך, כד"א וחשך
 על פני תהום, כל המלאכים שיש שם הם
 מצד הח'ך. ועל המדור הזה נאמר וחשך
 על פני תהום. כי מדור הא' הוא תהו, ומדור
 הב' הוא בחינת בהו, ומדור הג' הוא בחינת
 וחשך על פני תהום, שענינו מבואר היטב
 בבראשית א' דף ל"ה אות כ"ג עש"ה, וסמאל
 חייבא אשתכח חמו וסמאל הרשע נמצא שם
 במדור הזה.

עלייהו וכשישראל עוסקים בתורה, מעופפים
 כל המלאכים שבמדור זה, ומעידים עדות
 למעלה, והקב"ה מרהם עליהם. פירוש, שע"י
 המ"ן שישראל מעלים בעסק התורה, נותנים כח
 אל המלאכים שבמדור הזה שיוכלו לעוף
 למעלה ליחוד העליון, שזו התועלת, שהשיגו
 ע"י תורתם, נבאנת, שמעידים עדות על הקדושה
 הגדולה שבעסק התורה, ומהיחוד הזה שנעשה
 ע"י המ"ן הקב"ה מרחם על ישראל דהיינו
 שמשפיע להם מוחין מקו אמצעי, שה"ס
 הרחמים.

מדורא תליתאה נצח

מד) מדורא תליתאה, הוא אתר דשביבין
 וקטורין, ותמן נגידו דנהר דינור דנגיד
 ונפיק, מדור הג' שבז' מדורים של הארץ
 העליונה, הוא מקום להבות ותמרות עשן, ושם הקלוח
 של נהר דינור מונק ויוצא, כלומר, ששם הוא
 מקורו של נהר דינור, ואיהו כי מוקדא
 דנפשייהו דרשיעייא דמתמן נחית אשא על
 רישייהו דרשיעייא שהוא בית השרפה לנפשיהם
 של הרשעים, שמשם יורד האש על ראשיהם של
 הרשעים. דהיינו שממדור הזה יורד האש על
 ראשיהם של הרשעים היושבים למטה בהגיהנם,
 ומשום שממדור הזה האש יוצא ויורד לגיהנם
 הוא נקרא בשם בית השרפה. ותמן מלאכי
 חבלה דטרדי להו, ושם יושבים מלאכי
 החבלה המכותים אותם בגיהנם.

והנך מוצא, שבמדור הזה שהוא נצח, אין
 שום ניצוץ הארה מתקנת, אלא כולו אש ועשן
 ונהר דינור, ובית השרפה לרשעים, ומלאכי
 חבלה, וסמאל חייבא. ובמדור התחתון מכאן
 דהיינו במדור הב' שהוא הוד, אומר, שיש שם
 מלאכי סלאי, ואחר שישראל פותחים בשירה
 מגיע להם הארה גדולה ואומרים שירה גם הם,
 וסקדשי ג' קדושות וכו'. ויש להבין זה, הרי
 תמיד נמצא, שכל העליון מחברו, הוא חשוב
 לאין ערך יותר הימנו, וכאן להיפך, שמדור
 העליון ימצא גרוע הרבה מאוד יותר ממדור
 התחתון הימנו. והענין הוא, כי ההפרש בין
 נצח אל הוד, הוא כערך ג"ר אל ערך ו"ק.
 ונדע שאחד כראשי דתיקונים שנתקן בעולם
 התיקון, הוא גניזת או"א הפנימיים, שפירושו
 גניזת הארת ג"ר דע"ב שלא יאירו קודם גמר
 התיקון.

והנה אלו המדורים, הם בחינת ו"ק
 דמלכות דע"ס חיצוניות של המלכות דאצילות,
 שהם כולם בחינת שמאל, אלא שע"י ישראל
 המעלים

מה) ותמן אשתכח דלטוריא עלייהו דישראל
 לזמנין, ולאסטאה לון, בר בזמנא
 דנסבי אסותא לדחייא ליה: ושם נמצאים לפעמים
 מדברי לשון הרע על ישראל להשטות אותם מדרך
 (דפו"י דף מ' ע"א)

בראשית

מו) מדורא רביעאה: הוא אתר דנהיר, ותמן הוא נהירו למלאכי עלאי, א די בסטר ימינא. ופחחו שירתא וסיימי, ולא י אזלין ד לאעברא כהני קדמאי* ב דפתחין שירתא ומתוקדן ומתעברן בנור דליק, ותבין ומתחדשין כמלקדמין, והני קיימין בדוכתייהו ולא מתעברן. והני מלאכי דרחמי דלא משניין לעלמין.

מז) ועלייהו כתיב עושה מלאכיו רוחות וגו'. ואלין עבדין ו שליחותיהו

מסורת הזהר

א) מלאכי עלאי: ח"א ט: יוד: יו: יח: יט. כנ: לד: לו: מא. מב: מג: מד: מו: נה: נו: סס: עה: פא. פו. פט. צא: צה: צט. קא: קיא: קיג: קיט: קכו: קלו: קמד. קמט: קנא: קע: קעד: קפא: קצו: קרו. רט. רכב: ח"ב ד: ו: יוד. יא: יחג: יט: כד: לב: מג: מו: מח: מט: נו: נח: סו: ע: עח. צד. קית: קיט. ככד: קכט. קלא: קלט. קמג: קמו: קני. קעא. קעג. קצה: קצו. רא: רי: רט: רכט: רלג. רמא: רמה: רמו: רמו: רמח: רמט: רנ: רנא: רנג: רנד: רנה: רנו. רנט: רסא. ח"ג ה. ט: כה: לב: מח: סח: קו: קט: קכג: קכו: קמג: קנב: קנד. קסא: קפא. קפו. קצו: רד. רח: רסז: ריו. רכג: רכו: רכז: רל: רלד: רלה. רלו. רנב: רנח: רסג. רעה. רפב. ת"ז ת"ק י"ח לב: לג: לה: ת"ק נ"ז צא: תק' ע' קצו. קלא: קלב. תק"ח צ"ו טד שלא. ב) דפתחין שירתא ומתוקדן ע"י לעיל דף כג ציון א וש"ג. ג) עושה מלאכיו רוחות (תהלים ק"ד) ח"א פא. קא. קמד. ח"ב יוד. יט: קעג. רכט: ח"ג ט: קכו: קנב. רח. רלד. רלה. רלו. ת"ז תק' נ"ז צא: תק' ע'. קכח.

חלופי גרסאות א גיא דבסטר. ב גיא וסיימי. ג גיא אזלי. ד גיא לאעברא ס גיא ואחוקן. ו גיא דאתוקדן. ו גיא שליחותא.

מדורא רביעאה תפארת

הסולם

ז' מדורין דארעא עלאה

מו) מדורא רביעאה, הוא אתר דנהיר, ותמן הוא נהירו למלאכי עלאי די בסטר ימינא: מדור הרביעי הוא מקום המאיר, ושם הוא אור מאיר למלאכים העליונים שמצד ימין. ופתחי שירתא וסיימי, ופוחחים לומר שירה ומסיימים אותה. ורא אזלינן לאעברא כהני קדמאי דפתחין שירתא ומתוקדן, ומתעברן בנור דליק ותבין ומתחדשין כמלקדמין, והני קיימין בדוכתייהו ולא מתעברן, ואינם הולכים להתבטל מחבת השירה, כאלו הראשונים שבמדור הא' אשר מתחילים לומר שירה ונשרפים, שנעברים באש דולק, ובבוקר חוזרים ומתחדשים כבתחילה. אבל אלו המלאכים שבכאן נשארים במקומם ואינם מחבטלים. כ', והני מלאכי דרחמי דלא משניין לעלמין ואלו הם מלאכי רחמים שאינם משתנים לעולם. כלומר, ע"כ אינם נשרפים כראשונים משום שהם מבהינת אור הרחמים. דהיינו מקומת החסדים שלמעלה מחזה המקובל שם מהבינה בסוד כי הפץ חסד הוא. שה"ס ימין, ואינם משתנים לעולם לקבל מבהינת אורות השמאל. וע"כ אין שום דין שבעולם יכול לשלוט בהם, ומשום זה יכולים לסיים שירתם ואינם נשרפים.

מז) ועלייהו כתיב עושה מלאכיו רוחות וגו' ואלין עבדין שליחותיהו בעלמא

ולא

המעלים מ"ן בעסק התורה ומע"ט הם מקבלים תיקונם מו"א דאצילות, ואז נמשכים להם מוחין דע"ב המתקנים גם את השמאל, כי אין השמאל יכול להתחלק בפחות מהם. כנודע. אמנם כיון שהג"ר דע"ב אינם נמשכים בכל שחא אלפי שני, נמצא. שכל אלו המוחין הנמשכים בכח המ"ן של ישראל, הם מאירים ומתקבלים רק במדור ההוד, ששם קבלת הו"ק, ולא כלום במדור הנצח, שבו קבלת הג"ר. ולפיכך נשאר מדור הנצח בלי שום הארת מוחין, ולא עוד, אלא שם השורשים של העונשים כולם, כי שורש כל העבירות הוא הטא עצה"ד, והחטא הזה היה שס"מ שרכב על הנחש פיתה לאדם וחוה שימשיכו מוחין דג"ר דע"ב. (כנ"ל בהקדמת הזוהר דף קס"ב ד"ה ודא חיבה עש"ה) דהיינו להמשיך מוחין למדור הנצח הזה שבכאן. וז"ש שכולו אש ועשן וכו' וכמאר הויבא אשתכח תמן. שהוא שורש כל הרע שפיתה לאדם והוה בעצה"ד. מסא"כ היכל התחתון מכאן. דהיינו היכל ב' שהוא הוד, הוא מקבל תיקונו משלם ע"י המ"ן של ישראל, להיותו מקבל רק בחי' ו"ק דע"ב שהיא בהינתו, וז"ש הלת זמנין כיומא מקדשי קדושתא, שזה יורה שמקבלים המוחין בסוד ג' הקוין ימין שמאל אמצע. שהם ג' קדושות, והם הממשיכים רק מוחין דו"ק דע"ב, המספיקים לגמרי בשביל בהינת ההוד.

(דפרי דף מ' ע"א *) מ' ע"ב)

בעלמא, וליא אתחזון לבני נשא בר^א בחזווא, או בסטרא אחרא בסכלתנו
 י סגי, וחד מלאכא ממנא עלייהו י פ ד א ל ש מ י ה. וביה פתיחין ז מפתחן
 דרחמי, לאינן דתייבין י לגביה דמאריהון, ופתחין תרעין לאעברא צלותהון
 ובעותהון.

מח) מדורא חמישה: הוא מדורא דנהיר בנהירו יתיר מכלהו
 קדמאי, ואית ביה מלאכין מנהון אשא, ומנהון מיא. לזמנין י אשתכחו ברחמי,
 ולזמנין ז אשתכחו בדינא. אלין בסטרא דא, ואלין בסטרא דא, לזמנין נהרין
 אלין, וחשכין אלין, ואלין ממנן לזמרא י למאריהון, אלין בפלגית ליליא,

חלופי גרסאות א ניא בחדוה, וניא בחזווא, ב ניא סגיא, ג ניא פרהאל ד ניא ומפתחן ורחמי, ד ניא לבני
 מאריהון, ו ניא משתכחי, ז ניא משתכחי, ח ניא למלכיהון

ז' מדורי ארעא עלאה

הכולם

מדורא רביעאה, ת"ח

ויפדו העם את יהונתן ולא מת. וביה פתיחין
 מפתחן דרחמי כאנן דתייבין לגביה
 דמאריהון וכיכלל הזי, פתוחים מפתחות הרחמים
 לאותם החוזרים בתשובה אל רבונו. ופתחין תרעין
 לאעברא צלותהון ובעותהון, ופותחים בהם
 השערים להעביר דרכם את תפלותיהם
 ובקשותיהם. כי אין השערי תפלה נפתחים אלא
 על ידי המשכת ג"ר להשכינה, ואלו בעלי
 התשובה, שעל ידי תשובתם המשיכו ג"ר
 להשכינה. לכן משיגים מפתחות הרחמים
 לפתוח שערי התפלה ונענים על כל מה שבקשו
 והתפללו מה.

ז' מדורין דארעא עלאה

מדורא חמשהא, גבורה

מח) מדורא חמישאה, הוא מדורא דנהיר
 בנהירו יתיר מכלהו קדמאי:

מדור החמישי הוא מדור, שאורו מאיר יותר
 מכל מדורים הקודמים לו. ואית ביה מלאכין,
 מנהון אשא ומנהון מיא. לזמנין אשתכחו
 ברחמי ולזמנין אשתכחו בדינא, אלין
 בסטרא דא ואלין בסטרא דא ויש בו,
 במדור הזה, מלאכים, שמהם מלאכי אש
 שהם בחינת דין, ומהם מלאכי מים, שהם
 בחינת רחמים. ולפעמים נמצאים ברחמים,
 שהשליטה היא למלאכי מים. ולפעמים נמצאים
 בדין, שהשליטה למלאכי אש, אלו הם בצד זה,
 דהיינו בצד ימין. ואלו הם בצד זה, דהיינו בצד
 שמאל. המלאכי אש הם בשמאל ומלאכי מים
 בימין.

לזמנין נהרין אלין וחשכין אלין, ואלין
 ממנן לזמרא למאריהון אלין בפלגית ליליא
 ואלין

ולא אתחזון לבני נשא: ועל אלו המלאכים כחוב,
 עושה מלאכין רוחות וכו' ואלו עושים שליחותם בעולם
 נבלי שיתראו לבני אדם, בר בחזווא או בסטרא
 אחרא בסכלתנו סני ונראים רק בחזיון, או
 באופן אחר בהתבוננות מרובה. פירוש, כי
 המלאכים שהם מבחינת מחזה ולמטה, הנה
 בעת שעושים שליחותם בעולם, מתלבשים
 בלבושי עוה"ז, והם נראים לבני אדם, כמ"ש
 בזהר להלן (דף קמ"ד ע"א בדפו"י) מכאן
 דמלאכי שליחי דקב"ה, כד אנן נחתין דהאי
 עלמא גלימין ואתגרימו ומתלבשין בגופא
 כנוונא דהאי ערמא, ועליהם אומר לעיל דף כ"ד
 אות מ"ב דא"ת להו קורבא עם בני נשא.
 ע"ש. אבל המלאכים שבמדור הדי שהוא ת"ח,
 ובחי' מחזה ולמעלה, הם אינם מתלבשים
 בלבושא דעולם הזה להיותם בחינת רוחות
 שמחזה ולמעלה, והעולם הזה היא בחי' מחזה
 ולמטה, וע"כ אינם נראים לבני אדם, כי אין
 להם קורבא עמהם, אלא שמשגיגים אותם בדרך
 חזיון או בדרך אחר, על ידי התבוננות יתירה.
 וכן מבחין ביניהם הזהר לעיל (בדפו"י דף ל"ד
 בסופו) שאומר ועוף וכו' אלין שליחי עלאין
 דאתחזון לבני נשא וכו' בנין דאית אחרנין דלא
 אתחזון אלא ברוחא ממש, לפום סכלתנו
 לבני נשא, דהיינו מטעם המבואר.

וחד מלאכא ממנא עלייהו פדאל
 שמי"ה, ומלאך אחד ממונה עליהם ושמו פדאל.
 והוא נוטריקון פדה אל, כי הזוכים להעלות
 מ"ן במעשיהם הטובים למדור הזה, הם מקבלים
 אורות החסדים על ידי המלאך הזה ואפילו
 אם נתחייבו מיתה המה נפדים ואינם מתים.
 וע"כ מכונה המלאך פדה אר, ע"ד הכתוב
 (דפו"י דף מ' ע"ב)

ואלין כד סליק נהורא. וחד ממנא עלוהי ה קדשיא ל שמייה. מט) * כד אתפלג ליליא, ואתער ב רוח צפון וקב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן, כדין רוח צפון ב אקיש, ומטא ב לאינון דממנן בפלגות ליליא, לזמרא, וכלהו מזמרין ופתחין שירתא. ד וכד אתי צפרא ה ומתחבר ה) גו קדרותא ז דצפרא בנהורא, כדין כלהו אחרנין אמרין שירתא, וכל ככבי ה רקיעא וכל שאר מלאכין ט מסייעין לו, י כמה דכתיב י ברן יחד ככבי בקר

דרך אמת

ה) ומתחבר שחרות טכקר גלור היום.

מסורת הזהר

א) כד אתפלג ליליא (חצות לילה) ח"א יוד: עב. עז: צב: ק. קלב: קלו: קעח: רו: רז: ריח: רלא: רלב: רמב: רמג: רס: ח"ב כו. לו: לו: מו: נו: קל: קלו: קמג: קסה: קעג: קצה: קצו: רט: ריב: רמו: ח"ג יב: יג: יא: כב: כג: נב: נג: סד: סה: סז: סח: פא: צ. קו: קח: קיד: קכא: קמט: קנו: קסו: קעא: קצג: ריג: ריו: רס: רסה: רסה: רפד: שג: ת"ז. בהקדמה ב. ז"ח בראשית י"ג טג שט שכד. אחרי מז טג שכג. טד שכד מ"ח טג שו. חקת נ"ב טא שיא. בלק נ"ג טב שיא. רות פ"ז טד שא. ב) רוח צפון: ח"א עב. עז: צב. קעח: ריח: רלא: רלב: רמב: רס: ח"ב לו. לז: גז: סז: קל. קעג. קצו. רמו: ח"ג כא: כג: נב: קז: קנו: ת"ז חק' י"ג כז: ז"ח בראשית י"ג טג שכה. רות פ"ז טד שד. ג) קדרותא דצפרא ח"א קע. קעח. ח"ב מו. קיש: ח"ג רמט: ד) ברן יחד ככבי בקר: (איוב ל"ח) ח"א קעב: קפט. ריג: רלא: ח"ב יוד. לו. פא. קצו. ח"ג ככ: לה: לו: מה: נב: סד: ז"ח בראשית ה' טד שמה. ו' טא שא אחרי מ"ז טג שכז. רות ע"ה טא שלא עז טא שכא טג שיא.

חלוסי גרסאות א גיא קרשיאל. ונ"א קשריאל. ב גיא מקיש. ג נ"א לאלין. ד ג"א וכרי. ה ג"א ומתחברן ו ג"א בקדרותא. ז ג"א בצפרא. ח ג"א רקיעין. ט ג"א מלאכין דלחחא. י ג"א דכתיב.

ז' מדורי ארטא עלאה

הסולם

מדורא חמשהה גבורה

ואלין כד סליק נהורא, לפעמים מאירים אלו והאחרים חשכים, אלו ואלו, הן מלאכי רחמים והן מלאכי דין, ממונים לומר לרבונם, הללו בחצות לילה, והללו בעלות אור הבוקר. והטעם הוא, כי המלאכים שבמדור הזה הם בשלימות הראוי להם, הן מלאכי הרחמים והן מלאכי הדין, ולפיכך שניהם אומרים שירה, מלאכי הדין בחצות לילה, ומלאכי רחמים בעלות הבוקר. וחד ממונה ערייהו קדשיאל שמייה, וממונה אחד עליהם, דהיינו על ב' מיני המלאכים, ושמו קדשיאל. הוא נוטריקין קדשי אל, מטעם שתפקידו הוא להמשיך הקדושה מכאן לתחתונים. מט) כד אתפלג ליליא, ואהער רוח צפון וקב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן: כשחלק הלילה, דהיינו בחצות הלילה ורוח צפון התעורר והקב"ה כא אז להשתעשע עם הצדיקים בנן עדן, כדין רוח צפון אקיש ומטא, לאנון דממנן על פלגות ליליא לזמרא, וכלהו מזמרין ופתחין שירתא, או רוח צפון דופק ומגיע לאותם הממונים על הזמרה בחצות לילה, וכולם מזמרים ופותחים את השירה לתחתונים, שיוכלו גם הם לומר שירה, כמ"ש להלן. ביאור הדברים. כי לילה ה"ס המלכות, שהיא נוקביה של הז"א, ויש בה מיתוך (דפוי מ' ע"ב)

מהבינה, כי אין בנין להמלכות מטרם שנתמתקה בבינה, כנודע. ולפיכך נבחן בהמלכות ב' בחינות, א) בחינתה עצמה, שהיא דין, והוא מדת חצי לילה הראשונה. ב) בחינת התכללותה בהבינה, שהיא מדת הרחמים, והיא חצי לילה השנייה. ולפיכך בחצות לילה מתעורר רוח צפון, דהיינו רוח מהבינה המכונית צפון, כי דרום צפון ה"ס חו"ב כנודע, אשר רוח הזה ממתיק את המלכות. והנה תחילה מקבלת המלכות בחינת הקטנות של הבינה, וזה שאומר, וכדין רוח צפון אקיש, שהרוח צפון שהוא בינה, נושב ודופק בהמלכות שנק' לילה. כי הארת הקטנות מכונה בשם דופק, ואח"כ ומטא לאנון דממנן בפלגות ליליא, והיינו הגעת הגדלות מהבינה להמלכות ולהמלאכים הנמשכים הימנה, כי ע"י המוחין שמגיעים להם הם אומרים שירה, וכד אתי צפרא ומתחבר קדרותא דצפרא בנהורא, כדין כלהו אחרנין אמרין שירתא, וכעלות הבוקר, שקדרותא דצפרא, שהוא החשכה הכפולה שנעשה בסוף הלילה בסמוך לעלות הבוקר, היא מזדווגת באור הבקר, אז כל מלאכים האחרים, דהיינו מלאכי מים דצד הימין, אומרים שירה, וכל ככבי רקיעא וכל שאר מלאכין מסייעין דין כמה דכתיב ברן יחד, וכז', וכל שאר המלאכים דהיינו

ויריעו כל בני אלקים, עד דישראל נטלי שירתא ותושבחתא אבתרייהו.
 (ג) מדורא שתית אה: הוא, מדורא עלאה קריב למלכו שמיא.
 וביה (ה) ארבין, ונהרין, ונחלין, דמתפלגין מן ימא, וכמה נונין אינון,
 י דמרחשן לארבע סטרי עלמא, ועילא מנהון (ז): סרכין ממנון, וחד ממנא
 עלייהו ואוריאל שמיה, ד והוא ממנא, על כל אלין תתאין.
 (נא) וכדהו נטלי בשעתי ורגעי (ז) כד נטלי ארבי לסטרא דא ולסטרא דא,
 כד נטלי ארבי לסטר ה דרום ו ממנא דקיימא עלייהו, להווא סטרא, הוא
 ז מיכאל דאתא מימינא. וכד נטלי ארבי לסטר צפון, ממנא דקיימא עלייהו

דרך אמת

(ח) סענת ונהרות וכו' כמו אל שלוחי הכנייה מלכי עליונים וכן נזכר ר"ל דניכ, כלס כמו אליהם.
 (ז) שריס ממוזי. (ג) כשוספיס הספיעה.

חלופי גרסאות א גיא רוחות. ג גיא דרחשן. ג גיא רבוון. ד הרמיק אוריאל מרחי. מיכאל דרום, גבריאל צפון.
 רפאל מערב מלכות, ה גיא מרח ו גיא ל"ג ממנא ונ"א הא תמן ממנא. ז גיא רפאל.

מדורא שתיחאה. חסד

הסולם

ז' מדורי ארעא עלאה

מהמלכות הנק' ים, אל מדור הששי הזה
 הקרוב אליה, שהם חב"ד חג"ת נה"י. ואע"פ
 שכל המדורין הם רק בחינת ו"ק כנ"ל, מ"מ
 הם נחלקים לג' בחינות, כי גם בו"ק יש
 בחינת ג"ר המיוחס להם.
 וכמה נונין אנון, דמרחשן לארבע
 סטרי ערמא, ועיקרא מנהון סרכין ממנון:
 וכמה דנים הם, דהיינו מלאכים הנמשכים מג'
 בחינות הנ"ל, שהם מרחשים בהנהרות והנחלים,
 לארבע רוחות העולם, ועליהם יש שריס ממוזים, וחד
 ממנא עלייהו, ואוריאל שמיה והוא ממנא
 על כל אלין תתאין, ויש ממונה אחד ושמו
 אוריאל, והוא ממונה על כל המלאכים
 התחתונים שבמדור הזה, כי הוא ממונה על
 אותם המלאכים שהם מצד מערב, שהיא רוח
 האחרון דד' רוחות. כמו שאומר להלן, ואיהו
 לכתראדה. כי ד' רוחות הם חו"ג תו"מ. ורוח
 מערב הוא מלכות, וע"כ המלאכים שברוח
 הזה הם התחתונים במעלה מהמלאכים שבשאר
 הרוחות: דרום צפון מזרח, שהם חו"ג ות"ת.

דהיינו כל מלאכי האש שמצד שמאל מסייעים
 אותם. כי שירה היא בחינת שמאל, וע"כ
 צריכים מלאכי הימין סיוע ממלאכי השמאל
 שיוכלו לומר שירה. כמ"ש ברן יחד ככבי בקר
 ויריעו כל בני אלקים. שירה על כל המלאכים
 כולם, הן מלאכי מים והן מלאכי אש, כי כלם
 אומרים שירה יחד. עד דישראל נטלי שירתא
 ותושבחתא אבתרייהו, עד שישראל למטה
 פותחים שירות ותשבחות אחריהם. כי מלאכים
 אלו חשובים מישראל, להיותם מבחינת מחזה
 ולמעלה דמדורין, ולפיכך ישראל מקבלים כח
 מהם לומר שירה. אבל המלאכים מבחינת מחזה
 ולמטה דמדורין, אומר לעיל בהיפך (באות
 מ"ג) שאינם יכולים להמשיך שירתם עד
 דישראל לתתא פתחי ואמרי שירתא וכו'
 ע"ש. כי אלו המלאכים להיותם מבחינת מחזה
 ולמטה כמו בחי' ישראל, נמצאים פחותים
 במעלה מישראל, וצריכים לקבל כח מישראל
 להמשיך שירתם.

ז' מדורי ארעא עלאה
 מדורא שתיחאה. חסד.

(נא) וכדהו נטלי בשעתי ורגעי כד נטלי
 ארבי, לסטרא דא ולסטרא דא: ובאותם
 השעות והרגעים שהאניות נוסעות, נוסעים המלאכים
 כולם, לצד זה ולצד זה. כלומר לאותו הצד
 שהאניות הולכות. כד נטלי ארבי לסטר
 דרום. ממנא דקיימא עלייהו להווא סטרא
 הוא מיכאל דאתא מימינא כשהאניות נוסעות
 לצד דרום. הממונה העומד עליהם לצד ההוא.
 הוא מיכאל הנמשך מימין, דהיינו חסד. וכד
 נטלי ארבי לסטר צפון, ממנא דקיימא
 עלייהו

(ג) מדורא שתיתאה וכו' קריב למלכו שמיא:
 מדור הששי הוא קרוב למלכות שמים.
 דהיינו למלכות הפנימית הנקראת מלכות שמים.
 וביה ארבין ונהרין ונחלין דמתפלגין מן ימא,
 וכו' יש אניות ונהרות ונחלים שמחלקים ויוצאים
 מהמים. המלכות מכונה כשם ים, בסו"ה זה הים
 גדול (כנ"ל דף ס"ה אות נ"ט) וארבין, פירושו
 מוחין דג"ר, ונהרין, הם בחינת חג"ת, ונחלין,
 הם נה"י. ואומר, שג' בחינות הארות מושפעות
 (דפו"י מ' ע"ב)

להוא סטרא, הוא גבריאל דאתי מסטרא דשמאלא. וכד נטלי ארבי
 לסטר ה' מזרח ה' הא תמן איהו ממנא, דקיימא י' עליהו, להוא סטרא
 דרפאל שמייה, והוא לימינא. וכד נטלי ארבי, לסטר מערב, ממנא דקיימא
 ה' עליהו, להוא סטרא, הוא אוריאל ו' ואיהו לבתראה.

נכ' מדורא שביעאה: הוא מדורא עלאה על כלא. ותמן לא
 אשתכחו בר נשמתהון דצדיקייא ה' דתמן פ' מתעדנין י' בהוא י' זיהרא עלאה,
 י' ומתעדנין בעדונין ותפנוקין י' עלאין, ותמן לא אשתכחו י' בר אינון טו זכאין,
 וגנוזי שלום ברכה ונדבה, כלא הוא כגוונא עלאה, והא אמרו חברייא.

נג' כדן הוא טו לארץ י' דלתתא, י' בשבעה מדורין, וכלהו כגוונא דלעילא.
 ובכלהו אית * זינין כחיוז בני נשא, י' וכלהו מודן ומשבחן לקב"ה, ולית מאן

מסורת הזהר

(א) זינין כחיוז בני נשא: (דיוקנא דהאי עלמא) ח"א ז. טו. פא: צא: קטו: רכו. ח"ב יא. צו: קמא :
 קמב: קנ: קנט: רי: רכט: ח"ג קטח. קסט:

חלופי גרסאות א' נ"א דרום. ב' נ"א ליג הא תמן. ג' נ"א ליג עליהו. ד' נ"א אוריאל. ונ"א נוריאל. ונ"א הוא
 רפאל ס' נ"א ליג עליהו. ונ"א רפאל. ז' נ"א ליג ואיהו לבתראה. ח' נ"א ותמן ט' נ"א מתעדנין,
 י' נ"א ליג בהוא, י"א נ"א מיקרא זו נ"א מהרא, י"ב נ"א ומתעדנין. י"ג נ"א עלאה ונ"א עלאי. י"ד נ"א כר, טו נ"א
 ליג זכאין. טז נ"א בארץ. ונ"א בארעא. יז נ"א לתתא. יח נ"א שבעה. יט נ"א ובכלהו אידן.

מדורא שביעאה בינה

הכולם

ז' מדורי ארעא עלאה

עליהו להוא סטרא הוא נבריאך דאתי
 מסטרא דשמאלא, וכשהאניות נוסעות לצד
 צפון. הממונה העומד עליהם לצד ההוא, הוא
 גבריאל הנמשך מצד שמאל. דהיינו גבורה.
 כי ד' רוחות דרום צפון מזרח מערב הם חויב
 תו"מ. ובבחינת ו"ק הם חויב תו"מ. וע"כ
 מיכאל בדרום, וגבריאל בצפון. וכד נטלי
 ארבי לשטר מזרח הא תמן איהו ממנא
 דקיימא עליהו להוא סטרא רפאל שמייה.
 והוא לימינא, וכשהאניות נוסעות לצד מזרח
 הנה הממונה העומד עליהם שם לצד ההוא,
 שמו רפאל, והוא לימין. כלומר שנוטה
 לבחינת הסדים. וכד נטלי ארבי לסטר
 מערב ממנא דקיימא עליהו להוא סטרא
 הוא אוריאל ואיהו לבתראה, וכשהאניות
 נוסעות לצד מערב, הממונה העומד עליהם
 לצד ההוא הוא אוריאל, והוא לאחרונה.
 דהיינו בסה"כ לאחרונה יסעו. להיותו בחי'
 מערב שהוא האחרון לד' רוחות.

עלאה, ומתעדנין בעדונין ותפנוקין עלאין
 ששם מתעדנים הנשמות באותו זהר העליון
 ומתענגים שם במעדנים ותענוגים עליונים.
 זיהרא עלאה. פירושו ג"ר. עדונין ותפנוקין,
 פירושו אורות חסדים. ותמן לא אשתכחו בר
 אנון זכאין, ולא נמצא שם רק אלו הצדיקים
 בלבדם. כלומר שלא נמצא שם מלאכים רק
 נשמות הצדיקים בלבד, וגנוזי שלום ברכה
 ונדבה, ושם אוצרות השלום והברכה והנדבה
 כלא הוא כגוונא עלאה, והא אמרו חברייא
 הכל שם כבחינה העליונה, דהיינו בינה, כמו
 שפרשו החברים. פירושו, כי מדור השביעי
 הוא בחינת הבינה, וע"כ הוא מקבל מהבחינה
 שכנגדו, דהיינו בינה שלמעלה.

נג' כדן הוא לארץ דלתתא כשבעה
 מדורין, וככהו כגוונא דלעילא.

כן היא בז' מדורין של הארץ לבטה. והם כולם כעין
 הז' מדורות של מעלה. כלומר שז' המדורין,
 שבארץ התחתונה בעשיה, שוים בכל
 בחינותיהם אל הז' מדורין שבארץ העליונה,
 שהיא הצונית המלכות דאצילות שנתבארו
 עד הנה ובכלהו אית זינין כחיוז בני נשא,
 ובכל הז' מדורין של הארץ התחתונה יש מיני
 מלאכים כמראה בני אדם, כלומר שהם יכולים
 להתלבש בלבוש עוה"ז כמו בני אדם. ובהו יש
 הפרש מז' מדורין דארץ התחתונה אל ז'
 מדורין

ז' מדורין דארעא עלאה.
 מדורא שביעאה, בינה.
 נכ' מדור שביעאה. הוא מדורא עלאה על
 כלא. ותמן לא אשתכחו בר
 נשמתהון דצדיקיא: מזור השביעי הוא מדור
 העליון על כולם, ושם אינם נמצאים רק נשמות
 הצדיקים. דתמן מתעדנים בהוא זיהרא
 (דפו"י מ' ע"ב)

דידע יקריה, א כאינון דאינון במדורא עלאה, ואלין חזאן יקריה כדקא יאות, למפלח ב ליה, ולשבחא ליה, ולאשתמודע יקריה.

נד) ועלמא דא עלאה, דאיהו תבל, לא קיימא בקיומיה, אלא בגיניהון דצדיקיא, דאינון גופין קדישין, * כגוונא דלעילא לא קיימא ההוא מדורא שביעאה, אלא לנשמתהון דצדיקיא, הכי נמי האי מדורא שביעאה לתחא, לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקיא. למהוי כלא חד דא כגוונא דדא.

נה) ית"ח אר"ש ז' מדורין אינון דקאמרן, ובגו אינון אית * ז' היכלין, מאינון רוזי מהימנותא, לקבל ב ז' רקיעין עלאין, ובכל היכלא והיכלא אית רוחין עלאין.

מסורת הזהר

א) ז' היכלין: לעיל דף ב' ציונה וש"נ. ב) ז' רקיעין ח"ג ט: רלו. רלט: ת"ז תק' כ"א מג: הק' טט קי"ז: תק' ע' קכח: ז"ח בראשית ח' ט: שגב. י"ב טא שלו. רוח ע"ו טב שכה.

חלוסי גרסאות א גיא כאלין. ב גיא ליג ליה. ג אה"ל כתב מכאן ועד דף מיה עייב ויאמר אליקים יהי אור וגו' לא נמצא כהעתק הרמיק זל"ה ומובא אצלו בפי תרומה, ובזהר קרימונה וזולצנך מובאים ההיכלות בפרשת ויקהל דף שיט ע"ב.

מדורא שביעאה בינה

הסולם

ז' מדורי ארעא עלאה

במדורין דארעא עלאה, אינו עומד שם מדור השביעי, רק בשביל נשמות הצדיקים כנ"ל. כן במדורין דארץ התחתונה, אינו עומד מדור השביעי שבה, שהוא תבל, רק בשביל הגופים של הצדיקים. כלומר שבשבילם מתקיים העולם הזה, ובשבילם נברא. למהוי כלא חד דא, כגוונא דדא, להיוחן שוות כאחד, זו כעין זו. כלומר, שז' מדורין דארץ התחתונה נמשכים ויוצאים מז' מדורין דארץ העליונה, כל בחינה מהבחינה שכנגדה בהעליונה, וע"כ יחס כל מדור ומדור שבארץ התחתונה צריך להיות שוה לאותו המדור שבארץ העליונה. וכיון שבמדור השביעי שבארץ עליונה, אין שם אלא נשמות בני אדם בלבד, כן המדור השביעי שבארץ התחתונה, אינו רק בשביל גופים של בני אדם הצדיקים בלבד, ואעפ"י שיש כאן שאר מיני בעלי חיים וכן גופים של רשעים אמנם לא בשבילם נברא העולם, והם עומדים רק לשמש את הגופים של הצדיקים. כמו שאמרו (בסוף קדושתן) והם לא נבראו אלא לשמשני ואני לשמש את קוני. ולפי שאין לכל שאר הבריות שום ערך לפי עצמם, הם נחשבים כמו שאינם כאן.

ז' היכלות דארעא עלאה

נה) ית"ח אר"ש ז' מדורין אינון דקאמרן, ובגו אינון אית ז' היכלין סאנון רוזי מהימנותא לקבל ז' רקיעין עלאין: בוא וראה, אר"ש שבעה מדורין ההם שאמרנו, דהיינו המדורין דארעא עלאה, הנה יש בתוכם ז' היכלות מסודות האמונה דהיינו של המלכות דאצילות הנק' אמונה

מדורין בארץ עליונה. כי בארץ עליונה רק במדור הב' שהוא מחזה ולמטה דמדורין, נמצאים המלאכים שיש להם קורבא עם בני אדם, (וכנ"ל באות מ"ב) וממדור הד' ולמעלה, כבר אין להם קורבא לבני אדם, אלא בחזיון בהתבוננות מרובה (כנ"ל באות מ"ז ע"ש בהסולם) משא"כ בז' מדורין בארץ התחתונה יש מלאכים כחזיו דבני נשא בכלם, ואפילו במדורין שמחזה ולמעלה, והטעם הוא כי הארץ התחתונה כולה היא מבחינת מחזה ולמטה דעליונה, ואפילו ד' מדורין עלאין נחשבים ג"כ לבחינת מחזה ולמטה, וכלהו מדור ומשבחן דהקב"ה, וכולם מודים ומשבחים להקב"ה, אבל ולית מאן דירע יקריה כאנון דאנון במדורא עלאה, ואין מי בכל המדורין שישגי כבודו ית', כאלו שהם במדור העליון, ואלין חזאן יקריה כדקא יאות למפלח ליה, ולשבחא ליה ולאשתמודע יקריה, ואלו רואים כבודו כראוי, לעבדו ולשבחו ולהכיר כבודו.

נד) ועלמא דא עלאה, דאיהו תבל, לא קיימא בקיומיה, אלא בגיניהון דצדיקיא דאנון גופין קדישין ועולם הזה שהוא נקרא תבל, אינו מתקיים על עמדו רק בשביל הצדיקים, שהם גופים קדושים, המצויים בעוה"ז, שבשבילם העולם נברא, ובשבילם הוא מתקיים. כגוונא דלעילא לא קיימא ההוא מדורא שביעאה אלא לנשמתהון דצדיקיא, הכי נמי וכו' לתחא, לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקיא, כמו למעלה, דהיינו (רמ"י מ' ע"ב * מ"א ע"א)

היכלא קדמאה: הכא אית רוחא דאתמנו על נשמתהון דגרין דאתגירורו. ורחמיאל שמיה ואיהו נטיל לון ואתהנון מזיו יקרא דלעילא, נו) **היכלא תניינא:** אית רוחא חדא אהינאל שמיה, ודא קיימא על כל אינון * נשמתין דרביי, דלא זכו בהאי עלמא למלעי באורייתא, ואיהו קיימא עלייהו ואוליף לון.

מסורת הזהר

(א) נשמתין דרביי דלא זכו, לעיל דף טז ציון א' ב' ו' ש"ג. ז"ח יתרו ליו טב שו.

מראות הסולם

פתיחה לז' היכלות

(א) ויש להבין היטב ענין היכלות הללו, מה הם בעצמם ולמה הם עומדים, ומה רצה ר"ש ללמדנו בדרושי היכלות הללו. והתשובה על זה תשכח בהזרה בהיכלות דפרשת פקודי בתחלתם (דף רמ"ד ע"ב) וז"ל, אר"ש הא תנינן באלין היכלין, דאנון קיימין לסדרא סדורא דשבחא דקב"ה, אר"ש, הרי למדנו בהיכלות הללו, שהם עומדים לסדר בהם את סדר שבחו של הקב"ה. אכן עדיין לא ידענו מה הם הסדרים הללו שאנחנו צריכים לסדר בהיכלות. אבל גם זה אומר שם בסמוך, וז"ל ת"ח, האי דאמרן באינון היכלין כלהו, כל אנון סדורין, אנון כללא חדא, בגין דאתכללא תתאי בעלאי, בוא וראה, זה שאמרנו בכל אלו ההיכלות, דהיינו כל אלו הסדרים שאמרנו בהם, הם כלל אחד, והוא, בכדי להכליל התחתונים בהעליונים. הרי מפורש לעינינו שכל אלו הסדרים הנאמרים בהיכלות הם סדר התכללות התחתונים בהעליונים, שמטרת ההתכללות הוא כמו שמסיים שם וכלהו סדורין לאשראה שכינתא בעלמא, וכל סדרי התכללות התחתונים בעליונים, הם, בכדי להשרות השכינה בעולם. ונשאר לנו להבין עתה, ענין התכללות הזה מה היא.

(ב) והנה המקור של כל התכללות ועלית התחתונים לעליונים. הוא סוד השיתוף דמדה"ר בדין, שפירושו עלית המלכות והתכללותה בחוך הבינה, שנעשה בסוד צמצום הב' שמתוך עליה זו, קנתה המלכות, וכל התחתונים הנמשכים ממנה. בחינת חסיסה ובית קבול לקבל המוחין הגדולים של הבינה, שה"ס השראת השכינה בעולם כמו שאומר הזהר לעיל, (וכבר נתבאר זה לעיל בבראשית א' דף ו' ד"ה ופ"ר עש"ה)

ותדע

ז' היכלות הסולם דארעא עלאה

אמונה, שהם כנגד ז' רקיעים העליונים, פירוש, רקיע הוא ז"א, ויש לו ז' רקיעים שהם בחינת בינה וחג"ת נה"י שלו, והיכל הוא מלכות (כג"ל דף ג' ד"ה ביאור) וז' היכלות, שהם בחינת בינה וחג"ת נה"י שלהם כנגד ז' רקיעים שבז"א, שכל היכל מקבל כל מה שיש בו מן הבחינה שכנגדו בהרקיעים של הז"א. וככרידעת שמדורין הם בחינת ו"ק והיכלות הם בחינת ג"ר. ואומר, שז' היכלות הללו מתלבשים בתוך הז' מדורים. והוא מטעם כי כל העליון מחברו נבחו ג"כ לפנימי ממנו, ולפיכך כל עליון מתלבש בתוך התחתון, וכמו שפרצוף חב"ד מתלבש בפרצוף ו"ק, כן ההיכלות שהם בחי' חב"ד מתלבשים בתוך המדורין שהם בחינת ו"ק. כל היכל בתוך מדור המיוחד לבחינתו. ובכך היכלא והיכלא אית רוחין עלאין, ובכל היכל והיכל מז' היכלות הללו, יש רוחות עליונים, שהם המלאכים הממונים על אותם ההיכלות.

ז' היכלות דארעא עלאה היכלא קדמאה, יסוד

היכלא קדמאה, הכא אית רוחא דאתמנו על נשמתהון דגרין דאתגירורו ורחמיאל שמיה היכל האי ממטה למעלה, שהוא היכל היסוד. כאן יש רוח שנחמנה על נשמותיהם של הגרים שנתגירורו, ושמו רחמיאל. והוא נוטריקון רחמי אל להיותו ממשין רחמים על נשמות הגרים. ואיהו נטיל לון ואתהנון מזיו יקרא דלעילא, והמלאך הזה לוקח אותם נשמות הגרים, ונהנים על ידו מזיו הכבוד שלמעלה.

היכלא תניינא, הור

נו) **היכלא תניינא, אית רוחא חדא אהינאל שמיה, ודא קיימא על כל אנון נשמתין דרביי דלא זכו בהאי עלמא למלעי באורייתא:** היכל השני,

(דפו"י דף כ"א ע"א)

הוא

ז) היכלא תליתאה: בהאי אית רוחא חדא אדרהינאל שמיה, ואיהו קיימא על נשמתהון דאינון דאהדרו בתיובתא, ולא אהדרו,

מראות הסולם

ז) היכלות הסולם דארעא עלאה

הוא היכל הוד. יש בו רוח אחד ושמו אהינאל. והוא עומד על כל אלו הנשמות של תנוקות. שלא זכו בחייהם בעוה"ז ללמוד תורה, ואיהו קיימא עלייהו ואולריך לון, והוא עומד עליהם ומלמדם תורה. ופנימיות הדברים. כי אין האדם גשלים מטרם ששיגג ה' בחינות. בשמה הנק' גרנח"ה כגודע. אמנם לאו כל אדם זוכה בהם בגלגול אחד. והדבר קשה ביותר, בעת שהאדם עובר מוי"ק לגיר ואינו יכול להודוך כל צרכו כראוי למדרגת גיר, דהיינו לנשמה חיה יחידה, ואז הוא צריך למות ולהתגלגל פעם שנית בעולם הזה. ואלו שמתים אחר השגת ו"ק נקראים נשמות תנוקות, שלא זכו בעולם הזה ללמוד תורה, כי בחינת ו"ק מכונה בשם תנוקות. ולא זכו בעוה"ז ללמוד תורה ולהשתלם בגיר כנ"ל. והנה מצד בחינתם היו ראויים לבא בהיכל הג' שהוא נצח, כיון שכבר זכו לנפש רוח, שהוא ו"ק. אמנם מתוך שהיכל הנצח אינו מאיר ממעלה למטה אינם יכולים לקבל שם תועלת. וע"כ באים להיכל הוד, ואע"פ שהוא ירידה בערכם, מ"מ הוא לתועלתם שיוכלו לקבל אור שלם ממעלה למטה. ולפיכך מכונה המלאך הממונה ללמוד עמהם בשם, אהינאל, כי הוא נוטריקון אהני אל, שהוא מלשון מועיל, ותועלת, ותרגום אל תותר הוא לא אהינאל (בראשית מט ט"ו) כי אלו הנשמות משיגים על ידו ריח ותועלת גדול.

היכלא תליתאה, נצח

ז) היכלא תליתאה, בהאי אית רוחא חדא אדרהינאל שמיה: היכל

השלישי הוא היכל הנצח. יש בו רוח אחד, ששמו אדרהינאל. ואיהו קיימא על נשמתהון דאנון דאהדרו בתיובתא וקא אהדרו. כגון דחשיבו, ועד לא אהדרו בהו מיתו. והוא עומד על נשמותיהם של אלו שחזרו בתשובה ולא חזרו, דהיינו שחשבו לעשות תשובה ומטרם שחזרו בפועל, מתו. ולפיכך מכונה המלאך הממונה עליהם בשם אדרהינאל, שהוא נוטריקון הדרינאל אל שפירושו

ג) ותדע שמבחינת העליה הכוללת הזאת נקראת המלכות בשם היכל, דהיינו היכל המלך שזה יורה שהתחתונים המשיגים את מלכות הממותקת האמורה. הרי הם משיגים על ידה את המוחין. דג"ר המכונים אור עינים וראיה. וז"ס שר"ש מביא את הפסוק ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו וגו' בהקדמת ההיכלות כאן וכן בסרשת פקודי, כי אין המלך נמצא אלא בהיכלו ורואי פני המלך שם הם. וזהו דברי ר"ש (לעיל דף ד' אות י') היכלא קדמאה, אתר דאיהו מתתקן לתתא, למהוי כגוונא דלעילא, היכל הא' הוא מקום שנתתקן למטה, דהיינו בהמלכות, להיות כעין של מעלה, דהיינו בינה. ומה שאומר היכל הא' הוא לאו דוקא, אלא כל ההיכלות הם כן. הרי שמבאר בחינת ההיכל שהיא המלכות שנתכללה והיתה כמו הבינה. דהיינו כמבואר. והם ז' היכלות, לפי הו' ספירות שבמלכות ההיא. והנה נתבאר היטב עצמות ההיכלות מה הם.

ד) אמנם בנין המדרגות הנמצאות בזו ההיכלות. הם נמשכות מהבינה, כי אחר שנמתקה המלכות בבינה, היא מקבלת המוחין והמדרגות ממנה. שהם כל המציאות אשר יש בהיכלות הללו. ונודע שבדרך כלל, נחלקין המוחין למוחין דפנים ומוחין דאחורים, וכן הכלים המקבלים לתוכם המוחין, נחלקים לכלים דפנים, וכלים דאחורים. ומקור התחלקות הזו הוא משום שהבינה עצמה, שממנה באים כל המוחין והכלים, נתחלקה לשתי בחינות הללו. פנים ואחורים.

ה) וענין התחלקותה של הבינה לשתיים, נעשה תכף בהבינה המסורית, שהיא בינה דא"א, כי אחר שעלתה המלכות למקום בינה דראש א"א, והבינה יצאה משום זה לחוץ מראש א"א. ונתמעטה לבחינת ו"ק בלי ראש, לא נגע מיצוט הזה בבינה עצמה דהיינו בכח"ב שלה. אלא רק במה שהיא נכללת מ"א דהיינו בהו"ת שלה. והטעם הוא, כי עצמות הבינה היא אור חסדים בלי חכמה, והמשכת הארת חכמה להחסדים כבר נבחן לעצמות הו"א (כמ"ש בתלמוד דפו"י דף מ"א ע"א) ע"ס

כגון דחשיבו ^הועד לא אהדרו בהו ^במיתו ^גאלין ^דטרדין לון בגיהנם ^הולבחר ^ועאלין לון להאי רוחא ממנא ונטיל לון, וחמדן לאתהנאה מזיו יקרא דמאריהון, ולא אתהנון, ואלין אקרון בני בשר, ועלייהו כתיב "והיה מדי חדש בחדשו ומדי ^השבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'.

מסורת הוהר

(א) והיה מדי חדש בחדשו וגו', (ישעיה ס"ו) ח"א סבו קטו. אפ. ח"ב קטו: קטו. ח"ג ע: עטו: קמה. קטו: קטו:

דרך אמת

(ב) לקמן ס"ב ע"ב.

חלופי גרסאות: ה ג"א ולא וליג ועד. כ ג"א ל"ג מיתו. ג ג"א אלא. ד ג"א יורדין. ה ג"א ליג ולבחר ונ"א ועאליו.

מראות הסולם

ע"ס שיעור א' דף ז' ד"ה וטעם ע"ש) ולפיכך ענין יציאת הבינה מראש א"א למסום הגוף החסר מהשפעת חכמה. אינו ממעט את הבינה כלום שהרי גם בעת היותה בראש א"א אינה מקבלת שם חכמה, ולפיכך נחשבת כמו שהיא עודנה בראש א"א, ומלבשת את החכמה סתימאה שלו. אלא רק ז"א הנכלל בהבינה הוה, שהוא צריך להארת חכמה, ועתה כשהוא במקום הגוף דא"א הוא חסר משפע החכמה, הוא נתמעט בהרבה ונבחן כמו חסר ראש, דהיינו ו"ק בלי ג"ר, והוא נבחן לז"ת דבינה. הרי שמכח עלית המלכות לראש א"א, נחלטה הבינה לשתיים (א) בחינת עצמותה, שהוא כח"ב שלה, שאע"פ שהיא חסדים בלי חכמה, מ"מ ג"ר גמורים נחשבים, מטעם שנבחנים כמו שעודנם בראש א"א גם עתה. והדע שבהינה זאת נתקנת בסוד פרוצוף אורא עלאין, שהם תמיד פנים בפנים בזווג דלא פסיק לעלמין. (ב) בחינת ז"א הנכלל בה, שהוא כולל חג"ת גהי"מ, שלהיותו צריך להארת חכמה ואין לו, הוא נחשב לו"ק בלי ראש, ובחינה זאת נתתקנה בסוד פרוצוף ישטרות המלביש מחוה ולמטה בא"א, ונבחן לבחינת אחורים של הבינה.

(ו) אמנם מטעם האמור, נמצא שגם לעת גדלות, אשר הבינה חוזרת לראש א"א ומקבלת חכמה, אין החכמה מקובלת לאורא עלאין, שהם בחי' הפנים דבינה. אלא רק לישטרות, שהם בחי' אחוריים דבינה וז"ס שהמוחין דאורא נקראים אורא דכיא, שפירושו מוחין דחסדים, להיותם תמיד באור

זו היכלות הסורם דארעא עלאה

שפירושו הרטה וחשובה, להיותו ממונה על נשמות של בעלי תשובה אלו. **אלין טרדין לון בגיהנם, ולבחר עאלין לון להאי רוחא ממנא.** ונטיל לון: לאלו, מענישים אותם בגיהנם, ולאחר כך, מכניסים אותם לרות הוה הממונה הנ"ל, והוא מקבלם. **ואתהנאה מזיו יקרא דמאריהון ולא אתהנון.** וחושקים להנות מזיו יקר רבונם, ואינם יכולים להנות, פירושו, כי נתבאר בהיכל הב', בנשמתין דרביי, שלאחר שלא זכו לג"ר עולים לקבל תיקון בהיכל הב', אמנם אלו מתו ולא טעמו טעם חטא. אבל יש שמאריכים ימיהם דהיינו שהתחילו לזכות בג"ר ולא מתו בקטנותם אלא שחטאו, ואע"פ שחשבו תכף לעשות תשובה, אמנם לא הספיקו לגמור תשובתם ומתו, ומנשמות של אלו עוסק הוהר כאן, ואומר שמתחילה נענשים בגיהנם, ואח"כ עולים להיכל זה היכל הנצח, ומשיגים שם חמדה גדולה להנות מזיו יקרו של הקב"ה. אבל אינם יכולים להנית שם רק בשבת וחודש, וה"ש ואלין אקרון בני בשר ועלייהו כתיב והיה מדי חדש וגו', ואלו הנשמות מכוונות, בני בשר, ועליהם כתיב והיה מדי חדש בחדשו וגו' יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'. ומה שנקראות בני בשר, הוא, כי הע"ס יש להם הרבה שמות, ומבחינה ידועה מכוונות החג"ת מוחא עצמות גדין, ונצח והוד מכוונות בשר עור, ולפי שהנשמות הם בני היכל הנצח, ע"כ נקראים בני בשר, כי בשר הוא נצח.

(דפו"י דף מ"א ע"א)

היכלא

החסדים

(נח) היכלא רביעאה: הכא קיימא חד רוחא, גדריהאל שמייה, דא קיימא על כל אינון נשמתין, דקטולי ד דשאר עמין לעאלא לון, גו פורפרא דמלכא, ואתרשימו תמן, עד יומא דינקום לון קב"ה דכתיב ד ידן בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה.

(נט) היכלא חמישאה: הכא קיימא חד רוחא, דאקרי אדיריאל, ודא קיימא על כל אלין, נשמתין, דאתקיימו בהווא

מסורת הזהר

(א) פורפרא, לעיל דף יציון א' ושי"ב. (ב) ידן בגוים מלא גויות, (תהלים ק"י) ח"א לט. קצא. תק"ח צ"ד טר שב. חלופי גרסאות: ו א ג"א ליג חר. כ ג"א גהדה"אל. ו ג"א גדריהאל (אה"ל). ג ג"א ליג דקטולי. ו ג"א דקטילו שאר עמין עע"ז (אה"ל). ד ג"א שאר עמין עע"ז. ו ג"א עעכו"ם. ס ג"א ראש וגו'. ז ג"א ליג הכא. ז ג"א אינון. ת בדפו"י כתב כאן חסרי. ו ג"א דחסידי. ו ג"א דאחידין בתיובתא. והרמ"ק כתב דטריקון ולא טעמו חובי [עלמא] בעלמא כיכ והיו דחלין למאריהון תדיר [ואתזנון אה"ל] ואתהון הכא מזיו יקרא דמלכא. היכלא שתיחאה הכא קיימא חד רוחא דקייאל שמייה ודא ממנא על כל [אינון] נשמתין דמאריהון דתיובתא שלמתא, ואלין אינון קיימין [לאתהנאה] לאתהנה מזיו יקרא דמלכא עלאה, ולא [אעדון מניה] אתעדון מניה. היכלא שביעאה הכא קיימא [הווא רוחא] חד דהוא עלאה דלפטר ימינא ומיכאל שמייה ודא [הוא] קיימא על כל אינון נשמתין דחסידין דאתקיימו וכו'.

ז' היכלות הסודים דאיעא עלאה
היכלא רביעאה, ת"ח

(נח) היכלא רביעאה, הכא קיימא חד רוחא גדריהאל שמייה: היכל הרביעי הוא חסרת. כאן עומד רוח אחד ושמו גדריהאל. דא קיימא על כל אינון נשמתין דקטולי דשאר עמין לעאלא לון גו פורפרא דמלכא, מלאך זה עומד על כל אלו הנשמות של הרוגים על ידי אומות בעולם בכדי להכניסם להתרשם בלבשו של המלך ואתרשימו תמן עד יומא דינקום לון קב"ה, דכתיב ידן בגוים וגו', ונרשמים בהלבוש, עד היום שהקב"ה ינקום בהם, שכתוב, ידן בגוים מלא גויות וגו'. ולפיכך נק' הממונה בשם גדריהאל משום שהוא נוטריקון גדריה אל, והוא מלשון מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו. כי הקב"ה מתגדר עם נשמות הרוגים ההם.

היכלא חמישאה, גבורה
(נט) היכלא חמישאה, הכא קיימא חד רוחא דאקרי אדיריאל, ודא קיימא על כל אלין נשמתין דאתקיימו בהווא סטרא: היכל חמישי, הוא היכל הגבורה. כאן עומד רוח אחד הנקרא אדיריאל, והוא עומד על כל אלו הנשמות שנשלמו בצד השמאל. והשם אדיריאל, הוא נוטריקון אדירי אל. ואדיר היינו גבור. והוא משום שהוא ממונה על היכל הגבורה.
היכלא

מראות הסודים

החסדים, והי' אינו יוצא מאויר שלהם לעולם (כנ"ל בבראשית א' דף י"א ד"ה וסובב).
ולפיכך נבחן שיש לז"א לסבל ב' מיני מוחין: מוחין דפנים מאו"א, ומוחין דאחורים מישסו"ת, כי בעת שישסו"ת הם מוחין לראש א"א אין להזוין וכל התחוננים רק ו"ס בלי ראש, כמו הישסו"ת, ולפיכך תחילת התקון הוא להעלות מ"ן ולהחזיר הישסו"ת לראש דא"א, שאז מקבל הז"א ממנו הארת החכמה והוא נשלם בראש, אמנם עדיין אינו בשלמות, להיותו רק מוחין דז"ת דבינה שהם מוחין דאחורים, וע"כ צריכין שוב להעלות מ"ן ולהעלות ישסו"ת לבחינת או"א עלאין, ואז מסבל הז"א ממנו מוחין דפנים מאו"א עלאין, והמוחין דאחורים מתלבשים בז"א בהכלים דאחורים שלו. דהיינו בנה"י שמחזה שלו ולמטה. והמוחין דפנים מתלבשים בכלים שלודפנים, דהיינו בחג"ת שמחזה ולמעלה. וכבר ידעת שאע"פ שמוחין הללו הם אור חסדים בלי חכמה, מ"מ הם נחשבים כמו שלא יצאו מראש דא"א מעולם, ונבחנו תמיד כמו שהם מלבישים למוחא סתימאה שבראש א"א. וזכור זה. ותדע שהארת מו"ס זאת באו"א עלאין, נקראת בשם יין המשומר. והארת המוחין דעצמות או"א מכונה בשם אכילה.

(דפו"י דף מ"א ע"א) ועם

סטרא. ואלין אינון לעילא מכלהו. די במדורא דא. עלאה על כלא ^א ומיכאל. רב ממנא ^ב על כלהו קיימא ^ג ביה. וכמה אלף דורבבן. כלהו קיימין תחותיה בההוא סטרא. וותמן מתעדנין אינון נשמתין דחסידי. בההוא נהורא עלאה דנגדא מעלמא דאחי.

(ס) ת"ח אר"ש מאן הוא דידע לסדרא ^ד צלותא ^ה דמריה כמשה, בשעתא דאצטריך ליה. ^ו לסדרא צלותיה באריכות סדר, ובשעתא דאצטריך ליה לקצרא מסורת הזהר

(א) לסדרא צלותא באריכות—למצרא, ח"א כר. ח"ב רמר. רבט: ת"ז חקי עי קבה:

חלופי גרסאות: א ^א נ"א ומיכאל שמיה. כ"א ממנא עלייהו. ג ^ב נ"א דקיימין וליג קיימא. ד ^ג נ"א ורביין. ה ^ד נ"א ל"ג כלהו ו ^ה נ"א ותמן מתעדנין. ז בדפ"י כתב חסר סאן היכל וי זי. והארמזיל והרמיק גרסו זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאחי. ח"ח וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. א"ר שמעון אע"ג דאוקימנא טוב דא גן עדן מאד דא גיהנם כגוונא דא מאד דא מלאך המות [רבגיניה] בגיניה בני נשא [מתעדנין מן] מתעדנין מכל בישין דעלמא ואוקימנא והנה טוב [מאד] ת"ח כל אינון דחמי קב"ח ואתגלי [קמיה] קמי דהא ירשיעון לבתר [אקדים] אוקדים [לון] לי מלאך המות וסליק לון מעלמא בגין [דיהכון] דיוכן לעלמא דאחי ובגין דא והנה טוב מאד ת"ח זכו [דכל] וכל נשמתין כד [מעדנין] מתעדנין בהאי צורא כלהו זכו בעידונא דנגיד ונפק [דנפיק ונגיד]. ח ^ו נ"א צלותיה דמאריה. ט ^ז נ"א קמיה דמאריה.

מראות הסולם

זו היכלות הוסרם דארעא עלאה

(ז) ועם זה תבין דברי הזהר (ויקרא ד' ע"א). בביאור הכתוב אכלו רעים שתו ושכרו דודים. וז"ל ת"ח באנון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה. בוא וראה, באלו העליונים, באו"א, כתוב בהם אכילה בלי שתיה דהיינו אכלו רעים. מאי טעמא, מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא. ושואל מח הטעם, ואומר, כי מי שיש לו נאדות יין רק לאכול הוא צריך, ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא, כתיב בהו אכילה, ומשום שיין המשומר שורה שם, באו"א, כתוב בהן רק אכילה, ובאנון תתאי דבעיין שקין, כתיב בהו שתיה, ובאלו התחתונים הצריכים לשחות. שהם זו"ן, כתוב בהם שתיה שתו ושכרו דודים. דהא כל נטיעין שקיו בעיין מנחלא דעמיקא, ועל דא באלין אכילה ובאלין שתיה. אלין רעים ואלין דודים. שהרי כל הנטיעות, דהיינו זו"ן והתחתונים, צריכים להשקאה מנחל העמוק דהיינו ישו"ת, ועל כן באלו, באו"א, כתיב אכילה, ובאלו, בזו"ן, כתיב שתיה, אלו רעים, היינו או"א, ואלו דודים היינו זו"ן.

(ח) ובחמור מובנים הדברים היטב. כי אכילה פירושו מוחין דחסדים, בסוד אורא דכ"א, שהוא מוחין דאו"א, ושתיה היא מוחין דהאר"ת חכמה, שה"ס יין המשמח אלקים ואנשים. וזהו שאומר הכתוב אכלו רעים היינו או"א

זו היכלות הוסרם דארעא עלאה היכלא שתיחאה, חסד ואלין אנון לעילא מכלהו. די במדורא דא עלאה על כלא, ואלו הנשמות הן לתעלה מכל הנשמות, הנמצאות במדור הזה העליון על כולם, ומיכאל רב ממנא על כלהו קיימא ביה, והממונה מיכאל, העליון, על כל המלאכים, עומד ושולט בהיכל הזה, דהיינו בהיכל החסד. וכמה אלף ורבבן כלהו קיימין תחותיה בההוא סטרא, וכמה אלפים ורבבות מלאכים נמצאים תחת ממשלתו בצד ההוא, דהיינו צד החסד. ותמן מתעדנין אנון נשמתין דחסידי בההוא נהורא עלאה דנגדא מעלמא דאחי, ושם מתענגים הנשמות של החסידים באור העליון ההוא הנמשך שם מעולם הבא, דהיינו מהבינה, כי הבינה מכונה עולם הבא, והיא משפעת להיכל החסד, שמשם מקבלים נשמות החסידים, שמקומם בהיכל זה. והנה היכל השביעי חסר כאן, ואולי משום שבא בכאן בעיקר להשמיענו את שמות הממונים שעל כל היכל והיכל, ובהיכל השביעי אין שם מלאכים ממונים כנ"ל באות נ"ב ע"כ אינו חושב אותו. ועי' בחלופי גרסאות כאן.

(ס) ת"ח אר"ש מאן הוא דידע לסדרא צלותא דמריה כמשה, בשעתא דאצטריך ליה לסדרא צלותיה באריכות סדר: אר"ש, מי הוא שידע לסדר התפלה לרבנו, כמו משה, בשעה שהיה צריך לו לסדר תפלתו באריכות הסדר. ובשעתא (דפ"י דף מ"א ע"א) דאצטריך

הכי נמי. אר"ש ה' הא אשכחנא בספרי קדמאי, סדורא דרזי דרזין, בקשורא חדא, זמנין דאצטריך, לסדרא צלותיה כדקא יאות, ולקשרא קשרין, לבסומי למאריה כדקא יאות, ולמנדע ליתדא יחודא שלימתא, למקרע רקיעין, ולאפתחא תרעין ופתחין דלא יהא מאן דימחי בידיה.

חלופי גרסאות: א נ"א ליג הא, ב נ"א רזין, ג נ"א לזמנין, ד נ"א לבסומי, ה נ"א כדקא יאות, ו נ"א ליתדא יחודא, ז נ"א למבקע (אה"ל).

מראות הכיכר

אוי"א הנקראים רעים, שיש להם גרבי דחמרא שפירושם חכמה, מטעם היותם כמו שעומדים תמיד בראש א"א ומוחא סתימאה דא"א, הנקרא יין המשומר, שורה תמיד באוי"א, וע"כ אינם צריכים רק אור החסדים הנקרא אכילה, ואינם מקבלים יותר שום הארת החכמה והכתוב שתו ושכרו דודים הכינה היא על זוין, שכל עוד שאינם מקבלים הארת החכמה מישו"ת שחזר לראש א"א, נחשבים לוי"ק בחוסר ראש, כנ"ל ולפיכך הם מחויבים תחילה, לשתות יין המשמח אלקים ואנשים ממוחין דיסו"ת. ומתיך שישו"ת הם ו"ק ואחורים דאוי"א עלאין, נבחנים המוחין שלהם למוחין דוי"ק ולמוחין דאחורים. ואח"כ עולים ישו"ת ונכללים באוי"א ומשיגים הזוין מהם את המוחין דפנים הנק' אכילה. ועליה זו דיסו"ת לאוי"א נבחנת להתכללות תחתון בעליון, שאין המוחין נשלמים זולתה.

ט) ומכאן תבין את ב' מיני מוחין, שאנו ממשיכים לוי"א, שהם נרנח"י דאחורים ונרנח"י דפנים, הנק' עי"מ דאחורים ועי"מ דפנים. כי מצד הקביעות הוא בעיבור יניקה דאחורים בלבד, שפירושו נפש רוח בחוסר נשמה חיה יהודה, דהיינו ו"ק בלי ראש כנ"ל. והשאר צריכים להמשיך בהעלאת מ"ן ע"י מע"ט ותפלה. ותחילה ממשיכים את המוחין דאחורים, שהם ג"ר דהארת חכמה מיסו"ת המכונים יין המשמח כנ"ל, אמנם אין להשהות את הז"א במוחין הללו דאחורים, להיותם בעיקר מבחינת שמאל, ויש בהם אחיזה לחיצונים. שהסו"ה אצל נת, שנאמר עליו וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אלא שצריכים תכף להכליל התחתון בעליון, דהיינו להעלות את ישו"ת אל בחינת הפנים שלהם, שהם או"א עלאין, שהם העליון שלהם, ואז משיגים ישו"ת המוחין דפנים מאוי"א, ומשפיעים להז"א עיבור יניקה מוחין דפנים.

(דט"ו דף מ"א ע"א)

ועם

ז' היכלות הסילם דאוי"א דבריא

דאצטריך ליה לקצרא, הכי נמי ובשעה שהיה צריך לו לקצר בתפלתו ידע ג"כ לקצר פירושו, כי בשעה שמשה היה צריך להאריך כתיב ואתנפל וגו' ארבעים יום וארבעים לילה. ובשעה שהיה צריך לקצר כתיב אנא אל נא רפא נא לה. ופנימיות הדברים הוא, כי על ידי התפלה ממשיכים מוחין להנוקבא, הנקראת תפלה. והמשכת הארת החכמה הוא באריכות התפלה, כי מדת האורך רומז תמיד להארת החכמה. והמשכת אור החסדים היא בקיצור התפלה, כי מדת הקיצור דבוק במדת הרוחב, הרומזת על אור החסדים. ועי' בתלמוד ע"ס שיעור י"ד דף א' קע"ט ד' הוביאוראכמ"ל.

אר"ש הא אשכחנא בספרי קדמאי, סדורא דרזי דרזין בקשורא

חדא: אר"ש הרי מצאתי, בספרי הקדמונים, את הסדר איך לקשר המדרגות, שהן סודי סודות, בקשר אחד. דהיינו ביאורי ז' היכלות שר"ש מבארם לפנינו. קשר, פירושו יחוד ב' מדרגות או יותר זה בזה, שיאירו יחד בהארה משותפת אל התחתונים.

זמנין דאצטריך לסדרא צלותיה כדקא יאות, ולקשרא קשרין לבסומי

למאריה כדקא יאות, שצריכים לפעמים לסדר התפלה באופן הראוי, וליחד יחודים להמתיק ולתייב את רבוננו כראוי, למקרע רקיעין ולאפתחא תרעין ופתחין דלא יהא מאן דימחי בידיה לקרוע הרקיעים ולפתח השערים והפתחיה, ולא יהיה מי שימחה בידו. דהיינו שלא יוכלו המקטרגים לקטרג עליו. רקיעין פירושו, סיומים דצמצום ב' החוצים את המדרגות ומשארם בו"ה חסר ג"ר, וג' עולמות בי"ע יוצאים לבר מאצילות ונעשו עלמין דפרודא. (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה אות ס"ז ואות פפ"ג עש"ה) וכן הוא מבחינת הקביעות, מלבד בעת שהצדיקים מעלים

מ'ן

סא) זכאין אינון צדיקיא, דאנון ידעי (6) למפתי למאריהון, ולבטולי גזרין, ולאשראה שכינתא בעלמא, ולנחתא ברכאן, ולמעדי מאריהון דדינין דלא

דרך אמח

(6) לפתוח לאדוניהם.

מראות הסולם

ז' היכלות הסולם דא"א דבריאח

מ'ן ע"י עבודה ומע"ט וממשיכים הארת צמצום א' מלמעלה מטבור דא"ק הנה או הארה זו מורידה הרקיע ממקום בינה בחזרה למקום מלכות כמו שהיא בצמצום א' וחוזרים הבינה ותו"מ דכלים למדרגתם, ומשלימים ע"ס דכלים, וג"ר דאורות, וכן ג' עולמות ב"ע חוזרים ונעשים אצילות. (ועי' לעיל בבראשית א' דף ז' ד"ה והמשכילים) הרי שהצדיקים בעבודתם מבטלים הגבולים דקטנות המכונים ר'קיעין וממשיכים המוחין גדלות. וענין זה נבחן שהם קורעים את הרקיעים וז"ש למקרע ר'קיעין. דהיינו שהם קורעים ומבטלים את הגבולים דקטנות המוציאים ג' עולמות ב"ע לפרודא מאצילות, ומחזירים אותם לאצילות. וכן נבחן לפתיחת השערים והפתחים של ההיכלות. כי מבחינת הקביעות נמצאים ב"ע בפרודא, מסבת הרקיעים העומדים במקום בינה של כל מדרגה כנ"ל, וע"כ אין הצדיקים יכולים לקבל שפעם מן ההיכלות, ונבחנים ששעריהם ופתחיהם סגורים, והממונים שומרים עליהם שלא יפתחו. וכשהצדיקים מעלים מ'ן וקורעים ומבטלים אותם הרקיעים כנ"ל ומעלים ב"ע לאצילות, נבחן שהשערים והפתחים נפתחים, והצדיקים נכנסים בהם ומקבלים שם שפע א"ס ב"ה מאצילות, והממונים לא יוכלו למחות ולעכב אתם. וז"ש ולאפתחא תרעין ופתחין, דלא יהא מאן דימחי בידיה.

וזה אמרו, זכאין אינון צדיקיא דאנון ידעי למפתי למאריהון ולבטולי גזרין ולאשראה שכינתא בעלמא: אשריהם הצדיקים, שהם יודעים לפייס את רבונם, ולבטל הגזירות ולהשרות השכינה בעולם. ולנחתא ברכאן ולמעדי מאריהון דדינין דלא ישלטון בעלמא, ולהוריד ברכות, ולהסיר בעלי הדין שלא ישלטו בעולם. דהיינו כמבואר, שהצדיקים בעבודתם ממשיכים הארת צמצום א' שלמעלה מטבור דא"א, ומבטלים את

יוד) ועם זה תבין מ"ש חזרה הנ"ל (פקודי רמ"ה) וז"ל דאסיר ליה לבר נש לאעלא באנון היכלין, בגין דלא יתמשך אבתרייהו, כגוונא דעבד נח, דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל. אסור לו לאדם ליכנס בהיכלות אלו, מחשש שלא יתמשך אחריהם, כמו שעשה נח, דכתיב וישת מהיין ויתגל. ויש להבין מה יש שם באלו היכלות שיש פחד שלא יתמשך אחריהם, ושהיא השכרות שנסתכר נח וכו'. ועם המתבאר תבין שה"ס הארת מוחין דאחורים המאירים בהיכלות אלו הנמשכים מיסוד"ת, כנ"ל. אשר צריכים להזהר שלא להשהות הו"א במוחין הללו, אלא להכליל הכף התחתון בעליון ולהמשיך המוחין דפנים כנ"ל, כי המשנה את הו"א במוחין דאחורים דהיינו שמרבה להמשיך את המוחין הללו, שהם מכונים יין המשמח כנ"ל, הוא דומה כמרבה לשתות יין ונעשה שיכור, שאובד את דעתו, ונעשה מופקר לכל החצונים והקליפות. וזה היה חטאו של נח, שנאמר עליו וישת מהיין וישכר וגו' ותדע, שז"ס היכלות הטומאה שהם לעומת ההיכלות דקדושה, שכן דרך הטומאה להגביר את שליטת השמאל על הימין, ומכשילים את האדם שלא להכליל התחתון בעליון, אלא להמשיך מוחין דאחורים מיסוד"ת בהיותו למטה ובוזה כל כחם לסמאות את האנשים הנמשכים אחריהם. אבל ההיכלות דקדושה מסודרים כולם בהתקונים של התכללות תחתון בעליון. והצדיקים הגזורים בהם זוכים לקבל מהסדרים שבהיכלות דקדושה, וזוכים להמשיך מוחין השלמים מאו"א הנק' ע"מ דפנים וזוכים להשרות את השכינה בעולם. ואלו הסדרים הם מבוארים בדברי ר"ש ומשמיענו איך להזהר בהעלאת מ'ן ע"י תפלה ומע"ט, להמשיך המוחין ע"פ סדרי הקדושה ולהעלות תחתון בעליון כמו שמבאר לפנינו.

יא) והנה בדרך כלל מתחלקים ז' ההיכלות לפנים ואחורים, דהיינו, מחזה ולמעלה שהם ד' היכלות בינה וחגית הנחשבים לבחינת (דפ"י דף מ"א ע"א)

ישלטון בעלמא. קם ר"ש ואמר, *מי ימלל גבורות ה' וגו', מאן יגלי ה' עפרא, מעינך אברהם חסידא, *ימינא דקביה, *דגלי לך רזא דרזין, *ושריאת צלותין בעלמא, ואתגליין לך היכלי דמלכא עלאה.

(סב) **שבעה היכלין** קדישין אינון, ואינון קיימין ו' בתרעין בקיומא, ובכל חד וחד עאל * צלותא ו' דיחודא, דמאן דידע לכסומי

מסורת הזהר

א) מי ימלל גבורות ה' (החלים ק"ו) ח"א קדר. קלה. רמא: רמט. ח"ב סד. סב: סג. ק. ח"ג קלו. רצד. ב) **צלותין** לעיל בראשית א' דף קס"ה ציון ג' ושינ. חלוסי גרסאות: ה' ג"א מעינך עפרא. כ' ג"א זמנא. ג' ג"א גלי, ו' ג"א דאחגלי, ד' ג"א ושרית, ו' ג"א ושריא. ה' ג"א נטלין [תרעין] ו' ג"א קיימין, ו' ג"א נטלין קיימין תרעין, ו' ג"א תרעין, ו' ג"א דיחודא דמאריה.

ו' היכלות הסולם דאויא דברואח

את הרקיעים הגורמים הקטנות, אשר כל הגזרות והדינין נמשכים מהם, הרי שיודעים איך לפייס את רבונם ולבטל הגזרות, שעי"ז הם ממשכים אורות דג"ר להמדרגות ומעלים בי"ע לאצילות כנ"ל, שז"ס השראת השכינה בעולם, והורדת הברכות וביטול בעלי הדין כמבואר.

סא) קם ר"ש ואמר מי ימלל גבורות ה' וגו' מאן יגלי עפרא מעינך אברהם חסידא, ימינא דקביה: מי יגלה עפר מעינך אברהם החסיד, ימינו של הקביה, דגלי כך רזא דרזין ושריאת צלותין בעלמא ואתגליין לך היכלי דמלכא עלאה, שגילה לך סוד הסודות, והתחלת התפלות בהעולם (כי תקן תפלת שחרית) ונתגלו לך ההיכלות של מלך העליון.

סב) **שבעה היכלין קדישין אנון, ואנון קיימין בתרעין בקיומא:** שבעה

היכלות קדושים הם, והם נמצאים עם שיערים כהלכה כלומר שבעלי הדין הוסרו מהם ונפתחים לכל הכדאים להכנס בהיכלות האלו, כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך, ובכל חד וחד עאל צלותא דיחודא, ובכל היכל והיכל נכנסות תפלת היחוד, דמאן דידע לבסומי למאריה וליחודא יהודא בשלימו, כי מי שיודע לפייס ולהמתיק לרבונא, וליחוד היחוד בשלימות, דידע לאעלא בכלהו ולקשרא קשרין אלין באלין, רוחא ברוחא, רוחא תתאה ברוחא עלאה עקיה כתיב ה' בצר וגו', שיודע ליכנס בכל ההיכלות, ולקשור קשרים: היכלות בהיכלות, רוח ברוח, דהיינו כל רוח תחתון ברוח העליון ממנו, שענין הפשרים והיחודים

מראות הסולם

דהיינו ג' היכלות נצח הוד ויסוד, הנחשבים לבחינת ו"ק ואחורים של ההיכלות, וע"כ צריכים להעלות את ג' היכלות נה"י ולהכליל אותם בבניה וחג"ת דהיכלות, כמ"ש לפנינו, ובדרך פרט יש להבחין זה בכל היכל והיכל, כי כל היכל נכלל מכולם וע"כ נבחן בכל אחד מהם שיש בו בחינת ג"ר ופנים, ובחינת ו"ק ואחוריו אשר צריכים להעלות בחינת ו"ק ואחורים שבכל היכל והיכל אל בחינת הג"ר והפנים שלו, וכן בכל בחינה ובחינה שבפרטיות ההיכל, כמ"ש לפנינו בהסולם.

ואע"פ שאמרנו שההיכלות כלולים זה מזה, וכל מה שישנו בכולם יש בכל אחד מהם, מ"מ יש הפרש גדול בין היכל להיכל, כי בכל היכל יש להבחין מה שיש בו מבהינתו עצמו, ומה שיש בו מבחינת התכללות באחרים, כי השליטה הוא רק לבחינתו עצמו, אלא בסיוע ובהשלמה משאר הבחינות שקבל מהתכללות באחרים, ולפיכך צריכים לידע עיקר הבחינה של כל היכל והיכל.

יב) והנה תקון א' שנעשה בבי"ע, הוא המשכת אור החסדים, שזולתו אין שום תקון אפשרי, ותקון זה הוא עיקר בחינתו של היכל היסוד. אמנם מכיון שבי"ע הם בחינת ז' תחתוניות, שצריכים להארת חכמה, וזולתה נחשב בהם אור החסדים לבחינת ו"ק בלי ראש, ע"כ צריכים בהכרח להמשיך בחינת ראש, דהיינו ג"ר מהארת החכמה. ותקון זה דהמשכת הג"ר נתקנו בב' היכלות נצח והוד, כי גם הג"ר נחלקים לפי עצמם לג"ר וו"ק, והו"ק שלהם נתקנו בהיכל ההוד, והג"ר שבהם נתקנו **

דו"י דף מ"א ע"א * ע"ב **) ההמשך בדרך מיד: בהיכל

בראשית

מא

למאריה, וליחדא יחודא בשלימו, דידע לאעלא ⁶ בכלהו, ולקשרא קשרין אלין
באלין, רוחא ברוחא, רוחא תתאה ברוחא עלאה, כתיב ^{ה'} בצר פקדון צקון
לחש מוסרך למו.

סג) היכלא קדמאה: ⁶ כתיב ² ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, וכעצם
השמים לטהר. רזא דרזין, ² רוח ² דאקרי ⁷ ספירא
כספירו דאבן טבא, נציץ לתרין סטרין, ⁸ נהורא חד סליק ונחית, וההוא נהורא
חור, נציץ לכל סטר: עילא ותתא ולארבע סטרי עלמא, ¹ נהוריה תליין
סתים וגלייא.

סד) מנהורא דא מתפרשין, ⁵ ד' נהורין, לד' סטרין, וכלהו נהורין חד
נהורא, כבוצינא דשרגא דדליק, ונציץ נהורין לחיזו דעינין דבני נשא, ואינון

מסורת הזהר

דרך אמת

א) ה' בצר פקדון וגו', (ישעיה כ"ו) ח"ב מו, ⁶ יסוד העטרה, ב) ד' אותיות הוי"ה,

ב) ותחת רגליו כמעשה וגו', (שמות כ"ד) ח"א

מב. מה. ח"ב סו: קנו. ח"ג רנה: שא. ת"ז בהקדמה ו' יג: ג) רוח דאקרי ספירא, ח"ב רמה:

חלופי גרסאות: ⁶ נ"א בכלהו היכלין. כ נ"א אית רוח. ונ"א את רוח (אה"ל). ונ"א רוחא. נ נ"א אקרי. ד נ"א ספיר
כ נ"א נהוריה. ו נ"א נהוריה תניין (אה"ל).

היכל א' יסוד

הסולם

ו/ היכלות דאויא דברויאה

ראשון מתתא לעילא. ועלין כתיב ותחת רגליו כמעשה
לבנת הספיר, והו' סוד הסודות, שיש כאן רוח הנקרא ספירא
כספירו דאבן טבא, נציץ לתרין סטרין
והוא מאיר כמו האבן טוב הנקרא ספיר, מתנוצץ
לב' צדדים, דהיינו לחסד ולגבורה. והם ב' אורות
נפרדים כמ"ש והולך. נהורא חד. סליק
ונחית, וההוא נהורא חור, אור האחד,
דהיינו אור החסד שבו, עולה באו"ה ויורד באו"ה,
ואור ההוא הוא לבן, נציץ לכל סטר, עילא
ותתא ולארבע סטרי עלמא, והוא מתנוצץ
לכל צד, למעלה ולמטה ולד' רוחות העולם:
דהיינו לויק נהוריה תליין סתים וגלייא,
אורו תלוי, סתום וגלוי. כלומר, תלוי באמצע,
בלי להחליט לצד אחד, כי אפשר לומר שהוא
אור סגור, ואפשר לומר שהוא אור גלוי,
והוא מלשון חז"ל (פסחים דף כ"א ע"א) תולין, לא
אוכלין ולא שורפין. וביאור הענין יתבאר
להלן בסמך.

סד) מנהורא דא מתפרשין ד' נהורין לד'
סטריין: מאור החסד הוה, הנ"ל, מתפרדים

ד' אורות לד' צדדים. והוא אור הב', דהיינו אור
הגבורה שברוח ספירא. והטעם שאור הראשון
מאיר לויק, ואור זה רק לד' סטריין, הוא, כי ב'
אורות הללו, הם זכר ונקבה, שברוח ספירא,
ונבחן

והיחודים הללו מבארם הזהר לפנינו, עליו אומר
הכתוב ה' בצר פקדון צקון לחש מוסרך למו,
כי בצר פקדון ה"ס קשר רוח המלכות ברוחא
עלאה יסוד, ואז נקראת המלכות בשם פקידה,
כי היסוד פוקד אותה. צקון לחש, ה"ס עליתם
של יסוד ומלכות אל הת"ת, שאז נקשרת המלכות
בהת"ת, ונקראת אז המלכות בשם תפלה בלחש,
בסו"ה וקולה לא ישמע (שמואל א' ב.) אלא קול
הבינה. (עיי' לעיל בהקדמת הזהר דף קל"ו ד"ה בההוא)
וה"ס צקון לחש, כי צקון פירושו תפילה. לחש,
ה"ס תפלה בלחש. מוסרך למו, ה"ס עלית
המלכות ויסוד ות"ת להתקשר באו"ה, אשר שם
מזדווגים הת"ת ומלכות בסוד קול ודבור, והתפלה
מתקבלת ברעוא שלים. ומוחין דאויא עלאין נק'
מוסר, בסו"ה שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת
אמך, כי בן ה"ס ת"ת שאו"ה משפיע לו מוסר
ותורה. וה"ס מוסרך למו: מוסרך, היינו מוחין
דאויא. למו היינו לתו"מ. הרי שבהכתוב הזה
מרומזים כל העליות והקשרים הצריכים לזווג
תו"מ עד המוחין דאויא, שהם מוחין דג"ר.

היכל א' לבנת הספיר, יסוד

סג) היכלא קדמאה: כתיב ותחת רגליו וגו'
רזא דרזין אית רוח דאקרי ספירא.

היכל הראשון, היינו היכל היסוד ומלכות, שהוא
(דפו"י דף מ"א ע"ב)

נהורין דשרגא, סלקין ונחתין אזלין ותייבין, מגו ההוא אשא דנהורא דשרגא דדליק, וכלהו חד נהורא, הכי נמי אלין. ונציצין כלהו נהורין, כחיוזו דנחשא בטישא בסומקא, כמה דאתמר, * ונוצצים כעין נחשת קלל. דא הוא לימינא. (סה) (6) ³ לשמאלא, אית רוחא דאקרי לבנה. ודא אתכליל ברוחא קדמאה, ועאל דא בדא, נהוריה סומק וחורר כחדא, בגין ² דנפקא מאינון נהורין קדמאין. כד יאתו נהורין דדא, מטו בנהורין ⁵ קדמאין ואתכלילו ביה.

דרך אמת

מסורת הזהר

(6) אדל"י. (5) משולבין.

(א) ונוצצים כעין נחשת קלל (יחזקאל א'). ח"ב כד ח"ג רכט: (ב) לשמאלא אית רוחא, ח"ב רמו

חלופי גרסאות: א נ"א כנציצו דנחשא רטיש דסומקא. כ נ"א דאשא. ג נ"א התייד. ד נ"א כחדא. ה נ"א דנפקו. ו נ"א אתי. ז נ"א ונהורין.

זי היכלות דאורא דברייאה

הסולם

היכל אי יסוד

הנה, הוא אדום ולבן כאחד, משום שיוצא ונמשך מאלו ב' אורות הראשונים שברוח ספירא, שהם אור לבן ואור אדום כזיל, וע"כ נמצא גם הוא בב' הנונין הללו, אבל הם בו בזוג כאחד. כד אתו נהורין דדא מטו בנהורין קדמאין ואתכלילו ביה, ואנון חד, ואתחזון נהורי קדמאי בלחודדייהו: כאשר האורות של זה, של הרוח הנק' לבנה, באים ומגיעים אל האורות הראשונים, של הרוח הנק' ספירא, ונכללים בהם, ונעשו אחד, נראים אז רק אורות הראשונים בלבדם, ולא אתגדיין אנון אחרנין, ולא אתידעו דאעלו בגווייהו ואתטמרו ביה, כד"א ולא נודע וגו', ואורות האחרים הדיינו של הרוח הנק' לבנה, אינם מתגלים, ואינו ניכר שנכנסו בהם, כמו שכתוב, ולא נודע כי באו אל קרבנה וגו'. ודא הוא רוחא ברוחא דאנון חד, נהורין בנהורין דאנון חד, וזהו התכללות רוח ברוח שנעשה אחד, והתכללות אורות באורות שנעשו אחד.

ולהבין הדברים צריך שתעיין היטב במראות הסולם כאן עד סופו. ותראה שם, איך כל עיקר שרצה הזהר להשמיענו כאן בביאורי ההיכלות, הוא סדר והתכללות תחתון בעליון, שפירושו שהע"מ דאחורים, שהם בג' היכלות נה"י שמחזה ולמטה, צריכים להכליל אותם בהעיי"מ דפנים שהם בהיכלות שמחזה ולמעלה, וזהו בדרך כלל. ובדרך פרטיות נמצאים ב' מיני מוחין האלו בכל היכל והיכל, שצריכים לכללם תמיד זה בזה. עש"ה כי אין להכפיל דברים.

ובזה

ונבחן הזכר לבחינת חכיד חגית שבו וע"כ מאיר לוק, והנקבה לבחינת נהימ שבו, וע"כ מאירה לד' סטרין. וכלהו נהורין חד נהורא, וכל אלו ד' האורות הם אור אחד כבוצינא דשרגא דדליק, ונציץ נהורין לחיוז דעיינין דבני נשא, ואנון נהורין דשרגא סלקין ונחתין אזלין ותייבין מגו ההוא אשא דנהורא דשרגא דדליק וכדהו חד נהורא, כמו האור של נר הדולק הנוצץ למראה עינים של בני אדם, ואורות הנר, הם עולים ויורדים והולכים ושבים מתוך האש שהוא של אור הנר הדולק, וכולם אור אחד, הכי נמי אלין, כמו כן הם אלו ד' אורות הנ"ל המאירים לד' צדדים, שהם רק אור אחד המתנועע לכאן ולכאן, כדמיון אור הנר האמור. ונציצין כלהו נהורין כחיוז דנחשא בטישא בסומקא, כמה דאתמר, ונוצצים וגו' וכל אלו האורות נוצצים כמראה נחשת קלל בצבע אדום, כמו שנאמר, ונוצצים כעין נחשת קלל דא הוא לימינא, זה הוא לימין. כי אפילו אור הגבורה האדום שברוחא דספירא שהארתו לצד שמאל מ"מ הוא עצמו עומד לימין ההיכל.

(סה) לשמאלא, אית רוחא דאקרי לבנה, ודא אתכליל ברוחא קדמאה,

ועאל דא בדא, לשמאלו של ההיכל, יש רוח הנקרא לבנה, והוא נכלל ברוח הא' הנקרא ספירא, ונכנסים זה בזה. נהוריה סומק וחורר כחדא, בגין דנפקא מאנון נהורין קדמאין, אורו של הרוח (דפו"י דף מ"א ע"ב)

ואינן חד, ואתחזון נהורי קדמאי בלחודייהו. ולא אתגליין. אינן אחרנין, ולא אתידעו דדעאלו בגווייהו, ואתטמרו ביה. כד"א ולא נודע כי באו אל קרבנה וגו' ודא הוא רוחא ברוחא דאינן חד, נהורין בנהורין דאינן חד. והכא אינן תרין ורקיעין תתאין מאינן רקיעין דאקרון שמי השמים.

מסורת זוהר

(א) ולא נודע—קרבנה, בראשית מ"א ח"ג רנ"א

חלופי גרסאות: א' נ"א נהורין קדמאין, ב' נ"א כאינן, ג' נ"א אתידע, ד' נ"א ועאלו, ה' נ"א תרין, ו' נ"א תרעין, ז' נ"א שמים, ח"א רקיע השמים.

היכל א' יסוד	הסולם	ז' היכלות דא"א דכריאה
<p>הגבורות, להיותן בבחינת מסך דמפתחא, וע"כ ממשיכים אור חכמה. עש"ה בכל ההמשך. ונמצא אשר ברוחא דספירא שהיא בחינת ג' ר"אין זווג על הגבורות וע"כ אורות החסדים שבו נפרדים מהגבורות. משא"כ ברוחא דלבנה, שהוא בחינת ז"ת המתוקנים במפתחא. ע"כ יש בו זווג בין החסדים והגבורות, וז"ש, נהוריה סומק וחור כחדא דהיינו בזווג.</p>	<p>ובזה תבין סוד ב' רוחין הללו ספירא, ולבנה, שמביא זוהר. כי הם כוללים ב' מיני מוחין הנ"ל. אשר הרוח לבנה ה"ס עי"מ דאחורים שבהיכל זה, והרוח הנק' ספירא ה"ס עי"מ דפנים שבהיכל זה. וז"ש, כד אתו נהורין וכו' ואתכלילו ביה וכו' כי הרוח לבנה, שה"ס עי"מ דאחורים, צריך להכליל בהרוח הנק' ספירא שה"ס עי"מ דפנים. וז"ש ואנן חד וכו' שצריך להתבטל לגמרי, עד שלא יהיה ניכר כלל מבחינת הרוח לבנה ואורתיו, ונתבאר שם במראות הסולם, שע"מ דפנים הוא בחינת ג'ר, ועי"מ דאחורים הוא בחינת ו"ק. נמצא, שהרוח ספירא הוא ג'ר והרוח לבנה הוא ו"ק, כי מחזה ולמעלה הוא תמיד בחינת ג'ר ומחזה ולמטה הוא ו"ק עש"ה.</p>	
<p>ונתבאר במראות הסולם (דף ל"ו ד"ה ולפיכך) שע"מ דפנים נמשכים מאו"א עלאין, שה"ס מוחין דאכילה, שה"ס חסדים מכוסים בסויה אכלו רעים וגו'. עש"ה בכל ההמשך. וז"ש אצל רוחא דספירא, נהוריה תליין סתים וגלייא. כי להיותו מבחינת פנים הנמשכים מאו"א. ע"כ אורו תלוי, שאפשר לומר שהוא סתום, כי אורות דא"א הם חסדים מכוסים, בסוד אכלו רעים. וגם אפשר לומר שהוא גלייא, להיותם מלבישים לחכמה סתימאה דא"א. בסוד מאן דאית ליה גרבי דחמרא, כמ"ש שם במראות הסולם, וע"כ הם חשובים לבחינת חכמה ממש אע"פ שהם חסדים, באופן שהאור תלוי בלי הכרע אם היא גלוי או סתום.</p>	<p>וזה אמרו (באות ס"ג) רוח דאקרי ספירא וכו' נציץ תרין סטרין, דהיינו ב' אורות נפרדים, שהאחד, שהוא אור הלבן מאיר לצד ימין, שפירושו אור חסדים, והאחד שהוא אור אדום כנחושת קלל, מאיר לצד שמאל, שפירושו אור גבורות. וזה יורה שאינם בזווג זה עם זה אלא שהם נפרדים. אבל בהרוח הנק' לבנה, אומר, נהוריה סומק וחור כחדא, כי החסדים שהם אור לבן יש להם זווג עם הגבורות שהם אור אדום, וע"כ אומר שהם מאירים כאחד. והטעם הוא כמ"ש לעיל (בהקדמת זוהר דף מ"ד ד"ה וטעם הדבר, ובהמשך שם) אשר הג'ר דכל מדרגה הן בבחינת לא אתידע, שפירושו שאין בהם זווג על הגבורות, להיותן בסוד מנעולא, וע"כ הן בבחינת אור חסדים מכוסים, ורק הז"ת דכל מדרגה הן בבחינת אתידע, שיש בהן זווג על (דפו"י דף מ"א ע"ב)</p>	
<p>והכא אינן תרין רקיעין תתאין מאינן רקיעין דאקרון שמי השמים: ובאן בהיכל זה, מאירים ב' רקיעים התחתונים מרקיעים האלו הנקראים שמי השמים. פירושו, הת"ת נטרא שמים, והכינה המשפעת להת"ת נקראת שמי השמים, ומתוך שז' היכלות הללו הם מבחינת או"א דכריאה, שהם בינה כנודע, לכן הם מקבלים מז' הרקיעים דשמי השמים דהיינו דבינה. כי כל בחינה מקבלת מהבחינה</p>		

(טו) ^המתרין רוחין אלין מנצצין, ^אאתבריאן ^באינון אופנין, דאינון קדישין, דדינייהו כדינא דחיות, כדכתיב ^במראה האופנים ומעשיהם וגו', ודא הוא דכתיב, ^בודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים. היא מתהלכת בין החיות, מאן היא, דא רוחא קדישא, אתר ^בדנפקו מניה, ^דואיהי נהיר לון, דכתיב ^בונגה לאש, ומן האש יוצא ברק.

(זו) ^הכד אתכליל רוחא ברוחא, ^הנפיק מנייהו, ^הנהירו דחד חיוותא, ^הרמיא

מסורת הזהר

(א) אתבריאן אינון אופנין, ח"ב רמז. (ב) מראה האופנים ומעשיהם וגו', (יחזקאל א') ח"ב מתי: רמז. ז"ח יתרו מ' טג שכא. תק"ח צ"ו טא שכ. (ג) ודמות החיות-הלפידים, (יחזקאל א) ח"ג ל. ת"ז בהקדמה ד. ז"ח יתרו ל"ט טג שא. תק"ח צ"ד טג שי. (ד) ונגה לאש וגו', ח"ב רמז. ח"ג רפכ. ז"ח יתרו לט טג שכ. (ה) כד אתכליל-דחד חיוותא, ח"ב רמז.

חלופי גרסאות: א' ג"א ליג מתרין רוחין אלין מנצצין. ב' ג"א ליג אינון. ג' ג"א דנפקן. ד' ג"א ואתנהירי. ה' ג"א נפיק. ו' ג"א מניה נהירו. נהירו דחד. ז' ג"א רמיז. וניא דמותבא.

ז' היכלות הסולם ראויה דבריאה

מהבחינה שכנגדה בעליון ממנה. וכן מטעם זה מתוך שהיכל זה הוא היכל התחתון שבין היכלות, דהיינו היכל יסוד, ומאירים בו ב' רוחין, כנגד יסוד ומלכות, כי הרוח ספירא הוא יסוד, והרוח לבנה הוא מלכות. כלומר בחינת עטרת יסוד שבו, לכן מקבלים מב' רקיעים התחתונים דשמי השמים, שהם יסוד ומלכות דו' רקיעים של הבינה. ומשמיענו כאן ב' דברים, (א) שהמדובר הוא ב' היכלות דא"א, שע"ז רומז שמקבלים משמי שמים. (ב) שאע"פ שהוא היכל יסוד בלבד, מ"מ יש בו גם בחינת מלכות וע"ז אומר, שמקבלים מב' רקיעים התחתונים. דהיינו יסוד ומלכות.

(טו) מתרין רוחין אלין מנצצין, אתבריאן

אינון אופנין, וכו' דדינייהו כדינא דחיות כדכתיב מראה האופנים וגו'; מהתנצצות ב' רוחות הללו, נבראו האופנים האלו, שדיניהם שוים כדיניהם של החיות, דהיינו כמ"ש, בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים, דהיינו האופנים המובאים בהכתוב מראה האופנים ומעשיהם בעין תרשיש וגו'. ודא הוא דכתיב ודמות החיות מראיהן וגו' היא מתהלכת בין החיות, ועל אופנים האלו כתוב, ודמות החיות מראיהן וגו'. כלומר, אע"פ שהכתוב קוראם חיות מ"מ הם אופנים, אלא מתוך שדיניהם כדינא דחיות סורא אותם הכתוב בשם חיות. מאן היא, דא רוחא קדישא, אתר דנפקו מניה, ואיהי נהיר לון, דכתיב ונגה לאש, ומן האש יוצא ברק, ושואל על מי אומר הכתוב היא, דהיינו בהכתוב, היא מתהלכת בין החיות, ואומר, זה הוא רוח הקדוש, לבנה, שהוא המקום שיצאו ממנו. והוא מאיר להן, שכתוב ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. כלומר, הרוח הקדוש לבנה, היא המלכות הנקראת נוגה, ועליה אומר הכתוב ונגה לאש, וע"כ נאמר עליה שמתוך שהיא מתהלכת בין החיות ע"כ מראיהן כגחלי אש בוערות, להיותה בחינת נוגה שממנה נמשכים אש וברקים. וביאור הדברים להלן בדיבור הסמוך.

(זו) כד אתכליל רוחא ברוחא, נפיק מנייהו נהירו דחד חיוותא: בעת שנכלל (דפו"י דף מ"א ע"ב)

בראשית

מה

על ד' אופנין, והא דיוקנא דיליה כאריה, שליט על אלף ותלת מאה רבוא

ז' היכלות דאריא דבריאה

הסולם

היכל א' יסוד

רוח ברות, דהיינו רוח לבנה ברוח ספירא, יוצא מהם מאור של חיה אחת, רמ"א על ד' אופנין, היא מוטלת על ארבע אופנים.

ביאור הדברים. כי נתבאר (לעיל דף מ"ג ד"ה ונתבאר) שרוחא ספירא הוא בחינת עי"מ דפנים המקבל חסדים מכוסים מאריא עלאין, בסוד אכלו רעים, ורוחא לבנה הוא בחינת עי"מ דאחורים, שמקבל מוחין דהארית חכמה מישוסי"ת בסוד שתו ושכרו דודים. (עי' כאן במראות הסולם אות ז') ובכדי להוציא תולדות מב' בחינות מוחין הללו נהוג ב' מיני זווגים בב' הרוחות, זווג א' מטרים שנכללו זה בזה, אלא ששניהם מתנוצצים, ואז יש יכולת בהרוח לבנה להוליד תולדות כיוצא בו, דהיינו מבחינת המוחין דהארית חכמה המקובלים מישוסי"ת בסוד שתו ושכרו דודים, והם הנקראים אופנים. ווי"ש מתרין רוחין אלין מנצצין, אתבריאו אינון אופנין. זווג ב' הוא אחר שנכללו ב' הרוחין זה בזה ונעשו כמו רוח אחד ואור אחד ע"ד הכתוב ולא נודע כי באו אל קרבנה. (כנ"ל באות ס"ה) דהיינו שהרוחא לבנה עם אורותיו נכלל לגמרי בהרוח ספירא ואורותיו, ומזווג הזה נולדו בהכרח תולדות מבחינת המוחין דרוחא דספירא, שה"ס חסדים מכוסים בסוד אכלו דודים, כי הרוח לבנה ואורותיו נתבטלו ונכללו בספירא ואורותיו, ותולדות הללו נקראים חיות. וזה אמרו כד אתכליל רוחא ברוחא נפיק מנייהו נהירו דחד חיותא. באופן שהחיות הם מיוחסים בעיקר להרוח ספירא, ובהם מוחין דפנים, שה"ס אכלו רעים. והאופנים הם מיוחסים להרוח לבנה, ובהם מוחין דאחורים, שה"ס שתו ושכרו דודים. וזה אמרו, נהירו דחד חיותא, רמ"א על ד' אופנין, כי כמו שנתבאר (במראות הסולם אות יוד) שאסור להשהות את הו"א במוחין דאחורים, בכדי שלא ליתן אחיות לדינים, אלא שצריכים לכלול תכף את המוחין דאחורים במוחין דפנים, עש"ה. כן צריכים האופנים שהם בחינת מוחין דאחורים להכלל בהחיות, שהם מוחין דפנים. ווי"ש רמ"א על ד' אופנין, שהחיה מוטלת על ד' אופנים (דפו"י דף מ"א ע"ב)

שנכללו בה בהחיה ונעשו עמה לאחד. ווי"ש על האופנים, מראיהן כגחלי אש בוערות וגו', כי להיותם בחינת מוחין דאחורים ע"כ מראיהן כגחלי אש וגו' וזהו שהכתוב נותן טעם על זה מפני, והיא מתהלכת בין החיות, דהיינו רוחא דלבנה, אתר דנפקו מניה, ואי"הי נהיר לון, כי בהיות האופנים מיוחסים רק לרוח לבנה, שבו מוחין דאחורים, ע"כ מראיהם כאש וברקים כנ"ל, וצריכים לכללם בהחיות, לבטל חוקף הדינים שבהם. ווי"ש אופנין דאינון קדישין דדינייהו כדינא דחיות, שהוא מטעם התכללותם בהחיות ונעשו עמהם לאחד עד שלא נודע כי באו אל קרבנה, כמו שנכללו המולידים זה בזה, וע"כ אומר הכתוב, בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו וגו' ובהנשואם מעל הארץ ינשאו האופנים כי רוח החיה באופנים. כי הרוח והאור שבאופנים נכללו ונתבטלו אל רוח החיה שעליהם, ואין בהם רק רוח אחד ואור אחד, דהיינו רק רוח החיה.

והא דיוקנא דיליה כאריה, והצורה של החיה היא כאריה, דהיינו צורה של חסד. כי להיותה נמשכת מרוחא דספירא, שהוא נהורא חורר, ולכן הוא חסד. ע"כ צורתה כאריה. שליט על אלף ותלת מאה רבוא דאופנין אחרנין: החיה שולטת על י"ג

מאה רבוא אופנים אחרים. גדפהא דנשרא האי אתמנא על אנון אופנין, כנפי החיה הם כנפי הנשר, והיא שולטת על אלו י"ג מאה רבוא אופנים, והטעם של המספר י"ג מאה רבוא הוא, כי בד' גלגלים נטרין כל חד וחד מאינון ארבע, בכל גלגלא וגלגלא תלת סמכין, ואנון תריסר סמכין בד' גלגלין, בד' גלגלים נוסעים כל אחד מאלו ד' אופנים, ולכל גלגל וגלגל ג' אדנים, והם י"ב אדנים בארבע גלגלים, רוחא דא שלטא על כלא מהכא נפקו ודא רוחא קיימא לכלהו מינה אתנונו: רוח זה דספירא שולט על כולם, כי מפנו יצאו, ורוח זה מקיים לכולם. דהיינו להגלגלים והסמכין, וממנו הם ניזונים, וע"כ הוא מצטרף עמהם לייג. ווי"ש שהחיה שולטת

דאופנין אחרנין, ^הגדפהא דנשרא, ^זהאי אתמנא על ג' אינון אופנים, בד' ^אגלגלים, נטלין כל חד וחד, ^זמאינון ארבע, בכל גלגלא וגלגלא ^התלת סמכין ואינון ^התריסר סמכין בד' גלגלין, רוחא דא שלטא על כלא, מהכא נפקו, ודא רוחא קיימא לכלהו, ^זמינה אתזנו.

סח) ^האלין ד' אופנים, ד' אנפין לכל חד וחד, וכל אינון אנפין, אסתכין לארבע סטרין דההוא חיותא דקיימא עלייהו. כד נטלין אלין ארבע תחות ההוא חיותא, עאלו דא בדא, ומשלבן דא בדא, כד"א ^זמקבילות הלולאות אשה אל אחותה, לאתכללא חדא בחדא ולאעלא דא בדא. כד נטלין אינון גלגלין, אשתמע קל געימותא, בכל אינון ^החילין דלתתא לזינייהו.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) ד' גלגלים-תריסר סמכין, ח"א מבז מגז, ח"ב רמז, ב) מקבילות הלולאות וגו', (שמות כ"ו ל"ו) ח"ב רמז: ת"ז תקי י"ט ליט, תקי כ"א סב, חלופי גרסאות: א) ב"א גרסאמא, ב) ב"א ליג האי, ג) ב"א על כל אינון, ד) ב"א דאינון, ה) ב"א ארבע, ו) ב"א י"ו, ז) ב"א והא מינה אתזנו ד' מאינון אופנים (אה"ל), ח) ב"א כל אלין, ט) ב"א ליג ד', י) ב"א ליג אופנים, יא) ב"א חילין תתאין דלתתא.

ז' היכלות דא"א דברואה

הסולם

היכל אי יסוד

שולטת על י"ג מאה רבוא אופנים, דהיינו הי"ב סמכין שבד' גלגלים שבכל אופן, שעם הרוח ספירא המצטרף עמהם הם י"ג ואומרו י"ג מאה רבוא, הטעם הוא, כי המספר י"ג, ה"ס הארת החכמה הנמשך מיסודות דאצילות שה"ס בינה, שהיא מקבלת מא"א (כנ"ל בהקדמת בראשית דף י"ב אות ב') במראות הסולם ע"ש כל ההמשך ולפיכך להיותם מבינה שספירותיה בסוד מאות הם י"ג מאות, ולהיותם מא"א שספירותיהו הו בסוד רבוא, הן י"ג מאות רבוא.

ביאור הדברים כי מבחינת הקביעות אין בחיה זו רק ד' אופנים חו"ב תו"מ. אמנם כשמקבלת הארת החכמה מלמעלה ששורשה י"ג מדות הרחמים דא"א, אז מתפשט כל אופן מהד' לפרצוף שלם, שהד' בחינות חו"ב תו"מ שמחזה ולמעלה מכונות ד' גלגלים, וג' בחינות חו"ב ות"ת, שמחזה ולמטה מכונות ג' סמכין, וכבר ידעת שמחזה ולמטה חסר בחינה אחרונה, (כנ"ל דף פ"ו ד"ה וזה) וע"כ אין כאן ד' סמכין רק ג'. אמנם נבחן, שג' סמכין הללו עולים ונכללים בכל גלגל וגלגל שמחזה ולמעלה, כדי לקבל מהם את בחינה אחרונה, מלכות, ולפיכך נבחן שיש בכל גלגל וגלגל ג' סמכין שביחד הם י"ב סמכין לכל אופן, ועם הרוח ספירא

(ה"א"י דף מ"א ע"ב)

ט) תחות היכלא דא, מתפרשין חילין לבר, לכמה סטריין דרקייען דלתתא, עד דמטו לככבא * דשבתאי, כלהו ² אסתכיין להיכלא דא מתמן אתזנו כל אלין די בהיכלא דא, כלהו אסתכו לההוא רוחא, דכתיב ³ אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן ודא הוא היכלא דאסרי ³ לבנת הספיר.

ע) רוחא דא דכליל רוחא אחרא תניינא, ¹ סלקא ונחתא נהוריה, דלא

מסורת הזהר

א) שבתאי ח"ב רפא: רפז. ת"ז תק' עי קת: ז"ח יתרו ל"ב ט"ב שי. (ז' ככבי לכת) ח"ג רנא: רפב. ת"ז תק' ס"ו צו. ב) אל אשר יהיה וגו', (יתוקאל א) ח"ב רמב. רמו: ח"ג רכו: ת"ז בהקדמה ח. תקי י"ג כח. תקי כ"א נג. תקי כ"ה ע. תקי ס"ט קה. קו. קת. קי: ג) לבנת הספיר, ח"ב רמו. ד) סלקא ונחתא—כנורא דשמשא נו מיא, ח"ב רמו:

חלופי גרסאות: א ג"א מתפרשן אלין, כ נ"א ואסתכיין.

היכל אי יסוד

הסולם

ז' היכלות דאויא דבריאח

תחילה, (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה דף ז' אות כ"ד) ולפיכך בעת שאינו מאיר אלא היכל זה התחתון הנק' יסוד נמצא מתלבש האור בכלי העליון של הככבים הנק' שבתאי, ואח"כ כשמאיר גם היכל הב' הוד, מגיע האור גם לככב צדק, ואח"כ כשמאיר היכל נצח מגיע האור לככב מאדים וכו' עד שמאיר היכל השביעי אז מגיע האור להתחתון שבככבים שהוא לבנה.

כדוהו אסתכיין להיכלא דא: כל עולמות התחתונים מסתכלים להיכל זה לקבל שפעם. כי בחינה התחתונה משפעת לכל המציאות שלמטה ממנה.

מתמן אתזני כל אלין די בהיכלא דא כלהו אסתכו לההוא רוחא דכתיב

וגו': משם ניוונים כל אלו הנמצאים בהיכל זה, וכלם מסתכלים לקבל שפע וכה מרוח ההוא ספירא, וז"ש אל אשר יהיה שמה הרוח וגו'. ודא הוא היכלא דאקרי לבנת הספיר, וזהו ההיכל שנקרא לבנת הספיר. והוא מטעם ב' רוחין שבו, שהאחד נק' ספירא, והב' לבנת כנ"ל.

ע) רוחא דא דכליל רוחא אחרא תניינא סלקא ונחתא נהוריה

דלא שכיך לעלמין כנורא דשמשא גו

מיא: רוחא דא דספיר הכולל בתוכו רוחא דלבנת, עולה אורו ויורד ואורו אינו נספס לעולם כאור השמש שבתוך המים. פירוש שבהיות רוחא דספירא כולל בתוכו את רוחא דלבנת, שהיא הנוקבא שלו, הוא

נמצא

דא בדא, כדי שיתכללו אחד בחברו ויכנסו זה בזה. כד נטלין אלין גלגלין אשתמע קק געימותא בכל אלין חילין דלתתא לזינייהו, כשאלו הגלגלים נוסעים נשמע קול געימות בכל אלו צבאית של מטה למיניהם. כלומר שהשפע הנעים שלהם מגיע לכל הצבאות של מטה.

ט) תחות היכלא דא מתפרשין חילין לבר לכמה סטריין דרקייען

דלתתא, עד דמטו לככבא דשבתאי:

מתחת ההיכל הזה נפרשים הכחות לחץ מההיכל להשפיע לכמה צדדים שבהרקיעים שלמטה, שמהם משתנים עיניי הנהגה אל התחתונים, עד שמגיעים אל ככב הנק' שבתאי, העומד ברקיע הב' שבעולם העשיה. כי ז' ככבי לכת עומדים שם, הנקראים שבתאי צדק מאדים נגה ככב לבנה, שמהם באים כל השינויים והתמורות בעולם, ואומר שהככב הראשון שבתאי מקבל שפעו מן היכל התחתון שבו' היכלות הללו דבריאח, ושאר הככבים משאר ההיכלות כמ"ש הזהר לפנינו.

ויש להבין זה שלכאורה הסדר הפוך

שהר"י שבתאי שהוא העליון מו' הככבים, היה צריך לקבל מהיכל העליון שבו' היכלות ולא מהיכל התחתון הזה, ולגנה שהיא התחתון מו' ככבים הי' צריך לקבל מהיכל התחתון הזה, ולא מהיכל הזה, והענין היא, כי יש ענין הפכי מאורות לכלים כי בכלים העליונים נגדלים מתחילה, והיפוכם באורות שהתחתונים נכנסים (דפ"י דף מ"א ע"ב)

⁶ שכיך לעלמין, כנורא דשמשא גו מיא, לית מאן דקאים עליה, בר רעותיה דבר נש זכאה, בההוא צלותא, דעאלת בההוא היכלא, וסלקא לקשרא קשרין בשלימו, בשרותא (*). דרוח דא כדקא חזי. כדין נהורא אתעטף ביה, וחדי בה וסלקא עמה לאתקשרא בקשורא דהיכלא תניינא, לאתכללא דרוחא דכליל ברוחא אחרא עלאה דעליה.

עא) ה'רוחא דא דכליל, כליל ביה ההיא חיוותא, וכל אינון אופנין וגלגלין, ואתאחדן ביה, כגוונא דאתאחדא אשא במיא, ומיא באשא, דרום בצפון, צפון בדרום, מזרח במערב, ומערב במזרח, הכי אתאחדן כלהו דא בדא, ואתקשרן דא בדא. ההוא רוחא סלקא לאתקשרא, וההיא חיוותא אסתכייא לעילא, לגבי היכלא תניינא ואסתכין דא בדא.

עב) באמצעיתא דהיכלא דא, נעיץ אחד עמודא, דסלקא עד אמצעיתא

מסורת הזחר

חד עמודא: לעיל דף י"ד ציון ב' ושי"ב.

ה'לוסי גרסאות: א' נ"א שבק. ב' נ"א כנהורא. ג' נ"א ברוח. ונ"א דנהורא. ונ"א דנהורא דרוח. ד' נ"א ברוחא דכליל נהורא עלאה אחרא דעליה. (אה"ל) כ' נ"א רוחא. ונ"א נהורא.

היכל א' יסוד

הסולם

ד' היכלות דאוי"א דכריאה

כליל ביה ההיא חיוותא וכל אינון אופנין וגלגלין, ורוח זה שבכאן שכלול בו רוח הב' שעלה להיכל הב' נמצא כלול בו בעליתו גם החיה והאופנים והגלגלים שבכאן, ואתאחדן ביה, כגוונא דאתאחדא אשא במיא ומיא באשא, דרום בצפון צפון וכו' והם נאחזים בו כמו שמתאחזים אש במים ומים באש וכמו שמתאחזים ד' רוחות זה בזה, דרום בצפון וצפון בדרום וכו' הכי אתאחדן כלהו דא בדא ואתקשרן דא בדא, כן מתאחזים כולם זה בזה ומתקשרים זה בזה דהיינו החיות והאופנים והגלגלים וב' רוחין, עם הרוח שבהיכל הב'.

עא) ההוא רוחא סלקא לאתקשרא, וההיא חיוותא אסתכייא לעילא לגבי היכלא תניינא ואסתכין דא בדא: הרוח שבכאן עולה להתקשר עם הרוח שבהיכל הב', והחיה הכלולה בהרוח, מסתכלת גם היא למעלה להיכל הב' לקבל שפעו, ומסתכלים זה בזה, כלומר שגם היכל השני וכל אשר בו מסתכל אל כל אלו הבחינות שבהיכל התחתון שעלו אליו, כדי לקבל השלמתו מהם כמ"ש לפנינו.

עב) באמצעיתא דהיכלא דא, נעיץ חד עמודא, דסלקא עד אמצעיתא

ד'היכלא אחרא: באמצע היכל שבכאן, נצב ועומד

עמוד

נמצא בזווג דלא פסיק לעלמין, והאור ישר היורד, והאוי"ח העולה מאירים בהם כאור אחד, וז"ש סלקא ונחתא נהוריה דהיינו אור ישר ואור חוזר, דלא שכיך לעלמין כנורא דשמשא גו מיא, ואורו אינו נפסק לעלמין, והאוי"ח והאוי"ח מחוברים יחד כאור השמש המאיר ומחמם המים, שחום השמש מעורב ומחובר בכל חלקי המים.

לית מאן דקאים עליה בר רעותא דבר נש זכאה בההוא צלותא

דעאלת בההוא היכלא: אין מי שישיג אותה, דהיינו את הרוח, חוץ מהרצון של אדם צדיק בכח התפלה שנכנסה באותו היכל. וסלקא לקשרא קשרין בשלימו בשרותא דרוח דא כדקא חזי, והתפלה עולה לקשור קשרים, דהיינו ליחד יחודים, בשלימות, בהשראת רוח הזה כראוי, כדין נהורא אתעטף ביה, וחדי בה, וסלקא עמה לאתקשרא בקשורא דהיכלא תניינא, אז מתעטף הרוח באור, ושם עמה דהיינו עם התפלה, ועולה עמה להיכל השני להתקשר בקשריו, לאתכללא רוחא דכליל ברוחא אחרא עלאה דעליה, בכדי שהרוח שבכאן שכלול בו רוחא דלבת, יתכלל שם בהיכל הב', ברוח האחר שלמעלה ממנו אשר שם, ורוחא דא דכליל

(דפו"י דף מ"א ע"ב * מ"ב ע"א)

דהיכלא אחרא, ואיהו ^ה נקיב ונעיץ מתתא לעילא, לאתדבקא רוחא ברוחא וכן עד לעילא מכלהו, למהוי כלהו רוחא חדא, כדא * ורוח אחד לכל.

(עג) ^ה היכלא תניינא: כתיב ב וכעצם השמים לטוהר, ^י הכא איהו ההוא רוחא דאקרי זהר, ^ז וקיימא בחוורתא תדיר, דלא ^ז אתערבו גוונים באחרא, ואיהו עצם ^ז דלא אשתני לעלמין. דא לאו איהו באתגליא הכי, לאתנצצא כאחרא, ^ו דא קשי ^ז לאתגליא, ^ו כסתימו דעינא, דכד ^י מתגלגלא אזדהר, ונציץ בגלגולא, ודא אוף הכי, בגין דכד ההוא רוחא קדמאה

<p>מסורת הזהר</p> <p>(א) ורוח אחד לכל, (קהלת א) ח"ג קנו: ב) וכעצם השמים לטוהר, (שמות כ"ד) לעיל דף מ"א ציון ב' וש"נ. ג) לאתגליא כסתימו דעינא, ח"א צ"ו. בס"ת. ח"ב כ"ג. מג. ד) מתגלגלא—בגלגולא, ח"א צ"ו. בס"ת. ז"ח יתרו ל"ג טג שכת. ע"י לעיל בראשית א' דף ע"ו ציון ה' וש"נ.</p> <p>חלופי גרסאות: ^ה נ"א נתיב נעיץ. ^כ נ"א הוא איהו ההוא רוחא דאקרי זהר. זהר דלא אשתני לעלמין וקיימא בחדוהא תדיר דלא אתערב גווני באחרא ואיהו עצם ולא אשתני וגו' (אה"ל). ^ג נ"א ל"ג וקיימא עד דלא אשתני. ^ד נ"א אתערב. ^ס נ"א ולא. ^ו נ"א דאקשי. ^ז נ"א בסתימו.</p>	<p>דרך אמת</p> <p>(ה) ה"ל.</p>
--	--------------------------------

<p>היכל ב' חוד</p> <p>אמנם כל גוונים סתומים ואינם מאירים, חוץ מהנוון לבן שבו ושאר הגוונים שבו נכללים ומתערבים בהנוון לבן שבו. וז"ש וקיימא בחוורתא תדיר, כי אינו ניכר בו רק הגוון לבן. אמנם לפעמים מאירים בו כל ד' הגוונים שבו, והיינו רק בדרך גלגול, כמ"ש להלן, שפירושו, שאינו מתעכב ועומד, על שום בחינה מהד' בחינות שבו, אלא כמו דבר עגול המתגלגל ואינו עומד, עד שבא על בחינת לבן שבו ושם הוא עומד. וז"ש דלא אתערבו גוונים באחרא, דהיינו אפילו בעת הגלגול, שהרוח מתגלגל ובא על כל ד' גוונים, אינם מתערבים גוונים להכלל ולבא בשום גוון לעמוד שם, אלא רק בנוון לבן שבו, ואיהו עצם, דלא אשתני לעלמין ורוח הזה נקרא עצם, ואינו משתנה לעולם, פירוש אפילו בעת שמאיר בכל ד' בחינותיו, דהיינו בדרך הגלגול, הוא מאיר כן רק בשביל התחוננים.</p> <p>דא לאו איהו באתגליא הכי לאתנצצא כאחרא דא קשי לאתגליא: רוח הזה אינו בגלוי כל כך להתנוצץ, כאחרים הוא קשה להתגלות, כי כל גוונים מעורבים ונכללים בגוון לבן שבו כנ"ל בדיבור הסמוך. כסתימו דעינא דכד מתגלגלא אזדהר ונציץ בגלגולא ודא אוף</p>	<p>ז' היכלוה דרוא"ה דברואה</p> <p>עמוד אחד שקומתו עולה עד אמצעו של היכל האחר שלמעלה ממנו, ואיהו נקיב ונעיץ מתתא לעילא לאתדבקא רוחא ברוחא וכן עד לעילא מכלהו למהוי כלהו רוחא חדא וכו', וכן העמוד נוקב הגנות של כל ז' היכלות ועומד בהם ממטה למעלה, שעל ידו מתדבקים הרוחות זה בזה, וכן עולים למעלה מכל היכלות הללו, בכדי שהרוחות יתיחדו ויהיו כולם כרוח אחד, כמ"ש ורוח אחד לכל, וענין העמוד הזה, שכל העליות תלויות בו כבר נתבאר היטב לעיל דף י"ד אות כ"ז.</p> <p>היכל ב' חוד</p> <p>(עג) היכלא תניינא, כתיב וכעצם השמים לטוהר הכא איהו ההוא רוחא דאקרי זהר, וקיימא בחוורתא תדיר: היכל הב' כתוב עליו וכעצם השמים לטוהר, כאן הוא הרוח הנקרא זהר, ועומד בגוון לבן חמיר, כלומר שנמצא תמיד באור החסדים, המכונה לבן, דלא אתערבו גוונים באחרא, ואיהו עצם, דלא אשתני לעלמין, שאינו מתערב בגוון אחר חוץ מהלבן, והוא נקרא עצם, ואינו משתנה לעולם. פירוש, כי יש ד' גוונים ברוח הזה שהם לבן אדום ירוק שחור. דהיינו ד' הבחינות חו"ב תו"מ, ובבחינת ו"ק נקראים חו"ג תו"מ כנודע. (דפו"י דף מ"ב ע"א)</p>
--	--

סלקא ^ה מגלגל בגלגולא וגלי ליה, ואתקשר בהדיה, ^ב בקשורא ^ג דחזורתא דעינא ^ד גו גוון אחרא דאיהו דקיק מניה דשארי עלוי.
 (עד) מתגלגלא רוחא דא, מגו רוחא דלתתא, נהורא ^ו דלתתא אסחר לגלגלא ^ז נהורא דא ואתנהיר, ולא יכיל לאתנהרא עד ^ח דאחיד תתאה ביה ואתקשר בהדיה, וכדין אנהיר ואחיד בנהורא דלתתא, ^ט דהוא כליל, ולא אשתני כלל, אלא אתגליא בגיניה, בגלגולא דיליה.
 (עה) וכד נהורא דא מתגלגלא, נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא, ואתגלגלא בהדיה, ואסתחר עמיה, ורזא דא כתיב ^א חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן. זכאה איהו מאן דידע ^ב לגלאה נהורין.

מסורת הזהר

(א) חמוקי ירכיך, (שה"ש ז') ח"א מה. ח"ב רמו. ת"ז תקי י"ה להו.

חלוסי גרסאות: ^ה נ"א וגלגל, ונ"א לגלגל. ^ב נ"א כקשורא. ^ג נ"א דחזותא. ^ד נ"א ל"ג גו. ^ו נ"א נהורא דלתתא וגלגל (אחיל). ^ז נ"א וגלגל נהורא. ^ח נ"א עד דלא אחיד. ^ט נ"א דהא. ונ"א דהוה נהיר כליל, ונ"א דהוא נהיר כליל. ונ"א דהוה נהיר כליל. ^ט נ"א לגלגלא. ונ"א לגלגלאה.

היכל ב' הוד

הסולם

ז' היכלות דאויא דבריאה

(עד) מתגלגלא רוחא דא מגו רוחא דלתתא נהורא דלתתא אסחר לגלגלא נהורא דא ואתנהיר:
 רוח הוה מתגלגל מכח רוח התחתון דהיינו לבנת הספיר שעלה אליו, כי אור התחתון מסבב הגלגול של אור הרוח הזה, ואז הוא מאיר. ולא יכיל לאתנהרא עד דאחיד תתאה ביה ואתקשר בהדיה, וכדין אנהיר ואחיד בנהורא דלתתא דהוא כליל, ואין רוח הוה יכול להאיר עד שנאחו בו רוח התחתון ומתקשר עמו, ואז הוא מאיר ונאחו באור הרוח התחתון שהוא כולל. כלומר, שכל הארתו נאחו ברוח התחתון, ולא כלום כלפי עצמו, ולא אשתני כלל, אלא אתגליא בגיניה בגלגולא דיקיה, וכלפי עצמו אינו משתנה כלל, כי נשאר באור הלבן, אלא שנתגלה בהגלגול שלו רק בשביל התחתון בלבד.

(עה) וכד נהורא דא מתגלגלא, נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא ואתגלגלא בהדיה ואסתחר עמיה: וכשאר הוה מתגלגל נוסע אור אחר לצד שמאל ומתגלגל עמו ומתחבב עמו. פירוש, כי רוח הוה כלול זכר ונקבה כמו הרוח דלבנת הספיר (כנ"ל דף מ"א ד"ה מנהורא) וע"כ יש בו ב' אורות אור הזכר לימין ואור הנקבה לשמאל. ורזא דא חמוקי ירכיך וגו', וזה סוד הכתוב חמוקי ירכיך וגו' כי נצח והוד נקראים ירכין

אוף הכי, וכמו הסתום שבעין, דהיינו השחור שבעין, ששם כח הראיה, אשר, כשמתגלגל מודהר ומתנוצץ עם גלגולו, כלומר בכל מקום שרוצה לראות הוא מגלגל את ד' גוונין שבעין לאותו מקום, ואי אפשר לראות בדרך אחר, כן דרך הרוח הוה שאינו מודהר ואינו מאיר כי אם בדרך גלגול דהיינו בעת שמגלה הארת ד' בחינותיו, אינו מתעכב ועומד על הארת שום בחינה שבו, אלא מתגלגל עליהם והם מתנוצצים עד שבא לבחינת אור הלבן שבו ושם הוא עומד ומתקיים, ובינתים נתגלו כל ד' בחינותיו: בגין דכד ההוא רוחא קדמאה סלקא מגלגל בגלגולא וגלי ליה, משום שבעת שרוח הא' דהיינו לבנת הספיר, עולה אל הרוח שבכאן לקבל הארתו, הוא מגלגל אותו ומגלה הארתו עם גלגולו, ואז הוא מקבל ממנו מכל ד' בחינותיו, אבל ואתקשר בהדיה בקשורא דחזורתא דעינא גו גוון אחרא דאיהו דקיק מניה דשארי עלוי ומתקשר עמו בהקשר של הלבן שבעין כלומר אחר שקבל מכל ד' גווניו נשאר מקושר רק בהלבן שבו. בתוך גוון אחר היותר דק ממנו השורה על הרוח הוה, דהיינו בתוך הארת הרוח שבהיכל הג' נצח, המאיר בגוון לבן שברוח הוה של היכל הב'. שהוא גוון דק מאד עד שאינו ניכר בו שום גוון כמ"ש להלן בהיכל הג'.

(דפו"י דף מ"ב ע"א)

עו) רוחא אחרא ^ה אתכליל בהדיה ואסתחר ^כ ונהיר סחרניה, בגוון תכלא וחווה, ההוא חוור אתקשר בחוור דא, וההוא תכלא אתקשר בסומקא דנהורא תתאה, דלסטר שמאלא, ואתכלילו דא בדא, והווי חד, ואקרון עצם השמים, וכל מה דלתתא, וההוא היכלא דלתתא, כלא אתכליל הכא, ובגין דכלא אתכליל הכא, אתקרי עצם השמים.

עז) מכללא דנהורין אלין אתבריאוו אינון שרפים, דשית גדפין, כד"א * שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד, כלהו בשש, בגין

מסורת הזהר

א) שרפים עומדים ממעל לו, (ישעיה ו') ח"ב קטז: קלט. קמו: קסט. קפ. רלג ח"ג לפו מזו. עט: קח: רכב: רלו. ת"ז תקי יוד כו. תקי י"ג כו: תקי כ"א נא. תקי כ"ב סד, תקי כ"ה ע. תקי מ"ב פא: תקי ס"ט קג: חלופי גרסאות: ה נ"א אתכליל בהדיה נהורין ואנהיר סחרניה וגוי (אה"ל). כ נ"א ואנהיר. וי"א נהורין.

היכל ב' חור

הסולם

ו' היכלות דאויא דבריאח

מתמתק בהגבורות של הרוח שבהיכל יסוד שעלה אליו, שלהיותו בחינת קו אמצעי הגבורות שלו אדום.

ואתכלילו דא בדא והווי חד ואקרון עצם השמים: ובי רוחות הנ"ל

נכללים זה בזה ונעשו אחד, ונקראים שניהם ביחד עצם השמים. וכל מה דלתתא, וההוא היכלא דלתתא, כלא אתכליל הכא, וכל המציאות שיש למטה מהיכל הזה בבי"ע עם המציאות שבהיכל התחתון, יסוד, כולם נכללים כאן בהיכל הזה הוד, ובגין דכלאאתכליל הכא, אתקרי עצם השמים, ומשום שכולם נכללים כאן בהיכל הזה ע"כ נקרא ההיכל עצם השמים. שיורה על העצמות של השמים שכולל כל המציאות.

עז) מכללא דנהורין אלין, אתבריאוו אנון שרפים דשית גדפין

כד"א שרפים עומדים וגו': מהתכללות האורות האלו, דהיינו מזווגם, נבראו שרפים האלו שיש לכל אחד שש כנפים, כמ"ש שרפים וגוי' שש כנפים לאחד, כלהו בשש, בגין דכלהו מעצם השמים, כולם הם בשש כנפים, משום שכולם הם מהיכל עצם השמים הזה. פירוש כי היכל הזה נחשב לג"ר, כלפי היכל התחתון, שהם חב"ד חג"ת עד החזה, כי חג"ת הם ג"ר דגופא כנודע, ולפיכך יש להם להשרפים שש כנפים כנגד שש ספירות חב"ד חג"ת, אבל היכל התחתון נחשב רק לבחינת נהי"מ כלפי היכל הזה עצם השמים, וע"כ אין להחיה אשר שם כי אם ד' כנפים כנגד ד' הספירות נהי"מ.

אלין

ירכין כנודע, ובשביל שהאורות הללו קשים להתגלות (כנ"ל באות ע"ד) והם תמיד נסתרים זולת בעת עלית רוח התחתון המגלגל אותו כנ"ל, ע"כ מכנה אותם הכתוב חמוקי ירכין, שהם חמוסים וגנוזים. זכאה איהו מאן דידיע לגלאה נהורין, אשרי האיש שיודע לגלות האורות, דהיינו שיודע להעלות כאן את הרוח שבהיכל התחתון, המגלגל ומגלה את האורות שבכאן.

עו) רוחא אחרא אתכליל בהדיה ואסתחר ונהיר סחרניה

בגוון תכלא וחווה: רוח אחר נכלל עמו ומסתובב ומאיר מסביב לו במראה תכלת ולבן. פירוש כמו שיש ב' רוחות זכר ונקבה בהיכל הא', שהזכר נק' ספירה והנקבה לבנה, כן בהיכל הב' הזה יש ב' רוחות זכר ונקבה, שהזכר נקרא זהר, וכן נקרא עצם כנ"ל, והנקבה היא הרוח שבכאן הנקרא שמים כמ"ש להלן. ההוא חוור אתקשר בחוור דא, וההוא תכלא אתקשר בסומקא דנהורא תתאה דלסטר שמאלא, הלבן שברוח הזה מתקשר באור הלבן שברוח הנ"ל הנק' עצם, והתכלת שברוח הזה מתקשר בגוון אדום שבאור רוח התחתון לבנה, העומד בהיכל הא' לצד שמאל. פירוש, כי תכלת ה"ס דינא קשיא, כי ביאורו דשצי ומכלה לכלא, וסומקא הוא דינא רפיא, כי גבורות הבינה מכונה אדום כנודע. ולהיות היכל הב' הזה בחינת הוד שהוא קו שמאל, ע"כ הגבורות שבו הוא בחינת תכלת, אבל הוא

(דמו"י דף מ"ב ע"א)

דכלהו ⁶ מעצם השמים. אלין אינון דאוקידו לאינון דלא חיישי על יקרא דמאריהון, ורזא דאשתמש בתגא חלף. מאן דקארי ותני שית סדרי *משנה, דא הוא מאן דידע לסדרא ולקשרא קשורא יחודא דמאריה, ⁶ כדקא יאות, אלין אינון דמקדשין שמא קדישא דמאריהון בכל יומא תדיר.

עח) כד מתגלגלין ³ נהורין, נפק ² מנייהו, נהירו דחד חיוותא, ⁷ דאיהי קיימא ורמיא, על ד' חיוון, שליטין על קמאי, ¹ דכלילו לון בגווייהו, ובאלין, כד נטלין אתכפיין שרפים תתאי, נחשים דנפקי מגו ההוא נחש שרף, דגרים מותא לכל עלמא.

עט) אלין חיוון אנפי נשר, מסתכלן לגבי ההוא חיותא, נשרא עלאה דרך אמת

6) שהיכל זה הוא עלם השמים פירוש לפי שהוא שמי (א) משנה, ח"א כו. ח"ג רפא. ז"ח חקת ג שט. מלמעלה למטה.

חלופי גרסאות: 6) נ"א כדקיאנות, כ נ"א נהרין, ג נ"א ליג מנייהו, ונ"א נפק בחדי מנייהו, ד נ"א דאיהו, ס נ"א ורמיא, ונ"א ורמיין, ו נ"א דכליל.

היכל ב' הוד

הסולם

ה היכלות דאויא דברואה

על השרפים וממתיקות כח הדין והאש שבהם, ובאלין כד נטלין, אתכפיין שרפי תתאי נחשים דנפקי מגו ההוא נחש שרף דגרים מותא לכל עלמא, וחיות האלו כשהן נוסעות, דהיינו בהתגלות אור הגלגול עליהן, נכנעים שרפים התחתונים, ואינם יכולים להזיק, שהם הנחשים שיצאו ונולדו מנחש שרף ההוא, שגרים מות לכל בני העולם, דהיינו נחש הקדמוני.

עט) אלין חיוון אנפי נשר, מסתכלן לגבי ההוא חיותא נשרא

עלאה דעלייהו, כד'א דרך הנשר

בשמים: אלו החיות הן מפני נשר, ומסתכלים לקבל שפעם, אל חיה החיה שעליהם, שהיא נשר העליון, כמיש דרך הנשר בשמים, שרומז על חיה החיה הנמצאת בהיכל עצם השמים, שהיא נשר. רוחא דא שלטא על כלא, ואומרו דרך הנשר בשמים ואינו אומר בעצם השמים, הוא משום שרוח הזה שמים שולט על הכל, בעת גלגול האורות. ואם היה שולט רוחא דעצם בעת גלגול האורות, היה פני החיה פני אריה כמו החיה שבהיכל א', כי רוחא דעצם קיימא בחוורתא תדיר, שהוא אור החסדים ופני אריה. אלא משום שרוחא דשמים שולט על הכל, ורוח הזה כליל ב' גוויין חוור ותכלת שהם חסד וגבורה, וע"כ החיה הנולדת מאור הגלגול הוא פני נשר, הממוזג מחסד וגבורה. כי פני אריה הוא חסד, ופני שור גבורה ופני נשר ממוזג מחסד וגבורה יחד.

היא

אלין אנון דאוקידו לאינון דלא חיישי על יקרא דמאריהון, ורזא דאשתמש בתגא חלף, אלו השרפים הם השורפים

לכל אלו שאינם חוששים לכבוד רבונם, כלומר שעוסקים בבחינת ג'ר, והסוד הוא, כל המשתמש בכתר חלף ועבר מהעולם, כי השרפים הנ"ל שורפים אותו. מאן דקארי ותני שית סדרי משנה דא הוא מאן דידע לסדרא ולקשרא קשורא יחודא דמאריה כדקא יאות, כל הקורא ושונה שש סדרי משנה, זה הוא היודע לסדר ולקשר יחוד רבונו כראוי. אלין אנון דמקדשין שמא קדישא דמאריהון בכל יומא תדיר, אלו הם המקדשים שמו הקדוש של רבונם בכל יום תמיד. פירוש, מי שיודע לשנות שש סדרי משנה במובנה הפנימי על פי הסוד, הוא היודע קשרי היחוד שבהיכל הזה, ויכול להמשיך הארת הג'ר באופן שלא יהיה נשרף על ידי השרפים אשר שם, והוא יכול לקדש שמו הגדול ית' בכל יום ותמיד.

עח) כד מתגלגלין נהורין נפק מנייהו, נהירו דחד חיוותא, דאיהו

קיימא ורמיא על ד' חיוון: כשהאורות מתגלגלים יוצא ונולד מהם, אור של חיה אחת

שהיא עומדת ומוטלת על ארבע חיות. שליטין על קמאי דכלילו לון בגווייהו, והן שולטות

על הראשונים דהיינו על השרפים הנ"ל, משום שהן כוללות אותם בחיובן, כלומר להיותן נמשכים מאור הגלגול, ע"כ הן מתקונות ביותר והן שולטות

(דס"י דף מ"ב ע"א)

דעלייהו, כד"א * דרך הנשר בשמים, רוחא דא שלטא על כלא, ההיא חיוותא
 6 דרמיא על כלהו אסתכייא לעילא, וכלהו 3 לגביה.

פ) כלהו כד נטלין מזדעזעין כמה חיילין, 2 מנהון נהירין מנהון
 7 מתתברי 5 מקיומיהון, 2 ואוקידון לון בנורא, 1 ואתיין ומתחדשן כמלקדמין,
 כלהו עאלין תחות 1 ההוא חיותא, מסתתרין תחות גדפהא, לאכללא לון לעילא.
 פא) אינון ד' חיוון * סלקין כד רוחא אזדהר בגו ההוא חיוותא. ארבע

מסורת הזהר

א) דרך הנשר בשמים, (משלי ל) ח"ב ט: ח"ג רצח: ז"ח יתרו לא טר שלא תק"ח צו טב שכה. ק"ב טא שפר.
 ק"ג טג שמא. ב) ואוקידון—ומתחדשין כמלקדמין, ח"א יט. מ: ח"ב קמד: ח"ג ריו.
 חלופי גרסאות: א ג"א דרמיזו ב ג"א לבנה. ג ג"א מנהון נציצי. ד ג"א מסתברי. ה ג"א מאימתהון ונ"א מקמיהון.
 ונ"א מאמתהון. ונ"א מימתהון ו ג"א ותבין, ז ג"א אלין.

זי חיכלות דאריא דבריאח הסולם היכל ב' הוד
 ה היא חיוותא דרמיא על כלהו אסתכייא לאמצעייתא וכו': ד' גלגלים יש לכל חיה
 לעילא וכלהו לגבה, חיה ההוא המוטלת וחיה מד' החיות, גלגל אחד מסתכל לצד מזרח.
 על כל החיות הארבע, היא מסתכלת למעלה הרוח הנק' ג' אדנים נושאים אותו, ומסתכלים להחיה
 שמים, וכל ד' החיות מסתכלות ומקבלות שפען שבאמצע ד' הגלגלים. וכן גלגל א' לצד מערב
 מן אותה החיה. וכו' וגלגל א' לצד דרום וכו' וגלגל א' לצד
 צפון וכו'.

ט) כלהו כד נטלין מזדעזעין כמה
 חיילין מנהון נהירין מנהון
 מתתברי מקיומיהון, כולן בעת שהן נוסעות,
 דהיינו כשאור הגלגול מאיר בהם, מזדעזעים כמה
 צבאות, חלק מהם מאירים על ידיהן, וחלק מהם נשברים
 ממעמדם, ואוקידון לון בנורא, ואתיין
 ומתחדשן כמלקדמין, הארת החיות שורפת
 אותם באש, ואח"כ חוזרים ומתחדשים כמקודם.
 פירוש ב' הארות נמשכות בעת נסיעת החיות
 אל התחתונים מהם, א) לכל הצבאות שהם
 כדאים לקבל מהן. ב) לאלו הצבאות שאינם
 כדאים לקבל מהם, והם נשרפים על ידיהן והם
 אלו המלאכים המובאים לעיל דף כ"ז אות מ"ו
 דפתחין שירתא ומתעברן בנור דליק ותבין
 ומתחדשין כמלקדמין ע"ש. כלהו עאלין
 תחות ההוא חיוותא מסתתרין תחות
 גדפהא לאכללא לון לעילא: כל הצבאות
 שלמטה נכנסים תחת חיה הזו, ומסתתרים תחת
 כנפיה, להכלל בה למעלה.

פא) אנון ד' חיוון סלקין כד רוחא
 אזדהר בגו ההוא חיוותא

אלו ד' חיות עולות כשהרוח עצם השמים מאיר בתוך חיה
 העליונה שלמעלה מהן. ד' גלגלין לכל חד
 וחד, גלגלא חדא אסתכי לסטר מזרח
 תלת סמכין נטלין ליה ואסתכייין
 (דפו"י דף מ"ב ע"א * מ"ב ע"ב)

מתפשטת

גלגלין לכל חד וחד, גלגלא חדא אסתכי לסטר מזרח, תלת סמכין נטלין ליה, ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר מערב, ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר דרום ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר צפון ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא: וכלהו סמכין תריסר, נטלין מגו אמצעיתא. וההוא אמצעיתא סגיר ופתח. וכל גלגלא וגלגלא כד נטלא קלא אשתמע בכלהו רקיעין.

פב) אלין ארבע חיוון כלהו מתלבשן דא בדא, ועאלין אינון אופנים דלתתא, בגו אלין חיוון דלעילא, כלילין אלין באלין, רוחא דא דאתכליל באינון רוחין, מלהטא וסלקא לאתאחדא לעילא. ולא תקשרא ברעותא דבר נש זכאה, בההיא צלותא דצלי, דכד סלקא ועאלת בההוא היכלא נטיל כלא, וכלהו נטלין בהדה, ואתכלילו דא בדא, עד דאתכלילו בההוא רוחא. וההוא רוחא נטלא ברעותא דקשורא דיחודא דצלותא דמיחדא כלא, יעד דמטו כלהו להיכלא תליתאה, כלילין דא בדא יעדקדמאי, אשא במיא, ומיא באשא, רוחא בעפרא ועפרא ברוחא, מזרח במערב, מערב במזרח, צפון בדרום, דרום בצפון.

מסורת הזהר

(א) אשא-מיא-רוחא-עפרא, ח"ב כג: כד. עט. סא. רטו ח"ג רכה. רנה. רטא. ת"ז בהקדמה ח. תקי ע' קלב. ז"ח בראשית ו' טד שיג. יוד טא שטז. ט"ז טב של. יתרו ליג טא שכ. תק"ח קי"ד טב שמה. קי"ט טב שמ.

חלופי גרסאות: א נ"א לה. ב נ"א לה. ג נ"א לה. ד נ"א חדא. ה נ"א לה. ו נ"א ופתח. ז נ"א חיוון דלעילא. ח נ"א אשתלבן. ט נ"א אשתלבן. י נ"א אינון. יא נ"א ליג דלעילא. יב נ"א ליג אלקין. יג נ"א וקיימא לאתאחדא ולא תקשרא. יד נ"א עד דאיכללו גביה ההוא רוחא עד וגוי (אה"ל). יו נ"א כקדמאי. יז נ"א באשא.

היכל בי הוד

הסולם

ז' היכלות דאויא דבריאח

וגלגל בעת שנוסע נשמע סולו בכל הרקיעים. פב) אלין ארבע חיוון כלהו אשתלבן דא בדא ועאלין אינון אופנים דלתתא בגו אלין חיוון דלעילא כדקין אלין באלין: אלו ארבע חיות כולם, משתלבות זו בזו, והאופנים שלמטה מהיכל הא', נכנסים בתוך אלו החיות שלמעלה, שבהיכל הב', כלולים אלו באלו. רוחא דא דאתכליל באינון רוחין מלהטא וסלקא לאתאחדא לעילא, וקאתקשרא ברעותא דבר נש זכאה, בההיא צלותא דצלי, הרוח הזה שבכאן שנכלל בהרוחות שלמטה מהיכל הא', הוא מתלהט ועולה להתאחו למעלה בהיכל הג', ולהתקשר בהרצון של אדם צדיק, באותה התפלה שהתפלל דכד סלקא ועאלת בההוא היכלא נטיק כלא וכלהו נטלין בהדה, כי כשהתפלה עולה ונכנסת בהיכל ההוא הב', היא לוקחת כולם עמה, וכולם נוסעים עמה, דהיינו כל המציאות שבהיכל הא' והב', ואתכליכו

דא

מתפשטת לר' גלגלים מחזה ולמעלה ולי"ב סמכין מחזה ולמטה, אשר כל גלגל יש לו פנים מיוחד מאריה שור נשר אדם ורוח מיוחד ממזרח מערב דרום צפון, אבל הסמכין, מתוך שבאים מהתכללות הזווג על ידי עליה למחזה ולמעלה, הרי הם מקבלים מכל הד' פנים שבד' הגלגלים אשר שם, בבת אחת, וע"כ הם מסתכלים לאמצעיתא, דהיינו להחיה הכוללת את כולם ולא לשום צד מד' הגלגלים.

וזהו אמרו וכלהו סמכין תריסר נטלין מגו אמצעיתא, וכל שנים עשרה סמכין נוסעים מכח החיה הכוללת שבאמצע, ולא לשום צד של הגלגלים כניל. וההוא אמצעיתא סגיר ופתח, והחיה האמצעית היא סוגרת ופותחת כלומר היא השולטת על כולם שהיא סוגרת האורות מלהאיר ופותחת אותם. וכל גלגלא וגלגלא כד נטלא, קלא אשתמע בכדהו רקיעין, וכל גלגל

(דפו"י דף פ"ב ע"ב)

והכי ^א הני כלהו מתקשרן ^ב דא בדא ומתאחדן דא בדא ומשלכן ^ג דא עם דא, וכן כמה חיילין ומשריין דאתאחדו ^ד לתתא ואתערבו באינון תתאי עד דמטו ^ה לככבא ^ו דצדק, ותמן כמה ^ז ממנן על עלמא.

(פג) וכד רוחא דא ^א דאתכליל מכלהו, וכלהו כלילן ביה, סליק ואתאחד ועאל, בגו היכלא תליתאה, ^ב עד דאתאחד ברוחא דתמן, בגו ההוא ^ג עמודא דקאים באמצעיתא, וכדין כלא אשתלים עד הכא, כדקא יאות. וכלהו רוחא חדא, כליל מכלא, ושלים מכלא, כד"א ^ד ורוח אחד ^ה לכל הכא הכרעה לאתדבקא במאריה.

פד ^ו היכלא תליתאה: היכלא דא, איהו היכלא, דההוא רוחא דאקרי נגה, רוחא דא, איהו דכייא, בריר מכלהו לית ליה גוון

דרך אמת

(6) נח

(א) ככבא דצדק, ח"ג רנא: רפא: רסו. ת"ו חק' ע' קחו: עיי לעיל דף מ"ו ציון א' וש"ג. ב) ממנן על עלמא, ח"א יו: כ: כא. קא: קיא: קיסו. ח"ב ו: יוד. ית. יט. לבו מו, מהו מטו. נג: גרו. קל. קעה. רא: רב. ריג: רלב. רמג: רמו. ח"ג ח. קפה. רעב: שה: ג) עמודא דקאים באמצעיתא, לעיל דף י"ד ציון ב' (ד) ורוח אחד לכל, לעיל דף מ"ט ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות: א) נ"א והני ול"ג והכי. ונ"א ל"ג הני. ב) נ"א דא עם דא ול"ג בדא ומתאחדן דא בדא. ג) נ"א דא בדא ול"ג עם. ד) נ"א דנחתו. ונ"א דנחתין. ס) נ"א צדק. ו) נ"א אתכליל. ז) נ"א ועד. ח) נ"א להנה.

ז' היכלות דאוי"א דכריאה

הסולם

היכל ב' הור

דא בדא עד דאתכלילו בההוא רוחא, ונכללים זה בזה עד שכולם נכללים ברוח ההוא שבכאן, וההוא רוחא נטלא ברעותא דקשורא דיחודא דצלותא דמיחדא כלא עד דמטו כלהו להיכלא תליתאה. ורוח ההוא הנכלל מכולם נוסע בכח הרצון שבקשר היחוד של התפלה המיוחד הכל, עד שמגיעים כולם להיכל הג', כליקן דא בדא כדקדמאי נכללים זה בזה כמו הראשונים, כלומר כמו בחינות הראשונות של היכל הא', שנכללו זה בזה בעת עלותם להיכל הב' (כנ"ל דף מ"ח אות ע"א) שאומר שם שהיו כלולים אשא במיא ומיא באשא רוחא בעפרא ועפרא ברוחא מזרח כמערב וכו' והכי הנהו כלהו מתקשרן דא בדא ומתאחדן דא בדא ומשלכן דא בדא, וכן אלו שבכאן מתקשרים כולם זה בזה, ומתאחזים זה בזה ומשולבים זה בזה.

וכן כמה חיילין ומשריין דאתאחדו לתתא ואתערבו באנון תתאי עד דמטי לככבא דצדק ותמן כמה ממנן על עלמא.

וכן כמה צבאות ומחנות יורדים מכאן ולמטה ומתערבים ומאירים באלו מלאכים התחתונים עד שמגיעים בהארעם לככב הנקרא צדק. ששם עומדים כמה ממונים של העולם, המקבלים הארה הזאת ומשפיעים להעולם.

(דפו"י דף מ"ב ע"ב)

(פד) היכלא תליתאה, היכלא דא איהו היכלא דההוא רוחא דאקרי

נגה, היכל הג', היכלזה, הוא ההיכל של הרוח הנקרא נגה. רוחא דא איהו דכייא בריר מכלהו לית ליה גוון דאתחזי בנה לאו חוור וכו', רוח

הזה

דאתחזי ביה, לאו חוור, ולאו ירוק, ולאו אוכם, ולא סומק, ובגין כך אקרי טוהר, דכייא, ברירא מכל אלין תתאין, ואע"ג דאיהו דכייא מכלא, לא אתחזי, עד דאלין תתאי מתגלגלן⁶ ואחידן ביה, ועאלין בגויה. כיון דעאלין בגויה, כדין אחזי נהוריה, ולא גוון חד מכלהו.

פה) כד אשתלם האי רוחא, מכלהו תתאי, אפיק מניה נהורא, דכליל בתלת נהורין. אינון תרין נהורין, סלקין ונחתין, ונצצין. בההוא נצוצא אתחזון⁶ עשרין ותריין נהורין, משניין דא מן דא, וכלהו חד נהורא, ועאלין בגו ההוא חד נהורא, וזההוא נהורא כליל לון.

פו) ולא נהיר, בר בזמנא דאלין נהורין דלתתא סלקין, וההוא רעותא דצלותא נטיל לכלהו, כדין ההוא נהורא נפיק מגו ההוא רוחא, אתנהיר

דרד אמת

6) אל כרוך גדול וכו'.

חלוסי גרסאות: 6 ג'א ואחידן וכראן ונ'א וברכאן. כ ג'א ביה. ג ג'א יוד (ד'י). ד ג'א ההוא. ס ג'א נוגה.

היכל ג' נצח

הסולם

7) היכלות דאויא דבריאח

משניין דא מן דא וכלהו חד נהורא, בהתנוצצות ההיא נראה כ"ב אורות משונים זה מזה, שכולם נעשים אור אחד, ועאלין בגו ההוא חד נהורא, וההוא נהורא כליל לון, והכ"ב אורות אחר שנעשו אחד, הם עולים ונכנסים בתוך אור האחד העליון של היכל הנצח. ואור הזה כולל אותם. ודע שיש כאן לסנינו ב' גרסאות שהמעתיקים ערבבו אותם בהספד, א) הוא הגרסא שבכאן, המתחלת מן כד אשתלים האי רוחא עד המלות וההוא נהורא כליל לון. ב) הוא המתחלת, ולא נהיר בר בזמנא וכו' שכדיבור הסמוך, עד המלות לבתר מתהדרין וכלילן בההוא נהורא. כן נראה לי, אבל לא מצאתי זה בשום מקום.

פו) ולא נהיר בר בזמנא דאלין נהורין דלתתא סלקין, וההוא רעותא

דצלותא נטיל לכלהו, והרוח שבכאן אינו מאיר, רק בעת שהאורות התחתונים מב' היכלות שלמטה עולים אליו, ורצון ההוא של הצדיקים הכלול בהתפלה נושא את כולם, כדין ההוא נהורא נפיק מגו ההוא רוחא, אתנהיר ההוא נהורא ואפיק אלין תרין נהורין נצצין, אז יוצא ונולד אור ההוא מתוך הרוח שבכאן, דהיינו נהורא דכליל בתלת הניל, ואור ההוא מאיר ומוציא מתוכו ב' אורות מתנוצצים, דהיינו אנון תרין נהורין סלקין ונחתין הניל. ואתחזון כחושבן כ"ב אתון דאורייתא, לבתר מתהדרין וכלילן בההוא נהורא, ונראים האורות כחשבון כ"ב אותיות התורה, ואחר כך חזורים

הזה הוא טהור, ברור יותר מכל הרוחין שלמטה ממנו, אין שום גוון נראה בו לא לבן לא ירוק לא שחור לא אדום, ובגין כך אקרי טוהר, דכייא ברירא מכל אלין תתאין. ומשום זה נק' בשם טוהר להיותו טהור וברור יותר מכל התחתונים ממנו. ואע"ג דאיהו דכייא מכלא, לא אתחזי עד דאלין תתאי מתגלגלן ואחידן ביה ועאלין בגויה, ואע"פ שהוא טהור מכולם אין הארתו נראה עד שהתחתונים מהיכל הב' מתגלגלים באור הגלגול (כניל דף מ"ט ד"ה דא) ונאחזים בו, בהרוח שבכאן. ונכנסים בתוכו. כיון דאעלו בגויה כדין אחזי נהוריה ולא גוון חד מכלהו, אחר שהתחתונים נכנסים בתוכו, הוא מראה את אורו, ואין בו שום גוון מכל אלו התחתונים שנכנסו בו.

פה) כד אשתלים האי רוחא מכלהו תתאי אפיק מניה נהורא דכליל בתלת נהורין: כשהרוח נשלם מכל התחתונים שעלו אליו, הוציא מתוכו אור אחד הכולל ג' אורות, כלומר שכולל בתוכו האורות של כל ג' היכלות נצח הוד יסוד, אינון תרין נהורין סלקין ונחתין ונצצין, ב' אורות, הם עולים ויורדים ומתנוצצים, דהיינו ב' אורות התחתונים דב' היכלות הוד ויסוד, אבל אור העליון של היכל הנצח עולה ואינו יורד למטה. בההוא נצוצא אתחזון עשרין ותריין נהורין (דס"י דף מ"ב ע"ב)

הוא נהורא ואפיס אלין תרין נהורין, נצצין, ואתחזון כחושבן * כ"ב אתון דאורייתא. לבתר מתהדרין וכלילן בההוא נהורא.

פז) ^ה כל אינון נהורין תתאי, ^ז כלהון כלילן בהני נהורין וכלהו בנהורא דא. האי נהורא איהו כליל, בגו ההוא רוחא, וההוא רוחא, קיימא בהיכלא תליתאה דא ולא קאים לאתישבא, אלא בגו היכלא רביעאה, דתיאובתיה לסלקא לגויה.

פח) אלין נהורין דנפקו מגו ההוא רוחא, כד ^י מנצצין, מתחברן כלהו נהורין דנצצן. בשעתא דנפקי מגו ההוא נהורא חדא, ודחקין לאתנצצא נפקי מנייהו חד ^י חיותא קדישא רברבא, דיוקנהא כחיו דכל אינון * שאר חיותא, דיוקנא דאריה ודיוקנא דנשר כלילן כחדא, ואתעבידו בה חד דיוקנא מנייהו.

פט) ^ב תחות האי חיותא, אית ד' אופנין עלאין, ^ט כחיו דתרשיש, מרקמן

מסורת הזהר

א) כ"ב אתון, ח"א קנט: ח"ב קלב, קעד. קטו רהו רלד, ח"ג רכ. ז"ח שה"ש ס"ו טג שמו טד שג. ב) תחות— ד' אופנין, ח"א מא.

חלופי גרסאות: ^ה כל אינון תתאי, נהורין תתאין כלהו כלילן וגוי (אה"ל). ונ"א כל אינון (תתאי) נהורין, באינון (נהורין) כלהון, כלילן (תתאי) וכלהו וגוי. כ נ"א תתאי בהני נהורין. ג נ"א נהורין תתאין. ד נ"א לגביה. ה נ"א מנצצן, ו נ"א מציצין, ז נ"א ודחין, ח נ"א חד (יוד) (ד"ו). ט נ"א חיו דלהון כחיו דתרשיש (אה"ל).

היכל ג' נצח

הסולם

י' היכלות דאנ"א דכריאה

ודחקין לאתנצצא, נפקי מנייהו חד חיותא קדישא רברבא, בעת שבי אורות התחתונים מהיכלות דהור ויסוד, יוצאים מאור האחד של היכל הנצח, (כנ"ל באות פ"ה) ודחוקים בהמסך בסוד זווג דהכאה, כדי להתנוצץ, דהיינו להעלות אור חוזר להלביש את אור ישר היורד ממעלה למטה, נולד ויוצא מהם חיה אחת קדישה וגדולה, דיוקנהא כחיו דכל אינון שאר חיותא, דיוקנא דאריה ודיוקנא דנשר כלילן כחדא, ודמות החיה, היא כדמות כל שאר החיות, דהיינו מהיכל הא' ומהיכל הב', שמשם באו ב' האורות שהולידו את החיה, שהם, פני אריה שבהיכל הא', ופני נשר, שבהיכל הב', וכלולים יחד, ואתעבידו בה חד דיוקנא מנייהו, ונעשו בה, מהם צורה אחת. כלומר שבי הצורות דאריה ונשר נתמזגו בהחיה לצורה אחת. ומה שאינו נראה בהחיה שום צורה מהיכל הנצח, הוא משום שברוח הזה שבכאן לית גוון דאתחזי ביה, (כנ"ל באות פ"ד) וע"כ אינו נמשך ממנו שום צורה ועוד, כי אור הנצח אינו נמשך עם ב' נהורין להאיר למטה, (כנ"ל דף נ"ו ר"ה כד)

פט) תחות האי חיותא אית ד' אופנין עלאין

חורים ונכללים כאחד באור ההוא שהוליד אותם. (וכבר רמזתי שהריבור שבכאן הוא גרסא אחרת, או אפשר שגליון היה והמעתיקים הכניסוה בפנים הספר.) פז) כל אינון נהורין תתאי כלהון כלילן בהני נהורין, וכלהו בנהורא דא, כל אלו האורות התחתונים כלולים כולם בכ"ב נהורין, וכולם יחד באור הזה שהוליד הכ"ב נהורין. האי נהורא איהו כליל בההוא רוחא, וההוא רוחא קיימא בהיכלא תליתאה דא, ואור הזה כלול ברוח ההוא, שהולידו, ורוח ההוא עומד בהיכל השלישי הזה. ולא קאים לאתישבא אלא בגו היכלא רביעאה דתיאובתיה לסלקא לגויה, ואינו עומד להתישב, אלא בתוך היכל הד', ת"ת, שחשקו לעלות לתוכו. פח) אלין נהורין דנפקו מגו ההוא רוחא כד מנצצין מתחברן כלהו נהורין דנצצן: אלו האורות היוצאים מתוך הרוח שבכאן, דהיינו האור דכליל בתלת, ותרין נהורין תתאין דסלקין ונחתין, וכ"כ נהורין, הנה בעת שהם מתנוצצים מתחברים כאחד כל האורות המתנוצצים. כלומר אע"פ שהם הרבה בחינות משונות מ"מ בעת התנוצצות מתחברים להארה אחת.

פח) אלין נהורין דנפקו מגו ההוא רוחא כד מנצצין מתחברן כלהו נהורין דנצצן: אלו האורות היוצאים מתוך הרוח שבכאן, דהיינו האור דכליל בתלת, ותרין נהורין תתאין דסלקין ונחתין, וכ"כ נהורין, הנה בעת שהם מתנוצצים מתחברים כאחד כל האורות המתנוצצים. כלומר אע"פ שהם הרבה בחינות משונות מ"מ בעת התנוצצות מתחברים להארה אחת.

בשעתא דנפקי מגו ההוא נהורא חדא, (דפ"י דף מ"ב ע"ב * מ"ג ע"א)

בכלילו דכל גוונין. ושית מאה אלף ^ה רבוא, כלהו בגווייהו ואלין ד' אופנים
 ב בתמניא ג' גדפין כלהו. וכלהו נפקין מגו נהירו דההוא חיותא, דשלטא עלייהו,
 ד בשעתא דנציץ ההוא נהורא, מפסא חיילין חיילין ^ה אלין.
 ז) ואלין ד' דתחותה קיימין בד' סטרין דעלמא, בד' אנפין כל חד וחד,
 תרין אנפין מסתכלן לגבי ההוא חיותא, ותרין אנפין מחפיין בגדפייהו, מאינן
 נהורין ו' דנצצן דלא יכלין לאסתכלא.

חלופי גרסאות: א' ג'א רברבן, ו'א רבות, כ' ג'א בתמנין, ג' ג'א אנפין, ו'א אלפין, ד' ג'א ובשעתא, ה' ג'א ליג
 אלין, ו' ג'א גרסין, ז' ג'א מנצצן.

היכל ג' נצח

הסולם

ז' היכלות דאויא רברואה

אמנם על ידי אור הגלגול מן היכלות התחתונים
 מתפשטים גם האופנים בעת ההוא למספר י"ג,
 וכל אופן יש לו י"ב סמכין וחד דכליל לון,
 כמ"ש לפנינו. ואין זה אלא ע"י הארת הגלגול,
 אבל בקביעות אינם מאירים אלא במספר שש
 מאות אלף רבוא. כמבואר.

וארין ד' אופנים בתמניא גדפין כלהו,
 ואלו ד' האופנים הם כולם בשמונה כנפים. והטעם
 יתבאר להלן בדיבור הסמוך. וכדהו נפקין
 מגו נהירו דההוא חיותא דשלטא
 עקיייהו, וכל אלו הבחינות שבאופנים יוצאות
 מאור החיה שעליהם השולט עליהם, בשעתא
 דנציץ ההוא נהורא מפסא חיילין חיילין
 אלין, בעת שאור החיה מתנוצץ, דהיינו בעת
 שהארת הגלגול מאיר בהם, יוצאים כל הצבאות
 הללו.

ז) וארין ד' דתחותה קיימין בד' סטרין
 דעלמא, בד' אנפין כל חד

וחד, ואלו ד' האופנים שמתחת החיה, עומדים לדי רוחות
 העולם. מורח מערב וכו'. בכל אחד ואחד ד' פנים.
 תרין אנפין מסתכלן לגבי ההוא חיותא
 ותרין אנפין מחפיין בגדפייהו מאינן
 נהורין דנצצן דלא יכלין לאסתכלא,
 בב' פנים הם מסתכלים אל החיה שעליהם, וב'
 פנים מכסים בכנפיהם, משום האורות המתנוצצים
 עליהם, שאינם יכולים להסתכל בהם.

פירוש, כי אלו ג' היכלות מאירים ע"מ
 דאחוריים, שהיכל היסוד מאיר בחינת עיבור
 יניקה שהם ו"ק חסר מוחין דג'ר, וב' היכלות
 נצח והוד מאירים תמוחין דג'ר, היכל הוד מאיר
 הו"ק דג'ר, והנצח ג'ר דג'ר. כמ"ש במראות
 הסולם כאן (דף מ' ד"ה והנה) ונדוע שבחינת
 ג'ר דג'ר אינם מאירים כלל אלא רק הו"ק

דג'ר

עלאין כחיוו דתרשיש מרקמן
 בכלילו דכל גוונין: תחת החיה הזו, יש ד'
 אופנים עליונים, כמראה התרשיש, מרוקמים בכללות מכל ד'
 הגוונין: לכן אדם ירוק שחור, פירוש, כי אלו ד'
 האופנים הם בחינת מחזה ולמטה של חיה האחת
 הנ"ל וע"כ אומר תחות האי חיותא, כי כל
 מקום שנאמר תחת פירושו מחזה ולמטה של
 אותו מדרגה, והם ארבעה, להיותם התפשטות
 מארבע הספירות חו"ב תו"מ של החיה, אמנם
 כל אופן ואופן כלול מכל הד', וע"כ אומר
 מרקמן בכלילו דכל גוונין, שכל אחד
 מהם כלול מכל ארבעה הגוונין חו"ב תו"מ.

ושית מאה אלף רבוא כדהו בגווייהו.
 ושש מאות אלף אורות כולם הם בתוכם. והיינו
 לאפוקי מד' האופנים שבהיכל היסוד (לעיל דף
 מ"ד אות ס"ז) שיש להם י"ג מאות רבוא שורה
 על הארת חכמה המקובלת מ"ג מדות דא"א
 שמקומם בהאופנים שמחזה ולמטה. (ע"ש בהסולם)
 אבל בהאופנים שבכאן אע"פ שהם מחזה
 ולמטה מ"מ אינם מאירים בי"ג מאות רבוא,
 דהיינו בהארת חכמה אלא רק בשש מאות אלף
 רבוא, שורה על הארת או"א עלאין בחסדים
 מכוסים, המאיר בשש הספירות חב"ד חג"ת
 שמחזה ולמעלה, דהיינו בהחיה שעליהם, והם
 שש מאות להיותם בחינת בינה שספירותיה
 בסוד מאות, כי היכלות הללו כולם בחינת בינה
 הם, והם שש מאות אלף להיות מקובלים מאו"א
 שספירותיהם בסוד אלף. והם שש מאות רבוא
 להיות בהם הארת חכמה סתימאה דא"א (כנ"ל
 במראות הסולם דף ל"ו ד"ה ולפיכך ע"ה) וע"כ הם שש
 מאות אלף רבוא. והטעם שאינם מאירים במספר
 י"ג, הוא, כי כל היכל נצח הוא בחינת ג'ר
 ואפילו האופנים נחשבים כבחינת מחזה ולמעלה.
 (דמו"י דף מ"ג ע"א)

צא) בכל זמנא ד' דנטלי, אלין, * בד' גלגלין יותריסר סמכין כקדמאי, אתעביד מההוא זיעא דלהון, כמה חיילין ומשריין, דכלהו משבחין ומזמרי דלא משתככי לעלמין, ולאלין לית לון שעורא.

מסורת הזחר

(א) בד' גלגלין וי"ב סמכין, ח"א מאו מבו

חלופי גרסאות: א ג"א דנטלין, ב ג"א וחריין, ג ג"א ליג לון.

חיכל ג' נצח

הסולם

ו' חיכלות דאוי"א דברואח

צא) בכל זמנא דנטלי אלין בד' גלגלין ותריסר סמכין כקדמאי אתעביד מההוא זיעא דלהון כמה חיילין ומשריין: בכל פעם שהאופנים האלו נוסעים, בד' גלגלין וי"ב סמכין בכל אופן ואופן, כמו הראשונים שבהיכל היסוד, דהיינו בעת שאור הגלגול מאיר בהם, נעשה אז מהזיעה שלהם כמה צבאות ומחנות, דכלהו משבחין ומזמרי דלא משתככי לעלמין, ודאלין לית לון שיעורא, שכולם משבחים ומזמרים, ואינם פוסקים שירתם לעולם. וצבאות האלו אין להם שיעור.

ביאור הדברים. כי סוד השירה והזמרה היא המשכת המוחין, ולפי שיעור הארת המוחין כן שיעור שירות ותשבחות שמזמרים. ונודע שהמוחין נמשכים בדרך ג' קוין. שקו ימין ה"ס מים וחסדים, וקו שמאל ה"ס חכמה בלי חסדים, שאין התחתונים יכולים לקבלו והוא להם אש שורף. ואלו ב' הקוין הם במחלוקת זה עם זה, עד שנמשך קו הג' המקיים את שניהם על ידו שמלביש אותם זה בזה, (כנ"ל דף מ"ג ד"ה וזה אמרו עש"ה)

וזה הזיעה שהחיות מויעים בעת שמגיע להם אור הגלגול ונוסעות על ד' הגלגלים וי"ב הסמכין. כי אז צריכים להזחר מאד לקבל המוחין בבחינת קו אמצעי, ואם נוטים משהו לצד שמאל, תכף נמשך להם משם אש שורף בסבת הנטיה. וכיון שאינם יכולים לצמצם כל כך, נמצאים עושים פעם נטיה יתירה לצד שמאל וממשיכים בזה ניצוץ אש שורף, ואז תכף נוטים עצמם בכח לצד ימין כדי לבא משם לבחינת קו אמצעי. וממשיכים עם נטיה זו אור חסדים. וכן הם מנענעים עצמם תמיד פעם לימין ופעם לשמאל כי קשה להם לצמצם עצמם בקו אמצעי כראוי. והנה אלו הנטיות שמצד שמאל ה"ס זיעת החיות, שמהם מתקבץ ונמשך נהר דינור. ומאלו הנטיות לצד ימין נבראו

דגיר בלבד. ועכ"ז אי אפשר שיצאו ו"ק דג'ר בלי הגיר דג'ר, (כנ"ל בבראשית א' דף פ' ד"ה אמנם) ותנה מקום יציאת המוחין הוא בהיכל הנצח בלבד. ולפיכך יוצאים הגיר וו"ק דג'ר ביחד בשלמות כהיכל הנצח, אבל רק הו"ק דג'ר מקובלים ובאים להיכל ההוד והג'ר דג'ר נעלמים. כמ"ש שם באורך.

וזה אמרו תרין אנפין מסתכנין לגבי ההוא חיוותא, כי הפנים הם בחינת ג'ר, ויש בהם חו"ב תו"מ, הנקראים ד' אנפין, שהחוי"ב הם ג'ר דג'ר, ותו"מ הם ו"ק דג'ר, ואומר שב' פנים מסתכלים ומקבלים מהחיה שעליה, והיינו תפארת ומלכות שבהם, שהם ו"ק דג'ר המקובלים. ותרין אנפין מחפייין בגדפיייהו ובי' פנים מתכסים בכנפיהם, והיינו חוי"ב שבהם, שהם ג'ר דג'ר שאינם מקובלים, וז"ש מאינן נהורין דנצצן דלא יכלין לאסתכלא דהיינו הנהורין דג'ר דג'ר, שאינם יכולים להסתכל בהם ולקבלם, ע"כ הם מכסים בכנפיהם את ב' הפנים חוי"ב שבהם שלא יקבלו משם.

ומטעם זה, אומר, ואלין ד' אופנים בתמניא גדפין כלהו, כי השרפים שבהיכל ההוד יש להם שית גדפין, בשתים יכסה פניו, ובשתים יכסה רגליו, ובשתים יעופף. ואין להם ד' כנפים כהפנים שלהם אלא ב' כנפים בלבד, כי להיותם בחינת הוד, צריכים לכסות כל ד' הפנים שלהם, ואין להם ב' פנים גלויים כמו האופנים שבהיכל הנצח. אבל האופנים שבכאן שהם במקום יציאת המוחין, וצריכים לקבל הו"ק דג'ר שישפיעו להשרפים שבהיכל ההוד, ע"כ יש להם בהכרח ב' פנים גלויים שהם תו"מ, ומשום זה יש להם שמונה גדפין. דהיינו ב' גדפין יתירים. אשר בעת התנוצצות הם פתוחים בכדי לקבל הו"ק דג'ר בשביל היכל ההוד. ושלא בעת ההתנוצצות גם הם מכוסים.

(דטו"י דף מ"ג ע"א)

צב) ארבע פתחין אית להיכלא דא, לארבע סטריין דעלמא, עשר ממנן
 א בכל פתחא ופתחא, ובזמנא דכלהו די בגו היכלין דלתתא, ואינון היכלין
 סלקין ברעו דצלותא דכייא, כלהו פתחין פתחין, עד דכלילן כלהו, אלין
 באלין, ומשלבין אלין באלין, ועאלין כלהו, ממנן גו ממנן, משריין גו
 משריין, אופנים בחיות, וחיות באופנים באלין אופנים, גהורין בנהורין רוחא
 ברוחא, עד דעאלו ברוחא דא.

צג) בהיכלא דא, אית דוכתא חדא, כחיו דדהבא דנציץ, ותמן גניזין
 כמה חיילין ומשריין, דלא סלקין ולא מתעטריין לעילא, אלא בשעתא דכל
 אלין קשרין קשירן, והיכל נטיל לאתעטרא, כלהון נפקין מליין בדינא, ואקרונ

חלופי גרסאות: א גי'א לכל, ב גי'א ליג גו ממנן, ג גי'א משריין ואופנים בחיות וחיות באופנים ואופנים וחיות
 באלין וכו', ד גי'א וחיות ואופנים באלין, ו גי'א ליג באלין אופנים (אה"ל), ז גי'א גנוין, ח גי'א והיכל נוגה.

ז, היכלות דאויא דברואח

הסולם

היכל גי' נצח

צג) בהיכלא דא אית דוכתא חדא,
 כחיו דדהבא דנציץ, ותמן
 גניזין כמה חיילין ומשריין דלא סלקין
 ולא מתעטריין לעילא: בהיכל הזה יש מקום אחד
 שמראהו כמראה זהב שמתנוצץ, כלומר ששם מקום
 קבוץ של הגבורות, הממותקות המכונים זהב.
 והארת האורח שלו נק' ניצוץ. ושם גנוזים כמה
 צבאות ומחנות מלאכים שאינם עולים ואינם
 מתעטרים למעלה, כלומר שאינם עולים להיכלות
 העליונות לקבל ג'ר הנק' עטרות, ונשארים
 תמיד במקומם בהיכל זה. אלא בשעתא דכל
 אלו קשרין קשירן, והיכל נטיל
 לאתעטרא כדהו נפקן מליין בדינא,
 אלא בשעה שכל המדרגות קושרים קשרים
 דהיינו שנכללים ומתיחדים זביז, והיכל זה, נצח,
 נוסע להתעטר בגי'ר, או כולם, דהיינו כל
 המלאכים הגנוזים במקום הנ"ל, יוצאים ממקום
 גניזתם מלאים בדינים, כלפי המקטרגים על
 ישראל, ויכולים ישראל לקבל שפע דג'ר בלי
 פחד מאחיזת החיצונים. ואקרונ מארי
 תריסין, שליחן בעלמא, מגו מארי
 דינין די בהיכלא רביעאה, והם נקראים
 בעלי המגינים, להיותם מגינים על ישראל, והם
 שליחים בעולם מן בעלי הדין שבהיכל הרביעי.
 כי שם יושבים ושוקלים מעשי התחתונים אם
 לכף חובה אם לכף זכות, כמ"ש להלן במקומו,
 ואחר שישראל יוצאים זכאים ע"י הבית דין
 אשר שם נמטר זה אל השליחים הללו, להגין
 עליהם.

בהאי

נבראו מהם אלו צבאות ומחנות מלאכים
 דכלהו משבחין ומזמרי דלא משתככי
 לעלמין, כי מתוך שהם נמשכים מהנטיות לצד
 ימין, שהוא חסד, אין שום כח יוכל להפסיק את
 שירתם. וכן ולאלין לית לון שיעורא, כי
 מוחין דחסדים נבחנו לבלי מספר (כגיל בהקדמת
 הוזהר דף כ"ג ד"ה וזה).

צב) ארבע פתחין אית להיכלא דא
 לארבע סטריין דעלמא, עשר

ממנן בכל פתחא ופתחא, די פתחים יש בהיכל
 זה לדי רוחות העולם, עשרה ממונים הם בכל פתח ופתח.

אשר תפקידם הוא, ובזמנא דכדהו די בגו
 היכלין דלתתא, ואינון היכלין סלקין
 ברעו דצלותא דכיא כלהו פתחין פתחין,
 ובעת, שתנמצאים כולם שבתוך היכלות התחתונים,
 יסוד והוד, וההיכלות עצמם, עולים להיכל
 שבכאן, בכח הרצון שבתפלה הטהורה, או
 הממונים הנ"ל פותחים לפניהם את הפתחים
 שבהיכל הזה. עד דכלילן כלהו אלין
 באלין ומשלבין אדין באדין ועאלין
 כלהו ממנן גו ממנן משריין גו משריין,
 עד שנכללים אלו באלו ומשתלבים אלו באלו,
 ונכנסים כולם זביז, ממונים בממונים
 מחנות במחנות אופנים בחיות וחיות
 באופנים, באלין אופנים גהורין בנהורין
 רוחא ברוחא עד דעאלו ברוחא דא,
 אופנים בחיות וכו' ובאלו אופנים נכללים אורות
 באורות, שהם פנים דאתחון פנים דלא אתחון,
 ורוח ברוח עד שנכנסים כולם בהרוח שבהיכל זה.
 (דפו"י דף מ"ג ע"א)

מארי תריסין שליחן בעלמא, מגו מארי דינין די בהיכלא רביעאה, בהאי דוכתא תליין, בארבע סטרין, שית מאה אלף רבוון ^א מגינים דדהבא לכל סטר וסטרי, וכן לתתא מנייהו שורין מקפן יואנון שתיין.

צד) וכל הני מגינים, כלהו מגיחין קרבין סייפין ורומחין לבר, בכל אינון שליחי דינין דעלמא, עד דמטו דרגין בדרגין ^א לככבא דמאדים, וכדין היכלא סלקא ואתעטרת בההוא רוחא בכל אינון חיילין, ואשתאר ההוא דוכתא באתריה, וההוא דוכתא אקרי תא הרצים, אינון שליחין ^ב מרהטי לאשלמא דינין ופרענין בכל סטרי עלמא.

צה) כד ^א סלקא צלותא ונטיל כל הני נהורין ומשריין וקשר קשרין ואתכלילו כלהו כחדא, עד ^ב דאתקשר רוחא ברוחא ואינון חד, ועאלו גו ההוא עמודא

מסורת הזהר

(א) ככבא דמאדים, לעיל דף מ"ז ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות: א) נ"א מגינים, ב) נ"א ליג ואינון שתיין, ג) נ"א ואינון שירין לכל הני (אה"ל). ד) נ"א מאדים. ה) נ"א מרהטיין, ו) נ"א סלק, ז) נ"א ונטיל, ח) נ"א דאתקשר היכל בהיכל.

היכל נ"י נצח

הסולם

ז' היכלות דאויא דברויאה

והאי דוכתא תליין בארבע סטריין שית מאה אלף רבבן מגינים דדהבא לכל סטר וסטרי: במקום הזה תליים כד' צדדיו, שש מאות רבבות מגיני זהב לכל צד וצד. וכן לתתא מנייהו שורין מקפן ואנון שתיין, וכן יש למטה מהם, שורות מקיפים במגיני זהב והם ששים. כלומר שמאירים בהם ב' בחי' ו"ק, א) ו"ק דישסו"ת שעלו עם אויא לראש א"א, ומבחינתם הם שש מאה אלף רבוא, שש מאה הם ו"ק דישסו"ת שספירותיו בסוד מאות, אלף הם מצד אויא שספירותיו בסוד אלף, ורבבות הם מצד א"א שספירותיו בסוד רבבות. ב) היינו ו"ק דו"א המקבלים מישסו"ת, ומבחינתו הם רק ששים בלבד, כי ספירות דו"א הם בסוד עשרות.

צד) וכד הני מגינים כלהו מגיחין קרבין סייפין ורומחין לבר בכל אנון שליחי דינין דעלמא עד דמטו דרגין בדרגין לככבא דמאדים: וכל אלו המגינים עושים מלחמה כולם לחוץ מהיכל בהרבות ורמחים, בכל אלו שלוחי הדין שבעולם, ומבערים אותם, עד שמגיע הארת המדרגות בהמדרגות שלמטה ומגיעים לככב לכת הנק' מאדים, שמשם מגיעים הפעולות לעוה"ז.

וכדין היכלא סלקא ואתעטרת בההוא רוחא בכל אינון חיילין,

(דפו"י דף מ"ג ע"א)

והוא עולה ההיכל להיכל הרביעי ומתעטר בהרוח ובכל אלו הצבאות אשר שם, ואותו מקום, עם המארי תריסין ומגיני הזהב, נשאר במקומו ואינו עולה למעלה עם ההיכל. כנ"ל. וההוא דוכתא אקרי תא הרצים, אינון שליחין מרהטי לאשלמא דינין ופרענין בכל סטרי עלמא, ואותו המקום נסרא תא הרצים, כי אלו השליחים שבו, רצים לגמור הדינים והעונשים לשונאי ישראל שבכל רוחות העולם. פירוש, כי אלו השליחים גנוזים באותו מקום כנ"ל, אלא בשעתא וכו' והיכל נטיד לאתעטרא כלהון נפקין וכו' הרי ששעת פעולתם להגין על ישראל אינה רק ברגע עלית ההיכל אל ההיכל שלמעלה ממנו, כי אח"כ שוב נגנוזים. ולפיכך הם רצים וממהרים בשליחותם שייספיו לכלות כל המסטרגים מטרם שיעלה ההיכל. ומטעם זה נק' המקום בשם תא הרצים.

צה) כד סלקא צלותא נטיד כל הני נהורין ומשריין וקשר קשרין ואתכלילו כלהו כחדא, עם עליית ההפילה, נוסעים כל אלו האורות והמתנות, וקשרים קשרים, ונכללים כולם כאחז, עד דאתקשר רוחא ברוחא ואינון חד, ועאלו גו ההוא עמודא, לאתכללא ברוחא דהיכל רביעאה, עד שנקשר רוח של היכל התחתון ברוח של היכל

והאי דוכתא תליין בארבע סטריין שית מאה אלף רבבן מגינים דדהבא לכל סטר וסטרי: במקום הזה תליים כד' צדדיו, שש מאות רבבות מגיני זהב לכל צד וצד. וכן לתתא מנייהו שורין מקפן ואנון שתיין, וכן יש למטה מהם, שורות מקיפים במגיני זהב והם ששים. כלומר שמאירים בהם ב' בחי' ו"ק, א) ו"ק דישסו"ת שעלו עם אויא לראש א"א, ומבחינתם הם שש מאה אלף רבוא, שש מאה הם ו"ק דישסו"ת שספירותיו בסוד מאות, אלף הם מצד אויא שספירותיו בסוד אלף, ורבבות הם מצד א"א שספירותיו בסוד רבבות. ב) היינו ו"ק דו"א המקבלים מישסו"ת, ומבחינתו הם רק ששים בלבד, כי ספירות דו"א הם בסוד עשרות.

צד) וכד הני מגינים כלהו מגיחין קרבין סייפין ורומחין לבר בכל אנון שליחי דינין דעלמא עד דמטו דרגין בדרגין לככבא דמאדים: וכל אלו המגינים עושים מלחמה כולם לחוץ מהיכל בהרבות ורמחים, בכל אלו שלוחי הדין שבעולם, ומבערים אותם, עד שמגיע הארת המדרגות בהמדרגות שלמטה ומגיעים לככב לכת הנק' מאדים, שמשם מגיעים הפעולות לעוה"ז.

וכדין היכלא סלקא ואתעטרת בההוא רוחא בכל אינון חיילין,

(דפו"י דף מ"ג ע"א)

לאתכללא ברוחא דהיכלא ^ה רביעאה. זכאה חולקיה מאן דידע רזא דמאריה ^ב וארים דגליה באתר דאצטריך.

צו) ות"ח כלא אצטריך דא לדא, ודא לדא, ^ג לאשלמא דא עם דא וולאתנהרא דא בדא, עד דסליק כלא לאתר דאצטריך שלימו. מתתא בקדמיתא ^ה ומלעילא לבתר, וכדין איהו שלימו בכל סטרין ואשתלים כלא כדקא יאות. צז) מאן דידע רזין אלין ועביד שלימו, דא איהו מתדבק במאריה ^ו ובטיל ^ז כל גזרין קשין, ואיהו אעטר למאריה ומשיך ברכאן על עלמא, ודא איהו בר ^ח נש ^ט דאקרי ^י צדיקא עמודא דעלמא וצלותיה לא אהדר ריקנייא, וחולקיה בעלמא דאתי ואיהו בחושבן בני מהימנותא.

צח) ת"ח כל הני היכלין, וכל הני חיותא וכל הני חילין וכל הני נהורין וכל הני רוחין כלהו אצטריכו דא ^{יא} לדא בגין לאשתלמא מתתא ^{יב} וולאשתלמא ^{יג} לבתר מלעילא. ^{יד} אלין היכלין ^{טו} אינון מתדבקין דא בדא.

צט) וכלהו ^{טז} כגוונין ^{יז} דעינא ^{יח} מתדבקין דא עם דא, כל מה די בגווייהו, חלופי גרסאות: א) נ"א בהיכלא דא ול"ג רביעאה. ב) נ"א דמאריה ואשלים חולקיה. ג) נ"א לאשתלמא. ד) נ"א וולאתחברא. ה) נ"א ומלעיל. ו) נ"א ובטיל. ז) נ"א לכל. ח) נ"א דאקרי. ט) נ"א ל"ג צדיקא. י) נ"א אצטריך. יא) נ"א בדא. יב) נ"א ולאשלמא. יג) נ"א בחר. יד) נ"א אינון. טו) נ"א אלין. טז) נ"א כגוונא. יז) נ"א דלעילא. יח) נ"א מתדבקין.

זי היכלות דאויא דבריאח הסולם היכל גי נצח

נש דאקרי צדיקא עמודא דעלמא, והוא מעטר לרבונו דהיינו שממשיך ג"ר לז"א, וממשיך ברכות אל העולם, וזהו האדם הנקרא צדיק עמוד העולם, כלומר שהעולם עומד ומתקיים בשבילו. וצלותיה לא אהדר ריקניא, וחולקיה בעלמא דאתי, ואיהו בחושבן בני מהימנותא, ותפלתו אינה חוזרת ריקס, כלומר שנענה על כל תפלותיו. וחלקו הוא בעולם הבא, והוא בחשבון בעלי האמונה. כלומר, שהוא נכנס בחשבון בעלי האמונה הנמצאים בעולם.

צח) ת"ח כל הני היכלין, וכל הני חיותא וכי וכל הני נהורין, וכל הני רוחין: בוא וראה, כל אלו ההיכלות, וכל אלו החיות, וכל אלו הצבאות, וכל אלו האורות, וכל אלו הרוחות, כלהו אצטריכו דא לדא בגין לאשתלמא מתתא וקאשלמא לבתר מלעילא, כולם צריכים זה לזה בכדי שהעליונים ישתלמו ע"י העלאת מ"ן מלמטה ואח"כ ישתלמו התחתונים ע"י הורדת מ"ד מלמעלה אלין היכלין אינון מתדבקין דא בדא, היכלות האלו מתדבקים זה בזה.

צט) וכלהו כגוונין דעינא מתדבקין דא עם דא: וכולם מתדבקים זה עם זה כמו הצבעים שבעין, כל מה די בגווייהו אינון כהאי

היכל זה ונעשו אחד, ונכנסים כולם תוך העמוד שבאמצע ההיכל, ועולים בכחו להתכלל בהרוח שבהיכל הרביעי העליון עליהם. זכאה חולקיה מאן דידע רזא דמאריה וארים דגליה באתר דאצטריך, אשרי חלסו מי שיודע סוד רבונו, ומרים דגלו במקום שצריך.

צו) ות"ח כלא אצטריך דא לדא ודא לדא לאשלמא דא עם דא וולאתנהרא דא בדא: ובוא וראה כל המדרגות כולם, צריכים זה לזה וזה לזה, להשלים האחד עם חברו ולהאיר אחד בחברו, עד דסליק כלא לאתר דאצטריך שלימו, מתתא בקדמיתא ומלעילא לבתר עד שכולם עולים להמקום שצריך שלימות, מתחילה עולים מלמטה, להשלים המקום העליון, ואח"כ יורדים מלמעלה למטה להשלים התחתונים, וכדין איהו שלימו בכך סטרין ואשתלים כלא כדקא יאות, ואז נעשה שלימות מכל הצדדים, וכולם נשלמים כראוי.

צז) מאן דידע רזין אלין ועביד שלימו, דא איהו מתדבק במאריה ובטיל כל גזרין קשין: מי שיודע סודות הללו ועושה השלמות הנ"ל למעלה ולמטה, זה הוא מתדבק ברבונו ומבטל כל גזרות הקשות, ואיהו אעטר למאריה ומשיך ברכאן על עלמא, ודא הוא בר ^{יט} (דפ"י דף מ"ג ע"א)

אינון ^ה כההוא חיוו דמתחזיא בסתימו ^כ כד מתגלגלא עינא, ואתחזי ההוא ^ז זהרא נציץ: וההוא מה דלא אתחזי ^ד בההוא גלגולא, איהו ההוא רוחא דשלטא על כלא. ובגין כך קיימא דא בדא, ^ה דרגין על דרגין עד דאתעטר כלא * (כדקא יאות. ק) ות"ח אלמלא כל אינון גוונין דעינא, דאתחזיין כד אסתים עינא ואתגלגלא ^ו בגלגלא, לא אחחזון אינון גוונין דזהרין, ואלמלא אינון גוונין, לא אתדבק ההוא דסתים דשלטא עלייהו: אשתכח דכלא תלייא דא בדא, ^ט ואתקשר דא בדא.

(קא) ^ט כד אתכליל כלא כחדא בהיכלא תליתאה, ורעותא דצלוחא סלקא לאתעטרא בהיכלא רביעאה, כדין כלא חד, ורעותא חדא, וקישורא חדא. ^י הכא השתחואה לאתרצאה במאריה.

(קב) ^ה היכלא רביעאה: היכלא דא, איהו משניא ^ה מכלהו, ^י ארבע היכלין לדא, דא לגו מן דא, וכלהו חד היכלא, הכא איהו

דרך אמת

(ה) גבורה.

חלופי גרסאות: ^א גי'א בההוא, ^ב גי'א ל"ג כד, ^ג גי'א נהרא, ^ד גי'א אתחזי ביה, ^ה גי'א ודרגין, ^ו גי'א ודרגין על דרגין ודרגין על דרגין, ^ז גי'א בגלגולא, ^ח גי'א ומתקשר, ^ט גי'א עד, ^י גי'א ל"ג הכא, ^{יא} גי'א מכלהו ארבע, וארבע היכלין לדא, ^{יב} גי'א תלת היכלין דא לגו מן דא.

היכל גי' נצח

הסולם

זי היכלות דאוי'א דכרואח

כהאי חיוו דמתחזיא בסתימו כד מתגלגלא עינא, כל מה שבהם הם כמראה הנראה בהסתום שבעין בעת שהעין מתגלגל, ואתחזי ההוא זהרא נציץ, וההוא מה דלא אתחזי ביה בההוא גלגולא, איהו ההוא רוחא דשקטא על כלא, ונראה אז זהר ההוא המתנוצץ, ואותו שאינו נראה בו בגלגול הזה, הוא הרוח ההוא השולט על הכל, דהיינו הרוח שבהיכל זה. וביאור הדברים תמצא לעיל (בדף נ"ו ד"ה כד). ובגין כך קיימא כ"ו דרגין על דרגין עד דאתעטר כלא כדקא יאות, ומשום זה, עומדים כולם מדרגות על מדרגות, כלומר שהאחת תלויה בחברתה, עד שהכל מתעטר כראוי.

שבעין השולט על כולם אשתכח דכלא תליא דא בדא ואתקשר דא בדא, נמצא שכולם תלוים זה בזה ונקשרים זה בזה. (קא) כד אתכליל כלא כחדא בהיכלא תליתאה, ורעותא דצלוחא סלקא ואתעטרא בהיכלא רביעאה כאשר נכללו כולם כאחד בהיכל השלישי, והרצון שבהחטלה עולה להתעטר בהיכל הרביעי, כדין כלא חד ורעותא חדא וקישורא חדא, אז נעשו כולם אחד, רצון אחד, וקשר אחד. הכא השתחואה לאתרצאה במאריה, כאן הוא בחינת השתחואה להתרצות לרבינו. וענין השתחואה יתבאר בע"ה להלן.

היכל הרביעי, גבורה

(קב) היכלא רביעאה: היכלא דא איהו משניא מכלהו, ד' היכלין לדא, דא לגו מן דא וכלהו חד היכלא: היכל הרביעי, היכל זה הוא משונה מכל היכלות, כי ארבעה היכלות בו זה לפנים מזה, וכולם היכל אחד, ומבאר לפנינו שאלו ד' היכלות הם ד' בתי דינים, האחד הפנימי הוא לדיני נפשות, וג' ב"ד הם שמסביב לו הם לשאר דינים. ומה שהיכל זה הוא גבורה ולא ת"ת, יתבאר להלן.

הרא

(ק) ות"ח אלמלא כל אינון גוונין דעינא דאתחזיין כד אסתים עינא ואתגלגלא בגלגלא: ובוא וראה אלמלא כל אלו הצבעים שבעין שנראים בעת שסוגרים העין ומתגלגלת בגלגול לא אתחזיין אינון גוונין דזהרין, לא היו נראים אלו הצבעים המאירים. ואלמלא אינון גוונין לא אתדבק ההוא דסתים דשלטא עלייהו ואלמלא אלו הצבעים המאירים, לא היה מתדבק בהראיה, אותו הסתום (דפו"י דף מ"ג ע"א * מ"ג ע"ב)

רוחא, דאקרי זכות, באתר דא מתהפך זכות דכל בני עלמא, רוחא דא נטיל כלא. קג) מניה נפקו ^בשבעין ^גנהורין, כלהו מנצצן, וכלהו בעגולא, דלא מתפשטי כאלין אחרנין, ^דמתדבקין דא בדא, ונהירין דא בדא אחידן דא בדא.

מסורת הוזהר

(א) זכות, ח"ב ו. רנא. ז"ח יתרו ל"ו טג שיר. ב) שבעין נהורין, (ע' סנהדרין) ח"ב רנא. ח"ג כ. רלו: רמח' ת"ז תק' כ"א נ: תקי ע' קכו: (ע"ב סנהדרין) ח"א רמא. ח"ב ו. ז"ח יתרו ל"ו טג שיג.

חלופי גרסאות: א ג"א סנהדרין, כ ג"א מתדבקין.

חיכל ד' גבורה

הסולם

ו' היכלות דא"א דבריות

גופנים, והן מכאובים נפשיים, שהם העברות שעושה. וכל זה הגיע לו מפני שהולך כנגד הטבע של הבריאה, כי לא נברא העולם אלא בסוד השפעה, דהיינו לעסוק בתורה ומעשים טובים בכדי להשפיע נחת רוח ליוצרו ולא להנאת עצמו, כמ"ש כל פעל ה' למענהו, דהיינו בכדי שהבריות ישפיעו לו נ"ר. אבל בתחילה עייר פרא אדם יולד, דהיינו שכל ענינו הוא להנאת עצמו ואין בו הרצון להשפיע כלל, והוא טוען, כל פעל ה' למעני ולהנאתי, שהרי רוצה לבלוע העולם ומלואה לטובתו ולתועלתו.

ולפיכך הטביע הבורא ית' יסורים קשים ומרים, בענין הקבלה לעצמו הטבוע כאדם מעת לידתו, הן מכאובים גופניים והן מכאובים נפשיים, באופן שאם יעסוק בתורה ומצות אפילו להנאת עצמו, מ"מ על ידי המאור שבה ירגיש הפחיתות והשחיתות הנוראה שיש בטבע הקבלה לעצמו, ואז יתן אל לבו לפרוש את עצמו מטבע הקבלה הזו ויתמסר לגמרי לעבוד רק להשפיע נ"ר ליוצרו, בשיעור הכתוב כל פעל ה' למענהו. ואז יפקח ה' את עיניו ויראה לפניו עולם מלא מתכלית השלימות שאין בו חסרון כל שהוא. ואז לוקח חלק בשמחתו ית' שבעת בריאת העולם. וז"ש חז"ל זכה, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות. כי בכל מקום שנותן עיניו הוא רואה רק טוב ורק שלימות, ואינו רואה במעשה הקב"ה שום חובות כלל אלא הכל זכיות.

ובענין היסורים הגשמיים והרוחניים שסבל מטרם שעשה תשובה, יש בהם ב' דרכים: (א) הוא בחינת כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, כי הוא רואה בעיניו, אשר לולא המכאובים הנוראים ההם, שסבל מכה שהיה משוקע בטבע הקבלה לעצמו, לא היה זוכה לתשובה מעולם. וא"כ

הכא איהו רוחא דאקרי זכות באתר דא מתהפך זכות דכל בני עלמא, רוחא דא נטיל כלא: כאן הוא הרוח הנקרא זכות, כי במקום הזה מתהפכים חובות של כל בני העולם לזכות. רוח הזה לוקח הכל, כלומר מי שזכה בו זוכה להכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות.

סג) מניה נפקו ע' נהורין כלהו מנצצן וכלהו בעגולא דא מתפשטי

כאלין אחרנין: מן הרוח הזה, זכות, יוצאים ע' אורות, כולם מתנוצצים בבת אחת, וכולם מאירים בבחינת עגולים, כי אינם מתפשטים להאיר ממעלה למטה כמו אורות האחרים. מתדבקין דא בדא, ונהירין דא בדא, אחידן דא בדא האורות מתדבקין זה בזה, ומאירים זה בזה, ונאחזים זה בזה. מתדבקין יורה שיש ביניהם השואת הצורה, כי דבקות הרוחני אינה אלא השואת הצורה. ונהורין דא בדא, יורה אשר האורות מתערבים זה בזה להאיר ביחד כאחד. ואחידן דא בדא, יורה שצריכים זה לזה, שלא יוכלו להאיר זה בלי זה, ואם היה חסר אחד מהם לא היו יכלו להאיר. כל זכיון דעלמא קמי אלין נהורין קיימין כל זכויות העולם נמצאות לפני אורות הללו. כלומר לאורם רואים איך כל חובות העולם מתהפכים לכף זכות.

ביאור הדברים כי אמרו חז"ל לא היה שמחה לפניו כיום שנבראו בו שמים וארץ, משמע שכל בריות העולם הם בתכלית השלמות במדה כזו שלא היה שמחה לפניו וכו'. אמנם אי אפשר לאדם לקחת חלק בשמחתו ית' הגדולה הזו, אלא לאחר שעשה תשובה שלימה מאהבה, אבל מטרם זה, לא ישמח כלל בעצמו ובבריות העולם, אלא להיפך, שמרגיש לפניו עולם מלא צער ומכאובים, עד שאומר ארץ ניתנה ביד רשע, הן מכאובים (דפ"י דף מ"ג ע"ב)

כל זכיון דעלמא קמי אלין נהורין קיימין: מכלהו נפקי א' תרין נהורין שקולין כחדא דקיימי קמייהו תדירא.

(קד) לקבל אלין אינון שבעין רברבן נ ממנן נ לבר, דסחרין לכל ארבע היכלין. שבעין נהורין אלין, ה ותרי נהורין דקיימין קמייהו, כלהו פנימאין, גו לגו, ורזא דא דכתיב נ בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים.

מסורת הזהר

(א) תרין נהורין—קמייהו (משה ואהרן) ח"ג כ. רמה: ת"ו תקי כא נ תקי עי קחו ב) במנך ערמת חטים, (שה"ש ז') ח"ב ריח: ז"ח רוח ס"ו ט"ג שטט תק"ח צ"ה טד שלה.

חלופי גרסאות: א ס"י כמו ב' עדים. כ נ"א של ממנן. ג נ"א אומות לבר. ד נ"א כל הני היכלין. ונ"א הני ארבע. ונ"א אינון ארבע. ס נ"א ותריין.

מראות הסולם

(יג) וע"ד שנתבאר העיבור יניקה מוחין דאחורים בג' היכלות הראשונים שמחזה ולמטה, כן מתבארים העיבור יניקה מוחין דפנים בג' היכלות שמחזה ולמעלה, שהיכל הד' היא בחינת ר"ק המכונים עיבור יניקה דפנים, דהיינו אור החסדים כמו היכל הא'. והיכל ה' היא לבחינת ר"ס דמוחין דפנים, כמו היכל הב' בבחינת האחורים. והיכל ו' היא בחינת ג"ר דמוחין דפנים, ומסום יציאת המוחין, כמו שנתבאר בהיכל הג' בבחינת האחורים. והיכל השביעי היא לבחינת יחידה. הרי לפניך, איך כל היכל והיכל מיוחד בבחינתו עצמו במשונה מחברו. אמנם, כל ההיכלות כלולים יחד זה בזה, ומה שישנו בכלם יחד, יש בכל אחד מהם, אבל עכ"ז בחינת עצמו המיוחדת, היא השולטת בכל היכל והיכל.

(יד) וצריך שתדע שיש בעיסר ג' מיני התכללות (א) הוא התכללות הכוללת שהיא התכללות המלכות בבינה המובא לעיל במראות הסולם אות ב/ ב, הוא התכללות עי"מ דאחורים בעי"מ דפנים, המובא לעיל במראות הסולם אות י"א. ג) הוא התכללות התחתון בעליון, שכל תחתון נשלם מהעליון ומשלים את העליון, באופן שכל ז' היכלות צריכים זה לזה, כי משתלמים זה מזה. (כמ"ש בהסולם דף ס' ד"ה ארבע) ומתוך שכל ז' היכלות כלולים יחד, וכל שיש בכלם יש בכל אחד, לסיכך יש להבחין כל ג' מיני התכללות הנ"ל גם בכל היכל והיכל.

(טו) ונבאר את התכללות ממין הג'. כי נתבאר (בדף מ' אות י"ב) שבחינת החסדים בהיכל היסוד נבחנים לוי"ס בלי ראש, ובכדי להשיג בחינת ראש מחויב היכל היסוד לעלות להיכל הב' היכל

הוד

זו היכלות דא"א הסולם דברויאה

וא"כ הוא מברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, כי לולא הרעה לא היה זוכה להטובה. ונמצא שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, כלומר, גורמים להטוב. ב) היא בחינת גם זו לטובה, דהיינו לא לבד שהרעות נעשו גורמים להטובה, אלא שהרעות עצמם נהפכו ונעשו טובות, והיינו ע"י אורות גדולים מאד, שהבורא ית' מאיר בכל אלו הרעות, עד שנהפכו ונעשו לטובות, הן היסורין הגופניים, והן היסורים הנפשיים שהם העברות, באופן שהחובות נהפכו וקבלו צורות של זכיות. ואלו האורות המהפכים את החובות לזכיות, הן הע' נהורין שבהיכל הזה שלפנינו. ובשבילם נקרא היכל זה היכל הזכות. מכדהו נפקי תרין נהורין שקולין כחדא דקיימו קמייהו תדירא,

מכללות כל ע' האורות, יוצאים ב' אורות שהם שקולים כאחד, העומדים תמיד לפנייהם. פירוש, כי נתבאר, שאלו ע' האורות הם מהפכים חובות בני אדם לזכיות כנ"ל בדיבור הסמוך, והנה אז נבחנים החובות והזכיות לב' אורות שקולים זה לזה, כלומר שמעלת החובות חשובה כמו מעלת הזכיות, ואין זו חשובה מזה משהו. והם עומדים ומאירים לפני ע' האורות תמיד, ומעידים עדות לפנייהם כמ"ש לפנינו בסמוך.

(קד) לקבל אלין, אינון ע' רברבן ממנן לבר דסחרין כל ארבע היכלין,

לעומת אלו ע' האורות, יש ע' שרים ממונים, שמהם כל הדינים שבעולם, העומדים בחזק, ומסבכים כל ארבעה היכלות הללו בחזק, שבעין נהורין אלין ותריין נהורין דקיימא קמייהו כלהו פנימאין גו לגו, אבל ע' האורות וב' האורות העומדים לפנייהם הם פנימיים לפני ולפנים, (דפו"י דף מ"ג ע"ב) כמ"ש

קה) לקמי נהורין אלין עאלין כל זכו, וכל עובדין דעלמא, לאתדנא

מראות הסולם

ו' היכלות דאויא הסולם דבריאח

(כמיש להלן באות קי') ורזא דא דכתיב בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים, בטנך, היינו פנימיות, כמו הבני מעים שהם בפנימיות הגוף. חטים, רומז לחטאים, דהיינו החטאים שנעשו לזכיות בסוד ע"ב נהורין הנ"ל, שהם לפני ולפנים של ד' ההיכלות כנ"ל, וע"כ נאמר עליהם בטנך ערמת חטים. אמנם סוגה מבחוץ בשושנים, הרומזים לדינים, שהם הע' שרים הממונים, שהם פועלים כל הדינים שבעולם. ומה שאומר שהע' שרים הם הלעומת של ע' נהורין. הענין הוא, כי הגם שכל החטאים והעונשים באים מע' שרים, עם כל זה אינם חיי ברשות עצמם אלא שהם משמשים להע' נהורין כי תפקידם להכשיר התחתונים שיהיו ראויים לקבל הגילוי הגדול של ע' האורות. ולפיכך נבחנו, שע' שרים הממונים מסבבים ההיכלות והע' נהורין מבחוץ.

קה) לקמי נהורין אלין עאלין כד זכו וכל עובדין דעלמא לאתדנא:

לפני ע' האורות האלו באים כל הזכיות וכל מעשי בני העולם למשפט. כלומר שע' האורות הללו, ה"ס ב"ד של פעלה, הדינים כל בני העולם. תרין נהורין אלין אינון סהדי סהדותא, ב' האורות העומדים לפניהם, הם המעידים עדות של מעשי בני העולם. בגין דאית שבעה עיני ה' דמשטטי בכל ארעא, משום שיש שבעה עיני ה' המשוטטות בכל הארץ. עינים פירושו השגחה. ויש שבעה מדות בהשגחתו ית' שהם חגית נהי"מ, והם המכונים שבעה עיני ה', כלומר, ז' מיני השגחה המכשירים את בני העולם לקבל העונג והנועם העליון. כל מה דאתעביד בעלמא אתרשים בההוא עובדא ממש וההוא זכותא ממש וקיימי בקיומיהו, כל מה שנעשה בעולם הן טוב והן רע, נרשם צורתו באותו המעשה ממש ובאותו הזכות ממש ומתקיימים ועומדים לנצח. כלומר, שאין שום דבר נאבד מהעולם הן ממעשים הרעים והן ממעשים הטובים, אלא כל מעשה נרשמת בצורתה בסוד שבעה עיני ה' וגו' וניתן לה בזה קיום נצחי. ואלין תרין נהורין

הוד, (כמיש בהסולם דף נ"א ד"ה ואתכלילו) וכן מתבאר בהסולם (דף נ"ה ד"ה פירושו) שאע"פ שאין המוחין מסובלים רק במדת היכל הוד, שהוא ו"ק דג"ר מ"מ מקום יציאת מוחין הללו אינם בהיכל הוד, כי אם בהיכל הג' שהוא נצח ע"ש. ולפי"ז מוכרח היכל הוד לעלות ולהכלל בהיכל הנצח (כמיש בהסולם בדף נ"ד ד"ה אליו) בכדי לקבל ממנו המוחין שלו. הרי איך היכל היסוד מוכרח לעלות להיכל הוד, והיכל הוד להיכל נצח. אמנם כמו שהתחתון נשלם מהעליון על ידי עליתו אליו, כן העליון נשלם מהתחתון, כי תחילת ועיקר המוחין הם אור דחסדים, שזולתו אין שום תיקון אפשרי, (כנ"ל דף מ' אות י"ב במה"ס) ולפיכך צריך היכל היסוד שבו אור החסדים לעלות להיכל הוד, שאז משתלם היכל ההוד בהחסדים של היכל היסוד, וכן אע"פ שמקום יציאת המוחין הוא בהיכל הנצח, להיותו ג"ר דג"ר דמוחין, מ"מ לולא היכל ההוד שעלה אליו לא היה יכול לגלות שום מוחין, כי בחינת היכל הנצח עצמו, דהיינו המוחין דג"ר דג"ר, נעלמים תכף, ואינם נשארים רק המוחין המקובלים בהיכל ההוד, שהוא ו"ק דג"ר, וע"כ צריך היכל הנצח לעלית היכל ההוד, שזולתו לא היה יכול לגלות שום מוחין כלל. והנה נתבאר איך שגם העליונים צריכים להתכללות התחתונים, כי היכל ההוד צריך לאור החסדים שבהיכל הא'. והיכל הג' צריך למדידת הו"ק שבהיכל הב'.

טו) ועדין שנתבאר בעי"מ דאחורים כן הוא בג' היכלות העליונים שהם עי"מ דפנים. כי היכל הד' הוא בחינת אור החסדים דהיינו עיבור יניסה דפנים, והוא צריך למוחין, ע"כ עולה להיכל ה' ששם המוחין דו"ק דג"ר דפנים המקובלים להעולמות. אמנם מקום יציאת המוחין הוא בהיכל הו'. וע"כ צריך היכל ה' לעלות להיכל הו' וכן העליונים צריכים לתחתונים, כי היכל הו' צריך להיכל ה' לבחינת מדידת הו"ק, כנ"ל בהיכל ב' וגו'. והיכל ה' צריך להיכל הד' כדי לקבל ממנו החסדים. וז"ש לעיל דף מ"ח אות ע"ב בהסולם, שהעמוד נוקב כל גגי היכלות כולם בכדי שכל הרוחות יתחדו להיות כרוח אחד בסויה ורוח אחד לכל.

(דפו"י דף מ"ג ע"ב)

תרין נהורין אלין, אינון סהדי סהדותא, בגין ^ה דאית ^א שבעה עיני ה' דמשטטי בכל ארעא, ^ב כל מה דאתעביד בעלמא ^ג אתרשים ^ד בההוא עובדא ממש, וההוא זכותא ממש, וקיימי בקיומיהו, ואלין תרין נהורין חמאן בהו ^ה ומסתכלן, וסהדי קמי אלין ע' נהורין. אלין ע' גזרי ^ו גזרין, ודייני ^ז דינין, הן לטב הן לביש, והכא איהו ^ח אתר דזכותא.

קו) רוחא דא, ביה אתרשימו, אתוון תלת דאינון יהיו דכד אלין אתוון מתדבקן בהאי אתר, באתדבקותא דדכורא ונוקבא, כדין אתרשימו ביה, ולא

מסורת הוהר

א) שבעה עיני ה' (זכריה ו'), ח"א רמא. ח"ב לה: קו. ח"ג קכטו קל. קלו. קמה רעה. רצג. ת"ז תק' ע' קכו. ו"ח שה"ש ס"א טג שיג.

חלופי גרסאות: א) ג"א דאינון. ב) ג"א כן כל. ג) ג"א אתרשים בהו. ד) ג"א ההוא. ה) ג"א ומסתכלאן. ו) ג"א גזרין. ז) ג"א דייני ח) ג"א אחא.

היכל ד' גבורה

הסולם

ו) היכלות דאויא דברויאה

והן לביש, אינו מתגלה כאן אלא בהשפע המושפע מע' נהורין המגיע למטה, שם ניכר הרע, אבל כאן הוא הזכות בלבד.

קו) רוחא דא ביה אתרשימו אתוון תלת, דאנון יהיו: הרוח שבהיכל

זה. הנקרא זכות, שממנו ע' נהורין הנ"ל, נרשמו בו ג' אותיות יהיו. פירוש, העיס הם ייה ויה: ייה הם חויב, ו' הוא ת"ת הכולל חגית נהי, ח"ת הוא מלכות. ואומר אשר הרוח הזה, שממנו ע' נהורין הנ"ל, הוא בחינת יהיו, דהיינו רק ס' ססירות הראשונות, שהיס דכר, ואינו כולל את ח"ת בהאי אתר, באתדבקותא דדכורא ונוקבא, כדין אתרשימו ביה, ולא אתעדון מתמן, כאשר האותיות יהיו, מתדבקים באותו מקום, דהיינו בהמלכות המכונה מקום, שהיא ה' תתאה, או נרשמים האותיות יהיו בהרוח, ואינם מסתלקים משם. פירוש כי כל מדרגה יוצאת ע"י זווג דהכאה דאור העליון שהיס ס"ס ראשונות ודכר, על המסך שבמלכות שהיס נוקבא, שאז עולה או"ח מהמלכות ומלביש את אור העליון, שהיס ס"ס ראשונות, ממטה למעלה, וע"י הלבשה זו נקבעו ונקשרו ס"ס ראשונות בהמדרגה, וז"ש דכד אלין אתוון יהיו, שהיס אור העליון ודכר, מתדבקן בהאי אתר דהיינו בה' תתאה. בהמלכות, באתדבקותא דדכורא ונוקבא, דהיינו בזווג דהכאה מאור העליון שהוא דכר אל המלכות שחיא

נהורין חמאן בהו ומסתכלן וסהדי קמי אלין ע' נהורין, ושני אורות האלו, רואים ומסתכלים בכל מעשה ומעידים עדות לפני ע' האורות, שהם הביד של מעלה, ואחר שהע' נהורין שומעים עדותם, אלין ע' גזרי גזרין ודיינין דינין הן לטב והן לביש אלו ע' האורות גוזרים גזרות ודנים דינים הן לטובה והן לרעה. דהיינו ע"פ עדותם של ב' האורות. פירוש כי בעת השלמות נמצאים ב' האורות הללו שהיס אור החובות ואור הזכויות, שקולים זה כזה בסוד שזדונות נעשו לו כזכויות כנ"ל (דף ס"ד ד"ה ביאור) ואז ע' האורות שהיס ע' סנהדרין של מעלה, דנים לפי עדותם הטובה תזו את כל מעשה לטובה. אבל אם ב' האורות אינם שקולים, אלא אור הזכויות גדול מאור החובות, הנה במדה זו יש חסרון ניכר במעשים הרעים, אשר האדם שעשה אותם, צריך לשוב בתשובה מאהבה עליהם, וזה נבחן שב' האורות מעידים עדות רעה על המעשים שעשה האדם, ואז ע' האורות דנים דינים לרעה, עד שישב האדם תשובה מאהבה עליהם, ויהפכו לגמרי לזכויות, ויהיו ב' האורות שקולים זה כזה. הרי שהע' נהורין דנים את האדם לפי עדותם של ב' האורות, כלומר אם שקולים או אינם שקולים, ולפי מדת החסרון עד שהיו שקולים. והכא איהו אתר דזכותא, וכאן בהיכל זה הוא מקום הזכות. כלומר שמה שאומר ודיינין דינין הן לטב

(דפו"י דף מ"ג ע"ב)

אתעדון מתמן. לבתר נפק חד נהורא. נהיר לארבע סטרין, האי נהורא אפיק תלת אחרנין, דאינון תלת ב' בתי כ' דינא, דדיינין דינין אחרנין, במלין דעלמא, בעותרא במסכנו, במרעין בשלימו, בכל אינון שאר מלין, דעלמא אתדן בהו. חד היכלא, לאינון ע' קדמאי לגו, תלתא לאלין תלתא אחרנין.

קז) סלקא האי רוחא, וכליל כל אינון דלתתא, ואפיק חד חיוותא סדישא מתלהטא, ועיינין לה, כעיני אינשא, לאשגחא באלף אלפין ורבוא רבוון חיילין,

חלופי גרסאות: א' נ"א ליג בתי, ונ"א ב"י, כ' נ"א דינין, ונ"א בדינין וליג בתי.

היכל ד' גבורה

הסולם

ז' היכלות דאורא דברואה

העולם, שאינם דיני נפשות, דהיינו בעשירות בעניות במחלות בבריאות השלמה ובשאר ענינים שהעולם גידון בהם. פירוש שהרוח הכולל ע' נהורין וב' סהדי, הוא בחינת יהו' שבראש המאירים ממטה למעלה, ואלו ע' נהורין הנמשכים ממנו, הי"ס ע' סנהדרין הדנים דיני נפשות. והאורות שמחזה ולמטה הנמשכים מה' תתאה שבראש, שהם ג' סטרין, הי"ס ג' בתי דין הדנים דינים אחרים שאינם דיני נפשות. והי"ס במותב תלתא כחדא הוינא, (המובא לעיל בבראשית א' דף קנ"ד אות קע"ב) אלא שכל אחד מג' סטרין כלול מכל הג', וע"כ הם ג' בתי דין. ומה שאינו חושב בתי דין בד' הסטרין שמחזה ולמעלה, היינו משום ששם החסדים מכוסים ואין בהם גילוי של הארת החכמה, ואין שום דינים יכולים להאחו שם, כי אין הדינים שורים אלא במקום שיש הארת החכמה. והטעם הוא. כי הצמצום לא היה כלל על אור החסדים כמ"ש במקומו.

חד היכלא לאנון ע' קדמאי לגו, תלתא לאנון תלתא אחרנין;

היכל אחד הוא בשביל ע' נהורין הראשונים, שהוא בפנימיות ההיכלות, וג' היכלות החיצונים לו, הם בשביל ג' בתי דינים האחרים.

כלומר כי היכל זה כלול מד' היכלות זה לפנים מזה (כניל באות ק"ב) והע' נהורין שהי"ס ע' סנהדרין וב' סהדי, הם בהיכל הפנימי מכולם, וג' בתי דין האחרים הם בג' היכלות המסבכים להיכל הפנימי.

קז) סלקא האי רוחא וכליל כל אינון דלתתא, ואפיק חד חיוותא

קדישא מתלהטא: עולה רוח הזה וכולל בתוכו כל

אלו נהורין שלמטה, דהיינו ד' נהורין שמחזה ולמעלה והג' נהורין שמחזה ולמטה, ומוציא חיה אחת קדושה מתלהטת. ועיינין לה כעיני אינשא לאשגחא באקף אלפין ורבוא רבוון חיילין

מאריהון

שהיא נוקבא, שאו נאצל הרוח הכולל ע' נהורין הנ"ל כדין אתרשימו ביה, או נרשמו בהרוח ט"ס הראשונות שהוא יה"ו, ולא אתעדון מתמן כי האו"ח מלביש אותם והם נקשרים בו בכח הלבשה הזאת.

לבתר נפיק חד נהורא נהיר לארבע סטרין, האי נהורא אפיק תלת

אחרנין: לאחר כך יוצא אור אחד המאיר לר' צדדים,

אור זה מוציא ג' אורות אחרים. פירוש, כי אלו הע"ס הנ"ל בדבור הסמוך שיצאו ממטה למעלה, הם נבחנים לע"ס דראש, והי"ס הרוח הכולל את ע' נהורין וב' סהדי. ונודע שאחר שנעשה הוויג דהכאה ומוציא הע"ס דראש, מתפשטת אח"כ המלכות דראש ממעלה למטה ומוציא ב' בחינות שבגוף, שהם חג"ת עד החזה, שהי"ס ג"ר דגוף, ונה"י שמחזה ולמטה עד סיום רגלין. ונודע שהג"ת שמחזה ולמעלה שלמים בד' הבחינות חו"ב תו"מ, שהי"ס ארבע חיות אריה, שור נשר אדם. אבל נה"י שמחזה ולמטה. אין שם אלא ג' בחינות חו"ב ות"ת וחסר שם פני אדם שהי"ס מלכות (כמ"ש לעיל דף מ"ו בדיה ביאור, ובבראשית א' דף פ"ו ד"ה וזה, ע"ש בכל ההמשך).

וויש לבתר, דהיינו אחר שיצאו יהיו דראש בזווג דהכאה, נפק חד נהורא נהיר

לארבע סטרין, שאור המלכות דראש נתפשט והאיר ממעלה למטה את החג"ת שמחזה ולמעלה,

ששם יש ד' סטרין חו"ב תו"מ, האי נהורא אפיק תלת אחרנין, ומתחג"ת יצאו ונתפשטו

נה"י שמחזה ולמטה שהם רק ג' סטרין חו"ב ות"ת, אבל פני אדם חסרים שם כנ"ל.

דאינון תלת בתי דינא דדיינין דינין אחרנין במדין דעלמא, בעותרא

במסכנו במרעין בשלימו וכו', שאלו ג' נהורין חו"ב ות"ת, הם ג' בתי דין הדנים דינים אחרים בעיני

(דמו"י דף מ"ג ע"ב)

מאריהון דדינא, כלהו נטלין פתקין, ופתחין וסגרין בעלמא, ואשלימו דינא: קח) תחות האי חיותא, ד' שרפים, מלהטן, כלהו א' כחזור ושושן, ושביבי דאשא סלקין. ע"ב גלגלין לכל חד, מלהטן באשא. כד נטלין אתעביד

מסורת הזהר

(א) כחזור ושושן, ח"ג קנ"ד. רט. (כפתור ופרח) ת"ז תקי' ג"ו צא. ז"ח אחרי מ"ח טב שלו שמש. חלופי גרסאות: 6 ג"א כחיוור, ונ"א כחיוור.

היכל ד' גבורה

הכולם

זי חיכלות דאריא דבריואה

ושביבי דאשא סלקין: תחת חיה הווי יש ד' שרפים שכולם לוהטים ככפתור ופרח, וניצוצי אש עולים. פירוש. ד' השרפים הם ד' בחינות חו"ב תו"מ של החיה המאירים לד' סטרין. וענין ההתלהטות ככפתור ופרח וניצוצי אש, ה"ס זיעת החיות שהן מויעות בעת נסיעתן לד' הסטרין. (כמ"ש לעיל דף ג"ט ד"ה ווי"ס הויעה ע"ש) כי בכל סטרא שנוסעים, הם מכוונים פניהם לקו האמצעי בהקפדה מרובה, שלא לנטות לא לימין ולא לשמאל, וכיון שאינם יכולים לצמצם את עצמם כל כך לאמצעייתא כפי שרוצים, נמצאים עושים פעם נטיה יתרה לצד שמאל וממשיכים בזה תכף ניצוץ אש שורף, ופעם עושים נטיה יתירה לצד ימין וממשיכים בזה אור חסדים, כי המדייק להחזיק עצמו באמצע, דרכו לנענע עצמו פעם לימין ופעם לשמאל עד לקבוע לו האמצע בדיוק. והנטיה היתרה לצד הימין מכונה בשם כפתור, כי הבית קבול של האור מכונה כף, וקומת אור הנמשך מכונה תור, מלשון תורי זהב וגו'. והנטיה היתרה לצד שמאל מכונה בשם פרח, ובשם ניצוצי אש, פרח נקרא על שם פריחת אור החסדים כי אור החכמה הנמשך מקו שמאל נמשך בלי אור החסדים, ונבחן שאור החסדים פרח משם, וכן מכונה ניצוצי אש, כי מפאת היות האור בלי חסדים נמצא שורף את התחתונים. כי הנמשכים מבחינת ז"ת שציקרם הוא אור חסדים נמצאים מתבטלים על ידי אור בלי חסדים, אבל אלו ד' השרפים לחיותם מבחינת ג"ר אינם נשרפים מחמת חסרון חסדים, כי הג"ר יכולים לקבל אור חכמה בלי חסדים, ועל שם כך הם נקראים שרפים, להורות שהארתם הנמשך לתחתונים שורפת אותם. ע"ב גלגלין לכך חד מלהטן באשא: ע"ב גלגלים לוהטים באש יש לכל אחד, מד' השרפים שהם ד' פעמים ע"ב שהוא בגי' פרה, שוה יורה שאור החסדים פרח משם, כי אלו הגלגלים

מאריהון דדינא, ויש עינים להחיה כעיני אנוש, כדי להשיגח באלף אלפים ורובא רבבות חיילות בעלי הדין. כלהו נטלין פתקין, ופתחין וסגרין בעלמא, ואשלימו דינא, כל אלו בעלי הדין לוקחי פסקי דין מהב"ד, ופותחים או סוגרים צנורות השפע אל העולם ומשלימים הדין, דהיינו שמוציאים אותו לפועל. פירוש, כי הרוח שה"ס ע' נהורין היא בחינת ג"ר וראש שה"ס יה"ו (כנ"ל בדבור הסמוך) והחיה הזאת נמשך בעיקר מן הרוח וע' נהורין שבו, אלא כדי להאצילה בראש וגוף, הוצרך גם הרוח להכלל מבחינת גוף, דהיינו מהד' נהורין וג' נהורין, שהם גוף כנ"ל. ולפיכך יכולה החיה להשלים ולהוציא לפועל את הדין שהוציאו הע' נהורין להיותם שורשה. וז"ש ועיינין לה כעיני אינשא, להורות שהעינים של החיה נמשכות מבחינת הג"ר, ששם ע' נהורין, ושם פני אדם. ועינים פירושו השגחה. וז"ש לאשגחא באלף אלפין ורובא רבוון וכו'. כי להיותם מבחינת ראש הם נמשכים מהבחינה שכנגדם באצילות שהוא עתיק. שהוא הראש דאצילות, ונדוד שספירות דעתיק הם במספר מאה אלף והע"ס שלו הם אלף אלפים, שזו"ה הנאמר בעתיק (דניאל ז') אלף אלפין ישמשוניה. ומלבד זה יש עוד בעתיק זווג נעלם מסוד המלכות הגנוזה ברדל"א, ומבחינה זו כל ספירה שבו רבוא אלפין, והע"ס רבוא רבבן, שזו"ה ורבוא רבבן קדמוהי יקומין, (דניאל ז') וכיון שאלו הם המוציאים לפועל את הדינים הנגזרים בע' נהורין שהם בחינת ראש המקבלים מעתיק, שהוא הבחינה שכנגדם, ע"כ יש גם בהם אותם ב' המספרים הנוהגים בעתיק, אלף אלפין, מזווג הנגלה, ורבוא רבוון מזווג הנעלם.

קח) תחות האי חיותא ד' שרפים, מלהטן כלהו כחזור ושושן (דפו"י דף פ"ג ע"ב)

י נהר חד ה' די נורא. אלף אלפין משמשין להווא נורא מתמן נפקי כמה חיילין, כד גלגלין נטלין, כמה אינון רבוא רבוון דיקומון מנייהו. בגו ההוא נורא. תחות היכלא תניינא, נפקי חיילין דמזמרין, ואתיין לקרבא הכא. ו' ואתוקדון כלהו.

קט) כל אינון ממנן דעלמא דאתמנון לשלטהה, מהכא נפיק דינהון לשלטהה, מגו ההוא רוחא דאתרשים בתלת אתוון, ומהכא מעברין קיומייהו מעלמא, ואתדנו בהאי נורא דנגיד ונפיק. כ כלא אתמסר בהאי היכלא, בגין דאתרשימו בתלת אתוון ה' הכא, האי רוחא אתכליל בהו. י' ההוא חיוותא, אפיק חיילין ומשריין, דלית להון חושבנא.

מסורת הזהר

א) נהר—די נורא, (נהר דינור) ח"א כג, מ. קנד. ח"ב ריא. רמו. רנב. ח"ג ל. ת"ז בהקדמה ד. חק' נ"ה פה. ז"ח יתרו לט טב שכר. בהר מ"ט טר שה.

חלופי גרסאות: א נ"א ל"ג ד"י, ונ"א דנורא ולי"ג ד"י, כ נ"א ומשמין. ג נ"א נהר. ד נ"א נפקי. ה נ"א כמה. ו נ"א ואתנהרין, ונ"א ואתנהרין. ז נ"א מעברין, מעברין קיומייהו (אה"ל). ח נ"א קמיהו. ט נ"א הכא. י נ"א דלא. י' נ"א חלה. י"א נ"א לדינא ולי"ג הכא. יב נ"א ההוא מות דהיא וגוי (אה"ל).

חיכל די גבורה

הסולם

ז' חיכלות דאויא דברואה

שהוא בסוד רבוא רבבן. באופן שהמשמשים העושים את נהר דינור הם בסויה אלף אלפין ישמשוניה, והנולדים ויוצאים בתוך הנהר דינור גופו, הם בסויה רבוא רבבן קדמוהי יקומון. תחות היכלא תנינא נפקי חיילין דמזמרין ואתיין לקרבא הכא ואתוקדון כלהו: תחת היכל השני יוצאים מלאכים המזמרים ובאים להתקרב כאן והם נשרפים כולם. והוא מטעם היותם מבחינת ו'ק אשר עיקרם הוא אור החסדים, וע"כ נעשה להם אור החכמה בלי חסדים שבכאן, לאש שורף, ונשרפים ונאבדים מחמתו.

קט) כל אינון ממנן דעדמא דאתמנון לשלטהה, מהכא נפיק דינהון

לשלטהה: כל אלו המנונים שנתמנו לשלוט בעולם מכאן יוצא התמנותם לשלוט, מגו ההוא רוחא דאתרשים בתלת אתוון, התמנותם יוצא מתוך הרוח זכות שבכאן, שנרשם בג' אותיות יהו (כגיל באות ק"י) ומהכא מעברין קיומייהו מעלמא, ואתדנו בהאי נורא דנגיד ונפיק. ומכאן מעבירים אותם מהעולם ונדוניהם באש הזה היוצא ונמשך בנהר דינור. כלא אתמסר בהאי היכלא בגין דאתרשימו בתלת אתוון הכא, האי רוחא אתכליל בהו, הכל נמסר בהיכל הזה משום שנרשם

הנגלים התקבצו ועלו אליהם מניצוצי אש הנ"ל, וע"כ הם לוחטים.

כד נטלין אתעביד נהר חד די נורא:

כאשר נוסעים נעשה על ידיהם נהר אחד של אש. כי ענין הנסיה הנ"ל לצד שמאל נוהגת תמיד בעת הנסיעה, כי בכל פעם שמתאמצים ביותר לכוין פניהם לקו האמצעי, הם מזיעים בהכרח, דהיינו שנוטים לכאן ולכאן, לימין ולשמאל, בכדי לקבוע ביתר דיוק את האמצעי, ובכל נסיה לצד שמאל יוצאים ונמשכים ניצוצי אש, עד שמתקבצים ונעשים לנהר של אש, הנקרא נהר דינור. אלף אלפין משמשין ליהווא נורא, אלף אלפים מלאכים משמשים לאש ההוא. פירוש כי המוחין שהשרפים מקבלים בעת נסיעתם נמשכים מעתיק דאצילות שמצד זווג הנגלה הוא במספר אלף אלפים, ומצד זווג הנעלם הוא במספר רבוא רבבן, (כגיל דף ס"ח ד"ה סלקא) וע"כ נבחן שהנהר של אש נעשה ע"י הארת אלף אלפין הנמשך מעתיק, מתמן נפקי כמה חיילין, מאלו אלף אלפין יוצאים ונולדים כמה צבאות, כד גלגלין נטלין כמה אינון רבוא רבוון דיקומון מנייהו בגו ההוא נורא, כשהנגלים נוסעים, נולדים ועומדים מהם כמה רבבות בתוך האש, שהם נמשכים מזווג הנעלם של עתיק (טר"י דף מ"ג ע"ב)

קי) * כל דינין דעלמא, מהאי היכלא נפקי. הן לטב הן לביש, ב בר תלת: בני חיי. ומזוני. דלא אתייהב רשו באתר דא, דהא בההוא נהר עלאה, דכל נהורין נגדין מניה, קיימא מלה. באמצעיתא * דהיכלא דא, הוא אתר מתקנא ^א לקבל רוחא דלעילא, בגו רוחא דא, ודא סלקא בהו. קיא) ג תרין י עשר פתחין אינון להיכלא דא: בכל פתחא ופתחא כל אינון

מסורת הזהר

א) כל דינין—מהאי היכלא, ח"ב ו. רנבו רעזו ב) בר תלת בני חיי ומזוני וכי, ח"א קנה קנט, קטו קטא. רזו רננו, ח"ב ו. רנבו רעזו, ח"ג כה, עט: ריה רצבו: ת"ז תקי יוד כה תקי ב' פו, תקי ס"ט צט, קי, תקי עי קכו. ז"ח יתרו ל"ז טג שיד. (בני חיי ומזוני) ח"א קטו. ת"ז בהקדמה סה תקי כ"ב סה. ג) תרין עשר פתחין, ח"ב קכו
 חלופי גרסאות: א ג"א לקבלא. כ ג"א ליג עשר. ונ"א תריטר.

היכל ד' גבורה

הסולם

זי היכלוח דאויא דבריאח

כי בהיכל הזכות עיקר השליטה הוא לבחינת אהבה, שהרי אין הזדוונות נהפכים לזכויות אלא ע"י אהבה. כמיש חזיל שע"י תשובה מאהבה וזדוונות נעשים לו זכויות (יומא פ"ו:) אמנם מזל העליון שה"ס שערות דיקנא דא"א עיקר השליטה היא שם לבחינת יראה, כי ע"כ נקראת שערות מלשון סערות. ובני חיי ומזוני אינם נמשכים אלא בכח היראה, וע"כ לא יוכלו לבא מהיכל הזכות אלא רק משערות דיקנא דא"א ששם מדת היראה.

שגרשם בג' אותיות יה"ו שהרוח שבכאן נכלל בהם. ההוא חיותא אפיק חייילין ומשריין דלית להון חושבנא, חיה זו מוציאה צבאות ומחנות מלאכים שאין להם מספר.

ואין להקשות הרי אומר לעיל שע' נהורין ה"ס סנהדרי גדולה הדנים דיני נפשות וא"כ גם החיים נידון בהיכל הזכות. אמנם כבר עמד בזה הזהר עצמו (בפקודי רי"ג ע"א) ותיירץ שם כד אתדן הכא לחיים כדין נגדין חיים מדעילא ויהבי ליה, שאחר שנידון בהיכל הזכות לחיים, נמשך אז החיים ממולא דא"א וניתן לו חיים ממנו. וכן אומר להלן באות קי"ד. באמצעיתא דהיכלא דא, הוא אתר מתקנא, לקבל רוחא דלעילא בגו

פירוש כי שליטת הממונים דקדושה בעולם הוא להכניע את הס"א, ואינם יכולים לשלוט עליהם ולהכניעם, מפני שזה לעומת זה עשה אלקים, אלא בשעה שמקבלים מוחין דג"ר מהרוח זכות שבכאן, אז יכולים להכניע הס"א ולשלוט בעולם, ואומר ומהכא מעברין קיומיהו מעלמא, כי כמו שהמוחין הגדולים מקובלים כאן, כן אם אינם נזהרים, לקבלם בסוד ג' אתוון יה"ו, שהרוח שבכאן גרשם בהם, שסודם שהו' שהוא ת"ת, קו אמצעי, מכריע על י"ה שהם חו"ב, ימין ושמאל, אלא נוטים לקו שמאל, מעבירים אותם תכף מהעולם ואתדנו בהאי נורא דנגיד ונפיק, כמ"ש לעיל. באופן דכלא אתמסר בהאי היכלא, הן המוחין הגדולים והן להאבד מהעולם לגמרי.

רוחא דא, ודא סלקא בהו: באמצעו של היכל הזה, יש מקום מחוקק, שיחבל רוח העליון, שבהיכל החמישי, תוך הרוח שבכאן, ומקום זה עולה בהם, כלומר שמקום זה, שה"ס העמוד העומד באמצעו של כל היכל והיכל, נכלל בב' הרוחין הללו. וע"כ הוא מעלה את הרוח שבכאן אל רוח העליון שבהיכל החמישי כמ"ש באורך לעיל דף מ"ה ד"ה באמצעיתא ע"ש.

כי) כל דינין דעלמא מהאי היכלא נפקי הן לטב הן לביש בר תלת, בני חיי ומזוני, כל הדינים שבעולם יוצאים מהיכל הזה, הן לטובה והן לרעה. חוץ מגי' הללו, בני חיים ומזונות, דלא אתייהב רשו באתר דא, דהא בההוא נהר עלאה, דכל נהורין נגדין מניה, קיימא מלה, שלא ניתן רשות לדון אותם במקום הזה, אלא שהם תלויים באותו נהר העליון, דהיינו המכונה דיקנא דא"א או מזל העליון, שכל האורות, דבני חיי ומזוני, נמשכים ממנו, ורק בו תלוי הדבר, והטעם הוא, (שו"י דף מ"ג ע"ב *) מ"ד ע"א

קיא) תרין עשר פתחין אינון להיכלא דא בכל פתחא ופתחא כל

סכרין וממנן, דאינון ^ב מכרוזי לאודעא לתתא, כל אינון דינין דומינין לנחתא לתתא, כד"א * קרא בחיל, וכן אומר גודו אילנא וגו'.
 קיב) ומגו כרוזי אלין, נטלי מלה כל ^ב מריהון דגדפיין, עד דאודעי מלה ^ג לרקיע דחמה, ומתמן, כד נפיק שמשא, נפיק מלה, ואתשטייא בעלמא, עד דמטי לההוא ^ב חיויא דרקיעא, דכל ככבי דרקיעא גלידו ביה, דאיהו באמצעיתא דרקיעא.

מטרת הזהר

(א) כרא בחיל, (דניאל ד') ת"ז תקי ס"ט קב, קיא ב) חיויא דרקיעא, ח"א קכה.

חלופי גרסאות: א) נ"א מכרוזי, ב) נ"א מאריהון ג) נ"א לרקיעא.

ז) היכלות דאו"א דברואה

הסולם

היכל ד' גבורה

אינון סרכין וממנן דאינון מכרוזי:
 י"ב פתחים הם להיכל הזה, בכל פתח ופתח נמצאים כל אלו השוטרים והממונים שהם מכרוזים, לאודעא לתתא כל אינון דינין דומינין לנחתא לתתא, כד"א קרא בחיל, וכן אומר גודו אילנא וגו', להודיע למטה כל אלו הדינים העתידיים לירד למטה, כמ"ש קרא בחיל, וכן גודו אילנא וגו', שכרוזים הללו באים מכאן. פירוש, כי עצם ההיכל הוא בחינת מחזה ולמעלה, והתחתונים ששורשם מבחינת מחזה ולמטה, אינם ראויים לקבל אלא מבחינת מחזה ולמטה, כי כל בחינה צריכה לקבל רק מהבחינה שכנגדה, כנודע. וז"ס הפתחים שבהיכל, שהפתחים ההם הם בחינת מחזה ולמטה של ההיכל, שהתחתונים יכולים לקבל שפעם מהם, וע"כ הם נבחנו כמו פתחים להורות, שאינם יכולים לבא ולקבל מההיכל כי אם דרך שם, שהיא מחזה ולמטה כמו בחינתם, בדומה להיכל גשמי שאי אפשר לבא בו זולת דרך הפתח. וע"כ עומדים שם בפתחים ההם, כל אלו הממונים המשפיעים משם את פסקי הדין אשר בב"ד שבהיכלות, אל התחתונים, שה"ס הכרוזים שמכרוזים ונשמעים ונעשים בעולם.

וענין י"ב פתחים שיש בהיכל הזה, הוא, כי ד' היכלות כלולים בהיכל הזה כנ"ל באות ק"ב, שהם נגד ד' בחינות חו"ב תו"מ של ההיכל, ובכל היכל והיכל יש ג' פתחים, הרי י"ב פתחים. ומה שלא יש ד' פתחים בכל היכל, הוא מטעם היותם בחינת מחזה ולמטה כנ"ל שחסר בהם פני אדם, ואין שם אלא ג' פנים, שהם רק ג' בחינות חו"ב ות"ת. ע"ד שנתבאר לעיל (דף מ"ו ד"ה ביאור) שלכל חיה ד' גלגלים להיותם מחזה ולמעלה

(דפו"י דף מ"ד ע"א)

לעלמא

קיג) ושמעין מלה, ונקטין לה אינון סרכין דתחות, ו אינון דממנן על ההוא חיויא, ומתמן אתפשט לעלמא, ואפילו רוחין ושדין, ואפילו עופי שמיא מודעי ליה בעלמא כרוזין. תבין, וסתמין פתחין. ג לא סלקא רוחא ברוחא, עד דכלהו רוחין תתאי כלהו חד, ד בהדי האי רוחא, וכלהו אתכלילן ועאלין דא בדא, עד דאתעביד כלא חד.

חלופי גרסאות: א נ"א דחלי ושמעין. ב נ"א שמשא. ג נ"א שמיא. ד נ"א לאסתלקא. ה נ"א מוסיף חד רוחא, ונ"א ל"ג בחדי האי. ונ"א חד רוחא, בחר האי רוחא.

זי חיכלות דאויא דברוחא

הסולם

חיכל ד' גבורה

לעלמא, ושומעים הדבר ומקבלים אותו אלו השוטרים של מטה, ואלו הממונים שעל הנחש, ומשם מתפשט הדבר לעולם.

ביאור ענין חיויא דרקיע תמצא להלן בזהר (דטו"י דף קכ"ה ע"א) וז"ל, ותא חזי באמצעות דרקיעא אתקטר חד אורחא קסטריא, ואיהו חיויא דרקיעא, ובוא וראה, באמצע הרקיע נקשר שם אורח אחד מבהיק והוא הנחש שברקיע, דכל ככבין דקיקין כלהו קטירין ביה וקיימי ביה תלי תלין, שכל הככבים הדקים מלראות אותם, כולם קשורים בו תלי תלים. והוא הנקרא אצל התוכנים בשם קו החלבי, שמחמת ריבוי הככבים אשר שם הוא נראה לנו כמו קו אחד לבן כחלב. ואנון ממנן בסתירו עובדי בני עלמא, ואלו ככבים הדקים הם ממונים על המעשים שבסתר של בני העולם. עכ"ל.

וי"ש כאן עד דמטי לההוא חיויא דרקיעא דכל ככבי דרקיעא גלידו ביה, דהיינו לקו החלבי שהככבים כולם מוספאים שם, כלומר שאינם זזים ממקומם. פירוש כי ההנהגה בפרטיות מסודרת תחת הככבים, כמ"ש ז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו ככב ומזל מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל, ונודע שכל מדרגה וכן שפע הנמשך ממנה מחולקת לשנים, לבחינת מחזה ולמעלה ולבחינת מחזה ולמטה, ולפיכך גם הככבים מחולקים על פיהם, שיש ככבים שאינם ככבי לכת והם קפואים בסו החלבי שהם בחינת מחזה ולמעלה, ששם החסדים מכוסים ואין השפע מגיע מהם לתחתונים בגלוי. וז"ש שם ואנון ממנן בסתירו עובדי בני עלמא, כי אינם ממונים רק על מעשים שבסתר. ויש ככבי לכת, שהם שצ"מ חנכ"ל, שהם בחינת מחזה ולמטה ששם

החסדים מגולים והשפע מגיע מהם לתחתונים בגלוי. וע"כ הולכים ומסבבים העולם כל אחד בדרכו המיוחד. לחלק השפע המיוחד לו. וז"ש עד דמטי לההוא חיויא וכו', ושמעין מלה, כי אלו הככבים אינם מקבלים הדבר להשפיע לתחתונים אלא שומעים אותו בלבד, ונקטין לה אינון סרכין דתחות, ומקבלים הדבר, רק השוטרים שמתחת הקו החלבי, שהם מבחינת מחזה ולמטה, שמהם מושפע לתחתונים. וכן ואנון דממנן על ההוא חיויא, דהיינו הממונים שממעל הקו החלבי, גם הם מקבלים הדבר, אבל הככבים עצמם שבסו החלבי אינם מקבלים אלא שומעים בלבד, באופן שיספיק אל הסרכין דתחות, שיכבלו מהם.

קיג) ומתמן אתפשט לעלמא, ואפילו רוחין ושדין ואפילו עופי שמיא מודעי ליה בעלמא כרוזין: ומשם מן הסרכין שלמטה, מתפשט ונעשה הכרוז בעולם, ואפילו רוחות ושדים ואפילו עוף השמים מעבירים ומודיעים הכרוזים בעולם. כלומר, שכל בריות העולם ואפילו שדים ורוחות מוכנים להוציא לפועל את הכרוזים הללו. תבין וסתמין פתחין: הממונים חוזרים וסוגרים הפתחים. פירוש, בעת השפעת ההנהגה אל העולם נפתחים י"ב הפתחים והכרוזים משתלשלים להעולם דרך המדרגות כנ"ל. ואחר שיצא לפועל בעולם חוזרים וסוגרים הפתחים. כי אינם פתוחים רק בשעת השפעה.

לא סלקא רוחא ברוחא, עד דכלהו רוחין תתאי כלהו חד בהדי האי רוחא, אין הרוח שבכאן עולה לרוח העליון, שבהיכל החמישי, עד שכל הרוחות שבהיכלות התחתונים נעשו אחד עם הרוח הזה שבכאן, וכלהו אתכלילן ועאלין דא בדא עד דאתעביד כלא חד, וכל

וי"ש כאן עד דמטי לההוא חיויא דרקיעא דכל ככבי דרקיעא גלידו ביה, דהיינו לקו החלבי שהככבים כולם מוספאים שם, כלומר שאינם זזים ממקומם. פירוש כי ההנהגה בפרטיות מסודרת תחת הככבים, כמ"ש ז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו ככב ומזל מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל, ונודע שכל מדרגה וכן שפע הנמשך ממנה מחולקת לשנים, לבחינת מחזה ולמעלה ולבחינת מחזה ולמטה, ולפיכך גם הככבים מחולקים על פיהם, שיש ככבים שאינם ככבי לכת והם קפואים בסו החלבי שהם בחינת מחזה ולמעלה, ששם החסדים מכוסים ואין השפע מגיע מהם לתחתונים בגלוי. וז"ש שם ואנון ממנן בסתירו עובדי בני עלמא, כי אינם ממונים רק על מעשים שבסתר. ויש ככבי לכת, שהם שצ"מ חנכ"ל, שהם בחינת מחזה ולמטה ששם

(דטו"י דף מ"ד ע"א)

קיד) בר נש כד איהו בני מרעיה, הכא אתדן, הן לחיים, הן למות, חיינ
 ח תלייא לעילא. אי אתדן הכא לחיים, יהבי חיינ מלעילא, ואי לא, לא יהבין.
 זכאה חולקיה מאן דאתדבק במאריה, כ' ויעול ונפיק. ג' הכא קידה באנפין
 בארעא, לאתגברא על דינא, על האי היכלא אתמר א' אל אמונה ואין עול וגו'.
 קטו) ח' היכלא חמישאה, היכלא דא, היכלא ב' דברקא זהיר, דאיהו רוחא
 דמזהיר נהיר לאינן תתאי, רוחא דא י' איהו
 כליל, ופתח ו' וסגיר, ו' נהיר ח' ונציץ לכל סטרינ. מנציצו דא, נהיר חד נהורא

מסורת הוהר

דרך אמת

א) אל אמונה ואין עול, (דברים ל"ב) ח"א קלט: ח"ב
 רעב. ח"ג לה: רצו. ב) ברקא, ז"ח יתרו ל"ט טג שלט.

ח' חסד.

חלופי גרסאות: ח' ג"א חליין כ' ג"א ויעול ונפיק בלא כיסווא דאנפין ובארעא יכול וגו' (אה"ל). ג' ג"א ל"ג הכא.
 ד' ג"א קידא. ח' ג"א דאיהו. ו' ג"א וסגיר. ז' ג"א ל"ג נהיר. ח' ג"א נציץ.

חיכל ר' גבורה

הסולם

ו' חיכלות דאויא דבריאח

לסידה על אפים, משום שעוד אינו בחינת ג"ר
 ממש, להיותו בחינת מחזה ולמטה דהיכלות.
 אבל בהיכל הרביעי שבכאן להיותו כבר מחזה
 ולמעלה דהיכלות ששם ג"ר מבחינת פנים, ע"כ
 צריכים לסידה על אפים שיגעו פניו בארץ.

וכל הרוחות נכללים ונכנסים זה בזה עד שנעשו
 כולם אחד. ואחר התכללות הזוה עולה הרוח
 שבכאן עמהם להיכל החמשי ונכלל בהרוח
 אשר שם.

על האי היכלא אתמר אל אמונה ואין
 עול וגו', מרמו על רישא דקרא. שנאמר
 כי כל דרכיו משפט כי בהיכל זה מקום הבתי
 דינים ששם מתגלה אשר כל דרכיו משפט, שבוה
 משיגים אותו ית' בסוד אל אמונה ואין עול כי
 צדיק וישר הוא.

קיד) בר נש כד איהו בני מרעיה הכא
 אתדן הן לחיים הן למות:

כשהאדם מוטל חולה על ערש רוי, הוא נידון כאן הן לחיים
 והן למות. חיינ תלייא לעילא, אי אתדן
 הכא לחיים יהבי חיינ מלעילא, ואי לא
 לא יהבין, חיים תלוי למעלה בנהר העליון
 ולא כאן בהיכל זכות. כנ"ל, אמנם אם נידון כאן
 לחיים, נותנים לו חיים מלמעלה, מהנהר העליון
 הנק' מזל, ואם לא, אין החיים ניתנים לו
 מלמעלה. זכאה חולקיה מאן דאתדבק
 במאריה ויעול ונפיק, אשרי חלסו מי
 שנתדבק ברבונו ונכנס ויוצא בהיכל הזה כחפצו.
 הכא קידה באנפין בארעא לאתגברא
 על דינא: כאן בהיכל זה נוהג קידה על

היכל חמישאה. חסד
 קטו) היכלא חמישאה, היכלא דא
 היכלא דברקא זהיר דאיהו
 רוחא דמזהיר נהיר לאינן תתאי, היכל
 החמשי, היכל זה, הוא היכל שהברק מאיר בו, שהוא רוח
 הנקרא ברק, שמוהיר ומאיר התחתונים. מזהיר,
 פירושו בהארת החכמה הנק' זהר. ומאיר היינו
 באור החסדים.

אפיים, שפניו יגעו בארץ, בכדי להתגבר על הדין. והנה
 בהיכל הב' אומר שצריכים כריעה, ובהיכל הג'
 אומר שצריכים השתחואה, דהיינו הרכנת הראש,
 וכאן אומר שצריכים סידה באנפין על ארעא.
 ויש להבין זה, והענין הוא, כי ענין הכריעות
 והשתחויות שעושים הצדיקים להתרצות לרבונם
 הוא מכוון לפי המוחין שממשיכים, ולפיכך
 בהיכל הוד שהיא בחינת ו'ק צריכים לכריעה
 על ברכים, ובהיכל הג' הנחשב לג"ר כלפי היכל
 הב', צריכים להשתחואה, דהיינו הרכנת הראש
 עד שיראה איסר מכנגד לבו, ואינם צריכים
 (דפו"י דף ס"ד ע"א)

רוחא דא איהו כליל ופתח וסגיר נהיר
 ונציץ לכל סטרינ: רוח הזה, ברקא, הוא
 כליל ופותח וסגיר מאיר ומתנוצץ לכל הצדדים. פירושו.
 בעת שהרוח הזה עושה זווגו להאיר הארתו. הוא
 כליל לכל התחתונים שעלו אליו בבחינת מין.
 ופתח, היינו להארת ו'ק דג"ר, וסגיר, היינו
 להארת ג"ר דג"ר, נהיר, היינו באור ישר,
 ונציץ, היינו באו"ח. לכל סטרינ, היינו מעלה
 ומטה ולד' רוחות.

מנציצו דא נהיר חד נהורא כעין
 ארגווא

כעין ארגונוא, נהורא דא, כ כליל כ כל גוונין דנהרין נהורא א חוור, ואוכם, סומק, וירוק. אתכלילן אלין באלין, אתרקים חוור בסומק, אוכם בירוק, לבתר חוור באוכם, ואתעביד חד חיוותא מרקמא, ואתכליל בה, ירוק וסומק, דיוקנהא כדיוקנא דבינ, דכליל כל דיוקנין.

קטז) מינה נפקו ד' סמכין דאינון חיוון רברבן, על אלין דלתתא, חד אקרי אופן, דאיהו תרין, בגין דכד אתחזי האי, ג אתנהיר אחרא בגווייה, ד דביס דא בדא, עאל דא בדא, לבתר עאל אחרא דא בדא, ואתחזון ד' רישין, לד' סטרין דעלמא, וכלהו חד גופא, ואלין אינון דכתיב ה בהו כ כאשר יהיה האופן בתוך האופן, וכלהו אלין קשורין דא בדא, כחיוו ו דחיוון עלאין, דלא

מסורת הזוהר

(א) חוור ואוכם, וכי לעיל דף י"ד ציון ג' ו"ט. ב) כאשר יהיה האופן, וגו' (יחזקאל א').
חלופי גרסאות: ה נ"א כליל כלל, כ נ"א בכל, ג נ"א אתנהרא, ד נ"א דבוק, ס נ"א בה, ו נ"א דחיות, ונ"א דחיוון.

<p>ז' חיכלות דאוי"א דבריאח</p> <p>ארגונוא: מהתנוצצות הזה מאיר ויוצא אור אחד שמראהו כעין ארגמן. נהורא דא כליל כל גוונין דנהרין נהורא חוור ואוכם סומק וירוק, אור זה, שהוא כעין הארגמן, הוא אור כולל לכל המראות המאירים דהיינו אור לבן ושחור אדום וירוק שהם חוי"ב חו"מ כנודע, אתכלילן אלין באלין אתרקים חוור בסומק אוכם בירוק לבתר חוור באוכם, נכללו אלו באלו ונרקם הלבן באדום, והשחור בירוק, ואח"כ הלבן בשחור, ואתעביד חד חיוותא מרקמא, ואתכליל בה ירוק וסומק, דיוקנאה כדיוקנא דבר נש דכליל כל דיוקנין, ונעשה מהם חיה אחת מרוקמת מכל הגוונין, ונכלל בה בעיקר ירוק ואדום, ודמות פניה כפני אדם, הכולל לכל הצורות.</p> <p>קטז) מינה נפקו ד' סמכין, דאינון חיוון רברבין על אלין דלתתא, מן החיה הו יוצאים ד' אדנים, שהם חיות גדולות כלפי אלו של מטה. כלומר, אע"פ שהסמכין הם בחינת מחזה ולמטה של כל חיה, שבהיכלות התחתונים אין שם משום זה אלא ג' סמכין, מ"מ כאן בהיכל הזה הוא כולו גיר, וגם הסמכין הם כבחינת מחזה ולמעלה, ונבחנום כחיות גדולות. ומפרש, חד אקרי אופן, דאיהו תרין, בגין דכד אתחזי האי אתנהיר אחרא בגווייה, אחד נקרא אופן, דהיינו רק המלכות בלבדה, והוא שנים, משום כשנראה זה מאיר אחר בתוכו, והם שנים</p> <p>(דסו"י דף מ"ד ע"א)</p>	<p>הסולם</p> <p>פירוש, כל בחינת מחזה ולמטה של החיה היא בחינת מלכות, וע"כ נקראים אופנים, כי אופן הוא שם המלכות כנודע. אמנם כיון שהמלכות עלתה ונתמתקה בהבינה, ע"כ נחשבת המלכות תמיד לב' אופנים, דכד אתחזי האי אתנהיר אחרא בגווייה, כאשר נראה המלכות הרי מאיר בתוכה הבינה, וע"כ נבחנו לב' אופנים, אופן בתוך אופן, דביק דא בדא, עאל דא בדא, לבתר עאל אחרא דא בדא, ואתחזון ד' רישין לד' סטרין דעלמא, ונעשו דבוקים הבינה והמלכות זו בזו, ונכנסה זו בזו, דהיינו המלכות בהבינה, ונעשו ב' אופנים ימין ושמאל במקום בינה, ואח"כ נכנסה האחרת זו בזו, דהיינו הבינה נכנסה ונכללה במקום המלכות, ונעשו ב' אופנים ימין ושמאל גם במקום המלכות, ונראו עתה ד' ראשים לד' רוחות העולם, כי הימין ושמאל שבמקום בינה נבחנום לדרום צפון, והימין ושמאל שבמקום מלכות, נבחנום למזרח מערב, וכלהו חד גופא, אמנם כל הד' הם רק גוף אחד, דהיינו מלכות, כי כולם נעשו ע"י התכללות המלכות בהבינה, ואלין אינון דכתיב בהו כאשר יהיה האופן בתוך האופן ואלו הם שכתוב עליהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן כמבואר.</p> <p>וכלהו אלין קשורין דא בדא כחיוו דחיוון עלאין, דלא מתפרשין לעלמין, האי חיוותא: וכל אלו ד' הסטרין קשורים</p>
---	---

מתפרשין לעלמין, האי חיותא. דארבע גוונין מרקמן, אחידן אלין באלין לדי סטריין. מהכא, כד נטלא חיותא דא, נטלא לתרין סטריין.

קיו) האי רוחא דברקא, אתכליל בתרין רוחין, רוחא דא דברקא, אפיק חד חיותא וכל אינון נהורין. רוחא אחרא אתנהיר מניה, דאקרי רוחא מלהטא. קיח) נהרין מניה תרין נהורין דאינון ארבע. ואלין נהורין מתהפכין בגוונין, והכא איהו * להט החרב המתהפכת, אלין אינון נהורין דמתהפכן שננא דחרבא. ד ואילו ה קיימי ו על

מסורת הזהר

א) להט החרב המתהפכת, (בראשית ג') ח"א יא יט: נגז מא: רכא: רלב: רלז: רמג: רנג: רסג: ח"ב כו: נא. קסז: רנג: רעא. ח"ג יב: יט: קז: ת"ו תקי ט' צג, תקי ט"ה צה, תקי ס"ט קח, ז"ח בראשית ט' טב, שה. תק"ח קיי טד שכג שלא.

חלופי גרסאות: א) ג"א מתפרשא, ונ"א מתפרש, כ נ"א מתהפכין, ג נ"א נהורין ארבע תליין בגוונין (אה"ל). ד נ"א ואלין גליף, ה נ"א קייפין, ו נ"א ל"ג מכאן עד על רישייהו.

היכל ה' חסד

הסולם

ו' היכלות ראו"א רברויאח

דלתתא, בגין דהאי להט החרב קיימא על אינון ע' נהורין דבי דינא, ואלו האורות עומדים על האורות שבהיכל שלמטה מכאן, הנקרא היכל הזכות, משום שלהט החרב הזה עומד על ע' האורות שבבית דין, הנמצאים בהיכל הזכות.

ביאור הדברים. כי נתבאר במראות הסולם דף ס"ה אות י"ג, שאלו ג' היכלות, דהיינו היכל הזכות והיכל ברקא והיכל הרצון, הם בחינת עי"ם דפנים, אשר היכל הזכות הוא ו"ק דפנים, המכונה עיבור יניקה, והיכל ברקא הוא ו"ק דג"ר דפנים. והיכל הרצון הוא ג"ר דג"ר דפנים, ע"ש. והזהר מביא להלן בסוף היכל השביעי, אשר אברהם לקח היכל ברקא שבכאן, ויצחק לקח היכל הזכות. כי בהיות כאן בחינת מוחין דפנים, ע"כ אפילו הו"ק דג"ר הצריכים להאיר בהיכל ברקא, שהם נמשכים מסוד בינה החזרת לחכמה, שה"ס יצחק, לא יוכלו להאיר בקביעות בהיכל שבכאן, אלא רק בדרך התכללות הרוחין, כמ"ש להלן, דהיינו רק בעת ההתכללות, ושלא בעת התכללות מאיר כאן רק אברהם בלבד, שהוא קו ימין חסד. ויצחק, שה"ס בינה ששבה לחכמה, מאיר רק בהיכל הזכות, ובבחינת ו"ק בלי ג"ר. שז"ס ע' נהורין אשר שם, שהם נגד ז"ס תחתוניות שכל אחת כלולה מעשר, והם ע'. אבל הג"ר אינם יכולים להאיר שם בהיכל הזכות, כנ"ל, ונשארו כאן בהיכל ברקא בבחינת גבורות ודינים, בלי האור השייך להם, כי

קשורים זה בזה, כמו חיות העליונות דחיה זו, שאינם נפרדים לעולם, דארבע גוונין מרקמן אחידן אלין באלין לדי' סטריין: כי הארבע גוונים המרוקמים בהחיה, שהם חו"ב תו"מ שלה שמחזה ולמעלה הנק' חיות עליונות, נאחזים אלו באלו, ונמשכים לדי' סטריין אלו, שלמטה מחזה של החיה, שע"ז נקשרים ד' הסטריין זה בזה, ואינם נפרדים לעולם, מהכא כד נטלא חיותא דא נטלא לתרין סטריין, מכאן נשמע, שבנסוע חיה הזו היא נוסעת לב' סטריין, שהם בינה ומלכות שהן העיקר של ד' הסטריין, בסו"ה, כאשר יהיה האופן בתוך האופן. כנ"ל.

קיו) האי רוחא דברקא אתכליל בתרין רוחין, רוחא דא דברקא אפיק חד חיותא וכל אינון נהורין: רוח ברקא הוה בכלל בבי' רוחות שרות ברקא הוציא חיה אחת הנזכרת וכל אלו האורות הנזכרים, רוחא אחרא אתנהיר מניה דאקרי רוחא מלהטא, ורוח אחר נמשך ממנו ומאיר הנקרא רוח לזהט.

קיח) נהרין מניה תרין נהורין דאינון ארבע, ואלין נהורין מתהפכין בגוונין, והכא איהו להט החרב המתהפכת, מאירים ממנו, מן הרוח הלוהט, בי' אורות שהם ד', שהם בחינת ד' סטריין הנ"ל, ואלו האורות מתהפכים במראיהם, והם נקראים להט החרב המתהפכת, אלין אינון נהורין דמתהפכין שננא דחרבא, אלו הם האורות המתהפכים ונעשים להט החרב, ואלין קיימי על היכלא (דפיו דף מ"ד ע"א)

היכלא דלתתא בגין דהאי להט החרב, קיימא על אינון ע' נהורין דבי דינא מהכא, כל אינון דיינין דינא, * חרבא תלייא על רישייהו מלעילא. קיט) האי להט החרב, דאלין אינון נהורין דלסטר שמאלא, אפיקו חד חיותא אחרא, דקיימא על ד', דלא קיימי בקיומיהו, תרי מימינא, ותרי משמאלא, כד רוחא דחיותא האי, עאל באלין, נציץ מנייהו תרי ניצוצין מלהטן, ונפקי מהאי היכלא לבר, יומתהפכי תדיר. גאלין ניצוצין מלהטן,

מסורת זוהר

(א) חרבא תלייא, חיב קין.

חלוסי גרסאות: 6 ג'א דהאי חיותא, כ ג'א ומתהפכי תרי תדיר (אה"ל), ג ג'א תרין אלין.

ו' היכלות דאויא דברויאח

הסופים

חיכל חי' חסד

חרבא תלייא על רישייהו מלעילא:

מכאן נשמע, שכל הדינים הדנים דין, חרב תלויה על ראשיהם מלמעלה. פירוש. כי אלו ע' נהורין, שומרים את עצמם שלא ימשכו כלום מבחינת האורות שלהם שברוח מלהטא שבכאן, להיותם בבחינת להט החרב, דהיינו שמלאים דינים. וע"כ נבחן להט החרב לבחינת שומר עליהם, שידונו דין צדק, ולא יסחו יותר ממדרגתם. וצריכים לזכור כאן כל המתבאר לעיל בסוד ע' נהורין אלו.

קיט) האי להט החרב דאלין אנון נהורין דלסטר שמאלא אפיקו חד חיותא

אחרא: להט החרב הזה, שהוא אורות שבצד שמאל, הוציאו חיה אחת אחרת, דקיימא על ד' דלא קיימי בקיומיהו, תרי מימינא ותרי משמאלא, העומדת על ד' אופנים שאינם עומדים על קיומם, כלומר שאינם יכולים להמשיך בהארתם אלא שמאירים ומתכבים, והוא מטעם שהם ב' לצד ימין וב' לצד שמאל, דהיינו שפעם שולט בהם הימין לבדו, ופעם שולט בהם השמאל לבדו. וע"כ בעת שליטת השמאל הם מתכבים ותטעם הוא, כי היכל זה לקח אברהם, כנ"ל, שה"ס ימין, וע"כ הנוטים לשמאל אין להם ממי לקבל הארתם, והם מתכבים.

כד רוחא דחיותא האי עאל באלין, נציץ מנייהו תרי ניצוצין מלהטן ונפקי מהאי היכלא לבר ומתהפכי תדיר: כאשר הרוח של חיה הזו, נכנס באלו הרי דלא קיימי בקיומיהו, כלומר בעת שהחיה נוסעת על ד' אופנים שלה, מחנוצץ סתם ב' ניצוצין לוחטים, ויוצאים לחוץ מחיכל הזה, והם מתהפכים תמיד. אל"ן ניצוצין מלהטן, לזמנין נוקבי וזמנין

גוברי

כי האור שלהם הוא בחינת יצחק, והוא אינו כאן אלא בהיכל הזכות.

וכבר ידעת, שאלו ב' רוחין שבהיכל, ה"ס עי"מ דפנים ועי"מ דאחור, הכלולים בכל היכל והיכל, אשר רוח העליון הוא בחינת עי"מ דפנים שבהיכל, ורוח התחתון הוא בחינת עי"מ דאחורים שבהיכל. (כמ"ש לעיל דף מ"ג ד"ה ובוה. ע"ש) ולפי"ז נמצא, אשר רוח העליון שה"ס עי"מ דפנים המקובלים מאויא עלאין, היא ממותק כולו ע"י אברהם, דהיינו אור החסד השולט בהיכל זה, כי מוחין דפנים הם כולם אור החסדים, המכונים או"רצ דכ"יא כנודע. מה שאין כן רוח התחתון שהיא בחינת עי"מ דאחורים, שה"ס מוחין המקובלים מישסורית, שבהם ה"י יוצא מאויר, והבינה שב להיות חכמה, (כנ"ל בבראשית א' דף ט' ד"ה ועביד) הנחשב כאן לבחינת שמאל, ולבחינת יצחק, אין לרוח הזה שום מיתוק מאברהם, שכולו ימין, ואין בו משמאל ולא כלום, וע"כ נשאר בבחינת דינים. ולפיכך הוא נקרא בשם רוחא מלהטא, שהוא לוחט תמיד בשלהבת הדינים, וה"ס להט החרב המתהפכת.

ויש ואל"ן קיימי על היכלא דלתתא וכו', כי אלו האורות שברוחא מלהטא הם בחינת ג'ר דיצחק, שלא יכלו לבא בהיכל הזכות ונשארו בהיכל ברקא שבכאן בבחינת דינים, וע"כ נבחן שהם עומדים על היכל הזכות כלומר שהם ג'ר שלהם, וי"ש בגין דהאי להט החרב קיימא על אינון ע' נהורין דבי דינא, כי ע' נהורין שבהיכל הזכות ה"ס ז"ס תחתונות שכל אחת כלולה מיד, והאורות להט החרב שבכאן הם ג'ר שלהם, המשלימם לעשר. מהכא, כל אינון דיינין דדייני דינא,

(דפו"י דף מ"ד ע"א)

א לזמנין נוקבי, לזמנין גוברי, לזמנין רוחין, לזמנין עירין קדישין. (כ) מ"ט בגין דכד אתכליל האי חיותא בחיותא קדמאה, מגו תקיפו דאתכלילן דא בדא, נפקא חד נצוצא מלהטא תדיר, דלא אתדעך לעלמין, ושאטא ואזלא אבתרייהו דאינון תרין ניצוצין. (כא) והשתא אינון גוברין, ועבדין שליחותא בעלמא, ועד לא מסיימי מתדעכי, הוההוא ניצוצא בטש בהו, ונהיר לון, וואתחדשון כמלקדמין, ואינון נוקבי, ואזלי ושאטן, ועד לא מסיימי מתדעכי, ויהאי ניצוצא בטש

מסורת הזהר

(א) לזמנין נוקבי לזמנין גוברי, ח"א נגו רלב, רלנו, ח"ב כז: רכז: רסד, ח"ג יט: עג: קט: ת"ז חק' ע' קלבו קלג. חלופי גרסאות: 6 ג"א כרין ההוא, 5 ג"א ואתהדרון, ונ"א ואתחדשן, 2 ג"א וההוא.

חיכל חי חסד

הסולם

ז' היכלות דאויא דברויאה

שיצאה מרוחא דברקא, ואז נמצאים אלו ד' אופנים של חיה התחתונה דלא קיימי בקיומיהו נכללים ונעשו אחד עם ד' האופנים של חיה העליונה, שהם כחיוון עלאין דלא מתפרשי לעלמין, ונולד מהם ניצוצן אחד הכלול גם הוא מב' שהם ד', כמו הד' אופנים של חיה העליונה, דלא אתדעך לעלמין, כמו הד' של חיה העליונה דלא מתפרשי לעלמין, אמנם עדיין נבחן לניצוצן לוחט, להיות בו גם מבחינת ד' אופנים דחיה תחתונה.

וכבר נתבאר, שאלו ד' אופנים הי"ס ד' כחות המלכות אחר שנשתתפה עם הבינה, דהיינו מלכות ובינה שבבינה, ומלכות ובינה שבמלכות (כנ"ל דף ע"ה ד"ה מינה) ותדע שהם בחינת גוברי ונוקבי, כי ב' שבבינה הם זכרים, כי הבינה בדכורא אסתיימת. וב' שבמלכות הם נוקבין, והארץ הימין נבחנת לרוחין, והארץ השמאל נבחנת לעירין.

וזה אמרו, ושאטא ואזלא אבתרייהו דאינון תרין ניצוצין, שבהיות הניצוצן מתוקן באופן דלא אתדעך לעלמין, ע"כ הוא המשפיע והמתקן את ב' הניצוצין, אלא באופן שהם מתהפכי תדיר, וז"ש והשתא אינון גוברין, דהיינו בעת שהניצוצן משפיע להם הארץ הבינה, הנבחנת לאור זכר, ועבדין שליחותא בעלמא, דהיינו שמאירים אל התחתונים, ועד לא מסיימי מתדעכי, דהיינו כל עוד שמאירים בבחינת הימין הם עושים שליחותם בעולם, ואז נבחנים לרוחין,

אבל

גוברי, לזמנין רוחין, לזמנין עירין קדישין, ניצוצות לוחטות הללו, פעמים הן נקבות ופעמים הם זכרים לפעמים רוחות ולפעמים עירין קדושים. והביאור הוא להלן בדיבור הסמוך.

(כ) מאי טעמא, בגין דכד אתכליל האי חיותא בחיותא קדמאה, מגו תקיפו דאתכלילן דא בדא, נפקא חד נצוצא וכי: שואל מה הטעם, ואומר משום שבעת שנכללה חיה הוה עם חיה הראשונה, שיצאה מהאורות דרוחא דברקא, הנה מתוקן תוקף התכללותן זו בזו יצא מקן ניצוצן אחד הלוחט תמיד ואינו נכבה לעולם, ושאטא ואזלא אבתרייהו דאינון תרין ניצוצין, והניצוצן משוטט והולך אחרי שני הניצוצות הללו, והשתא אינון גוברין ועבדין שליחותא בעלמא, ועד לא מסיימי מתדעכי וכי, ועתה הם זכרים, ועושים שליחותם בעולם, אבל טרם שגמרו את שליחותם הם מתכבים. וכי.

ביאור הדברים. מתוך ששורשיהם של ב' ניצוצות הללו הם הד' דלא קיימי בקיומיהו, שאינם ממשיכים בהארתם, כי להיותם נמשכים מלהט החרב המתהפכת, נחלקה הארתם תרי מימינא ותרי משמאלא, וכשמאירים מבחינת השנים שבימין מתקיימים אבל כשמתחילים להאיר מבחינת השנים שבשמאל הם מתכבים כנ"ל ע"כ גם ב' הניצוצין שיצאו מהם נוטים ג"כ לימין ושמאל ואינם על קיומם. ולפיכך בכדי לתקן אותם נזדווגה ונכללה חיה זו דלחט החרב, עם חיה העליונה הראשונה (דבוי"י דף מ"ד ע"א *) מ"ד ע"ב)

ה' בהו, ונהיר לון, ואתהדרן כמלקדמין, בגין דההוא ניצוצא כליל מכלא, כליל מדי גוונים, ובגין דא אינון מתהפכין לכל הני גווני.

קכב) רוחא דא, אתכליל ברוחא אחרא, כדקאמרן, ואתחזון תרין כחדא, ולא כאחרנין סדמאין, דכד אתכליל דא בדא, לא אתחזי בר חד, והכא אתחזון כ' תרין, וקיימי בחביבותא, כלילן מכלהו י' תתאי, ואע"ג, דאינון תרין, אינון חד. כד אתפשט, רוחא ברוחא, ואתחזון בחביבותא, כ' כלילן מכלהו תתאי, דא הוא רזא, דכתיב * שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים בשושנים. קכג) וכד תרין רוחין מתפשטן, דא בדא בחביבותא, כדין אתהדר האי היכלא, ואקרי היכל אהבה, היכלא דרחימותא, היכלא דא קאים תדיר בקיומיה,

מסורת הזהר

(א) שני שדיך (שה"ש ד') ח"ב רג"ו ת"ז תקי' ו' בהשמות קמו.

חלופי גרסאות: א' נ"א להו, ב' נ"א ליג תרין, ג' נ"א ליג תתאי, ד' נ"א בר דאתפשטו, ונ"א דאתפשט וליג כד (אה"ל), ח' נ"א ליג כלילן, ונ"א ודא.

חיכל ה' חסד

הסולם

י' חיכלות דמויא דבריאח

קכב) רוחא דא אתכליל ברוחא אחרא כדקאמרן, ואתחזון תרין

כחדא, רוח זה התחתון, נכלל ברוח האחר העליון, כמו שאמרנו לעיל (דף מ"ב אות ס"ה ע"ש) ונראים שניהם כאחד, ולא כאחרנין קדמאין דכד אתכליל דא בדא לא אתחזי בר חד, והכא אתחזון תרין וקיימי בחביבותא כלילן מכלהו תתאי, ולא כהאחרים הראשונים, שבעת שנכללו זה בזה לא נראה אלא אחד, (כג"ל אות ס"ה) אבל כאן נראה שנים העומדים באהבה וכוללים מכל היכלות התחתונים. ואע"ג דאינון תרין אינון חד, כד אתפשט רוחא ברוחא, ואתחזון בחביבותא כלילן מכלהו תתאי דא הוא רזא דכתיב וכו' ואע"פ שנראים שנים רוחות, הם אחד כשמתפשט רוח ברוח ונראים באהבה כלולים מכל התחתונים. וז"ס מה שכתוב שני שדיך וגו'. הביאור הוא להלן בדיבור הסמוך.

קכג) וכד תרין רוחין מתפשטן דא בדא בחביבותא, כדין אתהדר האי

היכלא ואקרי היכל אהבה: וכששני הרוחות מתפשטים זה בזה, אז חוזר ההיכל הזה ונעשה להיכל אהבה.

היכלא דרחימותא, היכלא דא קאים תדיר בקיומיה, אתגניז ברזא דרזין למאן דאצטרך לאתדבקא ביה, והכא כתיב וכו', היכל האהבה, היכל זה, עומד תמיד בקיומו, ונגנז בסודי סודות, זולת למי

שצריך

אבל כשנוטים לבחינת שמאל הם מתכבים, ואינם יכולים להמשיך שליחותם. ואז נבחנים לעיריין, וההוא ניצוצא בטש בהו, ונהיר לון ואתחדשון כמלקדמין, ואינון נוקבי, ואזלי ושאטן, וניצוץ ההוא מכה ומאיר אליהם, אחר שנתכבו, והם מתחדשים כמקודם, והם נקבות, כלומר שהניצוץ משפיע להם עתה הארות המלכות הנבחנות לנקבות כג"ל, והולכים ומשוטטים, ועד לא מסיימי מתדעכי, וטרם שגמרו שליחותם בעולם הם מתכבים. כלומר, כל עוד שהאירו בבחינת הימין נקראים רוחין והם הולכים ומשוטטים, וכשנוטים לשמאל נקראים עיריין והם מתכבים. והאי ניצוצא בטש בהו ונהיר לון ואתהדרן כמלקדמין, והניצוץ חוזר ומכה ומאיר אליהם, אחר שנתכבו, וחוזרים ומתחדשים כמקודם. וכן תמיד, כי בכל פעם שנכבים, מחדש אותם הניצוץ, פעם בימין ושמאל דבינה, דהיינו ברוחין ועיריין זכרים. ופעם בימין ושמאל דמלכות, דהיינו ברוחין ועיריין נקבות. ונמצאים מתהפכים תמיד על ארבע בחינות הללו. בגין דההוא ניצוצא כליל מכלא, כליל מדי גוונים ובגין דא אינון מתהפכין לכל הני גווני, משום שניצוץ הזה כולל מכולם, וכלול מדי גוונים, ומשום זה ב' הניצוצות המקבלים ממנו מתהפכים לכל אלו הגוונים הנזכרים, דהיינו לזכרים ולנקבות לרוחות ולעיריין.

(דמוי דף מ"ד ע"ב)

אתגניו ברזא דרוזין, למאן דאצטריך לאתדבקא ביה: והכא כתיב * אתן את דודי לך.

קכד) לבתר כד נהרין, תרין רוחין דאינון חד, נפקי כמה חיילין, לכמה סטריין, אלפיין ורבוון דלית לון שיעורא, מנהון אקרון ^ב דודאים, מנהון ^ג גפנים,

מסורת הזהר

(א) אתן את דודי לך, (שה"ש ז') ח"ב רנג. ת"ז תקי ו' בהשמות קמד. ב) דודאים, ח"א קלהו קנו: קנו: רמב. רמג. ג) גפנים—רמונים, ח"ב רנג. ת"ז תקי ו' בהשמות קמד.

היכל ה' חסד

הסולם

ו' היכלות דאויא דבריאח

שדיך, היינו ב' הרוחין שבכאן: הרוח דברקא, שהוא בחינת עיימ דפנים, והרוח דמלהסא, שהוא בחינת עיימ דאחורים הם שניהם כשני עפרים, היינו מחמת התכללות רוח העליון שבו נבחנת המלכות בהשם עפר, בהרוח התחתון, וע"כ אפילו רוח התחתון נבחן בבחינת עפר, והם שניהם כשני עפרים. וכן נבחנים שניהם בבחינת תאומי צביה, מחמת התפשטות רוח התחתון, שבו נבחנת המלכות בשם צביה, בהרוח העליון, וע"כ אפילו רוח העליון נבחן בשם צביה, והם שניהם תאומי צביה, באופן, שמעלת ב' הרוחין נראים בכל אחד מהם, מחמת התפשטותם זה בזה, וע"כ מאירים שניהם רק כרוח אחד, דהיינו כבחינת רוח העליון שהיא מוחין דפנים. וע"כ מסיים הכתוב הרועים בשושנים, שבנין המלכות בסוד מוחין דפנים, נקרא בשם שושנה. לאפוקי שאינם מאירים מבחינת מוחין דאחורים שברוח התחתון. שמבחינה זו נקראת המלכות בשם חבצלת, ולא בשם שושנה.

קכד) לבתר כד נהרין תרין רוחין דאינון חד, נפקי כמה חיילין לכמה סטריין אלפיין ורבוון דלית לון שיעורא: אח"כ, כשמאירים ב' הרוחות שהם אחד, דהיינו ההתכללות דמין הב' הנ"ל, יוצאים מהם כמה צבאות לכמה בחינות, לאלפים ולרבבות שאין להם שיעור, מנהון אקרון דודאים, מנהון גפנים, מנהון רמונים, חלק מהם נקראים דודאים, בסו"ה הדודאים נתנו ריה. ומהם שנקראים גפנים, בסו"ה אם פרחא הגפן ומהם שנקראים רמונים, בסו"ה הנצו הרמונים. פירוש, שסובב על מ"ש לעיל אות קכ"ג, שבהיכל הזה נאמר אתן את דודי לך, ע"כ הוא מברר כאן תשלום המקרא הזה. שכתוב שם נשכימה לכרמים נראה אם פרחא הגפן, פתח הסמדר הנצו

שצריך להתדבק בו, וכאן כתוב אתן את דודי לך.

ביאור הדברים. כי אלו ב' רוחין הי"ם עיימ דאחור ועיימ דפנים, (כנ"ל דף מ"ב ד"ה ולהבין הדברים). וצריכים לכלול אותם זה בזה, מטעם המתבאר במראות הסולם כאן (דף ל"ט אות יוד) ויש ג' מינים של התכללות. א) שהרוח דמוחין דאחורים נכלל כולו בהרוח דמוחין דפנים עד שלא נודע כי בא אל קרבו (כנ"ל דף מ"ב אות ס"ה) ונמצא שאין כאן רק מוחין דחסדים בלבד, כי הארת החכמה שהיה נמשך בהמוחין דאחורים נכללו בהמוחין דפנים ואינם. ב) הוא שהרוח דמוחין דאחורים נכלל בהרוח דמוחין דפנים ולא נתבטל בו אלא שנראה שם מציאותו, ונראים שם ב' מיני המוחין, אמנם רק מוחין דפנים בלבדם מאירים, ומוחין דאחורים אע"פ שנמצאים שם לא יוכלו להאיר וי"ש כאן והכא אתחזון תרין וכו' ואע"ג דאינון תרין אינון חד כלומר אע"פ שמציאות הרוח עם המוחין דאחורים נמצאים שם, מ"מ מבחינת ההארה הם אחד, כי רק הרוח העליון בלבדו הוא המאיר. ג) הוא כשנכללים ב' הרוחות זה בזה, באופן, אשר הרוח העליון כלול ומאיר גם במוחין דאחורים של הרוח התחתון, ורוח התחתון כלול ומאיר גם במוחין דפנים מרוח העליון, כי עתה יש הארות חכמה וחסדים ברוח העליון, וכן ברוח התחתון.

וזהו שמביא המקרא שני שדיך כשני עפרים תאמי צביה הרועים בשושנים, בביאור ההתכללות דמין הב'. כי בחינת המלכות בעיימ דפנים, שה"ס מנעולא, נקראת עפר, ובחינת המלכות בעיימ דאחורים, שה"ס מפתחא (ע"י לעיל בתקדמת הזהר דף מ"ו ד"ה ולא אתרשים) היא נקראת צביה. וזה שיעור הכתוב שני (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

מנהון רמונים, עד דמטו כמה חיילין לבר, עד ההוא ככבא דאקרי א נגה, יוכלהו בחביבו דלא מתפרשין לעלמין, בהכא כתיב א אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו: ז הכא השתחואה ופרישו דידין לאתדבקא ברחימו דמאריה.

קכה) ⁶ היכלא שתיתאה: הכא הוא רוחא דאקרי חוט השני רזא דכתיב י כחוט השני שפתותיך, האי היכלא י אקרי היכל הרצון, הכא רוחא דאיהו רעוא, דכל הני רוחין תתאין רהטין אבתריה, לאתדבקא ביה, בנשיקה ברחימותא.

קכו) האי רוחא אתכליל בשית, וקיימא בשית, אתכליל בשית דלתתא בהדיה, וקיימא בשית עלאין, ובגין כך, האי רוחא אפיק תריסר נהורין, כלילן

<p>מסורת הזהר</p> <p>(א) נגה, לעיל דף מ"ז ציון א' וש"נ ב) אם יתן איש וגו' ח"ב רנ"ג: נה: רנ"ג. רנ"ט. ג) פרישו דידין, ח"ב ס"ו. ד) כחוט השני שפתותיך, (שה"ש ד') ח"א רמ"א ח"ב רנ"ג: רנ"ג. ת"ז חקי י"ג כח. ח) נשיקה, ח"א ע' ח"ב צו. קכ"ד: קמוי קמו. רנ"ג: רנ"ג. ח"ג רנ"ג: רנ"ג. ז"ח חוקת נ"א טב שנא, טג שג. שח"ש ס"ג טג שד, טד שכב שכה שלד, ס"ד טא שא, טב שו שטו שכנ.</p> <p>חלופי גרסאות: א ג"א נגה, ב ג"א וכלא, ג ג"א הכא (כתיב), ד ג"א הכא כתיב, ה ג"א האי היכלא, היכלא דאקרי, ו ג"א היכלא דאקרי היכלא דרעוא הכא רוחא וגו' (אה"ל).</p>	<p>דרך אמת</p> <p>(א) ת"ת.</p>
--	--------------------------------

<p>היכל ו' ת"ת</p> <p>הם בחינת ג"ר, ורק כאן בהיכל החמישי שהיא בחינת ו"ק דג"ר, צריכים לפשוט ידים. וע"י לעיל דף ע"ד ד"ה הכא קידה.</p> <p>היכל הששי, ת"ת</p> <p>קכה) היכלא שתיתאה. הכא הוא רוחא דאקרי חוט השני, רזא דכתיב כחוט וגו': היכל הששי. כאן הוא הרוח הנקרא חוט השני, בסוד הכתוב כחוט השני שפתותיך וגו' הכא רוחא, דאיהו רעוא, דכל הני רוחין תתאין רהטין אבתריה, כאן הרוח שהוא רצון, אשר כל אלו הרוחות התחתונים רצים אחריו להשיגו. לאתדבקא ביה בנשיקה ברחימותא, להתדבק בו בנשיקה באהבה. והטעם שחרוז נקרא חוט השני, יתבאר להלן בסמוך.</p> <p>קכו) האי רוחא אתכליל בשית וקיימא בשית, אתכליל בשית דלתתא בהדיה וקיימא בשית עלאין: רוח הזה נכלל בששה, ועומד בששה, כי נכלל מששה היכלות התחתונים ממנו, ועומד בששה עליונים. כלומר שהעליון כלול בעצמו מכל התחתונים ממנו, וע"כ יש בו עצמו ששה היכלות מבחינת התכללות. ואלו נבחנום בו להיכלות עליונים. ומלבד זה הרי עולים אליו</p>	<p>ז' היכלות דאריא דברואה</p> <p>הנצו הרמונים שם אתן את דודי לך, הדודאים נתנו ריח וגו'. וגי בחינות אלו נמשכים מחג'ת, שהם מוחין דפנים. דודאים הם בחינת חסד. רמונים הם בחינת גבורה. גפנים הם בחינת תפארת.</p> <p>עד דמטו כמה חיילין לבר, עד ההוא ככבא דאקרי נגה: עד שמגיעים כמה צבאות לחוץ מההיכל, עד אותו הכוכב הנקרא נוגה. שמכוכב הזה מושפע להתחתונים. וע"י לעיל דף מ"ז ד"ה תחות.</p> <p>וכדהו בחביבו דלא מתפרשין לעלמין, אחר שנכללו הרוחות זה בזה, הם כולם באהבה, ואינם נפרדים לעולם. בהכא כתיב אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. הכא השתחואה ופרישו דידין לאתדבקא ברחימו דמאריה, כאן נוהג השתחואה ופשוט ידים כדי להתדבק באהבת רבוננו. לעיל בהיכל הנצח נאמר השתחואה בלבד, דהיינו הרכנת הראש עד שיראה איסר מכנגד לבו. ולעיל בהיכל הרביעי נאמר קידה, דהיינו עד שיגע פניו בארץ, שהוא כולל לכל הגוף, ולא הוצרך שם פשוט ידים. והוא מטעם כי שם הוא בחינת ו"ק דפנים כמ"ש במראות הסולם כאן, וידיים (דפו"י דף מ"ד ע"ב)</p>
---	--

כלהו מתתא ומלעילא, הני תריסר נהורין, אינון חדון לסלקא לעילא, ולקבלא כל אינון דלתתא.

חלופי גרסאות: א גי'א חדון, וגי'א חדון.

ו' היכלות דאויא דבריאח

הסולם

היכל ו' ת"ח

מנשיקות פיהו, וכד נשיקה איהו יעקב, דאיהו רוח, וכו', הנשיקין שבהיכל הששי הזה, הם לזווג רוח ברוח, כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו, וכל נשיקה היא בחינת יעקב, שהוא בחינת רוח וכו'. שפירושו ו"ק, דהיינו אור דחסדים, אלא שהוא ו"ק עליונים דג"ר עליונים, והוא כל בחינת הג"ר המאירים בהעולמות.

ולפיכך מטרים שהתחתונים נשלמו במוחין דהארת חכמה מסוד המוחין דאחורים, וכן מהיכל החמישי, לא יוכלו לקבל מהזוג דנשיקין שבכאן, כי הגם שהיא אור דחסדים אמנם הוא ו"ק דג"ר העליונים, הנבחן לג"ר ממש, ומטרים שהתחתונים מסבלים הארת החכמה הם בחינת ו"ק בלי ראש כנודע. ונמצא שהיכל הששי הוא בחינה בפני עצמו, דהיינו ו"ק דג"ר מבחינת חסדים, וכנגדו ההיכלות התחתונים ממנו הם בחינה בפני עצמו דהיינו ו"ק דג"ר מבחינת המוחין דהארת חכמה.

וזה אמרו האי רוחא אתכיל בשית וקיימא בשית וכו', רוח הזה נכלל בששה, חג"ת נה"י דהיינו ו"ק דג"ר, ע"י ההיכלות התחתונים שעלו אליו, ועומד בפני עצמו ג"כ בששה חג"ת נה"י דהיינו ו"ק דג"ר, וכו', וההפרש ביניהם רב מאד כי חג"ת נה"י של עצמו הם בחינת חסדים, דהיינו אירא דכיא כנ"ל, אבל חג"ת נה"י של התחתונים הם בהארת החכמה, כנ"ל. וז"ש כלין כלהו מתתא ומלעילא, שהייב אורות נכללו כולם זה בזה, מלמטה ומלמעלה, כלומר, החג"ת נה"י של מעלה שהם אירא דכיא, נכללו מהחג"ת נה"י של מטה, שהם הארת חכמה, נכללו מהחג"ת נה"י של מעלה שהם אירא דכיא, וכן חג"ת חסדים. הני תריסר נהורין, אנון חדון לסלקא לעילא, אלו ייב האורות מהתכללות של מעלה בחסדים, שמחים בעליתם למעלה בהתכללותם בחסדים. ולקבלא כל אינון דלתתא, וכן הם שמחים לקבל ההתכללות של מטה, דהיינו המוחין דהארת החכמה.

היכלא

אליו כל היכלות התחתונים דרך העמודים שבאמצע כל היכל והיכל, כנ"ל, וע"כ יש בו ששה היכלות מבחינת מה שמקבל בתוכו את היכלות התחתונים ונכלל מהם, ואלו נבחנו בו לששה היכלות תחתונים. ובגין כך האי רוחא אפיק תריסר נהורין, כלין כלהו מתתא ומלעילא. ומשום זה הוציא רוח הזה ייב אורות, שכל אחד ואחד כולל מלמטה ומלמעלה.

הני תריסר נהורין, אינון חדון לסלקא לעילא, ולקבלא כל אינון דלתתא:

ייב אורות אלו הם שמחים כולם לעלות למעלה, וכן שמחים כולם לקבל כל אלו שהם למטה. פירוש כי אלו ששה היכלות, אע"פ שהם ששה מ"מ נבחנו לעשר ספירות, כי היכל התחתון כולל שתיים, יסוד ומלכות, והיכל העליון כולל שלש, כח"ב, וע"כ הם עשר. והיכל השביעי ה"ס ע"ס בפ"ע שה"ס קדש קדשים כמ"ש להלן. וז"ש אתכיל בשית דלתתא בהדיה, וקיימא בשית עלאין שלכאורה קשה הרי לא יש למטה ממנו רק חמשה היכלות ולא ששה, ובהאמור מובן שהכוונה הוא, שהוא לבדו כולל ג"ר כח"ב, ותחתיו נבחנו חג"ת נה"י שהם ששה. וזה שמביא הכתוב כחוט השני שפתותיך, להורות שהרוח שבכאן היא בחינת ראש, כי השפתים הם בראש, ונקרא חוט השני, שהוא לשון משנה, על שם המלכות דראש, שהם השפתים, להיותה מתוקנת במשנה, דהיינו בב' המלכיות הנק' מעולא ומפתחא, כנוהג בג"ר, משא"כ בו"ק אין מגולה שם רק מלכות אחת שה"ס מפתחא בלבדה והמעולא טמיר ונעלם שם. (כנ"ל בהקדמת זוהר דף מ"ז ד"ה ולא אתרשים עשה)

ולפיכך הזווג שבכאן הוא להמשכת אירא דכיא בסוד אתדבקתא רוחא ברוחא, שה"ס ד' רוחין דאהבה, כמ"ש בזהר תרומה דף קמ"ו ע"ב, ע"ש. שה"ס אור הרוח של הג"ר העליונים, דהיינו ו"ק דג"ר, כי הג"ר דג"ר אינם מתגלים בהעולמות. וז"ש (בוהר בהיכלות פי' סקודי רנ"ו ע"ב) האי היכלא שתיאאה באינון נשיקין, לאתדבקא רוחא ברוחא, כד"א ישקני (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

קכו) היכלא דא דאיהו רצון, רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין, וסליק לון הכא, דא הוא דאפיק רצון מה' בחביבותא. בגו היכלא דא, * אתכניש משה, ^ב ברחימו דנשיק נשיקי רחימותא, האי הוא היכלא דמשה, רוחא דא, רוחא דרחימותא, רוחא דיחודא, דאמשיך רחימו לכל סטריין.
קכח) ^ה אינון תריסר נהורין, סלקין ולהטין, מנציצו דלהון נפקי, ארבע חיוון קדישין, רחימי דאהבה, אלין אקרין ^ג חיות גדולות, לאתחברא אינון זוטוי, לאתכללא בהו ^ד דכתיב ^ה חיות קטנות עם גדולות.

מסורת הוהר

(א) אתכניש משה, ח"ב פח: קנו, רגנ: ב) ברחימו דנשיק, (מיתת נשיקה) ח"א קסח. ח"ב ככד, ג) חיות גדולות—זוטוי, ח"א רמו: ת"ז תקי, כ"א מגו ד) חיות קטנות עם גדולות, (תהלים ק"ה) ח"א סבו פו, רלו. רמו: ח"ב מה: מט. נה, ח"ג יוד. ת"ז תקי, כ"א מגו. תקי י"א בהשמטות קמו: ז"ח תשא מ"ו טא טית.

חלופי גרסאות: א ג"א ואינון. ב ג"א ליג דכתיב.

היכל ו' ת"ת

הסולם

ז' היכלות דאוי"א דבריאה

סטריין רוח זה הוא רוח האהבה, רוח היחוד, הממשיך אהבה לכל הבחינות, ואנון תריסר נהורין סלקין ולהטין, ואלו י"ב האורות שבהרוח, עולים ולהטיס, כלומר, שמבחינת התכללותם בהתכללות של מעלה דאורא דכ"א, הם עולים. ומבחינת התכללותם בהתכללות של מטה, של הארת החכמה, הנמשך מקו שמאל, הם לוחטים.

קכח) מנציצו דלהון נפקי ארבע חיוון קדישין רחימי דאהבה,

אלין אקרין חיות גדולות: מהתנוצצות שלהם

יוצאות ארבע חיות קדושות חביבי האהבה, אלו נקראות חיות גדולות, לאתחברא אינון זוטוי לאתכללא בהו דכתיב וכו', להתחבר עם חיות הקטנות,

ולהכלל בהם, שכתוב, חיות קטנות עם גדולות,

פירוש, שאלו י"ב נהורין שה"ס שהרוח אתכליל משית דלתתא, וקיימא בשית עלאין.

שהם חגי' נהיי של עצמו, שהעליון כלול מכל התחתונים, וחגי' נהיי של היכלות התחתונים העולים אליו, הנה הם הוציאו

דוגמתם בבחינת החיות, והם ג"כ חיות דבחינת עצמו, וחיות דהיכלות העולים אליו. וכיון שכולל

כל התחתונים להיותו העליון מכולם, לכן יש בו ד' חיות מבחינת עצמו, והם נבחנים לחיות גדולות, והוא במשונה מהיכלות התחתונים שאין

בכל אחד רק חיה אחת. וכן יש בו י"ב מצד היכלות התחתונים העולים אליו, כמ"ש להלן.

באופן ששית נהורין של עצמו, הוציאו ד' חיות גדולות, ושית נהורין דלתתא הוציאו י"ב חיות קטנות. וי"ש לאתחברא אנון זוטוי

לאתכללא

קכו) היכלא דא דאיהו רצון, רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין וסליק לון הכא, דא הוא דאפיק רצון מה' בחביבותא:

היכל הזה, שהיא היכל הרצון, להיותו רצון של הכל, מי שקושר קשרים, דהיינו שמיחוד

יחודים, ומעלה את היכלות התחתונים אל ההיכל הזה, זה הוא אשר יפק רצון מה' באהבה.

בגו היכלא דא אתכניש משה ברחימו, דנשק נשיקי רחימותא,

בתוך היכל זה נאסף משה אל עמו באהבה, שנשק נשיקי אהבה, שז"ס מ"ש וימת משה

על פי ה'. שה"ס מיתת נשיקה כמ"ש חז"ל. האי הוא היכלא דמשה, זה הוא ההיכל של משה.

ולא יקשה לך מ"ש בזהר (בהיכלות סקודי רנ"ו ע"ב) שזה ההיכל הוא של יעקב. הענין הוא, כי היכלות דסקודי מדברים מן היכלות

דז"א דבריאה, והיכלות שבכאן מדברים מהיכלות דאוי"א דבריאה, והיכלות דאוי"א נבחנים לפנימיות, והיכלות דז"א נבחנים לחיצוניות אליהם, ונודע,

שיעקב ומשה, שניהם בחי' ת"ת, שהוא אור הרוח, אלא יעקב הוא מלבר, דהיינו בחינת חיצוניות של הת"ת ומשה הוא מלגו, דהיינו בחינת פנימיות של הת"ת.

ולפיכך כאן בהיכלות דאוי"א, שייך היכל הששי למשה, שהוא פנימיות ת"ת, שהוא סוד הדעת. ושם בהיכלות דז"א, שהם חיצוניות לאוי"א, שייך היכל הששי ליעקב, שהוא חיצוניות הת"ת.

רוחא דא רוחא דרחימותא, רוחא דיחודא, דאמשיך רחימו לכל

(דטוי דף מ"ד ע"ב)

קכט) אלין אחידן דא בדא, א לד' סטריין, ב כאגוזא דמתחברא לד' סטריין, ובג"כ אקרי היכלא דא גנת אגוז, דכתיב ב' אל גנת אגוז ירדתי, מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז, ירדתי, דאיהו היכלא דרחימו, לאתדבקא דכורא בנוקבא.

קל) אלין ארבע, מתפרשן לתריסר, תלת תלת לכל סטר, כל אינון תתאי כלילן בהו, ובהו קיימין רוחין ברוחין, נהורין בנהורין, כלהו אלין באלין, עד דאתעבידו חד, וכדין האי רוחא דכליל מכלהו, סלקא ל' לאתעטרא ברוחא דלעילא, מסורת הזהר

א) די סטריין כאגוזא, ח"ב טו, ב) אגוזא, ח"א מד, רסב, ח"ב טו, קמו, רלג, רנד, רנט, ת"ז תקי י"ח לו, תקי כ"ח ע, עא, תקי נ"ח צבו, תקי ס"ט קיו, תקי ע' קכג, ז"ח בראשית א' טב שיא, ט' טד שמט, י"ח טא שלד, שה"ש ע' טד שט, ג) אל גנת אגוז, (שה"ש ו) בראשית א' דף ק"א ציון בי ו"ש"ג.

חלופי גרסאות: א) ג"א מתחברא, ונ"א לאתחברא, ב) ג"א לאתערא.

היכל ו' ת"ח

הסולם

ו' היכלות דאורי' דבריאח

קל) אלין ארבע מתפרשן לתריסר, תלת תלת לכל סטר, כל אינון תתאי

כליקן בהו: אלו ארבע חיות הגדולות מתחלקים ל"ב

ג' ג' לכל צד שבד' צדדים, כל היכלות התחתונים כלולים

בהם. דהיינו כמ"ש לעיל, שמתוך שיש בהי"ב

נהורין ששה של בחינת היכל בעצמו, וששה

מעליות היכלות התחתונים, כן הוציאו דוגמתן

בהחיות, ששה נהורין דהיכל עצמו, הוציאו

ד' חיות גדולות, שהם חו"ב תו"מ של עצמם,

שכל אחת מהם כלול מד' סטריין והם ששה

עשר. וששה נהורין דהיכלות התחתונים הוציאו

י"ב חיות הקטנות שמחזה ולמטה, שכל אחת

מהד' אינה כלולה רק מג'. וז"ש כל אינון

תתאי כלילן בהו, שאלו י"ב הם המתכללות

היכלות התחתונים שעלו להיכל זה. וכבר נתבאר

לעיל (דף מ"ו ד"ח ביאור) שמקום גילוי הארת

החכמה, אינו בבחינת ד' סטריין, שכל אחד כלול

מד', שהם בבחינת מחזה ולמעלה אלא בד' סטריין

שכל אחד כלול מג' שהם בבחינת מחזה ולמטה.

ובהו קיימין רוחין ברוחין נהורין

בנהורין, כלהו אלין באלין עד

דאתעבידו חד. ובאלו י"ב חיות קטנות, עומדים

רחות ברוחות ואורות באורות, וכולם הם אלו באלו עד

שנעשו כולם אחד. כי אלו י"ב הם נמשכים מששה

אורות של היכלות התחתונים שעלו לכאן, כנ"ל

בדיבור הסמוך, וע"כ עומדים שם כל הרוחות

וכל האורות של היכלות התחתונים, ובהם

מתיחדים כולם זה בזה עד שנעשו אחד.

וכדין האי רוחא דכליל מכלהו סלקא

לאתעטרא ברוחא דלעילא ההוא

דאסרי

דאתכללא בהו, שיתחברו החיות גדולות עם י"ב הקטנות הכלולים בהם.

קכט) אלין אחידן דא בדא דד' סטריין, כאגוזא דמתחברא לד' סטריין:

אלו החיות גדולות נכללות זו בזו לד' צדדים, כמו האגוז שד'

חלקים מתחברים בהפני שבו, דהיינו שכל אחת מהד'

כוללת בתוכה כל הד'. והוא מטעם היותו

מבחינת מחזה ולמעלה, ששם יש פני אדם,

ושם מקום הזווג. אבל בבחינת מחזה ולמטה

שאינ שם רק ג' צדדים, שהם חו"ב ות"ת, וחסר

שם פני אדם, אין שם מקום זווג, ובג"כ

אקרי היכלא דא גנת אגוז, ומשום זה

נקרא היכל זה בשם גנת אגוז, דהיינו על שם

ד' סטריין שבכל היה כמו האגוז, שזה יורה על

מקום הזווג. דכתיב אל גנת אגוז ירדתי,

מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז

ירדתי כמ"ש אל גנת אגוז ירדתי, ומהו אל

גנת אגוז שאומר הכתוב, הכונה הוא, שבשכיל

גנת אגוז ירדתי, דאיהו היכלא דרחימו

לאתדבקא דכורא בנוקבא, משום שהוא

היכל האהבה לזווג ז"א בנוקביה.

ולא יקשה לך הרי בכל היכל והיכל

מהתחתונים יש ד' סטריין מחזה ולמעלה של

החיה אשר שם, ולמה דוקא כאן מקום הזווג

ולא בהתחתונים. והענין הוא, כי כל היכלות

כלולים זה מזה, וע"כ יש ד' סטריין בכל היכל

והיכל, אמנם אינם מבחינת עצמם אלא מבחינת

התכללות של היכל זה בתוכם, וע"כ אין מקום

זווג רק בהיכל זה, משום שד' הסטריין שבכאן

הם מבחינת עצמו,

(דסרי דף מ"ד ע"ב)

ההוא דאקרי שמים, וזמין ליה, לאתחברא בהדיה, כיון דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה, אמר * ישקני מנשיקות פיהו, וכדין איהו חדוה לאתקשרא רוחא ברוחא, ולאשתלמא דא בדא, כדין איהו שלימו בחבורא חדא.
קלא) כיון דהאי רוחא אתחבר בהדיה, ואשתלים דא בדא, ואתנהירו דא בדא בכל שלימו, כדקא חזי, ה בהאי רעותא כ דצלי ב"ג זכאה, דסליק כולא כדקא חזי, *) עד ההוא אתר לחברא רחימו דא בדא, כדין כל אינון היכלין,

מסורת הוהר

א) ישקני מנשיקות פיהו, (שה"ש א') ח"א ע: קלו קלו. קסח. ח"ב יחו קכו. קכדו. קמו. קמו. רנד. רנו. ח"ג רסו. ז"ח חוקת נ"א טג שכד שה"ש ס"ג טא שכז. טב שא. טג שו. טד של שמ שטס. ס"ד טא שלג. טב שטו שכז. תק"ח קי"ב טא שב.

חלופי גרסאות: ה נ"א ל"ג בהאי עד כדקא חזי. כ נ"א בצלותא דב"ג. ג נ"א כדין שמיא [שמים] אתחבר ברוחא דא ברחימו בשלימו באתנהרותא מתרבקן דא בדא כדין.

היכל וי ת"ת

הסולם

זי היכלות דאורי דברואה

דא בדא. ואז הוא בשמחה, להזדווג רוח ברוח דהיינו רוח הרצון הכלול מכל התחתונים, עם הרוח דאצילות שה"ס ז"א הנק' שמים, שה"ס זווג דנשיקין להמשכת חסדים דאורא דכיא ולהשתלם בהארית חכמה זה מזה, שהוא מבחינת היכלות התחתונים הכלולים בהרוח שבכאן, שה"ס כי טובים דודין מיינ. כדין איהו שלימו בחבורא חדא, אז הוא שלם, בחיבור אחד מכולם. כלומר, מכח שנתחברו בו כל היכלות התחתונים, ע"כ נעשה שלם הן בהחסדים הן בחכמה. כמבואר.

קלא) כיון דהאי רוחא אתחבר בהדיה ואשתלים דא בדא, ואתנהירו

דא בדא בכל שלימו כדקא חזי: כיון שרוח הוה שבכאן נתחבר עם הרוח דאצילות הנקרא שמים, ונשלם זה מזה בהארית חכמה, והאירו זה מזה בהארית אורא דכיא, חסדים, בכל השלימות כראוי בהאי רעותא דצלי בר נש זכאה דסליק כולא כדקא חזי עד ההוא אתר, לחברא רחימו דא בדא. שכל זה נעשה בכח הרצון של אדם צדיק שהתפלל, והעלה כל היכלות שבבריאה עד מקום ההוא, שבעולם האצילות לזווג דנשיקין, לחברם באהבה זה בזה, כדין כל אינון היכלין וכל אינון רוחין דאתכלילו בהאי, כל חד וחד מאינון רוחין והיכלין דאנון בכללא דשמים, אז כל אלו הרוחות וכל אלו ההיכלות שנכללו ברוח הזה הנק' רצון, וכל אחד ואחד מאלו הרוחות והיכלות שהם בכלל ז"א דאצילות הנקרא

דאקרי שמים. ואז, אחר שכל התחתונים נעשו אחד, הרוח הוה שכלול מכולם, כי הוא כלול מיי"ב נהורין, אשר יי"ב נהורין כלולים מד' החיות הגדולות, ומיי"ב הקטנות, ויי"ב הקטנות כלולים מכל התחתונים, כמבואר, עולה הרוח עם כולם להתעטר באותו רוח העליון הנקרא שמים, שה"ס ז"א דאצילות, כי ז"א ה"ס רוח דאצילות, והוא נקרא שמים, כנודע. וזמין ליה לאתחברא בהדיה. וזמין אותו להתחבר עמו.

כיון דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה, אמר ישקני מנשיקות פיהו: כיון

שנקשרו בו כל אלו שלמטה, אמר ישקני מנשיקות פיהו פירושו, כי נתבאר לעיל (דף ס"ב ד"ה הגי') שמזווג הגדול דנשיקין נמשך אורא דכיא שה"ס אור דחסדים, ועדיין אינם ראויים לתחתונים, הצריכים להארית חכמה, ע"כ האורות שבהיכלות התחתונים שבהם הארית החכמה, צריכים להכלל בזווג הזה דנשיקין, ואז הם נשלמים הן מחסדים והן מהארית החכמה. וז"ש כיון דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה, שבזה נכלל הרוח שבכאן גם מהארית חכמה, אז אמר הרוח ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודין מיינ. כלומר, אחר שכבר טובים דודין מיינ, שה"ס המוחין דהארית חכמה הנקראים יין המשמח אלפים ואנשים, המסובלים מכל התחתונים, הרי הגיע העת לזווג דנשיקין, ואומר ישקני מנשיקות פיהו, כי עתה יהיה זווג מושלם בין מחסדים ובין מחכמה. וז"ש וכדין איהו חדוה לאתקשרא רוחא ברוחא, ולאשתלמא (דמוי דף מ"ד ע"ב *) מ"ה ע"א)

וכל אינון רוחין דאתכלילו בהאי, כל חד וחד מאינון רוחין והיכלין, דאינון בכללא דשמים, כל חד וחד נטיל ההוא היכלא, וההוא רוחא ⁶ דאתחזי ליה, לאתחברא בהדיה, ולאשתלמא בהדיה, כדקא יאות. ⁷ כגין דההוא רוחא ⁸ שתיחא דאקרי רצון, סליק לון לגבייהו, בההוא יחודא. (קלב) והכי אתחברין: שמים ⁷ דאיהי רוחא קדישא לעילא, נטיל היכלא דא, רוחא דא דאקרי רצון, לאתנשקא דא בדא, לאתחברא דא בדא, לאשתלמא דא בדא, ורוא דא ⁸ וישק יעקב לרחל וגו'.

מסורת הזהר

(א) וישק יעקב לרחל, (בראשית כ"ט) ח"ב צו. קכד: קמו: רנג: ח"ג רג. ז"ח שה"ש ס"ד טב שט.

חלופי גרסאות: ⁶ נ"א באתר דאתחזי. כ נ"א בגין דהאי רוחא שתיחא דאקרי שמים, דאיהו רוחא קדישא לעילא, נטיל היכלא דא, רוחא דא דאקרי רצון סליק לון לגבייהו בההוא יחודא והכי אחתברין רצון לאתנשקא וליג מבגין עד דא בדא, ג נ"א שביצאה. ד נ"א דאיהו.

היכל וי ח"ח

הסולם

וי היכלות דאויא דבריאה

בזה, וישתלמו זה בזה, וזה סוד וישק יעקב, שהוא ז"א לרחל, שהיא נוקביה, הכלולה מכל ששה היכלות שעלו לאצילות, כנ"ל. ועל דרך זה, אברהם דאיהו ימינא לעילא, נטיל היכלא דא דאקרי אהבה שהוא ימין ולמעלה, בז"א, דהיינו ספירת החסד דז"א, לוקח היכל הזה שנק' היכל אהבה, דהיינו היכל החמישי, שאומר לעיל (באות סכ"ג) וכד תרין רוחין מתפשטין וכו' אתהדר האי היכלא ואקרי היכל אהבה, ועד"ז כל שאר הספירות של הז"א. הגבורה שלו לוקח היכל הד', ונצח והוד שלו לוקחים היכל הג' והיכל הב', והיסוד שלו את היכל הא' כמו שמפרש לפנינו. פירוש. כי כשהששה היכלות עולים לאצילות הם נכללים בהנוקבא דז"א, ואז הז"א מתאחד עמהם, ובכל בחינה ובחינה משלהם משפיע בחינה אחת משלו ומשלים אותם, כמבואר. ובדרך כלל יש ג' זווגים בזו"ן, המכונים נשיקין, חיבוק, וזוג יסודות, שהווג דג"ר דזו"ן מכונה נשיקין, ומזווג הזה מקבל היכל העליון הכלול בג"ר דנוקבא הנק' רצון, והווג דחג"ח עד החזה דזו"ן, מכונה חיבוק, בסו"ה שמאלו תחת לראשי וימינו תחבטני, ומזווג הזה מקבל היכל החמישי הנקרא אהבה, שמקבל מחסד דז"א המכונה אברהם, והיכל הרביעי הנק' זכות, שמקבל מגבורה דז"א הנק' יצחק. והווג דנה"י שמחזה ולמטה דזו"ן, מכונה וזוג היסודות, ומתקבלים

הנקרא שמים. כל חד וחד נטיל ההוא היכלא וההוא רוחא דאתחזי ליה לאתחברא בהדיה, ולאשתלמא בהדיה כדקא יאות, הנה כל אחד ואחד מהם לוקח אותו והיכל ואותו הרוח הראוי לו, להתחבר עמו ולהשתלם ממנו כראוי. פירוש, כנגד כל אלו הרוחות והאורות הנ"ל המפורטים בששה היכלות דאויא דבריאה, יש ג"כ כנגדם רוחות ואורות בששה היכלות דז"א דאצילות, וכל בחינה ובחינה שבז"א דאצילות מתחבר עם הבחינה שכנגדה בששה היכלות דבריאה שעלו אליו, ואז הם נשלמים זה מזה כראוי, כמו שמבאר הזהר להלן. בגין דההוא רוחא שתיחא דאקרי רצון סליק לון לגבייהו בההוא יחודא, משום שהרוח הזה שבכאן הנקרא רצון העלה ביחוד הזה כל הרוחות והאורות שבהיכלות דבריאה אל הרוחות והאורות דז"א דאצילות. (קלב) והכי אתחברין: שמים, דאיהו רוחא קדישא לעילא, נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצון: וכן מתחברים כל בחינה ובחינה של הז"א עם הבחינה שכנגדה הנמצאת בהיכלות, והראויה להשתלם ממנו: שמים, דהיינו ז"א, והיינו רוח הקדוש העליון שבו, לוקח היכל זה העליון ורוח הזה העליון הנקרא רצון, לאתנשקא דא בדא, לאתחברא דא בדא, לאשתלמא דא בדא, ורוא דא, וישק יעקב לרחל, שיתנשטו זה בזה ויתחברו זה (דטו"י דף מ"ה ע"א)

קלג) אברהם, דאיהו ימינא לעילא, נטיל ^א רוחא דאקרי אהבה, לאתקשרא דא בדא לאתחברא דא בדא, ^ב למהוי חד, וסימניך, ^א הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, ושפירו דאתתא, באינון שדים.

קלד) יצחק, דאיהו שמאלא, נטיל ההוא היכלא דבי דינא, דכל דינין מתערין מתמן, רוחא דאקרי זכותא, לאתחברא דא בדא, ולאשתלמא דא בדא, למהוי כלא חד כדקא יאות: שאר ^ג נביאים נטלין ^ה תרין ^ד היכלין, חרין רוחין, ^ה נוגה וזהר ברזא דכתיב ^ב חמוקי ירכיך וגו', לאתקשרא אלין באלין ^ו למהוי חד. קלה) יוסף הצדיק, עמודא דעלמא, נטיל היכלא דספיר, רוחא דאקרי לבנת הספיר, ואע"ג דכתיב ^ג ותחת רגליו, בגין יקרא דמלכא, והכי הוא ודאי. ולבתר עמודא דא נטיל יתיר, דאיהו רזא דרזין, באתר דהיכלא שביעאה.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) זה יותר מתיישב מנוסחת פקודי שאמר שם נביאים וכו'. (א) הנה נא ידעתי, (בראשית י"ב) ח"א פא: תק"ח קי"ח טב שו. (ב) חמוקי ירכיך, לעיל דף ג' ציון א' וש"ג. (ג) ותחת רגליו, לעיל דף מ"א ציון ב' וש"ג.

חלופי גרסאות: א) נ"א מוסיף היכלא דקאמרין, ונ"א היכל אהבה, ונ"א היכלא אהבה דקאמרין, ונ"א היכלא, ונ"א אהבה. ב) נ"א מוסיף לאתנשקא דא בדא (אה"ל). ג) נ"א נביאין, ד נ"א היכלין דלתתא. ס) נ"א נגה, ו נ"א ולאשלמא אלין באלין, ונ"א ולאשתלמא אלין באלין.

זו היכלות דאוי"א דבריא

הסולם

היכל ו' תחת

מסבלים ג' היכלות התחתונים שמחזה ולמטה. קלג) וסימניך הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, ושפירו דאתתא באינון שדים: והסימן על זה, הוא הכתוב הנה נא ידעתי וגו' והיופי של אשה הוא בהשדים. כלומר בהיכל החמישי הוא סוד השדים, כנ"ל (באות סכ"ב) דא הוא רזא דכתיב שני שדיך וגו', ומשם אמר הו"א בסוד החסד שלו שהוא אברהם, אל נוקביה, הנה וגו' יפת מראה את, שה"ס השדים.

לאתקשרא אלין באלין למהוי חד: שאר נביאים חוץ ממושה, דהיינו נצח והוה-דו"א, לקחו שני היכלות שבהם ב' רוחות, נוגה וזהר, בסוד הכתוב חמוקי ירכיך וגו', שב' היכלות הללו כלולין בנו"ה דנוקבא הנקראים ירכין, שיתקשרו אלו באלו להיות אחד.

קלה) יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיד היכלא דספיר, רוחא דאקרי

לבנת הספיר, יוסף הצדיק שהוא עמוד העולם, דהיינו יסוד דו"א, לקח ההיכל הנקרא ספיר, ואת הרוח הנקרא לבנת הספיר, דהיינו היכל הא', ואע"ג דכתיב ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, שמשמע שלבנת הספיר הוא מתחתיו, מחוץ למדרגתו, ולא יסוד דו"א, היינו בגין יקרא דמלכא, משום כבוד המלך, אומר ומתחת רגליו, והכי הוא ודאי, והוא ודאי יסוד דו"א שהוא לוקח את היכל לבנת הספיר, ולבתר עמודא דא נטיד יתיר, דאיהו רזא דרזין, באתר דהיכלא שביעאה, ואח"כ עמוד הזה, דהיינו יסוד דו"א, לוקח יותר, שהוא סוד הסודות לפרשו, כי הוא לוקח במקום היכל השביעי, שהוא שם בסוד הזווג שביעאה בשביעאה כמ"ש לפנינו.

קלד) יצחק דאיהו שמאלא נטיל ההוא היכלא דבי דינא דכל דינין

מתערין מתמן, רוחא דאקרי זכותא: יצחק שהוא שמאלו של הו"א, דהיינו גבורה שלו, לקח אותו ההיכל של בית דין, שהוא היכל הרביעי, שכל הדינים מתעוררים משם, דהיינו רוח הנקרא זכות.

לאתחברא דא בדא ולאשתלמא דא בדא למהוי כלא חד כדקא יאות, שיתחברו זה בזה וישתלמו זה מזה שיהיו הכל אחד כראוי.

שאר נביאים נטלין תרין היכלין תרין רוחין נוגה וזהר, ברזא וכו' (דסו"י דף מ"ה ע"א)

עד הכא מתחברן דרגין, ומתחברן דא בדא, לאשתלמא דא עם דא, למהוי כלהו חד, כלא כדקא חזי. וכדין * ה' הוא האלקים וגו'. זכאה חולקיה בעלמא דין, ובעלמא דאתי, מאן דידע לקשרא לון, ולאנדבקא במאריה. קלו) הכא ה' הכרעה והשתחואה, וקידה, ופרישו דכפין, ונפילה דאפין. לאמשכא רעותא ודרוחא עלאה, נשמתא דכל נשמתין, דאיהו תליא לעילא ועד אין סוף דמניה נפקי נהירו וברכאן לאשלמא כלא מלעילא כדקא יאות. ולמהוי כלא בשלימו, מתתא ומלעילא, וכל אנפין נהירין בכל סטרין, כדקא יאות. כדין כל גזרי דינין מתבטלין, וכל רעותא אתעביד לעילא ותתא. ועל דא כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכתיב ^ג אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' אלקיו.

מסורת הזהר

א) ה' הוא האלקים, (מלכים א' י"ח) ח"ב קסא. ח"ג סה. רסד. ב) ויאמר לי עבדי אתה, (ישעיה מ"ט) ח"א עג. צו. קסט. ריט. רנו. ח"ב מג. מה: סב. עט. פד. פז. צו. קנב. קסא. קעו. רא. רג. רט. ח"ג ד. ח. כב. מא. נה. סא. פו. קדי. קיב. קכ. קל. קנא. קנה. קצה. רסה. ז"ח תרומה מ"א טד שלט. אחרי מ"ח טד שלו. רות פ"ו טד שח. ג) אשרי העם שככה לו, (תהלים קמ"ד) ח"א ד. מה: מה. ריג. רכא. ח"ב קלה. ח"ג סב. סג. סז. עג. צד. קיא. קלג. קסג. רכג. רלד. רמא. רס. רצב. שו. ת"ז תקי ס"ט קיב.

חלופי גרסאות: א) נ"א בהכרעה. ב) נ"א הכא השתחואה ונ"א השתחואה. ג) נ"א קידאה ונ"א וקידאה. ד) נ"א פרישא. ה) נ"א נפילה. ו) נ"א דרעוא. ז) נ"א לעילא. ח) נ"א לעילא. ט) נ"א נפקי. י) נ"א מלעיל.

היכל ו' ת"ח

הסולם

ז' היכלות דאריא דבריאח

בתריסר נהורין, וצריכים לזה כדי להמשיך הרצון של רוח העליון. דהיינו ג'ר דז"א, ששם סוד הנשיקין כנ"ל נשמתא דכל נשמתין, דאיהו תליא לעילא עד אין סוף, שהוא הנשמה של כל הנשמות התלוי למעלה, באריא עלאין עד שממשיך מא"ס, ע"י זווג דנשיקין האמור לעיל, דמניה נפקי נהירו וברכאן לאשלמא כלא מלעילא כדקא יאות, שממנו, מא"ס, יוצאים אורות וברכות להשלים הכל למעלה כראוי. שה"ס אור החסדים מבחינת שית עלאין דאריא, ולמהוי כלא בשלימו מתתא ומלעילא וכך אנפין נהירין בכל סטרין כדקא יאות, כדי להיות הכל בשלימות, מלמטה, דהיינו בהארט החכמה, ומלמעלה, דהיינו בהארט החסדים, שאז כל הפנים, דהיינו כל בחינות ג'ר מאירים בכל הבחינות כראוי, הן ג'ר דחסדים והן ג'ר דהארט חכמה. כדין כל גזרי דינין מתבטלין, וכך רעותא אתעביד לעילא ותתא ועל דא כתיב וכו', אז כל גזרות הדין מתבטלים, כי הג'ר דהארט החכמה מבטלים כל הדינים, וכל הרצון מתמלא למעלה ולמטה. היינו מכח הג'ר

עד הכא מתחברן דרגין, ומתחברן דא בדא לאשתלמא דא עם דא למהוי כלהו חד, עד כאן מתחברים המדרגות דז"א, עם המדרגות של ההיכלות, שמתחברים זה בזה כדי להשתלם זה עם זה שיהיו כולם אחד. כלא כדקא חזי הכל כראוי להיות, וכדין ה' הוא האלקים, ואז הוי"ה הוא אלקים, כלומר, הז"א הנקרא הויה נעשה אחד עם הנוקבא הנקראת אלקים, באופן שהויה הוא האלקים. זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי, מאן דידע לקשרא לון ולאנדבקא במאריה, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא של כל היודע לייחד אותם, ולהתדבק ברבונן.

קלו) הכא הכרעה והשתחואה וקידה ופרישו דכפין ונפילה דאפין לאמשכא רעותא דרוחא עלאה: כאן, בהיכל הרצון, נוהג כרעה והשתחוויה וקידה, ופישוט ידים ונפילת אפים, דהיינו כל הנוהג בהיכלות תחתונות, ונוסף עליהם נפילת אפים, שהוא נוהג רק בהיכל זה בלבד. והוא מטעם, שכל היכלות התחתונים כלולים כאן. כנ"ל אות קכ"ו (דפריי דף מ"ה ע"א)

קלו) היכלא שביעאה: ה) היכלא דא, לאו ביה דיוקנא ^ה ממש, כלא איהו בסתימו. ג) רזא דרזין, ^א פרוכתא דפריסא. ד) קיימין כלהו היכלין, דלא לאתחזאה תרין כרובים. ו) לגו מן דא ו' קיימא בכפורתא, דיוקנא דקדש קודשין, בגין כך היכלא דא אקרי קדש הסדשים. האי קדש הקדשים, אתר מתתקנא, לההוא נשמתא עלאה, כללא דכלא, עלמא דאתי לגבי האי ^ח עלאי.

קלח) דהא כד מתחברן, כלהו רוחי דא בדא, ואשתלימו דא עם דא, כדקא חזי, כדין ^ט אתער רוחא עלאה נשמתא דכלא, לגבי עילא, סתימא דכל סתימין, לאתערא על כלא, לאנהרא לון מעילא לתתא, ולאשלמא לון לאדלקא ^י בוצינין.

דרך אמת

ה) קדשי קדשים.

מסורת הזהר

א) פרוכתא דפריסא, ח"ב קסה, רנט, ח"ג קסבו

ב) כפורתא, ח"ב רנט, ז"ח תרומה מב, מג.

חלופי גרסאות: א) נ"א כלל ול"ג ממש. ב) נ"א ובו. ונ"א ובו. ג) נ"א פריסא. ונ"א פרוכתא דפריסא פריסו. (אה"ל).

ד) נ"א ל"ג קיימין כלהו היכלין. ונ"א ל"ג דפריסא עד דיוקנא (אה"ל). ה) נ"א דא מן דא ול"ג לגו.

ו) נ"א דא מן דא. ונ"א דא מן דא (ד"מ). ז) נ"א קיימין. ונ"א כפורתא פרוכתא פריסא. ח) נ"א עלמא. ונ"א עלאה.

ט) נ"א יתער. י) נ"א לאנהר. יא) נ"א בוסינין.

ז' היכלות דאוי"א דברואח

הגיר דאור החסדים. ועל זה כתוב ויאמר לי עבדי אתה, ישראל אשר בך אתפאר. וכן כתיב אשרי העם וגו'.

היכל השביעי, קדש קדשים

קלו) היכלא שביעאה: היכלא דא לאו ביה דיוקנא ממש, כלא איהו בסתימו: היכל השביעי: היכל זה אין בו צורה ממש, הכל סתום בו, גו רזא דרזין פרוכתא דפריסא, קיימין כלהו היכלין דלא לאתחזאה תרין כרובים, תוך סוד הסודות בהפרכת שהופרש, עומדים שם כל היכלות, כדי שלא יראו ב' הכרובים שהם זו"ן. כלומר, שכל היכלות שלמטה עלו ונכללו בהפרכת הזו, כדי לכסות על הזו"ן בעת הזווג הזה, שמשום זה יפה כחם של היכלות לעלות עד שם. והפרכת הזו היא המבדילה בין הששה היכלות שהם קדשים, ובין היכל השביעי שהוא קדשי קדשים.

לגו מן דא קיימא כפורתא, דיוקנא דקדש קודשין, בגין כך היכלא דא אקרי קדש הקדשים: לפנים מזה דהיינו לפנים מהפרכת, נמצאת הכפורת, שהיא צורה דקדש הקדשים, כי שם מקום הזווג, משום זה נקרא ההיכל קדש הקדשים. האי קדש הקדשים אתר מתתקנא לההוא נשמתא עלאה כלא (דפ"י דף מ"ח ע"א)

הסולם

היכל ז' קדש קדשים
דכלא עלמא דאתי לגבי האי עלאי, קדש הקדשים הזה, הוא מקום מתוקן לקבל נשמה עליונה שהיא כלל של הכל, שהיא עולם הבא של העליונים, פירוש, כי בהיכל קדש הקדשים הזה שהיא היכל הבינה, מקובלת הנשמה העליונה הכוללת הכל, הנקראת יחידה. כי הג' היכלות הראשונים היו לנרנח"י דנשמה, וג' השניים לנרנח"י דחיה, והיכל הזה השביעי הוא ליחידה. ומה שאומר שהיכל הזה הוא עולם הבא של העליונים, פירוש, כי כל הו' היכלות הללו הם ז' היכלות של או"א הנקראים עליונים, וע"כ היכל הו' אינו בינה סתם, אלא בינה של או"א דהיינו בינה של עליונים.

קלח) דהא כד מתחברן כלהו רוחי דא בדא ואשתלימו דא עם דא

כדקא חזי: שהרי בעת שמתחברים כל הרוחות של ההיכלות זה בזה, ונשלמו זה מזה כראוי, אתער רוחא עלאה נשמתא דכלא לגבי עילא, סתימא דכל סתימין לאתערא עד כלא, נתעורר אז רוח העליון, הנשמה של הכל, אל העליון הסתום מכל סתום, שהיא א"א, שישפיע על הכל, לאנהרא לון מעילא לתתא, ולאשלמא לון לאדלקא בוצינין, להאיר להם ממעלה למטה בהארת הימין, ולהשלים אותם

קלט) וכד כלא בשלימו, בנהירו דכלא, ונחית בנהירו עלאה, כדין האי היכלא שביעאה, איהו היכלא סתימאה, בסתימו דכלא, לקבלא ההוא קדש הקדשים, נהירו דנחית, ולא תמליא מתמן, כנוקבא דמתעברא מן דכורא, ואתמליא, ולא אתמליא אלא מהאי היכלא, דמתקנא לקבלא ההוא נהירו עלאה, ורזא דא, היכלא שביעאה, איהו אתר, דחבורא דזווגא, * לאתחברא שביעאה בשביעאה, למהוי * כלא חד שלימו, י כדקא חזי.

סמ) ומאן דידע לקשרא יחודא דא, זכאה חולקיה, רחים לעילא, רחים לתתא, יקביה גזיר ואיהו מבטל. סלקא דעתין, דאיהו מקטרגא יבמאריה, לאו הכי, אלא בגין דכד איהו קשיר קשירין, וידע ליחדא יחודא, וכל אנפין נהירין, וכל שלימו אשתכח, וכלא אתברכא כדקא יאות, כל דינין מתעברין ומתבטלין, ולא אשתכח דינא בעלמא. זכאה חולקיה יבעלמא דין, ובעלמא

מסורת זוהר

(*) לאתחברא שביעאה בשביעאה, ח"ב רס. רסא. ב) קב"ה גזיר ואיהו מבטל, ח"א יוד. ח"ב טו. ח"ג טו.

חלופי גרסאות: א) נ"א איהו בשלימו, ב) נ"א בנהירו, ג) נ"א חד כדקא חזי, ד) נ"א איהו גזיר, ה) נ"א דמאריה, ו) נ"א בהאי עלמא.

היכל זי קדש קדשים

הסוף

זי היכלות דאויא דברואה

פירוש, כי היכל הששי, ה"ס הזווג דששי דהיכלות בהששי דז"א שה"ס הזווג דנשיקין. (כנ"ל באות קכ"ז) והיכל השביעי ה"ס זווג של שביעי דהיכלות עם שביעי דז"א. וצריך שתזכור המתבאר למעלה (בדף פ"ו ד"ה פירוש) שבעת עליות ההיכלות לאצילות. נמצא כל בחינה ובחינה של הז"א מזווג עם הבחינה שכנגדו בהיכלות. ע"ש.

קמ) ומאן דידע לקשרא יחודא דא זכאה חולקיה, רחים לעילא רחים לתתא, קב"ה גזיר ואיהו מבטל:

מי שיודע לקשר יחוד הזה אשרי חלקו, הוא אהוב למעלה ואהוב למטה, הקב"ה גזיר והוא מבטל. סלקא דעתין דאיהו מקטרגא במאריה, שואל, הכי יעלה על הדעת שהצדיק יקטרג על רצון רבונו, כי יבטל רצונו של הקב"ה. ומשיב, לאו הכי, אלא בגין דכד איהו קשיר קשירין, וידע ליחדא יחודא וכל אנפין נהירין, וכל שלימו אשתכח וכלא אתברכא כדקא יאות, כל דינין מתעברין ומתבטלין ולא אשתכח דינא בעלמא, ומשיב, אינו כן, אלא כשהצדיק קושר קשרים ויודע ליחד יחודים, ומאירים כל פנים ונמצא כל השלימות, והכל מתברך כראוי, הרי כל הדינים

אותם להדליק את הנרות, בהארות השמאל. קלט) וכד כלא בשלימו בנהירו דכלא, ונחית נהירו עלאה: וכאשר הכל הוא

בשלימות באור המאיר לכל, ויורד אור העליון, כדין האי היכלא שביעאה איהו היכלא סתימאה בסתימו דכלא לקבלא ההוא קדש הקדשים נהירו דנחית, אז היכל שביעי הזה, שהוא היכל הסתום בסתימה הסותמת על כל, מקבל את קדש הקדשים הזה שהוא אור העליון היורד, ולא תמליא מתמן כנוקבא דמתעברא מן דכורא, ואתמליא, ומתמלא משם, כמו נקבה המתעברת מן דכר ומתמלאת ממנו. ולא אתמליא אלא מהאי היכלא דמתקנא לקבלא ההוא נהירו עלאה ואינו מתמלא אלא מחמת שאותו ההיכל מתוקן בהסתימה הנ"ל הסותמת על כל, כדי לקבל אותו אור העליון, כלומר, אם תיקון הסתימה לא היה שם לא היה יכול לקבל את אור העליון ההוא. ורזא דא היכלא שביעאה, איהו אתר דחבורא דזווגא, לאתחברא שביעאה בשביעאה, וזה סוד היכל השביעי. הוא מקום החיבור של הזווג, להתחבר שביעי בשביעי. למהוי כלא חד שלימו כדקא חזי, בכדי שיהיה הכל שלימות אחד כראוי,

(דפו"דף מ"ה ע"א *) מ"ה ע"ב)

דאתי, דא הוא לתתא דכתיב ביה * וצדיק יסוד עולם, דא הוא קיומא דעלמא, בכל יומא קארי עלוי כרוזא ב ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל. סמא) כגוונא דא קרבנא, ה סלקא ג תננא, ומסתפקין ב כל חד וחד, כדקחזי ליה, וכהני ברעותא, ולואי בבסימו דשירתא, דא אתכליל בדא, ועיילי היכלא בהיכלא, רוחא ברוחא, עד דמתחברן בדוכתייהו כדקא חזי ליה, שייפא בשייפא, ואשתלימו דא בדא, ואתיחדו דא בדא, עד דאנון חד. ג ונהרין דא בדא. קמב) כדין נשמתא עלאה דכלא, אתיא מלעילא, ונהיר לון, והווי נהירין כלהו בוצינין בשלימו, כדקא חזי, עד דההוא נהורא עלאה ה אתער, וכלא אעיל לגבי קדש הקדשים, ואתברכא ואתמלייא ככירא דמיין נבעין, וולא פסקין, וכלהו מתברכאן לעילא ותתא.

מסורת הזהר

א) וצדיק יסוד עולם, (משלי יוד) ח"א לב, נט, סב, צג, קפו, קצה, רמה, רנח, רסה, ח"ב פה, קסו, קעו, רנח, רעא, רעז, ח"ג נח, סט, קפג, רלז, שב, ת"ז בהקדמה א, ד: תקי ס"ט צט, ז"ח בראשית ז' טד שיר, וירא כיו טג שה, טד שכו, תשא מ"ד טג שכא, שהיש ס"ז טג שלג, רות ע"ז טב שכו, פ"ה טא שכ, ב) ואתה תגיל בה', (ישעיה מ"א) ח"א פה, ג) קרבנא—תננא, ח"א ית, לה, ע, קעו ח"ב פה, קל, רנט, רעח, ח"ג לב, לה, ז"ח תרומה מג טב שכת, חלופי גרסאות: ה ג"א קרבנא דא, כ ג"א ומסתפקין ביה, ג ג"א ואתנהרין ול"ג ונהרין, ד ג"א בוסנין, ה ג"א עלאה דכלא, ו ג"א דלא.

ז' היכלות דאויא דברואח הסולם היכל ז' קדש קדשים

שמוזרים בשעת הקרבת הקרבן, זה נכלל בזה, היינו הלויים בכהנים והכהנים בלויים, כי הכהנים הם ממשיכים בחינת ימין והלויים ממשיכים בחינת שמאל, שזה בלי זה אין שלימות, כמ"ש לעיל, ועיילי היכלא בהיכלא, רוחא ברוחא עד דמתחברן בדוכתייהו כדקא חזי ליה שייפא בשייפא, ונכנסים היכל בהיכל רוח ברוח, עד שמתחברים כולם במקומם, כראוי להם, אבר באבר, דהיינו שעולים לאצילות לזוין, וכל בחינה ובחינה של ז"א מתחברת בהבחינה שכנגדה בהיכלות, (כנ"ל דף פ"ו ד"ה פירוש) ואשתלימו דא בדא, ואתיחדו דא בדא עד דאינון חד, ונהרין דא בדא, ונשלמים זה מזה, ע"י זווג דיסודות, ומתייחדים זה בזה עד שנעשים אחד, ע"י זווג דנשיקין, ומאירים זה בזה, ע"י החיבוק, כמ"ש שם.

קמב) כדין, נשמתא עלאה דכלא אתיא מלעילא, ונהיר לון, והווי נהירין כלהו בוצינין בשלימו כדקא חזי, או, נשמה העליונה מכלום באה מלמעלה ומאירה עליהם, ומאירים כל הנרות, דהיינו הספירות, בהשלמות כראוי (כנ"ל באות קל"ח) עד דההוא נהורא עלאה אתער וכלא אעיל לגבי קדש הקדשים, עד

הדינים עוברים ומתבטלים, ולא נמצא שום דין בעולם. זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי, אשרי חלקו בעוה"ז ובעוה"ב. ונמצא אשר הפירוש של הקב"ה גזור והצדיק מבטל, הוא על ידי ריבוי אורות שהצדיק ממשיך ע"י היחודים שעושה, שהאורות ההם מבטלים את הגזרות והדינים מהעולם.

דא הוא לתתא, דכתיב ביה וצדיק יסוד עולם, דא הוא קיומא דעלמא: כל מה שאמרנו בהצדיק, הוא מה שפועל למטה בעוה"ז, וע"כ כתיב בו, וצדיק יסוד עולם, כי הצדיק הוא קיום העולם, ולהלן יבאר מה שהצדיק פועל בעולמות העליונים. בכל יומא קארי ערוי כרוזא, ואתה תגיל וגו', בכל יום מכריזים עליו כרוז, ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל.

קמא) כגוונא דא קרבנא, סלקא תננא, ומסתפקין כל חד וחד כדקחזי ליה: כעין זה, שנעשה ע"י תפילת הצדיק נעשה ג"כ ע"י הקרבן, העשן של הקרבן עולה, ומספק לכל היכל והיכל מה שהוא צריך כראוי לו, דהיינו על דרך שנחבאר לעיל בתפילת הצדיק והיחודים שעושה, וכהני ברעותא ולואי בבסימו דשירתא דא אתכליל בדא, והכהנים בהרצון שלהם להעלות נחת רוח למעלה והלויים בנעימת השיר (דפו"י דף מ"ה ע"ב)

קמג) הכא רזא דרזין, ההוא דלא אתיידע, ולא אעיל בחושבנא, רעותא דלא אתפס לעלמין, בסיס לגו לגו בגווייהו, ולא אתיידע ההוא רעותא, ולא אתפס למנדע, וכדין כלא רעותא חדא, עד איס, וכלא איהו בשלימו, מתתא ומלעילא, ומגו לגו. עד דאתעביד כלא חד.

קמד) האי רעותא, לא אעיל לגו, אע"ג דלא אתיידע, עד דכלא אשתלים, ואתנהיר בקדמיתא בכלהו סטרין, כדין בסיס ההוא רעותא, יולא אתפס לגו בגו בסתימו, וכדין זכאה חולקיה מאן דיתדבק במאריה, בההיא שעתא: זכאה איהו לעילא, זכאה איהו לתתא, עליה כתיב * ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

מסורת הזהר

(א) ישמח אביך ואמך, (משלי כ"ג) ח"א ע, ח"ב פד, קסד, ר"ג, רסב, ח"ג נה, סא, סז, קיט, קנו, רמו תק"ח קסז סד שפב.

חלופי גרסאות: ב נ"א למנדע לן, ב נ"א לא אתפס, ונ"א מוסיף ולא אתנהיר, ונ"א ולא אתתפס (אה"ל), ג נ"א וכדין, ד נ"א רעותא לכלא, ס נ"א דלא, ונ"א וכדין בסיס ההוא רעותא כלא אתפס לגו בגו (אה"ל).

חיכל ז' קדש קדשים

הסולם

ז' היכלות דאו"א דבריאח

הוא בשלימות מלמטה ומלמעלה, ומסנימי פנימיות עד שנעשו כולם אחד. פירוש, כי בב' דרכים מתחלקות המדרגות זו מזו, או בדרך עליון ותחתון, שהמשובח הוא העליון והגרוע ממנו הוא התחתון ממנו, או בדרך פנימי וחיצון, שכל המשובח מחברו הוא יותר פנימי, ואומר שעי התלבשות אור היחידה נעשים כולם אחד, הן המתחלקים בדרך עליון ותחתון, והן המתחלקים בדרך פנימי וחיצון.

קמד) האי רעותא לא אעיל לגו אע"ג דלא אתיידע, עד דכלא

אשתלים ואתנהיר בקדמיתא בכלהו סטרין, הרצון ההוא, דהיינו אור היחידה הנ"ל, אינו מתלבש בפנימיות המדרגות, אע"פ שנשאר בתוכם בלתי נודע, עד שכולם נשלמים מתחילה ומאירים בכל הבחינות הן מבחינת הארת החכמה והן מבחינת אור החסדים, כדין בסיס ההוא רעותא דלא אתפס לגו בגו בסתימו, או מתמתק הרצון ההוא שאינו נתפס ומתלבש בפנימי פנימיות בדרך סתום, וכדין זכאה חולקיה מאן דיתדבק במאריה בההיא שעתא, ואז אשרי חלקו, מי שיתדבק בשעה ההוא ברבונו זכאה איהו לעילא זכאה איהו לתתא עליה כתיב וכו', הוא שלם למעלה ושלם למטה, עליו כתוב, ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

ת"ח

עד שאותו אור העליון נתעורר וכל ההיכלות נכנסים לקדש קדשים, דהיינו להיכל השביעי הנקרא קדש קדשים בסוד הזווג דשביעאה בשביעאה, (כנ"ל באות ק"ט) ואתברכא ואתמלייא כבירא דמיין נבעין ולא פסקין, וכלהו מתברכאן לעילא ותתא והיכל השביעי מתברך ומתמלא כמו באר מים נובעים ואינם פוסקים, וכל ההיכלות מתברכים למעלה ולמטה.

קמג) הכא רזא דרזין, ההוא דלא אתיידע ולא אעיל בחושבנא, רעותא דלא

אתפס לעלמין: כאן סוד הסודות, אור ההוא דלא

אתיידע ולא נכנס בחשבון הע"ס, הרצון שאינו נתפס לעולם, דהיינו אור היחידה, כי הע"ס מתחילים מהחכמה, חב"ד חג"ת נהי"מ, בסיס לגו לגו בגווייהו, ולא אתיידע ההוא רעותא, וקא אתפס למנדע, נמתק בתוכם לפני ולפנים, ורצון ההוא אינו נודע, ואינו נתפס אפילו במחשבה, לדעת אותו, וכדין כלא רעותא חדא עד א"ס, ואז כל המדרגות מתיחדים ונעשים רצון אחד עד א"ס ב"ה. פירוש שבעת שאור היחידה מתמתק ומתלבש לפני ולפנים של המדרגות, מתיחדים בהארתו כל המדרגות ונעשו רצון אחד מיוחד עד איס וכלא איהו בשלימו, מתתא ומלעילא, ומגו לגו, עד דאתעביד כלא חד, והכל (דפו"י דף מ"ה ע"ב)

קמה) ת"ח, כיון דכלהו אשתלימו דא בדא, ואתקשרו דא בדא, בקשורא חדא, ונשמתא עלאה נהיר לון מסטרא דלעילא, וכלא נהורין אינון בוצינא חדא, בשלימו, כדין רעוא חדא ^ה דמחשבה ^ב אתפס, נהירו ^ג דלא אתפס, ולא אתיידע, בר ההוא רעו דמחשבה תפיס, ולא ידע מה תפיס, אלא ^ד דאתנהיר ואתבסם, ההוא רעו דמחשבה, ואתמליא כלא, ואשתלים כלא, ואתנהיר ואתבסם כלא, כדקא יאות. ועל דא כתיב ^א אשרי העם שככה לו וגו'.

קמו) מאן דזכי לאתדבקא במאריה, כהאי גוונא, ירית עלמין כלהו, רחימא ^ו לעילא, רחימא לתתא, צלותיה לא אהדרא ריקניא, דא ^ז אתחטי קמי מאריה, כברא ^ח קמי אבוי, ועביד ליה ^ט רעותא בכל מה דאצטריך, (ואימתיה שליט על כל בריין, איהו גזיר וקביה עביד. עליה כתיב ^י ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.)

מטורת הזהר

(א) אשרי העם שככה לו, לעיל דף ס"ח ציון ג' ושי"ג. (ב) וחנור אומר ויקם לך, (איוב כ"ב) ח"ג קי: חלופי גרסאות: ^ה נ"א במחשבה. ^ג נ"א אתפס לגו לגו דנהירו דסליק על כלא ובגו לגו בההוא רעותא דמחשבה [ונ"א במחשבה] אתפס. ונ"א אתפס לגו בגו בנהירו דסליק על כלא ובגו ובגו לגו בההוא רעותא דמחשבה אתבסם נהירו ולא אתיידע בר דההוא רעו דמחשבה (אה"ל). ^ג נ"א דלא יתפס. ^ד נ"א ולא יתיידע. ^ה נ"א דאנהיר ו ^ו נ"א דלעילא. ^ז נ"א אתענג. ^ח נ"א קמיה ^ט נ"א רעותיה. ^י נ"א מוסיף ע"כ.

היכל ז' קדש קדשים

הסולם

ז' היכלות דאוי"א דבריאח

שאר היחידה מתלבש באור החיה, עדיין הוא מאיר בו בדרך סתום, כנ"ל בדיבור הסמוך. וז"ש, בר ההוא רעו דמחשבה תפיס ולא ידע מה תפיס, אלא דאתנהיר ואתבסם ההוא רעו דמחשבה, מלבד, שהרצון דמחשבה הוא. דהיינו אור החיה המלביש לאור היחידה, תופס ואינו יודע מה שתופס. דהיינו מחמת שמאיר בו בדרך סתום, אלא שהרצון דמחשבה מאיר על ידו ומתמתק הימנו מתוך שמלבישו. ואתמליא כלא ואשתלים כלא ואתנהיר ואתבסם כלא כדקא יאות וע"ד וכו' וכולם מתמלאים מאורו וכולם נשלמים וכולם מאירים על ידו ומתמתקים כראוי, ועל זה כתיב אשרי העם שככה לו וגו'.

קמו) מאן דזכי לאתדבקא במאריה כהאי גוונא, ירית עלמין כלהו, רחימא לעילא רחימא לתתא: מי שזוכה להתדבק ברבנו. בדרך הזה הנזכר, יורש כל העולמות, הוא אהוב למעלה ואהוב למטה, צלותיה לא אהדרא ריקניא, דא אתחטי קמי מאריה כברא קמי אבוי, ועביד ליה רעותא בכל מה דאצטריך, תפלתו אינו חוזרת ריקם, זהו מתחטא לפני רבונו, כבן המתחטא לפני אביו ועושה לו רצונו בכל מה שצריך. ואימתיה שליט

קמה) ת"ח, כיון דכלהו אשתלימו דא בדא, ואתקשרו דא בדא, בקשורא חדא, בוא וראה, כיון שכולם נשלמו זה מזה, ונקשרו זה בזה בקשר אחד, ונשמתא עלאה נהיר לון מסטרא דלעילא וכלהו נהורין אינון בוצינא חדא בשלימו, ונשמה העליונה דהיינו בינה, מאירה להם מלמעלה, וכל המאורות הם נר אחד, בשלימות, כדין רעוא חדא דמחשבה, אתפס, נהירו דלא אתפס ולא אתיידע, או רצון אחד של המחשבה תופס את האור שאינו נתפס ואינו נודע. רעוא חדא דמחשבה, פירושו אור החיה. נהירו דלא אתפס, פירושו אור היחידה. ואומר שהם מתלבשים זב"ז.

פירושו, כי ממשיך לבאר ענין התלבשות אור היחידה, שאומר, שהוא מתמתק בפנימי פנימיות בדרך סתום כנ"ל בדיבור הסמוך, ומבאר כאן סדר הלבשתו. ואומר, כי אחר שנשלמו כל ההיכלות, ונשמה העליונה שהיא בינה מאירה בהם, אז מתלבש אור החיה המכונה רעוא חדא דמחשבה, תוך אור הנשמה, ואור היחידה תוך אור החיה. ונפצא אור החיה תופס בתוכו את נהירו דלא אתפס וכו' שהוא אור היחידה. אמנם אע"פ (דסרי דף מ"ה ע"ב)

קמו) * ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור וגו' ב אר יצחק (ב) מכאן ב דעקרון
 קביה להני נטיעון, ושתיל לון, משמע דכתיב יהי. ר' יהודה
 אומר, ד אור שכבר היה, תנן משמע דכתיב ויהי אור, והיה לא כתיב, אלא
 ויהי. וכד אסתכל קביה באינון דרין דרשיעייא. ה גניז ליה לצדיקייא, ההד

דרך אמת

ע"י לעיל (כדפ"ו) ל"ב א' פ"י מאמר זה.

מסורת הזהר

(א) ויאמר אלקים יהי אור, (בראשית א') ח"א יא
 טן, ככו. לו לא: מו. קמה. קסג. רנב. רסג. רסד. ח"ב לר:

קד. קכו. קמה. קמטו. קס. קסא. קסו. קסז: קעה. ח"ג יא. כח: קסה. ריטו. רמה. ת"ז תקי. ח' יט. תקי. י"ח. לז: תקי. כ"ו
 עא. תקי. ל"ג. עז. תקי. ל"ו. עז. תקי. ל"ז. עז. תקי. ל"ט. עט. תקי. מ"ב. פא. תקי. ס"ט. קח. ז"ח בראשית א טא שא. ז' טר
 שיא. ח' טא שכא. טד שב שמ. יתרו ל"ב טא שכט. ל"ד טב שמו. ל"ז טד שו. שה"ש ע"ג טג שלה שמג. תקי"ח ק"ט
 טג שמד. ק"ב טג שיב שכג. קט"ו טב שכת. טג שד. קסז טב שב. (ב) א"ר יצחק, כל המאמר הזה עד אות קסיב
 מובא בלשוננו בזהר חדש בראשית דף א'. ג) עקרון קביה להני נטיעון, ח"א לה. ז"ח בראשית א. ד) אור
 שכבר היה, ח"א טז. ח"ג רמה. ה) גניז ליה לצדיקייא, (אור הגנוז) ח"א א. ז. יב. לו לא. לב. מה. מו.
 נט. קלא. רסד. ח"ב לה. קכו. קמח: רכז. רכז: רל. רעז. ח"ג לה. צג. רכה. רלא. ת"ז תקי. י"ט. לטו. תקי. מ' פא.
 תקי. ע' קכ. ז"ח בראשית א' טא שה. ו' טב שמש. ט"ו טב שמד. טג שלה. טד שי. שה"ש טו טד שז. רות פ"ה טא
 שח. פ"ח טא שמד. תקי"ח קט"ו טג שיא.

חלופי גרסאות: א ג"א משמע. ב ג"א ושתיל לון דכתיב ויהי אור, מאי משמע אור שכבר היה אור, ר' יהודה אמר
 והיה אור לא נאמר, אלא ויהי, לומר שכבר היה, וכתיב אור זרוע לצדיק וגו' והאי הוא דכתיב מי העיר ממזרח וגו'.
 ג ג"א ל"ג משמע. ד ג"א ל"ג תנן. ה ג"א ל"ג משמע. ו ג"א כד. ז ג"א קביה וכו' ול"ג באינון עד הה"ד. ונ"א באינון
 דרין דרשיעייא דלא אתחזון [יתחזון] לההוא נהורא [גניז ליה לצדיקייא] הה"ד וימנע מרשעים אורם, ולמאן גניז ליה
 לצדיקייא דיקא, [דוקא] כמה דכתיב אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

טאמר

הסולם

יהי אור

אחרונה דיהי רומות על כניסת ה' לאור
 או"א, ונעשו או"ר, שבוה נתחברו זו"ן באו"א
 והוכשרו לקבל מהם האור. עש"ה כי אין
 להכפיל דברים.

ר"י אומר, אור שכבר היה תנן, משמע
 דכתיב ויהי אור, והיה לא כתיב

אלא ויהי: ר' יהודה אומר, אור שכבר היה, למדנו,
 וזה משמע מ"ש ויהי אור, כי והיה לא נאמר אלא ויהי
 אור, משמע שכבר היה.

וכד אסתכל קביה באינון דרין
 דרשיעייא, גניז ליה לצדיקייא

הה"ד אור זרוע וגו', וכנסתכל הקב"ה בדורות
 הרשעים, שאינם כדאים להאור, גנו אותו לצדיקים
 ויש אור זרוע לצדיק וגו', שהאור נגנו וזרוע בשביל
 שיקבלו אותו רק הצדיקים, ולא הרשעים. והא
 אתמר ויאמר אלקים יהי אור, והו
 שנאמר ויאמר אלקים יהי אור, אשר המלה
 יהי יורה על גניזת האור, (כמ"ש לעיל דף מ"ג ד"ה
 יהי עש"ה). כי י"ה דיהי ה"ס אור או"א, וי'
 אחרונה דיהי רומות על כניסת ה' באור
 ונעשה

שקיש על כל בריין, איהו גזיר וקב"ה
 עביד, עליה כתיב וכו' ואימתו מוטלת על
 כל הבריות, הוא גזור והקביה מקיים, עליו כתוב
 ותגזר אומר ויקם דר ועל דרכיך נגה אור.
 נשלם ביאור ההיכלות.

מאמר יהי אור

קמו) ויאמר אלקים יהי אור וגו' א"ר
 יצחק מכאן דעקרון קב"ה
 להני נטיעון ושתיל לון, משמע דכתיב
 יהי: אמר רבי יצחק, מכאן משמע, שעקר הקביה אלו
 הנטיעות ממקומם ושתל אותם במקום אחר, וזה משמע מ"ש
 יהי. פירוש. כי הזו"ן מכונים נטיעות, בסוד עץ
 החיים וכו'. וכל עוד שהיו במקומם, דהיינו
 משרם עלית המלכות לבינה, לא היו הזו"ן
 ראויים לקבל שום אור, (כנ"ל בבראשית א' דף ז' ד"ה
 וכנר) ולפיכך עקרם ממקומם, והעלה אותם ושתלם
 במקום בינה, ושם נעשו מוכשרים לקבל אור
 העליון. ולמד זאת מהמלה יהי אור, והיינו
 כמו שנתבאר לעיל (בבראשית א' דף מ"ג ד"ה יהי על
 רוא דא"א) אשר י"ה דיהי ה"ס או"א וה'
 (דפ"י דף מ"ה ע"ב)

א אור זרוע לצדיק ולישעי לב שמחה, וְהָא אַתְּמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אֹר הַיּוֹם
ב מי העיר ממזרח ג וגו'.

קמח) ג וירא אלהים את האור ג כי טוב, מאי ראה איר חייא כדקאמרן,
חמא יבעובדיהו דרשיעיא וגניז ליה. ר' אבא אמר וירא אלקים את האור כי
טוב לגנוז אותו. וְיִרְא אֱלֹקִים אֶת הָאֹר, דסליק נהוריה מסייפי עלמא עד
סייפי עלמא, וְכִי טוֹב הוּא * (לאגנזא ליה דלא ייהנון מניה חייבי עלמא.

קמט) אמר רבי שמעון, וירא אלקים את האור כי טוב, דלא ישתכח ביה
י רתחא, כתיב הכא כי טוב, וכתיב התם י כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל,

מסורת הזהר

א) אור זרוע לצדיק, (תהלים צ"ו) ח"א רנא: ח"ב עח: קמח: קסו. רכו: ח"ג צג. ז"ח בראשית טא שו. זי
טד שיב חי טב שלב. טו טד שיא לך לך כיו טא שכו, טז שטו תק"ח קכ"ב טב שי. ב) מי העיר ממזרח, (ישעיה
מ"א) ח"א פה. פו. רנו. ח"ב קלטו. ז"ח בראשית א' טא שח. תק"ח ק"ו טג שיט. ג) וירא אלקים את האור,
(בראשית א') ח"א ל: מו. קלא. ריד. רנא: רנד: ח"ב יא: קנב. קסו. רכו: רכו: רל. ח"ג כב: לר. פג. פח. קיא. קסה. קסו:
ת"ז תקי' כיו ע"א. תקי' לז עד. ז"ח בראשית א' טא שח שלג. וי טב שכא. זי טד שטו. חי טא שיג, טב שו. י"ב טד
שכט. י"ג טא שי"ג טד שנא. יתרו ל"ה טא שמט, חוקת ג"א טג שמג. שה"ש ט"ז טב שטו. טד שמא. ע"ג טד שו. רות
ט"ח טא שכא. תק"ח קיב טג שכג קכ"ב טא שכט. ד) כי מוב בעיני ה', (במדבר כ"ד) ח"ג קיג. ריא: ז"ח
בראשית א' טא שיג. חי טא שטו.

חלופי גרסאות: א ג"א ל"ג והא אתמר. ב ג"א ל"ג וגו'. ונ"א צדק יקראהו לרגלו ול"ג וגו'. ג ג"א כי טוב ויבדל,
א"ר יצחק כדאמרן חמא בעובדיהו דרשיעיא וגניז ליה, ר' אבא אמר חמא דסליק וכו' ד ג"א
בעובדיהו. ה ג"א דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב ול"ג עד אר"ש. ו ג"א האור כי טוב מאי ראה איר חייא כדקאמרן
דסליק נהוריה. ז ג"א וטב הוא. ח ג"א יתהנון. ט ג"א אשתכח. י ג"א ריתחא. ונ"א רותחא.

יהי אור

הסולם

סאמר

האור גופו כי טוב לגנוז אותו, ולא יהיה מגולה
להעולם, וירא אלקים את האור, דסליק
נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא,
וכי טוב הוא לאגנזא ליה, דלא ייהנון
מניה חייבי עלמא, וירא אלקים את האור,
פירושו, שראה שהוא מאיר מסוף העולם עד
סופו, וטוב לגנוז אותו כדי שלא יהנו ממנו
רשעי עולם. פירושו, כי אם הרשעים יהנו מאור
הגדול הזה לא יבואו עוד לתשובה. בדומה
להכתוב פן ישלח ידו ולקח מעץ החיים ואכל וחי
לעולם. שכוננת הכתוב הוא, שלא יהיה לו עוד
צורך ודחיסא לעשות תשובה ולא יתוקן הפגם
שעשה בעצמה, ולכן גירש אותו מג"ע.
קמט) אר"ש וירא אלקים את האור כי
טוב, דלא ישתכח ביה רתחא
כתיב הכא כי טוב וכתיב התם וכו': אר"ש
וירא אלקים וגו' פירושו, שראה שלא ימצא בו רוגז
ודינים, ויליף גזרה שוה, כתוב כאן כי טוב, וכתוב
אצל בלעם, כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, מה
התם הפירוש שלא ישרה קללה על ישראל, כן כאן
הפירוש הוא, שלא ימצא עוד שום רוגז ודינים
וטופא

ונעשה לאו"ר, ונבחר זה לגניזה וזריעת האור
בשביל הצדיקים. הה"ד מ"י העיר ממזרח
וגו', פירושו, כי ע"י כניסת ה' לאור או"א ירדו
אתון אל"ה דאלקים מאו"א לו"ן, ולא נשאר
באו"א אלא אתון מ"י דאלקים, שע"י נעשו
הזו"ן מוכשרים לקבל אור או"א, ונמצא שאלו
ב' אותיות מ"י דאו"א, הן שורש כל המוחין דזו"ן,
(כנ"ל בראשית א' דף מ"ג ד"ה יהי עש"ה) וז"ש
מ"י העיר ממזרח, דהיינו ז"א, צדק היינו
מלכות, אשר ב' אותיות מ"י העירו המוחין לז"א
שה"ס ממזרח, ולמלכות שה"ס צדק. והעירו,
הוא לשון התחלת התעוררות מוחין, כי רק
התחלת המוחין באים ע"י מ"י, כמ"ש שם.
קמח) וירא אלקים את האור וגו' מה
ראה, אר"ח כדקאמרן, חמא
בעובדיהו דרשיעיא וגניז ליה: וירא
אלקים וגו' מה ראה, א"ר חייא, היינו כמו שאמרנו לעיל,
שהקב"ה ראה במעשיהם של רשעים וגנו אותם, רבי אבא
אמר, וירא אלקים את האור כי טוב
לגנוז אותו, ר"א פליג, ואומר, לא שראה
במעשיהם של הרשעים, אלא שראה בגדלו של
(דס"י דף מ"ה ע"ב *) מ"ו ע"א

וסופא דקרא ^ה ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, ובג"כ לא יאשתכח י ביה
 7 רתחא, ואע"ג ^ו דשיתף לון קב"ה כחדא.

(קנ) ת"ח, נהירו עלאה, למהוי נהיר האי אור, ומההוא נהירו, ^ז חדו לכלא
 ביה, והוא ימינא לאתעטרא ^ח גולפוי גליפין בהדיה, והא אתמר ^ט כתיב, י מה רב,
 טובך אשר צפנת ליראיך, פעלת לחוסים בך, ^י מה רב טובך, דא אור קדמאה
 דגניז קב"ה ליראיך, ^{יא} לצדיקים, לאנון דחלי חטאה כדקאמרן. ^{יב}
 קנא) ^{יג} ויהי ערב ויהי בקר ^{יד} יום אחד, ויהי ערב, מסטרא דחשך ויהי בקר,
 מסטרא דאור, ומגו דאנון ^{טו} משתתפי כחדא, כתיב יום אחד,

מסורת הזהר

(א) ויבדל אלקים בין האור, ח"א טו: לא, לב. ח"ב לה. קסו: ח"ג קי. ת"ז חקי לי עד. עה. חקי מי ט. חקי
 ט"ז צח: חקי ס"ט קיו, ז"ח בראשית ו' טב שכב. ז' טד שכנ. ח' טד שו. שה"ש עג טג שמג, טד שח. תק"ח קו טד
 שט. קי"ב טג שכד. (ב) מה רב טובך, (תהלים ל"א) ח"א ג. ז. לא. מזו. רסד. רסה. ח"ב קכו. רכז. ח"ג פח. קסד:
 קעג רד. ז"ח בראשית א' טא ריט. ו' טא שלא. (ג) ויהי ערב ויהי בקר, ח"א כו: לב. מזו. רנא. ח"ג צג. שו.
 ת"ז חקי ל"ז עה. ז"ח בראשית א' טא שכד. ו' טב שלו.

חלופי גרסאות: א' נ"א דקרא אוכה. ונ"א דקרא אוכה דכתיב. כ' נ"א ישכחה. ג' נ"א ליה. ד' נ"א ריתחא ה' נ"א דשתף.
 ונ"א דשתיף. ו' נ"א ומה הוא ז' נ"א חדוה. ח' נ"א חידו. ט' נ"א גליפי. ונ"א גלופי גלופין, ונ"א גולפי.
 ט' נ"א דכתיב. נ"א צפנת וגו'. י"א נ"א ליג מה רב טובך. יב' נ"א לצדיקא. יג' בדפו"י כתב חסר כאן ועיין בסוף הספר
 בס"י ל"ז. יד' נ"א ליג ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. טו' נ"א ליג יום אחד. טו' נ"א משתתפין.

יהי אור

הסולם

מאמר

נבחן, שנעשו חקיקות בהארת קו שמאל, ומתוך
 כך השיג קו הימין כח לחבר אליו את קו
 השמאל ע"י קו האמצעי, וקו הימין נתעטר
 בהארת החכמה שבקו שמאל, כמ"ש שם בארוכה.
 כתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך
 וגו' מה רב טובך דא אור קדמאה
 דגניז קב"ה, ליראיך, לצדיקים דאינון
 דחלי חטאה כדקאמרן, מה רב טובך סובב
 על אור הראשון שגנו הקב"ה, ליראיך, היינו
 חצדיקים שהם יראי חטא, שרק הם יהנו מהאור
 ולא הרשעים כמו שאמרנו לעיל.

מאמר ויהי ערב ויהי בקר

קנא) ויהי ערב וגו' ויהי ערב מסטרא
 דחשך, ויהי בקר מסטרא
 דאור, ומגו דאינון משתתפי כחדא
 כתיב יום אחד: ויהי ערב שאומר הכתוב, נמשך
 מצד החשך, דהיינו הנוקבא, ויהי בקר, נמשך מצד
 האור, שהוא ז"א, ומתוך שז"א ונוקביה משתתפים
 יחד זה עם זה בזווג, ע"כ כתוב בהם יום אחד. להורות
 שהערב ובקר הם כגוף אחד, ושניהם עושים
 את היום. כלומר, שאור היום בא מזווג ז"א
 ונוקביה יחד.

רבי

וסופא דקרא אוכה, ויבדל אלקים בין
 האור ובין החשך, ובג"כ לא אשתכח
 ביה רתחא, וסופו של הכתוב מוכיח כן,
 שכתוב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך,
 שהפירוש הוא אפריש מחלוקת למהוי
 כלא שלימים, (כנ"ל בראשית א' דף נ' אות ל"ו.
 ע"ש) כן תחילת הכתוב סובב ג"כ על ביטול
 הכעס והרוגו. ואע"ג דשיתף לון קב"ה
 כחדא, ואע"פ ששיתף הקב"ה את האור
 והחשך שה"ס ימין ושמאל כאחד על ידי קו
 אמצעי מ"מ נתבטל הרוגו והמחלוקת. וע"כ
 נאמר וירא אלקים את האור כי טוב, ואין בו
 שום כעס ורוגו.

(קנ) ת"ח נהירו עלאה, למהוי נהיר האי אור,
 ומההוא נהירו חדו לכלא ביה, והוא
 ימינא לאתעטרא גולפוי גליפין בהדיה
 והא אתמר: בוא וראה, הארה עליונה, שהיא בינה
 הוא, שיחיה מאיר אור הנה, ומאור הנה נמשך שמחה לכל
 והוא בחינת ימין שמתעטר בחקיקי חקיקות, של השמאל.
 פירוש שבעת שהשמאל האיר בלי שיתוף הימין,
 האיר ברותחא וכעס ויצא ממנו גיהנם (כנ"ל
 בראשית א' דף נ"ז ד"ה והנה אחר ע"ש) וזה
 (דפו"י דף מ"ו ע"א)

רבי יהודה אמר, מאי טעמא, בכל יומא ויומא, כתיב, ויהי ערב ויהי בקר. למנדע, דהא לית יום, בלא לילה, ולית לילה בלא יום, וולא אבעון לאתפרשא: קנב) אמר רבי יוסי, ההוא יום דנפק אור קדמאה, אתפשט בכלהו יומי, דכתיב וכלהו יום. אמר רבי אלעזר, משמע דכתיב בכלהו בקר, וולאו בקר אלא מסטרא דאור קדמאה. ר"ש אמר, יומא קדמאה, אזיל עם כלהו, וכלהו ביה, בגין לאחזאה דלאו בהו פרודא, וכלא חד. קנב) ויאמר אלקים יהי אור, ויהי: אתפשטותא דהאי אור לתתא, ואלין אינון י' מלאכין דאתבריואו ביומא קדמאה, י' אית לון קיומא, לאתקיימא י' לסטר

מסורת הזהר

(א) ויאמר אלקים יהי אור, לעיל דף צ"ד ציון א'

חלוסי גרסאות: ה ג"א יומא, כ ג"א ליליא, ג ג"א ליליא ד ג"א יומא. ה ג"א לא אתהיב לאפרשא. ו ג"א מאור. ז ג"א יום בכלהו. ח ג"א משמע, ט ג"א ולא. י ג"א לגביה. יא ג"א יחי אור. ו ג"א ל"ג יהי. יב ג"א מלאכיא. יג ג"א דאיה. ו ג"א דלית לון קיומא לאתקיימא אלא מסטר ימינא (אה"ל). יד ג"א בסטרא.

מאמר

הסולם

ויהי ערב ויהי בקר

השם בקר, כי אין שם זה שייך רק מצד אור הראשון, כלומר, כי השם בקר יורה על התחלת ביאת האור, שהוא רומז על ביאת אור הראשון בהמציאות. וכיון שכתוב השם בקר בכל יום, הרי שהתפשטות יום א' נוהג בכל יום. ר"ש אמר, יומא קדמאה אזיל עם כלהו וכלהו ביה, בגין לאחזאה דלאו בהו פרודא וכלא חד: רבי שמעון אמר, יום ראשון חולך עם כל הימים, וכל הימים באים ביום הראשון, כדי להראות, שאין בהם פירוד וכולם הם אחד. כלומר, שזו הספירות חג'ת נהי"מ כלולים זה מזה וע"כ יש בכל אחד מהם חג'ת נהי"מ, ונמצא שיש ספירת החסד, שהוא יום א' / בכל ספירה, וכן היום א', שהוא ספירת החסד, יש בו עצמו כל חג'ת נהי"מ. הרי שיום א' נמצא בכל הימים, וכל הימים נמצאים ביום א', והוא מטעם היותם אחד בלי פירוד ביניהם.

מאמר יהי אור

קנב) ויאמר אלקים יהי אור, יהי, אתפשטותא דהאי אור לתתא ואלין אינון מלאכין דאתבריואו ביום א': ויאמר אלקים יהי אור, פירושו, שיהיה נמשך חתשטותו של אור חזו למשה, ואלה הם המלאכים שנבראו ביום הראשון. אית לון קיומא לאתקיימא לסטר ימינא, יש להם קיום להתקיים בצד ימין. כי יום א' הוא חסד, הנבחן לצד ימין, וע"כ גם המלאכים הנמשכים בו הם בחינת ימין.

פירוש

רבי יהודה אמר, מ"ט בכל יומא ויומא כתיב ויהי ערב ויהי בקר: שואל כיון שויהי ערב ויהי בוקר יורה על זוג ז'ו"ן, שמשניהם יוצא אור היום, א"כ אחר שהכתוב הודיע זה ביום א', מהו הטעם, שבכל יום ויום כתוב ויהי ערב ויהי בוקר, ומשיב למנדע דהא לית יום בלא לילה, ולית לילה בלא יום, ולא אבעון לאתפרשא, לדעת שאין יום בלי לילה ואין לילה בלי יום ולא יבואו להתפרד זה מזה. כלומר ע"כ חוזר הכתוב להודיענו זה בכל יום ויום, כדי להורות, שאי אפשר שיארע טעם שיהיה אור היום בלי הקדם חשך הלילה, וכן לא יארע חשך הלילה, שלא יביא אחריו אור היום. כי לא יתפרדו זה מזה לעולם.

קנב) א"ר יוסי, ההוא יום דנפק אור קדמאה, אתפשט בכלהו יומי,

דכתיב בכלהו יום, ר"י אומר, אותו היום שהאור הא' יצא בו, הוא נתפשט בכל ימי בראשית, שהרי כולם כתוב יום. פירושו, שהשם יום, הוא על התפשטות אור הא' שיצא ביום א', שה"ס ספירת החסד. אלא מתוך שאור הזה נתפשט בכל ימי בראשית, דהיינו בכל ספירה וספירה מ' הספירות, ע"כ נקראים כולם יום כמו יום א'. אמר רבי אלעזר, משמע, דכתיב בכלהו בקר, וראו בקר אלא מסטרא דאור קדמאה, רבי אלעזר אומר, שהתפשטות האור דיום א' בכל הימים נלמד, מתוך שכתוב בכל הימים

(דפו"י דף מ"ו ע"א)

ימינא. וירא אלקים את האור כי טוב, את ה' לאתכללא יאספקלריאה דלא נהרא עם יאספקלריאה דנהרא דאתמר כי טוב. אריא, את: ה' לאתכללא (ה) ולאסגאה וכלהו מלאכין דאתיין ומסטרא דאור דא, וכלהון פנהרין כקדמיתא בקיומא שלים.

קנד) יהי רקיע בתוך המים, אר יהודה יבהאי יא אתפרשו, ימיינ עלאין, יממיינ תתאין. רקיע: פשיטותא דמיינ, והא אתמר, ויהי י' מבדיל, בין מיינ עלאין וילתתאין.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) וירא אלקים את האור, לעיל דף צ"ה ציונ ג, ושינ. (ב) יהי רקיע בתוך המים, (בראשית א') ח"א יו. לב. רנז. ח"ב ב. לה. קט. קטו. קצו. רעא. ח"ג טו. יוד. יב. כה. לב. קסה. רישו. רכב. ת"ז תקי. ה' יטו. תקי. ל' עה. תקי. מ' פ. תקי. מ"א סא. תקי. מ"ז סג. תקי. ס"ז צה. תקי. ע' קכא. ז"ח בראשית א' טא. שלו. טי טא. שי. ט"ז טג. שמה. יתרו ליב טד. שלא שהיש ע"ג טד. שכא. שלה. תק"ח קייב טג. שיג. שכה. קט"ו טב. שלא.

חלופי גרסאות: ה' ג"א לאכללא. כ ג"א אספקלריא. ג ג"א אספקלריא. ד ג"א דאתמר ביה. ס ג"א לאכללא. ו ג"א אינון. ז ג"א מסטר. ח ג"א וכלהו. ט ג"א נהרין בקדמיתא. י ג"א ליג בהאי. יא ג"א אחטרישו. יב ג"א דמיינ. יג ג"א למיינ וגי' מן מיינ. יד ג"א ויהי מבדיל בין מים למים. טו ג"א למיינ תתאין.

יחי אור

הסולם

מאמר

טוב: וירא וגוי המלה א"ת, של את האור, הוא לרבות ולכלול אספקלריאה דלא נהרא, שהיא הנוקבא, עם אספקלריאה דנהרא שהוא הז"א, שנאמר בו כי טוב. כלומר, המלה א"ת, הוא לרבות שגם הנוקבא נכללה בהכתוב כי טוב, יחד עם הז"א. אר"א את לאתכללא ולאסגאה כלהו מלאכין דאתיין מסטרא דאור דא, ריא אומר, שהמלה א"ת בא לכלול ולרבות כל המלאכים הנמשכים מצד אור זה של החסד, שגם הם נכללים בהכתוב כי טוב, וכלהון נהרין כקדמיתא בקיומא שלים, וכולם מאירים כאור הראשון בקיום שלם. כי נכללים בהכתוב כי טוב הנאמר באור הראשון.

פירושו. המלה יהי מורה אשר הי' דסוף המלה יהי, נכנסה בי"ה של המלה, ואור יהי נעשה משום זה לאור, כמ"ש לעיל. (בראשית א' דף מ"ג ד"ה יהי על רזא, ע"ש.) ומסכה זו נתמעטו כל המדרגות עד שתנהימ דו"ן נפלו לבי"ע, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף ט"ו ד"ה והענין) ומכחינת התפשטות אור הו"ן לבי"ע דפרודא, נבראו המלאכים. שהם אור נפרד מאצילות ונמצא שפלאכי חסד נבראו מהתמעטות יום א', שהוא חסד דו"א. ומלאכי גבורה מהתמעטות יום ב', שהוא גבורה דו"א. ומלאכי רחמים מהתמעטות יום ג', שהוא ת"ת דו"א. וכו' ע"ז. וז"ש יהי אתפשטותא דהאי אור לתתא, דהיינו ע"י המיעוט שנעשה בהמלה יהי, נתפשט חלק מהאור הזה, שהוא אור החסד, למטה בבי"ע דפרודא. ואלין אינון מלאכין דאתבריוא ביומא קדמאה, דהיינו שנבראו מהתמעטות אור ספירת החסד, שהוא יומא קדמאה, אית לון קיומא לאתקיימא לסטר ימינא, יש להם משום זה קיום להתקיים לצד ימין. דהיינו שהם מלאכי ימין מצד החסד.

מאמר יהי רקיע קנד) יהי רקיע בתוך המים אריי בהאי אתפרשו מיינ עלאין מיינ תתאין: אריי בזה, דהיינו בהמאמר יהי רקיע, נסדרו מים עליונים ממים תחתונים, רקיע פשיטותא דמיינ והא אתמר, ויהי מבדיק בין מיינ עלאין לתתאין, רקיע פירושו התפשטות של מים, וע"כ נאמר, ויהי מבדיל בין מים למים, דהיינו בין מים עליונים למים תחתונים, והיינו כמ"ש לעיל (בראשית א' דף ס"ד אות ג"ט) יהי רקיע, אתפשט פשיטו דא מן דא, וע"ש בהסולם שנתבאר זה באורך. ויעש

וירא אלקים וגוי את לאתכללא אספקלריאה דלא נהרא עם אספקלריאה דנהרא דאתמר ביה כי (דמרי דף מ"ו ע"א)

בראשית

צט

קנה) ויעש אלקים את הרקיע, דעביד ביה עבידתא, בסגיאן עלאה, כויהי
 נרקיע לא כתיב, אלא ויעש דאסגי ליה, ברבו סגיא.
 קנו) א"ר יצחק, בשני אתברי גיהנם, לחייבי עלמא, בשני דאתברי
 מחלוקת, בשני לא אשתלים ביה עבידתא, ובג"כ לא כתיב ביה כי טוב, עד
 דאתא יום תליתאה, ואשתלים ביה עבידתא, בג"כ כי טוב תרי זמני, חד על
 אשלמות עבידתא דיום שני, וחד לגרמיה. ביום תליתאי אתתקן יום שני,
 ואתפרש ביה מחלוקת, וביה אשתלימו רחמי על חייבי גיהנם, ביום
 תליתאה (ה) משתכין שביבין דגיהנם, בגיני כך אתכליל ביה יום שני,
 ואשתלים ביה.

דרך אמת

(ה) נקטים טלוכוני דגיהנס.

מסורת הזהר

(א) ויעש אלקים את הרקיע, (בראשית א') ח"א יו:
 ח"ב קכו. ת"ז תקי לי ענה תקי מי ט. ז"ח בראשית א'

טא שמי טי טד שלב. תקיח קייב טג שכה. (ב) בשני אתברי גיהנם, ח"א יו, לג. מו. רנו. ח"ב קמד. קמט:
 ז"ח בראשית א' טא שמג. (ג) בשני אתברי מחלוקת, ח"א יו, לג. רנב. ח"ב קסיו. ז"ח בראשית א' טא שמג. טד שא.
 (ד) בשני לא אשתלים ביה עבידתא, ח"א יו. ח"ב קפט. ז"ח בראשית א' טא שמג. (ה) לא כתיב—כי
 טוב, (ביום ב') ח"א יו. לג. ח"ב קסו. ח"ג רנט. ת"ז תקי עי קכא. ז"ח בראשית טא שמד. טי טא של שמד.
 חלוסי גרסאות: א ב"א בה. כ ב"א יהי. ג ב"א הרקיע. ד ב"א אתברי ביה. ה ב"א המחלוקת. ו ב"א בגיני כך. ז ב"א תליתאי
 ח ב"א דאשתלים. ט ב"א ואמר כי טוב כי טוב. ונ"א וכתוב ביה. י ב"א דיום. יא ב"א ביום שלישי
 ואתפרש. יב ב"א ביה. יג ב"א דביומא. יד ב"א אשתככו. ונ"א משתככו. טו ב"א ליג שביבין. ונ"א שביבי.

סאמר

קנה) ויעש אלקים את הרקיע דעביד
 ביה עבידתא בסגיאן עלאה:

הכתוב ויעש וגו', יורה, שעשה בו פעולה בגדלות שלמעלה.
 כלומר שהמשיך בו מוחין דגדלות מהבינה. כי
 בהמלה יהי רקיע נעשה הכנה לסבלת המוחין
 העליונים דבינה אל הווי', והמלה ויעש, יורה
 על השלמת כל הנרצה, דהיינו שכבר נמשכו
 בהווי' כל המוחין העליונים מהבינה. (כמ"ש בהוזהר
 לעיל בראשית א' דף ס"א אות ג') וז"ש ויהי רקיע
 לא כתיב, אלא ויעש, דאסגי ליה ברבו
 סגיא, לא נאמר יהי רקיע וגו' ויהי רקיע, אלא
 אומר ויעש וגו' שלשון זה יורה, שהגדיל אותו
 בגדלות רבה. כמבואר.

קנו) א"ר יצחק, בשני אתברי גיהנם
 לחייבי עלמא, בשני אתברי
 מחלוקת, בשני לא אשתלים ביה
 עבידתא: א"ר, ביום שני נברא הגיהנם לרשעי עלא
 בשני נברא המחלוקת (כמ"ש בהוזהר לעיל בראשית א' דף
 נ"ו אות מ"ד ונתבאר שם בהסולם) בשני לא נשלם בו
 המלאכה. אלא ביום ג' (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ס"ו אות
 ס"א) ובגין כך לא כתיב ביה כי טוב
 (דפו"י דף מ"ו ע"א)

הסולם

עד דאתא יומא תליתאה ואשתלים
 ביה עבידתא, ומשום זה לא נאמר ביום ב',
 כי טוב, עד שבא יום הג' ונשלם בו המלאכה,
 בג"כ כי טוב תרי זמני, חד על
 אשלמות עבידתא דיום ב', וחד
 לגרמיה, ומשום זה נאמר ביום ג' ב' פעמים
 כי טוב, פעם אחד על השלמת מלאכת יום הב',
 ופעם אחד על השלמת מלאכתו עצמו. ביום
 תליתאי אתתקן יום שני, ואתפרש ביה
 מחלוקת, וביה אשתלימו רחמי על
 חייבי גיהנם, ביום הג' נתתקן יום הב',
 והוכרע בו המחלוקת לקיום הארת שניהם (כמ"ש
 בהסולם לעיל בראשית א' דף ס"ו ד"ה ואע"ג)
 וביה אשתלימו רחמי על חייבי גיהנם,
 ובו נשלם הרחמים על הרשעים שבגיהנם לפטרם
 מן הדין. ביומא תליתאה משתכין שביבין
 דגיהנם, ביום הג' שוככים שביבי אש של
 הגיהנם, דהיינו שבהארת יום ג' הם מצטננים,
 ואינם שורפים יותר. בגיני כך, אתכליל
 ביה יום שני ואשתלים ביה, ע"כ נכלל
 בו יום הב' ונשלם בו.

קנז) ר' חייא הוה יתיב קמיה דר"ש, א"ל האי אור ביום ראשון, וחשך ביום שני, ואתפרשו מיא, ומחלוקת הוה ביה, אמאי לא אשתלים^ה ביום ראשון, דהאי ימינא כליל לשמאלא, א"ל על דא הוה מחלוקת, ותליתאה בעי למיעל בינייהו, לאכרעא ולאסגאה בהו^ג שלם.

קנח) *תדשא הארץ דשא, דאתחברותא דמיינ עלאין בתתאין, למעבד פרין, ומיינ עלאין, ועבדי איבין,^ה ותתאי קראן לון לעלאין, כנוקבא לגבי דכורא, בגין דמיינ עלאין דכורין ותתאי נוקבין.

דרך אמת

א) כענין שנאמר תהום אל תהום קורא לקול לנוריך כדי שיפיעו העליונים לתחתונים.

מסורת זוהר

א) תדשא הארץ דשא, (בראשית א') ח"א ה' יב יהו לג, רבו ח"ב לה, קצא, קצו, ח"ג יב, ריש: ת"ז חק' מ"ג פב, חק' מ"ז פג.

חלופי גרסאות: א) נ"א ל"ג ביום ראשון, ב) נ"א דהא, ג) נ"א שלום, ד) נ"א אתחברו, ה) נ"א מיינ, ו) נ"א מיינ עלאין רבין, ז) נ"א פרין ורבין, ז) נ"א לעלאי.

מאמר

הסולם

יהי רקיע

קנז) ר' חייא הוה יתיב קמיה דר"ש, א"ל האי אור ביום ראשון וחשך ביום שני, ואתפרשו מיא ומחלוקת הוה ביה: ר' חייא ישב לפני ר"ש, אמר לו, הרי האור יצא ביום א', והחשך יצא ביום ב', ותחלוקת המים והמחלוקת היה בו, אמאי לא אשתלים ביום ראשון, דהאי ימינא כליל לשמאלא, למה לא נשלם כל זה בהארת יום א', שהרי הימין כולל את השמאל. כלומר כיון שאור הימין יצא ביום א', נמצא שהוא שורש אל יום הב' וכל שורש כולל בתוכו את הענף שלו ושולט עליו, וא"כ היה יום הא' יכול לתקן אותו, ולמה נעשה יום הב' לנצרך אל יום הג' שיתקן אותו. והנפקא מינה גדול ביותר, כי ע"י התקון של יום ג' נתמעט הארתו שאינו יכול להאיר ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה בלבד, הנבחן לבחינת ו"ק דג"ר, כמ"ש לעיל (בראשית א' דף ס' ד"ה מחלוקת) ואם יום ב' היה מתקן ע"י יום א' היה נשאר בבחינתו ולא היה מתמעט כלום. אמר ליה, על דא הוה מחלוקת, ותליתאה בעי למיעל בינייהו לאכרעא ולאסגאה בהו שלם, והשיב לו ר"ש.

מאמר תדשא הארץ קנח) תדשא הארץ דשא אתחברותא דמיינ עלאין בתתאין, למעבד פרין:

הכ' תדשא הארץ דשא, יורה על התחברות מים העליונים במים התחתונים כדי לעשות פירות, מיינ עלאין ועבדי איבין ותתאי קראן לון לעלאין כנוקבא לגבי דכורא, מים העליונים עושים הפירות, ומים התחתונים קוראים אל העליונים לקבל מהם הפירות ולהוציאם בעולם, כחם הנקבה אל הזכר, המקבלת ממנו הריון ומוציאה תולדות לעולם, בגין דמיינ עלאין דכורין, ותתאי נוקבין, משום שמים עליונים הם זכרים, ומים תחתונים הם נקבות. פירוש, כי נתבאר בהזהר לעיל (בהקדמת זוהר דף ק"ס ד"ה כדין) שהמוחין דגדלות הנקראים פירות לא יוכלו להתגלות בהנוקבא שמחזה ולמעלה דז"א, וע"כ היא נקראת יבשה, שאינה ראויה להוצאות פירות. אלא אחר שנעשה הזווג בהנוקבא שמחזה ולמטה דז"א. כדין מה דהוית יבשה למעלה מחזה, אתעבידת ארץ למעבד פרין ואיבין למטה מחזה דז"א. עשה בטעמו ונימוקו. והנה מחזה ולמעלה דז"א נקרא מים עליונים, ומחזה ולמטה דז"א נקרא מים תחתונים, כי הרקיע המבדיל בין מים עליונים לתחתונים עומד במקום החזה, כנ"ל. ונמצא אע"פ שהמוחין יוצאים

קנז) ר' חייא הוה יתיב קמיה דר"ש, א"ל האי אור ביום ראשון וחשך ביום שני, ואתפרשו מיא ומחלוקת הוה ביה: ר' חייא ישב לפני ר"ש, אמר לו, הרי האור יצא ביום א', והחשך יצא ביום ב', ותחלוקת המים והמחלוקת היה בו, אמאי לא אשתלים ביום ראשון, דהאי ימינא כליל לשמאלא, למה לא נשלם כל זה בהארת יום א', שהרי הימין כולל את השמאל. כלומר כיון שאור הימין יצא ביום א', נמצא שהוא שורש אל יום הב' וכל שורש כולל בתוכו את הענף שלו ושולט עליו, וא"כ היה יום הא' יכול לתקן אותו, ולמה נעשה יום הב' לנצרך אל יום הג' שיתקן אותו. והנפקא מינה גדול ביותר, כי ע"י התקון של יום ג' נתמעט הארתו שאינו יכול להאיר ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה בלבד, הנבחן לבחינת ו"ק דג"ר, כמ"ש לעיל (בראשית א' דף ס' ד"ה מחלוקת) ואם יום ב' היה מתקן ע"י יום א' היה נשאר בבחינתו ולא היה מתמעט כלום. אמר ליה, על דא הוה מחלוקת, ותליתאה בעי למיעל בינייהו לאכרעא ולאסגאה בהו שלם, והשיב לו ר"ש. הלא על זה היה המחלוקת, דהיינו שבאמת היה יום א' רוצה לתקנו, כשורש המתקן את הענף. אלא שיום ב' לא רצה לקבל עליו שליטת יום הא', וחלק עליו עד שיום הג' היה צריך להכניס עצמו בין יום הא' ויום הב', להכריע המחלוקת, ולהרבות שלום בהם. וענין המחלוקת בין יום א' ליום ב' נתבאר

בראשית

קא

קנט) רבי שמעון אמר, כל ידא הוא לעילא, והוא לתתא, איר יוסי אי הכי אלקים ידקא אמרן מאי אלקים, דאלקים חיים לעילא, ואי תימא לתתא אלקים סתם. אלא לתתא איהו תולדות (*) כמה דאת אמר, אלא תולדות

מסורת הזהר

(א) אלה תולדות השמים והארץ, (בראשית ב') ח"א גו ד. כדו כהי, סו, צא, צג, קה, קכת, רמו, רנב, ח"ב לא. מח: עס. רכז: ח"ג כט. לא. לד. לת. מג. כג. רטו, רצח, ת"ו תקי נ' פו. תקי ס"ט קט, תקי ע' קלת, ז"ח בראשית א' טד שיא. בי טד שיר. ד' טד שטו. י"ג טד שז. ט"ו טד שכו. י"ז טא שכ. רות פ"ד טג שכו.

חלושי גרסאות: א נ"א אמר רבי שמעון. ב נ"א דקאמרן. ונ"א דקא אמר. ונ"א דקאמר. ד נ"א אל אלקים חיים. ונ"א אלא אלקים סתם אלקים חיים, ונ"א א"ל אלקים סתם אלקים חיים. ונ"א א"ל אלקים סתם אלקים חיים לעילא ואי תימא לתתא אלא לתתא איהו תולדות.

תרשא הארץ

הסולם

טאמר

א"ר יוסי אי הכי, אלקים דמא אמרן מאן אלקים אלקים חיים לעילא,

ואי תימא לתתא אלקים סתם: אריי. אם כן,

אלקים הנאמר בהכתוב, דהיינו ויאמר אלקים תדשא

וגו', מי הוא השם אלקים שבהכתוב, הלא הוא אלקים חיים,

בינה שלמעלה, כי כל ליב שמות אלקים

שבמעשה בראשית הם בינה, כנודע, ואם תאמר

ותפרש הכתוב למטה, דהיינו במים עליונים ותחתונים

שלמטה מחוה, כמ"ש לעיל לדברי ר"ש אי"כ

יהיה השם אלקים שבהכתוב אלקים סתם,

דהיינו הנקבא לאה שלמעלה מחוה, הנקראת

סתם אלקים ולא אלקים חיים, שהיא בינה. שזהו

כנגד המקובל שכל ליב אלקים שבמ"ב הם שמות

הבינה שהיא אלקים חיים. פירוש, כי הכי ויאמר

אלקים תדשא, הוא בהכרח מדרגה הקודמת,

להמים עליונים הללו המרומזים בהמלות תדשא

הארץ דשא, כי כל מדרגה מתפעלת ונעשית ע"י

העליונה הסמוכה לה, ואם פירושו של תדשא

הארץ דשא הוא על הפעלת מים עליונים

שלמעלה מחוה שיתחברו עם מים תחתונים

אשר שם, הרי השם אלקים שהפעיל אותם היא

בינה הנקראת אלקים חיים. אבל אם פירושו

של תדשא הארץ דשא הוא על הפעלת מים

עליונים שלמטה מחוה, נמצא שהכי יאמר

אלקים קאי על מדרגה העליונה הסמוכה לה.

שהיא הנקבא שלמעלה מחוה, הנקראת סרב

אלקים ולא אלקים חיים כהבינה, שהוא כנגד

המקובל שכל השמות אלקים שבמ"ב הם בינה.

אלא לתתא איהו תולדות, כד"א, אלוה

תולדות וגו' ואמרינן בה' בראם,

וההוא לעילא אבהן דכלא הוא, איהי

עבידתא: אלא, אר"י, למטה מחוה הוא מקום

התולדות, כמ"ש אלה תולדות וגו' ואמרינן בה' בראם.

דהיינו

יוצאים בהנוקבא שלמעלה מחוה דו"א, בסו"ה יקוו המים אשר מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה, כמ"ש שם בזהר, ששם מים עליונים, מ"מ לא יוכלו להתגלות שם, והם שם בבחינת יבשה, ומקום הגילוי הוא רק בהמקום שמחוה ולמטה, ששם מים התחתונים.

וזה אמרו כאן מיינ עלאין עבדי

אבינ, שהמוחין המכוונים פירות, באים מכח

הזווג העליון שלמעלה מחוה דו"א, בסו"ה יקוו

המים אל מקום אחד, אלא שלא יוכל להתגלות

משם, כי שם הם בסוד יבשה כניל, ולפיכך

ותתאי קראן לון דעלאין כנוקבא דגבי

דכורא, כמו שזרע הזכר אין לו כח להתגלות בו

אלא בהנוקבא. שבה ההריון והלידה, כן המוחין

שבמים העליונים לא יוכלו להתגלות במקומם אלא

במחוה ולמטה כנ"ל. הנקרא מים תחתונים ולכן

הם קוראים למים העליונים שישפיעו בהם

המוחין ויתגלו בעולמות על ידיהם.

קנט) רבי שמעון אמר, כל דא הוא

לעיקא והוא לתתא: ר"ש אמר כל

זה הוא למעלה מחוה דו"א והוא למטה מחוה דו"א

כלומר, שענין מים עליונים ותחתונים נוהג הן

מיזוה ולמעלה והן מחוה ולמטה. כי יש דבר

ונוקבא למעלה מחוה, הנק' דו"א ולא, שהדבר

הוא מים עליונים. והנוקבא היא מים תחתונים.

וכן יש דו"ג למטה מחוה, הנק' יעקב ורחל

שיעקב ה"ס מים עליונים ורחל ה"ס מים

תחתונים. ולדברי ר"ש יהיה פירושו של

הכי תדשא הארץ דשא, על התחברות מים

עליונים ותחתונים שמחוה ולמטה דו"א, כי אין

לפרש הכתוב על מים עליונים ותחתונים שמחוה

ולמעלה, כי שם הוא מקום יבשה, ואינה מוציאה

דשא ופירות. כנ"ל.

(דפרי דף מ"ו ע"א *) מ"ו ע"ב)

השמים והארץ בהבראם, ואמרינן * בה' בראם, וההוא כ לעילא, אבהן דכלא הוא, ג' איהי דעבדתא, ועל דא ארעא עבדת תולדות, דהא י' היא מתעברא כנושבא מן דכורא.

קס) ר' אלעזר אמר, כל חילין הוו בארעא, ולא אפיקת חילהא, ו' ואינון 'תולדותיה, עד יום ה' הששי, דכתיב ב' תוצא הארץ פ' נפש חיה, י' ואי תימא והא י' כתיב ג' ותוצא הארץ דשא, אלא אפיקת תקון חילהא לאתישבא כדקא יאות, וכלא הוה גניו ג' בה עד דאצטריך, דהא בסדמיתא י' כתיב ה' צדייא וריקניא

דרך אמת

ה) תהו ובהו תרגומו לדיא ורקניא.

מסורת הוהר

א) בה' בראם, ח"א צא, צג, רנב, ח"ג כט, לה, מג, קכב: קכג, רטז, רצז, רצח, ת"ז תקי ג' פו, תקי ע' קלת.

ז"ח בראשית א' טד שיא, ג' טא שטו, טד שנב, י"ז טא שלג טג שג, ב) תוצא הארץ נפש חיה, (בראשית א') ח"א יג, מז, פו, ח"ב יב, נה, קכה, קעה, רעו, ח"ג יט, כד, לט, מג, מה, ע: קכג, קעד, ריט, שא, ת"ז תקי ו' כג, תקי י"ד, ל, תקי מ"ה, מג, תקי ס"ז, צה, ז"ח בראשית א' טד שטו, ט"ז טא שפט, טג שט, י"ז טג שכה, תק"ח קיב טג שלה, ג) ותוצא הארץ דשא, (בראשית א') ח"א א, ח"ב קעו, ז"ח א' טד שטו.

חלופי גרסאות: א) ג' איהי כ' איהי דלעילא, ג' איהי וניא איהו, ד' איהי עיבדותא, ה' איהי ל"ג איהי, ו' איהי דאינון, ז' איהי תולדות, וניא תולדותיו, ח' איהי חמישי, ט' איהי הארץ וגו', י' איהי ל"ג נפש חיה, י"א איהי

וגו', יב' איהי כתיב ביום ג', יג' איהי ביה, יד' איהי כתיב תהו ובהו.

סאמר

הסולם

תרשא הארץ

ועל דא ארעא עבדת תולדות, דהא היא מתעברא כנושבא מן דכורא:

ומשום זה עושה הארץ תולדות, כי היא מתעברת כמו נקבה מן הזכר. משום שהנוקבא העליונה השלימה המלאכה של המוחין, יכולה הנוקבא התחתונה, שלמטה מחזה הנקראת ארץ, לעשות פירות, כי היא מקבלת אותם כמו נקבה המתעברת מהזכר ומוציאה תולדותיו לגילוי. ולפי"ז יתבאר הכתוב תדשא הארץ דשא, לזווג מים עליונים ותחתונים שלמעלה מחזה, שהוא להשלמת מלאכת המוחין, והכ' ותוצא הארץ דשא, הוא בהזווג של מים עליונים ותחתונים שמחזה ולמטה, להתגלות התולדות ששם מתגלים התולדות ממה שקבלה מהעליונה. קס) רבי אלעזר אמר, כד חילין הוו בארעא, ולא אפיקת חילהא ואנון תולדותיה, עד יום הששי דכתיב תוצא הארץ וגו': ר"א אמר, כל הכחות היו נגמרים בהארץ, שהיא מלכות, והיא לא הוציאה הכחות, שהם תולדות שלה, כלומר שלא הוציאה אותם מן הכח אל הפועל, עד יום הששי, שאז נאמר תוצא הארץ נפש חיה וגו'. דהיינו שהוציאה הכחות שבה אל הפועל ונעשו נפש חיה וכו'. ואי תימא והא כתיב ותוצא הארץ דשא, אלא אפיקת תיקון חילהא לאתישבא כדקא יאות, ואם

תאמר

דהיינו הנוקבא שמחזה ולמטה שה"ס רחל שהיא ה' אחרונה דשם הויה, וכל התולדות ממנה הם, ולא מהנוקבא שמחזה ולמעלה, וההוא שלמעלה מחזה, הם אבות של כל המדרגות, דהיינו שהם ג"ס חג"ת הנבחנים לאבות ושרשים להעולמות, כי כל המקובל להעולמות באים מהם, והיא דהיינו הנוקבא שלהם, נבחנת להשלמת המלאכה, של כל התולדות, ולא ליציאת התולדות בפועל להעולמות. כלומר המוחין בעצם וכל מלאכתם נשלמים בדכר ונוקבא שלמעלה מחזה, אשר הדכר, הם חג"ת הנקראים אבות, והנוקבא שלהם היא לאה. אמנם עדיין אינם מתגלים ובאים מהם להעולמות שהיו ניכרים בבחינת תולדות, להיות הנוקבא בסוד יבשה כנ"ל, אלא רק בהנוקבא שלמטה מחזה, הנקראת ה' שעליה נאמר בה' בראם, בה יוצאים התולדות בפועל. ולפי זה מתבאר הכתוב תדשא במים עליונים שלמעלה מחזה, ולא תולדות ממש, אלא להשלמת המלאכה בלבד, כי הנוקבא שלמעלה מחזה עוד אינה מוציאה המוחין בבחינת תולדות ממש. ובוה מתורץ הקושיא, כי השם אלקים שבהכתוב הוא באמת על הבינה, הנקראת אלקים חיים שהיא מדרגה העליונה הסמוכה להם. כנ"ל

בדיבור הסמוך.

(דפו"י דף מ"ז ע"ב)

בראשית

קג

כתרגומה^ה ולבתר אתתקנת, ואתיישבת^ה וקבילת זרעא, ודשאין ועשבין ואלנין כדסא יאות, ואפיקת לון לבתר. ומאורות הכי נמי לא שמשו נהורא דלהון עד דאצטריך.^י

קסא^ד יהי מארת ברקיע השמים, ה לאכללא חויא בישא, דאטיל זוהמא, ועבד פרודא, דלא משמש שמשא בסיהרא: מארת לווטין, ועל דא גרים דאתלטיא ארעא, דכתיב^ב ארורה^ו האדמה, ובגין כך מארת כתיב. קסב^ה חד, יהי מארת דא סיהרא, פ רקיע השמים דא שמשא, ותרווייהו

דרך אמת

(6) ולחכי נתקנת לתקון היסוד.

מסורת זוהר

(א) יהי מארת ברקיע השמים, (בראשית א) ח"א א. יב. יטו כא. לג. לר. קסו. רנאו רנו. ח"ב לה.

קסו, קעו רה. רעו ח"ג יב. כת, ריטו רלבו רלה. ת"ז חקי מיד סב, חקי ס"ס קה. חקי עי קכו. ז"ח בראשית א' סד שכג. ו' טג שה. יד טא שא. טג שלב, סד שכז. ט"ו טב שז, טג שה. סד שיב שלה. טז טב שז, טג שג. טז טג שב. מ"ה טב שמא. שחיש ס"ט טב שמו, טג שיו. ע"ד טא שה. תק"ח קייב שטו של. קט"ו טב שלא. (ב) ארורה האדמה, (בראשית ג') ח"א נח. קמג ת"ז בהקדמה יא. חקי ל"ה עזו חקי ס"ט קיא. ז"ח נח כ"ב טב שמא.

חלופי גרסאות: 6 ג"א ותקינת. 7 ג"א הכי נמי מאורות. 8 באהיל כתב חסר כאן. ד ג"א מתחיל ויאמר אלקים יהי מארת. 9 ג"א מארת חסר כתיב לאכללא. 10 ג"א פרויין. 11 ג"א האדמה בעבורך. 12 ג"א ליג חד. 13 ג"א ברקיע

מאמר

הסולם

מארת חסר

פרודא דלא משמש שמשא בסיהרא:
הכתוב יהי מארת וגו' בא לכלול את הנחש הרע שהטיל זוהמא ועשה פירוד שלא יודווג השמש עם הלבנה, פירוש, כי בכל המדרגות הקודמות להנוקבא, יורה יהי, ענין מיעוט ונפילת ג' הכלים בינה ותו"מ להמדרגה שלמטה, אמנם לא נפלו הכלים מחוץ לאצילות. מה שאין כן בהנוקבא, שהיא מדרגה תחתונה מכל המדרגות דאצילות, א"כ כשנאמר יהי, ונפלו הכלים שלה, הרי נפלו למטה מפרסא דאצילות. לבי"ע דפרודא, וע"כ נברא מכח הנפילה הזו הקליפות ונחש זרע (כ"ג) לעיל בראשית א' דף צ"ו ד"ה ביאור ע"ש)
מארת לווטין, וע"ד גרים דאתלטיא ארעא, דכתיב ארורה האדמה:

וע"כ כתוב מארת חסר ו', שפירושו קללות, כי הנחש גרם שתקלל הארץ, שכתוב ארורה האדמה וגו'. כלומר, שהנחש הסית להחטא דעצה"ד שמחמתו נתקללה הארץ, וע"כ כתוב מארת חסר ו', שורה על קללה זו שנתקללה הארץ בסבת הנחש שנברא ע"י המיעוט דנהי, כנ"ל. ובגין כך מארת כתיב, ומשום זה כתוב בתורה מארת חסר ו', שהוא לשון קללה.

קסב^ה חד, יהי מארת, דא סיהרא, רקיע השמים דא שמשא: יהי מארת,

משמעותו

תאמר, הרי כתוב ותוצא הארץ דשא, שמשמע שיצאו ונגלו בפועל ממש אלא הפירוש הוא, שהוציאה תקון הכחות להתישב בה ולהגמר כראוי, באופן שתוכל להוציא אותם ביום הששי וכלא הוה גניז בה עד דאצטריך, והכל היה גנוז בה. ולא נגלו עד שהוצרך לגלות, דהיינו ביום הששי, דהא בקדמיתא כתיב צדייא וריקניא כתרגומי, שהרי בתחילה כתוב, והארץ היתה תהו ובהו, שתרגומו צדיא וריקניא, דהיינו שהיתה חריבה לגמרי, ולבתר אתתקנת ואתיישבת וקבילת זרעא ודשאין ועשבין ואלנין כדקא יאות, ואח"כ, דהיינו ביום ג', נתקנה הארץ ונתישבה, וקבלה זרע ודשאים ועשב ואילנות כראוי, ואפיקת לון לבתר, והוציאה אותם לעולם לאח"כ, דהיינו ביום הששי כנ"ל, ומאורות הכי נמי, לא שמשו נהורא דלהון עד דאצטריך ומאורות גם כן, לא שימש האור שלהם בעולם עד שהוצרך פירוש, שהאור נברא ביום א' מ"מ לא נגלה האור לעולם עד יום ד', שנתלו בו המאורות להאיר על הארץ.

מאמר מארת חסר

קסא^ד יהי מארת וגו' לאכללא חויא בישא, דאטיל זוהמא ועבד

(דפו"י דף מ"ו ע"ב)

בכללא חדא, לאזדווגא, לאנהרא עלמין, לעילא ותתא, משמע דכתיב על הארץ, ולא כתיב בארץ, דמשמע לעילא ותתא, (ב) חושבן כ דכלא כ בסיהרא הוא. סג) ר"ש אמר, גימטריאות, וחשבון תקופות ועבורין, כלא הוא כ בסיהרא, דהא לעילא לאו איהו. א"ל ר' אלעזר, וולא, והא כמה פ חושבנן ושיעורין קעבדי יב חברייא. א"ל, לאו הכי, אלא חושבנא יב קיימא

דרך אמת

(ב) כל החשבוניות ושיעור ומדה הכל הוא מלל העטרית.

חלופי גרסאות: א ג"א חד. כ ג"א דכלא ברזא. ג ג"א דסיהרא. ו ג"א דסיהרא הוה. ד ג"א מתחיל וחיו לאותות הוא ר"ש. ו ג"א אמר ר"ש. ס ג"א אומר. ו ג"א ברזא דסיהרא. ז ג"א לא. ח ג"א ליג' ולא. ט ג"א חשבונין. י ג"א קא עבדי. יא ג"א קא עבדי בחמה. יב ג"א חברייא לעילא. יג ג"א קמא.

סאמר

הסולם

מארת חסר

וכן מלכותא דדוד (לעיל בראשית א' דף ק"ד והוא לו) והשנית, היא למטה מחזה, והיא נקראת, ארץ. וכן רחל. וז"ש שזווג הזה המאיר את המוחין דחשבון אינו אלא בלבנה, דהיינו בהזווג זעיר ונוקביה שמחזה ולמעלה, שהנוקבא היא נקראת לבנה, ולא בהנוק' שמחזה ולמטה הנקראת ארץ, ומה שאומר לאנהרא עלמין עילא ותתא, הפירוש הוא, שב' הנוקבין, של מעלה שה"ס הלבנה ושל מטה שה"ס הארץ, נכללות זו בזו, ואז מגיע ההארה למעלה ולמטה. אבל עיקר הזווג הוא רק בהלבנה, דהיינו בהנוקבא שלמעלה מחזה.

סג) ר"ש אמר, גימטריאות וחשבון תקופות ועבורין כלא הוא בסיהרא, דהא לעילא לאו איהו: ר"ש אמר גימטריאות, וחשבון של תקופות ועיבורי השנה, שה"ס המוחין דחשבון ומספר, כולם הם בהלבנה, שהרי למעלה ממנה אינו נמצא הזווג הזה, להארת המוחין דחשבון ומספר. ומביא כאן דברי ר"ש לסיפתא להנ"ל, דחושבן דכלא בסיהרא הוא.

א"ל ר"א, ולא, והא כמה חושבנן ושיעורין קעבדי חברייא: א"ל ר"א לר"ש, ולא, וכי לא יש מוחין דחשבון ומספר בהמדרגות שלמעלה מהלבנה, הרי כמה חשבונות ושיעורים עושים החברים, כלומר, הרי החברים לומדים מוחין דחשבון ושיעורים גם למעלה מהלבנה. א"ל לאו הכי, אלא חושבנא קיימא בסיהרא, ומתמן יעול בר נש למנדע לעילא, והשיב לו ר"ש, לא כך היתה כונתי, אלא כונתי היא, שהזווג של המוחין דחשבון נמצא בהלבנה, ולא במדרגה אחרת, אמנם

משמעותו מאור אחד, להיותו חסר ו', והיא מאור הלבנה, והכ' רקיע השמים, הוא מאור השמש. ותר"וייהו בכללא חדא, לאזדווגא לאנהרא עלמין לעילא ותתא וכללם הכתוב שניהם בכלל אחד, כי נאמר יהי מארת ברקיע השמים, להורות, שמזדווגים השמש והלבנה, להאיר העולמות, למעלה מחזה דו"א. ולמטה מחזה דו"א. משמע דכתיב על הארץ, ולא כתיב בארץ דמשמע לעילא ותתא, חושבן דכלא בסיהרא הוא, ומשמע, ממ"ש על הארץ, ואינו כתוב להאיר בארץ, שיהיה נשמע שמאיר למעלה ולמטה, שהוא להורות, שהחשבון של כולם הוא בהלבנה. פירוש, כי לפי מה שביאר הכ' יהי מארת ברקיע השמים, שירה על זווג השמש ולבנה שהם זו"ן למעלה מחזה ולמטה מחזה דו"א, א"כ היה צריך לומר להאיר בארץ, כמו שאומר, ברקיע השמים, שמשמעותו היה, שמזדווג גם למטה מחזה דו"א ששם הנוקבא התחתונה הנקראת ארץ, ולמה כתוב על הארץ, שמשמעותו שהזווג הוא רק למעלה ברקיע השמים, דהיינו במקום הפרסא שמחזה ולמעלה דו"א דוקא, הנק' רקיע, ומשם נמשך ההארה אל הארץ. דהיינו למטה מחזה. אבל בארץ עצמו אין זווג. ואומר, שהוא להורות כי חושבנא דכלא סיהרא הוא, פירוש, כי המוחין דחשבון ומספר של כל המדרגות, יוצאים על ידי זווג שמש ולבנה. כי יש מוחין שהם אור חסדים והם מכונים בשם בלי מספר, ויש מוחין דהארת חכמה, שהם מכונים בשם מספר וחשבון, (כמיש לעיל בהקדמת הזוהר דף כ"ב ד"ה במספר, עש"ה) וכן יש לז"א ב' נוקבין, האחת למעלה מחזה, שהיא הנקראת לבנה, וכן (דברי דף פ"ו ע"ב)

בראשית

קה

בסיהרא, ומתמן יעול בר נש למנדע לעילא, א"ל והא כתיב * והיו לאותות
 וּלְמוֹעֲדִים. א"ל, לאתת כתיב חסר. א"ל * הא כתיב והיו. א"ל הויין * כלהון
 ד' דיהוון * ביה * (א) * כ' כ' אסקופא דא, דאתמליא מכלא, אבל * חושבנא דכלא
 (ב) בסיהרא הוא.

קסד) ת"ח, נקודה י' חד אית, ומתמן שירותא לממני, דהא מה דלגו * דההיא

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) כ' אלוהי הזה שאלא בר ולחם ומזון ומלכותים והגורם
 אסקופא הוא ט"ס כי ל"ל אספוקא. (ב) פנחס ר"כ כ"י.
 ויחי ר"ל"ט א"ל, ופקודי רס"ו ורכ"ג א"ל.

חלוסי גרסאות: א) נ"א ולמועדים ולימים. ב) נ"א וחא. ג) נ"א דכלהו. ד) נ"א דיהוון. ה) נ"א בה. ו) נ"א כאספוקא. ז) נ"א
 כקופא. ח) נ"א חרא שירותא מתמן למימני. ט) נ"א מההוא.

סאמר

הסולם

סארת חסר

אמנם משם, נכנס האדם להשיג מוחין דחשבון
 גם בהמדרגות שלמעלה מהלבנה.

פירוש. אע"פ שהמוחין דהארת חכמה
 המכונים מוחין דחשבון, יוצאים בהבינה, אחר
 שחזרה לראש א"א ונעשית בו לחכמה מ"מ
 אין המוחין מתגלים שם בהבינה. להיותה תמיד
 באור חסדים בלבד, ואפילו הו"ת דבינה הם
 בעצם רק אור חסדים ואין שם המקום לגילוי

המוחין דהארת חכמה, אלא הבינה משפעת
 המוחין הללו אל הו"א. אמנם גם הו"א מתוקן
 כולו במוחין דא"א עלאין שהם חסדים מכוסים,
 ואין בו מקום לגילוי המוחין הללו, אלא שהו"א
 משפיע אותם אל הנוקבא שלו, ובה הם מתגלים.
 וע"כ נקראת הנוקבא בשם חכמה תתאה,
 להורות שאין המוחין דהארת חכמה מתגלים
 בשום מדרגה אלא בה. באופן שהמוחין הללו
 יוצאים בהו"ת דבינה אשר הו"א מקבלם ממנה
 ומשפיע אותם להנוקבא. והיינו להנוקבא שלמטה
 מחזה, בעת שהיא כלולה לגמרי בהנוקבא
 שלמעלה מחזה הנקראת לבנה. ואז נבחנות
 שתייהן בהשם לבנה.

וזהו שהשיב לו ר"ש לרי"א אלא
 חושבנא קיימא בסיהרא, ומתמן יעול
 בר נש למנדע לעילא, כי מקום גילוי של
 המוחין דחשבון אינם אלא בהלבנה בלבד ולא
 כלום במדרגות הקודמות אליה, כנ"ל אמנם
 אחר שיצאו ונתגלו המוחין הללו בהלבנה,
 מאירים מוחין הללו בהכרח גם בכל המדרגות
 הקודמות אליה, שהרי מהם קבלה הלבנה את
 המוחין האלו. אלא מקודם שנגלו בהלבנה אינם

דלגו דההיא נקודה י' חד אית, ומתמן
 שירותא לממני דהא מה
 דלגו דההיא נקודה לא אתידע: בוא וראא

(דפרי דף פ"ו ע"ב)

נקודה, לא אתידע, ולא ^ה אתייהב ^כ לממני, ^ה ואית נקודה לעילא סתים, דדלא אתגליא כלל, ^ה ולא אתידע, ומתמן ^י שרותא לממני, כל סתים ועומקא הכי נמי אית נקודה לתתא דאתגליא, ומתמן הוא שרותא לכל חושבנא, ולכל מנין, ועל דא, ^ה הכא הוא אתר לכל תקופות, וגימטריאות, ועבורין, ^ב וזמנין, וחגי, ושבתין, וישראל דדבקי ^ה בקביה עבדי ^ה חושבן לסיהרא, ואנון דבקין ביה, וסלקין ^ה ליה לעילא, דכתיב ^א ואתם הדבקים בה ^י אלסיכם וגו'.

ססה) ^ב ישרצו המים ^י שרץ נפש חיה, אמר רבי אלעזר, הא אוקמוה, דאינון מיין רחישו ואולידו כגוונא דלעילא, והא אתמר. ועוף יעופף על הארץ, יעוף מבעי ליה, מהו יעופף.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) ואתם הדבקים בה' ונוי, (דברים ד') ח"א נ נא: פדו צד. צהו קסג. רד. רן. רטו. רלו. ח"ב ה. מט. פו. פז. פט. צו. קיטו. קדרו. קלג. קלח. קסא. רעו. ח"ג טו יד. כט. מה. פ. סב. צב. צד. קכא. קלח. קלט. קמד. רנפו. רס. רסא. רעה. רפו. ת"ז תקי. כ"א נרו. ז"ח ויצא כיו טד שלו. מטות נ"ו טד שח. שה"ש ס"ט טב שפא. רוח ט"ד טג שמו. תק"ח קי"ו טב שלג. ב) ישרצו המים שרץ נפש חיה, (בראשית א') ח"א לר. רנו. ח"ב קעו. רעו. ח"ג יב. ריטו. ת"ז תקי. מ"ה סב. פג. תקי. מ"ז סג. ז"ח בראשית ט"ז טב שו. טג שי. יתרו ליב טד שט. שה"ש עד טא שיר. תק"ח קי"ב טג שי שלב. חלופי ברסאות: א) נ"א ולא אתייהב רשו לממני. ב) נ"א לממנא. ג) נ"א אית. ד) נ"א ולא. ה) נ"א ליג ולא אתידע. ו) נ"א שירותא לממני כל סתים ועמיקא (אהיל). ז) נ"א ליג הכא. ח) נ"א ביה בקב"ה. ט) נ"א חושבנין. ונ"א חושבנא. י) נ"א בה. י"א נ"א ליג ליה. ונ"א לה. י"ב נ"א ליג שרץ נפש חיה.

מארת חסר

הסולם

סאסר

מנין. דהיינו כניל בדברי ריש, שלמעלה מסיהרא אין שום גילוי למוחין דחשבון. ועל דא הכא הוא אתר לכל תקופות וגימטריאות ועבורין וזמנין וחגי ושבתין, וע"כ כאן הוא מקום הארת המוחין לכל תקופות וגימט' ועבורים וזמנים וחגים ושבתות, דהיינו כדברי ריש לעיל, וישראל דדבקי בקב"ה עבדי חושבן דסיהרא, ואינון דבקין ביה וסלקין ליה לעילא דכתיב וכו' וישראל הדבקים בהסביה עושים חשבון, דהיינו שממשיכין מוחין דחשבון להלבנה, דהיינו כמ"ש חז"ל ישראל מונים ללבנה ואומ"ה לחמה (סוכה כ"ט) והם מעלים אותה למעלה, להלביש את בינה עלאה, כמ"ש ואתם הדבקים בה' אלסיכם וגו'.

יש נקודה אחת ומשם התחלה למוחין דמנין וחשבון, והוא א"א, הנקרא משום זה ראשית (כניל בראשית א' דף ו' אות ב', ובהסולם) שהרי מה שמלמנים של אותה הנקודה, דהיינו מה שלמעלה מא"א, לא נודע כלל, (כמ"ש שם) ואית נקודה לעילא סתים דלא אתגליא כלל ודא אתידע, ומתמן שירותא לממני כל סתים ועומקא, ויש נקודה למעלה שהיא סחומה, שאינה נגלית כלל, והיינו בינה דא"א, מבחינת עצמותה המלוכשת באויא עלאין, שהי לא נפיס מאויר שלהם, אבל משם הוא התחלה למנות ולגלות כל סתים ועמיק, והיינו ז"ת דבינה דא"א, המלוכשים בישטורית, שהם עולים לראש א"א, ומשפיעים הארת החכמה הנקרא מוחין דמנין וחשבון. אמנם עדיין אינם מתגלים כאן בישטורית, להיותם בחינת בינה, שכל עקרה הוא אור החסדים בסו"ה כי חפץ חסד הוא. הכי נמי אית נקודה לתתא דאתגלייא, ומתמן הוא שירותא לכל חושבנא ולכל מנין, ויש גם כן נקודה למטה המתגלית, דהיינו הנקבא דו"א, ומשם הוא התחלת הגלוי לכל מוחין דחשבון ולכל (דפו"י דף ט"ו ע"ב)

מאמר ישרצו המים

קסה) ישרצו המים וגו' אר"א הא אוקמוה, דאינון מיין רחישו ואולידו כגוונא דלעילא והא אתמר: ישרצו המים שרץ נפש חיה. אמר ר"א, הנה פרשוהו שאלו מים התחתונים שרצו והולידו כמו מים העליונים, כלומר מים התחתונים הולידו את מה שקבלו

קסו) אִיר שמעון רזא הוא, ועוף דא מיכאל, דכתיב * ויעף אלי אחד מן השרפים. ^א יעופף דא גבריאל, דכתיב ^ב והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מעף ^ג ביעף. על הארץ, ^ד דא ^ה אליהו, דאשתכח תדיר בארעא, ^ו ולא מסטרא דאבא ואמא אשתכח, ^ז דאיהו בד' ^ח טאסין, דכתיב ^ט ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע, ורוח ה' חד, ישאך תרין, על אשר תלת, לא אדע ארבע.

קסז) ^א על פני, דא מלאך המות, ^ב דהוא יאחשיך ^ג פני עלמא, וכתוב ביה

מסורת הזהר

(א) ויעף אלי אחד מן השרפים, (ישעיה ו') ח"ג רכת. תק"ח ק"א טב שכ. ב) והאיש גבריאל, (דניאל ט') ח"א קפת. קפד. ח"ב יא. יט. צד: תק"ח ק"יו טא שט. ג) אליהו—בד', טאסין, ח"א יג. צג. תק"ח ק"ד טא שכט. ד) ורוח ה' ישאך, (מלכים א' י"ח) ח"ב רא:

חלופי גרסאות: א) ג"א יעופף יעוף מבעי ליה אלא דא. ב) ג"א דכתיב ביה. ג) ג"א ביעף ודא הוא יעופף. ד) ג"א על הארץ דא מלאך המות ול"ג דא אליהו עד דא מלאך. ה) ג"א ולאו. ו) ג"א ואיהו סס בד', ונ"א ואיהו סס עלמא. ז) ג"א סטרין. ח) ג"א על הארץ ול"ג על פני. ט) ג"א דאיהו, י) ג"א ליג אחשיך עד רקיע השמים. ונ"א דהוא חשוך ארעא. יא) ג"א בני.

דרך אמת

ישרצו המים

דהיינו בשית עפיפות, כי או"א הם בחינת חב"ד חג"ת עד החזה דא"א, שהם ששה ספירות, וכנגדן שש עפיפות. אמנם אליהו אינו עף בשש עפיפות אלא בד', שזה יורה שהוא מבחינת הנוקבא דהיינו מחזה ולמטה, ששם רק ד' ספירות נהי"מ. שכנגדן רק ד' עפיפות. דכתיב ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע: ורוח ה', חד. ישאך, תרין: על אשר, תלת. לא אדע, ארבע. שכתוב באליהו, ורוח ה' וגו': ורוח ה' יורה על עפיפה אחת, ישאך, הוא עפיפה השניה על אשר, הוא השלישית, לא אדע, הוא עפיפה הרביעית. הרי שהוא עף בד' עפיפות.

קסז) על פני, דא מלאך המות, דהוא אחשיך פני עלמא, וכתוב ביה

וחשך על פני תהום: הכתוב על פני, יורה על בריאת מלאך המות, ומרומז בהמלות על פני, משום שהוא מחשיך פני העולם, וכן משום שכתוב בו וחשך על פני תהום. רקיע השמים כדאמרן, עולה ומסטיין, הכתוב רקיע השמים הוא כמו שאמרו שעולה המלאך המות לשמים ומסטיין, דהיינו כמיש (ב"ב ט"ו) הוא השטן הוא היצה"ר הוא מלאך המות. ע"ש. שנק' שטן משום שעולה לשמים ומסטיין, ונק' מלאך המות משום שאח"כ נוטל את נשמתו

מאמר

הסולם

שקבלו ממים עליונים, וכבר נתבאר, דהיינו לעיל דף ק' אות קנ"ה ועוף יעופף על הארץ, יעוף מבעי ליה, מהו יעופף: מקשה על הכתוב, ועוף יעופף, שהיה לו לומר ועוף יעוף, למה אומר יעופף.

קסו) אר"ש רזא הוא, ועוף דא מיכאל דכתיב ויעף וגו', יעופף דא גבריאל, דכתיב והאיש גבריאל וגו'.

אר"ש טור הוא, כי הכתוב רומז על בריאת המלאכים, ועוף זה מיכאל, שכתוב בו לשון יעוף, שכתוב ויעף אלי אחד מן השרפים, שהוא מיכאל. יעופף, דא גבריאל, דכתיב והאיש גבריאל וגו' מעף ביעף, יעופף, זה גבריאל, שנאמר בו מעף ביעף לשון כפול, דכתיב והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מעף ביעף. על הארץ, דא אליהו דאשתכח תדיר בארעא, על הארץ, זה אליהו הנמצא תמיד בארץ. פירוש, הנוקבא דו"א מכונה ארץ כנ"ל, ואליהו נמשך מבחינת הנוקבא דו"א ונמצא עמה תמיד. ולא מסטרא דאבא ואמא אשתכח, דאיהו בד' טאסין, ואליהו אינו נמצא מצד או"א, שהרי הוא עף בארבע עפיפות. פירוש, כי המלאכים, שהם מסטרא דאו"א, אומר הזהר להלן (דפו"י דף ל"ד ג"ב) שהם טאסין ושאטן עלמא בשית, (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

וַחֲשַׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹמֹת הַשָּׁמַיִם, כְּדֹאמְרוֹן, בַּעֲלוֹהַ וּמִסְטִין יִכּוּ, אִמְרוּ רַבִּי אֲבָא, וְהָא מְלֹאךְ הַמּוֹת בְּשָׁנֵי אֲתַבְרִי, אֲלֵא, עַל הָאָרֶץ, דָּא בַּרְפָּאֵל, דְּאִיהוּ מִמְנָא לְאַסּוּתָא דְאַרְעָא, דְּבִגִּינִיהּ אֲתַרְפִּיאַת אַרְעָא, וְקִיִּים בַּר נֶשׁ עֲלֵהּ, וּרְפִי לְכָל חֵילֶיהּ, עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דָּא אֲוִרִיאֵל. וְכֹלָא הוּא בַּקְרָא.

קסח) וּבִגִּין כַּךְ, כְּתִיב בְּתַרְיָהּ, דְּוִיבְרָא אֲלֵקִים אֶת הַתְּנִינִים הַגְּדוֹלִים, אִמְרוּ רַבִּי אֲלֵעֶזֶר וְאֵלִין אֵינּוֹן שְׁבַעִין הַמְּמַנֵּן רַבְרַבֵּין, עַל שְׁבַעִין עַמִּין, וּבִגִּין כַּךְ אֲתַבְרִיאֻוּ כְּלָהּוּ, לְמַהוּי טְשֵׁלִיטָאן עַל אַרְעָא.

מסורת זוהר

א) וַחֲשַׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹמֹת, לְעֵיל דָּף כִּי צִיּוֹן גַּי וְשִׁיב. ב) עֲלוֹהַ וּמִסְטִין, ח"א קמה: קצ. ח"ב לג. (יורד ונוטל נשמתו) ח"ב רסה: ג) רְפָאֵל—מִמְנָא לְאַסּוּתָא, ח"א צט. ח"ג רד. ז) וִיבְרָא אֲלֵקִים אֶת הַתְּנִינִים, (בראשית א') ח"א יג. לד. קלת. ח"ב לד: ח"ג לט. תק"ח ק"ב טג לג. ה) מְמַנֵּן רַבְרַבִּין עַל עַמִּין, ח"א יוד. מגו טט. צהו קיג. קעז. ח"ב ה: ה: יד: טו: מו: מט. נד: צו. ככו. קעה. רלב. ח"ג ה. סד. קנו. קפה. רסו: שהו. ת"ז הקי לב עז: ז"ח בלק ב"ה טא שיב. תק"ח קכ"א טא שמד.

חלופי גרסאות: א) ג"א על פני רקיע. ב) ג"א כדקאמרן. ג) ג"א יורד ומסית וליג וכר. ד) ג"א ברזא עלאה וליג בקרא. ט) ג"א ואת כל נפש החיה הרומשת. ו) ג"א הא אוקימנזו אלין אינון שנעין. ז) ג"א הא אוקימנזו אלין ליתן ובת זוגו ד"א [דא] אלין. ח) ג"א מוסיף דממנן ונ"א וממנן. ט) ג"א אתבריכו (את"ל). י) ג"א אתרברבו. ט) ג"א שליטין.

סאמר

הסולם

ישרצו המים

נשמתו. וע"כ נאמר במה"מ על פני רקיע השמים. שדרכו להסטיין בהשמים.

אמר רבי אבא, והא מלאך המות בשני אתברי, הקשה רבי אבא, הרי ביום שני נברא מלאך המות ואיך תאמר, אשר על פני רקיע השמים הנאמר ביום ה' יורה על בריאת מלאך המות אלא על הארץ דא רפאל דאיהו ממנא לאסוותא דארעא, דבגיניה אתרפיאת ארעא, אריא, על הארץ, שבהכתוב, יורה על בריאת המלאך רפאל, שהוא ממונה לרפואת הארץ, שבשבילו נרפאה הארץ, וקיים בר נש עלה, ורפי לכל חיליה, והאדם יכול לעמוד עליה, ורופא לכל כחה של הארץ, וכיון שרפואת הארץ בא ממנו, ע"כ נרמזו בריאחו בהמלות על הארץ, והכתוב על פני רקיע השמים דא אוריאל, והכ' על פני רקיע השמים הוא לבריאת המלאך אוריאל.

פירושו, המלאך רפאל הי"ס נושא המסך של הנוקבא, הנקראת ארץ, אשר על המסך הזה יוצא כל קומת האור הצריכה להארץ, כדי שהאדם יוכל לקבל ממנה המוחין, ונמצא שעי רפאל, דהיינו המסך שלו, נרפאה הארץ ממה שהיתה תהו ובהו, כי חזרה והשיגה על ידו המוחין. והמלאך אוריאל הוא בחינת ת"ת, דהיינו

ז"א. כי מיכאל הי"ס חסד, וגבריאל גבורה ואוריאל ת"ת, כמ"ש בת"ז קכ"ז. וע"כ בריאת רפאל מרומות בהכ' על הארץ, כי המסך הוא בחינת הנוקבא הנקראת ארץ, ואוריאל מרומז בהכתוב על פני רקיע השמים, כי הוא בחינת ז"א הנקרא רקיע השמים, כנ"ל באות קס"ב שאומר, רקיע השמים דא שמשא, דהיינו ז"א הנקרא שמש. וז"ש וכלא הוא בקרא, וכולם דהיינו כל ד' המלאכים נושאי המרכבה, מרומזים בהכתוב, כי מיכאל, נרמז בהמלה ועוף. גבריאל, בהמלה יעופף. רפאל, בהמלות ועל הארץ. אוריאל, בהמלות על פני רקיע השמים. מה שאין כן לדברי ר"ש הנ"ל, לא היו מרומזים בהכתוב, כי אם ב' מלאכים של המרכבה, שהם מיכאל וגבריאל בלבדם.

קסח) ובג"כ כתיב בתריה, ויברא אלקים את התנינים הגדולים. אר"א, אלין אינון ע' ממנן רברבין על ע' עמין: וע"כ כתוב אחרי המקרא הנ"ל, ויברא אלקים את התנינים הגדולים, ואמר ר"א שהם רומזים על שרי מעלה, שאלו הם שבעים ממונים, שרים של שבעים עמים, ובגין כך אתכריאו כלהו, למהוי שליטאן על ארעא, וע"כ נבראו כולם שיהיו שולטים על הארץ. כלומר דע"כ נאמר

קסט) * ואת כל נפש חיה הרומשת, אליו אינון ישראל, דאינון * נפש
 א ודאי דהוא חיה, ואקרון ב גוי אחד בארץ. אשר שרצו המים למיניהם,
 דאינון י משתדלין באורייתא. ואת כל עוף כנף למינהו, אליו צדיקיא
 י דבהון, ובגין כך אינון נפש חיה. דא ואת כל עוף כנף י כדקא אתמר,
 אליו אינון שלוחי עלמא.

קע) אמר רבי אבא, נפש חיה י אינון ישראל, בגין דאינון י בני י דקביה
 ונשמתהון קדישין מניה אתיין. נפשאן י דשאר עמים עעכורם י מאן אתר י הוא,
 אמר רבי אלעזר, מאינון סטרי שמאלא, יב דמסאבי לון, אית לון נשמתין, ובגין
 כך כלהו י מסאבין, ומסאבין למאן י דקרב בהדייהו.

מסורת הזהר

א) ואת-נפש חיה הרומשת, (בראשית א') ח"א לר: קלת: ח"ג לט, ב) גוי אחד בארץ, (שמואל ב' ז')
 ח"ב טו: גו. קכו. קנתו: קסג: ח"ג סא. צא. צו. קג: רנה. ג) ואת כל עוף כנף, (בראשית א') ח"א לר:
 ח"ג לט:

חלופי גרסאות: א) ג"א נפש חיה ודאי. ב) ג"א משחליל. ג) ג"א די בהון ד ג"א כדאתמר. ס) ג"א דאינון. ו) ג"א בנין.
 ז) ג"א לקביהו. ונ"א להקביהו. ח) ג"א דעמין ול"ג דשאר עמים. ט) ג"א ממאן. ונ"א ומאן. י) ג"א
 אתה. ונ"א אינון. יא) ג"א חולין, ונ"א מסאבא דמסאבין. יב) ג"א חולין ומיחלין, יג) ג"א דיקרב.

ישרצו הסים

הסולם

מאמר

צדיקיא דבהון, הכי ואת כל עוף כנף למינהו,
 רומז על הצדיקים שבין העוסקים בתורה,
 ובגין כך, אנון נפש חיה, ומשום זה, שהם
 צדיקים, זכו בנפש חיה. ד"א ואת כל כנף,
 כדקא אתמר, אליו אינון שלוחי עלמא,
 פירוש אחר בהכ' ואת כל כנף, הוא כמו שאמרו
 (לעיל דפו"י דף ל"ד ע"ב) שאלו הם מלאכים
 שליחי העולם. ע"ש.

קע) אר"א, נפש חיה, אינון ישראל,
 בגין דאינון בני דקביה,

ונשמתהון קדישין מניה אתיין: אר"א, הכי
 נפש חיה, הוא על ישראל, משום שהם בניו של הקביה, וממנו
 בשמותיהם הקדושות באות, נפשאן דשאר עמין
 עובדי כר"מ מאן אתר הוא, שואל,
 הנפשות של שאר העמים עובדי ע"ז, מאיזה
 מקום הן, אר"א, מאנון סטרי שמאלא
 דמסאבי לון, אית לון נשמתין, ובגין
 כך כלהו מסאבין, ומסאבין למאן דקרב
 בהדייהו, (כצ"ל, וכן הוא בכל הדפוסים הראשונים
 והגירסא, חולין לון וכו') חולין ומיחלין למאן
 דקרב בהדייהו, הוא תקון סופרים) אר"א, יש
 להם נשמות מאותם כחות השמאל המטמאים
 אותם, וע"כ כולם טמאים, ומטמאים את כל הסרב
 אליהם.

ויאמר

נאמר בהם הגדולים ולא נאמר בהם
 הרומשת ללמדך שנבראו להיות שולטים בארץ.
 קסט) ואת כל נפש חיה הרומשת, אליו
 אינון ישראל, דאנון נפש ודאי

דהוא חיה: ואת כל נפש חיה הרומשת, יורה על
 בריאת הנפש של ישראל, שהם ודאי נפש של אותה החיה,
 דהיינו הנוקבא דו"א, הנקראת חיה, כי כל עולם
 האצילות נבחן לאור החיה, וה' פרצופי אצילות
 נבחנים לנרנחיי של אור החיה, אשר א"א היא
 יחידה דחיה, ואו"א הוא חיה דחיה, וישסו"ת
 הוא נשמה דחיה, ונ"א הוא רוח חיה, והנוקבא
 היא נפש חיה, וכיון שישראל נמשכים מן הנוקבא
 דו"א, נבחנת גם הנפש שלהם לנפש חיה,
 ואקרון גוי אחד בארץ, ונקראים משום זה
 גוי אחד בארץ. אשר שרצו המים למיניהם,
 דאינון משתדלין באורייתא, הכי אשר
 שרצו המים וגו' יורה על אלו העוסקים בתורה,
 כי אין מים אלא תורה, וע"י עסק התורה זוכים
 בנפש חיה, כנ"ל, (בהקדמת הזהר קס"ו אות
 רס"ז) דכד בר נש לא אתעסק באורייתא
 לית ליה נפשא קדישא, וכו' וכד
 אשתדל באורייתא וכו' זכי לההיא נפש
 חיה, אם האדם אינו עוסק בתורה אין לו נפש
 קדושה, ואם הוא עוסק בתורה זוכה לאותה נפש
 חיה. ואת כל עוף כנף למינהו, אליו

(דפו"י דף מ"ו ע"ב * מ"ו ע"א)

קעא) * ויאמר אלקים תוצא הארץ נפש חיה וגו' כלהון שאר חיוון אחרנין כל חד וחד (ב) כפום זיניה, ואיר אלעזר, האי מסייע למה דאמרן, (ג) נפש חיה אלין ישראל, דאינון נפש חיה קדישא עלאה. בהמה ורמש וחיתו ארץ, אלין (ד) שאר עמין עעכוים, (ה) דלאו אינון נפש חיה, אלא (ו) כדקאמרן. (ז) קעב) - נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דאתכליל בשית סטרין, כליל מכלא, כגוונא דלעילא, (ח) בשייפי מתקנן, ברזא (ט) דחכמתא, כדקא יאות, כלא תקונא עלאה. נעשה אדם, רזא דכר ונוקבא, כלא בחכמתא קדישא עלאה. בצלמנו כדמותנו, לאשתכללא דא בדא, למהוי (י) הוא יחידאי בעלמא, שליט על כלא.

דרך אמת

מסרת הוהר

(א) ויאמר - תוצא הארץ נפש חיה, (בראשית א') ח"א יגו. מז. סו: רנו. ח"ב יב. נה. קת. קעת. רעו: ח"ג יב. יט. כד. לו: מג. מה. ע. קבג. קעה. ריש: שא. ת"ז תקי וי. כג. תקי י"ד. ל. תקי מ"ה. פג. תקי ס"ז. צח. ז"ח בראשית א' טד שטו. ס"ז טא שמט. טג שט. י"ז טג שכת. תק"ח קייב טג שלה. (ב) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, (בראשית א') ח"א א. יג. כב. כה. ל"ד. מז. רנב. רנו. ח"ב נה. קעת: קעת. ח"ג יב. לה. ריש. רלה. ת"ז תקי מ"ז. פג. תקי נ"ו. צ. תקי ס"א. צד. תקי ס"ט. קטו. תקי ע' קכ. ז"ח בראשית ב' טב שמח. טג שד. ס"ז טב שמא. טג שיא שמה. שה"ש ע"ג טב שלט. ע"ד טא שכו. טב שז. תק"ח קייב טג שלו. קי"ד טד שכת שלו. קט"ו טב שיא שלג. טג שלה. ק"כ טב שמא. טג שכו. טד שיא שפג.

חלוסי גרסאות: א) נ"א זיניה. ונ"א זיני. ב) נ"א ל"ג שאר. ג) נ"א דלא. ד) נ"א אלא ערלה. ה) בדפו"י כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר בס"י כ"ה וס"י ל"ח ורע"א מהימנא ס"י ל"ח. ונ"א דשייפי מתקנן ברזא דחכמתא תיקונא כדקא יאות כלא בחכמתא עלאה (אה"ל). ז) נ"א תיקונא כדקא יאות. ח) נ"א בחכמתא עלאה. ט) נ"א חד ול"ג הוא.

מאמר

הפולם

נעשה אדם

קעא) ויאמר אלקים תוצא הארץ וגו' כלהון שאר חיוון אחרנין כל חד וחד כפום זיניה: חכי ויאמר אלקים תוצא וגו' בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה, כולם הם על שאר חיות האחרות, חוץ מישראל, שכל אחד ואחד מהם מקבל לפי מינו. וקאי על סיפיה דקרא, בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה, כמו שמסיים לפנינו. ואר"א, האי מסייע למה דאמרן, נפש חיה אלין ישראל, דאינון נפש חיה קדישא עלאה, ואר"א, מכאן ראייה למה שאמרנו, אשר נפש חיה שאומר הכתוב, הוא על ישראל, שיש להם נפש חיה קדושה ועליונה. בהמה ורמש וחיתו ארץ אדין שאר עמין עובדי כו"מ, דלאו אינון נפש חיה, אלא כדקאמרן, והכ' בהמה ורמש וחיתו ארץ הוא על שאר העמים עובדי ע"ז, שהם אינם נפש חיה, אלא כמו שאמרנו, שנמשכים מכחות השמאל המטמאים אותם.

(דפו"י דף מ"ז ע"א)

תחתון

בראשית

קיא

קעג) * וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, הכא אתתקן, מה
 ב דלא אתמר כי טוב בשני, בגין דאתברי ביה מותא, והכא אתמר
 והנה טוב מאד, ואזלא כמה ג דאמרי חבריא, והנה ג טוב ד מאד ה זה ימות.
 קעד) וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד וכילא חמא ליה ס קודם,
 אלא כלא חמא ליה קביה, וומאן דאמרי, את כל, לאסגאה כל דרין, דייתון לבתר

מסורת הוהר

(א) וירא אלקים-והנה טוב מאד, (בראשית א) ח"א מז, קמה רכז: רטר, ח"ב טו, סח, קג, קמט, קסג, רמט.
 רטר, ח"ג טג, קז, רלט, ב) דלא אתמר כי טוב בשני, לעיל דף צ"ט ציון ה' ושי"ג ג) טוב מאד זה מות,
 (מלאך המות) ח"א יד, קמה ח"ב סח, קג, קמט, קסג, רמט, רטר, ח"ג טג, ז"ח בראשית י"ג טא שסז שכב,
 תק"ח קי"ב טג שמג.

חלוסי גרסאות: א) נ"א עשה כלל, ב) נ"א למה, ג) נ"א דאמרו, ד) נ"א ליג מאד, ה) נ"א דא, ו) נ"א המות, ז) נ"א ליג
 והנה טוב מאד, ח) נ"א קודם לכן, ט) נ"א ומה.

וירא—כל אשר עשה

הסולם

מאמר

בגין דאתברי ביה מותא: וירא אלקים וגוי,
 כאן נתחקן מה שלא נאמר כי טוב ביום שני מטעם שנברא
 בו המות, והכא אתמר והנה טוב מאד, ואזלא
 כמה דאמרי חבריא, והנה טוב מאד זה
 מות, וכאן נאמר כי טוב מאד, והולך כפי
 שפרשו החברים את הכ' והנה טוב מאד, שנאמר
 על המות, וא"כ ראוי גם יום שני שיאמר בו כי
 טוב אע"פ שנברא בו המות, כי כאן ביום הששי
 נתגלה שהמות טוב מאד, והטעם, שהמות טוב מאד,
 נתבאר בזהר תרומה דף קפ"ט ע"ב ודף ק"ג ע"א.
 קעד) וירא אלקים את כל אשר עשה
 וגוי וכי לא חמא ליה קודם:

וירא וגוי מקשה וכי לא ראה קודם שעשה, כי כתיב וירא
 אלקים את כל אשר עשה שמשמע שראה רק
 לאחר שעשה, אלא כלא חמא ליה קביה,
 ומתקן, אלא הכל ראה הקביה, הן מה שכבר
 עשה והן טודם שנעשה, ומאן דאמר, את כל,
 לאסגאה כל דרין דייתון לבתר כן,
 וכן כל מה דיתחדש בעלמא בכך דרא
 ודרא עד לא ייתון לעלמא, ויש מי שפירש,
 שהכתוב, את כל, בא לרבות שראה כל הדורות
 העתידיים לבא לאחר מכאן, וכן כל מה שיתחדש
 בעולם בכל דור ודור, עוד מטרם שיבואו
 לעולם, אשר עשה, דא כל עובדין
 דבראשית, דתמן אתברי יסודא ועקרא
 ככל מה דייתי ויתחדש בעלמא לבתר
 כן, הכתוב, אשר עשה, היינו כל מעשה
 בראשית, כי שם, במעשה בראשית, נברא היסוד
 והשורש

התחתון, ואינם נעדרים מהתחתון אפילו אחר
 שחזרו לעליון, כי אין העדר ברוחני, וע"כ נעשה
 כל תחתון מוכשר לקבל המוחין של העליון, כי
 יש לו הכלים דעליון, (וזה נתבאר, לעיל
 בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר, עש"ה.) והם
 המכונים בספרים נה"י דעליון המתלבשים
 בתחתון, נעשה אדם רזא דכר ונוקבא,
 כלא בחכמתא קדישא עלאה, הכי נעשה
 אדם ה"ס זכר ונסבה, כלומר, השם אדם יורה
 על זכר ונסבה, והכל בחכמה קדושה העליונה,
 דהיינו שהכל נעשה כדי שיהיה ראוי לסבל חכמה
 הקדושה העליונה, כי אין החכמה נמשכת רס
 בכח הנוקבא, (כנ"ל דף ק"ד ד"ה ר"ש אמר) וע"כ
 נברא האדם דכר ונוקבא, בצלמנו כדמותנו
 לאשתכלא דא בדא, למהוי הוא יחידאי
 בעלמא שריט על כלא, ואומר הכי בצלמנו
 כדמותנו, אשר צל"ם הם מוחין דדכר, ודמות הם
 מוחין דנוקבא כנ"ל, שיסתכלו הזכר והנקבה זה בזה, כי
 החסדים מיוחסים להזכר, והאר"ת החכמה להנקבה
 (כנ"ל דף ק"ה ד"ה פירוש) והזכר משתכלל
 בהאר"ת החכמה ע"י הנקבה, והנקבה משתכללת
 בחסדים ע"י הזכר, ואז נעשה האדם יחיד בעולם ומושל
 בכל, כמו הזו"ן העליונים, כי אין ממשלה בעולם,
 דהיינו להכניע כל הקליפות אלא על ידי מוחין
 שלימים מחכמה ומחסדים.

מאמר וירא—כל אשר עשה

קעג) וירא אלקים וגוי, הכא אתתקן מה
 דלא אתמר כי טוב בשני,
 (דפו"י דף מ"ו ע"א)

כן, וכן ^ה כל מה דיתחדש בעלמא, בכל דרא ודרא, עד ^ז לא ^ג ייתון לעלמא. אשר עשה דא כל ^ד עובדין דבראשית, דתמן אתברי יסודא ועקרא לכל מה דייתי ויתחדש ^ה בעלמא לבתר כן. ובגין כך חמא ליה קב"ה, עד לא הוה, ושוי כלא, בעובדא דבראשית.

קעה) יום הששי מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ^ו היא, אלא, ^ה הכא כד אשתכלל עלמא, אתחברת נוקבא בדכורא, בחבורא ^ז חד, ^ה ב' בששי למהוי כלא חד. ^ו ויכלו ^ה אשתכללו כלא ^ז חד, אשתכללו מכלא, ואשתלימו ^ז בכלא. ^ד

מסורת זוהר

(א) ה' בששי, ח"א רנ"ו. ח"ב סג: ת"ז בהקדמה טו. תקי כ"א מז. תקי כ"ב סז. תקי ג"ו ז.

חלופי גרסאות: א ג"א וכל וליג וכן. ב ג"א דלא. ג ג"א ייתי. ד ג"א עובדא. ה ג"א לעלמא. ו ג"א ה'. ז ג"א דהכא. ח ג"א חדא. ט ג"א בששי דאיהו יסוד. י ג"א בששי דאיהו ו' כלומר לאכללא ה' בואיו (אה"ל). י"א דהוא ו' דאיהו למהוי. י"ב ג"א ויכלו השמים. י"ג ג"א אשתכללו השמים. י"ד ג"א כחד. י"ה ג"א כחד. י"ו ג"א מכלא. י"ז ג"א מכללא. י"ח ג"א מוסיף לאכללא ה' בוי.

סאמר

הסולם

וירא—כל אשר עשה

העתיד להתקן בכל דור ודור על ידי מע"ט עד גמר התקון שע"י מע"ט הללו נבראים שמים וארץ חדשים. וזהו שמתרין, אשר את כל, פירושו כל המע"ט העתידיים להתחדש בכל בכל דור ודור ע"י הצדיקים. אשר עשה, היינו מעשה בראשית אשר כבר עשה. ובג"כ חמי ליה קב"ה עד לא הוה, ושוי כלא בעובדא דבראשית, כי בהיות תקון המציאות שנתקן ע"י הקב"ה במעשה בראשית. יסוד ושורש להתיקונים של מעשה בני אדם, נמצא לפי זה, אשר מעשה בני אדם כלולים במעשה בראשית, וע"כ נסמך ראיית העתיד, אל ראיית מעשה בראשית שכבר עשה, דהיינו, את כל, זה ראיית העתיד, אשר עשה, זה מעשה בראשית. קעה) יום הששי, מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה': מקשה, מהו השינוי אשר בכל ימי בראשית לא נאמר ה' כמו כאן שנאמר יום הששי, כי לא נאמר בהם יום האחד יום השני, אלא הכא כד אשתכלל עלמא אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד ה' בששי למהוי כלא חד, אלא כאן, שכבר נשתכלל העולם, שהם ז"ן כי כבר נסתיים מעשה בראשית שה"ס בנין הו"ן. נתחברת הנוקבא בדכר בחיבור אחד, דהיינו ה' בששי, להיות אחד לגמרי. ויכלו, אשתכללו כלא חד, ויכלו השמים וארץ

והשורש לכל מה שיבא ויתחדש בעולם, לאחר מכאן, ובג"כ חמא ליה קב"ה עד לא הוה, ושוי כלא בעובדא דבראשית, וע"כ ראה הקב"ה עוד מקודם שהיה, ושם את הכל במעשה בראשית. פירוש, מתוך שמעשה בראשית הם יסוד ושורש לכל העתיד לבא, ע"כ כלל הקב"ה בהם לראות את כל העתיד, לבא בעולם בכל הדורות. כמו שנרמז בהכתוב את כל, כנ"ל. פנימיות הדברים. כי דרשו חז"ל בהכתוב ולאמר לציון עמי אתה, עמי אתם בשותפות, אני התחלתי העולמות ואתם גומרים אותם פירוש. כי השי"ת תקן כל המציאות באופן שיוכלו בני אדם לגמור התקון, וכיון שגמר התיקון נשאר לבני אדם אי"כ הם נמצאים שותפים בהבריה. ולפיכך יש ב' בחינות שמים וארץ, (א) מה שכבר תיקן המאציל, והוא הנקרא מעשה בראשית (ב) שמים וארץ החדשים שיתגלו אחר גמר התקון. בסו"ה כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'. וזה שהקשה זוהר על הכתוב וירא אלקים את כל אשר עשה, שהמשמעות הוא שראה הקב"ה רק את כל אשר עשה במעשה בראשית, ולא את השמים וארץ העתידיים להתקן ע"י מע"ט של בני אדם. העתידיים לעשות בכל דור ודור. וח"ו לומר כן. וזהו אמרו וכי לא חמא ליה קודם. וכי אינו רואה קודם שעשה דהיינו גם (דסו"ה דף מ"ו ע"א)

בראשית

קיג

קעז) * ויכלו השמים והארץ וכל צבאם רבי אלעזר פתח: ב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך * פעלת לחוסים כך נגד בני אדם תיח סב"ה ברא לבר נש בעלמא, ואתקין ליה למהוי שלים בפולחניה, ולאשתקנא ארחוי, בגין ד דיזכי לנהורא עלאה, ד דגניז סב"ה לצדיקיא, כד"א ג עין לא ראתה אלסים זולתך ויעשה למחכה לו. *

קעז) ובמה דיזכי ליה לבר נש לההוא נהורא, באורייתא. י דכל מאן יא דאשתדל באורייתא יב בכל יומא יג יזכי למהוי ליה יז חולקא בעלמא דאתי, ויתחשב ליה כאלו טו באני עלמין, דהא באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל, הה"ד י ה' בחכמה יסד ארץ טו כונן שמים בתבונה וכתוב ה ואהיה אצלו אמון,

מסורת הזהר

א) ויכלו השמים, (בראשית ב') ח"א הו מזו ח"ב רז, רכב, ח"ג רמה, רעב, רעג. ת"ז תק' וי כב, תקי כ"ב טז, סז; תקי כ"ד טט. תקי ל"ז שח. תקי מ"ז סד. ב) מה רב טובך, לעיל דף צ"ו ציון ב' וש"ג. ג) עין לא ראתה, (ישעיה ס"ד) ז"ח בראשית י"ג טג שלה. טד שא. י"ח טא שלו. טרשת נח כ"א טב שמ. לך לך כ"ו טא שסד. יתרו ל"ג טב שכ. אחרי מ"ט טג שלה. טד שמג. לעיל דף י"א ציון ג' וש"ג. ד) ה' בחכמה יסד ארץ, וגו' (משלי ג') ח"א רז. ח"ב רכא. ח"ג קמד. רמה. רנה. רנה. ת"ז בהקדמה ט: תקי י"ח לה. תקי כ"א טא. תקי ס"ד צהו תקי ס"ט קה: קה: קה: קה: ז"ח בראשית ג' טד שא. ד' טא שט שלה. ח' טג שיט. ה) ואהיה אצלו אמון, (משלי ח') ח"א ה. כב. קלד. ח"ב קסא. ריו. ח"ג להו סהו: סז: קעה. רפה: ז"ח בראשית ה' טד שכו. תקי"ח קט"ו טב שכב.

חלופי גרסאות: א ג"א ליראיך וגו'. ול"ג סוף הפסוק. כ ג"א עבר. ג ג"א ולאשתקנא ארחוי למהוי שלים בפולחנא בגין (אה"ל). ד ג"א דיזכה. ה ג"א דאגניז. ו ג"א זולתך וגו'. ול"ג סוף הפסוק. ז בדפו"י כתב מה שחסר כאן עינין בסוף הפסוק בס"י טל. ח ג"א זכי בר נש ול"ג ליה. ו ג"א זכי ביה בינ (אה"ל). ו ג"א יזכה. ט ג"א בר נש. י ג"א באורייתא זכי. יא ג"א דישתדל. יב ג"א זכי בכל יומא. ו ג"א יזכה בכל יומא למהוי. יג ג"א יזכה. יד ג"א חולק. טו ג"א בני. טז ג"א ל"ג כונן שמים בתבונה.

סאמר

וארץ, שהם זו"ן נשתכללו כאחד, אשתכללו מכלא ואשתלימו בכלא, שהזו"ן נשתכללו מכל מעשה בראשית ונשלם בכל מלואם.

מאמר ויכלו השמים

קעז) ויכלו השמים וגו' ר"א פתח מה רב טובך וגו'. תיח קב"ה ברא כב"ג בעלמא, ואתקין ליה למהוי שלים בפולחניה ולאשתקנא אורחוי: בוא וראה, הקב"ה ברא את האדם בעולם, ותקן אותם שיהיה שלם בעבודתו, ושיחקו דרכיו, בגין דיזכי לנהורא עלאה דגניז קב"ה לצדיקיא, כד"א וגו' כדי שיוכה לאור העליון שגנו הקב"ה לצדיקים. כמ"ש עין לא ראתה וגו'. עין לא ראתה אלקים זולתך, היינו אור הגנוז. יעשה למחכה לו, היינו הצדיקים.

קעז) ובמה יזכי ליה לבר נש לההוא (דפו"י דף מ"ז ע"א)

הסולם

נהורא, באורייתא. שואל, ובמה יזכה האדם באורו האור הגנוז, ומשיב, כי יזכה בו ע"י העסק בתורה. דכל מאן דאשתדל באורייתא בכל יומא יזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי ויתחשב ליה כאלו באני עלמין, כי כל מי שעוסק בתורה בכל יום, יזכה שיהיה לו חלק לעולם הבא, ויהיה נחשב לו כאלו בנה עולמות. דהא באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל הה"ד וכו', וכתוב ואהיה וגו' וכל דאשתדל בה שכליל עלמין וקיים ליה, כי עם התורה נבנה העולם ונשתכלל, וזה שכתוב, ה' בחכמה יסד ארץ, כונן שמים בתבונה, והיינו בחכמה ותבונה של התורה, וכן כתוב, ואהיה אצלו וגו', דתיינו שהתורה היתה אומנותו לברוא את העולם. כמ"ש (בוהר ח"ב קס"א:).

ות"ח

ויכלו השמים

ואהיה שעשועים יום יום, וכל דאשתדל ביה שכליל ג' עלמין, וקיים ליה ות"ח ברוחא עביד קב"ה עלמא וברוחא מתקיימא רוחא דאינון דלעאן באורייתא וכל שכן רוחא דהבל דרביי דבי רב. קעח) מה רב טובך, דא וטובא דאתגניז. ליראיך, לאינון דחלי חטאה. פעלת לחוסים בך, מאי פעלת, דא עובדא דבראשית. רבי 'אבא אמר, דא ג"ע, דהא פ באומנותא עביד ליה קב"ה בארעא, כגוונא דלעילא. פ לאתתקפא ביה צדיקיא, * הה"ד (ה) בפעלת לחוסים נגד בני אדם, דהא הוא נגד י"א אדם ואחרא י"ב נגד עלאין קדישין. אר"ש ג' גן עדן לעילא י"ב נגד בני אדם הוי, לאחכנשא ביה צדיקיא דעבדי רעותא דמאריהון.

דרך אמת

(ה) לעיל ו' ע"א.

מסורת הזוהר

(א) ג"ע—בארעא, לעיל דף ה' ציון ג' ושינ. שה"ש

סיח טד שג. סיט טא שח. (ב) פעלת לחוסים בך,

לעיל דף צ"ו ציון ב' ושינ. (ג) ג"ע לעילא, ח"א מא: קו קו. ח"ב ריז. רלא: ח"ג ע. פד. ז"ח יחרו לג טב שמב. צו מ"ו טד שו. מ"ז טא שלג בלק נ"ג טג שכב. שה"ש סיח טד שמה. סיט טא שח.

חלופי גרסאות: א נ"א מאן דאשתדל. ב נ"א ביה, ונ"א באורייתא כאלו שכליל. ג נ"א עלמא. ד נ"א דלעאן. ונ"א דלען. ה נ"א ברוחא דהבל דרבוני בך. ו נ"א טוב. ז נ"א אחא. ח נ"א דהא באומנא דאומנותא. ט נ"א לאתתקפא. י נ"א דהאי. ונ"א דהא דלתתא, ונ"א דהאי דלתתא וליב הוא. י"א נ"א נגד בני אדם. י"ב נ"א אר"ש [ואפילו אחרא] נגד בני אדם הוי. י"ג נ"א נגד.

סאמר

הסולם

ויכלו השמים

כגוונא דלעילא לאתתקפא ביה צדיקיא. רא"א הכ' פעלת קאי על ג"ע כי באומנות עשה הקב"ה את ג"ע התחתון שבארץ, בשוה למעלה ג"ע העליון, שיתחוקו שם הצדיקים. הה"ד פעלת לחוסים בך נגד בני אדם, דהא הוא נגד בני אדם, ואחרא, נגד עלאין קדישין, ונ"ש פעלת וגו' כי ג"ע התחתון הוא נגד בני אדם, והאחר שהוא ג"ע העליון, אינו אלא בשביל הקדושים העליונים, ולא בשביל בני אדם.

אר"ש ג"ע לעילא, ונגד בני אדם הוי לאתכנשא ביה צדיקיא דעבדי רעותא דמאריהון: ר"ש אומר, שהכתוב פעלת קאי על ג"ע העליון, ומ"מ נגד בני אדם נחשב, משום שמחאספין שם הצדיקים העושים רצונו של רבונו, כלומר אע"פ שהג"ע העליון אינם בשביל בני אדם, מ"מ הצדיקים שבג"ע התחתון עולים באוירא לג"ע העליון, כנ"ל (בהקדמת הזוהר דף צ"א אות ק"ט) שאומר, ופרחי באוירא וכו' בההוא ג"ע דלעילא, ופרחי ואסתחייין בטרי נהרי אפרסמונא דכ"א, ונחתי ושראן לתתא ע"ש. ומשום שהצדיקים עולים ומחאספין

שמה

ות"ח, ברוחא עביד קב"ה עלמא, וברוחא מתקיימא, רוחא דאינון דלעאן באורייתא, ובוא וראה, ברוח עשה הקב"ה את העולם, וברוח העולם מתקיים, והיינו ברוח פיהם של אותם לומדי התורה, וכל שכן רוחא דהבל דרביי דבי רב, ומכל שכן, הרוח מהבל פיהם של תינוקות בית רבם, שעליו עומד ומתקיים העולם.

קעח) מה רב טובך, דא טובא דאתגניז, ליראיך, לאינון דחלי חטאה:

ועם כל האמור מכאר הכתוב, אשר מה רב טובך, יורה על הטוב שנגזר, דהיינו על האור הגנוז. ליראיך, היינו שנגזר בשביל יראי חטא, העוסקים בתורה כנ"ל. פעלת לחוסים בך, מאי פעלת, דא עובדא דבראשית, פעלת לחוסים בך, שואל, מה יורה המלה פעלת, ואומר, שירה על פעולות מעשה בראשית. כלומר, שכל מעשה בראשית לא נעשה ואינה מתקיימת אלא בשביל לומדי התורה, הממשיכים בזכות תורתם את אור הגנוז, כנ"ל.

רבי אבא אמר, דא גן עדן, דהא באומנותא עביד ליה קב"ה בארעא

(דס"ו דף מ"ז ע"א * מ"ז ע"ב)

קעט) ויכלו, א דכלו עובדין דלעילא ועובדין דלתתא, השמים והארץ, לעילא ותתא. ב ר' שמעון אמר עובדא ואומנותא דאורייתא, שבתא, ועובדא ואומנותא דתורה שבעל פה. וכל צבאם, אלין פרטי דאורייתא, אפין דאורייתא, שבעים פנים לתורה. ויכלו דאתקיימו ואשתכללו דא בדא, שמים וארץ, פרט וכלל, וכל צבאם רזי דאורייתא, דכיאן דאורייתא מסאבן דאורייתא.

קפ) ויכל אלקים ביום השביעי, דא דא תורה שבעל פה, ידאיהו יום שביעי, וביה אשתכלל עלמא, דאיהו קיומא דכלא. מלאכתו אשר עשה,

מסורת הזהר

א) ויכלו-השמים, לעיל דף קי"ג ציון א' ושי"ג. ב) פרט וכלל, (כלל ופרט וכלל) ח"א טו רמזו ח"ב ג. ח"ג רסא. ת"ז חקי מ"ו פד. תקי ו' בהשמות קמהו ז"ח בראשית ו' טב שט. יתרו מ"א טג שלט. ג) ויכל אלקים ביום השביעי, (בראשית ב') ח"א ה: ח"ב פח. קיגו רזו רכב, ת"ז תקי כ"ב טו: תקי מ"ו פד. תקי ס"ט ק' ז"ח יתרו ל"ב טד שמו. ל"ג טא שיד. תק"ח קיב טג שלט. ד) תושב"ם-תושב"ב, ח"א מהו עא. עכ. ח"ב קלא: קסא. ר. רנזו רנח. ח"ג כג. מ: צג. קיג. קצו רסד. שב. ת"ז תקי כ"א ג. תקי מ"ד פב: תקי מ' בהשמות קמו. ז"ח תולדות כ"ו טד שיב. שה"ש ע"א טד שמד. רות פ"ג טג שלט. פ"ה טג שנא. תק"ח קכ"ב טא שלח.

חלופי גרסאות: א) נ"א ראשיתו. ב) נ"א אר"ש. ג) נ"א דבכתב. ד) נ"א דאורייתא דבע"פ. ה) נ"א פרושי. ו) נ"א דאורייתא. ז) נ"א אנפין. ח) נ"א שבעין אנפין לאורייתא. ואה"ל כתב שבעים פנים לתורה אד"ג והוא הגהה ממחוז. ט) נ"א דכין. י) בדפו"י כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר בס"י מ. יא) נ"א אורייתא דבע"פ. יב) נ"א דאיהו יג) נ"א ובה.

ויכלו השמים

המולם

מאמר

של ז"א המכונה תורה. ויכלו דאתקיימו ואשתכללו דא בדא, ויכלו השמים וארץ, יורה ששניהם, ז"א ונוקביה המכונים שמים וארץ, נתקיימו ונשתכללו זה מזה, שמים וארץ, פרט וכלל, וז"ן הנק' שמים וארץ, הם פרט וכלל, כי הז"א הוא בחינת פרט, כי המוחין יוצאים בו בפרטות בזה אחר זה, ומשפיע אותם להנוק' בדרך כלל, דהיינו בבת אחת. ונצרכים זה לזה, ונשתכללו זה מזה כנ"ל, בסוד פרט הצריך לכלל וכלל הצריך לפרט. וכל צבאם, רזי דאורייתא, דכיאן דאורייתא מסאבן דאורייתא, וכל צבאם, היינו סודות התורה, והטהרות שבתורה והטומאות שבתורה, כלומר דיני טהרה וטומאה הכתובים בתורה. כי צבא נוסריקון צא בא אשר צא רומז על הטומאות ובא, על הטהרות. וביאור ענין פרט וכלל הוא להלן.

מאמר, ויכל אלקים ביום השביעי

קפ) ויכל אלקים ביום השביעי דא תורה שבעל פה, דאיהו יום שביעי,

וביה

שמה, אע"פ שמוכרחין לחזור ולירד למקומם. מ"מ נחשב משום זה, נגד בני אדם, קעט) ויכלו, דכלו עובדין לעילא ועובדין דלתתא, השמים וארץ לעילא ותתא, ויכלו, פירושו שכלו ונגמרו הפלאכות של מעלה והמלאכות של מטה. כי השמים וארץ יורו למעלה ולמטה. השמים, פירושו למעלה בעולמות עליונים, וארץ, פירושו למטה בעולם התחתון. ר"ש אמר, עובדא ואומנותא דאורייתא שבתא, ועובדא ואומנותא דתורה שבעל פה: ר"ש אומר שהי' השמים, יורה שנגמרו הפעולות והאומנות שבתורה שבתא, דהיינו של בנין ז"א המכונה תורה שבתא, והכ' וארץ, יורה, שנגמרו הפעולות והאומנות שבתורה שבעל פה, דהיינו של בנין הנוקבא, המכונה תורה שבע"פ. עובדא, פירושו בחינת ו"ק, ואומנותא, פירושו ג"ר. וכל צבאם, אלין פרטי דאורייתא, אפין דאורייתא, שבעים פנים לתורה, וכל צבאם, פירושו פרטי התורה, הפנים שבתורה. דהיינו השבעים פנים שבתורה. שהם פרטי בנין (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

ולא כל מלאכתו, דהא (ב) * תורה שבכתב, אפיק כלא, בתוקפא דכתב דנפק
 ב מחכמתא.

קפא (ג) ב תלת זמנין הכא ביום השביעי, יויכל אלקים ביום השביעי,
 וישבות ביום השביעי ויברך אלקים את יום השביעי, הא תלת, ויכל אלקים,
 ביום השביעי, דא תורה שבעל פה, ד דעם יום השביעי דא, אשתכלל
 עלמא כדקא אמרן.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) תורה-דנפיק מחכמתא, ח"ב פה. קכא. ח"ג
 פא. ת"ז חקי י"ח לב. (ב) תלת-ביום השביעי,
 ח"ב פה. ת"ז חקי מ"ז פה. חקי מ"ח פה. ז"ח יתרו
 ל"ג טא שיר.

(א) תורה שבכתב כו' ויקהל ר' א' נראה שגם בינה
 נקרא כך ע"ש ויאל קנ"ו ב' ס"ג ב' ויתרו ע"ג ב'
 ומשפטים קכ"א ב' (ב) ע"י כפ' ויקהל ר"ז ב' על מה
 רמז ג' שכתוב ושם מזכיר כל הלכות שכת ע"ס הסוד
 וע"י תקונים תקון מה.

חלופי גרסאות: א ג"א מחכמה. ונ"א מחכמתא יו"ד. כ ג"א יום. ד ג"א ל"ג הא תלת. ה ג"א אורייתא דבע"ס.
 ו ג"א דער. ז ג"א שביעי. ח ג"א אשתכליל.

מאמר

הסולם

ויכל אלקים ביום השביעי

לחגיגת נה"י דז"א, כי עם יום השביעי הזה,
 נשתכלל ונגמר העולם כמו שאמרנו.
 ביאור הדברים. כי מעשה בראשית הוא
 יסודא ועקרא לכל מה דייתי ויתחדש
 בעלמא לבתר כן, (כנ"ל באות קע"ד) ונמצא
 סו"ה ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר
 עשה, הוא יסוד ושורש של גמר התקון העתיד
 לבא אחר השתא אלפי שני. ונודע שענין גמר
 התקון סובב רק על המלכות דמלכות שה"ס
 עצם המלכות, שאין לה תקון בשתא אלפי שני,
 (כנ"ל דף מ"ו ד"ה ביאור) ונמצא שמלכות
 דמלכות זו, ה"ס התכלית שבשביל גילויה נבראו
 כל מעשה בראשית שבששת ימים, וז"ס שז"א
 ונוקביה ה"ס פרט וכלל, כי הז"א שה"ס ששת
 ימי בראשית, וכן בחינת שתא אלפי שני הוא
 פרט, דהיינו שבו יוצאים כל פרטי המציאות
 בלי חסרון כל שהוא, והם מתגלים בשתא אלפי
 שני בזה אחר זה, ותנוקבא, שה"ס יום השביעי,
 מלכות, היא מקבלת ממנו בחינת כלל, דהיינו
 שכל אלו הפרטים שבשתא אלפי שני, מגלים
 את שלימותה בגמר התקון, דהיינו באלף
 השביעי, ומבחינת יסודא ועקרא להעתיד לבא
 נמצא, יום השביעי, שהוא בחינת גמר התקון
 שנחשב מכל פרטי הבריאה שבששת ימי
 בראשית. וז"ס אתה קדשת את יום
 השביעי לשמך, דהיינו בשביל המלכות הנק'
 שם

וביה אשתכלל עלמא, דאיהו קיומא
 דכלא: הכתוב, ויכל אלקים ביום השביעי, היינו תורה
 שבעל פה דהיינו המלכות שהיא יום השביעי. כי ז"א
 כולל ששת ימים, שהם חגיגת נה"י, והנוקבא,
 היא מלכות יום השביעי. ובו נשתכלל העולם, כי הוא
 הקיום של הכל. מלאכתו אשר עשה, ולא כל
 מלאכתו, דהא תורה שבכתב אפיק
 כלא בתוקפא דכתב דנפק מחכמתא,
 נאמר מלאכתו אשר עשה, ולא נאמר כאן ויכל
 אלקים ביום השביעי את כל מלאכתו אשר עשה,
 הוא משום שהתורה שבכתב, שהוא ז"א, הוציא
 וגמר הכל בתוקף הכתב, שהם המוחין, היוצאים
 ונמשכים מהחכמה, שהוא או"א עלאין. ונמצא
 שעוד לא נגמר כל מלאכתו ביום השביעי שהיא
 מלכות אלא ע"י הז"א. וע"כ נאמר בו רק מלאכתו
 אשר עשה, ולא כל מלאכתו. וביאור הדברים
 להלן בדיבור הסמוך.

קפא) תלת זמנין הכא ביום השביעי,
 ויכל וגו', וישבות וגו', ויברך

וגו' הא תלת: שלש פעמים נאמר כאן ביום השביעי,
 ויכל אלקים ביום השביעי, וישבות וגו', ויברך וגו', הרי
 נאמר שלש פעמים. ויכל אלקים ביום השביעי
 דא תורה שבעל פה, דעם יום השביעי
 דא אשתכלל עלמא כדקא אמרן, ויכל
 אלקים ביום השביעי, היינו תורה שבעל פה,
 שהיא מלכות, נוקבא דז"א, ומדה השביעית
 (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

בראשית

ק"ז

קפב) * וישבות ביום השביעי, דא יסודא דעלמא, בספרא דרב ר' ייבא סבא דא יובלא, ועל כך כתיב הכא מכל מלאכתו, דכלא נפיק מניה. ואנן, דא יסודא דקדאמרן דהא נייחא ביה הוה, יתיר מכלא.

מסורת הזהר

(*) וישבות ביום השביעי, ח"א נט, ח"ב פח. ת"ז תקי מ"ז פד. ז"ח יתרו ל"ב סד שמח. ל"ג טא שיד. חלופי גרסאות: א נ"א ייסא. ונ"א המנוגא. כ נ"א דכלא ביה וכלא. ג נ"א ואנן לא תנן התם אלא. ד נ"א דקאמרן. ונ"א כדקא אמרן. ונ"א דקא אמרן. ס נ"א הוי.

מאמר

הסולם

ויכל אלקים ביום השביעי

דכלא נפיק מניה, בספרו של רבי ייבא חזקן כתוב, שוישבות וגוי הוא על יובל, דהיינו הארת השמאל שבבינה, שה"ס נקודת השורק, וע"כ כתוב כאן מכל מלאכתו משום שהכל יוצא ממנו, פירוש. כי בהכי, ויכל, אומר לעיל (באות ק"פ) מלאכתו אשר עשה ולא כל מלאכתו, דהא תורה שבכתב אפיק כלא בתוקפא דכתב דנפק מחמתא, כי בויכל, שה"ס תכלית שמים וארץ, לא היה יכול לומר, כל מלאכתו, כי עדיין לא נגמר אלא בבחינת יסודא ועקרא בלבד, ורק תושב"כ, שה"ס ז"א, מוציא וגומר כל המלאכה בתוקף המוחין דכתב היוצאים מחכמה, דהיינו ע"י הארת החכמה, הנמשכת בתוקף ובגבורות מהשמאל שבבינה החוזרת להיות חכמה. אבל כאן בוישבות, שה"ס הארת השמאל הנמשך מהבינה הנקראת יובלא, הרי מכאן יוצאים כל המוחין המביאים את גמר התקון, ע"כ נאמר כאן מכל מלאכתו אשר עשה, כי מכאן נגמרת כל המלאכה. ואנן, דא יסודא כדקאמרן, דהא נייחא ביה, הוה יתיר מכלא, ואנו אומרים, שוישבות קאי על יסוד, ולא על יובלא, כי המנוחה שבו הוא יותר מכל, כלומר, השביתה שבהארת יסוד, הוא מגולה יותר מהשביתה שבהארת יובלא, ע"כ מוכיח ר"ש, אשר וישבות, זה יסוד, ולא יובלא. פירוש. ר"ש אינו חולק על רבי ייבא סבא, אלא מוסיף על דבריו, כי גם ר"ש מודה שסוד השביתה ה"ס הארת יובלא, דהיינו קו שמאל אשר בבינה, אלא שאומר, שהכתוב וישבות, קאי על היסוד המאיר הארת יובלא הזו אל המלכות, כי הארת שמאל אינו נשלם רק בהיסוד, שבו סוד השביתה והמנוחה הגמורה.

ויברך

שם, תכלית מעשה שמים וארץ, היא בחינת התכלית המקובל מכל פרטי הבריאה שבשמים וארץ שבששת ימי בראשית. כמו שמסיים, וברכת מכל הימים וקדשתו מכל הזמנים, הרי שששת ימים הם פרט. ויום השביעי הוא כלל, דהיינו התכלית של ששת הימים. ומבחינה זו נאמר ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. כי יום השביעי היא קבלת התכלית שמים וארץ. וויש דעם יום השביעי דא אשתכלל עלמא, שקיבל התכלית ונשתכללו.

ומלבד האמור מבחינת התכלית המרומז בויכל, הרי נוהג גם בחינת מוחין ביום השביעי, ומוחין באים תמיד בסוד ג' קוין הנמצאים מג' נקודות חולם שורק חירק כנ"ל (בראשית א' דף ט"ז ד"ה וזה) ועליהם נאמר, וישבות ויברך ויקדש. וישבות ה"ס קו שמאל ויברך ה"ס קו ימין. ויקדש ה"ס קו אמצעי. כמו שהזכר מבאר לפנינו. וזה אמרו תלת זמנין הכא ביום השביעי, ויכל וגוי וישבות וגוי ויברך וגוי. ויכל ה"ס אור התכלית, וישבות ה"ס הארת המוחין בבחינת קו שמאל, ויברך ה"ס קו ימין של המוחין. וכל אלו הג' נקראים שביעי, להיותם סוד הגר' אבל הארת קו אמצעי של המוחין, המרומז בויקדש וגוי, אינו נקרא שביעי להיותו מכריע בסוד מסך דחירק, וע"כ לא נאמר ויקדש את יום השביעי, אלא ויקדש אותו, שה"ס אות ברית, כמו שמבאר הזהר לפנינו.

קפב) וישבות ביום השביעי דא יסודא דעלמא: וישבות ביום השביעי הוא יסוד העולם. בספרא דרב ייבא סבא דא יובלא, ועל כך כתיב הכא מכל מלאכתו, (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

קפג) *ויברך אלקים את יום השביעי, דא כהן גדול, דמברך לכלא, והוא נטיל ברישא, ה' דתנן כהן נוטל בראש, וברכאן ביה שריין לברכא. ואקרי שביעי: רבי ייסא סבא אמר, דהני תרי, כ' חד ביסודא דעלמא איהו, וחד בעמודא דאמצעיתא. ¹

קפד) ² וכן ה' ויקדש אותו, למאן, לההוא אתר, ה' דאת קיימא, ביה שריא, כד"א יוהראני אותו ואת נוהו, ובהאי אתר שריין כל קדושין י לעילא, ונפקי מניה לכנסת ישראל, למיהב י"א לה יכ' תפנוקא, ג' לחם פנג, ואזלא הא כמה דכתיב

מסורת זוהר

(א) ויברך—יום השביעי, ח"ב פה. ח"ג קמה. ת"ז תקי כ"ד סט. ז"ח יתרו ליג טא שטו. תקפ"ח קי"ב טד שא. (ב) והראני אותו ואת נוהו, (שמואל ב', ט"ו) ח"א צד. ג) לחם פנג, ח"א רלה: רמה: רמו. חלוסי גרסאות: ה' ג"א ליג דתנן כהן נוטל בראש. כ' ג"א כהן גדול. ג' ג"א ייבא. ד' ג"א הני חרין ביסודא דעלמא איהו, וכן (אה"ל). ונ"א הני תרי יום יום חד. כ' ג"א ליג חד. ו' ג"א מוסיף אבל הני תלת [שביעי] חד במעלי שבתא דליליא וחד דיומא וחד דעלמא דאתי דאיהו שבת הגדול. ז' ג"א ליג וכן. ח' ג"א ליג ויקדש. ט' ג"א דאחקיימא (ד"ק) י' ג"א דלעילא. י"א ג"א ליה. יב' ג"א חפנוקי.

<p>מסמר</p> <p>קפג) ויברך אלקים את יום השביעי דא כהן גדול דמברך לכלא והוא נטיל ברישא, הכי ויברך וגו' קאי על כהן גדול שהוא מברך לכל, והוא לוקח בראש, דתנן כהן נוטל בראש דתנן, כהן לוקח חלקו בראש כל המסובים. וברכאן ביה שריין לברכא ואקרי שביעי, והברכות שורים בו, לברך לכל, והוא נקרא שביעי, פירוש ויברך ה"ס הארת קו ימין, הנמשך מאו"א עלאין, הנק' כהן גדול, והם בחינת חסדים בסוד זווג דלא פסיק, וי"ש וברכאן ביה שריין לברכא, והוא בחינת ראש, (כמ"ש לעיל דף ל"ו במראות הסולם דיה ולפיכך ע"ש) וע"כ בא עליהם הרמו כהן נוטל בראש, וכן אומר זוהר (להלן דפו"י דף קמ"ז ע"א), דאבא עלאה ואמא עלאה ה"ס תפילין שבראש וה"ס כהן נוטל בראש ע"ש. והנה נתבארו ב' הקוין המאירים בסוד שביעי קו ימין בוברך וגו', קו שמאל בוישבות וגו'. רבי ייסא סבא אמר, הני תרי, חד ביסודא דעלמא איהו וחד בעמודא דאמצעיתא: ר"ס אמר, אלו השנים, דהיינו ויכל וגו' ויברך וגו', אחר קאי על יסוד העולם ואחד על עמוד האמצעי שהוא ת"ת. פירוש, כי מובא לעיל שרבי ייסא סבא ביאר הכ' וישבות על יובלא, וכמ"ש בדיבור הסמוך, ועתה מבאר שני הכתובים הנשארים, אשר ויכל וגו' קאי על הארת היסוד, והוא מלשון כל, כי (דפו"י דף מ"ז ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>ויכל אלקים ביום השביעי</p> <p>היסוד נק' כל והכתוב ויברך קאי על עמוד האמצעי, כלומר על הארת קו אמצעי המכריע בין הקוין ימין ושמאל. ונמצא שרבי ייסא סבא מבאר את ג' שביעי בג' הקוין, ויכל שהוא הארת יסוד לקו ימין וישבות לקו שמאל, ויברך לקו אמצעי. קפד) וכן ויקדש אותו, למאן, לההוא אתר דאת קיימא ביה שריא, כד"א והראני וגו': וכן, אר"ש, שהכ' ויקדש אותו קאי ג"כ על היסוד, כי נאמר ויקדש אותו, ואינו אומר למי, כמו שאומר בויכל ובוישבות ובויברך, והוא דקאי על אותו מקום שאות הברית שורת בו, דהיינו יסוד, כי המלה אותו הוא מלשון אות ברית, וכמ"ש והראני אותו ואת נוהו, שאותו קאי על יסוד, ונוהו על המלכות כנודע, כן אותו שבכאן קאי על היסוד. פירוש, כי ב' בחינות יש ביסוד (א) היא הארת השביתה שמקבל מיובלא, וע"ז אומר לעיל אשר וישבות וגו' הוא יסוד. (ב) שהוא הנושא אל המסך דחירק, שהת"ת מכריע על ידו בב' הקוין ימין ושמאל, ומבחינה זו אומר כאן אשר ויקדש אותו הוא ג"כ יסוד, כי הוא מכריע בין ב' הקוין הנרמזים בוישבות ובויברך. ובהאי אתר שריין כל קדושין לעילא, ונפקי מניה לכנסת ישראל למיהב לה תפנוקא לחם פנג: ובמקום ההוא, דהיינו בחיסוד, שורות כל חקירות למעלה, ומשם יוצאים לכנסת ישראל</p>
--	--

בראשית

קיט

א מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. מאשר, דא (ב) קיים שלים, שמנה לחמו, ה דהוה ב לחם עוני, אתהדר למהוי לחם פנג. והוא יתן מעדני ג מלך, (ג) מאן מלך דא כנסת ישראל, ד הוא יהיב ה כל ו תפנוקין ו דעלמין, וכל קדושין ו דנפקין מלעילא מהאי אתר ו נפקין. ועל דא ויקדש אותו, ההוא את קיימא.

קפה) כי בו שבת, ביה נייחא דכלא, דעלאין ותתאין, ביה שבתא יא לנייחא, ג יכ אשר ברא אלקים מכללא דזכור נפקא שמור, לאתקנא יב עבידתא דעלמא. ילעשות, דא אומנא דעלמא, למעבד עבידתא דכלא.

מסורת הזהר

(א) מאשר שמנה לחמו וגו', (בראשית מ"ט) ח"א רלה. רלה: רמה, רמו. ח"ב צו. ג) לחם עוני אתהדר—פנג, ח"א רלה. ג) אשר ברא אלקים—לעשות. (בראשית ב') ח"א מה. ח"ב קנה. ז"ח בראשית י"ז טא שיב. יתרו ל"ג טא שא.

דרך אמת

(א) ברית שלום והוא יסוד בראשית ו' ע"א וימי ריו ע"א. (ב) כ"ט א' ור"ה ב'. ורע"ו א' וק"כ א'.

חלוסי גרסאות: א ג"א מאן דהוה. ונ"א דהוא. כ ג"א דהוה ליה. ג ג"א מלך דא כ"י דהוה יהיב לשבת דליליא למהב ליה תפנוקי מלכין. ד ג"א הוה. ה ג"א יהיב ליה. ונ"א לה. ו ג"א תפנוקי עלמי. ז ג"א עלמין. ונ"א דעלמא. ח ג"א דנפקי. ט ג"א נפקי. י ג"א ביה נייחא דעלאין. יא ג"א ביה שבתא אתינא. ונ"א ביה שבתא ארעא. יכ ג"א אשר ברא אומנא אצטריך לעלמא וכל עבידתא דכלא. יד ג"א לעשות אומנא דאצטריך לעלמא וכל עבידתא דכלא. ונ"א לעשות, אשר ברא אומנא אצטריך לעלמא וכל עבידתא דכלא.

אשר ברא אלקים לעשות

הסולם

מאמר

לנייחא: הכתוב כי בו שבת יורה, כי בו דהיינו בהיסוד, נמצא המנוחה לכל, הן לעליונים, והן לתחתונים, בו השבת למנוחה. פירוש. כי ב' בחינות יש ביסוד, א' בחינת השביתה שמקבל מיובלא, וב' סה שהוא נושא אל המסך דחירק, שבו מכריע ועושה שלום ומנוחה, הן בב' קוין ימין ושמאל העליונים אשר בישסות. והן בב' קוין ימין ושמאל התחתונים אשר בז"א. ולפיכך בחינת השביתה שמקבל מיובלא נמצא אצלו במנוחה. ויש ביה שבתא לנייחא, שהארת השביתה שמקבל נמצאת אצלו בסוד המנוחה.

אשר ברא אלקים, מכללא דזכור נפקא שמור לאתקנא עבידתא דעלמא:

אשר ברא אלקים, יורה, שמכלל זכור יצא שמור, כדי לתקן מלאכת העולם. פירוש. ברא יורה על קטנות, כנ"ל (בהקדמת הזהר דף מ"ח אות מ"ה) שאומר דמלה סתימאה איהו, ברא. וע"כ הי"ס שמור, והשם אלקים שבכאן יורה על גדלות הבינה, שאז נקראת אלקים, והי"ס זכור, ואומר אשר מכלל הגדלות יצא הקטנות, כדי לתקן מלאכת העולם, שהיא מלכות, כלומר שמתוך שקבלה הנוקבא, שהיא העולם, קטנות הזאת של הבינה, נעשית מוכשרת בזה שתוכל לקבל

ישראל, דהיינו להנוקבא, ליתן לה תענוגים ולחם ענג, ואזלא הא כמה דכתיב מאשר שמנה לחמו וגו', מאשר דא קיים שלים, וזהו הולך כמו שכתוב, מאשר שמנה לחמו וגו' מאשר היינו ברית השלם, שהוא יסוד, שמנה לחמו, מאן דהוה לחם עוני אתהדר למהוי לחם פנג, שמנה לחמו, יורה, שמה שהיה, מטרם תקין היסוד, בבחינת לחם עוני, חזר עתה ונעשה לחם ענג. והוא יתן מעדני מלך, מאן מלך, דא כנסת ישראל, הוא יהיב לה כל תפנוקין דעלמא, שואל, מי הוא המלך שבהכ' והוא יתן מעדני מלך, ואומר שהוא כנסת ישראל דהיינו הנוקבא דז"א, אשר היסוד נותן לה כל מעדני עולם וכל קדושין דנפקין מדעילא מהאי אתר נפקין ועל דא ויקדש אותו, ההוא את קיימא, וכל הקדושות היוצאות מלמעלה, יוצאות ממקום הזה, דהיינו יסוד, וע"כ נאמר ויקדש אותו, שהוא אות ברית הזה, דהיינו יסוד, כנ"ל.

מאמר אשר ברא אלקים לעשות

קפה) כי בו שבת, ביה נייחא דכלא, דעלאין ותתאין, ביה שבתא (דס"י דף מ"ז ע"ב)

קפו) ה' תו, כ פריש ר' שמעון, מלה ואמר, כתיב *שומר הברית והחסד, שומר, כ' דא כנסת ישראל, הברית, דא יסודא דעלמא, והחסד דא אברהם, ד' כנסת ישראל ה' היא שומר הברית והחסד, ואקרי שומר ישראל, דא הוא נטיר פתחא דכלא, ביה תליין כל עבידן דעלמא ו'ודאי, ז' אשר ברא אלקים לעשות, ח' לשכללא ולאתקנא כלא, כל יומא ויומא, ולאפקא רוחין ט' ונשמתיין ואפילו רוחין ו'שדין.

קפז) ואי תימא דלאו אינון תקונא דעלמא, לאו הכי, דהא אינון לתקונא

מסורת הזהר

(א) שומר הברית והחסד, (דברים ו') ח"ב רנב.

חלופי גרסאות: א' ג'א פתח ר' שמעון מלה, כ' ג'א פתח, ג' ג'א דא שומר ישראל (אה"ל), ד' ג'א וכנסת, ה' ג'א דא, ו' ג'א וודאי, ז' ג'א מאי אשר ברא, ח' ג'א לאכללא, ו' ג'א לאשתכללא ולאשתכללא כלא כל חד וחד כל יומא ויומא (אה"ל) ט' ג'א ונשמתיין קדישין לעלמא, י' ג'א תקונא.

אשר ברא אלקים לעשות

הסולם

מאמר

בהמלכות, תלויים כל העשיות שבעולם. כלומר מלבד שהיא השומרת על כל ספירותיו של הו"א שלא יתאחזו החיצונים בהם, שה"ס מצות הלא תעשה, הרי גם כל התקונים והעשיות שבעולם תלויה בה, שה"ס מצות עשה. ודאי, אשר ברא אלקים לעשות, לשכללא ולאתקנא כלא, כל יומא ויומא, נמצא ודאי, אשר ברא אלקים לעשות, דהיינו לשכלל ולתקן הכל, כל יום ויום, דהיינו לכל יום ויום מששת ימי בראשית, שהם שש ספירות הג"ת נה"י דו"א, ולאפקא רוחין ונשמתיין, ואפילו רוחין ו'שדין, ולהוליד רוחות ונשמות קדושות, ואפילו הרוחות והשדים הם בכלל אשר ברא אלקים לעשות, פירוש. ר"ש דורש לשון לעשות שהוא לשון שכלול וגמר, ומשמיענו הכי, שכל מה שברא אלקים בששת ימי בראשית צריך עוד שכלול ותקון, וע"כ אומר הכי ברא אלקים לעשות, לשכלל ולתקן אותו.

קפז) ואי תימא דלאו אינון תקונא דעלמא, לאו הכי דהא אינון

לתקונא דעלמא הו', ואם תאמר, שהם, דהיינו הרוחות והשדים, אינם לתקן העולם, אינו כן, אלא גם הם נבראו לתקן העולם. ולא לקאה בהו לחייבי עמא דאינון אזלין לקבלייהו לאוכחא להו, דהיינו להלקות על ידיהם את רשעי עולם להוכיח להם שילכו בדרך הישר, ומאי דאזיר לשמאלא אתאחיד בסטרא שמאלא לקבלייהו, ומי שהולך לשמאל, נמצא מתדבק בהשדים ורוחות שהם צד השמאל ומתענש

גם את הגדלות דבינה, שה"ס שם הקדוש אלקים שבבינה, כי סוד אלקים שבמעשה בראשית הוא בינה. ונמצא קבלת הקטנות המרומזת בהמלה ברא, הוא לתקן העולם. לעשות, דא אומנא דעלמא, למעבד עבידתא דכלא, לעשות, זהו אומנות העולם, דהיינו המוחין וגדלות הנק' אומנות. כי לעשות יורה על מלאכה השלמה. לעשות עשיה המשלמת הכל.

קפו) תו פריש ר"ש מלה ואמר, כתיב שומר הברית והחסד, שומר, דא כנסת ישראל, הברית, דא יסודא דעלמא, והחסד, דא אברהם: עוד פירש ר"ש הדבר, דהיינו את הכי אשר ברא אלקים לעשות. ואמר, כתוב שומר הברית והחסד. שומר, זה כנסת ישראל, דהיינו מלכות. הברית זה יסוד העולם, דהיינו היסוד דו"א, והחסד זה אברהם, דהיינו חסד דו"א. דכנסת ישראל היא שומר הברית והחסד ואקרי שומר ישראל, כי כנסת ישראל, שהיא המלכות, היא שומרת את הברית והחסד, שפירושו יסוד וחסד דו"א, וע"כ נקראת המלכות שומר ישראל, כי ז"א נק' ישראל והמלכות השומרת את הספירות שלו הרי היא שומר ישראל. דא הוא נטיר פתחא דכלא, זו שומרת הפתח דכל הספירות דו"א, כי יסוד היא ספירה שלו התחתונה, והחסד היא העליונה, וכיון ששומרת עליהם, היא נמצאת שומרת על כל הספירות שלו מיסוד עד החסד. ביה תליין כל עבידן דעלמא, בה,

(היינו דא חסד דו"א)

דעלמא הוו, ׳ולאלקאה בהו לחייבי עלמא, דאנון ׳ אזלין לקבלייהו לאוכחא להו, ומאי דאזיל לשמאלא, אתאחיד ׳ בסטרא שמאלא לקבלייהו, ׳ בגיני כך ׳ לתקונא הוו. תא חזי מה כתיב בשלמה ״ והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם מאן נגעי בני אדם אלין אינון מזיקין.

קפח) תא חזי, בשעתא ׳ דאתבריא, ׳ אתקדש יומא, ואשתארו רוחא בלא גופא, ואלין אינון בריין דלא ׳) אשתכללו, ׳ ומסטר שמאלא אינון ׳) זוהמא דדהבא, ועל דא, בגין דלא אשתכללו ואינון פגימין, שמא קדישא לא שריא בהו, ולא ׳) אתדבכו ביה, ׳ ודחילו דלהון משמא קדישא ׳) איהו, וזעין ודחלין מניה, ׳ ושמא סדישא לא שריא באתר פגים.

קפט) ות״ח, האי ב׳נ דאתפגים ׳) דלא שבק בר בהאי עלמא, כד נפק מסורת הזהר דרך אמת

א) והוכחתיו בשבט אנשים ונוי, (שמואל ב' יז) ח׳א נד, ב) אתקדש—ואשתארו רוחא בלא גופא, ח׳א יוד, מה. קעה. ח׳ב קנתו ח׳ג מהו קעה לכל המתעסקים עמהם.

ח״ז חקי ג׳ט צג, ז״ח בראשית י״ו טא שיר, יתרו לג טא שא. ג) דלא שבק בר—לא עאלין ליה בכפרנורא, ח׳א יג, צ. קפו, (עונש לשאין לו בנים) ח׳א טו, רכחו קו, ח׳ג ז, נו, רטו.

חלופי גרסאות: א) ג׳א בגין לאלקאה, ב) ג׳א אלין, ג) ג׳א בסטר, ד) ג׳א לקי בהו, ו) ג׳א לגבייהו, ס) ג׳א לתקונא דעלמא, ו) ג׳א בעלמא, ז) ג׳א דאתבריא, ח) ג׳א אחיסדו, ט) ג׳א אתדבכו, י) ג׳א להא שמא קדישא, י) ג׳א דהא שמא קדישא.

סאמר הסולם אשר כרא אלקים לעשות

לברר משם שום קדושה מסרם גמר התקון, ומהפסולת ההיא נעשו הס׳א והקליפות ויש בזה ימין ושמאל, והפסולת מבחינת ימין נקראת התוכא דכספא, דהיינו פסולת הנשאר אחר החוך הכסף, והפסולת מצד שמאל נקראת התוכא דדהבא או זוהמא דדהבא, דהיינו פסולת הנשאר אחר החוך הזהב, כי צד ימין מכונת כסף, וצד שמאל זהב, כנודע, וויש שלהיותם מצד שמאל הם פסולת הזהב וענין שלא הספיק הקביה לעשות להם גופים עד דאתקדש יומא, כבר נתבאר לעיל (בהקדמת הזהר דף קצ׳א ד״ה וכי לא ידע) ע״ש.
ועל דא בגין דלא אשתכללו ואינון פגימין שמא קדישא לא שריא בהו ולא אתדבכו ביה: ועל כן כיון שלא נשלמו והם פגומים, השם הקדוש אינו שורה בהם, והם אינם מתדבקים בהשם הקדוש, ודחילו דהון משמא קדישא איהו וזעין ודחלין מניה, ושמא קדישא לא שריא באתר פגים, והיראה שלהם הוא מהשם הקדוש, וזעים ומפחדים מפגיו, וע״כ לא יוכלו להתדבק בו, וכן השם הקדוש אינו שורה במקום פגום, וע״כ אינו שורה בהם. קפט) ות״ח האי בר נש דאתפגים, דלא

ומתענש על ידיהם. בגיני כך לתקונא הוו, משום זה גם השדים ורוחות הם לתקון העולם, דהיינו להחזיר את הרשעים למוטב. תא חזי מהכתיב בשלמה והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם מאן נגעי בני אדם אלין אנון מזיקין, בוא וראה מה כתיב בשלמה והוכחתיו ונוי, ושואל, מהו נגעי בני אדם, ואומר שאלו הם המזיקים, דהיינו רוחות ושדים. הרי שהם נבראו לענוש את עוברי עבירה, ובני אדם מספחים ושומרים עצמם מהחטא.
קפח) תא חזי בשעתא דאתבריא, ׳) אתקדש יומא, ואשתארו רוחא בלא גופא, בוא וראה, בשעה שנבראו הרוחות והשדים, קדש היום, ולא הספיק לעשות להם גופים, ונשארו רוחות בלי גוף, ואלין אינון בריין דלא אשתכללו ומסטר שמאלא אינון, זוהמא דדהבא, ואלו הם בריות שלא נגמרו, ומצד שמאל הם, והם פסולת הזהב. פירוש כי בסוד שבירת הכלים של ז׳ת חג׳ת נהי״מ, נתערבה הקליפה בהקדושה, ובעולם התקון חזרה ונתבררה הקדושה מן הקליפה, ומתם באו כל הפרצופים דאביי״ע קדושה, אמנם נשאר פסולת שאינו ראוי עוד (דס״ו דף מ״ו ע״ב ״) מ״ח ע״א)

מניה, לא אתדבק בשמא קדישא, ולא עאלין ליה בפרגודא, בגין דאיהו פגים ולא אשתלים, * ואילנא דאתעקר, בעיא נטיעא זמנא אחרא, בגין דשמא קדישא אשתלים בכל סטריין, ופגימו לא אתדבק ביה לעלמין.

קצ) ות"ח, הני בריין, פגימין אינון, מעילא ומתתא, ובגיני כך לא מתדבקן לעילא, ולא מתדבקן לתתא, ואלין דכתיב בהו * אשר ברא אלקים לעשות, דלא אשתלימו עילא ותתא. וואי תימא הא רוחין אינון, אמאי לאו אשתלימו לעילא, אלא כיון דלא אשתלימו לתתא בארעא, לא אשתלימו לעילא, וכלהו מסטר שמאלא * קא אתיין, ומתכסיין מעינא דבני נשא, וסיימי לקבלייהו ⁶ לאבאשא לון. * תלת לון כמלאכי השרת, ותלת לון כבני נשא, והא אוקמוה.

דרך אמר

(f) להרע לנני ארס.

(א) אילנא דאתעקר בעיא נטיעא זמנא אחרא, ח"ג

רסו. (ב) אשר ברא אלקים לעשות, לעיל דף ק"ט ציון ג' ושי"ג. (ג) — כמלאכי השרת — כבני אדם, ח"ג עו. קי.

חלופי גרסאות : א' נ"א ישתלים כ' נ"א אשתכה. ג' נ"א ת"ח. ד' נ"א אינון דכתיב. ונ"א ליג דכתיב בהו אשר. ונ"א ואלין דכתיב לעשות. ס' נ"א לעילא. ונ"א ואיתימא. ז' נ"א ל"ג אשתלימו. ח' נ"א קאתיין.

מאמר

הסולם

אשר ברא אלקים לעשות

אשתלימו עילא ותתא, ואלו הם שכתוב בהם אשר ברא אלקים לעשות, שפירושו שברא בריות שצריכים לעשותם ולהשלימם, כנ"ל. כי הם לא נשלמו למעלה ולמטה, לא מצד הבינה ולא מצד המלכות. ואי תימא, הא רוחין אינון, אמאי לאו לעילא, ואם תאמר הרי, רוחות הם בלי גופין א"כ למה לא נשלמו מצד הבינה. פירושו. כי כל אחיות הס"א הוא רק בגופין שהם בחינת כלים, ולא ברוחות שהם בחינת אורות, וע"כ מקשה, למה אינם נשלמים מצד הבינה, כיון שאין להם מבחינת מלכות כלום. אלא כיון דלא אשתלימו לתתא בארעא לא אשתלימו לעילא, אלא כיון שלא נשלמו הרוחות למטה בארץ, דהיינו שיהיה להם גוף, אינם שלמים גם למעלה בבחינת האורות. כלומר, כי באמת הם נמשכים מהמלכות, והם צריכים משום זה לגופים להתלבש בהם, וכיון שאין להם גופים הרי זה פגם גם בהרוחות ולא יוכלו לקבל תקונים מלמעלה בהבינה.

וכדהו מסטר שמאלא קא אתיין ומתכסיין מעינא בני נשא

וקיימי לקבלייהו לאבאשא לון: וכולם באים מצד שמאל ונעלמים מעין האדם, ועומדים לנגדם להויק אותם, תלת לון כמלאכי השרת, תלת לון כבני נשא, והא אוקמוה. ג' דברים להם כמלאכי

השרת

דלא שבק בר בהאי עלמא: ובוא וראה, אדם הזה שנפגם, כי לא הניח אחריו בן בעוה"ז, כד נפק מניה לא אתדבק בשמא קדישא, ולא עאלין ליה בפרגודא, בגין דאיהו פגים ולא אשתלים, כשיוצא ממנו, דהיינו כשנסטר מעוה"ז, לא יוכל להתדבק בהשם הקדוש, ואין מכניסין אותו בפרגודו של הקב"ה משום שהוא פגום, ואינו נשלם, ואילנא דאתעקר בעיא נטיעא זמנא אחרא, בגין דשמא קדישא אשתלים בכל סטריין, והאלין שנעקר, דהיינו האדם שמת בלא בן, צריכים ליטע אותו פעם שנית, דהיינו שצריך לחזור ולהתגלגל בעולם, משום שהשם הקדוש הוא מושלם מכל הצדדים. וע"כ לא יוכל הפגום להתדבק בו. כי ענין הדבקות הרוחני הוא השואת הצורה, והפגום כלפי השלם הוא רחוק כרחוק מזרח ממערב.

קצ) ות"ח הני בריין פגימין אינון מעילא ומתתא, ובגי"כ, לא

מתדבקן לעילא, ולא מתדבקן לתתא:

בוא וראה, אשר בריות האלו, דהיינו הרוחות והשדים, פגומים הם מלמעלה ומלמטה. וע"כ אינם מתדבקים למעלה ואינם מתדבקים למטה. מלמעלה פירושו מצד הבינה, ומלמטה, פירושו מצד המלכות. ואלין דכתיב בהו, אשר ברא אלקים לעשות, דלא

(דסרי דף מ"ח ע"א)

בראשית

קכג

קצא) בַּתֵּר דַּתְבְּרִיאוּ רֹחִין, בִּאֲשַׁתְּאֵרוּ אֵינּוֹן רֹחִין, (ב) בַּתֵּר רַחֲיִיא דְּנוֹקְבָא דִּתְהוּמָא רַבָּא, לִילִיא דְּשַׁבְּתָא וַיּוּמָא דְּשַׁבְּתָא, כִּיּוֹן * דְּנַפְקַי קְדוּשַׁתָּא דִּיּוּמָא, וְלֹא אֲשַׁתְּלִימוּ, נַפְקוּ לַעֲלָמָא, וְשַׁטְאן לְכָל סַטְרִין, וְבַעֲיָא עֲלָמָא לְאֲתַנְטְרָא מְנִיִּיהוּ. דְּהָא כַּדִּין כָּל סַטְרִי שְׂמַאלָא אַתְעַר, וְאִשָּׂא דְּגִיְהֵנָם מִלְּהַטָּא, וְכָל אֵינּוֹן דְּבַסְטְרִי שְׂמַאלָא, אֲזֻלִּין וְשַׁטְאן בְּעֲלָמָא, וְבַעֲאן לְאֲתַלְבְּשָׂא בְּגוּפָא, וְלֹא יִכְלִין, כַּדִּין בַּעֲיָנָא לְאֲסַתְמְרָא מְנִיִּיהוּ בִּיאַתְקִינוּ שִׁיר דְּפַגְעִים, בְּכָל שַׁעְתָּא דְּדַחֲלִילוּ דְּלֵהוֹן שְׂרִיא בַּעֲלָמָא.

קצב) ת"ח, כד אתקדש יומא במעלי שבתא, י" סוכת שלום י" שריא, ואתפריסת בעלמא, מאן י" סוכת שלום, דא י" שבתא, וכל רוחין ועלולין ושדין,

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) הוה מקום אחרות הקליפות חילונות כל ל"ו כ"י. (א) דנפק קדושתא דיומא, (דנפק שבתא) ח"א יד: קצו ח"ב לאו רגו ריו רחג: ז"ח יתרו ל"ו טא שמח רות פ"ב טד שכת. (ב) ואתקינו שיר של פגעים, ח"א יד, (ויהי נעם) קצו ח"ב לאו ז"ח רות פ"ב טד שכת. (ג) כד אתקדש יומא, ח"א יד, ח"ב צח. ח"ג רעג: ז"ח יתרו ל"ו טא שמב.

חלוסי גרסאות: א) נ"א אינון רוחין. ב) נ"א אטמרו. ג) נ"א אשתככו. ד) נ"א אשתדרו. ה) נ"א בעינא דרחיאי בתר. ו) נ"א דנוקבי. ז) נ"א רבה. ח) נ"א קדושה. ט) נ"א ובעי. י) נ"א ובעא. יא) נ"א נטורא. יב) נ"א לעלמא. יג) נ"א לאתסמרא. יד) נ"א ות"ח. יו) נ"א סכת. יז) נ"א עלינו שריא. יח) נ"א סכת. יט) נ"א שבת.

מאמר

הסולם

אשר ברא אלקים לעשות

השרת וג' כבני אדם, וכבר פרשוהו. כמ"ש (חגיגה ט"ז ע"א) כי יש להם כנפים, וטסים מסוף העולם עד סופו, ויודעים העתיד להיות כמו מלאכי השרת, וג' כבני אדם, שאוכלים ושותים, ופריים ורבים, ומתים. (ועי' לעיל בהקדמת הוהר דף קכ"ט ד"ה וזנה תבין ע"ש).

קצא) בַּתֵּר דַּתְבְּרִיאוּ רֹחִין אֲשַׁתְּאֵרוּ אֵינּוֹן רֹחִין בַּתֵּר רַחֲיִיא דְּנוֹקְבָא דִּתְהוּמָא רַבָּא לִילִיא דְּשַׁבְּתָא וַיּוּמָא דְּשַׁבְּתָא: אַחַר שֶׁבְרָאוּ הַרוּחֹת נִשְׁאָרוּ הַרוּחֹת הַאֲחֵרִים אַחַר הַרְחִים שֶׁל הַנוֹקְבָא דִּתְהוּמָא הַגְּדוֹלָה פִּירוּשׁ. הַקְּלִיפָה כְּנֻגְדַּת הַבִּינָה נִקְרָאת תְּהוּמָא רַבָּא. וְהַקְּלִיפָה שְׂכַנְגַּד הַמַּלְכוּת נִקְרָאת תְּהוּמָא זוּטָא. וּבְכָל אַחַת מֵהֶן זָכַר וְנִקְבְּהָ, שְׂחֻזְכַּר נִקְרָא רַכְבָּא, וְהַנִּקְבָּה נִקְרָאת רַחֲיִיא. וְאַחַר שֶׁבְרָאוּ הַרוּחֹת וְהַשְּׂדִים, תִּכְפֹּף קִידֵשׁ הַיּוֹם, שֶׁהָרִי לֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת לָהֶם גּוּפִים. וּבִשְׁבַת כָּל דִּינִין מִתְעַבְרִין מִינָהּ, שְׂאוּ עוֹלָה הַמַּלְכוּת לְבִינָה וְנַעֲשִׂית כְּמוֹהָ, לְכֵן נִמְשָׁךְ כַּח שְׁלִישָׁה מִהַבִּינָה שֶׁהַכְּנִיס אֱלֹהֵי הַרוּחֹת הַפְּגוּמִים לְמָקוֹם הַנוֹקְבָא דְּבִינָה דְּקְלִיפָה, דְּהֵינּוּ בַּתֵּר רַחֲיִיא דְּנוֹקְבָא דִּתְהוּמָא רַבָּא, אֲשֶׁר קְלִיפָה זוּ נִכְנַעַת לְגַמְרֵי תַחַת הַמַּלְכוּת דְּקְדוּשָׁה, וְעֵיךְ נַעֲלָם כָּל הַפְּגָם שֶׁבְהַרוּחֹת, כָּל זְמַן הַיּוֹתָם (דְּפּוּ"י דִּף מִיתָ ע"א)

מאמר סוכת שלום

קצב) ת"ח, כד אתקדש יומא במעלי שבתא, סוכת שלום שריא ואתפריסת בעלמא: בוא וראה, בשעה שקידש היום

בליל

וכל א' סטרא דמסאבי כלהו טמירין, ועאלין בעינא דריחייא דנוקבא דתהומא
 כ' רבא, דהא כ' כיון דאתער קדושתא על עלמא, רוח מסאבא לא אתער בהדיה,
 ודא עריק מקמיה דדא.

קצג) וכדין עלמא בנטירו עלאה. * ולא בעינן לצלאה על נטירו, כ' כגון
 כ' שומר את עמו ישראל לעד כ' אמין, דהא דא כ' ביומא דחול אתתקן, דעלמא
 בעיא נטירו, אבל בשבת, כ' סוכת שלום כ' אתפריסא על עלמא, ואתנטיר בכל
 סטרין, ואפילו חייבי כ' גיהנם נטירין אינון, וכלא בשלמא אשתכחא, עלאין
 ותתאין, וביג'כ בקדושא דיומא, מברכינן כ' הפורס סכת שלום עלינו ועל
 א' כל עמו ישראל ועל ירושלם.

קצד) אמאי על ירושלם, אלא דא היא מדורא דההיא סכה, ובעינא לזמנא

מסורת הזהר

א) לא בעינן לצלאה על נטירו, ח"כ רה. ב) שומר את עמו ישראל ונוי, ח"כ קל. ג) סוכת שלום,
 ח"כ רה. ת"ז תקי וי ככו. ד) הפורס סוכת שלום, ונוי, ת"ז תקי וי ככו תקי כ"א כגו

חלוסי גרסאות: א' ג'א סטרא, ב' ג'א רבה, ג' ג'א דהא אנון. ד' ג'א בגין. ה' ג'א ליג אמן. ו' ג'א ביומוי. ז' ג'א בנטיר
 (אה"ל). ז' ג'א סכת. ח' ג'א אתפריסת. ט' ג'א דגיהנם. י' ג'א בנכב. י"א ג'א ליג כל.

סוכת שלום

עד עלמא ואתנטיר בכל סטרין אבל
 בשבת הופרש סוכת השלום בעולם, ונשמרת
 מכל הצדדים. ואפילו חייבי גיהנם נטירין
 אינון וכלא בשלמא אשתכחא עלאין
 ותתאין ואפילו הרשעים שבגיהנם הם משומרים
 והכל נמצא בשלום, העליונים והתחתונים.
 ובג'כ, בקדושא דיומא מברכינן הפורס
 סוכת שלום וגו' אמאי על
 ירושלם, וע"כ בקדושת היום מברכים, במקום
 שומר עמו ישראל, הפורס סוכת שלום וגו' ועל ירושלם.
 ושואל למה אומרים ועל ירושלם. אלא דא
 היא מדורא דהאי סוכה, אלא ירושלם
 הוא המדור של סוכה זו, ששם עומדת סוכת
 השלום.

פירושו. סוכת שלום הי"ס הבינה. ונקראת
 כן משום שהוא סוככת על בניה הזוין ומגינה
 עליהם מפני החיצונים, וסוד השבת הוא, כי
 המלכות נעשה אחת עם הסוכת שלום, ונבחן
 אשר מדור סוכת שלום הוא בתוך ירושלם,
 שהיא המלכות, וע"כ אומרים ועל ירושלם.

ובעינא לזמנא לההיא סכה דאתפרסת
 עלנא ולמשרא עמנא ולמהוי

עלנא כאמא דשריא על בנין: וצריכים

להתפלל ולהזמין לסוכת שלום זו, שתחפרש עלינו, ותשרה
 עמנו, ושתהיה עלינו כמו אם החופפת על הבנים. ובג"ד

לא

הסולם

בליל שבת, שורה סוכת השלום בעולם, והיא נפרשת בהעולם,
 מאן סוכת שלום דא שבתא, שואל מי הוא
 סוכת השלום. ואומר שהיא שבת. והוא מטעם,
 וכל רוחין ועלעולין ושדין וכל סטרא
 דמסאבי כדהו טמירין ועאלין בעינא
 דריחייא דנוקבא דתהומא רבא. וכל
 הרוחות, ורוח סערות, ושדים וכל צד הטומאה,
 כולם מסתתרים ונכנסים בעין הרחיים דנוקבא
 דתהומא רבה. (ופירושו עי' לעיל דף קכ"ג ד"ה
 בתר) דהא כיון דאתער קדושתא על
 עלמא, רוח מסאבא לא אתער בהדיה
 ודא עריק מקמיה דדא, שהרי מאחר
 שהקדושה נתעוררה לשרות בעולם, רוח הטומאה
 לא יתעורר עמה, כי זה בורח מפני זה.
 שהקדושה בורחת מפני הטומאה, והטומאה
 בורחת מפני הקדושה.

קצג) וכדין עלמא בנטירו עלאה, ולא
 בעינן לצלאה על נטירו כגון

שומר את עמו וכו' ואו, בשבת, נמצא העולם
 בשמירה עליונה, ואין צריכים להתפלל על שמירה,
 כגון לומר שומר את עמו ישראל לעד אמן,
 דהא דא ביומא דחול אתתקן, דעלמא
 בעיא נטירו, כי זה הברכה, שומר את עמו
 וכו', נתקנה רק בימות החול, שהעולם צריך
 שמירה, אבל בשבת סוכת שלום אתפריסא

(דטו"י דף מ"ח ע"א)

לההיא סכה, ^ה דאתפרסת עלנא, יולמשרא עמנא, יולמהוי דעלנא, כאמא. דשריאי על בנין, ובגיד לא דחלין מכל סטרין, ועיד הפורס סוכת שלום יעלינו. קצה) ת"ח בשעתא דישראל מברכין, ומזמנין להאי סכת שלום, אושפיזא קדישא, ואמרי י הפורס סכת שלום, כדין קדושתא עלאה נחתא, ופריסת גדפהא עליהו דישראל, ומכסיא לון כאמא על בנין, וכל זינין בישין, אתכנישו מעלמא, ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון, וכדין דא סכת שלום, יהיב נשמתין חדתין לבנהא, מאי טעמא בגין דביה נשמתין שריין, ומניה נפקין וכיון דשריא, ופריסת ^ה גדפהא, על בנהא, ^ה אריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד: קצו) תו, אמר רבי שמעון, על דא תנינן שבת, דוגמא דעלמא דאתי איהו, הכי הוא ודאי, י ועל דא, א שמיטה ויובל, דוגמא דא י בדא, ושבת

מסרת הזהר
(א) שמטה ויובל, ח"א כב, קנב: קנב: קנב: ח"ב כב, קכא.
ח"ג נח, קח:

דרך אמר
(ה) שופת.

חלופי גרסאות: א ג"א דיתפרסת, וגי'א דיתפרסת, וגי'א דיתפרש, ב ג"א ולמשרי, ג ג"א ולשריא, ד ג"א ולמהוי [מגינת] מגינא, ה ג"א עלינו וכו', וגי'א ועל עמו ישראל, ו ג"א הפורס, ז ג"א דבה, וגי'א דכדין [מטא] זמן וזוגא [זוגא] ונסלת [ונסלת] נשמתין ובה שריין ול"ג בנין, ח ג"א ומנה, ט ג"א נפקו, י ג"א ופרישת, וגי'א ופרישה י"ג ג"א דוגמא גדפהא, יכ ג"א ועל דא תנינן, וגי'א חו תנינן דא שמיטה ויובל דוגמא דדא דא (אח"ל), יכ ג"א דא כדא, וגי'א בדא איהו.

סוכת שלום

הסולם

סאמר

אריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד, שואל, מהו הטעם שסוכת שלום נותנת נשמות חדשות לישראל, ואומר, משום שבה שורות נשמות, כי היא בינה, כנ"ל, והנשמות הם בבינה וממנה הן יוצאות, וכיון שהסוכת שלום שורה ופורשת כנפיה על בניה, היא משפעת נשמות חדשות לכל אחד ואחד.

קצו) תו אמר ר"ש, על דא תנינן שבת, דוגמא לעלמא דאתי איהו,

הכי הוא ודאי, עוד אמר ר"ש, ע"כ למדנו, אשר שבת הוא כעין עולם הבא, כן הוא ודאי, ועל דא, שמיטה ויובל דוגמא דא בדא, ושבת ועלמא דאתי הכי הוא, וע"כ שמיטה ויובל שוים הם זה לזה, ושבת ועולם הבא כן הוא, כלומר, כי שבת הוא מלכות, כמו שמיטה, ועוה"ב הוא בינה, כמו יובל, וכיון שלמדנו ששבת ועוה"ב שוים זה לזה, נמצא שאו השמטה ויובל שוים זה לזה, וטעם הדבר, כי סוד השבת הוא, אשר המלכות עולה אל הבינה ונעשית עמה כאחת, וההפרש בין שבת ועוה"ב לבין שמיטה ויובל, הוא, כי הבינה נקראת יובל בסוד שליטת השמאל, וכשהמלכות נכללת בה מבחינה זו או נקראת המלכות שמטה, אמנם בעת שהמלכות נכללת מכל ג' קוין של הבינה, נקראת המלכות

שבת

לא דחלין מכל סטרין, ועל דא הפורס סוכת שלום עלינו, ומשום זה אין מפחדים בשבת משום צד שבעולם, ועל כן אומרים או הפורס סוכת שלום וגו', ואין צריכים לומר השומר את עמו ישראל לעד אמן.

קצה) ת"ח בשעתא דישראל מברכין ומזמנין להאי סכת שלום

אושפיזא קדישא: בוא וראה, בשעה שישראל

מברכים ומזמנים לסוכת שלום זו, האורת הקדושה, כי בא רק בשבת, כמו ארח שאינו תמיד, ואמרי הפורס סכת שלום, ואומרים הפורס סוכת שלום, כדין קדושתא עלאה נחתא ופריסת גדפהא עליהו דישראל ומכסיא לון כאמא על בנין, אז קדושה העליונה יורדת ופורשת כנפיה על ישראל ומכסה אותם כמו אם על הבנים, וכל זינין בישין אתכנישו מעלמא ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון, וכל מיני הרע מסתלקים מהעולם, וישראל יושבים תחת הקדושה של רבונם, וכדין דא סוכת שלום יהיב נשמתין חדתין לבנהא, ואז סוכת שלום זו נותנת נשמה חדשה לבניה, מאי טעמא, בגין דביה נשמתין שריין ומניה נפקין, וכיון דשריא ופריסת גדפהא על בנהא,

(דפו"י דף מ"ח ע"א)

ועלמא דאתי הכי הוא, וההוא * תוספת דנשמתא, מרזא דזכור ^ה קא אתיא, על
האי סכת שלום, דנטיל * מעלמא דאתי, כודא תוספת ג' יהבת ד לעמא קדישא,
ובההוא תוספת, חדאן, ויתנשי מנייהו כל מלין דחול, וכל צערין, וכל
עאקיין, כד"א כיום הניח ה' לך מעצבך ^ו ומרגוזך ומן העבודה הקשה וגו'.
קצו) ג' ובליליא דשבתא, בעי בינ לאטעמא מכלא, בגין לאחזאה, דהאי
סכת שלום, מכלא אתכלילת, ובלבד דלא ^ה יפגים, מיכלא חדא ליומא, ורואית
דאמרי תריין, לתריין סעודתי ^ז אחרנין דיומא, ושפיר, וכל שכן אי סליק יתיר
^{טו} ליומא, ויכיל למטעם ממילין אחרנין, ^{טו} ולזעירי בתרי תבשילין סגיא,
ואוקמוה ^י חבריא.

קצח) ד נר של שבת, לנשי עמא קדישא ^{יח} אתייהבת לאדלקא, וחברייא

דרך אמת

א) תלוסי גרסאות: ה' נ"א קאטייא, כ' נ"א והאי, ג' נ"א יהיבת, ד' נ"א לעלמא, ס' נ"א ואחנשי, ו' נ"א כל דחילו וכל
צעריין, ז' נ"א עאקן, ח' נ"א מרגוזך וגו', ט' נ"א בליליא, יב' נ"א דהא, יג' נ"א יפגום, יד' נ"א ל"ג ואית עד
וכל שכן, יז' נ"א ליג דאמרי, יח' נ"א אחרנין, יט' נ"א לאימא, כ' נ"א ולזעיר, כא' נ"א ולסעוד, כב' נ"א
חבריא ושפיר, יח' נ"א אתייהבת.

מסורת הזוהר

א) תוספת דנשמתא, ח"ב סהו רנו, ח"ג רמג.
ב) ת"ו תקי י"ח לה, (תוספת רוחא) ת"ז תקי י"ח לה, תקי
כ"א מה; (נשמה יתירה) ח"ב רד, ח"ג כס, רמבו רמג.
ג) רוח יתירה) ח"ג כס, ת"ז תקי י"ח לה, (נפש יתירה) ח"ב
רד, רז, ח"ג כס, רמבו ת"ז תקי וי' כב, תקי י"ח לה, תקי מ"ח סהו ב) כיום הניח ה' לך מעצבך וגו', (ישעיה
י"ד) ח"ב סט, ח"ג רסב, ג) בליליא דשבתא—לתריין סעודתי אחרנין, ח"ב צב, (סעודות שבת) ח"ב סהו:
רד, רנה, ח"ג צה, צה, ד) נר של שבת, ח"ב קסו.

חלופי גרסאות: ה' נ"א קאטייא, כ' נ"א והאי, ג' נ"א יהיבת, ד' נ"א לעלמא, ס' נ"א ואחנשי, ו' נ"א כל דחילו וכל
צעריין, ז' נ"א עאקן, ח' נ"א מרגוזך וגו', ט' נ"א בליליא, יב' נ"א דהא, יג' נ"א יפגום, יד' נ"א ל"ג ואית עד
וכל שכן, יז' נ"א ליג דאמרי, יח' נ"א אחרנין, יט' נ"א לאימא, כ' נ"א ולזעיר, כא' נ"א ולסעוד, כב' נ"א
חבריא ושפיר, יח' נ"א אתייהבת.

מאמר

הסולם

סוכת שלום

שבת או סוכת שלום, והבינה עוה"ב, וההוא
תוספת דנשמתא מרזא דזכור קא אתייא
עלהאי סוכת שלום דנטיק מעלמא דאתי,
ותוספת נשמה ההיא שסוכת שלום משפיע לבניה,
בא מסוד זכור שהוא ז"א, אל סוכת שלום הנמשך
מעוה"ב, ודא תוספת יהבת לעמא קדישא,
ובההוא תוספת חדאן ויתנשי מנייהו
כל מלין דחול וכל צעריין וכל עאקיין
כד"א וכו'. וזה התוספת נשמה, שסוכת שלום
מקבלת מז"א, היא נותנת לעם הקדוש, והם
שמחים בתוספת נשמה זו, ונשכח מהם כל
דברי חול, וכל דברי צער, וכל רע, וכן הוא
אומר, כיום הניח ה' לך וגו', שהכונה הוא
בעת השגת תוספת נשמה מסוכת שלום זו.
קצו) ובליליא דשבתא, בעי בר נש
לאטעמא מכלא, בגין לאחזאה
דהאי סוכת שלום מכלא אתכלילת:
בליל שבת, צריך האדם לטעום מכל המאכלים שיש לו, כדי
להראות בזה, שסוכת שלום זו האמורה, אנו, היא ג"כ כלולה
(דפו"י דף מ"ח ע"א *) מ"ח ע"ב)

קצח) נר של שבת לנשי עמא קדישא

אתייהבת

בדפו"י צב)

בראשית

קכז

הא אמרו, דאיהי ^ה ככתה בוצינא דעלמא, ^כ ואחשיכת ליה ^ג כו' ושפיר. אבל רזא דמלה, האי סכת שלום מטרוניתא דעלמא ^ד היא, ונשמתי דאינון בוצינא עלאה, בה שריין, ועל דא מטרוניתא ^ו בעיא ^ז לאדלקא, דהא ^ח בדוכתהא אתאחדת ועבדת עובדא.

קצט) ואתתא בעיא, ^ט בחדוה דלבא, ורעותא, לאדלקא בוצינא ^י דשבת, ^{יא} דהא יקרא עלאה ^{יב} היא לה, וזכו רב ^{יג} לגרמה, למזכי לבנין קדישין, דיהון בוצינא דעלמא, באורייתא, ובדחלתא, ויסגון שלמא ^{יד} בארעא, ויהיבת לבעלה אורכא דחיין, בגין כך בעיא, לאזדהרא ^{טו} בה.

ר) ת"ח, ^{טז} שבת, ליליא ויומא, ^א זכור ושמור, איהו כחדא, ועל דא כתיב ^ב זכור את יום השבת ^ג לקדשו, וכתיב ^ד שמור את יום השבת, זכור לדכורא

מסורת הזהר

א) זכור ושמור, ח"א ה. מנו פתו רנטו רסה, ח"ב צא. צבו. קלח. רעו. ח"ג יב. כט. פדו. צב. צה. קטו רכז. רפה. רמט. רנו. רסד. ש. ת"ז חק' וי. כבו. כג. חק' כא. גז. גט. חק' כ"ד. סט. חק' מ"ז. פגו. פדו. חק' ג"ח. פח. חק' ט"ס. קו. ב) זכור את יום השבת, לעיל בהקדמת הזהר דף ל"ט ציון א' ו"ג. ג) שמור את יום השבת, (דברים ה') ח"ג ט. ז"ח וישב כ"ט טג שלד.

חלופי גרסאות: א) נ"א כבת. ב) נ"א ואתחשיכת. ג) נ"א ל"ג כו' ונ"א וגומר. ד) נ"א ושפיר ובה תליין. ט) נ"א איהי. ו) בעיין. ז) נ"א לאדלקא נר. ח) נ"א בדוכתה. ט) נ"א בחדוה, ונ"א בחדוה ורעותא דליבא. י) נ"א קדישא. יא) נ"א למזכי ליקרא. יב) נ"א הוא. יג) נ"א לגרמיה. יד) נ"א בעלמא. טו) נ"א לייג בה. טז) נ"א לייג שבת. יז) נ"א לייג לקדשו.

מאמר

הסולם

סוכת שלום

אתייהבת לאדלקא, וחברייא הא אמרו, דאיהי ככתה בוצינא דעלמא וכו' ושפיר: נר של שבת, ניתן לגשי עם קדוש להדליק ותחברים אמרו הטעם, כי חוה ככתה נרו של העולם שהביאה המיתה בעולם, ע"י עצה"ד שהאכילה לאדה"ר, והחשיכה העולם, לכן ניתן מצות הדלקת הנרות לנשים, כדי לתקן את מעשה חוה, האשה הראשונה, וטעם טוב הוא. אבל רזא דמלה האי סוכת שלום מטרוניתא דעלמא היא, ונשמתי דאינון בוצינא עלאה בה שריין, אבל סוד הדבר הוא, כי סוכת שלום זו, המאירה בשבת, היא אם העולם, והנשמות, שהם גרות העליונים, שורים בה, מטרוניתא היא אם, מלשון חז"ל עקר בית מטריין לא היה לה, ועל דא מטרוניתא בעיא לאדלקא, דהא בדוכתהא אתאחדת ועבדת עובדא, וע"כ אמא, כלומר אשה, צריכה להדליק הנרות, כי עומדת במקום אם הבנים העליונה, שהיא סוכת שלום, ועושה המעשה. ובמעשה זו גורמת שאם הבנים למעלה תשפיע נשמות קדושות לבניה, שה"ס נרות הרוחניים העליונים. כמ"ש לפנינו.

(רמ"י דף מ"ח ע"ב)

הדכר

שמור לנוקבא, וכלא חד. זכאין אינון ישראל, חולקיה דקב"ה, עדביה ואחסנתיה, עלייהו כתיב * אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' אלקיו. כ

רא) ב ויבן ה' אלקים את הצלע, אשר לקח מן האדם, וגו', איר שמעון כתיב ג אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה. האי קרא גוונין סגי אין אית ביה, אלא ימהו אלקים הבין דרכה כד"א ויבן ה' אלקים את הצלע, דא י תורה שבע"פ, דאית בה דרך, כד"א ה הנותן בים דרך, בגיני כך אלקים הבין דרכה.

מסורת הזוהר

א) אשרי העם שככה לו וגו', לעיל דף פ"ח ציון ג' וש"נ. ב) ויבן ה' אלקים את הצלע, (בראשית ב') ח"א כח. טט. גו רנו. ח"ב נה. רנח. ח"ג יט, כד. ת"ז תקי י"ב כז. תקי י"ג כט. ג) אלקים הבין דרכה וגו', (איוב ל"ח) ח"ג קכט: קמו רצ. ת"ז תקי כ"ב סג. ד) חורה שבעל פה—תושב"כ ח"א יז. עא. עב. ח"ב קלא, קנב. קסא. ה. רנו רנח. ח"ג כג. מן. צג. קיג. קצו. רסד. שב. ת"ז תקי כ"א ג. תקי מ"ד סב. ז"ח תולדות כ"ו טד שיב. שה"ש ע"ג טד שמד. רות פ"ג טג שכא. פה טג שנא. תק"ח קכ"ב. ה) הנותן בים דרך, (ישעיה מ"ג) ח"א כט: קצו. רלו. רמג. ח"ב לא. קלו. רסו. ח"ג קסח. קעא. ת"ז תקי ע' קכג. קלג. ז"ח שה"ש ס"א טג שכב. חלופי גרסאות: א) ג"א לו וגו' בילא"ו. ב) ברטויי כתיב חסר כאן ועיין בסוף הספר בס"י מ"ב. ג) ג"א הצלע וגו'. ד) ג"א דרכה וגו'. ה) ג"א ליג מהו. ו) ג"א אורייתא דבע"פ. ז) ג"א לה. ז"א ליה.

מאמר ויבן ה' אלקים את הצלע הסולם ויבן ה' אלקים את הצלע

ולמטה נתקנה המפתחא. (כנ"ל בהקדמת הזוהר דף מ"ד ד"ה וטעם) ולעיל (בראשית א') דף רנ"ב ד"ה וירוא) אומר בסו"ה בים דרךך ושבילך במים רבים, אשר מחזה ולמעלה דו"א הנק' זו"ן הגדולים, נתקן במנעולא הנקרא שביל, וע"כ הי"ס לא אתיידע, והחסדים אינם מתגלים בו. ומחזה ולמטה נתקן במפתחא הנק' דרך, וע"כ אתידע והחסדים מתגלים על ידי הארת החכמה. עש"ה.

יו"ש כאן שהפירוש של אלקים הבין דרכה הוא בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע, שהיא תשבע"פ דאית בה דרך, דהיינו הנוקבא שמחזה ולמטה דו"א הנק' תורה שבע"פ שעליה נאמר ויבן ה' אלקים, דהיינו שבנאה במוחין דגרי, משום שהיא נתקנה במפתחא בסוד בים דרךך, וע"כ אלקים הבין דרכה, אלקים היינו בינה שחורה להיות חכמה, הבין, היינו השפעת של הבינה הזו, דרכה היינו המפתחא שהיא נעשית מוכשרת על ידה לקבלת הגי' אבל והוא ידע את מקומה מאן מקומה דא תורה שבכתב, דאית בה דעת, והוא ידע את מקומה, ושואל מי הוא מקומה, ואומר, שהוא תורה שבכתב, דהיינו ז"א, שה"ס זו"ן הגדולים שלמעלה מחזה שיש בו דעת. פירוש. כי ז"א לא נתקן בדרך אלא בשביל, שה"ס מנעולא

הדבר, שהוא ז"א, ושמור הוא לבחינת הנוקבא דו"א, וכלא חד והכל אחד הוא. זכאין אינון ישראל חולקיה דקב"ה, עדביה ואחסנתיה, עלייהו כתיב אשרי וגו', אשרי הם ישראל שהם חלק הקב"ה גורל שלו ונחלתו, עליהם כתוב, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו.

מאמר ויבן ה' אלקים את הצלע

רא) ויבן וגו' את הצלע אשר לקח מן האדם. אר"ש. כתיב אלקים הבין דרכה וגו' האי קרא גוונין סגי אין ביה: ויבן וגו' אר"ש, הכתוב הזה אלקים הבין דרכה יש פנים מרובים להבין אותה. אלא מהו אלקים הבין דרכה, כד"א ויבן ה' אלקים את הצלע, אלא מהו פירושו העקרי של אלקים הבין דרכה, הוא כמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע. דא תורה שבעל פה דאית בה דרך, כד"א הנותן בים דרך, בגיני כך אלקים הבין דרכה, צלע, פירושו תורה שבעל פה, דהיינו המלכות, שיש בה דרך כמ"ש הנותן בים דרך, ים זה המלכות, ובה נתן דרך, ע"כ אלקים הבין דרכה.

פירוש, כי יש ב' בחינות מסכים הא' נק' מנעולא הב' נק' מפתחא, ובבחינת גי' שמחזה ולמעלה נתקנה המנעולא, ובבחינת ויק' שמחזה (דפו"י דף פ"ח ע"ב)

רב) והוא ידע את מקומה, מאן מקומה, דא ה' תורה שבכתב, דאית ב' בה דעת. ג' א' ה' אלקים, שם מלא, לאתקנא לה בכלא, ועיד' ד' אתקריאת חכמה, ה' ואתקריאת בינה, בגין דהוה בשם מלא, ו' ה' אלקים, כ' בכלא בשלימו ט' בתרי שמהן.

רג) את הצלע, דא באספקלריאה דלא נהרא, כד"א ג' ובצלעי שמחו ונאספו. ד' אשר לקח מן האדם, בגין דהא מתורה שבכתב נפקת. ו' לאשה, לאתקשרא בשלהובא דסטר שמאלא, דהא ה' אורייתא, ה' מסטרא דגבורה י' אתיהיבת. לאשה, למהוי יאש ה' קטיר כחדא.

רד) ויביאה אל האדם, בגין דלא בעיא לאשתכחא י' בלחודהא, אלא

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) ס"י ותכלילת בימינא ועיין יתרו ע"ד א'. א) הויה אלקים שם מלא, ח"א כ. ח"ב קט"ו. ריד. רנו. רנח. ח"ג עט. קלח. רסד. רסט: ת"ז תקי י"ח. לז. ז"ח שה"ש ט"ח טב שיט. תק"ח ק"ה טב שכא. ב) אספקלריאה דנהרא—דלא נהרא, ח"א קסח. רלא: רלה. ח"ב כגו טב, פ"ו קכט, קלאו קלה. קמ. קנו. קצד. רכט. רמא. ח"ג רכב: ג) ובצלעי שמחו ונאספו, תהלים ל"ה ד) אשר לקח מן האדם, לעיל דף קכ"ח ציון ב' ושי"ג. ה) אורייתא מסטרא דגבורה, ח"א קצח. רמג. ח"ב פא. סד. ו) אש ה' קטיר כחדא, ח"א ע. ז) ויביאה אל האדם, (בראשית ב') ח"א כח ח"ג מה: ז"ח בלע נ"ה טד שי לעיל בראשית א' דף רל"ג ציון ז' ושי"ג.

חלופי גרסאות: א' נ"א אורייתא דבכתב. נ"א ביה. ג' נ"א מוסיף, דעת ותבונה כחד אולו [אולי]. ונ"א ביה דעת ותבונה כחד. ד' נ"א אתקרי. ה' נ"א ואתקרי. ו' נ"א דאיהו. ז' נ"א ליג ה' אלקים בכלא (אה"ל) ח' נ"א ככלא. ט' נ"א דתרי. י' נ"א ליג לאשה (אה"ל). י"א נ"א אתיהיבת. י"ב נ"א בלחודה.

מאמר

הסולם

מאמר

מלכות, כמ"ש ובצלעי שמחו וגו' שצלע הוא לשון שבר ואסון. כן הצלע שבכאן, רומז על אספקלריאה שאינה מאירה, הצריכה תיקון. אשר לקח מן האדם, בגין דהא מתורה שבכתב נפקת, הכתוב אשר לקח מן האדם היינו שלקח המלכות מתורה שבכתב, שהוא ז"א, כי היא יוצאת מהמלכות שבתושב"כ, לאשה, לאתקשרא בשלהובא דסטר שמאלא, הכ' לאשה, יורה לקשו אותה בשלהבת של צד השמאל, דהא אורייתא מסטרא דגבורה אתיהיבת, לאשה, למהוי אש ה' קטיר כחדא, כי התורה, שהוא ז"א, ניתנה מצד הגבורה, וגבורה זו קשורה בהנוקבא. וז"ש לאשה, שהיא נוטריקון א"ש ה', יורה שאש הגבורה יהיה קשור בה' שהיא הנוקבא.

רד) ויביאה אל האדם. בגין דלא בעיא לאשתכחא בלחודהא, אלא

לאתכללא ולאתחברא בתושב"כ: ויביאה אל האדם, הוא משום שאין לה להנוקבא להיות בלבדה, אלא היא צריכה להכלל ולהחבר עם תושב"כ. שהוא

מנועולא, וע"כ ה"ס קו אמצעי, הנקרא דעת, המכריע בין חכמה ובינה ברוב שפע החסדים שלו. רב) ה' אלקים, שם מלא, לאתקנא לה בכלא, ועיד' אתקריאת חכמה ואתקריאת בינה, בגין דהוה בשם מלא ה' אלקים, בכלא בשלימו בתרי שמהן. הויה אלקים ה"ס שם מלא, בכדי לחקן את הנוקבא בכל. וע"כ נקראים המוחין של הנוקבא חכמה ובינה, משום שנבנה בשם מלא בכל, בהשלימות שבשני שמותי, שהויה ה"ס החכמה ואלקים הוא הבינה, שעל ידיהם נתקנה בכל, בשלימות, דהיינו בין בהארץ החכמה הנמשכת מהשם אלקים, ובין בהארץ החסדים הנמשכת משם הויה. וז"ס שלימו בתרי שמהן. וכן ז"ס הכתיב אלקים הבין דרכה, ה"ס הארץ חכמה הנמשכת מהבינה הנק' אלקים. והוא ידע את מקומה, ה"ס הארץ החסדים הנמשך מאבא ע"י הו"א הנק' דעת, שה"ס הויה, רג) את הצלע, דא אספקלריאה דלא נהרא, כד"א ובצלעי שמחו ונאספו: את הצלע, זהו מנורה שאינה מאירה, שהיא

לאתכללא ולאחברא בתורה שבכתב, כיון דאתחברת בהדיה, הוא יזון לה. ויתקן לה, ויתן לה מה דאצטריך, היינו דכתיב, ואת הארץ, והא אוקימנא. (ה) מכאן אוליפנא, מאן (ו) דאנסיב ברתיה, עד לא תיעול לבעלה, א אבוה ואמה, מתקנין לה, ויהבין לה י כל מה דאצטריך, כיון דאתחברת לבעלה, הוא יזון לה, והוא ייתן לה מה דבעיא. ת"ח, בקדמיתא כתיב, ויבן ה' אלקים את הצלע, דאבא ואמא אתקינן לה, וילבנת, ויביאה אל האדם, לאתקשרא כלא כחדא, ולאחברא חד בחד, והוא יהיב ל' מה דאצטריך. (ו) ד"א, אלקים הבין דרכה, י כד ברתא בני י אמא, היא אסתכלא, בכל יומא, בכל מה דבעיא ברתה, דכתיב אלקים הבין דרכה, כיון דדחברת לה בבעלה הוא יהיב לה כל מה דבעיא, ויתקן עובדהא, הדא הוא דכתיב, והוא ידע את מקומה. טו

דרך אמת

(f) שמייה כחו.

מסורת הוהר

(א) אבוה ואמה מתקנין לה, ח"א מט.

חלופי גרסאות: א ג"א דתצטריך. ב ג"א ליג כל. ג ג"א דתצטריך. ו ג"א דאצטריך. ד ג"א בבעלה. ט ג"א יחיב. ו ג"א לה בכ"ד קשטיין, ויבאה בגימ' כ"ד. ו ג"א וקשיטו לה בכ"ד קשטיין וכו', ו ג"א אתקינן לה ולבנת ויביאה אל האדם לאתקשרא כלא בכ"ד קשטיין ויבאה בגימ' כ"ד ולבנת ויביאה אל האדם לאתקשרא כלא כחדא (אח"ל) ז ג"א ויביאה אל האדם ואעאלה [ואעאלא] ליה בחמש קלין (ירמיה כ"ה) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות [חופה] חתנים. ח ג"א בחד. ט ג"א ליה. י ג"א כל מה. יא ג"א דתצטריך. יב ג"א ל"ג כד. יג ג"א אמה. יד ג"א דאתחברת בבעלה ול"ג לה. טו ג"א מוסיף [והאין] קרא ברוין עלאין אתקשר. ו ג"א מוסיף, ד"א האי קרא על חכמתא עלאה אחמר, ואתקשר ברוין עלאין, דהא נקודה קדמאה לית מאן דירע לה כלל, אבל אלהים הבין דרכה דא עלמא דאתי, והו"א, דא טמירא דכל טמירין, סחימא דכל סחימין דאקרי הוא ולא ידיע בשמא. ו אה"ל כתב קרא ברוין עלאין עד בשמא כתיב אוליג ליה.

סאמר

הסולם

ויבן ה' אלקים את הצלע

תחלה כתוב ויבן ה' וגו' אשר או"א תקנו אותה, ואח"כ כתוב ויביאה אל האדם לאתקשרא כלא כחדא, ולאחברא חד בחד והוא יהיב לה מה דאצטריך, היינו שיתקשרו זה בזה ויתחברו אחד באחד, והבעל יתן לה מה שצריכה.

(ו) ד"א, אלקים הבין דרכה, כד ברתא בני אמא, היא אסתכלא בכל יומא, בכל מה דבעיא ברתה, דכתיב וכו': פירוש אחר בחס"י, אלהים הבין דרכה, הוא, כשהבת בבית אמה, האם מסתכלת בכל יום בכל מה שבתה צריכה. וי"ש אלקים, שהיא אמא, הבין דרכה, של הנוקבא. כיון דחברת לה בבעלה, הוא יהיב לה כל מה דבעיא, ויתקן עובדהא הה"ד וכו': אחר שבעלה נשא אותה, הוא נותן לה כל מה שהיא רוצה ומתקן צרכיה. וי"ש והוא, דהיינו הבעל, ידע את מקומה. כלומר שמשגיח עליה אחר שנשאת לו.

וייצר

ז"א. כיון דאתחברת בהדיה הוא יזון לה ויתקן לה ויתן לה מה דאצטריך היינו דכתיב ואת הארץ וכו'. כיון שהנוקבא נתחברה עם ז"א, הוא יזון ויתקן אותה ויתן לה מה שהיא צריכה. וי"ש ואת הארץ. אשר הו' של ואת, יורה על ז"א המשפיע לה שפע תנאי מוזנות והרי בארנוהו. (כגיל בבראשית א' דף רנ"ד אות שי"א)

(ה) מכאן אוליפנא, מאן דאנסיב ברתיה עד לא תיעול לבעלה או"א מתקנין לה ויהבין לה כל מה דאצטריך: מכאן למדנו, שהשמיא את בתו, כל עוד שלא נכנסה לבעלה, אביה ואמה מתקנים אותה ונותנים לה כל מה שהיא צריכה. כיון דאתחברת בבעלה, הוא יזון לה והוא יתן לה מה דבעיא ואחר שנתחברה עם בעלה, הבעל מוין אותה ונותן לה מה שצריכה. ת"ח בקדמיתא כתיב, ויבן ה' אלקים את הצלע, דאו"א אתקינן לה ולבנת ויביאה אל האדם. בוא וראה, (פ"י"י דף מ"ח ע"ב)

בראשית

קלא

רוז) כתיב * וייצר ה' אלקים את האדם. הכא ^ה אשתכלל ^ה בכלא, בימינא ובשמאלא, והא אוקימנא ^כ דאתכליל ביצר הטוב, אבל וייצר ה' אלקים, ^ג ביצר טוב וביצר רע, ^ה אמאי, אלא יצר טוב ליה לגרמיה, יצר הרע, לאתערא לגבי נוקבי. ^ו רזא דמלה, מכאן אוליפנא דצפון אתער תדיר לגבי נוקבא, ואתקשר בהדה, ובג"כ ^ז אתקריאת ^ט אשה.

רח) ות"ח ^כ יצר טוב ויצר הרע, בגין ^ה דאתייהבת נוקבא בינייהו, ^י ואתקשרא בהדייהו, ולא מתקשרא עד דיצר הרע אתער ^י לגבה, ומתקשרן דא בדא, ^י וכיון דמתקשרן דא בדא, כדן אתער יצר טוב, ^י דאיהו חדוה, ואייתי לה לגביה. ^י

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) וייצר--את האדם, (בראשית ב') ח"א כו. כז. מט. קלא. ח"ב מא: ח"ג מה: מה: קיא. קלטו קמא: ר"י. שח. ת"ן חקי י"ט לט: חקי נ"ג סו: חקי ס"ד צהו חקי ס"ו צהו חקי ס"ט קטו חקי ע' קכט: חקי ו' בהשמות קמה ו"ח יתרו ליד טב שמו. סד שלג. רוח ע"ח טב שנט. שלר תקיח קיו טג שמנו

חלוסי גרסאות: א נ"א כלא. נ נ"א ליג דאתכליל ביצר הטוב. נ נ"א דאתכלל ביצר טוב. ד נ"א הרע. פ בדפרי כתב מה שחסר כאן עיין בסוף הספר סי' מ"ג ונ"א נוקביה ונ"א נוקבא. ז נ"א מוסיף ומסטר שפאלא אתער תדיר [לגבי נוקבא] ונ"א נוקביה] ח נ"א אקרי. ט נ"א אשה א"ש ה'. י נ"א בגין דנוקבא אתכלילת בהו ואתקשרה בהדייהו. (אה"ל). יא נ"א דאתכלילת. יב נ"א ואתקשרת. יג נ"א לגבייהו. יד נ"א כיון. טו נ"א מוסיף ויצר רע. טז נ"א מוסיף וכדן אתייהבת [אתייהבת] בינייהו לאתקנא [לאתקנו ונ"א לאחונה] וע"ד וייצר ה' אלקים שם מלא לגביה [לגבי] יצר טוב ויצר רע [הרע], ונ"א ולעילא סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה כלא וזהמא ויצר הרע אחיד בה [ביה] בקדמיתא דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבחר וימינו תחבקני ואתייהבת בין ימינא ושמאלא [לשמאלא] [וכדן אתייהבת בינייהו] [לאחונה] וע"ד וייצר [וכו'] ה' אלקים שם מלא לגבי חרין סטרין אלן [יצר טוב ויצר הרע].

מאמר

הסולם

וייצר ה' אלקים את האדם

נוטריקון אש ה', כי השמאל שהוא אש קשור בה' שהיא הנקבה. כי הנוקבא נבנית ויוצאת מצד השמאל (כנ"ל בבראשית א' דף ג"ב אות ליט).

רח) ות"ח, יצר טוב ויצר הרע, בגין דאתייהבת נוקבא בינייהו,

ואתקשרא בהדייהו: וכו' וראה, היצר טוב ויצר הרע שניתנו לאדם, הוא משום שהנוקבא ניתנה ביניהם, ונקשרה עמהם. ולא מתקשרא עד דיצה"ר אתער לגבה, ומתקשרן דא בדא, ואינה נקשרת ביניהם, מטרים שהיצה"ר נתעורר אצלה ונקשרים זה בזה. וכיון דמתקשרן דא בדא, כדן אתער יצ"ט דאיהו חדוה ואייתי לה לגביה. ואחר שנקשרו זבי, או נתעורר יצה"ט, שהיא חדוה, ומביא את הנוקבא אצלו.

פירושו. היצ"ט ה"ס קו ימין ויצה"ר קו שמאל, ונודע שהנוקבא צריכה להתקשר בקו האמצעי המכריע ביניהם, אבל תחילה מתעורר חקו שמאל אליה, ונקשרת בו, כי היא בחינת שמאל

רוז) וייצר ה' אלקים וגו' הכא אשתכלל בכלא בימינא ובשמאלא: וייצר

וגו' שכתוב עם ב' יודין יורה, שכאן נשתכלל האדם בכל, בימין ובשמאל והא אוקימנא, דאתכליל ביצה"ט, אבל וייצר וגו' ביצר טוב וביצר רע, ובארנו, כי נכלל ביצה"ט מעת בריאותו ולא מיצה"ר, אבל אח"כ בהכ' וייצר וגו' הוא נכלל גם ביצה"ר. שז"ס ב' יודין דוייצר, האחת רומזת על יצה"ט, והשניה על יצה"ר. אמאי, אלא יצר טוב ליה לגרמיה, יצה"ר, לאתערא לגבי נוקבי, שואל, למה ניתן לו כאן ב' יצרים, ואומר, היצר טוב ניתן לו לעצמו, ויצה"ר, לעורר אותו אל נוקביה. רזא דמלה, מכאן אוליפנא דצפון אתער תדיר לגבי נוקבא ואתקשר בהדה ובג"כ אתקריאת אשה. סוד הדבר הוא, מכאן למדנו, שהצפון דהיינו צד השמאל, מעורר תמיד להנקה, ומתקשר עמה, וע"כ נקראת אשה, שהוא (דפו"י דף מ"ט ע"א)

רט) את האדם, הא אוקימנא. אבל דכר ונוקבא כחדא, מתפרשן למהוי אפין באפין, מה כתיב עפר מן האדמה. השתא קיימא ל' לאתקנא. ת"ח, יאתתא כד אתחברת בבעלה, * יאתקריאת על שם ה' בעלה, איש אשה צדיק צדק, איהו עופר, ואיהו י' עפר, י' איהו צבי ואיהו י' צביה, י' צבי היא לכל הארצות. רי) כתיב ד לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלהיך, אשר תעשה לך, אצל מזבח, וכי לעילא מניה, או באתר אחרא מאן י' שרייה, אלא הא

דרך אמת

מסורת הוהר (א) אתקריאת על שם בעלה, ח"א קפב: ב) צדיק קלל ב' תרומה קמ"ו א' — צדק, ח"א קלב: קפב: ח"ב קמו: ג) צבי הוא לכל הארצות, יחזקאל כ"ד) לא תטע לך אשרה, דברים ט'.

חלוסי גרסאות: א) ג' איהו ואת האדם, ב) ג' איהו ליג אבל, ג) ג' איהו ולא, ונ"א איהו ולא הווי, ד) ג' איהו דהשתא, ט) ג' איהו לאתקנא, ו) ג' איהו כד אתתא, ז) ג' איהו אתקרי, ונ"א אתקריא, ח) ג' איהו שום, ט) ג' איהו מוסיף כמה דקרינן איש, י) ג' איהו עפר, י"א ג' איהו אר, י"ב ג' איהו מוסיף וכרין איהו, י"ג ג' איהו צבי, י"ד ג' איהו מוסיף כד"א, ונ"א דכתיב, טו) ג' איהו שארי.

מאמר

הסולם

בעל ואשרה

דומה דודי לצבי או לעופר וגו' כן הנוקבא נקראת בשמות אלו, ומביא ראייה מהכתוב צבי היא לכל הארצות, שהארץ שהיא הנוקבא נקראת ג"כ בשם צבי כמו בעלה ועד"ז מטרם שהנוקבא נמתקת בבינה, היא נקראת עפר, כמו בעלה שנקרא או עופר, ובוה ביארו לנו השם עפר, שבהכתוב עפר מן האדמה.

רי) כתיב לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח וגו'. אצל מזבח, וכי לעילא או באתר אחרא מאן שרייה כתיב לא תטע וגו', שכתוב אצל מזבח, דמשמע שרק אצל המזבח אסור ליטע אשרה, ומקשה וכי למעלה מהמזבח או במקום אחר, מי התיר ליטע אשרה, אלא הא אוקימנא, אשר, דא בעלה, דאתתא אתקריאת על שום בעלה, אשרה, אלא ביארנו, אשר, הוא שם בעלה, שהאשה נקראת על שמו, אשרה. כלומר אשר הוא ז"א, כי השמות אהיה אשר אהיה, הנהב' אהיה ה"ס חו"ב, ואשר, הוא ז"א בסוד הדעת, המכריע בין חו"ב. אשרה היא נוקבא דז"א ועל דא כתיב לבעל ולאשרה, וע"כ כתוב לבעל ולאשרה, שהם הלעומת של זוין דקדושה, בעל כנגד ז"א, ואשרה כנגד הנוקבא, בגין כך כתיב לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח וגו' לקבל אתר דההוא מזבח ה', דהא מזבח ה' איהו קיימא על דא, וע"כ כתוב לא תטע וגו' אצל מזבח וגו', כלומר, בזה מיושב קושיא הג"ל, למה כתוב אצל

שמאל (כנ"ל בראשית א' נ"ב אות לט) ואח"כ מקבלת חסדים מו"א, שהוא בחינת ימין, ואז אחר שכבר כלולה מימין ושמאל, היא מתקשרת באמצעי שבין ימין ושמאל.

מאמר בעל ואשרה

רט), את האדם, הא אוקימנא, אבל דכר ונוקבא כחדא, ולא הווי מתפרשן למהוי אפין באפין. את האדם, הרי פרשנוה, אבל את האדם כולל דכר ונוקבא יחד, דהיינו דו סרצושין ולא היו נפרדים זה מזה להיות פנים בפנים, מה כתיב עפר מן האדמה, השתא קיימא לאתקנא, מה כתוב בהם, עפר מן האדמה, עתה הוא עומד להתתקן, דהיינו שיפרדו זה מזה, ויהיו פנ"פ. ובכדי לבאר ענין התקון המרומז בהכ' עפר מן האדמה, מביא הוהר לפנינו את המאמר הסמוך.

ת"ח אתתא כד אתחברת בבעלה אתקריאת על שם בעלה, איש אשה, צדיק צדק: בוא וראה, אשה כאשר נשאת לבעלה, היא נקראת על שם בעלה, כמו איש אשה, צדיק צדק, איהו עופר ואיהו עפר, איהו צבי ואיהו צביה כד"א צבי היא וגו', הוא נקרא עופר והיא נקראת עפר. הוא נקרא צבי, והיא נק' צביה כמ"ש צבי היא לכל הארצות. פירוש, כמו שהקב"ה נק' צבי או עופר, כי מטרם שז"א נמתק בבינה, הוא נקרא עופר, ואחר שנמתק בבינה, נקרא צבי. כמ"ש (דסו"י דף מ"ט ע"א)

אוקימנא, אֲשֶׁר, דָּא בַעֲלָה דַּאתָּא, יִתְקַרְיָא עַל יְשׁוּם בַּעֲלָה אֲשֶׁרָה, יוֹעַל
דָּא כְּתִיב " לַבַּעַל וְלֹאֲשֶׁרָה, בְּגִין כֵּךְ כְּתִיב לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כֹּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח
ה' אֱלֹהֶיךָ, לִקְבֹּל וְאַתָּר דֶּהֱוֹא מִזְבַּח ה' דֶּהֱוֹא מִזְבַּח ה' אִיהוּ קִימָא עַל דָּא,
וְעַל דָּא (ב) לִקְבֹּלָה, לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה וְאַחֲרָא.

ריא) ת"ח, בכל אתר, כל אינון פלחי שמשא, אקרון עובדין לבעל, ואינון
דפלחין לסיהרא עיקרון עובדי אשרה, ועל דא, לבעל ולאשרה, ואשרה אתקרי
על שום בעלה ב אשר. אי הכי אמאי אתעבר שמא דא, אלא אשרה על שום
דכתיב ב באשרי כי אשוני בנות, ויהוא דלא אשוה שאר עמין, וקיימא

מסורת הוהר

דרך אמת

(א) לבעל ולאשרה, מלכים ב, ב"ג, ב) אשר,

ח"ג ס"ה, ג) באשרי כי אשוני בנות, (בראשית ל') ח"א קנה, רמה, ח"ג ס"ה, צו.

חלופי גרסאות: א) ב"א אשרה, ב) ב"א מוסיף היא אתקריאת, ונ"א היא אתקריאת ונ"א דא אתקריא ונ"א דאתקרי ב"א שם.
ד) ב"א מוסיף הרי הם אשר ה"א, ט) ב"א לקביל, ונ"א לקבל אשרה, ונ"א תהיא אתר, ז) ב"א אחרא.
ונ"א אחראי, ח) ב"א עובדים, ט) ב"א אקרון, י) ב"א אתעבר, יא) ב"א הא, יב) ב"א וקיימי.

בעל ואשרה

הסולם

סאכר

מאשרים ומשבחים אותה. כי עליה נאמר יפה נוף
משוש כל הארץ וגו', דלא אשרה שאר
עמין, וקיימא אחרא תחותה. ולא אשו
אותה שאר האומות והעמיו אשרה אחרת של
ע"ז תחתיה, ולא עוד אלא דכתיב כל
מכבדיה הזילוה, ולא עוד אלא שולזלו בה,
שכחוב כל מכבדיה הזילוה. ובג"כ אתעבר
שמא דא, ובשביל זה, ניטל ממנה שם הוה,
כי אינם עוד מאשרים אותה. ובגין דלא
יתתקפון אינון שאר עמין דעבדי
עבודת כוכבים ומזכות קרינון לה מזבח,
דאיהו מאדמה. (כצ"ל) וכדי שלא יתחוקו שאר
האומות, העובדים עכו"ם, קוראים אותה מזבח,
שהוא נעשה מאדמה. פירוש, מזבח, הוא השם
הניתן לה תחת השם, אשרה, שהוא נעשה
מאדמה, שה"ס הבינה הנקראת אדמה, מלשון
ארץ אדום הרומז על בינה, כנודע. ועל ידי המיתוק
הזה דבינה מקבלת מוחין דפכ"פ, המכסל את
הכחות של האומות עובדי ע"ז. דכתיב מזבח
אדמה וגו', כמ"ש מזבח אדמה תעשה לי
בגיני כך עפר מן האדמה, בשביל זה
נאמר ג"כ באדם הראשון וייצר ה' אלקים את
האדם עפר מן האדמה. אשר עפר הוא שם
המלכות, האדמה ה"ס בינה כנ"ל, ועל ידי
המיתוק של עפר באדמה, זכה לקבל המוחי
דנשמת חיים, כמ"ש לפנינו.

ויפח

אצל מזבח. כי אצל הוא כמו במקום, ואומר
הכתוב לא תטע לך אשרה של ע"ז, במקום
מזבח ה' אלקיך, שהרי מזבח ה' עומד על זה,
כלומר שעומד לבטל קליפה זו דאשרה, כמ"ש
לפנינו. וע"ד לקבלה לא תטע אשרה
אחרא, וע"כ, כנגד המזבח, לא תטע אשרה
אחרת דע"ז.

ריא) ת"ח, בכל אתר, כל אינון פלחי
שמשא, אקרון עובדין לבעל,
ואינון דפלחין לסיהרא אקרון עובדי
אשרה: בוא וראה, כל אלו העובדים לחמה, נקראים בכל
מקום עובדי הבעל, וכל אלו העובדים ללבנה נקראים עובדי
אשרה. ועל דא לבעל ולאשרה, ואשרה
אתקרי על שום בעלה, אשר, וע"כ כתוב
לבעל ולאשרה, אשר בעל הוא חמה שהוא
הזכר, ואשרה היא לבנה, שהיא הנוקבא, ונקראת
אשרה, על שם בעלה שנקרא אשר.

אי הכי אמאי אתעבר שמא דא, אלא
אשרה על שום דכתיב באשרי כי
אשוני בנות: שואל א"כ שהיא נקראת על
שם בעלה, אשר, למה ניטל מהנוקבא שם זה, כי
לא מצאנו שהנוקבא דקדושה תהיה נקראת
אשרה. ואומר, אלא שהיא נקראת אשרה על שם הכתוב
באשרי כי אשוני בנות, דהיינו על שם, שאחרים
(דפוסי דף מ"ט ע"א)

אחרא תחותה, ולא עוד, אלא דכתיב (ה) * כל מכבדיה הזילוה (ו) * ובג"כ יאתעבר שמא דא, ובגין דלא ייתתקפון אינון דעבדי שאר עמין דעעכרם, יוקרינון מזבח, ודאיהו מאדמה, דכתיב ב' מזבח אדמה וגו', בגיני כך עפר מן האדמה. ריב) יופח באפיו נשמת חיים * אתכליל * נשמת חיים בהוא עפר כנוקבא דמתעברא מן דכורא דהא מתחברן, ואתמליא האי עפר מכלא, ומאי איהו רוחין ונשמתין, ויהי האדם לנפש חיה, השתא אתתקן יוקיים אדם * לאתקנא ולמיון לנפש חיה. י

ריג) * ויבן ה' אלקים, אוף הכי נמי בשם מלא, דהא אבא ואמא אתקינו לה, עד לא אתת לבעלה. את הצלע, כד"א שחורה אני ונאווה בנות

דרך אמר

מסורת הזהר (א) כל מכבדיה הזילוה (איכה א') ח"א רב. ח"ב קיחו ב) מזבח האדמה תעשה, (שמות כ') ח"א זה. ח"ב קלה. ת"ז בהקדמה יא. ג) ויפח באפיו נשמת

חיים, לעיל ב"א דף ר"ז ציון איש"נ. ד) ויהי האדם לנפש חיה, לעיל בראשית א' דף שייג ציון ב' וש"נ. ה) ויבן ה' את הצלע, לעיל דף קכ"ה ציון ב' וש"נ. ו) שחורה אני ונאווה, (שה"ש א') ח"א רנב. ח"ב יד. ח"ג נט. קצא. קצו. רס: ת"ז חקי כ"ב סו: חקי נ"ו צ: חקי ע' קכב. קכד. קכה. ז"ח יתרו ל"א סד שא שה. ל"ב טב שט. ל"ג סד שלא. ל"ד טב שיג. חוקת נ"ב טא שלו. שה"ש ס"ח סד שכה שלה. ס"ט טב של. סס טג שמא. ס"ט סד של. ע' טב שכ. תק"ח צ"ו טא שטו קטו טא שלד.

חלופי גרסאות: א) נ"א בג"כ. ב) נ"א אתעבר. ונ"א ליג אתעבר שמא דא. ג) נ"א יתקפון. ונ"א אחתקפון. ד) נ"א ליג עעכרם. ה) נ"א וקרינון לה. ו) נ"א דאיהי. ז) נ"א ואם מזבח. ח) נ"א מלה אתכליל. ונ"א מלה דאתכלילת. ונ"א מלה אתכלילת. ט) נ"א מוסיף אבל ויפח באפו. י) נ"א וקיים. יא) נ"א לאתקנא. יב) נ"א בדסו"י כתב מה שחסר כאן עיין בסוף הספר ס"י מ"ד. יג) נ"א ונאווה. וגו'.

מאמר

המולם

בעל ואשרה

ריב) ויפח באפיו נשמת חיים, אתכליל נשמת חיים בהוא עפר כנוקבא דמתעברא מן דכורא: ואחר שהעפר נמתק באדמה, כתוב, ויפח באפיו נשמת חיים, שנכללה נשמת חיים בעפר הזה שנמתק, שהוא הגוף של אדה"ר, כמו נקבה המקבל הריון מן זכר. כלומר אחר שהגוף נכלל באדמה, שהיא בינה עלה הגוף דאדה"ר להנוקבא דאצילות המלבשת את הבינה, ועלה שם בסוד העיבור, ושם קבל את נשמת חיים בסדר עבור יניקה מוחין, כנודע. דהא מתחברן ואתמליא האי עפר מכלא, שהרי עתה מתחברים הנשמה והגוף. כי אור הבינה נקרא נשמה, וכיון שהגוף נמתק ונעשה לכלי דבינה, נעשה ראוי לקבל אור הבינה ומתחברים אור וכלי. ונתמלא עפר הזה, שהוא הגוף, מכל האורות, ומאי איהו רוחין ונשמתין, ושואל מה הם האורות הללו ואומר, שהם רוחות ונשמות. ויהי (דסו"י דף מ"ט ע"א)

ריג) ויבן ה' אלקים אוף הכי נמי בשם מלא, דהא או"א אתקינו לה עד דלא אתת לבעלה: ויבן ה' אלקים.

הנה גם כאן בבגין הצלע כתוב שם מלא כמו בהכ' וייצר ה' אלקים את האדם. דהיינו הויה אלקים הנבחן לשם מלא. כי או"א תקנו אותה בסוד בנין הצלע מסרם שהנוקבא באה לבית בעלה. ז"א, וע"כ כתוב כאן שם מלא, כי הויה"ה הי"ס אבא, אלקים ה"ס אמא.

את הצלע. כד"א שחורה אני ונאווה וגו' אספקלריאה דלא נהרא:

את הצלע, הוא כמ"ש שחורה אני ונאווה וגו', כי בנו

בראשית

קנה

ירושלם, אספקלריאה דלא נהרא, אבל אבא ואמא אתקיננו לה, ^א לאתפייסא בעלה בהדה.

ריד) * ויביאה אל האדם, מהכא אוליפנא דבעאן אבא יואמא דכלה, דלאעלה ברשותיה דחתן, כד"א ב את בתי נתתי לאיש הזה וגו', מכאן ואילך בעלה ייתי לגבה, דהא ביתא דדילה הוא, דכתיב י ויבא אליה, ד ויבא גם אל

מסורת הוהר

(א) ויביאה אל האדם, (בראשית ב') ח"ג מד: ב) את בתי נתתי לאיש הזה, (דברים כ"ב) ח"ב רלה. (ג) ויבא אליה, בראשית כ"ט. (ד) ויבא גם אל רחל, בראשית כ"ט. חלוסי גרסאות: א ג"א לאתפייס, ב ג"א דבען, ג ג"א דכלה ואמא, ד ג"א למיעלה, ו ג"א לאעלא, ז ג"א דיליה.

מאמר

הסולם

פיוסא ונשילת רשות

זה צריכים פעולה ב), שהיא ויביאה אל האדם דהיינו שתקנו אותה או"א במסך כזה שתהיה ראויה לקבל חסדים מז"א, שתקון המסך הזה נבחן, שהביא אותה אל הז"א בעלה. כי עתה יכול ז"א להשפיע לה חסדים, ואתפייסא בעלה בהדה. אמנם מחמת תקון המסך הזה, נעשית הנוקבא בבחינת דלית לה מגרמה ולא מיד"י, כי עתה צריכה לקבל הכל מז"א בעלה. (כנ"ל בבראשית א' דף ק"ח ד"ה וכבר ע"ש) והנה נתבאר היטב ב' הפעולות של או"א המובאות כאן בהכ"א, א) הוא בנין הצלע, שהנוקבא נעשית אז בבחינת אספקלריאה שאינה מאירה ב) ויביאה אל האדם שהנוקבא נעשית אז בבחינת דלית לה מגרמה ולא מיד"י. וזכור זה לכל ההמשך של המאמר הזה.

ריד) מהכא אוליפנא דבעאן או"א דכלה לאעלה ברשותיה דחתן כד"א

את בתי וגו': מכאן למדנו שאו"א של הכלה צריכים להכניס את הכלה ברשות החתן, כמ"ש את בתי נתתי לאיש הזה. מכאן ואילך, בעדה ייתי לגבה, דהא ביתא דילה הוא דכתיב ויבא אליה, ויבא גם אל רחל. מכאן ואילך בעלה יבוא אליה כי הבית שלה הוא ולא שלה, ועי"כ צריך הוא לבוא אליה, כמ"ש ויבא אליה, ויבא גם אל רחל. פירוש, הארת החכמה מכונה בשם בית, בסו"ה בחכמה יבנה בית (כנ"ל בראשית א' דף י"ב ד"ה פירוש) ואין הארת החכמה נמשכת בשום פרצוף שמ"א עד הנוקבא רק בהנוקבא בלבדה, (כנ"ל בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד) בסוד ב' ראשית. ועי"כ ביתא דילה הו"ל שאין ז"א יכול להאיר בהארת חכמה, זולת בעת הזווג עם הנוקבא, ועי"כ הוא מוכרח מבחינה

אותה, בסוד מנורה שאינה מאירה אבל או"א אתקיננו לה לאתפייסא בעלה בהדה, ויביאה אל לאדם אבל אח"כ תקנו אותה או"א באופן שיתפייס עמה בעלה, וז"ש ויביאה אל האדם.

ביאור הדברים כי ב' פעולות מובאים כאן בהכתוב, א) בנין הצלע, שכי ויבן ה' אלקים את הצלע. ב) הוא ההבאה אל האדם. שנאמר, ויביאה אל האדם. והוא כי מתחילה בונים או"א את הנוקבא מבחינת קו שמאל בלבד, ונבחן לבנין הצלע, ואז היא שחורה, כי בקו שמאל נמצאת החכמה בלבדה בלי חסדים, ואין הנוקבא יכולה לקבל אפילו את אור החכמה, מבלי לבוש של אור חסדים, והיא חשכה. ועי"כ נקראת אז בשם אספקלריאה דלא נהרא. ועי"כ אומר הכתוב עליה על עת ההיא, שאומרת או, שחורה אני ונאווה. כי אע"פ שהיא שחורה בלי אור מ"מ היא נאווה, להיותה נמצאת בהיכל או"א, וקומתה שוה אל ז"א, כי אז נבחן שז"א מלביש קו ימין של המוחין דאו"א שהם חכמה וחסד. והנוקבא מלבשת הקו שמאל של המוחין דאו"א, שהם בינה ונבונה. ואינה צריכה משום זה לו"א שיתקן אותה, כי היא שלימה כמוהו. שאז נאמר עליהם שהם ב' מאורות הגדולים (כנ"ל בבראשית א' דף ק"ד ד"ה את ע"ש) ועי"כ אומרת או, שחורה אני ונאווה. אע"פ שהיא אספקלריאה שאינה מאירה. וכשהנוקבא נמצאת במצב הזה דהיינו בבנין הצלע שהיא מקו שמאל, היא במחלוקת עם ז"א, כמו הקו שמאל שהיא במחלוקת עם קו הימין. ולפיכך צריכים או"א לתקן אותה לאתפייסא בעדה בהדה, ועל (רפויי דף מ"ט ע"א)

רחל, בקדמיתא ויביאה אל האדם, דעד הכא אית לאבא ולאמא למעבד, לבתר איהו ייתי לגבה, וכל ביתא דילה הוא, ויטול רשות מינה.
 רטו) וע"ד אתערנא, דכתיב * ויפגע במקום וילן שם, דנטיל רשו בקדמיתא, מכאן אוליפנא, דמאן * דמתחבר * באנתתיה, ^(ה) בעי למפגע לה, ולבסמא לה במלין, ואי לאו לא ^(ז) יבית לגבה בגין דיהא רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו.

דרך אמת

(א) ויפגע במקום וילן שם, (בראשית כ"ח) לעיל
 (ב) לריך לפייסה תחלה ולפתוחה בדברים, (ז) לא ילין אלה, בראשית א' דף קס"ו ציון ב' וש"נ.

חלוסי גרסאות: א ג"א דאתחבר, ב ג"א באנתתיה.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר

מזדווג עמה ונותן לה אור החסדים מקו האמצעי שלה, שהיא דוגמת פעולה ב' דא"א, שה"ס ויביאה אל האדם, שפירושו תקון המסך שתהיה ראויה לקבלת אור חסדים כנ"ל.

ופעולה הא' נקרא כאן נטילת רשות או פיוסא, מטעם שמטרים זה היא במחלוקת עם ז"א, כן להיותה בעיקר מקו שמאל, וז"א מקו ימין בעיקר, ע"כ נוהג ביניהם אותו המחלוקת שהיה בין קו שמאל לימין (כנ"ל בראשית א' דף נ"ו אות מ"ד) ולפיכך צריך ז"א לפייסה קודם הזווג, והיא אינה מתפייסת אלא בהמשכת הארת השמאל, שהיא עיקר בחינתה.

ועם זה תבין היטב מ"ש לעיל (באות ר"ה) ולא מתקשרא עד דיצה"ר אתער לגבה וכו' כי היצה"ר רומז לקו שמאל כמ"ש שם בהסולם, וכיון שהיא במחלוקת עמו, ע"כ אינה מתקשרת עמו מטרם שממשיך לה מהארת השמאל, שה"ס התעוררות היצה"ר. כמ"ש שם. וז"ש כאן, ואי לאו לא יבית לגבה בגין דיהא רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו, כי מטרם שממשיך לה הארת השמאל אינה מתפייסת, והיה צריך לאנוס אותה.

והאדם המעלה מ"ן ליחוד ז"א ונוקביה, צריך ג"כ לעורר אלו ב' הפעולות דא"א. וזוסי"ה אצל יעקב אבינו, שפעולה הא', דהיינו הארת השמאל מרומז בהכתוב ויפגע במקום, כי אין פניעה אלא פיוסא, מלשון ואל תפגע בי. ופיוסא משמעותו המשכת הארת השמאל. ופעולה ב' דא"א דהיינו, תקון המסך להכשירה לקבלת החסדים, מרומז בתכ' ויקח מאבני המקום וישם

מבחינה זו לבא אליה. וז"ס ויבא אליה, ויבא גם אל רחל.

בקדמיתא ויביאה אל האדם, דעד הכא אית לאו"א למעבד, לבתר איהו ייתי לגבה, בתחילה כתיב ויביאה אל האדם כי עד כאן צריכים א"א לתקן אותה, דהיינו שתקנו אותה בססך כזה, שתהיה ראויה לקבל חסדים בזווגה עם ז"א (כנ"ל בדבור הסמוך), ואח"כ, ז"א יבא אליה, וכל ביתא דילה הוא. וכל הבית הוא של הנוקבא. כמ"ש לעיל בדבור הסמוך. רטו) ויטול רשות מינה, וע"ד אתערנא דכתיב ויפגע במקום וילן

שם, דנטיל רשו בקדמיתא: ויטול רשות ממנה קודם הזווג, ועל זה הערנו, שכתוב ויפגע במקום וגו', שפירושו שיטול רשות בתחילה. מכאן אוליפנא, דמאן דמתחבר באנתתיה, בעי למפגע לה ולבסמא לה במלין: מכאן למדנו מי שמתחבר עם אשתו צריך לפייס אותה ולהמתיקה בדיבורים. ואי לאו לא יבית לגבה בגין דיהא רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו, ואם אינו מפייסה, לא ילין אצלה משום שהרצון שלהם צריך להיות כאחד באין אונוס.

פנימיות הדברים. כי כל הנוהג בסדר בנין המדרגה, נוהג ג"כ בהכרח בסדרי קיומה של המדרגה, ולפיכך, אותם ב' פעולות הנ"ל המבוארות בא"א לבנין הנוקבא, נוהגות ג"כ בסדר הזווג של הנוקבא עם ז"א. שמתחילה צריך להמשיך לה הארת השמאל, שהיא דוגמת פעולה א' דא"א, שה"ס בנין הצלע. ואח"כ (רש"י דף מ"ט ע"א * מ"ט ע"ב)

בראשית

קלז

רטז) וילן שם כי בא השמש, לאחזאה, דאסיר ליה לבר נש, לשמשא ערסיה ביממא. * ויקח מאבני המקום וישם מראשותיה, הכא אוליפנא, דאפילו יהון למלכא. ערסי דדהבא, ולבושי יקר למיבת בהו, ומטרוניתא תתקין ליה בערסא, מתתקן באבנין, ישבוק דיליה, ויבית דבמה דאיהי ותתקין, דכתיב וישכב במקום ההוא.

ריז) ת"ח, מה כתיב הכא, ויאמר האדם זאת הפעם וגו', הא (ב) בסימו דמלין, לאמשכא עמה חביבותא, וולאמשכא ט לה לרעותיה, לאתערא י"ב עמה

דרך אמת

(ה) דברים נעימים.

מסורת הוהר

(א) ויקח מאבני המקום, (בראשית כ"ח) ח"א קכ.

קמן, קמה: רלא, ח"ב רכטו, ח"ג רכד, רמב. רעו: ת"ז

תק' ס"ט ב) ערסא—באבנין ישבוק דיליה וגו' ח"א קמה: ח"ג רמב. ג) ויאמר—זאת הפעם—
עצם מעצמי, לעיל (בראשית א') דף ר"ח ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות: א) ג"א דאילו, ב) ג"א ערשי, ג) ג"א ארשי, ג) ג"א ומטרוניתא דידיה תתקן, ד) ג"א כמה, ה) ג"א דהיא, ו) ג"א תתקן, ז) ג"א הפעם עצם וגו', ח) ג"א ליג ולאמשכא לה, ט) ג"א עמה, י) ג"א רעותיה יא) ג"א עמיה.

מאמר

הסולם

פיוסא ונסילת רשות

וגו' מכאן למדנו, שאפילו יהיה למלך מסות זהב ולבושי כבוד, ללון בהם, ומטרוניתא תתקין ליה ערסא מתתקן באבנין, ישבוק דיליה ויבית במה דאיהי תתקין, דכתיב וישכב במקום ההוא, והמטרוניתא הכינה לו מטה העשויה מאבנים, יעזב את שלו וילן במה שהיא הכינה לו, דכתיב וישכב במקום ההוא, היינו בהאבנים, פירוש אע"פ שיש לז"א מוחין שלמים בעטרה שעטרה לו אמו, כלולים מימין ושמאל, בפני עצמו, מ"מ כדי להזדווג עם הנוקבא עוזב בחינת עצמו ומזדווג עמה בכחינתה, והטעם הוא, משום דביתא דידה הו"א, כנ"ל דף קל"ה אות רי"ד ע"ש בהסולם.

ריז) ת"ח מה כתיב הכא, ויאמר האדם זאת הפעם וגו' הא בסימו

דמדין לאמשכא עמה חביבותא: בוא וראה, מה כתוב כאן, ויאמר האדם וגו', הנה זה דברי מתיקות להמשיך אהבת עמה, ולאמשכא לה לרעותיה לאתערא עמה רחימותא, וזלהמשיכה לרצונו לעורר אצלה אהבה, חמי כמה בסימין אינון מדין, כמה מלי דרחימותא אינון, עצם מעצמי ובשר משרי ראה כמה ערבים הם דברים אלו, כמה מעוררי אהבה הם, אלו המלות, עצם מעצמי בשר משרי, בגין לאחזאה לה דאינון חד ולא אית

וישם מראשותיו, כי המסך מכונה בשם אבן, כנודע, ועי' ב' פעולות הללו נעשה היחוד העליון, וז"ש, והנה ה' נצב עליו וגו', ולפיכך מביא הזוהר כאן ראיה מהכ' וישנע במקום, וכן שאר הכתובים כמ"ש לפנינו.

רטז) וילן שם כי בא השמש, לאחזאה דאסיר ליה לבר נש לשמשא

ערסיה ביממא: וילן שם כי בא השמש הוא להורות שאסור לו לאדם לשמש מטחו ביום, פירוש, כי ויפגע במקום פירושו שהמשיך הארת השמאל, הנק' פיוסא (כנ"ל בדיבור הסמוך) ונודע שבעת הארת השמאל נחשכת הנוקבא ונעשית בסוד אספקלריא שאינה מאירה, שמתעם חוסר חסדים אינה יכולה לקבל אפילו אור החכמה, וע"כ וילן שם כי בא השמש, כי עם המשכת הארת השמאל נסתלק תכף אור היום ונחשך הלילה, וז"ש לאחזאה דאסיר וכו', כי קודם הזווג צריכים לסוד פיוסא, שהוא המשכת הארת השמאל, ואין הארת השמאל נוהג ביום, כי עם הופעת הארת השמאל מסתלק תכף אור היום ונעשה חשכת לילה, וזוסי' ותקם בעוד לילה וגו', באופן שהמשמש ביום אי אפשר לו להמשיך את הפיוסא, ובלי פיוסא אסור הזווג, ויקח מאבני המקום הכא אוליפנא דאפילו יהון למלכא ערסי דדהבא ולבושי יקר למיבת בהו: ויקח מאבני המקום (דסו"י דף מ"ט ע"ב)

רחימותא, חמי כמה בסימין יאניון ימלין, כמה מלי דרחימותא אינון, עצם מעצמי ובשר מבשרי, יבגין לאחזאה לה דאינון חד, ולא אית פרודא בינייהו בכלא. ריח) השתא שרי לשבחה לה, לזאת יקרא אשה, דא היא, דלא ישתכח כוותה, דא היא יקרא דביתא, וכלהון ינשין יגבה (ב) כקופא יפפני בני נשא, אבל לזאת יקרא אשה, שלימו דכלא, לזאת ולא לאחרא, כלא הוא מלי רחימותא, כד"א רבות בנות עשו יחיל ואת עלית על כלנה.

ריט) ב על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו ויהיו לבשר אחד י' יכלא לאמשכא לה ברחימו, וולאתדבקא בהדה, כיון דאתער

דרך אמת

מסורת הוזהר

(ב) כקוף בפני אדם.

(א) רבות בנות עשו חיל, (משלי ל"א) ח"א רמו:

רמו. ח"ב יד, קטו. ח"ג כח. רטו. ת"ו בהקדמה יוד. חקי

יוד כה. חקי ו' בהשמות קמד. תק"ח צ"ח טא שמד. צ"ט טג שכב. (ב) ע"כ יעזוב—לכשר אחר, (בראשית ב') ח"א קמה. קנד: ח"ב רנט. ת"ו בהקדמה יוד. חקי כ"א חקי כ"ד סט. חקי מ' פ. חקי נ"ה צב. חקי ס"ו צה. חקי ס"ט תק"ח ק"ט סד שיט.

חלוסי גרסאות: א ג"א רחימו. ב ג"א אינון מלי דרחימותא עצם. ג ג"א מלי [דרחימותא] רחימותא אינון. ד ג"א ליג מלין. ד ג"א כנון. ה ג"א אשתכה. ו ג"א כלהו. ז ג"א נשיה. ח ג"א קמה. ט ג"א קמי. י ג"א חיל וגוי. יא ג"א ליג וחיו לכשר אחר. יב ג"א מוסיף כל הני מלי דרחימותא. יג ג"א כל הני מילין רוי דרחימותא. יד ג"א ולאדבקא.

מאמר

הסולם

פיוסא ונטילת רשות

כי השם אשה יורה אש ה', דהיינו שלימות הארת שמאל שנקרא א"ש, הקשורה באות ה', שהיא הנוקבא. וזהו ששיבח אותה לזאת יקרא אשה, כי מסבת הארת החכמה המאירה בה אחר שנכללה בהחסדים של בעלה, ניתן לה השם אשה, שה"ס הארת החכמה המכונה, אש, בסו"ה והיה אור ה' לאש. וז"ש לעיל בסוד השם אש"ה כי אש קטיר בה'. וז"ש דא היא דלא ישתכח כוותה, כי הארת החכמה אינה מגולה בשום מדרגה זולתה, (כנ"ל באות רי"ד) וז"ש אשה, שלימו דכלא, לזאת ולא לאחרא, כי אחרת אינו נקראת אש"ה כי הארת החכמה אינה באחרת. וז"ש כלא הוא מלי רחימותא כד"א רבות בנות עשו חיל וגוי, הכל הוא דפני אהבה, כמ"ש רבות בנות וגוי. פירוש כי הנוקבא דז"א היא דרגא אחרונה שבאצילות ומ"מ אין גילוי החכמה בשום מדרגה זולתה. אע"פ שהם עליונות ממנה כמ"ש לעיל (בראשית א' דף רע"ח אות שמ"ד) עוקא דא בתרייתא אתעבידת ראשית, וזשה"כ רבות בנות עשו חיל, ואע"פ שהן עליונות ממנה מ"מ ואת עלית על כלנה, כי בה מתגלה הארת החכמה ונעשית ראשית, כמ"ש שם.

ריט) ע"כ יעזוב איש את אביו וגוי, כלא לאמשכא לה ברחימו

ולאתדבקא

אית פרודא בינייהו בכלא, כדי להראות לה שהם אחד ואין ביניהם שום פירוד. פירוש ד' בחינות הן בהמוחין, הנקראות עצמות גידין בשר ועור, שהם חו"ב תו"מ, ומתחלקים לימין ושמאל. אשר חכמה ות"ת הוא לימין, ובינה ומלכות הוא לשמאל. ומטרים הווג היה לה הנוקבא רק צד שמאל של המוחין שהם בינה ומלכות, הנבחנים לגידין ועור של המוחין. וע"י הווג קנתה מו"א הצד ימין שהם חכמה ות"ת. וז"ש זאת הפעם דהיינו ע"י זווג של עתה, נעשית הנוקבא עצם מעצמי ובשר מבשרי, כי השיגה ממנו גם צד הימין הנק' עצם ובשר, שהם חכמה ות"ת, ואז כשהיא כלולה בחו"ב תו"מ כמו הו"א נעשית עמו אחד בלי פירוד.

ריח) השתא שרי לשבחה לה לזאת יקרא אשה דא היא דלא

ישתכח כוותה דא היא יקרא דביתא, עתה החליל לשבח אותה, לזאת יקרא אשה המשמעות היא, זו היא שאין עוד כמותה, זו היא הכבוד של הבית. כלהון נשין גבה כקופא בפני בני נשא אבל לזאת יקרא אשה, שלימו דכלא, לזאת ולא לאחרא כל הנשים בפניה הן כקוף בפני אדם, אבל לזאת יקרא אשה, לזאת ולא לאחרת. פירוש

(דפו"י דף פ"ט ע"ב)

בראשית

קלט

לגבה כל מלין אלין, מה כתיב, והנחש היה ערום וגו', (א) כהא אתער יצר הרע, לאחדא בה, יבגין לקשרא ליה בתיאובתא דגופא, ולא תערא לגבה מלין אחרנין דיצר הרע אתענג בהו.

רכ) עד לבתר מה כתיב, ותרא האשה כי טוב העץ למאכל, וכי תאוה הוא לעינים, יותקח מפריו ותאכל. יקבילת ליה ברעותא, ותתן גם לאישה עמה הא כדין היא פ אתערא לגביה בתיאובתא 'לא תערא' י' ליה רעותא י' ורחימו, דא מלה לאחזאה עובדא לבני נשא כגוונא דלעילא.

רכא) אמר רבי אלעזר, אי הכי, במאי נוקים ליה לעילא, י' יצר הרע דאחיד בה בנוקבא. אמר ליה, הא י' אתערא, אלין לעילא ואלין לתתא, י' יצר טוב ויצר רע, יצר טוב מימינא, ויצר רע משמאלא, ושמאלא לעילא, אחיד

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) אף שהאדם מכוון לשם שמים בתשמישו אטפי"כ ינה"ר ח"ב רגזו ח"ג קז. רלה. ת"ז הק' סי' צג. תק' סי' ז"ח בראשית י"ח טד שא, טג שלה, טד שד. איכה צ"א

טב שמה תקי"ח קיד טג שיט. ב) יצר טוב ויצר הרע, לעיל בראשית א' דף קס"א ציון א' וס"ג. חלוסי גרסאות: א) נ"א מכל חית השדה וליג וגו'. ב) נ"א והא אתמר דהא אתער (אה"ל) ג) נ"א ולקשרא וליג בגין. ד) נ"א מוסיף לה בגופא ולא תערא לגבה. ה) נ"א ונחמד העץ להשכיל. ו) נ"א קבלת לה. ז) נ"א עמה ויאכל. ח) נ"א אתערת. ט) נ"א בתאובתא. י) נ"א ולא תערא. יא) נ"א מוסיף למיהב ליה. יב) נ"א ורחימא. יג) נ"א שמאלא וליג יצר הרע. יד) נ"א יצר טוב ויצר רע יצר טוב מימינא ויצר רע משמאלא ושמאלא אחיד בנוקבא לאתקשר ביה בגופא. ונ"א אתערנא ברזא דשמאלא וימינא דא כגוונא דא יצר טוב ויצר רע יצר טוב מימינא ויצר רע משמאלא אלין לעילא ואלין לתתא ושמאלא לעילא אחיד בנוקבא לקשרא לה בגופא (אה"ל). ונ"א אתערנא ברזא דשמאלא דא יצר טוב ויצר הרע יצר טוב מימינא ויצר רע משמאלא אלין לעילא ואלין לתתא ושמאלא לעילא אחיד בה בנוקבא לאתקשרא לה בגופא. ונ"א אחיד ביה בגופא לאתקשרא ביה כחדא.

פיוסא ונסולת רשות

הסולם

מאמר

אז לבעלה בתאוה, להתעורר אליו ברצון ובאהבה, דא מלה לאחזאה עובדא לבני נשא כגוונא דלעילא, דבר זה דהיינו הכתובים הללו, הוא להורות המעשה לבני אדם, כפי שהוא למעלה, דהיינו בורין העליונים. כלומר אע"פ שהכתובים מדברים למטה כאדם וחיה, מ"מ רומזים בעיקר על זוין העליונים, אשר בני אדם צריכים לכוון מעשיהם אליהם. רכא) אר"א, אי הכי במאי נוקים ליה לעילא יצה"ר דאחיד בה

בנוקבא, אר"א אם כן, שהכתובים מדברים בורין העליונים, כמה נבאר למעלה, אשר היצה"ר נחאזז בהנוקבא, כי ענין יצה"ר ודאי אינו נוהג ח"ו בהנוקבא של מעלה א"ל הא אתערא, אלין לעילא ואלין לתתא, א"ל הרי הערתי, שאלו למעלה ואלו למטה, כלומר, שהדברים שלמעלה מכוונים להדברים שלמטה, שהם ענפיהם, כי אין לך דבר למטה שאין לו שורש למעלה

ולאתדבקא בהדה: על כן יעווב וגו' כל זה הוא כדי להמשיכה באהבה ולהדבק בה. כיון דאתער לגבה כל מלין אלין, מה כתיב, והנחש היה ערום וגו' כיון שנתעורר אליה בכל הדברים האלה, מה כתוב, והנחש היה ערום, הא אתער יצה"ר לאחדא בה, בגין לקשרא לה בתיאובתא דגופא ולא תערא לגבה מלין אחרנין דיצה"ר אתענג בהו, כי היצה"ר נתעורר להאחו בה, כדי לקשרה בתאות הגוף, ולעוררה לדברים אחרים שהיצה"ר מתענג בהם.

רכ) עד לבתר מה כתיב, ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו', קבילת ליה ברעותא: עד שבאה למה שכתוב אח"כ, ותרא האשה וגו' שקבלה את היצה"ר ברצון ובתאוה, ותתן גם לאישה עמה, הא כדין היא אתערא לגביה בתיאובתא, לאתערא ליה רעותא ורחימו, ותתן גם לאשה עמה, כי נתעוררה (דט"י דף פ"ט ע"ב)

בנוקבא, לקשרא לה כחדא בגופא כד"א שמאלו תחת לראשי וגו', ועל דא מלין אתפרשן לעילא ותתא עד הכא, מכאן ולהלאה מלין ב' בוטרא (ה) דזיפתא לזעיריה דטינקין לפרשא מלה. והא אתערו ביה חברייא.

רכב) ר"ש הוה אזיל לטבריה, והוה עמיה ר' יוסי ורבי יהודה ור' חייא, אדהכי חמו ליה לרבי פנחס דהוה אתי, כיון דאתחברו כחדא, נחתו וייתבו תחות אילנא חד, מאילני טורא, אמר רבי פנחס, הא יתיבנא, המאלין מלי מעלייתא דאת אמר בכל יומא בעינא למשמע.

רכג) פתח רבי שמעון ואמר, ב' וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך למסעיו

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) שפ"א (פי' לתינוקות של ערסין) וכא"כ זוטו הוא מלשון זוטא של ים ויפתח פי' פסולת מענין זפת או זיוף ולפי שמויפין הדבר בפחות ממנו נקרא זיפתא, והגירסא נכונה היא מכאן ולהלאה מלין דזוטא דזיפתא לזעירין דינקין ור"ל פ"כ הגיע סודות האלילות כפי זו ומכאן ואילך ידבר מטעם התחתון שהוא עולם המורגש שבו נראין הפסולת כדמיון השמרים ופסולת שהם למטה במשקים, ונמסר הכיבור והדיבור בו אטילו לתינוקות היונקים כלומר שהדברים מבוארים מעלתם ואין הדבור סכנה בו.

חלופי גרסאות: א ג"א לאתקשרא. ונ"א לאתקשרא ביה. כ ג"א ליב כחדא. ז ג"א בוטרא. ד ג"א לזעירין. ה ג"א דקניטין ונ"א דתקנין. ונ"א דתינקין. ז ג"א ותיבו, ז ג"א אילני טורא. ו ג"א אילני חד מאילני. ח ג"א מוסיף אימא לן מאלין (אה"ל). ט ג"א בית אל וגו'.

מאמר

הסולם

מאן דנסיק לארחא

למעלה, שמשם נמשך ומתגדל, יצר טוב ויצר רע, יצר טוב מימינא ויצר הרע משמאלא, ושמאלא לעילא אחיד ביה בגופא לאתקשרא ביה כחדא, כד"א וכו'.

(כז"ל ע"י בחלוטי גרסאות). יצר טוב ויצה"ר, נמשכים ג"כ משרשיהם למעלה, שיצה"ט נמשך מימין של מעלה, ויצה"ר נמשך משמאל של מעלה. והשמאל של מעלה נאחו בו בהגוף, שהיא הנוקבא, להתקשר עמו כאחד, כמ"ש שמאלו תחת לראשי וגו' ולפיכך כל המדובר כאן בכיבור הכתובים בענין יצה"ר, הכונה הוא לבחינת קו שמאל של מעלה שממנו נמשך היצה"ר. ועל דא מלין אתפרשן לעילא ותתא עד הכא, ולפיכך מבוארים עד כאן הכתובים הן למעלה בוויז, והן למטה באדם וחיה. מכאן ולהלאה מלין בוטרא דזיפתא לזעיריה דטינקין לפרשא מלה.

מכאן ואילך מכוסים הדברים במעט זפת, כלומר שלא קשה לפענח אותם איך הם נוהגים למעלה, ואטילו קטן שבתנוקות יוכל לבאר הדבר.

(דפו"י דף מ"ט ע"ב)

רכג) פתח ר"ש ואמר, וילך למסעיו מנגב וגו' וילך למסעיו

למסעו מבעי ליה מאי למסעיו פתח ר"ש ואמר, כתיב וילך למסעיו שהוא לשון רבים היה צריך לומר למסעו, לשון יחיד, למה אומר למסעיו

לשון

בראשית

קמא

למסעו מבעי ליה מאי למסעיו אלא תרין מטלנין אינון חד ידידיה וחד דשכינתא דהא כל בר נש בעי לאשתכחא דכר ונוקבא בגין לאתקפא מהימנותא וכדין שכינתא לא אתפרשא מניה לעלמין.

רכד) וואי תימא מאן דנפיק לאורחא ידלא אשתכח דכר ונוקבא שכינתא אתפרשא מניה תא חזי האי מאן דנפיק לאורחא יסדר צלותא קמי קב"ה בגין לאמשכא עליה שכינתא דמריה (ב) עד לא יפוק ולאורחא בזמנא דאשתכח דכר ונוקבא כיון דסדר צלותיה ושבחיה ושכינתא שרייא עליה יפוק דהא שכינתא אזדווגת בהדיה בגין דישתכח דכר ונוקבא בדכר ונוקבא במתא דכר ונוקבא בחקלא הה"ד (ג) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו.

רכה) ת"ה כל (ד) זמנא דבר נש אתעכב באורחא בעי לנטרא עובדוי בגין דזווגא עלאה לא יתפרש מניה וישתכח פגים בלא דכר ונוקבא במתא

דרך אמת

מסורת הזוהר

(א) שני מסעות. (ב) קודם שילך. (ג) נח בי ע"ו א"י. (ד) דנפיק לאורחא יסדר צלותא ח"א קמא ר"ל. רמז ח"ב קל: ח"ג רסא. (ה) צדק לפניו יהלך. (תהלים פה) ח"א נח: עו. רמז ח"ב קנה. ח"ג ל: ר"ל. ת"ו חק' י"ח לר. חק' ע'. חלופי גרסאות: א נ"א לאתקפא. ב נ"א ותימא. ג נ"א דהא לא. ד נ"א פוסיף לא. ונ"א לא דת"ח. ה נ"א צלותיה. ו נ"א ליג לאורחא. ז נ"א ליג ושבחיה. ח נ"א דאשתכח. ט נ"א ליג דכר ונוקבא. י נ"א באורחיה בכל חיליה בעי לנטרא (אה"ל). ונ"א באורחא בכל חילה בעי. יא נ"א יתפרשא.

מאמר

הסולם

סאן דנפיק לאורחא

לשון רבים. אלא תרין מטלנין אינון חד ידידיה וחד דשכינתא, אלא שני מסעות הם, א' מסעו עצמו, ב' מסע השכינה. דהא כל בר נש בעי לאשתכחא דכר ונוקבא בגין לאתקפא מהימנותא, וכדין שכינתא לא אתפרשא מניה לעלמין, שהרי כל אדם צריך להמצא תמיד זכר ונקבה, כדי לחזק האמונה, ואז אין השכינה מסתלקת ממנו לעולם.

שרייא עליה, יפוק, כיון שסידר תפלתו ותשבחותיו, והשכינה שורה עליו, יצא לדרך. דהא שכינתא אזדווגת בהדיה, בגין דישתכח דכר ונוקבא, דכרונוקבא במתא דכר ונוקבא בחקלאה דוכו, שהרי השכינה נתחברה עמו, כדי שימצא זכר ונקבה בעיר. דהיינו בביתו, וזכר ונקבה בשדה, ביציאתו לדרך. כי השכינה נתחברה עמו. וז"ש צדק לפניו יהלך, דהיינו השכינה הנקראת צדק, ואז, וישם לדרך פעמיו. ת"ה כל זמנא דבר נש אתעכב באורחא, בעי לנטרא עובדוי, בגין דזווגא עלאה לא יתפרש מניה, וישתכח פגים בלא דכר ונוקבא: בוא וראה, כל זמן שהארם שחא בדרך, צריך לשמור מעשיו שלא יחטא, כדי שהזוג העליון לא יסתלק ממנו, דהיינו השכינה, וישאר פגום, כי לא יהיה זכר ונקבה. במתא אצטריך כד נוקביה עמיה כל שכן הכא דזווגא עלאה אתקשרת ביה, גם בעיר צריך לשמור מעשיו כשהנוקבא שלו עמו, ומכל שכן כאן כשהוא בדרך, אשר זוג עליון, דהיינו השכינה, נתחברה בו. ולא עוד, אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה באורחא, ולא מתפרשא

רכד) וואי תימא, מאן דנפיק לאורחא דלא אשתכח דכר ונוקבא, שכינתא אתפרשא מניה: ואם תאמר, מי שיצא לדרך, שאינו נמצא אז בזכר ונקבה, השכינה מסתלקת הימנו. ת"ה האי מאן דנפיק לאורחא, יסדר צלותא קמי קב"ה בגין לאמשכא עליה שכינתא דמאריה עד לא יפוק לאורחא, בזמנא דאשתכח דכר ונוקבא, בוא וראה, כל מי שיוצא לדרך יסדר תפלתו לפני הקב"ה טרם שיוצא לדרך, כדי להמשיך על עצמו שכינת רבונו בעודו בבית, כל עוד שנמצא בזכר ונקבה. כיון דסדר צלותיה ושבחיה, ושכינתא (רפוי' דף מ"ט ע"ב ' דף נ"י ע"א)

אצטריך, כד נוקביה עמיה, כ"ש הכא ד'זווגא עלאה אתקשרת ביה, ולא עוד, אלא דהא זווגא יעלאה, נטיר ליה יבארחא, ולא למתפרשא מניה, עד דיתוב לביתיה.

רכז) בשעתא דעאל לביתיה, יבעא ילחדתא ידביתהו, יבגין ידביתהו יגרמא ליה, ההוא זווגא עלאה, כיון דאתא לגבה, בעי יל'לחדתא לה, בגין תרין יגוונני, יחד בגין יד'חדותא ידההיא זווגא, יחדוותא דמצוה י'היא, וחדוותא דמצוה, חדוותא דשכינתא איהו.

רכז) ולא עוד, אלא דאסגי י'שלום סתם י'ההי'ד * וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא. וכי אי לא יפקיד כ'ל'לאתתיה, חטא איהו, הכי הוא ודאי, בגין דגרע יקר זווגא עלאה, דאזווגת ביה (ב) כ'דביתהו יגרמא ליה. רכח) וחד דאי מתעברא אתתיה, זווגא עלאה כ'ד'אריקת כ'בה, נשמתא קדישא, דהאי ברית, אקרי ברית דקביה, ועל דא בעי לכוונא, בחדוותא דא

דרך אמר

(א) ואשתו גורמת לבעלה שתרצה השכינה עליו אחר שלקה לו אשה להיות נקרה בשם אדם שלם.

מסורתיהזהר

חלוסי גרסאות: א) נ"א דווגא עלאה אשכחתי עמיה ואתקשרת ביה (אח"ל). ב) נ"א ליג עלאה ג) נ"א בארחה. ונ"א באורחי. ד) נ"א אתפרשא. ס) נ"א בעי ליה. ו) נ"א לחדתא. ז) נ"א ביתיה. ונ"א ביתהו. ח) נ"א ליג בגין דביתהו. ט) נ"א דביתהו. י) נ"א גרמה. ונ"א גרמת. יא) נ"א לחדתא. ונ"א לאחדתא. יב) נ"א וזוגין. יג) נ"א ליג חד בגין. יד) נ"א דחדוותא. טו) נ"א דהאי. ונ"א דהחוא. נ"א דהא. טז) נ"א דחדוותא. יז) נ"א דמצוה חדוותא דשכינתא וליג היא. וחדוותא דמצוה. יח) נ"א שלם. ונ"א שלם לחתא וליג סתם. יט) נ"א לחתא. ונ"א לאחתא. כ) נ"א אפקיד. כא) נ"א מוסיף ליה לאתתיה. כב) נ"א וביתהו. כג) נ"א גרמת. כד) נ"א אריקת. כה) נ"א ביה

מאמר

מתפרשא מניה עד דיתוב לביתיה, ולא עוד, אלא שהזווג העליון, דהיינו השכינה, שומרת עליו בדרך ואינה עוזבת אותו עד שיחזור לביתו. ולפיכך ודאי צריך לשמור מעשיו שלא יגרום הסתלקות השכינה ממנו.

רכז) בשעתא דעאל לביתיה בעא לחדתא דביתהו, בגין דדביתהו

גרמא ליה ההוא זווגא עלאה: בשעה שבא לביתו, צריך לשמח את אשתו, משום שאשתו גרמה לו זווג העליון החוא. כי ע"י תפילת הדרך שהתפלל בעודו בביתו, שהיה בשלמות משום שהיה שרוי בדכר ונוקבא, זכה לזווג העליון בדרך, (כנ"ל באות רכ"ד) הרי שאשתו גרמה לו זווג העליון שבדרך, דהיינו השראת השכינה כנ"ל.

כיון דאתא לגבה, בעא לחדתא לה בגין תרין גוונני, חד בגין חדוותא, דההיא זווגא חדוותא דמצוה הוא:

כיון שבא אצלה, צריך לשמח אותה בשביל ב' טעמים, א) משום שמחת הזווג, כי זווג ההוא הוא שמחת של מצוה

(דפו"י דף ג' ע"א)

הסולם

מאן דנפיק לארחא וחדוותא דמצוה חדוותא דשכינתא איהו, ושמחת המצוה הוא שמחת השכינה. רכז) ולא עוד, אלא דאסגי שלום סתם ההי'ד וידעת וגו' וכי אי לא

פקיד לאתתיה חטא איהו, הכי הוא ודאי וכ'דביתהו יגרמא ליה. ולא עוד,

אלא שמרבה שלום בבית סתם, ההי'ד וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא, ושואל, ואם

אינו פוקד לאשתו, הכי הוא חטא, שהכתוב אומר, ופקדת נוך ולא תחטא, ומשיב, כן הוא

ודאי, שהוא חטא, משום שגורע כבוד זווג העליון דהיינו השכינה שנזדווגה בו בדרך,

שאשתו גרמה לו, ואם אינו מכיר טובה לה, הרי הוא מגלה דעתו, שזווג העליון אינו חשוב

לו כל כך, ונמצא גורע כבודו. וחד, דאי מתעברא אתתיה, זווגא עלאה אריקת בה נשמתא

קדישא וא' (היינו טעם ב'למה שצריך לשמח את אשתו) שאם אשתו מתעברת מאותו הזווג, הרי זווג

העליון

כמה דבעי בחדוותא דשבת, דדאיהו זווגא דחכימין, ועל דא וידעת כי שלום אהלך דהא שכינתא אתיא עמך, ושריא בביתך, ועיד ופקדת נוך ולא תחטא, מאי ולא תחטא, לשמשא קמי שכינתא, חדוותא דמצוה.

רכט) כגוונא דא, תלמידי חכמים, דמתפרשן מנשייהו, כל אינון יומין דשבתא, בגין לאתעסקא באורייתא, זווגא עלאה אזדווג בהו, ולא מתפרשא מנייהו, בגין דישתכח דכר ונוקבא, כיון דעאל השבת, בעיין תלמידי חכמים, ולחדתא ולדביתהו, בגין יקר זווגא עלאה, ולכוונא לבייהו, ברעותא דמאריהון כמה דאתמר.

רל) כגוונא דא, האי מאן דאתתיה, ביומי מסאבו דילה, ונטיר לה כדקא יאות, כל אינון יומין, זווגא עלאה אזדווג בהדיה, דישתכח דכר ונוקבא,

חלוסי גרסאות: א ג'א בחדוה, ב ג'א דאנון חכימין, ג ג'א קב"ה, ד ג'א דאשחכחו, ה ג'א שבתא, ו ג'א לחדאה, ז ג'א לבייתהו, ח ג'א דווגא, ט ג'א למריהון, י ג'א וישתכח.

מאן דנפיק לארחא

הסולם

סאמר

זווג העליון מזדווג בהם, והשכינה אינה מסתלקת מהם, כדי שיהיו זכר ונקבה. כיון דעאל שבת בעיין תלמידי חכמים לחדתא לדביתהו בגין יקר זווגא עלאה ולכוונא לבייהו ברעותא דמאריהון כמה דאתמר, כיון שנכנס השבת, צריכים תלמידי חכמים לשמח לנשותיהם בשביל כבוד זווג העליון, כי גורמים זווג עליון להשפעת נשמות כניל, וצריכים לכוון לבם ברצון רבונם, כמו שאמרו. פירוש, כמו שנתבאר לעיל ב' דרכים בסתם בני אדם, שבהיותם בדרך הם אז בכחי' זווג העליון, ובביתם הם בבחינת זווג התחתון, כן נבחן אצל תלמידי חכמים אותם ב' הדרכים, אלא בהפרש מימות החול לשבת. שבימות החול שהם נפרשים מנשותיהם מסבת עסק התורה, הם אז כמו היוצא לדרך, דהיינו בזווג עליון, ובליל שבת דומים להחזורים לבית, שפוקדים את אשתם וממשיכים נשמה עלינה מזווג קב"ה ושכינתיה.

רל) כגוונא דא, האי מאן דאתתיה ביומי מסאבו דילה, ונטיר

לה כדקא יאות: על דרך זה הוא, מי שאשה בימי טומאה שלה, ושומר מצוה נדה כראוי, כל אינון יומין, זווגא עלאה אזדווג בהדיה, דישתכח דכר ונוקבא, כל אותם הימים, זווג עליון מתחבר בו, כדי שיהיה זכר ונקבה, כיון דאתדכיאת אתתיה בעי לחדתא לה חדוה דמצוה חדוה עלאה, כיון

שנטהר

העליון ששפיע בה נשמה קדושה. דהאי ברית אקרי ברית דקב"ה כי ברית הזה, של זווג העליון המשפיע את הנשמה, הוא ברית של הקב"ה, ונמצא שבפקידה זו שפוקד את אשתו גורם זווג קב"ה ושכינתיה, ועל דא בעי לכוונא בחדוותא דא, כמה דבעי בחדוותא דשבת, דאיהו זווגא דחכימין, ועל כן צריך לכוון בשמחה זו כמו שצריכים לכוון בהזווג של שבת, שהוא זווג של חכמים. כלומר, דקדושת הזווג הזה בביאתו מן הדרך, שוה לקדושת הזווג של ליל שבת. ועל דא וידעת כי שלום אהלך, דהא שכינתא אתיא עמך ושריא בביתך, ועיד ופקדת נוך וגו' מאי ולא תחטא, לשמשא קמי שכינתא חדוותא דמצוה, וע"כ אומר הכ' וידעת כי שלום אהלך, שהרי השכינה באה עמך ושורה בביתך, וע"כ ופקדת נוך ולא תחטא ומה הפירוש, ולא תחטא, היינו שלא תחטא מלשמש לפני השכינה שמחה של מצוה. כלומר, שלא ימנע הזווג דקב"ה ושכינתיה לארקא בו נשמתא, שהוא חטא גדול.

רכט) כגוונא דא תלמידי חכמים דמתפרשן מנשייהו כל אינון יומין דשבתא בגין לאתעסקא באורייתא: על דרך זה הם התלמידי חכמים שנטרשים מנשותיהם כל ימות השבוע, כדי שלא יתבטלו מעסק התורה, זווגא עלאה אזדווג בהו ולא מתפרשא מנייהו בגין דישתכח דכר ונוקבא.

(דפרי דף ג' ע"א)

כיון ^אדאתדכיאת אתתיה בעי לחדתא ילה, חדוה דמצוה, חדוה עלאה, וכלהו טעמי ^בדקא אמרן בחד דרגא סלקין. ^גסתמא דמלה כל אינון בני מהימנותא, בעיין לכוונא, ^דלבא ורעותא בהאי.

רלא) ^הואי תימא, אי הכי שכחא הוא דבר נש, כד נפיק לארחא, יתיר מן ביתיה, בגין זוגא עלאה דאזדווגת בהדיה. תא חזי, בזמנא דבר נש הוא בביתיה, עקרא דביתא ידביתהו, בגין דשכינתא לא אתעדי מן ביתא, בגין ידביתהו, כמה דתנינן, ^ודכתיב "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו, דשרגא אתדלקת, מיט, בגין דשכינתא ^זאתת לביתא.

רלב) רזא ידמלה, אמא עלאה לא ^חאשתכחת, יגבי דכורא, אלא בזמנא דאתתקנת ביתא, ואתחברו דכר ונוקבא, כדין אמא עלאה, אריקת ברכאן, ילברוכי לון. ^טכגוונא דא אמא תתאה, לא אשתכחת לגבי דכורא, אלא בזמנא דאתתקנת ביתא, ואתי דכר ^ילגבה ^{יא}דנוקביה, ואתחברו כחדא, כדין אמא ^{יב}תתאה, אריקת ברכאן ^{יג}לברכא לון.

דרך אמת

ה) סוד הדכר.

מסורת הזוהר

א) ויביאה יצחק האהלה, (בראשית כ"ד) ח"א קכט. קלב.

חלופי גרסאות: א) ג"א דאתדכייה, כ ג"א ליה. ג) ג"א כדקאמרן, ד ג"א ל"ג לבא. ה) ג"א ואיתמא. ו) ג"א ביתהו. ז) ג"א ביתה ת ג"א ל"ג דכתיב. ט) ג"א אתא. י) ג"א דמלה איהו. יא) ג"א אשתכחו. יב) ג"א לגבי.

יג) ג"א לברכא. יד) ג"א וכגוונא. טו) ג"א לגבי. טז) ג"א נוקביה. יז) ג"א תתאי. יח) ג"א ל"ג לברכא.

סאמר

הסולם

מאן דנפיק לארחא

האהלה שרה אמו, שחזר ונדלק הנר, כמו שהיה בזמן שרה אמו, משום שהשכינה באה לבית, בזכות רבקה. הרי שהשכינה שורה בבית בזכות אשתו.

רלב) רזא דמלה, אמא עלאה, לא אשתכחת גבי דכורא אלא

בזמנא דאתתקנת ביתא ואתחברו דכר ונוקבא. סוד הדבר הוא, כי אמא עלאה, בינה, אינה

נמצאת אצל הדכר, דהיינו ז"א, אלא בעת שהבית נתתקן, ונתחברו דכר ונוקבא, דהיינו ז"א, כדין אמא

עלאה אריקת ברכאן לברוכי לון, אז אמא עלאה משפעת ברכות לברך את ז"א.

כגוונא דא אמא תתאה לא אשתכחת לגבי דכורא אלא בזמנא דאתתקנת

ביתא, כעין זה, אמא תתאה, דהיינו השכינה אינה נמצאת אצל הדכר, דהיינו באדם למטה,

אלא בשעה שנתקן הבית, ואתי דכר לגבה דנוקביה ואתחברו כחדא, והדכר בא אצלה

להנוקבא ונתחברו יחד. כדין אמא תתאה אריקת ברכאן לברכא לון, אז אמא תתאה

דהיינו השכינה, משפעת ברכות לברך אותם. כגוונא

שנטהרה אשתו, צריך לשמחה בשמחת מצוה בשמחה עליונה. וכלהו טעמי דקאמרן בחד דרגא סלקין, וכל אלו הטעמים שאמרנו עולים בקנה אחד. סתמא דמלה, כל אינון בני מהימנותא, בעיין לכוונא לבא ורעותא בהאי. עיקר הדבר, הוא, כל אלו בני האמונה צריכים לכוון לבם ורצונם בזה.

ואי תימא, אי הכי שבחא הוא דבר נש כד נפיק לארחא, יתיר מן ביתיה,

בגין זוגא עלאה דאזדווגת מהדיה: ואם תאמר, ששבתו של האדם היוצא לדרך, חשוב יותר

מכשהוא בביתו, משום זוג העלין המזדוג עמו, בהיותו בדרך. ת"ח, בזמנא דבר נש הוא בביתיה, עקרא

דביתא דביתהו, בגין דשכינתא לא אתעדי מן ביתא בגין דביתהו, בוא

וראה, בעת האדם הוא בביתו, עיקר הבית הוא אשתו, משום שהשכינה אינה מסתלקת מביתו

בזכות אשתו. כמה דתנינן, דכתיב ויביאה יצחק האהלה שרה אמו, דשרגא

אתדלקת, מיט בגין דשכינתא אתת לביתא, כמו שלמדנו, שכתוב ויביאה יצחק

(דפ"י דף ג' ע"א)

בראשית

קמה

רלג) וע"ד בתרי נוקבין, אתעטר דכורא בביתיה, כגוונא דלעילא. והיינו רזא דכתיב, * עד תאות גבעות ^ה עולם, ^ה האי ע"ד, תיאובתא דגבעות עולם ביה, ^ג נוקבא עלאה, ^ג לאתקנא ^ד ליה, ^ה ולאעטרא ליה, ולברכא ליה. נוקבא תתאה, לאתחברא ביה, וילאתזנא מניה.

רלד) וכגוונא דא לתתא, ^ז כד דכורא ^ח אנסיב, תאות גבעות עולם לגביה, ואתעטר בתרי נוקבין, ^ז חד עלאה, וחד תתאה, עלאה לארקא עליה ברכאן, תתאה לאתזנא מניה, ולאחברא בהדיה, וב"נ בביתיה, תאות גבעות עולם לגביה, ואתעטר בהו.

רלה) כד נפיק בארחא, לאו הכי, אימא עלאה אתחברת בהדיה, ותתאה אשתארת. כד תב לביתיה, ^ט בעי לאתעטרא בתרי נוקבין 'כדקאמרן. אמר ר' פנחס אפילו ^ד י"ב קליפי י"ס נפורי קטרא לא פתחי * ^י ג' עטרא קמך.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) עד תאות נבעות (בראשית מ"ט) ח"א רכט. רמו: אשה ג) דשכינה ית' וכאשתו שלקח. ד) אפילו בדכרים הפשוטים שהם כקליפה לסודות התורה הנהירים בקשר של ספירים אין פתחון פה לדבר בהם לפניך ומלת ספירי לשון ספיר כאז"ל הלוחות של ספיריגון היו.

חלופי גרסאות: א) נ"א ליג עולם. ב) נ"א ל"ג נוקבא עלאה. ג) נ"א ולאחקנא. ונ"א לחקנא. ד) נ"א לה. ה) נ"א ולאעטר. ו) נ"א לאתזנא. ז) נ"א כגוונא. ח) נ"א אינסיב. ט) נ"א בעיא. י) נ"א כדקאמרן. י"א נ"א בקליפי י"ב נ"א ספירי. י"ג נ"א פטרא.

מאמר

הסולם

פיוסא ונפולת רשות

משפעת המוחין הללו להדכר, כי הדכר אינו צריך להם אלא לחסדים מכוסים. כנודע. רלד) וכגוונא דא לתתא, כד דכורא אנסיב תאות גבעות עולם לגביה, וכעין זה שנתבאר בדכר של מעלה, הוא ג"כ בדכר של מטה, באדם בעוה"ז, כשהדכר נושא אשה. נמצאים אצלו תאות גבעות עולם, ואתעטר בתרי נוקבין חד עלאה וחד תתאה, ואתעטר בב' נוקבין, הנקראות גבעות עולם (כנ"ל בדיבור הסמוך) אחת עליונה, דהיינו השכינה, ואחת תחתונה, דהיינו אשתו. עלאה, לארקא עליה ברכאן. תתאה, לאתזנא מניה ולאחברא בהדיה, העליונה, שהיא השכינה, היא להשפיע לו ברכות. התחתונה, שהיא אשתו, היא ליוון ממנו ולהתחבר בו. רלה) כד נפיק בארחא, לאו הכי, אמא עלאה אתחברת בהדיה, ותתאה אשתארת: כשהוא יוצא לדרך אינו נק, שאינו מתעטר בב' נוקבין, אלא אמא עליונה. כלומר השכינה, מתחברת עמו בהיותו בדרך, והתחתונה, שהיא אשתו, נשארת בבית. כד תב לביתיה בעי לאתעטרא

רלג) ועל דא, בתרי נוקבין אתעטר דכורא בביתיה כגוונא דלעילא, והיינו רזא דכתיב וכו', וע"כ בב' נוקבין מתעטר הדכר בביתו, כעין ז"א של מעלה, והוא סוד שכחוב. עד תאות גבעות עולם, האי ע"ד תיאובתא דגבעות עולם ביה, נוקבא עלאה לאתקנא ליה ולאעטרא ליה ולברכא ליה, ע"ד הוה, שבכתוב ע"ד תאות גבעות עולם שה"ס מוחין דע"ן העליון, תאוחם של גבעות עולם בו, שהם ב' הנוקבין, הנקראות גבעות עולם, נוקבא העליונה, שהוא בינה, חושקת לתקן את הדכר, ולעטר אותו במוחין דג"ר, ולברכו בחסדים. נוקבא תתאה לאתחברא ביה ולאחברא מניה, ונוקבא תתאה חושקת להתחבר בהדכר וליוון ממנו, מהמוחין דע"ד. כלומר, בשביל שנוקבא תתאה חושקת להדכר לקבל המוחין דע"ד, ע"כ נוקבא עלאה, דהיינו אמא, חושקת להשפיע להדכר המוחין הללו. וע"כ הדכר מתעטר ע"י ב' נוקבין, כי לולא נוקבא תתאה הצריכה למוחין דע"ד, שה"ס מוחין דחכמה, לא היתה אמא עלאה (דמו"י דף נ"י ע"א * ג' ע"ב)

רלו) איר שמעון, כגוונא דא אורייתא, קאים בין תרי בתים, כמה דכתיב " לשני בתי ישראל וגו'. חד סתימא עלאה, וחד יאנגליא יתיר, געלאה, קול גדול, דכתיב קול גדול ולא יסף.

רלו) והאי קול פנימאה איהו, דלא אשתמע, ולא אתגליא, ודא הוא, כד נביע בני גרון, אפיס וה, בחשאי, ונביע תדיר ולא פסק, ואיהו דקה פנימאה, דלא אשתמע לעלמין.

רלח) ומהכא נפקא אורייתא, דאיהו קול יעקב, והאי אשתמע, דנפקא מסורת הזהר

(א) לשני בתי ישראל, ישעיה ח'. (ב) קול גדול ולא יסף (דברים ה') ח"ב פא. רכו. ח"ג ה. חלופי גרסאות: א ג"א חרין. ב ג"א דאנגליא. ג ג"א מוסיף סתימא עלאה. ד ג"א מוסיף דא קול. ה ג"א ביה. ו ג"א מוסיף אסיק ביה. ז ג"א ואיהי. ח ג"א דיעקב. ט ג"א דאשתמע. י ג"א נפקא. ו ג"א דנפקא.

קול ודבור

הסולם

מאמר

לאתעטרא בב' נוקבין, כדקאמרן. כשהוא חוזר לביתו צריך שוב להתעטר בב' נוקבין כמו שאמרנו. הרי שהיושב בביתו חשוב הרבה יותר מהיוצא לדרך. כי היושב בביתו מתעטר בב' נוקבין, בסו"ה עד תאות גבעות עולם. משאיכ היוצא לדרך, אין לו אלא נוקבא העליונה בלבדה. א"ר פנחס, אפילו בקליפי סנפורי קטרא, לא פתחי עטרא קמך. איר פנחס לר"ש, אפילו בסבך של קשקשת וסנפיר לא יפתחו פה להתעטר לפניך. כלומר אפילו בדברים פשוטים וקלים כשאלות בקשקשת וסנפיר שהם סימני טהרה דדגים, לא יעזו אדם לדבר לפניך. כי נתפלא על מאמרו העמוק שפירש, בענין היוצא לדרך, שהיה נראה לכאורה כדבר פשוט ומונח לכל אדם. קליפי, פירושו קשקשת. כי על קשקשת מתרגמינן קליפין (ויקרא י"א). סנפורי, הוא סנפיר. קטרא, פירושו קשר וסבך כלומר, שאלה וספק שצריכים להתירו.

מאמר קול ודבור

רלו) אר"ש כגוונא דא אורייתא קאים בין תרי בתים כמ"ד לשני

בתי ישראל: אר"ש כעין זה עומדת התורה, שהוא ז"א, בין שני בתים, דהיינו בין ב' נוקבין, כי נוקבא נקראת בית, כמ"ש לשני בתי ישראל, חד סתימא עלאה, וחד אתגליא יתיר, בית אחד הוא סתום העליון, אמא עלאה, בינה. ובית אחד מגולה יותר. סתימא עלאה דא קול גדול, דכתיב קול וגו', סתום העליון, בינה. זהו קול גדול, שכתוב עליו, קול גדול ולא יסף. וכאן חוזר ר"ש על דבריו לעיל, בהרחבת דברים.

(לפ"י דף ג' ע"ב)

רלח) ומהכא נפקא אורייתא, דאיהו קול דיעקב, והאי אשתמע דנפקא מההיא דלא אשתמע: ופכאן, מאו"א שה"ס קול גדול, יוצאת התורה, שהוא קול יעקב, דהיינו ז"א, וקול זה הנשמע, יוצא מקול ההיא שאינו נשמע. דהיינו מאו"א, ולבתר אתאחיד דיבור בהדיה,

ונפק

מההיא דלא אשתמע, ולכתר ^אאתאחיד דבור בהדיה, ^בונפק לבר, מחיליה ^גומתקפיה, וטול דיעקב דאיהו אורייתא, אחיד בין ^דתרי ^הנקבי, אחיד ובהאי פנימאה דלא אשתמע, ואחיד בהאי דלבר דאשתמע.

רלט) תרין אינון דלא אשתמעו, ותרין אינון דאשתמעו: תרין דלא אשתמעו, דא הוא חכמה עלאה סתימאה, דקיימא במחשבה, דלא אתגליא ולא אשתמע. לבתר נפקא ואתגליא זעיר בחשאי, דלא אשתמע, ההוא דאקרי קול גדול, דהוא דק ונפיק בחשאי.

רמ) תרין אינון ^אדאשתמעו, אינון דנפקי מהכא, ^בקול דיעקב, ודבור ^גדאתאחיד בהדיה. האי קולגדול, דאיהו בחשאי ^דטולא אשתמע, איהי בית לחכמה עלאה, וכל נוקבא בית אקרי, והאי דבור בתראה, איהו בית לקול דיעקב, דאיהו אורייתא. ועד אורייתא ^השריא בכיית, ביית ^והראשית.

מסורת הזהר דרך אמת

א) קול—ודיבור, ח"א לב. קמה. קנא. ח"ב ג. כהן רל: ח"ג קבא. רכזה. רנו. ת"ז תקי כ"ב סג: סד. תקי מ"ה פג. תקי ס"א צג: צד. תקי ו' בהשטות קמה: (קול) ח"א יג: רי. ח"ב פא: רלא. רנו ח"ג לח: קלו. רנה. ת"ז תקי ס"ט קד: קה. (דיבור) ח"א פו: ת"ז תקי ע' קכב.

חלוסי גרסאות: א) נ"א אחיד. ב) נ"א ונפיק. ג) נ"א ומתקפיה. ד) נ"א תרין. ה) נ"א נוקבי. ו) נ"א בההיא. ז) נ"א והוא. ח) נ"א דאיהו. ט) נ"א דאחיד. י) נ"א דלא. י"א) נ"א שריית. י"ב) נ"א שרייא. י"ג) נ"א דבראשית (אחיל).

מאמר

הכולם

קול ודבור

ונפק לבר מחיליה ומתקפיה, ואח"כ מדווג עמו הדבור, דהיינו הנוקבא שלו, ויוצא הדיבור ומתגלה לחוץ מכו וכוון של קול יעקב. וקול דיעקב דאיהו אורייתא אחיד בין תרי נקבי, אחיד בהאי פנימאה דלא אשתמע ואחיד בהאי דלבר דאשתמע, וקול יעקב, שהוא התורה, דהיינו ז"א, נאחו בין שתי נקבות, אחוז בפנימית הו שאינו נשמעת, דהיינו באמא, ואחוז בוז שבחוץ. שהיא נשמעת, דהיינו בהנוקבא. כמו שנתבאר לעיל אשר נוקבא הפנימית שהיא אמא, משפעת לו המוחין והברכות, והנוקבא החיצונית, שהיא נוקבא שלו, היא מקבלת ממנו המוחין והברכות.

רלט) תרין אינון דלא אשתמעו ותרין אינון דאשתמעו: תרין דלא אשתמעו, דא הוא חכמה עלאה סתימאה, דקיימא במחשבה, דלא אתגליא ולא אשתמע. לבתר נפקא ואתגליא זעיר בחשאי, דלא אשתמע, ההוא דאקרי קול גדול, דהוא דק ונפיק בחשאי. רמ) תרין אינון דאשתמעו, אינון דנפקי מהכא, קול דיעקב, ודבור דאתאחיד בהדיה: שנים הם שנשמעים, הם יוצאים מכאן, היינו שיוצאים מהשנים שאינם נשמעים, והם קול של יעקב, דהיינו ז"א, והדיבור המתחד עמה, שהיא הנוקבא דז"א. האי קול גדול דאיהו בחשאי ולא אשתמע, איהי בית לחכמה עלאה, וכל נוקבא בית אקרי. קול גדול זה שהוא בלחש ואינו נשמע, דהיינו בינה כנ"ל, הוא בית לחכמה עלאה, שהוא אבא, כי כל נקבה נקראת בשם בית. וע"כ נקראת הבינה שהיא נקבה בשם בית. והאי דבור בתראה איהו בית לקול דיעקב, דאיהו אורייתא, ודבור זה האחרון, שהיא הנוקבא דז"א, הוא בית לקול יעקב, שהוא התורה, דהיינו ז"א. ועד אורייתא שריא כ"ב/ ביית ראשית

רמ) תרין אינון דאשתמעו, אינון דנפקי מהכא, קול דיעקב

ודבור דאתאחיד בהדיה: שנים הם שנשמעים,

הם יוצאים מכאן, היינו שיוצאים מהשנים שאינם נשמעים, והם קול של יעקב, דהיינו ז"א, והדיבור המתחד עמה, שהיא הנוקבא דז"א. האי קול גדול דאיהו בחשאי ולא אשתמע, איהי בית לחכמה עלאה, וכל נוקבא בית אקרי. קול גדול זה שהוא בלחש ואינו נשמע, דהיינו בינה כנ"ל, הוא בית לחכמה עלאה, שהוא אבא, כי כל נקבה נקראת בשם בית. וע"כ נקראת הבינה שהיא נקבה בשם בית. והאי דבור בתראה איהו בית לקול דיעקב, דאיהו אורייתא, ודבור זה האחרון, שהיא הנוקבא דז"א, הוא בית לקול יעקב, שהוא התורה, דהיינו ז"א. ועד אורייתא שריא כ"ב/ ביית ראשית

תרין אינון דלא אשתמעו: שנים הם שאינם נשמעים לחוץ, שהם חסדים מכוסים, ושנים הם נשמעים לחוץ, שהם חסדים מגולים בהארת חכמה. ומפרש תרין דלא אשתמעו, דא הוא חכמה עלאה סתימאה דקיימא במחשבה דלא אתגליא ולא אשתמע, שנים שאינם נשמעים, זהו חכמה עליונה הסתומה, דהיינו א"א, העומד ומלוכב במחשבה, דהיינו אבא עלאה, שאינו מתגלה בדבור, ואפילו בבחינת קול אינו נשמע. לבתר, נפקא ואתגליא (דמרי דף ג' ע"ב)

רמא) פתח ואמר, * בראשית ברא אלקים, היינו דכתיב, (ה) ויבן ה' אלקים את הצלע. את השמים, היינו דכתיב, ויביאה אל האדם. ואת הארץ, כד"א וועצם מעצמי, ודאי כהאי איהי ארץ החיים.

רמב) נתו, פתח ר' שמעון ואמר (ז) נאם ה' לאדוני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך. נאם ה' לאדוני, דרגא עלאה, לדרגא תתאה קאמר, שב לימיני, לאתקשרא מערבית בדרומית, שמאלא בימינא, בגין לתברא חיליהון,

דרך אמת

(א) לעיל כ"ח א' ומ"ט א', (ב) פ"ו א'.

מסורת הזהר

(א) בראשית ברא אלקים, לעיל בראשית א' דף רס"ח

ציון א' וש"ג ב) ויבן ה' אלקים, לעיל בראשית ב דף

קכ"ח ציון ב' וש"ג ג) ויביאה אל האדם, לעיל דף קכ"ט ציון ז' וש"ג ד) ועצם מעצמי, לעיל ב"א דף ר"ח

ציון ב' וש"ג ה) נאם ה' לאדוני, (תהלים ק"י) ח"א סג. פו. רמג. ח"ב קסב ח"ג קמב. רמבו ז"ח חקת נ"ב טג שפא.

חלופי גרסאות: א נ"א ל"ג ודאי האי איהי ארץ החיים תו. כ נ"א איהי, איהי ארץ (אה"ל). ג נ"א ותו. ונ"א ל"ג תו.

מאמר

הכולם

קול ורבור

המסך בהנוקבא להכשירה לקבל חסדים מו"א, נמצא מזה, שהכתוב ויביאה, קאי על הנוקבא הגדולה שמחזה ולמעלה דו"א, המרומות בהמלה את, של את השמים, כנ"ל (בראשית א' דף רנ"ה ד"ה ואת) וז"ש את השמים, היינו דכתיב ויביאה אל האדם. כלומר שהמלה את, שה"ס נוקבא הגדולה של השמים, שהוא ז"א עליה נאמר, ויביאה אל האדם, שפירושו שהכשיר אותה לקבלת חסדים.

ונודע שהע"ס כח"ב תו"מ נקראים, מוחא עצמות גידין בשר עור. ונמצא שעצמות הוא חכמה, וז"ש ואת הארץ, אשר רומז על הנוקבא הקטנה שלמטה מחזה, (כמ"ש שם), שהיא לבדה נתקנה לקבלת חכמה (כנ"ל דף ט"ז ד"ה אמר) היינו ועצם מעצמי, עליה נאמר עצם מעצמי, שפירושו שמקבלת חכמה. וז"ש ודאי האי איהי ארץ החיים, שהנוקבא הקטנה המרומות בואת הארץ, היא נקראת ארץ החיים, כי אור החכמה נקראת אור חיה, וע"כ הנוקבא בעת שיש לה אור החכמה נקראת ארץ החיים. שז"ס החכמה תחיה בעליה

מאמר נאם ה' לאדוני

רמב) תו פתח ר"ש ואמר נאם וגו', נאם ה' לאדוני, דרגא עלאה לדרגא

תתאה קאמר, שב לימיני. עוד פתח ר"ש ואמר וכו'

הכ', נאם ה' לאדוני, פירושו, שמדרגת העליונה, שהוא ז"א

אומרת למדרגת התחתונה, שהיא הנוקבא, שב לימיני,

לאתקשרא מערבית בדרומית שמאלא

בימינא בגין לתברא חיליהון דשאר

עמין

ראשית, וע"כ התורה מתחלת עם ב דהיינו בראשית.

רמא) פתח ואמר בראשית ברא אלקים היינו דכתיב, ויבן וגו'. את השמים, היינו דכתיב ויביאה וגו'.

פתח ר"ש ואמר, בראשית ברא אלקים היינו שכתוב ויבן ה' אלקים את הצלע. כלומר שכאן מרומז בנין הנוקבא ע"י או"א. את השמים, שה"ס זו"ן הגדולים, היינו שכתוב ויביאה אל האדם. ואת הארץ, כד"א ועצם מעצמי ואת הארץ, שה"ס זו"ן הקטנים, הוא כמ"ש עצם מעצמי.

פירושו. כי נתבאר לעיל (בראשית א' דף י' ד"ה בהאי) כי ברא לשון סתימא היא, וה"ס אשר דנפיק מראשית, דהיינו סוד הורדת אתון אליה דבינה לתוך הזו"ן. שנשארה הבינה בוק, בסוד ב' אתון מ"י. ואח"כ חזרו והעלו אתון אליה אליהם וחזרה והשיגה הג"ר, ונשתלם השם אלקים, שז"ס בראשית ברא אלקים. ונודע שעם אתון אליה שהבינה מעלה, עולים עמהם גם זו"ן, להיותם דבוקים עליהם (כנ"ל ב"א דף י' ד"ה אי) והם משיגים שם המוחין דבינה. הרי סוד בנין הנוקבא, שהוא ע"י עליה לאו"א, שה"ס בינה, הוא בסוד בראשית ברא אלקים, שבמלות הללו מרומז עליות זו"ן לאו"א והשגת הבנין מהם, דהיינו המוחין. וז"ש בראשית ברא אלקים היינו דכתיב ויבן ה' אלקים את הצלע.

ונתבאר לעיל (דף קכ"ח ד"ה וז"ש) בביאור הכתוב ויביאה אל האדם. שה"ס תקון

(דפו"י דף ג' ע"ב)

בראשית

קמט

דשאר י'עמין עעכ׳ים. נאם ה' לאדוני, נאם ה' דא יעקב, לאדוני, דא ארון הברית אדון כל הארץ.

רמג) ד׳א נאם ה' דא יובלא. לאדוני, דא שמיטה. דכתיב בה אהבתי את אדוני. שב לימיני, דהא ימינא ביובלא שריא, ושמיטה בעי לאתקשרא בימינא. רמד) ת״ח, שמיטה דא, לא אתקשר בקיומא שלים, בימינא יובשמאלא, מיומא דאשתכחת, כד בעיא לאתקשרא, אושיט דרועא שמאלא לקבלה, וברא יעלמא דין, ובגין דהוא מסטרא דשמאלא, לית ביה קיומא, עד זמנא דאלף שביעאה, דבההוא יומא פ לחוד, יאתקשר כדין בימינא, וכדין תהוי בין ימינא ושמאלא, בקיומא שלים, וישתכחון שמים חדשים, וארץ חדשה, וכדין לא תעדי מתמן לעלמין.

רמה) אי הכי במאי נוקים שב לימיני, אלא עד זמנא ידיעא, דכתיב עד מסורת הזהר

(א) ארץ הברית ארון, (יהושע ג') ח"א ב. נ. קנב. רכח. רנא. ח"ב יג. ריד: רלה: ב) אהבתי את אדוני, (שמות כ"א) ח"ב קח: קט. ח"ג קח:

חלוסי גרסאות: א) נ"א דעמין וליג דשאר. ב) נ"א דהא יובלא בימינא שריא. ג) נ"א ושמאלא. ד) נ"א לקיבלה. ה) נ"א האי עלמא. ו) נ"א דהוה. ז) נ"א שמאלא. ח) נ"א דבההוא יומא אקרי חד. ט) נ"א חד. י) נ"א ותקשר.

נאם ה' לאדוני

הסולם

מאמר

מיומא דאשתכחת: בוא וראה, שמיטה זו, דהיינו הנוקבא, לא נקשרה בקיום שלם בימין ובשמאל. מיום מציאותה, כד בעיא לאתקשרא אושיט דרועא שמאלא לקבלה וברא עלמא דין. כאשר הנוקבא רוצה להתקשר בימין ושמאל, פושט ז"א, את זרוע השמאל שלו, לנגדה, דהיינו שמשפיע לה תחילה המוחין שבנקודת השורק, שהם שמאל בלי ימין, ואז ברא עולם הזה. דהיינו הנוקבא מבחינת השמאל שבה, הנקראת עולם הזה, ובגין דהוא מסטרא דשמאלא לית ביה קיומא עד זמנא דאלף שביעאה, ומשום שהוא עתה מבחינת השמאל לבד, אין לה קיום, דהיינו מוחין שלמים, עתה בשתא אלפי שני, עד הזמן של אלף השביעי, דבההוא יומא לחוד אתקשר כדין בימינא, כי ביום ההוא בלבד, הנוקבא נקשרת בימין, דהיינו בחסדים, וכדין תהוי בין ימינא ושמאלא בקיומא שלים, וישתכחון שמים חדשים וארץ חדשה, וכדין לא תעדי מתמן לעלמין, ואז תהיה הנוקבא ממוזגת בין ימין ושמאל בקיום שלם, דהיינו במוחין שלמים, ויהיו אז שמים חדשה וארץ חדשה, ואז לא תסור עוד משם לעולם, כי תהיה ממוזגת בימין ושמאל לנצחיות.

רמה) אי הכי במאי נוקים שב לימיני, אלא עד זמנא ידיעא, דכתיב עד אשית וגו': מקשה אם כן, שאתה אומר שרק באלף

עמין עעכ׳ים. ליחד מערב, שהיא הנוקבא, בדרומית, שהוא חסד דו"א, השמאל שהיא הנוקבא, בימינא דו"א, כדי לשבר כחם של האומות עובדי ע"ז. דהיינו כמו שהכתוב ממשיך, עד אשית אויביך הדום לרגליך. כי נאם ה' דא יעקב, דהיינו ז"א, לאדוני דא ארון הברית אדון כל הארץ שהיא הנוקבא, (כנ"ל בראשית א' דף ש"ז ד"ה כתיב)

פירוש. הנוקבא, היא חכמה בעיקרה, כמ"ש לעיל (אות רמ"א) שעליה אומר הכתוב, ועצם מעצמי. וכל עוד שאין לה חסדים להתלבש בהם, יכולים החצונים לאחוז בה, ע"כ אומר אליה ז"א, שב לימיני דהיינו לקבל חסדים מספירת החסד שהוא ימין ז"א, ואז תוכל להכניע כל כוחות הדין. רמג) ד"א, נאם ה' דא יובלא, לאדוני, דא שמיטה, דכתיב בה

אהבתי את אדוני: פירוש אחר, נאם ה' היינו יובל, שהוא בינה. לאדוני, היינו שמיטה, שהיא הנוקבא, שכתוב בה אהבתי את אדוני. שב לימיני, דהא ימינא ביובלא שריא, ושמיטה בעי לאתקשרא בימינא, היובל אומר לשמיטה שב לימיני, כי ימין, דהיינו חסדים, שורה ביובל, דהיינו בנינה, ושמיטה שהיא הנוקבא, צריכה להתקשר בימין. כמו שמבאר למנינו.

רמד) ת"ח שמיטה דא, לא אתקשר בקיומא שלים, בימינא ובשמאלא, (דפו"י דף נ' ע"ב)

אשית אויביך הדום לרגליך, ולא תדיר. אבל בהווא זמנא לא תעדי מתמן לעלמין, דכתיב * כי ימין ושמאל תפרוצי למהוי כלא חד.

רמו) תא חזי, את השמים, דא שכינתא עלאה. ואת הארץ, דא שכינתא דלתתא, באתחברותא ^ב דדכר ונוקבא כחדא. והא אתמר כמה דאתערו ביה חברייא ^ב עד כען.

רמו) גבעו למיזל, דקמו, אמר ריש, ^ב מלה הכא גבו, פתח רבי שמעון, ואמר, תרי קראי כתיבי, ^ב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא. וכתיב התם ואתם הדבקים בה' אלקיכם, חיים כלכם היום. הני קראי ^ב אוקימנא להו, בכמה אתר, ואתערו בהו חברייא. ת"ח, כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא, הא אתמר, מלה ^ב דא, בגו חברייא, דאית ד' אשא אכלא אשא, יא ואכיל לה ושצי יכלה, בגין דאית אשא תקיפא מאשא, ואוקמוה.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) יש לנו עוד מה לדכר (ב) ביארנוס פקודי רכ"ו ז'. (א) כי ימין ושמאל תפרוצי, ישעיה ג"ד. (ב) כי ה' אלהיך אש אוכלה, (דברים ד') ח"א נא. סט. ח"ב כה: טו עטו טו. קפב רכו: רעא. ח"ג כה: לג: לד. רמ: ת"ז תקי י"ח לו: תק"ח קי"ט טב שלד. ג) ואתם הדבקים בה', (דברים ד') לעיל דף ק"ו ציון א' וש"ג (ד) אשא אכלא אשא, ח"א יחו: לג. נא. סט. ח"ב רכו: ח"ג כה: לד. קנד: רמו

חלופי גרסאות: א) נ"א דכר. ב) נ"א ל"ג עד. ונ"א עד כאן. ג) נ"א כען בעי למיזל. ונ"א בעא. ד) נ"א ל"ג קמו. ה) נ"א כתיב ול"ג כתיבי. ונ"א מוסיף כתיבי כתיב. ו) נ"א ל"ג כי. ז) נ"א מוסיף הוא אל קנא. ח) נ"א חיים וגו'. ט) נ"א ל"ג דא. י) נ"א מוסיף אשא ואית אשא. יא) נ"א אכיל ליה. יב) נ"א ליה.

סאמר

הסולם

שלהובא רסלקא

באלף הו' תתקשר הנוקבא בימין, במה נפרש הכתוב, שב לימיני, שהמשמעות הוא בשתא אלפי שני, ולאו דוקא באלף הו'. ומתריך שכוונת הכתוב, שב לימיני, הוא רק לזמן מסוים, כי כתוב, עד אשית אויביך הדום לרגליך, אבל לא תמיד. אבל בהווא זמנא לא תעדי מתמן לעלמין, דכתיב כי ימין ושמאל תפרוצי, למהוי כלא חד, אבל בזמן ההוא, דהיינו באלף הו', לא תסור עוד משם לעולם, שכתוב עליה אז, כי ימין ושמאל תפרוצי וגו', דהיינו שתכלול אז את עצמה בקו ימין ובקו שמאל, ויהיו בה הכל אחד. רמו) תא חזי, את השמים דא שכינתא עלאה, ואת הארץ דא שכינתא דלתתא, באתחברותא דדו"ג כחדא: בוא וראה, הכתוב את השמים, יורה על שכינה עלאה, דהיינו הנוקבא שמחזה ולמעלה. ואת הארץ, דא שכינה תתאה, דהיינו הנוקבא שמחזה ולמטה דז"א, בתחברות דכר ונוקבא כאחד, כלומר, שנוקבא עלאה מחוברת בדכר, שהוא ז"א הגדול, וגם נוקבא תתאה מחוברת בדכר, שהוא ז"א הקטן. והא אתמר כמה דאתערו ביה חברייא עד כען, וכבר נתבאר זה כמו שהעירו בו החברים עד עתה.

(דפו"י דף ג' ע"ב)

וכבר בארוה. אבל

רמח) אבל ת"ח מאן דבעי למנדע חכמתא ^הדיחודא קדישא, יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא, או מגו ^הבוצינא דדליק, דהא שלהובא לא סלקא אלא * כד אתאחיד במלה ^גגסה.

רמט) ת"ח, בשלהובא דסלקא, אית תרין נהורין, חד, נהורא ^ז חוורא, דנהיר, וחד נהורא דאתאחיד ^יבה, אוכמא, או תכלא. ^זההוא * נהורא חוורא, איהו לעילא, וסלקא באורח ^ימישור. ותחותיה, ההוא נהורא תכלא או אוכמא, דאיהו כרסיא לההוא ^יחוורא.

רנ) וההוא ^ינהורא חוורא, שארי עלויה, ^יואתאחידו דא בדא, למהוי ^יתכלא חד, ^יוההוא נהורא אוכמא, ^יאו גוון תכלא, דאיהו לתתא, ^יההוא כרסיא דיקר, לההוא ^יחוורא. וע"ד ^ירזא דתכלתא.

רנא) והאי ^יכרסיא ^יתכלא אוכמא, ^יואתאחד במלה אחרא לאתדלקא, ^ידהוא מתתא, וההוא אתער ליה, לאתאחדא ^יבנהורא ^יחוורא.

מסורת זוהר

דרך אמת

ה) מתוך נר הדולק ב) כהקדמה י"ב כ"ח וע"ו כ"י ופ"ג ב' ויקהל ר"ג ב' ופקודי רכ"ו ב' וכר"מ כפ' לו ל"ג א' וילא קנ"ה א' תרומה קמ"ח, ג) פקודי רכ"ו ב'.

א) נהורא חוורא—אוכמא—תכלא, ג) אשינ' בשרגא) ח"ב ריג: ח"ג לג. ת"י תקי כ"א נב. תקי ע' קנז. ב) רזא דתכלתא, ח"ג רכז.

חלופי גרסאות: א) נ"א ביחודא. ב) נ"א אחרא ג) נ"א ל"ג בה. ד) נ"א מישר. ה) נ"א מוסיף נהורא חוורא. ו) נ"א ל"ג נהורא. ז) נ"א ואתאחדו. ח) נ"א ל"ג כלא. ט) נ"א דא. י) נ"א ל"ג או. יא) נ"א דהוא. יב) נ"א חוור. יג) נ"א מוסיף כרסיא דיקר. יד) נ"א תכלא או אוכמא. טו) נ"א אתאחיר. טז) נ"א דאיהו. יז) נ"א בהתוא נהורא. יח) נ"א מוסיף עלאה.

שלהובא דסלקא

הפולם

מאמר

או השחור, שהוא כסא לאור הלבן. רנ) וההוא נהורא חוורא שארי עלויה ואתאחידו דא בדא למהוי

כלא חד: ואותו אור הלבן המאיר שורה על אור התכלת, ונאחזים ומתיחדים זה בזה, להיות אחד לגמרי. וההוא נהורא אוכמא או גוון תכלא דאיהו לתתא הוא כרסיא דיקר לההוא חוורא, ואותו אור השחור או מראה התכלת שהוא למטה ממנו הוא כסא הכבוד לאור הלבן, ועל דא רזא דתכלתא, וע"כ מראהו בסוד התכלת. כלומר להיותו בחינת כסא הכבוד, וכסא הכבוד דומה לתכלת, כנודע.

רנא) והאי כרסיא תכלא אוכמא, אתאחד במלה אחרא לאתדלקא, דהוא

מתתא: וכסא זו של אור תכלת או שחור, נאחז בדבר אחר להדלק, שהוא מתחתיו, וההוא אתער ליה לאתאחדא בנהורא חוורא, ודבר ההוא מעורר אותו להאחז באור הלבן.

רמח) אבל ת"ח מאן דבעי למנדע חכמתא דיחודא קדישא יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא או מגו בוצינא דדליק: אבל בוא וראה, כל הרוצה לדעת חכמת היחוד הקדוש, יסתכל בשלהבת העולה מתוך הגחלת או העולה מן הנר הדולק, דהא שלהובא לא סלקא, אלא כד אתאחיד במלה גסה כי השלהבת אינו עולה, אלא כשנאחז בדבר עב. רמט) ת"ח, בשלהובא דסלקא אית תרין נהורין, חד, נהורא חוורא דנהיר, וחד, נהורא דאתאחיד בה אוכמא או תכלא: בוא וראה, בשלהבת העולה, יש ב' אורות, אחד, הוא אור הלבן המאיר, ואחד, הוא האור שאור הלבן נאחז בו, והוא אור שחור או תכלת. ההוא נהורא חוורא איהו לעילא וסלקא באורח מישר, ותחותיה ההוא נהורא תכלא או אוכמא דאיהו כרסיא לההוא חוורא, אור הלבן ההוא, שפאיר, הוא למעלה, והאור עולה בדרך יושר, ומתחתיו אור התכלת

רנב) ודא תכלא אוכמא, לזמנין אתהדר סומקא, וההוא ^הנהורא חוורא דעליה לא אשתני לעלמין, דהא חוורא הוא תדיר. אבל האי תכלא, אשתני לגוונין אלין, לזמנין תכלא או אוכמא, ולזמנין סומקא.
 רנג) גוהאי ^האתאחיד לתרין סטרין, אתאחיד לעילא, בההוא נהורא חוורא. ^האתאחיד לתתא, בההוא מלה דתחותי, דמתקנא ביה ^הלאנהרא וולאתאחדא ביה.

רנד) ודא אכלא תדיר, ושצי לההוא מלה י^הדשוין ליה, דהא בכל מה

חלושי גרסאות: א ג"א מוסיף נהורא עלאה. ב ג"א לגוני, ג ג"א מוסיף והכי אוקמוה דחאי. ד ג"א אחיה. ה ג"א. מוסיף עלאה חוורא ו ג"א ואתאחד. ו ג"א ליב מלה. ז ג"א מוסיף לאנתרא מלין דשוין ליה לאדלקא

[ביח]. ט ג"א ליב וולאתאחדא ביה, וגי'א וולאתחדשא. (אה"ל). י ג"א ושיצי. יא ג"א מוסיף כמה דשוין.

מאמר

הסולם

שלחובא דסלקא

רנב) ודא תכלא אוכמא, לזמנין אתהדר סומקא, וההוא נהורא חוורא דעליה לא אשתני לעלמין דהא חוורא הוא תדיר: ואור התכלת ואוכמ, תורר לפעמים להיות אדום, ואור הלבן שעליו, אינו משתנה לעולם ותמיד הוא לבן, אבל האי תכלא אשתני לגוונין אלין, לזמנין תכלא או אוכמא ולזמנין סומקא, אבל התכלת משתנה לצבעים אלו, שלפעמים היא תכלת או שחור, ולפעמים הוא אדום.
 רנג) והאי אתאחיד לתרין סטרין. אתאחיד לעילא בההוא נהורא חוורא, אתאחיד לתתא בההוא מלה דתחותי דמתקנא ביה לאנהרא וולאתחדא ביה: ואור זה התכלת, נאחו בשני צדדים, נאחו למעלה באור אור הלבן, ונאחו למטה בדבר הגס שמתחתיו, דהיינו בהפתילה, שמתוקן בעדו, להאיר ולהאחו בו, כי הפתילה נותנת לו אחיזה. שעי"ז מתדבק באור הלבן המאיר.

ביאור הדברים. אור הלבן פירושו אור החסדים, דהיינו אור ז"א, שה"ס יה"ו דשם הוי"ה, ואור התכלת או השחור, הוא אור הנוקבא, שה"ס ה' אחרונה של שם הוי"ה. כמ"ש ר"ש (להלן באות רנ"ט) ויש להכין הדברים משורשם. כי נהורא חוורא דנהיר, ה"ס אור נקודת החולם, שה"ס אור החסדים, וקו ימין, ואור א"א עלאין. ונהורא תכלא או אוכמא, ה"ס אור נקודת השורק, שה"ס אור החכמה וקו שמאל, ואור ישסו"ת. ונודע שב' הקוין ימין ושמאל הנמשכים מבי הנקודות חולם ושורק, הם במחלוקת, ואינם יכולים להאיר עד שיוצאת קומת חסדים על המסך דנקודת החירק, שה"ס מסך דו"א, שהוא בחי"א, ונעשה לקו אמצעי (דסו"י דף ג"א ע"א)

שבגר

דאתדבק ביה לתתא, ושריא עלוי ההוא נהורא תכלא, שצי ליה, ואכיל ליה, בגין דאורחוי הוא לשיצאה, ולמהוי אכיל, דהא ביה תליא שצו דכלא, מותא דכלא, ובגיני כך זאיהי אכיל, כל מה דאתדבק ביה לתתא.

רנה) וההוא נהורא חוורא דשריא עלוי, לא אכיל, ולא שצי לעלמין, ולא אשתני נהוריה. ועד אמר משה, כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא, ואוכלה ודאי, אכיל ושצי כל מה דשריא תחותי. ועל דא אמר ה' אלהיך, ולא אלקינו, ובגין דמשה, בההוא נהורא חוורא דלעילא הוה, דלא שצי ולא אכיל.

רנו) ת"ח, לית ליה (א) אתערותא, לאתדלקא האי נהורא תכלא, לאתאחדא בנהורא חוורא, אלא ועל ידי ישראל, דאינון מתדבקן ביה תחותי.

רנז) ות"ח, אע"ג דאורחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא, לשיצאה כל מה דאתדבק ביה תחותי, ישראל מתדבקן ביה תחותי, וקיימן בקיומא, הה"ד כי ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים. (ב) כי בה' אלקיכם, ולא אלקינו, בההוא

מסורת הוזהר

דרך אמת

(א) לקמן ע"ז כ"ז, (ב) וכן כפי' אחריו אלקיך דא שכינתא (א) כי ה' אלקיך אש אוכלה, לעיל דף ק"ג צי"ב ו"ש"ג, (ב) ואתם הדבקים, לעיל דף ק"ו צי"ג א' וש"ג.

חלופי גרסאות: א) נ"א אכיל ליה ושצי ליה, ב) נ"א ליג ואכיל ליה, ג) נ"א שיצו, ד) נ"א איהו, ה) נ"א אכלה חוה ודאי, ו) נ"א בגין דבההוא נהורא חוורא דלעילא הוה משה, ז) נ"א ליג על ידי ח נ"א דישאל, ט) נ"א דארחיה, י) נ"א ליג ביה, יא) נ"א אלקיכם וגו', יב) נ"א ליג בה', יג) נ"א אלקיכם כתיב ולא כתיב אלקינו, יד) נ"א מוסיף אלא בה' אלקיכם.

שלחובא דסלקא

הסולם

מאמר

אוכלה הוא. אוכלה ודאי, אכיל ושצי כל מה דשריא תחותי, וע"כ אמר משה כי ה' אלקיך הוא אש אוכלה, כי ודאי הוא אש אוכלה, ששורף ומכלה כל מה ששורה תחתיו. וע"ד אמר ה' אלקיך ולא אלקינו, בגין דמשה, בההוא נהורא, חוורא דלעילא הוה, דלא שצי ודא אכיל, וע"כ אמר משה ה' אלקיך אש אוכלה הוא, ולא אמר ה' אלקינו, משום שמשה היה מרכבה לאור הלבן ההוא שלמעלה, שהוא אינו שורף ואינו מכלה, שהוא מטעם הנ"ל שאין בו אחיזה לדינים. רנו) ת"ח לית ליה אתערותא, לאתדקא האי נהורא תכלא לאתאחדא בנהורא חוורא, אלא ע"י ישראל, בוא וראה, אין לו התעוררות לאור התכלת הזה, להדלק ולהתחבר באור הלבן, כי אם על ידי ישראל, דאינון מתדבקן ביה תחותי, שהם מתדבקים בו מתחתיו. דהיינו כמו הפתילה המתדבקת באור התכלת מתחתיו.

רנז) ות"ח אע"ג דאורחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כל מה

דאתדבק ביה תחותי: ובוא וראה, אע"פ שדרכו

שבור, אוכל תמיד ומכלה לאותו הדבר גם שתקנו לו, דהיינו הפתילה. דהא בכל מה דאתדבק ביה לתתא ושריא עלוי ההוא נהורא תכלא שצי ליה ואכיל ליה, כי בכל מה שאור התכלת נתדבק בו מלמטה, ושורה עליו, הוא מכלה אותו ושורף אותו. בגין דאורחוי הוא לשיצאה ולמהוי אכיל, דהא ביה תליא שצו דכלא מותא דכלא, משום שדרכו הוא לכלות ולאכול, כי בו תלויים, הכליון של הכל והמות של הכל. כי אור התכלת היס הנוקבא, ועץ הדעת, שהמות והשמדה נמשכים ממנה.

רנה) וההוא נהורא חוורא דשריא עלוי, לא אכיל ודא שצי לעלמין,

ולא אשתני נהוריה: ואותו אור הלבן השורה עליו, על אור התכלת, אינו אוכל ואינו משחית לעולם, ואורו אינו משתנה לשום צבע. כי אור הלבן הוא אור החסדים כנ"ל, ואור החסדים אינו משתנה ואינו מתעבה לעולם. גם אין בו שום אחיזה לדינים, וע"כ אינו שורף ואינו מכלה לעולם.

וע"ד אמר משה כי ה' אלקיך אש

(דפרי"י דף נ"א ע"א)

נהורא תכלא אוכמא, דאכיל ושצי, כל כִּמָּה דאתדבק ביה תחותיה, ואתון מתדבקן ביה וקיימי, דכתיב חיים כלכם היום.

רנח) ועל נהורא חוורא, שרייא לעילא נהורא וסתימא דאקיף ליה: ורזא עלאה הכא: וכלא תשכח בשלהובא דסליק, וחכמתין דעליונין ביה. אתא רבי פנחס ונשקיה, אמר בריך רחמנא (ב) דאיערענא הכא, אזלו עמיה דר' פנחס תלת מילין.

רנט) אהדרו רבי שמעון וחברייא. אמר רבי שמעון, הא דאמרן, רזא דחכמתא יִאִהוּ, ביחודא קדישא, יִדְבַּגְיִכּ הִיא בְּתִרְאָה דִּשְׂמַא קְדִישָׁא, יִאִהוּ נהורא תכלא אוכמא, וְדַתְאֲחִיד בִּיהִי, וְדִהוּא נְהוּרָא חוּרָא דְנִהִיר.

רס) ת"ח, לזמנין האי נהורא תכלא ד', וְלִזְמַנִּין ה', אלא בזמנא דלא מתדבקן ביה ישראל לתתא, וְלֹאֲדַלְקָא יִאִהוּ, לַאֲתֵאֲחֵדָא בְּנְהוּרָא חוּרָא, אִיהוּ

דרך אמת

(ב) שפגעתיה וזכה לידי לכה פה ולשמוע הדושים אלו. (ב) ס"ג א' ל"ז ב'.

חלופי גרסאות: א נ"א ליג כל, ב נ"א מאן ג נ"א ליג ביה, ד נ"א חחורוי, ה נ"א ליג מן ועל עד וכלא, ו נ"א סתימו, ז נ"א דתקיף, ח נ"א ורזי, ט נ"א אשתכח, י נ"א וחכמתא, יא נ"א דאיערענא יכ נ"א מוסיף בחייה, יג נ"א בג"כ, יד נ"א איהי, טו נ"א דאחייהוד, טז נ"א דאיהו, יז נ"א לאדלק, יח נ"א ביה.

שלהובא דסלקא

הסולם

מאמר

אור התכלת, והלבן, ואור הסתים המקיף בשלהבת העולה מהנר, וחכמות העליונים מרומות בו. אתא רבי פנחס ונשקיה, אמר בריך רחמנא דאיערענא הכא, אזלו עמיה דר' פנחס תלת מילין. בא רבי פנחס ונשק אותו לר' שמעון, אמר ברוך השם הרחמן שפגשנוכם כאן. הלכו עם ר' פנחס שלשה מילין.

רנט) אהדרו ר"ש וחברייא, אר"ש, הא דאמרן רזא דחכמתא איהו

ביחודא קדישא: חזרו ר"ש והחברים אחר שלוו לר' פנחס. אר"ש, זה שאמרנו הוא סוד החכמה ביחוד הקדוש, דבג"כ ה"א בתראה דשמא קדישא, איהו נהורא תכלא אוכמא, דאתאחיד ביה"ו, דהוא נהורא חוורא דנהיר. כי כמו כן, ה' אחרונה של השם הקדוש, שהיא הנוקבא, היא אור התכלת והשחור, המתחברת ביה"ו דהיינו ז"א, שהוא אור הלבן המאיר.

רס) ת"ח, לזמנין האי נהורא תכלא ד', ולזמנין ה': בוא וראה, לפעמים

אור התכלת הוא ד', ולפעמים הוא ה', אלא בזמנא דלא מתדבקן ביה ישראל לתתא לאדלקא ליה, לַאֲתֵאֲחֵדָא בְּנְהוּרָא חוּרָא אִיהוּ

שדרנו של אור תכלת שחור הזה, לכלות כל שנתדבק בו מתחתיו, עכ"ז, ישראל מתדבקן ביה תחותיו וקיימן בקיומא, הה"ד ואתם הדבקים וגו', ישראל נדבקים בו מתחתיו ונמצאים בחיים, וז"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם, בה' אלקיכם ולא אלקיננו, בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכיל ושצי כל מה דאתדבק ביה תחותיה, ואתון מתדבקן ביה וקיימי, בה' אלקיכם כתיב, דהיינו בהנוקבא, ולא כתוב בה' אלקינו, שאז היה המשמעות בז"א, שמשא מרכבה אליו כנ"ל, והיינו שאמר להם, ואתם הדבקים באותו אור התכלת והשחור, השורף ומללה כל מה שנדבק בו מתחתיו. ועכ"ז, אתם דבקים בו ואתם חיים, דכתיב, חיים כלכם היום. כי אור התכלת לא שרף ולא כלה אתכם.

רנח) ועל נהורא חוורא שרייא לעילא נהורא וסתימא דאקיף ליה,

ורזא עלאה הכא, ועל אור הלבן שורה למעלה אור סתום המקיף אותו, ויש כאן סוד עליון. שזה רומז על אור עליון המקיף על ז"א שהוא אור הלבן, שבו אין השגה תפיסא כלל. וכלא תשכח בשלהובא דסליק, וחכמתין דעליונין ביה, ותמצא הכל, דהיינו (דפריי דף נ"א ע"א)

בראשית

קנה

ד'. ולזמנא דמתערי ליה, לאתחברא עם נהורא חורא, כדין אקרי ה'.
רסא) זמנן דכתיב * כי יהיה נערה בתולה, נער (ב) דכתיב, בלא ה' מיט
בגין דלא אתחברת בדכורא, ובכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוקבא, ה'א לא
אשתכח, וסלקא מתמן, ואשתאר ד'.

רסב) דהא איהי כל זמנא דאתחבר בנהורא חורא דנהיר, אקרי ה'.
דהא כדין ס' כלא פ' אתחבר כחדא, י' איהי י'א אתדבקת בנהורא חורא, וישראל
מתדבקן י' בה, י' וקיימא י' תחותה, לאדלקא י' לה, וכדין כלא חד:
רסג) ודא הוא רזא דקרבנא, דתננא י' דסליק, י' אתער ליה, להאי נהורא
תכלא י' לאדלקא, י' וכד אתדלק, אתחבר * בנהורא חורא, ושרגא דליק
ביחודא חד.

רסד) ובגין דארחיה, דהאי נהורא תכלא לשיצאה, ולמהוי אכיל כל מה
דרן אמת

מסורת הזהר

(ב) שמות ל"ח ב'

א) כי יהיה נערה בתולה, (דברים כ"ב) ח"ב לה.
ח"ג קנה: ב) בגין דלא אתחברת בדכורא,

ח"ב לה: ג) דתננא דסליק אהער—לאדלקא, ח"א ע' ח"ג לה:
חלופי גרסאות: א) ב"א ודמתערי, ב) ב"א ליג ליה, ג) ב"א ורזא דמלה ול"ג מנלן, ד) ב"א מוסיף כתיב בית, ס) ב"א ה'
ו) ב"א דאתחברת, ז) ב"א חורר, ח) ב"א לא (ד"א), ט) ב"א ליג אתחבר, ונ"א כחדא אתחבר, י) ב"א איהו,
יא) ב"א אתדבקא, וב"א אתדבק, יב) ב"א בית, ונ"א ליה, ונ"א מוסיף בה לתתא, יג) ב"א וקיימי, יד) ב"א תחותיה, טו) ב"א ליה,
טז) ב"א סליק, יז) ב"א ואתער, יח) ב"א מוסיף לאדלקא ליה, יט) ב"א כד.

שלחובא דסלקא

הסולם

מאמר

בנהורא חורא, וישראל מתדבקן בה
וקיימא תחותה לאדלקא דה וכדין,
כלא חד, הנוקבא מתדבקת באור הלבן, וישראל
מתדבקים בה ועומדים מתחתיה להדליק אותה,
דהיינו ע"י המין שמעלים אליה, ואז הכל אחד,
כי ז"א והנוקבא נתחברו, וישראל המעלים מן
אל הנוקבא להדליק אותה, (כנ"ל דף קנ"ב ד"ה
והאי אתאחיד), ולחברה עם הז"א, שלולא המין
שלהם לא היתה מתחברה, נמצאים מתחברים
גם הם בהם, כי כל השיעור שהתחתון גורם
בעליון זוכה בו גם הוא, ואז נעשו קב"ה
ושכינתיה וישראל אחד.

רסג) ודא הוא רזא דקרבנא, דתננא
דסליק אתער ליה להאי נהורא
תכלא לאדלקא: וזה הוא סוד הקרבן. העשן
העולה מהמערכה, מעורר את אור התכלת להדלק,
וכד אתדלק אתחבר בנהורא חורא,
ושרגא דליק ביחודא חד, וכשנדלק, נתחבר
באור הלבן, והנר דהיינו השכינה, דולק ביחוד
אחד. שהיא מתדבקת באור הלבן ובהעשן ונעשו
שלשם אחד.

רסד) ובגין דארחיה דהאי נהורא תכלא
לשיצאה ולמהוי אכיל כל

איהו ד': בעת שישראל אינם דבקים
בה למטה, להדליק אותה ולחבר אותה באור
הלבן, היא נבחנת לאות ד', ולזמנא דמתערי
ליה לאתחברא עם נהורא חורא כדין
אקרי ה', ובעת שישראל מעוררים אותה
דהיינו שמעלים מין להתחבר עם אור הלבן, אז
נקראת ה'.

רסא) מנלן, דכתיב כי יהיה נערה
בתולה, נער כתיב בלא ה',
מאי טעמא, בגין דלא אתחברת בדכורא:
מאין לנו זה, משכתוב כי יהיה נערה וגו'
וכתוב נער במסורה, בלי ה', מהו הטעם, הוא
משום שלא נתחברה בזכר, ובכל אתר דלא
אשתכחו דכר ונוקבא, ה' לא אשתכח,
וסלקא מתמן ואשתאר ד', ובכל מקום
שאין שם זכר ונקבה, אין שם ה', וע"כ כתוב
נער בלי ה', והה' עלתה משם ונשארת הנוקבא
אז באות ד', המורה דלות ועניות.

רסב) דהא איהי כל זמנא דאתחבר
בנהורא חורא דנהיר אקרי
ה' דהא כדין כלא אתחבר כחדא: שהרי כל
זמן שמתחברת באור הלבן המאיר, היא נקראת
ה', כי אז הכל מחובר כאחד, איהי אתדבקת
(ד"ר דף ב"א ע"א * ע"ב)

דאתדבק ביה תחותיה, כד רעוא אשתכח, ושרגא דליק בחבורא חד, כדין כתיב, * כותפול אש ה' ותאכל את העולה וגו'. וכדין אתיידע, ג' דההיא שרגא דליק, בחבורא חד, וקשורא חד. נהורא תכלא אתדבק בנהורא חורא, ואיהו חד. האכיל תחותיה (ה) תרבין ועלוון, דמשמע דהא לא אכיל תחותיה, אלא בזמנא דאיהו וסליק, וכלא אתקשר ואתחבר בנהורא חורא, וכדין פ' שלמא דעלמין כלהו, וכלא י' אתקשר ביחודא חד.

רסה) ידלכתר דסיים לשיצאה תחותיה, האי נהורא תכלא. מתדבקן ביה תחותיה, כהני י' וליואי וישראל. אלין בחדוה דשיר, ואלין ברעותא דלבא, ואלין בצלותא. ושרגא דליק עלייהו, ואתדבקו נהורין י' כחד, ונהירין עלמין, וומתברכין עלאין ותתאין.

רסו) וכדין ב' ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. ואתם, אתם מבעי ליה, ו' אלא ו' לאוספא, י' על תרבין ועלוון, דאינון י' מתדבקין ביה,

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) וחפול אש ה' ותאכל וגו' מלכים א' י"ה.

(ב) סלכיס ועולות.

(ב) ואתם הדבקים, לעיל דף ק"ו ציון א' ושי"ג.

חלופי גרסאות: ה' ליג ביה כ"א ותרד, ונ"א ותרד אש מן השמים ותאכל, ג' נ"א דהא, ד' נ"א דאיהו, ט' נ"א ואכיל, ונ"א ליג דמשמע, ונ"א ואיהו ועלוון דהא לא אכיל, ונ"א דליק, ונ"א סליק ודליק, ח' נ"א ליג וכלא אתקשר, ט' נ"א מוסיף איהי שלמא, י' נ"א כלא, ונ"א וכלהו, י"א נ"א אתקשרו, ונ"א ולא תקשרא, יב' נ"א לבתר, יג' נ"א וליואי, ונ"א ליואי, יד' נ"א בחד, טו' נ"א ומתברכין, טז' נ"א ליג אלא, יז' נ"א ואיו, ונ"א לאוספא תרבין ועלוון, יח' נ"א ליג על (ר"ם), יט' נ"א מתדבקן.

מאמר

הסדרים

שלחובא דסלקא

מה דאתדבק ביה תחותיה כד רעוא אשתכח ושרגא דליק בחבורא חד: ומשום שדרכו של אור תכלת הזה לכלות ולשרוף כל מה שנתדבק בו מתחתיו, או כאשר נמצא עת רצון והנר דולק ביחוד אחד, כדין כתיב ותפול אש ה' וגו' וכדין אתיידע דההיא שרגא דליק בחבורא חד וקשורא חד, או כתוב ותפול אש ה' ותאכל את העולה וגו'. ואז, כאשר נשרף הכל מתחתיו, נודע שהנר, דהיינו השכינה, דולק בחיבור אחד. ויחודאחד. כינהורא תכלא אתדבק בנהורא חורא וראיהו חד. מבאר איך הם אחד, ואומר אור התכלת שהיא הנוקבא, נתחבר עם אור הלבן, שהוא ז"א, ונעשו שניהם אחד. וכן אור התכלת אכיל תחותיה תרבין ועלוון, דמשמע דהא לא אכיל תחותיה אלא בזמנא דאיהו וסליק, וכן אור התכלת אוכל ושרף מתחתיו חלבים ועולות, שמשמע שאינו אוכל ושרף מתחתיו אלא דוקא בזמן שהיא עולה לאחר הלבן. נמצא, וכלא אתקשר ואתחבר בנהורא חורא, וכדין שלמא דעלמין

כלהו, וכלא אתקשר ביחודא חד, ונמצא שהכל, דהיינו העשן ואור התכלת, נקשר ונתחבר באור הלבן, ואז נמשך השלום בכל העולמות, והכל נקשר ביחוד אחד. רסה) ולבתר דסיים לשיצאה תחותיה, האי נהורא תכלא מתדבקן ביה תחותיה כהני וליואי וישראל: ואחר שאור התכלת גמר לשרוף ולכלות הכל מתחתיו, באים ומתדבקים בו אז, כהנים ולוים וישראלים, אלין בחדוה דשיר, ואלין ברעותא דלבא, ואלין בצלותא, אלו בחדוה של שירים, שהם הלויים המשוררים. ואלו בכוונת הלב, הם הכהנים. ואלו בתפלה, הם ישראל, ושרגא דליק עלייהו, ואתדבקו נהורין כחד, ונהירין עלמין ומתברכין עלאין ותתאין, והנר דהיינו השכינה דולק עליהם ומאירה. ומתדבקים האורות כאחד, כנ"ל, והעולמות מאירים, והעליונים ותחתונים מתברכים. רסו) וכדין, ואתם הדבקים וגו' ואתם אתם מבעי ליה, אלא ד' לאוספא על תרבין ועלוון: ואז נאמר על ישראל

(דסו"י דף ג"א ע"ב)

ואכלין ושצאן. ואתון מתדבקן ביה, בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכלא. ואתון קיימין, ההי'ד חיים כלכם היום.

רסז) כל גוונין ⁶ טבין לחלמא, בר ימחכלא, ידאיהו אכיל וישצי תדיר, יואיהו אילנא ידביה ומותא ושריא על עלמא תתאה, ובגין דכלא ⁸ שריא תחותיה, איהו ⁹ אכיל ושצי.

רסח) ואי תימא, הכי נמי שריא בשמיא לעילא, וכמה חילין אינון לעילא, י' וכלהו י' קיימי. תיח, כל אינון דלעילא בההוא נהורא י' תכלא י' אתכללן. אבל תתאי לאו הכי, דאינון מלה ¹⁰ גסה, ¹¹ עלמא דקיימא ושריא י' עליה, ובג'כ אכיל ושצי לון, ולית י' לה מלה י' אחרא לתתא בעלמא, דלא אשתצי, בגין דנהורא תכלא שצי, לכל מה דקיימא עליה.

דרך אמת

(א) שלח לך קע"ה א' כר"מ.

חלופי גרסאות: א' נ"א מוסיף ותכלת וארגמן [תנן]. ונ"א תנא. כ' נ"א חכלא. ג' נ"א דהא איהו. ד' נ"א ישצי. ה' נ"א ואיהו. ו' נ"א די ביה. ז' נ"א דמותא וליג דביה. ח' נ"א קיימי. ט' נ"א שצי ואכיל. י' נ"א חילין. י"א נ"א יכלהו (אח"ל). י"ב נ"א שצי ואכיל. י"ג נ"א ליג חכלא. י"ד נ"א אתכללן. טו נ"א אחרא לתתא. ול"ג גסה. ונ"א אחורא לתתא (אח"ל). טז נ"א על מה. ונ"א עליה. יז נ"א עליהו. יח נ"א ליה. י"ט נ"א ליג אחרא לתתא.

מאמר

הסולם

שלחובא דמלקא

ישראל, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, ושואל, כתוב ואתם, עם ו' בתחלת המלה, הלא אתם, צריך לומר, דהיינו בלי ו'. ומשיב, אלא ו' הוא להוסיף על מעלת החלבים והעולות, דאינון מתדבקין ביה ואכלין ושצאן, ואתון מתדבקן ביה בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכלא, ואתון קיימין ההי'ד חיים כלכם היום, כי החלבים ועולות המתדבקים באור התכלת ונאכלים ונשרפים, ואתם מתדבקים באור התכלת שחור, השורף ואוכל, ואתם חיים. וז' חיים כלכם היום. וחוספה זו מרומזת בה' של ואתם.

רסז) כל גוונין טבין לחלמא בר מתכלא, דאיהו אכיל ושצי תדיר, ואיהו אילנא דביה מותא: כל הצבעים הנראים בחלום סימן טוב הם, לבד מצבע התכלת, שהוא אוכל ומכלה תמיד, והוא האילן שבו המות, דהיינו הנוקבא, שהיא עץ הדעת טו"ר, כנ"ל. ושריא על עלמא תתאה, ובגין דכלא שריא תחותיה, איהו אכיל ושצי, והוא שורה על עולם התחתון, דהיינו עוה"ז ומשום שחבל שורה מתחתיו, הוא אוכל ומכלה אותם. רסח) ואי תימא, הכי נמי שריא בשמיא לעילא, וכמה חייקין אינון

לעילא וכלהו קיימי. ואם תאמר, היא דהיינו הנוקבא דו"א, שורה ג"כ בשמים ממעל, דהיינו בעולם האצילות, וכמה צבאות הם בביע' המתפשטים מהנוקבא, ועכ"ז הם חיים וקיימים, ואיך אתה אומר, שאור התכלת, שהיא הנוקבא דו"א, אוכל ומכלה כל מה שמתחתיה. ת"ח כל אינון דלעילא בההוא נהורא תכלא אתכללן, אבל תתאי לאו הכי דאינון מלה גסה, עלמא דקיימא ושריא עליה: ומתרג' בוא וראה, כל אלו הצבאות של מעלה, דהיינו בג' עולמות ביע' שלמעלה מעוה"ז, הם נכללים באור התכלת עצמו, ואינם מתחתיו, אבל התחתונים מעוה"ז, אינם כן, אינם נכללים באור התכלת עצמו, כי הם דבר הגס, שהעולם עומד ושורה עליו, כלומר שנאחו בו ומתקיים על ידו כהאור בהפתילה כנ"ל. וזולתו לא היה העולם מתקיים. ובג"כ אכיל ושצי לון, ולית לה מלה אחרא לתתא בעלמא דלא אשתצי, בגין דנהורא תכלא שצי לכל מה דקיימא עליה. וע"כ, אוכל ומכלה אותם, ואין לך דבר למטה בעולם התחתון, שלא יכלהו משום שאור התכלת מכלה כל מה שמתחתיו.

רסט) א^ה בארבעין וחמש (ה) גווי זיני (ג) זיני, נהורין, אתפליג עלמא.

דרך אמת

(ה) מלאן עד ברוא עלאה שדף כ"ב א' הודפס שנית כפקודי רכ"ח ב'. (ג) מיני מראות נחלק העולם פקודי רכ"ח ב'.

חלופי גרסאות: א' אה"ל כתב מכאן ועד ברוא עלאה שדף כ"ב ע"א הורסס שנית בפקודי רכ"ח א', כ נ"א זיני גוויני.

מסרת הוהר

(א) כמ"ה גוויני זיני נהורין, תמצא כל המאמר הזה בלשונו, עד וסלקין ומליין לשבע ימין, בח"ב רכחו

במ"ה גוויני זיני נהורין

הסולם

מאמר

מאמר במ"ה גוויני זיני נהורין אתפליג עלמא

העליונים ממנה, ואינן שלה. אבל המלכות שבה נבחנת למדת הדין להיותה בחינתה עצמה, שמדת הדין שורה עליה מצמצום הראשון. ונודע שסוד הפרסא שבמקום החוזה דכל פרצוף, ה"ס עלית המלכות מסיום הפרצוף למקום החוזה שבו. (כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה אות ס"ז ובפרטיות כן הוא בכל פרצוף עש"ה) ולפיכך כל חציו התחתון של הפרצוף נבחן לבחינת מלכות שלו, כי המלכות שבהפרסא שולטת עליו. ולפי"ז נמצא שמחזה ולמטה דפרצוף מלכות שבה, אפשר לחשוב לה' ספירות תחתוניות שבה דהיינו ב"ש ת"ת ונהי"מ. וע"כ אומר כאן שחסרים לה' גוויני נהורין. ואפשר לחשבם לספירה אחת, כי המלכות דמלכות כבר שולטת במקום הפרסא שבחזה, וכל ה"ס הללו כאחת הן, וע"כ אומר שם שחסר לה רק שער אחד. והנה נתבאר שבפרצוף המלכות אין שם אלא מ"ה נהורין, מה"פ כח"ב תו"מ שבה המלבישים זה על זה. מטעם שבפרצוף החמישי שלה חסר מדת הדין, שהם ה"ס תנהי"מ שמחזה ולמטה, ואין שם אלא מבחינת מדת הרחמים שלו. שה"ס מחזה ולמעלה. אבל הבינה יש לה נ' שערים. כי גם מחזה ולמטה דפרצוף החמישי שלה נבחן ג"כ למדת הרחמים, כי הבינה כולה הוא רחמים וכן ז"א, כי ודע שמטרת המאמר שלפנינו הוא לבאר בדיוק, מקום חטאו של אדה"ר בעץ הדעת, וענין פיתוי הנחש מה הוא. ולפיכך מצוין בתחילת המאמר בדרך כלל מקום חסרונה של המלכות, דהיינו החסרון של חצי פרצוף התחתון של מלכות שלה, שאין לה רק מ"ה גוויני זיני נהורין, ואח"ז מבאר שז"א יש לו נ' בחינות אורות בשלמות. כי יש לו ה' פרצופים כח"ב תו"מ בשלמות, שאפילו פרצוף המלכות שלו יש לה ע"ס, דהיינו שיש לו מלכות דב' סטריין, הן סטרא דרחמים שמחזה ולמעלה והן

מטרא

רסט) בארבעין וחמש גוויני זיני נהורין אתפליג עלמא

ומיני אורות נחלק העולם, שהיא הנוקבא דז"א. פירוש. הבינה נקראת מ"י, והנוקבא נקראת מ"ה. כנ"ל (בהקדמת הוהר דף י"ב אות יוד) שאומר מ"י קצה השמים לעילא ומ"ה קצה השמים לתתא. והטעם שהנוקבא נקראת מ"ה. הוא להורות שחסרים לה ה' שערים האחרונים מנ' שערי בינה, ואין לה אלא מ"ה שערים. כי סוד נ' שערי בינה, הם ה' ספירות כח"ב תו"מ, שכל אחת מהן כלולה מעשר, שה"ס ה' פרצופין שלימים, המלבישים זה על זה. אבל הנוקבא, אין לה רק חציה של פרצוף המלכות שלה, דהיינו מחזה ולמעלה, וחצי פרצוף התחתון של המלכות, דהיינו מחזה ולמטה. אין לה, ונבחן. שיש לה ארבעים שערים מד' הפרצופין, כח"ב ות"ת, וחמשה שערים מפרצוף המלכות, שהם מחזה ולמעלה, והם ביחד רק מ"ה בלבד, כי חסר לה חצי פרצוף התחתון של המלכות. גם נודע שד' הספירות חו"ב תו"מ ה"ס ד' צבעים לבן אדום ירוק שחור, וז"ש במ"ה גוויני זיני נהורין אתפליג עלמא, דהיינו הנוקבא, כי חסרים לה ה' גוויני תתאין. ומ"ש זי"נ, ואינו מסתפק לומר במ"ה גוויני, הוא משום שגם עשרה כתרים נכללים במ"ה נהורין הללו, והכתר הוא למעלה מכל צבע, ועל בחינת הכתרים שבהם, אומר זיני נהורין, כי אינם בכלל גווינים.

ולא יקשה לך מ"ש לעיל (בהקדמת הוהר דף מ"ד אגליפו) שהם מ"ט שערים בהנוקבא, ורק שער א', מלכות דמלכות, חסר לה, וכאן אומר שאין לה רק מ"ה גוויני זיני נהורין וה' בחינות חסרות לה. והענין הוא, כי ב' בחינות עקריות הם בהמלכות, שהן ט"ס ראשונות שבה והמלכות שבה. הט"ס ראשונות שבה נבחנות למדת הרחמים. להיותן באות מהתכללות

(דטויי דף נ"א ע"ב)

בראשית

קנט

שבעה מתפלגין, לשבעה תהומין. כל חד בטש בתהומא דיליה, ואבנין
 מתגלגלין בגו תהומא. ועייל ג'הוא נהורא, באינון אבנין, ונקב לון, ומיא
 נפקו בהו, ושקעין כל חד וחד, על תהומא, וחפייא לתרין סטריין.
 (ער) נפקו מיא באינון נוקבין, ועאל נהורא ובטש לארבע סטרי תהומא,
 מתגלגלא נהורא בחברתה, ואערעו בחד. ופלגין מיין.

חלוסי גרסאות: א נ"א מתגלגלן. ב נ"א ליג בגו תהומא. ג נ"א היא. ד נ"א ונקיב. ונ"א ונקבי. ס נ"א נפקי.
 ונ"א נפקין. ז נ"א ושקעי. ח נ"א מוטיף וחפייא ליה. ט נ"א נפקי. י נ"א בחברתה. יא נ"א בחברתיה. יב נ"א מיא.

סאמר

הסולם

במ"ה נווני זיני נהורין

סטרא דדין שמחזה ולמטה. כמ"ש בדיבור הסמוך. ואח"ז הולך ומבאר פרטי בנין הנוקבא, וסדרי
 זווגה עם ז"א, ומציין בכל פרט את התוצאות
 המגיעות מכה חסרון מדת הדין של פרצוף
 המלכות שלה. שמוה בא לבאר מקום החטא של
 עצה"ד, וטעמו, כמ"ש באות רפ"ה ואילך.
 שבעה מתפלגין לשבעה תהומין, כל
 חד בטש בתהומא דיליה: ז'
 ספירות מתחלקים לז' תהומות, כל אחד הכה
 בתהום שלו. פירוש. ז"א מכונה בשם שבעה,
 או ז' תחתונות, דהיינו חג"ת נהי"מ, כי אפילו
 בעת גדלות שמשג חב"ד, אינם ג"ר אמיתיים,
 אלא החג"ת שלו נעשו לחב"ד כנודע. ונמצא
 בגדלות שיש לו עשר ספירות, עוד אין בו
 יותר מו' ספירות חג"ת נהי"מ, אלא החג"ת נעשו
 לחב"ד, ונק"י לחג"ת, ובאו לו נה"י הדשים, והם
 ע"ס. גם נודע שדרך יציאת כל מדרגה הוא
 שאור העליון הכולל ט"ס, מכה על המסך
 שבהמלכות ומעלה או"ח המליבש את אור
 העליון ממטה למעלה, ואלו נבחנים לע"ס דראש
 המדרגה, ואח"כ מתהפך המסך שבמלכות והע"ס
 דאוי ואו"ח שבראש מתפשטים ממעלה למטה
 אל הגוף.

וויש שבעה, דהיינו חג"ת נהי"מ דז"א,
 מתפלגין לז' תהומין, כי נכללים זה מזה,
 ויוצאים ז' פרצופין חג"ת נהי"מ, שיש בכל
 אחד מהם ז' ספירות חג"ת נהי"מ, ונמצא שיש
 בכל פרצוף בחינת מלכות הנקראת תהום, ומהם
 ז' מלכיות, המכונות ז' תהומות. כל חד בטש
 בתהומא דיליה, כל אחד מכה בתהום שלו,
 דהיינו בהמלכות, ומעלים ע"ס דאוי"ח ומליבשים
 הע"ס דיושר, והם הנקראים ע"ס דראש. ואח"ז
 ואבנין מתגלגלין בגו תהומא, ועייל
 ההוא נהורא באינון אבנין ונקב לון

(דטויי דה נ"א ע"ב)

דהיינו

רעא) ואחידן כל אינון שבעה בשבעה תהומי, וכראן בחשוכי תהומא. וחשוכי אינון אתערבי בהון, וסלקין מיא ונחתין, ומתגלגלין באינון

חלופי גרסאות: א גי'א ואחידין, ב גי'א ושראן, ג גי'א ושראן, ד גי'א תהומיא, וגי'א תהומי, ז גי'א מתערבי, ח גי'א בהו, ו גי'א סלקן מיין, ז גי'א מתגלגלין.

מאמר

הכולם

במ"ח גוויי זיני נחורין

החסדים, אבל נבחנים לכלים ארוכים, כלומר שראים לקבל הארת החכמה, הפכונה ארוכה. באופן, שבגיר שבהם חויב תו"מ, יש אור החכמה ממש, דהיינו חכמה דאור ישר. אבל בחויג תו"מ דו"א, אין שם אלא חסדים ובהנוקבא, יש רק הארת חכמה, הנמשכת מבינה שחורה להיות חכמה ע"י עלייתה לא"א, ואינה חכמה ממש כמו בגי'.

ונודע שהעלין כולל בתוכו את כל התחתונים ממנו, להיותם עוברים על ידו ומשפיעים להתחתונים, וכיון שעברו דרכו, נשארים בו, כי אין העדר ברוחני, וע"כ נמצאים שורשיכל תחתון בהעלין ממנו. (כמ"ש בתלמוד ע"ס שיצור ב' בהסתכלות פנימי דף ע"ד"ה וטעם ע"ש) ולפיכך נבחנות כל אחד מהג"ר, שיש בו עשר ספירות שלימות, כח"ב חג"ת נהי"מ, כח"ב יש להם מעצמם, כי ד' בחינות שלהם הם חויב תו"מ, וחג"ת יש בהם מד' בחינות חויג תו"מ דו"א, ונהי"מ מד' בחינות חויב תו"מ של הנוקבא. אבל ז"א כבר חסר כח"ב, כי ד' בחינותיו הם חויג תו"מ הנקראות חג"ת, אלא להיותו כולל את הנוקבא, הרי יש לו ג"כ נהי"מ דנוקבא, וע"כ נבחן לשבעה ספירות חג"ת נהי"מ אבל הנוקבא, כבר חסרה החסדים המרובים שבחג"ת, כי חויג דו"א נתמעטו אצלה לנ"ה, וע"כ אין בה אלא נהי"מ בלבד, והוא נקרא משום זה ד' להורות שאין בה אלא ד' ספירות נהי"מ, וחסרה מו"ס ראשונות כח"ב חג"ת. ולפיכך מכנה הזהר כאן את ז"א במספר שבעה, ואת הנוקבא במספר ארבע.

רעא) ואחידן כל אינון שבעה בשבעה תהומי וכראן בחשוכי תהומא:

ואחזים: כל שבעה הספירות דו"א בשבע מלכיות שלהם, כי כל אחת כלולה מז' וע"כ יש בכל אחת מהם ספירת המלכות, וז' מלכיות הללו נבחנות לקו שמאל דו"א. והן כורים בחשך את התהום שהיא הנוקבא דו"א. כלומר שמשפיעים אליה הארת השמאל מנקודת השודק, שבאמא שהי"ס חשך כג"ל

דהיינו שמכה לד' הבחינות חויב תו"מ שבהמלכות הכוללת, שהיא הנוקבא דו"א. ועל ידי הכאה זו נאצלות הע"ס חויב תו"מ, של הנוקבא. מתגלגלא נהורא בחברתה, ואערעו בחד, ופלגין מיין, כל אור מד' הבחינות, נכלל בחבירו, בשעת ההכאה ונעשו בה ד' פרצופים שבכל אחד חויב תו"מ, המלבישים זה על זה (כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך בזווג דהכאה לצורך בנין ז"א ע"ש) ונפגשים בצד אחד של המלכות, דהיינו רק בהמלכות דמדת הרחמים. המספקת לחצי פרצוף שמחזה ולמעלה, (כנ"ל דף קנ"ח ד"ה בארבעין) ולפיכך, ופלגין מיין, המים, שהם האורות המושפעות לה מן ז"א, מתחלקים בה, ואינה מקבלת אלא החלק מחזה ולמעלה של כל פרצוף. כי מטעם שחסר בה צד המלכות דמדת הדין, אינה יכולה לקבל את החלק שמחזה ולמטה מן ז"א, כי אינו מאיר אלא על המלכות דמדת הדין. כנ"ל ע"ש.

והטעם שבאצילות ז"א אומר שבעה, שהם חג"ת נהי"מ, וכאן בהנוקבא אומר רק ארבע סטרי, הענין הוא, כי ב' ירירות יש בד' הבחינות חויב תו"מ. כי חויב תו"מ ממש, אינם אלא בגי'ר, אבל ב"א ירדו חויב ונעשו בולחסד וגבורה, דהיינו לבחינת חסדים, ונבחנים ד' הבחינות שבו לחויג תו"מ, ובהנוקבא, יורדים ירידה שניה, כי חויג דו"א נעשו בה לנצח והוד, והתית דו"א ליסוד, וע"כ ד' בחינות שבה נבחנים לנצח הוד יסוד ומלכות. באופן שבגיר הם חויב תו"מ. ובז"א הם חויג תו"מ. ובהנוקבא הם נהי"מ. וההפך ביניהם רב מאד. כי חויב הם חכמה ממש ובינה ממש, אבל בז"א שנעשו לחויג, ירדה החכמה ובינה ונעשו לחסדים וגבורות, כי הכלים שלו אינם מקבלים עוד חכמה. אבל חסדים יש בהם בשפע גדול, שז"ס שמכנים את החג"ת לכלים רחבים, כי מדת הרוחב רומזת על החסדים, ומדת האורך על חכמה. וכשירדו להנוקבא ונעשו לנצח והוד, כבר נתקצרו הכלים, כלומר שנצטמצמו משפע (דמו"י דף ג"א ע"ב)

בראשית

קסא

נהורין, ואתערבו כחדא. נהורין, וחשוכין, ומיין. ואתעבידו מנייהו נהורין דלא יאתחזאן, וחשוכאן.

רעב) בטש כל יחד בחבריה, ומתפלגין לשבעין וחמש צנורי תהומא, ובהו נגדן מיא. כל צנורא וצנורא סליק בקליה, וואודעוען תהומין, וכד

חלופי גרסאות: א נ"א ואתערבן. ב נ"א בחדא. ג נ"א אתחזיין. ד נ"א חשוכן. ונ"א וחשוכאן. ס נ"א מוסיף חד וחד. ז נ"א תהומי. ונ"א תהומין. ח נ"א נגדין. ונ"א נגדי. ט נ"א מיין. י נ"א ואתעוען. ונ"א אודעוען.

בפי"ח גונוני זיני נהורין

הסולם

מאמר

מבחינת ז"א בעיקר, וע"כ נבחן שהם ע"ה צנורות. ומחזה ולמטה הוא בחינת הנוקבא בעיקר, וע"כ הם שס"ה גידין. וטעם המספרים הוא, כי כל זווג נוסף מכפיל בעשרה (כמ"ש להלן באות רפ"א ד"ה שבעה) וע"כ הם מתחלקים לע"ה צנורות התהום, כי הו' תהומות, שהם ז' מלכיות דז"א נעשים ע' וכן נכפלה כל ספירה שלו, והם שבע מאות. והתהום דנוקבא לא נעשה עשרה, אלא חמשה. והוא מטעם שחסר לה חצי המלכות דמדת הדין, וחסרה משום זה, חמשה צנורי תהומא, השייכים לחצי המלכות הו' דמדת הדין. ובהם נמשכים המים, דהיינו האורות. כי מע' צנורות התהום דז"א מושפע לחמשה צנורות התהום של הנוקבא, ומחמשה צנורות התהום של הנוקבא מושפע לכל המציאות. והטעם שנקראים צנורות, הוא כי כל מדרגה אינה משפיעה רק בהתהום שלה, דהיינו בהמלכות, וע"כ נקראים התהומות בשם צנורות, דהיינו מושכי השפע מעלין לתחתון. וטעם מספר שס"ה יתבאר להלן.

כל צנורא וצנורא סליק בקליה ואודעוען תהומין. כל צנור וצנור עולה בקולו ומודעועים התהומות, דהיינו התהומות של המקבל. פירוש כי נותן טעם למה אין בהנוקבא רק חמשה תהומות, ואומר, שכל צנור וצנור של ע' צנורות דז"א עולה להשפיע בקול שלו המיוחד. פי' המשפיע, שהוא ז"א נקרא קול, והנוקבא המקבלת, נקראת דיבור. וב' מיני השפעות יש בז"א, שהם מכונים ב' קולות, (א) קול דמדת רחמיים, דהיינו בינה, המשפיע בחצי המלכות דמדה"ר, הנקראת דיבור. (ב) קול דמדת הדין, דהיינו מלכות דמה"ד הנבללת בו המשפיע בחצי המלכות דמה"ד. כי בז"א יש ב' בחינות המלכיות (כנ"ל דף קנ"ט ד"ה וז"ש ע"ש) ולפיכך יש בז"א צנורות אשר הקול שלהם הוא

(כנ"ל ב"א דף ק"ח ד"ה חשך), ובוה נחקה הנוקבא בטוד החשך דאמא. שהסו"ה ב"אר ח'פרוה ש"רים כ"רוה, וגו' שהר"ת של מלות הללו הוא אותיות בחשך. כי בא"ר היא הנוקבא חפרוה ש"רים, היינו חג"ת דז"א המכונים שרים, ונבחנים לז"ס כנ"ל. והמשכת החשך דאמא ה"ס החפירה והחקיקה של ז"א. וחשוכי אינון אתערבי בהון וחשכות הללו נתערבו בכל ספירות הנוקבא. וסלקין מיא והמים עולים ממטה למעלה, כלומר אור החסדים הנקרא מים, שה"ס טו ימין, מאיר תחילה ממטה למעלה בסוד נקודת החולם. ונחתין ומתגלגלין באינון נהורין, ואח"כ יורדים החסדים לקו שמאל, ומתחברים שם בהאורות דשמאל, דהיינו באור החכמה שבסוד נקודת השורק. ואע"פ שאור זה הוא חשך שם, אבל הוא מטעם, שאין החכמה יכולה להאיר בלי לבוש החסדים, ונמצא עתה בעת שהחסדים יורדים לקו שמאל, חוזר ונתעורר שם הארת החכמה ומתגלגלים זה בזה. ואתערבו כחדא נהורין וחשוכין ומיין, ואתעבידו מנייהו נהורין דלא אתחזאן, וחשוכאן. ומתערבים ביחד, אורות וחשכות ומים, ונעשה מהם האורות שאינם נראים, שהם חשכים. כלומר, שמתחללות הו' של האורות והחשכות והמים זה בזה, נבנה פרצוף הנוקבא דגדלות, הנבנת משום זה, לאורות שאינם נראים וחשכים, ונקראת בשם אספקלריא שאינה מאירה.

רעב) בטש כל יחד בחבריה, ומתפלגין לשבעין וחמש צנורי תהומא, ובהו נגדן מיא: הכה כל אחד מ' תהומות דז"א, בהבחינה שנגדו בהתהום דנוקבא, ומתחלקים לע"ה צנורות התהום, ובהם נמשכים מים, שהם האורות. פירוש. הקומה היוצאת מזווג זה, מתחלקת על החנה, שמחזה ולמעלה הוא (דשו"י דף ג"א ע"ב)

ההוא קלא אשתמע, כל תהומא פֿקרי לחבריה ואמר, פליג מימך כֿואעול בך. ההיֿד אֿתהום אל תהום קורא לקול צנוריק.

רעג) תחות אלין, תלת מאה גֿישתיֿן וְחמשה פֿגֿידין, מנהון חוורין, מנהון אוכמין, מנהון סומקין, אֿתכלילו דא בדא, ואתעבידו גוון חד. ואינון גידין אתרקומו בשבע עשרה רשתות. וכל חד, רשת גידין אֿקרי, אֿתרקומו דא בדא, ונחתין בשפולי פֿתהומי. תחות אלין, תרין רשתין קיימין, כחזיו דפרזלא, ותרין רשתין אחרנין יֿכחזיו יֿדנחשא.

מסורת הזהר

דרך אמת

פ) נורות קטנים מתפשטים לכל דֿ זולת נורות (א) תהום אל תהום קורא, תהלים מ"ב. הגדולים שבאלינות ומכשרי חזוה אלוה שכמו שיש כאלם גידיים קטנים וגדולים.

חלופי גרסאות: א) גֿיא קארי, ב) גֿיא ואיעול, ג) גֿיא ותמנין ד גֿיא ליג וחמשה, ונ"א וחמש, ס) גֿיא אתכלילן, ונ"א אתכלילן. ו) גֿיא ואינון, ז) גֿיא אתקרי, ח) גֿיא אתקיימו, ונ"א אתרקומו, ט) גֿיא תהומא, י) גֿיא בחיוו, יא) גֿיא בחיוו, יב) גֿיא נחשא.

בפ"ה גווני זוני נחורין

הסולם

מאמר

הנוקבא קבלו את שפעם, משום שיש לה שם כלי קבלה מתוסנים, והחמשה שמחזה ולמטה לא יוכלו לקבל שפעם, שאין שם כלי קבלה מתוקנים. וע"כ נמצא שמספר הצנורות הם ע"ה, ע' לז"א ורק ה' להנוקבא, דהיינו רק החמשה שמחזה שלה ולמעלה. כמבואר.

רעג) תחות אלין, תלת מאה ושתין וחמשה גידין, מנהון חוורין

מנהון אוכמין מנהון סומקין: תחת אלו

ע"ה צנורות, יוצאים ספיה גידיים, מהם שהם לבנים, מהם שחורים, ומהם אדומים. אֿתכלילו דא בדא

ואתעבידו גוון חד. נכללו זה בזה ונעשו לצבע

אחד. פירוש. כי כבר נתבאר לעיל ד"ה בטש,

שבחינת מחזה ולמטה דקומת הווג הנ"ל הוא

כולו מבחינת הנוקבא בעיקר, אלא רק שבו

התכללות מז"א. ומסרם הווג היה בה ד' פרצופין

מסוד ד' סטרי תהומי, שכל אחד היה בו עשרה

ספירות, אלא פרצוף הדי' לא היה בו אלא ה'

ספירות שמחזה ולמעלה בלבד. כנ"ל ע"ש. וע"כ

עתה שכל ספירה נכפלה לעשרה בסוד הווג,

הרי נעשו ש"ג, והתכללות שבו מז"א, דהיינו

מחזה ולמעלה, ששם מאיר י"ה של הקומה,

שהיא בגי' ט"ו, היא נוספת על מספר ש"ג והם

סס"ה. ומה שחושב רק ג' גוויין שהם לבן

אדום שחור, הוא להורות שחסר כאן, גוון ירוק

כאן אלא מחזה ולמעלה כנ"ל.

אנון גידין אתרקומו בשבע עשרה

רשתות

הוא ממדה"ר, ויש בו צנורות שהקול שלהם הוא ממדה"ד. ויש כל צנורא וצנורא סליק בקליה, מהם בקול דמדת הרחמים, ומהם בקול דמדת הדין, ולפיכך, ואודעזען תהומין, היינו התהומין של הנוקבא, שחסרים מחצי המלכות דמדת הדין, הם מזדעזעים, כי אין להם מקום לקבל אותם הקולות דמדה"ד. וכד

ההוא קלא אשתמע כל תהומא קרי לחבריה ואמר, פליג מימך ואעור בך, ה"ה"ד וכו', וכשנשמע קול תהום דמדה"ד, כל תהום

קורא לחברו ואומר, חלוק את מימך ואכנס בך. פירוש.

כי ע' תהומות דז"א כלולים זה מזה, ויש בכל

אחד ב' מיני קולות, וכן העשרה תהומות של

הנוקבא כלולים זה מזה, ולפיכך כל תהום מע'

צנורות התהום דז"א, קורא לתהום שכנגדו

בהנוקבא, שיחלוק את השפע שהוא יתן לו

דהיינו שיקבל רק לחצי התהום שמחזה ולמעלה,

ששם שולטת חצי המלכות דמדת הרחמים, ולא

יקבל השפע השייך לחצי התהום שמחזה ולמטה.

ששם אין המלכות מתוקנת. כי חסר לה תקון

חצי המלכות דמה"ד, השייכת להמקום שמחזה

ולמטה, וע"כ חלק זהו הוא בחסרון אצלה, כנ"ל.

ווי' תהום אל תהום קורא, דהיינו תהום

של הז"א קורא להתהום שכנגדו בהנוקבא,

לקול צנוריק, בעת שנשמע קול הצנורות

דמדת הדין, והוא קורא לו ואמר פליג מימך

ואעור בך, כנ"ל. ונמצא שעשרה תהומות של

הנוקבא נתחלקו, שהחמשה שמחזה ולמעלה של

(דמ"י דה ג"א ע"ב)

רעד) * תרין כרסוון, ⁶ קיימי עלייהו, חד מימינא, וחד משמאלא, כל אינון רשתין כמתחברן כחדא, ⁷ ומיין נחתין מאינון צנורין, ועאלין באלין רשתין. אינון תרין כרסוון, חד ⁸ כרסיא דרקיעא אוכמא, וחד ⁹ כרסיא דרקיעא ⁶ 'ססגונא.

דרך אמת
 (6) רקיע שיש לו גוון תחש אשר תרגומו ססגונא ששש ומתפאר בגוונין הככה שלו.
 מסורת הזהר
 (א) תרין כרסוון, לעיל בראשית א' דף קי"א ציון א' וש"ב.
 חלופי גרסאות: א ג"א קיימין, כ ג"א מתחבראן, ג ג"א כחד, ד ג"א ל"ג ומיין, ו ג"א ומחתי ול"ג ומיין, ס ג"א כרסיא, ו ג"א כרסיא, ז ג"א ססגונא.

מאמר
 רשתות, וכל חד רשת גידין אקרי: אלו שס"ה גידין נרקמו בי"ז רשתות, שכל אחד מהם נקרא רשת גידין. אתרקימו דא בדא ונחתין בשפולי תהומי, נרקמו זה בזה ויורדים בסוף התהום, כלומר שנעשו לבחינת יסוד שהוא המסיים את הקומה. תחות אלין, תרין רשתין קיימין כחיוז דפרזלא, ותרין רשתין אחרנין כחיוז דנחשא, תחת אלו, י"ז רשתות, עומדים עוד ד' רשתות, שנים כמראה ברזל ושנים כמראה נחשת. פירוש. ב' יסודות הן בהנוקבא, (א) מהתכללות יסוד הדכר ביסודה, והוא מכונה יוסף. (ב) בחינתה עצמה, והוא מכונה בנימין. ולפיכך נחלקו הארת שס"ה גידין לב' בחינות יסודות הללו, י"ז רשתות לבחינות יוסף שבו בסו"ה יוסף בן שבע עשרה שנה. והוא בגימט' טו"ב, להורות, כי טוביה גנ"ז בגווה, וד' רשתות לבחינת בנימין, שהוא הנוקביות שבהיסוד, ונחלק לד' כנגד הנקבה, שאין בה אלא ד' ספירות תנה"י מהזכר. ויש בו פנימיות וחיצוניות. ושנים הפנימים הם כמראה הנחשת, שהוא גוון ממותק. ושנים החיצונים הם כמראה ברזל, שהוא בלתי ממותק ברחמים.
 רעד) תרין כרסוון, קיימי עלייהו, חד מימינא וחד משמאלא:
 ב' כסאות עומדים עליהם, על כל אלו הבחינות הנ"ל, כסא אחד מימין וכסא אחד משמאל. כל אינון רשתין מתחברן כחדא, ומיין נחתין מאינון צנורין ועאלין באינון רשתין, כל אלו הרשתות מתחברים כאחד, והמים, שהם האורות, יורדים מהצנורות ונכנסים בהרשתות. אינון (דס"י דף ג"א ע"ב)

הסולם
 במ"ה גווני זיני נחורין
 תרין כרסוון, חד כרסיא דרקיעא אוכמא, וחד כרסיא דרקיעא ססגונא, הם הצנורות והרשתות ואורותיהם. נכללים בתוך שני הכסאות, כסא אחד הוא של רקיע השחור, וכסא אחד של רקיע כעין תחש. פירוש. כי סוד היחוד הוא לד' רוחות השמים, מעלה ומטה. שד' רוחות פירושו חו"ב תו"מ, ומעלה מטה ה"ס נצח והוד, שפירושו, שהארת הנצח מאיר את ד' הרוחות חו"ב תו"מ ממטה למעלה, וע"כ נבחן הנצח לבחינת מעלה. והארת ההוד מאיר את ד' הרוחות חו"ב תו"מ ממעלה למטה, וע"כ נבחן ההוד לבחינת מטה. (כמ"ש לעיל דף ח' ד"ה ואומר) וב' מיני הארות הללו נהגות בכל מדרגה. ולפיכך גם בעניננו, יש בקומת הווג ב' מיני הארות הללו, וה"ס ב' כסאות שאומר כאן, שהארת הנצח ה"ס כסא הימין, שמגלה ההארת הקומה רק מפטה למעלה. והארת ההוד, הוא כסא השמאל המגלה הארת הקומה ממעלה למטה. וכסאות אלו עומדים במקום החזה דו"ן, כי למטה מחזה אין זווג נוהג שם, כנודע. ויש שם במקום החזה ב' פרסאות המכונים רקיעים. רקיע אחד מיוחס לג"ר, ששם יש פני אדם שח"ס מנעולא, וגוון שחור. ורקיע אחד מיוחס לו"ק וה"ס מפתחא וגוון תחש, שחסר כאן פני אדם. וכסא הימין עומד על רקיע השחור שהוא בחינת ג"ר. וכסא השמאל על רקיע כעין תחש, שהיא בחינת ו"ק. וביאור ב' כסאות הללו בסוד מרכבה עלאה ותתאה הרשומים בהם, כבר נתבארו באורך לעיל (בראשית א' דף צ' אות צ' ובהסולם שם) ואין להאריך.

רעה) א' אלן תרין כרסוון, יכד אינון סלקין, סלקין י' בההוא יכרסייא דרקייעא אוכמא, וכד נחתין, נחתין בההוא יכרסייא דרקייעא ססגונא. רעו) אלן תרין כרסוון, חד מימינא, וחד משמאלא. י' בההוא כרסייא דרקייעא אוכמא, מימינא, וההוא כרסייא דרקייעא ססגונא, משמאלא. י' כד סלקין י' בכרסייא דרקייעא אוכמא, מאיך יכרסייא דרקייעא שמאלא, ונחתין ביה.

רעז) י' מתגלגלין י' כרסוון, חד בחד. י' נקטין כל אינון רשתין בגווייהו, ועאלין לון, בשפולא דתהומא תתאה. קאים חד כרסייא, וסליס לעילא, מכל אינון תהומי, וקאים כרסייא אחרא, לתתא דכל תהומי. בין תרין כרסוון

חלופי גרסאות: א' ג'א ליג אלן תרין כרסוון. ב' ג'א כרסוון. ג' ג'א ליג כד אינון סלקין. ד' ג'א בההיא. ו' ג'א בחד. ו' ג'א כרסייא. ז' ג'א כרסייא. ח' ג'א ברקייעא. ט' ג'א בכורסייא. י' ג'א כרסייא. יא' ג'א מתגלגלין יכ' ג'א כרסוון. יג' ג'א נחתין. יד' ג'א נחתין ונקטין.

מסמר הסולם במ"ה גוויי זיני נחורין

השמאל, וממשיך האורות ממעלה למטה, והאורות יורדים בתוכו.

רעז) מתגלגלין כרסוון חד בחד, נקטין כל אינון רשתין בגווייהו ועאלין לון בשפולי דתהומא תתאה:

הכסאות נכללים זה בזה, ואוחזים בתוכם כל אלו הרשתות, ומכניסים אותם בסיומו של תהום התחתון. פירוש. כי הרשתות, ה"ס הלך המחזה ולמטה של קומת הזווג, וע"כ בעת שהכסאות נכללים זה מזה, מקבלות הרשתות הארת שניהם, עד שמורידים אותם למטה ומאירים ומשלימים עד סוף התהום התחתון.

קאים חד כרסיא וסליק לעילא מכל אינון תהומי, וקאים כרסייא

אחרא לתתא דכל תהומי: ואנ, כסא אתר עומד ועולה למעלה מכל אלו התהומות, וכסא השני עומד למטה מכל התהומות. היינו אחר שתורידו הארת הרשתות עד סוף תהום התחתון כנ"ל, שאומר לעיל, שאין האורות יורדים אלא בתוך הכסא השמאל, ונמצא בהפך, שהכסא עצמו נשאר עומד מתחת התהום התחתון. אבל כסא הימני נשאר למעלה ולא ירד, כנ"ל, וע"כ נמצא, שכסא הימני למעלה מכל התהומות, והשמאלי למטה מכל התהומות.

בין תרין כרסוון אלן מתגלגלין כל אינון תהומי, וכל אינון צנורין אתנעצו בין תרין כרסוון אלין: בין שני כסאות

מסמר

רעה) אלן תרין כרסוון כד אינון סלקין, סלקין בההוא כרסיא דרקייעא

אוכמא: אלו ב' כסאות, כשהאורות של קומת הזווג עולים, דהיינו שמאירים מטה למעלה, עולים בתכסא של רקיע השחור, דהיינו בהכסא דנצח, המאיר מטה למעלה. כנ"ל בדיבור הסמוך. וכד נחתין, נחתין בההוא כרסייא דרקייעא ססגונא, וכשהם יורדים, הם יורדים בתכסא של הרקיע כעין ססגונא. דהיינו בהכסא דהוד המאיר ממעלה למטה.

רעו) אלן תרין כרסוון חד מימינא וחד משמאלא וההוא כרסייא דרקייעא אוכמא מימינא, וההוא כרסייא דרקייעא ססגונא משמאלא: אלו ב' הכסאות שהם אחד מימין, ואחד משמאל, הכסא העומד על רקיע השחור, הוא מימין, והכסא העומד על הרקיע שהוא כעין ססגונא הוא משמאל, כמו שנתבאר לעיל.

כד סלקין בכרסייא דרקייעא אוכמא מאיך כרסייא דרקייעא שמאלא

ונחתין ביה: כשהאורות עולים בתכסא דרקייע השחור, יורד כנגדו הכסא של רקיע השמאלי והאורות יורדים בו. כלומר, שאלו ב' מיני האורות של הכסאות, אינם בזה אחר זה, אלא בבת אחת, והכסא הימני משפיע על כסא השמאלי, ולפיכך באותו העת שכסא הימין מעלה האורות מטה למעלה, והאורות עולים בו, יורד כנגדו באותו העת כסא (דס"ו דף ג"א ע"ב ט) דף ג"ב ע"א

בראשית

קסה

אליו, ^אמתגלגלין כל אינון תהומי, וכל אינון צנורין ^באתנעצו בין תרין יכרסוון אליו.

רעח) שבעין וחמש ^דצנורין אינון, שבעה אינון עלאי דכלא, וכל אינון אחרנין ^האחידן בהו. וכלהו ונעיצו ^אבגלגלוי דהאי כרסייא, בסטרא דא ונעיצין ^בבגלגלוי דהאי כרסייא, בסטרא דא.

רעט) ^יבהון י^אמיין סלקין ונחתין, אינון דנחתין ^בכראן בתהומי, ובסעי

דרך אמת

(^ה) חופרים כהומות.

מסורת הזוהר

(^א) בגלגלוי, ח"א מאי מב.

חלופי גרסאות: ^א ח"א מתגלגלן, ^ב ח"א אתנעצו, ^ג ח"א כרסיין, ^ד ח"א מוסיף נחורין, צנורין, ^ה ח"א אחידון, ^ו ח"א נעיצין, ^ז ח"א ונעיצין, ^ח ח"א ליג מן ונעיצין עד בהון, ^ט ח"א בגלגלין, ^י ח"א בהו, ^{יא} ח"א מוסיף מיין בתהומיא [בתהומייתא].

מאמר

הסולם

כמ"ח גוונני זוני נחורין

רעט) בהון, מיין סלקין ונחתין: כאלו ז' תהומין דז"א, שהם עלאי דכלא,

המיין, שהם האורות, עולים ויורדים, פירוש. כי אחר שכבר ביאר כל ההתפשטות של קומת הזווג בהמקום שמחזה ולמעלה, בא עתה למצות כל הדברים כדי להתקרב למטרת המאמר, דהיינו לבאר ענין פיתוי הנחש וחטאו של עצה"ד מה היא. וז"ש שבעה אינון עלאי דכלא, שהם כוללים כל ההתפשטות כולה,

והולך ומבאר ענין הזווג הנעשה בשבעה תהומין הללו שהם שבע המלכיות דז"ס חג"ת נהי"מ דז"א. ואומר בהון מיין סלקין ונחתין, שבמלכיות הללו, עולה אור חוזר ויורד אור ישר. כי אין לך מציאות מדרגה שלא תצא מזווג דהכאה של אור ישר בהמסך שבמלכות המעלה אור חוזר, כנודע. ואומר, אינון דנחתין כראן בתהומי ובקעי לון, אלו היורדים דהיינו אור העליון היורד למעלה אל המסכים שבהמלכיות, הם חופרים כהתהומות שהם המלכיות, דהיינו שמכה ורוצה להתלבש בהם, והם בוקעים אותם, כלומר שהמסכים המעכבים על הופעת האור, נבחנים עתה, כמו נבקעים ומעלים אור חוזר, העולה ומלביש לאור העליון, כמו שממשיך, אדין דסלקין עאלין באדין נוקבי אבנין וסלקין ומדיין לשבע ימין, אלו האורות העולים דהיינו האור"ח, נכנסים באלו הנקבים שנבקעו בחאבנים שהם המסכים, ועולים ומלבישים את אור העליון ממטה למעלה ועל ידי כך הם ממלאים לשבע הספירות חג"ת נהי"מ, המכונים כאן, שבע ימים. כי אור העליון הנמשך אל ז' התהומות

כסאות הללו מתגלגלים ונשלמים כל אלו התהומות, וכל אלו הצנורות ננעצו בין אלו ב' הכסאות. פירוש. כי הארת ההוד הוא על ידי גלגול (כמ"ש לעיל דף מ"ט ד"ה דא לאו ע"ש). ולפיכך על השלמת התהומין חבאה ממעלה למטה, דהיינו מכסא ההוד, אומר מתגלגלין. ועל הצנורות, שהם בחינת מחזה ולמעלה (כנ"ל דף קס"א ד"ה בטש) אומר אתנעצו. דהיינו שיונקים הארתם מב' הכסאות יחד.

רעח) שבעין וחמש צנורין אינון, שבעה אינון עלאי דכלא, וכל

אינון אחרנין אחידן בהו: שבעים וחמשה צנורות הם, אבל שבעה, שהם שבעה תהומין דז"א, הם עליונים מכלם וכל אלו האחרים נאחזים בהם. כי בסוד הזווג נכפלו אלו ז' תהומין דז"א ונעשו ע', (כנ"ל דף קס"א ד"ה בטש) הרי ששבעה דז"א הם עליונים ושרשים לכל ע"ה צנורות ע"ש. וככהו נעיצו בגלגלוי דהאי כרסייא בסטרא דא, ונעיצין בגלגלוי דהאי כרסייא בסטרא דא, וכל ע"ה צנורות נעוצים בהגלגלים של כסא הזה שבצד הימין ובהגלגלים של כסא הזה שבצד שמאל. פירוש. מחזה ולמעלה של כל כסא נקראים גלגלים, ומחזה ולמטה נקראים סמכין (כנ"ל דף מ"ו ד"ה ביאור). ומשמיענו, אשר הצנורות נעוצים בבחינת מחזה ולמעלה של הכסאות המכונים גלגלים. והיינו (כמ"ש לעיל דף קס"א ד"ה בטש כל חד) אשר הצנורות הם מבחינת מחזה ולמעלה של קומת הזווג, ושסיה גידין, הם מחזה ולמטה של

הקומה. ע"ש.
(דע"י דף נ"ב ע"א)

לון: אינון דסלסקין ^א עאלין, באינון ^ב נוקבי אבנין, וסלקין ומליין ^ג לשבע ימין, עד כאן שבעה גווני נהורין ברזא ^ד עלאה.

רפ) שבעה נהורין אחרנין, מתפלגין לשבעה ^ה ימים. וימא חד כליל לון, ההוא ימא חד, ^ו איהו ימא עלאה, דכלהו ^ז שבע ימין וכלילן ביה. רפא) שבעה נהורין אלין, עאלין לגו ההוא ^ח ימא, ומחאן ליה ^ט לימא, ^י לשבעה סטרין, וכל סטרא וסטרא, אתפלג לשבעה ^{יא} נחלין. כדכתיב ^{יב} והכהו לשבעה נחלים וגו' ^{יג} וכל נחלא ונחלא, אתפלג לשבעה ^{יד} נהרין, וכל נהרא

דרך אמת
(ה) ע"כ.

מסורת הזוהר
(א) שבע ימין, ח"ג ט: ז"ח עו: ב) ים-לוי נחלין, ח"ב מב: ז"ח בראשית ח' טב של. תק"ח ק"ב טד סמב. ג) והכהו לשבעה נחלים, (ישעיה יא) ח"ב פב:

חלופי גרסאות: א) נ"א עלאין, ב) נ"א נוקבין, ג) נ"א ימין, ד) נ"א איהו, ה) נ"א ליג שבע, ו) נ"א מוסיף ימין וכל אינון ימין [שבעה ימין] כלילן; ז) נ"א ומחן, ח) נ"א לימא (ד"א), ט) נ"א לשבעין, י) נ"א נהרין וכל נהר אתפליג לשבעה נחלין, יא) נ"א כל, יב) נ"א ליג מן נהרין עד ארחין.

מאמר המולם כמ"ה גווני זוני נהורין

התהומות ומכה בהם, נבחן לז"ס חג"ת נהי"מ, שעייז יוצאים על ידי זווג דהכאה הזה, ז' קומות שבכל אחת מהן יש בה חג"ת נהי"מ. עד כאן שבעה גווני נהורין ברזא עלאה, עד כאן נתבאר, שבעה מיני אורות, דהיינו שבעה הימים חג"ת נהי"מ, שיצאו בסוד העליון, דהיינו בהמקום שמחזה ולמעלה.

רפ) שבעה נהורין אחרנין מתפלגין לשבעה ימים, וימא חד

כליל לון: שבעה אורות אחרים מתחלקים לשבעה ימים, וים אחד כליל אותם. ההוא ימא חד, איהו ימא עלאה, דכלהו שבע ימין כלילן ביה, ים האחד ההוא, הוא ים העליון שכל שבעה הימים כלולים בו. פירוש. אחר שנעשה הזווג מחזה ולמעלה, ויצאו שם שבעה ימים עליונים מחזה ולמעלה, נתפשטה המלכות שבהם, דהיינו ים התחתון שבהם, לז' ימים אחרים למעלה למטה, דהיינו למטה מחזה. וע"כ נמצא שים התחתון שלמעלה מחזה. נעשה לים העליון אל למטה מחזה, כי ממנה נתפשטו כולם, והיא כוללת אותם משום זה. ולהלן מבאר שרק ששה ימים נתפשטו מחזה ולמטה, דהיינו רק לפי ששה הספירות חג"ת נהי"מ, כי המלכות חסרה שם. ומה שאומר כאן שבעה, הוא בצירוף עם ים העליון, השייך להשבע ימים שלמעלה מחזה. כי הוא ים התחתון שלהם, כמבואר.

רפא) שבעה נהורין אלין עאלין לגו ההוא ימא ומחאן ליה לימא (דטו"י דף ג"ב ע"א)

לחכמת

ונהרא, אתפלג לשבעה ^ה ארחין, וכל ^ב אורחא ואורחא, אתפלג לשבעה שבילין. וכל מימוי דימא ^ג כלהון עאלין ^ד לגווייהו.

חלוסי גרסאות: ^ה נ"א ארחין, ^ב נ"א ארחא וארחא, ^ג נ"א כלהו עיילין, ^ד נ"א בגווייהו.

סאמר

הכולם

במ"ה גווני זוני נחורין

לחכמת הקבלה מאות ליה עד אות מ"ב עש"ה. באופן שהע"ס דתחתון הן רק עשר מלכיות של ע"ס דעליון, אשר כתר דתחתון הוא רק המלכות של כתר דעליון, וכן חכמה דתחתון הוא רק המלכות של חכמה דעליון וכו' על דרך זה. ונמצא בעת שהעליון מאציל את התחתון, מוכרח העליון להכפיל כל ספירה יחידה שלו לעשר ספירות, כדי ליתן להתחתון את המלכות שלה. כי אחר שהוא מכפיל הכתר שלו לע"ס כח"ב תר"מ, יכול להשפיע המלכות דכתר להתחתון. וכן אחר שמכפיל הספירה דחכמה שלו לע"ס כח"ב תר"מ, יכול ליתן המלכות דחכמה להתחתון וכולם על דרך זה. הרי שבכל זוג להוציא מדרגה תחתונה מוכרח העליון להכפיל העשר ספירות שלו לעשר פעמים. וכאן הוזהר מדבר מזוג זרין, שהע"ס נעשו בהם לז' ספירות חג"ת נהי"מ, (מטעם שנחבאר לעיל דף ק"ס ד"ה ונודע ע"ש) נמצא שבכל זוג מכפיל העליון ז' פעמים את הז' ספירות שלו.

וזהו אמרו שבעה נהורין אלין עאלין לגו האי ימא וכו' לשבעה סטרין, והוא זוג הא' לאותו התפשטות שמחזה ולמעלה, והיינו קומת כתר המיוחס להתפשטות הזה. וכשהשבעה סטרין מזדווגין להוציא קומת חכמה שהיא ז' נחלין, נמצא בהכרח אשר קומה העליונה מתכפלת לז"פ ז' ספירות כדי להאציל הקומה התחתונה מהמלכות שבכל אחת, ומתחלק החסד דז' סטרין לז"ס חג"ת נהי"מ והמלכות דחסד היא נותנת לקומה תחתונה שנעשית לחסד של התחתונה כנ"ל. וכן מתחלקת ספירת הגבורה של ז' סטרין, לז"ס חג"ת נהי"מ, שנותנת לקומה תחתונה את המלכות דז"ס ההן, שנעשתה בח לגבורה. וכו' עד"ו. וז"ש וכל סטרא וסטרא אתפלג לז' נחלין, דהיינו כדי ליתן נחל האחרון שבאותו סטרא אל הקומה דז' נחלים כמבואר. ועד"ו קומת החכמה שהיא נקראת ז' נחלים כשבאה להוציא קומה התחתונה מפנה. שהיא קומת בינה הנקראת ז' נהרין, מתכפלת גם היא לז"פ, כנ"ל. וז"ש וכל (יטוי דף ג"ב ע"א)

נחלא ונחלא אתפלג לשבעה נהרין, כי החסד דנחלין נתחלק לז' נהרות חג"ת נהי"מ כדי ליתן נהר האחרון אל קומת בינה הנקראת ז' נהרין, שהיא תהיה לחסד דקומה זו. וכן הגבורה דנחלין נחלקה לז' נהרין, כדי ליתן נהר האחרון לקומת בינה. וכן הת"ת דנחלין וכו' עד"ו. וכן וכל נהרא ונהרא אתפלג לשבעה ארחין כדי ליתן אורח האחרון דכל ספירה אל קומת ז"א המכונה ז' ארחין. וכן וכל אורחא ואורחא אתפלג לשבעה שבילין, כדי ליתן את שביל האחרון דכל ספירה, אל קומת המלכות, הנקראת ז' שבילין. ומכאן תבין את הכלל המובא בכ"מ, שע"ס של המלכות הם יחידות, ודו"א עשרות, ודבינה מאות, ודחכמה אלפים, ודכתר רבבות. והוא, כי אין להתחתון משהו מה שאינו מקבל מהעליון ממנו, והעליון מעלי עליון וכו' עד א"ס ב"ה. ולפי"ז נמצא, מה שחוכחנו, שבעת שהעליון מאציל את התחתון, מוכרח העליון להתכפל למאה, דהיינו עשר פעמים ממה שהוא, כדי להשפיע עשר מלכיות מהם להתחתון ממנו, הנה יחד עם זה נבחן בהכרח, אשר העלי עליון מתכפל בעת שהוא ג"כ לעשר פעמים ממה שהוא, דהיינו לאלף ספירות, כדי שיוכל להשפיע מאה מלכיות מהם להתחתון שלו, כדי שהתחתון שלו יוכל להשפיע עשרה מהם לתחת התחתון. באופן בעת שקומת ז"א מתכפלת למאה כדי להאציל את קומת המלכות בעשרה מהם, נמצא קומת בינה מתכפלת בעת שהוא לאלפים ספירות, כי כדי שתוכל להשפיע מאה מלכיות מהם לז"א. וקומת חכמה מתכפלת לעשרת אלפים ספירות כדי שתוכל להשפיע אלף מלכיות מהם לבינה. וקומת כתר מתכפלת למאה אלף, כדי שתוכל להשפיע עשרת אלפים מלכיות מהם לחכמה. הרי שהעשר ספירות שבקומת כתר הן כאו"א בת עשרת אלפים, דהיינו מאה אלף ספירות. והע"ס שבקומת חכמה הן כאו"א בת אלף. והע"ס שבקומת בינה, הן כאו"א בת מאה, והע"ס שבקומת ז"א הן כאו"א בת עשרה. והע"ס שבקומת מלכות הן כאו"א רק יחידות

רפב) שבעה נהורין, סלקין ונחתין, לשבעה סטרין. שבעה נהורין עלאין, עלאין לגו ימא. ^ה שתא אינון, ומחד עלאה נפסי. כמה דנטיל ימא, הכי פליג מימוי, לכל אינון ימין, לכל אינון נהרין.

רפג) ^ה חד תנינא לתתא, בסטר שמאלא, שאט בכל אינון נהרין. אתי בסטר, קשקשוי כלהון תסיפין ^ז כפרזלא. ומטי לשאבא, ^ז ושאיב ^ז אתרה: וכל ^ה אינון נהורין אתחשכן קמיה, פומיה ולישניה מלהטא אשא ^ז ^ז ^ז חדוד לישניה, כחרבא תקיפא.

דרך אמת

ה) הוא המקטרג הגדול שעליו נאמר והרג את התנין אשר בים והרף כו' כ' (ב) חדוד לסוגו כחרב חדה וחזק. חלופי גרסאות: א) ג'א שיתא, ב) ג'א בטרזלא (אה"ל), ג) ג'א וסאיב (אה"ל), ד) ג'א אתריה, ו) ג'א בתרה. ס) ג'א ל'ג אינון, ו) ג'א חדוד דלישניה, ו) ג'א חרו דלישניה ו) ג'א חדוד לישניה.

בס"ח גוויי זיני נהורין	הסולם	בסמך
למעלה מחזה וכמו שהוא מקבל שם, כן הוא מחלק אותם להמקום שלמטה מחזה. לאפוקי, שלא נעשה שום זיווג מהם למטה מחזה.		יחידות, (ועי' בפמ"ס דף ר"ז ד"ה והטעם. ובתע"ס שעור י"ג דף אלף פ"ז ד"ה וטעם המספרים.)

רפג) חד תנינא לתתא בסטר שמאלא, שאט בכל אינון נהרין, אתי בסטר: נחש אחד למטה, בצד שמאל, שוחה בכל אלו הנהרות הנמשכים מחזה ולמטה, (כנ"ל באות רפ"ב) ובא אל הצד, דהיינו לצד שמאל. כלומר, שלא יוכל לינק מכל בחינות הנהרות רק מצד שמאל שבהם. קשקשוי כולהון תסיפין כפרזלא קשקשותיו, כולן חזקות כמו ברזל. כלומר, שהדינים שבו קשים מאד.

נהורין עלאין עאדין לגו ימא, שתא אינון ומחד עלאה נפסי: ז' אורות עולים ויורדים לזו סטרין, דהיינו להסתמטות שמחזה ולמטה, שקומת כתר שלהם נקראת ז' סטרין. כי ז' אורות עליונים נכנסים לזווג דהכאה, תוך ים התחתון של ז' ימים העליונים, שהיא מלכות שמחזה ולמעלה, כנ"ל ועם כל זה, ששה הם ולא שבעה, ומאחר העליון יצאו, דהיינו מים התחתון שלמעלה מחזה, הנבחן לים העליון להששה המתפשטים למטה מחזה, ועמו הם נחשבים לשבעה. כלומר, שלא נתפשטו למטה מחזה אותם שבעה נהורין, שהכו בים העליון, שהם חג"ת נהי"מ, אלא רק ששה מהם נתפשטו, שהם חג"ת נהי"מ אבל המלכות חסרה בהתפשטות הזה שמחזה ולמטה, אלא שנחשבים לשבעה משום שים העליון, שהיא המלכות שמחזה ולמעלה, שממנה יצאו, היא מצטרפת אל חג"ת נהי"מ הללו והם עמה שבעה. ומסקנא זו של חסרון המלכות למטה מחזה, היא תמצית כל המאמר שלפנינו, הנרצה לענין הבנת החטא דעצה"ד, המובא לפנינו. כמה דנטיל ימא הכי פליג מימוי לכל אינון ימין לכל אינון נהרין, כמו שהים מקבל כן הוא מחלק מימיו לכל אלו הימים ולכל אלו הבחינות. כלומר כל אלו ד' הזווגים הנ"ל של ההתפשטות שלמטה מחזה, מקבל ים העליון

פירוש. כי כל אחיות הקליפות היא במקום חסרון של הקדושה, ואומר לעיל (באות רפ"ב) שמחזה ולמטה רק שתא אינון, דהיינו חג"ת נהי"מ והמלכות חסרה. שז"ס מ"ש בתחילת המאמר, במ"ה גוויי זיני נהורין אתפליג עלמא ע"ש בהסולם. וע"כ נאחו הנחש במקום הזה בהמלכות. וז"ש חד תנינא לתתא, שנחש אחד נאחו למטה, דהיינו במקום שחסרה המלכות, בסטר שמאלא, בצד שמאל אשר שם, כי אין קליפות נאחות רק בצד שמאל. שאט בכל אינון נהרין, דהיינו בשבעה נהרין הנ"ל באות רפ"ב הנמשכים מחזה ולמטה אתי בסטר, ובא לצד שמאל שבנהרות. וז"ש ומטי לשאבא ושאיב אתרה, והוא מגיע, ע"י חטאי התחתונים, לשאוב ספ"ע ושואב מקומה דהיינו מקומה של המלכות החסרה שמה. ואז, וכל אינון נהורין אתחשכן קמיה, וכל אלו האורות שבנהרות נחשכים לפניו, כי הזווג

בראשית

קסט

רפד) עד דמטי ^ה למיעל למקדשא, גו ימא. וכדין סאיב מקדשא, ואתחשכן נהורין. ונהורין עלאין סלקין מן ימא כדין ימא, מתפלגין מימוי, בסטר שמאלא, *וימא ^ה קאפי, ולא נגדין מימוי.

דרך אמת

מסורת הוהר

ה) והיס נקרא ונקפא מלשון קפלו תהומות לעיל כ"ט ב'. (א) וימא קאפי, ח"א כטו ח"ב ל. ח"ג קעבו

חלופי גרסאות: ה גיא למיעאל.

מאמר

הכולם

במ"ה גוויני זיני נהורין

מקדשא, גו ימא, וכו' דהיינו שנפסק הזווג מהמלכות הנקראת מקדש וים וכו'. ונהורין עלאין סלקין מן ימא. ואורות העליונים, אורות דג"ר, שהם אור ישר, מסתלקים מהים, שהיא המלכות העליונה. מכח שנגלה מדת הדין שבה מצמצום א' שנצטמצמה שלא לקבל לתוכה אור ישר. כנ"ל. וז"ש לעיל בהקדמת הוהר, (דף צ"ט אות קכ"ב) שב' נקודין הם בהמלכות, שהם ב' המלכיות שבכאן, שהמלכות שלמעלה מחוזה היא ממותקת בהבינה, והמלכות שלמטה מחוזה היא בלתי ממותקת, והיא חסרה, כלומר שנגנזה ואינה נודעת, וע"כ ראויה המלכות שלמעלה מחוזה לקבל מוחין מכח הבינה שבה, כי כח הדין והצמצום שבה נגזו ואינו. אלא בשעה שהנחש מטי לשאבא ושאיב אתרה, ומגלה מדת הדין שבה, אז נגלה כח הדין גם בהמלכות שמחזה ולמעלה. כמבואר. וז"ס שאומר שם, זכ"י הא טוב לא זכ"י הא רע, כי בעת שהתחתונים זוכים, אין הנחש יכול להאחו במקום המלכות למטה ולגלות מדת הדין שבה, וע"כ הא טוב, שהיא בזווג עם ז"א ומשפעת כל טוב להתחתונים. אלא אם התחתונים מקלקלים מעשיהם, אז קונה הנחש כח להאחו במקום המלכות למטה, ומגלה מדת הדין שבה, והיא נטמאה, ואורות עליונים מסתלקים מהים. וזהו לא זכ"י הא רע, עשיה. וזה היה סוד החטא של עצה"ד, כמו שמבאר לפנינו.

כדין, ימא מתפלגין מימוי בסטר שמאלא, וימא קאפי ולא

נגדין מימוי: ואו מימי הים מתחלקים ובאים מצד השמאל, והיס נקפא, ומימיו אינם גזולים. פירוש. שמימי הים, שהם האורות שבהמלכות, נחלקו, כי הג"ר נסתלקו משם, והו"ק שנשארו באו לצד שמאל ונקפאו. כלומר, שאפילו האורות שנשארו

אינם

נפסק תכף ומיד עם נגיעתו של הנחש במקום המלכות הנ"ל, כי, פומיה ולישניה מלהטא אשא, חדוד לישניה כחרבא תקיפא, מיו ולשונו אש לוהט, לשונו חדה כחרב קשה. כלומר, שהדינים קשים בו מאד ואין הצלה ממנו.

רפד) עד דמטי למיעל למקדשא, גו ימא, וכדין סאיב מקדשא, ואתחשכן נהורין, ונהורין עלאין סלקין מן ימא:

עד שהנחש מגיע לכנוס אל המקדש, בתוך הים, ואז נטמא המקדש, שהיא המלכות, והאורות נחשכים, ואורות העליונים מסתלקים מן הים. דהיינו האורות דג"ר.

פירוש. המלכות המזדווגת עם ז"א מבחינתה שלמעלה מחוזה, המשותפת שם עם הבינה, היא מכונה מקדש, וכן ים. כנ"ל אות ר"פ ונודע, שמבחינתה של המלכות עצמה אינה ראויה לזווג ולקבל מוחין, כי עליה היה צמצום א' שלא תקבל לתוכה אור ישר, (כנ"ל בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר עש"ה) וכל הכשרתה לזווג ולמוחין הוא מחמת שיתופה עם מדת הרחמים. שהיא בינה. ולפיכך, אחר שהנחש נאחו במקום המלכות החסרה בבחינת מחוזה ולמטה, כנ"ל (באות רפ"ג) ושאיב אתרה, שהיא מקום של בחינת המלכות בעצמותה. בלי שיתופה עם הבינה, כי היא חסרה שם, ורק מקומה נמצא. הרי נגלה כוח מדת הדין שבמלכות, שאינה ראויה לזווג ולמוחין, ונמצא שמכח אחיות הנחש במקום מלכות דמת הדין למטה, נתפרק שיתוף המלכות בבינה, שבמלכות העליונה הנקראת ים, ובכחן זה, שהמלכות העליונה נטמאה, דהיינו, שאינה ראויה עוד לזווג, כמו אשה טמאה האסורה לבעלה. כי לאחר שנגלה בחינתה עצמה נאסרה לז"א בעלה, ואינה ראויה לזווג ומוחין. וז"ש, וכדין סאיב (דפי" דף ג"ב ע"א)

רפה) ועל דא רזא דמלה, כמה דכתיב, * והנחש היה ערום מכל חית
 ה' השדה אשר עשה ה' אלקים. רזא דחויא בישא, נחית כמעילא לתתא, והוא
 שאט על ג' אפי מיינ מרירן, ונחית לאפתי ל' לתתא, עד ה' דיפלון גו רשתוי.
 רפו) ו' האי חויא ו' היא מותא דעלמא. והוא עאל במעוי (ה' דסתים
 דבר נש, הוא לסטר שמאלא, וואית חויא אתרא דחיי, בסטר ימינא, ו' תרוייהו
 אזלי עמיה דברנש. כמה דאוקמוה.

רפו) מכל חית השדה דהא כל שאר חיון דחקלא, לית י' בהו חכים
 דרך אמת מסורת הזהר

(א) שהיה"ר ככנס ומתעלם במעיי הסתום של כנ"א קעטו רסג. ח"ב רסב: רסחז: ת"ז תקי נ"ט צג. ו"ח בראשית
 להסיתו כדי שיפול כרשתו אשר טמן לו.

י"ח ט"ג ש"א.

חלופי גרסאות: א' נ"א השדה וגוי. ב' נ"א מתתא לעילא. ג' נ"א אנפי. ד' נ"א לאתתא. ה' נ"א דינסלון. ו' נ"א הא.
 ז' נ"א הוא. ח' נ"א סתים. ט' נ"א בסתירו. י' נ"א ליג ואית חויא. י"ב נ"א חויא.
 י"א נ"א תרוייהו. י"ג נ"א בהון.

במ"ה גווי זיני נהורין

הסולם

מאמר

כלומר שיניקתו רק מהארת קו השמאל. וענין
 מעי העור הסתום, הוא מאברים היתרים שנכנסו
 בגוף האדם אחר אכילת עצה"ד, שמצדס מוכרח
 הגוף למות. כמו שנתבאר בהקדמתי לספר פנים
 מאירות ופנים מסבירות על עץ חיים להאריז"ל,
 דף ז' אות כ' ע"ש ואין להאריך כאן. וז"ש
 היא מותא דעלמא והוא עאל במעוי
 דסתים, דהיינו שנכנס ונתלבש שם, וכן בשאר
 האברים היתרים. כלומר, שמשם מביא המות על
 גוף האדם. כמ"ש שם בהקדמה. ואית חויא
 אתרא דחיי בסטר ימינא, תרוייהו
 אזלי עמיה דבר נש כמה דאוקמוה.
 ויש נחש אחר של חיים, בצד ימין, דהיינו יצר
 הטוב, המביא חיים להאדם. ושניהם הולכים עם
 האדם, שהם יצה"ר ויצה"ט, כמו שבארוהו;

רפו) מכל חית השדה. דהא כל שאר
 חיון דחקלא לית בהו חכים
 לאבאשא כהאי, בגין דאיהו זוהמא
 דדהבא: ואומר עליו הכתוב, ערום מכל חית
 השדה. כי בכל שאר חיות השדה, שהם כל הקליפות,
 אין בהם חכם להרע כמותו, משום שהוא פסולת הזהב.
 הארת השמאל הנקרא צפון, הוא מכונה בשם
 זהב. בסו"ה מצפון זהב יאתה (איוב ל"ז כ"ב)
 ונחש הזה הוא הפסולת מהארת השמאל, ע"כ
 נבחן לזוהמא דדהבא. והשמאל הוא שורש
 הארת החכמה שמשם כל הדינין, וע"כ הוא חכם
 להרע מכל חית השדה. כלומר, שכחו להויק הוא
 גדול מכל חית השדה, שהם שאר הקליפות.
 ווי

אינם נמשכים ממנה להתחוננים, וכמו שנספאו
 בה דומים.

רפה) ועל דא רזא דמלה, כמה דכתיב,
 והנחש היה ערום וגו' רזא
 דחויא בישא נחית מעיקא לתתא והוא
 שאט על אפי מיינ מרירן: ועל כן, סוד הדבר
 הוא כמו שכתוב, והנחש היה ערום וגו' הסוד הוא, שנחש
 הרע יורד ממעלה למטה. כלומר, שדרכו להמשיך
 הארת השמאל ממעלה למטה, והוא שוחה על סני מיט
 המרים, שהם סוד מדת הדין שבה. וע"כ הוא בא
 לצד שמאל, ורוצה להמשיך הארת השמאל
 מהים העליון שלמעלה מחוזה, אל מקום
 המלכות שלמטה מחוזה, שבזה הוא מגלה
 מדת הדין שבה. (כנ"ל בדיבור הסמוך) לא זכי
 הא רע. וזהו כל הסוד של עץ הדעת, וע"כ,
 ונחית לאפתי לתתא עד דיפלון גו
 רשתוי, וירד למטה לפחות את חויה, שתאכל מעץ
 הדעת, דהיינו שתמשיך בעדו הארת השמאל
 ממעלה למטה, שבזה נוסלים חוץ הרשת שלו.
 שקונה כח לעלות למעלה ולגלות מדת הדין
 שבה, כנ"ל.

האי חויא היא מותא דעלמא, והוא
 עאל במעוי דסתים דבר נש,
 הוא לסטר שמאלא: נחש זה הוא המות
 שבעולם, כלומר, שהסית את חוה בעצה"ד,
 והביא המות לעולם. והוא נכנס במעיי הסתום
 של האדם, הנקרא מעי העור, והוא לצד שמאל.
 (דפו"י דף נ"ב ע"א)

לאבאשא כהאי, בגין דאיהו זוהמא דדהבא. ווי למאן דאתמשיך אבתריה: דאיהו גרים ליה מותא. ולכל דאתיין ⁶ אבתריה, והא אוקמוה. רפו) אדם, אתמשיך אבתריה לתתא, ונחית למנדע, בכל מה דלתתא, כמה דנחית הכי אתמשיך רעותיה, וארחוי ⁷ אבתרייהו, עד דמטיין, להאי חויא, וחמו תיאובתיה דעלמא, וישטו ו אורחוי ו באתר דא. כדין קם ואתמשיך איהו אבתרייהו דאדם ואתתיה, ואתדבק בהו, וגרים להו מותא. ⁸ ובכל ⁹ דרי דאתו אבתריה. עד דמטו ישראל, לטורא דסיני, לא פסק זוהמא דיליה מעלמא, והא אתמר.

רפח) כיון דחטו, ואתדבקו באילנא דשריא ביה מותא לתתא. מה כתיב,

חלופי גרסאות: 6 נ"א בתריה, 7 נ"א אבתריה, 8 נ"א תיאובתיה, 9 נ"א עלמא. 10 נ"א וסטי, 11 נ"א ארחוי, 12 נ"א בתר, 13 נ"א ולכל, 14 נ"א דרוי, 15 נ"א דשרייא.

מאמר

הסולם

במ"ה גונוי ויני נחורין

גדולה להשלמה. וישטו אורחוי באתר דא, ונטו ונלוונו דרכיו במקום הזה, דהיינו מקום המלכות הנ"ל, שה"ס אכילת עץ הדעת, (כנ"ל באות רפ"ד ד"ה עד) כדין קם ואתמשיך איהו אבתרייהו דאדם ואתתיה, ואתדבק בהו וגרים להו מותא, או קם ונמשך הנחש אחרי אדם ואשתו ונתדבק בהם בזהפתו, וגרם להם המות. ובכל דרי דאתו אבתריה עד דמטו ישראל לטורא דסיני, לא פסק זוהמא דיליה מעלמא, והא אתמר. ובכל הדורות הבאים אחריי, עד שעמדו ישראל בהר סיני, לא נפסק זוהמא שלו מהעולם. וכבר נאמר זה.

מאמר וישמעו — מתהלך בגן

רפח) כיון דחטו ואתדבקו באילנא דשריא ביה מותא לתתא, מה כתיב, וישמעו את קול ה' אלקים וגו', מהלך אין כתיב כאן אלא מתהלך:

כיון שחטאו ונתדבקו בהאילן שחמות שורה בו למטה, מה כתיב, וישמעו וגו' מתהלך בגן, מהלך לא כתוב כאן, שהוא לשון זכר, אלא שכתיב מתהלך, שהוא לשון נקבה כי ת' הנוספת הוא לשון נקבה. ת"ח עד לא חטא אדם, הוה סליק וקאי בחכמה דנהירו עלאה, ולא הוה מתפרש מאילנא דח"י, בוא וראה, מטרים שחטא האדם, היה עולה במדרגותיו, והיה עומד בחכמה העליונה, ולא היה נפרד מעץ החיים. כיון דאסגי תיאובתא למנדע ולנחתא לתתא, אתמשיך אבתרייהו, עד דאתפרש

מאילנא

ווי למאן דאתמשיך אבתריה, דאיהו גרים ליה מותא ולכל דאתיין אבתריה, והא אוקמוה. ווי למי שנמשך אחריו, דהיינו לאדם הראשון, שהוא גרם המות, לו ולכל הבאים אחריו. וכבר בארוהו.

רפו) אדם אתמשיך אבתריה לתתא, ונחית למנדע בכל מה

דלתתא: אדם הראשון, נמשך אחר הנחש למטה, וירד לדעת בכל מה שלמטה. כלומר שירד להמשיך הארת השמאל ממעלה לכל מה שלמטה, דהיינו עד מקום המלכות החסרה, כמו הנחש. כנ"ל (באות רפ"ה ד"ה ועל דא ע"ש) ובוה נמצא שנמשך אחר הנחש. כמה דנחית הכי אתמשיך רעותיה ואורחוי אבתרייהו, כמו שירד, דהיינו, שירד להמשיך ממעלה למטה, כן נמשכו רצונו ודרכיו אחריהם, דהיינו אחרי הקליפות, כי המשכת הארת הזווג ממעלה למטה, ה"ס איסור עצה"ד. כנ"ל (באות רפ"ד ד"ה עד) וע"כ כיון שבא להמשיך ממעלה למטה, תכף נתדבק בהקליפות, אע"פ שעוד לא המשיך בפועל. עד דמטיין להאי חויא וחמו תיאובתיה דעלמא, עד שבאו לאוחו הנחש, וראו תשוקתו של העולם, פירושו. המלכות נקראת עולם, ונתבאר לעיל (באות רפ"ד ד"ה עד) שבחינתה עצמה חסרה בהתפשטות שלמטה מחוה, אשר חסרון הזה לא יוכל להמנות מטרים גמר התקון, ולפיכך כל תשוקת המלכות היא להשלמה הזאת. וד"ש וחמו תיאובתיה דעלמא, דהיינו שראו מקום החסרון של המלכות הנקראת עולם שתשוקתה

(דפו"י דף נ"ב ע"א)

א וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן. מהלך אין כתיב כאן, אלא ה' מתהלך
 ב) ת"ח. עד לא חטא אדם, הוה סליק וקאים בחכמה דנהירו עלאה. ולא הוה
 מתפרש מאילנא דחיי. כיון דאסגי תיאובתא למנדע, ולנחתא לתתא, ה' אתמשך
 אבתרייהו, עד דאתפרש מאילנא דחיי, וידע רע ושבק טוב, ועל דא כתיב
 ג) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. מאן דאתמשך בבתר ירע, לית
 ליה דירה, עם אילנא דחיי.

רפט) ועד לא חטאו, הוה שמעין קלא מלעילא, הוהו ידעי חכמתא עלאה,
 וקיימי בקיומא דזיהרא עלאה, ולא דחלי. כיון דחטאו, האפילו קלא
 סדלתתא, לא יהוה יכלין למיקם ביה.

רצ) כגוונא דא, עד לא יחבו ישראל, ג) בשעתא דקיימו ישראל על טורא
 דסיני, אתעבר מנייהו זוהמא, דהאי יחויא, דהא כדין בטול יצר הרע הוה
 מעלמא, ודחו ליה מנייהו. וכדין אתאחידו באילנא דחיי, ווסלקו לעילא, ולא
 נחתו לתתא.

מסורת הוהר

דרך אמת

א) וישמעו את קול, (בראשית ג') ח"א כה עו.
 ב) ת"ח תקי ט"א צג, ז"ח בראשית י"ח טד שי. ג) ת"ח
 עד לא חטא אדם, מכאן עד אות שיי נמצא כלשונו בח"ב
 ג) כי לא אל חפץ רשע אתה, ונו, לעיל בראשית א' ר"ח ציון ב' ושי"ג ד) בטול יצר הרע,
 ח"א קט. קתה קלן, קלה. ח"ג צו

חלופי גרסאות: א) נ"א אתמשיך. ב) נ"א אבתריה דרע. ג) נ"א ברע וליג בחר. ד) נ"א דיורא. ונ"א נייחא. ה) נ"א
 וידעין. ו נ"א ליג מן וקיימי עד ולא. ז) נ"א ולא הוה דחלין. ח) נ"א אסיקו. ונ"א אסיק. ונ"א נסיק,
 ט) נ"א מתתא. י) נ"א ולא. יא) נ"א הוה. יב) נ"א חבנו. יג) נ"א חויא. יד) נ"א וסליקו.

וישמעו—מתהלך בגן

הסורים

מאמר

כיון שחטאו, אפילו קול של מטה, לא היו יכולים
 לעמוד בו, פירוש, קול ז"א הוא קול של מעלה,
 ושל הנוקבא הוא קול של מטה. והכתוב קול
 ה' אלקים מתהלך בגן, הוא קול הנוקבא, כי
 ה' של מתהלך יורה על לשון נקבה, כנ"ל.
 ומ"מ לא יכול לעמוד בו, כי נאמר ויתחבא וכו'.
 רצ) כגוונא דא, עד לא חבו ישראל
 בשעתא דקיימו ישראל על
 טורא דסיני אתעבר מנייהו זוהמא
 דהאי חויא: כעין זה, כל עוד שלא חטאו ישראל,
 מעת שעמדו ישראל על הר סיני, הוסרה מהם הוהמא של נחש
 הזה. דהא כדין בטול יצר הרע הוה מעלמא,
 ודחו ליה מנייהו, כי אז היה ביטול יצר
 הרע מהעולם, שדחו אותו מהם, וכדין
 אתאחידו באילנא דחיי, וסדקו לעילא
 ולא נחתו לתתא, ואז נאחו בעץ החיים,
 ועלו למעלה ולא ירדו לפטה, כלומר שהעלו
 האור דשמאל ממטה למעלה, ולא המשיכו אותם
 ממעלה

מאילנא דחיי, כיון שהרבה תשוקה לדעת
 ולירד למטה, דהיינו להמשיך ממעלה למטה,
 כנ"ל (באות רפ"ד ד"ה עד) נמשך בזה אחריהם,
 עד שנפרד מעץ החיים וידע רע ושבק
 טוב, וידע את הרע ועוב את הטוב, דהיינו
 כנ"ל (באות רפ"ד ד"ה עד) לא זכי הא רע
 עשה. ועל דא כתיב כי לא אל וגו'
 מאן דאתמשך בתר רע לית ליה דירה
 עם אילנא דחיי. וע"כ כתוב, כי לא אל וגו'
 לא יגורך רע, כי מי שנמשך אחר הרע, אין לו
 דירה ביחד עם עץ החיים.

רפט) ועד לא חטאו הוה שמעין קלא
 מלעיקא והוה ידעי חכמתא
 עלאה, וקיימי בקיומא דזיהרא עלאה
 ולא דחלי: ועד שלא חטאו היו שומעים הקול של
 מעלה, והיו יודעים חכמה העליונה, והיו נמצאים בהמוחין
 של זור העלין, ולא יראו, כיון דחטאו אפילו
 קלא דלתתא לא הוה יכלין למיקם ביה,
 (רפ"י דף נ"ב ע"א *) (נ"ב ע"ב)

רצא) כדין הווי ידעין וחמאן אספקלריאן עלאין, ואתנהרין געניייהו, וחדאן למנדע ולמשמע, וכדין חגר לון קב"ה (6) 7 חגורין דאתוון דשמייה קדישא, ודלא וייכול לשלטאה עלייהו, האי חויא, ולא יסאב לון סכקדמיתא. רצב) כיון דחטאו י"בעגל, יאתעבר מנייהו כל אינון דרגין, ונהורין עלאין, ואתעברו מנייהו י"אינון סו חגירו מוינין, סו דאתעטרו ממשא י"עלאה י"קדישא, ואמשיכו עלייהו כחויא בישא, כמלקדמין, כוגרמו מותא, לכל עלמא. רצג) ולבתר מה כתיב וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו. ת"ח, מה כתיב בקדמיתא, וירא ישראל את היד הגדולה. וכלהו חמאן זהרין עלאין, כיומתנהרין כ"באספקליא דנהרא, דכתיב

דרך אמת

(6) תגורה על אמותיה הקדושים.

מסרת הזהר

(א) מוינין—משמא עלאה, ח"א ג. (ב) וירא אהרן

—ויראו מנשת אליו, שמות ל"ד ח"א לא: ח"ב קצג: קצד:

ז"ח יתרו ליג טב ש. ג) וירא ישראל את היד הגדולה, (שמות י"ד) ח"א רמט. רסא. ח"ב ג. ג. ג. פד. קצד. ח"ג רמט. ת"ז בהקדמה ט. חק"י ג"ה פט. ז"ח ש"ש ע"א טב שמה. תקפ"ח ק"ו טב ש. ד) אספקלריא.

דנהרא, ח"א רלא, רלח ח"ב כג. פגו פו. קכט. קכ. קצד. רכט. רמא. ח"ג רכב.

חלוסי גרסאות: א ג"א מוסיף והווי חמאן. ב ג"א ואתנהרין. ונ"א ואתנהרא. ג ג"א מנייהו (אח"ל). ד ג"א חגורין.

ס ג"א דשמא. ו ג"א לא. ז ג"א יכיל. ח ג"א יסאיב (אח"ל). ט ג"א כדבקדמיתא. ונ"א כדקדמיתא.

ונ"א כדקדמיתא. י"א דחטי. י"ב ג"א בעגל. י"ג ג"א אתעברו. י"ד ג"א ואתעברו. י"ה ג"א אינון. טו ג"א חגורין.

טז ג"א דעטרי. ונ"א דמתעטרי. יז ג"א משמוי. יח ג"א עלמין. ונ"א קדישא עלאה. יט ג"א ל"ג קדישא.

כ ג"א חוייא. כ"א ג"א וגרימו. כ"ב ג"א אתנהרין. ונ"א ואתנהרין כ"ג ג"א באספקלריאה. ונ"א באספקלרייאין.

מאמר

הסולם

וישמעו—סתחלך בנן

פמעלה למטת, שוהו בחינת עץ החיים, (כנ"ל ב"א דף ר"כ ד"ה ויפח ע"ש).

משמא עלאה, ונעברו מהם אלו חגורות המזוינות, שנעטרו מהשם העליון, ואמשיכו עלייהו חויא בישא כמלקדמין, וגרמו מותא לכל עלמא, והמשיכו עליהם את הנחש הרע ככתחילה, וגרמו המות לכל העולם.

רצג) ולבתר מה כתיב, וירא אהרן וגוי ישראל ונ"א וכלהו חמאן זהרין עלאין:

ואחר זה מה כתוב, וירא אהרן וגוי ויראו מגשת אליו. הוא וראה בתחילה מה כתוב, וירא ישראל את היד הגדולה, וכולם ראו האורות העליונים, ומתנהרין

באספקלריא דנהרא, דכתיב וכל העם רואים וגו', ועל ימא הווי חמאן ולא דחלין דכתיב זה אלי ואנוהו, ונאורו

באספקלריא המאירה, שהוא ז"א שכתוב וכל העם רואים וגו', וכן על היס ראו ולא יראו, שכתוב שם, זה אלי ואנוהו. לבתר דחטו, פני

הסרסור לא הווי יכלין למחמי דכתיב וייראו מגשת אליו, אחר שחטאו, אפילו את פני הסרסור, שהוא משה, לא היו יכולים לראות

שכתוב, ויראו מגשת אליו.

ת"ח

רצא) כדין הווי ידעין וחמאן אספקלריאן עלאין, ואתנהרו עינייהו

וחדאן למנדע ולמשמע: או היו יודעים ורואים

את אספקלריות העליונות, והאירו עיניהם והיו שמחים לדעת

ולשמוע. אספקלריאן, פירושו מנורות של זכוכית,

וסובב על השגת ז"א ונוקביה, כי ז"א מכונה

אספקלריאה המאירה, והנוקבא מכונה אספקלריאה

שאינה מאירה. וכדין חגר לון קוב"ה

חגורין דאתוון דשמייה קדישא, דלא

ייכוד לשלטאה עלייהו האי חויא ולא

יסאב לון כקדמיתא, ואז חגר אותם הקב"ה

חגורות מהארותיות של שמו הקדוש, שלא

יוכל לשלוט עליהם נחש הזה, ולא יטמא אותם

ככתחילה. שה"ס עדיים שקבלו בהר חורב,

רצב) כיון דחטאו בעגל אתעבר מנייהו כל אינון דרגין ונהורין עלאין: כיון שחטאו בעגל

נעברו מהם כל אלו המדרגות ואורות העליונים. ואתעברו

מנייהו אינון חגירו מוינין דאתעטרו

(דס"י דף ג"ב ע"ב)

אוכל העם רואים את הקולות, ועל ימא הוון חמאון ולא דחלין, דכתיב י זה אלי ואנוהו, לבתר דחטו פני הסרסור לא הוון כיכלין למחמי, דכתיב וייראו מגשת אליו.

רצד) 7 ת"ח, מה כתיב ה בהו, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. ו דאתעבר מנייה אינון ו מויינן, ו דאתחגרו ו בהון י בטורא דסיני. בגין דלא ישלוט בהו ההוא חויא בישא, כיון דאתעבר מנייהו, מה כתיב ו ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ י"א למחנה הרחק מן המחנה. רצה) אמר רבי אלעזר מאי י"ב האי קרא, לגבי האי, אלא, כיון דידע משה, דאתעברו מנייהו דישראל, אינון זיינין י"ג עלאין, אמר, הא ודאי מכאן ולהלאה, חויא בישא, ייתי לדירא בינייהו, ואי יקום מקדשא הכא בינייהו יסתאב. מיד (ה) ומשה יקח את י' האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה: בגין דחמא משה, דהא כדין, ישלוט חויא בישא, מה דלא הוה מקדמת דנא. רצו) וקרא לו אהל מועד, וכי לא הוה בקדמיתא אהל מועד. אלא,

מסורת הזהר

דרך אמת

א) וכל העם רואים, (שמות כ"ז) ח"ב סא, פב, פג, קמו קדר. רע ח"ג רכט. ת"ז חקי כ"ב סד, חקי ל"ז עד, חקי לא עה. חקי ס"ט קד: ב) זה אלי ואנוהו, (שמות טו) ח"א רטו, רטו. רכה. ח"ב לה, נהו. קדר. רלו. ת"ז חקי כא ס. חקי כ"ו עב. חקי נ"ה סט. ג) ויתנצלו בני ישראל, (שמות ל"ג) ח"א סג, רטב; ח"ב קדר. רכו. ח"ג קטב, קסט: קצג. ז"ח תצא נ"ח טד שמא. שה"ש ס"ו טד שטו. ד) ומשה יקח את האהל, ח"א רלט. ח"ב קדר. רלו. ח"ג קיר. ש. חלוסי גרסאות: א"א ל"ג מן פני עד דכתיב, כ"א יכלי. ג"א מה כתיב, ד"א ות"ח. ונ"א תו, ונ"א תו חזו. ח"ב ל"ג בהו, ונ"א דאתעברו, ונ"א דאתעברו, ונ"א מויינין, ח"ב דאתעברו, ונ"א דאתעברו, ונ"א דאתעברו, ונ"א דאתעברו. ונ"א ביה, ונ"א בהו. י"א בטירא. י"א ב"א למחנה, וגי'. י"ב ב"א ל"ג האי. י"ג מוסיף עלאין דאתחברו בהו בטורא דסיני (אה"ל). י"ד ב"א האהל וגוי' ול"ג מן ונטה עד הרחק.

ויתנצלו—עדים מהר חורב

הסולם

מאמר

חויא בישא ייתי לדירא בינייהו, ואי יקום מקדשא הכא בינייהו יסתאב, אמר, הרי ברור שמכאן והלאה, יבא נחש הרע לדור ביניהם, וע"כ אם יקום כאן בית המקדש הוא יטמא. מיד ומשה יקח את האהל וגוי' בגין דחמא משה דהא כדין ישלוט חויא בישא, מה דלא הוה מקדמת דנא. מיד, ומשה יקח את האהל וגוי' משום שמשה ראה, כי עתה ימשול עליהם נחש הרע, מה שלא היה זה מקודם לכן. רצו) וקרא לו אהל מועד. וכי לא הוה בקדמיתא אהל מועד. אלא בקדמיתא אהל סתם השתא אהל מועד. כתוב, וקרא לו אהל מועד. ומקשה וכי בתחילה לא היה נקרא אהל מועד. ומשיב אלא בתחילה היה נקרא סתם אהל, ועתה קרא לו אהל מועד. מאי מועד. רבי אלעזר אמר

רצד) ת"ח מה כתיב בהו, ויתנצלו וגוי' דאתעבר מנייהו אינון מויינן דאתחגרו בהון בטורא דסיני, בנין דלא וכו': בוא וראה מה כתיב בהם, בישראל, ויתנצלו בני ישראל את עדיים וגוי' שנעבר מהם הזיון שנחגרו בהם בהר סיני, כדי שלא ישלוט בהם נחש הרע. כנ"ל באות רצ"א, כיון דאתעבר מנייהו מה כתיב, ומשה יקח וגוי' אמר רבי אלעזר, מה האי קרא לגבי האי: כיון שנעבר מהם עדיים, מה כתוב, ומשה יקח את האהל וגוי', אר"א, מהו הסמיכות של מקרא הוה לענין הוה, של הסרת עדיים, ומשיב, אלא כיון דידע משה דאתעברו מנייהו דישראל אינון זיינין עלאין, אלא מאחר שידע משה שנעברו מהם זיונים אלו העליונים, דהיינו שנתנצלו את עדיים, אמר, הא ודאי מכאן ולהלאה, (דפו"י דף ג"ב ע"ב)

בראשית

קעה

בקדמיתא, אהל סתם, השתא אהל מועד. מאי מועד. ר' אלעזר אמר לטב לרבי אבא אמר לביש. ר' אלעזר אמר לטב: מה מועד דאיהו יום חדוה, דסיהרא ד דאתוספא ביה קדושה, ו לא שלטא ביה פגימותא. אוף כ הכא קרא לה, בשמא דא, לאחזאה, דהא אתרחיק אהל מבינייהו, ולא אתפגים. ועיד וקרא לו אהל מועד כתיב.

רצו) ורבי אבא אמר לביש: דהא בקדמיתא הוה אהל סתם. כד"א אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. והשתא אהל מועד. בקדמיתא, למיהב חייך ארוכין לעלמין, דלא ישלוט בהו מותא. מכאן ולהלאה אהל מועד. כד"א ובית מועד לכל חי, השתא אתייהב ביה זמנא (6) וחיין קצובין לעלמא, בקדמיתא לא אתפגים, והשתא אתפגים. בקדמיתא, חברותא וזוגא י דסיהרא בשמשא דלא יעדון. השתא אהל מועד, זוגא דלהון, מזמן לזמן, ובגיני כך, וקרא לו אהל מועד. מה דלא הוה קודם.

דרך אמת

(6) חיים שיש לו קצנה כמ"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה. (א) אהל בל יצען, (ישעיה ל"ג) ח"א קא, רלט. ח"ב סה: קצר. ח"ג קלו. ש. ב) ובית מועד לכל חי, (איוב ל') ח"ב קצר.

חלופי גרסאות: א) נ"א רבי. ב) נ"א איהו. ג) נ"א חדוה. ד) נ"א לאתוספא. ה) נ"א קדישא. ו) נ"א מוסיף מה מועד לא. ז) נ"א בה. ח) נ"א השתא. ט) נ"א ליה. י) נ"א הויא. יא) נ"א ליג אהל. יב) נ"א יסע. יג) נ"א יכ נ"א סיהרא. יד) נ"א לסיהרא.

מאמר

הסולם

ויתנצלו—עדים פחר חורב

לכן לאחר מתן תורה, היתה השכינה סתם אהל. כמו שאתה אומר, אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. דהיינו בהארה תמידית. ועתה, אחר החטא של העגל, נעשה אהל מועד. דהיינו שמאיר מזמן לזמן ואינו תמידי. בקדמיתא, למיהב חייך ארוכין לעלמין, דלא ישלוט בהו מותא, מכאן ולהלאה אהל מועד, כד"א ובית מועד לכל חי, מקודם לכן, היה האהל נותן חיים ארוכים להעולם, שלא ישלוט בהם המות, כי לאחר מתן תורה נעשה חרות ממלאך המות, ומחטא העגל והלאה נעשה השכינה אהל מועד, כמו שאתה אומר ובית מועד לכל חי, השתא אתייהב ביה זמנא וחיין קצובין לעלמא, עתה ניתן בו זמן, והחיים קצובים להעולם.

בקדמיתא לא אתפגים והשתא אתפגים: בתחילה, מטרם חטא העגל, לא נפגם האהל, ועתה נפגם בחטא העגל. בקדמיתא חברותא וזוגא דסיהרא בשמשא דלא יעדון, השתא אהל מועד זוגא דלהון מזמן לזמן, בתחילה החיבור והזוג של לבנה עם השמש, שהם זוין, היה בלתי נפסק, ועתה נקרא

אמר לטב, רבי אבא אמר לביש. שואל מה פירושו של מועד. ואומר, שר' אלעזר מפרשו לשבח לטוב, ור' אבא מפרשו לרע לגנאי. ומפרש ר' אלעזר אמר לטב מה מועד דאיהו יום חדוה דסיהרא, דאתוספא ביה קדושה, לא שלטא ביה פגימותא, רבי אלעזר מבאר המלה מועד לטוב, כי, מה מועד דהיינו יום טוב, שהוא שמחת הלבנה. דהיינו השכינה, כי נתוסף קדושה בהשכינה, ואין שום פגם שולט בה ביום הזה. אוף הכא קרא לה בשמא דא, לאחזאה דהא אתרחיק אהל מבינייהו ולא אתפגים, ועיד וקרא לו אהל מועד כתיב, אף כאן קרא לה להשכינה בשם הזה, מועד, להראות כי האהל, שהיא השכינה, נתרחק מהם בשעת חטא העגל. ולא נפגם, ועיד וקרא לו אהל מועד כתיב.

רצו) ורבי אבא אמר לביש. דהא בקדמיתא הוה אהל סתם, כד"א אהל בל יצען וגו', והשתא אהל מועד: ורבי אבא מפרש המלה מועד לרע. כי מקודם (דט"ו דף נ"ב ע"ב)

רצח) רבי שמעון הוה יתיב ליליא נ חד, ולעי באורייתא, והווי יתבי קמיה רבי יהודה, ורבי יצחק, ורבי יוסי. אמר רבי נ יהודה, להא כתיב "ויתנצלו בני ישראל ה את עדים מהר חורב, וקאמרינן, דגרמו מותא עלייהו, מההוא זמנא ולעילא. ושליט בהו ההוא חויה בישא, ו דאעדו ליה, מנייהו בקדמיתא. ישראל ו תינח. יהושע דלא חטא (ה) אעדי מניה ההוא זיינא עלאה דקבל עמהון בטורא דסיני, או לא. *

רצט) אי תימא דלא אעדי מניה, אי הכי אמאי מית, יכשאר בני נשא. ר"א תימא דאתעדי מניה, אמאי, והא לא חטא, דהא איהו עם משה הוה, בשעתא דחבו ישראל. ואי יתימא י דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני, כמה דקבילו ישראל, אמאי.

(ש) פתח ואמר, ב כי (ז) צדיק ה' צדקות י' אהב ישר יחוז פנימו. האי קרא

דרך אמת

(א) ויתנצלו בני ישראל, לעיל דף קע"ד ציון ג' יושיב. (ב) כי צדיק ה' צדקות אהב, (תהלים יא) ח"א ב' רמא: ח"ב קע. קצד. ח"ג טו: טו. עב. חלוסי גרסאות: א בדפו"י כתב כאן שייך אמר לו ר' אילעי זכאי קשט שבשלה לך קס"ב ב'. כ נ"א חדא. ג נ"א יצחק ר'. ד נ"א והא. ה נ"א את וגוי. ו נ"א דאעדי. ז נ"א מוסיף תינח דחטון. ח נ"א אתעדי. ט אתעדי. י נ"א מוסיף כשאר כל. יא נ"א ואי. יב נ"א מוסיף תימא דהא. יג נ"א דהוא (אה"ל). יד נ"א אהב וגוי

ויתנצלו—עדים מהר חורב

הסולם

מאמר

תינח, יהושע דלא חטא אעדי מניה ההוא זיינא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני, או לא. ושואל, ישראל נכון, כי חטאו, אבל יהושע שלא חטא, ישאל, אם הוסר ממנו אותו עדי העליון שקבל עם ישראל בהר סיני או לא.

רצט) אי תימא דלא אעדי מניה אי הכי אמאי מית כשאר בני נשא: אם תאמר

שלא הוסר ממנו, אם כן למה מת ככל אדם, אי תימא דאתעדי מניה, אמאי, והא לא חטא דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו ישראל ואם תאמר, שהוסר ממנו קשה, למה הוסר ממנו, הרי לא חטא, כי הוא היה עם משה בשעה שחטאו ישראל. ואי תימא דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני כמה דקבילו ישראל, אמאי, ואם תאמר, שיהושע לא קיבל אותו העטרה בחר סיני כמו שקבלו ישראל, יש לשאול, למה מה נשתנה יהושע מכל ישראל.

(ש) פתח ואמר, כי צדיק ה' וגוי. האי קרא אמרו ביה חברייא אמאי דקאמרו:

פתח ואמר כחוב כי צדיק וגוי במקרא הזה אמרו בו החברים מה שאמרו. אבל כי צדיק ה', צדיק

הוא

נקרא אהל מועד, כי הזווג שלהם הוא מזמן לזמן, מחמת שנפסק הזווג מכח קרבת הנחש לינק, כמ"ש לפנינו. ובגיני כך וקרא לו אהל מועד, מה דלא הוה קודם, ומשום זה נאמר עתה וקרא לו אהל מועד, שפירושו שהזווג נעשה מזמן לזמן, מה שלא היה כן מקודם לכן, כי אז, לאחר מתן תורה, כבר היו ז'וין בזווג דלא פסיק לעלמין, וע"כ היתה נקראת אהל סתם כנ"ל.

רצח) רבי שמעון הוה יתיב ליליא חד ולעי באורייתא, והווי יתבי

קמיה ר' יהודה ור' יצחק ור' יוסי:

רבי שמעון היה יושב לילה אחד ועוסק בתורה, והיו יושבים לפניו ר' יהודה ור' יצחק ור' יוסי. אמר ר"י הא כתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, וקאמרינן דגרמו מותא עלייהו מההוא זמנא ולעילא, אר"י הרי כתוב ויתנצלו וגוי ואמרינן, שע"י חטא העגל, גרמו המות לעצמם מזמן ההוא ולמעלה, ושליט בהו ההוא חויה בישא דאעדו ליה מנייהו בקדמיתא, ומשל בהם אותו נחש הרע שכבר הסירו אותו מקודם. כמ"ש חרות על הלוחות שהיה להם חירות ממלאך המות. ישראל (דפו"י דף נ"ב ע"ב * נ"ג ע"א)

אמרו ביה חבריאי, ^המאי דקאמרו. אבל כי צדיק ה' צדיק הוא, ושמיה צדיק ובגיני כך, צדקות אהב.

שא) ישר: ^כ איהו ישר, כד'א צדיק י וישר. ועל דא יחזו פנימו, כל בני עלמא, ^ד ויתקנו ארחייהו למיהך בארח מישר, כדסא יאות. ^ו ת'ח, כד דאין קב'ה עלמא, לא דן ליה, אלא לפום רובן דבני נשא.

שב) ות'ח, כד חב אדם, באילנא דאכל מניה, ^י גרם לההוא אילנא, דשרי ביה מותא לכל עלמא. וגרים פגימו, לאפרשא אתתא מבעלה. וקאים חובה דפגימו דא בסיהרא, עד ^ו דקיימו ישראל בטורא דסיני. ^ז כיון דקיימו ישראל בטורא דסיני, אתעבר ההוא פגימו דסיהרא, וקיימא לאנהרא תדיר.

שג) כיון דחבו ישראל בעגלא, תבת כמלקדמין סיהרא לאתפגמא, ושלטא חויא בישא, ואחיד בה, ומשיך לה ^ז לגביה. וכד ידע משה, דחבו

חלוסי גרסאות: ^ה נ'א מה דקאמר. ^כ נ'א ואיהו. ^ג נ'א מוסיף וישר הוא. ^ד נ'א ויתקנו. ^ו נ'א ות'ח ו נ'א גרים. ^ז נ'א דקיימו. ^ח נ'א לייג מן כיון עד אתעבר. ^ט נ'א בגויה ונ'א מוסיף לגביה ואתפגמא.

סאמר

הסולם

ויתנצלו—עדים מחר חורב

הוא ושמיה צדיק, ובגיני כך צדקות אהב, אבל כי צדיק הוא ה' פירושו שהוא צדיק, היינו ז'א, ושמו צדיק, היינו הנוקבא דז'א, הנקראת שמו והנקראת צדיק, ומשום זה צדקות אתב. כלומר אוהב תיחוד דצדיק וצדיקי להשפיע בצדקה.

שא) ישר: איהו ישר, כד'א צדיק וישר, ועל דא, יחזו פנימו, כל בני עלמא, ויתקנו ארחייהו למיהך בארח מישר כדסא יאות. ישר הוא, כמו שאתה אומר, צדיק וישר הוא, וע'כ כל בני העולם יראו אור פניו ית' ויתקנו דרכיהם ללכת בדרך הישר כראוי. ומתוך סופוס של כל בני העולם הוא להגיע לידי כך, ת'ח כד דאין קב'ה עלמא לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא, בוא וראה, לפי זה, כאשר קב'ה דן את העולם אינו דן אותו אלא לפי רובו של בני האדם. פירוש, כי ענין הדין שחקב'ה דן את העולם היינו להעניש או להשכיר עד להבטיח שכל בני העולם יזכו לאור פניו ית', וללכת בדרך הישר, כנ'ל, ולפי זה, הכרח הוא לדון את העולם לפי רובו של כל בני אדם, ולהכשירם לסופוס, ואפילו יש בניהם יחידים שראויים להתנהג אחרת אינו משנה את דין הצבור בשבילים.

(דטוי דף נ'ג ע'א)

שג) כיון דחבו ישראל בעגלא, תבת כמלקדמין סיהרא לאתפגמא:

כיון שישראל חטא בעגל, חזרה הלכנה להפגם במקורם מתן תורת. ושלטא חויא בישא ואחיד בה

ומשיך

ישראל, ואתעבר מנייהו אינון זיינין קדישין עלאין, ידע ודאי, דהא חויא אחיד בה בסיהרא, לאמשכא לה לגביה, ואתפגימת, כדין אפיק לה לבר: (שד) וכיון דקיימא לאתפגמא, אע"ג דיהושע קאים בעטרא דזיינין ס דיליה כיון דפגימו שריא בה, ואתהדרת כמה דאתפגימת בחובא דאדם, לא יכיל בינ לאתקיימא, בר משה, דהוה שליט בה, ומותיה הוה, בסטרא אחרא, עלאה: ועל דא, לא הוה רשו בה, לקיימא ליהושע תדיר, ולא לאחרא, ועל כך, אהל מועד קרי ליה, אהל דהא שריא ביה, זמן קציב יא לכל יי עלמא. (שה) ועל דא רזא דמלה, אית ימינא לעילא, ואית ימינא לתתא. אית שמאלא לעילא, ואית שמאלא לתתא. יי אית ימינא לעילא, יי בקדושה עלאה. ואית ימינא לתתא, דאיהו בסטרא אחרא.

(שו) אית שמאלא לעילא, בקדושה עלאה, יי לאתערא רחימותא, לאתקשרא סיהרא, באתר קדישא יי לעילא יי לאתנהרא. ואית שמאלא לתתא, דאפריש חלופי גרסאות: א ג"א ואתעברו כ ג"א לגויה. ג ג"א ויתפגימת. ד ג"א ליה ס ג"א דילה. ו ג"א ליג עלאה: ז ג"א חוה רשו ליהושע לקיימא תדיר. וליג לא וליג בה. ח ג"א בה רשו. ט ג"א לה. י ג"א ליג אהל. יא ג"א ליג לכל. יב ג"א לעלמא וליג לכל יב ג"א ואית. יד ג"א בקדושה. טו ג"א ואית. טז ג"א דאחרי. יז ג"א ליג לעילא. יח ג"א לאנהרא.

מאמר

הסולם

ויתנצלו—עדים סחר חורב

כמ"ש וימת משה על סי היה. והוא מטעם, שהוא היה משפיע אל הנוקבא, ולא מקבל, כשאר בני העולם, וע"כ אין פגם הנוקבא נוגע לו. ועל דא, לא הוה רשו בה לקיימא ליהושע תדיר, ולא לאחרא, וע"כ לא היה להנוקבא רשות לקיים את יהושע תמיד לנצחיות. וכן לא לאחר ממנו. ועל כך אהל מועד קרי ליה, אהל, דהא שריא ביה זמן קציב לכל עלמא. וע"כ קראו לו אהל מועד, שפירושו, אהל, ששורה בו זמן קצוב לכל העולם, דהיינו שכל אחד מוכרח למות. (שה) ועל דא רזא דמלה, אית ימינא לעילא, ואית ימינא לתתא, אית שמאלא לעילא, ואית שמאלא לתתא: וע"כ סוד הדבר, שיש ימין למעלה ויש ימין למטה, יש שמאל למעלה ויש שמאל למטה. ומפרש אית ימינא לעילא בקדושה עלאה, ואית ימינא לתתא דאיהו בסטרא אחרא, יש ימין למעלה היינו בקדושה העליונה, דהיינו ז' וי. ויש ימין למטה, שחיא בסטרא אחרא, דהיינו בקליפות. (שו) אית שמאלא לעילא בקדושה עלאה, לאתערא רחימותא, לאתקשרא סיהרא, באתר קדישא לעילא לאתנהרא וכו', יש

ומשיך לה לגביה, ושלט בה נחש הרע ונאחו בה, ומשך אותה אליו. וכד ידע משה דחבו ישראל, ואתעבר מנייהו אינון זיינין קדישין עלאין, וכאשר ידע משה שחטאו ישראל, ונעבר מהם אותם עדיים הקדושים העליונים, ידע ודאי דהא חויא אחיד בה בסיהרא לאמשכא לה לגביה ואתפגימת, ידע בכיורו, אשר הנחש נאחו בה בהלבנה, שהיא הנוקבא, להמשיכה אליו, ונפגמה, כדין אפיק לה לבר, או הוציא אותה לחוץ. דהיינו כמ"ש ומשה יקח את האהל ונסח לו מחוץ למחנה וגו'. ואהל היא השכינה כנ"ל.

(שד) וכיון דקיימא לאתפגמא, אע"ג דיהושע קאים בעטרא דזיינין

דיליה: וכיון שעומדת להפגם, אע"ס שיהושע עורנו עומד בעטרת עדיים שלו, מ"מ כיון דפגימו שריא בה, ואתהדרת כמה דאתפגימת בחובא דאדם, לא יכוד בר נש לאתקיימא בר משה דהוה שליט בה וכו', כיון ששורה בה פגם, וחזרה לפגמה כמו שנפגמה בחטאו של אדם הראשון, ע"כ לא יכול עוד בן אדם להתקיים בנצחיות, וזלת משה, שמותו היה בצד אחר עליון, דהיינו מיתת נשיקה מו"א. (דפרי דף ג"ג ע"א)

רחימותא דלעילא, ואפריש לה מלאנהרא בשמשא, ולא תקרא בהדיה. ודא הוא סטרא דחויא בישא.

שו) דכד שמאלא דא דלתתא אתערת, כדין משיך לה לסיהרא, ואפריש לה מלעילא, ואתחשכת ^ה נהוראה, ^ו ואתדבכת בחויא ^ז בישא, וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא, ^ז ואתדבכת בחויא ואתרחקת מאילנא ^ח דחייא.

חלופי גרסאות: א נ"א נהורה, ונ"א נהורא, ונ"א נהוראה, כ נ"א מוסיף ואתדבכת נהורא, ג נ"א ל"ג בישא, ד נ"א דאתדבכת, ט נ"א דחיי

ויהנצלו—עדים סחר חורב

הסולם

מאמר

לתתא ואתפרש לעילא שהנחשפיתה להמשיך הווג לבחינת מחזה ולמטה, שמשם מגיע השפע להנחש ולכל הקליפות, וע"כ תכף נפרש גם זווג העליון שלמעלה מחזה, ונחשכה הנוקבא. ע"ש. וכן לעיל (בהקדמת זוהר דף צ"ט ד"ה אמאי) זכי הא טרב דחיינו אם ממשיך הווג שמחזה ולמעלה דוין, וזוהר מלהמשיך הווג שמחזה ולמטה, או נבחנת הנוקבא לעץ הדעת טוב ולא רע, כי או נקודה דמדה"ד מצמצום א' היא בגניזא, ונקודה דמדת הרחמים באתגליא, שמנקודה זו היא מוכשרת לקבל מוחין העליונים. ואם לא זכי הא רע, דחיינו אם ממשיך מווג שמחזה ולמטה דוין, מתגלה תכף הנקודה דמדת הדין מצמצום א' שמבחינתה אין המלכות ראויה לקבל שום אור ישר מלמעלה, וע"כ נפסק תכף זווג שלה עם ז"א, והיא נחשכה מכל אור, ע"ש. באופן שענין גילוי של נקודה דמדת הדין דומה לאשה שראתה דם טמא, שנטמאת ואסורה לבעלה.

וזה אמרו אית ימינא לעילא בקדושה עלאה ואית ימינא לתתא וכו' אית שמאלא לעילא וכו' ואית שמאלא לתתא. כי הימין ושמאל הנמשכים מבחינת הווג שמחזה ולמעלה הם בקדושה עליונה, כמבואר. אבל הימין ושמאל הנמשכים מבחינת הווג שמחזה ולמטה, הם בסטרא אחרא. וז"ש אית שמאלא לתתא דאפריש רחימותא, דלעילא ואפריש לה מלאנהרא בשמשא, כי בעת שממשיך השמאל מבחינת הווג שמחזה ולמטה, שהוא נמשך אל הקליפות, נפסק תכף גם זווג העליון שלמעלה מחזה, והנוקבא נפרדת מז"א ונחשכת. כנ"ל, וז"ש דכד שמאלא דא דלתתא אתערת, כדין משיך לה לסיהרא, ואפריש לה מלעילא, דחיינו מווג

יש שמאל למעלה בקדושה העליונה, לעורר אהבה שתתקשר הלבנה במקום קדוש למעלה, להאיר משם. דחיינו כנ"ל (דף קל"ו ד"ה פנימיות) שע"ז שז"א משפיע להנוקבא הארת קו שמאל, היא מתפייסת עמו להזדווג ולקבל ממנו אור. ע"ש. וא"ת שמאלא לתתא דאפריש רחימותא דלעילא ואפריש לה מלאנהרא בשמשא ולא תקרא בהדיה, ודא הוא סטרא דחויא בישא, ויש שמאל למטה בס"א, המפריד האהבה שלמעלה, ומפריד את הלבנה, שהיא הנוקבא, מלהאיר בהשמש, שהוא ז"א, ומלקרב אליו, לזווג. וזה הוא בחינת נחש הרע. דכד שמאלא דא דלתתא אתערת כדין משיך לה לסיהרא, ואפריש לה מלעילא: כי כאשר שמאל זה שלמטה, שהיא הנחש, מחערור, הוא מושך או אליו את הלבנה, שהיא הנוקבא דז"א, ומפריד אותה מלמעלה, מן ז"א, ואתחשכת נהוראה, ואתדבכת בחויא בישא, וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא, ונחשכה הארתה, ומתדבכת בנחש הרע, ואז שואבת מות למטה לכל העולם. כי ואתדבכת בחויא ואתרחקת מאילנא דחיי. שנחשכה בהנחש, ונתרחקה מעץ החיים שהוא ז"א, דחיינו שאין זווגה עם עץ החיים בתמידות אלא בזווג דפסיק. וע"כ גם החיים שמקבלת ממנו, ג"כ פסיק.

ביאור הדברים. כי נתבאר לעיל (בראשית א' דף פ"ה ד"ה ביאור) כי רק מחזה ולמעלה של המלכות יש פני אדם וראויה לזווג עם ז"א, אבל מחזה שלה ולמטה היא חסרה פני אדם, ואין שם מקום זווג, אלא ע"י עליה והתכללות בבחינת מחזה שלה ולמעלה ע"ש. וכן נתבאר לעיל (בהקדמת זוהר דף קס"ב ד"ה ודא) שענין חטא דעצה"ד היה חבר (דט"ז דף נ"ג ע"א)

שח) ועיד גרים מותא לכל עלמא, ודא הוא, ה' דכדין ב' אסתאבת מקדשא, עד י' זמן קציב, ד' דאתקנת סיהרא ותבת לאנהרא, ודא הוא אהל מועד. ועל דא יהושע לא מית, אלא ה' בעיטא של י' נחש דא דקריב ופגים משכנא, וכדקדמיתא.

שט) ודא הוא רזא, דכתיב, * ויהושע בן נון נער י' לא ימיש מתוך האהל. ד' דאע"ג דאיהו נער לתתא, לקבלא נהורא, לא ימיש מתוך האהל. כמה דאתפגים דא, הכי נמי אתפגים דא. אע"ג פ' דזיינא קדישא הוה ליה, כיון דאתפגים י' סיהרא, הכי הוא ודאי, לא אשתויב בלחודוי מניה, מההוא גוונא ממש. (ב)

דרך אמת

מסרת הוהר

ה' נקולמסו שנכתב בו המות כמו עט סופר, וי"מ א) ויהושע - לא ימיש מתוך האהל. (שמות כעלה שנתן הנחש הקדמוני לחוה ליגע ולאכול מעץ ליג) ח"ב סו: קסד. קצד: רעה: ח"ג קיד: קנח: רסח: הדעת טוב ורע ונחפתה אדם על ידה ועל ידו נגזר מיתה לכל בני העולם ומאוחו קנס המיתה מת יהושע ולא כחטאו כי לא היה לו חטא כלל ועיין כ"ז כי ועיטא נחש דא דקתני הכי דייקא. (ב ע"כ.

חלופי גרסאות: ה' ג"א כדין, ב' ג"א אסתאב, ג' ג"א זמנא, ד' ג"א דאתקנת פ' ג"א נחש וליג של, ו ג"א כבקדמיתא, ז' ג"א ליג, לא ימיש מתוך האהל, ח' ג"א אע"ג, ט' ג"א דוינא, י' ג"א ליג סיהרא.

מאמר

הסולם

ויחנצלו—עדים פהר חורב

שנוקראת עתה, אהל מועד. כי מועד פירושו זמן קצוב, כי זווה נפסק ע"י קרבת הנחש. כג"ל. ועל דא יהושע לא מית אלא בעיטא של נחש דא, דקריב ופגים משכנא כדקדמיתא, וע"כ יהושע לא מת אלא בהעצה של נחש הוה שקרב ופגם את המשכן, שהיא הנוקבא, כבתחילה, כמקודם מתן חוריה. פירוש. כי על ידי חטא העגל, חזרה השליטה להנחש לפתות התחתונים, שימשיכו לו מבחינת הזווג שמחזה ולמטה, שאז נקרב הנחש לינק מאורות הנוקבא, שמסכת קרבתו לינק, נפסק תכף זווג העליון, והיא נפרדת מז"א. וכן היא נפגמת ע"י גילוי הנקודה דצמצום א' כג"ל, ומיושב קושיא הג"ל, שהקשה כיון שיהושע לא חטא למה לא נשאר בחירות ממלאך המות. כי הטעם הוא, משום שהנוקבא נפרדה מז"א בסכת חטא העגל, ולא נתקנה אח"כ אלא בזווג דפסיק, מחמת שליטת הנחש לקרב ולהפסיק הזווג, וע"כ גם יהושע לא יכול לקבל עוד מהנוקבא חיים נצחיים כמקודם העגל, וע"כ מת כמו האחרים. שט) ודא הוא רזא דכתיב ויהושע בן נון נער וגו', דאע"ג דאיהו נער לתתא לקבלא נהורא: וזה הוא סוד שכתבו, ויהושע בן נון נער וגו', שאע"פ שהוא נער למטה, לקבל

העליון שלמעלה מחזה, ואתחשכת נהורא, דהיינו כמבואר. וז"ש וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא, ואתדבקת בחויא וכו', כי אז מתגלה בהנוקבא, הנקודה דמדת הדין מצמצום א', שמצדה אין הנוקבא ראויה לקבל שום אור מעץ החיים, ונמשך המות להעולם. וז"ש ודא הוא סטרא דחויא בישא, דהיינו כמיש לעיל, (בהקדמת הוהר דף קס"ב אות ר"י) שהנחש חבר לתתא ואתפרש לעילא, ע"ש. שח) ועל דא גרים מותא לכל עלמא, ודא הוא, דכדין אסתאבת מקדשא עד זמן קציב: ועל כן גרם מות לכל העולם וזהו הטעם, כי אז נטמא המקדש, שהיא הנוקבא, עד זמן קצוב, דאתקנת סיהרא ותבת לאנהרא עד שנתקנה חלבנה, שהיא הנוקבא, וחזרת לתארי. פירוש. כי על ידי המשכת השמאל מהזווג שמחזה ולמטה, נתגלה הנקודה דצמצום א' בהנוקבא, שעם גילויה מסתלקים ממנה כל האורות, והיא דומה לאשה שנשמאה ונפרדה מבעלה עד זמן קצוב, דהיינו אחר שתתרה, וכן כאן היא נפרדת מז"א עד שהתחתונים יעשו תשובה, ויתקנו בזה את הנוקבא. ודא הוא אהל מועד, וזה היא (דפו"י דף ג"ג ע"א)

בראשית

קפא

(שי) ת"ח כגוונא דא כיון דחב אדם, נטל קב"ה מניה, אינון זייני אתוון, נהירין קדישין, דאעטר ליה קב"ה. וכדין דחלו, וידעו דהא אתפשטו מנייהו, ההיד"וידעו כי ערומים הם. בקדמיתא הוּו מתלבשן, באינון כתרי יקר מזיינין, דאינון חירו מכלא. כיון דחבו, אתפשטו מנייהו. וכדין ^ב ידע, דהא מותא קרי לון, וידעו דאתפשטו ^ב מחירו דכלא, וגרמו מותא לון, ולכל עלמא. שיא) * (ב) ויתפרו עלה תאנה. ^ב הא אוקימנא, ^ג דאוליפו כל זייני חרשין וקוסמין, ואחידו בהאי דלתתא: כמה דאתמר. ^ד והיא שעתא, ^ה אתגרע

דרך אמת

(א) וידעו כי ערומים הם. (בראשית ג) ח"א כח: (ב) הכי כארנו. (ג) נתמעט קומתו טל אלס. (ד) ויתפרו עלי תאנה. (בראשית ג) ח"א כח: לו, ח"ב לט. ז"ח בראשית י"ח טד שט. רכו. (ב) ויתפרו עלי תאנה. (בראשית ג) ח"א כח: לו, ח"ב לט. ז"ח בראשית י"ח טד שט.

חלוסי גרסאות: א גיא ידעו כ גיא מנהירו (אחיל) ג גיא ואוליפנא. ד גיא בהחיא.

מסורת הזוהר

(א) וידעו כי ערומים הם. (בראשית ג) ח"א כח: (ב) הכי כארנו. (ג) נתמעט קומתו טל אלס. (ד) ויתפרו עלי תאנה. (בראשית ג) ח"א כח: לו, ח"ב לט. ז"ח בראשית י"ח טד שט. רכו. (ב) ויתפרו עלי תאנה. (בראשית ג) ח"א כח: לו, ח"ב לט. ז"ח בראשית י"ח טד שט.

ויתנצלו—עדים סחר חורב

שחטאו, נתפשטו מהם אלו כתרי יקר, ואזידעו כי המות קורא להם, וידעו שנתפשטו מאותה החירות מכל, וגרמו המות להם ולכל העולם.

מאמר ויתפרו עלי תאנה

שיא) ויתפרו עלי תאנה. הא אוקימנא, דאוליפו כל זייני חרשין וקוסמין, ואחידו בהאי דלתתא כמה דאתמר: הנה בארנו, שלמדו כל מיני כשפים וקסמים, ונאחזו בזה שלמטה, דהיינו הס"א, כמו שנתבאר. והוא לעיל (בראשית א' דף של"ו אות תנ"ב) שביאר שם הזוהר, וז"ל. ויתפרו עלה תאנה, אתדבקו לאתחפאה באינון צולמין דההוא אילנא דאכלו מניה, דאקרון טרפי דאילנא. ע"ש. ושם בהסולם ביארתי בקיצור, אבל הדברים צריכים ביאור. וצריך שתדע, אשר צללים פירושו, העלמות על אור פניו ית'. כדמיון צל הנעשה מכח המכסה על אור השמש. כי אור העליון נמשל לאור השמש, שהוא השורש לכל האורות שבעולם הזה, כן אור העליון הוא שורש לכל האורות שבהכפזאות, וזה סוד הכתוב, עד שיפוח היום ונסו הצללים טוב דמה לך דודי וגו'.

אמנם יש צל דקדושה, דהיינו הבא מחמת השגת רוממות השי"ת. אכן צל הזה, יש לו פעולה הפוכה, כי הוא הממשיך את אור העליון, על דרך שאמרו חז"ל במשה רבינו, (ברכות ז.) בשכר ויסתר משה פניו, וזה ודבר ה' אל משה פא"ם. הרי שהצל הזה שהמשיך משה על עצמו, דהיינו שהסתיר

הסולם

לקבל אור מהנוקבא, דהיינו, שגדלה מעלתו להיות בבחינת מלאך מטטרון, שנקרא נער למטה מאצילות, מ"ם לא ימיש מתוך האהל, כמה דאתפגים דא ה"נ אתפגים דא, מ"ם לא ימיש מתוך האהל, כלומר שאינו טוב יותר מבחינת האהל עצמו, שהיא הנוקבא, וכמו שנפגם האהל, כן נפגם יהושע. אע"ג דזיינא קדישא הוה ליה, כיון דאתפגים סיהרא הכי הוא ודאי לא אשתזיב בלחודוי מניה, מההוא גוונא ממש. אע"פ שהיה לו עדי הקדוש, מ"ם כיון שנפגמה הלבנה ודאי כן הוא, שלא ניצל יהושע בלבדו מהפגם, מאותו הפגם ממש. כלומר, אותו הפגם עצמו שחשיגה הלבנה מחמת חטא ישראל, השיגו ג"כ יהושע.

(שי) ת"ח כגוונא דא, כיון דחב אדם, נטל קב"ה מניה אינון זייני אתוון נהירין קדישין, דאעטר ליה קב"ה: בוא וראה, כעין זה, כיון שחטא אדם בעצת"ה, לקח ממנו הקב"ה אלו עינים, שהם אותיות מאירות קדושות, שהעטיר אותו הקב"ה. דהיינו האותיות של השם הקדוש, (כנ"ל דף קע"ג אות רצ"א) וכדין דחלו וידעו דהא אתפשטו מנייהו, ההיד"ו וידעו וגו', אז יראו וידעו כי נתפשטו מעדים. כמ"ש וידעו כי ערומים הם. בקדמיתא הוּו מתלבשן באינון כתרי יקר מזיינין, דאינון חירו מכלא, בתחילה היו מתלבשים בכחרי יקר מזוינים הללו שהם חרות מכל. כיון (דמ"י דף ג"ג ע"א * ג"ג ע"ב)

מאמר

זסיפו * ה' וקומה דאדם, כ' מאה אמינן. וכדין אתעביד פרודא, וקאים אדם בדינא, ואתלטיא ארעא. ג' והא אוקימנא.

מסורת הזהר

(א) קומה דאדם מאה אמינן. ח"א קמב.

חלוסי גרסאות: ה' ג'א דקומה (אה"ל) ונ"א וקיימא. כ' ג'א מוסיף עד מאה. ונ"א וקיימא על מאה (אה"ל). ג' ג'א ל"ג ותא אוקימנא.

מאמר

הסולם

ויחפרו עלי תאנה

האורות שפרחו ממנו. אבל הקב"ה השיב לו, מי הגיד לך כי עירום אתה, בסבת מה הפסדת האורות שלך ונפלת בצל המן העץ אשר צויתוך וגו', הכי הגיע לך מחמת מצוה, הלא צל זה הגיע לך מחמת עבירה והוא צל מות, צל דס"א. וע"כ, לא לבד שלא ברכו מחמת זה, אלא עוד קללו. וז"ש שם בזה, אתדבקו לאתחפאה באינן צולמין דההוא אידנא דאכלו מניה, שנתדבקו להתכסות בהצללים של האילן שאכלו ממנו. שהוא צל הבא מחמת עבירה. ונתדבקו בזה בצל מות.

וזה אמרו כאן, דאולייפו כל זייני חרשין וקוסמין, כי ענין הכשפים ביארו חז"ל (בסנהדרין ס"ו ע"ב) למה נקרא שמן כשפים מפני שמכשפים פמליא של מעלה. פירוש, כי לולא הכשפים היו הצדיקים יכולים להמשיך אותות ומופתים מעולמות העליונים לקרב העולם להש"ת, ע"ד שהיה ביציאת מצרים ובימי יהושע והנביאים, אבל ע"י החטא דעצה"ד, נעשה בנין ד' עולמות אבי"ע דס"א, לעומת ד' עולמות אבי"ע דקדושה, בסו"ה זה לעומת זה עשה אלקים. שפירושו, שכל הכחות שישנם באבי"ע דקדושה לקרב העולם להש"ת, ניתנו כנגדם באבי"ע דטומאה, לרחק העולם מהש"ת. והענין הוא, כי כמו שהעבירה דעץ הדעת היתה לשורש שממנה נמשכים כל העבירות שבעולם עד גמר התקון. כן הצ"ל, דהיינו כח ההעלמה על קדושתו ית' כנ"ל, הנמשך מעבירה דעצה"ד, הנקרא עלי תאנה, נעשה לשורש שממנו נמשכים כל מיני כחות ההעלמה על קדושתו ית', שבכללם הם נקראים ד' עולמות אבי"ע דטומאה. שנבנו בסו"ה זה לעומת זה עשה אלקים, שה"ס ד' עולמות אבי"ע דטומאה לעומת ד' עולמות אבי"ע דקדושה. כנ"ל. והקרובים ביותר לשורש הזה הם הכשפים, שניתן להם כח שקול נגד הקדושה להכחיש את הפמליא

שהסתיר פניו, כי ירא מהביט אל האלקים, זכה על ידי העלמה הזו, לפכ"ס ולתמונת ה'יביט. הרי שצל הזה נעשה הכנה ולבוש על כל אור הגדול שהשיג משה. אבל זה דוקא בצל דקדושה, דהיינו הבא מחמת מצוה כמו במשה, אבל בצל הבא מחמת עבירה אינו כן, אלא שהוא שורש החשך המחשיך פניהם של בני אדם, והוא הנקרא צל מות.

ולפני החטא דעצה"ד, לא היה בחינת צל הזה דס"א בהעולם, אלא בחינת צל דקדושה בלבד. וזה היה הטעות של אדם הראשון. כי אחר החטא של עצה"ד, שבסבתו פרחו ממנו כל האורות העליונים שהשיג בסוד זיהרא עלאה, וידעו כי עירומים הם מכל האורות, ונפל עליהם הצל דס"א, דהיינו ההעלמה והצל הבא מחמת עבירה, או יחפרו עלי תאנה ויעשו להם חגורות, עלים פירושו צל, כי עלי האילן עושים צל. תאנה היינו החטא דעצה"ד, כמו שאמרו חז"ל שעצה"ד תאנה היתה. והם טעו וחשבו שצל הזה דעלי תאנה, דהיינו הצל שנפל עליהם מחמת העבירה דעצה"ד, דומה כמו הצל דקדושה, שסגולתו להמשיך האורות כולם כנ"ל אצל משה רבינו, וע"כ עשו להם מהצל הזה חגורות, דהיינו בסו"ה כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל וגו' (ירמיה י"ג) שפירושו דבקות מתוך העלמה. אטנם שם מדבר הכתוב באזור הנעשה מסבת הצל דקדושה, משא"כ אזור הנעשה מעלי תאנה, שהוא צל מחמת עבירה, הוא סו"ה (ירמיה י"ג) כאזור הזה אשר לא יצלח לכל עש"ה. ועל פי הטעות הזה, נתחבא אדה"ר בתוך [עצי הגן, והתנצל לפני הש"ת, וטען, את קולך שמעת ואירא וגו', דהיינו שהתסאר לפניו ית' במעשהו, ודימה את עצמו למשה שהסתיר פניו, מהביט אל האלקים וחשב שעל ידי הצל הזה יחזור ויזכה תכף לכל (דסו"ה דף ג"ג ע"ב)

שיב) * ויגרש את האדם. איר אלעזר לא ידענא, מאן עביד (ב) תרוכין למאן, אי קביה עבד תרוכין לאדם, אי לא. ^א אבל מלה ^ב אתהפיך, ויגרש אתי, ^ג את דייקא, ומאן גרש אתי, האדם ודאי גרש את. שיג) ובגין דא כתיב, ^ד וישלחהו ה' ^ה אלהים מג'ע, אמאי וישלחהו, בגין

מסורת הוזהר

דרך אמת

(א) ויגרש את האדם (בראשית ג) ח"א כתי: ח"ג

(ב) גרושין.

רטו, רמח. ת"ז תקי ס"א צד. דיה יתרו ל"ג טר שג. איכא צ"א טב שו. ב) וישלחהו—מנ"ע ח"א רטג. ח"ב נה.

ת"ז תקי ס"ו צו. ז"ח בראשית ט' טב שט. תק"ח ק"י טד שיג.

חלופי גרסאות: א) נ"א או. (אה"ל). ב) נ"א אהפך. ג) נ"א ל"ג את. ד) נ"א אלקים וגו'

ויחפרו עלי תאנה

הסולם

מאמר

שחטא, פרחו ממנו ט"ס דאורות שבכל פרצוף ונסתלקו לשורשם. וט"ס תחתונות דכלים שבכל פרצוף נסלו לקליפות, ונשארו לו רק הכלים דכתר מכל פרצוף באור הנפש. חוץ מב' פרצופי הראשונים דבריאה, שנסתלקו ממנו לגמרי באופן שנשארו לו עשר כתרים מעשר פרצופי דבי"ע, שכל אחד כלול מכולם, והם מאה כתרים והי"ס מאה אמה. וז"ש וההיא שעתא אתגרע זקיפו וקומה דאדם מאה אמין דחיינו מאה כתרים, כמבואר. (ועי' בספרי תלמוד עשר הספירות דף אלף תפ"ה בד"ה וזה אמרו עד דף אלף תפ"ה אות קכ"ח שנתבאר שם ענין זה במלואו).

הסמליא של מעלה, ע"ד שעשו המכשפים כנגד האותות והמופתים של משה רבינו, כמיש ויעשו גם הם חרטומי מצרים בלהטיהם כן (שמות ז') וכן אליהו שהתפלל שלא יאמרו מעשה כשפים הם (ברכות ט:). וע"כ מלבד בהמקרים היוצאים מן הכלל, דהיינו ביציאת מצרים ובימי הנביאים, לא יוכלו הצדיקים להמשיך אותות ומופתים לקרב העולם להשיית מחמת שידועים בעליל, שאבי"ע דטומאה יתנו כח להמכשפים שיוכלו לעשות גם הם בלהטיהם כן, וז"ס שנאמר בגמר התקון, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שהפירוש הוא, כי אז, יתבטל רוח הטומאה מהארץ, ולא יהיה עוד פחד מאבי"ע דטומאה, וימשיכו הצדיקים אותות ונפלאות כמו שהיה ביציאת מצרים.

מאמר ויגרש את האדם

שיב) ויגרש את האדם וגו', אר"א, מאן עביד תרוכין למאן, אי קביה עביד תרוכין לאדם אי לא: אמר רבי אלעזר מי עשה גירוש למי, אם הקב"ה עשה גירוש אל האדם, או לא. שהרי לא כתוב ויגרש ה' את האדם, אלא, ויגרש את האדם, סתם. אבל מלה אתהפיך, ויגרש אתי, את דייקא, ומאן גרש אתי, האדם, האדם ודאי גרש אתי, אבל המלה את, שבהכתוב, נתהפך שהיה צריך לומר, ויגרש האדם את ומה שכתוב, ויגרש את, המלה את הוא בדיוק, לרמוז על השכינה שנקראת את, ומי גרש את, שהיא השכינה, האדם ודאי גרש את, אלא שהמלות נתהפכו, שהיה צריך לכתוב ויגרש האדם את.

וזה אמרו דאוליפו כל זייני חרשין וקוסמין, כי מכה עלי תאנה שה"ס הצל שנעשה ע"י העבירה דעצה"ד, נמשכו כל הכשפים, כנ"ל, וע"כ עם הסתכלותם בע"ל תאנה הללו, היו לומדים כל מיני כשפים וקסמים שיהיו נמשכים מהם בעולם. וההיא שעתא אתגרע זקיפו וקומה דאדם מאה אמין: ובאותה שעה נתמעט הרום והקומה של אדם למאה אמות. וכדין אתעביד פרודא, וקאים אדם בדינא, ואתלטיא ארעא. ואז נעשה פירוד, בין ז"א ונוקביה, ואדם קם בדין והארץ נתקללה, פירוש, כמו שאמרו חז"ל אדם הראשון מן הארץ עד לרקיע היה וכו' (חגיגה י"ב). דהיינו עד הרקיע שמתחת האצילות, והיה כולל ג' העולמות בי"ע, שבכל עולם ד' פרצופין או"א וז"ן, ובכל פרצוף עשרה ספירות. אבל לאחר (דסו"י דף ג"ג ע"ב)

שיג) ובגין דא כתיב, וישלחהו ה' מג'ע. אמאי וישלחהו, בגין דגרש אדם את. ומשום זה כתוב וישלחהו ח' מג'ע, למה

דגרש אדם את, ^ה כדקאמרן. וישכן: איהו אשרי לון באתר דא, דאיהו גררים, יוסתים ^ז אורחין ושבילין, ואשרי דינין על עלמא, ואמשיך לוויטין, מההוא יומא ולעילא.

שיד) * ואת להט החרב המתהפכת. כל אינון דשריין ^ה בקוזפי דינין על עלמא, דמתהפכין לגוונין סגיאין, בגין ^ו לאתפרעא מעלמא. ^ב לזמנין גוברין, לזמנין נשיין, לזמנין אשא מלהטא, ^ז ולזמנין רוחין, ^ח דלית מאן ^ט דקאים בהו. וכל דא לשמור את דרך עץ החיים, דלא ^י יוסיפון ^י לאבאשא כקדמיתא.

דרך אמת

(א) בתוקף הדין שניתן להם רשות לתכוע דין ולזרוק על העולם והוא מל' קוספיתא דשמשא שפי' זריקת ניזון השמש ולכן נקרא הקלע שזורקין בו כאלן קוספיתא. (ב) אין מי שישיגם לידע מה הם (לעיל מ"ד א'). (ג) להרע.

מסורת הזהר

(א) ואת להט החרב המתהפכת, לעיל דף ע"ו ציון א' וש"ג (ב) לזמנין גוברין לזמנין נשיין, לעיל דף ע"ח ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות: א) נ"א כדקאמר, ב) נ"א מוסיף גרים דא. (אה"ל). ג) נ"א סתים, ונ"א אסתים. ד) נ"א ארחין ס' ב"א מוסיף כל עלמא. ו) נ"א לאתפרע מרשיעי עלמא. (אה"ל). ז) נ"א לזמנין. ח) נ"א דלא אית. ט) נ"א דקאי. י) נ"א יוספון.

מאמר

למה כתוב וישלחון, אלא משום שגרש האדם את, שחיא השכינה. ע"כ וישלחון ה' מג"ע פירוש שהוקשה לו למה הלשון כפול, שכתוב וישלחון ה' מג"ע ותכף אחר זה כתוב ויגרש את האדם וגו'. ומוכיח מכאן שא"ת היא השכינה. והכתוב ויגרש את האדם הוא פירוש על הכתוב וישלחון ה' מג"ע. שעל כן שלחו מג"ע, משום שבחטאו גרש את השכינה במקומה.

וישכן, איהו אשרי לון באתר דא, דאיהו גררים וסתים אורחין ושבילין, ואשרי דינין על עלמא: כתוב וישכן, סתם, ולא כתוב וישכן ה', הוא משום דקאי על אדמ"ר, שהוא השכן אותם, את הכרובים, במקום הזה. שהוא גרם וסתם הדרכים והשבילים העליונים, ובמסך השפע, והשרה דינים על העולם. ואמשיך לוויטין מההוא יומא ולעילא, והמשיך קללות העולם מיום ההוא ואילך.

שיד) ואת להט החרב המתהפכת, כל אינון דשריין בקוזפי דינין על עלמא: ואת להט החרב המתהפכת, סירושו כל אלו הנמצאים בדינים דולגים בעולם, דהיינו שדולגים מצורה לצורה, שפושטים צורה ולובשים צורה. קוספוי הוא כמו קוספי ספירושו דולגים. דמתהפכין (דסורי דף ב"ג ע"ב)

הפולם

לגוונין סגיאין בגין לאתפרעא מעלמא שמתהפכים לצורות רבות, כדי להפרע מהעולם.

לזמנין גוברין לזמנא נשיין, לזמנין אשא מלהטא ולזמנין רוחין.

דלית מאן דקאים בהו: לפעמים הם בצורות אנשים ולפעמים בצורות נשים. ולפעמים הם אש לוחט, ולפעמים הם רוחות. ואין מי שיצמוד עליהם. וכך דא לשמור את דרך עץ החיים דלא יוסיפון לאבאשא כקדמיתא.

וכל זה הוא לשמור את דרך עץ החיים שלא יוסיפו להרע כבתחילה. פירוש, כי ב' הנקודות, בינה ומלכות שהיא מחזה ולמטה של המלכות, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף צ"ט ד"ה ב' תריין) נכללות זו בזו, ויש בינה ומלכות בנקודת הבינה, ויש בינה ומלכות בנקודת המלכות, ונמשך מהם ד' שליטות. ונבחנת בינה ומלכות שבבינה לזכרים דהיינו אנשים, כי הבינה בדכורא אסתיימת. ובינה ומלכות שבמלכות לנקבות דהיינו נשים. והארת הימין שבכל אחד נבחנת לרוחין. והארת השמאל שבכל אחד נבחנת לאשא מלהטא. וכבר נתבאר ענין זה באורך (לעיל דף ע"ח מאות קי"ט עד אות קכ"ב ובהסולם שם) ואין להכפיל דברים.

לחש

בראשית

קפה

שטו) להטהחרב. ^ה אינון ^ב דמלהטאן ^ה אשא ^ג וקוסטירי על ^ד ראשיהון ^ה דרשיעיא ^ו וחייביא, ומתהפכין גוונין, לכמה זיינין, לפום ארחייהו דבני נשא. ועל דא להט, כד"א * ולהט אותם היום הבא וגו'. והא אתמר.

שטז) החרב: דא חרב לה'. כד"א ^ב חרב לה' מלאה דם וגו'. א"ר יהודה, להט החרב, ^ו כל אינון ^ז קסטרין דלתתא, דמתהפכין מדיוקנא לדיוקנא, כלהון ממנן על עלמא לאבאשא, ולאסטאה לון לחייבי עלמא, דעברין על פקודי דמאריהון.

שיז) ת"ח, כיון דחב אדם, אמשיך עליה, כמה זיינין בישין, וכמה גרדיני נמוסין, ודחיל מכלהו, ולא יכיל לקיימא עלייהו. שלמה ידע חכמתא עלאה, ושוי ליה קב"ה, עטרא דמלכותא, והו דחלי מניה כל ^ט עלמא. כיון דחב

דרך אמת

ה) ומושלים בתוקף שלהבת שלהם על ראש רשעים בניהם והוא מענין קוסטינר שפי' תליין. ז) אותם ממונים ומושלים שלמטה מעולם העליון המתהפכים מזיור אל זיור כמ"ש כולם ממונים על העולם להרע ולהסית לרשעים שיעברו על המצוות ואח"כ מענישים הם אותם. חלופי גרסאות: א) נ"א אלין. ב) נ"א דמלהטן, ונ"א דמלהטן. ג) נ"ב וקוסטיר דנ"א רישיהון. ס) נ"א דחייביא ול"ג דרשיעיא. ו) נ"א ליג וחייביא, ו) נ"א מוסיף אפילו כל. ח) נ"א קסטירין. ט) נ"א מוסיף עלמא. והוה דיליה כל עלמא.

מסורת הזהר

א) ולהט אותם היום הבא, מלאכיג' ב) חרב לה' מלאה דם, (ישעיה ליד) ח"א רלה: ח"ב"ט, כח, נד. ח"ג יט, נב, נד, ק"ט, ר"י, ז"ח חוקת נ"ב טא שכה. ח"ד יט, נב, נד, ק"ט, ר"י, ז"ח חוקת נ"ב טא שכה. ח"ה יט, נב, נד, ק"ט, ר"י, ז"ח חוקת נ"ב טא שכה. ח"ו יט, נב, נד, ק"ט, ר"י, ז"ח חוקת נ"ב טא שכה. ח"ז יט, נב, נד, ק"ט, ר"י, ז"ח חוקת נ"ב טא שכה. ח"ח יט, נב, נד, ק"ט, ר"י, ז"ח חוקת נ"ב טא שכה. ח"ט יט, נב, נד, ק"ט, ר"י, ז"ח חוקת נ"ב טא שכה.

מאמר

הסולם

ויגרש את הארם

ר"י פליג על מה שרומז הזהר על סו"ה ולהט אותם יום הבא, מפני שהכתוב הזה מדבר מעונשים עליונים, וממונים עליונים. והוא אומר אפילו כל אינון קסטרין דלתתא, הוא בכלל להט החרב המתהפכת. שיז) ת"ח כיון דחב אדם אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכמה גרדיני נמוסין: בוא וראה כיון שחטא אדם, המשיך על עצמו כמה מיני מויקים רעים וכמה מדייני דינים, ודחיל מכלהו ודא יכיד לקיימא עלייהו, והיה ירא מכולם, ולא יכול להתגבר עליהם.

שלמה ידע חכמתא עלאה, ושוי ליה קב"ה עטרא דמלכותא, והו דחלי מניה כל עלמא: שלמה ידע חכמה העליונה, והקב"ה שם עליו כתר מלכות, והו יראים מפניו כל בני העולם. כיון דחב אמשיך עליה כמה זיינין בישין, וכמה גרדיני נמוסין, ודחיל מכלהו, כיון שחטא, המשיך על עצמו כמה מיני מויקים רעים, וכמה אורגי דינים כלומר נוכלי דינים, והיה ירא מכולם. גרדיני פירושו אורגים. כמנור אורגים

תרגומו

שטו) להט החרב, אלין דמלהטאן אשא וקוסטירי על ראשיהון דרשיעיא וחייביא: להט החרב. היינו, אלו הלוהטים אש ועונשים קשים על ראשיהם של הרשעים והפושעים. ומתהפכין גוונין לכמה זיינין לפום ארחייהו דבני נשא. והצורות מתהפכים לכמה מינים של דינים, לפי דרכיהם של בני אדם. ועל דא להט כד"א ולהט וגו'. החרב, דא חרב לה' כד"א חרב לה' וגו'. ועל כן נטראים, להט, כמו שאתה אומר ולהט אותם יום הבא. וע"כ נקראים החרב, כי הוא חרב לה', כמו שאתה אומר, חרב לה' מלאה דם.

שטז) א"ר יהודה להט החרב אפילו כל אינון קסטרין דלתתא דמתהפכין מדיוקנא לדיוקנא: ארי, להט החרב הוא אפילו כל אלו המענישים של מטה, שבעוה"ז, המתהפכים מצורה לצורה, כלהון ממנן על עלמא לאבאשא ולאסטאה לון לחייבי עלמא דעברין על פקודי דמאריהון. כולם הם ממונים על העולם להרע ולהשטין לרשעי עולם העוברים על מצות רבונם. פירושו. (דפו"י דף נ"ג ע"ב)

אמשיך עליה, כמה זיינין בישינ, וכמה גרדיני ^ה נמוסין ^כ ודחיל מכלהו, וכדין יכילו לאבאשא ליה, ומה דהוה בידיה, נטלו מניה.

שיח) ועל דא ^ג כמה דאזיל ב'נ, ובהווא ארחא, דאתדבק ביה, הכי משיך עליה, חילא ממנא דאזיל לקבליה. כך אדם, ^ד הוה משיך ^ה עליה, חילא אחרא מסאב, דסאיב ליה, ולכל בני עלמא.

שיט) ו'תיח כד חב אדם, משיך עליה חילא ^ו מסאבא, וסאיב ליה ולכל בני עלמא, והאי הוא חויא בישא, דאיהו מסאב וסאיב ^ז עלמא. דתנינן כד אפיק ^ח נשמתינ מבני נשא, אשתאר מניה גופא מסאב, וסאיב ביתא, וסאיב לכל אינון דמקרבינ ביה. הה'ד * הנוגע ^י במת וגו'.

שכ) וע'ד, כיון דאיהו נטיל נשמתי, וסאיב גופא, כדין אתייהיב רשו, לכל אינון סטרי ^{יב} מסאבן, לשריא עלוי. דהא ההוא גופא אסתאב, מסטרא דההוא חויא ^{יג} בישא, דשריא עלוי. וע'ד, בכל אתר, דההוא חויא בישא שארי ^{יד} מסאב ליה, ואסתאב.

מסורת הזוהר

(א) הנוגע במת, במדבר י"ט.

חלופי גרסאות: ה ג'א מוסיף נמוסין. אתו ואתערו עליה. כ ג'א והוה דחיל. ג ג'א כמה (אה"ל). ד ג'א דהוה. ו ג'א הוא. ה ג'א ל'ג עליה. ו ג'א ות'ח. ז ג'א מסאב. ח ג'א מוסיף כל עלמא. ט ג'א נשמתי. (אה"ל)

י ג'א מוסיף במת יטמא וגו' יא ג'א מסאבו. וב'א מסאבין (אה"ל) יב ג'א ל'ג בישא יג ג'א מסאיב. (אה"ל)

ויגרש את האדם

הסולם

מאמר

דאיהו מסאב וסאיב עלמא: בוא וראה, כאשר חטא אדם הראשון, המשיך על עצמו כח הטומאה, וטימא אותו ולכל בני העולם. וזה הוא נחש הרע, שהוא טמא וטימא העולם. דתנינן כד אפיק נשמתינ מבני נשא אשתאר מניה גופא מסאב, שלמדנו כאשר המלאך המות מוציא נשמות מבני אדם. נשאר ממנו גוף טמא, וסאיב ביתא וסאיב לכל אינון דמקרבינ ביה, הה'ד, הנוגע במת יטמא. ומטמא הבית ומטמא לכל הקרבים אליו, וז'ש הנוגע במת וגו', והוא משום שהמיתה מסוכב מנחש הרע הטמא.

שכ) וע'ד כיון דאיהו נטיל נשמתי, וסאיב גופא, כדין אתייהיב רשו לכל אינון סטרי מסאבן לשריא עלוי, וכי. ועל כן כיון שמלאך המות לקח הנשמה וטימא את הגוף, ניתן רשות או לכל מיני טומאה לשרות על הגוף, כי גוף ההוא נטמא מצד אותו נחש הרע השורה עליו. כי המות מסוכבת ממנו. ועל דא, בכל אתר דההוא חויא בישא שארי, מסאב ליה ואסתאב,

ועל

תרגומו כאכסן דגרדאין. (שמאל א' י"ז), נמוסין פירושו חוקים דינים. ומשפט הכהנים תרגומו ונימוסא דכהניא. (שמאל א' ב). וכדין יכילו לאבאשא ליה, ומה דהוה בידיה נטלו מניה, ואז יכלו להרע לו, וכל מה שהיה בידו לקחו ממנו.

שיח) ועל דא, כמה דאזיל בר נש, ובההוא ארחא דאתדבק ביה, הכי משיך עליה חילא ממנא דאזיל לקבליה: ועל כן, כמה שהאדם הולך, ובאותו הדרך שנתדבק בו, כן הוא ממשיך על עצמו כח ממונה ההולך לעומתו. פירוש, אם הולך בדרך טוב הוא ממשיך עליו כח ממונה מסטרא דקדושה המסייע אותו. ואם הולך בדרך רע, ממשיך עליו כח רע מצד הטומאה המזיק אותו. כך אדם, הוה משיך עליה חילא אחרא מסאב, דסאיב ליה ולכל בני עלמא. כן אדם הראשון, בחטאו, היה מושך על עצמו כח אחר טמא, שטימא אותו ולכל בני העולם. שיט) ת'ח כד חב אדם משיך עליה חילא מסאבא, וסאיב ליה ולכל בני עלמא, והאי הוא חויא בישא, (דמוי דף נ"ג ע"ב)

בראשית

קפז

שכא ות"ח, כל בני עלמא, * בשעתא דניימי על ערסייהו בליליא, וליליא פריש גדפהא, ^א על כל בני עלמא, ^ב טעמי טעמא דמותא, ומגו דטעמי טעמא דמותא, האי ^ב רוחא מסאבא שטיא על עלמא, ^ג וסאיב ^ד עלמא ^ה ^ו ושריא על ידוי ^ז דב"נ ^ח ואסתאב.

(שכב) וכד ^ט אתער, ואתהדר ליה נשמתיה, בכל מה דיקרב בידוי, כלהו ימסאבי, בגין דשריא עליהו רוח מסאבא ועיד, ^י לא יסב ב"נ מנוי, לאלבשא, ממאן דלא נטיל ידוי, דהא אמשיך עליה, ההוא רוח מסאבא, ^{יא} ואסתאב, ואית ליה רשו, להאי רוח ימסאבא, לשריא בכל אתר, ^{יב} דאשתכח רשימו מסטריה. (שכג) ועל דא, ^{יג} לא יטול ידוי, ב"נ, ממאן דלא נטיל ידוי. בגין דאמשיך עליה, ההוא רוח ^{יד} מסאבא, וקביל ליה האי, דנטל מיא מניה. ואית ליה רשו לשריא ^{טו} עלוי ^{טז} * דבר נש. בגין כך בעי בר נש לאסתמרא ^{טז} בכל סטרוי, מסטרא

דרך אמת

(א) [עיין כחלוסי גרסאות] כהלל של אלס בעוד שהוא שוכב על מטתו, (ב) לעיל י"ב לקמן קס"ט ב'. (ג) לא יקח אלס מלבושיו ממני שלא כטל ידיו שחרית.

מסורת הזוהר

(א) בשעתא דניימי—טעמא דמותא, ח"א יוד; קל. רמב. ח"ב ל. קצ"ח. ח"ג כג. נב. סו. קו. קיגו קיט. קכא. קנו: רט. (ב) רוחא מסאבא, ח"א יוד; קכה: קכו. קל. קנו. קסט. קפדו. ח"ב סה. רלו: ח"ג מה. נ. נא.

קיט. קמגו רמ: (ג) לא יטול ידוי, ב"נ ממאן דלא נטיל, ח"א קפדו: קצהו

חלופי גרסאות: א ב"א ליג על. ב ב"א טעמין. ג ב"א ושאיב (אח"ל) ד ב"א מוסיף וסאיב על. ה ב"א מוסיף עלמא בגו א) קפטירא. [קפטירא] ונ"א קפטירא אח"ל] דיליה, ו ב"א ידויהו: ז ב"א ל"ג דב"נ, ח ב"א ואסתאב. ט ב"א מוסיף אתער ואתעבר. י ב"א מסאיב, יא ב"א ואסתאבא, יב ב"א מסאב, יג ב"א דאשכח, יד ב"א מסאב. טו ב"א עליה, טז ב"א מכל

מאמר

הסולם

ויגרש את האדם

ועל כן בכל מקום שאותו נחש הרע שוכן, מטמא אותו, והוא נטמא. (שכא) ות"ח כל בני עלמא בשעתא דניימי על ערסייהו בליליא, וליליא פריש גדפהא על כל בני עלמא: ובוא וראה, כל בני העולם, בשעה שישנים במטותם בלילה, והלילה פורש כנפיו על כל בני העולם, טעמי טעמא דמותא, ומגו דטעמי טעמי דמותא, האי רוחא מסאבא שטיא על עלמא וסאיב עלמא. טועמים או טעם המות, ומשום שטועמים טעם המות, רוח הטומאה הזה משוטט אז בעולם ומטמא את העולם, ושריא על ידוי דבר נש ואסתאב, ושורה על ידוי של האדם, והוא נטמא. (שכב) וכד אתער ואתהדר ליה נשמתיה, בכל מה דיקרב בידוי כלהו מסאבי: וכשמקיץ משנתו, ונשמתו חוזרת אליו. בכל מה שיגע בידוי, יטמא הכל. בגין דשריא עליהו רוח מסאבא. משום שרוח הטומאה שורה עליהם. ועל דא לא יסב בר (רמ"י דף נ"ג ע"ב *) גיד ע"א) דלא

דהאי חויא בישא, דלא ישלוט עלוי. וזמין קב"ה לעלמא דאתי ^א לאעברא ליה מעלמא הה"ד ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ^ב וכתיב בלע המות לנצח וגו'. שכד ^ג והאדם ידע. את חוה ^ד אשתו וגו'. רבי אבא ^ה פתח ^ו מי יודע רוח בני האדם העולה היא ^ז למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. האי קרא, ^ח כמה ^ט גוונים אית ביה, והכי הוא כל מלוי דאורייתא, כמה גוונים בכל חד וחד, וכלהו יאות.

שכה) והכי אינון, וכל אורייתא ^י מתפרשא ^{יא} בשבעין אנפין, ^{יב} לקביל שבעין סטרין, ושבעין ^{יג} אנפין, והכי הוא ^{יד} בכל מלה ומלה דאורייתא, וכל ^{יז} מאי דנפיק מכל מלה ומלה, כמה גוונים אתפרשן מניה ^{יח} לכל סטרין. שכו) ת"ח כד ^{יט} בזיז אזיל בארץ קשוט, הוא ^כ אזיל לימינא, ואמשין עליה,

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) בכמה פנים יש לפרש זה הפסוק ואעפ"כ כולם (א) ואת רוח הטומאה אעביר, (וכריה י"ג) ח"א נה. ע. עג. קיד. כדר. קכו. קלא. קטג. ח"ב רלו. רסט. ח"ג נכונים.

נד. קכד. רעז. ת"ז חקי ס"ט קז. ב) בלע המות לנצח, לעיל בראשית א' דף רמא ציון ב' וישי"ג. (ג) והאדם ידע, (בראשית ד') ח"א נד. גה. ח"ב קסו. ח"ג מג. ת"ז חקי ס"ט, קצט. קיו. ז"ח בראשית י"ט טב שג. שה"ש ס"ג טג שח שטו. רות ס"ג טא שכה לו. ד) מי יודע רוח בני האדם, (קהלת ג') ח"א עט. פ. טט. ח"ג קנו. ת"ז חקי מ"ו מג. חקי ס"ט קיו. ז"ח בראשית ח' טג שכט. י"ז טג שמג. רות ע"ה טא שלו. ע"ה טב שט. תק"ח צ"ז טב שלה. (ה) בשבעין אנפין, ח"א כו. מז. ח"ג כ. קס. רטז. רכג. רכט.

חלופי גרסאות: א) ג"א לבערא. ב) ג"א וכרין. ג) ג"א לנצח ומחה ח' אלקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ וגו'. ד) ג"א מוסיף אשתו ותהר ותלד את קין וכו' ה) ג"א פתח ואמר. ו) ג"א למעלה וגו'. ז) ג"א גוונים. ח) ג"א ליג מחמרשא. ט) ג"א בשבעה סטרין לשבעין אנפין והכי הוא. יג) ג"א בסטרין שבעין ובשבעין אנפין. יד) ג"א לקבל. יז) ג"א ענשין יכ ג"א כל. יח) ג"א מה. יז) ג"א לכמה.

מאמר

הסולם

והארם ירע

דלא ישלוט עלוי. ומשום כך צריך האדם להשמר בכל אשר יפנה, מצד נחש הרע הזה שלא ישלוט עלוי. וזמין קב"ה לעלמא דאתי לאעברא ליה מעלמא הה"ד ואת רוח הטומאה וגו', וכתיב בלע המות לנצח. ועתיד הקב"ה להעביר את רוח הטומאה מהעולם בעולם הבא. וזהו מה שכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. וכתיב בלע המות לנצח וגו'.

מאמר והארם ירע

שכד) והאדם ידע את חוה וגו', רבי אבא פתח, מי יודע רוח בני האדם וגו' האי קרא כמה גוונים אית ביה: והאדם ידע וגו'. ר"א פתח. בהכתוב מי יודע רוח בני האדם וגו'. בכתוב הזה כמה פנים יש בו, והכי הוא כל מלוי דאורייתא, כמה גוונים בכל חד וחד וכלהו יאות. וכן הוא כל

(ויט"י דף ג"ד ע"א)

בראשית

קפט

רוחא קדישא עלאה ^א מעילא. והאי ^ב רוח סליק, ברעותא קדישא, לאתאחדא לעילא, ולא תדבקא בקדושה עלאה, דלא ^ג אתעדי מניה.

שכז) וכד בר נש אזיל ^ד באורח ביש, וסטי ^ה אורחוי, הוא אמשיך עליה רוח ^ו מסאבא דלסטר שמאלא, וסאיב ^ז ליה, ואסתאב ^ח ביה, כד"א * ולא תטמאו בהם ונטמתם במ. אתא לאסתאבא, מסאבין ליה.

שכח) ות"ח, בשעתא דבר נש אזיל בארח קשוט, ואמשיך עליה רוחא קדישא עלאה ^י ואתדביק ביה, ברא דיוליד ויפוק מניה לעלמא, הוא משיך עליה קדושה עלאה, ויהא קדיש בקדושה ^{יא} דמאריה, כמה דכתיב ^{יב} והתקדשתם והייתם קדושים וגו'.

שכט) וכד איהו אזיל בסטר שמאלא, ואמשיך עליה רוח מסאבא, ואתדבק ביה, ^{יג} ברא ^{יד} דיפוק מניה לעלמא, הוא אמשיך עליה, רוח מסאבו, ^{יז} ויסתאב במסאבו דההוא סטרא.

של) וע"ד כתיב, מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה. כד איהו

מסורת הזהר

(א) ולא תטמאו בהם, (ויקרא י"א) ח"ב קנה, ח"ג מא, מב, ט. ז"ח רוח סיו טר שטו, ב) והתקדשתם והייתם קדושים, (ויקרא כ') ח"א קיב, קנה, ח"ג כה, לא, מט, עז, צ: רח.

חלופי גרסאות: א) נ"א מלעילא, ב) נ"א רוחא, ג) נ"א יתעדו, ד) נ"א בארח, ה) נ"א ארחוי, ו) נ"א מסאב, ז) נ"א ואחדבק, ח) נ"א דמריה, ט) נ"א ל"ג והתקדשתם, י) נ"א מוסיף כדין ברא, יא) נ"א דיוליד (אהיל) יב) נ"א ואסתאב.

והארם ידע

הסולם

מאמר

וראה, בשעה שאדם הולך בדרך האמת, וממשיך עליו רוח קדוש עליון ומתדבק בו, ברא דיוליד ויפוק מניה לעלמא הוא משיך עליה קדושה עלאה, ויהא קדיש בקדושה דמאריה כד"א והתקדשתם וגו', הבן שיוליד ויצא ממנו לעולם הוא ממשיך עליו קדושה עליונה, ויהיה קדוש בקדושת רבונו, כמו שכתוב והתקדשתם והייתם קדושים וגו'.

שכט) וכד איהו אזיל בסטר שמאלא, ואמשיך עליה רוח מסאבא ואתדבק ביה: וכשהוא הולך בצד השמאל והמשיך על עצמו רוח הטומאה ונתדבק בו, ברא דיפוק מניה לעלמא, הוא אמשיך עליה רוח מסאבו, ויסתאב במסאבו דההוא סטרא, הבן שיוצא ממנו לעולם, הוא ממשיך עליו רוח הטומאה, ויטמא בהטומאה של אותו הצד.

של) ועל דא כתיב מי יודע רוח בני האדם העולה וגו', כד איהו באתדבקות ימינא סלקא היא לעילא

עליה רוחא קדישא עלאה מעילא: בוא וראה, כאשר האדם הולך בדרך האמת, הוא הנלך לימין, וממשיך על עצמו רוח טודש העליון מלמעלה. והאי רוח סליק ברעותא קדישא לאתאחדא לעילא ולא תדבקא בקדושה עלאה דלא אתעדי מניה. ורוח זה נעשה לו רצון קדוש להתיחד למעלה ולהתדבק בקדושה העליונה שלא תפסק ממנו לעולם.

שכז) וכד בר נש אזיל באורח ביש וסטי אורחוי, הוא אמשיך עליה רוח מסאבא דלסטר שמאלא, וכאשר אדם הולך בדרך הרע, ודרכיו נטו מדרך הישר, הוא ממשיך על עצמו רוח הטומאה שבצד שמאל. וסאיב ליה ואסתאב ביה, כד"א ולא תטמאו וגו', אתא לאסתאבא מסאבין ליה. ומטמא אותו ונטמא בו, כמו שאתה אומר, ולא תטמאו בהם ונטמתם במ. הבא לסמא מטמאים אותו. שכח) ותא חזי בשעתא דבר נש אזיל בארח קשוט, ואמשיך עליה רוחא קדישא עלאה ואתדבק ביה: ובוא (דס"י דף ג"ד ע"א)

באתדבקות ימינא, ^ה סלקא היא לעילא. וכד איהו באתדבקות שמאלא, ^ב ההוא סטר שמאלא, דאיהו רוח ^ג מסאבו, נחית מעילא לתתא, ושוי דיוריה בכר נש, ולא ^ד אעדי ^ה מניה. ^ו וברא דאוליד בההוא ^ז מסאבו ^ח איהו הוי בריה, מההוא ^ט רוח ^י מסאב, ^{יא} איהו ההוא ברא.

שלא) אדם אתדבק בההוא רוח ^{יב} מסאב, ואתתיה ^{יג} אתדבקא ביה בקדמיתא, ונטלת וקבילת ההוא זוהמא מניה. אוליד בר, האי ברא, ברא דרוח מסאבא איהו. ועל דא, תרין בנין הוו, חד מההוא רוח מסאב, וחד כד תב אדם בתיובתא, ובגיני כך, ^{יד} האי מסטרא ^{טו} מסאבא. ^{טז} והאי מסטרא ^{יז} דכיא.

שלב) רבי אלעזר אמר, בשעתא דאטיל ^{יח} נחש, ההוא זוהמא בה בחוה, קבילת ^{יט} ליה, וכד אשתמש ^כ עמה אדם, אולידת תרין בנין, חד מההוא

חלופי גרסאות: א) נ"א דסלקא. ב) נ"א הוא. ג) נ"א מסאבא. ד) נ"א אתעדי. (אה"ל) ט) נ"א מוסיף מניה. זאיהו רוח מסאבא. ו) נ"א ומה. ז) נ"א מוסיף רוח מסאבו. ונ"א מסאבא. ונ"א מסאבה (הרמ"ק) ח) נ"א ליג איהו הוי בריה. ט) נ"א דרוח ול"ג מההוא. י) נ"א מסאבא. ונ"א מסאבה (הרמ"ק) יא) נ"א ליג איהו ההוא ברא. יב) נ"א מסאבא. יג) נ"א אתדבקת. יד) נ"א דא. טו) נ"א דמסאבא. טז) נ"א ודא. יז) נ"א דכיא. יח) נ"א הוהו נחש. יט) נ"א לה. כ) נ"א עמיה דאדם.

מסר

הסולם

והאדם ידע

לעילא: וע"כ כתוב, מי יודע רוח בני האדם וגו' כי כאשר האדם הוא בדבקות הימין, עולה האור שממשיך, מנסה למעלה, וכד איהו באתדבקות שמאלא, ההוא סטר שמאלא, דאיהו רוח מסאבו נחית מעילא לתתא, וכאשר האדם הוא בדבקות בהשמאל, אותו צד השמאל, שהוא רוח הטומאה יורד ממעלה למטה, דהיינו שממשיך הארת השמאל ממעלה למטה, ושוי דיוריה בכר נש ולא אעדי מניה, ומשים דירחו בהאדם, ואינו עוזב אותו, פירוש. כי מבאר ההפרש מצד הקדושה לצד הטומאה עם הכתוב, מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה. וז"ש כד איהו באתדבקות ימינא סלקא היא לעילא, דהיינו רוח בני האדם העולה היא למעלה. דהיינו ממטה למעלה. וז"ש רוח מסאבו נחית מעילא לתתא, דהיינו ורוח הבהמה היורדת היא למטה, וטעם הדבר וההפרש בין המשכת השפע ממטה למעלה אל המשכתו ממעלה למטה, כבר נתבאר לעיל (דף קע"א ד"ה אדם) וברא דאוליד בההוא מסאבו איהו הוה בריה מההוא רוח מסאב, והבן שהוליד בטומאה ההיא, הוא נחשב לבנו של רוח הטומאה ההוא.

שלא) אדם אתדבק בההוא רוח מסאב ואתתיה אתדבקא ביה בקדמיתא ונטלת וקבילת ההוא זוהמא מניה: אדם הראשון נתדבק באותו רוח הטומאה, הוא הנחש, ואשתו חוה, נתדבקה בו בתחילה, ולקחה וקבלה אותה הזוהמא ממנו. אוליד בר, האי ברא ברא דרוח מסאבא איהו, והוליד בן, הרי בן הזה הוא של רוח הטמא. וע"ד תרין בנין הוו, חד מההוא רוח מסאב, וחד כד תב אדם בתיובתא. ב' בנים היו, אחד מאותו רוח הטמא. והוא קין. ואחד כשהאדם חזר בתשובה, והוא הבל. ובגיני כך, האי מסטרא מסאבא, והאי מסטרא דכיא, ומשום זה, זה היה מצד הטומאה, דהיינו קין. וזה היה מצד הטוהר. דהיינו הבל.

שלב) רבי אלעזר אמר, בשעתא דאטיל נחש ההוא זוהמא בחוה, קבילת ליה, וכד אשתמש עמה אדם, אולידת תרין בנין: רא"א, בשעה שהטיל הנחש את הזוהמא בחוה, קבלתה אותו, דהיינו שנחשברה הימנו. וכשאדם שימש עמה הולידה ב' בנים, חד מההוא סטרא מסאבא, וחד מסטרא דאדם, והוי דמי הבל בדיוקנא דלעילא וקין בדיוקנא דלתתא, אחד היה מאותו

(דפו"י דף נ"ד ע"א)

מאותו

בראשית

קצא

סטרא ^ה מסאבא, וחד מסטרא אדם. ^ז והוי דמי הבל, בדיוקנא דלעילא, וקין בדיוקנא דלתתא. ובגין כך ^ז אתפרשו ארחייהו דא מן דא.

שלג) ^ז ודאי קין, ברא ^ז דרוח מסאבא הוה, דאיהו ^ז חויא בישא ^ז הוה. ובגין ^ז דקין ^ז אתא מסטרא דמלאך המות, קטיל ליה לאחוי. ^ז יהוא ^ז בסטרא דיליה, ^ז יומניה כל מדורין בישין, ומזיקין ושדין ורוחין אתיין לעלמא.

שלד) אמר רבי יוסי, ^ז קין קינא דמדורין בישין, דאתו ^ז מסטרא ^ז דמסאבא לעלמא. ^ז ולבתר אייתיאו קרבנא. דא אקריב מסטרא דיליה, ודא אקריב מסטרא דיליה. הה"ד * ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה וגו'. ר' שמעון אמר, ויהי מקץ ^ז ימים ^ז מאי מקץ ימים, ^ז דא הוא קץ כל בשר. ומאן איהו דא מלאך המות. שלה) וקין מההוא קץ ימים אייתי קרבנא, דייקא דקאמר מקץ ימים, ולא

מסורת הוהר

(א) ויהי מקץ (בראשית ד') ח"ב לה. קטא, ת"ז תקי ס"ט ק"ב. קיד. ז"ח ש"ש ס"ג ט"ג של. רוח ס"ג טא ש"מט.

חלופי גרסאות: ^ז א ב"א מסאבא, ^ז ב ב"א והוי דמי קין בדיוקנא דלעילא, ובדיוקנא דלתתא. ^ז ג ב"א אחטש. ^ז ד ב"א וודאי ^ז ס ב"א דרוחא ^ז ו ב"א חויא. ^ז ז ב"א מוסיף והבל ברא דאדם הוה, ונ"א ליג הוה. ^ז ח ב"א ליג דקין. ^ז ט ב"א דאתא. וליג דקין, ^ז י ב"א והוה, ^ז יא ב"א מסטרא. ^ז יב ב"א ליג ומניה (אה"ל). ^ז יג ב"א ליג קין. ^ז יד ב"א מסטראא לעלמא. וליג דמסאבא (אה"ל), ^ז טו ב"א דשמאלא. ^ז טז ב"א לבחר. ^ז יז ב"א ליג ימים, ^ז יח ב"א מאן קץ (אה"ל).

דרך אמת

(ב) ריש מקץ ודף ר"י ב'.

והארם ידע

לעלמא, אר"י השם קין יורה, קן לכל מדורים הרעים הבאים מהצד הטמא להעולם. ולבתר אייתיאו קרבנא דא אקריב מסטרא דיליה וכו'. ואח"כ הביאו קרבן, זה הקריב מהצד שלו וזה הקריב מהצד שלו. הה"ד ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה וגו'. ר"ש אמר ויהי מקץ ימים מאי מקץ ימים, דא הוא קץ כל בשר ומאן איהו דא מלאך המות, וז"ש ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה וגו' ר"ש אמר, כתוב ויהי מקץ ימים, מהו מקץ ימים, זהו קץ כל בשר, ומי הוא קץ כל בשר, זהו מלאך המות. הרי שקרבנו של קין מהצד הטמא היה.

שלה) וקין מההוא קץ ימים אייתי קרבנא, דייקא דקאמר מקץ ימים, ולא אמר מקץ ימים: וקין מאוחו קץ הימים הביא הקרבן, בדיוק אמר הכתוב מקץ ימים, ואינו אומר מקץ ימים, ובגין כך כתוב בדניאל, ואתה כך לקץ ותגוח ותעמוד לגורדך, אמר לו דניאל להקב"ה, לקץ

הסולם

מאותו צד הטמא, דהיינו קין, ואחד מצד אדם דהיינו הבל. והיה הבל דומה לצורה של מעלה וקין לצורה של מטה. ובגין כך אתפרשו ארחייהו דא מן דא, ומשום זה נפרדו דרכיהם זה מזה.

שלג) ודאי קין ברא דרוח מסאבא הוה דאיהו חויא בישא הוה: ודאי שקין בן רוח הטמא היה, שהוא נחש הרע. ובגין דקין אתא מסטרא דמלאך המות קטיל ליה לאחוי, ומשום שקין בא מצד מלאך המות הרג את אחיו. כלומר, שהריגת הבל הוא ענין אחז עם החטא של עצה"ד שהסית הנחש. וכמו שבעצה"ד קבל מלאך המות אקליטה על כל העולם, כן קיבל כאן שליטה להוציא נשמת הבל. והוא בסטרא דיליה, ומניה כל מדורין ומזיקין ושדין ורוחין אתיין לעלמא. וקין הוא מהצד שלו. וכל מדורים הרעים ומזיקים ושדים ורוחות, באים ממנו להעולם.

שלד) אמר רבי יוסי קין קינא דמדורין בישין, דאתו מסטרא דמסאבא (דט"י דף נ"ד ע"א)

אמר ^ה מקץ ימין. ובג"כ, ^ה כתוב בדניאל * ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד
לגורלך. א"ל ^ב לקץ הימים או לקץ הימין. א"ל לקץ הימין. ויקין מקץ
הימים אייתי.

שלו ^ג ויבא קין מפרי האדמה. כד"א וּמפרי העץ. אמר ר' אלעזר, מפרי
האדמה, כד"א ^ה אוי לרשע רע כי גמול ידיו וגו'. ^ג גמול ידיו. דא מלאך המות.
יעשה לו ^ד דאתמשך עלייהו. ^ה ויתדבק בהו לקטלא לון ולסאבא לון. ועל דא
קין אקריב מסטרא דיליה.

שלו ^ז והבל הביא גם הוא מבכורות: ^ז לאסגאה סטרא עלאה, דאתיא
מסטרא קדושתא. ובגיני כך, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו

דרך אמת
א) ואתה לך לקץ ותנוח, (דניאל י"ב) ח"א סבו סג.
ב) נח סג אי קניב קל"ג אי רי"ב ב"י, (ב) לרכות.
ג) ח"ב לג. ל"ד. קלד. קפא. ח"ג קמב. רצו. תק"ח צ"ה
סב סג. צ"ח טד שמד. (ב) לקץ הימים או לקץ הימין, ח"א סג. עה. קצב. ר"י רלה. ח"ב ל"ד. קלד. קפא. ח"ג
קמב: ז"ח שה"ש סג טג של. רוח סג טא שסט. (ג) ויבא קין מפרי האדמה, לעיל דף קצ"א ציון אי ושיג
ד) ומפרי העץ, (בראשית ג) ח"א רטג. ח"ג מג. שא. ז"ח תבא סי טב שלד. (ה) אוי לרשע רע, (ישעיה ג)
ח"א ריט: ח"ב יא. רנו. (ו) והבל הביא גם הוא, (בראשית ד') ח"ב ל"ד. קפא. ת"ז חקי סט קיר. קית.
ז) וישע—אל הבל וגו' ואף קין וגו', (בראשית ד') ת"ז חקי סט קיג: קיד.

חלופי גרסאות: א) נ"א קץ. ב) נ"א מוסיף לגורלך לקץ הימין. ג) נ"א כי פרי מעלליהם יאכלו. פרי מעלליהם [יאכלו]
דא מלאך המות יאכלו דאתמשך עלייהו. ונ"א אוי לרשע רע דא מלאך המות כי גמול ידיו וגו'
דאתמשך עלייהו. ונ"א וגו' דא מלאך המות דאתמשך ול"ג גמול ידיו ול"ג יעשה לו. ד נ"א מוסיף דא דאתמשך. כ נ"א
ואתדבק. ו נ"א ל"ג מבכורות. ז נ"א מסטרא קדישא (ד"א).

מאמר

הסולם

וחארם ידע

ומתדבק בהם להמית אותם ולטמא אותם. ועל
דא, קין אקריב מסטרא דיליה ועיכ גם
מפרי האדמה. הנאמר כאן, יורה שקין הקריב מהצד
שלו, מבחינת הנחש ומלאך המות.

שלו ^ז והבל הביא גם הוא מבכורות,
לאסגאה סטרא עלאה דאתיא

מסטרא קדושתא: והבל הביא גם וגו', המלה
גם, הוא לרבות את הצד העליון דהיינו בחינת
מחוז ולמעלה, הבא מצד הקדוש. ובגיני כך
וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין
וגו' לא קביד ליה קב"ה, ומשום זה וישע
ה' אל הבל וגו' משום שהיה מצד הקדושה,
אבל ואל קין ומנחתו לא שעה, לא קבל הקב"ה
את קרבנו, משום שהיה מהצד הטמא. ועל דא
ויחר לקין מאד ויפלו פניו, דהא לא
אתקבידו אנפוי, אינון אנפוי דסטרוי,
וקביד ליה להבל, ועיכ ויחר לקין מאד
מאד ויפלו פניו, כי לא נתקבל פניו שהם
הפנים של הצד שלו אלא שקיבל את הבל.

ובגיני

לקץ הימים או לקץ הימין וכו', כי קץ הימים
הוא קליפה רעה (כמ"ש להלן פרשת נח דף
כ"ח אות ע"ה ע"ו ובהסולם) וקין מקץ
הימים אייתי, וקין, מקץ הימים הביא קרבנו
שהוא מסטרא דמלאך המות, הרי שהקריב קרבנו
מהצד שלו.

שלו ^ז ויבא קין מפרי האדמה כד"א
ומפרי העץ: לומד גזירה שוה,

מה שם הוא בעץ הדעת, שהיא מבחינת הנחש
הרע, אף כאן הביא קרבנו מבחינת הנחש הרע.
אר"א מפרי האדמה, כד"א או לרשע
רע וגו' כי פרי מעלליהם יאכלו, פרי
מעלליהם יאכלו דא מלאך המות. (ח"ג) ר"א
לומד גזירה שוה מהכתוב פרי מעלליהם יאכלו,
מה שם המדובר הוא במלאך המות, כי המלאך
המות הוא פרי מעלליהם של הרשעים. כי לולא
החטא לא היה בא לעולם. יאכלו, דאתמשך
עלייהו ויתדבק בהו לקטלא לון ולסאבא
לון, יאכלו פירושו, שהוא נמשך עליהם
(דפו"י דף נ"ד ע"א) * נ"ד ע"ב)

לא שעה. לא קביל ל' ליה קב"ה. ועל דא, * ויחר לקין מאד ויפלו פניו. ידהא לא ג' אתקבילו אנפוי, אינון אנפין דסטרוי. וקביל ליה להבל.
 (שלח) ו' ובגניני כך כתוב, י' ויהי בהיותם בשדה. י' בשדה, דא' ו' אתתא, י' כד"א ג' כי בשדה מצאה וקין קני על נוקבא יתירה, י' דאתילידת עם הבל. דכתיב, י' ותוסף ללדת והא אתמר.

מסורת הזהר

(א) ויחר לקין מאד, בראשית ד'. (ב) ויהי בהיותם בשדה, לעיל ב"א דף שליח ציון ד' ושי"ג. (ג) כי בשדה מצאה, (דברים כב) ח"א קב: ת"ז חקי סיט קיג. תקי"ח צט טג שב. (ד) ותוסף ללדת, להלן דף קצ"ט ציון ב' ושי"ג. חלופי גרסאות: א' ג'א לון. כ' ג'א דהא אתקבלו אנפוי אינון אנפין דסטרוי וקנא ליה להבל (אה"ל). ג' ג'א אתקבלו. ד' ג'א ובגנין. ה' ג'א מוסיף מאי בשדה. ו' ג'א מוסיף אתתא. ועל דא קם וקטליה ליה דהא מסטרא דא ירית לקטלא כד"א כי (אה"ל). ז' ג'א ליג מן כד"א עד והא. ו' ג'א ליג מן כד"א עד חלא. ח' ג'א דאתילידת.

והארם ידע

הכולם

מאמר

וכבר ידעת שכל נשמה נמשכת ברוא דתלת נקודין חולם שורק חירק, בסוד השם אלקים. אשר נקודת החולם ה"ס אתון מ"י דאלקים והוא צד ימין. ונקודת השורק ה"ס אתון אל"ה דאלקים וה"ס צד שמאל. וקו אמצעי יוצא על מסך דנקודת החירק המיוחד אותיות מ"י אליה זה בזה ואשתלם שמא דאלקים. ומתחילה יוצא סדר הזה בבינה, ואח"כ בזו"ן, ואח"כ בנשמות, (כנ"ל בפ' דף ד' ד"ה פירוש ע"ש) גם נודע שמשורשם נבחנו אתון מ"י לבחינת ג"ר ואתון אל"ה לבחינת ו"ק. אשר מבחינת פרצוף, נבחן החלק שמחזה ולמעלה לבחינת מ"י, ששם בחינת ג"ר דגוף הפרצוף. והחלק שמחזה ולמטה נבחן לבחינת אל"ה להיותו בחינת ו"ק דגוף הפרצוף. ולפי"ז נמצא אשר הבל להיותו בחינת מ"י הוא בחינת מחזה ולמעלה. וקין בהיותו בחינת אל"ה, הוא מחזה ולמטה.

גם ידעת, שמכח מיתוקה של המלכות בהבינה והכללתן זו בזו. יצאו ד' מלכיות, ב' מלכיות הן מבחינות בינה ומלכות שבנקודת הבינה. וב' מלכיות הן מבחינת בינה ומלכות שבנקודת המלכות. וכבר דברנו מזה לעיל (דף קס"ד ד"ה לזמנין גוברין ולעיל דף ע"ח ד"ה וזה אמרו ע"ש) ובגלוי אין יותר מג' מלכיות, שבי מלכיות משמשות מחזה ולמעלה של פרצוף המלכות, שהם בינה ומלכות דבינה, ואחת מחזה ולמטה שלה, דהיינו בחינת בינה דמלכות לבדה. אבל מלכות דמלכות להיותה מדת הדין מבחינת המלכות

(שלח) ובגניני כך כתיב ויהי בהיותם בשדה, בשדה דא אתתא, כד"א כי בשדה מצאה: ומשום זה כתוב ויהי בהיותם בשדה, בשדה יורה אשה, כמו שאתה אומר, בשדה מצאה, שהמדובר הוא שם באשה, אף בשדה שבכאן המדובר הוא באשה. וקין קני על נוקבא יתירה דאתילידת עם הבל, דכתיב ותוסף ללדת, והא אתמר. וקין קנה את הבל על נוקבא יתרה שנולדה עם הבל שכתוב ותוסף ללדת את אחיו את הבל, ב' פעמים את באים לרבות, ב' נוקבות שנולדו עם הבל.

ולהכין הדברים, צריכים לידע ענין ההפרש של נשמת קין והבל על בורים. ודע, שנשמות קין והבל, היו צריכים להיות נשמה אחת כמו שת, אלא מתוך שאדם נודווג עם חוה מטרים שעשה תשובה על חטא דעצה"ד, והיה הוהמא של הנחש דבוקה בהם, ע"כ הוליד רק חציה השמאלי של הנשמה, בפירוד מצד הימין, ששם המקום של זוהמא דחויא. וע"כ נקרא שמו קין, כמ"ש ר"י (לעיל באות של"ד) קין קינא דמדורין בישין דאתו מסטרא דמסאבא לעלמא, דהיינו כמבואר, שצד השמאל של הנשמה הוא המקום והמדור של זוהמא דחויא. אבל בצד הימין של הנשמה אין לו שום מקום להאחו בו. וע"כ אח"כ שעשה תשובה על חטאו, הוליד אז נשמת הבל (כנ"ל באות של"א), שהוא הצד הימין של אותה הנשמה, שאין שם מקום לזוהמא דחויא.

(דפ"י דף ג"ד ע"ב)

שלט) "הלא אם תיטיב שאת. כמה דאתמר. אבל שאת, כדאמר רבי אבא, שאת: תסתלק לעילא, ולא תיחות לתתא. אמר רבי יוסי האי מלה השתא אתמר, ויאות הוא: אבל הכי שמענא שאת: יסלק מינך, וישבוק לך, אתדבקותא דא, ^א דרוח מסאבא. (שמ) ואי כ לא, לפתח חטאת רובץ. מאי לפתח, דא דינא עלאה, דאיהו מסורת הזהר

(א) הלא אם תטיב שאת, לעיל ביא דף שליט ציון א' וש"נ

חלופי גרסאות: א ג'א דרוחא, כ ג'א לאו.

והאדם ידע

הסולם

מאמר

ולמטה, על מלכות הד' וכיון שנגלתה מלכות הזאת תכף נסתלקו האורות מכללות נשמות קין והבל, שהם בחינת הג'ר, והכלים שהם בחינת ו"ק נפלו לקליפות. אבל אורות אינם נופלים לקליפות אלא שמסתלקים לשורשם העליון. ונמצא אשר הבל, שהוא בחינת ג"ר נסתלק לשורשו ומת. וקין שהיה רק בחינת ו"ק נפל לקליפות, באופן שכל הפרש מהריגת הבל לחטא דעצה"ד, הוא, כי אדם היה כלל כל הנשמות ע"כ נגע חטאו לכל העולם. וקין והבל נגע החטא לבחינת נשמתם בלבד.

מאמר הלא אם תיטיב שאת

שלט) הלא אם תיטיב שאת, כמה דאתמר, אבל שאת כדאמר רבי אבא שאת תסתלק לעילא ולא תיחות לתתא: הכי הלא אם תיטיב שאת, הוא כמו שנתבאר, אבל המלה שאת, הוא כמו שאמר רבי אבא שאת פירושו, שתתנשא לעילא ולא תרד למטה. כלומר שתמשיך האורות בבחינת ממטה למעלה, ואל תמשיך עוד האורות ממעלה למטה, שבוה הרג להבל כנ"ל בדיבור הסמוך.

א"ר יוסי האי מלה השתא אתמר, ויאות הוא: א"ר דבר זה עתה נאמר, כלומר שהוא חידוש, ויפה הוא. אבל הכי שמענא, שאת, יסלק מינך וישבוק לך אתדבקותא דא דרוח מסאבא. אבל כך שמעתי, שאת פירושו, הסרה וסליחה, שאמר לו הקב"ה אם תיטיב, יסור ממך ויסלח לך דבקות הזה של רוח הטומאה. (שמ) ואם לא, לפתח חטאת רובץ. מאי לפתח, דא דינא עלאה, דאיהו פתחא דכלא, כד"א פתחי לי שערי צדק, ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ. ושאל, לפתח, מה פירושו. ואומר, זהו דין העליון הדין של המלכות, שהוא הפתח לכל, כמו שאתה אומר, פתחו לי שערי צדק. פירושו,

צדק

המלכות דצמצום א', שאינה ראויה לקבל לתוכה אור ישר רק א"ח לבד, ע"כ נגנזה. שו"ס מ"ש לעיל (ב"א דף פ"ו ד"ה וזה) שאין פני אדם מחוזה ולמטה דו"ן. ומטעם מלכות הרביעית הזאת שנגנזה, נעשתה הנוקבא לבחינת עץ הדעת טוב ורע כנ"ל (בהקדמת הזהר דף צ"ט ד"ה אמאי) לא זכי הא רע, שפירושו, שאם ממשיך מקום הזווג למחזה ולמטה, הוא מנלה בזה את המלכות הרביעית שנגנזה, אשר בהתגלותה תיכף מסתלקים האורות, כנ"ל (בפ' נח דף ק"ח ד"ה פירושו).

ולפי זה נמצא, שחבל, אשר הוא בחינת מ"י ובחינת מחוזה ולמעלה, כנ"ל, יש לו ב' מלכיות, שה"ס בינה ומלכות דבינה, דהיינו שיצאו עם נשמתו ב' נוקבין, המרומזות בכ"פ את, שבהכתוב ותוסף ללדת את אחיו את הבל. אבל קין להיותו בחינת אל"ה, ובחינת מחוזה ולמטה, אין לו אלא מלכות אחת, שהיא בחינת בינה דמלכות, אבל מלכות הד' שהיא מלכות דמלכות, חסרה לו, וז"ס שעם נשמת קין יצאה רק נוקבא אחת, דהיינו רק מלכות הג' בלבדה. וזה אמרו בשדה, דא אתתא וכו', וקין קני על נוקבא יתירה דאותילידת עם הבל, דהיינו שרצה לגלות ולעשות זווג על מלכות הד' החסרה לו, ויהיו לו ב' נוקבין כמו שיש להבל. והוא ממש כמו החטא של עץ הדעת, שהנחש פיתה אותם לעשות הזווג מחוזה ולמטה כדי שיוכל להמשיך האורות ממעלה למטה (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קס"ב אות ר"י), שמחמת זה נגלתה מלכות הד' שנסתלקה מחמתה כל האורות, ונקנסה עליו המיתה. כי הסתלקות אור החיים הוא מיתה. כמ"ש לעיל (דף ק"ם ד"ה ועל) וז"ש לעיל (דף קצ"א ד"ה ודאי קין ברא) שהריגת הבל היא ענין אחד עם החטא דעצה"ד, כי אף הוא רצה לגלות הזווג מחוזה

(דמו"י דח ג"ר ס"ב)

בראשית

קצה

פתחא דכלא. כד"א * פתחו לי שערי צדק. חטאת רובין. ההוא סטרא דאתדבקת ביה, ואתמשכת עלך, יהא נטיר לך, לאתפרעא ^א מנך. כתרגומא. שמא) א"ר יצחק, ת"ח, בשעתא ^ב דקטיל קין להבל, לא הוה ידע, היך ^ג ניפיק נשמתיה מניה. ^ד והוה נשיך ליה ^ה בשיניה ^ו כחויא. והא אוקמוה חבריא. ביה שעתא לייט ליה קב"ה, והוה אזיל לכל סטרי ^ז עלמא, ולא ^ח הוה אתר ^ט דמקבל ליה, עד ^י דאטפח על רישיה ותב ^{יא} קמי מאריה. וקבילת ליה ארעא, ^{יב} במדורא לתתא.

דרך אמת

מסורת הוזהר

(א) עד שהכח על ראשו והרט על מעשיו. (ב) כמדור (ג) פתחו לי שערי צדק לעיל ב"א דף של"ט ציון כתמתון שיש בלרן ולמעלה מנו. (ד) ויש"נ. (ה) בשיניה כחויא, היא רלא. חלופי גרסאות: א) נ"א מינך. ב) נ"א דקטל. ג) נ"א נפיק. ד) נ"א לינ מן והוה עד והא. ה) נ"א כחויא. ו) נ"א דעלמא. ז) נ"א מוטיף הוה אשכת. ח) נ"א דמקביל. ט) נ"א לקמי.

מאמר

הסולם

דקטיל קין להבל

פירוש. כי נתבאר שקנא אותו על נוקבא יתירה, שפירושו שרצה להמשיך האורות מלמעלה למטה, ולגלות את מלכות הרביעית החסרה בבחינת מחוזה ולמטה כמ"ש לעיל. אבל לא ידע שעי"ז תתגבר מדת הדין ויפסק הזווג גם מחוזה ולמעלה ויסתלק החיות מהבל וימות, כנ"ל, אלא אדרבא חשב שגם הבל יהנה ממעשיו. ווי"ש והוה נשיך ליה בשיניה כחויא, שהיה נושך איחו בשיניו כמו נחש הקדמוני והרגו. פירוש. כי כל הנמשך נמשך דרך הפה. אבל הנמשך בקדושה נמשך מכח השפתים, שהם המסך שבפנה, שה"ס זווג דנשיקין הממשיך השפע ממדרגה למדרגה. והנמשך שלא בקדושה, כמעשה נחש הקדמוני. נמשך מכח השנים, כלומר, שחסר שם תקון המסך בכלי מלכות, הנקרא שפתים, והשפע נמשך ממעלה למטה שזה נבחן לנשיכתו. שברוך זה הביא הנחש המיתה לעולם. ונודע שמעשה קין היה כחטא העץ הדעת, (כנ"ל דף קצ"ד ד"ה וזה) שגם הוא החליף הנשיקה לנשיכתו, כי משך השפע בלי מסך ממעלה למטה, שעי"ז נסתלק נשמת הבל כמ"ש שם, הרי שקין נשך אותו בשיניו כמעשה נחש הקדמוני, ומכח זה הרגו. ביה שעתא לייט וכו': בו בשעה קללו הקב"ה, והיה הולך לכל רוחות העולם, ולא מצא מקום שיקבל אותו, עד שהכח עצמו על ראשו, ושם לפני רבינו, ואז קבלה הארץ אותו במדור התחתון. כלומר שתשובתו לא היתה שלמה. וע"כ לא קבלו הארץ שלנו.

ר"י

צדק הוא שם המלכות, ושערי צדק הם הדינים, שאין אדם יוכל לבא אל המלכות, אם אינו מהפך את הדינים הללו שבה לשערים, שזו"ה צדיקים יבואו בו. כלומר אותם הדינים, שהרשעים מתרחקים על ידיהם, נעשים בשביל הצדיקים לשערים, שמתדבקים על ידיהם. וכבר נתבאר ענין זה לעיל (דף צ"ח ד"ה בכמה מנעולין) ע"ש. וזה שמשמענו הכתוב בהמלה לפתח, אשר מה שחטאת רובין על המלכות, אע"פ שהיא מקור כל העונשין, מ"מ טיף טיף, אט תעשה תשובה, יתהפך החטאת ויהיה לפתח. כמ"ש שם. חטאת רובין, שהוא סטרא דאתדבקת ביה ואתמשכת עלך, יהא נטיר לך, לאתפרעא מנך כתרגומא, חטאת רובין, פירושו, שאמר לו הקב"ה, איתו הצד שהתדבקת בו ונמשך עליך, יהיה נטר אותך להפרע ממך. כתרגומא. ושיעור הכתוב, אם תיטיב שאת, דהיינו שיסור ממנו דבקות הוה של רוח הטומאה שנתדבק בו מחמת חטאו. ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובין, דהיינו אותו רוח הטומאה שנתדבק בו מחמת חטאו הוא עצמו יפרע ממך.

מאמר דקטיל קין להבל

שמא) אמר רבי יצחק, ת"ח בשעתא דקטיל קין להבל לא הוה ידע איך נפק נשמתיה מניה, והוה נשיך ליה בשיניה כחויא: אר"י, בוא וראה, בשעה שקין הרג להבל, לא היה יודע איך תצא הנשמה ממנו, כלומר, שלא היה יודע, שעל ידי מעשיו שעושה יוציא מן הבל את נשמתו, וימות. והיה נושך אותו בשיניו, כנחש. (דפו"י דף נ"ד ע"א)

שמב) ר' יוסי אמר, ארעא קבילת ליה, כ למיהך בה. דכתיב, א וישם ה' לקין אות. ר' יצחק אמר, לאו הכי. אלא, לתתא קבילת ליה ארעא במדורא חדא דתחותה. דכתיב, ב הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה. מעל פני האדמה גורש, אבל לתתא לא גורש.

שמג) ובאן אתר ג קבילת ליה ארעא, י בארקא. וכל אינון דדיירי תמן. עליהון כתיב, (ה) ה יאבדו מארעא ומתחות שמיא אלה. ותמן שוי מדוריה, והיינו דכתיב, י וישב בארץ נוד קדמת עדן.

שמד) תוספתא כיון דאמר קין, י גדול עוני מנשא. מחל ליה כביה, פלגו מעונשיה. בגין דגזר עליה בקדמיתא, ואמר ליה, "נע ונד תהיה בארץ. והשתא, אשתאר בנוד בלחודוי. ההי'ד ויצא קין מלפני ה' ג וגו'. כלומר, ד דכד נפק מן קדם ה' הוה, בגין למהוי נד בארעא, ולא נע.

דרך אמת

(ה) לעיל מ' א.

מסורת זוהר
(א) וישם ה' לקין אות, לעיל בראשית א' דף של"ח
ציון ג' וש"ג. (ב) הן גרשת אותי היום, לעיל בראשית א' דף של"ח ציון א' וש"ג. (ג) קבילת ליה-בארקא, ז"ח רות ע"ט טו שיא. (ד) ארקא, לעיל ב"א דף כ' ציון א' וש"ג. (ה) יאבדו מארעא, (ירמיה יוד) ח"א ט. (ו) וישב בארץ נוד, (בראשית ד') ח"א קעה. תק"ח קטו טב שכ. ז) גדול עוני מנשא, (בראשית ד') חס"ט קידו ע"ה. ח) נע ונד תהיה בארץ, (בראשית ד') שמה.

חלופי גרסאות: א ג'א אמר ר' יוסי (אה"ל). כ ג'א למחק. ג ג'א וישב בארץ נוד קדמת עדן ול"ג וגו' ד ג'א דנפק ול"ג דכד.

מאמר

הסולם

דקסיל קין לחבל

שמב) ר' יוסי אמר ארעא וכו': ר' יוסי אמר, הארץ עצמה קבלה אותו שילך עליה. שכתוב, וישם ה' לקין אות. שמשמע שהקב"ה קבל את תשובתו. וע"כ חזרה וקבלה אותו הארץ. וחולק על ר' יצחק, שאמר שרק מדור התחתון קבלו, מפני שתשובתו לא היתה שלמה. ר' יצחק אמר לאו הכי וכו': והשיב לו רבי יצחק, שאינו כן, אלא הארץ קבלה אותו למטה במדור אחד שמתחתיה, כי כתוב, הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה, שמשמע, מעל פני האדמה גורש, אבל למטה מאדמה לא גורש. הרי שמדור תחתון שמתחת האדמה קבל אותו. שמג) ובאן אתר קבילת וכו': ושאל באיזה מקום קבלו אותו הארץ, ומשיב, שהוא בארקא.

פירוש. כי הגם שחטאו של קין היתה במלכות דמדת הדין שגילה כנ"ל, מ"מ כיון שכבר נמתקו המלכות והבינה זבי, נפגמה גם הבינה על ידו. ולפיכך נענש בנ"ע ונד תהיה בארץ; נענ"ע מצד המלכות, ונדנוד מצד הפגם שבבינה. ואחר שעשה תשובה, נמחל לו הפגם מהמלכות דהיינו הנענ"ע. ונשאר לו

בראשית

קצו

שמה) ועוד אמרו, כד נפק קין, מן קדם ה' / אמר לו אדם, ברי, מה אתעביד על דינך. אמר לו קין, אבא, כבר נ' אתבשרית, דמחל לי סביה, בנוד בלחודוי. אמר לו, היאך הוא. אמר לו, בגין דתבית, נ' ואודית קמיה. אמר אדם, וכי דין הוא ד' רב, ותקיף חילא דתשובה, ואנא לא ס' ידיעת. שרא לשבחא למריה, ולאודאה ליה, פתח ואמר, * מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה. כלומר, טוב לשבחא ו' ולאטבא ולאודאה קמיה סביה. (ע"כ חוספתא) שמו) ואמר רבי יצחק, ו' מההיא שעתא, ס' דקטיל קין להבל, ט' אתפרש אדם מאתתיה. ב' י' תרין רוחין י"ב נוקבין, הו' אתיין, י" ומזדווגן עמיה. ואוליד רוחין ושדין דשאטן בעלמא.

שמו) ולא י' תקשי לך האי, דהא בר נש, כד איהו בחלמיה, י' אתיין רוחין נוקבין, ט' וחייכן עמיה, ט' ומתחממן מניה, י' ואולידין י" לבתר. ואלין אקרון נגעי בני אדם. ולא מתהפכן, אלא לדיוקני בני נשא ג' ולית לון שערין ברישא. ועל דא, כתיב (ב' בשלמה, ד' והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם: ואפילו י" כהאי גוונא, רוחין דכורין, אתיין לנשי עלמא, ומתעברן כ' מנייהו, ואולידן רוחין, כ' וכלהון נגעי בני אדם אקרון.

דרך אמת

(א) לעיל ר"ט כ"ו.

מסורת הוהר
(א) מזמור שיר ליום השבת, (תהלים צב) ח"א רלד.
ח"ב קלה. ח"ג נה עט: רסד: ח"ד בראשית יו טב שכב. תקי"ח ק"ה טג שלו. ב) תרין רוחין נוקבין וכו'. ח"ב רלא: ח"ג עו: ג) ולית לון שערין ברישא, ח"א קסטו: ד) והוכחתיו בשבט אנשים, (שמואל ב' יז) ח"א מז: חלופי גרסאות: א' נ"א ליג אבא. ב' נ"א אתבשרת לי. ג' נ"א ואודית. ד' נ"א ליג רב ותקיף. ה' נ"א ידעית: ו' נ"א ליג ולאטבא. ז' נ"א מההיא שעתא דאתפרש אדם מאתתיה אוליד רוחין ושדין דשאטן בעלמא. ונ"א מההיא שעתא דרב קין בארעא דנוד אתפרש אדם מאתתיה ואוליד רוחין ושדין דשאטן בעלמא. ח' נ"א דקטיל. ט' נ"א דאתפרש. י' נ"א תקין (ר"א). י"א נ"א בישינ (אה"ל). י"ב נ"א ואודווגן (אה"ל). י"ג נ"א תקשה. י"ד נ"א דאתיין. טו נ"א וחייכין ביה (אה"ל). טז נ"א ואתחממן (אה"ל). יז נ"א ואולידן. יח נ"א מוסיף לבתר. י"א הכי כל קרי דחמי בר נש הוא מגו רוחין נוקבין דאתיין ומזדווגן עמיה ומתחממן מניה ואולידן דוכרין נוקבין מאלין. י"ט נ"א בהאי. כ' נ"א מוסיף מנייהו נשי עלמא (אה"ל). כ"א נ"א וכלהו.

מאמר

הסולם

דקטיל קין להבל

הפגם שבבינה, שהוא הנדנוד. כי תשובתו לא היתה שלמה בכל צרכה.
שמה) ועוד אמרו וכו': כאשר יצא קין מלפני ה' / אמר לו אדם, בני מה נעשה בדינך. אמר לו קין: אבא, כבר נתבשרתי שמחל לי הקביה להיות בנוד בלבד. שאל אותו איך זכית לזה. אמר לו משום שעשיתי תשובה והתודיתי לפניו. אמר אדם, וכי כל כך גדול וחזק כח התשובה ואני לא ידעתי. התחיל לשבח אל רבונו ולהתודות לפניו פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת וגו', כלומר טוב לשבח ולשוב ולהתודות לפני הקביה.
שמו) ואמר רבי יצחק וכו': ואר"י, מאותה השעה שהרג קין את הבל, נפרד (וטויי דף נ"ד ע"ב)

אדם מאשתו, וב' רוחות נקבות היו באות ומזדווגות עמו, והוליד רוחות ושדים המשוטטים בעולם. ולהיותם שתיים, הוא מטעם, כי הזנות הוא מקליפות הימין, שע"כ הן מצחקות, אבל בסוף הן מיסרות ומענישות האדם, שהוא בחינת שמאל. וע"כ היו שתיים, אחת מקליפת הימין והשניה מקליפת השמאל.
שמו) ולא תקשי לך האי וכו': ולא יקשה לך להבין זה, כי גם בן אדם כשהוא בחלומו, באות רוחות נקבות ומצחקות עמו ומתחממות ממנו, ואחר כך מולידות, ואלו התולדות נקראים נגעי בני אדם, ואינם מתהפכים לשום צורה, אלא לצורות בני אדם. ואין להם שער בראשם כי אותם התולדות הן בחינת קליפת הימין, ושערות

שמח) בתר * מאה ותלתין שנין, אתלבש ^ה אדם * ^ב בקינויא, ^ה ואתחבר באתתיה, ואוליד בר, וקרא ^ג שמו ^ב שת. רזא, דסופא דאתון ^ג ^ד בקיטרי גליפן. רבי יהודה אמר, רזא דרוחא דאתאביד, דאתלבש בגופא ^ה אחרא בעלמא. ההי' ^ג כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל.

שמט) ואיר יהודה, כתיב, ויולד ובדמותו כצלמו. משמע דבנין אחרנין ^ו לא הוו בדיוקנא דיליה, ^ה ודא בדמותו ^ט כצלמו, בתיקונא דגופא, ובתיקונא דנפשא, ^י בארע מישר. ^{יב} כמה דאמר ריש, משמיה דרב ייבא סבא. בנין אחרנין, באתדבקותא דזוהמא דנחש, וההוא דרכיב ^{יג} ביה דאיהו סמאל הוו, ובגיני כן, לא הוו בדיוקנא דאדם. ואי תימא, הא אמרת, דהבל מסטרא אחרא הוה. ^{יד} הכי הוא. אבל תרווייהו, לא הוו ^{יז} בדיוקנא דלתתא.

דרך אמת

מסורת הוהר

ה) נקנאה ולאדווג כלשתו כחיה, ^ב בקשרי אמותיה. החקוקים כסוד א"ב ג"ד כו' אוי אמותיה ש"ת הם סוף האמותיה.
א) מאה ותלתין שנין, ח"א נה. קסטו ח"ב רלא: ח"ג מח: עה ז"ח ט' טב שיא. ^ב שת רזא דסופא דאתון, ח"א רנגו ח"ב קסה. ת"ז תקי ס"ט קיו קיט. תקי ע' קיט. ז"ח בראשית ח' טג שמה. ^ג כי שת לי אלקים זרע אחר, ^ד בראשית ח' רנגו ח"ב רלא. ^ד ויולד בדמותו כצלמו, ^ה בראשית ח' ח"א קכא קכב. רנגו ח"ב קיא: קסו: קסה. רלא. ז"ח ח' טג שכב. י"ט טד שמג.

חלופי גרסאות: א) ג"א ליג אדם. ב) ג"א בקנויא. ונ"א בדיוקנא. (אה"ל). ג) ג"א שמיה. ד) ג"א בקטרי. ה) ג"א ליג אחרא. ונ"א דארעא. ו) בדפויי כתב ע"י בסימן ט'. ז) ג"א לא הוו בדמותו כצלמו ומלה דא הוא. ונ"א לא הוו בדמותו כצלמו ומלה דא הוא כמה ול"ג מן בדיוקנא עד כמה. ח) ג"א והיינו. ט) ג"א בצלמו. י) ג"א באורח מישור. יא) ג"א ומלה דא הוא כמה דאתמר ואמר ר' אבא משמיה דר' ייסא. יב) ג"א ביה דאיהו סמאל הוו. ונ"א ליג דאיהו סמאל. יג) ג"א מוסיף א"ל הכי הוא. יד) ג"א בדיוקניה.

מאמר

הסולם

דקסיל קין להבל

ושערות, מבחינת שמאל הם באים. ועל אלו כתוב בשלמה, והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. ואפילו כהאי ג'וונא וכו': ויש אפילו כאופן הזה, שרוחות זכרים באים להנשים שבעולם, בחלומן, והנשים מתעברות מהם ומולידות רוחות, וכולם נגעי בני אדם נקראים.

שמט) וא"ר יהודה כתיב וכו': ואר"י כתיב ויולד בדמותו כצלמו. מכאן נשמע שבנים האחרים קין והבל לא היו בדמותו, ורק זה שת היה בדמותו כצלמו, בתקוף הגוף ובחוקין הנפש, בארע מישר. כמו שאמר רבי שמעון משמו דרבי ייסא סבא. שהבנים האחרים היו בדבקות הזוהמא של הנחש, ושל אותו הרוכב עליו, שהוא סמאל. ומשום זה לא היו בדמותו של אדם. ואם תאמר, הרי אמרת שהבל מצד אחר היה, דהיינו מצד הקדושה ולא מהנחש, כמו קין. ואומר שכן הוא, אבל שניהם לא היו בצורת האדם שלמטה. כלומר שלא היה בהם בחינת קו אמצעי שה"ס צורת אדם, אלא הבל היה מצד ימין וקין מצד שמאל. וע"כ לא היו כדמות אדם.

שמח) בתר מאה ותלתין וכו': אחר מאה ושלשים שנה, נתלבש האדם בקנאה, וגונווג באשתו. והוליד בן וקרא שמו שת. בסוד סופי האותיות שבקשרי כ"ב אותיות החקוקות, דהיינו הא"ב בצירוף היושר כמו שהן חקוקות לפנינו שהוא א"ב ג"ד ה"ו וכו', שסופם ש"ת, ובא לאפוקי מצירופי אלפא ביתות אחרים. שאותיות שת אינן בהם בסופם. וטעם הדבר מבאר הוהר להלן במאמר ויקרא את שמו שת. רבי יהודה אמר וכו': ר"א, השם שת, הוא סוד הרוח שנאבד, דהיינו רוחו של הבל, (דפויי דף ג"ד ע"ב * דף ג"ה ע"א)

בראשית

קצט

שנ) אַמר ר' יוסי, והא כתיב, * והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין. כולא כתיב ויולד את קין. ואפילו בהבל לא כתיב ויולד, אלא כ' ותוסף ללדת את אחיו את הבל. ודא הוא רזא דמלה. אבל ג' בהאי מה כתיב ויולד בדמותו כצלמו.

שנא) רבי שמעון אמר, מאה ז' ותלתין שנין, אתפרש אדם כ' מאתתיה. וכל אינון מאה ז' ותלתין שנין, הוה אוליד, רוחין ושדין בעלמא. ז' בגין ההוא חילא דזוהמא ז' דהוה שאיב ביה. כיון ז' דחסיל מניה ההוא זוהמא ז' תב וקני ז' לאנתתיה, ואוליד בר. כדין כתיב, ויולד בדמותו כצלמו. שנב) ת"ח, כל בינ דאזיל לסטר שמאלא, וסאיב ארחוי, כל רוחי ז' מסאבי, משיך על גרמיה. ז' ורוח ז' מסאב אתדבק ביה, ולא אעדי מניה. ז' ואתדבקותא ז' דההוא ז' רוחא ז' מסאב, ז' הוי בהאי בינ, ולא באחרא, ובגיני כך, אתדבקותא דלהון לאו איהו, אלא באינון דמתדבקין בהו. זכאין אינון צדיקיא, דאזלי בארע מישר, ואינון זכאי קשוט. ובניהון זכאין ז' בעלמא. כ' ועלייהו כתיב ז' כי ישרים ישכנו כ' ארץ.

שנג) אַמר ר' חייא, מאי דכתיב, 'ואחות תובל קין נעמה. מאי איריא הכא,

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) חזר וקנא לאשתו. * א) והאדם ידע, לעיל דף קפ"ח ציון ג' וש"ג. ב) ותוסף ללדת, (בראשית ד') ח"ב קסז, ת"ז חק' ס"ט קח. ז"ח י"ט טג שנ. שה"ש ס"ג טג שלג. ג) כי ישרים ישכנו ארץ, (משלי ב') ד) ואחות תובל קין נעמה, (בראשית ד') ת"ז חק' ס"ט קיט. ז"ח י"ט טד של. חלופי גרסאות: א) נ"א א"ל. ב) נ"א א"ל הכי היא אבל תרווייהו לא הוו בדיוקניה דלא כתיב. ונ"א הכי הוא ודאי דלא כתיב. ונ"א א"ל הכי הוא אבל תרווייהו לא הוו בדיוקניה ואפילו בהבל (אה"ל). ג) נ"א בשת (אה"ל). ד) נ"א ועשר. ס"ב מחוה ונ"א ועשר. ז) נ"א ובגין. ח) נ"א ל"ג מן דהוה עד תב. ט) נ"א דאעדי (אה"ל). י) נ"א לאתתיה. ונ"א מוסיף דאעדי לאנתתיה. יא) נ"א מסאבא. יב) נ"א ורוחא. יג) נ"א מסאבא. יד) נ"א מוסיף ואתדבקותא דיליה. טו) נ"א מההוא (אה"ל). טז) נ"א רוח. יז) נ"א מסאבא. יח) נ"א ל"ב הוי. יט) נ"א לעלמא. כ) נ"א ל"ב מן ועלייהו עד אפר. כ' נ"א ארץ וגוי.

מאמר

הסולם

דקסיל קין להבל

שנ) אַמר ר' יוסי והא כתיב וכו': ר"י מביא ראייה שגם הבל לא היה שלם ואומר, והרי כתוב והאדם ידע וגו' ותלד את קין דקאי על חוה ולא כתיב ויולד את קין, ואפילו בהבל לא כתיב ויולד, שהיה טובב על אדם, אלא אומר ותוסף ללדת את אחיו את הבל. וזהו סוד הדבר דהיינו, שאפילו הבל לא היה בדמותו כצלמו של אדם, וע"כ לא כתוב בו ויולד. אבל בזה, בשת, מה כתוב, ויולד בדמותו כצלמו. שהוא מיוחס לאדם. שנא) רבי שמעון אמר וכו': רש"א, מאה ושלושים שנה נפרד אדם מאשתו, וכל אלו מאה ושלושים שנה היה מוליד רוחות ושדים בעולם, משום אותו כח הזוהמא שהיה הולך ונשאב הימנו, כיון שנכלה כל הזוהמא (דפו"י דף נ"ה ע"א)

ממנו, חזר וקנא את אשתו והוליד בן. אז כתוב ויולד בדמותו כצלמו. שנב) ת"ח כל בר נש וכו': בוא וראה כל אדם ההולך לצד שמאל ומטמא דרכיו, כל רוחות הטומאה הוא מושך על עצמו. ורוח הטומאה מתדבק בו ואינו עו"ב אותה. ודבקות רוח הטומאה ההוא, הוא רק באותו האדם שמשך אותו. ולא באחר. משום שדבקות שלהם אינה אלא באלו האנשים שנתדבקו בהם. אשריהם הצדיקים ההולכים בדרך הישר והם צדיקי אמת, ובניהם צדיקים בעולם. ועליהם כתוב, כי ישרים ישכנו ארץ. שנג.) אַמר ר' חייא וכו': ארי"ה, מה שכתוב ואחות תובל קין נעמה. שואל, מה משמענו הכתוב

דסאמר קרא דשמה א נעמה. אלא בגין (6) א דטעיין בני נשא אבתרה, ואפילו רוחין ושדין. ר' יצחק אמר, אינון בני האלהים ב עזא ועזאל, טעו ב בתרה. (שנד) רבי שמעון אמר, ג אמן של רב שדים הות, דמסטרא דקין נפקת, והיא אתמנת יעם לילית ד באסכרה דרביי. אמר ליה רבי אבא, והא אמר מר, דהיא אתמנת י לחייכא ב בבני נשא. איל הכי הוא ודאי, ט דהא איהי י אתיית יא'וחייכאת בהו בבני נשא. י' ולזמנין דאולידת רוחין בעלמא מנייהו. (ז) ועד כאן איהי י' קיימת לחייכא בהו בבני נשא.

שנה) איל רבי אבא, והא י' אינון מתין כבני נשא מאי טעמא איהי קיימת עד השתא. איל הכי הוא. אבל לילית ונעמה, י ואגרת בת מחלת ט' דנפקא מסטרא דלהון ט' כלהו י' קיימות עד דיבער קב'ה, י' רוח מסאבא מעלמא. דכתיב י ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

דרך אמת

מסורת הוהר

א) לעיל ט' ב' ודף כ"ה. (ב) אהרי מות ט' ב' (א) נעמה, ח"א ט. נה. ח"ב קיד. ח"ג טו. עו. עו. וז' בראשית יט טו שלט. (ב) עזא ועזאל, לעיל ב"א דף קנ"ח ציון ב' ושי"ג. (ג) שדין, לעיל ב"א דף צ"ט ציון ג' ושי"ג. (ד) אסכרה, לעיל ב"א דף צ"ה ציון ה' ושי"ג. (ה) ולילית, ח"א יד. כו. לה. ח"ב קיד. רסו. ח"ג יט. עו. רכו. רטא. ת"ז תקי י"ג כו. חכ"א נגו. חכ"ב סה. חס"ט ק. קיבו. קיו. בהשמטות תקי ג' קמ. תקי ה' קמג. (ו) אגרת בת מחלת, ח"ב קיד. ח"ג קיד. ז' ח נח כ"א טג שמש. (ז) ואת רוח הטומאה אעביר, (זכריה יג) ח"א ע. עג. קיד. קכד. קכו. קלא. קטג. ח"ב רלו. רטו. ח"ג נד. קכד. רעו. ת"ז תקי ס"ט קו. חלופי גרסאות: א ג"א דסעאן. ב ג"א אבתרה. ג ג"א אימן. ונ"א מוסיף נעמה אמן (אה"ל). ד ג"א שדין. ט ג"א ומסטרא. ו ג"א על ליליא. ז ג"א לחייכא (ד"א). ח ג"א בני. ט ג"א דאיהי (אה"ל). י ג"א אתיית ונ"א אתיא. יא ג"א וחייכת. וב"א וחייכא. יב ג"א לזמנין. יג ג"א קיימא. יד ג"א תנין דאינון. טו ג"א דנפקן. טז ג"א כלהון. יז ג"א קיימן. יח ג"א רוחא.

מאמר

הסולם

דקסיל קין להבל

הכתוב כאן במה שאמר ששמה נעמה ומשיב, אלא, משום שזנו אחריה בני אדם מרוב יופי ונעימות שבה, ואפילו רוחות ושדים זנו אחריה, וע"ז יורה השם נעמה, מלשון נעימות. ר' יצחק אמר אלו בני האלהים עזא ועזאל זנו אחריה, ומשום הפלגה הזו נקראה נעמה. (שנד) רבי שמעון וכו': רש"א, אמם של שדים היתה, כי היא באה מצד קין, שממנו יצאו שדים ורוחות (כנ"ל בראשית א' דף של"ז אות תנ"ו) והיא נתמנית עם לילית על מיתת אסכרה של התנוקות. א"ל רבי אבא, והרי אמר מר, שנעמה נתמנית לצחק עם בני אדם בחלומות, (כנ"ל בראשית א' דף צ"ט אות ק"ב) שהיא בחינת ימין דקליפות ולהמית הנוקות בחינת שמאל הוא אמר לו כן הוא ודאי, כי הוא באה ומצחקת עם אנשים, ומעמים היא מולידה מהם רוחות (דמו"י דף נ"ה ע"א)

בעולם, ועד עתה עוד היא עומדת בתפקידה לצחק עם אנשים. אבל ר"ש אמר שהיא משתתפת עם לילית, והמיתה באה מצד לילית ולא מצד נעמה. ומה שצריכים לחיבור זה עם זה (עי' לעיל ב"א דף ק' ד"ה ותו פנעין). וענין המלאכים עזא ועזאל ונעמה עי' בהקדמת הוהר דף קכ"ט ד"ה ויש להבין.

שנה) אמר ליה ר' אבא וכו' א"ל ר"א, והרי אלו השדים מתים כבני אדם ולמה אמרת שנעמה עודנה חיה עתה. אמר לו כן הוא. שהשדים מתים כבני אדם. אבל לילית ונעמה, ואגרת בת מחלת הבאה מצדם, כולן חיות, עד שיבער הקב"ה את רוח הטומאה מן הארץ. שכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

שנו) אמר ר"ש ווי לון לבני נשא אינון דלא ידעין, ולא משגיחין, ולא מסתכלין, וכלהו אטימין, דלא ידעין כמה מלייא עלמא מבריין משניין, דלא אתחזון, וממלין סתימין, דאלמלא כ' אתייהב רשו לעינא למחזי, יתמהון בני נשא, היך יכלין לאתסימא בעלמא.

שנו) ת"ח, ג' האי נעמה, ד' אימא דשדין הות, ה' ומססרה אתיין, כל אינון שדין, דמתחממן מבני נשא, ונטלי רוח תיאובתא מנייהו, ו' וחייכת' בהון, דעבדי לון בעלי קריין. ו' ובגין דבעל קרי, ו' אתי מסטרא דרוח מסאבא, בעי לאסחאה גרמיה, לאתדכאה מניה, והא אוקמוה חבריא.

שנח) * זה ספר תולדות אדם: י' לדיוקני. א"ר יצחק, ב' אחמי קב"ה לאדם, דיוקני י"ה דכל י"ה אינון דרין דייתון לעלמא. וכל י"ה חכימי עלמא, ומלכי עלמא, דזמינין לקיימא עלייהו י"ה דישראל. (ה) טו מטא למחמי, ג' דוד מלכא דישראל. טו דאתייליד י"ה ומית. י"ה א"ל, משנין י"ה דילי, כ' אוזיף ליה כ"ע' שנין, וגרעו מאדם כ"ע' שנין, וסליק לון קב"ה לדוד.

שנט) ועל דא, שבח דוד ואמר, ד' כי שמחתיני * ה' בפעלך במעשי ידיך

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) נמלא כוזהר כ"י דלינון עיקרא דאלס ואתי' כי הא דליחא כספר הפליאה שאלס מתנגלגל ממלך למלך עד מלך המשיח.

רכו, ז"ח ט"ו סד שלו. תק"ח קביא טב שינו. טג שיה. רמה. ח"ב רלה. ז"ח שה"ש ט"ו סד שא. ד) כי שמחתיני ה' בפעלך, תהלים צ"ב.

חלופי גרסאות: א' ג"א ובלהון. ב' ג"א יהיב וניא אתיהב. ג' ג"א אתיהב. ד' ג"א אי. ד' ג"א אימן. ה' ג"א ומססרהא. ו' ג"א וחייכאן. ז' ג"א בהו. ח' ג"א ובגין דא בעל קרי. ט' ג"א דאתי. י' ג"א ליג דליוקני. י"א ג"א כל. י"ב ג"א ליג אינון. י"ג ג"א חכמי. י"ד ג"א מוסיף דישראל דאינון עיקרא דאדם (אה"ל). טו מוסיף כד מטא. טז ג"א אתייליד. יז ג"א מוסיף ומית בערסותו. יח ג"א בערסיה (אה"ל). י"ח מוסיף א"ל וכו' אמר. י"ח ג"א אמר משנין. י"ט ג"א דיליה. (ד"א). כ' ג"א אוסיף. כ"ה ג"א ליג ע' שנין. כ"ז ג"א ליג ע' שנין.

זה ספר תולדות אדם

הסוף

סאמר

שנו) אמר ר' שמעון ווי לון וכו': אר"ש ווי להם לבני אדם, שאינם יודעים ואינם משגיחים ואינם מסתכלים, וכולם אטומים, ואינם יודעים כמה מלא העולם מבריות משונות שאינם נראים, ומדברים נעלמים, ואלמלא ניתן רשות לעין לראות, היו בני האדם מתפלאים, איך אפשר להתקיים בעולם.

שנו) ת"ח האי נעמה וכו': בוא וראה, נעמה זו, אמם של השדים היא, ומצדה באים כל אלו השדים שמחממים מבני אדם, ומקבלים רוח תשוקה מהם מצחקים עמהם ומשימים אותם בעלי קרי. ומשום שבעל קרי בא מרוח הטומאה הנז', הוא צריך לרחוק את עצמו להטהר ממנו. וכבר בארוהו החברים.

שנו) אמר ר' שמעון ווי לון וכו': אר"ש ווי להם לבני אדם, שאינם יודעים ואינם משגיחים ואינם מסתכלים, וכולם אטומים, ואינם יודעים כמה מלא העולם מבריות משונות שאינם נראים, ומדברים נעלמים, ואלמלא ניתן רשות לעין לראות, היו בני האדם מתפלאים, איך אפשר להתקיים בעולם.

שנו) ת"ח האי נעמה וכו': בוא וראה, נעמה זו, אמם של השדים היא, ומצדה באים כל אלו השדים שמחממים מבני אדם, ומקבלים רוח תשוקה מהם מצחקים עמהם ומשימים אותם בעלי קרי. ומשום שבעל קרי בא מרוח הטומאה הנז', הוא צריך לרחוק את עצמו להטהר ממנו. וכבר בארוהו החברים.

שנט) ועל דא שבח וכו': ועל זה שבח דוד ואמר, כי שמחתיני ה' בפעלך במעשה

ארנן. מאן גרם לי חדוה ^ה בעלמא, פעלך. דא הוא אדם ^ב קדמא, דאיהו פעלו דקב"ה, ולא פעלו, דבשר ודם. מעשה ידיו דקב"ה ולא מבני נשא. ועל דא, גרעו אינון שבעין שנין מאדם, מאלף שנין, דהוה ^ג ליה לאתקימא בהו. (שס) ואחמי ליה קב"ה, ^ד כל חכימי דרא ודרא, עד דמטא לדריה דרבי עקיבא, וחמי ^ה אורייתא ^ו דידיה וחדוי. חמי מיתתיה ועציב, פתח ואמר ^ז ולי מה יקרו רעיק אל מה עצמו ראשיהם.

שסא) זה ספר. ספר ודאי. והא אוקימנא, ^ז דכד הוה ^ח אדם ^ט בגנתא דעדן, נחית ליה קב"ה ^י ספרא, על ידא ^{יא} דרויאל, מלאכא קדישא, ממנא על רזי עלאין קדישין. וביה גליפין, גלופי עלאין, ^{יב} וחכמה קדישא, ושבעין ותרין ^{יג} (ה) ^{יד} יזיני דחכמתא, הוו מתפרשן מניה, לשית מאה ושבעין גליפין דרזי עלאה.

שסב) ^{יח} באמצעיתא דספרא, גליפא ^{יט} דחכמתא, למנדע ^כ אלף וחמש מאה

דרך אמת

(ה) מיני חכמות מסוד טס בן ע"ב אותיות.

מסורת הזהר

(א) ולי מה יקרו רעיק, תהלים קל"ט. ב) אדם—

נחית ליה קב"ה ספרא, לעיל ביא דף שמ"ו ציון

אי וש"ג. ג) ספרא—רויאל, ת"ז תקי נ"ו צא, תקיח צ"ו סד שכת. ד) רויאל, ח"א קח. קמט, ח"ג ב, ת"ז תניה פס. תקי ע' קכו, ז"ח שה"ש סד. ה) אלף וחמש מאה, ח"א לו ח"ב ה:

חלופי גרסאות: א) נ"א בהאי עלמא. ב) נ"א ל"ג קדמאה. ג) נ"א ל"ג ליה. ד) נ"א חכימי כל. ט) נ"א אורייתא וחדוי. ונ"א אורייתא. ו) נ"א ל"ג דידיה. ז) נ"א וכד. ח) נ"א בג"ע. ט) נ"א וחכמתא. י) נ"א זיינין. יא) נ"א באמצעותא. יכ) נ"א דחכמה.

מאמר

הסוף

זח ספר תולדות אדם

שסא) זה ספר וכו': כתוב זה ספר תולדות, אדם. היינו ספר ממש. וכבר בארנוהו כאשר אדם היה בגן עדן הוריד לו הקב"ה ספר על ידי רויאל המלאך, הממונה על סודות עליונים הקדושים. וחקיקות עליונות היו חקיקות בהספר, היינו סוד החקיקות מעלית המלכות לבינה, וחכמה הקדושה וע"ב מיני חכמה היו מתבארים ממנו כלומר, חכמה הקדושה המתבארת בעת גדלות, ה"ט ע"ב מיני חכמה הרמוזים רק על בינה שחורה להיות חכמה ולא חכמה ממש, והוא מוספעת לשש מאות ושבעים חקיקות של סודות העליונים. דהיינו לז"א ונוקביה, ז"א, שה"ס חג"ת נהי"מ, מקבל שש מאות מחג"ת נהי"י דבינה שספירותיה בסוד מאות. והנוקבא מקבלת לז"ס חג"ת נהי"מ שלה. רק שבעים, דהיינו שכל ספירה היא רק בת עשר, להיותה מקבלת מז"א שספירותיה בסוד עשיריות בלבד.

שסב) באמצעיתא דספרא גליפא וכו': באמצעית הספר יש חקיקה מחכמה

ידיך ארנן. שפירושו. מי גרם לי שמחה בעולם דהיינו לחיות ולשמוח, אדם הראשון גרם לי זאת. שהוא פעליך ולא פעלו של בשר ודם, מעשה ידיו של הקב"ה ולא מבני אדם. כלומר, שלא נולד מאנשים, אלא שהוא יציר כפיו של הקב"ה. ועל כן חסרים אלו שבעים שנה לאדם הראשון, מן האלף שנה שהיה לו לחיות בהם. פירוש, כי נאמר לו, ביום אכלך ממנו מות תמות. ויומו של הקב"ה הוא אלף שנים, ע"כ היה לו לחיות אלף שנה, (כמ"ש ב"ח בראשית דף י"ח ס"ג ש"י כ'). והוא חי תשע מאות ושלשים שנה, וחסר לו ע' שנה. שהוא מטעם שנתנם לדוד, שלא היה לו חיים, כמבואר.

(שס) ואחמי ליה קב"ה וכו': והראה לו הקב"ה כל חכמי דור ודור, עד שהגיע לדורו של ר' עקיבא, וראה תורתו ושמת, ראה מיתתו, שנהרג על ידי מלכות הרשעה, (ע"ז ה') ונעצב. פתח ואמר עליו אדם הראשון, ולי מה יקרו רעיק אל מה עצמו ראשיהם.

(דפו"י דף ג"ה ע"ב)

מפתחן, דלא ^ה אתמסרן לעלאי קדישי. וכלהו ^ז אסתימו ביה בספרא, עד ^ג דמטא ^ד לגבי דאדם, ^ה הוו ומתכנשי מלאכי עלאי, למנדע ולמשמע, והוו אמרי, * רומה על השמים אלקים על כל הארץ כבודך.
 (סג) בה ^ו שעתא ^ז אתרמיז לגביה הדרניאל מלאכא קדישא, ואמר ליה: אדם אדם, הוי גניז יקרא ^ט דמארך, דלא אתייהיב רשותא לעלאי, למנדע ביקרא דמרך, בר אנת. והוה ^י עמיה טמיר ^{יא} וגניז ההוא ספרא, עד דנפק אדם ^{יב} מגנתא דעדן.

(סד) ^{יג} דהא ^{יד} בקדמיתא, הוה מעיין ביה, ומשתמש כל יומא ^{טו} בגינזיא דמריה, ואתגליין ליה, רוזין עלאין, מה דלא ידעו שמשי עלאין. כיון דחטא, ועבר על פקודא ^{טז} דמאריה, פרח ההוא ספרא מניה. והוה אדם טפח על ^{יז} רישוי, ובכי, ועאל במי גיחון עד ^{יח} קדליה, ומיא עבדין גופיה ^{יט} חלדין ^כ חלדין, ואשתני ^{כא} זיויה.

מסורת הזוהר

דרך אמת

(א) רומה על השמים אלקים, (תהלים נו) ח"א
 סא. סה. קג. ח"ב פג. ח"ג פה.

(ב) עד ערפו ולוארו.

חלופי גרסאות: א נ"א אתמסר. ב נ"א סתימין. ג נ"א דמטי. ד נ"א ליה לאדם כיון דמטא לגבי דאדם (ד"א). ונ"א לגבי דאדם כיון דמטא לגבי אדם (אה"ל). ונ"א לגביה דאדם כיון דמטי לגביה דאדם. ה נ"א והוה. ונ"א מניה הוה. ו נ"א מוסיף מחכנשי לגביה כל מלאכי עלאה (אה"ל). ז נ"א שעתה. ח נ"א אתרמי. ט נ"א דמרך. י נ"א ליג עמיה. יא נ"א מוסיף וגניז עמיה. יב נ"א מג"ע. יג נ"א ליג מן דהא עד ומשמשי. יד נ"א מקדמיחא (ד"א). טו נ"א בגניזיא. ונ"א בגינזא. ונ"א בגניז. (אה"ל). טז נ"א דמריה. יז נ"א רישא (אה"ל). יח נ"א חלדין. יט נ"א ליג חלדין. ונ"א וחלדין (אה"ל). כ נ"א מוסיף גופיה וזיויה.

זה ספר תולדות אדם

הסולם

פאטר

מלאכים העליונים לדעת ולשמוע אותם, והיו אומרים, רומה על השמים אלקים על כל הארץ כבודך.

ש(ג) בה שעתא אתרמיז וכו': בה בשעה רמו אליו הדרניאל המלאך הקדוש, ואמר לו אדם אדם, גנוז כבוד רבונך, ואל חגלה למלאכים, כי לא ניתן רשות לבד ממך, לדעת בכבוד רבונך. ואפילו למלאכים העליונים. והיה הספר ההוא צרור וגנוז עמו, עד שיצא אדם מגן עדן.

ש(ד) דהא בקדמיתא וכו': כי בתחילה היה מעיין ומשתמש בו בכל יום בסודות רבונו. ונגלה לו סודות העליונים, מה שלא ידעו מלאכים העליונים. כיון שחטאו ועבר על מצות רבונו, שאכל מעץ הדעת, פרח הספר ממנו, והיה אדם טפח על ראשו ובוכה, ונכנס במי גיחון עד צוארו. היינו שעשה חטובה וסיגף את עצמו, עד שגופו נעשה חלודות חלודות, דהיינו נקבים ובקיעות ונשתנה זיוו.

בשעתא

מחכמה, ה"ס בקודה אמצעית שהחיקה שלה אינה מתמלאת קודם בגמר התקון. המוכנת לדעת על ידה בגמר התקון, אלף וחמש מאות מפתחות שלא נמסרו בשעת אלפי שני, לעליונים הקדושים, כי לא נגלו עתה בפרצופין העליונים שהם זרין, רק ו"ק דגרי, שה"ס אלף ת"ק מפתחות, כי ג"ר דחכמה כל ספירה בת אלף, והן ג' אלפים, וחצי המדרגה שהיא ו"ק, היא אלף וחמש מאה. ואלף ות"ק החסריים, יתגלו בגמר התקון על הזווג דנקודה אמצעית שננזה בעתיק. וז"ש למנדע אלף וחמש מאה וכו' דהיינו בגמר התקון. אבל עתה, לא אתמסרו לעלאי קדישי. ולעיל בראשית א' דף רס"ג ד"ה בקולפי, נתבאר זה בארוכה, ושם מכנה אותם אלף ת"ק אמות וכאן אלף ת"ק מפתחות והיינו הך.

וכלהו אסתימו וכו' וכל הסודות היו סתומים בהספר מטרם שהגיע לאדם הראשון, כיון שהגיע לאדם הראשון היו מתקבצים אליו (דפי"י דף נ"ה ע"ב)

שסה) בשעתא ההיא רמז קב"ה לרפאל, ואתיב ליה ההוא ספרא. וביה הוה ^ה משתדל אדם, ואנח ליה לשת בריה. וכן ^כ לכל אינון ^ג תולדות. עד דמטא לאברהם, וביה הוה ידע, לאסתכלא ביקרא ^ז דמאריה. והא אתמר. וכן לחנוך, ^ה אתייהב ליה ספרא, ואסתכל ^ו מניה, ביטרא עלאה. ^ו שסו) * זכר ונקבה בראם. רבי שמעון אמר, רזין עלאין, אתגליין בהני תרי קראי. זכר ונקבה בראם, למנדע יקרא עלאה, רזא דמהימנותא, דמגו רזא דנא אתברי אדם.

שסז) ת"ח, ברזא ^ה דאתבריו שמים וארץ, אתברי אדם. ^ט בהו כתיב, ^א תולדות השמים ^ו והארץ. באדם כתיב, ^ג זה ספר תולדות אדם. ^ה בהו כתיב בהבראם, באדם כתיב, ביום הבראם.

שסח) זכר ונקבה בראם. ^י מהכא, כל דיוקנא, דלא אשתכח ביה, דכר ונוקבא, לאו איהו דיוקנא עלאה כדקא חזי. ^י וברזא דמתניתין אוקימנא. שסט) ^י ת"ח, בכל אתר דלא אשתכחו, דכר ונוקבא כחדא, סב"ה לא שוי מדוריה, בההוא אתר. וברכאן לא אשתכחו, אלא באתר ^{טו} דאשתכח דכר

מסורת הזהר

א) זכר ונקבה בראם—הבראם, בראשית ה' ח"א קסה. קפב. רסד, ח"ב קעה. רלא, ח"ג מד, פג, קפה. ת"ז חמ"ב פב. חס"ה צו, חס"ו צו, ז"ח ט"ז טג של. בלק נ"ה טב שנ. רות ע"ה טג שכה. ב) אלה תולדות השמים, לעיל דף ק"א ציון א' וש"נ. ג) זה ספר תולדות אדם, לעיל דף ר"א ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות: א) נ"א אשתדל, כ נ"א כל. ג נ"א תולדות. ד נ"א דמריה. ס נ"א אתייהיב. ו נ"א ליג מניה. ז בדפו"י כתב מת שחסר כאן ע"י בסוף הספר. ח נ"א דאתברי. ט נ"א בשמים. י נ"א מוסיף והארץ בהבראם. יא נ"א בשמים. יב נ"א מוסיף מהכא אוליפנא, ונ"א אולפנא. יג נ"א וברוי. יד נ"א ות"ח. טו נ"א דאשתכחו.

זכר ונקבה בראם

הסולם

מאמר

תולדות אדם. בשמים וארץ כתוב בהבראם. ובאדם כתוב ביום הבראם. הרי ששניהם שקולים, כי נבראו בסוד אחד. פירוש כמו שאצילות ז'ין הוא על ידי אתון אליה דבינה, ואח"כ על ידי עלייתם שם למין להכריע בין ב' הקוין שבבינה, ממש על אותו הדרך, נברא אדם על ידי אתון אליה דז'ין, ואח"כ על ידי עלייתם למין להם להכריע בין ב' הקוין שלהם. (כנ"ל דף קמ"ח ד"ה פירוש) ע"ש. הרי שבאותו הסוד שנבראו ז'ין נבראו ג"כ אדם.

שסח) זכר ונקבה בראם וכו': מכאן נשמע, כל צורה שלא נמצאו בה זכר ונקבה, אינה צורה עליונה, כראוי. ובסוד המשנה בארנוהו.

שסט) ת"ח בכל אתר וכו': בוא וראה, בכל מקום שלא נמצאו זכר ונקבה יחד, אין הקב"ה משים דירתו באותו המקום. וברכות אינן נמצאות אלא במקום שנמצא זכר ונקבה. שכתוב

שסה) בשעתא ההיא וכו': באותה שעה, רמז הקב"ה לרפאל המלאך, והשיב לו אותו הספר. ובו היה אדם עוסק, והניח אותו לבנו שת. וכל תולדותיו אחריו, עד שהגיע לאברהם, והיה יודע על ידו להסתכל בכבוד רבונו. וכבר נתבאר זה. וכן ניתן ספר לחנוך והסתכל בו בכבוד העליון.

מאמר זכר ונקבה בראם

שסו) זכר ונקבה בראם וכו': ר' שמעון אמר, סודות עליונים נגלו בשני כתובים הללו. היינו בהכתוב, זה ספר, ובהכתוב זכר ונקבה. הכתוב אומר, זכר ונקבה בראם, ללמדנו לדעת כבוד העליון סוד האמונה, אשר מסוד הזה נברא האדם. דהיינו מוז'ין העליונים, הנקראים שמים וארץ.

שסז) ת"ח ברזא וכו': בוא וראה, באותו הסוד שנבראו שמים וארץ, הם ז'ין העליונים, נברא האדם. בשמים וארץ, כתוב אלה תולדות השמים וארץ, ובאדם כתוב, זה ספר (דפו"י דף נ"ה ע"ב)

דכר ונוקבא. דכתיב, ויברך אותם ויקרא את שמם אדם, ב' ביום הבראם, ולא כתיב ויברך אותו, ויקרא את שמו אדם, כ' דאפילו אדם, לא אקרי, אלא דכר ונוקבא כחדא.

שע' רבי יהודה ז' אמר, מיומא דאתחרב בי מקדשא, ברכאן לא אשתכחו בעלמא, ואתאבידו בכל יומא. דכתיב א הצדיק אבד. מאי אבד, אבד ז' ברכאן דהוו שריין ביה, כמה דכתיב ב' ברכות לראש צדיק. וכתיב ג' אבדה האמונה. כגוונא דא כתיב, י' ויברך ו' אותם, וכתיב, ה' ויברך אותם אלקים.

שעא' י' משת אתייחסו כל דרי עלמא וכל אינון ו' צדיקי שוטי, דהוו בעלמא. אמר רבי יוסי, אלין אתוון בתראין דהוו באורייתא, ה' אשתכחו ז' בתר דעבר אדם על אתוון דאורייתא י' כלהו. * י' ובתיובתיה, י' לקמי מאריה, אחיד באלין י' תרין. ה' ומכדין, אתהדרו אתוון י' למפרע, בסדר תשרי'ק.

א' הצדיק אבד, (ישעיה נ"ו) ח"א סו. קט. קטב. קצו. ח"ב ט. יא. נו. ח"ג טז. סט. קנו ריג. רסו. ת"ז

ח' כשתי אותיות שת כמכורא.

חקי י"א כוז חכ"ב סו. חנ"ו צא. ז"ח רות פי טד שיד. ב' ברכות לראש צדיק, (משלי יוד) ח"א קלב. קטב.

רמז, רננו ח"ב רב. ח"ג רנו. רעא. רעב. ת"ז בהקדמה בי דו. ו. ה. יא. ת"ח כ: חמ"ז פד. ג' אבדה האמונה,

(ירמיה ז') ח"ג טו. ד' ויברך אותם, (בראשית ה) ח"א נה. קסה. קטב. רסד: ח"ב קעה. רלא: ח"ג מד: פג: קמח.

ת"ז חמ"ב ס"ה ס"ו. ה' ויברך אותם אלקים, (בראשית אי) ח"א ע"א: רס"ג: רס"ד: רס"ו: ח"ב כו: מא: צד:

קערו ח"ג לב: קפט. קצב: ת"ז חכ"א מז. ו' משת אתייחסו, ח"ג עו. ז"ח שה"ש ס"ג שנא.

חלופי גרסאות: א' ג"א ל"ג ביום הבראם. ב' ג"א ואפילו. ג' ג"א אומר. ד' ג"א מוסיף מאינון ברכאן. ס' ג"א ויברך

אותם אלקים. וכתוב ויברך אותם. ו' ג"א מוסיף אותם ויקרא את שמם אדם. וכתוב ויברך אותם

אלקים לאמור ויאמר להם אלקים פרו ורבו (אה"ל). ז' ג"א זכאי. ח' ג"א לאשכחא. ונ"א ואשכחו. ונ"א אשכחא.

ט' ג"א ל"ג בתר. י' ג"א מוסיף כלתו בסדר תשרי'ק ובגין כך קרא להווא ברא [דאוליד ליה] דאיהו כדמותו בצלמו

[כצלמו] שת דאינון קיומא [ג"א סיומא] דאתוון [ולא אתתקנו וכו'] י"א ג"א ובתיאובתיה. י"ב ג"א לגביה (אה"ל) י"ג ג"א

מוסיף תרין אתוון. י"ד ג"א ל"ג מן למפרע עד ולא. ונ"א ל"ג מן ובג"ר עד ולא.

מאמר הסולם זכר ונקבה בראם

שכתוב ויברך אותם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם, ולא כתוב ויברך אותו ויקרא את שמו אדם. ללמדך, שאפילו בשם אדם אינו נקרא, אלא זכר ונקבה יחד.

שע' ר' יהודה אמר וכו': רי"א, מיום שנחרב בית המקדש, ברכות אינן נמצאות בעולם, ונאבדות בכל יום, שכתוב, הצדיק אבד. מהו אבד, אבד הברכות, שהיו שורות בו בהצדיק. כמ"ש ברכות לראש צדיק. וכתוב, אבדה האמונה, דהיינו הנוקבא, המקבלת הברכות מהצדיק. שה"ס יטור דו"א, שה"ס זכר. כעין זה, בעת השלמות, כתוב, ויברך אותם. וכתוב ויברך אותם אלקים. פירוש, בעת החורבן שאין אז זוג זכר ונקבה, נבחנים שניהם לנאבדים, כי בשניהם אינן נמצאות ברכות. ובעת השלימות מתברכים שניהם יחד, כמ"ש ויברך אותם ויקרא את שמם אדם. דהיינו שניהם יחד.

פירוש, כי הכולל של אותיות התורה הם כ"ב אותיות. והם הכלים להתלבשות האורות נפש רוח נשמה. (כמ"ש לעיל בהקדמת הזוהר דף כ"ו ד"ה גם יש) שג' מדרגות בהם: יחידות עד י' הן לאור הבינה שהוא נשמה. עשרות עד ק' הם לאור ז"א שהוא רוח, ומאות שהן קרש"ת הן לאור הנוקבא שהוא נפש. ומקודם החטא

היה (דמרי דף נ"ה ע"ב) * ג"ו ע"א

היה

(שעב) ובג'ד, קרא לההוא ברא, דאתיליד ליה, דאיהו בדמותו ^ה כצלמו, אשת. ^י דאינון סיומא דאתוון. ולא אתתקנו ^ז אתוון, עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, וכדין ^ז אהדרו אתוון על תקונייהו, כיומא דאתבריאו שמים וארץ. ואתבסם עלמא, וקיימא על קיומיה.

(שעג) ר' אבא אמר, יומא דעבר אדם על פקודא דמאריה, ^ה בעיין שמים וארץ, ו' לאתעקרא מאתרייהו. מ"ט, בגין דאינון לא ^ו קיימו, אלא על ברית דכתיב ^ב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. ואדם עבר ^ה ברית, שנאמר ^ג והמה כאדם עברו ברית.

מסורת הזהר

(א) שת דאינון סיומא, לעיל דף קצ"ח ציון ב' ושי"ג. (ב) אם לא בריתי יומם ולילה, לקמן נח דף א' ציון ג' ושי"ג. (ג) והמה כאדם עברו ברית, (הושע ו') ח"א לה. ח"ב רסב, ח"ג קכב.

חלופי גרסאות: ^א ב' נ"א בצלמו, ^ב ב' נ"א דאיהו (ד"א), ^ג ג' נ"א ליג אתוון, ^ד ג' נ"א אתהדרו, ^ה ס' נ"א בעון, ונ"א בעו, ו' נ"א לאתגסא, ונ"א לאתגייסא, ונ"א לאתנסלא (אה"ל), ^ז ז' נ"א קיימי, ונ"א אתקיימן, ^ח ח' נ"א מוסיף על ברית.

זכר ונקבה כראם

הסולם

מאמר

ביושר, אבג"ד וכו' יורה על אור ישר, שה"ס ט"ר. וסדר א"ב למפרע יורה על אור חוזר הנבחן לאור נקבה, דהיינו אור הנפש. וכיון שלא נשאר לו אלא אור הנפש, לא היה יכול לקבל עוד מסדר אותיות ביושר, אלא אור חוזר, שהוא: תשר"ק צפע"ס נמליך יטח"ז והד"ג ב"א. (שעב) ובג"ד קרא וכו': ומשום זה קרא לאותו הבן שנולד לו, שהוא בדמותו בצלמו בשם שת, שהם סיום האותיות דא"ב, שנשארו לו. (כנ"ל בדבור הכסוף). ולא נתקנו האותיות מקלקולם, עד שעמדו ישראל על הר סיני, ואו חזרו האותיות ובאו על תקונם, כמו שהיו ביום שנבראו בו שמים וארץ, דהיינו מקודם החטא דאדם הראשון, כי חזר הסדר דא"ב ביושר. והעולם נמתק ועמד על קיומו.

(שעג) ר' אבא אמר וכו': רא"א, ביום שאדם עבר על מצות רבונו, בקשו שמים וארץ להתעקר ממקומם. מה הטעם, הוא משום שהם אינם עומדים אלא על ברית, שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. ואדם עבר ברית, שנאמר, והמה כאדם עברו ברית, וע"כ אבדו יסודם ובקשו להתעקר ממקומם.

פירוש. ברית ה"ס תקון היסוד, במילה. שה"ס הרחקת קליפת הערלה. ופריעה. שה"ס המשכת המוחין דג"ר. ואו יש זווג ז"ן, המכונים יומם ולילה, שהמוחין מושפעים לשמים וארץ, ומתקיים

היה לאדם נר"ן מאצילות. ובעת שחטא בעץ הדעת פרחו ממנו ט"ר שהם הנשמה והרוח וג"ר דנפש, כי גם נפש דאצילות פרחו ממנו, ונשאר בו ו"ק ממנה דהיינו נפש מיוד פרצופי בי"ע. שערך בי"ע כלפי אצילות הוא כמו ו"ק כלפי ג"ר. (כנ"ל דף קפ"ד ד"ה ההוא) ונמצאו נופלים ממנו גם האותיות שהלבישו את נר"ן הללו שפרחו ממנו, שהם האותיות מא' עד י' שהן כלי הנשמה, והאותיות מ"י עד ק' שהן כלי הרוח, וחצייים של האותיות קרש"ת שהן רלי ג"ר הנפש, ולא נשארו בו אלא ב' האותיות אחרונות ש' ת', שהם הכלים לויק דנפש שנשארה בו.

ווי"ש אלין אתוון בתראין דהוו באורייתא שהם ש' ת', כנ"ל. אשתכחו בתר דעבר אדם על אתוון דאורייתא כלהו, נשאר גם אחר שעבר אדם על כל אותיות התורה, דהיינו אפילו אחר החטא, שפרחו ממנו נר"ן דאצילות עם כל אותיות התורה, שהיו מלובשים בהן, מ"מ נשארו בו ב' אותיות ש' ת', כי האורות שלהם שהם ו"ק דנפש לא פרחו מהם כמבואר, ווי"ש ובתיובתיה לקמיה מאריה אחיד באלין תרין, כשעשה תשובה לפני רבונו נאחו באלו ב' האותיות ש' ת' שנשארו בו מכל הכ"ב אותיות ומן שאב כל חיותו. ווי"ש ומכדין אתהדרו אתוון למפרע בסדר תשר"ק. כי סדר א"ב (דפו"י דף נ"ו ע"א)

שעד) ואלמלא דגלי קמי ^ה קביה ^ז דומינין ישראל לקיימא על טורא דסיני לקיימא האי ברית לא אתקיים ^י עלמא. ר' חזקיה אמר כל מאן דאודי על חטאיה קביה שביק ליה ומחיל על ^ד חוביה. שעה) ת"ח כד ברא קביה עלמא. עבד האי ברית, וקיימא עליה עלמא. מנלן דכתיב ^ה ברא שית, דא ברית דעלמא ^ו קיימא עליה. שית, דמניה ^ז נגידין ^ח ונפקי ברכאן לעלמא, ועליה אתברי עלמא. ואדם עבר על האי ברית, ^ט ואעבר ליה ^י מאתריה. שעו) האי ברית, ^{יא} אתרמיזת באת יוד, את זעירא, עקרא ויסודא דעלמא. כד אוליד בר, אודי על ^{יב} חטאו, וקרא שמה ^{יג} שית, ולא אדכר ביה יוד, למהוי שית, בגין דעבר עליה. ובג"כ קביה ^{יד} מניה אשתיל עלמא, ואתיחסו כל ^{טו} דרא ^{טז} זכאה ^{טז} דעלמא.

מסורת הזהר

(א) שת ולא אדכר ביה ^ז ת"ז ח"ט קב. קי. קיא. קיב. קיג. תקי. ע' קיטו.

חלופי גרסאות: א נ"א דקב"ה. ב נ"א דומינין. ג נ"א מוסיף האי עלמא. ונ"א עלמא דין. ד נ"א חובוי. ה נ"א מוסיף בראשית ברא שיה. ונ"א בראשית ול"ג ברא שיה. ו נ"א קייס. ונ"א קיומא. ז נ"א נגדין. ח נ"א ונפקא. ט נ"א ואעביר. י נ"א מעמיה. יא נ"א אתרמינו. יב נ"א חטאוי. יג נ"א מיניה. ונ"א מהכא. יד דרין. טו נ"א זכאי. ונ"א זכאין. טז נ"א מוסיף דעלמא משת.

זכר ונקבה בראם

הסולם

מאמר

שה"ס הנקבא המקבלת ממנו. מאין לנו זה, כי כתוב בראשית שהוא נוטריקון ברא-שית, ושית היא הברית שהעולם עומד עליו. ונקרא שית שהוא לשון יסוד, שממנו נמשכות ויוצאות הברכות לעולם, ועליו נברא העולם. ואדם בחטאו בעץ הדעת עבר על ברית הזה (כנ"ל בסמוך) והעביר אותו ממקומו, וע"כ בקשו אז שמים וארץ להתעמר ממקומם כנ"ל. שעו) האי ברית אתרמיזת וכו': ברית הזה נרמו באות י' אות הקטנה, והיא עיקר ויסוד העולם. כי עליו נברא העולם, (כנ"ל בסמוך). פירוש. כי האותיות ש' ת' ראויים רק לאור חוזר לבד דהיינו ממטה למעלה כנ"ל. ואחרי שנמשך ביניהם ה"ל שה"ס יסוד דו"א, הם מקבלים אור ישר, שה"ס כל המוחין. ואז נקרא שית, שה"ל כוללת כל המוחין. וכאשר אדם הוליד בן, התודה על חטאו, וקרא שמו שית, ולא הזכיר בו י', שה"ס אור ישר, שיהיה שמו שית, שזה יורה שלא ימשיך בהם רק או"ח ממטה למעלה לבד, משום שעבר עליו, כמ"ש והמה כאדם עברו ברית כנ"ל, וע"כ בזה שקרא שמו שית, בלי י' התודה על חטאו. ומשום זה שהתודה, הקב"ה השתיל ממנו העולם, והתייחסו אחריו כל דורות וצדיקי העולם

ומתקיים העולם. וזשה"כ, אם לא ברית יומם וליילה, אם לא נתתקן הברית, שה"ס תקון היסוד במילה ופריעה כנ"ל, חוקות שמים וארץ לא שמת, כי לא היה להם שפע ולא יכלו להתקיים. כנ"ל. ואדם הראשון בחטאו היה מושך בערלתו, שמשך קליפת הערלה על יסוד הקדוש, ונפרדו ז' העליונים, ולא היה שפע וקיום לשמים וארץ. וז"ש בעי"ן שמים וארץ לאתעקרא מאתריהו. כי לא נמשך להם השפע די קיומם. שעד) ואלמלא דגלי וכו': ואלמלא היה נגלה לפני הקב"ה שעתידיים ישראל לעמוד על הר סיני לקיים אותו הברית, לא היה מתקיים העולם אחר חטאו של אדה"ר. ר' חזקיה אומר. כל מי שמתודה על חטאיו, הקב"ה סולח לו ומחיל עונו. כלומר כיון שאדם הראשון התודה ועשה תשובה על כן נתקיים העולם. ואינו רוצה לומר, משום שהיה גלוי, לפני הקב"ה מעמד הר סיני. כמ"ש ר' אבא. שעה) ת"ח כד ברא וכו' בוא וראה כשברא הקב"ה את העולם, שה"ס הנקבא, עשה ברית הזה, שהוא יסוד דו"א. שתקנו בהסרת הקליפות בהמשכת המוחין כנ"ל בסמוך, והעמיד עליו העולם (דברי ר' נ"ו ע"א)

שעז) ות"ח. כד * א קיימו ישראל על טורא דסיני, עאל בין תרין אתוון אלין, (ב) רזא דברית. ומאן איהו, ביית. ועאל בין תרין אתוון דאשתארו, ויהיב ליה לישראל. וכד עאל ביית, רזא דברית, ב' בין תרין אתוון אלין, דאינון שיין תיין, ואתעבידו שבת, כד"א יושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, ד כמה דהוה שירותא דעלמא, לאתייחסו בהו כל דרי עלמא, מאלין תרין אתוון שיח. הוה תליין, עד דאשתכלל עלמא, כדסא יאות, ועאל בינייהו ברית קדישא, ו' ואשתכלל בשלימו, ו' ואתעבידו שבת.

שעח) א"ר יוסי, אלין תרין אתוון, אשתכללו באת בי"ת. וכד ואתהדר אתוון למפרע, מן יומא דאתייליד שת, אהדרו אתוון בכל דרא ודרא, עד דמטי ישראל לטורא ט דסיני, ואתתקנו.

שעט) יאמר רבי יהודה, לתתא אתהדרו, וכל דרא ודרא י' הוה (כ) גפיף

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) קיימו ישראל על טורא דסיני, (מתן תורה) ח"א ה. סג. צא. קב. ח"ב ב. מה. נח. פא. סב. פג. פד. צג. צד. קיג. קיד. קנה. קצג. רכז. רכז. ח"ג יט. פד. צא. קלב. קסב. קצב. קצג. רסא. רעג. ב) בין—שיין תיין, ת"ז חסיס קב. ג) ושמרו בני ישראל, (שמות ל"א) ח"ב צ. קלת. רד. ח"ג קטו. רלה. רמג. רנו. ש. שא. ת"ז בהקדמה יב. תקי. ו' כב. ז"ח וישב כ"ט טא שיג. רות פ"ד טד שיח. תק"ח קי"ו טב שמו.

חלופי גרסאות: א) נ"א קאימו. ב) נ"א ל"ג ליה. ג) נ"א מוסיף עאלו ואתעבידו, ונ"א עאל ואתעבידו. (אה"ל). ונ"א ואתעבידו (ד"א). ונ"א ואתעבידו. ד) נ"א כמה דברית יו"ד הוא שירותא (אה"ל). ס) נ"א דאשתכלל. ו) נ"א ואתעבידו, ונ"א דאתעבידו, ונ"א אהדרו. ח) נ"א אהדרו. ט) נ"א דמטו. ט) נ"א ל"ג דסיני. י) נ"א ר"י אמר. יא) נ"א הוא

זכר ונקבה בראם

הסולם

מאמר

עד שנשתכלל העולם כראוי, דהיינו בעת קבלת התורה, ואז נכנס ביניהם ברית הקדוש, ונשתכלל העולם בשלמות, ונעשו שבת. שעח) אמר ר' יוסי וכו': אלו ב' האותיות ש' ה' נשתכללו באות ב', שיהיו ראויים לקבל אור ישר, דהיינו במתן תורה. וכמו שחזרו האותיות למפרע מיום שנולד בו שת, דהיינו שלא לקבל ממעלה למטה, רק ממטה למעלה לכו, כן חזרו בכל דור ודור להאיר רק ממטה למעלה, שהיט אור הנפש, עד שהגיעו ישראל להר סיני, ונתתקנו, דהיינו שהאיר בהם הב', שהיט המוחין דאור ישר המאירים ממעלה למטה, ונעשו שבת. שעט) א"ר יהודה וכו': אר"י ממעלה למטה חזרו האותיות להאיר, דהיינו אור הרוח. כלומר, שחולק על ר' יוסי, שאמר שמטרים מתן תורה האירו רק ממטה למעלה, שהוא אור הנפש. ובכל דור ודור, מטרים מתן תורה, היה העולם ממשמש בהאותיות ולא היו מתישבות במקומן. פירוש, שהיו

העולם. הרי שמשום שהתודה על חטאו מחל לו הקב"ה, והעולם נתקיים. שעז) ות"ח כד קיימו וכו': ובוא וראה, כאשר עמדו ישראל על הר סיני נכנסה בין ב' אותיות האלו ש' ת', סוד הברית, ומי היא ב', שהיט המוחין המתגלים עם תקן הברית, וע"כ נקראת הב' רזא דברית, והי"ט דבראשית (כ"ל ב"א דף רמ"ו ד"ה והמלך ע"ש). והיא נכנסה בין ב' האותיות שנשארו, אחר החטא דעצה"ד, שהם ש"ת כנ"ל. ונתן אותו את השבת, לישראל. וכאשר נכנסה הב', שהיא סוד הברית, בין ב' אותיות הללו ש' ת', ונעשו שבת, הוא כמו שאחא אומר ושמרו בני ישראל את השבת לדורותם ברית עולם, דהיינו שזכו לקבל את השבת לכל הדורות בלי חסס, כי כמו שנעשה התחלה לעולם להתייחס אחריהם כל דורות העולם מאלו ב' האותיות ש' ת', כן עתה שנמשך לתיכו הב' ונעשו שבת, הן מאירות לדורותם, ברית עולם בלי חסס. כי ש' ת' הללו היו תלויים (דטו"י דף נ"ו ע"א)

עלמא, באתון, ולא מתיישבין בדוכתייהו. כד אתייהבת אורייתא לישראל, א אתתקן כלא. ב ר' אלעזר אומר, ביומי אנוש, הוה חכימין בני נשא, ג בחכמה דחרשין וקוסמין, ובחכמתא למעצר ד לחילי דשמיא. ולא הוה ב"ג מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן, ואפיק עמיה חכמתא (ד) דטרפי אילנא, דאשתדל בה, דהא אדם ואתתיה, ואינן דנפקו מניה, עד דאתא אנוש, שביקו לה.

שפ) כד אתא אנוש, חמא לון, וחמא ס חכמתהון י משניין עלאין, ואשתדלו בהון, ובעדין עבידתין, וחרשין וקוסמין, י ואוליפו מנהון, עד דאתפשטת ההיא חכמתא, בדרא דמבול. וכלהו הוה עבדי עבידתיהו י לאבאשא.

שפא) והוה מתתקפי י לגבי טו נת, באינון טו חכמתן, י ואמרי דלא יכיל דינא י דעלמא, לאשראה עלייהו, דהא אינון י עבדי חכמתא, כ לדחייא לכל אינון מארי דינא. ומאנוש, שריאו כלהו לאשתדלו באלין כ חכמתן. הה"ד א אז הוחל לקרא בשם ה'.

שפב) ר' יצחק אמר, כל אינון זכאין, דהוה יי בהו לבתר, בההוא דרא,

מסורת הזהר

דרך אמת

א) אז הוחל לקרא בשם ה': (בראשית ה') ת"ז חס"ט קיט. : תק' ע' קיט :

ה) עלי כהילין והס כחות חילוניות.

חלוסי גרסאות א נ"א אתון כלהו אתתקנו. ונ"א אתון כלא אתתקנו. ב בדפו"י כתב כאן שייך מאמר בסתרי אותיות בוי"ח דף י' ובדפוס וניצואה דיי"ג ב' ויחי אדם כו ע"ש. ג נ"א אמר. ד נ"א בחכמתא. ה נ"א כל חילי שמיא. ו נ"א לבי"ג. ז נ"א מגיע. ח נ"א ליה. ט נ"א חכמתן, י נ"א משטין. וניא משריין (אה"ל). יא נ"א מוסיף ועבדין בה. וניא ביה, יב נ"א ל"ג ואוליפו מנהון. יג נ"א מוסיף לאבאשא בהו (אה"ל). יד נ"א לגביה. טו נ"א דנח. טז נ"א חכמה. ונ"א חכמתאן. יז נ"א ואמרו. יח נ"א בעלמא (אה"ל). יט נ"א ידעי (אה"ל). כ נ"א לדחיא. כא נ"א חכמתאן. כב נ"א ל"ג בהו.

זכר ונקבה בראם

הסולם

מאמר

מכחשת העליונים, דהיינו שמכחשת הקדושה (כנ"ל דף קפ"ב ד"ה וזה ע"ש) ועסקו בהם ועשו פעולות וכשפים וקסמים ולמדו מהם לאחרים. עד שנתפשטה חכמה ההיא בדור המבול, וכולם עשו בכחה את מעשיהם להרע.

שהיו מטולסלות מרחמים לדין ומדין לרחמים, כטבע אור הרוח, ולא היו מתישבות. וכאשר ניתנה התורה לישראל נתתקן הכל. שחזרו להאיר בשלמות כמטרים החטא.

שפא) והוה מתתקפי וכו': והוה מתחזקים כלפי נח בחכמתם זו, במה שהזהירם בהמבול, ואמרו, ששום דין שבעולם לא יוכל לשרות עליהם, כי יעשו בחכמה לדחות מעליהם את כל בעלי הדין, ומאנוש ואילך התחילו כולם לעסוק בחכמה הזו, וזהו שכחבו, אז הוחל לקרוא בשם ה'. והוחל, פירושו, שעשו חולין את קריאת שם ה', ע"י חכמת הכשפים שעסקו בה.

ר' אלעזר אומר: בימי אנוש היו בני האדם חכמים בכשפים וקסמים, ובהחכמה איך לעצור כחות השמימים, שלא יפעלו על העולם, ומיום שיצא אדם מגן עדן, והוציא עמו החכמה של עלי תאנה, שהיא כשפים (כנ"ל דף קס"א ד"ה ש"א) לא היה עוד איש שיעסוק בה, כי אדם ואשתו, ואלו שנולדו ממנו מטרם שבא אנוש, עזבו את חכמה הזאת, ולא התעסקו בה.

שפב) ר' יצחק אמר וכו': רי"א. כל אלו הצדיקים שהיו בהם אחר אותו הדור

שם) כד אתא אנוש וכו': כאשר בא אנוש, ראה אותם עלי תאנה, וראה שחכמתם

כלהו הוּוּ ^ה משתדלי למחאה ^ב בהוּ, ^ג כמו ירד ^ד מתושלח וחנוך, ולא יכילו, עד דאתפשטו חייבין, ^ה מרדי ^ו במאריהון, ואמרי ^א מה שדי כי נעבדנו. שפג) וכי האי טפשותא, הוּוּ ^י קא אמרי. אלא, בגין דהוּוּ ידעי כל אינון ^ז חכמתן, ^ח וכלהו ממנן דעלמא, ^ט דאתפקדן עלייהו, והוּוּ ^ב מרחצן בהוּ. עד דאתיב קב"ה עלמא, כדקא הוּוּ, דהא ^{*} בקדמיתא הוּוּ מים במים. ולבתר, אתיב ליה לעלמא, כדקדמיתא, ולא אתחריב מכלא, דהא ברחמין אשגח עלייהו דכתיב ^ב ה' למבול ישב. ולא כתיב אלקים. שפד) ביומוי דאנוש, אפילו ינוקי דההוא ^י דרא, כלהו הוּוּ משגחן ^{יא} בחכמתאן עלאין, ^{יב} והוּוּ מסתכלן בהוּ. א"ר ייסא, אי הכי, טפשין הוּוּ, דלא הוּוּ ידעין, דזמין קב"ה, ^{יג} לאיתאה עלייהו מי טופנא, וימותון בהוּ. שפה) ^{יד} א"ר יצחק, מנדע ^{טו} ידעי, אבל אחידו טפשותא בלבייהו, דאינון הוּוּ ידעי ההוא מלאכא ^{טז} דממנא על אשא, וההוא ^{יז} דממנא על מיא, והוּוּ ידעין למעצר לון, דלא יכלין למעבד דינא עלייהו. ואינון לא הוּוּ ידעין דקב"ה שליט על ארעא, ומניה ייתי דינא על עלמא. שפו) אלא הוּוּ חמאן, דעלמא אתפקד בידא דאינון ממנן, ובהוּ ^{יח} כל

מסורת הזהר	דרך אמת
(א) מה שדי כי נעבדנו: איוב כא. ב) ה' למבול ישב: (תהלים כ"ט) ח"א סד: ח"ב קסו: רכו. ז"ח נח כ"א סד שכא. תצא נ"ט טא שמ.	(ב) בוסחיס.

חלופי גרסאות א) נ"א אשתדלו ול"ג הוּוּ. ב) נ"א מוסיף בהוּ בגין ולא יתענשו [נ"א אתענשו] עלייהו. ג) נ"א כגון ונ"א מוסיף ולא יכילו כמו. ד) נ"א ומתושלח. ה) נ"א במריהון. ו) נ"א קאמרי. ז) נ"א חסימין. ח) נ"א כללהו. ט) נ"א אתפקדן. י) נ"א יומא. יא) נ"א בחכמתא. יב) נ"א בחכמאן. יג) נ"א והוּוּ ידעין לאיתאה. יד) נ"א מוסיף אלא אמר. טו) נ"א מוסיף הוּוּ ידעין (אה"ל). טז) נ"א די ממנא. יז) נ"א די ממנא. יח) נ"א ידעין. יט) נ"א כל"ה עלמא.

מאמר	הסולם	זכר ונקבה בראם
של אנוש, היו כולם משתדלים למחות בהם, כמו ירד מתושלח וחנוך, ולא יכלו. עד שנתפשטו בעולם רשעים המורדים ברבונם, ואמרו, מה שדי כי נעבדנו. שפג) וכי האי טפשותא וכי: ושואל, וכי שעות זו אפשר שיאמרו. דהיינו מה שדי כי נעבדנו. ומשיב. אלא משום שהיו יודעים כל אלו החכמות שלהם, וכל ממוני העולם שנפקדו על הנהגת העולם, והיו בוטחים בהם. כלומר שהיו בוטחים בחכמתם, שעל ידי השבעות שישיבועו ממונים הללו לא יארע להם כל רע. עד שהשיב הקב"ה את העולם כמו שהיה, שהביא עליהם מכול מים, כי מתחילה היה העולם מים במים, דהיינו כמו ביום ב' לבריאת העולם מטרם שנראה היבשה. ואחר המבול, החזיר העולם לתקונו כבתחילה, ולא נחרב כולו בעת המבול, כי השגיח עליהם אז ברחמים, שכתוב ה' למבול ישב. שהוא מדת הרחמים, ולא כתוב, אלקים למבול ישב, שהוא מדת הדין. הרי שדן (דפו"י דף ג"ו ע"א *) ג"ו ע"ב)	אוחם ברחמים, ומשום זה לא נחרב כולו על ידי המבול. שפד) ביומוי דאנוש וכי: בימי אנוש, אפילו התנינוקות שבאותו הדור, היו משגיחים כולם בחכמות העליונות והיו מסתכלים בהם. כלומר, שהיו מתבוננים בהם, א"ר ייסא, אם כן, טפשים היו, שלא היו יודעים שעתיד הקב"ה להביא עליהם מי המבול וימותו בהם. שפה) אמר ר' יצחק: והשיב לו ר' יצחק, יודעים היו, אבל אחזו טפשות בלבם, שהם היו יודעים את המלאך הממונה על האש, ואת המלאך הממונה על המים, והיו יודעים לעצור אותם, שלא יוכלו לעשות בהם דין, וע"כ לא פחדו מעונש. והם לא היו יודעים, שהקב"ה הוא שולט על הארץ, וממנו יבא הדין על העולם. שפו) אלא הוּוּ חמאן: אלא היו רואים, שהעולם נפקד ביד ממונים האלו	

בראשית

ריא

מלי עלמא. ובגיני כך, לא הוּוּ⁶ מסתכלן ביה בקב"ה, ולא משגיחין בעבידתיה, עד דארעא אתחבלת. ורוח י קודשא אכריו בכל יומא, ואמר * יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם.

שפז) ו⁶ ואוריך י קב"ה לון, כל ההוא זמנא, דאינון זכאין: ירד ומתושלח וחנוך י קיימין בעלמא. כיון דאסתלקו מעלמא, ו⁶ וכדין י אנחית קב"ה, דינא עליהו י ואתאבידו. כד"א י וימחו מן הארץ. ⁶

שפח) י ויתהלך חנוך את האלקים י ואיננו כי לקח אותו אלקים. ר' יוסי פתח י עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. האי קרא אתמר. אבל ת"ח, כך ארחוי דקב"ה, בשעתא דב"נ אתדבק ביה, והוא אשרי דיוריה עליה, וידע דלבתר יומין יסרח, אקדיפ, ולקייט ריחיה טב מניה, וסליק ליה מעלמא.

שפט) הה"ד עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. עד שהמלך: דא קב"ה. במסבו: דא ההוא ב"נ, דאתדבק ביה, ואזיל י בארחוי. נרדי נתן ריחו: אינון עובדין טבין י דביה. י דבגינהון יסתלק מעלמא, עד דלא מטא זמניה.

שצ) ועל דא, י הוה שלמה מלכא י אמר, י יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים וגו'. יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים,

דרך אמת

ה) וכמתין.

מסורת הזהר

א) יתמו חטאים מן הארץ: (שם ק"ד) ח"ב סז.

ח"ג כה: עב: ער. קנו: רצו: תק"ח ק"ג טג שטו.

ב) וימחו מן הארץ: (בראשית ז') ח"א כה. סז: סט. ג) ויתהלך חנוך: (בראשית ה') ח"ב רעז. ז"ח שה"ש סה. טב שכא. סט טב שי. תק"ח קטז טב שלר. ד) עד שהמלך במסבו: (שה"ש א') ח"א ל. קמ. ח"ב טז: רכו: רכו: ח"ג סא: ז"ח חוקת נ"ג טא שמג. ה) יש הבל אשר נעשה: (קהלת ח') ח"א רנג: ח"ב יוד: יא. רנד: ח"ג רטז: ת"ז חס"ט קא: קב. קג. קד. קיא: קיב: קיז.

חלופי גרסאות א) נ"א מסתכלין. ב) נ"א קודשא. ג) נ"א לון קביה. ד) נ"א מוסיף הווי קיימין. ה) נ"א כדן ו נ"א נחית. ז) נ"א ואתעברו. ח) בדפווי כתב כאן שייך מאמר בנ"ח דף ס"ו ובדפוס וויניציאה מיב א' ע"ש. ט) נ"א ואיננו וגו'. י) נ"א בארח קשוט. ונ"א בארחי קשוט. יא) נ"א ל"ג דביה. יב) נ"א דבגינהון יג) נ"א חוה. (אה"ל). יד) נ"א ואמר (אה"ל).

מאמר

הסולם

ויתהלך חנוך את האלהים

האלו. ובהם תלויים כל דברי העולם, ומשום זה לא היו מסתכלים בהקב"ה, ולא היו משגיחים במעשיו, עד שנשחתה הארץ. ורוח הקדש הכריז עליהם בכל יום, יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם.

שפז) ואוריך קב"ה לון וכו': והמתין להם הקב"ה כל אותו הזמן שהצדיקים, ירד מתושלח וחנוך, היו חיים בהעולם, כיון שנפטר מהעולם, אז הוריד הקב"ה עליהם את הדין, ונתאבדו. כמו שאתה אומר, וימחו מן הארץ.

מאמר ויתהלך חנוך את האלקים.

שפח) ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו וגו': ר' יוסי פתח. עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. מקרא זה כבר נתבאר. אבל בוא וראה, (דמ"י דף ג"ב ע"ב)

הוא

כמה דאוקימנא, דבגין ^א דעובדיהון טבין, קב"ה סליק לון ^ב מעלמא, עד לא מטא זמנייהו, ועביד ^ג בהון ^ד דינין. ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים. דקב"ה אוריך לון יומין, ואוריך רוגזיה בהו. וכל דא, כמה דאתמר, ^ה אלין בגין דלא יסרחון, ואלין בגין ^ו דלהדרו לגביה, או ^ז בגין ^ח דיפוק מנייהו בגין ^ט דמעלי.

שצא) ת"ח, חנוך זכאה הוה, וקב"ה חמא ^ט ליה, ^י דיסרח לבחר, ולקיט ליה, עד לא יסרח. הה"ד ^א וללקוט שושנים. בגין ^ב דיהבי ריחא טב, לקיט ^ג לון קב"ה עד לא ^ד יסרחו. ואיננו כי לקח אותו אלקים. ואיננו: ^ה לארכא יומין כשאר בני נשא, דהוו אורכי יומין. מ"ט, בגין ^ו דלקח ליה קב"ה, עד לא מטי זמניה.

שצב) ר"א אמר, ^א חנוך נטיל ליה ^ב קב"ה מארעא, ואסקיה לשמי מרומים ואמסר בידיה, כל גזוי עלאין. ^ג ומ"ה מפתחן ^ד סתרי גליפין, ^ה דבהו משתמשי מלאכי עלאי. וכלהו אתמסרו בידיה. ^ו והא אוקימנא.

שצג) ^א וירא ה' כי רבה רעת האדם כל בארץ וכל יצר מחשבות לבו,

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) הצדיקים שמים קודם זמנם כדי שימותו נפש מוכ נפוד שמעשיהם טובים ולא ממתין להם עד שינאלו אחיכ ל ידי חסא ואלו הרשעים מניח אותם בחיים כדי שיחזרו בתשובה או כשנול שינאלו מהם בניס הגויים או אחו הלאה ליתאל. נ) סודות חקוקים של צופי אוחיות השם שבהם משתמשים מלאכי השרת.

רבה: (בראשית ו') ח"ב לה: ז"ח מ' נח ר"א טב שיט. אחרי מ"ט טב שט.

חלוסי גרסאות א) ג"א עובדון, וג"א עובדין, וג"א דעובדין, וג"א דעובדוי אהיל. ב) ג"א מוסיף מעלמא בגין דלא יסרחו [ג"א יחיו] ובגו רחימותא [ג"א מוסיף דיליה] בהו מסלק [ג"א מסחלק] לון. ג) ג"א בהו. ד) ג"א דינא. ה) ג"א דיהדרון (אהיל) וג"א דליהדרו. ו) ג"א ובגין ול"ג או. ז) ג"א דיפוקן. ח) ג"א דמעלו. ט) ג"א מוסיף ליה דומין. י) ג"א במסרח. יא) ג"א דיהב. יב) ג"א ליה. יג) ג"א יסרח. יד) ג"א לאורכא. יו) ג"א דלקיט (אהיל). יז) ג"א ל"ג קב"ה. יח) ג"א ומ"ב. יט) ג"א די בהו. יכ) ג"א ואוקימנא ול"ג והא. יל) ג"א מוסיף ואוקימנא מתניתין. ימ) ג"א מתחיל מתניתין וירא. ינ) ג"א בארץ וגו'.

מאמר

הסולם

ויתהלך חנוך את האלהים

הוא כמו שבארנו, שבשביל מעשים הטובים שעשו, הקב"ה לוקח אותם מהעולם עד שלא הגיע זמנם, ועושה בהם דינים, כדי שלא יקלקלו מעשיהם. ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים, הוא שהקב"ה מאריך להם הזמן. ומאריך אפו, כנ"ל בדור המבול, וכל זה הוא כמו שבארנו, אלו, כדי שלא יהטאו ויקלקלו מעשיהם הטובים. ע"כ מגיע אליהם דינים כמעשה הרשעים, ואלו, כדי שיחזרו אליו בתשובה, או בשביל שצריך לצאת מהם בניס טובים. ע"כ ממתין להם ומאריך אפו ומגיע אליהם כמעשה הצדיקים.

שצא) ת"ח חנוך זכאה וכו': בוא וראה. חנוך צדיק היה. והקב"ה ראה אותו שיחטא אחר כך, ולקט אותו מטרם (רס"ו י"ד ג' ע"ב)

מאמר וירא - כי רבה רעת האדם. שצג) וירא ה' כי רבה רעת האדם ונ"י: ברגליו

ר' יהודה פתח, * כי לא אל חפץ רשע אתה אל יגורך רע. האי קרא, אתמר ואוקמוה. אבל ת"ח, מאן דאתדבק ביצר הרע, ואתמשיך אבתריה, וויסתאב הוא, וויסאבון ליה, כמה דאתמר.

שצד) כי רבה רעת האדם. כל בישין הוו ד עבדי, ולא אשתלים חובייהו, עד דהוו (ב) אושדין דמין למגנא על ארעא. ומאן אינון, דהוו ה מחבלין ארחייהו על ארעא. הה"ד רק רע כל היום. כתיב הכא, רק רע, * וכתיב התם ו' ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה'.

שצה) אמר ר' יוסי, וכי רע, לאו איהו רשע. אי"ל לא. רשע: אפילו ז ארים ידיה, ה לגבי ה חבריה. אע"ג דלא עביד ליה י מדי, אקרי רשע. י"ל כמה דכתיב ויאמר לרשע למה תכה רעך. הכית לא כתיב, אלא תכה.

שצו) אבל רע. לא אקרי, אלא מאן דמחבל ארחה, וסאיב גרמיה, וסאיב ארעא, ויהיב חילא ותוקפא לרוח מסאבא דאקרי רע. דכתיב, רק רע כל היום. (ג) ולא עאל בפלטרין, ולא חמי אפי שכינתא. בגין דבהאי, אסתלק שכינתא מעלמא.

שצו) מנלן, מיעקב. דכד י' אסתלק שכינתא מניה, חשיב י' דבנוהי הוה י' פיסור, דבגינייהו אתתקף בעלמא טו רוחא מסאבא, וגרע נהורא מן סיהרא,

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) שופטין דמיס בחסס וקייטו בהשחטה זרעם. (ב) אינו זוכה לגא בהיכלו של המלך ימי כי עמי השחטה הזרע מסתלקת השכינה מהיכלם וכשביל זה אינו זוכה לרחוק פני השכינה בעוה"ב אלא מפל ביד הקליפות שנקרלו רע כנודע.

חלופי גרסאות א גיא אסתאב וניא יסתאב. ב גיא ויסאבין. ג גיא מוסיף האדם בארץ. ד גיא עבדין, ס גיא מחבלו. ו גיא מוסיף לא יגורך רע וכתיב [התם]. ז גיא ירים. ח גיא לגביה ט גיא דחבריה. י גיא מדי, י"ל גיא ליג כמה. וניא ליג מן כמה עד אבל רע, יב גיא אסתלקת. יג גיא דבנוי, יד גיא פסול, טו גיא רוח.

מאמר

הסולם

וירא - כי רבה רעת האדם

אפילו אם מרים את ידו על חבירו, ואף על פי שלא עשה לו כלום נקרא רשע. כמו שכתוב, ויאמר לרשע למה תכה רעך. הכית לא כתיב שיהיה משמע שכבר הכה אותו, אלא כתוב תכה. שמשמע שעוד לא הכה אותו. ואע"פ כן קראו רשע.

שצו) אבל רע לא אקרי וכו': אבל רע אינו נקרא אלא המשחית דרכו, ומטמא את עצמו. ומטמא את הארץ, ונותן כח ועצמה לרוח הטומאה הנקרא רע. שכתוב רק רע כל היום, ואינו נכנס בהיכל ה', ואינו רואה פני השכינה. משום שבחטא זה, מסתלקת השכינה מן העולם.

שצו) מנלן מיעקב וכו': מאין לנו, שהשכינה מסתלקת בעון זה, מן יעקב למדנו. כי בשעה שנסתלקה השכינה ממנו חשב שיש פסול

ר' פתח. כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. מקרא זה נאמר ובארוהו אבל בוא וראה. כל המתדבק ביצר הרע ונמשך אחריו, הוא יטמא ויטמאו אותו כמו שלמדנו. שצד) כי רבה רעת האדם: פירושו, כל העבירות היו עושים ולא נשלם עוננם, עד ששפכו דם לבטלה על הארץ. ומי המה, הם, המשחיתים דרכם על הארץ. דהיינו שמוציאים זרע לבטלה, וזהו שכתוב, רק רע כל היום. כתוב כן רק רע, וכתוב שמה, ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה'. ויליף גזירה שוה. מה רע אשר שם, פירושו, שהיה מוציא זרעו לבטלה אף רע שבכאן פירושו מוציאים זרעם לבטלה.

שצה) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, וכי רע אינו רשע. עד שאתה אומר, שהשם רע מיוחד למוציא זרעו לבטלה. אמר לו, לא. רשע הוא, (דפו"י דף נ"ז ע"ב *) ג"ז ע"א)

ופגים לה. ואי תימא, אמאי. בגין דדא סאיב מקדשא, ו אסתלקא ^ב שכינתא מעלוי דיעקב. כל שכן ההוא דמסאב ארחה, וסאיב גרמיה, דהוא אתקיף ^ג ליה לרוחא מסאבא, ובגין כך, כד ^ד אסתאב, אקרי רע.

שצח) ת"ח. כד ב"נ ^ה אסתאב, לא יתפקד, מעם קב"ה לטב. ובכל זמנא ו אתפקיד מההוא דאתקרי רע, לביש. הה"ד ^ו ושבע ילין בל יפקד רע. כד אזיל בארע מישר, כדין בל יפקד רע. ועל דא, כתיב, רק ^ז רע כל היום. וכתיב לא יגורך רע. ודא אקרי רע, ולא אקרי רשע. וכתיב ^ח גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא ^ט רע כי אתה עמדי.

שצט) ^י וינחם ה' כי עשה את האדם ^{יא} בארץ ויתעצב אל לבו. ר' יוסי פתח, ^{יב} הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה. הוי מושכי העון: ^{יג} אלן בני נשא דחטאן, קמי ^{יד} מאריהון, בכל יומא, ואתדמן בעינייהו אינון חובין, דאינון כחבלי השוא. ^{יז} וחשבין דההוא ^{יח} עובדא דעבדין, וההוא חובא דעבדין, דלאו איהו כלום, ולא אשגח ^{יט} בהו קב"ה, עד דעבדין לההוא חובא תקיף ^כ ורבי, כעבות העגלה, דאיהו תקיף, דלא יכיל לאשתצאה. (ת) ותא חזי ^{כא} כד ^{כב} עביד קב"ה דינא, ^{כג} בחייבי עלמא, אע"ג דאינון

מסורת הזהר

א) ושבע ילין בר יפקד רע: (משלי יט) ח"ג קה: (ב) גם כי אלך בגיא: (תהלים כ"ג) ח"א קפט. ג) וינחם - כי עשה את האדם: (בראשית ו') ח"א קטג. ח"ג טו: קמר. ז"ח כ"א טג שי. תק"ח קי"ז טד שכב. ד) הוי מושכי עון: (ישעיה ה') ח"א ה. קצט. ת"ז תס"ט קיו: ז"ח בראשית י"ט טב שיח. חלופי גרסאות א) נ"א ואסתלקת. ב) נ"א ליג שכינתא. ג) נ"א עליה. ד) נ"א יסתאב. ה) נ"א יסתאב. ו) נ"א אתפקד. ונ"א דאתפקד (אה"ל). ז) נ"א ליג רע. ח) נ"א רע וגוי. ט) נ"א בארץ וגוי. י) נ"א השוא וגוי. יא) נ"א מוסיף אלן אינון. יב) נ"א מריהון. יג) נ"א ליג מן וחשבין עד וההוא. יד) נ"א עובדה. טו) נ"א ביה, טז) נ"א ותב. יז) נ"א קב"ה כד עכיד. יח) נ"א עבר. יט) נ"א בחייבייא וליג עלמא.

<p>מאמר</p> <p>פסול בכניו. דהיינו העון הנזכר, שבשבילו נתחזק רוח הטומאה בעולם, וגרע אור הלבנה. שהיא הנוקבא דז"א. ופגם אותה. שמשום זה נסתלק ממנו השכינה, ואם תאמר, למה חשב כך. ואומר, משום שעון זה מטמא המקדש. שע"כ נסתלקה השכינה מיעקב, אע"פ שהוא עצמו לא חטא. כל שכן מי שמטמא דרכיו ומטמא את עצמו, שהוא מחזק את רוח הטומאה. ומשום זה, כשהוא נטמא, הוא נקרא רע.</p>	<p>הסולם</p> <p>נקרא רע, ולא רשע. וכתוב, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי. הרי, שכן הוא גם להיפך, אם השכינה עמו, אינו מפחד מרוח הטומאה הנקרא רע. כמ"ש לא אירא רע, כי אתה עמדי. כי כמו שהשכינה בורחת מפני הטומאה הנק' רע, כן הטומאה בורחת מפני השכינה.</p>	<p>וירא - כי רעה רבת האדם</p> <p>מאמר ויתעצב אל לבו שצט) וינחם ה' וגו': ר' יוסי פתח. הוי מושכי העון בחבלי השוא וגו', הוי מושכי העון אלו הם האנשים החוטאים לפני הקב"ה בכל יום והחטאים נדמו בעיניהם, שהם כחבלי השוא. כי חושבים את המעשה שעושים ואתו העון שעושים, שלא כלום הוא, ואין הקב"ה מסתכל בהם, עד שעושים את העון הזה, לעון חזק וגדול, כעבות העגלה, שהוא חזק ואי אפשר להשתיתו.</p>
--	--	---

שצח) ת"ח כד בר נש וכו': בוא וראה, כשהאדם נטמא, בעון הנזכר, לא יהיה נפקד מעם הקב"ה לטוב. ובכל עת הוא נפקד לרע, מאותו רוח הטומאה הנקרא רע. וע"כ הוא גורם הסתלקות השכינה. כי בעת שרוח הטומאה פוקד אותו, תכף מסתלקת השכינה. וז"ש ושבע ילין בל יפקד רע. שפירושו, כאשר הולך בדרך הישר, ואינו נכשל בעון חנו', אז בל יפקד רע. וע"כ כתוב רק רע כל היום. וכתוב לא יגורך רע. כי זה

(דפו"י דף ג"ז ע"א)

חטאן ^ב קמי קב"ה, ^ג וארגזין ליה כל יומא, ^ד לא בעי לאובדא להו מעלמא. וכד אשגח בעובדיהון, אתנחם עלייהו, על דאינון עובדי ידוי ואוריך לון בעלמא.

תא) ובגין דאינון עובדי ידוי, נטיל נחמה, ואתנחם עלייהו, וחייס עלייהו. וכד בעי למעבד בהו דינא, כביכול ^ב עציב. דכיון דעובדי ידוי אינון, עציב ^ד עלייהו. ^ה כמד"א * ודחוןן לא הנעל קדמוהי.

תב) ^ו כתיב הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו. אמר רבי יוסי, ^ז תא חזי, ^ח ויתעצב אל לבו ^ט כתיב. אל לבו עציב, ולא לאתר אחרא. לבו: כד"א ^י כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. רבי יצחק אמר, ^{יא} וינחם ה', כד"א וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו.

תג) ר' ייסא אמר, ^{יב} לטב. ^{יג} רבי חזקיה אמר, לביש. ר' ייסא אמר, ^{יד} לטב: כמה דאתמר, דקב"ה נחים על דאינון עובדי יא ידוי, וחייס עלייהו. ויתעצב: בגין דאינון חטאן קמיה.

מסורת הזהר

א) ודחוןן לא הנעל קדמוהי: דניאל ו'. ב) הוד והדר לפניו: (תהלים צו). ח"ב לט: קסו: ג) ויתעצב אל לבו: לעיל דף ר"ד ציון ג' ושינ. ד) כאשר בלבבי ובנפשי: (שמואל א' ב') ח"ג מה:

חלופי גרסאות ^א נ"א קמיה. ול"ג קב"ה. ^ב נ"א ורגזין. ^ג נ"א חרוןן לא תיעול קדמוהי. ול"ג עציב. ונ"א כד"א ודחוןן לא הנעל קדמוהי ול"ג עציב ונ"א עציב ומוסיף כד"א ודחוןן וכו'. ^ד נ"א מוסיף עלייהו וחייס עלייהו. ^ה נ"א ל"ג מן כמד"א עד כתיב. ^ו נ"א והא כתיב. ונ"א וכתיב. ונ"א והא כתיב ויתעצב אל לבו וכתיב (אה"ל). ^ז נ"א כתיב ול"ג תסת. ונ"א תסת דכתיב (אה"ל). ^ח נ"א ל"ג כתיב. ^ט נ"א ל"ג וינחם ה' כד"א. ^י נ"א ורבי. יא נ"א ידוי.

מאמר הסולם ויתעצב אל לבו

חוטאים לפני הקב"ה, ומכעיסים אותו כל היום, אינו רוצה להאכידם מן העולם, וכשמסתכל במעשיהם, מתנחם עליהם על שהם מעשה ידיו ומאריך אפו להם בעולם.

תא) ובגין דאינון וכו': ומשום שהם מעשה ידיו מקבל נחמה ומתנחם עליהם, ומרחם עליהם. וכשמבקש לעשות בהם דין, נעצב כביכול, כי משום שהם מעשה ידיו נעצב עליהם כמו שאתה אומר, ודחוןן לא הנעל קדמוהי.

תב) כתיב הוד והדר לפניו וגו': וכאן אומר ויתעצב וגו'. אר"י בוא וראה. ויתעצב אל לבו כתוב, להורות, אל לבו נעצב, ולא למקום אחר. לבו הוא כמ"ש כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. שה"ס הנוקבא. פירוש. הצמצום לא היה אלא באור החכמה ולא באור החסדים. וכיון שהמדרגות שלפני הנוקבא הם כולן באור החסדים (כנ"ל דף ט"ז ד"ה אמר) אין שום אחיזה בהן לקליפות וז"ס הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו. כי אין אחיזה לדינים

תג) ר' ייסא אמר לטב וכו': ר"י אמר, בפירוש הכתוב וינחם וגו', שהוא לטוב. ר' חזקיה אמר שהוא לרע. ומפרש: ר' ייסא אמר לטוב, כמו שאמרנו, שהקב"ה נחם על שהם מעשה ידיו, ומרחם עליהם ושיעור הכתוב וינחם ה', שרחם הקב"ה בשביל, כי עשה את האדם. והוא מעשה ידיו.

תד) ורבי חזקיה אמר, לכיש: דכד קב"ה בעי לאובדא ה לחייבי עלמא, נטיל נחומין עליהו, וקביל נחומין כביכול, כמאן דמקבל י נחומין על מה דאביד. כיון דקבל י נחומין, ודאי דינא ד אתעבד, ולא תליא מלתא בתשובה.

תה) ו אימתי י תליא בתשובה, עד לא קביל תנחומין עליהו, הא קביל תנחומין עליהו, לא תליא מלתא בתשובה כלל. ודינא ה אתעביד. ו וכדין אוסיף דינא על דינא, ואתקיף להווא אתר דדינא, למעבד דינא, ו ואוביד לון, לחייביא מן עלמא. וכלא בקרא, דכתיב וינחם ה, קבל תנחומין. ולבתר ויתעצב אל לבו. יהב תוקפא לדינא, למעבד דינא.

תו) ר' חייא אמר, וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ. נטל תנחומין וחדוה, כד עבד קב"ה לאדם בארעא, דאיהו י כגוונא עלאה, וכל מלאכי עלאי, י משבחן ליה לקב"ה, כד חמי ליה, בדיוקנא עלאה. ואמרו (" ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו.

תז) לבתר, כד חטא אדם, אתעצב י קב"ה, על דחטא, דיהב פתחון פה, למלאכי הו השרת, דאמרו קמיה ה בקדמיתא, כד בעא למברי ליה. מה אנוש כי י תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו.

תח) אמר רבי יי יהודה, ויתעצב אל לבו. בגין דבעי למעבד בהו דינא,

מסורת הזהר

א) ותחסרהו מעט מאלקים: (ההלים ח') ח"א לו: ח"ב כ. ת"ז ז: ג) מה אנוש כי תזכרנו: לעיל ב"א דף קצ"ט ציון ה' וש"ג.

חלופי גרסאות א) נ"א לחייביא מעלמא. ב) נ"א נחומין. ג) נ"א נחומין. ד) נ"א אחעביד. ה) נ"א ל"ג ולא. ונ"א ל"ג מן ולא עד תליא בתשובה. ו) נ"א ל"ג אימתי תליא לתשובה. ז) נ"א תליא ול"ג אימתי. ח) נ"א אחעבדו. ט) נ"א כיון י נ"א ל"ג למעבד דינא. י) נ"א אוסיף לאובדא לון ואוביד לון. יא) נ"א לאובדא לון ול"ג ואוביד לון. יב) נ"א כגוונא. יג) נ"א משבחן ונ"א מחשבן. יד) נ"א ל"ג קב"ה. טו) נ"א עלאה. ונ"א עלאי. טז) נ"א בקדמיתא. ונ"א ל"ג מן בקדמיתא עד מה. יז) נ"א תזכרנו וגו'. יח) נ"א יצחק.

מאמר	הסולם	ויתעצב אל לבו
<p>תד) ורבי חזקיה וכו': ור"ח אמר לרע. כי כשהקב"ה מבקש להאניד את רשעי עולם, מקבל מקודם תנחומים עליהם. וכביכול, מקבל תנחומים, כמי שמקבל תנחומים על מה שאבד. כיון שקבל תנחומים, ודאי שהדין נעשה, ואין הדבר תלוי עוד בתשובה.</p> <p>תה) אימתי תליא וכו': מתי תלוי בתשובה. הוא. מטרם שקבל תנחומים עליהם, כיון שקבל תנחומים עליהם, אין הדבר תלוי כלום בתשובה והדין נעשה. ואז אוסיף הקב"ה דין על דין, ומחוק את מקום הדין שהוא הנוקבא לעשות הדין, ומאביד את הרשעים מן העולם. והכל הוא בהכתוב, שכתוב, וינחם ה' היינו שקבל תנחומים, ואח"כ ויתעצב אל לבו, היינו שנתן חיווק למקום הדין, לעשות הדין. כי לבו ה"ס הנוקבא המכונה לב. שהיא</p> <p>(דפו"י דף ג"ז ע"א * דף ג"ז ע"ב)</p>	<p>מקום הדין, ויתעצב, פירושו שנתן חוקף וחיווק. תו) ר' חייא וכו': רח"א וינחם ה' וגו', היינו שקבל תנחומים וחדוה. כי בשעה שעשה הקב"ה את האדם בארץ, שהיה כמו העליונים. כל מלאכי מרום היו משבחים להקב"ה. כשראו אותו בצורה עליונה, ואמרו ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו.</p> <p>תז) לבתר כד וכו': אחר כך, כשהאדם חטא, נעצב הקב"ה על שהטא, כי נתן פתחון פה למלאכי השרת שאמרו לפניו מתחילה כשרצה לברוא האדם, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו. ושיעור הכתוב, וינחם ה' וגו' הוא, מטרם שחטא, שקבל אז מהמלאכים תנחומים וחדוה. ויתעצב וגו' הוא, אחר שחטא.</p> <p>תח) אמר ר' יהודה וכו': אר"י ויתעצב אל לבו, הוא משום שבקש לעשות בהם</p> <p>דין</p>	<p>ויתעצב אל לבו</p>

שנאמר " בצאת לפני החלון ואומרים הודו לה' כי לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק, אמאי לא כתיב הכא, כי טוב. אלא, בגין דאוביד ג עובדי ד ידוי, קמייהו דישראל.

תט) כגוונא דא, כד הוו ישראל עברין ימא. אתו מלאכי עלאי למימר שירה, קמיה ו קב"ה, בההוא ליליא. א"ל קב"ה, ומה עובדי ימי טבעין בימא, ואתון מ אמרין שירה. כדן ז לא קרב זה אל זה כל הלילה. אוף הכא, בכל זמנין, דאיבוד רשיעיא איהו מעלמא, כדן עציבו אשתכח עלייהו.

תי) רבי אבא אמר, בשעתא דחב' קמי קב"ה אדם, ועבר על פקודוי, כדן אשתכח עציבו קמיה. אמר ליה קב"ה, אדם, ווי דחלשת חילא עלאה. יא בהאי שעתא אתחשכת, נהורא חד. מיד תריך י ליה י מגנתא דעדן.

תיא) אמר ליה, אנא י אעלית לך, לוגנתא דעדן, לקרבא קרבנא, ואת פגימת מדבחא, דלא י אתקרב קרבנא. מכאן ולהלאה, לעבוד את האדמה. וגזר עליה מיתה. וחס עליה קב"ה, וגניז ליה בשעתא דמית סמיך לוגנתא.

תיב) מה עבד אדם, עבד מערתא חדא, ואתטמר בה, הוא ואתתיה. ב) מנא ידע. אלא, חמא חד נהורא דקיק, עייל בההוא אתר, דנפיק מגנתא

דרך אמת

א) מתיבן ידע אלס שמערה שכול טובנ נה הוא סמוכה לגיע ותיבן ללא תחא וכו' ראלס לור א' כהכליה הדקות נכנס להליר כמערה זו וזו היסה מערה המכפלה ממס.

מסורת הזהר

א) בצאת לפני החלון: ד"ה ב' כ"ו. ב) ולא קרב זה אל זה: (שמות י"ד) ח"א קנב: רסב: ח"ב קע: ח"ג קנ: ז"ח יתרו ל"ב טד שכג. תקיח צ"ה טז שט. קט"ו טז שיב.

חלוסי גרסאות א גיא החלון וגוי וליג ואומרים. ב גיא אמר. ג גיא עוברוי. ד גיא ליג ידוי. ה גיא מוסיף על ימא. ו גיא ליג קב"ה. ז גיא בההוא. ח גיא אמרי. ט גיא דאבוד. י גיא קמיה. וניא אדם קמי קב"ה. יא גיא בה. יב גיא מוסיף ליה קב"ה. יג גיא מגיע. יד גיא אעילת. טו גיא בנגתא. וניא לגיע. טז גיא זאנת. זניא ואתפגימת. יז גיא אתקרבת וניא אתקריב. יח גיא מוסיף לוגנתא דעדן. יט גיא ואתטמר. כ גיא דנפק.

מאמר

דין. שנאמר, בצאת לפני החלון ואומרים הודו לה' כי לעולם חסדו. ואמר ר' יצחק למה לא כתוב כאן הודו לה' כי טוב. הוא משום שהאביד מעשה ידיו בשביל ישראל.

תט) כגוונא דא וכו': כעין זה, כשעברו ישראל את הים. באו מלאכי השרת לומר באותה הלילה שירה לפני הקב"ה אמר להם הקב"ה. והרי מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה. אז ולא קרב זה אל זה כל הלילה. אף כאן, כל פעם שיש איבוד רשעים בעולם, נמצא לפנינו עצבות. פי' כי זה א"ל וזה, רומז על המלאכים שכתוב בהם וקרא זה אל זה ואמר וגוי'. ולא קרב זה אל זה כל הלילה. היינו שלא אמרו כלום כל הלילה.

הסולם

חטא לפני הקב"ה, ועבר על מצותו אז נמצא עצבות לפניו. אמר לו הקב"ה: אדם, ווי שהחלשת כח העליון. באותה שעה נחשך אור אחד. דהיינו הנוסבא. (כנ"ל באות ת"ב) מיד גרש אותו מגן עדן.

תיא) א"ל אנא אעלית וכו': אמר לו אני הכנסתיך לגן עדן להקריב קרבן. לעשות יחוד סב"ה ושכינותיה, ואתה פגמת את המזבח, שהיא הנוקבא. עד שאי אפשר עוד להקריב קרבן. מכאן ולהלאה, לך מכאן, לעבוד את האדמה. וגזר עליו מיתה. והקב"ה חס עליו, וכשמת קבר אותו סמוך לגן. דהיינו במערת המכפלה ששם פתח גן עדן. כמ"ש להלן בפרשת לך דף ל"ז אות צ"ה.

תיב) מה עבד וכו': מה עשה אדם. עשה מערה אחת, היינו מערת המכפלה, והתחבאו

דעדן, ו ותאב ב תיאובתיה לקבריה. ותמן הוא אתר. סמוך ג לתרע ד דגנתא דעדן.

תיג) תא חזי, לא ס אסתלק, בר נש ו מעלמא, עד * דחמי ליה, לאדם הראשון. שאיל ב ליה, על מה אזיל מעלמא, והיך נפיק. הוא אמר ליה, ווי, דבגינך נפקנא מעלמא. ס והוא אתיב ליה, ברי, אנא עברית על פקודא חדא, ואתענשית י בגינה. חמי את, כמה ב חובין, וכמה פקודין דמארך, עברת. תיד) אמר רבי חייא, עד י כדו יומא, קאים אדם הראשון, י וחזי באבהו, תרין זמנין ביומא. ואודי על חובי, ואחמי לון, ההוא אתר, דהוה ביה, ביקרא עלאה, ואזיל וחמי, כל אינון י צדיקייא, וחסידי דנפקו מניה. וירתו לההוא יקרא עלאה דגנתא דעדן. ואבהו כלהון, אודן ואמרין, ב מה יקר חסדך אלקים י ובני אדם בצל כנפיך יחסיון.

תטו) רבי ייסא אמר, כלהו בני עלמא, חמאן ליה, ב) לאדם הראשון, בשעתא דמסתלקי מן י עלמא, לאחזאה סהדותא, דבגינ חובי דבר נש. איהו אסתלק מעלמא. ולא י בגיניה דאדם. י כמה דתנינן אין מיתה בלא חטא. תטז) ב בר אינון תלתא, דאסתלקו, בגין ההוא עיטא דנחש י הקדמוני.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) דחמי ריה לאדה"ר: ח"א סה: עט. סא. קכו. ב) מה יקר חסדך. (תהלים ל"ו) ח"ג קנ. ז"ח רות פ"ה סג שלט. פ"ט סב שג.

חלופי גרסאות א) ג"א ותאיב. ו ג"א ותאב והוא אתר. ב ג"א תיאובתא. ו ג"א לתרעא ד ג"א דביע. ס ג"א אסתליק. ו ג"א מוסיף מעלמא בשעתא דמית. ז ג"א קרמאה. ח ג"א מוסיף ליה אדם ט ג"א הוא. י ג"א בגיניה. יא ג"א מוסיף חובין חבת (אה"ל). יב ג"א הירן. ו ג"א הדא. ו ג"א ההוא. יג ג"א וחזי. יד ג"א צדיקי. טו ג"א ליג ובני אדם. טז ג"א מעלמא וליג מן. יז ג"א בגיני (דיא). יח ג"א ליג מן כמה עד בר. יט ג"א קרמאה.

מאמר

הסולם

ויתעצב אל לבו

בה אדם ואשתו. מאין ידע, לבחור במקום ההוא. אלא ראה שם אור אחד דק, שיצא מגן עדן, ונכנס באותו המקום. ונתעורר חשקו להקבר שם. ושם הוא מקום סמוך לפתח גן עדן.

תיג) תא חזי לא אסתלק וכו': בוא וראה, אין בן אדם נפטר מן העולם עד שרואה לאדם הראשון. ושואל אותו אדם הראשון, על מה הלך מן העולם, ואיך יצא נשמתו. והוא אומר לו: ווי כי בשבילך יצאתי מן העולם. דהיינו בשביל שחטא בעץ הדעת ונזנר מיתה לבני אדם. ואדם הראשון משיב לו: בני, אני עברתי על מצוה אחת, ונענשתי בשבילה. אתה ראה. כמה עבירות וכמה מצות רבונך, עברת ולא קימת.

תיד) אמר ר' חייא וכו': אריה, עד היום הזה, עומד אדם הראשון. ורואה את

(דסו"ג דף כ"ז ע"ב)

הקדמוני, שיעץ לתוך לאכול מעץ הדעת, ולא מתו בחטאיהם

ואלין אינון: עמרם לוי ובנימין. ואית דאמרי, אוף גמי ישי. דלא ח חבו, ולא אשתכח עליהו חובא, דימותון ביה, בר י דאדכר עליהו, ההוא עיטא דנחש. כדאמרן.

תיז) תא חזי, כלהון דרין, דהוו ביומי דנח, כלהו ד אפשיטו חובין, על עלמא באתגליא, לעיניהון דכלא. רבי שמעון, הוה אזיל יומא חד, (ח בפילי דיטבריה. חמא בני נשא ו דהוי ז) מקטרי ז בקיטרא ח דקשתא ג) ס בקולפא י דקנסיר. אמר, ומה י חובא י דא באתגליא, לארגזא למריהון. יהיב עינוי בהו, ואתרמיו לגו ימא, ומיתו.

תיח) ת"ח, כל חובא: דאתעביד באתגליא. דחי לה לשכינתא מארעא, וסליקת י דיורה מעלמא. אלין הוו י אזלין ברישא זקיף, ס ועבדי חובייהו באתגליא, ודחו לה לשכינתא מעלמא, עד דקביה ס דחא לון, ואעביר לון מניה. וע"ד כתיב * הגו רשע לפני מלך וגו'. י הגו סגים מכסף וגו'.

תיט) י ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם י לעולם בשגם הוא בשר וגו'. אמר ר' אלעזר, ת"ח, כד ברא קב"ה עלמא, עבד להאי עלמא, לאשתמשא * כגוונא דלעילא. וכד בני עלמא, י אינון זכאין, י דאזלי בארח מישר, קב"ה אתער רוחא דחיי י דלעילא עד דמטו, אינון חייין, לאתר דיעקב כל שריא ביה.

דרך אמת

מסורת הזהר

- א) נשערי. ז) שכוו מקשרים נקשר הקשה ליתום חלים.
- ב) נכדים של חרם והוא רמז סהשחיתו זרעם בגלוי
- ג) ויאמר — בשגם הוא בשר: לשיל ב"א דף רל"ב ציון ג' ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א) ב"א חבו, ז ב"א דאי דכר, ג ב"א דקאמרן, ד ב"א איפשיטו, ה ב"א טבריה, ו ב"א דחוו, ז ב"א בקטרי דקטרי, ח ב"א דאשתא (הרמ"ק), ט ב"א בגולפא, י ב"א דקנטור, יא ב"א חוב, יב ב"א ל"ג דא, יג ב"א דיורהא, יד ב"א אולי, טו ב"א והוו עבדי, טז ב"א דחה, יז ב"א לעולם וגו', יח ב"א ל"ב אינון, יט ב"א ואזלין, כ ב"א מעליא (אה"ל), כא ב"א שרייא.

מאמר

הסולם

ויחצב אל לבו

כחטאיהם עצמם, ואלו הם עמרם לוי ובנימין. ויש אומרים גם ישי שהם לא חטאו ולא נמצא בהם שום חטא שימותו בשכילו, לבד ממה שנזכר עליהם העצה של הנחש, כמו שאמרנו: תיז) תא חזי כלהון דכו': בוא וראה. כל הדורות שהיו בימי נח, כולם הפשיטו, היינו שגילו את עונותיהם בעולם, בגלוי לעיני כל. ריש היה מהלך יום אחד בשערי טבריה. ראה בני אדם, שהיו מקשרים חצים בקשרי הקשת ויורים לתוך כדי חרס. כלומר, שהיו מוציאים זרע לבטלה בפרהסיא. אמר למה הם עושים עון זה בגלוי, הוא רק להכעיס את רבונם. נתן עיניו בהם, והושלכו תוך הים ומתו.

תיח) ת"ח כל חובא וכו': בוא וראה. כל חטא הנעשה בגלוי, דוחה את השכינה מן הארץ, ונעלה למשכנה מן העולם. אלו (דמויי דף ג"ו ע"ב י') גיח ע"א

תכ) ומתמן. ^א נגדי אינון חיין, עד ^ב דאתמשין, ההוא רוחא, להאי עולם, דדוד מלכא שריא ביה. ומתמן. נגדי ברכאן, ^ג לכלהו ^ד אינון תתאי. וההוא רוחא עלאה, אתנגיד ^ה ואתמשין לתתא. ויכלין לתקיימא בעלמא.

תכא) ובגיגי כך, לעולם חסדו. ^ו דא הוא עולם, דדוד מלכא. ובג"כ ^ז כתיב ^ח לעלם בלא וא"ו. דהא ^ט כד ^י ההוא רוחא. אתנגיד ^{יא} לההוא עולם. מתמן נפקי ברכאן, ^{יב} וחיין, לכלא לאחקיימא. השתא דחבו בני נשא, אסתלק כלא. בגין, דלא ימטי ההוא רוחא דחי, להאי עולם. ^{יג} לאתהנאה מניה תתאי, ולאתקיימא ביה.

תכב) בשגם הוא בשר. בגין דלא יתרק האי רוחא להאי עולם. מיט, ^{יד} דלא לאסגאה נחש, תתאה דדרגין, ^{טו} דיתתקף ^{טז} ביה, ^{יז} רוחא ^{יח} דקדושא דלא יתערב ברוח ^{יט} מסאב. בשגם הוא בשר. דא נחש קדמאה דיתברך. בגיכ הוא בשר: כד"א קץ כל בשר בא לפני, ואמר ר"ש, דא מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה. ^כ אוריכו ^{כא} דקוסטירא דקיטרא.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) דקוסטירא דקיטרא: ח"א פה. קנו. ח"ב קשה: ח"ג סה:

(ב) המהום רשום דמים וללס כן בילמדו קטירים של פעור לשון דמות וללס ורמז ככאן שהרשות והמחנה ניתן אל הדמות והללס שיש לאדם להיות ציחד מאלה ועכרים שנה ולאח"כ יתפרדו זה מזה אך בללס יתהלך וגוי ובהסתלקות הדמות והללס זה מזה אליו האדם שוכן כאבן דומם ואל עפר ישוב.

חלופי גרסאות ^א נ"א נגדין. ^ב נ"א דאתמשך. ^ג נ"א לכל. ^ד נ"א ליג אינון. ^ה נ"א ואתמשך. ^ו נ"א ובג"כ לעלם חסר בלא וא"ו דא הוא עולם דדוד מלכא (אה"ל). ^ז נ"א ליג כתיב. ^ח נ"א לעלם כתיב. ^ט נ"א כך. ^י נ"א איהו. ^{יא} נ"א להאי. ^{יב} נ"א וחיים. ^{יג} נ"א לחתהנא. ^{יד} נ"א ליג דלא. ^{טו} נ"א דאתתקף. ^{טז} נ"א מוסיף ביה דקדושא. ^{יז} נ"א רוח קדשא דקביה. ^{יח} נ"א מוסיף ובעינין רוחא. ^{יט} נ"א דקדושא ונ"א דקביה. ^כ נ"א מסאבא. ^{כא} נ"א דקופטירא (הרמיק).

לא ידון רוחי

הסולם

מאמר

תכ) ומתמן נגדי וכו': ומשם נמשכים החיים עד שנמשך אותו רוח החיים לעולם הזה, דהיינו הנוקבא, להמקום שדוד המלך שורה בו. ומשם נמשכים הברכות לכל התחתונים שבכ"ע, ואנתו רוח העליון הנזכר. מתפשט ונמשך למטה, והתחתונים יכולים להתקיים בעולם.

תכא) ובניני כך וכו': ומשום זה כתוב לעולם חסדו. עם ו'. זה הוא עולם של דוד המלך, דהיינו עולם הזה שהיא הנוקבא. שה' ה"ס רוח החיים הנמשך לעולם, ומשום זה, כתוב כאן, בהכ' לא ידון רוחי באדם לעלם, בלי ו'. כי כאשר רוח ההוא נמשך לאותו עולם, יוצאים משם ברכות וחיים לכל שיתקיימו. ועתה, בדור המבול, שבני האדם חטאו להמשיך ממעלה למטה, ופגמו בקו אמצעי, ונחאחו בקו שמאל, נסתלק הכל מהעולם. כדי שלא יבא אותו רוח החיים לעולם הזה להנות בו התחתונים ויתקיימו בו. וע"כ כתוב כאן לעלם בלי ו'. דהיינו משום שפגמו (דמו"י דף נ"ח ע"א)

בקו אמצעי שה"ס ו' וה"ס רוח החיים, ונאחזו בקו שמאל.

תכב) בשגם הוא בשר: משום זה לא יהיה מושפע רוח החיים הזה לעולם הזה. ושואל מהו הטעם של הכתוב, ואומר, שהוא כדי שלא להגדיל את הנחש, התחתון של המדרגות, הנקרא בשר, שיתחזק על ידי רוח החיים הזה. ורוח הקדוש לא יתערב ברוח הטומאה של הנחש. ושיעור הכתוב בשגם הוא בשר, הוא, בשגם נחש הקדמוני הנקרא בשר, יתברך באותו רוח החיים. ומשום זה נקרא הנחש בשר, כמו שאתה אומר קץ כל בשר בא לפני. ואמר ר"ש שזה מלאך המות. שהוא נחש הקדמוני. הרי שהנחש נקרא בשר. והיה ימיו מאה ועשרים שנה. היינו המתנה דמגדל המקושר. קוסטרא פירושו מגדל. קיטרא פירושו קשר. פירושו. הנוקבא נקראת מגדל בסוד הכתוב כמגדל דוד צוארך. ונקראת בשם זה. רק בעת שהיא עולית אל החג"ת ונקשרת בהם

בראשית

רכא

חכג) * הנפילים היו ה בארץ. תני ר' יוסי, אלין ב עזא ועזאל. כמה דאתמר, י דאפיק לון קב"ה, מקדושתא דלעילא. י ואי תימא, ד והיך יכלו לאתקיימא בהאי עלמא. אמר רבי חייא, אלין הוּו מאינון, כ דכתיב, ג ועוף יעופף על הארץ. והא אתמר, דאלין אתחזו לבני נשא, ו כחזו דלהון. ואי תימא, היך יכלין לאתהפכא. הא אתמר, דאתהפכן לכמה גוונין. ובשעתא דנחתי ה) אגלימו באוירא דעלמא. ואתחזון כבני נשא.

תכד) ס והני, עזא ועזאל. דמרדו לעילא, ואפיל לון קב"ה, ואגלימו בארעא, ואתקיימו ביה, ולא יכלו לאתפשטא יל מניה. ולבתר טעו, בתר נשי עלמא. ועד י כען יומא י דא, אינון קיימי, ואולפי חרשין, לבני נשא. ואולידו בנין, ד וקרו להו ענקים, גברין. ואינון נפילים, אקרונ בני אלהים. והא אתמר. טו

דרך אמת

ה) נעשו יומר ענים וגולם כליו רוחי שלהם עד סתלכשו כליו נופייה מזה העולם וסאלרו למשה בעוה"ל. כשאר בני אדם וזה שאלמו ועד כען יומא וכו' סי' עוד היום הזה הם נהני חשך ומלמדים כשפים לבני אדם, משפטים קייס ופנחס רל"ג א.

מסורת הזהר

א) הנפילים היו בארץ: לעיל ב"א דף שמ"א יציו ב' וש"נ. ב) עזא ועזאל: לעיל ב"א דף קנ"ח ציון ב' וש"נ. ג) ועוף יעופף על הארץ: לעיל בהקדמת הזהר דף קס"ו ציון ו' וש"נ.

חלופי גרסאות ה) ג"א מוסיף בארץ בימים ההם. ז ג"א דאפיל. ז ג"א לטב ואי תימא. ד ג"א היך. ה ג"א מוסיף דכתיב בהו (אה"ל). ו ג"א בחזו. ונ"א כחיוו. ז ג"א דמתהפכת. ונ"א אהספן. ח ג"א אי גלימו. ט ג"א והכי. י ג"א בה (אה"ל). יא ג"א מנה (אה"ל). יב ג"א לטב כען (אה"ל). יג ג"א לטב דא. יד ג"א וקרינן (אה"ל). טו בדפו"י כתב חסר, (ויש שכתב), תמצאו בו"ח דף י"ב עד שורה ל"א ונמשך אחריו סי' מ"ו כבוד ול"ב) ועי' בו"ח רות סא ט"א של"ח בכל ההמשך.

מאמר

בהם בסוד רביעי לאבוה. (כנ"ל ב"א דף ק"י ד"ה ואלו) ולפיכך היא מכונה בזהר בכ"מ בשם קו"מט"רא דקיסרא, דהיינו מגדל המקושר. והנה אז יש בה ג' קשרים, כלומר, שהחג"ת והנוקבא נקשרים זה בזה. וד' מדרגות, שבכל אחד עשר ספירות, ה"ס מ'. ויש קשר של מ' מקו ימין, וכן מ' מקו שמאל, וכן מ' מקו אמצעי וג' פעמים מ' ה"ס מאה ועשרים. שנה, פירושו ספירות. וז"ס שאמרו חז"ל (ר"ה לא): כל שנותיו של ריב"ז מאה ועשרים שנה. מ' שנה עסק בפרקמטיא, מ' שנה למד, מ' שנה לימד. כי ה"ס ג' הקשרים שבמלכות הנ"ל. מ' בפרקמטיא ה"ס מקו ימין, מ' דלמד ה"ס מקו שמאל, מ' דלימד ה"ס מקו אמצעי. וזה שיעור הכתוב. לא ידון רוחי באדם לעלם, משום שחסר ו' שפגמו בקו אמצעי ונאחזו בקו שמאל להמשיך ממנו מלמעלה למטה. ע"כ לא יאיר רוח החיים אליהם, כי בשגם הוא בשר, כי הנחש שנקרא בשר יתגדל ממנו. כנ"ל. אלא, והיו ימיו מאה ועשרים שנה שצריכים לתקן המלכות שתקבל מכל ג' הקוין בסוד ג' ממין, כנ"ל שהם ק"כ שנה. וז"ש הזהר, שמספר ק"כ שנה הוא (דפו"י דף ג"ח ע"א)

הסולם

לא ידון רוחי

אוריוכו דקו"מט"רא דקיסרא. שהיא המתנה וזמן לתקן את המגדל המקושר. דהיינו בכל ג' הקשרים שהם מספר מאה ועשרים. ואז שוב ידון רוחי באדם שרות החיים יחזור ויאיר לתחתונים.

מאמר הנפילים היו בארץ.

חכג) הנפילים היו בארץ: תני ר' יוסי, אלן ואלו הם עזא ועזאל, שנקראים נפילים. כמו שלמדנו. שהוא משום שהפיל אותם הקב"ה מקדושה שלמעלה, ואם תאמר איך יכלו להתקיים בעולם הזה. אפר ר' חייא, אלו הם, מאלו שכתוב בהם, ועוף יעופף על הארץ. ולמדנו, שהם נראים לבני אדם בצורתם של בני אדם. ואם תאמר איך יכולים להתהפך מצורת מלאך לצורת אדם. הנה למדנו שהם מתהפכים לכמה צורות, ובשעה שהם יורדים לעולם הזה, מתלבשים בלבוש אויר העולם, ונראים כבני אדם.

תכד) והני עזא וכו': ואלו עזא ועזאל שמרדו למעלה והפיל אותם הקב"ה משמים ונתלבשו בארץ, ונתקיימו באותו הלבוש

תכה) * ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה. רבי יוסי פתח, כי לא מחשבותי מחשבותיכם. ת"ח, כד ב"נ בעי לנקמא מאחרא, שתיק. ולא אמר מדי, דאילו אודעיה, יסתמר, ולא יכיל ליה. חכו) אבל קב"ה, לאו הכי א' עביד. ב' לא עביד דינא בעלמא, עד דאכריו ואודע להו, זמנא, ג' תרין ותלתא. בגין, (ב) ד' דלא ה' איתאי, דימחי בידיה, ודיימא ליה מה עבדת, ולא יסתמר מניה, ולא יכיל לקיימא קמיה. תכו) ת"ח ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה. אודע לון, על ידא דנת, ואתרי בהון כמה זמנין, ולא ה' שמעי. ס' בתר דלא שמעו, אייתי עליהון דינא, ואוביד לון מעל י אפי ארעא. תכח) ת"ח, מה כתיב ביה בנת, ויקרא את שמו נח לאמר זה י' ינחמנו ממעשנו. י' מנא הוה ידע. אלא, בשעתא דלייט קב"ה עלמא, י' דכתיב, י' ארורה

דרך אמת

מסורת הזוהר

(א) שאין צמחא מי שיעמוד לנגוד לומר לו מה תעשה כי מי יאמר לו ימי מה תעשה כי הוא האומר ועושה ימי. (ב) (בחסד) המדיקיס רשמיס נלשמוס חוסס סכעה סתלך ימי יתי' כבוד לוח בריס קודש וכול קורח להס שמוס בלרן כמנולח. (א) ויאמר — אמחה את האדם: ח"ג קמו. ז"ח בראשית ד' סר שכו ח' טג שיג. (ב) כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ח"ג ה: ז"ח בראשית ח' טג שיג. (ג) ויקרא את שמו נח: (בראשית ה') ח"א ס. ח"ב קסח. קעו: ת"ז חק' ע' קלח: ז"ח י"ט

טב שלה. כ"ב טב שמ. תקיח ק"ג טג שד. (ד) ארורה האדמה בעבורך: לשיל דף ק"ג ציון ב' ושי"ג. חלוסי גרסאות א' נ"א ל"ג עבד. כ' נ"א מוסיף אלא לא (אח"ל). ג' נ"א ותרין. ד' נ"א דלא. ס' נ"א איתא. ונ"א אית (אה"ל). ו' נ"א וייפא. ז' נ"א האדם וגו'. ח' נ"א שמעי. ט' נ"א לבתר (אה"ל). י' נ"א אנפי. י"א נ"א ינחמנו וגו'. יב' נ"א מוסיף [זה] אמאי הכא לאמר ואמאי [נ"א אמאי] זה (אלא) [לאמר דא אחתא זה דא צדיק] רמו דקב"ה [נ"א קב"ה] קרא [ל"ה ונ"א זה] לנח [נ"א נח] נייחי דארעא לאמר מאי לאמר אלא אחר דא קרי ליה נח ומאן איהו ארעא קדישא לאמר [נ"א ואמר] זה ינחמנו עכו ליה קב"ה לתתא כנוונא עלאה כתיב הכא זה [ינחמנו] וכתוב התם זה ה' קוינו לו זכאין אינון (ג) צדיקיא דרשימין ברשימו דגושטקא דמלכא [עלאה] למהוי בשמיה רשימין ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות כתיב [ויקרא את שמו נח וכתוב] ויקרא שמו יעקב אמאי לא כתיב את אלא התם דרגא [חזא ונ"א חז] והכא דרגא אחרא כד"א וראה את ה' וראה ה' לא כתיב אלא את ה' אוף הכא ויקרא שמו יעקב דרגא דיליה קב"ה ממש קרי ליה יעקב אבל הכא את לאכילא [נ"א לאתכללא אח"ל] שכינא [ונ"א מוסיף נח (נ"א תיח) כתיב זה ינחמנו ממעשנו מנא. יג' נ"א ל"ג מן דכתיב עד אפר.

מאמר

הסורים

אמחה את האדם

הלבוש ולא יכלו להתפשט ממנו ולחזור למקומם כמו שאר מלאכים. אלא שנשארו בארץ. ואח"כ זנו אחר נשי העולם. ועד עתה, עד היום הזה, הם חיים וקיימים, ומלמדים כשוף לבני אדם. והולידו בנים וקראו אותם. ענקים גבורים. ואלו הנפילים נקראים גם כן בני האלהים. וכבר נתבאר. ועי' לעיל בהקדמת הזוהר דף קכ"ו ד"ה כד מטא שבארנו שם ענין עוזא ועזאל באורך.

תכו) ת"ח ויאמר וכו': אבל הקב"ה אינו עושה כך, כי אינו עושה דין בעולם עד שמכריו ומודיע להם. פעם ושתים ושלש. משום שאין מי שימחה בידו, שיאמר לו מה תעשה. ואין להשמר ממנו. ואין להתיצב כנגדו.

תכו) ת"ח ויאמר וכו': בוא וראה, ויאמר ה' אמחה את האדם וגו'. הודיע אותם זה על ידי נח, והתרה בהם כמה פעמים ולא שמעו. ואחר שלא שמעו, הביא עליהם את הדין והאביד אותם מעל פני האדמה.

מאמר אמחה את האדם.

תכה) ויאמר ה' אמחה את האדם וגו': ר' יוסי פתח, כי לא מחשבותי מחשבותיכם. בוא וראה כשבן אדם רוצה לנקום מאחר, הוא שותק ואינו אומר לו כלום, שא"ל מודיעו, ישמור עצמו ולא יוכל לו.

(דפו"י דף נ"ח ע"א)

ה האדמה בעבורך. אמר אדם קמי * קביה, רבונו של עולם: ב עד מתי, יהא
עלמא בלטינותא. א"ל, עד י דיתיליד לך בן מהול, ד כגוונא דילך.

תכט) והוּוּ מחכאן, עד שעתא ה דאתיליד נת. וכיון דאתיליד, ה) חמא
ליה גזיר, רשים באת ו קדישא. וחמא שכינתא, מתדבקא בהדיה. כדין קרא
שמיה. על מה דעביד לבתר.

תל) בקדמיחא, לא הוו ידעי * למורע, ולמחצד, ולמחרש. והוּוּ עבדי
פולחנא דארעא ה בידיהו. כיון דאתא נח, אתקין ה אומנותא להו, וכל מאנין
דצריכין, לתקנא ארעא, למעבד פירין. הדא הוא דכתיב, י זה ינחמנו ממעשנו
ומעצבון ידינו מן האדמה. יא דאיהו, יב אפיק ארעא, ממה י דאתלטייא. י דהוּוּ
זרעין ט חטין, וקצרין גובין ודרדרין. ובגיני כך, כתיב, איש האדמה.

תלא) רבי יהודה אמר, איש האדמה, כד"א ב איש נעמי. בגין, דאקרי
צדיק, ואפיק לה ט לארעא, בקרבנא דעבד, ממה י דאתלטייא. דכתיב, י לא
אוסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. ובג"ד, אקרי ה) איש האדמה.
ועל דא י קרא ליה שמא, ג) על מה דייתי.

תלב) רבי יהודה פתח, י לכו ד) חוּוּ מפעלות י אלקים אשר שם שמות
בארץ. האי קרא, אוקמוה ואתמה. י אבל, לכו חוּוּ לא וגו'. ה) כג דאלו הוּוּ

מסורת הזהר

דרך אמר

א) למורע ולמחצד לעיל ב"א דף ש"ג ציון א' וס"ג.
ב) איש נעמי: (רות א') ח"ג רסח. ג) לא אוסף
לקלל: (בראשית ח') ח"א ע: עא. ח"ג קסו. רטו. ד)
לכו חוּוּ מפעלות (תהלים מ"ו) ח"א ס. קנז: ח"ב ה.
רכג. ז"ח בראשית י"ב טא שד שכ. שה"ש ע"ג טא שכו.

ה) ראוהו שולד מהול. ו) כט ויקרא ט"ו א' שמו
ה' א' ס' א' ג) שקראו לו בשם נח על שם העמיד
שימקן מעוזה בכלי אומנות הממריסה. ד) נח ס' ב'
זוכר חדש י"ט א', ה) חמיה הכי לא נחלא בסטוק
הזה שם אלקים כלל כ"א שם בן ד' אומיות ודו"ק.

חלופי גרסאות א) נ"א האדמה וגו'. ב) נ"א ליג עד ג נ"א דיתיליד. ד) נ"א בנוונא (אהיל) ונ"א ליג בנוונא
דילך ה) נ"א דאתיליד. ו) נ"א שכינתא. ז) נ"א והיו. ונ"א ליג מן והוּוּ עד כיון. ח) נ"א
בידיהו, ט) נ"א להו אומנותא. י) נ"א ליג זה ינחמנו. יא) נ"א דהא איהו. יב) נ"א אוסיק. יג) נ"א דאתלטייא. יד) נ"א
ליג מן דהוּוּ עד ובגיני. טו) נ"א חטים. טז) נ"א ליג לארעא. יז) נ"א דאתלטייא. יח) נ"א קראן. יט) נ"א אלקים וכו'
כ) אה"ל כתב אבל לכו חוּוּ וגו' דאלו הוּוּ מפעלות יוד הא וגו' וכל השאר ליג ליה. כל נ"א ליג וגו'. כג) נ"א מוסיף
מאי חוּוּ כד"א חוות קשה הוגד לי בעבורי דקביה אתגלי נבואה עלאה לבני נשא אשר שם שמות בארץ שמות וראי
דחא שמא גרים לכלא והוא [נ"א דהוא] לשון שממין דאלו.

אמחה את האדם

הסולם

מאמר

ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה
ה'. כי הוא הוציא את האדמה ממה שנתקללה,
שהיו זורעים חטים וקוצרים קוצים ודרדרים,
וע"כ כתוב בו איש האדמה.
תלא) ר' יהודה אמר וכו': ר"א איש האדמה,
פירושו כמו שאתה אומר איש נעמי,
דהיינו בעלה של האדמה. משום שהוציא את האדמה
ממה שנתקללה, על ידי הקרבן שהקריב. שכתוב
אז, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור
האדם, ומשום זה: נקרא איש האדמה, ועל כן
קרא לו השם נח על מה שעתיד לבא.

האדמה בעבורך. אמר אדם לפני הקב"ה, רבונו
של עולם, עד מתי יהיה העולם בקללה. אמר
לו הקב"ה, עד שילד לך בן מהול כמותך.
תכט) והוּוּ מחכאן וכו': והיו חוכים עד השעה
שנולד נח. וכיון שנולד נח, ראה
אותו מהול ורשום באות הקדוש, וראה שהשכינה
דבוקה בו. אז הבין שבימיו תתבטל הקללה מן האדמה,
וקרא שמו על שם הנעשה לאחר כך.

תל) בקדמיחא לא הוו ידעי וכו': מתחילה לא
היו יודעים לזרוע ולקצור ולחרוש.
והיו עושים עבודת האדמה כידיהם. כיון שבא
נח, תקן להם כלי אומנות, וכל הכלים הצריכים
לתקון האדמה. שתעשה פירות. וז"ש זה ינחמנו
(דפו"י דף ג"ח ע"א) (ג"ח ע"ב)

מאמר לכו - אשר שם שמות בארץ
תלב.) ר' יהודה פתח וכו': ר"י פתח לכו חוּוּ
מפעלות

מפעלות ה' יוד הא ואו הא, שם קיום בארץ, אבל, בגין דהו מפעלות שם דאלקים, שם שמות בארץ.

תלג) א"ל רבי חייא, השתא כ' אתערת להאי, לאו אנא הכי אמינא ליה, יבגין, דבין שמא דא, ובין שמא דא, כלא הוא שבחא. אבל, אנא אמינא ליה; כמה דאתערו חבריא. דשוי שמהן שמות בארץ, (ה) שמות ד' ממש.

תלד) ר' יצחק אמר, כלא, הוא ואפילו מה דא"ר יהודה, שפיר קאמר. דאלו יהא עלמא בשמא כ' דרחמי, יתקיים עלמא, אבל, בגין דאתברי עלמא ו' על דינא, וקיימא על דינא, שם שמות בארץ. ושפיר הוא, דאלמלא כך, לא י' יכול עלמא, לאתקיימא, מקמי חוביהון דבני נשא.

תלה) ת"ח, נח כד אתייליד, ה' קרון ליה פ' על שמא י' דנחמה. י"א ולהוי שמא גרים. (ג) י' אבל, קב"ה לאו הכי. נח י' בהפוך אתוון, חן. כד"א, * ונח מצא חן. א"ר יוסי, חן, היינו נח. י' בצדיקייא, שמיהון גרים לטב. בחייביא, שמיהון גרים לביש. בנח, כתיב ונח מצא חן בעיני ה'. בער בכור יהודה, אתהפכו אתווי לביש, ער רע. ב' רע בעיני ה'.

דרך אמת

(א) צדופי אוחיות הקדושים לשמש בהם לפעול אילו פעולה לעת הטורף חלילה לפקוד נפש כמ"ש בטל שערי אורה נהקדמחו ע"ש. (ב) אע"פ שנה הוה ניחא לכלא אבל לא כנגד הקב"ה כמ"ש ונה מנח חן לכל הקב"ה לא מנח.

מסורת הזהר

(א) ונח מצא חן: (בראשית ו) ח"א נט: ח"ג קמר. ז"ח בראשית ח' טג שכ. (ב) רע בעיני ה': להלן בפרשת נח דף כ' ציון ח' וש"ג.

חלוסי גרסאות א' נ"א הויה. ב' נ"א ל"ג אתערת. ג' נ"א ל"ג בגין. ד' נ"א מוסיף ממש שם בארץ ואמאי בגין לאשתמשא בה. עלמא ולמהוי קיומא בעלמא. ה' נ"א דרחמים. ו' נ"א ל"ג על דינא. ז' נ"א ייכול. ח' נ"א מוסיף עלמא קרון. ט' נ"א שמא על נחמה. ונ"א שמא של נחמה. ונ"א על שמא של נחמה. י' נ"א מוסיף דנחמה נח ניחא ליה (נח) ניחא [ניחא] לעלמא ניחא [ניחא] לאבהן ניחא [ניחא] לבגין ניחא [ניחא] לעלאין [בעלאין] ניחא [ניחא] לתתאין [בתתאין] ניחא [ניחא] בעלמא [לעלמא] דין ניחא [ניחא] לעלמא [בעלמא] דאחי. י"א נ"א ולמהוי. ונ"א וליהוי. י"ב נ"א מוסיף אבל לגבי. י"ג נ"א אתהפך. י"ד נ"א לצדיקייא.

הסולם

לכו - אשר שם שמות בארץ.

דאמר ר' יהודה יפה אמר, כי אלו היה העולם בשם הרחמים היה מתקים העולם. אבל משום שהעולם נברא על הדין, ועומד על הדין, ע"כ שם שמות בארץ. דהיינו שם שמות הקדושים שניינו על הארץ, ויפה הוא, כי אלמלא כך, לא היה העולם יכול להתקים מחמת עונותיהם של בני האדם.

תלה) ת"ח נח כד אתייליד: בוא וראה. נח כאשר נולד, קראו שמו על שם הנחמה, כדי שהשם יגרום להם נחמה. אבל הקב"ה אינו כך, שלא הסכים עמהם, אלא שהיא עליהם את המבול, כי רצה שיטיבו דרכם ויעשו חסובה, נח בהיפוך האותיות הוא חן. כמו שאתה אומר ונח מצא חן. אמר ר' יוסי, חן היינו נח, שאותיותיהם שוות. בצדיקים, שמותיהם גורמים להם טוב. וברשעים, שמותיהם גורמים להם רע. כי בנח כתוב ונח מצא חן בעיני ה', שנחפסו האותיות לטוב. בער בכור יהודה

מאמר

מפעלות אלקים וגו'. מקרא זה נתבאר ונאמר. אבל לכו חזו וגו', כי אלו היה העולם נברא במפעלות השם הוי"ה שהוא רחמים, היה משים קיום בארץ, אבל משום שמפעלות השם אלקים הם, שהוא דין, שם שמות בארץ דהיינו שממה. ונראה שהזהר היה לו נוסח זה, כי בספרים שלנו כתוב מפעלות הויה.

תלג) א"ל ר' חייא וכו': א"ל ר"ח, עתה נתעוררת לזה לפרש שמות בארץ מלשון שממה. אני איני מפרש כן, כי בין שם זה, ודי"ה, ובין שם זה, אלקים, הכל הוא לשבח. אבל אני מפרש את הכתוב כמו שהעירו החברים, ששם שמות הקדושים, שמות בארץ פירושו שמות ממש, שם בארץ.

תלד) ר' יצחק אמר כלא וכו': ר"א הכל אמת הוא בפירוש הכתוב, ואפילו מה (דשו"י דף נ"ה ע"ב)

תלז) ת"ח, ה' כיון דאתייליד נח, חמא עובדיהון דבני י' נשא, דאינון חטאן קמי קב"ה, והוה ה' גניז י' גרמיה, ואשתדל ז' בפולחנא י' דמאריה. בגין דלא למהך י' באורחיהו. וכ"ת, במה אשתדל. בהווא י' ספרא דאדם. וספרא דחנוך. והוה אשתדל בהו למפלח ז' למריה.

תלז) ת"ח, דהכי הוא, דהא נח, מנא הוה ידע, י' לקרב קרבנא י' למריה. אלא, בגין דאשכח חכמתא, על מה מתקיים עלמא, וידע דעל קרבנא מתקיים. ואלמלא קרבנא, לא הוה קיימי עלאי ותתאי.

תלח) ר' שמעון, הוה אזיל בארחא, והוה עמיה, רבי אלעזר בריה, ורבי יוסי. ורבי חייא. עד דהוה אזלי, א"ר אלעזר, י' לאבוהי, ארחא י' מתקנא קמן, בעינן למשמע, מלי דאורייתא.

תלט) פתח ר"ש ואמר, י' גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר י' וגו'. כד ב"נ בעי לאתקנא ארחיה קמי קב"ה. עד לא יפוק לארחא, י' בעי לאמלכא ביה, ולצלי קמיה, על ארחיה. כמה דתנינן, דכתיב י' צדק י' לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. דהא שכינתא, לא אתפרשא מניה.

תמ) ומאן דאיהו לא מהימנא י' במריה, מה כתיב * ביה, וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר, מאן לבו. דא קב"ה, דלא יהך עמיה בארחא, וגרע

דרך אמת

(6) הסמין לה עלמו כדי לעסוק כחוכמו ימי. (ב) לעיל מיה ז' וימי ר"מ ז' ת"ז ב'.

מסורת הזהר

(א) ספרא דאדם וספרא דחנוך: לעיל ב' אדף שמ"ו ציון א' וג' וש"נ. (ב) גם בדרך כשהסכל הולך: קהלת יוד. (ג) צדק לפניו יהלך לעיל דף קמ"א ציון ב' וש"נ.

מאמר

יהודה נתהפכו האותיות לרע, ע"ר נתהפך לר"ע. כמ"ש ויהי ער בכור יהודה ר"ע בעיני ה'. תלו) ת"ח כיון דאתייליד נח וכו': בוא וראה כיון שנולד נח, ראה מעשיהם של בני אדם, שהם חוטאים לפני הקב"ה. והיה מסתיר אה עצמו שלא ללכת בדרכיהם, ועסק בעבודת רבונו. ואם תאמר במה עסק. הוא עסק בספרו של אדם הראשון, ובספרו של חנוך. והיה עוסק בהם לדעת איך לעבוד לרבנונו: תלז) ת"ח דהכי הוא וכו': בוא וראה שכן הוא. שעסק בספריהם של אדם וחנוך. כי מאין היה יודע נח להקריב קרבן לרבנונו. אלא משום שמצא חכמה בספריהם של אדם וחנוך, לדעת על מה מתקיים העולם. וידע מהם, שעל הקרבן מתקיים העולם, שאלמלא הקרבן לא היו מתקיימים העליונים והתחתונים. וע"כ הקריב קרבן.

הסולם

לכו - אשר שם שמות בארץ תלח) ר' שמעון וכו': ר"ש היה הולך בדרך, והיה עמו ר' אלעזר בנו ורבי יוסי ורבי חייא. בעוד שהיו מהלכים. אמר ר' אלעזר לאביו, הדרך, הרי מתוקן לפנינו, ואנו רוצים לשמוע דברי תורה. תלט) פתח ר"ש ואמר: גם בהדרך כשהסכל הולך לבו חסר. כאשר האדם רוצה לתקן דרכיו לפני הקב"ה. צריך להתיעץ בו, ולהתפלל לפניו שיצליח בדרכו. כמו שלמדנו שכתוב, צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. כי יתפלל שהשכינה, הנפראת צדק, שלא תפרוש ממנו, ואחר זה, וישם לדרך פעמיו. תמ) ומאן דאיהו וכו': ומי שאינו מאמין ברבונו, מה כתוב בו. וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר. ושואל מי הוא לבו. ואומר, זהו הקב"ה, המשרה שכינתו בלב הצדיקים שאינו הולך עמו בדרך וע"כ לבו חסר מהשראת

השכינה

(יטו"ו דף ג"ח ע"ב; *) ג"ט ע"א

מן ^ה סייעתיה, ^ו בארחה. בגין דההוא בר נש, ^ז דלא מהימן ביה ^ח במאריה, עד לא יפוק ^ט בארחה לא ^י בעי סיעתא ^{יא} דמאריה.

תמא) ואפילו בארחה, כד איהו אוזיל, לא אשתדל במלי דאורייתא. ובגיני כך, לבו חסר, דלא אוזיל בהדיה דמריה, ולא אשתכח בארחה. ^{יב} ואמר לכל סכל הוא. אפילו כד שמע מלה דמהימנותא ^{יג} דמאריה, הוא אמר, דטפשותא הוא, לאשתדלא ביה.

תמב) כהאי, דשאלו ^{יד} לבר נש, על את קיימא, ^{יז} דרשימו בבשריה דבר נש. ואמר ^{יח} לאו ^{יט} איהו מהימנותא. שמע ^כ רב ^{כא} ייבא סבא, ואסתכל ביה, ואתעביד ^{כב} תלא דגרמי. ואנן, ^{כג} בהאי ^{כד} אורחה, בסייעתא דקביה, בעינן למימר מלי דאורייתא.

תמג) פתח ואמר, ^{כה} הורני ה' דרכך אהלך באמתך יחד לבני ליראה שמך. האי קרא קשיא. דהא תנינן, כלא ^{כז} היא בידא דקביה, בר למהוי זכאה, או חייבא. ודוד ^{כח} היך תבע דא, מעם קביה.

תמד) ^{כט} אלא, דוד הכי קאמר, הורני ה' דרכך. ההוא ארח ^ל מישור, ומתקנא, לגלאה עיני, ולמנדע ליה ולבתר, אהלך באמתך. איהך בארח קשוט, ולא אסטי, לימינא ולשמאלא. יחד לבני. מאן לבני. כדאי ^{לא} צור לבני וחלקי. וכל דא, אנא תבע, ליראה את שמך, ^{לב} לאתדבקא ^{לד} בדחלתך, ^{לז} לאסתמרא אורחי כדקא יאות. ליראה ^{לח} שמך. אתר חולקי, דביה שריא ^{לט} דחלתא למדחל,

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) אדם אחד היה מוכרח על מצוה מילה ואמר שאין זו מצוה כלל ואינה בכלל מצוה האמונה וכשכל זה נתן ר' ייבא סבא עיניו בו ועבדו שנטשה גל עלמותו כמבואר.

חלושי גרסאות א גי'א סיעתיה. וגי'א סיעתי. וגי'א סיעתא. ז גי'א ארחה. וגי'א ארחי (אה"פ). ג גי'א לא. ד במריה. ה גי'א לארחה. ו גי'א בעא. ז גי'א דמריה. ח גי'א ואומר (אה"פ) ט גי'א דמריה. י גי'א מוסיף לבני חר. יא גי'א דרשימא. יב גי'א דלאו. יג גי'א רבי. יד גי'א ייסא. טו גי'א תליא (אה"פ). טז גי'א הא. וגי'א בהא (אה"פ). יז גי'א ארחה. יח גי'א ליג היא. יט גי'א היאך. כ גי'א אפ"ל. כא גי'א מישר. כב גי'א לאתדבק. כג גי'א ואחרק וגי'א ולאחרקא (אה"פ). כד גי'א דחלא. כה גי'א ולאסתמרא (אה"פ). כז גי'א מוסיף את שמך. כח גי'א דחלוחא.

מאמר

הסולם

לכו - אשר שם שמות בארץ

השכינה, וחסר, מעזרתו בדרך. משום שאדם ההוא, שאינו מאמין ברבוננו הנקרא כסילי, שאין אדם חוסא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות לא בקש עזרה מרבוננו מטרם שיצא לדרך.

תמא) ואפילו בארחה וכו': ואפילו כשהוא הולך בדרך אינו עוסק בדברי תורה, ומשום זה לבו חסר. שאינו הולך עם רבוננו, ורבוננו אינו נמצא בדרכו. ואמר לכל שמכל הוא, אפילו כשהוא שומע דבר של אמונה ברבוננו, אומר שטפשות הוא לעסוק בו.

תמב) כהאי דשאלו וכו': כמו זה, ששאלו לאדם על אות ברית קודש הרשום בבשר האדם. ואמר, שאין הוא אמונה. שמע

(דפו"י דף גיש ע"א)

לבני

תמה) ת"ח, כל בר נש, דדחיל ליה לקביה, שריא עמיה מהימנותא כדקא יאות. ב דהא ההוא ב"נ שלים בפולחנא דמריה. ומאן דלא שריא ביה, דחלא דמריה, לא י שרייא עמיה מהימנותא. ולאן איהו כדאי, למהוי ליה חולקא, בעלמא דאתי.

תמו) תו, פתח ואמר, ו ארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור, עד נכון היום. זכאין אינון צדיקיא. בעלמא דין ובעלמא דאתי, דקביה בעי י ביקריהון. ת"ח, מה כתיב, ו ארח צדיקים כאור נוגה, מאי כאור נוגה כההוא נהורא דנהיר, דברא קביה, בעובדא דבראשית, דא הוא דגניז לון לצדיקיא, לעלמא דאתי. הולך ואור. דאיהו סליק בנהוריה תדיר, ולא גרע מניה.

תמו) אבל, בחייביא, מה כתיב, ד דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. לא ידעו, וכי לא ידעין. אלא, חייביא, אזלי בעקימו דארחא. בהאי עלמא, ולא בעאן לאסתכלא, ד דומין קביה, למידן ס להו בההוא עלמא ו ולא עלאה לון, בדינא דגיהנם, ואינון צווחין ואמרין ווי לן: דלא ב) אוריכנא אודנין, ולא אציתנא, בההוא עלמא. ובכל יומא, אמרי ווי ס דא.

תמח) ס ת"ח, זמין קביה, לאנהרא לון לצדיקיא, לעלמא דאתי, ולמיהב

מסורת הוהר

א) ו ארח צדיקים כאור נוגה: לעיל ב"א דף רנ"ב ציון א' וס"ג. ב) דרך רשעים כאפלה: (משלי ד') ח"א רכא: רלה. ח"ב רטו. רסד: ח"ג רצג.

דרך אמת

א) שלא הטיט' אזיט' ולא חזיט' שמוע דכרי מוסר בעוה"ז והוא דכר אשר מעוזה לא יוכל למקין לכן יסרח 'האלס' בע"ט שהוא עה"ז כדי שיכיה לו מה לאטל כשנח שהוא עה"ז כארז"ל מי שסרח בע"ט וכי.

חלופי גרסאות א) ב"א ודא הוא. ב) ב"א שריא נ ב"א ביקריהון. ד) ב"א מוסיק דומין לון. ס) ב"א לון ו ב"א ולא עלאה. ז) ב"א אוריכנא (אה"ל). ח) ב"א ות. ו) ב"א ווי (אה"ל). ט) ב"א ות"ח.

מאמר הסולם לכו - אשר שם שמוח בארץ

וראה מה כתוב. ו ארח צדיקים כאור נוגה, מהו כאור נוגה, הוא, כאותו אור המאיר, שברא הקב"ה במעשה בראשית. זה הוא האור שגנו הקב"ה לצדיקים לעולם הבא. הדרך ואור, כי הוא הולך ועולה באורו תמיד, ואינו חסר לעולם. תמו) אבך בחייביא וכי: אבל ברשעים מה כתוב, דרך רשעים כאפלה, לא ידעו במה יכשלו. ושואל ולא ידעו, וכי אינם יודעים במה יכשלו, ומשיבי, אלא, הרשעים הולכים בדרך עקום בעולם הזה, ואינם רוצים להסתכל שעתיד הקב"ה לרון אותם בעולם האמת ויביאם בדינו של גיהנם. והם צועקים בגיהנם ואומרים, ווי לנו שלא הטינו אזנינו ולא האזנו למצותיו בעולם הזה. ובכל יום ויום אומרים ווי הזה.

מאמר לכבי, מהו לבבי, הוא כמו שאתה אומר, צור לבבי וחלקי, דהיינו השכינה הקדושה המתלבשת בלב. הנקראת צור לבבי, ועליה בקש, יחד לבבי, וכל זה אני מבקש. כדי ליראה את שמך, להתדבק ביראתך, ולשמור דרכי כראוי, ליראה שמך, הוא מקום חלקי. דהיינו המלכות, שהיא חלקו של דוד, שבו שורה היראה לירא ממנו, כי המלכות ה"ס היראה, ונקראת יראה, כנודע.

תמה) ת"ח כל בר נש וכי: בוא וראה כל אדם המתירא מפני הקב"ה, שורה עמו האמונה כראוי, כי אדם הזה שלם בעבודת רבונו, ומי שאין יראת רבונו שורה בו, אין האמונה שורה בו, ואינו כדאי שיהיה לו חלק לעולם הבא.

תמו) תו פתח ואמר ו ארח צדיקים כאור נוגה ונ: אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, כי הקב"ה חסך ביקרם, בוא (דס"ז דף ג"ט ע"א)

לון, אגר ה' חולקהון, ג אתר דעינא לא שלטא, למיקם עליה. כד"א א' עין לא
 ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. וכתוב ב' ויצאו וראו בפגרי האנשים
 הפושעים בי. וכתוב ג' ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת רגליכם.
 זכאין אינון צדיקיא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי. עלייהו כתיב ד' צדיקים
 לעולם יירשו ארץ. וכתוב ה' אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.
 ברוך ה' לעולם אמן ואמן. 7

מסורת הזהר

א) עין לא ראתה: לעיל ק"ג ציון ג'. ב) ויצאו וראו בפגרי: (ישעיה ס"ו) ח"א קר: קו. ח"ב
 פה: קו. קו. ח"ב פה: קו. קנא. ריב. ריר: ח"ג מא: עח: ז"ח בראשית י"ח טב שלט. רות פ"ט טא שכב.
 ג) ועסותם רשעים: (מלאכי ג') ח"ב רלו: ח"ג עו. ז"ח כ"ה טכ שמג. ד) צדיקים לעולם
 יירשו ארץ: לעיל ב"א דף ר"ח ציון ד' וש"נ. ה) אך צדיקים יודו: (תהלים ק"מ) ח"א קצ: רכו:
 ח"ב קכג: קכד. רכס: ח"ג נט. טה: ט. צא: קכא. קכח. קצה. רע: שס: ז"ח בראשית י"ח טא שיה.
 י"ט טא שלב.

חלוסי גרסאות א' ג"א סלח:הון. ב' ג"א ליג אתר. ג' ג"א וצדיקים. ונ"א מוסיף ועמך כלם צדיקים. ד' בדמויי
 כתב חסר.

מאמר	הסולם	לכו — אשר שם שמות בארץ
שכר מנת חלקם. מקום שהעין אינת שולטת	רגליכם. אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם	
לעמוד עליה כמו שאתה אימר עין לא ראתה	הבא. עליהם כתוב. צדיקים לעולם וגו'.	
אלקים זולתך יעשה למחכה לו. וכתוב.	וכתוב אך צדיקים וגו'. ברוך ה' לעולם	
ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות	אמן ואמן.	
(דמויי דף ג"ט ע"א)		

* אלה תולדות ה' נח *

רבי חייא פתח, ^ב ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ^ג ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, ^ה זכאין אינון ^ד ישראל, דמשתדלי באורייתא, וידעי ^ז ארחין דאורייתא, דבגינה יזכון לעלמא דאתי.

(ב) ת"ח, כל ישראל אית לון חולקא ^ו לעלמא דאתי, מאי טעמא, בגין דנטרין ברית דעלמא אתקיים עליה, כד"א ^ז אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. ועל דא, ישראל ^ו דנטרין ^ז ברית, וקבילו ליה, אית לון חולקא בעלמא דאתי.

(ג) ולא עוד, אלא ^ז בגין כך אקרונ צדיקים, מכאן אוליפנא, כל מאן ^ח דנטרין האי ברית, דעלמא אתקיים עליה, אקרי צדיק. מנא לן מיוסף, בגין דנטר ליה לברית ^ט עלמא, זכה דאקרי צדיק. ועל כך, ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

מסורת הזהר

דרך אמת

(ח) לדיקים הם ישלל כסורה ונמנוס וע"ז יזכו לחיי (א) אלה תולדות נח: (בראשית ו') ח"א סו: סב: העו"כ וע"י לשל ל"ג ב' ולקמן ריש ויחי.

קמ: רכה. רמוי ח"ב קלד: קלו: ח"ג קסה: ת"ז תק' ס"ט קו. ז"ח נח כ"א טב שלה. ט"ג שי תק"ח קי"ג

(ב) ועמך כלם צדיקים: (ישעיה ס') ח"א כו. לב: לה: נט: פד. צב. צג. צה: קו. קסד. קעו: קעט. רסו. ריט: רנא. ח"ב כג: נט: קיד. קעו. רלה. רנג. רנו: ח"ג צ. קד. קכא. קס. ריג: רסו. רצד. רצו. ת"ז בהקדמה א: תק' כ"ב סה. תל"ט עט: תק"ח צ"ד טא ש"ח סד שלב. ג) אם לא בריתי וגו': ח"א כד. לב. נו. סו: פט. צא: צג: קסה. קפט: רמא: רנו. ח"ב מה. צד. קסו. ר. ח"ג יא: יד. עג. קצא: ז"ח בראשית י"ז טא שכת. תשא מ"ה טר שה. ד) ברית: ח"א יב: כד: כה. לב: לג. מז: נו. נט: סו: פט. צא: צג: צד. צה. צו: קסב. קפט: ר. רא. ריא. רכה. רמוי רסו. ח"ב ג: כג. כו. ס: פו: קסו. קכד. קצ. ריד: רסו. ח"ג יג: יד. עב: עג. פד. צא. ריג: ריד: רסו. רכ. רמד. רסו.

חלוסי גרסאות א) ג"א מוסיף נח איש צדיק תמים וגו'. ב) ג"א ארץ וגו'. ג) ג"א צדיקיא. ד) ג"א אורח. ונ"א אורחין. ה) ג"א בעלמא. ו) ג"א דנטלין. ז) ג"א דבגין. ח) ג"א דנטיל. ט) ג"א דעלמא.

נח ותיבה

הסולם

מאמר

שהעולם מתקיים עליו, כמו שאומר הכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. דהיינו ששומרים ברית מילה בקדושה שלא לסמא אותו בשז"ל, ובעריות. ולפיכך, ישראל ששומרים הברית, כי קבלו אותו עליהם, יש להם חלק לעולם הבא.

(ג) ולא עוד וכו': ולא עוד אלא שישאל נקראים משום זה צדיקים, מכאן למדנו, שכל מי ששומר הברית שהעולם מתקיים עליו נקרא צדיק. מאין לנו זה מיוסף שבשביל ששמר ברית העולם, דהיינו שלא נכשל באשת אדונו, זכה שנקרא צדיק. וזה שכתוב

מאמר נח ותיבה

(א) אלה תולדות וכו': (י) רבי חייא פתח סוד הכתוב הזה שאומר, נח איש צדיק עם סו"ה, ועמך כולם צדיקים וגו'. הוקשה לו כי אחר אלה תולדות נח היה ראוי שיאמר שם חם ויפת, ולא נח איש צדיק, ואמר: אשריהם ישראל שעוסקים בתורה ויודעים דרכי התורה שבשבילה יזכו לעולם הבא.

(ב) ת"ח, כל וכו': בא וראה, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ושואל, מהו הטעם. ואומר, משום שהם שומרים את הברית, (דפוסי דף ג"ט ע"ב)

ועמך

(י) הערה: מפאת ההוצאות כי רבו, המקומות שאין צורך כל כך לבארם, אתפסק בהרגומם לעשון הקורש, או בדברי ביאור קצרים בתוך חתרגוש, שיסומנו באותיות קטנות (פסיט), ולאחר החרגום יבואו באותיות רגילות.

(ד) ה' רבי אלעזר ב' אמר, אלה בכל אתר ב' פסל את הראשונים חנינן י' וכו', מה כתיב ה' לעילא י' בפרשתא דבראשית, * ונהר יוצא מעדן לחשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. ההוא נהר ז' דנגיד ונפיק, ועייל לגנתא, ואשקי ליה משקיו דלעילא, ועביד ליה נייחא, ועביד איבין, ורבי זרעין, ה' והוא כדין נייחא פ' לכלא, ודא י' נייחא ליה לגנתא, ודא עביד נייחא ביה, כד"א ב' כי בו שבת, וכתיב ז' וישבות ביום השביעי, י' ודא רזא דמלה, דא עביד תולדות ולא אחרא.

(ה) ת"ח, י' כגוונא י' דא, נח לתתא, קיימא י' קדישא סו הוה, דוגמא דלעילא, וע"ד אקרי איש האדמה, טו ורזא אוליפנא, דהא נח אצטריך י' לתיבה, לאתחברא בה, ולקיימא זרעא י' דכולא, י' דכתיב לחיות זרע. (ו) מאן תיבה, כ' דא ארון הברית, ונח ותיבה (ג) כל לתתא הכי הוה, כ' כדוגמא י' דלעילא. נח כתיב ביה ברית, דכתיב י' והקימותי את בריתי אתך י' וגו', ועד דאתקיים ביה ברית, כ' לא עייל לתיבותא, דכתיב

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ונהר יוצא מעדן (בראשית א') לעיל בראשית א' דף ריא ציון א' וש"נ. (ב) כי בו שבת: (בראשית ב') ח"א מז: ח"ב רד. (ג) וישבות ביום השביעי (בראשית ב') ח"א מז: מח. ח"ב פח. ח"ג קמה. ת"ז תק' כ"ד סט. (ד) והקימותי את בריתי: (בראשית ו') ח"א סו: פח. ח"ג טו.

(א) עיין פטרס כשטר לזכות ועיין סוד נח ומיכחו בתקוניס חקון כ"א דף מ"ו א' ודף כ"ה מבואר שם כל הפסטה בדרך נסתר. (ב) פ"י נח ע"כ התיבה כמנין חיכה ו"ע (ושם נח כמ"ק י"ג ע"כ תיבה נח שתיבה ע"כ המלה כמ"ק י"ג)

חלופי גרסאות א' ג"א אמר רבי אלעזר. ב' ג"א פתח ואמר. ג' ג"א פוסל. ד' ג"א ליג וכו'. ה' ג"א לעיל ו ג"א ליג בפרשתא דבראשית. וגי'א ת"ח לעילא מיניה כתיב (הרמיק). ז' ג"א נגיד. ח' ג"א והוא כדין נייחא לכלא אדליב (אה"ל) ונ"א והוא כדין נייחא אל גנתא וננתא נייחא ביה כד"א כי בו שבת וגו' (אה"ל) ט' ג"א דכלא. י' ג"א ודא נייחא לננתא וננתא נייחא ביה. י"א ג"א ורזא. י"ב ג"א כגוונא דא. י"ג ג"א דא היה. י"ד ג"א ליג קדישא הוה. טו ג"א מוסיף הוה קיימא דוגמא דלעילא. וגי'א דוגמא קיימא קדישא. סו ג"א ורזא דא. פ"ו ג"א למיעול לתיבה. וגי'א למיעול לתיבה. פ"ז ג"א ליג דכולא. פ"ח ג"א דכתיב לחיות זרע. כ' ג"א מוסיף דא, דא ארון. כל ג"א ליג לתתא. כ"ג ג"א כדוגמא דא. וגי'א כגוונא, כ"ד ג"א לעילא. וגי'א ליג דלעילא כד ג"א אתך ובאת אל התיבה וליג וגו' כ"ה ג"א ליג לא.

נח ותבה

הסולם

מאמר

בהנהר, שהוא יסוד, וכתיב וישבות ביום השביעי היינו בהגן שהיא מלכות. ומפרש וישבות מלשון מגוחה ונחה. וז"ס הדבר, זה עושה תולדות היינו היסוד, שה"ס נהר היוצא מעדן, ולא אחר. כי שום ספירה אחרת אינה עושה פירות.

ועמך כולם צדיקים וגו'. וכזה ביאר לנו רבי חייא את הכתוב, נח איש צדיק, שפירושו, שנח היה שומר הברית, וע"כ נתקיימו תולדותיו, ולכן אוה"כ אלה תולדות נח נח איש צדיק, כי תלויים זה בזה.

(ה) ת"ח כגוונא וכו'; בא וראה, כעין זה. נח למטה היה ברית השל כמו היסוד של מעלה, היינו נהר היוצא מעדן הנ"ל, ולפיכך נקרא איש האדמה, כי אדמה היא מלכות והיסוד הוא אישה של המלכות. ולמדנו סוד, אשר נח היה צריך אל התבה, הרומזת למלכות, כדי להתחבר בה ולקיים זרע כל העולם, כמו שכתוב, לחיות זרע.

(ד) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, למדנו בכל מקום שכתוב אר"ה, פוסל את הראשונים וכו' מהו כתוב למעלה בפרשת בראשית ונהר יוצא מעדן וגו', שפירושו, שנהר הזה הוא יסוד, נמשך ויוצא מעדן, שהוא חכמה, ונכנס בהגן שהיא מלכות, ומשקה אותו משקוי של מעלה, ועושה לו נחת רוח, ועושה פירות ומגדל זרעים ואז הוא נחת לכל, שזהו נחת להגן שיש לו פירות, והוא מביא נחת להנהר, להיותו עושה את הפירות. כמ"ש, כי בו שבת, היינו

(ו) מאן תיבה וכו': שואל מהו היא תיבה, ואומר, היא ארון הברית, שהיא המלכות

והקימותי את בריתי אתך וּבאת אל התיבה, וּכדין הוּה תיבה ארון הברית.

ז) תיבה וּנח, כִּלָּא כגוּוּנא דלְעילָא, וּבגין דהאי ברית לְעילָא הוּא עביד תולדות, כגוּוּנא דא וּנח, איהו עביד תולדות. וּבגיני כך אלה תולדות נח.

ח) נח איש צדיק, הכי הוּא וּדאי, כגוּוּנא דלְעילָא, וְעל דא אִישׁ וּצדיק יסוד עולם כתיב, וּארעא על דא אתקיימת, דהא איהו, עמודא דעלמא קיימא עדיה. ומאן איהו, דא צדיק, וּנח אקרי צדיק. לתתא. ט) וּרוא יִל דכלָא, אַת האלקים התהלך נח יִל דייקא, דלָא אתפרש מניה לְעלמין, יִל ולמהוי הוּא בארעא, כגוּוּנא דלְעילָא, איש צדיק, יסודא דעלמא, ברית שלום שלמא דעלמא, איש האדמה וּדאי, וְעל דא, וּנח מצא חן בעיני ה'.

י) תמים היה בדורותיו, מאי בדורותיו, וְאלין אינון דנפקו

מסורת הזהר

א) וּצדיק יסוד עולם: (משלי יוד) לעיל בראשית א' דף רפ"ז ציון ג' וש"נ. ב) אַת האלקים התהלך נח: לעיל דף א' ציון א' וש"נ. ג) וּנח מצא חן: (בראשית ו') ח"א נח: ח"ג קמד. ד) תמים היה בדורותיו: לעיל דף א' ציון א' וש"נ.

חלוּפי גרסאות א' גיָא אתך וגו' כ' גיָא וּכר עאל תיבה הוּה וּל"ג וּכדין. וּגיָא וּכר עייל אל התיבה כדין הוּה תיבה ארון הברית (אהיל) ג' גיָא דא תיבת נח. וּגיָא תיבת נח וּכלא. ד' גיָא וּכלא. ס' גיָא לִיג כגוּוּנא עד בניני כך. ו' גיָא נח לתתא. ז' גיָא כדא. וּגיָא בגין דכתיב אלה תולדות נח. ח' גיָא לִיג ועל דא. ט' גיָא צדיק. י' גיָא דהוּה. יא' גיָא דא. יב' גיָא לִיג דייקא דלָא אתפרש מניה לְעלמין. יג' גיָא למהוי יד' גיָא ועל דא כתיב. טו' גיָא אלא אלין. וּגיָא אלא אינון וּל"ג אלין.

נח וּחבה

הסולם

מאמר

וּצדיק יסוד עולם, אשר הארץ, שהיא המלכות מתקיים עליו, שהרי הוּא העמוד, שהעולם שהיא המלכות, עומד עליו, וע"כ נקרא יסוד עולם, ומי הוּא היסוד הזה, הוּא צדיק, וּנח הוּא צדיק למטה, כגשמות, וע"כ אומר עליו הכתוב נח איש צדיק, ללמדנו שהעולם מתקיים עליו.

ט) וּרוא דכלָא וּכו': ; והסוד של כל זה הוּא, אַת האלקים התהלך נח, הוּא בדיוק ללמדנו שלא נפרש ממנו לעולם, היינו שלא נפרש מהמלכות לעולם, והוּא זכה להיות בארץ איש צדיק, כעין שלמעלה, שהוּא יסוד העולם, ברית שלום ושלום העולם, והוּא וּדאי איש האדמה, דהיינו בעלה דאדמה כנ"ל. ועל כן כתוב וּנח מצא חן בעיני ה'.

י) תמים היה וּכו': שואל בהכתוב, תמים היה בדורותיו מהו בדורותיו.

וּאומר, שהם הדורות היוצאים ממנו, שהוּא משלימם כולם בצדקו, וגם הוּא עצמו נשלם

אחר שקבלה היסוד לחובה, הנקרא ברית, וּנח והתבה למטה היו כן כמו יסוד והמלכות של מעלה והראיה, כי בנח כתוב בו ברית, שכתוב והקימותי את בריתי אתך וגו', וּכל עוד שלא נתקיים בו הברית, לא בא אל התבה, שהרי כתוב, והקימותי את בריתי אתך וּבאת אל התבה, כי או נעשית התבה ארון הברית, כלומר, אחר שקבלה לתוכה את נח הצדיק, שהיא ברית, הרי נעשית לארון הברית.

ז) תיבה וּנח וּכו': תיבה וּנח, הם לגמרי כעין מלכות וברית שלמעלה, ומתוך שהברית הזו של מעלה, הוּא עושה תולדות, כמו כן גם נח עושה תולדות, ולפיכך כתוב, אלה תולדות נח, דהיינו ללמדנו, שהוּא עושה תולדות של קיימא, כמו הברית של מעלה, שהוּא יסוד דאצילות, מטעם שזכה לברית קדש, ויסוד דאצילות הנקרא ברית, שורה עליו.

ח) נח איש וּכו': נח איש צדיק, וּדאי כן הוּא כמו יסוד שלמעלה, וע"כ כתוב (דפו"י דף גיט ע"ב)

מִנִּיהַ, הוּא אֲשֵׁלִים לְכַלְהוּ, וְהוּא הוּוּה שְׁלִים מְכַלְהוּ, תְּמִים הִיּהוּ, דְּאֲתִיִּלִּיד מֵהוּל, הַ דְּכֹתִיב הַתְּהֵלֶךְ לְפָנָי וְהִיּה תְּמִים. בְּדוּרוֹתָיו, וְלֹא בְּדָרִין דְּעֵלְמָא, דְּהַא מִנִּיהַ יִ נְפִקוּ תּוֹלְדוֹת בְּעֵלְמָא.

י(א) ת"ח, נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא, למהוי בתיבה בחבורא חד, ולמיעל בה. ועד לא אתחברו כחדא, לא הוה עלמא כדקא יאות, לבתר מה כתיב * ומאלה נפצה כל הארץ, מהו נפצה, כמה דאת אמר י ומשם יפרד, דמתמן אשתכח פרודא, ואתבררו תולדות לכל סטרין.

יב) וכלא חד, י כדוגמא חדא בגיני כך, אלה תולדות נח, ו אלה ודאי, י דהא יסודא דעלמא איהו, דעביד * תולדות, י לקיימא בארעא. אתא ר' אבא ונשקיה, אמר ה' אריא בחיליה י טינרא י נקיב ותבר. י כך ד' הוא ודאי. ות"ח, י משיעורא דתיבותא, אוף נמי הכי הוא.

מסורת הזהר

א) ומאלה נפצה כל הארץ: (בראשית ט') ח"א עב. ד"ח רות פ"ג טב שר ב) ומשם יפרד: לעיל בראשית א' דף רי"ב ציון ה' וש"נ.

דרך אמת

ח) רכי אנה קרא לך אלעזר אריה על גודל פעולתו שכתוף שכלו נוקב ומשכר סלעים דגכים חוקים כאלו מוילא פנינים לאורה, ב) שיעור המיכה שדי אדני יסוד מלכות תקוין ס"ד ח' א'.

חלופי גרסאות א ב"א וכתוב. ב ב"א מוסיף נפקו לעלמא. וניא ל"ג תולדות בעלמא. ג ב"א ועל דא. ד ב"א מתמן. ה ב"א ואתברכן. ו ב"א בדוגמא. ז ב"א אלא. ח ב"א דיהא. ט ב"א בארעא לקיימא. י ב"א אריה. יא ב"א טנרא. יב ב"א נקיב. יג ב"א הכי. יד ב"א מוסיף הוא. הוא ודאי.

נח ותיבה

הסולם

מאמר

יכולים להמצא בעולם הפירוד ולא ימחו כמו דור המבול.

יב) וכלא חד וכו': והכל אחד בדמיון אחד. כלומר, שהענפים למטה דומים לרשיהם שמלמעלה, ומשום זה, אוה"כ, אלה תולדות נח, אליה ודאי, הם תולדות ופסל את הראשונים, שלא נתקיימו בעולם (כנ"ל באות ד') כי יסוד העולם, שהוא נת, הוא העושה פירות להתקיים בעולם.

אתא ר' אבא וכו': בא רבי אבא ונשקו לרבי אלעזר. אמר האריה בכחו. נקב ושבר את האבן, כלומר שהיה סתום וקשה לו פירוש הכתובים הללו כמו אבן קשה. ורבי אלעזר הסיר הקושיות מהם. כן הוא ודאי, שכל הנאמר בנח ותבה למטה רמוז על שרשיהם שלמעלה באצילות, וכוא וראה אף מהשיעור של התבה שגם כן הוא כך. דהיינו שרומז על שיעור בנין המוחין שבהתבה של מעלה, שהיא מלכות, הנבנית על ידי יסוד דו"א, כי ג' שיעורים נאמרים בה, ארך ורוחב וקומה, שהם חב"ד. הארך, ה"ס חכמה. אבל היא

נשלם מכולם. כלומר שב' משמעות הן בהכתוב תמים היה בדורותיו, א) שתמימותו השלימה כל הדורות היוצאים ממנו. ב) שהוא נעשה תמים בזכות כל הדורות היוצאים ממנו. פירוש אחר. תמים היה, פירושו, שנולד מהול, כמו שכתוב התהלך לפני והיה תמים, שהכונה היא שם על המילה. בדורותיו, שמשמע, ולא בדורות העולם, הוא משום שממנו יצאו. כלומר, אע"פ שכונת הכתוב הוא, שהוא תמים בכל דורות העולם, מ"מ אומר בדורותיו, כי כל דורות העולם דורותיו הם, כי ממנו יוצאים.

י(א) ת"ח נח וכו': בוא וראה, ראוי היה נח מיום שנברא העולם. להיות בחיבור אחד עם התבה ולאכנס בה. וכל עוד שלא נתחברו כאחד, לא היה העולם על היכנו כראוי. אחר זה מה כתוב, ומאלה נפצה הארץ. מהו נפצה, הוא כמו שאתה אומר ומשם יפרד, דהיינו בדומה לתבה עלאה שה"ס הגן, כי משם והלאה נמצא הפירוד, ונפוצו התולדות לכל הרוחות. דהיינו אחר שיצאו ונתקנו בהתבה. (דפו"י דף גיט ע"ב * טו ע"א)

תוספתא

יג) למה * נח א נח תרי זמני, אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תרין רוחין, רוחא חד בעלמא דין, ורוחא חד בעלמא דאתי נ והכי תשכח בכלהו נ צדיקי, ב משה משה, ג יעקב יעקב. ד אברהם אברהם. ה שמואל שמואל. שם שם. ור מיצחק דלא כתיב ביה, כמה דכתיב בהו, בגין דיצחק י בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא, נפקת נשמתיה דהות ביה בהאי עלמא, וכיון דאתמר י ביה ו באברהם ברוך מחיה המתים, תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי. ז בגין דא תשכח דלא ס ייחד קב"ה שמיא אלא על יצחק, בגין דאתחשב כמת, ועל דא רמו קרא ואמר י הן בקדושו לא יאמין וגו'.
 יד) ד"א אלה תולדות, בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני, תמים היה בדורותיו, אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום, כמו דרא דאברהם, ודרא דמשה ודרא דדוד. ד"א חמי מאי עבד בדרא דכלהו ס חייבים, ק"ו אלו היה בדרא דכלהו נ צדיקים ע"כ.

מסורת הזוהר

א) נח נח: לעיל דף א' ציון א' וש"נ. ב) משה משה: שמות ג'. ג) יעקב יעקב: בראשית מו. ד) אברהם אברהם: בראשית ככ. ה) שמואל שמואל: שמואל א', ג'. ו) יצוב ז'.
 חלופי גרסאות א' נ"א ל"ג נח ב' נ"א וק"ו, ונ"א והכא ג' נ"א צדיק, ד' נ"א בשעת, ה' נ"א ליה ו' נ"א לאברהם ז' נ"א ובגין, ח' נ"א יחיד, ט' נ"א חייבין י' נ"א צדיקין.

נח ותיבה

הסולם

מאמר

שם שם ב"ם חוץ מיצחק, שלא כתוב בו ב"ם יצחק כמו שכתוב בהם, והוא משום, שבשעה שנקרב יצחק על המזבח יצאה נשמתו שהיתה בו בעוה"ז, וכיון שנאמר לו לאברהם ברוך מחיה המתים, דהיינו שנאמר לו, אל תשלח ירך אל הנער, אחר שכבר שלח ידו לשחטו, חזרה אליו רק נשמתו שבעולם הבא. וע"כ לא נקרא יצחק יצחק, ומשום זה תמצא, שלא יחד הקב"ה את שמו, על צדיק בחייה, אלא על יצחק, משום שנחשב כמת. כי לא היה לו נשמה מעוה"ז אלא מעוה"ב, כמו שיש לנפטרם מעוה"ז, וע"כ רמו הכתוב ואמר, הן בקדושו לא יאמין וגומר. כי אינו מיחד שמו על הצדיק בחייו.

היא נמשך מבינה שנעשית לחכמה, שספירותיה בסוד מאות וע"כ הג"ר שמקבלת התבה ה"ס שלש מאות אמה ארך התבה, דהיינו כתיב שכל אחת מאה, הר"ח, ה"ס בינה מבחינת החסדים שבה, והם מאירים בכל ה' ספירותיה כח"ב תו"מ, ומתוך שחסדים הם, נבחנת כל ספירה רק לעשרה, וה"ס חמשים אמה רחבה. הקומה, ה"ס דעת, שהיא התכללות חכמה וחסדים יחדיו, כדוגמת הקומה המדומית שהיא התכללות וגידול של הארך ורחב יחדיו, ונמשכת אל התבה מן הז"א שספירותיו בסוד עשירות, ומאירה בג"ר שלה כח"ב, כמו הארך, וע"כ אומה"כ, ושלשים אמה קומתה. הרי ששיעורי בנין התבה על ידי נח, הם כשיעורי בנין המלכות על ידי יסוד דו"א.

תוספתא

יד) ד"א אלה תולדות וכו': פירוש אחר על מה שכתוב נח נח. שמשום שהיה צדיק שבח אותו ב' פעמים, שקראו נח נח. תמים היה בדורותיו, אבל אם היה בדורות אחרים, כמו דור של אברהם ודור של משה ודור של דוד לא היה נחשב לכלום. פירוש אחר, ראה מה שעשה כדור שכולם רשעים, מכל שכן אם היה כדור שכולם צדיקים, מה היה עושה. (עד כאן התוספתא)

יג) למה נח תרי וכו': שואל למה כתוב ב' פעמים נח. ואמר אלא כל צדיק וצדיק שבעולם יש לו ב' רוחות, אחד הוא בעוה"ז, ואחד בעוה"ב, וכן תמצא בכל הצדיקים שקראם הקב"ה משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, דהיינו (דפו"י דף ס' ע"א)

טו) ר' אלעזר פתח, * לכו חזו מפעלות ה' ה' (ה) אשר שם שמות בארץ, י' האי קרא, י' הא אתמר ואוקמוה, אבל לכו חזו, ימאי חזו כד"א י' חזות קשה הוגד לי, י' בעובדוי, דקב"ה י' עביד, אתגלי י' נבואה י' עלאה לבני נשא. אשר שם שמות, י' שמות ודאי, דהא י' שמא גרים לכלא.

טז) כתיב י' ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו', אמאי י' הכא לאמר, י' ואמאי זה, י' אלא לאמר, דא אתתא, זה, י' דא צדיק, י' כתיב הכא זה י' ינחמנו, וכתיב התם י' זה ה' קוינו לו. זכאין אינון צדיקא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא, למהוי י' בשמיה רשימין, ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות.

יז) כתיב י' ויקרא את שמו נח, וכתיב י' ויקרא שמו יעקב.

דרך אמת

(ה) לעיל כ"ח ב.

מסורת הוהר

א) לכו חזו מפעלות ה' : (תהלים מ"ו) ח"א נח : קנו : ח"ב ה. רכג. ז"ח בראשית י"ב ט"א שד שכ. שה"ש ע"ג טא שכו. ב) חזות קשה הוגד לי : (ישעיה כ"א) ח"א נח : ג) ויקרא את שמו נח : (בראשית ה') ח"א נח. ת"ז תק' ע' קלח : ד) זה ה' קוינו לו : (ישעיה כ"ה) ח"א נח. קטו. קלה. רכה. ח"ב לח : נה : סא. רלו : ה) ויקרא שמו יעקב : (בראשית כ"ה) ח"א נח. קלה. רלד :

חלופי גרסאות א' נ"א אלקים. ב' נ"א ליג האי קרא הא אתמר ואוקמיה אבל. ג' נ"א ליג הא. ד' נ"א ליג מאי חזו, ה' נ"א בעובדוי דעביד קב"ה. ו' נ"א ליג עביר. ז' נ"א מוסיף נבואה קדישא. אה"ל כתב עיין לעיל דף נ"ח ע"ב מ"ש בזה. ח' נ"א עלאה. ט' נ"א שמות בארץ. י' נ"א שמיה, י"א נ"א כתיב הכא. י"ב נ"א כתיב וליג הכא. י"ג נ"א ואמאי כתיב. י"ד נ"א אלא רמו קרא ליה נח. וליג לאמר דא אתתא זה דא צדיק. י"ה נ"א ליג דא. ט"ו נ"א מוסיף רמו [נ"א כמו] דקב"ה קרא ליה נח נייחא דארעא לאמר מאי לאמר אלא אתר דא קרא ליה נח ומאן [נ"א ומאי] איהו ארעא קדישא לאמר [ואמר] זה ינחמנו [ממעשנו וגו'] עכד ליה קב"ה לתתא כנוונא עלאה. ונ"א זה דא צדיק וכן נח [לאמר נח] דא צדיק לאמר [דא] נוקבא בנין דלא מתפרשן [נ"א מתפרשא] דא מן דא אמר ר' יצחק לאמר דא ארעא קדישא. (וזה אמת) ט"ז נ"א ליג ינחמנו. י"ח נ"א רשימין בשמיה. י"ט נ"א ליג ויקרא את שמו נח וכתיב.

מאמר

הסולם

לכו חזו מפעלות

טו) ר"א פתח וכו' : ר"א פתח הבנת הכ' אלה חולדות נח עם הכתוב. לכו חזו מפעלות ה' וגו' ושאל לכו חזו, מהו חזו, ואומר, שהוא כמש"ה חזות קשה הוגד לי, כי על ידי המעשים שהקב"ה עושה מתגלה הנבואה לבני אדם, וכשהנבואה נגלית ע"י הקדם של מעשים קשים היא נקראת חזות קשה או חיון. אשר שם שמות, שמות ודאי כי השם הוא הגורם לכל. כלומר ע"כ ודאי הוא שיש לבדוק בהשם של הדבר, כי הקב"ה משים בפי בני אדם לקרא שמות בארץ, ושיעור הכתוב הוא לכו והסתכלו במפעלות ה' באמצעות השמות שניתנו להפעלות בהארץ, ע"י בני אדם, כי הקב"ה שם בפיהם השמות בנבואה, ע"י הקדם של מעשים.

טז) כתיב ויקרא וכו' : שואל, למה כתוב כאן, לאמר ולמה כתוב, זה, ואומר, אלא (דפו"י דף ס"י ע"א)

למה

אמאי לא כתיב ל את, אלא התם דרגא ב אחרא, והכא דרגא א אחרא, ד כדכתיב ו ואראה את ה' ו אראה ו ה' לא כתיב, אלא את ה', אוף הכא ז בנח, ויקרא את שמו נח, ויקרא שמו יעקב דרגא די ליה, קביה ממש, קרא ליה י יעקב, אבל הכא י את, לאתכללא ב, שכינתא.

יח) אלה תולדות נח י וגו', ר' יהודה פתח ב טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט. טוב איש דא קב"ה, דאקרי טוב י כמה דכתיב ז טוב ה' לכל, י וכתוב ד ה' איש מלחמה, להאי כל חונן ומלוה, לאתר דלית ליה מדי ליה, ו והוא אתר מניה מ אתון. יכלכל דבריו במשפט, דהא ההוא דבר לא אתון, אלא במשפט, כד"א ה צדק ומשפט מכוון כסאך.

מסורת הזהר

א) ואראה את ה': (ישעיה ו') ח"א נה. רלו. רמו. ח"ב פא: פב. קמו: תק"ח קיב טב שטב ב) מוב איש חונן ומלוה: תהלים קי"ב ג) מוב ה' לכל: (תהלים קמ"ה) ח"א סב: ח"ב יא: קכח: קעו: ח"ג טז. קי: ת"ז תק' ס"ט קסו: ז"ח בראשית ז' טד שיה. לך לך כ"ו טב שטו. וישב. כח טא שמה. חקת נא טג שכו. רות פ"ה טא שנב. ד) ה' איש מלחמה: (שמות ט"ו) ח"א רלו: ח"ב יא: נה: נו. צד: ח"ג מח. מט. קעד. קצו: רכג. רכי. רעו. רעה. ת"ז תק' י"ט תק' כ"ב תק' מ"ט תק"ח צ"ד טא שד. טד שלב. קיו טא שח. ה) צדק ומשפט מכוון כסאך: (תהלים פ"ט) ח"א ריב: רמא: ח"ב קכב. ח"ג נט: עג: פה: רפו. רצא:

חלופי גרסאות ל נ"א הכי את. ז נ"א חרא. ג נ"א אחרא. ד נ"א אח כמד"א ואראה את ה'. ונ"א את כריא ואראה את אדני. ו נ"א אדני. ו נ"א אדני. ז נ"א ל"ג בנח ויקרא את שמו נח. ח נ"א ל"ג ויקרא שמו. ט נ"א מוסיף שמה. י נ"א מוסיף את דרגא אחרא לתתא. יא נ"א מוסיף שכינתא דהיא דרגא אחרא לתתא. ונ"א לאתכללא דרגא אחרא לתתא ול"ג שכינתא (אה"ל). יב נ"א ל"ג וגו' יג נ"א ל"ג כסה. יד נ"א ל"ג וכתוב ה' איש מלחמה. ונ"א ל"ג גם להאי כל טו והוא מ"ה אתון. טז נ"א מוסיף אתון כלא.

מאמר הסולם טוב איש חונן ומלוה

ומלוה אל כל הזה. שהוא יסוד, כי הויה שהוא ז"א משפיע ומלוה שפע המוחין להיסוד, בשביל המקום, שאין לו משלו, שהיא הנוקבא, כי מקום זה. שהיא הנוקבא, ניוון ממנו, מן היסוד, יכלכל דבריו במשפט, כי דבר ההוא, שהיא הנוקבא, אינו ניוון אלא במשפט. שהם המוחין דהארת החכמה, (כנ"ל בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד) כמו שאתה אומר, צדק ומשפט מכוון כסאך. הרי שהצדק שהיא הנוקבא ניוונת מהמשפט. וסוד ההלואה שאומר, ה"ס אמא אוזיפת לברתא מאנהא, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף כ' ד"ה וזה אמרו) כי הנוקבא אין לה כלום מבחינת עצמה לקבל המוחין, אלא שואלת אותם מאמא עש"ת. והיא מקבלת ע"י ז"א, כנודע. ושיעור הכתוב, טוב איש, היינו הקב"ה, חונן ומלוה השפע להיסוד בשביל הנוקבא, שבזה יכלכל דבריו. שהיא הנוקבא, במשפט, היינו במוחין הגדולים הנקראים משפט.

למה לא כתוב את ביעקב כמו בנח. אלא שם מדרגה אחרת וכאן מדרגה אחרת, כמ"ש ואראה את ה', ואראה ה' לא כתוב אלא את ה', הרי שהמלה א"ת הוא בדיוק, אף כאן בנח כתוב ויקרא את שמו נח, כי ויקרא שמו יעקב, המדרגה שלו הוא הקב"ה ממש, וע"כ לא כתוב שם את, אבל כאן בנח שכתוב את, את, הוא לכלול עמו השכינה. כלומר, השכינה, שהיא הנוקבא, היא נקראת את, וע"כ יעקב שמדרגתו הוא מרכבה להקב"ה בלבדו לא כתוב בו את, אבל בנח, שה"ס צדיק המחובר תמיד עם השכינה כנ"ל, ע"כ כתוב בו את, שהיא השכינה הכלולה עם נח.

מאמר רבי יהודה

יח) אלה תולדות וכו': ר"י פתח טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט. טוב איש, זה הקב"ה הנקרא טוב, כמ"ש מוב ה' לכל, וכתוב ה' איש מלחמה, והוא חונן (דמ"ד דף ס' ע"א)

(יט) ד"א טוב איש, דא צדיק, ה' דכתיב " אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. ר' יוסי אמר דא נח, דכתיב נח איש צדיק ר' יצחק אמר דא ג' שבחא דשבת, דביה פתח טוב, דכתיב ג' טוב להודות לה'.

(כ) רבי חייא אמר כלא חד וכלהו מלה חדא אמרו, ודא עביד תולדות בעלמא, תולדות דעלמא מאן אינון, אלן נשמתהון דצדיקיא דאינון איבא ד' דעובדוי דקב"ה.

(כא) ר' שמעון ה' אמר, בשעתא דקב"ה (ב) מתעטר בעטרוי, מתעטר מעילא ומתתא, ו' מעילא מאתר דעמיקא דכלא, מתעטר מתתא, במה, ג' בנשמתהון דצדיקיא, כדין אתוסף ה' חיים מעילא ומתתא, ואחכלל אתר מקדשא מכל סטרין, ובירא אתמליא, וימא אשתלים, וכדין ט' יהב לכלא.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) מתעטר בכמריו שהם מזמוריו יח' ויח' פלגים (א) אמרו צדיק כי טוב: לעיל בראשית א' דף רס"ז כמנינים מהרמ"ק שער מו' ס"י דף ס"ג. ציון א' וש"ג. (ב) טוב להודות לה': תהלים צ"ב.

חלופי גרסאות א' ג"א דכתיב ביה. ב ג"א ליג סוף הפסוק. ג ג"א שבחה. וניא דא שבת ול"ג שבחא. ד ג"א דעובדיהון. ה ג"א מוסיף אמר הכי הוא ודאי. ו ג"א מוסיף מתעטר מעילא. ז ג"א מנשמתיהון. ח ג"א חייך. ט ג"א אחיהיב.

טוב איש חונן ומלוה

הסולם

מאמר

העולם. ואומר, הם נשמות הצדיקים, שהם פרי מעשיו של הקב"ה.

(כא) ר"ש אמר וכו': רש"א בשעה שהקב"ה מתעטר בעטרו של, הוא מתעטר מלמעלה ומלמטה, מלמעלה הוא מהמקום העמוק מכל, שהוא או"א, ומתעטר מלמטה, במה, היינו מנשמות הצדיקים. אז נוסף חיים מלמעלה ומלמטה, ונכלל מקום המקדש מכל הצדדים, והבור נתמלא, והים נשלם, ואז נותן חיים לכל.

פירוש כי המוחין דנשמות הצדיקים יוצאין בסוד תלת נקודין חולם שורק חירק, כמו המוחין של ז"א. ונתבאר בהמוחין דז"א, שבישסו"ת יוצאים תחלה ב' נקודות חולם ושורק, בסוד מ"י אל"ה, שהם ב' קוין ימין ושמאל, והם במחלוקת ואינם יכולים להאיר עד שנעשה זווג על מסך דז"א שעלה שם בסוד מ"ן, ויוצאת עליו קוצת חסדים, שה"ס נקודת החירק וקו אמצעי ואז מכריע בין הקוין שה"ס מ"י אל"ה, ומתחברים בסוד השם

אלהים והוא כמ"ש בזהר אמור דף צט: וק' ע"א. ויעקב אתער, שה"ס קו אמצעי שיצא על מסך דחירק, וחמ"ל לברכהם: שהוא נקידת החולם

וקו

(יט) ד"א טוב וכו': פירוש אחר, טוב איש, זה צדיק שכתוב אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. הרי שהצדיק נקרא טוב. רבי יוסי אומר טוב איש זה נח, שכתוב נח איש צדיק. ושיעור הכתוב טוב איש היינו היסוד דז"א שנקרא צדיק או נח הצדיק. חונן ומלוה שפע המוחין להנוקבא. שבה יכלכל דבריו שהיא הנוקבא. במשפט, במוחין דגדלות.

רבי יצחק אומר וכו' רי"א טוב איש נאמר, בשבח השבת דהיינו במוחין דיום השבת שבו פתח הכי עם המלה טוב, שכתוב טוב להודות לה'. פירוש כי אור השבת ה"ס אור תכלית שמים וארץ המאיר בגמר התקון. כמ"ש בנוסח התפלה אתה קדשת וגו'. ולפיכך מטרם גמר התקון הוא מאיר רק בדרך הלואה, (כמ"ש בת"ז תקון י"ט ל"ח ע"א) לוו עלי ואני פורע. ע"ש. וע"כ אומר ר"י. טוב איש חונן ומלוה נאמר באורות השבת. הניתנים בהלואה.

(כ) ר' חייא וכו': ר"ח אמר, הכל אחד, וכולם דבר אחד אמרו, שזה עושה תולדות בעולם, דהיינו הצדיק, ושואל, מי הם תולדות (דפויו דף ס' ע"א)

כב) כתיב " שתי ב' מים מבורך ונוזלים מתוך בארך, ב' אמאי י בורך בקדמיתא, ולבתר בארך. דהא בור לא אקרי, אלא ריקניא דלא נביע, באר: מיין דנבעין, אלא כלא אתר חד הוא, י אלא אתר י דמסכני אחידן ביה, אקרי בור, דלית ליה מדיליה, אלא מה דיהבין בגויה, ומאן איהו י דלי"ת.

מסורת הזהר

א) שתי מים מבורך: (משלי ה') ח"א רלה. ח"ג ככר. רסו. הק"ח ק"ז טא שמח.

דרך אמת

ב) מקן ק"ד ב' ויהי ל"ב א'

חלופי גרסאות א' גיא מהו (אה"ל) ג גיא מוסיף הכא. ג גיא ליג אלא (אה"ל) ד גיא דמסכנחא. וניא ליג דמסכני אחידן ביה. ה גיא ד'

טוב איש חונן ומלזה

הסולם

מאמר

הצדיקים דהיינו במוחין דנקודת החירק היוצאים על מסך שלהם כנ"ל. וז"ש כד"ן אתוסף חיים מעילא ותתא, ואתכלל אתר מחדשא מכל סטריין ואז מתרבים החיים מכח החסדים שמלמעלה מנקודת החולם, ושמלמטה מנקודת החירק, ונכלל מקים המקדש, שהיא הנוקבא, מכל הצדדים, כי הנוקבא דו"א, שהיא כחינת מוחין דנקודת השורק וקי שמאל כנ"ל, שהיתה במחלוקת עם ז"א שה"ס קו ימין, נתפייסה עתה מכח שמוקפת מחסדים מב' הצדדים, מבחינת קו ימין ומבחינת קו אמצעי, כמ"ש בזהר אמר הנ"ל, דא מהאי סטרא ודא מהאי סטרא ולא יכלין הוקפוי לנפקא לבר, ע"ש, ואז ובירא אחמליא ויטא אשתלים, מבחינת החסדים שלה מכנה אותה בור, ומבחינת החכמה מכנה אותה ים, וע"כ אחר שהבור מתמלא בחסדים מתלבש החכמה שלה בחסדים והים נשלם, וכד"ן יהיב חיין לכלא ואז נותן חיים לכל, דהיינו שנותן מוחין לנשמות הצדיקים, כי אותו השיעור שנשמות הצדיקים גרמו להשתלם בז"א ונוקביה זוכים ב' גס הם כנ"ל.

מאמר שתי מים מבורך

כב) כתיב שתי וכו': כתוב שתי מים מבורך ונוזלים מתוך בארך, ושואל למה כתוב תחלה בורך ואח"כ בארך, שהרי לא נקרא בור אלא מקום ריקן שאינו נובע מים, ובור הוא מים הנובעים, ואינם דומים זה לזה, ומשיב אלא הכל מקום אחד הוא, ששניהם רומים על הנוקבא, אלא המקום שעניים נאחזים בו, כלומר כשאינה מחוברת עם ז"א בעלה והיא עניה, נקראת בור שאין לו משלו אלא מה שמכניסים בו, ומי הוא, הוא אות ד', דהיינו הנוקבא כפרודא מ"א שנקראת אז ד'.

ומי

וקו ימין, מתתקן בניסא אחרא, כד"ן אחידן ביה תרווייהו ביצחק, שהוא נקודת השורק וקו שמאל, דא מהאי סטרא ודא מהאי סטרא ולא יכלין הוקפוי לנפקא לבר, אלא שהוא מתלבש ונכלל בימין, עש"ה, וכיון שז"א גרם השלמת המוחין בישסו"ת זכה גם בעצמו באלו המוחין, כנ"ל בראשית א' דף רפ"ז ד"ה תלת) כיון דהלת נפקי מחו, חד בתלת קיימא ע"ש, ועד"ז ממש יוצאים המוחין בסוד נשמת הצדיקים, כי תחלה יוצאים בזו"ן ב' הנקודות חולם ושורק, שה"ס ב' קוין ימין ושמאל, אמר ז"א נתתקן בנקודת החולם וקו ימין, והנוקבא נתתקנת בנקודת השורק וקו שמאל, ואז הם במחלוקת ושניהם אינם מאירים בשלמות, עד שנשמות הצדיקים עולים אליהם למין, ויוצאת שם קומת חסדים על המסך שבנשמות הצדיקים, שה"ס נקודת החירק וקו האמצעי, ואז מתרבים החסדים ע"י קו האמצעי וע"י קו ימין, ומתבטלים הדינין שבנוקבא ומתחברת עם ז"א, ואותו שיעור השלמות שנשמות הצדיקים גרמו בזו"ן, זכו בו גם הם.

וזה אמרו בשעתא דכוב"ה מתעטר בעטרוי בשעה שז"א מתתקן בעטרותיו, דהיינו במוחין, מתעטר מעילא ומתתא, היא מתתקן מלמעלה ומלמטה, דהיינו במוחין דנקודת החולם מסוד קו הימין המקובל לו מלמעלה מאו"א, ובמוחין דנקודת החירק שה"ס קו האמצעי המקובל לו מלמטה מנשמות הצדיקים כנ"ל, וז"ש מעילא מאתרי רעמיקא דכלא מלמעלה, הוא מקבל ממקום העמוק מכל דהיינו מאו"א, שמהם המוחין דנקודת החולם, וקו ימין, מתעטר מתתא, במה, מנשמחודן דצדיקיא, ובמה מתתקן מלמטה, הוא בנשמות

(דפו"י דף ס' ע"א)

כג) **לכתר אתעביד באר**, י דאיהו נביע, י ומליא מכל סטרין, י ומאן איהו ה"א אתמליא מעילא, * ונביע ה) מתתא, אתמליא מעילא כמה דאמרן, ונביע י מתתא, מנשמתהון דצדיקיא.
 כד) **דבר אחר שתה מים מבורך**, דא דוד מלכא, דכתיב ביה * מי ישקני מים מבור בית י לחם. ונוזלים: דא אברהם. מתוך: דא יעקב, דאיהו באמצעיתא. בארך: דא יצחק, דאקרי באר מים חיים. הא בהאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה מאבהן, ודוד מלכא ה) אתחבר עמהון. ט)
 כה) **תיאובתא דנוקבא**, לגבי דכורא, לאו איהו, אלא כד עייז רוחא בה, י ואשדת י"א מייא לקבלא, מיינ עלאין דכורין, כך כנסת ישראל, לא אתערת תיאובתא לגבי קב"ה, אלא י"א ברוחא דצדיקיא דעאלין בגווה, וכדין י"א נביעין י"א מייא טו מגווה, לקבלא מיינ טו דדכורא וכלא י"א אתעביד תיאובתא חדא, י"א וצורורא חדא, וקשורא חדא, ודא הוא רעוא דכלא, י"א י וטיולא י) דמטייל קב"ה ה) בנשמתהון דצדיקיא.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) מי ישקני מים: (שמואל ב' כג) ז"ח רוח ע"ז טד שח. פ"ח סד שכה. ב) ומיולא דמטייל קב"ה: ח"ג לה: מד: (לאשתעשעא עם צדיקיא בני"ע) ח"א יוד: מ: עב. סב: צבו: ק. קלב: קלו: קעה: רלא: רמנ. ח"ב לו: מו. קל: קלו. קעב: קעה: קצו. ריב. רנט. ח"ג כב: מד: מט: נב: קנו: קעה. קצב. קצו: רס.

ה) שנוכע מלמטה אור מנשמות של זדיקים נמשכיהם הטובים פקודי רנט, ז) סרדס נשטר מהות והנהגה ולקמן סולדוס קליה ק"ו. ג) חרוגה קע"ב: ב' ולהין רמזי ז', ד) י' זי מי עיב עי' אי ע"ו זי ס"ד זי זכ' אי קי' אי קל"ו זי קע"ח אי ז' ס"ח. ה) לקמן קל"ז זי.

חלופי גרסאות א) נ"א ולבחר ז' נ"א דאיהו. ונ"א דאיהו מליא וליג נביע. ג נ"א דמליא. ונ"א ואתמליא ד נ"א מאן. ה) נ"א הי. ו נ"א ליג מתתא, ז נ"א לחם וגיז, ח נ"א דאתחבר, ט בריק ח"י מוסיף כאן בפנים הספר, אית מאן דיימר ונוזלים דא יצחק מתוך דא משה דאיהו באמצעיתא בארך דא אחרך דאתקרי באר מים חיים ודוד מלכא דאתחבר עמהון. ובשאר הפרוסים היא גליין נדטס בהצר. ובאה"ל כתב, כאן שייך הכתיבה הדקה הכתובה כתוך הרף, ואית מאן דיימא ונוזלים דא יצחק וגיז, י נ"א ואושדת י"א נ"א מיינ י"א נ"א ברוח. י"א נ"א מוסיף נביעין ונגדין מ"א (אה"ל). י"א נ"א מיינ, טו נ"א בנווה. טו נ"א דכורין, י"א נ"א עביד. י"א נ"א וצבורא חדא. י"א נ"א טיילא ונ"א וטיילא.

שחה מים מבורך

הסולם

מאמר

כג) **לכתר וכו'**: לאחר כך, דהיינו כשמזווגת עם ז"א, היא נעשית באר שהוא נובע ומתמלא מכל הצדדים, דהיינו שמתמלא מכו ימין מז"א ומכו אמצעי מנשמות הצדיקים, (כנ"ל בדבור הסמוך). ומי הוא, הוא ה', דהיינו כשהוא בזווג עם ז"א שנקראת אז ה'. שנתמלא מלמעלה ונובע מלמטה, מתמלאת מלמעלה כמו שאמרנו, (לעיל בדבור הסמוך) דהיינו מ"א מסוד נקודת החולם, והיא נובעת מלמטה, היינו מנשמת הצדיקים. מסוד נקודת השדרק, כנ"ל.
 כד) **דבר אחר וכו'**: שתה מים מבורך זה דוד המלך, שכתוב בו מי ישקני (דטוי דף ס' ע"א * ט' ע"ב)

מים מבור בית לחם. ונוזלים, זה אברהם. כתוך, זה יעקב, שהוא באמצע, ומתוך פירושו מאמצע. בארך, זה יצחק, שנקרא באר מים חיים. הרי נמצא בכתוב הזה מרכבה הקדושה מהאבות, ודוד המלך מתחבר עמהם.
 כה) **תיאובתא וכו'**, תשוקת הנוקבא אל הדכר אינה, אלא כשהוא מכניס בה רוח, והיא מורה מיינ נוקבין לקראת מיינ דכורין העליונים, כך כנסת ישראל, דהיינו המלכות, אינה מעוררת חשקה אל חקב"ת, אלא על ידי רוחות הצדיקים הנכנסים בתוכה, בסוד מ"ן, ואז מים נובעים מתוכה, שהם אורות חסדים

כו) ת"ח, כל אינון תולדות דגנתא דעדן, לא נפקין מצדיק, אלא כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא, וללא גניזין בה, ולבתר מינה ^ה נפקין. אוף הכא נח איש צדיק, לא אפיק תולדות ^ה למפרי בעלמא, עד דעאל לתיבה, ואתכנש כלא בה, והווי גניזין בה, ולבתר ^ה מנה נפקו, למפרי בעלמא, ולא תקיימא בארעא, ואלמלא דנפקו מגו תיבה, לא אתקיימו בעלמא.

כז) וכלא כגוונא דלעילא, מגו תיבה נפקי לעילא, מגו תיבה נפקי לתתא, דא כגוונא דא ^ה והכא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא, דבגיני כך ^ה כתיב ונוזלים מתוך בארך. וכתיב ^ה ויולד נח שלשה בנים. כח) ^ה ותשחת הארץ לפני האלקים, אמר יהודה, כיון דכתיב ותשחת הארץ, אמאי לפני האלקים, אלא כיון ^ה דעבדו חוביהון באתגליא, לעיניהון דכלא, כדין לפני האלקים כתיב.

מסורת הזהר

א) ויולד נח שלשה בנים (בראשית ו') ח"א סב.
ז"ח בראשית כ"א טא ש:א. ב) ותשחת הארץ;
(בראשית ו') ח"א סא : ז"ח פ' נח כ"א טג שו.

דרך אמת

ה) להפסוק ולהכנסו בעולם.

חלופי גרסאות א) נ"א נפקי. ב) נ"א מינה. ג) נ"א הכא. ד) נ"א כתיב ותשחת וליג ונוזלים עד בנים. ונ"א כאן שייך ויולד נח ונ"א הנדסס לקמן כוף סיב א' אמר ר' [יהודה] חייא ונ"א ס נ"א דעבידו.

שמה מים מכורך

לתבה, והכל נתקבץ בתוכה, והיו גנוזים בתוכה זמן מסוים, ואח"כ יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התבה, לא היו מתקיימים בעולם.

כז) וכלא וכו': והכל נעשה כעין של מעלה, מתוך התבה, שהיא הנוקבא, יצאו למעלה, מתוך התבה, יצאו למטה, דהיינו מחבת נח, זה כמו זה, ועתה נתקיים העולם, ולא מקודם לכן. שמשום זה כתוב ונוזלים מתוך בארך, וכתוב ויולד נח שלשה בנים, פירוש, ונוזלים מתוך בארך, קאי על זוג צדיק ותבה העליונים, הבא בג' קוין הנקראים אברהם יצחק יעקב, כנ"ל, אשר ונוזלים, זה אברהם, מתוך, זה יעקב, בארך, זה יצחק, ועל דרך זה כתוב גם כאן, בנח ותבה, ויולד נח שלשה בנים, שגם הם סוד ג' קוין, שם, ה"ס קו ימין, חם ה"ס קו שמאל, יפת, ה"ס קו אמצעי, כי נח ותבה למטה דומים לגמרי לצדיק ותבה שלמעלה.

מאמר ותשחת הארץ

כח) ותשחת הארץ וכו': אמר ר' ^ה כיון דכתוב ותשחת הארץ למה כתוב, לפני האלקים, שהוא מוכן מאליו, וישיב, אלא כיון

שעשו

הסולם

מאמר

חסדים מבחינת נקודת החירק המאירים בה מכת נשמות הצדיקים כנ"ל. לקראת המים של הדכר, שהם האורות דקו ימין, עם מוחין דנקודת החולם כנ"ל, ובחינתה עצמה ה"ס נקודת השורק, כנ"ל, וכל ג' בחינות חש"ח הללו נעשה תשוקה אחת ואגודה אחת וקשר אחד, וזהו רצוי כלי, וזהו הטיוול שהקב"ה מטייל עם הצדיקים בגן עדן, וחושב ה' בחינות, הנעשים מג' הבחינות חלם שורק חירק, והם ה' בחינות מוחין הנקראים נ"ר נח"י, תיאובתא, הוא אור נפש, צרורא היא אור הרוח, קשורא, הוא אור הנשמה, רעוא דכלא, הוא אור החיה, טיוולא, דמטייל קב"ה בנשמתהון דצדיקא, היא אור היחידה.

כו) ת"ח כל אינון וכו' : בוא וראה כל אלו התולדות של ג"ע, שהיא הנוקבא דז"א, המלבשת לאזא עלאה, שנקראת או ג"ע, וחולרות שלה הם הנשמות, אינם יוצאים מהצדיק, היינו יסוד דז"א, אלא כשהוא נכנס בהתבה שהיא הנוקבא, בחיבור אחד, וכולם, כל ההולדות שמקבלת מהצדיק, גנוזים בה זמן מסוים, ואח"כ נולדים ויוצאים ממנה, אף כאן, נח איש צדיק לא הוציא תולדות לפרות בעולם, עד שנכנסו (דטויו דף ס' ע"ב)

(כט) ר' יוסי אמר, אנא אפכא אמרית, ותשחת הארץ לפני האלקים, בקדמיתא לפני האלקים, דלא הוּו עבדי באתגלייא, לפני האלקים עבדו, ולא לפני בני נשא, ולבסוף עבדו באתגלייא, ה' הה"ד ונתמלא הארץ חמס, דלא הוּו אתר בכל ארעא, דלא הוּו באתגלייא ובגין כך, בתרי גווני דאמר קרא.

(ל) אלה תולדות נח, ר' אבא אמר, מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה, כל בני עלמא דאתלידו לבתר, אקרון בני האדם, ולא לשבחא אקרון הכי, אלא כמאן דאמר, בני דהווא דעבר על פקודא דמריה.

(לא) כיון דאתא נח, אקרון ו בני עלמא על שמייה דנח, תולדות נח לשבחא. דקאים לון בעלמא, ולא תולדות דאדם, דאעבר לון מעלמא, וגרים מותא לכלהו.

(לב) אמר ליה ר' יוסי, אי הכי, הא כתיב לבתר. וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם, בני האדם כתיב, ולא כתיב בני נח, י אמר ליה, בגין דאדם י חטא י קמי מריה, טב, ליה דלא אברי, ולא יכתוב עליה האי קרא.

(לג) ו אלא כו ת"ח כתיב בן חכם ישמח אב, כד ברא י טב, כל בני עלמא, דכרין ליה לאבוי לטב, וכד איהו ביש, כלא דכרין ליה.

מסורת הזוהר

(א) ונתמלא הארץ חמס (בראשית ו) ח"א טו: ז"ח פ' נח כ"א טד שיג. יב) וירד ה' לראות: (בראשית י"א) ח"א עז: עה. ח"ב לג: ג' בן חכם ישמח אב (משלי יוד) ח"א כב: ח"ג עז: תק"ח קטו טב שלה שמב.

חלופי גרסאות ה' נ"א ליג מה"ד עד ובגין כך, ו נ"א ו"א. ו נ"א גוונין. ד נ"א הוה אמר. ונ"א אמר קרא ד"א אלה תולדות נח ופסל את הראשונים בגין ותשחת ר' אבא, (אה"ל) ה' נ"א מוסיף, ופסל את הראשונים בגין ותשחת (תרמ"ק) ו נ"א בניי דעלמא. ז נ"א שמא ה' נ"א דקיים ט' נ"א אדם. י נ"א ל"ג בני האדם כתוב. יא נ"א אדם, יב נ"א ליג אמר ליה. ונ"א מוסיף א"ל ר' אבא, יג נ"א דהטא. יד נ"א קמיה. טו נ"א א"ל ת"ח ולי"ג אלא. טז נ"א ת"ח פתח ואמר כתיב. יז נ"א מוסיף טב איהו.

ותשחת הארץ

הסולם

מאמר

בני העולם על שמו של נח, תולדות נח, והוא לשם שבח, כי נח קיים אותם בעולם, ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם, וגרם לכולם המות.

(לב) א"ל ר"י וכו': א"ל ר"י אם כן, הרי כתוב לאחר מכאן, וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. בני האדם כתוב ולא כתוב בני נח. אע"פ שהם באו מנח. אמר לו, הוא משום שאדם חטא לפני רבינו מיחס אותם הכתוב לבני אדם, מוטב לו שלא היה נכרא, ולא תכתוב עליו החזרה את הכתוב הזה.

(לג) אלא ת"ח וכו': אלא בוא וראה, כתוב בן חכם ישמח אב, אם הבן טוב, כל

בני

שעשו את חטאייהם בגלוי לעיני כל, כתוב אז לפני האלקים.

(כט) רבי יוסי וכו' ר"א, אני אומר להיפך. ותשחת הארץ לפני האלקים, מתחלה היה לפני האלקים, שפירושו, שלא חטאו בגלוי. כי לפני האלקים עשו מעשיהם ולא לפני בני אדם. ולבסוף עשו מעשיהם בגלוי, ובב' אופנים אומר הכתוב שחטאו. דהיינו בסתר ובגלוי.

(ל) אלה תולדות נח וכו' ר"א, מיום שאדם עבר על מצות רבונו, כל בני האדם שנולדו אחריו נקראים בני האדם, ולא לשם שבחו נקראים כן, אלא כמי שאומר, בניו של פלוני שעבר על מצות רבונו.

(לא) כיון דאתא וכו' כיון שבא נח, נקראים

(ופוסי דף ס' ע"ב)

לֵאבֹוֹי לְבִישׁ, אָדָם בְּגִין דַּחְטָא, וְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְמַרְיָה, כַּד אַתּוּ אִינוּן, דְּמַרְדּוּ בְּמַרְיָהוֹן, מַה כְּתִיב, אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם, בְּנוֹי, דָּאָדָם קְדַמָּא, דְּמַרְדּוּ בְּמַרְיָה, וְעֵבֶר עַל פְּקוּדֵיהָ.

ד(ד) וּבְגִינֵי כֶךְ, אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת נַח, אֱלֹהֵי וְלֹא קְדַמָּאֵי, אֱלֹהֵי דְנַפְקוּ בְּוַעֲלוּ גוֹ דְ תִיבָה בְּ וַאֲפִיקוּ תוֹלְדֵינָּן לְעַלְמִין, וְלֹא תוֹלְדוֹת בְּ אָדָם דְּנַפְקָא מִגְּנַתָּא דְעַדָּן, וְלֹא אֲפִיקָא לְוִן מִתְּמָן.

ד(ה) תִּיחַ, אֱלוּ אֲפִיקָא אָדָם תוֹלְדוֹת. בְּ מִגְּנַתָּא דְעַדָּן, לֹא יִשְׁתַּצּוֹן לְדַרְי דְרִין, וְלֹא אֲתַחֲשַׁךְ נְהוּרָא דְסִיְהֵרָא לְעַלְמִין, וּכְלֵהוּ הוּוּ קִימִין לְעַלְמִין, וַאֲפִילוּ מִלֵּאכִי יֵאֵל עֵלָאֵי, יֵבֵלָא יֵבֵלָא קִימִי קַמִּיָּהוּ, בְּנְהוּרָא יֵד וְזִיּוּא וְחַכְמַתָּא, כִּי כַדֵּא בְּצֵלָם אֱלֹקִים בְּרָא אוֹתוֹ, אֲבָל כִּיּוֹן (* דְּגֵרִים חֲטָאָה, וְנַפְקָא אִיהוּ בְּ מִגְּנַתָּא דְעַדָּן, וְעַבְדַּת תוֹלְדוֹת לְבָרֵי, לֹא אֲתַקִּימוּ בְּעַלְמָא, וְלֹא יֵבֵלָא הוּי כַדְקָא חֲזִי.

ד(ו) אִיר יֵבֵלָא חֲזַקִּיָּה, וְכִי הֵיךְ יִכְלִין לְמַעְבַּד תוֹלְדוֹת תְּמָן, דְּהָא אֱלֵמֵלָא לֹא בְּ אֲתַמְשִׁיךְ עֲלֵיהָ יֵצֵר הֵרַע וְחֲטָא, אֲתַקִּיָּים אִיהוּ בְּעַלְמָא בְּלַחֲדוּי, וְלֹא יֵעֲבִיד כֹּא תוֹלְדוֹת. כְּגוּוֹנָא דָא, אֱלֵמֵלָא דְחַבּוּ יִשְׂרָאֵל יֵבֵלָא בְּעַלְמָא, כִּי וַאֲמַשִּׁיכוּ עַלִּיהוּ יֵצֵר כַּד הֵרַע לֹא עַבְדוּ כֹּא תוֹלְדוֹת לְעַלְמִין, וְלֹא יִתּוֹן דְרִין כִּי אַחֲרָנִין לְעַלְמָא.

מסורת הזהר

א) בְּצֵלָם אֱלֹקִים בְּרָא אוֹתוֹ: (בְּרַאשִׁית א') ח"א רסד: ח"ב עה: ח"ג קיג. קכב: קנט. רכב: שז: שט. ז"ח בְּרַאשִׁית ה' טא שמד. יתרו ל"ח טב שמא.

חֲלוּפֵי גְרַסָּאוֹת אֵל בְּנֵי פְקוּדָא וְנֵי פְקוּדָא דְמַרְיָהוּ. כִּי בְנֵי דְנַפְקוּ מִנּוּ וְלִיג וְעֵאֲלוּ בּוּ, גִּבְרָא מְגוּ, דִּי בְנֵי תִיבּוּתָא. סִי בְנֵי לִיג וַאֲפִיקוּ תוֹלְדֵינָּן לְעַלְמִין, וְנֵי בְנֵי לְעַלְמָא. זִי בְנֵי מוּסִיף אֱלֹהֵי וְלֹא. חִי בְנֵי הָאָדָם. טִי בְנֵי מְנִיעַ, יֵבֵלָא דְאֲפִילוּ, וְנֵי וַאֲפִילוּ מִלֵּאכִת (דִּיק) וְלֹא בְנֵי לִיג עֵלָאֵי. יֵבֵלָא לִיג לֹא. יֵבֵלָא קִימִין וְנֵי אֵי קִימִי. יֵבֵלָא לִיג וְזִיּוּא וְחַכְמַתָּא. כִּי בְנֵי לִיג כְּדֵא בְּצֵלָם אֱלֹקִים בְּרָא אוֹתוֹ כִּי בְנֵי בְרָא אוֹתוֹ וְזִיּוּא וְחַכְמַתָּא. וְנֵי מְנִיעַ יֵבֵלָא חוּן. יֵבֵלָא יֵצַח (אֲהִ"ל) כִּי בְנֵי דִאֲתַמְשַׁךְ וְלִיג לֹא. כֹּא בְנֵי תוֹלְדֵינָּן. כִּי בְנֵי לִיג בְּעַלְמָא. כִּי בְנֵי וַאֲמַשִּׁיךְ. כִּי בְנֵי מוּסִיף הֵרַע וְחֲטָא (אֲהִ"ל) כִּי בְנֵי תוֹלְדֵינָּן לְעַלְמִין, כִּי בְנֵי בְּתַרְטִין לְעַלְמִין.

מאמר הסולם אלמלא חטא לא הוליד תולדות

בְּנֵי הָעוֹלָם מוֹכִירִים אֶת אֲבוּי לְטוֹב, וְאִם הֵבִין רַע, הִכְל מוֹכִירִים אֶת אֲבוּי לְרַע. אָדָם, מְשוּם שְׁחַטָּא וְעֵבֶר עַל מִצּוֹת רְבוּנָה, לִכְן כְּאֲשֶׁר בָּאוּ אֱלוּ שְׁמַרְדּוּ בְּרְבוּנָם, דְּהִינּוּ בּוֹנֵי מִגְּדֹל, מַה כְּתוּב עֲלֵיהֶם, אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם, בְּנֵי שֶׁל אָדָם הָרַאשׁוֹן, שְׁמַרְדּוּ בְּרְבוּנּוֹ וְעֵבֶר עַל מִצּוֹת. ל(ד) וּבְנִין כֶּךְ וְכוּי וּמְשוּם זֶה כְּתוּב אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת נַח, אֱלֹהֵי, נַחֲשִׁבִים תוֹלְדוֹת, וְלֹא הָרַאשׁוֹנִים, אֱלֹהֵי, שִׁיבְצָאוּ וּבָאוּ מִתּוֹךְ הַתְּבַהּ הֵם תוֹלְדוֹת, וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם, שִׁיבְצָאוּ מִגְּעַ וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָם מְשׁוּם, וְעַ"כְּ אִינָם בְּנֵי קִימָא.

מאמר אלמלא חטא לא הוליד תולדות
ל(ה) ת"ח וכו': בוא לראות אלו הוציא (דמויי דף סי ע"ב *) יא ע"א

17) א"ל אלמלא ה לא חטא אדם, לא עביד תולדות כגוונא דא, נ מסטרא דיצה"ר אבל עביד תולדות מסטרא ג דרוחא קדישא, דהשתא לא עביד תולדות, אללא מסטרא דיצה"ר, ובגין, דכל תולדות דבני נשא, כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין כך לית לון קיום, ו ואי אפשר לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב ה בהו.

18) אבל אלמלא לא חטא אדם, ולא אתתרך מגנתא דעדן, ו הוה עביד תולדות מסטרא ו דרוח קודשא ה דקדישין, ט כמלאכי עלאין קיימין לדרי דרין כגוונא י דלעילא, כיון דחטא ואוליד בנין לבר מגנתא י דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו, י אפילו לאשתרשא בעלמא י דא, עד דאתא נח י דאיהו צדיק, ועאל בתיבה, ומן תיבה נפקו כל דרין דעלמא, ה ומתמן אתבדרו טו לכל טו ארבע רוחי עלמא.

19) ו וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה. אמאי נשחתה, בגין כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר. ר' חייא פתח קרא ואמר, י וירא אלקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, ת"ת, בשעתא דבני נשא זכאן, ונטרי פקודי י דאורייתא, כדין ארעא אתתקפת, וכל

דרך אמת

ה ומשם נסונו.

מסורת הזהר

א) וירא אלקים את הארץ: (בראשית ו') ח"א סב. סח. ח"ג רמד. שח: ב) וירא אלקים את מעשיהם: יונה ג'.

חלושי גרסאות ה ניא ליג לא, כ ניא ליג מסטרא. נ ניא דרוח קודשא קדישין. ד ניא ואפשר לון בסטרא אחרא, וניא ואי אפשר לון בסטרא אחרא, ול"ג לאתקיימא עד בהו. ה ניא בהון, ו ניא ליג הוה. ז ניא דרוחא קדישא קדישין. ח ניא קדישין. ט ניא כמלאכין. י ניא מוסיף דלעילא הוה ולא אשתכח בהו יצה"ר, (אה"ל) וניא דלעילא ולא הוה אשתכח בהון [בהו] יצה"ר. יא ניא ליג דעדן, יב ניא לאשתרשא אפילו (אה"ל). יג ניא ליג דא. יד ניא ליג דאיהו צדיק. טו ניא ליג לכל. טז ניא ארבע ול"ג לכל. יז ברטויי כתב שייך לקמן ריש סיב. יח ניא אורייתא.

מאמר

הסילים

אלמלא חטא לא הוליד תולדות

היצה"ר אחר קבלת החורה, לא חיו עושים תולדות לעולם, ולא היו באים דורות אחרים בעולם. ועיקר טושייתו הוא, הרי כל עיקר כח הזווג בא רק מפאת היצר הרע (כמ"ש לעיל בזהר בראשית ב' דף קלא אות כ"ז) ובלי יצה"ר אין תולדות.

17) א"ל אלמלא וכו': אמר לו, אם לא חטא אדם לא היה מוליד תולדות, בדרך זה מצד היצר הרע, אלא שחיה עושה תולדות מצד רוח הקודש, כי עתה אינו עושה תולדות רק מצד היצה"ר ומשום שתולדות בני אדם כולם הם מצד היצה"ר, אין להם קיום משום זה, ואי אפשר להם להתקיים, כי הסטרא אחרא נתערב בהם.

18) אבל אלמלא וכו': אבל אם לא חטא אדם, ולא נגרש מגן עדן, היה עושה תולדות מצד רוח קודש הקדשים כמלאכים (דפו"י דף ט"א ע"א)

מאמר וירא אלקים את הארץ

19) וירא אלקים וכו': למה נשחתה וכי הארץ בת עונשין היא, ומשיב, משום כי השחית כל בשר את דרכו כמו שאמרו. ר"ח פתח קרא ואמר, וירא אלקים את מעשיהם וגו', בוא וראה בשעה שבני אדם הם צדיקים

(דפו"י דף ט"א ע"א)

חידו אשתכחת בה, מ"ט בגין דשכינתא שריא על ארעא, וכדין כל"א עלאי ותתאי בחדוה.

(מ) וכד בני נשא מחבלין ארחייהו, ולא נטרי פקודי אורייתא, וחטאן קמי ה מאריהון, וכדין כביכול דחיין לה לשכינתא, מעלמא י ואשתארת ארעא מחבלא, דהא שכינתא אתדחייא, ולא שריא עלה, וכדין אתחבלת, מ"ט אתחבלת, בגין דשריא רוחא אחרא ד עלה דמחבלא עלמא ו וע"ד אמרינן דישראל ו יהבי עוז לאלקים, דמקיימין עלמא, ה אלקים דא שכינתא, ו ואם ח"ו י אי ישראל ישתכחו חייבין, מה כתיב * רומה על י"ה השמים אלקים וגו' משום דרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם, כרו לפני י שוחה וגו'. כגוונא דדור המבול, דבגין י חמס י דהות ביניהון, ו הוה ביניהון שגאה ודבבו.

(מא) יכול אף טו ב דארעא י דישראל כן, והא תנינן, ג ארעא דישראל לא שריא עלה רוחא אחרא, ולא ממנא אחרא, בר קב"ה בלחודוי. י"ה ת"ח, י"ט דארעא דישראל הכי הוא, דלא ב שריא כ"ה עלה ממנא ולא שליחא אחרא, בר קב"ה בלחודוי. אבל שעתא חדא שריא כ"ה עלה, כ"ה לחבלא בני נשא, מנלן מדוד, דכתיב י וירא דוד את מלאך כ"ה י וחרבו שלופה כ"ה בידו נטויה על ירושלים, וכדין אתחבלת ארעא.

מסורת הזהר

(א) רומה על השמים: (תהלים ג"ז.) ח"א. ג"ה: סח: קג. ח"ב פג. ח"ג פה: ב) ארעא דישראל, ח"א נו: סח: עח. פג: פד: קה: קיד. קכח. קעז: רמ. רג: ח"ב לג. עט. קל: קלו. קח: קמא. : קנא: קנב. קנז. רט. ח"ג יוד. עב: ג) ארעא דישראל-קב"ה בלחודוי: ח"א פד: קח: ח"ב לג. קל: קח: רט. (ד) וירא דוד את מלאך ה': (ד"ה א' כא) ח"ב יט:

חלופי גרסאות א גיא מריהון. ב גיא כדין. ג ג"א ואשתאר. ד ג"א עליה. ה בריק ומי ליג מכאן עד שגאה ודבבו ודפוס ז' הוא בסוגריים. ו ג"א הם וליג יבין. ז ג"א דמקיים ח ג"א ואלקים. ט ג"א ואי ח"ו ישראל. י ג"א ל"ג אי. יא ג"א שמים. יב ג"א נפלו בתוכה סלה וליג וגו' יג ג"א החמס. ונ"א החמס דהוה ביניהון שגאה ודבבו. יד ג"א דהוה טו ג"א והוה. טז ג"א בארץ ישראל. יז ג"א מוסיף דישראל דאסתלקת שכינתא. יח ג"א והכי הוא דארעא דישראל דלא שלטא עלה ממנא ולא שליחא וליג ח"ח. יט ג"א בארעא. כ ג"א שליט כ"ה ג"א עליה. כ"ג ג"א ל"ג עליה. כ"ד ג"א לקטלא. כ"ה ג"א ח"ו וגו' כ"ז ג"א בידו וגו' וליג נטויה על ירושלים.

מאמר

הסולם

מאמר

וע"ד אמרינן, עד שגאה ודבבו ל"ג בדפוסים הראשונים. ונראה שהוא גליון.

(מא) יכול אף וכו': יכול שאפילו בארץ ישראל הוא כן, שגם עליה שורה רוח אחרי. והרי

למדנו ארץ ישראל אינה שורה עליה לא רוח אחרי ולא ממונה אחר זולת הקב"ה בלבדו. וא"כ למה נשחתה ארץ ישראל. ומשיב, בוא וראה כי ארץ ישראל, כן הוא שממונה אינה שורה עליה ולא שליח אחר חוץ מהקב"ה בלבדו, אבל שעה אחת יוכל המהכל לשרות עליה לחבל בני אדם, מאין לנו זה, מדוד, שכתוב. וירא את

צדיקים, ושומרים מצות התורה אז הארץ מתחזקת וכל חדוה נמצאת בה, מהו הטעם, משום שהשכינה שורה על הארץ ואז העליונים והתחתונים כולם הם בחדוה.

(מ) וכד בני וכו': וכשבני אדם משחיתים דרכם ואינם שומרים מצות התורה, וחוטאים לפני רבונם, אז כביכול, דוחים את השכינה מהעולם, והארץ נשארת נשחתה, שהרי השכינה נדחה ממנה ואינה שורה עליה, ואז נשחתת. מהו הטעם שנשחתת, הוא משום שרוח אחר שורה עליה המשחית העולם. מן (דטויי דף ס"א ע"א)

מב) א"ר אלעזר, אפי' בההיא שעתא, קב"ה הוה, כתיב הכא מלאך ה' וכתוב התם המלאך הגואל אותי, וכתוב ב' ויסע מלאך האלקים, הן לטב ג' והן לביש, קב"ה ד שליט עליה, לטב: בגין דלא ס' אתמסרא תחות ו שאר ממנן, וכל דיירי ו עלמא (ה) ס' יכספון מן עובדייהו. לביש בגין דלא ס' יחדון אינון לשלטאה עליה.

מג) ואי תימא והא כתיב ג' כי ראתה גוים באו מקדשה, וחריבו ביתא, ואי יא לאו יכ' שלטין אינון ממנן, לא אתחרב י' מקדשא, ת"ח כתיב ד' כי אתה עשית, וכתוב עשה ה' את אשר זמם.

מד) י' ת"ח, כתיב וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי, כמה דאתמר. הכי טו נמי ה' וירא אלקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, דהא כדן ארעא קראת לעילא, ס' וסלקא בסליקו עלאה, ומקשטא אנפאה, כנוקבא דמקשטא לגבי דכורא, הכי נמי ארעא, י' דהא י' גדילת בנין זכאין למלכא.

מה) י' והכא דלא תבו דרא דטופנא, מה כתיב, ג' וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה כ' וגו', כאתתא דאסתאבת ואסתירת אנפאה

דרך אמת

מסורת הזהר

(ה) יניטו ממעטיהס.

א) המלאך הגואל אותי (בראשית מ"ח). ח"א רכח: רכט. רל. רלב. ח"ב קטז: ח"ג צה: קפז: רע. תק"ח ק"א טב של. קי"ב טא שכב. ב) ויסע מלאך: (שמות י"ד) ח"ב ג. נא: גב. קטז: ח"ג כה. קכה. קז: רטו. רסט: ת"ז תק' ה' בהשמטות קמ"ב ז"ח שה"ש ע"ג. טא שטו. ג) כי ראתה גוים: איכה א'. ד) כי אתה עשית: איכה ב'. ה) וירא אלקים את מעשיהם: לעיל דף י"ד ציון ב' ושיג.

חלופי גרסאות א' ג"א ואפ"י ג' ג"א ל"ג ה' ג' ג"א הן. ד ג"א שלטא עלאה. ה ג"א אתמסרת. ו ג"א דשאר ול"ג דלא אתמסרא תחות. ז ג"א ארעא, ה ג"א יכספון, ט ג"א יחדון, י ג"א תימא לא. יא ג"א לא. יב ג"א ישלטון. יג ג"א בי מקדשא, יד ג"א ותא חזי טו ג"א מוסיף נמי לטב (אה"ל) טו ג"א ל"ג וסלקא בסליקו עלאה. ונ"א וסלקת ז' ג"א ל"ג דהא ער מה כתיב. יח ג"א גדלה ונ"א גדולת. יט ג"א מתחיל וירא ול"ג והכא ער מה כתיב. כ ג"א ובניכ וירא. כ"א ג"א ל"ג וגו'.

מאמר

הסילם

וירא אלקים את הארץ

את מלאך ה' עומד, וחברו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ואז נשחתה הארץ.

מב) א"ר ארעזר וכו': אפילו בשעה ההיא, שראה מלאך ה' עומד, היה זה הקב"ה, ויליף גזרה שוה, כאן כתוב מלאך ה', ושם כתוב המלאך הגואל אותי, וכתוב ויסע מלאך האלקים. מה שם הוא הקב"ה, אף כאן הוא הקב"ה. ובין לטיב ובין לרע שולט עליה הקב"ה: לטוב, משום שא"י לא נמסרה תחת שום ממונה ואין מי שיטיב לה רק הקב"ה בלבד, וכל דרי עולם יבושו ממעשיהם, להיותם תחת ממונים. לרע, שולט עליה רק הקב"ה, כדי שלא ישמחו אז הממונים לשלוט עליה.

מג) ואי תימא וכו' ואם תאמר, הרי כתוב, כי ראתה גוים באו מקדשה, והחריבו

הבית, שמשמע, שאם הממונים לא היו שולטים לא היה נחרב הבית. בוא וראה, שכתוב, כי אתה עשית, וכתוב עשה ה' אשר זמם, הרי שנעשה ע"י הקב"ה עצמו ולא ע"י ממונים. מד) ת"ח כתיב וכו': בוא וראה, כתוב וירא אלקים את הארץ, כמו שכתב נאמר (לעיל אות ל"ט). נשחתה ודאי, כמו שכתב נאמר (לעיל אות ל"ט). מדרכם הרעה, כי אז קוראת הארץ למעלה, אל ז"א, ועולה במעלה עליונה, ומיפה פניה כמו נקבה המיפה את עצמה בפני הזכר, כן הארץ, כי בניס צדיקים גדלה להמלך, לז"א.

מה) והכא דלא וכו': וכאן, שלא שבו דור המבול, מה כתוב, וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה וגו', כאשה שנמטאה ומסתרת פניה

(דפו"י דף ס"א ע"א)

מבעלה

ח מבעלה, ובזמנא דאסגיאו חובי בני נשא באתגליא, ארעא ב שויתא אנפאה, כנוקבא דלית ב לה כסופא מכלא, כד"א * והארץ חנפה תחת ד יושביה, ועל דא פ וירא כי נשחתה ודאי, מ"ט בגין כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

(מו) ב ר' אלעזר אזל לגביה, דר' יוסי ב"ר שמעון בן לקוניא חמוי, כיון דחמא ליה, ואתקין ז ליה ב) ח תופסיתא ב) דקומרא, במטון ג) דקולפא, פ ויתיבו. א"ל חמוי, אפשר דשמעת מאבוך, האי דכתיב ב עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם.

(מז) ח א"ל הא אוקמוה חבריא, בצע אמרתו י דבוע ה) פורפירא דיליה, אשר צוה מימי קדם, י"א דהא פורפירא פקיד ב ליה מאינון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב בי מקדשא, בזע י לה, בגין דהאי ב פורפירא איהי יקרא דיליה, ותיקונא דיליה, ובזע י ליה.

(מח) טו א"ל עשה ה' אשר זמם, וכי מלכא טו חשיב לאבאשא לבנוי, עד לא ייתון י למחטי. י"א א"ל, למלכא דהוה ליה, מאן יקר, ובכל יומא הוה דחיל עליה, דלא יתבר, והוה מסתכל ביה, ותקין בעינוי

מסורת הזוהר

א) והארץ חנפה: (ישעיה כ"ד). ב) עשה ה' אשר זמם: (איכה ב') ז"ח בלק נ"ו טג שו. ג) פורפירא: ח"א מא. סא: רכד: ח"ב רמו: ת"ז חק' כא מח. ז"ח בראשית ז' טג שלג. בלק נ"ה טג שלג נ"ו טג שו. שה"ש ע' טד שו.

דרך אמת

א) עיין בספרם שער ח' פ' י"ב דף מ' ע"א. ב) מרכזים. ג) מכסה. ד) מקלות עניס ור"ל שסקן כדמות חוסה דהיינו מרכזים אחוסי בעלים ומכסה סקן עליהם מלמעלה וישנו סס כוחד לעסוק בזוהר. ה) בלתי לעיל פ' בלתי ועי' בספרם שער מוהח והנהגה.

חלופי גרסאות א) ג"א מן בעלה. ב) ג"א שויאת. ג) ג"א בה. ד) ג"א מוסיף וישיבה כי עברו תורת חלפו חוק הפרו בריח עולם (הרמיק). ה) ג"א ליג וירא. ו) ג"א אתקיל. ז) ג"א ליג ליה. ח) ג"א טופסוסא וגי"א חופטוסא. ט) ג"א ויתבו. י) ג"א דבצע. י"א ג"א דהאי. י"ב ג"א ליה. י"ג ג"א ליה י"ד ג"א ליה. טו ג"א מוסיף א"ל חמוי. טז ג"א דחשיב. וגי"א מוסיף חשיב קודם. יז ג"א למיחטי, וגי"א מוסיף מה תהא עלייהו. יח ג"א מוסיף א"ל ר' אלעזר וגי"א א"ל ר' אלעזר מתל.

עשה ה' אשר זמם

הכולם

מאמר

שנקרא פורפירא. אשר צוה מימי קדם, פורפירא זו צוה אותה מאלו ימי קדם העליונים, היינו מהספירות דפרצוף עתיק הנקראות ימי קדם. וביום שנחרב בית המקדש קרע אותה, באשר פורפירא זו הוא הכבוד שלו ותיקון שלו, דהיינו המלכות הנקראת כבוד ה' והיא תיקונה, כי הוא מתתקן על ידה בהמוחין דהארת החכמה (כנ"ל בראשית א' דף ע"ה ד"ה כמראה) וקרע אותה, דהיינו שנסתלקו ממנה ט"ס ראשונות ולא נשארה בה כי אם חלק העשירית ממנה.

ובשעה שעונות בני אדם מתרבים לחטא בגלוי, משימה הארץ פניה כנקבה שאין לה בושה משום דבר, כמ"ש והארץ חנפה תחת יושביה, וע"כ וירא, כי נשחתה ודאי, מהו הטעם, משום כי השחית כל בשר דרכו על הארץ.

מאמר עשה ה' אשר זמם.

מו) ר' אלעזר וכו' ר"א הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקיניא חותנו. כיון שראה אותו, תקן לו שטיחים של מכסה על מוטות עץ, וישבו. אמר לו חותנו, אפשר ששמעת מאביך זה שכתוב, עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם.

מז) א"ל וכו': אמר לו הרי פירשוהו החברים בצע אמרתו, שקרע לבוש היקר שלו.

(דפו"י דף ס"א ע"א י' ע"ב)

ליומין אתא בריה, וארגיז ליה למלכא, נטל מלכא, ההוא מאן יקר. א ותבר ליה, הה"ד עשה ה' אשר זמם.

מט) ת"ח, מן יומא דאתבני בי מקדשא, הוה קב"ה מסתכל ביה, וחביב עליה ב סג, והוה דחיל עלייהו דישראל, ג דיחטון, ויחרב בי מקדשא, וכן בכל ד זמנא דהוה אתי ה לגבי בי מקדשא, הוה ו לביש ההוא פורפירא, לבתר דגרמו חובין, וארגיזו קמי מלכא, ז אתחרב בי מקדשא, ובזע ההיא פורפירא, היינו דכתיב עשה ה' אשר זמם.

נ) בצע אמרתו. ח האי אמרתו, בקדמיתא יתבא בראש אמיר, והא פ אתעטרו א עטרא י לרישא, ואילן נאה לפניו, ואיה מימי קדם ודאי. וכדין עציבו קמיה, בבתי בראי ודאי, והן ב אראלם צעקו חוצה.

נא) ג ויקרא ה' צבאות ביום ההוא וגו'. היינו בזמנא דאתחריב יא בי מקדשא, אבל בזמנא אחרא, לית חדוה קמי קב"ה, י כזמנא דאתאבידו חייבי עלמא, ואינן דארגיזו קמיה, הה"ד י ובאבוד רשעים רנה. וכן בכל דרא ודרא, דעביד דינא בחייבי עלמא, חדוה י ותושבתתא י קמי קב"ה.

נב) טו ואי תימא, הא תנינן, דלית חדוה קמי קב"ה, כד איהו עביד

מסורת הזהר

א) עטרא לרישא ואילן נאה לפניו: ח"ג רעט: ב) אראלם צעקו חוצה (ישעיה ל"ג) ח"א קכ, קפכ. רי. ח"ב א: יח. קצו. רמה: ח"ג קט: ת"ז בהקדמה ג. חק' ה. כא. תק' י"א כו: תק' כ"א נח. ז"ח יתרו לו פד שלג תק"ח צ"ג טד שלכ. צה טא שמה ג) ויקרא ה' צבאות (ישעיה כ"ב) ח"א רי. ח"ג עה. ד) ובאבוד רשעים רנה (משלי י"א) ח"א קכא: ח"ג רכו: רל: ת"ז תק' ט' כד: תק"ח קי"ז טא שמה טב שא. ק"כ טב שמר. ט"ג ש"א.

חלופי גרסאות א נ"א ותביר, ב נ"א סגיא, ג נ"א דלא יחטון, ונ"א דלמא יחטון (אה"ל) ד נ"א יומא (אה"ל) ס נ"א לבי ההוא מקדשא ול"ג לגבי, ונ"א לגביה ול"ג בי מקדשא, ו נ"א לבש, ז נ"א אתחריב, ונ"א בזע ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא, ה אור הלבנה כתב אפשר דלא גרסינן זה מכאן עד הכי ויקרא ה' צבאות ו"ח כתב ששמע שהוא מספר הכהני וברפ"י הוא בסוגריים ט נ"א אתעטרו, ונ"א אתערו, י נ"א לראש, יא נ"א ל"ג בי. יכ נ"א מוסיף אלז בזמנא. יג נ"א ותושבתא יד נ"א קמיה דקב"ה טו נ"א ל"ג ואי תימא עד כד.

מאמר	הסולם	עשה ה' אשר זמם
יום היה מפחד עליו שלא ישבר, והיה מסתכל בו והיה ישר בעיניו. לימים בא הבן והכעיס את המלך, לקח המלך את כלי היקר ושבר אותו. זה שכתוב עשה ה' אשר זמם.	ועתה כשנחרב בית המקדש קרע אותה, דהיינו שנסתלקה ממנה ט' ספירות ראשונות ונשארה באור הנפש בלבד.	וכדין עציבו וכו': ואז, כשנחרב בהמ"ק, נעשה עצבות לפניו בבתים החיצונים כודאי, ולא בפנימים, כמ"ש והן אראלים צעקו חוצה, דהיינו רק בחיצוניות.
מט) תא חזי וכו': בוא וראה מיום שנבנה בית המקדש, היה הקב"ה מסתכל בו, והיה חביב עליו מאד. והיה מפחד על ישראל שלא יחסאו ויחרב בית המקדש. וכן בכל פעם שהיה בא לבית המקדש, היה לובש פורפירא הוה. דהיינו שהיה מזדווג עם המלכות ואחר שגרמו החטאים והכעיסו את המלך, נהרב בית המקדש וקרע לאותה פורפירא. היינו שכתוב, עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו.	נא) ויקרא ה' צבאות וכו': היינו רק בזמן שנחרב ביהמ"ק, קרא לבני ומספר, אבל בזמן אחר, אין שמחה לפני הקב"ה, כבזמן שרשעי עולם והמכעיסים אותו נאבדים מהעולם, וז"ש ובאבוד רשעים רנה, וכן בכל דור ודור, בעת שעושה דין ברשעי עולם, שמחה ורנה לפני הקב"ה.	ואי תימא וכו': ואם תאמר, הרי למדנו, שאין שמחה לפני הקב"ה כשהוא עושה דין ברשעים

(דפו"י דף ס"א ע"ב)

דינא ^א בחייביא. נאלא תיח, בשעתא דאתעביד דינא ^ב בחייביא, חדוון ותושבחן קמיה, על דאתאבידו מעלמא, והני מלי, כד מטא ההוא זמנא, דאוריך לון, ולא ^ג תאבן ^ד לגביה ^ה מחובייהו, אבל אי אתעכיד בהו דינא, עד לא מטא זמנייהו, ^ו דלא אשתלים ^ז חובייהו, כד"א ^ח "כי לא שלם עון האמורי עד הנה, כדין לית חדוה קמיה, ^ט ובאיש קמיה על דאתאבידו.

(נג) ואי תימא, איהו, עד לא מטו זמנייהו, אמאי עביד בהו דינא. אלא ^י אינון ^{יא} גרמין ^{יב} בישא לגרמייהו, דהא קב"ה לא עביד בהו דינא, עד לא מטא זמנייהו, אלא, בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל, לאבאשא לון, ובג"כ עביד בהו דינא, ואוביד לון מעלמא בלא זמנא, ודא הוא ^{יג} דאבאיש קמיה. ^{יד} ובג"כ אעבר מצראי בימא, ואוביד שנאיהון דישראל ^{יז} בימי יהושפט. ^{יח} וכן כלהו, דהא בגיניהון דישראל, אתאבידו בלא זמנא.

(נד) אבל כד אשתלים זמנא דאוריך לון, ולא תבו, כדין חדוה ותושבחתא קמיה על דאתאבידו מעלמא. בר בזמנא דאתחריב בי ^{יט} מקדשא, דאע"ג דאשתלים זמנא דלהון, דארגיוו ^כ קמיה, לא הוה חדוה ^{כא} קמיה, ומההוא זמנא, לא הוה ^{כב} יס חדוה לעילא ותתא.

(נה) ^{כג} כי ^{כד} לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על כל הארץ ארבעים יום

דרך אמת

(א) שאין יחל לפניו לאבד מעסה ידיו קודם שחמלה: (א) כי לא שלם עון האמורי (בראשית ט"ו) ח"א קינ: ח"ב טו. (ב) ל"מים עוד שבעה: בראשית ז'.

חלופי גרסאות א' נ"א ל"ג בחייביא (הרמיק) ב נ"א מוסיף לאו הכי אלא (אה"ל) ונ"א לאו הכי ול"ג אלא תיח (הרמיק) ג נ"א בחייבין (הרמיק) ד נ"א חייבין. ס נ"א לגבייהו. ו נ"א מחובייהו ז נ"א מוסיף ועד דלא ח נ"א חובא ודהון ט נ"א ל"ג ובאיש קמיה. ונ"א ואבאיש, י נ"א ל"ג אינון עד קביה. יא נ"א ל"ג גרמין: יב נ"א ביש. יג נ"א דטבע מצראי בימא וראוביד ול"ג ובג"כ, ונ"א כגון דטבע, ונ"א ובגין דא טבע, ונ"א ובג"כ אשבע (ד"א) יד נ"א ביומין. טו נ"א ל"ג וכן כלהו. טז נ"א מוסיף מקדשא דכתיב [וכתיב] ויקרא ה' אלקים וגו'. יז נ"א מוסיף קמיה ולא תבו. יח נ"א מוסיף קמיה על חייבי ישראל לעלמין בגין יקרא דאורייתא ואינון בנוי דקביה בני בכורי ישראל דקבול אורייתא. יט נ"א מוסיף חדוה קמיה לעילא ותתא דכתיב ויקרא ה' אלקים וגו'. (אה"ל) כ נ"א לימים וגו'. כל נ"א הארץ וגו'.

מאמר

ברשעים. אלא בא וראה, בשעה שנעשה דין ברשעים שמחה ורנה לפניו על שנאבדו מהעולם, במה דברים אמורים כשהגיע הזמן שהמתין להם שיעשו תשובה, ולא שבו אליו מחטאם, אבל אם נעשה בהם הדין מטרם שהגיע זמנם, ועוד לא נשלם עונם, כמו שאתה אומר כי לא שלם עון האמורי עד הנה, דהיינו שעוד אפשר שיעשו תשובה, אז אין שמחה לפניו, ורע לפניו על שנאבדו.

(נג) ואי תימא וכו': ואם תאמר, אם הוא מטרם שהגיע זמנם, למה עושה בהם דין, אלא הם גרמו רעה לעצמם, כי הקב"ה לא היה עושה בהם דין מטרם שהגיע זמנם, אלא משום שנתחברו לישראל להרע אותם, משום זה עשה בהם דין והאביר אותם מהעולם

(דפו"י דף ס"א ע"ב)

הסולם

עשה ה' אשר זמם

לפני זמנם. ולכן רע לפניו להאכידם לפני זמנם, ומשום זה הטביע את המצרים בים, והאבדו שונאיהם של ישראל בימי יהושפט, וכן כולם, כי בשביל שהריעו לישראל נאבדו לפני זמנם. (נד) אבל כד וכו': אבל כשנשלם הזמן שהמתין להם ולא שבו בתשובה, אז שמחה ורנה לפניו על שנאבדו מהעולם. חוץ בזמן שנחרב בית המקדש, שאע"פ שכבר נשלם זמנם שהכעיסו לפניו, מכל מקום לא היה שמחה לפניו, ומעת ההוא ואילך, אין שמחה למעלה ולמטה.

מאמר כי לימים עוד שבעה

(נה) כי לימים וכו': רי"א, ארבעים יום וארבעים לילה הללו מהלכות בהם ומשיב, אלא ארבעים יום הוא הלקות בהם

רשעי

וארבעים לילה, וגו'. רבי יהודה אמר, ה' הני ארבעים יום וארבעים לילה, מאי עבדתיהו, אלא, ארבעים יום לאלקאה חיבי עלמא, וכתבי * ארבעים יכנו לא יוסיף, לקבל ארבע סטרי עלמא, י לכל חד עשרה, בגין דב"נ מארבע סטרי עלמא אתברי, וע"ד ומחיתי את כל היקום, ואצטריך ארבעים לאלקאה י ולאמתחי י עלמא.

(נו) רבי יצחק הוה שכיח קמיה דר"ש, א"ל האי ס קרא ודכתיב י ותשחת הארץ * (לפני האלקים, י אי בני נשא חטאן, ארעא ה במה. ס א"ל, בגין דכתיב כי השחית כל בשר את י דרכו, כמה דאתמר, כגוונא דא, י ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. יא אלא בני נשא חטאן, ואי תימא ארעא י במה, י אלא עקרא דארעא בני נשא אינון, י ואינון מחבלין ארעא, סו והיא אתחבלת, וקרא אוכח דכתיב י וירא אלקים את ס הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

(נז) תיח כל חטאוי דבר נש, י כלו חבלותא דיליה, י תליין י בתשובה, ה וחטאה דאושיד זרעא י על ארעא, כ ומחבלא ארחיה, ואפיק זרעא על י ארעא, כ מחביל ליה, כ ומחביל ארעא. כ ועליה כתיב י נכתם יעונך לפני, וכתבי ביה י כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, י בר בתשובה סגי. וכתבי ה ויהי ער בכור יהודה רע בעיני י ה' וימיתו ה', והא כ אתמר.

מסורת הזוהר

א) ארבעים יכנו: (דברים כ"ה) ח"א קד: קלו: ח"ג רפ: ג) ותשחת הארץ: לעיל דף י"א ציון ב' וש"נ. ג) ותטמא הארץ ויקרא י"ח: ד) וירא אלקים את הארץ לעיל דף י"ד ציון א' וש"נ. ה) וחטאה דאושיד זרעא ח"א יט. נד: נה. נו. סט. קב. ריט: ח"ב ג: קל. קנ: רסב: ח"ג ז' רסו. רמד. ו) נכתם עונך לפני (וירמיה ב') ח"א סב. עב: ח"ב סג: ז) כי לא אל חפץ רשע: (תהלים ה') ח"א כז. נב. נו: סב. קפח. ריט: ח"ב קג. קיז: קצג: ריד: ח"ג צ. קה: קנה. רכה. רסב: ת"ז בהקדמה ט. ח) ויהי ער בכור יהודה: (בראשית ל"ח) ח"א נו. נח: סב. קמו: ריט: ח"ב ק"ג: ריד: ח"ג רפ: ת"ז תק' ג"ו צ.

חלופי גרסאות א גי' ליג הני כ גי' בכל. ג גי' ולאמתחאה. ד גי' בעלמא. ה גי' ליג קרא, וגי' דקאמרו. ו גי' כתיב. ז אה"ל כתב אי וגו' עד כגוונא דא אדל"ג. ח גי' מוסיף במה חטאת, ט גי' אמר לה (ד"ז) י גי' דרכו על הארץ, יא גי' אי בני נשא חטאן ארעא במה. (אה"ל) יכ גי' מוסיף במה חטאת. יג גי' אבל. יד גי' ואי אינון מחבלין ארעא אתחבלת (אה"ל) טו גי' והא. טז גי' הארץ וגו'. יז וכלו וגי' וכלו סכלוחא דיליה תליין וקימן לאתעכרא בתשובה (אה"ל) יח גי' ותליין. יט גי' מוסיף לאתעכרא בתשובה, כ גי' ליג על ארעא. כא גי' וחביל, כד גי' זרעא. כב גי' מחבל וגי' ומחבל. כג גי' עליה. כד גי' ליג בר בתשובה סגי. כז גי' ה' וגו' כח גי' אוקימנא.

כי לימים עוד שבעה

הסולם

מאמר

כי השחית כל בשר את דרכו, כמו שכבר אמרנו (לעיל אות ל"ט) כעין זה ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני אדם הם חוטאים, ואם תאמר, הארץ במה חוטאת, אלא עיקר הארץ הם בני אדם, והם משחיתים הארץ והיא נשחתת. והמקרא מוכיח שכתוב וירא אלקים וגו'.

וכתוב ארבעים יכנו לא יוסיף כנגד ארבע רוחות העולם. שה"ס חו"ב תר"מ, לכל אחד עשרה, שהם ארבעים, משום שהאדם נברא מארבע רוחות העולם. ועל זה אומה"כ ומחיתי את כל היקום, וצריכים ארבעים, להלקות ולמחות העולם.

(נז) תיח כל וכו': בוא וראה כל החטאים של האדם, וכל ההשחתה שלו, תלויים בתשובה. והחטא של השופך זרע על הארץ, שמשחית

ר"ש אמר לו, מקרא זה שכתוב, ותשחת הארץ לפני האלקים, אם בני אדם חוטאים הארץ במה חטאת. א"ל משום שכתוב (דפו"י דף ס"א ע"ב *) סיב עליא)

נח) א"ל אמאי דאין קביה עלמא במיא, ולא באשא, ולא במלה אחרא, א"ל רוא הוא, דהא אינון חבילו ארחייהו, בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו י דכר ונוקבא כדקא יאות, י מאן אינון י דחבילו י ארחייהו, כגוונא דא מיין דכורין י ונוקבי. י ועל דא אתדנו במיא, י במה דאינון י חבו. נט) ומיין הוו רתיחן ב) ופשטו משכא מנייהו, כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן, דינא לקבל דינא, הה"ד * נבקעו כל מעיינות תהום י רבה, הא מיין תתאין. י^א וארובות השמים נפתחו, י^ב דא מיין עלאין. מיין עלאין י^ג ותתאין.

ס) רבי חייא ורבי יהודה, הוו אזלי בארחא. י^ד ומטו י^ה לגבי טורין, י^ו רברבן, ב) ואשכחו י^ז ביני טוריא, גרמי בני נשא, דהוו מאינון בני טופנא ופסעו, תלת מאה פסיעו, בגרמא חדא. י^ח תוהו, אמרו, היינו י^ט דאמרו י^י חברנא, דאינון לא הוו מסתפי מדינא דקב"ה, כמה דכתיב י^{יא} ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו, מה כ^א עבדו, הוו י^ב סתימין ברגלייהו, מבועי י^ג תהומא, ומיין נפקין רתיחן, ולא יכילו למיקם בהו, עד דהוו נשמטין, י^ד ונפלו בארעא, י^ה ומייתין.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) חמימות מכול המים שבה עליהם היו כל כך רוחמין עד שעורם נמק מנשרם מדה כנגד מדה כהם הפחיתו דרכם בשכנת זרע רוחתם כלאמרו כמה דחבילו כו.
ב) שמאלו בין הרים הגדולים עלמות אלפי דור המבול שנסטפו לשם והיו רואים גדול קוממן ע"י עלמותם הגדולים שהיו מונחים שם.

חלופי גרסאות א) גיא אמרי דאין, ג גיא ליג דכר ונוקבא, ג גיא ג"ב ומאן אליון [אינון] מיין עלאין בינה ומיין תתאין מלכות היא עלאה ה"א תתאה וכד אינון מחבלין [ארחייהו] אסתלק ייו [ו] דהוא דכר ואשתאר היא בהיא מיין במיין, ואח"ל כתב כאן שייך הכתיבה הדקה דבסמוך ומאן אנון וגו'. וניא מה ד גיא חבילו, ה גיא ליג ארחייהו, ו גיא ליג ונוקבי, וניא ומיין נוקבין. ז גיא על. ח גיא כמה. ט גיא חאבר. י גיא ליג רבה. יא גיא מוסיף תתאין ומיין הוו רתיחין, יב גיא הא מיין עלאין דינא לקבל דינא כמה דאמרו וליג מיין עלאין ותתאין. יג גיא מוסיף ותתאין דינא לקבל דינא. יד גיא וסטין, טו גיא לגביה, וניא מוסיף לגבי אינון, טז גיא רברבין יז גיא בני יח גיא ותוהו, יט גיא דאמרי, כ גיא חבירנא, כא גיא עבדי: כב גיא סתמי וניא סתמין, וכיא סתמין. כג גיא מוסיף מי תהומא, כד גיא ונפלי, כה גיא מתין וניא ומיתין.

כי לימים עוד שבעה

הכולם

מאמר

מששחית דרכו ומוציא זרע על הארץ. משחית את עצמו ומשחית הארץ, ועליו כתוב, נכתם עונך לפני, וכתוב בו כי לא אל הפך רשע אתה לא יגורך רע. דהיינו המוציא זרעו על הארץ שנקרא רע, לא יגור עוד עם הקב"ה. כלומר, שלא יקבל תשובתו, חוץ בתשובה רבה. וכתוב ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימיתו ה', וכבר נתבאר.

נח) א"ל אמאי וכו': אמר לו מפני מה דן הקב"ה את העולם, היינו את דור המבול, במים, ולא באש ולא בדבר אחר. א"ל סוד הוא, כי הם השחיתו דרכם, בזה, שמים עליונים ומים תחתונים לא נתחברו זכר ונקבה כראוי. כי כל מי שמשחית דרכו, הוא משחית

(דטווי דף סיב ע"א) פסיעות

סא) * ויולד נח שלשה בנים וגו'. אמר רבי ט' חייא לרבי יהודה, תא ואימא לך מלי, דשמענא בהאי, י מתל, לבר נש דאעיל לנוקבא איבא י דמעא בזמנא חדא, י נפקי תרין או תלתא י בנין, י חד י מתפרשא מאחרא. י באורחוי, בעובדוי, דא זכאה, ודא חייבא. י ודא בינוני, אופ הכא נמי, י תלת י קטרי דרוחא אזלין, י ושתאן, ואתכלילן בתלת עלמין. (סב) ת"ח, נשמתא נפקאת, ואעיל בין טורי פרודא, י ואתחבר רוחא בנשמתא, נחית לתתא, אתחבר י נפש ברות, י וכלהו אזלי י ומתחברין דא

מסורת הזהר

א) ויולד נח שלשה בנים: לעיל דף י"א: ציון א' וש"נ. ב) תלת קטרי: לעיל ב"א דף ר"כ ציון ג' וש"נ. ג) רוחא נשמתא-נפש: לעיל ב"א דף ר"כ ציון ד' ה' וש"נ.

חלופי גרסאות א' נ"א יהודה לרבי חייא. ב' נ"א ל"ג מתל. ג' נ"א דמעריא. ונ"א איבא דמעריא. ונ"א דמעריא ונ"א דמעא. ונ"א איבא דמעא. ד נ"א ל"ג נפקי. ונ"א נפקין. ס נ"א מוסיף הדין בנין. ו נ"א וחד. ונ"א מוסיף כל חד ונ"א לכל חד וחד. ז נ"א מתפרשאן. ח נ"א באורחוי ט נ"א ל"ג ודא בינוני. י נ"א סטרי יא נ"א ושתאן. יב נ"א רוח ונפש. יג נ"א נחתין. יד נ"א ומתחברין.

מאמר הסולם ויולד נח שלשה בנים

פסיעות בתוך עצם אחד. תמהו ואמרו. היינו שאמרו החברים, שהם לא היו יראים מדינו של הקב"ה, כמ"ש, ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו. מה עשו, היו סותמים עם רגליהם את מעיינות התהום אבל המים יצאו רותחים, ולא יכלו לעמוד בהם, עד שהיו נשמטים ונופלים על הארץ ומתים.

מאמר ויולד נח שלשה בנים

סא) ויולד נח וכו': אר"ח לר"י, בוא ואומר לך דברים ששמעתי בזה. משל לבן אדם שהכניס לנוקביה פרי הבטן בפעם אחת, ויצאו ב' או ג' בנים, שאחד נבדל מחברו. בדרכיו ובמעשיו: אחד הוא צדיק ואחד הוא רשע, ואחד הוא בינוני.

אוף הכא וכו': אף כאן גם כן, ג' קשרי הרוח הולכים ומעופפים ונכללים בשלשה עולמות. שהם בריאה יצירה עשיה. פירוש, כי הוקשה לו מאחר שפירש לעיל באות כ"ז אשר ויולד נח שלשה בנים, ה"ס המוחין הבאים בג' הקיין, הנמשכים מג' הנקודות חולם שורק חירק, בסו"ה ונוזלים מתוך בארך. ע"ש בהסולם, א"כ היה צריך להוליד ממוחין הללו רק בן אחד, ולמה הם ג', ולא עוד, אלא שנבדלים כל כך אחד מחברו, אשר שם, היה צדיק, וחם, היה רשע, שכתוב עליו וירא חם אבי כנען את ערות אביו וגו'. וז"ש מתל לבר נש וכו', אף כאן, אע"פ כשהיו בנוקבא דאצילות היו שלשתם רק מוח אחד, בסוד ג' קיין שבו, מ"מ כשנולדו ויצאו משם, באו לג' עולמות בי"ע דפרודא, ונתחלקו שם ג' הקיין, שה"ס ג' קשרי הרוח, זה מזה, המכונים נשמה רוח (דטו"י דף ס"ב ע"א)

נפש, קו ימין הוא נשמה. בבריאה, קו שמאל הוא רוח ביצירה, קו אמצעי הוא נפש בעשיה. כי קו האמצעי הוא למטה מקו שמאל, וז"ש תרת קטרי דרוחא אזלין ושתאן ואתכלילן בני. עלמין, כי אחר שיצאו מאצילות ונכללו בג' עולמות בי"ע נפרדו ונחלקו מחמתם זה מזה, ונעשו על ידיהם ג' בנים, שה"ס נשמה רוח נפש, והם שם חם ויפת. אמנם בחינת הרוח דהיינו קו השמאל, שהוא חם, עוד לא היה נתקן או כראוי, וע"כ היה חם, רשע, ויפת להיותו מכריע בין שם לחם נבחן לבינוני.

סב) ת"ח נשמתא וכו' בוא וראה, הנשמה יוצאת מו"ן דאצילות, ונכנסת בין הרי הפירוד, לבי"ע, ונהחבר הרוח בהנשמה, ויורדת יותר למטה, נתחבר הנפש ברוח, וכולם הולכים ומתחברים זה בזה. פירוש, כי הגם שהמוחין נפרדים לג' מחמת יציאתם לבי"ע דפרודא, מ"מ יש להם עוד חיבור זה בזה, והוא מטעם, כי בעודה בזו"ן דאצילות, יש לה כח"ב תו"מ דכלים ונרנח"י דאורות, וכשיוצאת לג' עלמין דפרודא נעשתה לוי"ק: והג' קיין שבה נפרדים זה מזה, ו"ק דקו ימין, הוא נשמה, ובאה בבריאה, ו"ק דקו שמאל הוא רוח ובא ליצירה, ו"ק דקו אמצעי הוא נפש ובאה לעשיה, והג"ר דאורות דכל אחד נשארות בעולם העליון ממנו, והבינה ותו"מ דכלים דכל אחד נופלים להעולם שלמטה ממנו, ונמצא כשהנשמה באה בבריאה יורדים בינה ותו"מ דנשמה, ומתלבשים בהרוח שביצירה, שהוא מדרגה התחתונה, ונעשה בזה חיבור בין הרוח להנשמה, וז"ש נשמתא נפקאת ואעיל בין טורי פרודא, דהיינו שבאה

לבריאה

עם דא. א"ר יהודה, נפש ורוח כלילין דא עם דא, נשמתא שריא בארחוי דב"נ, ה והיא מדורא טמירא דלא אתידע ב אתרהא.

(ג) (ה) " אתא בר נש לאתדכאה, מסייעין ליה בנשמתא קדישא, י ודכאן ליה, ומקדשין ליה, ואקרי קדוש. לא זכה, ולא אתי לאתדכאה, תרין ז דרגין ה פתחין, דאינון נפש ורוח ביה, נשמתא קדישא לית ביה. ו ולא עוד, אלא י דאי יסתאב מסאבין ליה, וסיועא דלעילא ז אעדיו מיניה. מכאן ולהלאה, כל חד לפום ארחיה.

ח תוספתא

(סד) ג (ז) קטורי ס רמאי י דקסטורי יא דההוא סטרא ג) אנון פתיחן עיינין, פתיחן אודנין, (ז) יב קל מן קליא נחית מעילא לתתא, מתבר טורין

מסורת הזהר

א) אחא-ראתדכאה מסייעין ליה בנשמתא; ח"א קלו: במה"ג. ז"ח בראשית יוד טג שלח, י"א טא שיא. פ' נה, כ' טג שח. (ב) אי יסתאב מסאבין ליה: ח"א רסד: (ג) קטורי רמאי: ח"א קו: בתוספתא.

דרך אמת

ה) משפטים 5"ד ע"ב ויקרא כ"ה ע"א, (ז) קטורים חזקים שלוחי הדין של אוחו נד ורמל הכרו וילא מלמעלה כמזכור להנא ולוחו כרו הוא קבר אמין וחוק בין שלוחי הדין של נד השמאלי אשר משס השתלשוחס להזכיר בני אדם ואם לא יבניהו אזי יעניסוהו כל אחד ואחד כמעשה ידיו, (ג) זה תחלת דברי בעל המאמר (ד) קול אי מן הקולות שלמעלה יורד אינון וכו' של אוחס שדומים בשמחם במעשיהם הרעים,

חלופי גרסאות א ג"א והאי, ב ג"א אתרא, וניא אתרה, וניא אתריה, ג ג"א ודכיאן, ד ג"א ליג דרגין, ה ג"א ליג פתיחן, ו ג"א סיועא דלעילא ודא [ודאי] כפום ארחיה, ול"ג ולא עוד עד סוף האות, ז ג"א אעדו, ח ג"א מהגיתין וכו' תוספתא, ט ג"א ליג רמאי, י ג"א קסטורי, יא ג"א דהוסטרא, וניא דקוסטרא וניא דקוסטיטא, יב ג"א קלא ול"ג קל, וניא מוסף קל קלא

ויולד נח שלשה בנים

הסולם

מאמר

מדרגות פתוחים לו, שהם נפש ורוח, ונשמה קדושה אין לו, ולא עוד אלא אם בא לטמא מטמאים אותה, והוסר ממנו עזרה עליונה, מכאן ואילך כל אחד לפי דרכיו, כלומר אם עושה תשובה ובא לטהר, שוב עוזרים לו, ואין לשאול. הרי כשהאדם נולד אין לו רק נפש מסטרא דבעירי דכיא, (כמ"ש בזהר משפטים צ"ד:) והענין הוא, כי הרוח כלול תמיד בנפש, כמ"ש כאן, וא"כ יש לו נפש רוח בעת שנולד, אבל נשמה למדרגה זו דבעירי דכיא, הוא לפי מעשיו, וכן הוא בכל מדרגה.

לבריא דפרודא, ואתחבר רוחא בנשמתא, כי בינה ותו"מ דנשמה ירדו ונתלבשו ברוח שביצירה, ועי"ז נתחברו. נחית לתתא דהיינו ליצירה, אתחבר נפש ברוח כי בינה ותו"מ דרוח שביצירה נופלים ומתלבשים בהנפש שבעשיה, ועי"ז נתחברו, וכלהו אזלין ומתחברין דא עם דא דהיינו כל הג', הנשמה ברוח ורוח בנפש.

אמר ר' יהודה וכו', נפש ורוח כלולים זה בזה, בעת שנולדים בעולם, ואין נפש בלי רוח, אכן הנשמה שוררת בדרכיו של האדם, כלומר, שאינה נולדה ביחד עם הנפש רוח, אלא שהאדם צריך להמשיך אותה, ע"י שילך בדרך הישר והטוב, והיא במדור נעלם שלא נודע מקומה, כי הנשמה נולדת בוי"ק, שהיא נפש רוח, והגיד נשאים בהניקבא דאצילות (כנ"ל בדיבור הסמוך) הנעלמת מדרי בי"ע.

(סד) תוספתא. קטורי רמאי דקסטורי דקוסטרא אנון וכו' קשרים רמים של מצודת המצודות אנו, קטורי פירוש נר"ן, המכונים ג' קטריין, כלומר הנר"ן שלנו מקושרים בקו האמצעי שהיא מצודה חזקה מכל המצודות כלפי הס"א. ע"כ פתוחים העינים ופתוחים האזניים, כלומר יש לנו חו"ב האזניים עינים ואזניים, כי קול מן הקולות, יורד ממעלה למטה משבר הרים וסלעים, כלומר קו האמצעי הנקרא קול, שהוא דעת הכולל ג' קולות חב"ד דעת, ורק קול אחד יורד ומאיר

(ג) אתא בר נש וכו': אם האדם בא לטהר, עוזרים אותו עם נשמה קדושה, ומטהרים אותו ומקדשים אותו ונקרא קדוש, ואם לא זכה ואינו בא לטהר, רק ב' (דס"ו דף ס"ב ע"א)

וטנרין, מאן אינון דחמאן ולא חמאן, אטימין אודנין, סתימין עיינין, לא חמאן ולא שמעין, לא ידעין בסכלתנו, חד כ דכלילא בתרין בגווייהו, דחיין כ דיה לבר.

סה) אינון ד מתדבקן ס ביה ו באינון ד תרי. חד ב) אומנא ס דאומנא, לא ס שריא בגווייהו, לא עאלין בין י ספרי קדישין, כל אינון דאומנא דא לא * שריא בגווייהו, לא יא אכתבו * בספרי י דכרנייא, י אתמחון מספרא דחי, כדיא י ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו.

סו) וי לון כד יפקון מהאי עלמא, ווי י לון, מאן יתבע לון, סו כד יתמסרון בידא י דדומה, סו ויתוקדון בנורא דדליק י ולא יפקון מניה, בר בריש ירחי ושבתי, כדיא י והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת י בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'. לבתר כרוזא דבסטר צפון אכריו עלייהו ואמר י ישובו רשעים לשאויה וגו'. כמה כ) חבילי טריקין אתכנשו עלייהו, בארבע סטריין אשא מלהטא י בגי בן כ הנם.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) ספרי דכרנייא: (ספר הזכרון) ח"א רמנ. ח"ב ר. ריז. רמו. ח"ג רסה. ב) ימחו מספר חיים: (תהלים ס"ט) ה"א סו: סט. קכא. ת"ז תק' ע' קכו. ג) דומה: ע' בהקדמת הזהר, דף ק"ו ציון ד' וש"ג ד) והיה מדי חדש בחדשו: (ישעיה ס"ו) ח"א מא. קטז. קטא. ח"ב קנו: קנו. ח"ג ע: עז. עט: קמה. קנט: קפב: ה) ישובו רשעים רשאויה: (תהלים ט') ח"א רלו: ח"ב רוז.

א) אומן על כל האומנין מלד שהשמה היא מחמת כסא הכבוד שהיא הבינה שנקראה אומן כמ"ם לעיל כ"כ א' ע"ס, ג) חנורות אגודות המכוס ומעגלים מהאספים עליהם ומלת טריקין לשון הכאה כענין הל"ו בהעניה טרק בלסקטולא שפי שהמלאך הכהו במלחו. וכן הוא לשון טיכה כענין חויל דרבנן טריקה במס' גיז ט"ס והכל ענין אחד.

חלוסי גרסאות א גיא מוסיף לא ידעין ולא משגיחין בשמא בסכלתנו. (אה"ל) כ גיא דכללא. ג גיא לה. ד גיא מתדבקין. ס גיא לייג ביה. וגיא בין. ו גיא אינון ז גיא תרין. ח גיא דאומניא. ט גיא שויין, ו גיא שריין. י גיא בספרי וליג בין. יא גיא אכתבו. יב גיא דוכרנייא. יג גיא יתמחון. יד גיא להון. ו גיא לחייהון. ז גיא לחיין. טו גיא לייג כר. טז גיא יתוקדון. יז גיא לא. יח גיא בשבתו וגו' יט גיא כניא כ גיא הגום.

ויולד נח שלשה בנים

הסולם

מאמר

דאומנא לא שריא בגווייהו וכו', האחד, שהוא קו אמצעי, והוא, אומן האומנים, שבו תלויים כל המוחין, הוא אינו שורה ביניהם, לכן אינם נכנסים בין הספרים הקדושים. כי כל אלו, שאומן הזה, קו האמצעי, אינו שורה בתוכם אינם נכתבים בספרי הזכרונות, כלומר, שאינם מקבלים המוחין הגדולים דבינה, הנקראים ספר זכרון וספר החיים. וע"כ, נמחים מספר החיים, שאין להם חלק שם, כמו שאתה אומר, ימחו מספר החיים ועם צדיקים אל יכתבו.

ומאיר ממעלה למטה ומשבר כל הקליפות החזקות הנק' הרים וסלעים. אבל ב' קולות העליונים. שהם חו"ב דדעת אינם נמשכים למטה, מאן אינון דחמאן ולא חמאן וכו', מי הם הרואים ואינם רואים, ונעשו אטומי אזנים ושתומי עינים, שאינם רואים, אינם שומעים, ואינם יודעים להשכיל את האחד הכלול ביניהם בהשנים, דוחים אותם לחוץ. פירוש, משום שאינם יודעים להשכיל ולהמשיך את האחד הכלול בשנים, שהוא קו האמצעי. ע"כ נעשו אטומי אזנים ושתומי עינים, דהיינו שאינם יכולים לקבל המוחין הקדושים של חכמה הנק' עינים ושל בינה הנקראים אזנים. ואינם רואים ואינם שומעים. ולכן דוחים אותם לחוץ מהקדושה.

סו) ווי לון וכו': ווי להם כאשר יצאו מעוה"ז. מי ידרוש ויבקש בעדם, כאשר ימסרו בידי המלאך דומה וישרפו באש דולט. ולא יצאו משם, חוץ בר"ח ושבת, כמש"ה, והיה מדי חודש וגו'. לאחר השבת ור"ה, כרוז מכריו עליהם מצד צפון, ואומר, ישובו רשעים לשאויה וגו'. וכמה מלאכי חבלה מתאספים

סה) אינון מתדבקן ביה באינון תרי: הם מתדבקים באלו השנים, דהיינו בב' הקוין ימין ושמאל שהם חכמה ובינה, חד, אומנא (דפוסי דף ס"ב ע"א * ע"ב)

סז) תלת זמנין ביומא ה מתפקדן, ולא עוד אלא בזמנא דישראל אתיבו בקול רם * אמן יהא שמיה רבא מברך, קב"ה אתמלי רחמין, וחייס על כלא, ורמיזי ל'מלאכא' דממנא על תרעי ד' דגיהנם, סמריאל שמה, ותלת מפתחן בידיה, ד'ופתח תלת תרעין דבסטר מדברא, וחמאן נהורא דהאי עלמא, אתא תננא דנורא, וסתים ה אורחין.

סח) כדין תלת ממנן, דתחות י ידיהו (ה) תלת מגרופין, מנשבן בידיהו, ואתיבו תננא לאתרייהו. ורווחין ז לון (ג) שעתא ופלגות שעתא, ולכתר תייבין

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) כלאמי לעיל והוא כמין כף שגניסין כה הקדמה. (ב) י"ב וציון שלם קס"ו ה' אחד נשאלה נצטל גינסס עצה ומחלה, (א) איש"ר מברך : ח"א לח : ח"ב קה. ח"ג כ. רב. (ב) גיהנם : לעיל ב"א דף נ"ח ציון ג' ושיג.

חלופי גרסאות ה ג"א מתוקן. ג כ"א מיסיף על מלאכא. ג כ"א ממנא ד ג"א פתח ה ג"א ארחין ו ג"א ידיה ז ג"א ליה.

מאמר

הסולם

ויולד נח שלשה בנים

ובאים עליהם. בארבע רוחות לווהט האש בני בן הנם. דהיינו להעניש הרשעים, שפגמו בד' בחינות. חו"ב תו"מ.

סז) תלת זמנין ביומא מתפקדן וכו', ג' פעמים ביום נפקדים, להקל על עונשם, והיינו בעת ג' זיוגי ז'ו"ן שבג' התפלות. כמ"ש להין, ולא עוד אלא בשעה שישראל אומרים אמן יהא שמיה רבא וכו' בקול רם. נעשה זיוג למעלה, והקב"ה מתמלא רחמים, והוא חס על הכל, ורומז להמלאך הממונה על שערי גיהנם, ששמו סמריאל, וג' מפתחות בידו, ופותח ג' שערים שבצד המדבר, והם רואים האור של עוה"ז, ובא עשן של אש וסותם דרכי האור.

פירוש. כי נתבאר לעיל (בראשית ב' דף סל"ו דיה ויטול רשו) שנטילה רשות ופיוסא נהג בכל זיוג ז'ו"ן שפירושה שז"א ממשיך בתחילת הזיוג מהארת הקו שמאל, בסוד שמאלו תחת לראשי, ואח"כ מזרווג עמה בשליטת הימין, עש"ה, ונמצא שבשליטת קו שמאל, הוא רומז להמלאך סמריאל הממונה של גיהנם, שהוא הענף של קו שמאל, שיפתח ג' שערים שבצד המדבר : ג' שערים היינו ג' הקוין שבהזיוג. שבצד המדבר, היינו שליטת צד השמאל, שממנו כחות המדבר, ואז נמשך הארת השמאל ממעלה למטה עד לעוה"ז וז"ש וחמאן נהורא דהאי עלמא, הרי כי תלת זמנין ביומא מתפקדן, דהיינו בג' זיוגי ז'ו"ן, הנעשים בכח ג' התפילות, כי הארת השמאל שבתחילת כל זיוג, מגיע אל הרשעים שבגיהנם, כמבואר והמשכה זו אינו נעשה רק ברגע תחילת הזיוג דז'ו"ן, כדי לפייס הנוקבא, כמ"ש שם, ותכף אתא תננא דנורא וסתים (דפו"י דף סיב ע"ב)

אורחין, כי נסחמו דרכי האור ונעשה חשך. כמ"ש שם.

סח) כדין תלת ממנן וכו', אז ג' ממונים שתחת ידם נמצא ג' מגרפות, הם מנשבים בידיהם ומחזירים העשן למקומו. פירוש, אחר שכבר פייס הנוקבא בהארת השמאל, והנוקבא אינה יכולה לעמוד בו, כמ"ש שם, כי אתא תננא דנורא וסתים ארחין, עושה זיוג בשליטת הימין, וממשיך לה הארה מושלמת, ונמצא שזיווג הימין הזה נמשכים ובאים תלת ממנן, שנמשכים מג' קוין של הזיוג, וג' מגרופין, היינו ג' כחות הימין המנקים את צנורות השפע על הדינים, כמו עם מגרופות, והם כמשיכים חסדים, שבוה נבחן, אשר מנשבין בידיהו ואתיבו תננא לאתרייהו דהיינו שמחזירים הדינים המכונים עשן ואש, אל מקומם, שהוא הגיהנם, ובינתים, דהיינו מעת שהאירו ג' הקוין בשליטת השמאל, ומטרם שבא עשן האש וסתם הדרכים, נבחן ורווחין לון שעתא ופלגות שעתא, והיה להם הרוחה, שעה וחצי שעה, פירוש, כי ג' קוין של המוחין שהם חכמה בינה דעת, נקראים שלש שעות, וקו הדעת נחלק לשנים, שהם חסד וגבורה, ולפי זה נמצא שבעת שהאיר השמאל, האירה הבינה שהיא שעתא, והגבורה, שהוא פלגות שעתא מן הדעת, אבל משעתא ופלגות שעתא שלצד ימין, שהם : חכמה, וחסד שבדעת, לא האיר אז כלום. הרי שהשיגו הרוחה להנות בינתים, רק משעה וחצי שעה בלבד, ולכתר תייבין לאשייהו, ואחר שחזר הימין להאיר בהזיוג חוזרים לאש שלהם דהיינו

לאשיהו. וכן ^ב תלת זמנין ביומא, ובכל ^ג זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמייה רבא מברך וכו' ^ד אינון רווחין לון. וכאין אינון צדיקייא דאורחיהון ^ה מנהרא בההוא עלמא, לכל סטרין כד"א ^ו ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. (ע"כ לשון התוספתא).

סט) ^ב ר' אבא ^ה אמר בגיהנם, אית מדורין על מדורין, תניינין ו תליתאין ^ז עד שבע, והא אוקמוה חברייא. וזכאין אינון צדיקיא, דאינון ^ח מסתמין מחובי חיביא, ^ט ולא אזלי בארחייהו, ולא מסתאבי בהו, וכל מאן דאסתאב, כד אזיל לההוא ^י עלמא, נחית לגיהנם, ^{יא} ונחית עד מדורא ^{יב} תתאה. (ע) ותרין מדורין אינון, דסמיכין דא עם דא. שאול ואבדון. מאן דנחית לשאול דיינין ליה תמן, ומקבל ענשיה. וסליקו ליה ^{יג} למדורא אחרא עלאה, ^{יד} וכן דרגא בטר ^{טו} דרגא, עד דאנון סלקין ליה. אבל מאן דנחית לאבדון, לא סלקין ליה לעלמין, ובג"כ אקרי אבדון דהא אביד הוא מכלא. (עא) ת"ח, נח ^{טז} זכאה, הוה אתרי בכני דריה, ולא הוה ^{יז} שמעי ^{יח} ליה, עד דקב"ה אייתי ^{יט} עלייהו דינא דגיהנם. מאי ^כ דינא דגיהנם, אשא ותלגא, מיא ואשא, דא צנינא ודא רתיחא. וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו, ואתאבידו מעלמא.

(עב) ולבתר, אתקיים עלמא כדקא חזי ליה, ועאל נח בתיבה, ואעיל ^כ בה

דרך אמת

(ב) ילקוט ישעיה ס"ו הל"ז.

מסורת הוהר

(א) ואורח צדיקים כאור נוגה: לעיל ב"א דף רנב ציון א' וש"ג. (ב) דינא דגיהנם אשא ותלגא: ח"א סח: רלח:

חלופי גרסאות א גימא בתלת. כ גימא זמנא. ג גימא ל"ג אינון רווחין לון. ד גימא מנהין. ה גימא אומר (אה"ל) ומוסיף הוא לשון הוהר, ו גימא ותליתאין. ז גימא ל"ג עד שבע. ח גימא מסתמין. ט גימא ל"ג ולא עד ת"ח נח. ו גימא ל"ג עד תרין מדורין. י גימא מוסיף עלמא ולא אתרכי עד לא יסתלק מהאי עלמא (הרמ"ק). יא גימא ונחמין ליה. יב גימא תתאי. יג גימא למדורא אחרא עלאה. יד גימא ל"ג וכן דרגא בטר דרגא. טו גימא מוסיף דרגא, מקבל כל ענשיה אבל סלקין [מסלקין] ליה טז גימא ל"ג זכאה. יז גימא שמעין יח גימא ל"ג ליה. יט גימא עליהון. כ גימא בית.

מאמר

הסולם

דינא דגיהנם

(ע) ותרין מדורין וכו', ושני מדורים הם הסמוכים זה לזה. הנקראים שאול ואבדון. מי שיורד לשאול דנים אותו שם. ומסבל ענשו, ואח"כ מעלים אותו למדור אחר העליון מזה, וכן עולה מדרגה אחר מדרגה, עד שמעלים אותו משם. אבל מי שיורד לאבדון, אינם מעלים אותו משם לעולם. ומשום זה נקרא אבדון. כי הוא אבוד שם לגמרי.

(עא) ת"ח נח וכו': : בוא וראה נח הצדיק היה מתרה בכני דורו, ולא היו שומעים לו. עד שהביא הקב"ה עליהם דינו של גיהנם. מהו דינו של גיהנם. הוא אש ושלג. מים ואש זה קר וזה רותח. וכולם נידונו בדינו של גיהנם ונאבדו מן העולם.

(עב) ולבתר אתקיים וכו'. ואחר כן, נתקיים העולם כראוי לה, ונכנס נח

בהתבה

דהיינו לאש הגיהנם. ואינם יכולים להנות מחכמה וחסד שבדעת המאיר בעת הזווג הזה וכן תלת זמני וכו' וכן ג' פעמים ביום ובכל פעם שישראל אומרים אמן יהא שמייה רבא וכו', הם משיגים הרוחה. דהיינו בתחלת כל זוג, כנ"ל, אשריהם הצדיקים אשר דרכיהם מאירים בעולם הבא לכל הצדיקים, כמו שאתה אומר, ואורח צדיקים וגו'. ע"כ לשון התוספתא.

מאמר דינא דגיהנם

סט) רבי אבא וכו': : רא"א, בגיהנם, יש מדורים על מדורים, שניים שלישיים עד שבע, והחכרים בארו אותם. (ח"ב רס"ג). ואשריהם הצדיקים, המשמרים את עצמם מחטאי הרשעים ואינם הולכים בדרכיהם ואינם נטמאים בהם. וכל מי שנטמא, כשנפטר והלך לעולם האמת הוא יורד לגיהנם, ויורד עד המדור התחתון.

(דפו"י דף ס"ב ע"ב)

כל זינא ה' זינא ז' דעלמא. ודאי נח * עץ עושה פרי ה' הוה, ונפקו מן תיבה כל זייני עלמא ז' כגוונא דלעילא.

עג) ת"ח, כד ה' האי * עץ עושה פרי אתחבר בעץ פרי, כל אינון זיינין דלעילא, חיוון רברבן וזעירן, וכמה זיינין, וכל חד לזיניה, כד"א ז' חיות קטנות עם גדולות. כגוונא דא נח בתיבה, וכלהו נפקו מן תיבותא, ואתקיים עלמא כגוונא דלעילא. ובגיני כך נח איש האדמה אקרי. ונח איש צדיק אקרי, והא אוקמוה.

עד) רבי חייא אמר, תלת מאה שנין, עד לא אתי טופנא, הוה נח ז' אתרי בהו, על עובדיהון, ולא הוה שמעין ליה, עד דקב"ה אשלים ז' זמנא דאוריך לון, ואתאבידו מעלמא. ז' ת"ח, מה כתיב לעילא ז' ויהי כי החל י האדם לרוב על פני האדמה, ובנות יולדו להם, והוון אזלין ערטילאין לעיניהון דכלא, מה כתיב ז' ויראו בני י"ה האלקים את בנות האדם וגו', ודא ז' הוה יסודא ועקרא למיגד ז' בחוביהון, עד דגרים לון לאשתצאה מעלמא. ז' ובגין כך ז' אתמשכאן בתר יצר הרע, ובגזעו, ז' ושרשו, ודחו מהימנותא קדישא מבינייהו, ז' ואסתאבו, כמה דאתמר. ז' בגין כך קץ כל בשר בא לפני לאלפא קטיגורייא עלייהו.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) טושה פני הזכר עץ פרי הנקבה ועי' בהקדמה ה' א) עץ עושה פרי: (בראשית א') לעיל ב"א דף א' וימי כל"ח א' תלז' קס"ו ז' ולעיל ל"ג א'. סב ציון א' וש"ג. ב) חיות קטנות עם גדולות: (תהלים ק"ד) לעיל בראשית ב' דף פ"ג ציון ד' וש"ג. ג) ויהי כי החל האדם (בראשית י') ח"ב קעט. ד) ויראו בני האלקים: לעיל ב"א דף קנ"ט ציון ב' וש"ג.

חלופי גרסאות א' נ"א מוסיף וזינא מברייך. ז' נ"א מעלמא. ז' נ"א הוה, ז' נ"א מוסיף ועבידו [ועבדו] תולדות. ס' נ"א כל. ו' נ"א ל"ג נח. ז' נ"א אתי בחרייהו. ח' נ"א זימנא. ט' אה"ל כתב חחור לאחור ב' עלים באמצעי הדף ותמצא ותשחת הארץ כאן הוא מקומו עכ"ל גליון. י' נ"א העדם וגו' יא נ"א האלקים וגו'. יב נ"א הוא י' נ"א חוביהון. יד נ"א דאתמשכו בתר יצר הרע ול"ג ובג"כ. ונ"א ובגין דאתמשכו. קו נ"א אתמשכן קו נ"א ובשרשו. קי נ"א ואתאבידו, ונ"א ואתעברו. קכ נ"א ל"ג בגין כך עד סוף האות ואה"ל כתב כאן חסר ומכ"א מה שכתוב בהשטמות שבסוף ספר הזהר דר"י סימן י' שוהו מה שחסר, עד ר' יהודה פתח הודיעני.

דינא דגיהנם

הסולם

מאמר

בעלה דאדמה. ונקרא נח איש צדיק, דהיינו כעין יסוד צדיק שלמעלה, וכבר בארו זה לעיל אות ח' ט'.

עד) רבי חייא וכו': רח"א שלש מאות שנה עד שלא בא המבול, היה נח מתרה בהם על מעשיהם, ולא היו שומעים לו. עד שנשלם הזמן שהקב"ה המתין להם, דהיינו כמ"ש, והיו ימי מאה ועשרים שנה, ונאבדו מהעולם.

ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב למעלה, דהיינו בפרשה הקודמת, ויהי כי החל האדם וגו', והיו הולכים ערומים לעיני כל, מה כתוב, ויראו בני האלהים את בנות האדם, וגו', וזה היה להם יסוד ועיקר. שגם להם, להמשיך בחטאייהם, עד שגרם להם להשמד מהעולם, ומשום זה נמשכו אחר יצר הרע, ובגזעו.

בהתבה, והביא לתוכה כל מין ומין מבריות העולם, ודאי הוא, שנה היה עץ עושה פרי, דהיינו יסוד צדיק הנקרא כך, ויצאו כל המינים שבעולם מן התיבה, כמו למעלה. דהיינו כמו ביסוד ומלכות שלמעלה. כמ"ש לפנינו.

עג) ת"ח כד וכו': בוא וראה, כאשר, עץ עושה פרי זהו, שהוא יסוד דז"א, נתחבר בעץ פרי, שהיא מלכות, יוצאים ממנה, כל אלו המינים של מעלה, חיות גדולות וקטנות, וכמה מינים, וכל אחד למינו. כמ"ש, חיות קטנות עם גדולות. כעין זה היה נח בהתבה, וכולם יצאו מן התבה, כלומר שכולם קבלו תיקונים מצד היותם בהתבה, כמו החולדות שלמעלה המקבלים תקונים מהמלכות, ונתקיים העולם כעין שנתקיים למעלה. ומשום זה נקרא נח איש האדמה, דהיינו [דר"י דף ס"ב ע"ב]

עוה) * ויאמר אל נח קץ כל בשר בא לפני. (ב) ה' ר' יהודה פתח ב' הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני. אמר דוד קמי קב"ה תרין קצין ב' אינון, חד לימינא וחד לשמאלא, ג' ואינון תרין י' אורחין למהך בהו בני ה' נשא. להווא ו' עלמא. קץ לימינא, דכתיב י' לקץ הימין, וקץ לשמאלא, דכתיב י' קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר י' אבן אופל וצלמות. ה' מאי ולכל תכלית הוא חוקר, ט' מאן הוא חוקר, אלא ההוא קץ לשמאלא דמחשיך אפיהון דברייתא.

עו) * קץ לימינא, כדקאמרן, דכתיב לקץ הימין. א"ל קב"ה לדניאל, ה' ואתה לך לקץ י' ותנוח. י' א"ל מנוחה בהאי עלמא, או בההוא עלמא, א"ל בההוא עלמא, כד"א ינוחו על משכבותם. א"ל בזמנא י' דיקומון מעפרא, י' איקום בינייהו, טו' או לאו, א"ל ותעמוד, א"ל הא ידענא די יקומון כתות כתות, מנהון דזכאי קשוט, ומנהון דחייבי עלמא, ולא ידענא עם מאן מנהון

מסורת הזוהר

דרך אמת

(א) ויאמר - קץ כל בשר: לעיל ב"א דף ש"ל ציון ד' וש"ג. (ב) הודיעני ה' קצין: (תהלים ל"ט) זכ ס"י י' וכוהר חדש דף ל"ג ע"ג.

הימין: (דניאל י"ב) ח"א נד. סג. רי: ח"ב לג. לך. קלד. קסא: ח"ג קמב: רצו: תקיח צ"ה סב שג. צ"ח טר שמד. ד) קץ שם לחשך: (איוב כ"ה) ח"א קצב. רי: ח"ב לג: קפד. ת"ז חק' ס"ט קיג: ז"ח שה"ש ס"ט טג שו. ה) ואתה כך לקץ: לעיל ציון ג' וש"ג.

חלופי גרסאות א בדפווי כתוב חסר. וניא מוסיף אהרנא למלדה קדמאה קץ כל בשר בא לפני, בא לפני ודאי בגין דאינון גרמ. נ גיא שויה על עלמא וליג אינון. נ גיא לקביל [לקבל] דא וליג ואינון ד גיא מוסיף אורחין איתא. ס גיא מוסיף נשא. בהאי עלמא בגין למזכי. ו גיא מוסיף עלמא, דא לימינא ודא לשמאלא תית. ז גיא ארץ חשך וצלמות [והוא באיוב י'] ח גיא מאי ולכל תכלית [הוא חוקר] בזמנא דדינא [דהוא] שריא על עלמא פשיצאה אבן אופל וצלמות [ארץ חשך וצלמות] קץ [שם לחשך] דא מלאך המות דא נחש קץ כל בשר [שם נחש] [קץ שם לחשך] דהא מסטרא [דהתוכא] [דהתיכא] דדהכא קאתי [אתי] [קא אתי] [ולכל תכלית הוא חוקר מאן הוא דאיהו חוקר] ולכל תכלית [הוא] בזמנא דדינא שריא [בעלמא] על עלמא [פשיצאה] [הוא חוקר] למהוי קסיגוריא [עלמא] לעלמא לאחשכא [לאחשכא] אפיהון דברייתא וכו' ט גיא ליג מאן הוא חוקר. י גיא דהחשיך אנפיהון. יא גיא מוסיף ותנוח ותעפור וניא ותעמוד לגורלך לקץ הימין ובר"א כתב מן ותנוח עד הימין מנויין. יב גיא א"ל לאן אתר דהא לא ידענא מה עלי בההוא עלמא א"ל ותנוח. וניא א"ל למנוחה דהאי עלמא או למנוחה דהוא עלמא א"ל מנוחה דההוא עלמא כד"א ינוחו. (הרמיק) יג גיא דיוקמן. יד גיא מוסיף אי איקום. כו גיא אי.

קץ כל בשר

הסולם

מאמר

בגזעו ושרשיו ודחו אמונה סדושה מביניהם ונטמאו. כמו שאמרו. ומשום זה. קץ כל בשר בא לפני, למד שטנה עליהם.

מאמר קץ כל בשר

עוה) ויאמר אל נח: רבי יהודה פתח. הודיעני ה' קצי וגו': אמר דוד לפני הקב"ה, שני קצים הם, אחד לימין ואחד לשמאל, והם שני דרכים לבני אדם ללכת בהם לעולם האמת. קץ לימינא וכו': יש קץ לימין, כי כתוב לקץ הימין, ויש קץ לשמאל, כי כתוב קץ שם לחשך וגו' אבן אופל וצלמות. מהו ולכל תכלית הוא חוקר, מי הוא החוקר, אלא ההוא קץ שהוא לשמאל, הוא החוקר, שהוא (דפו"י דף ט"ב ע"ב ט) סיג ע"א

כתות

איקום, א"ל ה' לגורלך. אמר ליה, הא אמרת ואתה לך לקץ, אית קץ לימינא, ואית קץ לשמאלא, ולא ידענא לאן קץ, לקץ הימין, או לקץ הימים, א"ל לקץ הימין.

עז) אוף הכא דוד, א"ל לקב"ה * הודיעני ה' קצי, מה איהו חולק עדבי, ולא נח דעתיה, עד דאתבשר דיהוי לימינא, דכתיב ב' שב לימיני. ת"ח אוף קב"ה א"ל לנח, קץ כל בשר בא לפני, מאן איהו, דא קץ, דאחשך אפייהו דברייתא, דאיהו קץ כל בשר.

עח) בא לפני. מכאן אוליפנא, חייבי עלמא, מקדימין ליה, ב' ומשכן ליה עליהו, לאחשכא לון, דכיון דיהבי ליה רשותא, נטיל נשמתא, ולא נטיל עד דיהבי ליה רשותא, ועל דא בא לפני, למיטל ב' רשו, לאחשכא ל' אפייהו דבני עלמא, ובגיני כך, והנני משחיתם את הארץ. ועל דא, עשה לך תיבת עצי גופר, בגין לאשתובא, ולא יכיל לשלטאה עלך.

עט) ת"ח תנינן, ו' בזמנא דמותא אית במתא או בעלמא, ב' לא יתחזי בר נש בשוקא, בגין דאית ליה רשו למחבלא לחבלא כלא. בגיני כך א"ל קב"ה, בעי לך ל' לאסתמרא, ולא תחזי גרמך, ב' קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך. פ) וואי תימא מאן יהיב ליה הכא ב' מחבלא, י' דהא מיין הו ואתגברו.

מסורת הזהר

א) הודיעני ה' קצי: לעיל דף כ"ח ציון ב' וש"נ. ב) שב לימיני: (ההלים ק"י) ח"א נ: סז. רמנ ח"ב קסב: ח"ג קמב: רמב: ז"ח חקת נ"ב טג שמא. ג) לא יתחזי בר נש בשוקא-דאית ליה רשו: ח"א סח: קב. קז: רד: ח"ב לו. קצו. רסד: ח"ג לח. נד.

חלוסי גרסאות א' ג"א מוסיף [לגורלך] דאינון צדיקיא כוונתך. ב' ג"א ומשכין. ג' ג"א רשות. ד' ג"א אנפייהו ה' ג"א מוסיף דאתייהב רשו למלאך המות לחבלא ועל דאתייהב ליה רשו עשה לך. (אה"ל) ו-ג"א מוסיף וע"ד דאתייהב ליה רשות. ו-ג"א ועל דאתייהב ליה רשו. ו' ג"א בזמנא דאתייהב רשו למלאך המות לחבלא. ומותא אית במתא, ו-ג"א בזמנא דמותא אית במתא דאתייהב רשו למ"ה ול"ג או בעלמא (אה"ל) ז' ג"א לאסתמרא. ו-ג"א מוסיף לאסתמרא בתיבותא ח' ג"א קמיה. ט' ג"א ואיתימא. י' ג"א מוסיף הכא בטופנא. יא' ג"א מוסיף מחבלא ומלאך המות, יב' ג"א דהא מיא דאתגברו (אה"ל).

מאמר הסולם קץ כל בשר

מקדימים אותו ומושכים אותו עליהם להחשיך להם. כיון שנותנים לו רשות, הוא נוטל הנשמה, ואינו נוטל הנשמה עד שנותנים לו רשות. וע"כ אה"כ בא לפני, שבא לפני לקבל: רשות להחשיך פניהם של בני העולם, ועל כן והנני משחיתם את הארץ. היינו שנתי לו רשות וע"כ עשה לך תיבת עצי גופר. כדי שתנצל ולא יוכל לשלוט עליך.

פ) ואי תימא וכו': ואם תאמר, מי נתן כאן משחית, הרי רק מים היו ונתגברו, ונעשו

כחות כחות, מהם צדיקי אמת ומהם רשעי עולם ואיני יודע עם מי מהם אקום. א"ל לגורלך. היינו עם הצדיקים, א"ל והרי אמרת ואתה לך לקץ, הרי יש קץ לימין ויש קץ לשמאל, ואיני יודע לאיזה קץ, לקץ הימין או לקץ השמאל. אמר לו לקץ הימין.

עז) אוף הכי דוד וכו': אף דוד כן, אמר לו להקב"ה. הודיעני ה' קצי, מהו חלק גורלי, ולא נח דעתו עד שנתבשר שיהיה לימין, שכתוב, שב לימיני.

ת"ח אוף וכו': בוא וראה, אף לנח אמר הקב"ה, קץ כל בשר בא לפני, מי הוא אם קץ הימין או קץ השמאל. ואומר, זהו הקץ, שהחשיך פניהם של הבריות, להיותו קץ כל בשר. דהיינו קץ השמאל שהוא מלאך המות.

עח) בא לפני. מכאן למדנו, שרשעי עולם (רשוי דף ס"ג ע"א)

ת"ח, לית לך דינא בעלמא, או כד א'אתמחי, או כד אתמסר עלמא בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא, דאזיל בגו אינון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף י הכי הכא, טופנא הוה, * ומחבלא אזיל י בגו טופנא, ואיהו ד אקרי ה הכי ו דאתכליל בשמא דא. ועל דא, אמר קב"ה לנח, לטמרא גרמיה, ולא יתחזי בעלמא.

פא) ואי תימא, י האי תיבותא ה אתחזי בגו האי עלמא, ומחבלא ס אזיל בגויה. י כל זמנא דלא יל יתחזי אפי דב"נ קמי מחבלא, לא יכיל לשלטאה עליה. מנלן ממצרים, דכתיב י ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, מאי טעמא. בגין י דאיהו אשתכח, ויכיל יי הוא לחבלא, ולא אצטריך לאתחזאה קמיה. בגין כך הוה גניו נח, וכל אינון דעמיה בתיבותא, ומחבלא לא יכיל לשלטאה עלייהו.

פב) רבי חייא ורבי יוסי, הוו אזלי בארחא, יד אערע ה) סו בהני טורי ט'דקרדו, חמו י'רשימין בקיעין י' בארחא, דהוו י'מן יומי י' דטופנא, א"ל רבי חייא לר' יוסי, הני בקיעין דהוו כ'מיומוי דטופנא, כ' וקב"ה יי שביק לון לדרי דרין, בגין דלא כד יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

פג) דכך ארחוי דקב"ה, לזכאין כ' דעבדין רעותיה, בעי דיזכרון להו לעילא ותתא, ולא כ' יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. כגוונא דא לרשיעייא דלא עבדין רעותיה, כ' בגין דלא יתנשי חובייהו, ולא דכרא עונשייהו ודוכרניהון לביש לדרי דרין. כ' היינו דכתיב י נכתם עונך לפני וגו'.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) נלוסן הרי חוסך טסה גנוהיס וחוקיס (יזח נכון הכי אררט) א) מחבלא אזיל נו טופנא : ח"ב רכו. ב) ואתם לא תצאו (שמות י"ב) ח"א קב. קו : ח"ב לו. ג) נכתם עונך לפני : ירמיה ב' לעיל דף כ' ציון ו' וש"ג.

חלוסי גרסאות א) ג"א אתמחי עלמא בדינא. וליג או כד אתמסר. ב) ג"א ל"ג הכי. ג) ג"א גו. ד) ג"א אתקרי. ה) ג"א מוסיף הכי בשמא דא. ו) ג"א דאתכליל. וניא ל"ג דאתכליל בשמא דא. ז) ג"א הא. וניא הכא. ח) ג"א אזיל בגו עלמא (אה"ל) ט) ג"א אזיל בגיניה וניא אזיל בגויה (ד"א) י) ג"א מוסיף אלא כל. יל) ג"א אתחזי. יכ) ג"א דהווא יג) ג"א ל"ג הווא. וניא הוה, יד) ג"א אערע, טו) ג"א באינון. טז) ג"א קרדו. יז) ג"א רשיעין. יח) ג"א בארעא (אה"ל). יט) ג"א מיומי, כ) ג"א טופנא. כא) ג"א מן יומי, כב) ג"א קב"ה, כג) ג"א קיים לון מן יומא דטופנא. כד) ג"א אתמחי. כה) ג"א מוסיף דעבדין קשוט רעותיה. כו) ג"א יתנשיה. כז) ג"א בעי. כח) ג"א בעי דלא יתנשי דוכרניהון. (אה"ל) כה) ג"א ל"ג היינו.

קץ כל בשר

הסולם

מאמר

ממצרים, שכתוב, ואתם לא תצאו איש וגו' מהו הטעם, משום שהמשחית נמצא בחוק, והוא יכול להשחית ולא צריכים להתראות לפניו, ומשום זה נח וכל אלה שהיו עמו נסתהרו בהתבה, והמשחית, לא יכול למשול עליהם. פב) רבי חייא וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך, ופגשו בהרי אררט, ראו בהדרך רשומות בקעים, שהיו מימי המבול, א"ל ר"ח לר' יוסי, בקעים הללו הם מימי המבול, והקב"ה הניח אותם לדורי דורות, שלא ימחו לפניו עונותיהם של הרשעים.

ונעשו למבול. בוא וראה. אין לך דין הנעשה בעולם, אם כשהעולם מוכה, או אפילו כשהעולם רק נמסר לדין, שלא ימצא אותו המשחית הולך בתוך הדינים הנעשים בעולם. אף כאן כן הוא. מבול היה והמשחית הלך בתוך המבול, והוא נקרא כן בשם מבול, כי נכלל בשם הזה. וע"כ אמר הקב"ה לנח להסתיר עצמו בתוך התבה ולא להתראות בעולם.

פא) ואי תימא וכו': ואם תאמר, הרי התיבה נראתה בעולם הזה שהמשחית הלך בו וא"כ עדיין הוא מגולה לפני המשחית, אלא כל עוד שפניו של אדם אינם נראים לפני המשחית אינו יכול למשול על האדם. מאין לנו זה.

(רש"י דף ט"ג ע"א)

רוצה

פד) פתח רבי יוסי ואמר, * צהלי קולך בת גלים הקשיבי ה) לישע עניה ענתות. האי קרא ה אוקמוה חבריא, אבל האי קרא על כנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, ברתיה דאברהם ב אבינו. י הכי אוקמוה, בת גלים ד כדכתיב ה גל נעול. גלים אינון ו נהורין דמתכנשי ואזלי ו ועאלין לגווה, ומליין לה ה כדכתיב ג שלחך פרדס רמונים.

פה) הקשיבי לישע. כד"א י ליש אובד מבלי טרף, ה ליש דכר, לישע נוקבא. אמאי י אקרי ה ליש, אי משום דכתיב ה ליש גבור בבהמה י או משום דכתיב ליש אובד מבלי טרף. י אלא ב) י כלא ה איהו ליש : גבורה תתאה, טודאתי מגבורה עלאה; ליש אובד מבלי טרף, בשעתא דאינון נחלין מסתלקין ולא עאלין לגווה, כדין אתקרי ה לישע, ה דאבידת מבלי טרף, דכתיב ליש אובד מבלי * י טרף ובני לביא יתפרדו.

מסורת הזהר

א) צהלי קולך בת גלים : ישעיה יוד ח"א רמט: ב) גל נעול : (שה"ש ד') ח"א לב. רמט: רמט: ח"ב ד. ח"ג טו : ת"ז חק' י"ט לח : חק' כ"ח עב : חק' כ"ט עב : חק' ל"ז עה. תק"ח ק"ב טד שיב. ד) ליש אובד מבלי טרף : (איוב ד') ח"א רנ. (משלי ל') ח"א רמט :

דרך אמר

ה) וימי רמ"ס סוף ע"א. ב) כלא וכולא אינו ליש גבור בשעתא דמקבלא גבורה סמאה מגבורה עלאה ליש אובד מגלי טרף דל אינו בשעתא דלינון וכו' ק"י טג שכנ. ג) שלחך פרדס רמונים : שה"ש ד'. ה) ליש גבור בבהמה : (משלי ל') ח"א רמט :

חלופי גרסאות ה נ"א אוקמוהו, ב נ"א ל"ג אבינו, ג נ"א דהכי ד נ"א כד"א, ה נ"א גן, ו נ"א נהורין, ז נ"א ועיילי, ח נ"א כד"א, ט נ"א לישע נוקבא ליש דכר, י נ"א אתקרי ה נ"א לישע, יב נ"א ואי, יג נ"א ליג אלא ער בשעתא, יד נ"א כולה, טו נ"א איהי, טז נ"א דאתי, יז נ"א מוסיף לישע עניה ענתות, יח נ"א דאתאבידת, יט נ"א טרף וגו'.

צהלי קולך - עניה ענתות

להמלכות. כמו נהרות ונחלים. ושיעור הכתוב צהלי קולך בת גלים נאמר על המלכות שתשמח ותרנן בקולה בעת שהיא בת גלים, דהיינו שיש לה המוחין הגדולים הנקראים גלים, שהם מוחין דאבא.

הסולם

פה) הקשיבי לישע וכו' : לישע פירושו, כמו שכתוב ליש אובד מבלי טרף, דהיינו בהיפך מהשם גלים כי יורה לעת שהמלכות נאבדת מחמת חוסר שמע, ליש הוא שם זכר, לישע היא שם נקבה, וכשאומר לישע יורה על המלכות שהיא נוקבא, ושואל, למה היא נקראת על השם ליש, אם משום שכתוב, ליש גבור בבהמה, דהיינו על מדת הגבורה שבה, או משום שכתוב ליש אובד מבלי טרף שהוא על חוסר שמע שבה, ומשיב אלא הכל הוא בליש שהשם ליש יורה על זמן היותה בבחינת נקודת השורק, שאז שניהם בה, הן מדת הגבורה והן חסרון השמע, שהוא או גבורה תחתונה, מלכות, ושהוא נמשכת מגבורה עלאה, דהיינו מהגבורה שבבינה, ע"כ נאמר עליה ליש גבור בבהמה, והיא ליש אובד מבלי טרף, בשעה שאלו הנחלים, שהם אורות העליונים מסתלקים ואינם נכנסים לתופה, אז נקראת לישע הנאבדת

מאמר

רוצה שיזכרו איתם למעלה ולמטה, ולא ישכח זכרונם לדורי דורות, כעין זה, להרשעים שאינם עושים רצונו, רוצה ג"כ שיזכרו אותם, כדי שלא ישכחו עונותיהם, ולזכור עונשם, וזכרונם לרע, לדורי דורות. והיינו שכתוב, נכחם עונך לפני וגו'.

מאמר צהלי קולך - עניה ענתות

פד) פתח וכו' : פתח ר' יוסי ואמר, צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישע עניה ענתות מקרא זה כבר פרשוהו החברים, אבל כתוב זה נאמר על כנסת ישראל, היא המלכות, צהלי קולך בת גלים היינו בת אברהם אבינו, שהוא בסוד אבא יסד ברתא, והוא חסד שעלה להיות חכמה, וכשיש לה מוחין דאבא, נקראת בת גלים, וכן פרשוהו, בת גלים היינו כמו שכתוב גל נעול, שהמלכות נקראת גל בעת שיש לה מוחין דאבא, וכן כאן נקראת גלים, כי גלים, הם האורות המתקבצים, בסוד ג' הנקודות חולם שורק חירק, והולכים ונכנסים לתוך המלכות וממלאים אותה, כפ"ש שלחך פרדס רמונים, אשר שרחך פידושו ג"כ האורות המתקבצים ונמשכים (דפו"י דף טג ע"א * טיג ע"ב)

פו) ומה דאמר, לישא היינו עניה ענתות, ה מסכנא דמסכנותא, כד"א *מן הכהנים אשר בענתות, וכתיב ב ענתות לך על שדך. מאי איריא. אלא כל זמנא דדוד מלכא הוה קיים, אסתלק אכיתר בעותרא ובכללא, לבתר א"ל שלמה ענתות לך על שדך.

פו) אמאי קרי ליה שלמה הכי. אלא אמר ליה ביומך הוה אבא במסכנו, והשתא לך על שדך. השתא אית לומר, אמאי אקרי אכיתר ענתות, אי תימא י דהוה מן ענתות הא י תנינן ידכתיב י וימלט בן אחד, לאחימלך בן אחיטוב ושמו אכיתר, והוא מנוב הוה, דהא נוב עיר הכהנים י הוה. י ואע"פ דאמרו י דהיא נוב היא ענתות, ואמאי י אקרי ענתות. בגין דנחתת למסכנו, ואתאכיד קרתא על ידא דשאו"ל, ואתאכידו כהני. אלא י ענתות כפר הוה, ולאו הוה נוב, הוועל דא קרי ליה י אכיתר ענתות, בגין דאמר י וכי התענית בכל אשר התענה אבי, ומקרתא דנוב הוה, ועל מסכנו דדוד י דהוה ביומוי, י אקרי ליה הכי.

פח) אמר רבי חייא במסכנותא הוה עלמא, מיומא דעבר אדם, על טו פקודי י קב"ה, עד דאתא נח, וקריב י קרבן, ואתיישב עלמא. אמר ר' יוסי לא אתיישב עלמא י ולא נפקא ארעא מוזהמא דנחש, עד דקיימו ישראל, על טורא דסיני, ואתאחידו באילנא דחיי, כדין אתיישב י עלמא.

מסורת זוהר

א) מן הכהנים ונו' (ירמיה א' 13) ענתות לך על שדך: (מלכים א' 16) ח"א רמט: ג) וימלט בן אחד לאחימלך: (שמואל א' 14) ז"ח רות פ"א טו שח. ד) ענתות כפר הוה: ח"א רמ"ט: ה) וכי התענית ונו' מ"א ב'. ו) ולא נפקא—מוזהמא דנחש—טורא דסיני: ח"א נב. קכו: ח"ב ג. פב. צד. קצנ: ח"ג קסב: חלופי גרסאות א ג"א אהרא. וניא אחר דמסכנותא (אה"ל) ב ג"א למימר. ג ג"א מוסיף משום דהוה. ד ג"א ל"ב תנינן. ס ג"א כתיב. ו ג"א הוה. ז ג"א ואע"ג. ח ג"א היא. ט ג"א קרי. וניא קרי ליה. י ג"א היא. יא ג"א ווא. יב ג"א לאכיתר. יג ג"א מוסיף דהוה ליה. יד ג"א קרי. טו ג"א פקודא. טז ג"א דקביה. יז ג"א קרבנא. יח ג"א מוסיף עלמא. ואיר חייא כלא כמה דאתמר (הרמ"ק)

זהלי קולך—עניה ענתות

הסולם

מאמר

הנאבדת מבלי טרף, כמו שכתוב ליש אובד מבלי טרף ובני לביא יתפרדו. פו) ומה דאמר וכו': ומה שאומר הכתוב לישא היינו עניה ענתות, כלומר לישא ועניה ענתות היינו הך, עניה ענתות, פירושו עניות שבעניות כמש"ה מן הכהנים אשר בענתות, וכתוב ענתות לך על שדך, שענתות האלו פירושם עניות, אף כאן פירושו עניות, ושואל מה משמיענו שלמה כמה שקראו ענתות, שלא מצינו לו לאכיתר שהיה נקרא בן עד הנה, ומשיב. אלא כל זמן שדוד המלך היה חי, נתעלה אכיתר בעושר ובכלל. לאחר כך דהיינו אחר שמת דוד נעשה עני, אמר לו שלמה. ענתות לך על שדך, ומיושב בזה שער עתה, כל עוד שדוד המלך היה חי, לא נקרא בשם ענתות, כי היה עושר. אלא אחר מיתתו של דוד נעשה עני, וקראו שלמה ענתות.

אחתו בשם ביון, ומשיב אלא אמר לו בימך היה אבי בעניות, ועתה שאני עשיר לך על שדך. כי מי ששימש בימי עוני אינו ראוי שימש בימי עושר. ואומר עתה יש לפרש כלומר לפי"ו יש לפרש למה נקרא אכיתר ענתות, אם תאמר, משום שהיה מן ענתות, הנה למדנה שכתוב וימלט בן אחד וגו' והוא היה מנוב. שהרי נוב היה עיר הכהנים, ואע"פ שאמרו, היא נוב היא ענתות, ולמה נקראת ענתות, משום שירדה לעניות, והעיר נאבדה על ידי שאול והכהנים נאבדו, מ"מ אינו כך, אלא ענתות כפר היה והוא אינו נוב וע"כ קרא שלמה לאכיתר ענתות, משום שאמר שלמה וכי התענית בכל אשר התענה אבי, ומעיר נוב היה, ועל שדוד היה בעניות בימיו, קרא אותו ענתות.

פח) אמר וכו': אר"ה העולם היה בעניות, מיום שאדם עבר על מצות הקב"ה, עד שבא נח והקריב קרבן, ונתיישב העולם. אמר רבי יוסי. לא נתיישב העולם, והארץ לא יצאה מוזהמת

פו) אמאי קרי וכו': שואל סוף סוף, למה קרא לו שלמה כן, בשם ענתות ומה לו לקרוא (דפרי"ד דף ס"ג ע"ב)

פט) ואלמלא ה' דהדרו ישראל וחאבו קמיה קב"ה, לא הוו מתין ל'עלמין, דהא אתפסק מנייהו זוהמא ג' דנחש. י' כיון דחבו, כדין אתברו אינון ל'וחי קדמאי, דהוו בהו חירו דכלא, חירו דההוא נחש, דאיהו קץ כל בשר. צ) וכד קמו ל'ויאי, לקטלא ס' קטלא, כדין אתער חויא בישא, והוה אזיל קמיייהו, ולא יכיל לשלטאה בהו, בגין דהוו ישראל מזדרזין כללהו בחגירו ומזינין, ולא יכיל ההוא נחש לשלטאה בהו. וכיון דאמר י' למשה * ועתה הורד עדיך מעליך. אתייהיב רשו להאי נחש לשלטאה עלייהו.

צא) ת"ח, ס' מה כתיב, ב' ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב, ויתנצלו וינצלו מבעי ליה. אלא, ויתנצלו, על ידא ס' דאחרא, בגין דאתייהיב רשו לנחש ' לשלטאה. את עדיים מהר חורב, י' דקבלו מטורא דחורב, כד אתייהיב אורייתא לישראל.

צב) אמר ר' חייא י' נח י' דהוה צדיק, אמאי לא הוה י'בטיל מותא מעלמא. ס' אלא, ה' בגין דעד לא ס'סלקת זוהמא י' מעלמא. י' ועוד דאינון לא הוו מהימנין ביה בקב"ה, וכלהו אחידן כ' בטרפי אילנא י' לתתא, כ' ומתלבשאן ברוח מסאבא.

מסורת הזהר

א) ועתה הורד עדיך: (שמות ל"ג. ב) ויתנצלו בני ישראל: (שמות ל"ג) ח"א נ"ב: רסב: ח"ב קצד. רכו. ח"ג קסב: קסט: קצנ. ז"ח תצא ח"ב ט"ו טד שטו. ג) מרפי אלנא: (עלה תאנה) ח"א כח: לו: נג: נג. ח"ב לט. חלופי גרסאות א' נ"א דאהדרו. ב' נ"א לעלמא. ג' נ"א מוסיף דנחש, ואוקמה אל תקרי חרות אלא חירות ממלאך המות דאיהו נחש. ד' נ"א ליג כיון דחבו. ה' נ"א קטולא, ונ"א מוסיף קטולא כל אינון דחבו, ו' נ"א מווינין. ז' נ"א משה. ח' נ"א ליג מת. ט' נ"א מוסיף דאחרא והא אוקמה. י' נ"א מוסיף לשלטאה כמה דאתמר. י"א נ"א דקבילו. י"ב נ"א מוסיף ביומי דנח. י"ג נ"א מוסיף איש צדיק, י"ד נ"א אבטיל ול"ג הוה (אח"ל) טו נ"א מוסיף אלא אמר ר' יוסי. טז נ"א נפקא זוהמא דנחש מעלמא ונ"א ספקת ונ"א נפקת י' נ"א דעלמא. י"ח נ"א ותו. י"ט נ"א לתתא. ותו דאיהו אמשך ליה לעלמא לבתר דכתיב וישכר ויתגל, ונ"א ואיהו אמשך ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וגו' והא אתמר. כ' נ"א ליג ומתלבשאן עד והא אתמר.

דרך אמר

ה) פקודי רכ"ז א"י. כ) בעלי הל"ן והס הקליפות מיונונו וע"ל דף ל"ו כ"י.

זהלי קולך - עניה ענתות

דלא יכול לשלטאה עלייהו האי חויא, שהם העדי שקבלו מהר חורב, ע"ש. וע"כ, לא היה יכול הנחש למשול עליהם. וכיון שאמר למשה, ועתה הורד עדיך מעליך, ניהן רשות להנחש למשול עליהם. צא) ת"ח מה וכו': בא וראה, מה כתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ושואל כתוב, ויתנצלו, וינצלו, היה צריך לכתוב, ואומר, אלא ויתנצלו יורה שנתנצלו ע"י כה אחר, כי ניתן רשות להנחש למשול עליהם. את עדים מהר חורב, פירושו, העדי שקבלו מהר חורב כאשר ניתנה התורה לישראל, צב) אמר וכו': אר"ח נח שהיה צדיק, למה לא ביטל המות מהעולם כמו שהיה במתן תורה. ואומר, אלא שהוא משום שזוהמת הנחש עוד לא יצאה מהעולם, ועוד שבני העולם

הסולם

מזוהמת הנחש, עד שעמדו ישראל על הר סיני, ונתאחו בעץ החיים, או נתישבץ העולם. פט) ואלמלא וכו': ואם לא חזרו ישראל וחטאו ללפני הקב"ה לא היו מתים לעולם, כי הוסרה מהם זוהמת הנחש כיון שחטאו נשברו אזלוחות הראשונות שהיה בהם חירות מכלל חירות מאותו נחש. שהוא קץ כל בשר. דהיינו מלאך המות.

מאמר

צ) וכד קמו וכו': וכשעמדו הלויים להרוג הרג, דהיינו בעת שאמר להם משה שימו איש חרבו על ירכו וגו', אז חזר ונתעורר נחש הרע, והיה הולך לפניהם ולא יכול למשול בהם, כי ישראל כולם היו מזוינים בחגורות מזוינות, דהיינו כמ"ש בזהר. לעיל (דפו"י ח"א נ"ב): שבעת מתן תורה חגרו לון קב"ה חגורין דאתוון דשמיה. קדישא, (דפו"י דף ס"ג ע"ב)

צג) ותו, לבתר ב אוספו ב למחטי ג ולמהך בתר יצר הרע, יכד בקדמייתא ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי, אכתי לא נחית לה קב"ה ב בארעא. ותו, דאיהו אמשיך ליה י בעלמא לבתר, דכתיב * וישת מן היין וישכר ויתגל זבתוך אהלה. והא אתמר.

צד) עד דהוו אזלי, חמו חד יודאי, דהוה אתי, אמר ר' יוסי, האי בר נש יודאי איהו, ואתחזי. כד מטא גביהו, שאילו ב ליה, אמר לון, שליחא דמצוה אנא, דהא אנן דיירי בכפר דראמין, יא ומטי זמנא ב דחג, ואנן צריכין לולב, ב) וזינין דעמיה, ג) ואנא אזיל י לקטעא י לון ס למצוה, אזלו כחדא.

צה) א"ל ההוא יודאי, הני ג ארבע מינין ס דלולב, י דבכלהו י אתאן לרצויי י עלמא, כ שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג. א"ל כבר אתערו לב בהו חברייא, אבל אי מ"ה חדתא איהו תחות ידך אימא כ ליה.

צו) אמר לון, ודאי ההוא אתר דאנן כ דיירי ביה, הוא זעיר, כל וכלהו עסקי באורייתא. כ ואת עלן צורבא מרבנן, רבי יצחק בר יוסי מחוזאה שמיא, ובכל יומא ויומא כ אמר לן מלין חדתין באורייתא. כ ואמר, דהא בחג

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) נדי הדס וערבה ואחרונ שיה מנין הפריכים אל (א) וישת מן היין וישכר: (בראשית ט') ח"א עג. פנ. קי. קכב. קמ. קמז: קצב. רנח. ח"ב רמה. רסז: ב) חג: (סוכות) ח"א סד. רכ: רכא. ח"ב קפב: קפו: קפז. ח"ג לא: לב. צב. קג: קד. רנט. ג) ארבעה מינין דלולב: ח"א רכ: רסז: ח"ב קכא. ח"ג כד. לאו רטז. רנה: רסז: ח"ב קכא. קפו: ח"ג כד: לא: לב: קד. רצב. ת"ז חק' ו' כג. חק' י"ג כט. חק' כ"א ב"ו: תק"ח צ"ח טד שלד.

חלופי גרסאות א ג"א אוספי. ב ג"א למחטא. ג ג"א ולמהר (ד"ז) ד ג"א כבקרמייתא. ו ג"א כדבקרמייתא. ס ג"א בארעא ועד ול"ג ותו ער סוף האות. ו ג"א לעלמא ז ג"א בתוך אהלה. ח ג"א ליג ואתחזי. ט ג"א מוסיף ליה מאן הוא. י ג"א חנין. יא ג"א ומטא יב ג"א ודי זינין יג ג"א למספקא, ו ג"א לקטעא ו ג"א לקטעא. יד ג"א דלהן. ו ג"א דילון. טו ג"א מוסיף ולמייתי לון למצוה. טז ג"א דלולב. יז ג"א דכלהו יח ג"א אתיין. יט ג"א על מיא. כ ג"א שמעתין. כא ג"א ביה ככ ג"א ליה. כג ג"א דיירין. כד ג"א מוסיף וכלהו דדיירי ביה [בה] [אנין]. כה ג"א מוסיף ואית לן. כו ג"א מוסיף הוא אמר. כז ג"א ואמר יאות דכלא על מיא אלא תיח והא (אה"ל).

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

העולם עוד לא היה להם אמונה בהקב"ה, והיו נאחזים כולם בעלי האילן למטה שהם כחות החיצונים והיו מתלבשים ברוח הטומאה.

צג) ותו וכו': ועוד שאחר כך, שיצאו מן התיבה, הוסיפו לחטא וללכת אחר היצה"ר כבתחילה, והתורה הקדושה, שהיא עץ החיים, עוד לא הוריד אותה הקב"ה בארץ. ועוד שהוא עצמו חזר והמשיך המות לעולם. שכתוב וישת מן היין וגו', והוא כבר נתבאר.

מאמר ההוא יודאי

צד) עד דהוו וכו': בעוד שהיו הולכים, ראו שהיה בא לנגדם יהודי אחד, אמר ר"י אדם זה הוא יהודי, שהוא גראה יכיהודי, כשהגיע אליהם, שאלו לו מי הוא? אמר להם שליח מצוה (דטוי' דף ס"ג ע"ב)

בתורה

זמנא הוא, ^ב לשלטאה. * אזי עבר על נפשנו המים הזדונים, ברוך ה' שלא נתננו טרף לשיניהם וכי אית שינים למים. אלא אינון שאר עמין. ^ב אינון ברבין ממנן על שאר עמין עכו"ם, ^ג ומתברכאן מסטרייהו דישראל, וקריןן לון מים הזידונים, כד"א המים הזידונים.

צז) ובגין לשלטאה עלייהו ^ד אתינא ברזא דשמא קדישא, באינון ארבע מינין שבלוּב, לרצויי ליה ^ה לקב"ה, ולשלטאה * עלייהו ברזא דשמא קדישא, ^ו ולא תערא עלן ^ז מיין קדישין, ^ח לנסכא על גבי מדבחא.

צח) תו אמר לון, ^ה ^ב בר"ה, אתערותא קדמאה, איהו בעלמא. מאי אתערותא קדמאה, ^ה דא ^ד בי דינא דלתתא, דאתער למידן עלמא, וקב"ה יתיב על עלמא בדינא, ודאין ^ט עלמא.

צט) ושלטא האי בי ^י דינא, למידן עלמא, עד ^י יומא דכפורי, דנהרין אנפאה, ולא אשתכח חויא דלטורא בעלמא, דאיהו אתעסק ^{יא} במה דאתיין ליה ^{יב} ההוא

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) אמר דף ג"א ונ"ט וסוף פתחם רנ"ט כ'.
 א) אזי עבר על נפשנו המים הזדונים: (ההלים קכ"ד) ח"ב סד: רעב: ז"ח בשלח ל' טד שלו.
 מ) לנסכא עינ מדבחא: ח"ג רמט. ג) ראש השנה ח"א סד. סט: קיד. קס: רכ. ח"ב לב: לב: יד: קסד. רנ: רסה: ח"ג יח: צה. צט: ק. קא. קמט: רלא: רנת: ד) כי דינא דלתתא: ח"א קו. קט: ח"ב מד: ה) יומא דכפורי: ח"ב קפה: קפו. ח"ג ק: רב: ריד:

חלופי גרסאות ^א גי'א מוסיף לשלטאה וישראל שליטין [ישראל שליטין] בההוא זמנא ונקיטנא לולב דמתחזי [דמתחזי] דאנן נציחנא עלייהו על כל אינון דאקרין המין העם ולשלטאה עלייהו דכל [כל] אינון ברבין ממנן [רמנן] על שאר עמין [עעין] ומתברכין מסטרייהו דישראל וקריןן לון המים [מים] הזידונים [אזי עבר על נפשנו המים הזידונים] וכל אינון שאלא נתננו טרף לשיניהם וכי אית שינים למים [שיניהם למעלה] אלא אינון שאר עמין ובגין לשלטאה, ^ב גי'א דכל אינון וגי'א אינון שאר עמין. ג גי'א ומתברכין. ד גי'א לג אתינא ברזא דשמא קדישא [אה"ל] ה גי'א לקב"ה עלייהו. ו גי'א ולעברא. ז גי'א מוסיף מיין קדישין מים חיים. ח גי'א דא ריה [ממש] דאתער [הרמ"ק] ט גי'א ליה. [אה"ל] י גי'א מוסיף דינא דלתתא. יא גי'א בשעיר דיהבין ליה. וגי'א בההוא שעיר דריח דאיהו מסטרא. יב גי'א לג ההוא.

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

בתורה. ואמר, כי בחג הגיע הזמן לממשלה. כלומר שישראל ישלטו על השרים של ע' אומות, וכתוב, אזי עבר על נפשנו המים הזידונים ברוך ה' שלא נתננו טרף לשיניהם, ושואל וכי יש שינים למים. ואמר, אלא מים זידונים הם שאר העמים, ושינים הם השרים הממונים על שאר העמים עכו"ם, והם מתברכים מצדם של ישראל. צז) ובגין לשלטאה וכו'. ובכדי למשוך עליהם על שרי האומות, אנו באים בסוד השם הקדוש, המרומו באילו ארבעה מינים שבלולב. הדסים ה"ס חג"ת מה"י דשם הויה, ערבות ה"ס נו"ה הנמשכים מה"י דהויה, לולב ה"ס יסוד מה"י דהויה. אתרוג ה"ס מלכות ה' תתאה, לרצות לו להקב"ה, ולמשול עליהם בסוד השם הקדוש. ולעורר עלינו מים קדושים דהיינו שפע מים העליונים לנסך אותם על המזבח. שהיא המלכות. המכניעים את המים הזידונים. הנ"ל.

צט) ושלטא וכו': ובית דין זה שולט לדון העולם עד יום הכיפורים, שאז פניה מאירים דהיינו שמשנת ג"ר הנק' פנים, ונחש המקטרג אינו נמצא בעולם שהוא מתעסק באותו שעיר לעזאזל שמביאים לו שהוא מצד

(דפו"י דף ס"ג ע"ב * ס"ד ע"א)

שעיר, דאיהו מסטרא דרוח מסאבא, כדקא חזי ליה. ובגין דאתעסק בההוא שעיר, לא קריב למקדשא.

ק) ושעיר דא כההוא שעיר דר"ח דאתעסק ביה, ג' ואנהירו ד' אנפאה דמקדשא. ועל דא ישראל כלהו, משכחין רחמי, קמי קב"ה, ואתעבר חובייהו. ורזא ח' חדא, אמר לון, ולא ט' אתייהב רשו לגלאה, בר לחסידי קדישין י' עליונין חכימין. אמר רבי יוסי מאן איהו, אמר לון, עד לא בדיקנא בכו.

קא) אזלו. לבתר אמר לון, כד סיהרא י"ב אתקריבת בשמשא, אתער קב"ה סטרא דצפון, ואחיד בה ברחימו, ומשיך לה לגביה, ודרום אתער מסטרא אחרא, וסיהרא סלקא ומתחברא במזרח, וכדין ינקא מתרין סטרין, ונטיל, ברכאן (ב) בחשאי, וכדין אתברכא סיהרא, ואתמליא. והכא י"ב אתקריבת אתתא בבעלה. קב) כמה דאית רזא י"ב דיוקנא דשייפי דאדם, י"ד ותיקוני. הכי נמי טו אית רזא דדיוקני דשייפי נוקבא, ותיקוני דנוקבא. וכלא פריש טו בגוון. י"ז הכי נמי

מסורת הזהר

דרך אמת

- א) שעיר (קעזאול): ח"א קלח: ח"ב לג. קנו. קפד: קפה. קלו. ח"ג סב: סג. צ. קא: קב. רמח.
- ב) שעיר ראש חודש: ח"א סה. קלח: ח"ב לג. ג) בחשאי: לעיל ב"א דף מ"ב ציון ב' וש"ג.
- ד) שייפי דאדם—דאדם תתאה אחרא: ח"ב קצד:

חלופי גרסאות א) ג"א כדקחוי. ב) ג"א דא ול"ג כההוא. ג) ג"א אנהירו. וגי'א כך בריה. ד) ג"א אנפוי וג"א אפוא. ה) ג"א דר"ח וג"א דריה. וגי'א דמקדשי. וגי'א בריה. ו) ג"א משכחן. וגי'א משכחאן. ז) ג"א מקמי ח' ג"א דא. ט) ג"א יהיב לן. י) ג"א ל"ג עליונין. יא) ג"א אתקרב. יב) ג"א אתקריב. יג) ג"א בדיוקנא דשייפי גופא. וגי'א בדיוקנא דשייפי נמי אית רזא דדיוקנא דשייפי נוקבא (ד"א) יד) ג"א ל"ג ותיקוני. וגי'א ותיקוניה וג"א ותיקוניה (ד"א). טו) ג"א איהו. וגי'א אית רזא ותיקוניה דנוקבא. וגי'א אית רזא ותיקוני דנוקבא. וגי'א אית רזא ותיקוני דנוקבא (ד"א) טז) ג"א מוסיף בגוון בנוקבא. וגי'א מן הי"ב עד הי"ג אית לתתא.

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

אחר, מצד נקודת החירק, והלבנה, היא הנוק' עולה ומתחברת במזרח, שהוא ז"א, ואז יונקת משני הצדדים, מדרום ומצפון, ולוקחת הברכות, דהיינו שפע הזווג, בלחש. שהיא בחי' ו"ק מכת נקודת החירק, שה"ס וקולה לא ישמע. כי קול ודיבור פירושו ג"ר. ואז מתברכת הלבנה ומתמלאת משפע, וכאן מתסרבת האשה לבעלה כלומר, זה הוא זווג ג' הנקודות המרומזים שלמים להעולם. (וענין ג' הנקודות המרומזים כאן, עי' לעיל בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא נקודה) ומשמיענו בזה, שסדר הזווג הוא שמתחילה ממשך ז"א להנוקבא, הארת קו השמאל, שהסוה"כ שמאלו תחת לראשי. ואח"כ את קו הימין, שה"ס וימינו תחבקי, ומשמאל נמשך הארת החכמה, ומימין חסדים כנודע. ואח"כ מבאר, איך הנחש מתאחו בעת הארת קו השמאל, כמ"ש לפנינו.

רוח הטומאה, כראוי לו, להמקטרג, ומשום שמתעסק באותו השעיר, אינו קרב למקדשא, שהיא הנוקבא. כלומר, אינו קרב לקטרג על ישראל ולהפריד הזווג של ז"א ונוקבא. ק) ושעיר דא וכו': ושעיר הזה הוא כמו שעיר החטאת של ראש חודש, כי מתעסק בו, וע"כ מאירים הפנים של המקדש, שהיא הנוקבא. וע"כ ישראל כולם מוצאים רחמים לפני הקב"ה ומעביר עונם, ועל סוד אחד, אמר להם, אותו היהודי, שלא ניתן רשות לגלותו חוץ לחסידים קדושים עליונים החוכמים. א"ל רבי יוסי, מה הוא הסוד. אמר להם, עוד לא בדקתי אתכם, ואיני יודע, אם אתם ראויים לשמוע סוד הזה. קא) אזלו, לבתר וכו': הלכו, אחר כך אמר להם, כאשר הלבנה שהיא הנוקבא נקרבת אל השמש שהוא ז"א, מעיר הקב"ה את צד הצפון, שהוא קו השמאל, הנמשך מנקודת השורק, ואוחז בה באהבה, ומושך אותה אצלו, שה"ט הפיוסא ונטילת רשות, כנ"ל (בראשית ב' דף קל"ו ד"ה פנימיות) והדרום, שהוא קו ימין, נתעורר מצד

קב) כמה דאית וכו': כמו שיש סוד צורות איברי אדם, דהיינו ז"א, ותיקוניו, כן יש סוד צורות אברי הנוקבא וז"א, ותיקוני הנוקבא. וכל ההפרש הוא

ק) ושעיר דא וכו': ושעיר הזה הוא כמו שעיר החטאת של ראש חודש, כי מתעסק בו, וע"כ מאירים הפנים של המקדש, שהיא הנוקבא. וע"כ ישראל כולם מוצאים רחמים לפני הקב"ה ומעביר עונם, ועל סוד אחד, אמר להם, אותו היהודי, שלא ניתן רשות לגלותו חוץ לחסידים קדושים עליונים החוכמים. א"ל רבי יוסי, מה הוא הסוד. אמר להם, עוד לא בדקתי אתכם, ואיני יודע, אם אתם ראויים לשמוע סוד הזה. קא) אזלו, לבתר וכו': הלכו, אחר כך אמר להם, כאשר הלבנה שהיא הנוקבא נקרבת אל השמש שהוא ז"א, מעיר הקב"ה את צד הצפון, שהוא קו השמאל, הנמשך מנקודת השורק, ואוחז בה באהבה, ומושך אותה אצלו, שה"ט הפיוסא ונטילת רשות, כנ"ל (בראשית ב' דף קל"ו ד"ה פנימיות) והדרום, שהוא קו ימין, נתעורר מצד

(דפו"י דף ס"ד ע"א)

אית לעילא, ב אחיד י בה, ואתער לקבל ברחימו, ה"נ י אית לתתא, רזא ותקונא דאדם תתאה אחרא, תחות סיהרא, ז
 קג) כמה דדרועא שמאלא ו לעילא אחיד בה, ואתער לקבלה ברחימו, הכי נמי ז אית לתתא, ח האי נחש, איהו דרועא שמאלא ט דרוח מסאבא, ואחיד י ביה מאן דרכיב יא ביה, יג וקרבא לגבי יג דסיהרא, ומשיך ב) יד דה טו בינייהו ז) דקוטפא ואסתאבת.
 קד) וכדין ישראל לתתא, מקרבין שעיר. וההוא נחש, אתמשך אבתריה דההוא שעיר, וסיהרא טי אתדכיאת, יי וסלקאת לעילא, ואתקשרת לעילא, לאתברכא, ונהירין אנפאה, מה דאתחשכת לתתא.

דרך אמת

ה) ומושך את עמנו, ז) בין ההמדנקות שיש לשכינה למעלה להיות נכנן מסריד חלוף חלוטו של עולם וזו מתעורר הטומאה הנכנסת הקליפה ועיין בפרסם בשער מיטוט הירח.

חלופי גרסאות ז) ב גיא מוסיף מאן אחיד. ז גיא ל"ג בה. דא) ב גיא ל"ג אית. ד גיא מוסיף סיהרא ותקונא דנוקבא. ס גיא כחה דדרוע (ד"א) ו גיא מוסיף לעילא לטב (אה"ל) ז גיא ל"ג אית. ח גיא מוסיף ווי העמודים כלהו קיימי שייפין לאתחדא דא בדא ולאחקשרא דא בדא קשרי מהימנותא סטרא דקדושה מסטרא דרוח מסאבא דאיהו רזא דנחש, [לתתא]. ט גיא רוח י גיא בה. יא גיא בה. יג גיא וקרבה. יג גיא סיהרא י' גיא ליה טו גיא בדביקו דקוטפא ול"ג בינייהו. זגיא בדביקו דקוטפא וגי' ביני קרקוטפא. טו גיא אתדכאת. יי גיא וסלקת.

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

המוחין ממעלה למטה, אז מתקרב הנחש אל הנוקבא, ומגלה את הנקודה דמדת הדין שבה. שאינה ראויה לקבל מוחין ושפע מז"א. מכח צמצום א' כנ"ל, ומחמתה מתקלקלת גם נקודה הב' דמדת הרחמים, וע"כ נסרד הזווג, ונבחנת כמו שנטמאה, ואינה ראויה עוד להזדווג ולקבל שפע מז"א. (ועיין כל זה לעיל בהקדמת הזוהר דף צ"ט באות קכ"ב וקכ"ג ובהסולם שם) וז"ש כאן, וקרבא לגבי דסיהרא ומשיך לה בינייהו דקוטפא ואסתאבת. דהיינו שמגלה את הנקודה דמדת הדין הגנוזה בין הדבקים. ואז ואסתאבת. כלומר שאינה יכולה עוד להזדווג ולקבל שפע בשביל העולם, כמבואר.

רק בהגוון, שז"א ה"ס גוון ירוק, ונוקביה, ה"ס גוון אדום. אמנם בצורות האברים הם שוים. וכמו כן יש למטה, מאצילות, סוד תקון אדם תחתון אחר, מסטרא אחרא, שמתחת הלבנה. שיש בו אותן צורות אברים, דהיינו ימין ושמאל וכדומה. ומשמעינן בזה, שהמדרגות נחתמות זו מזו, והצורות שבעליונה עוברות על התחתונה, והתעוררות כל בחינה שבאחת מהן, מעוררת הבחינה שכנגדה באחרות. כמו שמבאר לפנינו.

קג) כמה דדרועא וכו': כמו שזרוע השמאל למעלה, בז"א, אוחו בה בהנוקבא, ומתעורר כנגדה באהבה, כן יש למטה, מהנוקבא, נחש הזה, שהוא זרוע שמאל של רוח הטומאה, והוא הנוקבא דטומאה. ואוחז בו, מי שרוכב עליו, שהוא הזכר דטומאה, המזדווג עם הנחש. והוא קרב אז אל הלבנה שהיא הנוקבא, ומושך אותה, היינו שיונק ממנה, מבין הדבקים, דהיינו ממקום הזווג, ונטמאת, פירוש, כי ב' נקודות הן בהנוקבא: אחת, דמדת הדין, שאינה ראויה לקבל מוחין מכח צמצום א', והיא גנוזה בה, ואחת דמדת הרחמים, מהבינה שבה מקבלת כל המוחין ומאירה לעולם, והיא גלויה בהנוקבא. וע"כ היא נקראת עץ הדעת טוב ורע, כי אם וכי ברנש הא טוב, ואי לא זכי הא רע, שמירושו, אם האדם מקבל הארת השמאל בחקוני הקדושה, שהוא ממטה למעלה, אז הוא טוב, שמקבל ממנה כל המוחין בשלמות. ואם לא זכי, אלא שממשיך

קד) וכדין ישראל וכו' ואז ישראל למטה מקריבים שעיר, בר"ה, שע"י השעיר. ממשכים מיתוק המלכות בהבינה, והארת השמאל ממטה למעלה, ונחש ההוא נמשך אחרי אותו השעיר כי כל תאוותו הוא להארת השמאל, והלבנה נטהרת, כי היא עתה ראויה לקבל שפע מז"א בעלה, יועולית למעלה ונקשרת למעלה, דהיינו בז"א, כדי להתברך, ופניה מאירים עתה, כלפי מה שנחשכה מקודם בהיותה למטה, מטרם שבאה בזווג עם ז"א. וזוה נבאר ענין שעיר ר"ה, שהוא בא לטהר הנוקבא. דהיינו להמשיך לה הכלים דמדת הרחמים מבינה, עם הארת השמאל, שע"י היא חוזרת לטהרתה. ואע"פ, שהנחש יכול עוד לעורר הנקודה דמדה"ד אחר שכבר נתגלתה לו

מ"ם

(דמוי דף ס"ד ע"א)

קה) כדן הכא ביומא דכפורי, כיון דההוא חויא בישא, אתעסק בההוא
 שעיר, כ סיהרא אתפרשת מניה, ואתעסקת ד לאולפא עלייהו סניגוריא,
 וסוככת עלייהו, כאמא על בנין, וקב"ה בריך לון ו מלעילא, ומחיל לון.
 קו) לבתר, ישראל כד ז מטו לחג, מתערי סטרא דימינא לעילא, בגין
 דיתקשר ביה סיהרא, ויתנהירו אנפאה כדקא חזי. וכדן יא פלגת חולקא
 דברכאן, לכל אינון ממנן יב דלתתא, י דיתעסקון בחולקהון, ולא ייתון לינקא
 ולקרבא בסטרא דחולקהון דישראל.

קז) כגוונא דא לתתא, י כד שאר עמין יא אתברכוון, כלהון אינון מתעסקין
 באחסנת חולקהון, ולא הוו אתיין לאתערבא בהדייהו דישראל, ולחמדא חולק
 אחסנתיהון, ובגין כך יז ישראל, אינון י משכין ברכאן לכל אינון ממנן, בגין
 דיתעסקון בחולקהון, ולא יתערבוון י בהדייהו.

קח) וכד סיהרא אתמלי ברכאן לעילא, כדקא יאות, י ישראל אתיין וינקין
 מנה בלחודדייהו. ועל דא כתיב ב ביום השמיני עצרת תהיה לכם, מאי י עצרת,
 כתרגומו, י כנישו. כל מה כ דכנישו, מאינון ברכאן עלאין, לא ינקין לא מניה
 עמין אחרנין, בר ישראל בלחודדייהו, ובגין כך כתיב, עצרת תהיה לכם, לכם
 ולא שאר עמין, לכם ולא שאר ממנן.

מסורת הזהר

א) משכין ברכאן (ע' פרים) ח"ב קפו. ח"ג קג: רנה. רנו. ב) ביום השמיני עצרת וגו' (במדבר כ"ט)
 ח"א רח: רכא. רכד: רסא: ח"ב קלה. ח"ג צו: צו. קד: רנו: רנט: ג) עצרת: ח"א רכ. ח"ב קפו.
 לעיל ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א גיא כגוונא דא. ב ג"א סיהרא סלקא ואתפרשת. ג ג"א ואתעסקת בישראל וליג לאולפא, עד
 וקביה. ד גיא לאולפא. וניא לאולפא סניגוריא עלייהו דישראל. ה גיא סוככת. ו גיא לעילא
 ז גיא מטאן. ח גיא מתער. ט גיא דאחקשת. י גיא ואתנהירו. יא גיא יחב. יב גיא יחבת. יג גיא יחבי. וניא
 הכי פליגת. וניא הכי יחבית פלגת חולקא. יכ גיא לתתא יז גיא מוסיף בגין דיתעסקון. יח גיא כל. טו מתברכוון,
 וניא מתברכוון טו גיא ליג ישראל, יז גיא מוסיף בהדייהו דישראל. יח גיא לא ינקין מינה אחרנין בר ישראל בלחודדייהו.
 יט גיא כנישו. כ גיא דכנישו. כא גיא מינה.

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

של מטה, דהיינו ע' שרים, כדי שיתעסקו בחלקם.
 ולא יבוא לינק וליקרב לצד חלקם של ישראל.
 דהיינו על דרך שנחבאר אצל הנחש והנוקבא,
 שלהיותו מתעסק בהשעיר, אינו מקטרג על
 הנוקבא, כנ"ל.

קז) כגוונא דא וכו': כעין זה למטה בעוה"ז,
 כאשר שאר האומות כולם מתברכים, הם
 נעסקים בנחלת חלקם, ואינם באים להתערב
 עם ישראל ולחמוד את נחלת חלקם. דהיינו
 כמ"ש בנחש והנוקבא, ובע' ממונים העליונים וישראל.
 כן הוא גם בין ע' האומות וישראל, ומשום זה נחג
 ע"י הקרבן ע' פרים ממשכים ישראל ברכות
 לכל אלו הממונים על ע' אומות. כדי שיתעסקו
 בחלקם, ולא יתערבו עמהם.

קח) וכד סיהרא וכו': וכאשר הלבנה מתמלאה
 עם ברכות למעלה כראוי, באים
 ישראל ויונקים ממנה בלבדם. וע"כ כתוב ביום

השמיני

מ"מ אינו עושה זאת. מחמת שאינו רוצה
 לקלקל את הארת השמאל, שהוא תאב מאד
 להארה זו. ונמצא עתה שקטגור נעשה סגור.
 קה) כדן הכא וכו': כמו כן, גם כאן ביוהכ"פ,
 כיון שאותו נחש הרע, מתעסק באוחו
 שעיר לעזאזל, שהוא ג"כ המשכת הארת
 השמאל כמו שעיר ר"ה (כנ"ל באות ק')
 הלבנה נפרדת ממנה מהנחש, כי נעסק בהשעיר
 ואינו רוצה עוד לקטרג עליה, כנ"ל בדיבור הסמוך,
 והנוקבא עוסקת עתה ללמד זכות על ישראל
 ומסכת עליהם כאם על הבנים. והקב"ה מברך
 אותם מלמעלה, ומוחל להם עונותיהם.

קו) לבתר ישראל וכו': ואח"כ כשישראל מגיעים
 לחג הסוכות, מתעורר צד הימין של

מעלה, כס"ה וימינו החבקני כדי שהלבנה, דהיינו
 הנוקבא, תתקשר בו, בימין, ופניה יאירו כראוי,
 ואז מחלקת חלק מברכותיה לכל אלו הממונים

דעו"י דף ס"ד ע"א

קט) ועל דא אינון * מרצין על המים, למיהב לון חולק ברכאן, דיתעסקון ב' ביה, ולא יתערבון לבתר, בחוותא דישראל, כד ינקין ברכאן עלאין. י ועל ההוא יומא כתיב, י דודי לי ואני לו, דלא י אתערב אחרא י בהדן. קי) למלכא י דומן רחימוי בסעודתא עלאה, דעכיד ליה י ליומא רשימא. הא רחימוי דמלכא ידע, דמלכא * אתרעי ביה. אמר מלכא השתא אנא בעי למחדי עם רחימאי, ודחילנא דכד אנא בסעודתא, עם רחימאי, י יעלון כל ב' אינון י קסטורי ממנן, ויתיבון עמנא לפתורא, למסעד סעודתא דחדוה, עם רחימאי. מה עבד אקדים ההוא רחימוי י קסטורין דירוקי, ובשרא י דתורי, ואקריב י קמיייהו, דאינון י קסטורי י ממנן למיכל. י לבתר יתיב מלכא עם רחימוי, לההיא סעודתא עלאה, מכל עדונין דעלמא. י ובעוד דאיהו בלחודוי, עם מלכא, שאיל ליה י כל י צרכוי, י ויהיב ליה. י ואחדי מלכא עם רחימוי, י בלחודוהי, ולא אתערבין אחרנין בינייהו. כך ישראל, עם קב"ה, בגין כך כתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

קיא) י אמרו רבי יוסי ור' חייא, קב"ה אתקין כל אורחא קמן. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא. יכ אתי יג נשקוהו. קרא עליה ר' כד יוסי י וכל בניך למודיה.

דרך אמת

מסורת זוהר

א) כל אוקן שלוחי המלך סה"ממונים ושופטים על מדינתו לקיים דסו"ן (3) מיני ירקוק וכשר שור כלוקן שמתן להם מאכלים נסים. (4) לפני אוקן ממונים שלוחי המלך המכריזים.

א) מרצין על המים: ח"ג רנט. (ב) דודי לי ואני לו: (שה"ש ב') ח"ב כ: רעד. (ג) וכל בניך למודי הי' (ישעיה נ"ד) ח"א צו: ח"ב קסט: קע. ח"ג לו: סב: צא:

חלופי גרסאות א) גיא בה. ב) גיא ליג ועל עד למלכא. ג) גיא יתערב אחרא ד גיא בהון. ד) גיא דומין. ו) גיא ליג ליומא רשימא. ז) גיא ייעלון. ח) גיא קרוסטי. וניא קורצין. וניא קרוסוקני וניא קרוסוטי. וניא קורצין. ט) גיא קוסדרין. י) גיא דטורי. יא) גיא קרוסוני, וניא קרוסוטי וניא קרוסוטי יכ גיא ליג ממנן. יג) גיא ולבתר. יד) גיא ליג ובעוד עד ואחדי. וניא ולא אתערבין אחרנין בינייהו ובעוד דאיהו בלחודוי עם מלכא שאיל ליה כל צרכוי ויהיב ליה כך ישראל, טו) גיא על (ר"א) טז) גיא צרכוי, וניא צרכוי. יז) גיא ליג ויהיב ליה יח גיא והוי. יט) גיא בלחודויהו. כ) גיא אמר ר' יוסי לר' חייא. כא) גיא ארחא. כב) גיא אחו. כג) גיא ונשקוה כד גיא ליג יוסי.

מאמר

הכולם

ההוא יוראי

השמיני עצרת תהיה לכם, מהו עצרת, הוא כתרגומו. כנישו. דהיינו אוסף, כי כל מה שנאסף מהברכות העליונות אינם יונקים ממנה עמים אחרים חוץ מישראל בלבדו. ומשום זה כתוב עצרת תהיה לכם, שהמשמעות הוא לכם, ולא לשאר עמים. לכם ולא לשאר ממונים.

קט) ועל דא אינון וכו': ועל כן ישראל מרצים את הקב"ה במים שמנסכים על המזבח. כיו לתת להממונים של האומות חלק מהברכות. שיתעסקו בו ולא יתערבו אחר"כ בשמחתם של ישראל כאשר ינקו ישראל ברכות העליונות. ועל יום זה כתוב, דודי לי ואני לו, שאחר אינו מתערב עמנו.

קי) למלכא דומן וכו': משל למלך שהזמין את אוהבו לסעודה שהוא עושה ביום מסוים, כדי שאוהב המלך ידע שהמלך רוצה בו. אמר (דברי דף ס"ד ע"א *) ס"ד ע"ב)

הוא יוראי המלך. עתה אני רוצה לשמוח עם אוהבי לבדו ואני מתירא, שאני אהיה בתוך הסעודה עם אוהבי, יבואו כל אלו השופטים הממונים, וישבו עמנו אל השולחן, לסעד סעודת השמחה עם אוהבי ביחד. מה עשה האוהב, הוא הקדים תבשילין של ירקות ובשר שור והקריב לאכול לפני אותם השופטים הממונים. ואחר כך ישב המלך עם אוהבו, לאותה סעודה העליונה מכל מעדני עולם. ובעוד שהוא עם המלך בלבדו שואל ממנו כל צרכיו, והוא נותן לו, והמלך שמח עם אוהבו בלבדו, וזרים לא יתערבו ביניהם. כך ישראל עם הקב"ה, כנ"ל משום זה כתוב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

קיא) אמרו רבי יוסי וכו': אמרו ר' ור' חייא, קב"ה תקן את הדרך לפנינו, אשריהם העוסקים בתורה. באו ונשקוהו לאחור יחודי.

ורב שלום בניך. כד מטו ה' בי חקל, י יתיבו. אמר ההוא בר נש, מאי שנא, דכתיב * וה' המטיר על סדום ועל עמורה וגו'.^א ומאי שנא^ב בטופנא, דכתיב אלקים אלקים בכל אתר, ג ולא כתיב ד וה'.

קיב) ה' אלא ו' תנינן בכל אתר ז' דכתיב י' וה' הוא ובית דינו. י' אלקים סתם, י' דינא בלחודוי. אלא ס' בסדום, אתעביד דינא, ולא לשיצאה עלמא, ובגין כך אתערב איהו י' בהדי דינא. אבל בטופנא, כל עלמא שצי, וכל אינון י' דאשתכחו י' בעלמא.

קיג) ואי תימא י' נח י' ודעמיה. י' סתים י' מעינא הוה, דלא אתחזי, ועל דא כל מה דאשתכח בעלמא שצי ליה, ועל דא וה' באתגליא, ולא שצי כלא. י' אלקים בעי סתימו, י' ובעי לאסתמרא, דהא כלא שצי, ועל דא י' אלקים בלחודוי י' הוי.

קיד) ורזא דא י' ה' למבול ישב, מהו ישב, אלמלא קרא כתיב, לא יכלינן

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) כמבול, ג) סקורי כ"ז ע"א, א) וה' המטיר על סדום: (בראשית י"ט) ח"א קנ: קט. ח"ב מד: נו. מי. רכו: רנו: ח"ג ט: קלו: רלד. ב) וה' הוא ובית דינו: ח"א טו: ח"ב לו: לה. רכו: ח"ג קמט. ת"ז חק' י"ח לג: לד: חק' כ"א מה. ג) אלקים: ח"א יב. לא: סד: קא. קמד: קעד. ח"ב מב: צו. קנט: קעת. רכו: רנו. רנח: רסא. רסב. ח"ג יוד: יא.: סה. קיג. רנח. ת"ז בהקדמה ד: יג. יד: ז"ח בראשית ט' טא שלט. שה"ש ס"ח טב שכז: תק"ח צ"ו סד שו ד) ה' למבול ישב: (תהלים כ"ט) ח"א נו: ח"ב קפו: רכו: ז"ח מ' נח. כ"א סד שכא.

חלופי גרסאות א' גי'א מוסיף חד בי חקל. ג'ג'א יתבו ג'ג'א אמאי לא. ד ג'יא ה'. (אה"ל) וגי'א מוסיף וה' בכלא. ס ג'יא אלא בכל אתר ותנינן, ו ג'יא תנינן, ז ג'יא ל'ג דכתיב. ח ג'יא מוסיף בי דינא. ט ג'יא בהוא, י ג'יא בהאי י'א ג'א בלחודוי. יב ג'יא מוסיף בעלמא, בר קביה בלחודוי. יג ג'יא מוסיף הא נח. וגי'א דהא נח. יד ג'יא מוסיף ודעמיה אשתויבו, קו ג'יא מוסיף תיח נח [הא] סתימ. וגי'א הא סתימ. וגי'א חא סתם (ר"א) קז ג'יא אלקים סתימ ובעי לאסתמרא. יז ג'יא מוסיף ובעי ל'בר נש [לאסתמיר] יח ג'יא ב"ם אלקים, יט ג'יא הוה.

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

יהודי וקרא עליו רבי יוסי, וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך.

כד ממו וכו': כשהגיעו לשדה ישבו. אמר אותו אדם, מה נשתנה, שכתב וה' המטיר

על סדום ועמורה ואינו כתוב ואלקים המטיר וגו'. ומה נשתנה בהמבול, שכתוב בו בכל מקום אלקים, ואלקים, ולא כתוב בו וה'. כמו במהפכת סדום ועמורה.

קיב) אלא תנינן וכו': אלא למדנו, בכל מקום שכתוב וה', פירושו, הוא ובית דינו.

דהיינו ז"א שהוא רחמים, ביחד עם נוקביה. שהיא דין, ואם כתוב, אלקים סתם יורה על הבית דין בלבד. דהיינו הנוקבא בלבדה בלי ז"א. כי בסדום, נעשה הדין שלא לכלות העולם, וע"כ נתערב הוא, ז"א עם הדין, וע"כ כתוב שם, וה', שיוורה על מדת הרחמים שהוא ז"א הנקרא הוי"ה, ובית דינו יחד, שהיא נוקביה. כי ה' הנסמך אל הויה מרבה את

קיד) ורזא דא וכו' וז"ס ה' למבול ישב. ושאל מהו פירושו של ישב, ואמר, אלמלא המקרא (דפו"י דף ס"ד ע"ב)

ב למימר, ישב בלחודוי, דלא י אתיא עם דינא, כתיב הכא ישב, וכתבי התם כדד י ישב, בלחודוי.

קטו) ובגין דנח היה סתים מעינא, ד לבתר כד אתעביד דינא, ושצי עלמא, ונח רוגייה, מה כתיב, ויזכור אלקים את נח ווגו'. דהא כד שצי עלמא, לא אדכר, דסתים מעינא י הוה.

קטז) ורזא אולפינא, קביה סתים וגליא. גליא: ה הוא בי דינא ס דלתתא. סתים: ה הוא אתר דכל ברכאן נפקי מתמן. ובגין כך כל מלוי דבר נש, דאינון ב סתימו, ברכאן שריין עלוי. וכל דאינון באתגליא, ההוא אתר י' דבי דינא י שריאן עלוי, בגין דאיהו אתר י' באתגלי, י' וההוא דאקרי רע עין, שליט עליה, וכלא הוא ברזא עלאה, כגוונא דלעילא.

קיז) בכה ר' יוסי ואמר, זכאה דרא דר' שמעון שריא בגויה, דהא זכותא דיליה אומין סו לן סו בטורי, מלין עלאין

מסורת הזהר

(א) כדרד ישב: (ויקרא יג) ח"א קסו: ת"ז תקי ס"ט קט. תק' ה' בהשמטות קמג: ז"ח איכה צ"א טב שכא. טד שיט. ב) בסתימו ברכאן שריין ח"א רב. ח"ב רכה.

חלופי גרסאות א נישא לומר. ב נישא אתא. ג נישא מוסיף ישב [בלחודוי] אבל התם מה כתיב וה' המטייר על סרום ועל עמורה [ניא וגו'] גפרית ואש מאת ה' מן השמים אבל הכא בלחודוי. ד נישא לייג לבתר עד ורזא אולפינא, וניא ובגין דנח הוי סתים מעינא אסתמר [אסתמיר] ולא יכיל לשלטא עלוי אי הכי במאי נוקים ה' למבו' ישב [ישוב] אשתאר שובתא [שויבותא] בעלמא ותיח בגין אלקים [דאלקים] בלחודוי הוה כד הות דינא ולא [לא] אחיהב [אחיהיב] רשו לכל אינון דעמיה לאשתכחא דכר ונוקבא ולאשתברא ההיד ויבא נח ובניו גוברין לחוד ואשתו ובני בניו [בלחודוי] נשין לחוד ורזא וכו' (רמיק ואה"ל) ה נישא לייג וגו' ומוסיף ואת החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה. ו נישא לייג הוה. ז נישא ורזא. וניא ורזא דאולפינא. ח נישא התא. ט נישא לתחא, י נישא ההוא י' נישא דבי דינא דאיהו באתגליא שריא עלוי בגין דאתר דבי דינא באתגליא וההוא דאתקרי רע עין שליט עליה וכלא (אח"ל) יכ נישא שרייא. יג נישא באתגליא. יד נישא לייג וההוא דאקרי רע עין שליט עליה. טו נישא לון. טז נישא בטורא. וניא מוסיף בטורא דא. וניא בטורי עלאין רמאין וגלי לון דא מלין.

מאמר הסולם ההוא יוראי

כתוב לא יוכלנו לומר זה כי ישב פירושו לבדו בפני עצמו, כי לא נתחבר עם הדין שנעשה בהמכול. וילפינן גזרה שוה. כתוב כאן ישב, ושם כתוב כדד ישב מחוץ למחנה, מה שם פירושו לבדו בפני עצמו, אף ישב שבכאן, פירושו לבדו בפני עצמו. ושיעור הכתוב הויה למבול ישב שבעת דינו של המבול ישב בפני עצמו ולא נתחבר לדון דין הזה. וע"כ היה כולו דין בלי רחמים.

קטו) ובגין דנח וכו': ומשום שנח היה נעלם מעין לכן אחר שנעשה הדין ונכלה העולם ושכך כעסו, מה כתוב ויזכור אלקים את נח, כי עד עתה, דהיינו בעת שכילה העולם, לא נזכר נח, שהיה נעלם מעין.

קטז) ורזא אולפינא וכו': וסוד למדתי שהקביה נעלם וגלוי, גלוי, היינו הב"ד שלמטה, שהיא הנוקבא רחל, העומדת מחוה ולמטה דו"א נעלם, היינו המקום שכל הברכות (דמויי דף סיד ע"ב)

קיז) בכה וכו': בכה ר"י ואמר אשרי הדור שר"ש שורה בתוכו, כי זכותו של ר"ש הזמין לנו על ההרים לשמוע דברים עליונים

כאלין. א אמר רבי יוסי האי בר נש לאודעא דן מלין אלין י קא אתי, ושדריה קב"ה לגבן. כד אתו וסדרו מלין קמיה דר' שמעון אמר, ודאי שפיר י קא אמר.

קיה) * ר' אלעזר, הוה יתיב יומא חד, קמיה דר"ש אבוי. א"ל האי קין כל בשר, אתהני מאינון י קרבנין דהוו ישראל מקרבין על גבי מדבחא י או לא. א"ל כללא הוו מסתפקי כחדא, לעילא ותתא.

קיט) ות"ח כהני וליואי וישראל, אינון אקרון אדם, כחבורא דאינון רעותין קדישין דסלקין מגווייהו. ההוא י כשבה או י אמרא, או ההיא בהמה דקרבין, י אצטריך עד לא י יתקריב על י גבי מדבוחא, לפרשא עלה כל חטאין וכל י רעותין י בישין, י לאתודאה י עלה. וכדין י ההיא אתקרי בהמה בכלא, בגו אינון חטאין ובישין והרהורין.

מסורת הזהר

א) רבי אלעזר הוה יתיב, עד ד"ה ת"ח ויאמר : כל המאמר הזה שבדף סה. נדפס בצורתו כח"ב רסח : ב) קרבנין : לעיל ב"א דף קע"ח ציון ד' וש"ג. ג) לאתודאה עלה : (וידוי) ח"א נה. ח"ב מא רסב : ח"ג כ. כט : קצה. רלא.

חלוסי גרסאות א בדפו"י כתב עד כאן. והרמ"ק ואה"ל מוסיפים זכאין אינון ישראל דאתיבה [דאתיבת] לון אורייתא קדישא ואינון משתדלין בה [יממה ולילה] ביממא ולילי תיה דהא משמע דאלו לא אשתכח נח עם חיבותא בחבורתא כחדא ואסתים מעינא גו חיבותא. לא אשתויב קמו ואולו אמר ההוא יודאי [יודא] בודאי [יודאי] כתיב עשה לך לגרמך בגין לאתחברא בהרה לאשתובא [ולאשתובא] מה כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו ה' ת"ח כמיש לקמן דף ס"ה ע"ב עד למחכה לוי שבדף ס"ו א' ואח"כ איר יוסי האי בינ. נ ג"א לון נ ג"א קאתא ד ג"א קאמר ס ג"א ליג או לא. ו ג"א כשבא. ו ג"א אימרא, ה ג"א מוסיף אצטריך בר נש. ט ג"א יתקרב ונ"א יקרב. י ג"א ל"ג גבי. יא ג"א הרהורין. יב ג"א מוסיף בישין דעבר. יג ג"א עליה. יד ג"א ההוא.

רוזין דקרבנא

הסולם

מאמר

והרהורים שהתודה עליו. פירוש. אדם בגי' מ"ה וע"כ הוא כינוי לו"א. שה"ס הויה במילוי אלפין שבגימ' מ"ה. בהמה בגי' ג"ב, וע"כ הוא כינוי אל הנוקבא, שה"ס הויה במילוי ההין שבגי' ב"ן. והשם הזה יורה בעיקר על מוחין דשמאל שהיא מקבלת. ולפיכך, הארת המוחין השלמים שבאים בזווג כל ג' הקוין, ימין שמאל אמצע, נקרא בשם ארס. והארת החכמה הנמשכת בקו שמאל. מטרם שנתחבר בזווג ג' הקוין. נבחנת בשם בהמה. ואומר שבהקרבת הקרבן יש ב' הבחינות ארס ובהמה, כי ע"י המ"ן שמעלים כהנים בעבודתם ולוים בשירתם וישראל במעמדם בעת הקרבת הקרבן. שה"ס ג' הקוין, נמשכים המוחין בבחינת ארס, ועל ידי הודוי שמתודדים על הקרבן, נמשך הארת החכמה שבקו שמאל בלבדו בלי זווג מכל הקוין, שהארה זו נקראת בשם בהמה. ומארה זו דבהמה, נהנה ג"כ הקץ כל בשר, כמו שמסיק לפנינו אחר המאמר דר"ש באות קכ"ח ומיושב שאלת רבי אלעזר, וצריך שתדע שאין כפרת עונות אלא ע"י המשכת הארת החכמה שבשמאל. ונ"ש.

עליונים כאלו. אמר ר"י אדם זה בא אלינו רק להודיע לנו דברים האלו, כי הקב"ה שלחו אלינו, כשבאו וסדרו הדברים ששמעו לפני ר"ש, אמר, ודאי יפה הוא אומר. כלומר, שדבריו אמיתים המה.

מאמר רוזין דקרבנא

קיה) רבי אלעזר וכו' : ר"א ישב איזה יום לפני ר"ש אביו, שאל אותו, קץ כל בשר זה, שהוא הס"א (כנ"ל באות ע"ה) נהנה מאלו הקרבנות שהיו ישראל מקריבין על המזבח, או לא. אמר לו כולם היו מקבלים סיפוקם ביחד הן למעלה והן למטה.

קיט) ות"ח כהני וכו' : ובוא וראה, כהנים ולוים וישראלים שה"ס ג' קוין ימין שמאל ואמצע, נקראים אדם בהחבור של אלו רצוניות הקדושים העולים מהם למ"ן, מהכהנים בעבודתם, ומלוים כשירתם, ומישראל במעמדם, בעת הקרבת הקרבן. כשבה ההוא, או האיל, או בהמה היא, שמקריבים צריכים לפרש עליה, מטרם שמקריבים אותה על המזבח, כל החטאים וכל רצוניות הרעים, להתודות עליה, ואז נקרא קרבן ההוא כשם בהמה בתוך כל אלו החטאים והרעות

(דפו"י דף ס"ד ע"ב)

אתקרי

קכ) כגוונא * דקרבנא דעזאזל, דכתיב ב' והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ו' וגו'. הכי נמי הכא, וכד סלקא על גבי מדבחא, ב' מטו לה על חד תרין, ובגין כך, דא סלקא לאתריה, ודא סלקא לאתריה, דא ברזא דאדם, ודא ברזא דבהמה כד"א ב' אדם ובהמה תושיע ה'.

קכא) חביתין, וכל שאר י מנחות, לאתערא י רוחא קדישא, ברעותא דכהני ד ושירתא י דליואי, ובצלותא דישראל. ובההוא תננא ושמנא וקמחא דסליק מתרוון י ומסתפקין *) כל שאר מארי דדינין, דלא יכלין לשלטאה בההוא דינא דאתמסר לון וכלא בזמנא חדא. ת"ח, כלא אתעביד ברזא דמהימנותא לאסתפקא דא י בדא, ולאסתלקא לעילא, מאן י דאצטריך, עד אין סוף.

קכב) ה) אמר רבי שמעון ס ארימת י ידאי בצלותין יא לעילא, דכד רעותא עלאה, לעילא י לעילא, קיימא על ההוא רעותא, דלא אתידע, ולא י אחפס י כלל לעלמין, רישא דסתים יתיר לעילא, וההוא רישא, אפיק סו מאי דאפיק, טו ולא ידיע, ונהיר י מאי דנהיר, כלא בסתימו.

מסורת הזהר
 דרך אמת
 ח) סקודי רכ"ז ע"ל ט' כפרה להרמ"ק כשער
 (ב) והתודה עליו וגו': (ויקרא ט"ז) ח"א רסב-
 רסח: ח"ג סג: ג) אדם ובהמה תושיע ה':
 (ד) מנחות: ח"א רמח. ח"ג צג. רמר. רמה. רמה.
 תהלים ל"ו) ח"ב קעה. רלח: רלט. רמד: רסח:
 חלופי גרסאות א' נ"א ליג ונר ב' נ"א מטולא. ג' נ"א רוח קודשא, ד נ"א ושירותא. ס נ"א וליואי וישאל וליג
 ושירתא. ו נ"א ומתפנקין ונ"א ומתפנקי. ונ"א ומתפשטן, ונ"א ומתפסקי, ונ"א ומסתפקי.
 ז נ"א ודא, ח נ"א דיצטריך. ט נ"א ארימית. י נ"א ידא, יא נ"א לי: לעילא, יב נ"א ליג לעילא. יג נ"א
 אתמסק. יד נ"א ליג כל סו נ"א מאן ונ"א מה סו נ"א דלא יו נ"א מאן ונ"א מה.
 מאמר הסולם רזא דקרבנא

אתקרי בהמה בכלא, כנו אינון חטאין וכו' כלומר, מכח הוידוי, וכפרת עונות שבהקרבת, הוא נבחן בשם בהמה. שה"ס הארת החכמה שבשמאל, שמשם כפרת העונות.

קכ) כגוונא דקרבנא וכו': כמו הקרבן של עזאזל, שכתוב בו, והתורה עליו כל עונות וגו' כן כאן, ככל קרבן נוהג וידוי העונות. כי כאשר הקרבן עולה על המזבח ואינו נשלח המדברה מגיע לו על אחת שתיים, שצריכים להתודות עליו, ומשום זה, זה עולה למקומו וזה עולה למקומו זה בסוד אדם, שה"ס ג' קוין, וזה בסוד בהמה, שה"ס הארת הקו שמאל בלבד כמו שאתה אומר, אדם ובהמה תושיע ה'.

קכא) חביתין וכו': מנחת חביתים וכל שאר המנחות. צריכים לעורר רוח הקדוש דהיינו בחינת אדם, בהרצון של הכהנים ובשירת הלויים ובחפלת ישראל, שה"ס ג' קוין (כנ"ל בדיבור הסמוך) ובאותו העשן, ושמן וקמח העולה על המזבח, מתרויים ומסתפקים כל בעלי הדין, שאינם יכולים לשלוט בדין ההא שנמסר להם, והם בחינת בהמה. הרי שגם במנחות יש ג"כ ב' (דפו"י דף ס"ד ע"ב *) סיה ע"א)

קכב) אמר ר' שמעון וכו': אמר ר"ש הרימותי ידי למעלה בתפילה, כי בא לגלות סדר אצילות ג"ר דא"א הנקראים כתר,א,מוחא דאורא, ומוחא סתימאה, ואיך עולים לרישא דלא אתיידע, שה"ס א"ס ב"ה. שהוא ענין גבוה ונסתר מאד. ע"כ התפלל שגילוי הסודות הללו יהיה לרצון לפני הש"ת.
 דכר רעותא וכו': כ אשר רצון העליון למעלה

קכג) רעו ה' דמחשבה עלאה למרדף אבתריה, ולאתנהרא מניה. חד
 פריסו אתפריס, ומגו ההוא פריסא, ברדיפו י' דההיא מחשבה עלאה, מטי
 ולא מטי. עד י' ההוא פריסא, נהיר ו' מה דנהיר. וכדין י' איהו מחשבה
 עלאה, ה' נהיר ו' בנהירו י' סתים דלא ידיע, י' וההוא מחשבה י' לא ידיע.
 קכד) כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע, בנהירו דפרסא
 י' דקיימא, דנהיר ממה דלא ידיע ולא אתיידע, ולא אתגלייא. * וכדין י' דא

מסורת הזוהר

א) וכדין דא נהירו: מכאן עד מחשבה עלאה אקרי א"ס נמצא בצורתו ח"ב רכו.

חלופי גרסאות א' נ"א במחשבה. ב' נ"א פרישא אתפריש, ג' נ"א דההוא, ד' נ"א דההוא. ה' נ"א פריסתא. ו' נ"א מאן
 ונ"א מאי. ז' נ"א איהי, ונ"א [ההוא]. ח' נהירו ט' נ"א, בסתימו. י' נ"א סתם. י"א נ"א [הוא] והאי
 י"ב נ"א מוסיף לא ידיע ולא אתיידע ולא אתגלייא. י"ג נ"א דקיימא. י"ד נ"א האי

<p>מאמר</p> <p>למעלה, למעלה שה"ס כתר דא"א, עומד ונתקן על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס לעולם, שה"ס ראש עתיק הנקרא רישא דלא אתיידע, נעשה כתר דא"א משום זה, ראש הסותם ביותר למעלה, וראש הוזה האציל מה שהאציל, ולא ידוע, הוא מוחא דאורא דא"א. והאיר מה שהאיר, בדרך סתום. הוא מוחא סתימאה דא"א. וטעם הדברים מבאר לפנינו.</p>	<p>הסולם</p> <p>ו"ש חד פריסו אתפרס; שפירושו עלית המלכות למקום בינה. ומסיימת שם המדרגה. שסיום חדש זה נקרא פרסא, ועל ידי סיום זה, ירדו ג' הספירות בינה ותו"מ מכל מדרגה להמדרגה שמתחתיה, (כנ"ל דף כ"ב ד"ה ת"ח). ע"ש) ונמצא בינה ותו"מ דמחשבה עלאה שהוא כתר, ירדו למוחא דאורא. ובתו"מ של מוחא דאורא ירדו למוחא סתימאה. ובתו"מ דתו"מ ירדו לאו"א וכו'. באופן שלא נשאר בכל מדרגה רק כתר וחכמה דכלים. שלא יכלו לקבל בהם מרדליא, רק ב' אורות נפש רוח, הנבחנים לו"ק, ולקטנות של ג' רישין. וז"ש וכדין ההוא מחשבה עלאה: שהוא כתר דא"א. נהיר בנהירו סתים, מאיר בהארה סתומה למוחא סתימאה. דהיינו ו"ק, דלא ידיע, ולמוחא דאורא מאיר באור שאינו נודע, דהיינו ג"כ רק ו"ק. וההוא מחשבה עצמה דהיינו כתר דא"א, לא ידעו דהיינו ג"כ רק בחי' ו"ק. אמנם יש הפרש ביניהם, כי נהירו סתים פירושו, שגם בגדלות כשישיג ג"ר ישאר סתום ולא יאיר לאחרים. ונהירו דלא ידיע, פירושו שרק עתה אינו נודע אבל בגדלות יהיה נודע, וע"כ נקרא מוחא דאורא, כי בגדלות יוצאת הי' מאויר שלו ונעשה אור. ולא ידיע, הוא כמו, לא אתיידע. שפירושו, שגם בגדלות לא יהיה נודע. וכל אלו המיעוטים נעשו משום הפרסא שעלתה למקום בינה וסיימה שם המדרגה, והורידה את בינה ותו"מ דכל ראש להראש שמתחתיו, וכיון שלא נשארו אלא ב' כלים בכל ראש, לא יכלו לקבל יוה"מב' אורות שהם נ"ר, הנבחנים לו"ק.</p>
--	--

קכג) כדין בטש וכו': אה, הארה זו של
 המחשבה שלא נודע, הכה בהארת
 הפרסא העומדת, וזוהמאירה בג' המעוטים הנ"ל
 שהם
 ולאסתלקא וכו' עד אין סוף.
 (דפו"י דף ס"ה ע"א)

נהירו דמחשבה דלא אתיידע בטש בנהירו דפריסא, ונהרין כחדא, ואתעבידו
ב תשע היכלין.

קכה) ג והיכלין, ג לאו אינון נהורין, ולא ו אינון רוחין, ולא ו אינון
נשמתי, ו ולא ו אית מאן דקיימא בהו. רעותא, דכל ז תשע נהורין, ו דקיימי
כלהו במחשבה, ו דאיהו חד מנייהו בחושבנא, כלהו למרדף י בתרייהו,
בשעתא דקיימי במחשבה ולא יב מתדבקן ולא יב אחיידעו, ואלין לא קיימי
י לא יד ברעותא, ו ולא במחשבה ו עלאה ב) ו תפסין י בה, ולא תפסין. באלין
קיימי כל רזי דמהימנותא, וכל אינון נהורין מרוא דמחשבה י עלאה כלהו
אקרון אין סוף. עד הכא ו מטו נהורין ולא מטון, ולא אחיידעו, לאו הכא
רעותא, ולא מחשבה.

דרך אמת

ב) משיגים ואינם משיגים לכוז העלמחו (עיין סקודי רכ"ז ע"ל ורס"ט ע"ב).

חלוסי גרסאות ב ג"א תשעה. ב ג"א להיכלין. ג ג"א דלאו. ד ג"א מוסיף בקודין ולא אינון. ו ג"א ו ג"א
איהו ו ג"א איהו. ו ג"א איהו. ז ג"א תשעה ו ג"א תשע. ח ג"א קיימי כלהו. ט ג"א דאיהו. י ג"א
אבתרייהו. יא ג"א מתדבקין. יב ג"א אחיידעו. יג ג"א לאו. יד ג"א אלא. יו ג"א מוסיף ברעותא עלאה. ו ג"א ולאן.
זו ג"א עלאין. ח ג"א תפסין. יח ג"א בהו. יט ג"א לת. יט ג"א מוסיף עלאה ולתתא. ו ג"א ולתתא כ ג"א מטון.

ארימח ידאי בצלותין

הכולם

מאמר

ואתעבידו מ' היכלין וכו': ונעשו מהם ט' היכלות,
ברדל"א. כי הג' רישין דא"א נכללות
זו מזו והם תשע נהורין במקומם עצמם. דהיינו
בא"א, ועל ידי עלותם לרדל"א, ונהרין כחדא
(כנ"ל בדיבור הסמוך) נעשו שם ברדל"א
תשע היכלות. ואין הפירוש שהט' אורות
נעדרו ממקומם עצמם בסבת העליה לרדל"א,
אלא הפירוש הוא שמאירים בשני מקומות:
שהם ט' היכלות ברדל"א, והם ט' אורות
במקומם עצמם. כי אין העדר ברוחני אלא
כל תנועה יורה רק תוספות.

שהם. ממה שאינו ידוע במוח דאורא. ואינו
נודע, בכתרא ולא נגלה במוחא סתימאה. וכך הכה
הארת המחשבה שלא נודע, שהיא רדל"א
בהארת הפרסא, ומאירים יחד. פירוש, כי
הארת רדל"א הכה וחזר והוריד הפרסא
למקומה למלכות, שעל ידי זה חזרו לכל
מדרגה ג' הכלים בינה ותו"מ שנפלו ממנה,
ונשלמו שוב בכח"ב תו"מ דכלים ובנרנח"י
דאורות. וז"ש וכרין, דא נהירו דמחשבה
דלא אתיידע, בטש בנהירו דפריסא, ונהרין
כחדא. כי ע"י ביטוש הזה חזרו להאיר בכל
השלימות כמקודם לכן. ומ"ש ונהרין כחדא,
שמשמע שג' רישין דא"א הכלולים בהפרסא,
מאירים יחד עם רדל"א. הענין הוא. כי ראש
עתיק הנקרא רדל"א, היא בחינת ראש
הנוקבא דעתיק, שהיא נתקנה בסוד בקע כנ"ל
בראשית א' דף ה' ד"ה וזה ונמצא
שבעת עלית הפרסא למקום בינה, נפלו גם
בינה ותו"מ דרדל"א למקום הג' רישין דא"א,
ועתה אחר שנעשה הביטוש, החוזר ומעלה
הבינה והתו"מ מכל המדרגות, עלו ג"כ בינה
ותו"מ דרדל"א למקומם. ונודע שעם עלית בינה
ותו"מ דעליון עולה עמהם גם התחתון, שהחויק
בהם מקודם לכן, כנ"ל ב"א דף י' ד"ה
איבה אי ונמצא לפי"ז, שג' רישין דא"א
עלו לרדל"א עם חזרת בינה ותו"מ שלה,
ונעשו למדרגה אחת. וז"ש ונהרין כחדא שג'
רישין דא"א מאירים ביחד עם רדל"א, כי
נעשו עתה למדרגה אחת.

(רמזי דף סיה ע"א)

קכה) והיכלין, לאו אינון וכו': והיכלות הללו
אינם אורות, כמו הט' אורות דא"א
במקומם עצמם. ואינם רוחות ואינם נשמות,
ואין מי שיעמוד עליהם מה הם. כי אור א"ס
ב"ה מאיר ברישא דלא אתיידע, וע"כ נבחנום
תשע היכלין הללו שנעשו ברדל"א, לבחינת
א"ס, שאין מחשבה תפיסה בו, כמ"ש לפנינו.
רעותא דכל תשע נהורין וכו': הרצון של כל
תשע האורות, דג' רישין דא"א, שכולם
עומדים במחשבה, דהיינו במקומן בא"א הנקרא
מחשבה, שהוא אחד מהם בחשבון. שהמחשבה
דא"א הוא אחד מהתשע האורות. והוא לאפוקי היותם
ברדל"א שאין רדל"א מבחינתם כלל. הנה רצון
כולם הוא לרדוף אחריהם דתשעה היכלין העומדים
במקום רדל"א בשעה שהתשע אורות
עומדים בהמחשבה, שהוא א"א. אבל
ההיכלות אינם מושגים ואינם נודעים להט' אורות

כי

קכו) ה' כד נהיר מחשבה, ולא י' אתיידע י' ממאן ד' דנהיר, כדין אתלבש
 ואסתים גו בינה, ונהיר, ה' למאן דנהיר ואעיל דא בדא, עד דאתכלילו כלהו כחדא.
 קכז) וברוא דקרנא כד סליק, כלא י' אתקשר דא בדא, ונהיר דא בדא,
 כדין קיימי כלהו ז' בסליקו, ומחשבה י' אתעטר באין סוף. ההוא. ה' נהירו

חלופי גרסאות ה' ניא כדין 5 נ"א ידע, ונ"א ידע. ג' ניא ממה ד' ניא נהיר ס' נ"א מאן. י' ניא ואתקשר ז' ניא
 בנהירו. ה' ניא אתעטר אה"פ

מאמר

הסולם

ארימת ידי בצלותי

כי אלו ט' היכלות אינם עומדים לא בבחינת רצון.
 ולא בבחינת מחשבה העליונה, שהיא א"א, חופסים
 בה ואינם תופסים. באלו ט' היכלין, נמצאים
 ועומדים כל סודות האמונה. וכל אלו האורות
 מסוד המחשבה העליונה, שהיא א"א, מקובלים
 מהם, כולם, כל הט' היכלין, נקראים א"ו סוף.
 כי עד כאן האורות מגיעים ואינם מגיעים,
 ואינם נודעים, אין כאן לא רצון ולא
 מחשבה.

רעו דמחשבה ע"ש). וע"כ נבחן, שגם אחר
 שעלתה לראש א"א, אינה מלבשת אותם, אלא
 למוחא דאורא בלבדו.
 ונתבאר שם (בהק' הזהר דף י"ז ד"ה
 אתלבש) שבכדי לפתוח הארת החכמה מסתימתה
 נעשה זווג הממשיך קומת חסדים, ונתלבשה
 החכמה בהחסדים, ואז נגלה הארתה ע"ש. וז"ש
 כאן, ונהיר למאן דנהיר. דהיינו שנזדווג והאיר
 קומת החסדים, הנק' לבוש יקר דנהיר, כמ"ש
 שם. ועל ידי זה ואעיל דא בדא שהחכמה
 נכנסה ונתלבשה בתוך אור החסדים, וכן אור
 החסדים נכללה באור החכמה. עד דאתכלילו

קכו) כד נהיר מחשבה ולא ידע וכו': כאשר
 מאירה המחשבה שלא נודעה ממי
 היא מאירה. דהיינו מוחא דאורא כנ"ל. וכה היא
 נתלבשה ונסתמה תוך הבינה, ומאירה למי
 שמאירה, ונכנסים זו בזו עד שנכללים כולם
 כאחד.

כלהו כחדא, עד שנכללו כולם כאחד, דהיינו
 לרבות גם זו"ן הנכללים ג"כ בזווג הזה,
 להיותם הגורמים ליציאת קומת החסדים בהבינה
 כנ"ל בראשית א' דף רפ"ו ד"ה תלת ע"ש.
 קכז) וברוא דקרנא כד סליק, וכו'. ובסוד

פירוש. כי נתבאר לעיל (באות קכ"ד
 ד"ה כדין בטש) שעל ידי הביטוש דנהירו
 דרדל"א בנהירו דפרסא, חזרה הפרסא למקומה
 למלכות, ובינה ותו"מ שנפלו מכל המדרגות
 חוזרות למעלתם למקומם כבתחילה. ע"ש. ונמצא
 שגם הבינה שיצאה מראש דא"א, חזרה עתה
 לראש א"א ומקבלת שמה שוב אור החכמה.
 גם נודע שבהיות חכמה דא"א בחוסר חסדים
 ע"כ הבינה נסתמה שם. בסוד עמיק וסתים
 בשמא. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף י"ז בד"ה
 קיימא ולא קיימא ע"ש). כי הז"ת דבינה אינן
 יכולות לקבל חכמה בלי לבושה חסדים. כמ"ש שם.
 וז"א, כד נהיר מחשבה ולא ידע ממאן

הקרבו, כשעולה על המזנה, נעשו
 כל אלו היחודים דג' רישין דא"א ברדל"א, ובינה
 בראש א"א וכו' על דרך שנתבאר עד הנה, כלא
 אתקשר דא בדא, שמתחילה נתקשר
 הכל זה בזה, כי בעת ירידת הפרסאות,
 שבינה ותו"מ דכל מדרגה, חוזרים ממקום
 התחתון למדרגתם בהעליון. מעלים אז עמהם
 גם את התחתון, להיותו דבוק בהם, ונמצאים
 אלו בינה ותו"מ החוזרים למדרגתם, שהם
 מקשרים כל תחתון בהעליון, ועל ידי זה
 נמצאים הזו"ן עולים לבינה, והבינה לראש
 דא"א, וראש דא"א לרדל"א לט' היכלות שבו.
 כנ"ל. ונתבאר לעיל שעל ידי עליה זו נסחם
 הבינה מטעם חוסר חסדים, ואז, ונהיר דא
 בדא, ומאירים זה בזה, כי מזדווג ומוציא קומת
 החסדים בסוד לבוש יקר דנהיר, ואז מאירים
 החסדים בהחכמה והחכמה בחסדים כנ"ל.

דנהיר, דהיינו ראש הב' דא"א הנקרא מוחא
 דאורא. שהוא מאיר בג"ר, אחר ביטוש רדל"א
 באור הפרסא כנ"ל. (בר"ה כדין בטש) אשר אז
 חוזרת גם הבינה לראש דא"א, כנ"ל. כדין
 אתלבש ואסתים גו בינה, נמצא אז שמתלבש
 בהארתו ונסחם תוך הבינה, כי הבינה עלתה
 לראש ומלבשת אותו, ואור החכמה שמקבלת
 ממנו סותמתה. כמבואר. ומ"ש מחשבה ולא
 ידע, שהוא מוחא דאורא, הוא בדיוק, להוציא
 ב' ראשים דא"א האחרים, שהם כתר,א, ומו"כ,
 שהם אינם מאירים לאחרים, כי כתר,א הוא
 בבחינת לא ידע, להיותה מלבישה לרדל"א.
 ומו"ס בנהירו סתים, כנ"ל (באות קכ"ג ד"ה

כדין קיימי כלהו בסליקו, ואז נמצאים כל
 המדרגות בסוד העליה. כי בינה וזו"ן נמצאים
 בהעליה לא"א, לסוד ג' רישין שבו, וג' רישין
 דא"א בהעליה לרדל"א לסוד ט' היכלות אשר
 שם, כמ"ש לעיל. ונמצא ומחשבה אתעטר
 באין סוף. והמחשבה שה"ס א"א, נתעטר,

(דפו"י דף ס"ה ע"א)

א דאתנהיר מניה מחשכה ב עלאה, ג אקרי אין ד סוף. ה ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר, ועל דא ו כלא קאים. זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

קכח) ת"ח האי קץ כל בשר, כמה דקשורא אשתכח לעילא בחדו, אוף הכי נמי לתתא, ה בחוודתא ורעותא, לאסתפקא כלא לעילא ותתא, ואימא ס קיימא עלייהו דישראל, כדקא יאות.

קכט) ת"ח, י בכל יא רישי ירחא וירחא, כד סיהרא יב מתחדשא (ה) יהבין ליה להאי קץ כל בשר, חולקא חדא יתיר על קרבנין, לאתעסקא ביה, וישתמש בחולקיה, ויהא סטרא יג דישראל בלחודייהו, בגין יי דיתאחדון סו במלכיהון ודא איהו שעיר, בגין דאיהו סו בחולקא דעשו, דכתיב ביה שעיר, * הן עשו אחי איש שעיר. ועל דא י איהו יס אשתמש בחולקיה. וישראל אינון יס משתמשין בחולקיהון, ובג"כ כתיב ב כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) הן עשו אחי איש שעיר: בראשית כ"ז ח"ב

ה) עתה לנו טעיר על כ"ח.

רסט. ח"ג כח. סג. סד. רלב: ז"ח רות ע"ה סד שנא:

ב) כי יעקב בחר לו יה: (תהלים קל"ה) ח"א קסא: ח"ב מט. קכו. קכז. רסט. רעו. ח"ג קיט רפו: רצח: ז"ח ל"ז טג שטו.

חלופי גרסאות א נ"א דנהיר ונ"א דאתנהירו (ריא) ב נ"א מוסיף עלאה דלא אתיידע [בה] כלל. ונ"א דלא ידע. ונ"א אקרי אין סוף עלאה דלא ידע [אתיידע] איהו בה כלל [כלא] ונ"א עלאה דלא ידע איהו בה כלל ונ"א ל"ג עלאה (ריא) ג נ"א מוסיף איהו אקרי ד נ"א ל"ג סוף ה נ"א דמניה (אה"ל) ו נ"א ל"ג כלא. ז נ"א מוסיף האי סטרא אחרא דאקרי. ח נ"א וחודותא, ט נ"א ל"ג קיימא. י נ"א כל יא נ"א ריש יכ נ"א אתחדשא, ונ"א מתחדשן. יג נ"א לישראל, יד נ"א דיתחדון. טו נ"א במלכהון. טז נ"א חולקא. יז נ"א דאיהו. יח נ"א משתמש ונ"א ישתמש יט נ"א משתמשי.

ארימת יראי בצלותין

הסולם

מאמר

ותו"מ למדרגתם, הגורם להם שמחה, אחר שנתלבשה החכמה בחסדים, אף כמו כן למטה, ביו"ן ועולמות התחתונים. נעשה התקשרות כל תחתון בעליון בשמחה ורצון ליתן סיפוק לכל, למעלה ולמטה דהיינו גם לקץ כל בשר. ואימא, היא השכינה, שורה על ישראל כראוי.

בעלייתו לרדל"א, בסוד אור אין סוף, דהיינו בהארת תשע היכלין אשר ברדל"א, שבהם מאיר אור אין סוף, כי ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשכה עלאה אקרי אין סוף. כי אותו ההארה שהמחשבה עלאה, שהוא א"א, מאירה משם, שהם תשע היכלין כנ"ל. הוא נקרא אין סוף, ומניה אשתכח וקיימא, ונהיר למאן דנהיר, וממנה מא"ס, נמצא א"א, עומד ומאיר למי שמאיר, ועל זה עומד הכל. דהיינו על המשכת אור א"ס אל העולמות ע"י א"א, על דרך שנתבאר, זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, אשרי חלקם של הצדיקים המעלים מ"ן ומייחדים היחודים הגבוהים האמורים, בעוה"ז ובעוה"ב, כי נוחלים שני עולמות.

קכט) ת"ח בכר רישי, וכו': בוא וראה בכל ראש הדש ור"ח בעת שהלבנה מתחדשת, דהיינו שהנוקבא מתחדשת בוונה עם ז"א, נותנים אז לקץ כל בשר זה, חלק גוסף על קרבנות הרגילים, שהוא שעיר ר"ח, שיתעסק בו וישתמש בחלקו, שע"י שעיר ר"ח נתחדש הארת צד השמאל, שהקץ כל בשר נהנה ממנו, והוא חלקו (כנ"ל באות ק"ד ד"ה וכיון ישראל, ע"ש) וישאר הצד של ישראל, שהוא הימין, להם לבדם, כדי שיתיהדו במלכם, וזה הוא שמקריבים דוקא שעיר, משום שהוא בחלקו של עשו שכתוב בו שעיר, שכתוב, הן עשו אחי איש שעיר, ועל כן הקץ כל בשר משתמש בחלקו של עשו שהוא צד שמאל, וישראל משתמשים בחלקו, שהוא צד ימין, ועל כן כתוב, כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו

סל) ה' ת"ח, ה' האי קץ כל בשר, כל רעותיה לאו איהו, אלא בבשרא תדיר, ה' ובגין כך תקונא דבשרא תדיר לגביה, ועל דא אקרי' קץ כל בשר. וכד איהו שליט, שליט על גופא, ולא על נשמתא, נשמתא סלקא ד לאתרא ובשרא א'תיהיב לאתר דא. כגוונא דא, ה' בקרבנא, דרעותא סלקא לאתר חד, ובשרא לאתר חד.

דרך אמת

ה' שלח ק'ע א' ומספסיס ל'ו ב'.

חלופי גרסאות ה' ג'א וחי' ב' ג'א ליג האי. ג' ג'א ליג קץ, ד ג'א לאתריה. ה' בקרבנא.

מאמר

הסולם

ארימת יראי בצלוחין

בלבד. כנ"ל בי"א דף פ' ד"ה ביאור עש"ה. ונודע שיש ערך הפכי בין כלים לאורות, ובזמן שאין לו לז"א רק מוחא, יש לורק אור הנפש. וכשמשיג פרוצף עצמות קינה אור הרוח, ובפרצוף גידין אור הנשמה, ובפרצוף בשר אור החיה, ובפרצוף עור אור היחידה. ולפי שאסור להמשיך ג"ר דאור החיה, מטרם גמה"ת, נמצא שבפרצוף הד' שהוא בשר, חסרים לו הכלים התחתונים ממנו, שהם בשר ועור, ואין לו בו אלא ג' כלים: שהם מוחא עצמות גידין, המסתיימים על החוזה דפרצוף זה, ומחזה ולמטה, שהם בשר ועור דפרצוף בשר זה, חסרים לו עד גמה"ת. ולפי המחבאר מובן, שכל חשקם של הס"א הוא, שהאדם ימשיך להם אלו האורות דג"ר דחיה, הבאים בהכלים דבשר ועור של פרוצף הד' דז"א. כי פחות מזה, שהם האורות שאינם מאירים אלא בכלים המתוקנים, לא יוכלו הקליפות להנות מהם מאומה, כי אין להם כלום מכלים האלו, וז"ס שאמרו לעיל (בהקדמת הוהר דף קס"ג אות ר"י) שהחטא דעצה"ד היה כי חבר רתתא ואתפרש לעילא דהיינו שהמשיך האורות מחוזה ולמטה דפרצוף הד', שהוא אור החכמה, לתוך הכלי דבשר. והחטא דעצה"ד הוא המקור שכל החטאים מסתעפים ממנו כנודע.

וזה אמרו, האי קץ כל בשר לאו רעותיה אלא בבשרא תדיר, דהיינו להמשיך לו הג"ר דחיה, המאירים אחר גמר התקון, כי מהאורות הנוהגים לפני גמה"ת אין לקליפות שום הנאה, כי ע"כ המה בחינות קליפות משום שאין להם כלים המתוקנים לקבלת אורות הללו כנ"ל. ע"כ אין רצונם של הקליפות, אלא בבשר, דהיינו שימשיכו להם האור בבחינת הכלי דבשר דפרצוף הד'.

ועם זה תבין, סוד שעיר ר"ה, וכן כל הקרבנות שאז נמשך מבחינת ג"ר הללו, ע"י שליטת קו השמאל שברגע תחילת הזווג, אשר הקליפות מקבלים אז האור מבחינת הבשר שלהם, ואין בזה הפסד לקדושה כי חלק קטן

זוא

קל) ת"ח האי קץ וכו': בוא וראה, קץ כל בשר זה, כל רצונו תמיד אינו אלא בבשר ומשום זה, תקון הבשר, בכל מקום שהוא, רק בשבילו, ועל כן נקרא קץ כל בשר. וכשהוא שולט, שולט על הגוף, שהוא בשר, ולא על הנשמה, הנשמה מסתלקת למקומה, והבשר, דהיינו הגוף, ניתן למקום הזה, דהיינו לקץ כל בשר. כמו זה הוא בקרבן שהרצון של המקריבו עולה למקום אחד דהיינו הקדושה, והבשר של הקרבן עולה למקום אחד, דהיינו לקץ כל בשר.

פירושי כי מהותם של הקליפות הם מהכלים הנשברים שנשתיירו בזמן שביה"כ, שגם בעת שהמאציל בירר ותקן העולמות אבי"ע וכל אשר בהם, לא תקן אותם, ואינם ראויים לתקונם במשך שנת אלפי שני מטרם גמר התקון, אבל בגמר התקון יתקנו גם הם, ואז יתבטלו כל הקליפות, כמ"ש בלע המות לנצח, ועתיד הס"מ להיות מלאך קדוש, כנודע, ומכאן תבין שכל כחם ההחטא את האדם, הוא כי להיותם ריקנים מכל אור מטרם גמה"ת, ע"כ רודפים אחר האדם שימשיך להם מעט מאורות השלמים שיאירו בגמה"ת, כדי לחיות את נפשם בדומה לרעב וצמא הרורף אחר מי שיש לו לחם ומים ולוחם עמו, וז"ס שאמרו ז"ל על עצה"ד שהחטא היה מפני שאכלו פגה שהפירוש הוא מחוסר זמן, כי עצה"ד הוא מהאורות השלמים, שלא יתקנו אלא בגמר התקון, שהאורות הללו ישלימו הקליפות ויתקנו אותם, וע"כ רדף הס"מ והנחש לפתות לאדם וחוה שימשיכו לו מאור הזה תכף, ואע"פ שידעו שעוד אינם ראוי לזה כי מחוסרי זמן המה, מ"מ נופל להם איזה חלק מכח החטא כנודע.

ונודע שה' הכלים כח"ב תו"מ מכונים מוחא עצמות גידין בשר ועור, ונמצא שכלי, דת"ת נק' בשר, וכלי דמלכות נק' עור. גם נודע שמשעם גניו דאז"א הפנימים אחר שביה"כ, אסור להמשיך מטרם גה"ת הג"ר של מוחין דחיה, שהוא אור החכמה, אלא רק ו"ק

(דטויי דף סיה ע"א)

קלא) וב"נ דאיהו זכאה, איהו קרבנא ממש ב לכפרה, ואחרא דלאו איהו זכאה, לאו איהו קרבנא, בגין דביה מומא, דכתיב * כי לא רצון וגו'. ועל דא צדיקיא ב כפרה אינון דעלמא, וקרנא אינון י בעלמא. ד ת"ח, ב ויאמר אלקים לנח, קץ כל בשר בא לפני, למיטל רשו לאחשכא ה אפיהו * דבני עלמא, ובגיני כך ב הנני משחיתם את הארץ. י

קלב) ז ת"ח, מה כתיב י ונח בן שש מאות שנה וגו', וכי אמאי אתא ה חושבנא דא לממני, אלא אילו לא הוה נח בן שש מאות שנה, לא ייעול לתיבותא, ולא יתחבר בהדה, כיון דאשתלים בשש מאות שנה, כדין אתחבר בהדה.

קלג) ועל דא, מן יומא דאשתלים חובייהו דבני עלמא, אוריך לון קב"ה, עד דאשתלים נח, בשש מאות שנה, ואשתלים ס דרגיה י כדקא יאות, יא והוה

מסורת הזהר

א) כי לא רצון: (ויקרא כ"ב) ח"ב רסט. ב) ויאמר-קץ כל בשר: לעיל ב"א דף ש"ל ציון ד' וש"ג. ג) הנני משחיתם: לעיל ב"א דף ש"ל ציון ד' וש"ג. ד) ונח בן שש מאות: בראשית ז' חלופי גרסאות א) ג"א לכפרא, ב) ג"א כפרה אינון וקרנא דעלמא, וגי' כפרה איהו וקרנא ממש. ג) ג"א לעלמא ד ער כאן נדפס בח"ב רסט. וגי' מוסיף זכאין אינון [ישראל] צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי. [ע"כ] ה) ג"א אנפיהו. וגי' מוסיף, כתוב ויעש נח כאשר צוהו ה' תיה וכו'. וגי' מוסיף ועל דא עשה לך תיבת עצי גופר בגין לאשתובא בה ולא יכול שלטאא עלך רבי חייא ורבי יוסי הוו. אזלי בארחא אמר חד כתיב ויעש נח וכו'. ואהיל כתב ע"ה, מכאן שייך בדרף ס"ד עב. ז) בדפו"י כתב מה שחשר כאן עיין בסוף הספר סימן י"א והוא בחלופי גרסאות לעיל דף מ"ב אות א' ה) ג"א חשבנא ט) ג"א בדרגיה. י) ג"א ל"ג כדקא יאות. יא) ג"א ל"ג וחוח צדיק שליט.

מאמר	הסולם	ארימת ידאי בצלותין
<p>הוא מאד, ועוד כי על ידי חלק זה שמקבלים, הם נפרדים מהקדושה, ואינם מקטרגים עוד על ישראל להחטיאם. ועיקר תיקון זה נעשה בשעיר ר"ח. וז"ש בכל רישי ירחא וירחא וכו'. ועל דא איהו אשתמש בחולקיה, וישראל אינון משתמשין בחולקיהון, כי הס"א נוטלת אותה הארת השמאל המאירה בתחילת הזווג, שזה חלקס כנ"ל, וישראל נוטלים המוחין השלמים המתוקנים בג' קוים שה"ס ו"ק דחיה, שזהו חלקס. ואחר שנעשה עיקר התקון בשעיר ר"ח, נוהג ענין זה בכל הקרבנות. וז"ש כנונא דא בקרבנא דרעותא סלקא לאתר חד שע"י עלית מ"ן שנקי רעותא זוכים הכהנים לזים וישראלים לקבל מוחין השלמים בהכלים המתוקנים בג' קוים כנ"ל, ובשרא לאתר חד דהיינו לסטרא אחרא, שבשר הוא חלקס, ולא דבר פחות ממנו, כנ"ל. אלא שאין להם רק נהירו דיקק מרגע תחילת הזווג, כנ"ל.</p>		

צדיק שלים וּכְדִין עֵאל לְתִיבוֹתָא, וְכֵלָא כְּגוֹוֹנָא דְלַעֲיָלָא. וְנַח בֶּן שֵׁשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה. כִּמָּה דֵאֲמֵר. וּבְגִינִי כִךְ לֹא אֲתֵמֵר כִּבְן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה.¹
קִלְדָּ (תו פתח ואמר, " ואני הנני מביא את המבול מים. מ"ט הנני, כיון
דאמר ד ואני. אלא אני ה הנני, כלא ו מלה חדא היא. ת"ח ו בכל אתר אני,
אתעביד גופא לנשמתא, ו דאי, דמקבלא ממה דלעילא, ובגין כך, אתרמיז
באת קיימא, דכתיב ב אני הנה בריתי אתך, אני דקיימא באתגליא, ב מזומנת
למנדע, אני, כרסיא, י למה דלעילא. אני. יא דעבידנא י נוקמין לדרי דרין.
ואני. כליל דכר ונוקבא כחדא, לבתר אתרשים בלחודוי, דאודמן למעבד דינא.
הנני מביא את המבול מים.

קלה) כיון דאמר, מביא את המבול, לא ידענא דאיהו מים, אלא את
המבול, לאסגאה מלאך המות, דאע"ג דמיא הוו, י מחבלא, אויל בעלמא,
לשיצאה באינון מיין.

קלו) אני ה. י הכי תנינן, נאמן אנא, לשלמא אגר טוב לצדיקיא,
סו ולא תפרע מרשיעיא, ובגין כך, אבטח סו לון קרא לצדיקיא, באני, לשלמא אגר
טב דלהון, לעלמא דאתי. ואגזים לרשיעיא, לאתפרע מנייהו לעלמא דאתי, באני.

מסורת הזוהר

(א) ואני הנני מביא את המבול (בראשית ו') ח"א טו. סז: ז"ח פ' נח כ"ג טא שיו. ב) ואני הנה בראשית יז
חלופי גרסאות א ג"א ובכך. ב ג"א מוסיף בר ת"ק שנה (דיו). ג ג"א מוסיף לקבל [לקביל] שית סטרין דעלמא
ואהיל כתב לקביל וכו' אר"ג. ד ג"א מוסיף ואני, אמאי כתיב הנני. ה ג"א מוסיף אנכי הנני
וג"א אנכי ול"ג הנני. ו ג"א מלחא ז ג"א כל ח ג"א ורא. ט ג"א מזומנא. י ג"א כחדא, ול"ג למה. יא ג"א דאעביד
יב ג"א נוקמא. יג ג"א מוסיף מחבלא, לחבלא בהון מחבלא אויל, ונ"א מחבלא הוה אויל. ונ"א מחבלא הוה אויל בגן
מיא לחבלא בהון מחבלא אויל. (דיו). יד ג"א ל"ג הכי תנינן, טו ג"א ולא תפרע מן רשיעיא. טז ג"א לון קב"ה.

ואני — מביא מבול מים

הסולם

מאמר

העושה נקמה לדורי דורות. ואני, שכחוב כאן
עם ו' יורה שכלול דכר ונוקבא ביחד. כי ה' של
ואני, יורה על היכר שהוא ז"א. ואח"כ נרשמת
הנוקבא בלבדה בלי ז"א. בעת שנודמנה לעשות
הדין, דכתיב הנני מביא מבול מים על הארץ.
וכתוב הנני בלי ו'. ובוה מיושב מ"ש כאן, ואני
הנני, כי ואני כתוב עם ו' שורה על ז"א
המחובר בהנוקבא הנקראת אני, וזהו קודם
שנגמר לעשות הדין. ואח"כ שכבר נגמר, כתוב
הנני בלא ו', להורות שהדין נעשה על ידי
הנוקבא בלבדה בלי ז"א.

שנה, ונשלם מדרגתו כראוי, והיה צדיק שלם
ואז נכנס להתיבה והכל כעין של מעלה.
כלומר, הכל נעשה, באופן שהיה עליו השראה
מיסוד ומלכות של מעלה. וז"ש, ונח בן שש
מאות שנה, כמו שאמרנו, ומשום זה לא נאמר
כבן שש מאות שנה. כי שש מאות שנה הוא
בדיוק, כדי להשלים ספירת היסוד, כנ"ל.

ואני — מביא מבול מים

קלד) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר,
ואני הנני מביא את המבול מים,
ושואל מה הטעם שאומר הכתוב הנני, אחר
שכבר אמר ואני. כי אומר ואני הנני, ומשיב, אלא
אני הנני, הכל דבר אחד הוא. בוא וראה, בכל
מקום שכתוב אני, נעשה גוף לנשמה, כלומר
אני, היא הנוקבא. שהיא בחינת גוף לז"א, הנכחן
כנשמה שלה. ודאי שמקבלת ממה שלמעלה,
מז"א. ומשום זה מרומזת המלה אני, באות הברית,
דהיינו עם ו' שהוא יסוד דז"א, שכתוב אני הנה
בריתי אתך. משום שמקבלת מברית דז"א, אני יורה
העומדת להתגלות המזומנת להשגה. אני
יורה: אני כסא למה שלמעלה. אני יורה: אני

קלה) כיון דאמר וכו': שואל, מאחר שאומר,
מביא את המבול, אין אנו יודעים
עוד שהוא מים עד שהוצרך לומר המבול מים.
ומשיב, אלא את המבול, הוא לרבות מלאך
המות, שהיה שם, כי אע"פ שהיו רק מים, היה
המחבל הולך בעולם להשחיתם במים האלו.
קלו) אני ה' וכו': אני ה', כך למדנו, שהוא
יורה, נאמן אני לשלם שכר טוב
לצדיקים ולהפרע מרשעים. וע"כ מבטיח הכתוב
לצדיקים עם המלה אני לשלם שכרם הטוב
לעולם

(דפו"י דף ס"ה ע"ב)

קלז) לשחת כל בשר, כמה דאוקימנא, דדא ה הוא מחבלא דעלמא. וע"ד דא כתיב * ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם ב לנגוף. ודא הוא לשחת כל בשר, מסטרא דקץ כל בשר בא לפני. דהא כיון דמטא זמנא, ב דאוריך לון קב"ה, ד עד כ דאשלים נח, לשש מאות שנה, כדין לשחת כל בשר. אמר הכי אוליפנא משמיה דר' ו יצחק ז דאמר ס לן.

קלח) פתח ואמר, ב אמרתי לא אראה ט יה יה בארץ החיים לא אביט אדם עוד עם יושבי חדר. אמרתי לא אראה יה, כמה אטימין אינון בני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין, במלי דאורייתא, י אלא מסתכלי במלוי דעלמא, ואתנשי מנייהו יל רוחא דחכמתא.

קלט) י דכד ב בר נש, אסתלק מהאי עלמא, ויהיב חושבנא למאריה, מכל מה דעבד בהאי עלמא, בעוד דאיהו קאים רוחא וגופא כחדא, וחמי מה דחמי, עד דאזיל לההוא עלמא, י י ופגע ליה לאדם הראשון, י יתיב לתרעא דגנתא דעדן, למחמי כל אינון, דנטרו פקודי דמאריהון, וחדי בהו. קמ) וכמה צדיקיא סחרניה דאדם, אינון דאתמנעו מארחא דגיהנם, וסטו לגבי ארחא דגן עדן. ואילין אקרון סו יושבי חדר. סו ולא כתיב יושבי

מסורת הזהר

א) ורא יתן המשחית לבא (שמות י"ב) ח"ב לה: לו. מא. ח"ג יד. ב) אמרתי לא אראה יה (ישעיה ל"ח) ח"ב רנד: ג) ב"נ אסתלק מהאי עלמא: ח"א עט. צח. צט. קל: רא: רית: רכו. ח"ב נט. קמא: קמב: רסג. ח"ג נג. נד: פח. קכו: ד) ופגע ליה לאדה"ר: ח"א נו: פא. קכו.

חלופי גרסאות א גיא הוה. ב גיא מוסיף לנגוף לא שביק ליה הקבי"ה לאבאשא לבנוי (הרמ"ק) ג גיא דאורי. ד גיא מוסיף ואוריך לון עד. ה גיא דאשתלים. ו גיא מוסיף ב"ר יוסי מחזקתא, ז גיא דאמרת לכון. ח גיא לון, וגיא מוסיף לן האי דאמרי לכון. ט גיא ל"ג ב"פ יה. י גיא ולא מסתכלי במילוי דההוא עלמא. יא גיא רוא דחכמתא. יב גיא רוח חכמתא, יג גיא מוסיף דכד [כד] בר נש אסתכל בהאי עלמא [במילין] במלוי דאורייתא ופקודין דמאריה זמנין דאסטי בתר מלין דעלמא ואתרן כפופ עובדוי כו בר נש זכאה הוא ובעי לאסתלק [לאסתלקא] מהאי עלמא (רמ"ק ואה"ל). יג גיא וחמי. יד גיא דתיב. טו גיא יושב. טז גיא ל"ג ולא כתיב יושבי חדר.

<p>מאמר</p> <p>לעולם הבא. וכן מאיים לרשעים להפרע מהם לעולם הבא עם המלה אני. פירוש. כי השם אני יורה דקיימא באתגליא. ואין התגלות, אלא על גילוי שכר ועונש. ונמצא בהכרח, כי אני יורה, נאמן אני לשלם שכר וכו'.</p>	<p>הסולם</p> <p>בא לפני ע"ש. אמר לו, כך למדנו משמו של רבי יצחק, שאמר לנו כך.</p> <p>מאמר אמרתי לא אראה יה קלח) פתח ואמר וכו': פתח ואמר, כתיב אמרתי לא אראה יה וגו'. אמרתי לא אראה יה: כמה אטומים הם בני אדם, שאינם יודעים ואינם משגיחים בדברי תורה אלא שמסתכלים בדברי העולם, ורוח החכמה נשכח מהם. קלט) דכד ב"נ וכו': כי כשהאדם מסתלק מהעולם הזה, ונותן חשבון לרבוננו מכל מה שעשה בעולם הזה, בעודו נמצא ברוח וגוף ביחד. והוא רואה מה שרואה, עד שבא לעולם האמת, ופוגע שם באדם הראשון, היושב בשער גן עדן, לראות כל אלו שומרי מצות רבונם, ושמח בהם.</p> <p>קמ) וכמה צדיקיא: וכמה צדיקים הם מסביב אדה"ר, שמנעו את עצמם מדרך הגיהנם</p>	<p>מאמר</p> <p>קלז) לשחת כל בשר וכו': כמו שביארנוהו, שזה הוא מחבל העולם, וע"כ כתוב ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף, דהיינו שאינו נותן לו רשות, וזה הוא לשחת כל בשר, שהוא מצד המשחית המרומז בהכ"ק קץ כל בשר בא לפני. שפירושו בא לפני ליטול רשות, כי מאחר שהגיע הזמן שהמתין להם הקב"ה, עד שנשלמו לנח שש מאות שנה, שאפשר לקיים בו ליתן שכר טוב לצדיקים, אז הוא הזמן להפרע מן הרשעים, וע"כ אתן רשות להמשחית לשחת כל בשר. כנ"ל דף כ"ט ד"ה (דפו"י דף ס"ח ע"ב)</p>
---	---	---

ח חלד בגין דלא הוּו כְּמו חוֹלְדָה דגֵרְרָא, ומנחא, וְלֹא ידְעָא לְמַאן שְׂבָקָא, אלא יושבי חדל. כד"א * חדרו לכם מן האדם י וגו'. ד דאתמנע לון מארחא דגיהנם י ואתקיפו י בהו לאעלא י להו בגנתא דעדן.

קמא) ד"א יושבי חדל אינון י מריהון דתשובה, דמנעו גרמיהו מאינון חובין דחייביא, ובגין דאדם הראשון, תב בתיובתא קמי מאריה, יתיב י על אינון דאתמנעו מחוביהון, ואינון בני חדל, כד"א י אדעה מה חדל אני. ובגין כן איהו יתיב, לתרעא דגנתא דעדן, וחדי בהו בצדיקייא, דאתיין בההוא י אורחא דגנתא דעדן.

קמב) ת"ח, מה כתיב, אמרתי לא אראה יה, וכי מאן יכיל למחמי י יה. אלא סופא דקרא אוכח, דכתיב יה בארץ החיים, תא חזי, כד סלקין נשמתין, לאתר י צרורא דחיי, תמן מתהנן, בזהרא דאספקלריאה דנהרא, דנהיר *) מאתר עלאה דכלא, י ואילו לא י מתלבשא נשמתא, י בזהרא דלבושא אחרא, לא תיכול לאתקרבא י למחמי ההוא נהורא.

מסורת הזהר

א) חדרו לכם מן האדם: (ישעיה ב') ח"ב קפב. ז"ח רות טג שסו: ב) מאריהון דתשובה ח"א לט. קכט. קלד: סנא. רצא: ח"ב קו. קז. רמה: ח"ג יג: כג: עה: עח: פג: קכב: קכג: קעח. ריד: ג) אדעה מה חדל אני: (תהלים ל"ט) ח"א רלג: ד) צרורא דחיי: ח"א קו: רכד: ח"ג נד. עא: צ: ה) מתלבשא נשמתא: ח"א ז. יא. יג: כ: כב: לה. עה: עו. פא. צא. קי: ריס. רכד: רכה. רכו: ח"ב עו. צו. צח: צט. קי. קמב: קנ. קנו: רי: רכט: רמו: רמו. ח"ג קא. קנט: קסח: קסט: קע. ריד:

חלופי גרסאות א) נ"א מוסיף חלד אלא יושבי חדל ול"ג מן בגין עד דאתמנע. (רימ) ב נ"א כחולדה [כחולדא] שגוררת [הגוררת] ומנחת ואינה יודעת לפי מנחת נ נ"א ליג וגו'. ד נ"א דאמנע. ונ"א דאתמנע. פ נ"א ואתקיף ו נ"א בית. ז נ"א בהו. ת נ"א עס. ק נ"א ארחא. י נ"א ליג יה. ונ"א למיחמיה. יא נ"א מוסיף מאתר ה'. יב נ"א ואלו. יג נ"א זהרא. יד נ"א למיחמי. ונ"א למיחמיה.

מאמר הסולם אמרתי לא אראה יה

הכונה. שכתוב יה בארץ החיים, בוא וראה כאשר הנשמות עולות להמקום צרור החיים הן נהנות שמה מזהר אספקלריא המאירה, המאיר ממקום העליון על כל המקומות. ואלו לא היתה מתלבשת הנשמה בזהר לבוש אחר, לא היתה יכולה להתקרב לראות אור ההוא. פירוש. כשז"ן עולים ומלבישים את אורא עלאין, אשר האור שלהם נקרא אור החיה. נקרא אז ז"א עין החיים, וכן הוא נקרא אספקלריא המאירה והנוקבא ארץ החיים. ויסוד של ז"א נקרא צרור החיים. להיותו מקום הקבוץ של המוחין, הנגלים בתלת דוכתי, שהם חולם שורק חירק, (כנ"ל בראשית א' דף כ' אות י"ב ע"ש בהסולם). שהסו"כ יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. שהם נקיים מתלת דוכתי, ובאים אל היסוד דז"א הנקרא מקום אחד. וע"כ נקרא צרור החיים. וכשהנשמות עולות לזו"ן הם עולות עם אתון אל"ה דזו"ן. שנפלו למקומם ונתדבקו בהם (כנ"ל דף ט' ד"ה ועד"ז) והם סוד נה"י דז"א, שעקרם הוא קו

מאמר הגיהנם ונטו לדרך הגן עדן, ואלו נקראים יושבי חדל. ושואל למה לא כתוב יושבי חלד: ואומר, משום שאינם כמו החולדה, שגוררת ומצנעת ואינה יודעת למי היא עוזבת. אלא שהם יושבי חדל. כמו שאתה אומר. חדלו לכם מן האדם וגו', שחדלו פירושו מנעו, אף כגון נקראים יושבי חדל, משום שנמנעו מדרך הגיהנם, ונתגברו בעצמם להכנס בגן עדן.

קמא) ד"א יושבי חדל: פירושו אחר. יושבי חדל, פירושו בעלי תשובה שמנעו את עצמם מעונותיהם של הרשעים. ומשום שאדם הראשון חזר בתשובה לפני רבונו הוא יושב עם אלו שחזר ונמנעו מעונותיהם שהם נקראים בני חדל, כש"א, אדעה מה חדל אני. ומשום זה אדה"ר יושב בשער הגן עדן, והוא שמח בהם בהצדיקים הבאים בדרך גן עדן.

קמב) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, אמרתי לא אראה יה ושואל וכי מי הוא שיכול לראות יה, ומשיב סוף הכתוב מוכיח את (דפו"י דף ס"ה ע"ב *) ס"ו ע"א)

קמג) ורוא דמלה, כמה ה' דיהבי לנשמתא, י לבושא דמתלבשא ביה, למיקם בהאי עלמא. הכי נמי יהבי ג' לה לבושא, דזהרא עלאה, למיקם ביה בההוא עלמא, ולאסתכלא בגו ההוא אספקלריאה דנהרא, מגו ז' ההוא ארץ החיים.

קמד) ת"ח, משה לא יכיל לקרבא. לאסתכלא, במה דאסתכל, אלא כד ה' אתלבש בלבושא אחרא, כד"א * ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. ו' ותרגום במציעות ז' עננא. ואתלבש ה' בה, כמאן דאתלבש בלבושא, ובגיד, ב' ומשה נגש אל ה' הערפל אשר שם האלקים, וכתוב ויבא משה בתוך הענן וגו'. ויהי משה יא' בהר ארבעים יום וארבעים לילה. ויכיל לאסתכלא במה דאסתכל.

קמה) כגוונא דא, י' מתלבשין נשמתהון דצדיקיא, בההוא עלמא, בלבושא. כגוונא י" דההוא עלמא, י' דלא טו יתנהג אלא בלבושא, כגוונא דא. טו וקיימי לאסתכלא בנהורא דנהיר, בההוא ארץ החיים. ו' וזהו יה, יה י" בארץ החיים. י" דהוה סביר דלא כ' יזכי לההוא נהורא, ולההוא אסתכלותא, בגין דנהרא דנגיד, פסיק ליה, ולא אוליד. כ" לא אביט אדם עוד, דא אדם קדמאה כמה דאתמר.

מסורת הוהר

א) ויבא משה בתוך הענן: (שמות כד) ח"ב נא. צט. קצו. רכט. ח"ג ב: נט. ב) ומשה נגש אל הערפל ח"ב כא: עט: ת"ז תקי ל' עד :

חלופי גרסאות א' נ"א דיהבי, ונ"א דיהבין לה. ג' נ"א מוסיף לבושא דאיהו גליפא. ונ"א גוסא (אה"ל) ג' נ"א ליה. ד' נ"א ל"ג החוה. ה' נ"א אתלבשא. ו' נ"א ל"ג ותרגום [אה"ל] ז' נ"א מוסיף עננא עאל. ח' נ"א בית. ט' נ"א הערפל וגו'. י' נ"א משה וגו'. יא' נ"א בהר וגו'. יב' נ"א מתלבשן. יג' נ"א דהאי. יד' נ"א ל"ג מן דלא עד וקיימי. טו' נ"א יתנהיג. טז' נ"א וקיימו. יז' נ"א ל"ג מן וזהו עד לא אביט. יח' נ"א ל"ג בארץ החיים. יט' נ"א כסבר. כ' נ"א יזכה. כ"א נ"א ולא.

<p>מאמר</p> <p>קו אמצעי, שהוא יסוד דו"א. הרי שמקום עליית הנשמות לז"א. הוא ביסוד שלו הנקרא צרור החיים, ושם נהנים בזהר ז"א הנקרא אספקלריא המאירה. וענין הלבוש, יתבאר להלן בדיבור הסמוך.</p> <p>קמג) ורוא דמלה וכו': וסוד הדבר, כמו שנותנים להנשמה לבוש להתקיים בו בעולם הזה, שהוא הגוף, כמו כן נותנים להנשמה לבוש זהר העליון, להתקיים בו בעולם הבא. ולהסתכל בתוך אספקלריאה דנהרא, שהוא ז"א, מתוך ארץ החיים ההוא. שהיא הנוקבא דז"א, ומיושב מה שהקשה בהכתוב, אמרתי לא אראה יה, כי הכונה היא באמצעות ב' התקונים הללו, א) על ידי לבוש זהר העליון ב) על ידי הנוקבא דז"א הנקראת ארץ החיים. שעי' ב' תקינים הללו זוכים הצדיקים להסתכל באספקלריא המאירה. שה"ס יה בארץ החיים כמ"ש להלן בסמוך.</p>	<p>הסולם</p> <p>קמד) ת"ח משה: בוא וראה, משה, לא היה יכול לגשת להסתכל במה שנסתכל, אלא כאשר התלבש בלבוש אחר. כמ"ש, ויבא משה בתוך הענן וגו' ותרגום במציעות עננא, ונתלבש בו כמו שמתלבשים בלבוש, ומשום זה, ומשה נגש וגו'. וכתוב ויבא משה וגו' ויהי משה בהר וגו' והיה יכול להסתכל במה שנסתכל.</p> <p>קמה) כגוונא דא וכו': כמו זה, מתלבשות נשמות הצדיקים בעולם האמת, בלבוש כעין עולם ההוא, שלא יתנהגו אלא בהתאם לאותו הלבוש. ואז הם מוכנים להסתכל באור המאיר בארץ החיים ההוא. דהיינו באור הנוקבא שמתוכה הם מסתכלים בתוך אספקלריאה המאירה כנ"ל וזהו, יה יה בארץ החיים, שאמר חזקיהו, שהיה חושב, שלא יזכה עוד לאותו האור ולאותו הסתכלות, משום שנהר הנמשך, מג"ז. הפסיקו ולא הוליד. כי מי שאינו עוסק במריה ורביה</p>
---	--

קמו) וכל ^א דא למה ^ב בגין ^ג דאמר ליה נביאה, ^ד כי מת אתה, בהאי
 עלמא, ולא ^ה תחיה, ^ו ליהווא עלמא, ^ז בגין דמאן דלא ^ח אוליד בנין, בהאי
 עלמא, כד נפיק מניה, מתרכין ^ט ליה, מכל מה דאמרן, ולא שריא ^י למחמי
 בההוא נהורא דנהיר. ^{יא} ומה ^{יב} חזקיה, דהוה ליה זכות אבות, ואיהו זכאה
 צדיקא וחסידא ^{יג} כך, ^{יד} כל שכן מאן דלית ליה זכות ^{טו} אבות וחטי
^{טז} קמי מאריה.

קמו) האי לבושא דקאמרן, ^א איהו מה ^ב דאמרו חברייא, ^ג חלוקא
 כ דרבנן, ^ד דאתלבישו בההוא עלמא. זכאה ^ה חולקהון דצדיקייא, דגניז
 כ לון קב"ה, כמה ^ו טבין ^ז ועידונין, ליהווא עלמא, עלייהו כתיב, ^ח עין
 לא ראתה ^ט אלקים זולתך יעשה למחכה לו. ^י

קמח) ^א ואני הנני מביא את ^ב המבול מים על הארץ, ^ג יהודה פתח,
 המה ^ד מי ^ה מריבה אשר רבו בני ישראל ^ו ל את ^ז ה' ויקדש במ, וכי
 באתר אחרא, לא רבו בני ישראל את ^ח ה', מ"ש הכא דקאמר המה מי
 ל^ט מריבה, ולא ^י אחרנין. אלא ^{יא} הנני מי מריבה ^{יב} הו ודאי, דיהבו חילא
 ותוקפא, ^{יג} למאריהון דדינא לאתתקפא, בגין דאית ^{יד} מייז ^{טו} מתוקין, ואית

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) כהונת שלונשים בעו"כ ונקירא חלוקא דרבנן. א) כי מת אתה ולא — תחיה: (ישעיה ל"ח) ח"א
 רכח: ז"ח רות פס סא שמג. (כי מת אתה בעוה"ז וכו')
 שם. ב) עין לא ראתה: (ישעיה ס"ד) לעיל ב"ב
 דף י"א ציון ג' וש"ג. ג) ואני הנני מביא מבול. לעיל דף ג' ציון א' וש"ג. ד) המה מי מריבה
 במדבר כ'. ה) מים מתוקים—מרים—צלולים: ח"א רמא:

חלופי גרסאות א) ג"א מוסיף דא חזקיהו (אח"כ) ב ג"א מוסיף בגין חזקיה. ג ג"א ל"ג מן דאמר ליה ער בגין דלא
 אוליד. ד ג"א יחיה. ו ג"א בההוא. ז ג"א ל"ג בגין ונ"א בגין, דלא הוה אוליד בנין דכל מאן
 דלא אוליד בנין, ז ג"א מוסיף הוה אוליד. ח ג"א מוסיף ליה בתירוכין סגיאיין. ט ג"א למחמי י ג"א בהאי
 יא ג"א מוסיף כ"ש וכ"ש שאר [עמא ושא] בני נשא. יב ג"א חזקיהו. יג ג"א ל"ג כך, יד ג"א מוסיף כ"ש וכ"ש
 טו ג"א אבהן טז ג"א קמיה. יז ג"א אינון. יח ג"א דאמרן. יט ג"א חלוקה. כ ג"א ל"ג דרבנן כל ג"א דאתלבושו. ונ"א
 מוסיף דאתלבישו בה. ונ"א ביה, ככ ג"א חולקהון כג ג"א לן. כד ג"א סב. כה ג"א ל"ג ועידונין כו ג"א אלקים וגוי.
 כז אה"ל כתב ע"כ שייך ברוך סידר. כח ג"א המבול וגוי' כט ג"א מריבה וגוי'. ל ג"א ל"ג את ה'. לא ג"א מוסיף מריבה
 וכי הנני הוה מי מריבה (הרמב"ק). לב ג"א באחרנין. לג ג"א הנני הוה. לד ג"א היו. לס ג"א למריהון. לו ג"א מתיקן.

הסולם

מאמר

וחסיד היה לו כך, כל שכן, מי שאין לו זכות
 אבות וחטא לפני רבונו, על אחת כמה וכמה.
 קמו) האי לבושא וכו'. לבוש הזה שאמרנו,
 הוא מה שאמרו ההברים, שיש חלוקא
 דרבנן. שמתלבישים בעולם האמת. אשרי חלקם
 ש' הצדיקים שגנו להם הקב"ה הרבה טוב
 ועדנים לעולם האמת, עליהם כתוב, עין לא
 ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו.

מאמר ואני—מבול מים ב'

קמח) ואני הנני מביא מבול וגוי': ר"י פתח,
 המה מי פריבה אשר רבו בני
 ישראל וגוי'. ושואל, וכי במקום אחר לא רבו
 בני ישראל את ה', מה נשתנה כאן שאומר,
 המה מי מריבה, שמשמע, ולא אחרים, ומשיב-

אלא

קמו) וכך דא למה וכו': וכל זה למה, למה חשב
 חזקיהו כל זה, הוא משום שאמר לו הנביא
 כי מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם האמת.
 כי כל מי שאינו מוליד בנים בעולם הזה, כאשר
 נסטר ויצא ממנו, מנרשין אותו מכל מה
 שאמרנו לעיל. ואינו שורה שם לראות באותו
 אור המאיר, ומה חזקיהו שהיה נקי צדיק
 (דפו"י דף ס"ו ע"א)

מִיַּן מְרִירָן, אֵת מִיַּן צִלְדֵן, וְאֵת מִיַּן עֲכִירָן, אֵת מִיַּן שְׁלֹם, וְאֵת מִיַּן קֶטְטוֹ. וְעִדְ הַמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה', דַּאֲמֻשִּׁיכוֹ עֲלֵייהוּ, לְמֵאן דְּלֹא אֲצֻטְרִיךְ, ^א וְאֲסַתְאִיבוּ בֵיהּ, הַהִיד וְיִקְדֵּשׁ בִּם.

קמט) א"ר ר' חזקיה, אי הכי, מאי ויקדש, ויקדשו מבעי ליה, אלא מלה נ אסתליקת, ויקדש, נ אתפגם מאן דלא אצטריך, כביכול, דאתפגימת סיהרא. ויקדש לאו לשבחא איהו הכא. ואני הנני מביא את המבול, כמה דאוקימנא, לאייתאה מחבלא עלייהו, כמה דאינון אסתאבו ביה.

קנ) א"ר יוסי, ווי לון לרשיעיא, דלא בעאן לאתבא, קמי קב"ה על חוביהון בעוד דאינון בהאי עלמא, דכד ב"נ אתיב, ואתנחם על חובוי, קב"ה ד מחיל ליה. וכל אנון ^ב דמתקפין בחובייהו, ולא בעי לאתבא קמי ^ג קב"ה, על חוביהון, ד לבתר ^ד ינפלו לגיהנם ולא יסקון ^ה ליה מתמן לעלמין.

קנא) י ת"ח, בגין ^א דאתקיפו לבייהו, כל אינון דרא דנת, ובעו לאחזאה י חובייהו באתגליא, קב"ה אייתי דינא עלייהו, ^ב בההוא גוונא. א"ר יצחק, ואפילו כד חטי ב"נ באתכסיא, קב"ה ד רחמן, ואי תב ^ג ב"נ לגביה, חפי ^ד עליה, ומחיל ליה ושביק ליה, ואי ^ה לא, גלי ליה לעיני כלא, מנלן מסוטה.

דרך אמת

(ה) שמתחזקים ועומדים נטומאחס ולעצירות שעברו אינם מהרהרים בתשובה.

חלופי גרסאות א) ג"א ואסתאבו. ב) ג"א אסתלקת. וגי' אסתלקית. ג) ג"א אחפנינן. ד) ג"א רחמן ואיחב לבר נש לגביה חפי עליה ומחיל ליה ושביק ליה ואי לא דאין. ה) ג"א דקביה ו ג"א חובוי. ז) ג"א ולבתר. ח) ג"א ינפלו. וגי' ינפלון. וגי' ונופלין ט) ג"א ליג ליה (אחיל) וגי' להון וגי' להו. י) ג"א ליג מן תיח עד א"ר יצחק. יא) ג"א דאתקפו. יב) ג"א מוסיף חובייהו ולבייהו. יג) ג"א כההוא יך ג"א ליג מן רחמן עד גלי ליה. יד) ג"א לגביה ב"נ. טו) ג"א ליה. יו) ג"א מוסיף לא תב לגביה דאין ליה וקב"ה גלי (אחיל).

ואני—מכול מיס ב'

הסולם

מאמר

אלא, אלו היו מי מריבה ודאי, שנתנו כח וגבורה לבעל הדין להתחזק, משום שיש מיס מתוקים ויש מיס מרורים, שה"ס הקדושה והלעומה, דקו ימין. ויש מיס צלולים ויש מיס עכורים שה"ס הקדושה והלעומה, של קו שמאל. יש מי שלום ויש מי מריבה, שה"ס הקדושה והלעומה של קו האמצעי, ועל כן אוה"כ, המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה', להורות שהוא הלעומה של קו אמצעי. כי המשיכו עליהם את מי שלא היו צריכים להמשיך, דהיינו את הלעומה הנקרא מי מריבה, ונטמאו בו. וז"ש ויקדש בם.

קנ) אמר רבי יוסי וכו': ארמי ווי להם לרשעים, שאינם רוצים לשוב לפני הקב"ה על עונותיהם, בעודם בעה"ז, כי כשבן אדם שב ומתחרט על עונותיו, הקב"ה מוחל לו, וכל אלו שמחזיקים עונותיהם, ואינם רוצים לשוב לפני הקב"ה על עונותיהם, נופלים אח"כ לגיהנם ולא יעלו אותם משם לעולם.

קנא) תיח בגין וכו': בוא וראה, משום שכל בני דורו של נח חזקו את לבם ובקשו להראות עונם בגלוי, הביא עליהם הקב"ה את הדין באותו האופן. אמר רבי יצחק ואפילו כשהאדם חוטא, אם הוא בסתר, הקב"ה הוא רחמן, ואם האדם ישוב אליו, מכפר עליו ומוחל לו וסולח לו. ואם אינו שב אליו, מגלה חטאיו לעיני כל. מאין לנו זה, מן סוטה. שהיא

חטאה

(דמוי דף ט"ו ע"א)

קנב) והכי נמי אתמחון, אלין חייביא ^ב מארעא ^ג באתגלייא, ^ד והיך ^ה אתמחון. אלא דהוּו נפקי ^ו מייא, והוּו ^ז רתיחן, מן תהומא, ^ח וסלקי ואעבר ^ט מנייהו משכא, וכיון דאעבר מנייהו משכא, הכי נמי ^י בשרא, ולא ^{יא} אשתארו אלא בגרמייהו לחוד, לקיימא דכתיב ^{יב} וימחו מן הארץ. וכל אינון גרמי, ^{יג} אתפרדן דא מן דא, ולא אשתארו כחדא, ומכלא אתעברו מעלמא. ^{יד} ר' יצחק אמר, וימחו מן הארץ, מאי וימחו, כד"א ^{יז} ימחו מספר חיים, מכאן אוליפנא דלית ^{יח} י' לון תחיה לעלמין, ולא יקומון בדינא. קנג) (* ^{יט}) ^כ והקימותי את בריתי אתך, אמר ר' אלעזר, ^{כא} מהכא קיומא דברית לעילא, ^{כב} כקיומא דברית לתתא, משמע דכתיב אתך. וא"ר אלעזר, מכאן אוליפנא, ^{כג} דכד זכאין אינון בעלמא, ^{כד} אתקיים עלמא לעילא ותתא.

קנד) א"ר שמעון מלך סתים איהו, ^{כה} כד י"ט אתערותא דדכורא, לגבי ^{כו} י"ט נוקבא, כד איהו מקני לה. ת"ח, רזא דמלך, כד ^{כז} צדיקא איהו בעלמא,

דרך אמת מסורת הזהר

(א) רתיחן-ואעבר מנייהו משכא: ח"א סב. (ב) וימחו מן הארץ: (בראשית ז') ח"א כה. נז: (ג) ימחו מספר חיים לעיל דף כ"ד ציון ב' וש"נ. (ד) והקימותי את בריתי: לעיל דף ב' ציון ד' וש"נ. (ה) אתערותא - כד איהו מקני לה: ח"א רמה ח"ג נד.

חלוסי גרסאות ^א נ"א בארעא. ^ב נ"א ליג באתגליא. ^ג נ"א מוסיף אתמחון והיך. ^ד נ"א היך ^ה נ"א מוסיף אתמחון ורזא דנת ^ו נ"א מיא. ^ז נ"א מוסיף וסלקי עלייהו. ^ח נ"א משכא מנייהו. ^ט נ"א מוסיף בשרא אתמחי. ^י נ"א אשתארין. ^{יא} נ"א פשתארין ^{יב} נ"א מתפרדן. ^{יג} נ"א אתפרדן. ^{יד} נ"א ליג מן ר' יצחק עד והקימותי ^{טז} נ"א לחון. ^{יז} נ"א מוסיף מהכא אוליפנא. ^{יח} נ"א ליג מן מהכא עד מכאן אוליפנא. ^{יט} נ"א בקיומא, ^כ נ"א כד וליג מכאן אוליפנא. ^{כא} נ"א מתקיים. ^{כב} נ"א ליג כד. ^{כג} נ"א באתערותא. ^{כד} נ"א נוקביה. ^{כה} נ"א צדיק.

מאמר הסולם והקמותי את בריתי חטאה בסתר, והקב"ה מגלה עוונה בגלוי ע"י מים המאריים.

קנב) והכי נמי וכו': וכמו כן נמחו הרשעים הללו מן הארץ בגלוי, דהיינו דור המבול. ואיך נמחו, אלא שהיו המים יוצאים ועולים מן התהום והם רותחים, והפשיטו מהם את עורם, וכיון שנפשט מהם העור, נפשט מהם אה"כ גם הבשר, ולא נשארו אלא בעצמותיהם בלבד. לקיים הכתוב, וימחו מן הארץ. וכל עצמותיהם נפרדו זה מזה, ולא נשארו יחד. ומהכל נעברו מהעולם. רבי יצחק אמר, וימחו מן הארץ מהו וימחו, הוא כמו שאתה אומר, ימחו מספר חיים, מכאן למדנו, שאין להם תחיה לעולמים, ולא יקומו בדין.

מאמר והקמותי את בריתי

קנג) והקימותי את בריתי וכו' אמר רבי אלעזר, מכאן נשמע, שקיים הברית שלמעלה הוא כקיום הברית של מטה. וזה משמע ממה שכתוב אתך. פירוש. ברית (רמשי דף ס"ו ע"א * ס"ו ע"ב) קנד) א"רש מלך וכו' אמר ר"ש דבר סתר הוא, כי התעוררות הזכר להנקבה היא בעת שמקנא אותה. בוא וראה סוד הדבר, כי כשיש צדיק בעולם, מיד, אין השכינה מסתלקת

מיד שכונתא לא ה' אתעדיאת מניה, ותיאובתא דילה ביה, כדין תיאובתא דלעילא י' לגבה ברחימו, כתיאובתא דדכורא לנוקביה, כד איהו מקני לה, ועל דא והקימותי את בריתי י' אתך. אתער ד' תיאובתא ס' בגינך. כגוונא דא * ואת בריתי אקים את יצחק.

קנה) והקימותי את בריתי אתך, למהוי את ! בריתי בעלמא, ולבתר ובאת אל התיבה, ז' דאלמלא לאו איהו ס' צדיק, לא ייעול לתיבותא, דהא לא אתחבר לתיבה, בר צדיק, ובגיני כך, ובאת אל התיבה, והא אתמר. קנו) אמר רבי אלעזר, בכל זמנא, דבני נשא, יתאחדון ב' בברית דא, ולא ישבקון ליה, לית עם ולישן בעלמא, (ב' דייכול לאבאשא לון, ונח אתקיף בברית דא, ונטר ליה, בגיני כך, קב"ה י' נטר י' ליה. וכל בני דריה י' לא נטרו ליה, בגין כך, י' קב"ה אעבר לון מעלמא, והא אתמר, בההוא חובא ממש, דאינון חאבו, בההוא גוונא, אתמחון מעלמא. קנז) ר' יהודה הוה שכיח, קמיה דר"ש, והוה עסקי בהאי קרא

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ואת בריתי אקים את יצחק; (בראשית יז).
ח"א קנט : ח"ב מח: ח"ג יד. (ב) ברית: לעיל.
בהקדמת הזהר דף ק"ה ציון ה' וש"ג.

(6) סיכול להרע להס.

חלופי גרסאות א' נ"א אעדיאת. ונ"א אערו. ב' נ"א לגביה. ג' נ"א ליג אתך. ד' נ"א חיבותא ונ"א חביבו. ונ"א חביבותא. ה' נ"א בג"כ. ו' נ"א ברית. ז' נ"א מוסיף והא אתמר דאלמלא. ח' נ"א ברית ק' נ"א נח. י' נ"א נטיר. יא' נ"א מוסיף ליה וכל דיליה. יב' נ"א דלא. יג' נ"א ליג קבשת.

והקימותי את בריתי

הסולם

מאמר

קנה) והקימותי את בריתי אתך: פירושו, שאחה נתעוררת אליה תשוקה העליונה באהבה כתשוקת הזכר להנקה בעת שמקנא אותה. ויש והקימותי את בריתי אתך. שפירושו שנתעוררה בי התשוקה בגללך. כעין זה הכ' ואת בריתי אקים את יצחק, פירושו הוא בגלל יצחק. כמו בנח. פירושו. הגה הכל נמשך לעולם על ידי הנוקבא. בין התקינים ובין הקלקולים. כנודע בסו"ה ומלכותו בכל משלה. וכשהשפעה היא מתוקנת. היא נמשכת מזווג זעיר אנפין ונוקביה. וכשהשפעה היא מקולקלת היא נמשכת מזווג זו"ן דטומאה. הנקראים אל אחר, שהוא מתדבק בהנוקבא דז"א. (כנ"ל דף ל"ז אות ק"ג). ומושך אליו השפע דקדושה ומהפכה לטומאה וקלקולים. וה"ס הקנאה שז"א מקנא את הנוקבא. שאל אחר לא יתדבק בה. וכשיש צדיק בעולם, אז מתוך גודל חשקה של הנוקבא להשפיע אל הצדיק היא מתרחקת מאל אחרי והאהבה של הז"א מתגברת עתה ביותר להודווג עם השכינה. להשפיע להצדיק. כמו שאהבת גבר מתגברת על אשתו בעת שמקנה אותה, ומפחד שלא תסתר עם אחר. כי כן ז"א היה מפחד שהיא לא תתדבק להשפיע לאל אחר כנ"ל.

קנו) אר"א בכל זמנא וכו'; אמר ר"א כל זמן שבני אדם מחזיקים בברית הזו, אין עם ולשון בעולם שיכול להרע להם. וגם החזיק בברית הזו ושמר אותה, משום זה שמר אותו הקב"ה. וכל בני דורו לא שמרו הברית, משום זה העבירם הקב"ה מן העולם. והנה אמרו. באותו החטא שחטאו באותו אופן ממש נמחו מהעולם. היינו כמ"ש לעיל דף כ"א אות ג"ה ונ"ט. ע"ש.

מאמר וירפא את מזבח ה' ההרוס.

קנז) ר' יהודה הוה שכיח וכו': ר"י היה מצוי לפני ר' שמעון, והיו עוסקים במקרא הזה, שכתוב. וירפא את מזבח ה' ההרוס. מהו כאן וירפא. בוא וראה. בימי אליהו, ישראל

כולם

(דפיוי דף ס"ו ע"ב)

דכתיב * וירפא את מזבח ה' ה' ההרוס, מאי וירפא, ת"ח, י בימי אליהו, ישראל כלהו, שבקו ליה לקב"ה, ושבקו ברית קיימא דלהון, כד אתא אליהו, וחמא דקא שבקו בני ישראל, האי ברית י קיימא, ואעברו ז מנייהו האי ברית.

קנח) כיון דחמא אליהו כך, אתא לאתקנא מלה ס לדוכתיה, כיון דקריב מלה לדוכתיה, ו אתסי כלא, ז הה"ד וירפא את מזבח ה' ההרוס, דא ברית ס קיימא, דהוה שביק מעלמא. ס וכתיב ז ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים למספר י שבטי בני יעקב, דא הוא ה) תקונא דמזבח ה'. קנט) אשר היה דבר ה' יא אליו לאמר ישראל יהיה שמך. י מ"ט אדכר הכא ישראל, אלא י ודאי ישראל יהיה שמך, ודאי לאסתלקא לעילא, ולאחבא ברית קיימא לאתריה, והיינו י דכתיב ז כי עזבו בריתך בני ישראל, ובגין כך, את מזבחותיך הרסו.

קס) ת"ח, כל זמנא, דישראל נטרו טו קיימא קדישא, כדין עבדי קיומא, לעילא ותתא. וכד טו שבקי להאי ברית, כדין לא אשתכח ז' קיום לעילא ותתא. דכתיב י אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, ובגין

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) פי' י"ב גבולי אלכסון מאיריט בעטרה נעה שמחכרת (א) וירפא את מזבח ה' ההרוס מלכיה א' י"ח עס בעלה ועי' ביתרו פ"ו זי ולהן כס"ח פי ע"ב : ת"ז בהקדמה דף ת. ג) ויקח - שתיים עשרה אבנים: (מלכים א' י"ח) ח"א פ. ג) כי עזבו בריתך: (מלכים א' י"ט) ח"א צנ. רט. ד) אם לא בריתי יומם ולילה לעיל דף א' ציון ג' וש"ג. חלופי גרסאות א' ג"א מוסיף ההרוס בגין דבריה קיימא קדישא אעכרו מנייהו, (הרמ"ק) ז ג"א ל"ג כימי אליהו. ג ג"א מוסיף קיימא קדישא. ד ג"א ל"ג כנייהו. ס ג"א ל"ג לדוכתיה. ו ג"א ל"ג אחסי כלא, ג"א מה כתיב. ח ג"א מוסיף קיימא קדישא. ו ג"א מוסיף קיימא דאתא לאתקנא מזבח ה' ההרוס ברית קיימא ט ג"א דכתיב י ג"א ל"ג שבטי ו' ג"א אלי. (ד"ק) יכ ג"א ל"ג מן מיט עד ודאי. יג ג"א ל"ג ודאי ישראל יהיה שמך. יד ג"א דקאמר אליהו, ול"ג דכתיב, טו ג"א ברית, טז ג"א מוסיף שבקי ליה. יז ג"א מוסיף קיום כביכול.

מאמר

הסולם

וירפא את מזבח ה' ההרוס

לקליפות ותקון הברית חוזר ובונה אותה בעשרה ספירות, שבסוד הארת החכמה הן נחלקות ל"ב. שז"ס י"ב אבנים.

קנט) אשר היה דבר ה' וגו': שואל מה הטעם שנזכר כאן השם ישראל על המזבח, ואומר, אלא ודאי שהתקין הוא להעלותה למעלה. היינו להעלות המלכות לאו"א. ולהשיב ברית קדש למקומו, היינו שהיסוד דו"א יחזור ויזדווג עם המלכות שאין זוג לו"ז אלא אחר עלותם למקום או"א. והיינו שכתוב כי עזבו בריתך בני ישראל, ומשום זה את מזבחותיך, שהיא המלכות, הרסו. ובסוד תקון הברית היא חוזרת ונבנית.

קס) ת"ח כל זמנא וכי: בוא וראה, כל זמן שישראל שומרים הברית קדש, הם עושים קיום למעלה ולמטה, וכשהם עוברים ברית הזה אז אין קיום למעלה ולמטה. שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ

לא

כולם עזבו את הקב"ה, ועזבו את הברית קדש שלהם. כשבא אליהו וראה שבני ישראל עזבו את הברית קדש, והברית הוסר מהם. כיון שראה אליהו את זה, בא לתקן הדבר אל מקומו. היינו שבא לתקן היסוד שיהיה ראוי לזווג עם המלכות. שזה נכחן לרפואת המזבח, שהיא המלכות. כמ"ש לפנינו.

קנח) כיון דקריב וכי: כיון שהקריב הדבר למקומו, דהיינו שתקן היסוד להקריבו למלכות, נתרפא הכל, וזה שכתוב, וירפא את מזבח ה' ההרוס, שזה הוא הברית שהיה נעזב מהעולם, פירושו. המלכות נקראת מזבח ה', ונהרסה, מסבת הברית שעזבו בני ישראל, וכתוב, ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב, וזהו התיקון של מזבח ה'. דהיינו תקון ההריסה ורפואתו. כי פגם הברית, מהרס את בנין המלכות כי ט' ספירות תחתונות שלה נהרסו ונופלות (דפו"י דף ס"ו ע"ב)

כך וירפא את מזבח ה' ההרוס. וכי רפואה איהו. הכי ב' הוא ודאי, דהא מקיים להווא אתר, דמהימנותא תליא ביה.

קסא) ת"ח, י אופ הכי פנחס, בשעתא דקני לעובדא דומרי, אתקין להאי ברית י באתריה, ובגין כך כתיב, "הנני נותן לו את בריתי שלום. וכי ס"ד, דבגין פנחס הוה, ומה י קטטא י הוה ליה לפנחס, בהאי ברית, י אלא הכא אתקשר מלה בדוכתיה, הנני נותן לו את י בריתי, י ומה אתן לו י שלום, לאתחברא ברית י באתריה. ועל דא הנני נותן לו את י בריתי. י ומה, שלום דאיהו אתריה י לאתחברא י בהדיה, מה דאתפרש מניה בחובייהו, יו בגיניה אתחבר ביה, ועל דא, הואיל והוא אתקין מלה בדוכתיה, מכאן ולהלאה, י והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת י עולם תחת אשר קנא לאלקיו וגו'.

קסב) איר שמעון, לית לך מלה בעלמא, דקביה קני י לה, כמו חובא דברית, כד"א י חרב נוקמת נקם ברית. ות"ח לא אשתלים י חובא דדרא דטופנא אלא בגין דחבו י בחבילו דארחייהו על ארעא. ואע"ג דהו (א) כה מקפחי דא כנ לדא, כדכתיב י ותמלא הארץ יי חמס, וכתיב י כי * מלאה דרך אמת

(ח) כגלו ומסולא קינא ה"ט' אלא כשגיל זנת סהסחיו (א) הנני נתן לו את בריתי שלום: (במדבר כה). ח"א רס: ח"ב קצ. ח"ג נז: רידי. רכ. רפ. ת"ז חק' ו' כב: ז"ח יתרו ל"ב טד שמכ. ב) והיתה לו ולזרעו אחריו: (במדבר כ"ה) ח"ג ז: רכ: ז"ח ד טד שח. ג) חרב נוקמת נקם ברית: (ויקרא כו) ח"א רמ: ח"ב כו. טו. ח"ג יט: לו: ז"ח וישב כט: טא שיב. טד שד. ד) ותמלא הארץ חמס בראשית ו' (ה) כי מלאה הארץ חמס: לשיל דף י"ב ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות א' נ"א ליג הוא ב' נ"א ליג אופ הכי ג' נ"א לאתריה ונ"א באתרה, ד נ"א קטטה. ה' נ"א אית ול"ג הוה. ו' נ"א מוסיף אלא רוא, ונ"א אלא רוא הכא הנני נותן לו ודאי אתן לו להאי ברית לאתחברא ברית באתריה ועל דא הנני נותן לו את בריתי שלום ומאי שלום דאיהו אתריה לאתחברא בהריה (אהיל) ז' נ"א ברית, ונ"א מוסיף בריתי שלום. ח' נ"א ומאי. ט' נ"א מוסיף שלום לאתחברא כל חד [להאי ברית] בדוכתי [בדוכתה] ינ"א לאתריה. יא' נ"א מוסיף בריתי שלום, יב' נ"א מוסיף ומה איהו, יג' נ"א מוסיף בגין לאתחברא, יד' נ"א כדא קו נ"א בג"כ קו נ"א עולם וגו', יז' נ"א עלה, ונ"א ליה. יח' נ"א ליג חרב, יט' נ"א דינא, כ' נ"א וחבילו ארחייהו כל נ"א דמקפחי ול"ג דהוה. כב' נ"א מוסיף לדא והוה רע לשמים ורע לבריות, כג' נ"א מוסיף חמס מפניהם, ול"ג עז תיח כמה, ונ"א מוסיף וחמס מכלא הוה ובג"כ כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ול"ג עז תיח כמה. (ד"מ).

מאמר
הס'לם
והפירוש הוא, הנני נותן לו את בריתי, ומה אתן לה, להברית. שלום שפירושו זוג, שיתחבר הברית במקומו, שהיא המלכות, וע"כ נאמר הנני נותן לו את בריתי שלום, ומהו שלום, הוא המקום להתחבר עמו, דהיינו הזוג עם המלכות, הנקרא בשם שלום. כי מה שנפרש ממנו, מהיסוד, מחמת עונותיהם של ישראל, דהיינו המלכות שנפרשה מהיסוד. חזר ונתחבר על ידי פניהם, וע"כ הואיל והוא תקן הדבר במקומו מכאן ולהלאה, והיתה לו וגו'.

קסא) ת"ח אופ הכי פנחס וכו': בוא וראה, אף פנחס כן, בשעה שקנא למעשה זמרי תקן את ברית הוה במקומו. ומשום זה כתוב, הנני נותן את בריתי שלום, וכי יעלה על דעתך, שבשביל פנחס הוא השלום, ומה הוא המחלוקת שהיה לו לסנחס עם ברית הוה. אלא כאן, בהמלה שלום, נקשר הדבר במקומו.

קסב) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש אין לך דבר בעולם שהקב"ה מקנא אותו כמו עון הברית, כמו שאתה אומר, חרב נוקמת נקם

(דפויו דף ס"ו ע"ב י' ס"ו ע"א)

הארץ חמס מפניהם, מכל מקום, * ותשחת הארץ לפני האלקים, והנני משחיתם, מדה כנגד מדה, ^ב הנני משחיתם בחובא דחבלותא. קסג) וואית דאמרי, דלא אשתלים קסטייהו, אלא בחובא דחמס, דהוּוּ מקפחין דא לדא דהוּוּ בישין לשמים ולבריות. ת"ח כמה ^ד אינון ממנו ^ה מעילא, דאתפקדן על ^ו קלי דאינון דמסרי דינא על חבריהון, על מה דעבדי ^ז לון, ועל דא כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ובגין כך כתיב, והנני משחיתם את ^ח הארץ.

קסד) ^ב ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ^ג ביתך, ^ד אר"ש ^ה אמאי ^ו בכלהו ^ז אלקים והכא ^ח מאי שנא הכא, דאתמר ה', שמא עלאה ^ט דרחמי. אלא רזא איהו, דאוליפנא, ^י לאו אורח ארעא, לקבלא אתתא אושפיזא בהדה אלא ברשו ^{יא} דבעלה.

קסה) אוף הכי ^ב נח, בעא ^ג לאעלא בתיבותא, לאתחברא בהדה, ^ד ולא ^ה הוה ^ו יאות עד דבעלה דתיבה, יהב ^ז ליה רשו, ^ח לאעלאה, דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התיבה. ובגין כך אקרי הכא ^ה, בעלה דתיבה, וכדין עאל נח ואתחבר בהדה. וכן אוליפנא, דלית ^ב ליה רשו לאושפיזא למיעאל לביתא, אלא ברשו ^ג בעלה, מאריה דביתא, הה"ד לבתרי, ^ד ויבא נח וגו'.

מסורת הזהר

א) ותשחת הארץ לפני האלקים: לפיל דף י"א ציון ב' וש"נ. ב) ויאמר-בא אתה וכל ביתך: (בראשית ז') ח"א סז: ע: ח"ב קצו: ז"ח נח כ טד שמנ. ג) ויבא נח; (בראשית ז') ח"א סח.

חלופי גרסאות א) גיא מוסיף מה הנני, ב) גיא אית. ג) גיא רעים. ונ"א רע [רעים] לשמים ורע [ורעים] לבריות. ד) גיא ממנו אינון. ה) גיא דלעילא. ו) גיא מלי; ז) גיא מוסיף לון, דמקפחין לון וגולין ממניהון ועבדין לון אונאה. ח) גיא מוסיף הארץ, מדה כנגד מדה הנני משחיתם על חובא דחבלותא [דחבילתו] וכלא הוה [הוא] האי והאי. ט) גיא ביתך אל התיבה וגו'. י) גיא ר"ש אמר יא) גיא מאי יב) גיא דבכלהו, יג) גיא מוסיף אמר אלקים יד) גיא מוסיף שמא דרחמי. טו) גיא דלאו, ונ"א מוסיף לאו איהו. טז) גיא בעלה. יז) גיא מוסיף נמי נח. ונ"א נח, ונ"א נמי נח. נח. יח) גיא לאעלאה, יט) גיא ולא. כ) גיא הוה כל גיא יכיל (אהיל) ונ"א מוסיף ליה יאות ככ גיא לאעלא. ונ"א מוסיף לאעלאה בהדה. כג) גיא ליג ליה, כד גיא מוסיף בעלה דאתתא.

הסולם

וירפא את מזבח ה' ההרוס

מאמר

דהיינו שכל אחד ואחד מסר דין לשמים על חבירו, ומשום זה כתוב עליהם והנני משחיתם את הארץ.

מאמר בא אתה וכל ביתך

קסד) ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך: אמר ר"ש למה בכל הכתובים נאמר כאן אלקים, ובמקרא זה כתוב השם הו"ה, ומה נשתנה כאן שנאמר הויה שהוא שם העליון של רחמים. אלא הוא סוד שלמדנו, שאינו דרך ארץ, שהאשה תזמין לה אורח, אלא רק ברשות בעלה.

קסה) אוף הכי וכו': אף כן, בקש נח לכנוס בהתיבה, שה"ס המלכות, להתחבר עמה, ולא היה נאה לו, עד שבעלה של התיבה יחן לו רשות לכנוס, שכתוב, בא אתה וכל

ביתך

נקם ברית, ובוא וראה, לא נשלם עון דור המבול, אלא משום שחטאו בהשחתת דרכיהם על הארץ. ואע"פ, שהיו חומסים זה את זה, כמו שכתוב, ותמלא הארץ חמס, וכתיב כי מלאה וגו', מכל מקום כתוב, ותשחת הארץ וגו', והנני משחיתם, אשר יורה מדה כנגד מדה, הנני משחיתם בשביל החטא של השחתת זרע. הרי שלא נחתם גזר דינם אלא על פגם הברית:

קסג) וואית דאמרי וכו': ויש אומרים, שלא נשלמה סאתם אלא בעון החמס, שהיו חומסים זה את זה, מטעם שכזה היו רעים לשמים ולבריות, בוא וראה, כמה ממונים הם למעלה, שנתמנו על הקולות של מוסרי דין על חבריהם לשמים, על מה שנעשו להם, ועל עון זה כתוב כי מלאה הארץ חמס מפניהם.

(דפרי דף ס"ז ע"א)

קסו) ת"ח, מה כתיב * כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מכאן אוליפנא, דלא יקבל ב"נ אושפיזא בביתיה, אי איהו חשיד ביה דאיהו חייבא, אלא אי קאים בעינוי לזכאה, דלא חשיד בעינוי כלל, הה"ד בא אתה וכל ביתך אל התיבה, מאי טעמא בגין כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

קסז) ואוליפנא, דאי יהיב ב ליה רשו בלחודוי, ולא יהיב רשו, לכל אינון דאתיין עמיה, לא ייעור לון לביתא, הה"ד בא אתה וכל ביתך אל התיבה, ל כללא ליהיב רשותא למיעל. ו מקרא דא, אוליפנא, רזא , דאורחוי דארעא. 1

קסח) רבי יהודה פתח, ל דוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. הא תנינו, ל דוד מזמור, דאמר שירתא, ו לבתר י שירת עליה י רוח קדשא. ב) מזמור ל דוד, י שירת עליה רוח י קדישא, ולבחר, י אמר שירתא.

קסט) לה' ג הארץ ו ומלואה, טו האי קרא י על ארעא דישראל אתמר, דאיהי ארעא י קדישא. ומלואה, דא שכינתא, כדא י כי מלא כבוד ה' י את

מסורת הוהר

דרך אמת

א) כי אותך ראיתי צדיק; בראשית ז' ח"א רנג. רנז; ז"ח נח כנ טא שטו. תק"ח קח טא שח. ב) ל דוד מזמור לה' הארץ ומלואה; (תהלים כד) ח"ב כב: ג. קצה; ח"ג מה. ז"ח רות טו טד. שיד.

ג) הארץ-ארעא קדישא-תבל שאר ארעאן ח"ב כב: ד) כי מלא כבוד ה' ד"ה ב' ה'.

חלוסי גרסאות א גיא רשו ליה, ז גיא ייעיל. ג גיא כללא בעי למהיב רשותא. ד גיא יהב רשו. ט גיא ומן קרא. ו גיא דארחא וליג דארעא, וניא דארחוי דאורייתא דהא וראי כללא כנוונא ולעילא דצדיק אחחר בתיבה וועיל בה כללא לאסקא מניה לבחר. ז גיא מוסיף דכתיב בא"תאה וכל ביתך וגוי וניא בא אתה וכל ביתך אל התיבה [וגוי]. ח גיא ומלואה וגוי. ט גיא ולבסוף. י גיא שרתא. יא גיא רוחא קדישא. יב דשרתא, יג גיא קודשא. יד גיא מוסיף אמר לה. טו גיא ליג ומלואה, טז אה"ל כתב מן האי עד דא אדליג. יז גיא בארעא וליג על. יח גיא מוסיף קדישא ועלה אתמר האי קרא לה' הארץ הא ארעא קדישא. יט גיא וימלא כבוד ה' וליג את בית ה'.

בא אתה וכל ביתך

הכולם

מאמר

נתן רשות לכל הבאים עם האורה, אל יכניסם להבית. ז"ש, בא אתה וכל ביתך אל התיבה, אשר לכולם נתן רשות לכנוס. ומקרא הזה למדנו: סוד סדרי דרך ארץ.

ביתך אל התיבה. ומשום זה כתוב בהמקרא כאן הוי"ה, שהוא בעלה של התיבה. כי הוי"ה הוא ז"א והתיבה היא מלכות. ואז נכנס נח ונתחבר בהתיבה. וכן למדנו, שאין רשות להאורה לכנוס אל הבית, אלא ברשות בעלה, בעל הבית, וז"ש אח"כ ויבא נח וגוי.

מאמר לה' הארץ ומלואה

קסח) רבי יהודה פתח וכו'; ר"י פתח, ל דוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגוי. הנה למדנו, כל מקום שכתוב, ל דוד מזמור, יורה שאמר שירה ואח"כ שרה עליו רוח הקודש ואם כתוב, מזמור ל דוד, יורה, ששרה עליו תחלה רוח הקודש, ואח"כ אמר השירה.

קסו) ת"ח מה כתוב וכו'; בוא וראה מה כתוב, כי אותך ראיתי צדיק וכו', מכאן למדנו. שלא יקבל אדם אורח לביחו אם הוא חושד בו שהוא רשע, אלא אם כן שהוא נחשב בעינוי לצדיק ואינו חושד בעינוי כלל. וז"ש בא אתה וכל ביתך אל התיבה, מה הטעם, משום כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

קסט) לה' הארץ ומלואה וכו' מקרא זה על ארץ ישראל נאמר, שהיא ארץ הקודש. ומלואה זה השכינה. כש"א, כי מלא כבוד ה'

קסז) ואוליפנא וכו' ולמדנו, שאם נתון לו התאורה בלבדו רשות, ולא

בית ה', וכתוב ' וכבוד ה' מלא את ה' המשכן. ימהו י מלא ולא מלא. אלא מלא ודאי, דאתמליא 'מלא, דאתמליא מן שמשא, סיהרא שלים בכל סטרין. י מלא, מכל ד טובא דלעילא, (6) י כאסקופא י דא, דאתמליא מכל טובא דעלמא, ועל דא כתיב לה' הארץ ומלואה. תבל ויושבי בה, דא שאר י ארעאן.

קע) ד"א לה' הארץ ומלואה. דא ארעא קדישא עלאה, דקב"ה אתרעי בה. ומלואה. י אלין נשמתהון דצדיקיא, י אתמליא מנייהו, י מחילא דעמודא חד, י דעלמא' קיימא י עליה.

קעא) ואי תימא, י על י חד י קיימא, ת"ח מה כתיב י כי הוא על ימים יסדה. י כי הוא, מאן הוא, דא קב"ה, כד"א י הוא עשנו. וכתוב י כי הוא לקצות הארץ יביט. י

קעב) י על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, אלין י שבעה י עמודים י דקיימא י עייהו, כל ומליין לה. י היא אתמליא מנייהו, י היך אתמליא דרך אמת

(א) וכבוד ה' מלא את המשכן (שמות מ') (ב) אורג מלא מכל טוב. (ג) מליין לה היינו ציונו הקדוש כידוע ואתמליא מנייהו שהבאר טובע מלמטה כשהיא מתרחפת לפני המלך במעשה הצדיקים ומגדלת לו צניס כגונים וע"י לעיל ס' וכלקמן.

סח. קעד: ה) כי הוא ונ"י (תהלים כ"ד). ח"א קסו. ח"ב כב: כג. קעה: ח"ג לב: מה: ו) הוא עשנו (תהלים ק') ח"א קכ: ח"ב קעו: ח"ג קלד: קעה: קפו: רכג: ז) כי הוא לקצות יוגו' (איוב כח) ח"א קה: ה) שבעה עמודים ח"ב כג:

חלוסי גרסאות ח ג"א המשכן ולא כתיב מלא אלא מלא ודאי (אה"ל) כ ג"א אמאי. וניא מלא את המשכן ולא כתיב מלא אלא מלא (אה"ל) ג ג"א מלא. וניא מלא חמה. וניא מלא ממה. וליג מכל טובא. ד ג"א טובה ה ג"א ליג דא. ו ג"א ארעא. ז ג"א מוסיף דצדיקיא דכלהון מליין לה. (ז) עיין בדיא וניא דכלהו מליין לה. וניא דאתמליא. וניא ואתמליא, וניא בגין ההיא אתמלייא מנהון. וניא בגין דאיהו אתמלייא מנהון (אה"ל) ח ג"א מחילא נשמתהון דעמודא חד דקיימא עליה. וניא מחילא דעמודא חד על מה קיימא. ט ג"א על מה דקיימא עליה. י ג"א דקיימא יא ג"א ליג עליה. יב ג"א דעל. יג ג"א מוסיף חד בלחודווי, יד ג"א מוסיף קיימא. איך. טו בדפוסי כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר סימן מ"ו. טז אה"ל מביא כאן ההשמטה שבס"י מ"ו, וכדפוסים הראשונים הוא חופפתא. יז ג"א מוסיף כד"א על. יח ג"א ד"א על. יט ג"א עמודין. יכ ג"א מוסיף דקיימא ארעא. כ ג"א ליג עלייהו ומליין לה. כל ג"א ומתמליין בה. כג ג"א והיא. כד ג"א הא כדון. וניא בהי זמנא.

מאמר הסולם לה' הארץ ומלואה

את בית ה'. וכתוב כי כבוד ה' מלא את המשכן, אשר מלא זה נאמר על השכינה, אף כאן ומלואה נאמר על השכינה. מהו שנאמר מלא ולא, נאמר מלא, דהיינו שלא נאמר, מלא אח המשכן. אלא הוא מלא ודאי, שנתמלא מכל, שנתמלא מן השמש. הלבנה, שהיא השכינה. שלימה מכל הצדיקים, מלא מכל טוב שלמעלה כאוצר הזה שנתמלא מכל טוב העולם. ועל זה כתוב, לה' הארץ ומלואה. והכתוב, תבל ויושבי בה, זה נאמר על שאר ארצות מחוץ לארץ ישראל.

קע) ד"א לה' הארץ וכו': פירוש אחר בהכ', לה' הארץ ומלואה, שהיא ארץ הקדושה העליונה. שהקב"ה חפץ בה. דהיינו (דפוסי דף ס"ו ע"א)

ושואל

מנייהו, בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא, כדין ארעא דא עבדת פירין, ואתמליא מכלא.

קעג) ובשעתא דאסגיאו חייבין בעלמא, כדין כתיב * אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. אזלו מים מני ים, דא ארעא קדישא, ^ב דאמרן ^ג דאשתקיא ^ד משקיו עלאה, ונהר יחרב ויבש, ^ה ההוא עמודא חד, דקאים עלה, לאתנהרא מניה, ^ו ונהר יחרב ויבש כד"א ^ז הצדיק אבד.

קעד) ואמר רבי יהודה, בההוא זמנא דאתאבידו, אינון חייבין מעלמא, קב"ה ^א וסתכל על עלמא, ולא חמא מאן ^ב דאגין עליה. ואי תימא הא נח, ^ג דהוה ליה לאגנא על ^ד דריה, ולאפקא מניה תולדין לעלמא, הה"ד ^ה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. ^ו בדור הזה דייקא.

קעה) ר' יוסי * אמר, בדור הזה, דא שבחא דיליה, דהוה בההוא דרא חייבא, ואשתכח כולי האי איש צדיק ^א תמים, ואפילו בדרא דמשה, אבד לא ^ב היה יכול לאגנא על עלמא, בגין דלא אשתכחו עשרה בעלמא, כד"א ^ג כי אולי ימצאון שם עשרה, ולא אשתכחו תמן. אוף הכא, לא אשתכחו עשרה, ^ד אלא הוא, ותלת בנוי, ונוקבייהו, ולא הו עשרה. ^ה

מסורת הזוהר

א) אזלו מים - ונהר יחרב ויבש: (איוב יד): ח"א ו: סו. קסו: ח"ב מב: קסו: ח"ג קנ: ת"ז תק' י"א כו: ז"ח שה"ש סא טג שא: תק"ח קג טא שמכו קח טא שיח. ב) הצדיק אבד (ישעיה נ"ז) ח"א נה: קפ. קסב. קצו: ח"ב ט: יא. נו: ח"ג טז: סט. קנ: רינ: רסו: ת"ז תק' יא כו: תק' כב סו. חק' נו צא. ז"ח רות פ טו שיר. ג) כי אותך ראיתי צדיק: (בראשית ז) ח"א רנג. רנד: ז"ח נח כב טא שטו שמו. תק"ח קח טא שח. ד) בדור הזה דייקא: (ולא בדורות אחרים) ח"א ס. רנד. ה) אולי ימצאון שם עשרה: (בראשית יח) ח"א קה: קו. רנה. ח"ג רפכ:

חלופי גרסאות ^א גי' דאמרן, וגי' דקאמרן. וגי' דקאמרי. ג גי' דאשתקייא. וגי' דאתשקייא. ג גי' משקיין ד גי' מוסיף דא הווא. ס גי' ונהר יחרב ויבש (אח"ל) ו גי' עציב וגי' אשתל' ז גי' דקאים. ח גי' די הוה. ט גי' גרמיה. ו גי' דאגין עליה. י גי' ליג תמים. וגי' מוסיף תמים וראי ולאן בורא דיליה אלא. וגי' ורא די [דיו] ליה [אפילו] וגי' ורא דיליה אלא אפילו. יא גי' ליג הוה. יב גי' אס אמצא. יג גי' ליג אלא. יד בדפו"י כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר סי' י"ב

<p>מאמר</p> <p>ושאל איך היא מלאת מהם. ואומר, בשעה שצדיקים מתרב בעולם, אז ארץ הזו, דהיינו הנוקבא, עוש ג פירות, ומתמלאת מכל. קעג) ובשעתא ו זכאין חייבין וכו': ובשעה זרשעים מתרבים בעולם, אז כתוב, אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. אזלו מים מני ים י ארץ הקדושה שאמרנו, דהיינו הנוקבא, ששוק ה משקיו העליון, ועתה אזלו מים ואינם. ונהר יחרב ויבש, הוא אותו העמוד, שהיא עומדו עליו, דהיינו היסוד, שעתה נחרב ונתיבש. כמו ש זת אומר, הצדיק אבד. שהוא היסוד הנקרא צדיק. מאמר דאתאבידו חייבין מעלמא קעד) ואמר רבי יהודה וכו': ואר"י באותה שעה שהרשעים נאבדים מהעולם, הקב"ה מסתכל בעולם, ואינו רואה מי שיגין</p>	<p>מאמר</p> <p>עליהם. ואם תאמר, הנה נח שהיה לו להגין על דורו כוונן המכול, ולהוציא תולדות אל העולם, למה לא הגין עליהם. ע"כ כתוב, כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. בדור הזה הוא בדיוק, ללמד שבדור אחר לא היה צדיק, וע"כ לא הספיק זכותו להגין על דור המבול.</p> <p>קעה) ר' יוסי אמר וכו': רי"א בדור הזה, זהו לשבחו, שהיה ברור החייב הווא, ונמצא בכל זה איש צדיק תמים. ודאי לאו דוקא בדורו, אלא אפילו בדור של משה היה צדיק. אבל לא היה יכול להגין על העולם, משום שלא נמצאו עשרה צדיקים בהעולם, כמש"א במהפכת סדום, אולי ימצאון שם עשרה, ולא נמצאו שם, ע"כ נחרבו, אף כאן לא נמצאו עשרה, אלא נח ושלשה בניו ונקבותיהם שלא</p>
--	--

(דפו"י דף ס"ז ע"א *) ס"ז ע"ב)

קעו) ר' אלעזר שא"ל ליה, לר"ש אבוי, ה הא תנינן, בשעתא דעלמא
 אתמליא כ חובי בני נשא, ודינא נפק, ווי לההוא זכאה דאשתכח בעלמא,
 דאיהו אתפס כ בחובי ד דחייביא בקדמיתא. נח איך אשתזיב, דלא אתפס
 בחובייהו. אי"ל הא אתמר, דקב"ה בעא לאפקא מניה תולדין לעלמא מגו
 תיבותא. ותו דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי, בגין דהוה טמיר וגניז
 בתיבה, ה) ואתכסייא מעינא.

קעז) ות"ח כתיב * בקשו צדק בקשו ענוה אורי תסתר ביום אף ה'.
 ונח בקש צדק, ועאל בגווה דתיבותא, ואסתתר ביום אף ה'. ועל דא, דינא
 לא יכיל ה לשלטאה, ו ולקטרגא ז ליה.

קעח) הכא אתרמיז לאינן קדישי עליונין, למנדע ברזא ס דאתוון
 ס קדישין עלאין, הפוכא דאתוון כ"ב ז י לאתמחי י' לאינן חייביא. י' ועל
 דא, ב וימחו מן הארץ. י' וכתיב, ג י' בא אתה וכל סו ביתך.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) ויהי נעלם מן העין כל ל"ח ל"ט ולעיל ס"ג ע"א. (א) בקשו צדק בקשו ענוה: (צפניה ב) ז"ח רוח
 ב) נסוד האלפ"א ביהוס יכול לכוזא חלס ומעשה היה פיד ס"ב שלה ב) וימחו מן הארץ: לעיל דף
 ויהי כחוב כמלכו אמת ולפי שלא עבו כהונן לכוזא ג' ציון ב' ושי"ג. ג) בא אתה וכל ביתך
 תקנעם ה' למחוק ה' מלמח ונשאר מת ח"ס לאתמחי לעיל דף ס' ציון ב' ושי"ג. חייביא.

חלופי גרסאות א) נ"א והא. ב) נ"א מחובי. ג) נ"א בחובי ד נ"א חייביא. ה) נ"א ל"ג לשלטאה. ו) נ"א
 לקטרגא. ז) נ"א עליה. ח) נ"א ל"ג מן דאתוון עד לאתמחי. (אה"ל). ט) נ"א ל"ג קדישין י נ"א
 לאתמחא. יא) נ"א אינן. יב) נ"א ועל דא וימחו מן הארץ (אה"ל). יג) נ"א כתיב. ונ"א מוסף כתיב וכתוב. יד) נ"א
 בא אל התיבה. טו) נ"א ביתך אל התיבה.

מאמר

הסולם

דאתעבירו חייבין מעלמא

שלא היו עשרה, וע"כ לא יכלו להגן על הדור.

של כ"ב אותיות, הוא למחות לאותם הרשעים, וע"כ כתוב, וימחו מן הארץ. וכתוב בא אתה וכל ביתך אל התיבה.

קעו) ר' אלעזר שא"ל וכו': ר"א שאל לו לר"ש אבוי, הנה למדנו, בשעה שהעולם מתמלא מעונות בני אדם, והדין יוצא, ווי לאותו צדיק הנמצא בעולם, שהוא נענש תחילה בעונותיהם של הרשעים, ולפי זה הקשה, איך נצל נח מן המבול ולא נענש בעונות הדור. אי"ל, הא אתמר וכו': והשיב לו ר"ש, הנה אמרו שהקב"ה רצה להוציא ממנו תולדות לעולם, וע"כ נצל, ועוד, כי הדין לא היה יכול לשלוט עליו, משום שהיה מכוסה ונחבא בהתיבה ונעלם מהעין.

קעז) ות"ח כתיב וכו': ובוא וראה, כתוב, בקשו צדיק בקשו ענוה אולי תסתר ביום אף ה'. ונח בקש צדק, ונכנס בתוך התיבה, ונסתתר ביום אף ה'. ועל כן לא היה יכול הדין לשלוט עליו ולקטרג עליו.

קעח) הכא אתרמיז וכו': כאן נרמז לקדושים העליונים להשכיל ולדעת בסוד אותיות הקדושות העליונות, אשר היפוך סדרם

(רמזי דף ס"ז ע"ב)

רבי

קעט) רבי יצחק פתח, * מוליך לימין משה זרוע תפארתו, בוקע ה מים מפניהם לעשות לו שם עולם. י דא זכותא דאברהם, דאיהו ימינא, ממשה, י תפארת דמשה. ובג"כ בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו. וכל דא למה, לעשות לו שם עולם.

קפ) ד ת"ת, מה בין משה, לשאר בני עלמא, בשעתא דא"ל קב"הו למשה י ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי גדול וגו'. מיד אמר משה, וכי אשבוק י דינהון דישראל בגיני. השתא ימרון כל י אינון בני עלמא, דאנא י קטלית לון לישראל, כמה דעבד נח.

קפא) דכיון דאמר ליה קב"ה, דישוב ליה בתיבותא, י"ל דכתיב י ואני הנני מביא את המבול מים וגו'. וכתיב ה ומחיתי את כל י היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. י ואני הנני מקים את בריתי וגו'. 'ובאת אל התיבה. כיון דאמר ליה, דישוב הוא ובנוי, לא בעא רחמין על עלמא, י ואתאבדו. ובגין כך אקרון מי המבול על שמיה. כד"א ה כי מי נח זאת לי אשר י נשבעתי מעבור מי נח. יו

קפב) אמר משה, השתא ימרון בני עלמא, דאנא י קטלית לון, בגין דאמר לי, ואעשה אותך לגוי י גדול. השתא טב לי דאימות, ולא ישתצון

מסורת הזהר

א) מוליך לימין משה: (ישעיה ס"ג) ח"א טו: ח"ב קיט: ח"ג לר: קמב: רמנ. רעו: רפג. ת"ז תק' י"ג כח. תק' כ"ב ס"ז. תק' ס"ט טב. ז) ועתה הניחה לי: (שמות ל"ב) ח"ב קצ: קצנ: ג) קטלית—כמה דעבד נח: ח"ג יד: ת"ז תק' כ"א נד: ד) ואני הנני מביא מבול מים: לעיל דף נ' ציון א' וש"ג. ה) ומחיתי את כל היקום (כראשית ד') ח"א סא: סח. ו) ואני הנני מקים את בריתי: (כראשית ט'). ז) ובאת אל התיבה: לעיל דף ב' ציון ד' וש"נ. ח) כי מי נח זאת לי: (ישעיה נ"ד) ח"א עב: קיד: ח"ג יד: טו. רטו.

חלופי גרסאות א) ג"א מים וגו' מוליכם בתחומות כסוס וגו' ת"ת ול"ג מן מפניהם עד ת"ת (ד"ק). ב) ג"א מוסיף זרוע תפארתו דא. ונ"א תפארתו דא. ונ"א מוליך לימין משה זרוע תפארתו דא. ג) ג"א מוסיף זרוע תפארתו תפארת. ונ"א תפארתו. ד) ג"א מוסיף מוליכם בתחומות כסוס וגו' ת"ת. ה) ג"א נביאי. ו) ג"א ל"ג למשה ז) ג"א ועצום ול"ג וגו'. ה) ג"א דילחון. ז) ג"א ל"ג אינון. י) ג"א קטלי. יא) ג"א מוסיף כמה דאתמר דכתיב. יב) ג"א היקום וגו'. יג) ג"א ואתאבדו. יד) ג"א נשבעתי וגו'. טו) ג"א מוסיף על דה"ל לעבא בצלותיה (הרמ"ק) טז) ג"א ל"ג מן ימרון עד טב (אה"ל). יז) ג"א קטלית. יח) ג"א מוסיף גדול ועצום.

<p>מאמר</p> <p>קעט) רבי יצחק פתח וכו': ר"י פתח. מוליך לימין משה זרוע תפארתו וגו'. זרוע תפארתו. זהו זכותו של אברהם שה"ס חסד. שהוא לימין משה, תפארת של משה כלומר, משה ה"ס תפארתו. וחסד הוא לימינו של משה שהוא ת"ת. ושיעור הכתוב וזרוע, הוא זרוע ימין, של תפארתו דמשה, ומשום זה, בוקע מים מפניהם, כי זכותו של אברהם, שהוא חסד, הוא בוקע מים. וכל זה למה, כדי לעשות לו שם עולם.</p>	<p>הסולם</p> <p>ואעשה אותך לגוי גדול וגו' מיד אמר משה, וכי בשביל טובתי אעזוב דינם של ישראל ולא אבקש רחמים עליהם. עתה יאמרו כל בני העולם, שאני הרגתי לישראל, כמו שעשה נח.</p>
---	--

<p>קפ) ת"ת מה בין משה וכו': בוא וראה מה בין משה לשאר בני העולם. בשעה שאמר לו הקב"ה למשה, ועתה הניחה לי וגו'</p>	<p>קפא) דכיון וכו': מכיון שאמר לו הקב"ה שיציל אותו בהתיבה, שכתוב, ואני הנני מביא וגו', וכתוב, ומחיתי וגו', ובאת אל התיבה, כיון שאמר לו שינצלו הוא ובניו לא ביקש רחמים על העולם, ונאבדו. ומשום זה נקראים מי המבול על שמו, כמש"א כי מי נח זאת לי וגו'.</p>
---	--

קפב) אמר משה וכו': אמר משה עתה יאמרו בני העולם שאני הרגתי אוכם. משום

(דפוסי דף ס"ז ע"ב)

ישראל, מיד * ויחל משה את פני ה' אלקיו. בעא רחמין עליהו, ואתער רחמי על עלמא.

קפג) ואמר רבי יצחק, שירותא דבעא רחמי עליהו, י מאי קאמרי למה ה' יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך אמר לה משה למה, והא עבדו דכו"מ, כד"א ג עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו'. ומשה אמר למה. אלא הכי אויפינא, מאן דמרצה לאחרא, לא בעי למעבד ההוא חובא רב, אלא יזעיר ליה קמיה. ולבתר יסגי ליה קמיה אחרא, דכתיב י אתם חטאתם חטאה גדולה.

קפד) ולא שביק י' ליה לקב"ה, עד דמסר גרמיה י' למותא. דכתיב ה' ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחנו נא מספרך אשר כתבת. וקב"ה מחיל לון דכתיב וינחם ה' על הרעה וגו'. ונח לא עבד כן, אלא בעא לאשתזבא ושביק כל עלמא.

קפה) ובכל זמנא דדינא שריא על עלמא, רוח י' קודשא אמר ווי, דלא אשתכח כמשה. דכתיבו י' ויזכור וגו', איה המעלם מים ו' וגו'. דכתיב ה' ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. דהא איהו בצלותא, סליק לון מן ימא. ובגין דשוי גרמיה, בצלותא עליהו דישראל בימא, אקרי ו' המעלם מים, דאיהו ו' אסיק לון מן ימא.

מסורת הזהר

א) ויחל משה את פני ה' אלקיו: (שמות ל"ב) ח"א קו. רנד: ח"ג יד: טו קעד. רעו: ת"ז תק' ה' בהשמות קמב. ג) למה ה' יחרה אפך: לעיל ציון א' וש"ג. ג) עשו להם עגל מסכה: (שמות ל"ב) ח"א קו. רנד: ח"ג יד: ד) אתם חטאתם חטאה גדולה: שמות ל"ב. ה) ועתה—מחני נא מספרך: (שמות ל"ב) ח"א קו. רנד. ח"ג יד: רמו. ו) וינחם ה' על הרעה: (בראשית ל"ב) ח"א נו. טא שנ. נח כ"ג טא שלו שה"ש ט' טג שלב. ז) ויזכר ימי עולם משה עמו איה וגו': (ישעיה ס"ג) ח"ב מו: ת"ז ח"ג יד: טו: ת"ז תק' כ"א נד: ז) ויאמר—מה תצעק אלי: (שמות י"ד) ח"ב מז: מח. נב: קע: קעו:

חלוסי גרסאות א' גיא רחמי. ב גיא דבעי. ג גיא מוסיף ואתער רוחא עליהו. ד גיא עיז. ט גיא מוסיף ויזכרו לו. ו גיא חובה. ז גיא מוסיף דאיהו רב. ח גיא קמי. ט גיא קמי. י גיא מוסיף אחרא חייבא. יא גיא להו קביה. יב גיא למיחה. יג גיא למוחא. יד גיא קדשא. יו גיא ויזכור ימי עולם משה עמו. יז גיא ל"ג ויזכור וגו'. טו גיא ל"ג וגו' וגי'א מוסיף דכתיב ויאמר משה אל העם אל תיראו וכתיב (הרמ"ק) טו גיא על שמי' ול"ג המעלם מים י' גיא סליק.

מאמר	הסולם	מה בין משה לשאר בני עלמא
<p>משום שאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול, עתה טוב לי שאמות ולא יכלו ישראל. מיד, ויחל משה וגו' ביקש רחמים עליהם ונתעוררו רחמים על העולם.</p> <p>קפג) ואמר ר' יצחק וכו': בהתחלה שביקש רחמים עליהם, מה אמר. למה ה' יחרה אפך בעמך. ושאל וכי, מלה זו, למה. איך אמר אותה משה, והרי עבדו עבודה זרה כמ"ש, עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו' ומשה אמר למה. ומשיב, אלא הכי למדנו, מי שמרצה לחברו, בעד אדם שחטא לו אינו צריך לעשות אותו החטא גדול, אלא</p> <p>(דפו"י דף ס"ז ע"ב)</p>	<p>שימעט החטא לפניו, ואח"כ יגדיל החטא לפני האחר, החוטא, ולפיכך אמר משה לפני הקב"ה למה יחרה אפך, כי מיעט את החטא, ואח"כ פנה לישראל והגדיל החטא, שכתוב אתם חטאתם חטאה גדולה.</p> <p>קפד) ולא שביק וכו': ולא הניח להקב"ה, עד שמסר עצמו למיתה, על ישראל, שכתוב, ועתה אם תשא חטאתם וגו'. והקב"ה מחל להם, שכתוב, וינחם ה' על הרעה וגו'. ונח לא עשה כן. אלא בקש להנצל, ועוב כל העולם.</p> <p>קפה) ובכל זמנא וכו': ובכל שעה שהדין שורה בעולם, אומר רוח הקודש, ווי שלא נמצא עוד כמשה, שכתוב, ויזכור וגו',</p> <p>איה</p>	

קפו) איה השם בקרבו את רוח קדשו. דא איהו משה, דאשרי (* שכנתא, ג בנייהו דישראל. מוליכס בתהומות. כד אתבקעו מיא, ואזלו בגו תהומי ביבשתא, דגלידו מיא, ה בגין דאמסר גרמיה על ישראל. קפו) אמר רבי יהודה, אף על גב דזכאה הוה נח, לאו איהו כדאי, ז דקב"ה יגין ח על עלמא, בגיניה. תא חזי, משה לא ס תלה מלה בזכותיה, י אלא בזכות יא אבהן יב קדמאי, אבל נח, לא הוה ליה, במאן דיתלי יב בזכותא, כמשה. קפח) אמר רבי יצחק, ועם כל יד דא, כיון דאמר ליה, קב"ה * והקימותי את בריתי אתך. הוה ליה למבעי רחמי טו עליהו, וקרנא דאקריב טו לבתר, ז דיקריב ליה מן קדמת דנא, יב דלמא יט ישכך רוגזא מעלמא. קפט) אמר רבי יהודה, כ מאי הוה ליה למעבד, דהא חייבי עלמא, הוה כז מרגיזין ככ קמי ככ קב"ה, ואיהו יקריב קרבנא. אלא ודאי נח, דחיל על גרמיה הוה, בגין דלא יערע ביה מותא, בגו חייבי עלמא, דהוה חמי כז עובדיהו כה בישא כל יומא, טו והיך כז מרגזין ככ קמי קב"ה כל יומא. קצ) ר' כט יצחק אמר, כל זמנא דחייבי עלמא אסגיא, זכאה דאשתכח

מסורת הזהר

(א) והקימותי את בריתי: לעיל דף ב' ציון ד' וש"ג.

חלוסי גרסאות א גי' ליג איהו כ גי' דאיהו אשרי. ג גי' עלייהו. ד גי' תהומא. וגי' מוסיף תחומי דימא ה גי' מוסיף וכלא אתמר על משה בגין. וגי' ועיד אקרי משה עמו בגין. וגי' ועיד בגין דמסר גרמיה על ישראל הוא אקרי משה עמו (הרמיק ואה"ל) ו גי' דמסר. ז גי' כוסיף בגין דקב"ה. ח גי' ליג על. ט גי' תלי וגי' תלי י גי' מוסיף אלא הוה ליה על מאן דתלוי. יא גי' דאבוקן. יב גי' מוסיף קדמאי זכר לאברהם. יג גי' זכותא. וגי' מוסיף זכותא כלל. יד גי' מוסיף דא נח טו גי' עלייהו דאנשי דריה ולא בעי וקרנא לא קריב עד לבתר דאלו קריב ליה מן קדמת דנא אולי הוה משכך רוגזא מעלמא. טז גי' מוסיף עיד לבתר. יז גי' יקריב וגי' דאלו הוה קריב. יח גי' ליג דלמא. יט גי' שכך. וגי' וישכך. כ גי' ליג מן מאי עד חייבי. כא גי' מרגזין. כב גי' קמיה. כג גי' ליג קמיה. וגי' דקב"ה. וגי' מוסיף והו [והוה] מרדין ביה. כד גי' עובדון. כה גי' ליג בישא. כו גי' מוסיף והיך הוה. כז גי' מרגזין כה גי' קמיה. כט גי' אמר ר' יצחק. וגי' ר' אלעזר. וגי' ר' אלעזר פתח ואמר.

טאמר

איה המעלם מים וגו', שכתוב, ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. כי הוא העלה אותם מן הים, בתפלה, ומשום ששם את עצמו בתפלה על ישראל, בהים, נקרא על שמו המעלם מים, שהוא העלה אותם מן הים.

קפו) איה השם בקרבו את רוח קדשו: הוה משה, שהשרה השכינה בתוך ישראל, וכן, מוליכס בתהומות, כאשר נבקעו המים והלכו בתוך התהומות ביבשה, שקפאו המים, והוא משום שמסר את עצמו על ישראל ע"כ נקרא כל זה על שמו.

קפו) אמר ר' יהודה וכו': אריי אע"פ שנח היה צדיק, לא היה כדאי שהקב"ה יגן על העולם בשבילו. בוא וראה, משה לא תלה משחו בזכותו אלא, בזכות אבות הראשונים, (דפויה דף ס"ז ע"ב י" ס"ח ע"א)

הסולם

מה בין משה לשאר בני עלמא

אבל נח לא היה לו במי שיתלה בזכותו. כמו משה. קפח) אמר ר' יצחק וכו': ועם כל זה. כיון שאמר לו הקב"ה, והקימותי את בריתי אתך, היה לו לבקש רחמים עליהם, והקרנן שהקריב אחר המבול, היה לו להקריב מקודם לכן, אולי היה משקיט הכעס מהעולם.

קפט) אמר ר' יהודה וכו': אריי מה היה לו לנח לעשות, שהרי רשעי עולם היו מכעיסים לפני הקב"ה והוא יקריב קרבן עליהם. אלא ודאי נח היה מפתח על עצמו שלא ישיגהו המות בתוך רשעי העולם, כי היה רואה מעשיהם הרעים כל היום, ואיך מכעיסים כל היום לפני הקב"ה.

קצ) ר' יצחק אמר וכו': רייא בכל זמן שמתרבים רשעי עולם, הצדיק שנמצא ביניהם, הוא נענש תחלה, שכתוב וממקדשי תחלו

בינייהו, ^א הוא אתפס בקדמיתא. דכתיב * וממקדשי תחלו. ותנינן אל תקרי ממקדשי, אלא ממקודשי. ^ב ונח היך שזיב ליה קב"ה, בין כל אינון חייביא. אלא בגין, ^ג דיפקון מניה, ^ד תולדין ^ה בעלמא דהוה צדיק כדקא יאות.

קצא) ותו, דאיהו אתרי בהו, כל יומא ויומא, ולא קבילו מניה, וקיים בנפשיה, קרא דכתיב, ^ו ואתה כי הזהרת ^ז רשע וגו'. וכתיב ^ח ואתה את נפשך הצלת. מכאן ^ט כל מאן דאזהר ^י לחייבא, אע"ג דלא קביל מניה, הוא שזיב ליה ^{יא} סלגרמיה, ^{יב} וההוא חייבא אתפס בחוביה. ^{יג} ועד כמה יי יזהר יי ליה, ^{יד} עד דימחי ליה. ^{טו} הא אוקמוה חבריא.

קצב) רבי יוסי הוה שכיח קמיה ^{טז} דר"ש יומא חד, א"ל, מאי חמא קב"ה לשיצאה כל חיות ברא, ^{יז} ועוף שמיא, עמהון ^{יח} דחייביא, אי בני נשא חטאן, בעירי ועופי ^{יט} שמיא ושאר בריין, ^כ מה חטו. א"ל, בגין דכתיב ^{כא} כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. כל כלהו, ^{כב} הוו ככ מחבלי ארחייהו, ^{כג} שבקי כד זיניהו ^{כד} כה ודבכו בזינא אחרא. ^{כה}

קצג) ת"ח, אינון חייבי עלמא, גרמו הכי לכל ^{כו} בריין, ובעון ^{כז} לאכחשא עובדא דבראשית, ואינון גרמו לכל בריין, לחבלא אורחייהו, ^{כח} כמה דאינון

מסורת הזהר

א) וממקדשי תחלו: (חוקאל ט') ח"א רה: ח"ג פב. ב) ואתה כי הזהרת רשע: (חוקאל ג') ג) ואתה את נפשך הצלת לעיל ציון כ' ד) כי השחית כל בשר: לעיל דף י"ד ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א נ"א איהו, ב נ"א והכא נח, ג נ"א דיסיק מניה [קב"ה] תולדות בעלמא ויפקון מניה דהוה. ד נ"א תולדות ה נ"א מוסיף צריק. [צדיקין] בעלמא. ו נ"א מוסיף רשע ולא שב מרשעו הוא וגו'. ז נ"א דכל. ח נ"א לחייביא, ט נ"א מוסיף לגרמיה ולעלמא. י נ"א הוא. יא נ"א מוסיף ועד כמה חייב. יב נ"א למוזהר. יג נ"א מוסיף ליה בכל יומא ויומא. יד נ"א ליג עד דימחי ליה. ונ"א עד דימחי [דמחי] ונ"א דמחי] ליה וכיון דימחי [וכד מחי] ליה אשתזיב בנפשיה וחייבא אחסס בחוביה [בחובת]. טו נ"א הוא. ונ"א הוא אוקפו, טז נ"א מוסיף דריש ביי, יז נ"א ועופי. יח נ"א דחייבי כר"א מאדם ועד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ [אה"ל] יט נ"א ליג שמיא. כ נ"א במה. כל נ"א כלהון. כב נ"א מחבלין. כג נ"א שבקו. כד נ"א זינייהו. כה נ"א [דבקי. כו בר"ז ואה"ל כתבו דיא א"ר פנחס אמאי שצי [שיצי] קב"ה חיות ברא ועוף שמיא ושאר בריין עמהון [עמהון] דחייבא [דחייביא] [כי] למלכא דנסיב לבריה אחתא ועביר ליה הילוילי [הלולא] לבתר רגז מלכא על בריה וקטליה כיון דחמא לבריה מת עאל לגו הלולא ותבר כל אינון מאנין ובוש כל אינון לבושין אמר לא עבדית עבדתי] לון אלא ליקרא דברי וכיון דמת [דמית] ביי אוף הכי אינון לא יתקיימון [ת"ח ובגין כך כתיב עד רמש ועד עוף השמים]. כז נ"א מוסיף ובריין לחבלא. כח נ"א לאשכחא, כט נ"א כמו.

הסולם

מה בין משה לשאר בני עלמא בחטאו. ושואל, ועד כמה מחויב להזהיר אותו ואומר עד שיכנו. וכבר בארוהו החברים. קצב) ר' יוסי הוה שכיח וכו': ר"י היה מצוי לפני ר"ש. יום אחד, אמר לו, מה ראה הסב"ה לכלות כל חיות השדה וכל עוף השמים ביחד עם הרשעים, אם בני אדם חטאו, בהמות ועוף השמים ושאר הבריות מה חטאו, אמר לו, משום שכתוב כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, כולם היו משהיתם את דרכם, עובו את מינם ונתדבקו במין אחר. קצג) ת"ח אינון חייבי וכו': בא וראה, רשעי העולם האלו גרמו כן לכל הבריות, שיתדבקו

מאמר תחלו, ולמדנו אל תקרא ממקדשי אלא ממקודשי, ולמי זה, ונח, איך הצילו הקב"ה בין כל אותם הרשעים. ואומר, אלא בשביל שיצאו מסגנו תולדות בעולם, הצילו כי היה צדיק כראוי. כלומר, והוא ראוי להוציא תולדות מתוקנים. קצא) ותו דאידרו וכו': ועוד שהוא התרה בהם כל יום ויום ולא קבלו ממנו, וקיים בנפשו המקרא שכתוב, ואתה כי הזהרת רשע וגו' וכתיב ואתה את נפשך הצלת. מכאן, כל מי שמוזהר את הרשע, אע"פ שלא קיבל ממנו הוא הציל את עצמו, ואותו הרשע נתפס

(דפווי דף ס"ח ע"א)

מחבלן. אמר קב"ה, אתון ב' בעיתו ב' לאכחשא עובדי ידי אנא אשלים רעותא דלכוון, "ומחיתי את כל ג' היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אהדר עלמא דמיין, כמה דהוה בקדמיתא, מיין במיין, והא אתמר. מכאן ד' ולהלאה, אעביד בריין אחרנין ה' בעלמא, כדקא יאות.

קצד) ב' ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייה פתח ו' ואמר, ג' אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. כמה אינון בני נשא אטימין לבא, סטימין עיינין, דלא' משגיחין ולא' ידעין, ביקרא דמאריהון, דכתיב ביה, ד' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. היך בעון בני נשא, לאסתתרא מחובייהו, ואמרי מי רואנו, ומי יודענו. וכתיב ה' והיה במחשך מעשיהם. ה' לאן יתמרון ס' מקמיה.

קצה) למלכא, דבנה פלטרין, ועבד תחות ארעא (ב) טמירין פצירין, דיומין מרדו בני פלטרין במלכא, י' אסתר עלייהו י"א מלכא בגייסוי, מה עבדו, עאלו וטמירו גרמייהו, תחות נוקבי י"ב פסירין. אמר מלכא, אנא עבדית לון, י"ג ומקמאי אתון בעאן לאתמרא. הה"ד אם יסתר איש במסתרים ואני לא י' אראנו נאם ה'. אנא הוא דעבדית, נוקבי י"ד פסירין ועבדית חשוכא ונהורא, ואתון איך יכלין לאתמרא קמאי.

דרך אמת

ה) חזקים נסמרים חזקיס סתם סלון. (א) ומחיתי את כל היקום: לעיל דף ס"ה ציון ה' וש"ג. ב) ויבא נח ובניו: לעיל דף ס' ציון ג' וש"ג. ג) אם יסתר איש במסתרים: (ירמיה כ"ג) ח"א סד; קב. קנה. רכב. ח"ב לב: ח"ג פג: ת"ז תק' ה' בהשמות קמ"ב: ז"ח ויצא כ"ז טב של. תשא. מ"ה טב שכה. ד) הלא את השמים ואת הארץ: לעיל ציון ג' וש"ג. ה) והיה במחשך מעשיהם (ישעיה כ"ט).

חלופי גרסאות א' נ"א בעיתון (אח"ל) ב' נ"א לאשכחא. ג' נ"א היקום וכו'. ד' נ"א ולהלא (ד"ם) ס' נ"א ל"ג בעלמא. ו' נ"א ליג ואמר. ז' נ"א משגיחין. ח' נ"א אך. ט' נ"א קמיה. י' נ"א אצער. י"א נ"א ל"ג מלכא. י"ב נ"א פצירין ונ"א פסירין. י"ג נ"א מוסיף ועבדית [ועבדות] נהורא וחשוכא [וידענו כולחן] ומקמאי ונ"א ומקמי. י"ד נ"א אראנו וגו'. טו נ"א פצירין. ונ"א פריסין.

מאמר

הסולם

ויבא נח—אל החיבה

השמים ואת הארץ אני מלא. איך מבקשים בני אדם להסתר מחטאם, ואומרים, מי רואנו ומי יודענו. וכתוב והיה במחשך מעשיהם, אנה יסתתרו מלפניו.

קצה) למלכא דבנה פלטרין וכו': בדומה למלך שבנה ארמון. ועשה מתחת קרקע הארמון מחבואים מבוזרים. לימים, מרדו בני הארמון בהמלך, והקיף אותם המלך בחיילותיו. מה עשו. באו והסתירו עצמם תוך המחילות המבוזרות. אמר המלך אני עשיתי את המחבואים הללו, ומלפני אתם רוצים להסתתר בהם. וז"ש, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. אני הוא שעשיתי המחילות המבוזרות. ועשיתי אור וחשך, ואתם, איך תוכלו להסתר מפני.

תא

שיתדבקו באינו מינם, ובקשו להכחיש מעשה בראשית. דהיינו לערבב המינים זה בזה ולהכחיש צורתם, והם גרמו לכל הבריות להשחית דרכם כמו שהם השחיתו. אמר הקב"ה אתם רוצים להכחיש מעשה ידי. אני אשלים רצונכם, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אחזיר העולם למים, כמו שהיה העולם מתחלה מים במים, וכבר בארוהו. מכאן ולהלאה אעשה בריות אחרות בעולם כראוי.

מאמר ויבא נח—אל החבה

קצד) ויבא נח ובניו ונ': רבי חייה פתח ואמר, אם יסתר איש במסתרים

ואני לא אראנו נאם ה'. כמה הם בני אדם אטומי לב וסתומי עין, שאינם מסתכלים ואינם יודעים את כבוד רבונם, שכתוב בו, הלא את

(דפו"י דף ס"ח ע"א)

קצו) תיח, כד ב"נ חטי קמי מאריה, וואמשײך גרמיה ז לאתכסיא, נ קביה ז עכיד ביה דינא באתגליא. ו וכד ב"נ ו אדכי גרמיה, קב"ה בעי לאסתרא ליה, דלא יתחזי ביום אף ה'. דודאי אבעי ליה ז לאיניש * דלא יתחזי קמי מחבלא, כד מ שריא על עלמא, דלא יסתכל ביה, דהא כל אינון, דיתחזון קמיה, אית ליה רשו מ לחבלא.

קצז) והיינו דקאמר ר' שמעון, א כל ב"נ דעיניה בישא, עינא דמחבלא ושריא עלוי, ואיהו מחבלא י דעלמא אקרי. (א) יא ולבעי ליה ז לאיניש לאסתמרא מניה, ולא לאתקרבא בהדיה, דלא י יתזק, ואסיר למקרב ז בהדיה באתגליא. יו ומשום הכי, מאיש רע עין בעי לאסתמרא י מניה. מקמי מלאך המות עאכו"ו.

קצח) י מה כתיב בבלעם ז ונאם הגבר שתם העין. דעינא בישא הוה ליה, ובכל אתר דהוה מסתכל ביה, י הוה י אמשיך עליה רוח מחבלא. ובג"כ הוה בעי לאסתכלא בהו ז בישראל, בגין דישצי, בכל אתר דעיניה כל הוה מסתכל. יי מה כתיב, וישא בלעם את עיניו. דזקיף עינא חד. (ג) ז ומאיך עינא חד, בגין לאסתכלא בהו בישראל, בעינא בישא.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) כל ב"נ דעיניה בישא: ח"ג סג: קמו: רוי: ריא: ריב: ב) ונאם הגבר שתם העין: (כמדבר כ"ד) ח"ב. סט. רלו. ח"ג סג: קמו: ריא: (ג) ומאיך עינא חד: ע"י ח"ב רלו.

חלופי גרסאות א ג"א ואחשיך. ו ג"א ואחשיך. ז ג"א ואתכסיא. נ ג"א מוסיף קביה בעי. ד ג"א ועכיד. ס ג"א מוסיף וכד בעי. ו ג"א ואתדכי. ז ג"א לאיניש. ח ג"א דשרייא וליג כד. ט ג"א למחבלא ו ג"א מוסיף לחבלא לון. י ג"א עלמא. יא ג"א ואיבעי. יב ג"א לאיניש. יג ג"א מוסיף יתזק קמיה. יד ג"א מוסיף בהדיה דהא איתוק. טו ג"א ליג מן ומשום עד מה כתיב. ו ג"א ומה מאיש רע עין בעי לאסתמרא מיניה ולא לאתקרבא בהדיה דהא איתוק קמיה מקמיה דמיה (אה"ל) טז ג"א דלא אתחזאי קמיה. וליג מניה. יז ג"א ועיד. יח ג"א ליג הוה יט ג"א ממשיך. כ ג"א מוסיף בישראל בעינא בישא. כל ג"א ליג הוה. כב ג"א מוסיף תיח מה.

מאמר

הסולם

ויבא נח—אל התבה

קצו) תא חזי וכו': כשהאדם חטא לפני רבונו, וממשיך ומביא את עצמו להסתר, דהיינו שמביא את עצמו לחשוב שאין מי שיראנו, הקב"ה עושה בו הדין בגלוי, וכשהאדם מטהר את עצמו, דהיינו שעושה תשובה, הקב"ה מבקש להסתיר אותו, שלא יתראה ביום אף ה'. כי ודאי הוא, שהאדם צריך להסתיר עצמו שלא יתראה לפני המשחית כשהוא שורה בעולם, כדי שלא יסתכל בו, כי כל אלו שמתראים לפניו, יש לו רשות להשחיתם.

קצח) מה כתיב בבלעם וכו': מה כתוב בבלעם, ונאם הגבר שתום העין, שהיה לו עין רעה, ובכל מקום שהיה מסתכל בו, היה ממשיך עליו רוח המשחית. ומשום זה היה רוצה להסתכל בישראל, כדי שיכלה בכל מקום שעינו תסתכל, מה כתיב, וישא בלעם את עיניו, שזקף עין אחת והשפיל עין אחת, כדי להסתכל בישראל בעין הרעה.

פירוש. כי אברים הכפולים העינים והאזנים וכו' באים משיתוף מדת הדין עם מדת הרחמים, דהינו המלכות בבינה. ואבר הימני עקרו ממדת הרחמים מבינה, ואבר השמאלי עקרו מדת הדין ממלכות דמצמוס א'. (כמ"ש בתע"ס ש"ו דף תט"ו תשובה כ"א ע"ש) גם נודע

קצז) והיינו דקאמר רבי שמעון וכו': והוא שאמר רבי שמעון, כל אדם שעינו רעה, עין המשחית שורה עליו, והוא נקרא משחית העולם, וצריך האדם להשמר ממנו, שלא יקרב אליו, ולא יזוק. ואסור לקרב אליו בגלוי, כלומר, שיהיה נגלה לעינו הרעה. ומשום זה, אם מאדם רע עין צריכים להשמר ממנו,

דמוי דף, סיח עיא * סיח עיב)

קצט) ת"ח, מה כתיב, * וירא את ישראל שוכן ב' לשבטיו. * וחמא דשכינתא חפיא עליהו, ורביעא עליהו, מתקנא בתריסר שבטין תחותה, ודא יכיל לשלטא עליהו עיניה. אמר, ד איך איכול להון, דהא ס' רוח קדישא עלאה, ורביעא עליהו, ו חפת לון ס' בגדפהא. הה"ד ב' כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו. מי יקימנו מעליהו, בגין ס' דיתגליין, ושלטא עינא עליהו.

ר) ועל דא, קב"ה בעא י' לחפיה לנח, לאסתתרא מעינא, דלא יכיל רוח מסאכא, י' לשלטא עליה, בגין דלא יחבלי. והא אתמר. י' ויבא נח, כמה דאתמר, י' לאסתתרא מעינא. מפני מי המבול. י' דמיין דחקו ליה. אמר רבי יוסי, חמא מלאך המות דהוה אתי, י' ובגין כך עאל לתיבותא. (רא) טו' ואסתמר בה, תריסר ס' ירחי. י' ואמאי תריסר ירחין, י' פליגי בה,

מסורת הזהר

א) וירא את ישראל שוכן לשבטיו: (במדבר כ"ד) ח"ג רב: ריא: ב) כרע שכב כארי: (במדבר כ"ד). ח"ג ריב. ג) ויבא נח-מפני מי המבול: לעיל דף ס' ציון ג' וש"נ.

חלופי גרסאות א' נ"א מוסיף ותהי עליו רוח אלקים עליהו דמאן לא חימא [תימה] עליה דבלעם אלא עליהו דישראל (הרמ"ק). כ' נ"א חמא. ג' נ"א ולא יכיל עיניה לשלטא (אה"ל). ד' נ"א היך. ס' נ"א רוחא. ו' נ"א רביעה. ז' נ"א חפיי. ח' נ"א מוסיף בגדפהא כאימא ררביעא על בגין. ט' נ"א דאתגליא. ונ"א דאתגליין י' נ"א לחפאה. י"א נ"א לשלטא. י"ב נ"א מוסיף בגין לאסתתרא. י"ג נ"א דהא מיין. י"ד נ"א מוסיף אתי לבניה טו' נ"א ואסתתר. טז' נ"א מוסיף ירחי שתא. יז' נ"א אמאי ית' נ"א ל"ג מן פליגי עד דכך איהו דינא דחייביא. ול"ג מן וחד עד ר"י יהודה.

ויבא נח - אל התיבה

הסולם

מאמר

לשבטיו. וראה שהשכינה חוספת עליהם ורובצת עליהם. ומתקנת ב"ב שבטים מתחתיה. ולא יכול עינו של בלעם לשלוט עליהם. אמר, איך אוכל להם הרי רוח הקדש העליון. דהיינו בינה, רובץ עליהם וחופה אותם בכנפיה, ז"ש כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו, שמיורשו, מי יקימנו, לרוח הקדש העליון שלא יחפה עליהם, כדי שיתגלו, והעין יוכל לשלט בהם. פירוש, כי רוח הקדש העליון, היא בינה שה"ס מדת הרחמים, שהיתה מחפה ומגינה על ישראל. שמדת הדין לא תוכל לשלוט בהם. וע"כ אמר בלעם, מי יקימנו שלא תכסה אותם מדת הרחמים ותוכל עינו הרעה לכלותם.

שאם האדם זוכה נמצא מדת הדין בגניזו והעלמה, ומדת הרחמים הוא בגלוי והיא פועלת הכל. ואם אינו זוכה, מתגלה עליו מדת הדין והוא אובד הכל. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף צ"ט ד"ה ב' תריין ע"ש) וז"ש לעיל דלא יתחזי קמי מחבלא וכי' דהא כל אינון דיתחזון קמיה אית ליה רשו רחבלא, כי כשמתרבים הרשעים בעולם ניתן רשות למשחית לגלות את מדת הדין ולהעניש את העולם, לכן גם הצדיק צריך לפחד ממנו, שהרי כל כחו הוא, מפני שמדת הדין נעלם וגניזו, ואינו פועל כלפי הצדיק, לפיכך יוכל המשחית לגלות מדת הדין שבו ולהענישו ביחד עם הרשעים. וז"ס שאומר כאן בבלעם, דעינא כישא הוה ליה וכו' בעי לאסתכלא בישראל בגין דישצי בכר אתר דעיניה הוה מסתכל. דהיינו שבעין הרעה שלו היה מגלה מדת הדין הטמיר, כנ"ל. וז"ש דוקיף עינא חד, שהוא עין השמאלי דמדת הדין. ומאיך עינא חד, שביטל כח עינו הימני ששם מדת הרחמים. בגין לאסתכלא בהו בישראל בעינא כישא, דהיינו בעין השמאלי שלו, שהוא מדת הדין.

ר) ועל דא קב"ה וכו': ועל כן ביקש הקב"ה לחפות על נח להסתירו מעיו רואה, כדי שלא יוכל רוח הטמא לשלוט עליו, כדי שלא ישחת, וכבר בארנוה. ויבא נח, הוא כמו שאמרנו כדי להסתר מעין, מפני מי המבול, כי המים דחקו אותו אל התבה. כלומר, כי ראה את מי המבול, ופחד מהם, וע"כ בא אל התבה. אמר ר' יוסי ראה את מלאך הפות שהיה בא, עם מי המבול, וע"כ נכנס אל התיבה.

ד) ואסתמר בה תריסר ירחי וכו': ונשמר בה בהתבה י"ב חדשי השנה.

קצט) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, וירא את ישראל שוכן

(דפו"י דף פ"ח ע"ב)

ושואל

ר' יצחק, ור' יהודה, חד אמר, א י"ב ירחין, ב דכך ב איהו דינא ג דחייביא. וחד אמר, לאשלמא יצדיק ה דרגין תריסר, ושאר דרגין דאתחזי לאפקא מן תיבה. (רב) ר' יהודה אמר, שיתא ירחי אינון במיא, ושיתא ו ירחי באשא. והא הכא מייא הוו, אמאי ז תריסר ה ירחי. ט אמר רבי יוסי, ב בתרי דינין דגיהנם אתדנו, במיא ו ואשא. יב במיא: יג דמיין דנחתו עליהו מלעילא, הוו צנינין כתלגא. באשא: יד דמיין יד דנפקי מתתא, הוו רתיחון כאשא. ועל דא ג בדינא דגיהנם אתדנו, באשא טו ומייא, עד דאשתציאו מעלמא. ונח, הוה מסתתר בתיבותא, ואתכסי מעינא, ומחבלא לא קריב לגביה, טו ותיבותא ו איהו הוה שטיא על אנפי מיא. כד"א ו וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ. (ג) ארבעים יום לקו. דכתיב ו ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וגו'. וכל שאר זמנא אתמחון מעלמא. יז הה"ד ו וימחו מן הארץ. ווי, לון לאינון יפ חייביא, דהא לא יקומון לאחייא בעלמא י למיקם בדינא. הה"ד וימחו. כד"א י שמם מחית לעולם ועד. כז דאפילו למיקם בדינא לא יקומון.

מסורת זוהר

א) י"ב ירחין-דינא דחייביא: ח"א קז: קל: רכה. רלח: ב) בתרי דינין דגיהנם אתדנו: ח"א סב: קז: ג) בדינא דגיהנם—באשא ומיא. ח"א קז: רלח: ד) וישאו את התבה: (בראשית ז') ח"ב רלח. ה) ויהי המבול ארבעים יום: בראשית ז'. ו) וימחו מן הארץ: לעיל דף ג"ו ציון ב' וש"ג. ז) שמם מחית לעולם ועד: תהלים ט'.

חלופי גרסאות א גיא דכן דינא וליג איהו. ב גיא הוא ג גיא דחייבא. ד גיא צריך ס גיא תריסר דרגין. ו גיא ליג ירחי. ז גיא שיתא. ה בד"ו מביא כאן מיש לעיל מן וחד אמר עד לאפקא מן תיבה. ט גיא מוסיף אמר ליה. י גיא ובאשא יא גיא מוסיף תיח במיא (אה"ל) יב גיא ליג דמיין. וגיא אינון מיין, יג גיא במיין. ונ"א מוסיף באינון דלתחא דמיין. יד גיא דנפקין. טו גיא ובמיא. ונ"א מוסיף ובגיכ תריסר ירחי הוו דאמר ר"א דינא דחייביא בגיהנם תריסר ירחי [הוו והא אוקמוה] ואוקמוה ועל דא כל אינון חייבי עלמא אתדנו בתרין דינין אלין במיא ואשא [ובאשא]. ונ"א ומייא רבי אלעזר וגו'. עד דאשתציאו מעלמא ועד בדינא דגיהנם אתדנו במיא ואשא בג"כ תריסר ירחי הוו בעלמא. (אה"ל) טז גיא ואיהו שטיא. יז גיא ליג איהו הוה. יח גיא דכתיב. יט גיא חייבא כ גיא ולמיקם. כז גיא אפילו.

ויבא נח — אל התיבה

הסולם

מאמר

כי המים שהיו יוצאים מלמטה מן התהום, היו רותחים כאש. וע"כ נדונו בדינא דגיהנם י"ב חדש במים ובאש, עד שנכלו מהעולם. ונח היה מסתתר בהתיבה ונעלם מעין, והמחבל לא קרב אליו. והתיבה היתה משוטטת על פני המים כמש"א וישאו את התבה וגו'.

(ג) ארבעים יום וכו': מ' יום לקו, שכתוב ויהי המבול ארבעים יום וגו'. וכל שאר הזמן עד י"ב חדש נמחו מהעולם, וז"א וימחו מן הארץ. ווי להם לאותם הרשעים, כי לא יקומו לתחיה בעולם, לעמוד בדין, וז"ש וימחו, כמש"א. שמם מחית לעולם ועד. כי אפילו לעמוד בדין לא יקומו. כלומר שלא יהיו אפילו בין אותם שיקומו לרראון עולם. כמש"ש בדניאל י"ב.

מאמר

ושואל, למה הם י"ב חדשים. חולקים בה ר' יצחק ור' יהודה, אחד אומר, שי"ב חודש הם, כי כך הוא דינם של הרשעים בגיהנם, ואחד אומר שהם, כדי להשלים בי"ב מדרגות את נח הצדיק ושאר המדרגות שהיו ראויים לצאת מן התבה, שלתקן כל מדרגה צריכים חודש אחד, וע"כ נתעכבו י"ב חדש.

(ב) ר' יהודה אמר וכו': ר"י אמר הרי ששה חדשים דנים את הרשעים בגיהנם במים. וששה חדשים דנים אותם באש. והנה כאן בהמבול רק דין של מים היה, וא"כ למה נדונו י"ב חדש, והיה מספיק ששה חדשים. אמר לו ר' יוסי, בשני הדינים של גיהנם נדונו, במים ובאש: נדונו במים, כי המים שהיו יורדים עליהם מלמעלה היו קרים כשלג. נדונו באש,

(דפו"י דף ס"ה ע"ב)

(ד) * וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ. רבי אבא פתח, ב רומה על השמים אלקים על כל הארץ כבודך. ווי לון לחייביא. דאינון חטאן, ב ומרגיזין למאריהון בכל יומא, ובחובייהו דחיין לה לשכינתא מארעא. וגרמין דתסתלק מעלמא, ג ושכינתא ד אקרי אלקים, ועלה כתיב, רומה על כ השמים אלקים. (ה) ת"ח, מה כתיב, וישאו את התיבה, דדחיין לה לבר. ותרם מעל הארץ דלא שרייא (ו) בעלמא, ואסתלקת ו מנה. וכד אסתלקת מעלמא, הא ז לית מאן דישגח בעלמא. ודינא שלטא ח כדין ס עלוי. וכד יתמחון, חייבי עלמא, ויסתלקון י מניה, שכינתא אהדרת יב מדורה בעלמא.

(ו) א"ל ר' ייסא, אי הכי, הא ארעא דישראל דאתמחון חייביא, דהוּו בההוא זמנא. אמאי לא אהדרת שכינתא יב לאתרה, י כדבדקדמייתא. א"ל בגין דלא אשתארו בה, שאר זכאי עלמא. יז אלא בכל אתר טו דאזלה נחתת, ושויאת * טי מדורה עמהון. ומה בארעא י' נוכראה אחרא, לא י" אתפרשא מניהו, כל שכן אי אשתארו בארעא קדישא.

(ז) והא אתמר, בכל חובין, דחייבי יט עלמא, דחיין לה לשכינתא, חד מנייהו מאן דמחבל כ אורחיה על ארעא, כל כדאמרן. ובגין כך, לא חמי אנפי שכינתא, ג) ולא עאל ככ בפלטרין. ועל דא כתיב באלין, וימחו מן הארץ. אתמחון מן כלא.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) וישאו את התבה: לעיל דף ע"ב ציון ד' וש"נ. (ב) רומה על השמים: (תהלים נ"ז) לעיל דף ס"ו ציון א' וש"נ. (ג) ויסתלקון מניה: (דברים כ"ט) ויסתלקו מניה.

חלופי גרסאות א גיא ומרגון. ג גיא מן עלמא ג גיא ליג מן ושכינתא עד ת"ח מה כתיב. ד גיא איקרי. וניא אתקריאת ס גיא שמים. ו גיא מיניה. וניא מלה. ז גיא לא אית. ח גיא מוסיף בדינא. ט גיא לוי (דיא) י גיא מוסיף מניה דעלמא. יא גיא מדורהא. יב גיא לאתרהא. יג גיא כדקדמייתא. יד גיא אבל. טו גיא דאזלי. וניא אזלו והיא אזלת ושויאת (אה"ל) טז גיא מדורהא. יז גיא אחרא נוכראה יח גיא אתפרשת. יט גיא מוסיף עלמא עבדי. כ גיא ארחיה. כל גיא כדאמרן. ככ גיא מוסיף בפלטרין דמלכא.

וישאו את התיבה

הסולם

מאמר

ממנו. מחזרת השכינה את המדור שלה בעולם. (רו) א"ל ר' ייסא וכו': א"ל ר"י, אם כן, הנה ארץ ישראל, שנמחו הרשעים שהיו בה באותו הזמן, של חורבן בהמ"ק, למה לא חזרה השכינה אחר כך למקומה כבתחילה. אמר לו, משום שלא נשארו בה שאר צדיקי העולם. כלומר, שהנשארים אחר החורבן לא נשארו בארץ ישראל אלא שהלכו למצרים כמ"ש בירמיה. אלא בכל מקום שהלכו ישראל בגלות ירדה השכינה ושמה את מדורה עמהם. ומה בארץ נכריה אחרת, לא נפרדה מהם השכינה, כל שכן אם היו ישראל נשארים בארץ ישראל, ודאי שהיתה חוזרת אליהם אחר החורבן.

מאמר וישאו את התבה (ד) וישאו את התבה ותרם וגו': ר' אבא פתח רומה על השמים אלקים וגו'. ווי להם להרשעים שהם חוטאים ומכעיסים את רבונם בכל יום, ובחטאייהם דוחים את השכינה מהארץ, וגורמים שתסתלק מהעולם, והשכינה נקראת אלקים, ועליה כתוב רומה על השמים אלקים.

(ה) ת"ח מה כתיב וכו': בא וראה מה כתוב, וישאו את התיבה, פירושו, שדחו אותה לחוץ. התיבה היינו השכינה. ותרם מעל הארץ, פירושו, שהשכינה לא שרתה בעולם ונסתלקה מהעולם. וכאשר שנתלקה מהעולם, הרי אין מי שישגיח על העולם, ואז הדין שולט בעולם. ואחר שימחו רשעי עולם ויסתלקו (דפו"י דף ס"ח ע"ב * ט"ט ע"א)

(ז) והא אתמר, בכל חובין וכו': והנה נתבאר, שבכל החטאים של רשעי עולם

רח) ת"ח, בההוא זמנא, דזמין קב"ה, א * לאחייאה, ב מתייא, כל אינון מתין דישתכחון לבר, בשאר ב ארעין נוכראין, קב"ה י יברא לון גופייהו כדקא חזי. דהא גרמא חד, דאשתאר ביה בבר נש, תחות ארעא. ההוא ב) ג גרמא ד יתעביד כחמירא בעיסה, ועליה ו יבני קב"ה כל גופא.

רט) ולא יהיב לון קב"ה י נשמתין, אלא בארעא דישראל. דכתיב ה הנה אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והנאתי אתכם אל אדמת ישראל. ו דיתגלגלון תחות ארעא, ולבתר מה כתיב, ונתתי רוחי בכם וחיייתם וגו'. דהא י בארעא דישראל יקבלון נשמתין, כל אינון בני עלמא. בר אלין ה דאסתאבו וסאיבו ארעא, באלין כתיב, וימחו מן הארץ. מן הארץ דייקא ואע"ג פ דאקשו ה ואפליגו קדמאי על דא. וימחו, כד"א פ ימחו מספר י חיים. רי) א"ל רבי שמעון, ודאי לית לון חולקא בעלמא דאתי, דכתיב וימחו מן הארץ. י"א וכתיב, י לעולם ירשו ארץ. אבל יקומון בדין, ועלייהו כתיב י"א ורבים מישני אדמת עפר י יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם. י"א ופלוגתא בהא, אבל כלא כמה דאוקמוה חברייא.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) לאחייאה מתייא: ח"א קב.: קיג.: קיד.: קסו. למעלה אף כן עלם הוה יחככה להיות נזנה הגוף ממנו. קכב.: קכד.: קכו.: קכח.: קל.: קלא. קלד. קלה. קלו.: קמ. קעה.: קסא. קפה. כג.: ח"ב כח: נד. סט.: קי. קה: קח:

קנא: קצט.: רכ. ח"ג צא. קסד. קסט. רכב. רמב.: ז"ח בראשית ט"ו טג שמו. ב) ארעין נוכראין - גופייהו: ח"א קיג.: קלא. ג) גרמא - כחמירא בעיסה: ח"א קסו. קלו.: ח"ב כח: ח"ג רכב. ד) נשמתין - בארעא דישראל: ח"א קיג.: קיד.: קכח.: קכט. קלא. קלד.: קלו.: ה) הנה אני פותח את קברותיכם: (יחזקאל ל"ז) ח"א קיג.: ח"ב טו. ו) יתגלגלון תחות ארעא: ח"א קיג.: קכח.: קלא. קלד.: ז) ונתתי רוחי בכם וחיייתם: (יחזקאל ל"ז) ז"ח בראשית ט"ו טד שמו. ח) ואפריגו קדמאי על דא: ע"י ח"א קיג.: ט) ימחו מספר חיים.: לעיל דף כ"ד ציון ב'. י) לעולם ירשו ארץ.: לעיל דף א' ציון ב' וש"ג. יא) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו: (דניאל י"ב) ח"א קו. קה. קיא. קל. קלא. קמ. קעה.: ח"ב נז.: קי.: קה.: ח"ג קלה.: ער: שח: ת"ז חק' מ'.

חלופי גרסאות א גיא לאחיא. ב מתייא. ג גיא יברי. וניא יוקים [ויוקים] לון בנופייהו. ד גיא אתעביד ס גיא כעיסה [כעסה] בחמירא. ו גיא יבנה. ז גיא מוסיף בארעא קדישא, ח גיא מוסיף דרא דטופנא דאסתאבו. ט גיא דקשו. י גיא מוסיף חיים. איך יצחק וימחו מאי וימחו כד"א ימחו מספר חיים דלית פהו תחיה לעלמין ולא יקומון בדינא (אהיל) יא גיא מוסיף וכתיב ועמך כלם צדיקים. יב גיא יקיצו וגו' ול"ג מן אלה עד וימח. יג גיא ל"ג מן ופלוגתא עד וימח.

הסולם

מאמר

פוחת את קברותיכם וגו', כי יתגלגלו מתחת הארץ. ויבואו לארץ ישראל ואחר זה מה כתוב, ונתתי רוחי בכם וחיייתם וגו'. כי בארץ ישראל יקבלו נשמות כל בני העולם. חוץ מאלו שנשטמו וטמאו הארץ, דהיינו דור המבול, כאלו כתיב, וימחו מן הארץ. מן הארץ הוא בדיוק. דהיינו שלא יקומו בתחיית המתים, ולא יבואו לארץ לקבל נשמות. ואע"פ שהקשו הראשונים וחלקו על זה, ואמרו שיקומו בתחיית המתים. מ"מ הוא כמו שאמרנו, כי וימחו, הוא כמו שאתה אומר ימחו מספר חיים. שלא יקומו לתחיה.

רח) ת"ח כההוא זמנא וכו': בוא וראה. בעת ההוא, שעתידי הקב"ה להחיות המתים, כל אלו המתים שימצאו לחוץ, מהארץ. בשאר ארצות הנכריות, הקב"ה יעמיד אותם בגופם כראוי, כי עצם אחד נשאר בו בהאדם מתחת הארץ, עצם הזה יעשה כשאר בעיסה, ועליו יבנה הקב"ה כל הגוף. רט) ולא יהיב וכו' ולא יתן להם הקב"ה נשמות, רק בארץ ישראל. שכתוב, הנה, אני (דפו"י, דף ס"ט ע"א)

ירשו

ריא) * ו י מ ח את כל היקום אשר על פני האדמה. ר' אבא ב אמר, לאכללא כל אינון שליטין דשליטין, ממנן על ארעא, ודא הוא, היקום אשר על פני האדמה. דכד עביד קב"ה דינא ב בכני עלמא, ג ב אעבר לאינון שליטין, ד ממנן עליהו בקדמיתא, ולכתר לאינון דיתבי תחות גדפייהו, דכתיב, ג יפקוד ה' על צבא המרום במרום. י ולכתר על מלכי האדמה על האדמה. ריב) והיך מתעברן קמיה, אלא אעבר לון בנורא ב) דדליק, הה"ד י כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא י אל קנא. ז אשא דאכיל אשא, ההוא י יקום דעלייהו ב באשא. ואינון דיתבי תחותייהו במיא. ובגיני כך, וימח את כל היקום אשר על פני האדמה. ולכתר מאדם ועד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ. כל י אלין דלתתא. ה וישאר אך י נח. יי אך י למעוטי, דלא אשתארו בעלמא, בר נח ודעמיה בתיבותא. ר' יוסי אומר, חגיר הוה, דאכיש ליה יי אריא. והא אוקמוה.

ריג) י ו י ז כ ו ר אלקים את נח ואת כל טו החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה. רבי חייא פתח י ערום ראה רעה ונסתר. האי קרא, אתמר על

דרך אמר

ב) ט' כהנר דיער.

מסורת הזהר

א) וימח את כל היקום: לעיל דף ג'ו ציון ב' וש"ג. ב) אעבר לאינון שליטין—בקדמיתא רכו': ח"ב ו: יח. מו. נד: קעה. רלב: ג) יפקוד ה' על צבא המרום במרום: (ישעיה כ"ד) ח"ב ו: יח. מו. נד: קעה. רלב: ח"ג קמו. תק"ח קיכ טב שב. ד) כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא: (דברים ד') ח"א לג. נ: נא. ח"ב כה: ט: עט: פו. קסב: רכו: רעא. ח"ג כה: לג: לד. רמ: ח"ז תק' יח' לו: תק"ח קי"ט טב שלר. ה) וישאר אך נח: כראשית ז'. ו) ויזכור אלקים את נח (בראשית ח) ח"א סד: סט. קס. ז"ח נח כ"א טא שיט שלא. ז) ערום ראה רעה ונסתר: (משלי כ"ב) ח"ז תק' ל"ד עז: ז"ח יתרו ל"א טד שמג. תק"ח קי"ח טב שט. טג שלא.

חלופי גרסאות א גי'א מוסיף אמר את. וגי'א מוסיף את כל. ז גי'א ל"ג בכני. ג גי'א אעביר. ד גי'א די ממנן. ה גי'א ועל וליג ולכתר. ו גי'א ליג אל קנא. ז גי'א מוסיף אשא הוא. וגי'א איהו. ח גי'א היקום עלייהו. ט גי'א מוסיף מעבר באשא. וגי'א באש. י גי'א אינון. יא גי'א מוסיף ואשר אתו בתיבה. יב גי'א אך יג גי'א מוסיף למעוטי כמו דאמרו אכין ורקין למעוטי. יד גי'א ארייא. וגי'א אריה. טו גי'א החיה וגו'.

מאמר

הסולם

וימח את כל היקום

ריב) והיך מתעברן וכו': ואיך נעברים לפניו הממונים. הקשה לו, כיון שאין מיחה נוהג בהם איך הוא מעבירם. ואמר, אלא שמעביר אותם באש שורף, וז"ש. כי ה' אלקיך אש אכלה הוא וגו'. את היקום שעליהם, שהם הממונים של מעלה העבירים באש. ואותם הנמצאים תחתיהם, שהם בני העולם, מחה אותם במים. וע"כ כחוב מתחילה וימח את כל היקום וגו'. ואחר כך, מאדם ועד בהמה וגו'. וישאר אך נח. אך הוא למעט שלא נשאר בכל העולם רק נח ושעמו בהתיבה. ר' יוסי אומר, אך בא למעט את נח גופיה, שנעשה פסח. שהכה אותו אריה, וכבר בארוה.

ירשו ארץ ויליף גזרה שוה. אבל יקומו להחיה כדי לעמוד בדין, ועליהם כתוב, ורבים מישני אדמת עפר יקוצו וגו'. ויש מחלוקת בזה, אבל הכל הוא כמו שבארוה החברים.

מאמר וימח את כל היקום.

ריא) וימח את כל היקום וכו': רבי אבא אמר, הכתוב. בא לרבות כל אלו השליטים ששולטים וממונים על הארץ, דהיינו המלאכים שהם ממונים על עמי הארץ. שגם הט נמחו. וזהו, את כל היקום אשר על פני האדמה. כי כאשר הקב"ה עושה דין בכני העולם מעביר בתחילה להממונים השולטים עליהם, ואח"כ לבני העולם היושבים תחת כנפי חסותם. שכתוב, יפקוד ה' על צבא מרום במרום, ואח"כ, על מלכי האדמה על האדמה.

מאמר ויזכור אלקים את נח: רבי חייא פתח, ערום ראה רעה ונסתר. מקרא

(דפוסי דף ס"ט ע"א)

נח, דעאל לתיבותא, ואסתתר בה. ועאל לגו ל תיבותא, בזמנא דמיא י דחקו ליה. והא אחמר, דעד לא י עאל לתיבותא, חמא ליה, למלאך המות, דאזיל בינייהו, ואסחר לון. כיון דחמא ליה, עאל ל תיבה, ואסתתר בגוה, הה"ד ערום ראה רעה ונסתר. ראה רעה, דא מלאך המות, ונסתר מקמיה, הה"ד מפני מי המבול.

ריד) רבי יוסי אמר, ערום ראה רעה ונסתר. אהדר על מה דאתמר בזמנא דמותא שריא בעלמא, בר נש חכים יסתר, ולא יקום לבר, ולא יתחזי ו קמי' מחבלא. בגין דכיון דאתייהיב ליה רשו, יחבל כל אינון דישתכחון קמיה ו יעברון קמיה באתגלייא וסופא ו דקרא, ופתאים עברו ונענשו. עברין קמיה. ואתחזיין קמיה, ונענשו. ד"א עברו. עברו פקודא ו דמאריהון, ו נענשו. ד"א. ערום ראה רעה ונסתר, ו דא נח. ופתאים עברו ונענשו אלין בני דריה. ו

רטו) כיון דאסתתר ואשתהי תמן כל ההוא ו זמנא. * לבתר, ויזכור אלקים את נח. ו אר"ש ת"ח, בשעתא דדינא אתעביד, לא כתיב ביה זכירה כיון ו דאתעביד דינא, ו ואתאבידו חיבי עלמא, כדין כתיב ביה זכירה. דהא כד דינא ו שריא בעלמא, אתחכרותא לא אשתכח, ומחבלא שריא על עלמא. רטז) כיון דאתעבר דינא, ואשתכך רוגזא, תב כלא לאתריה. ובגין כך

חלופי גרסאות ו ג"א תיבה. ו ג"א דחקון. ו ג"א ייעול. ו ג"א ליג לתיבה. ו ג"א מוסיף ויסתר לא כתיב אהדר. ו ג"א ויסתר כתיב (אה"ל). ו ג"א קמיה. ו ג"א דמחבלא. ו ג"א ויעברון בשוקא או באתגלייא ו ג"א ויעברון קמיה או בשוקא באתגלייא. ו ג"א מוסיף דקרא מוכח ו ג"א דעברין. ו ג"א דא. ו ג"א דמריהון. ו ג"א ואתגנשו. ו ג"א מוסיף ואתענשו. ונענשו אלין בניה דריה כיון דאסתתר ואשתהי תמן כל ההוא זמנא י"ב חודש דשלטא דינא ונא לכתר. (אה"ל) ו ג"א זה. ו ג"א מוסיף ונענשו כיון ו ג"א מוסיף זמנא י"ב חודש דשלטא דינא ולבתר דינא ויזכור אלקים את נח ופתאים עברו אלין בני דריה עברו פקודא דמריהון ונענשו. ו ג"א מוסיף אר"ש ויזכור אלקים את נח. ו ג"א ויזכור אלקים את נח ויעבר אלקים רוח על הארץ וישכו המים רוח הרחמים על הארץ העליונה וישכו כד"א וחמת המלך שככה אר"ש (אה"ל) ו ג"א דאתעביד ביה. ו ג"א ואתעברו. ו ג"א מוסיף שריא על.

<p>מאמר</p> <p>זה נאמר על נח שנכנס אל התיבה ונסתר בה. ונכנס אל התיבה בעת שהמים דחקו אותו. וכבר נתבאר. שמטרים שנכנס בהתיבה ראה את מלאך המות הולך ביניהם ומקיף אותם, כיון שראה אותו, נכנס להתיבה ונסתר בה. וז"ש ערום ראה רעה ונסתר. ראה רעה. זה מלאך המות. ונסתר מפניו, וז"ש מפני מי המבול. דהיינו מפני מלאך המות שראה במי המבול.</p> <p>ריד) רבי יוסי אמר וכו': ר"א, ערום ראה רעה ונסתר, סובכ על מה שאמרנו, בזמן שמות שורה בעולם, איש חכם יסתר ולא יעמוד בחוץ, ולא יתראה לפני המשחית, משום שמאחר שניתן לו רשות להמשחית הוא ישחית כל אלו שימצאו לפניו ושיעברו בגלוי לפניו, וזה הוא סוף המקרא, ופתאים עברו ונענשו, שהם עוברים לפניו ונראים לפניו, ונענשו, דבר (רמ"י דף סס ע"א *) סיט ע"ב)</p>	<p>הכולם</p> <p>אחר, עברו, פירושו שעברו על מצות רבונם ונענשו. ד"א ערום ראה רעה ונסתר: זהו נח ופתאים עברו ונענשו אלו הם בני דורו.</p> <p>רטו) כיון דאסתתר וכו': כיון שנסתתר בהתיבה ונתעכב שם כל אותו הזמן, אחר כך, ויזכור אלקים את נח. אמר ר"ש, בוא וראה, בשעה שהדין נעשה, לא כתוב בו זכירה, כיון שנעשה הדין ורשעי העולם נאבדו, אז כתוב בו זכירה והוא מטעם, כי בעת שהדין שורה בהעולם, זווג העליון אינו נמצא, והמשחית שורה בהעולם, וע"כ אין זכירה לטוב בעת ההוא כי זכירה פירושו זווג.</p> <p>רטז) כיון דאתעבר דינא וכו': ואחר שעבר הדין, והכעס ונסתכן, שב הכל למקומו, שווג העליון חזר למקומו, והרמיש מושעים להעולם, ומשום זה כתוב כאן ויזכור אלקים את</p>
--	---

כתיב הכא, ויזכור אלקים את נח. דביה ב שריא זכור, ג דנח, איש ג צדיק ד כתיב ביה.

ריז) כתיב * אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבתם. בשעתא (ב) דימא קפיץ ס בגלגלוי, ותהומי סלקי ונחת, קב"ה שדר חד חוטא, ו מסטרא דימינא, ומשיך גלגלוי, ס ושכיך זעפיה, ולית מאן דידע ליה.

ריח) יונה נחת לימא, ואודמן ליה ההוא נונא, ובלע ליה, היך לא נפקת נשמתיה מניה, ולא פרחא מיד. אלא, בגין דקב"ה שליטא בההוא גאותא דימא.

ריט) וההוא גאותא דימא, הוא חד חוטא יב דשמאלא, דסליק ליה לימא לעילא, וביה אסתלק. ואי לאו ההוא חוטא. דמטי ליה מסטרא דימינא,

דרך אמת

(ב) עהיה קוטן כנליו.

מסורת הוהר

(א) אתה מושל כנאות הים : תהלים פ"ט.

חלופי גרסאות א גיא שרייא. ז גיא ליג דנח. וגי'א דכתיב איש צדיק. ג גיא צדיק [הוה] ובגי'כ כתיב [ביה] ויכתב ספר זכרון לפניו. (הרמ"ק ואה"ל) ד גיא ליג כתיב בית. ס גיא בגלגלוי. ו גיא ליג מסטרא דימינא. ז גיא ושכיך. ח גיא ומשיך זעפא. ט גיא נפקא י גיא פרחא. יא גיא ליג דשמאלא. וגי'א דימינא.

מאמר

הסולם

ויזכור אלקים את נח

ותכף יורדים, כי לא יוכלו לקבל מחוסר חסדים, קב"ה שדר חד חוטא מסטרא דימינא. הקב"ה, שה"ס עמודא דאמצעיתא, מכריע וממשיך החסדים מקו ימין, והחכמה מתלבשת בהחסדים, ואז, ומשיך גלגלוי ושכיך זעפיה, ומושך גלי הים בחזרה, כי מלבישם בחסדים, ונשקט כעסה, כי עתה מאירים בו המוחין בשלימות. אמנם מסבת הלבשת החכמה בחסדים נעלמות הג"ר דחכמה, ורק הו"ק דחכמה מאירה (כנ"ל דף ל"ו ד"ה אולו), וז"ש על הג"ר, ולית מאן דידע ליה, שאין מי ששייג הג"ר, כי נעלמו בסבת התלבשות בהחסדים.

ריח) יונה נחת וכו': יונה ירד לים, ונודמן לו אותו הדג ובלע אותו, שואל, איך לא יצאה נשמתו הימנו, ולא פרחא מיד הימנו, ומשיב, אלא משום שהקב"ה מושל בגאות הים, פירוש נאות הים, היינו הדיגין הבאים מכח שליטת קו השמאל כמ"ש לפנינו, ועכ"ז נצל יונה מהם, הרי שהקב"ה שה"ס קו האמצעי שהוא רחמים שולט כנאות הים ע"י חוט של חסד ששולח מצד הימין, ומכריעהו, כנ"ל בדיבור הסמוך, וע"כ נשאר חי במעי הדג ונצל ממנו.

ריט) וההוא גאותא דימא וכו': וגאות הים ההוא, הוא חוט אחד של השמאל, המעלה את גלי הים למעלה ובו הוא מתעלה אבל אם לא היה מגיע לו חוט ההוא, של חסד, מימין, לא היה מתעלה לעולם, כי כאשר חוט ההוא של שמאל, יורד להים, והים נאחו בו אזי

את נח. כי בו, כנח, שורה השם זכור, שפירושו זווג, כי נח איש צדיק כתוב בו, והוא כסא לזווג העליון, וכשחזר הזווג למקומו נמצא שזכר אלקים את נח.

ריז) כתיב אתה מושל בגאות הים וגו': בשעה שהים קופץ בגליו, והתהומות עולים ויורדים, הקב"ה שולח חוט אחד, של חסד מצד הימין, ומושך בחזרה את גלגליו, וכעסו שכי, ואין מי ששייג אותו, פירוש, כשהנוקבא מקבלת חכמה נקראת יב, וענין התרוממות גלי הים, הוא בעת, שהנוק' מקבלת מקו שמאל בלבד, שהיא שפע החכמה בלי חסדים, אז מתרוממים גלי הים, שהוראתם לשון גליו, כי רומז שמימי החכמה עולים ומתגלים וניתנים להשגה, אמנם אין הים יכול לקבל חכמה בלי חסדים, וע"כ הגלים חוזרים ויורדים, כי עולים להתגלות, ומיד יורדים ונעלמים מהשגה מחוסר חסדים (כנ"ל דף מ"ו ד"ה פירוש) ונבחן משום זה שהים זועף, דהיינו שמתאמץ להעלות מימיו בכח גדול, וכן חוזר ויורד בכח גדול, וחוזר חלילה בלי הפסק, וזה נמשך עד שבא קו אמצעי, וממשיך קו הימין שהוא חסד ומלביש החכמה שבשמאל בחסדים שבימין, ואז חוזרים הגלים למקומם וזעפו של הים נשקט, כי עתה מאירים החכמה והחסדים יחדיו בכל תקונייהם בשלימות הנרצה. (כנ"ל דף מ"ו ד"ה ונתבאר ע"ש), וזה אמרו, בשעתא דימא קפיץ כנלגלוי

דהיינו שהנוקבא הנקראת יב מקבלת מקו שמאל בלבד, שאז קופץ הים עם גליו וזועף, ויהומי סלכי ונחתו שעולים לקבל החכמה

(דשו"י דף ס"ט ע"ב)

לא סלקא לעלמין, ה דכיון דההוא חוטא, נחית לימא, וימא אתאחיד י בה, כדן י אתערין גלגלוי, ז ושאגן למטרף טרפא. עד דקביה אתיב י ליה לאחורא. ו תבין לאתרייהו.

(רכ) הה"ד בשוא גלוי אתה תשכחם. תשכחם, לאינן גלי ימא, תשכחם: תתבר לון, לאתבא לאתרייהו. ד"א, תשכחם ממש, שבחא הוא לון, בגין דסלקין בתיאובתא י למחמי. מכאן כל מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע, אע"ג דלא י יכיר, שבחא איהו דיליה, וכלא משבחן ליה.

(רכא) אמר רבי יהודה, נח כד הוה בתיבה, דחיל הוה, דלא ידכר ליה קביה י לעלמין. וכיון דאתעביד דינא, ואתעברו חייבא עלמא, כדן מה כתיב ויזכור אלקים את נח.

(רכב) רבי אלעזר אמר, ת"ח בשעתא דדינא י שריא בעלמא, לא ליבעי, ליה לאיניש דיכר שמיא י לעילא, דהא איי אדכר שמיא, ידכרון י חובוי, וייתון לאשגחא ביה.

(רכג) מנלן, ימשונמית, דההוא יומא, יום טוב, ה) דראש השנה הוה, וקב"ה

דרך אמר

(ה) בשלח ט"ד ח' וינא ק"ס ופנחס ל"ה ח'

חלופי גרסאות ח גיא דכו. ג גיא בית. ג גיא אתערבין [ביה] וגיא מתערבין וגיא מתערבין. וגיא מתערבין (אהיל) ד גיא ושאבן. וגיא ושאבין. וגיא ושארן. ה גיא לון ו גיא ותאבין. ז גיא למיחסי. ח גיא מוסיף יכל יהי ליה רשותא. וגיא ולא יהבי ליה רשותא. וגיא בדיל דלא יהבין ליה רשותא, (אהיל) ט גיא ד"ג לעלמין. י גיא שריא וגיא מוסיף אשתכח ושרייא. יא גיא ליג לעילא. וגיא קמיה דקביה בעלמא, יב גיא דכר וגיא דכר. יג גיא מוסיף חובוי כלהו. יד גיא מוסיף משונמית דכתיב ויהי חיום ויעבור אלישע [שונם]

ויזכור אלקים את נח

הסולם

מאמר

עינינו, והארת החכמה נקראת ראייה. וענין התרוממות הגלים, הוא מכח הארת קו שמאל בחכמה בלי חסדים, שע"כ אינם יכולים לראות דהיינו לקבל חכמה. כנ"ל. ואומר, אע"פ שאינם יכולים לראות, מ"מ שבה נחשב להם, משום שהם רצים בתשוקה לראות.

(רכא) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, נח, בעת שהיה בהתייבה, היה מתירא אולי לא יזכור אותו הקב"ה לעולם. ואחר שנעשה הדין ונעברו רשעי העולם, אז מה כתוב ויזכור אלקים את נח. וטעם הדבר אומר ר' אלעזר לפנינו.

(רכב) ר' אלעזר אומר וכו' רא"א בוא וראה בשעה שהדין שורה בעולם, לא ראוי לו לאדם שיהיה נזכר שמו למעלה. כי אם יהיה נזכר שמו יהיו נזכרים חטאיו, ויבואו להסתכל בו ולדון אותו.

(רכג) מנלן משונמית וכו': מאין לנו זה, הוא נשמע משונמית. כי יום ההוא יום טוב של ראש השנה היה. (כמ"ש בזהר ח"ג רל"א) והקב"ה דן אז את העולם. ואז אמר לה אלישע

היש

מתעוררים גלוי ושואגים לטרוף טרף. כי אינם יכולים לקבל וליוון משפע החכמה מפני חסרון החסדים (כנ"ל בדיבור הסמוך) וע"כ נמצאים רעבים ושואגים לטרף, עד שתקב"ה מחזיר הגלים לאחוריהם וחוזרים למקומם. דהיינו שממשיך החוט של חסד ומלביש החכמה בחסדים ואז הוא מושך גלי הים בחזרה. כנ"ל בדיבור הסמוך. שבוה מתקנת החכמה ויכולה להאיר בשלמות. הרי שלא יוכל הים להתעלות בהחכמה מקו שמאל מטרים שנמשך חוט של חסד שהחכמה מתלבשת בו, וז"ש, וביה אסתלק. אבל ואי לאו ההוא חוטא דמטי ליה מסטרא דימינא לא סלקא לעלמין. דהיינו כמבואר.

(רכ) הה"ד בשוא גלוי אתה תשכחם וכו': היינו אתה תשכחם לגלי הים, תשכחם הוא כמו תשברם, כי משבר אותם להחזירם למקומם. שהוא ע"י חוט של חסד כנ"ל. דבר אחר. תשכחם ממש, כפשוטו שהתרוממות הגלים הוא שכחם, משום שעולים לראות בתשוקה. מכאן כל החושב להסתכל ולדעת, אע"פ שאינו יכול, נחשב לו לשבח וכולם משבחים אותו. פירושי. החכמה נקראת

(דפו"י דף ס"ט ע"ג)

דאין עלמא. וכדין אמר לה אידישע, *היש לדבר לך אל המלך. דא קב"ה. דכדין אקרי א מלך, ב מלך הקדוש, ג מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא דיזכרון לי וישגחון ז בי, אלא בתוך עמי. מאן דעייל רישיה בין ס עמא, לא ו ישגחון עליה, למידן ליה לביש, בגיני כך ז אמרה בתוך עמי. רכד) ת"ח, ט נח, בשעתא דרוגזא ט שריא בעלמא, לא י אדכר. כיון דדינא אתעבר, מה כתיב, ויזכור אלקים את נח. השתא אדכר שמייה. ד"א ויזכור אלקים את נח. כד"א ב ואזכור את בריתי.

רכה) ר ב י ח ז ק י ה, הוה אזיל מקפוטקיא ללוד, פגע ביה רבי ייסא, א"ל, תוהנא עלך, דאת בלחודך. דהא תנינן, ג דלא יפוק בר נש יחידיא באורחא. א"ל יא רביא חד אזיל יב בהדאי, ואיהו אתי אבתראי. א"ל ועל יב דא תוהנא, יד איך אזיל בהדך, מאן דלא תשתעי ביה, מלי דאורייתא, דהא תנינן, כל מאן דאזיל בארחה, יז ולא עמיה מלי דאורייתא, אסתכן בנפשיה. א"ל הכי הוא ודאי.

רכז) אדהכי, מטא ההוא טו רביא, א"ל רבי ייסא, ברי, סו מאן אתר אנת, א"ל מקרתא דלוד, ושמענא דהאי בינ חכים, אזיל תמן, יי וזמינא גרמאי, לפולחניה, יז ולמיהך בהדיה.

רכז) א"ל ברי ידעת יט מלי כ דאורייתא, א"ל ידענא, דהא אבא כל הוה

מסורת הזוהר

א) היש לדבר לך - בתוך עמי אנכי יושבת: (מלכים ב' ד') ח"א קס: ח"ב לג: מד: ב) ואזכור את בריתי: (שמות ו') ח"א קכ: קנט: קעט: ח"ג צה. רצו: ג) דלא יפוק בינ יחידיא באורחא: ח"א קמו. קסט: רל. ח"ב רסד: ח"ג נד: ד) ולא עמיה מלי דאורייתא אסתכן: ח"ג ס.

חלופי גרסאות א) נ"א מוסיף מלך בההיא זמנא. ב) נ"א המלך. ג) נ"א המלך. ד) נ"א בחובאי. ס) נ"א מוסיף עמא כלא ו נ"א ישגחון. ז) נ"א אמר. ח) נ"א ל"ג נח. ט) נ"א שרייא. י) נ"א מוסיף אדכר שמייה. יא) נ"א רבייא. יב) נ"א בהדי. יג) נ"א מוסיף דא וראי. יד) נ"א היך. טו) נ"א רבייא. טז) נ"א ממאן. יז) נ"א ומינית. יח) נ"א ולמחה. יט) נ"א פלה. כ) נ"א באורייתא וליג מלי. כל) נ"א ליג הוה ונ"א שוי לי. ונ"א אוליקף וליג הוה וליג לי.

ויבן נח מזבח

הסולם

מאמר

היש לדבר לך אל המלך, זהו הקב"ה שנקרא אז מלך, מלך הקדוש, מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. שאמרה, איני רוצה שיזכרו אותי ויסתכלו עלי, אלא בתוך עמי כי מי שמכניס את ראשו בין העם, אין משגיחים עליו לדון אותו לרע, משום זה אמרה בתוך עמי.

היש לדבר לך אל המלך, זהו הקב"ה שנקרא אז מלך, מלך הקדוש, מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. שאמרה, איני רוצה שיזכרו אותי ויסתכלו עלי, אלא בתוך עמי כי מי שמכניס את ראשו בין העם, אין משגיחים עליו לדון אותו לרע, משום זה אמרה בתוך עמי.

רכז) אדהכי מטא וכו': בינתים הגיע אותו התינוק. אמר לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום אתה. אמר לו מעיר לוד. ושמעתי, שאדם חכם הזה הולך שמה, זמנתי את עצמי לעבודתו, לשרתו, וללכת עמו.

רכז) ת"ח נח וכו' בוא וראה, נח, בשעה שהרוגז היה שורה בהעולם, לא נזכר, כיון שעבר הדין, מה כתוב, ויזכור אלקים את נח. עתה נזכר שמו, דבר אחר, ויזכור אלקים את נח. הוא כמו שאתה אומר, ואזכור את בריתי. כלומר שגרם לזווג עליון, כנ"ל באות רט"ז

מאמר ויבן נח מזבח

רכז) אמר ליה ברי וכו': אמר לו בני. יודע אתה דברי תורה, אמר לו יודע

רכה) ר' חזקיה וכו': ר"ח היה הולך (רפויי דף ס"ט ע"ב)

אני

אוליף ל', בפרשת קרבנות, (ב) וּאֲרִכִּינָא אֹדְנָאִי, ל' למאי דהוה אמר, עם אחי, דאיהו (ג) קשישא מנאי, א"ל רבי ייסא, ברי, אימא ל'.
 רכח) פתח ואמר, ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה י הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עולות במזבח. * ויבן נח מזבח דא איהו ד' מזבח, דאקריב ביה אדם ס' קדמאה. נח * אמאי קריב עולה, דהא עולה לא סלקא, אלא בגין הרהורא ו' דלבא, ז' ונח, במה ס' חב. אלא, נח הרהר ואמר, הא קביה גזר דינא על עלמא פ' דיתחרב, דילמא, בגין י' דשויב ל', י"א כל זכותא פקע ל', ולא ישתאר ל' י" זכו בעלמא. מיד ויבן נח מזבח לה'.
 רכט) י" ההוא י' מזבח, דאקריב ביה אדם טו הראשון טו הוה. י" אי הכי, אמאי ויבן. אלא, בגין דחייבי עלמא, גרמו דלא קיימא י" בדוכתיה, כיון דאתא נח כתיב ביה ויבן.
 רל) ויעל עולות. עלת י" כתיב, י' חדא. כתיב י' עולה הוא אשה ריח כל ניחח י" לה'. עולה סלקא דכר, ולא סלקא נוקבא, דכתיב זכר תמים יקריבנו. אמאי כתיב אשה, דהא אש י" בעי לאשתכחא תמן.
 רלא) אלא, אע"ג דעולה כ' אתקריב י" דכר, ולא תריה י" אתקריב, נוקבא לא

מסורת הוהר

דרך אמת

(א) ויבן נח מזבח: ח"א ע. עא. רנד: רנח. ז"ח
 פרשת נח כ"ב טב שמש. כ"ג טא שכג. תק"ח קי"ז טג
 שלה. (ב) מזבח דאקריב ביה אדם: ח"א רנח. ז"ח פרשת נח כ"ב טב שנג. ע"ולה הוא וגו': (ויקרא א').
 חלוסי גרסאות ה' נ"א וארכינא. כ' נ"א למה. ג' נ"א הטהורה וגו'. ד' נ"א מוסיף ההוא מזבח (אה"ל) ה' נ"א הראשון ונ"א מוסיף קדמאה קרבנא ו' נ"א דרעותא. ז' נ"א נת. ח' נ"א חאכ. ט' נ"א דיתחריב. וניש מוסיף דחייבא עלמא גרמי י' נ"א דשויב י"א נ"א מקע ל' כל זכותא. י"ב נ"א זכותא. י"ג נ"א אי ההוא מזבח דאקריב [ביה] אדם הראשון [ביה] אמאי. י"ד נ"א ליג מזבח. טו נ"א קדמאה טו נ"א ליג הוה. י"ז נ"א ליג אי הכי. י"ח נ"א בדוכתא. י"ט נ"א מוסיף כתיב חטר. כ' נ"א מוסיף חדא הוא, כל נ"א גייחא לה' (ד"א) כ"ג נ"א מוסיף לה' לעולם עולה סלקא דכר אי. כ"ד נ"א בעא. כ"ה נ"א אתקרי. ונ"א אקי. כ"ז נ"א בדכר. כ"ח נ"א אתקרי

ויבן נח מזבח

הסולם

מאמר

ושואל, אם כן מהו ויבן, הלא אדהיר בנהו, ומשיב אלא משום שרשעי העולם גרמו, שלא היה עומד במקומו, דהיינו, במקום ההשפעה לקדושה. כיון שבא נח להקריב עליו כתוב בו, ויבן, כי החזירו למקום ההשפעה אל הקדושה.
 רל) ויעל עולות וכו': כתוב עלת בליו' שהוא סימן הרבים. כי הקריב רק עולה אחד. כתוב, עולה הוא אשה וגו'. ומקשה הרי עולה הוא זכר ולא נקבה. שכתוב זכר תמים יקריבנו. ואם כן, למה כתוב אשה עם ה' סופית, שהיא לשון נקבה הרי אש בלי ה' סופית, היה צריך להמצא שמה שהוא לשון זכר.
 רלא) אלא אע"ג וכו': ומתרץ. אלא אף על פי שעולה נקרב זכר, ולמקום נקרב, דהיינו לז"א שהוא זכר, מכל מקום, אין הנוקבא צריכה, משום זה להסדר מז"א, אלא בהנוקבא
 אני, כי אבי היה מלמדני בפרשת קרבנות, והטיתי אזני למה שהיה לומד עם אחי הגדול ממני. אמר לו רבי ייסא, בני, אמור לי.
 רכח) פתח ואמר ויבן וכו' פתח ואמר, ויבן נח מזבח לה'. ויקח וגו', ויבן נח מזבח זהו המזבח שהקריב עליו אדם הראשון. והקשה, נח, מפני מה הקריב עולה, הרי עולה אינו בא אלא בשביל לכפר על הרהורי הלב, ונח, במה חטא. והשיב, אלא נח הרהר ואמר, הנה הקביה גזר דין על העולם שיחרב, אולי בשכר שהציל אותי יצאה בזה כל זכותי, ולא נשאר לי עוד זכות בעולם. מיד ויבן נח מזבח לה'. ומה שהקריב דוקא קרבן עולה מפרש לסנינו באות רל"ב.
 רכט) ההוא מזבח וכו': מזבח זה, הוא שהקריב עליו אדם הראשון (דפו"י דף ס"ט ע"ב י" ע"י ע"א)

ב בעיא ב לאתפרשא מניה, אלא בה אתקריב, בגין לחברא דא בדא. דסלקא נוקבא לגבי דכורא, לאתחברא כחדא. ואעיג * דאשה לשום אישים.

רלב) י נח אצטריך ליה, למקרב עולה, דאיהו, באתר דדכורא, ד ענד ליה קב"ה, ס לאתחברא ו ולאעלאה בתיבה. ועל דא, אקריב עולה. עולה הוא אשה. ב אש ה', דאתחבר שמאלא בנוקבא. ב דהא נוקבא, מסטרא פ דשמאלא, קא י אתיא, י' דאתדבק דא בדא, ובגין כך י' אקרי נוקבא אשה. אשה קטירו דרחימו, דאחיד בה שמאלא, לסלקא לה לעילא, ולאקשרא ב כחדא. ובגין י כך, עולה הוא אשה, קשירו טו דדכר ונוקבא, דא בדא.

רלג) ג וירח ה' את ריח הניחח. וכתבי, אשה ריח ניחוח. אשה, הכי שמענא (ב) ד תננא ואשא טו מחוברין כחדא, דהא לית תננא, בלא אשא, כמה דכתיב ה והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש.

רלד) תיח, אש נפיק מ מלגיו, ואיהו דק, ואחיד במלה אחרא לבר, דלאו איהו דק הכי. ואתאחדן דא בדא, וכדין תננא סלקא, מאי טעמא, בגין

מסורת הזהר

דרך אמת

א) אשה לשום אישים: זבחים קמו. ב) אש ה': ח"א מח: ג) וירח ה' את ריח הניחח: בראשית פט: ח"ב קכב: ח"ג קלח. רצד. ז"ח נח

ה) פרלם כסער מהוס והסנה, (להלן דף פ"ה ל"ח ס"י) דהננא ליהו דינא דלחחא.

ח"א ל. ח"ג קלו: (תננא) ח"ב קכב: ח"ג לה: קלו: קלח. רצד. ה) והר סיני עשן כלו: (שמות י"ט) ח"א ל. ח"ב פד. ח"ג רנב: רנה: ת"ז תק' כ"ב סג

חלופי גרסאות א ג"א בעי. ב ג"א לאתפרש. ג ג"א ונח. ד ג"א דעבר. וניא מוסיף בגין דעבר. ה ג"א לאתחבר. ו ג"א ולאעלא. ז ג"א מוסיף דאתחבר בה. ח ג"א כל ולעיג דהא. ט ג"א שמאלא. י ג"א אתיא, נ"א מוסיף אתיא ודכורא [רכורא] מסטרא דימינא. יא ג"א באחדבקותא מסטרא דימינא. יב ג"א אתקרי, וניא מוסיף אקרי עולה. יג ג"א חדא. יד ג"א מוסיף כך כתיב. טו ג"א דכר. טז ג"א מחובר. יז ג"א מלגו.

הסולם

מאמר

ובין גח מזבח בזה, ומשום זה נקראת נקבה אשה, שהשם אשה, יורה, קשר האהבה, אשר השמאל, שהוא אש, אוחו בה שה"ס ה', להעלותה למעלה, לז"א, לקשרם כאחד. ומשום זה אומר הכתוב, עולה הוא אשה, שורה על קשר דכר ונוקבא זה בזה.

בהנוקבא הוא נקרב, כדי לחבר ז"א ונוקביה זה בזה, כי על ידי הקרבן, עולה הנוקבא לז"א להתחבר ביחד. ואע"פ שדרשינן (זבחים מו:) אשה לשם אישים ולא לגבבא, מ"מ אפשר גם ללמוד ממנו שרומז על הנוקבא.

מאמר וירח ה' את ריח הניחח. רלג) וירח ה' את ריח הניחח וכתבי אשה ריח ניחח וכו': כתוב וירח ה' וגו' וכתבי אשה ריח ניחח, המלה, אשה, כך שמעתי מירושה. אשר עשן ואש מחוברים כאחד, שהרי אין עשן בלי אש, כמו שכתוב, והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש.

רלב) נח איצטריך וכו': נח היה צריך להקריב עולה, משום שהקב"ה התקין אותו במקום זכר, שיתחבר ויכנס בהתיבה שה"ס נוקבא. (כנ"ל דף ב' אות' ה) ועל כן הקריב עולה. ובזה תירץ למה הקריב דוקא עולה ולא קרבן אחר, כיון שבאמת לא חטא, אלא משום שחשב שתמה לו כל זכות, כנ"ל באות רכ"ה, ע"ש.

רלד) תיח אש נפיק וכו': בוא וראה, אש יוצא מבפנים, והוא דק, ונאחו בדבר אחר מבחוץ שאינו דק כל כך, ונאחזים זה בזה, ואז עולה העשן, מהו הטעם, הוא משום

עולה הוא אשה וכו': עולה הוא אשה, שבוהכחוב, אשה"ה הוא נוטריקון אש ה', יורה, שהשמאל דז"א המכונה אש, נתחבר בהנוקבא הנק' ה', כי הנוקבא באה מצד שמאל הנקרא אש, שנתדבקו הנוקבא והאש זה (דפו"י דף ע"א)

ה דאתאחיד אשא, במלה ב דרגיש. י וסימנך, * חוטמא י דנפיק ביה תננא, מגו אשא.

רלה) ה וע"ד כתיב, ב ישימו קטורה ה) באפך. ו בגין ז דאהדר אשא לאתריה, (ג) וחוטמא ח אתכניש, בההוא ריחא לגו לגו, עד דאתאחיד כלא, ותב לאתריה, ואתקריב כלא לגו מחשבה, ואתעביד רעותא פ חדא. וכדין ריח ניחח (ז) דנח רוגזא ואתעביד נייחא.

דרך אמת

מסורת הוזהר

ה) ולא קטורס כי הסי"ו כה אשו של הקכ"ה ולו כנך ה' חילן, (ג) וכחוסס מניש הכית, (ג) פירוט ניחח מרי יימי משמע ועיין הלזינו כ"ל ח'.
א) חוטמא דנפיק ביה תננא : ח"ג קלו : קלה. רכד. רצדו : ב) ישימו קטורה באפך : (דברים ל"ג) ח"ג רכד.

חלופי גרסאות א) נ"א דאתאחיד. ב) נ"א רגיש. ג) נ"א וסימן, ונ"א וסימניך. ד) נ"א דנפקא, ונ"א דנפק. ה) נ"א וע"כ. ו) נ"א לגו. ז) נ"א דאהדר. ח) נ"א אתרגיש. ט) נ"א אחרא (אח"ל).

מאמר

הסולם

וירח ה' את ריח הניחח

משום, שהאש נאחו בדבר המתפעל ממנו, והסימן לך, חוטם, שיוצא בו העשן מתוך האש. פירוש. דינים, מכונים אש, בסו"ה כי באש ה' נשפט וגו' (ישעיה ס"ו) ושורש הדינים הוא מיציאת הבינה לבר מראש דא"א, ששם אור החכמה, ונתמעטה מחכמה ונשארה באור החסדים בלי חכמה, ויש בהתמעטות הזאת ג' בחינות, שה"ס נ' אשיות. א) אשא דכ"א, ותוא בג"ר דבינה, שה"ס או"א עלאין. והוא מטעם שהתמעטות הזו, מאור החכמה, שבראש דא"א, אינו נוגע להם כלום, כי אין דרכם לקבל חכמה אלא חסדים בלבד, בסו"ה כי חפץ חסד הוא, ואפילו בעת היותם בראש א"א, אינם מקבלים חכמה, לפיכך הם תמיד בבחינת ג"ר, והם תמיד באור חסדים, וההתמעטות מחכמה נבחן בהם לאשא דכ"א, כי נשארו בבחינת ג"ר גם אחר שנתמעטו מחכמה. ב) הוא אשא סחם, והוא בו"ח דבינה, שה"ס ישסו"ח. והוא מטעם, שהם שרשי הזו"ן, וצריכים להארת חכמה כדי להשפיע לזו"ן, ולפיכך כל עוד שאין בהם חכמה, הם נבחנים לו"ק בלי ראש, וע"כ אינם נבחנים לאשא דכ"א, להיותם מחוסרי ראש, אלא שנבחנים לאשא סחם. כלומר, שהם בלי טהרה, עד ששיגו הארת החכמה. אמנם אשא סחם שבהם, נבחן לאש דקה, והוא מטעם, שאינם רגישים להארת החכמה, שהרי אינם צריכים הארת חכמה בשביל עצמם, אלא בשביל זו"ן, אבל לעצמם אינם מקבלים אלא חסדים, להיותם בחינת בינה גם הם. ונמצא שהאש אינו יכול להאחו בהם כלום. וע"כ נבחן בהם האש לאש דקה בלי אחיזה. ג) אשא ותננא, והם בזו"ן. והוא מטעם, שז"א רגיש הוא כלפי האש ההוא, שהיא ההתמעטות מחכמה, כי ז"א צריך להארת

כיון אמרו אש נפיק מלגיו, היינו מישסו"ח, ואירו דק, כי אינו יכול לאחו בישסו"ח, כי אינם רגישים כלל להארת החכמה כנ"ל, ואחיד במלה אחרא לבר, היינו בז"א, דלאו אירו דק הכי, כי הוא רגיש להארת החכמה, ואתאחין דא כרא, וכדין תננא סלקא, היינו הדינים שבמלכות דז"א, הנקראים תננא, שהם מתגלים מתוך אחיות האש בז"א. וסימנך, חוטמא, דנפיק ביה תננא מנו אשא, חוטם ה"ס ז"א, כי און חוטם פה, ה"ס בינה ז"א ונוקבא, וכשהאש מגיע לחוטם, שהוא רגיש, יוצא בו העשן מתוך האש, כמבואר, ונעשו בו דינים כפולים אש מבינה ועשן ממלכות, וז"ס ב' נוקבי דפרדשקי המובא באדרא רבא (ח"ג ק"ל :) שמנכב ימין, נמשך המתקה לאש הבינה, ומנכב שמאל נמשך המתקה לעשן הכלכות. ועי' בשיעור י"ג דף אלף צ'.

רלה) וע"ד כתיב ישימו וכו': וע"כ כתוב ישימו קטורה באפך, דהיינו, על ידי הקטרת ממתיקים הדינים, שהם אש ועשן היוצאים מהחוטם, משום שמחזיר האש מן החוטם אל מקומו, ליססו"ח שממם יצא כנ"ל. והחוטם נאסף באותו הריח של הקטורת, ובא לפנימי פנימיות

(דפו"י דף ע' ע"א)

רלז) דהא תננא אתכניש, ועייל וקמיט באשא, ואשא אחיד בתננא, ועיילי תרווייהו לגו לגו, עד דנח ה' רוגזא. וכד ב' אתאחיד כלא דא בדא, ונח ג' רוגזא, כדין הוא נייחא. וקשירו חד, ואתקרי נייחא. ד נייחא פ' דרוחא. חדוותא דכלא כחדא. נהירו ו' דבוצינין. נהירו דאנפין. ז' ובג"כ כתיב, * וירח ה' את ריח ה' הניחח. ט' כמאן דארח וכניש כלא, לגו אתריה.

רלז) אתא ר' ייסא ונשקיה. אמר, ומה כל הדין י' טבא, אית תחות ידך ולא ידענא, י"ב ביה. אמר, אהדרנא מן י"ב אורחא, י"ב ונתחבר בהדך. אזלו, אמר, רבי חזקיה, י"ב ארחא דא, בהדי שכינתא, נהך, טו דהא טו מתקנא קמן. אחיד בידא דההוא ינוקא, ואזלו. אמרו ליה, אימא י"ב לן קרא חד, מאינון דאמר לך אבוך.

רלח) פתח י"ב ההוא ינוקא ואמר, ב' ישקני מנשיקות פיהו דא הוא

מסורת הוזהר

(א) וירח ה' את ריח הניחח: לעיל דף ס"א ציון ג' וש"נ. (ב) ישקני מנשיקות פיהו: לעיל בראשית א' דף ס"ה ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות ה' נ"א רגזא, ונ"א רגזיה. ב' נ"א מוסיף אתאחיד אחיד. ג' נ"א רוגזו ד' נ"א ל"ג נייחא. ט' נ"א דכלא ו' נ"א דבוצינין. ז' נ"א וכדין. ח' נ"א הניחח וגר. ט' נ"א כמת. י' נ"א טובא. י"ב נ"א ל"ג ביה. י"ג נ"א ארחא. י"ד נ"א ואחבר. י"ז נ"א אורחא. טו נ"א דקא. ונ"א מוסיף דהא היא. טז נ"א מתקנא. יז נ"א לון. יח נ"א ל"ג ההוא ינוקא.

מאמר	הסולם	וירח ה' את ריח הניחח
<p>עד שכולם מתיחדים זה בזה, וכל אחד חוזר למקומו, ומתקרבים כולם לתוך המחשבה, שהוא א"א. ואח"כ נעשו כולם רצון אחד, ואז הוא ריח ניחח, שנח הכעס, ונעשה נחת רוח. פירוש. ב' פעולות נעשו כאן. על ידי אתערותא דלתתא של הקרבת הקטרת. (א) שנתיהדו כל המדרגות זה בזה, דהיינו שכל אחת מהן חזרה והעלה את אתוון אל"ה שלה שגפלו להתחוננה, עד דאתאחיד כלא ותב לאתריה. ואתוון אל"ה דבינה עם הזו"ן הרבוקים בהם עלו לבינה, ואתוון אלה דא"א עם הבינה. הדבוקה בהם עלו וחזרו לראש א"א, ששם מאיר בהם החכמה בלי חסדים. וז"ש ואתקריב כלא לנו מחשבה. ובה נתבטל אש הדינים מהחוסם ומיסוסות, שהרי הבינה חזרה לראש א"א כמקודם לכן. ועמה כל שאר המדרגות. וע"כ נח רוגזא. (ב) שנעשו כולם לרצון אחד. כי החכמה אינה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ נעשה אח"כ הוויג על המסך דז"א, שה"ס החוטם, ויוצא קומת חסדים, ומתלבשת החכמה בחסדים, ואז ואתעביד רעותא חדא, כי בזה נקשרו כל ג' הקוין זה בזה כנודע, (כנ"ל דף ע"ז ד"ה כתיב) ובה אתעביד נייחא. שנעשה נחת רוח. כי עתה מאיר הכל בשלימות. כי החסדים נשלמו בהארת החכמה והחכמה בהתלבשות החסדים.</p>		

ה תאובתא עלאה, ז דיפוק רעותא ז מפומא. ז ולא ב) נפיק מחוטמא, כד אשא נפקא, דהא כד אתחבר פומא לנשקא נפיק אשא, ברעותא, בנהירו, דאנפין, בחדוה דכלא, באתדבקותא דנייחא.

רלט) ובג"כ כי טובים דודיך מיין. מההוא ס יין, ו דמחדי ונהיר אנפין, ז וחייכין עיינין, ועביד רעותא. ח ולא מיין ס דמשכר, ועביד רוגזא, ואחשיך אנפין י ולהטאן עיינין, יין דרוגזא.

רמ) ועל דא בגין דחמר יא דא טב, נהיר אנפין, יי וחדי עיינין, ועביד תיאובתא דרחימו, יי מקריבין ליה כל יומא, על גבי מדבחא. * יי שעורא דמאן דשתי ליה, חדי טו ליה, ועביד ליה נייחא דכתיב * ונסכו טו רביעית ההין. ובג"כ, כי טובים דודיך מיין. מההוא יין, דאתער רחימותא ותיאובתא.

רמא) וכלא, כמה דלתתא, אתער רחימותא יי דלעילא. יי ב תרין שרגין יי כד אתדעך נהורא דלעילא, בתננא דסליק, מההוא דלתתא, אתדליק ההוא

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) עיין פטרדם רמוניס שער ח' סי' כ"א דף ס"ז א'. א) ונסכו יין רביעית ההין: (ויקרא כ"ג) ח"ג קסב: רמז: ב) תרין שרגין: ח"א נא. ח"ג לה:

חלופי ברסאות ה נ"א תיאובתא. ז נ"א דנפקא. ז נ"א מוסיף מפומא לנשקא. ד נ"א לא (ד"א). ה נ"א מוסיף יין. יין. ו נ"א דחדי. ז נ"א וחייכין. ח נ"א ולא. ט נ"א דשכיר. י נ"א ולהטא. יא נ"א ל"ג טב, ונ"א טב דא. ונ"א טב דין, יב נ"א ונהיר. יג נ"א קריבין, יד נ"א שיעורא. טו נ"א ל"ג ליה. טו נ"א מוסיף ונסכו יין. יז נ"א לעילא. יח נ"א ל"ג תרין. יט נ"א ל"ג כד אתדעך, וניא דכבה. וניא כח [בחורא] אתדעך.

מאמר

הכולם

וירח ה' את ריח הניחח

אנפין וחייכין עיינין וכו', אמנם אם ממשכים הארת החכמה ממעלה למטה, אז נפרדו הימין ושמאל זה מזה, והחכמה נמשכת בלי חסדים, שאז אינה יכולה להאיר וכל הדינין נמשכים ממנה. ונק' משום זה יין המשכר, כי כל זה מגיע להם, מפני שממשכים הארת החכמה יותר מהשיעור הנרצה, דהיינו שממשיכה ממעלה למטה.

רמ) וע"ד בנין דחמר וכו': וע"כ, משום שיין זה הוא טוב, והפנים מאירים והעינים שמחות ופועל תשוקת האהבה, מקריבים אותו כל יום על המזבח. בשעור כזה, שמי ששותה אותו משמחו ופועל בו נחת רוח, כמו שכתוב, ונסכו יין רביעית ההין, דהיינו שנוהר להמשיכו בכחינת מטה למעלה, כנ"ל המכונה רביעית ההין, ומשום זה נאמר, כי טובים דודיך מיין, מאוחו היין המעורר אהבה ותשוקה.

רמא) וכלא כמה דלתתא וכו'. והכל כמו שהוא למטה כן נתעורר האהבה למעלה. שני גרות, כאשר נככה אור הנר שלמעלה, בהעשן העולה מהנר של מטה, נדלק הנר שלמעלה. פירושו, בינה זמלכות הן שני גרות עליון ותחתון, ובעת חזרת הבינה לראש א"א, שיש לה שם

האש, כי כאשר הפה נתחבר, למי שהוא, לנשק, יוצאת האש: ברצון, בהארת הפנים, בחדות כל, בדביקות של נחת רוח. והוא כמ"ש לעיל (דף ס"ב ד"ה הנני, ודף ס"ה ד"ה כיון) אשר האור היוצא דרך הפה הוא בחינת אוריא דכיא ואור חסדים, והוא בחינת האור מאו"א עלאין שה"ס אשא דכיא כנ"ל. והוא כל בחינת הג"ר שבהעולמות עש"ה, וכיון שהוא אור החסדים מאו"א ע"כ אין שום אחיזה בו לקליפות. וע"כ נפיק אשא ברעותא בנהירו דאנפין וכו', להיותו בחינת אשא דכיא כנ"ל.

רלט) ובג"כ כי טובים וכו': ומשום זה אומר הכתוב, כי טובים דודיך מיין, דהיינו מיין ההוא המשמח, והפנים מאירים והעינים צוחקות ועושה חיבה ורעות, ולא מיין המשכר שעושה רוגז וכעס, ומחשיך הפנים, והעינים לוחטות מיין הרוגז.

פירושו. הארת השמאל מכונה יין, שה"ס הארת חכמה מסוד נקודת השורק כנודע. וכל תיקונו הוא ע"י קו אמצעי המיחד ימין ושמאל זה בזה, ומקיים הארת שניהם באופן שהשמאל יאיר ממטה למעלה והימין גם ממעלה למטה כנ"ל (דף ל"ז ד"ה כמה ע"ש) וע"י תיקון זה נבחן הארת החכמה בסוד יין המשמח ונהיר

(דפו"י דף ע' ע"א * ע"ב)

דלעילא. א"ר חזקיה, הכי הוא ודאי, דעלמא עלאה, תליא בתתאה, ^ב ותתאה בעלאה ^ג ומומנא : דאתחריב בי מקדשא, ברכאן לא אשתכחו לעילא ותתא. לאחזאה דדא בדא תליא.

רמב) ^ד ואמר רבי ^ה יוסי, ברכאן לא אשתכחו, ולוויטין אשתכחו, דהא יניקו דכלא, בההוא סטרא ^ו נפקי. מאי טעמא, בגין דישראל לא ^ז שריין בארעא, ולא פלחי פולחנא דאצטריך, ^ח לאדלקא ^ט בוצינין, ולאשתכחא ברכאן, ובגין כך לא משתכחי לעילא ותתא, ^י ועלמא לא יתיב בקיומיה כדקא יאות.

רמג) 'וא"ר חזקיה, * לא אוסיף לקלדל עוד את האדמה בעבור האדם. ^{יא} מאי הוא, ^{יב} א"ר ייסא ^{יג} הכי שמענא מרבי שמעון, דאמר כל זמנא דאשא דלעילא, אוסיף לתקפא, תננא דאיהו דינא ^{יד} דלתתא, אתקיף רוגזא, ושצי כלא. בגין דכד נפיק אשא, לית ^{יז} ליה ^{יח} פסק, עד דישתלים דינא. וכד דינא דלתתא, לא אוסיף לאתתקפא בדינא דלעילא, עביד דינא ופסיק, ולא

דרך אמת

מסורת הזהר

^א לא אוסיף לקלל: (בראשית ה') ח"א נח: עא. ^ב להליק נרות. ^ג פלדס עטר ח' סי"ב.

ח"ג קטו. רטו. ז"ח נח כ"ב טב ש"ג.

חלופי גרסאות ^א ג"א ותתאה [וחחא] תליא. ^ב ג"א ומן יומא. ^ג ג"א דאחרב. וגי'א דאתחריב. ^ד ג"א אמר. ^ה ג"א ייסא. ^ו ג"א נפקא, וגי'א ונפקי ומוסיף לעלמא וברכאן לא נפקי [נפקין]. ^ז ג"א שראן. ^ח ג"א בוצינין. ^ט ג"א עלמא, וגי'א ועלמין לא יתיב בקיומיהו. ^י ג"א אמר. יא ג"א מה. יב ג"א הא. וגי'א ליה הכי. יג ג"א דלתא. יד ג"א ליג ליה. טו ג"א מוסיף ססק קמיה.

מאמר

הסולם

וירח ה' את ריח הניחח

הנוקבא שהיא בלי אור, כי אין לה ממי לקבל ונמצא שאין אור נמצא לא בבינה לא במלכות. רמב) ואמר רבי יוסי וכו': ואר"י, ברכות אינם נמצאים, וקללות נמצאים, כי יניקת כל מאותו הבחינה יוצאת, דהיינו מהדלקת גר העליון בהעשן של גר התחתון, כמו שמפרש והולך, מהו הטעם, משום שישראל אינם שרוים בארץ, ואינם עובדים עבודה הנצרכת. להדליק הנרות דהיינו להדליק העליון בתחתון, ולהמשיך הברכות בהעולמות, ומשום זה, הברכות אינם נמצאות למעלה ולמטה, והעולם אינו נמצא בקיומו כראוי.

רמג) וא"ר חזקיה וכו': ואר"י לא אוסיף לקלל וגו' מה הוא פירושו, וכי נוהג בו יח' חרטה ח"ו. א"ר ייסא כך שמעתי מר' שמעון שאמר, כל זמן שהאש של מעלה, של בינה, מוסיפה להתגבר, נמצא העשן, שהוא הדין שלמטה, של הנוקבא, מגביר הכעס ומכלה את כל. משום כי כאשר האש מבינה, יוצאת, אין לה הפסק עד שתשלים הדין של הנוקבא, שהוא העשן, וכשהדין של מטה, העשן, אינו מוסיף להתגבר מכה הדין של מעלה, מכה האש, הוא

עושה

חכמה בלי חסדים, היא נכבית לגמרי, כי אפילו אור החכמה שישנו שם אינה יכולה לקבל, כי אין החכמה מקובלת בלי לבוש החסדים כנודע. אלא ע"י הזוג שנעשה אח"כ על המסך דזו"ן המוציא קומת אור החסדים, נעשה הכרעה בין ימין ושמאל והחכמה מתלבשת בחסדים, ואז נדלקה הבינה ומאירה. והנה מסך זה היא של הנוק' דז"א, ונמצא שהבינה, שהיא גר העליון, שנכבה מפאת חזרתה לראש א"א, חוזרת ונדלקת ע"י גר התחתון שהיא הנוקבא דז"א. א"ר חזקיה הכי הוא ודאי וכו'. אר"ח ברור שכן הוא, אשר עולם העליון,

שהוא בינה, תלוי בהתחתון. שהיא הנוקבא, דהיינו כנ"ל, שהבינה שנכבית, חוזרת ונדלקת ע"י הנוקבא. ועולם התחתון שהיא הנוקבא, תלוי בעולם העליון שהוא בינה, כי כל שיעור הארה שהנוקבא גרמה להאיר בהבינה, זוכה בו גם הנוקבא. ומשעה שנחרב בית המקדש, ברכות אינן נמצאות למעלה בבינה, ולמטה בהנוקבא, שזה מראה שהם תלויים זה בזה. פירושו, בית המקדש ה"ס הנוקבא, וכיון שנחרבה, ואינה מעלית המסך שלה להבינה, ליחד הימין ושמאל שבה, נמצאת גם הבינה בלי אור, כי אינה נדלקת ממנה, ומכל שכן

(דפו"י דף ע' ע"ב)

ח' ישתלם דינא לשיצאה. ובגין כך כתיב לא אוסיף. למהיב תוספת, ל' לאתחקא
 נ' דינא דלתחא.

רמד) אמר ההוא ינוקא, שמענא, בגין דכתיב, * ארורה האדמה
 בעבורך. דהא בההיא שעתא ל' דאתלטיא ארעא, בחובא דאדם. אתיהיב רשו,
 לשלטאה עלה, ההוא ס' חויא בישא, דאיהו מחבלא דעלמא, ושצי בני עלמא.
 ' מההוא יומא דקריב נח קרבנא, ' וארח ליה ס' קב"ה, ס' אתיהיב רשו לארעא,
 לנפקא מתחות ההוא נחש, ונפקא ' ממסאבא. ועל דא י' מקריבין ישראל
 קרבנא לקב"ה, בגין לאנהרא י' אפי ארעא. י' א"ר חזקיה, יאות הוא, י' והאי
 הוה תלי, עד דקיימו ישראל, על טורא דסיני.

מטורת הזהר

א) ארורה האדמה בעבורך: (בראשית ג') ח"א מו: קמנ: ת"ז בהקדמה יא. חק' ל"ה ע"ז: חק'
 ס"ט קיא: ז"ח נח כ"ב טב שמא.

חלופי גרסאות ח' נ"א ישתלים. נ' נ"א לאתקפא (ר"א). נ' נ"א לדינא, ל' נ"א דאתלטיא. ונ"א דאתלטי' ס' נ"א
 חוייא. ו' נ"א ומההוא. ז' נ"א ואחר. ח' נ"א לקביה ט' נ"א אתיהיב. י' נ"א ממסאבו. י"א נ"א
 מקריבין. י"ב נ"א אנסי. י"ג בדפו"י כתב מה שחסר כאן עיין בסוף הספר סימן י"ג (וכן כתבו הרמיק ואה"פ) י"ד נ"א
 ורא ונ"א והיא.

וירח ה' את ריח הניחח

הסולם

מאמר

שנגלה הרע שהיה מעורב בהטוב. עד שהיה
 אפשר להפרידו מהטוב כנ"ל. וז"ש, ובגין כך
 כתיב לאחר המבול, לא אוסיף למידיב תוספת
 לאתחקא דינא דלתחא, כי עתה שכבר
 נשלם גילוי הרע, כבר אין לי צורך עוד להוסיף
 אש כדי לגלות הדין, כי כבר נגלה הרע כל
 צרכו. ואולי תאמר שהקב"ה יעשה זאת כדי
 ליטול נקמה בהרשעים, לכן מסיים הכתוב כי
 יצר לב האדם רע מנעוריו, ואין לכעוס עליו,
 וכל העונשים של הקב"ה הם רק תיקונים
 בלבד. וכיון שהתיקון הנצרך למבול כבר נגמר
 לכן אמר לא אוסיף וכו'. וכל זה מתבאר לפנינו
 להלן בדברי הינוקא. כמ"ש להלן בדיבור
 הסמוך.

רמד) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו
 התינוק, שמעתי, משום שכתוב
 ארורה האדמה בעבורך, כי באותה שעה
 שנתקללה האדמה בחטאו של אדם הראשון,
 ניתן רשות לאותו נחש הרע. לשלוט עליה,
 שהוא המחבל של העולם, שבו נגלה הרע לאט
 לאט עד שהביא את המבול, (כנ"ל בדיבור הסמוך)
 וכילה את כל בני העולם, דהיינו בהמבול שאו נגלה
 הרע כל צרכו, והיה אפשר להפרידו. מיום ההוא שנח
 הקריב הקרבן, ותריח אותו הקב"ה, שבו הפריד
 הרע מהטוב, (כנ"ל בדיבור הסמוך) ניתן רשות
 מהארץ לצאת מתחת שליטת הנחש, ולצאת
 מהטומאה, כי נסרד הרע ממנה. ועל כן מקריבים
 ישראל קרבנות להקב"ה, כדי להאיר פני הארץ
 שהיא המלכות כלומר, נח עוד לא גמר תיקון הזה, וע"כ

צריכים

עושה הדין ומפסיק אותו, ואינו גומר הדין עד
 להשחית, ועל כן כתוב, לא אוסיף שפירושו, לא
 אוסיף ליתן תוספת אש להגביר הדין של מטה.
 שהוא העשן.

ביאור הדברים. כי נודע, שע"י החטא:
 של עץ הדעת נסלו העולמות, והטוב והרע
 נתערבו זה בזה, ולא היה ניכר הטוב מסני
 הרע, ולפיכך תיקן ה' הוא, לגלות הרע,
 ואח"כ להפרידו מהטוב. וז"ס הקללה שקילל
 הש"י את האדמה מסבת החטא של עצה"ד,
 אשר קללה זו רבצה על הארמה וגילתה הרע
 לאט לאט עד שהביאה המבול על הארץ, ואז
 נגמר גילוי הרע, וע"כ אחר המבול, שכבר
 נגלה הרע כל צרכו, הביא נח קרבן, שעל ידי
 זה הפריד הרע מהטוב, כמ"ש בהזהר לפנינו.

וכבר ידעת, שהדינין של המלכות, שהיס
 האדמה, נקראים עשן, ונתבאר לעיל באות
 רל"ד אש נפיק מניו דהיינו מבינה ואחיד
 במלה אחרא לבר, דהיינו בנז"ן וכדין תננא
 סלקא, שעל ידי התפשטות האש מבינה אל
 זי"ן מתגלים הדינים של הנוקבא הנקראים עשן
 עש"ה בהסולם. ובוה מבאר רבי שמעון ענין
 הקללה שקילל ה' את האדמה בעבור האדם.
 כל זמנא דאשא דלעילא אוסיף לחקפא
 תננא וכו' דכר נפיק אשא לית ליה פסק עד
 דישתלים דינא שכדי לתקן את החטא
 דעצה"ד, הוסיף הקב"ה המשכת האש של הבינה,
 וגילה העשן שבהאדמה, שהיא המלכות, לאט
 לאט, עד שנשלם הדין, בביאת המבול. דהיינו
 (דפו"י דף ע' ע"ב)

רמה) אמר ר' ייסא, קב"ה א' אזעיר לה לסיהרא, ושלטא ההוא נחש
 אבל בגין חובא דאדם, ב' אתלטייא, בגין למילט עלמא. ג' בההוא יומא, נפקת
 ארעא ד' מההיא קלדה, וקיימא סיהרא ו' בההיא גריעותא, בר בשעתא
 דקורבנא ו' אשתכחו בעלמא, וישראל יתבין על ארעהון. אמר ר' ייסא
 ליההוא ינוקא, מה שמך, א"ל אבא. ח' א"ל אבא תהא בכלא, בחכמה ובשנין.
 קרא עליה * ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

רמו) א"ר חזקיה, זמין קב"ה לאעברא רוח מסאבא מן עלמא, כמה
 ס' דכתיב ב' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. וכתב ג' בלע המות לנצח ומחה
 ה' אלקים דמעה מעל כל י' פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר.
 רמוז) זמין קב"ה לאנהרא לסיהרא, ולאפקא לה מחשוכא, בגין ההוא
 חויא י"א בישא. כמה דכתיב ד' והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה
 י"ב שבעתים כאור שבעת הימים. מאי אור, ההוא אור, דגניז ליה קב"ה,
 בעובדא י"ב דבראשית.

רמח) ה' ו' ב' ר' אלקים את נח ואת י"ב בניו יאמר להם פרו ורבו וגו'.

מסורת הזהר

א) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך: (משלי כ"ג) ח"א מה: ח"ב פד. קסד. רנ. רסב. ח"ג נה.
 סא: סז: קיט. קנו. רמ: תק"ח קסז טד שמב. ב) ואת רוח הטומאה אעביר: (זכריה י"ג) ח"א נד.
 נה: עג: קיד. ככד. קכו. קלא. קסג: ח"ב רלו. רספ. ח"ג נד. קכד: רעז: ת"ן ס"ט קז: ג) בלע
 המות לנצח: לעיל בראשית א' דף רמ"א ציון ב' וס"ג. ד) והיה אור הלבנה כאור החמה:
 לעיל בראשית דף שמ"ב ציון א' וס"ג. ה) ויברך אלקים את נח: (בראשית ט') ח"א עא.
 חלופי גרסאות א' גיא אוער. ב' גיא אהלייא. ג' גיא אההוא. ד' גיא אההוא. ס' גיא וקיימת. ו' גיא בגרעונא.
 ז' גיא אשתכח. ח' גיא אמר. ט' גיא מוסיף דאתמר דכתיב. י' גיא פנים וגו'. יא' גיא ליג בישא.
 יב' גיא שבעתים וגו'. יג' גיא מוסיף דבראשית דכתיב אור זרוע לצדיק וגו' (אה"ל). יד' גיא בניו וגו'.

הסולם

מאמר

צריכים עוד ישראל להקריב סרבנות. א"ר חזקיה, יפה הוא. ומיקון זה היה תלוי עד שעמדו
 ישראל על הר סיני. ואז נפרד הרע לגמרי
 מן האדמה. כי פסקה הזוהמא ונעשו חירות
 ממלאך המות כנודע.

רמה) א"ר ייסא קב"ה וכו': אר"י הקב"ה.
 מיעט את הלבנה, שהיא הנוקבא
 עוד מסרם שחטא האדם, ושלט הנחש. אבל משום
 חטאו של האדם היא נתקללה גם כן, כדי לקלל
 העולם המקבלים ממנה. ביום ההוא, שנה הקריב
 קרבן, יצאה הארץ, שהיא הנוקבא, רק מאותה
 הקללה. אבל עוד עומדת הלבנה במיעוטה. חוץ
 משעה שנמצא קרבן בעולם וישראל יושבים
 על אדמתם, אז נתקן מיעוט הלבנה. דהיינו
 בימי שלמה, כנודע. והוא חולט על הינוקא,
 שאמר (באות רמ"ד), שע"י הקרבן של נח
 ניתן רשות להארץ לצאת משליטת הנחש.
 והוא אומר, שרק הקללה נתבטלה, ושליטת
 הנחש נשארה, שמשום זה צריכים לקרבנות
 ישראל בבית המקדש.

(דטו"י דף ע' ע"ב)

מאמר ויברך אלקים את נח
 רמח) ויברך וכו': ר' אבא פתח ואמר, ברכת
 ה' היא תעשיר וגו', ברכת ה'
 היא

ר' אבא פתח ה' ואמר * ברכת ה' היא תעשירי ולא יוסיף עצב עמה. ברכת ה' דא שכינתא, דאיהי אתפקדא על ברכאן דעלמא, ² ומנה נפקי ברכאן לכלא. רמט) תא חזי מה כתיב, בקדמיתא, ³ ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו'. כמה דאתמר, דמאריה דביתא, יהב ליה רשו למיעאל. לנתר אתתא ⁴ אמרה ליה לנפקא. בקדמיתא עאל ברשותא דבעלה, לסוף נפק ⁵ ברשו דאתתא. מכאן אולפינא, ⁶ מאריה * דביתא ויעיל, ואתתא ⁷ תפיק, הה"ד ⁸ ויאמר אלקים אל נח לאמר צא מן התיבה. דרשו הוה ⁹ בידהא, לאפקא ליה לאושפיזא, ולא ¹⁰ לאעלא ליה.

מסורת זוהר

א) ברכת ה' היא תעשירי: (משלי יוד) ח"א עא. רלג: ת"ז בהקדמה יג: תק' גיה פט. תק"ח קטו טב ש"ז: ב) ויאמר—בא אתה וכל ביתך: לעיל דף ס' ציון ב' וש"ג. ג) ויאמר—צא מן התיבה: (בראשית ט') ח"ב קפח: ז"ח נח כ"ב טב שמג.

חלופי גרסאות ה' ג"א ר"ג ואמר. כ ג"א ומינה. ג ג"א אמר. ד ג"א ברשותא. ט ג"א מריה. ו ג"א עייל. ז ג"א מפיק. ח ג"א תפיק. ט ג"א בידא. פ ג"א לאעלה.

הסולם

ויברך אלקים את נח

המכוסים מחכמה, אין מהם שום יניקה לחיצונים. ומוחין הללו מכונים אכסניא, כי הם מיועדים בשביל עוברי דרכים. ולפיכך, אע"פ שנה צדיק תמים היה, מ"מ הוא מדמה איתו לאורה עובר דרך. והוא מטעם, שבעת המבול, שניתן רשות להמשחית, היה צריך גם הוא לשמירה מפניו, (כנ"ל דף ס"ד אות קע"ו) וע"כ היה אסור לו לקבל מוחין מבחינת ביה, אלא מבחינת אכסניא, המשומר מפני החיצונים, דהיינו כמו עוברי דרך. ומוחין הללו דאכסניא מיוחסים לז"א הנק' הוי"ה, מטעם שהם נמשכים מבחינת חג"ת שהוא ז"א. אבל מוחין מבחינת בית, מיוחסים רק להנוקבא הנקראת אלקים, משום שמוחין דחכמה אינם מגולים בשום מדרגה באצילות אלא בהנוקבא, (כנ"ל ב"ב דף ט"ז אות ל'). ומתיישב בזה הקושיא שהקשה, למה בביאתו אל התיבה נאמר השם הוי"ה, וביציאתו השם אלקים, כי התבה היא כמו בחינת אכסניא, וע"כ כשנאמר לו בא אתה וכל ביתך אל התיבה, שיהפך בחינת בית שלו שהוא א"ב ביושר לבחינת תיבה שהוא א"ב למפרע, (כנ"ל דף ס"ד ד"ה פירוש) שהם בחינת מוחין דאכסניא, המיוחסים לז"א הנק' הוי"ה, ע"כ נאמר הוי"ה, שז"ס שהבעל, ז"א, מכניס האורח אל האכסניא, כי ממנו נמשכים המוחין כנ"ל, אבל להוציאו מבחינת תיבה ולהחזירו רבית, דהיינו למוחין דג"ר, שהם רק ברשות הנוקבא כנ"ל, צריכה ע"כ הנוקבא הנקראת אלקים, להוציאו, דהיינו להשפיע לו המוחין דבית, וע"כ נאמר השם אלקים בעת ההוצאה, כמ"ש וידבר אלקים אל נח לאמור

צא

היא השכינה, שהיא נתפקדה על ברכות העולם וממנה יוצאות הברכות לכל.

רמט) תא חזי מה וכו': בוא וראה מה כתוב מתחילה, מקירם הכתוב ויברך וגו', כתוב, ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך, אל התיבה וגו'. בהכניסה לתיבה כתוב ויאמר הוי"ה, שהוא ז"א, ובהציאה נאמר ויאמר אלקים, שהיא הנוקבא דז"א, הוא כמו שאמרו, שבעל הבית שהוא ז"א, נתן לו לנח רשות להכנס, ואח"כ אומרת לו האשה לצאת שהיא נוקבא דז"א, הוא נכנס מתחילה ברשות הבעל, ז"א, ולבסוף הוא יצא ברשות האשה, שהיא, הנוקבא דז"א, מכאן למדנו שבעל הבית יכניס האורח לביתו, והאשה תוציא אותו, וז"ש ויאמר אלקים לנח צא מן התיבה, כי רשות היה בידה להוציא את האורח, ולא להכניסו.

ויש להבין הדברים משורשם, כי איזה דמיון יש כאן, לענין אורח ובעלי אכסניא, וצריך שתדע, שבשעה שהאדם הוא בכל השלימות נבחן ליושב בית, שמלת בית רומזת על הנוקבא דז"א המאירה במוחין דג"ר, בסו"ה כחכמה יבנה בית, ולפיכך אותם המקבלים ממנה נבחנים ליושבי בית, אמנם בעת שהאדם צריך לתקונים, כי אינו בשלמות, הרי הוא צריך לשמירה שלא יתאחזו בו החיצונים להחטיו, וע"כ הוא מוכרח לצאת מן הבית, כי אסור לו לקבל מוחין הגבוהים הללו, מפחד שלא יינקו ממנו החיצונים, ומחוייב לצאת לדרך ה', דהיינו לקבל התקונים הצריכים אליו, ומותר לו בעת הזה לקבל מוחין מבחינת זווג ז"א ולא, כי להיותם בחינת אור החסדים

(דפו"י דף ע' ע"ב * ע"א ע"א)

(רנ) ב כיון דנפק, יהב מתנן לה, בגין דאיהי ב בביתא, וביתא בידהא. ו אינון מתנן דיהב לה, בגין לאסגאה לה רחימותא בבעלה. מכאן אוליפנא ד אורח ארעא פ לאושפיזא. ועד לבתר דיהב לה מתנן, לאסגאה לה רחימותא בבעלה, ז ברכא ליה, דכתיב ויברך אלקים את ב נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. ובג"כ ט כתיב ברכת ה' היא תעשיר. ודאי כמה דאתמר. רנא) ולא יוסיף עצב עמה. רזא, דכתיב * בעצבון תאכלנה, עצבון: עציבו ורוגזא בלא נהירו דאנפין. כד י אתחשך סיהרא, וברכאן לא משתכחי. בעצבון: יא סטרא י דרוחא אחרא, דאמנע ברכאן מעלמא, ובג"כ ולא יוסיף עצב עמה. ודא הוא י רזא דכתיב ב לא אוסיף לקלל עוד את י האדמה.

(רנב) ג ו מ ו ר א כ מ וחתכם יהיה. מכאן ולהלאה, יהא לכוון דיוקנין

דרך אמת

מסורת הזוהר

(ה) (כתלפי נכסלות). וכליה לזלח הנוסחא ויקח (בראשית ג') ח"א קמב: (ג) לא אוסיף לקלל עוד: לעיל דף ס"ה ציון א' וש"נ. ג) ומוראכם וחתכם: (בראשית ט')

ח"א יג: קצא. ח"ב מא: נה. קכ: ח"ג לג: קכג: ז"ח בראשית ה' טא שם. חלופי גרסאות (ה) ב ג"א כיון דנפק יהב מתנן ובבובין בידא דבעלה למהיב לאתחיה ולמחדי בה ולאסגאה לה רחימותא [רחימן הרמיק] [רחימו אה"ר] בבעלה הה"ד ויקח מכל [הבהמה הטהורה ומכל עוף השחור] וגו' ויעל עולות במזבח אלין מתנן דיהב בידא דבעלה בגין לאסגאה לה רחימותא בעלמא ומכאן אוליפנא [אוליפנא] אורח ארעא לאושפיזא דיהב [למיהב] מתנן בידא דבעלה לאתחיה ולא בירחא ועד ויעל עלת במזבח קורבנא [קרבנא] לדכורא לאסגאה [ולאסגאה] רחמותא [רחימו] בבעלה [ובג"כ כיון דיהב לה מתנן (אה"ר)] ברכא ליה. וגי'א כיון דנפק יהב מתנן ליה בגין דאיהי בביתא וביתא בירחא. ואינון מתנן דיהב ליה בגין לאסגאה ליה רחימותא באתחיה. מכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא למהיב בידא דבעלה מתנן לאתחיה ולא בירחא ובג"כ כיון דיהב ליה מתנן בריך ליה דכתיב ויברך. כ ג"א ביתא. ג ג"א ליג מן ואינון ער אורח, ד ג"א ארע. ט ג"א מוסיף לאושפיזא, לא למהיב בידא דבעלה כד נסיק מתנן לאתחיה אלא בירחא ובג"כ כיון דיהב לה מתנן. וגי'א לאושפיזא. למהיב בידא דבעלה כד נסיק מתנן לאתחיה [בגין] אתחיה (אה"ר)] ולא בירחא ובג"כ כיון דיהב ליה מזנן. ו ג"א מתנה, ז ג"א ברכה. ו ג"א ברכת. ח ג"א נח וגו'. ט ג"א ליג כתיב. י ג"א אחשכת. יא ג"א רוחא דסטרא אחרא (אה"ר). יב ג"א רוחא. יג ג"א ליג רזא. יד ג"א מוסיף האדמה. דכתיב ולא יוסיף עצב עמה.

מאמר

הסולם

ויברך אלקים את נח

צא מן התיבה, וכן הוא בהוצאת האורח מהאכסניא אל הבית. ואין להקשות הלא יש הרבה מדרגות בינתים, שאפשר לקבלם גם מז"א. והוא כי המדובר היא במי שכבר השיג המוחין דבית. כמו נח, אלא שיצא ממנו לאכסניא משום איזה טעם, כנ"ל, וע"כ ודאי באותו רגע שנתבטל הטעם ויוצא מהאכסניא תכף שב להבית, שזה תלוי ברשות הנוקבא בלבדה, כמבואר.

(רנ) כיון דנפק יהב וכיו: כיון שיצא מהתיבה נתן לה מתנות דהיינו שהקריב קרבן, משום שהיא בהבית והבית בידיה, כלומר המוחין דביה הם רק בידי הנוקבא בלבדה (כנ"ל בדיבור הסמוך) ואלו המתנות שנתן לה, הוא כדי לחבבה על בעלה. מכאן למדנו דרך ארץ לאורח. ליתן מתנות לבעלת האכסניא בשעת יציאתו. וע"כ לאחר שנתי לה מתנות כדי לחבבה על בעלה ברכה אותו. שנאמר. ויברך אלקים את נח. ומשום זה כתוב, (דמו"י דף ע"א ע"א)

ברכת ה' היא תעשיר, שהוא ודאי כמו שנתבאר אשר ברכת ה' דא שכינתא דאירי אתפקדא ער ברכאן דעלמא. לעיל באות רמ"ח.

רנא) ולא יוסיף עצב עמה וכיו: הוא סוד הכתוב בעצבון תאכלנה. עצבון פירושו עצבות וכעס בלי הארת פנים. והוא, כאשר נחשך הלבנה והברכות אינן נמצאות. בעצבון פירושו, הצד של רוח האחר דקליפות, שמונע הכרכות מהעולם, להיותו מחטיא את בני האדם. ועל זה כתוב, ולא יוסיף עצב עמה. וזה הוא הסוד שכתוב, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה. כי עצב פירושו אחיזת הסטרא אחרא המביא קללה לעולם, ונמצא כשלא יוסיף עצב עמה, לא יוסיף עוד לקלל, כי היינו הך.

מאמר ומוראכם וחתכם

רנב) ומוראכם וחתכם יהיה וגו': היינו שמכאן ולהלאה, יהיה לכם צורות בני אדם, שמהן

דבני נשא, דהא בקדמייתא לא הוו דיוקנין דבני נשא. ת"ח. בקדמייתא כתיב
 " בצלם אלקים עשה את האדם. וכתיב ב' בדמות אלקים עשה אותו. כיון
 י דחטו אשתנו דיוקנייהו, מההוא דיוקנא עלאה, ואתהפכו אינון למדחל
 מקמי חיוון ברא.

רנג) בקדמייתא, ג כל בריין דעלמא, זקפן עיינין, וחמאן דיוקנא,
 קדישא עלאה, ג וזעאן ודחלין ג מקמיה. כיון דחטו ה אתהפך ו דיוקניהו,
 מעינייהו, לדיוקנא אחרא. ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין, ז קמי שאר בריין.
 רנד) ת"ח, כל אינון בני נשא, דלא חטאן קמי ה מאריהון, ולא עברין
 על ה פקודי אורייתא. י זיו דיוקנא דלהון, לא אשתני, מחיזו דדיוקנא עלאה.
 וכל בריין דעלמא, זעין ודחלין יא קמיה. יב ובשעתא דבני נשא, עברין על
 פתגמי אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון, וכלהו יג זעין ודחלין, מקמי בריין
 אחרנין, בגין דאתחלף דיוקנא יד עלאה, ואתעבר מנייהו. וכדין שלטי בהו
 חיות טו ברא, דהא לא חמו בהו, ההוא דיוקנא טו עלאה כדקחזי.
 רנה) י ועל כך, יט השתא כיון דעלמא אתחדש כמלקדמין, בריך לון,
 יט ברכה דא, ושפיט לון על כלא, כד"א וכל דגי הים בידכם נתנו. ואפילו
 גוני ימא. ר' חייא אמר, בידכם נתנו. מקדמת דנא. דכד ברא קביה עלמא
 מסר כלא כ בידהון, דכתיב, ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

מסורת הזהר

א) בצלם אלקים עשה: (בראשית ט') ח"ב כ. צ. ח"ג מח. קנו: קנט: ב) בדמות אלקים עשה
 אותו: (בראשית ה') ח"ב ע: ג) כל בריין-זעין ודחלין מקמיה: ח"א קצא. ח"ב נה. ח"ג לג:
 קכג: ז"ח בראשית ה'. טא שם. יתרו ל"ח טג שמד.

חלופי גרסאות א ג"א ברא. ג ג"א דחבו. ג ג"א וזעין. ד ג"א קמיה. ה ג"א אתהפך. ו ג"א דיוקניהון.
 ז ג"א מקמיה. ח ג"א מריהון. ט ג"א פתגמי. י ג"א ליג זיו. יא ג"א מקמיה. וגיט
 מקמיהו. יב ג"א וכל אינון בני נשא דעברין (הרמיק ואה"ל). יג ג"א זעין. יד ג"א מוסיף דלהון עלאה. טו ג"א
 בר. טז ג"א ליג עלאה. יז ג"א וע"ד. יח ג"א ליג השתא. יט ג"א ברכתא, וגיט ברכא. כ ג"א בידיה. וגיט
 בידכון. וגיט בידכון. וגיט בידהון. כל ג"א הים וגו'.

ומוראכם וחתכם

ולא עברו על מצות התורה, זיו צורתם, אינו
 משתנה מהמראה של צורה העליונה דהיינו צלם
 האלקים, וכל בריות העולם זעים ומפחדים מפניו,
 ובשעה שבני אדם עוברים על דברי התורה
 מתחלפת צורתם, וכולם זעים ומפחדים מפני
 בריות אחרות. משום שנתחלפה צורה העליונה
 ונעברה מהם, ואז שולטים בהם חיות השדה,
 כי אינם רואים בהם אותה צורה העליונה כראוי.
 רנה) ועל כך השתא וכו': ועל כן עתה כשיצאו
 מן התיבה, כיון שהעולם נתחדש
 ככתחילה, בריך אותם ברכה זו, והמשיל אותם
 על כל הבריות, ואפילו על דגי הים. כש"א, וכל
 דגי הים בידכם נתנו. ר' חייא אמר, בידכם
 נתנו, מקודם לכן, כי כשברא הקב"ה את העולם
 מסר הכל בידיהם, שכתוב ורדו בדגת הים ובעוף

השמים

הסולם

שמען יראים חיות השדה, שהרי מקודם לכן, מעת
 החטא דעצה"ד, לא היו להם צורות בני אדם.
 בוא וראה, מתחילה כתוב, בצלם אלקים עשה
 את האדם, וכתוב בדמות אלקים עשה אותו.
 וע"כ יראו מהם חיות השדה, כיון שחטאו, גשחנו
 צורותיהם מאותה צורה העליונה, ונהפכו הם,
 לירא מפני חיות השדה.

רנג) בכדמייתא וכו': מתחילה כל בריות העולם
 נשאו עיניהם וראו צורה קדושה
 עליונה, שבבני האדם זעו ופחדו מפניה. כיון
 שחטאו, נהפך צורתם לעיניהם של החיות,
 לצורה אחרת, וע"כ נהפך, אשר בני האדם
 זעים ומפחדים מפני שאר הבריות.

רנד) ת"ח כר אינון וכו': בוא וראה כל אלו
 בני אדם שלא חטאו לפני רבונם,

(דטויי דף ע"א ע"א)

רנו) ב ויברך אלקים את נח, ר' ב חזקיה פתח, א לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. האי קרא אוקמוה, אבל קרא דא, ברוא דחכמתא אתמר. דהא תנינן, ב בעשרה זיני שבחא, שבח דוד לקב"ה, וחד מנייהו משכיל. והוא (ב) דרגא חד, מאינן עשרה. ודוד ב אתקין גרמיה, עד לא ישרי עלוי, האי דרגא.

רנז) אשרי נשוי פשע: ב דהא בשעתא דקב"ה, אתקיל חובי וזכוון דבני נשא, ד דהוא תיקלא, דבסטר חובין מסתלקין, ואינן אוחרנין, זכין, דאינן בתיקלא אחרא. מכריעין לתתא, ס דא הוא נשוי פשע. רנח) כסוי חטאה: ו בשעתא דדינא, ז שריא בעלמא. דיהא ח מפיא, דלא ישלוט עלוי מחבלא, כמה דהוה לנח, דכסי ליה קב"ה, מהוה חטאה,

דרך אמת

(ב) עיי' משפטים קפי ח' ולעיל ס"ו ב'.

(א) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע: (ההלים לב) ח"ג טו: קא. ז"ח יתרו לט טב שיג. (ב) בעשרה זיני שבחא: ח"א כג: ח"ג קא. ת"ז חק' י"ב כז. (ג) אתקין גרמיה—עד לא ישרי: (מזמור לדוד, לדוד מזמור) ח"א לט: טז. ח"ב קמ. קע.

חלופי גרסאות א גא ל"ג ויברך ומחיל ר' חזקיה. כ ג"א חייא. ג ג"א דהיא. ד ג"א כד החוה. ו ג"א החוה. ו ג"א בר ההוא (ד"א). ס ג"א ודא. ו ג"א דבשעתא. ז ג"א שרייא. ח ג"א מחפייא.

מאמר

הסולם

ומוראכם וחתכם

שהרי למדנו, בעשרה מיני שבח שיבח דוד להקב"ה, ואחד מהם הוא משכיל. אשר יודה על סוד החכמה. והוא מדרגה אחת מאלו עשרת המדרגות, דהיינו ניצוח. ניגון. משכיל. מכתב. מזמור. שיר. אשרי. תפילה. הודאה. והללויה. שבהם תיקן דוד ספר תהלים. ודוד תיקן את עצמו מטרם ששרה עליו המדרגה הזו. והיינו כמ"ש לעיל (דפו"י דף סז) בהפרש שבין לדוד מזמור או מזמור לדוד ע"ש.

רנז) אשרי נשוי פשע וכו': הכתוב אשרי נשוי פשע, פירושו, כי בשעה שהקב"ה שקל חובות וזכויות של בני אדם במאזנים, אשר הכף שבצד החובות עולה. והאחרות, שהם הזכויות שבכף האחרת מכריעות, ונמשכות למטה. זה הוא נשוי פשע, כי הכף עם הפשעים נשאת ועלתה למעלה. להיותו רבוב זכאי ומיעוטו חייב. סוד הדברים. כי קו ימין ה"ס כף זכויות. וקו שמאל, ה"ס כף חובות. כפני שרץ ממנו כל הדינים. וקו האמצעי מכריע בין כפות המאזנים הללו, שממשיך אור ימין ממעלה למטה. ואור השמאל ממטה למעלה. והכרעה זו נקראת נשוי פשע. שבתיותו מעלה הארת השמאל שלא תאיר ממעלה למטה, נמצא מבטל כל העונות והפשעים. כי אין אחיזה לדינים. בהארה שממטה למעלה.

רנח) כסוי חטאה וכו': הכתוב, כסוי חטאה, פירושו, שבשעה שהדין שורה בעולם יהיה מכוסה. שלא ישלוט עליו המחבל. כמו

שהיה

השמים וגו'. הרי שנתנו בידיהם עוד מיום שנברא אדם הראשון.

פנימיות הדברים. כי האדם הוא אחרון שבבריאה, ונודע שכל בריה היותר זך גברר תחילה. ונמצא שבחינת האדם היא העבה ביותר מכל בריות העולם. גם נודע, שכל מסך היותר עב הוא מקבל קומת זווג היותר גבוה. וע"כ קבל האדם קומת אור יותר גבוה מכל בריות העולם, שה"ס צלם אלקים. וע"כ נפל פחדו על כל בריות העולם. כי מטבע הקטן להכנע ולירא מפני הגדול ממנו. אמנם אחר שחטא בעץ הדעת, ואבד קומת האור, ונשאר לו העוביות, הגדולה יותר מכל הבריות, ריקנית בלי אור, ונגלה ששפל יותר מכל בריות העולם. וע"כ נתהפך השיטה, שהאדם מפחד מבריות העולם. וז"ס שאמרו חז"ל (סנהדרין לח.) אם חטא אדם אומרים לו יתוש קדמך. כי אם אינו חוטא, ומחזיק לו מסך על עוביותו, נמצאת העוביות לשבח אליה, שהרי משיג משום זה קומת אור גבוה יותר. אבל כשהוא חוטא ואובד קומת אורו, ונשאר בעוביותו בלבד, הרי היא לגנאי לו, ואז היתוש קודם במעלה אליו. כי גברר תחילה, והוא זך ביותר.

רנו) ויברך אלקים את נח וכו': ר' חזקיה פתח, לדוד משכיל וגו', מקרא זה בארוהו, אבל מקרא הזה נאמר בסוד החכמה.

(דפו"י דף ע"א ע"א)

דאמשיך עליה אדם ^ב על עלמא. דכיון דחטאה דא, אנגיד אדם על עלמא, שאר בריין שלטאן, ובר נש דחיל מנייהו, ועלמא לא אתקין בתקוניה. ובג"כ, כד נפק נח מתיבותא, קב"ה ברכיה. דכתיב, * ויברך אלקים את נח ואת בניו וגו'.

רנט) ^ב ואתם ^ג פרו ורבו. בהני ברכאן, לא אשתכחו נוקבי, אלא את נח, ואת בניו, אבל נוקבי לא אמר קרא. א"ר שמעון, ואתם כללא דדכורי * ונוקבי כחדא. ^ג ותו, את נח, לאסגאה ^ד נוקביה. ואת בניו, לאסגאה נוקבי דלהון.

רס) ובגין כך ^ס כתיב, ^ו אתם פרו ורבו. למעבד תולדות. מכאן ולהלאה שרצו בארץ. והכא יהיב לון קב"ה, שבע פקודי ^ז אורייתא. לון, ^ח ולכל דאתו אבתרייהו, עד דקימו ישראל בטורא דסיני, ואתייהב לון, כל פקודי אורייתא כחדא. ^ב

רסא) ^ג ויאמר אלקים לנח וגו'. זאת אות הברית אשר אני ^ט נותן ביני וביניכם וגו'. ^ד את קשתי נתתי בענן. נתתי מקדמת דנא. ר"ש פתח ^ה וממעל

דרך אמת

ב) סנחם רס"ו ר"מ טיך כלין.

מסורת הזהר

א) ויברך אלקים את נח: לעיל דף פ"ו ציון

ה' וש"נ. ב) ואתם פרו ורבו: (בראשית ט')

ז"ח נח כ"ב טב שמו. ג) ויאמר—זאת אות הברית: (בראשית ט') ח"ג טו. רנז. רסג. ד) את קשתי נתתי בענן: (בראשית ט') ח"א יח. קיו. ח"ב צט. ח"ג טו. ת"ז תק' ס"ט צט. ה) וממעל לרקיע: (יחזקאל א') ח"א ריא. ח"ב קלט. ריו. רלת. רעב. ח"ג יוד. רכו: רלט: שא. ת"ז בהקדמה א. ז"ח בשלח ל'. טג שלח. תק"ח צד טג שכה שלב.

חלופי גרסאות ב גיא ועל. ג גיא פרו וגו'. ג גיא ל"ב מן ותו עד ובגין כך. ד גיא נוקבא דיליה. ס גיא ל"ג כתיב. ו גיא ואתם. ז גיא דאורייתא. ח גיא מוסיף ולכל אינון. ט גיא נותן וגו'.

מאמר

הסולם

ומוראכם וחתכם

לרבות אשתו של נח. ואת בניו. המלה את באה לרבות הנשים שלהם.

רס) ובגין כך וכו': ומשום זה כתוב ואתם פרו

ורבו. דהיינו לעשות תולדות. הרי שגם

הנקבות נתברכו. מכאן ולהלאה. שרצו בארץ.

וכאן מסר להם הקב"ה שבע מצות התורה. להם

ולכל הבאים אחריהם. עד שעמדו ישראל על

הר סיני, וניתן להם לישראל, כל מצות ההורה

ביחד. ואיך מרומזים כאן השבע מצות תמצא

במסכת סנהדרין דף ג"ו ע"א.

מאמר את קשתי נתתי בענן

רסא) ויאמר אלקים לנח וגו': את קשתי נתתי

בענן. המלה נתתי מורה, שנתן

מקודם לכן. פירושו. כי קשת היס אבן שתייה,

כמ"ש להלן. ואבן שתייה נתקנה עוד מטרם

שנברא העולם שהיה עליה הושחת העולם.

וע"כ אומר הכתוב, נתתי, שהוא לשון עבר.

שמכבר נתן זאת.

ר"ש פתח וכו': כתוב, וממעל לרקיע וגו', מה

כתוב למעלה מזה. ואשמע את קול

כנפיהם

שהיה לנח, שכסה עליו הקב"ה, בשעת המכול, מאותו החטא. דעצה"י. שהמשיך אדם הראשון על העולם. וע"כ לא ראה אותו המחבל, כלומר שלא היה לו בו שום אחיזה שיוכל להענישו. ומכיון שאדם המשיך חטא הזה על העולם, נמצאו שאר הבריות שולטים והאדם מפחד מפניהם, והעולם אינו מתוקן בתיקונו. ומשום זה, כשיצא נח מהתיבה, ברכו הקב"ה. שנאמר ויברך אלקים את נח וגו' ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה וגו'. דהיינו שהחזירו לאותה בחינה כמו שהיה אדם הראשון קודם החטא דעצה"ד. שכל הבריות היו יראים מפניו.

רנט) ואתם פרו ורבו וכו': מקשה, באלו הברכות לא נזכרו הנקבות, אלא כחוב את

נח ואת בניו. אבל נקבות לא אמר הכתוב.

אמר רבי שמעון, ואתם, שכתוב בו 'יתירה, הוא

כולל זכרים ונקבות יחד. כי הו' של ואתם

מרבה גם את הנקבות. ותו את נח וכו': ועוד,

את נח. המלה את המיותרת כאן, שהיא שם הנוקבא

(כנל בבראשית א' דף י"ז ד"ה בשעתא ע"ש) באה

(דטרי דף ע"א ע"א י' ע"א ע"ב)

רָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כַּמְרָאָה אֲבָן סַפִּיר דְמוֹת כֶּסֶף. מִה כְּתִיב לְעֵילָא, * וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שְׂדֵי בִלְכַתָּן. אֵלֶיךָ אַרְבַּע חִיוּן בְּרַבְרָן עֲלֵיךָ קְדִישִׁין, ה' דֵּהוּא רָקִיעַ מִתְתַּקְנָא עֲלֵיהוּ. וְכִלְהוּ יִגְדַּפְיֵיהוּ יִמְתַּחְבְּרָן דָּא בְדָא, לְחַפִּיָּא גּוֹפִיָּהוּ.

רַסְב) וּבִשְׁעָתָא ה' דַּאֲיִנּוֹן פְּרָשֵׁי גְדַפְיֵיהוּ, אִשְׁתַּמַּע וְקוֹל גְּדַפִּין דְכִלְהוּ, דַּאֲמַרֵי שִׁירְתָא, הַה"ד כְּקוֹל שְׂדֵי. דֵּלָא ה' אִשְׁתַּכִּיךְ לְעַלְמִין. כִּמְה דְכְּתִיב לְמַעַן יִזְמַרְךְ כְּבוֹד וְלֹא יִדּוּם. וּמַאי אֲמַרֵי. ה' הוֹדִיעַ ה' יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גַּלְיָה צְדָקְתוֹ.

רַסְג) יִקוֹל הַמּוֹלָה כְּקוֹל מַחְנָה, כְּקוֹל יִמְשַׁרְיָתָא קְדִישָׁא, כַּד מִתְחַבְּרָן יִכַּל חִיָּדִין עֲלֵיךָ לְעֵילָא. וּמַאי אֲמַרֵי, ה' קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מִלָּא כֹּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אֲהַדְרוּ לְדָרוּם, יִכַּל אֲמַרוּ קְדוֹשׁ. אֲהַדְרוּ יִכַּל צְפוֹן, יִכַּל אֲמַרוּ קְדוֹשׁ. אֲהַדְרוּ יִכַּל לְמִזְרַח, יִכַּל אֲמַרוּ קְדוֹשׁ. אֲהַדְרוּ לְמַעַרְב, יִכַּל אֲמַרוּ יִכַּל בְּרוּךְ.

מסורת הזהר

א) וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם : ח"ג נט. רכח. ת"ז תק' ל' עה. תק' ל"ח עח : תק' מ' ט. ז"ח בראשית י"ב טב שט. יתרו ל"ד טא שלו. ל"ח טד שית. מ' טד שכו. תק"ח צ"ו טד שא. ק"א טז שטו. ב) לְמַעַן יִזְמַרְךְ כְּבוֹד : (תהלים ל') ח"א לט : תק"ח ק"ג טב שלד. ג) הוֹדִיעַ ה' יְשׁוּעָתוֹ. תהלים צ"ה. ד) קוֹל הַמּוֹלָה כְּקוֹל מַחְנָה : (יהזקאל א') ז"ח בראשית י"ב טב שכו. ה) קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ : (ישעיה ו') ח"א קיד : רסו. ח"ב נב. קכא : קכא. ח"ג צג. קלד. קמג : קצ. : רנב. ת"ז בהק' יוד. תק' י"ב כז. תק' י"ח לד : תק' כ"א נט : תק' מ"ז פג : תק' ו' בהשמט' קמה. ז"ח יתרו לט. ו) בְּרוּךְ : לעיל בראשית א' דף קצ"ד ציון ב' ושי"ג.

חלופי גרסאות א' נ"א דהתיא. כ' נ"א חיה. ג' נ"א גרפין. ד' נ"א מתחברן. ונ"א פרישן. ט' נ"א דפרשי ול"ג דאינון. י' נ"א קל. ז' נ"א אמרי. ונ"א אמרו. ח' נ"א משתיכך. ט' נ"א ההיר. י' נ"א משריתא. יא' נ"א ליג כל. ונ"א כל אליון (ד"א). יב' נ"א אמרי. יג' נ"א למזרח. יד' נ"א אמרי. טו' נ"א לצפון. טז' נ"א אמרי. יז' נ"א אמרי.

<p>מלא כל הארץ כבודו: מחזירים עצמם לדרום אומרים קדוש, מחזירים עצמם לצפון אומרים קדוש, מחזירים עצמם למזרח אומרים קדוש, מחזירים עצמם למערב אומרים ברוך. ביאור הדברים. ר"ש מבאר ב' מיני הקול שבהכתוב. ואומר דההוא רקיע מתתקנא עלייהו. שהתיקון צמצום ב' שבהמלכות הנק' רקיע, (כנ"ל באות רס"א) מתתקן על החיות ומסבה זו נכללת ב' הנקודות שבהמלכות בגוף החיות, שהן מפתחא ומנעולא, (כנ"ל בהקדמת החינת קול, א) קול ממותק הבינה, אשר נקודה דמנעולא נגזזת ונעלמת לגמרי, ורק הנקודה דמפתחא נגלית בהם. וע"כ גרפיהו סתחבראן דא ברא ל'חפייא גופייהו, דהיינו לכסות בחינת הדין הוכלל בגופם מבחינת מנעולא שבהם. ואז נבחן קולם בסוד כו"ך המולה ככול מחנה. ואז מתפשטים בהם המוחין שה"ס ג"פ קדוש, בסוד ג' קוין שה"ס דרום צפון מזרח, (כנ"ל דף</p>	<p>מאמר</p> <p>כנפיהם וגו'. אלו הן ארבע חיות הגדולות העליונות הקדושות. שאותו הרקיע מתתקן עליהן. וכולן, כנפיהן מתחברות זו בזו, לכסות גופיהן. פירוש. הרקיע, הי"ס הסיום של צמצום ב' הנקרא פרסא, (כמ"ש בסתיחה אות ס"ז) ואמר ר"ש, שרקיע הזה מתתקן על ד' חיות הגדולות שהם הו"ג תו"מ. כמ"ש לפנינו בא"ת רס"ג, רס"ד ורס"ה.</p> <p>רַסְב) וּבִשְׁעָתָא דַּאֲיִנּוֹן וכו': ובשעה שהם פורשים כנפיהם, נשמע קול כנפיהם של כולם, שאומרים שירה. וז"ש ככול שדי, שאינו נדם לעולם, כמ"ש, למען יזמרך כבוד ולא ידום, ושואל, ומה אומרים, ומשיב שאומרים, הודיע ה' ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.</p> <p>רַסְג) קוֹל הַמּוֹלָה כְּקוֹל מַחְנָה פִּירוּשׁוֹ, כְּקוֹל מַחְנָה הַקְּדוּשָׁה, כַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים כֹּל צְבָאוֹת הַעֲלִיוֹנִים לְמַעַלָּה, וְשׂוֹאֵל מִה אֲמַרִים, וּמְשִׁיב שְׂאוּמֵיב אֲמַרִים, קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת (דפו"י דף ע"א ע"ב)</p>
--	--

(רסד) והאי רקיע קאים על רישיהון, ובכל אתר דאיהי אזלא, אסתרו
 י אפיין י לההיא סטרא, ד דאתכלילו אנפין י ביה. אסחרו י אנפין לארבע
 זויין, וכלהו י מסתחרין י לתתא.
 רסה) ברבועא י דיליה, אתגליפת בארבע אנפין, י אנפי יא אריה. אנפי
 נשרא. אנפי שור. אנפי אדם. גליף י בכלהו, אדם. אנפי יא אריה, אדם.
 אנפי י נשר, אדם. אנפי שור, י אדם. י כלהו כליין ביה. י ובגין כך כתיב,
 י ודמות פניהם פני אדם.

מסורת הזחר

(א) אנפי אריה אנפי נשרא וכו': לעיל בראשית א' פ"ה ציון א' וש"נ. (ב) ודמות פניהם פני אדם:
 לעיל בראשית א' פ"ג ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות א' נ"א אסחר. ג נ"א אנפין. ג נ"א להחוא. ד נ"א ואתכלילו. ונ"א ואתכללו. ס נ"א בה.
 ו נ"א אנפין. ז נ"א מסתחרין. ונ"א מסתחר (אה"ל). ח נ"א ליג לתתא. ט נ"א דילה. י נ"א
 מוסיף אנפי אדם ונאפי אריה. יא נ"א אריא. יב נ"א דכלהו. יג נ"א נשר. יד נ"א אריה. ונ"א נשרא. קו נ"א ליג
 אדם. קז נ"א וכלהו. קח נ"א ליג מן ובגין עד ארבע גוויין.

את קשתי נחתי בעגן

הסולם

מאמר

(רסד) והאי רקיע וכו': ורקיע זה עומד על
 ראשם, ובכל מקום שהחיה חולכת
 משיבה פניה לאותו הצד שד' הסנים נכללות
 בו. כלומר שד' הפנים של החיות נכללות זו בזו ויש
 בפני אריה כל ד' הפנים, וכן בפני שור כל ד' הפנים
 וכו'. וההפרש ביניהם, שאותו הצד שהפנים נכללות בו,
 הוא השולט, ורק לאותו הצד משיבה פניה, אם נכללים
 בפני אריה, הרי פני אריה השולט, שהוא צד הדרום.
 ואם בפני שור, צד הצפון שולט, וכו'. וכן הן משיבות
 פניהם לארבע הזויות כלומר לארבע הרוחות וכולן
 מוחזרות ומתפשטות למטה. דהיינו מחזה ולמטה.
 פירושי החיות בכללן נמשכות מחצוניות המלכות
 דהיינו רק מבחינת נהי"מ שלה. אבל עכ"ז יש
 בהחיות עצמן חג"ת נהי"מ, אשר חג"ת שבהם
 נקראים חיות עליונות הקדושות, (כמ"ש באות
 רס"א) אלין ארבע חיוון רברכן עלאין
 קרישין. ואומר כאן עליהם, וכרהו מסתחרין
 לתתא, שהן גם מוחזרות ומתפשטות לבחינת
 נהי"מ, שהם בחינת מחזה ולמטה. ואלו נקראים
 חיות קטנות. (כגיל ב"ב דף פ"ג ד"ה מנציעו ע"ש.)
 וההפרש שביניהם יתבאר לפנינו.

רסה) ברבועא דיליה וכו': בארבעה צדדים שבו,
 שהם דרום צפון מזרח מערב, שבהרקיע, נחקקו
 החיות בארבע פנים. פני אריה לצד דרום, פני שור
 לצד צפון, פני נשר לצד מזרח, פני אדם לצד מערב.
 וחקוק בכלום פני אדם: בפני אריה חקוק אדם,
 בפני נשר אדם, בפני שור אדם. כי כולן כלולות
 בו, בפני אדם, ומשום זה כתוב, ודמות פניהם פני
 אדם. שמשמע שיש לכל אחת מהן פני אדם.

והאי

ב"א דף שט"ז אות תי"ג). ומערב שה"ס מלכות
 מקבלת ג' קדושות הללו, ובחינתה עצמה ה"ס
 ברוך כבוד ה' ממקומו, וד' בחינות הללו מאירים
 בהחיות, בסו"ה והחיות רצוא. (ב) הוא קול
 גרפין דהיינו בשעתא דאינון פרשי גרפייהו,
 שכנפיהם פרודות, ואינן מכסות על גופם, שאז
 נשמע קול בחינת הדין הכלול בגופם ובכנפיהם,
 אשר קול זה אינו נמתק בהבינה. מחמת הדין
 הנשמע בתוכו. ולפיכך נוהג בו מיתוק אחר.
 והוא, כי מבחינת הדין הזה מתתקן המסך
 דחריק, שעליו יוצא קו האמצעי המכריע בין
 ב' הקוין. (כנ"ל בראשית א' דף מ"ח ד"ה
 נפק) וכל עוד שלא נעשה הזווג על מסך
 הזה, יש מחלוקת בין הקוין ואינם מאירים, כמ"ש
 שם. נמצא שכל הארת הקוין תלויה על בחינת
 הדין הזה הכלול בהמסך. והוא הגורם להם, ע"כ
 הוא חשוב כמוהם אע"פ שהוא דין. ועל זה
 הקול אומר הכתוב ואשמע את קול כנפיהם
 כקול מים רבים, דהיינו הדינים המכונים מים
 רבים, כמול שדי בלכתן, שפירושו, דלא
 אשתכך לעלמין, על דרך הכתוב למען יומרך
 כבוד ורא ירום. כלומר, כי קול זה אע"פ
 שנשמע בו בחינת דין, מ"מ חשוב מאד, כי מעת
 הגלותו, נעשה הכרעה בין הקוין, והמוחין
 מאירים על ידו, והכבוד אינו גדם עוד לעולם.
 וזו"ה לעיני הגוים גלה צדקתו, כי אע"פ
 שהוא לעיני הגוים, כלומר שיש בו בחינת דין,
 מ"מ הוא חשוב מאד, כי גדה צדקתו, שעל
 ידו נגלו המוחין, וזולתו לא היו מוחין בזו"ן.
 כנ"ל.

(רפוי דף ע"א ע"ג)

רסו) והאי רקיע ה' דאתרבע, כלהו גוונין כליין ביה, ארבע גוונין אתחזיין ביה, גליפין בארבע ארבע. בארבע גליפין, רשימין כ' טהירין, עלאין ותתאין. כד י מתפרשאן גוונין דאינון ארבע, סלקין תריסר. * גוון ירוק. גוון סומק גוון חוור, ד' גוון ס' ספיר, ו' דאתכלילו מכל גוונין. הה"ד י' כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה'. חיזו דגוונין דכלא. ובגין כך, את קשתי נתתי בענן.

רסז) מאי קשתי, כמה דאתמר ביוסף, דכתיב י' ותשב באיתן קשתו. בגין דיוסף צדיק אקרי, ובגין כך, קשתו: דא ברית דקשת, דאתכליל בצדיק, דברית, דא בדא ז' אתאחיד. ה' ובגין דנת, הוה צדיק, קיימא דיליה קשת.

מסורת הזהר

א) גוון ירוק - סומק - חוור: ח"א יח. לט: מד. ח"ב פד. קלט. רט: רמא. רמג. ח"ג יוד. רל: רעה. ת"ז בהק' יב. ג) גוון ספיר: ח"א צח: קלו: ח"ג רטו. רלא. ג) כמראה הקשת - הנוגה סביב: (יחזקאל א') ח"א יח. לט. קע: רלכ. ח"ב רמו. ח"ג רלז: ת"ז בהק' ז'. תק' י"ח לב: לו. חס' ע' קיט: תק"ח צ"ה טא שכו. טד שיה. קט"ז טב שמב. טג שא. ד) ותשב באיתן קשתו: (בראשית מט"ט) ח"א רמו. ח"ג סו: ת"ז תק' ס"ט קי.

חלופי גרסאות א' גיא מוסיף דאתרבע דאתכליל עלייה כל גווני כליין ביה, וגי' לאתכלילא עלייהו כל גווני כליין ביה. ג' גיא שמירין. ג' גיא מתפרשן. ד' גיא גוונין דאתכלילו. ה' גיא ל"ג ספיר. ו' גיא דאתכליל. ז' גיא דאתכליל ביה (אח"כ). ז' גיא אתאחיד. וגי' ל"ג אתאחיד. וגי' ל"ג מן אתאחיד ער ויפוחו. ח' גיא בגין.

את קשתי נתתי בענן

הסולם

סאמר

בהן ט"ז גוונין. מה שאין כן במחזה ולמטה שעצמות המלכות נעלמת שם (כנ"ל ב"ב דף מ"ו ד"ה ביאור) וע"כ יש שם רק ג' גוונין לבן אדום ירוק, והמלכות היא בסוד גוון ספיר שכולל אותם הג' גוונין. דהיינו מה שמקבלת מהם, והגוון של עצמה נעלם. וע"כ כשנכללים זה בזה, אין שם רק ד' בחינות שבכל אחת ג' גוונין, שהם י"ב גוונין. וזהו שמסיים, ובגין כך כתוב ואת קשתי נתתי בענן, שנראה בהענן רק ג' גוונין לבד, לבן אדום ירוק, וגוון עצמותה שהוא שחור, אינו נראה שם. וצריך שתדע, שגוון ירוק הנאמר בכ"מ שהוא גוון קו אמצעי היינו ירוק כאור החמה ולא ירוק ככרתי.

רסז) מאי קשתי וכו': שואל, מהו קשתי. ואומר שהוא כמו שנאמר ביוסף, ותשב באיתן קשתו. שקשתו הוא מלכות, אלא משום שיוסף נקרא צדיק, שהוא בחינת יסוד. ומשום זה, הקשת שלו הוא ברית דקשת. דהיינו יסוד דמלכות, כי ברית הוא יסוד, וקשת מלכות, כי נכלל בצדיק, כי ברית זה, יסוד, נתאחד בזה בהקשת. פירוש, קשת הוא מלכות, כמ"ש הזהר (ח"א רמו. דפו"י) על הכ' ותשב באיתן קשתו ששואל שם, מהו קשת, ומשיב, דא בת זוגו. דהיינו מלכות, שהיא בת זוגו דיסוד. אלא שמסתפק כאן. כיון שהכתוב אומר כאן, וראיתיה

לזכור

רסו) והאי רקיע דאתרבע וכו': והרקיע הזה שנעשה רבוע לד' צדין דרום וכו' כל הצבעים כלולים בו. ארבעה צבעים נראים בו, שהם, לבן, אדום, ירוק, ושחור, חקוקים כל אחד בארבעה ארבעה. כלומר שכל אחד מהם לול מכולם. באופן, שהם ט"ז גוונין.

בארבע גליפין וכו': בארבע חקיקות רשומים העליונים, שהם תשת דחג"ה. והתחתונים שהם חיות דנהי"מ. כאשר מתפשטים הגוונים של אלו הארבעה, דהיינו של החיות דנהי"מ. הם עולים שנים עשר גוונים, ולא ששה עשר גוונים, כמו החיות דחג"ה: שהם גוון ירוק, גוון אדום, גוון לבן, גוון ספיר שנכלל מכל ג' הגוונים. כלומר שגוון ספיר היא המלכות אינו גוון בפני עצמו אלא הוא מקבל בתוכו כל ג' הגוונין, וע"כ אין כאן רק ד"ס ג' גוונין שהם י"ב גוונים. וז"ש כמראה הקשת וגו' שבו ג' גוונים. כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה', דהיינו המלכות, הוא מראה של כל ג' הגוונין. כלומר שבמלכות עצמה אין שום גוון, אלא שכולה מג' הגוונים. ומשום זה כתוב את קשתי נתתי בענן.

פירוש, כי החיות הן חג"ה ונהי"מ. ונודע כי רק במחזה ולמעלה נמצאת המלכות, שהם בחיות דחג"ה. וע"כ יש שם ארבעה גוונין.

דהיינו גם גוון שחור, ובהתכללותם זה בזה יש

(דפו"י דף ע"א ע"ב)

רסח) ויפוזו. מאי ויפוזו, ב' אנהירו בחמידו דכלא. כד"א * הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים. אתנהירו בנהירו עלאה, כד נטר ברית. ובגין כך, אקרי יוסף ג' הצדיק. ג' על דא, אקרי הקשת ברית, כליל דא בדא. רסט) ד ודא זהרא ה' יקרא עלאה, חיוו דכל חיוו. ו' חו' כחיוו ה' טמירין, גוונין טמירין. גוונין ה' דלא אתגליין. ב' ולית רשו לאסתכלא י' בעינא בקשת, כד י' אתחזי בעלמא, דלא י' יתחזי קלנא בשכינתא. וכן ה' גוונין דקשת הוא חיוו י' סוסטיפא י' קטירא, טו' כחיוו טו' יקרא עלאה, דלא לאסתכלא.

דרך אמר

מסורת הזהר

א) הנחמדים מזהב ומפז רב: (תהלים י"ט) ח"א פה: רמ. רמו. ח"ג קמט: קעו. קעט: קצו. רעה. רצה: ת"ז חק' ס' צג. ז"ח חשא מ"ה טג שד. ב) ולית רשו לאסתכלא—בקשת: ח"ב טו: ח"ג פד. ת"ז חק' י"ח לו. חק' נ"ח צב:

חלופי גרסאות א' גיא אתנהירו. ב' גיא צדיק. ג' גיא ועל. ד' גיא ליג ודא. וניא ודא זהרא יקר (אה"ל). ס' מוסיף ודא יקרא. ו' גיא חיוו. ז' גיא בחיוו. ח' גיא טמירא. ט' גיא ליג דלא. וניא דאתגליין. י' גיא כגוונא דקשת. י"א גיא אתחזי. י"ב גיא אתחזי. י"ג גיא סוסטיפא. י"ד גיא סוספחא. וניא סוסטיפא י"ד גיא קטירא. טו' גיא בחיוו. טז' גיא יקר.

מאמר

הסולם

את קשתי נתתי בענן

רסח) ויפוזו מא' ויפוזו וכו': שואל מה פירושו של ויפוזו זרועי ידיו. ואומר, שהאירו ידיו אור הנחמד לכל כמו זהב וזהב, כמש"א, הנחמדים מזהב ופז רב ומתוקים וגוי. נאורו ידיו באור העליון כאשר שמר הברית. פירושו. כיון שזכה לברית דקשת, כמ"ש, ותשב באיתן קשתו, שפירושו מפתחא, כנ"ל, ע"כ זכה על ידיה למוחין העליונים, וידיו, שהן חסד וגבורה, נפוזו, דהיינו שנעשו לחכמה ובינה, שצליהם אומר הכתוב הנחמדים וכו'. ובגין כך אקרי יוסף הצדיק ומשום זה שזכה לברית נקרא יוסף הצדיק. על דא אקרי הקשת ברית, כליל דא בדא, ועל כן נקראת הקשת בשם ברית, משום שכלולים זה בזה. כמו שנתבאר לעיל בדיבור הסמוך. רסט) ודא זהרא וכו': וזה הקשת הוא זהר כבוד העליון, מראה כל המראות. דהיינו מלכות, הנקראת כבוד העליון, ובה כל המראות (כנ"ל בראשית א' דף ע"ד אות ס"ט) היא מראה. כמראה אורות הנסתרים, שהם גוונין נסתרים, גוונין שלא נגלו: כלומר אלו ג' גוונים, לבן אדום וירוק, שהם הג"ח, שאורותיהם מכוסים ונעלמים למעלה מחוה. נתגלה המראה שלהם בהקשת. כנ"ל בראשית א' דף ע"ז אות ע"א וע"ב ע"ש בהסולם).

לזכור ברית עולם, הרי משמע שהקשת הוא ברית, שהוא יסוד. וע"כ שואל כאן, מהו קשתו. ומשיב, קשתו, דא ברית דקשת, כלומר, לא מלכות ממש אלא יסוד דמלכות, כי על ידי מיתוקה של המלכות בהבינה נאבדה בחינת עצמותה דמלכות, כי נגזזה ברדל"א, וא"א יצא בט"ס חסר מלכות, אלא עטרת יסוד, הוא המלכות שלו, וה"ס נקודה דמפתחא (לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ט ד"ה ב' ע"ש) ועטרת יסוד נבחנת כמו יסוד דמלכות, ומלכות דמלכות חסרה. וז"ש דאתכריל בצדיק, שע"כ הוא רק יסוד דמלכות, משום שנכללה בהיסוד שנעשית לעטרת יסוד, דברית דא ברא אתאהיד, שהיסוד שנקרא ברית נתאחד בהקשת. וע"כ נקרא גם הקשת בהכתוב בשם ברית. דהיינו לזכור ברית עולם, כי ובגין דנח הוה צדיק, קיימא דיליה קשת, כי משום שנח היה צדיק. נעשה הברית שלו בסוד הקשת, כי נכלל בו. וע"כ קוראו הכתוב בשם ברית. ובוה תבין מ"ש לעיל (בראשית א' דף ע"ה אות ע') אשר הקשת זה חי עלמין בענן דא מלכות. כי הקשת נבחן ליסוד דמלכות, וע"כ אומר עליו חי עלמין, וענן נבחן למלכות דיסוד, וע"כ אומר עליו דא מלכות. ושיעור הכתוב את קשתי נתתי בענן, פירושו, שנתן יסוד דמלכות במלכות דיסוד, ונמתקו זה בזה בסוד מפתחא כנ"ל, ואז מתגלים עליה כל המוחין לקיום העולם, וז"ש וראיתיה לזכור ברית עולם.

ולית רשו וכו': ואין רשות להעין להסתכל בקשת כשהוא נראה בעולם, שלא יראה דופי בהשכינה, פירוש כי אע"פ שקשת ה"ס מפתחא, ואין בה מדת הדין, מ"מ גם מדת הדין גנוזה בה, ועל ידי הסתכלות שפירושו,

(דפו"י דף ע"א ע"ב)

המשכת

רע) וכיון דארעא חמאת, להאי קשת, קיימא קדישא, אתקיימת בקיומא. ועל דא, * והיתה לאות ברית ב' בין אלקים וגו'. האי ב' דארמן, י' דאלין תלת גוונין, ד' וחד דאתכליד ס' בינייהו, כלהו רזא חדא. ובגו עננא סלקא י' לאתחזאה. רעא) ב' וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר. האי היא אבן שתייה דאיהי נקודה חדא, דכל עלמא. וקיימא עלה קדש הקדשים. ז' ומאי היא כרסייא קדישא עלאה, דאיהי ממנא על אלין ארבע. דמות כסא, בארבע סמכין, ודא ס' הוא תורה שבע"פ.

רעב) ג' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. דא ס' הוא ד' תורה שבכתב. מכאן דתורה שבכתב ישוון * י' יתה, על תורה שבעל פה. בגין דהאי כרסייא י"א לדא. כמראה אדם. דאיהו י"ב דיוקנא דיעקב, דאיהו יתיב י"ג עלה. רעג) רבי יהודה, קם ליליא חד למלעי באורייתא, י"ד בפלגו ליליא, בכי סו אושפיוזא, במתא מחסיא. והוה תמן בביתא, חד יודאי, דאתא ב' בתרי סו קסירא ב' י" דקטפירא. פתח רבי יהודה ואמר, ה' והאבן הזאת אשר שמתי י"מ מצבה

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) שנה בשני אמתחות מלאים מלבושים למכור ולסחור. א) והיתה לאות ברית: (בראשית ט') ח"א קיו. ב) וממעל לרקיע: לעיל דף צ"ב ציון ה' וש"ג. ג) ועל דמות - כמראה אדם עריו מלמעלה:

(יחזקאל א') ח"א קט. קכו: ריא. ח"ב צ. ככב. קעת. ריו. ח"ג יוד. סו: קלה. קמד. ריו. ת"ז בהק' ד. ו: ד) תושב"כ - תושבע"פ: לעיל ב"ב דף קט"ו ציון ד' וש"ג. ה) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה: (בראשית כ"ח) ח"א קמו: קנא: רלא. ח"ב רכט: ח"ג רמג: ת"ז תק' כ"א סא: סב. ז"ח ויצא כ"ח סא שלב. חלופי גרסאות א' ניא ביני ובין וגו' וניא ביני ובין הארץ וראיתיה לזכור ברית עולם (אה"ל). ב' ניא דארמן בגוונין אלין תלת גוונין (אה"ל). ג' ניא אלין. ד' ניא והאי. ס' ניא מנייהו. ו' ניא לאתחוייא. ז' ניא והאי. ח' ניא ליג הוא. וניא היא. ט' ניא ליג הוא. וניא היא. י' ניא ליג יתה. י"א ניא להאי. י"ב ניא כרסיא. י"ג ניא עליה. י"ד ניא ליג בפלגו ליליא. וניא בפלגות ליליא. טו אושפיוזא. טז ניא קסירי. יז ניא קלופטרי. יח ניא מצבה וגו'.

את קשתי נחתי בענן

הסולם

מאמר

רעא) וממעל לרקיע וגו': כמראה אבן ספיר, זה אבן ספיר. הוא אבן שתייה, שהיא נקודה אחת שכל העולם עומד עליה, דהיינו נקודה דמסתחא, ועליה עומד קדש הקדשים, ומה היא הנקודה, היא כסא הקדוש העליון. שהיא ממונה על אלו ארבע גוונין הנ"ל, והוא דמות כסא בארבע אדנים, כלומר ד' הגוונין לבן אדום ירוק ספיר נעשו לה ד' אדנים. וזה הכסא הוא תורה שבעל פה. דהיינו המלכות.

רעב) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגו': זה הוא תורה שבכתב, שהוא ז"א, מכאן נשמע, שמשמעות תורה שבכתב על תורה שבעל פה, משום שזה כסא לזה. כמראה אדם הוא צורתו של יעקב, שהוא ז"א. שהוא יושב עליו.

מאמר והאבן הזאת אשר שמתי מצבה רעג) רבי יהודה קם וכו': ר"י קם משנתו בלילה אחד לעסוק בתורה. בחצות לילה, באכסניא. בעיר מתא מחסיא. והיה שם בחבית

המשכת האור ממעלה למטה, נעשה גילוי למידת הדין, כמ"ש לעיל (בהקדמה הזהר דף צ"ט אות קכ"ג) לא זכי הא רע, עש"ה. וז"ס שאסור להסתכל בקשת, וכן גוונין דקשת הוא חיוו כוסמיפא קטירא, וכן הגוונים של הקשת קשורים הם במראה ערפל וענן, שזה יורה שהם מכוסים, כמראה כבוד העליון, שלא להסתכל בה.

רע) וכיון דארעא וכו': וכיון שהארץ רואה את הקשת, כלומר, שהמלכות הנקראת ארץ, מתקנת בכינת הקשת, שפירושו מפחא כנ"ל, נמצא ברית הקדוש מתקיים בקיומה, דהיינו שמשפיע לה המוחין עלאין, וע"כ, והיתה לאות ברית וגו'. מה שאמרנו לעיל (באות רס"ו) שאלו הם ג' גוונין לבן, אדום, ירוק, וגיון אחד הוא הנכלל ביניהם, כולם הם סוד אחד. כלומר שגם הקשת הוא מג' גוונין וגוון הכולל את הג', והקשת עולה בתוך הענן כדי להראות, כי אינו נראה רק בתוך הענן.

(דשו"י דף ע"א ע"ב י"א)

יהיה בית אלקים. דא היא * אבן שתיה, דמתמן אשתיל עלמא, ועליה אתבני בי מקדשא.

רעד) זקף רישיה, ההוא יודאי ה וא"ל האי מלה איך אפשר, והא אבן שתיה עד לא אתברי עלמא הות, ומינה אשתיל עלמא, ואת אמרת והאבן הזאת אשר שמתי מצבה. דמשמע דיעקב שוי לה השתא, דכתיב ויקח את האבן אשר שם מראשותיו. ותו, דיעקב בבית אל הוה, והאי אבנא הוה בירושלם. רעה) ר' יהודה, כ לא אסחר רישיה לגביה, פתח ואמר כ ה הכון לקראת אלקיך ישראל. וכתב י הסכת ושמע ישראל. מלי י דאורייתא ס בעיין כוונה. ומלין דאורייתא, בעאן לאתתקנא בגופא ורעותא כחדא. קם ההוא יודאי, ואתלבש, ויתיב לגביה דרבי יהודה, ואמר זכאין אתון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא ז יומא ולייני.

רעו) א"ל רבי יהודה, השתא דכוונת גרמך, אימא מילך, דנתחבר כחדא. דהא מלי דאורייתא, בעיין תקונא דגופא, ותקונא דליבא. ואי לא, ס בערסאי שכיבנא ובלבאי אמרנא ס מלין. אלא הא תנינן, דאפילו חד דיתיב ולעי באורייתא שכינתא אתחברת בהדיה, ומה שכינתא הכא, ואנא שכיב בערסאי. ולא עוד, אלא ה דבעיין צחותא.

רעז) ותו, דכל ב"נ, דקם למלעי באורייתא, י מפלגו ליליא, כד

מסורת הזהר

א) אבן שתיה דמתמן אשתיל עלמא: ח"א עת. ת"ז תק' ע' קיט: ב) ויקח את האבן: בראשית כ"ה. ג) הכון לקראת אלקיך ישראל: עמוס ד'. ד) הסכת ושמע ישראל: (דברים כ"ז) ח"א קלב. ח"ב קס. ה) בעיין צחותא: ח"ג מו. רכא: ו) פלגו ליריא: לעיל בראשית ב'. דף כ"ט ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות ה נ"א א"ל. כ נ"א ל"ג לא. ג נ"א מוסיף כתיב הכון. ד נ"א אורייתא. ס נ"א בעי. ו נ"א ומלי אורייתא. ז נ"א יממא. ח נ"א בערסי. ט נ"א מלי. י נ"א בפלגו.

<p>מאמר</p> <p>בהבית יהודי אחד, שבא בשני שקים עם מלבושים למכור. פתח ר"י ואמר, והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים, זו האבן, היא אבן שתיה, שמשם נשתל העולם, ועליה נבנה בית המקדש.</p> <p>רעד) זקף רישיה וכו': זקף ראשו אותו היהודי ואמר לו, דבר זה איך אפשר, והרי אבן שתיה היה מקודם שנברא העולם. וממנה נשתל העולם. ואתה אומר, והאבן הזאת אשר שמתי מצבה, שמשמע, שיעקב שם אותה עתה למצבה, ועד עתה לא היתה כחקונה. שכתוב ויקח את האבן אשר שם מראשותיו. והרי אבן שתיה מתוקנת עוד מקודם שנברא העולם. ועוד הרי יעקב בבית אל היה, ואבן ההיא שתיה היתה בירושלם. כי היא עומדת במקום המקדש, שהוא בירושלם.</p>	<p>הכולם</p> <p>האבן הזאת אשר שמתי מצבה</p> <p>הכון לקראת אלקיך ישראל. וכתוב הסכת ושמע ישראל. כי דברי תורה צריכים כוונה, וצריכים להתתקן בגוף וברצון כאחד. קם אותו היהודי ונתלבש, וישב אצל ר"י, ואמר, אשריכם צדיקים שאתם עוסקים בתורה יום ולילה.</p>
---	---

רעז) ותו דכל ב"נ וכו': ועוד, שכל איש הקם לעסוק בתורה מחצות לילה ואילך, כאשר נתעורר רוח הצפוני, הקב"ה נכנס אז להשתעשע

(דסו"י דף ע"ב ע"א)

אתער * רוח ב צפון קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא, בגנתא דעדן. והוא ז וכל צדיקיא דבגנתא, כלהו ג צייתין ד לאלין ה מלין ו דנפקי מפומיה. ומה קב"ה, ה וכל צדיקיא, ט מתעדנין למשמע י מלי דאורייתא בשעתא דא. יא ואנא אהא שכיב בערסאי. יב א"ל, השתא אימא מילך.

רעה) א"ל, שאילנא. על מה דאמרת י בפסוקא דא, יז והאבן הזאת אשר שמתי יט מצבה יהיה בית אלקים, כו דדא אבן שתיה. יח היך אפשר, דהא אבן שתיה, עד לא אתברי עלמא הות, ומנה אשתיל יט עלמא, ואת אמרת, אשר שמתי, דמשמע דיעקב שוי לה השתא. יט וכתיב ויקח את האבן אשר שם כ מראשותיו.

רעט) ותו, דיעקב בבית אל הוה, ואבנא כז דא, כח הות בירושלם. א"ל כל ארעא דישראל, כט אכפל תחותי, לד וההוא אבן תחותיה כס הות. א"ל, אשר שם כתיב. לו וכתיב, והאבן הזאת אשר שמתי כז מצבה. א"ל אי ידעת מלה אימא כח לה.

רפ) פתח ואמר. ב אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך. דוד מלכא, כט חביבותא ל ודבקותא דיליה, בהאי אבן הוה. לא ועלה אמר ז אבן מאסו לב הבונים היתה לראש פנה. וכד בעא לאסתכלא, בחיזו יקרא דמריה, לב נטל להאי אבן בידיה, בקדמיתא. ולבתר עייל.

מסורת הוהר

א) רוח צפון: לעיל בראשית ב' דף כ"ט ציון ב' וש"נ. ב) אני בצדק אחזה: (תהלים י"ז) ח"ג קצ. רצב. ג) אבן מאסו הבונים: לעיל בראשית א' דף ק"ב ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות א) נ"א מוסיף צפון בסלגו דליליא. ב) נ"א וכלהו. ג) נ"א מוסיף צייתין ליה וצייתין [וצייתין] ד נ"א לאינן, ה) נ"א מלי (ד"א) ונ"א מלין. ו) נ"א דנפקין, ז) נ"א ויהא. ח) נ"א וכלהו, ט) נ"א מתערין. ונ"א מתעדנין. י) נ"א במלי וליג למשמע, יא) נ"א והיך אנא, יב) נ"א ליג א"ל. יג) נ"א דכתיב ול"ג בפסוקא דא ונ"א בהאי קרא דכתיב, יד) נ"א מוסיף רוא דאבן שתיה דאמרת והאבן. טו) נ"א מצבה וגוי. טז) נ"א ודא. יז) נ"א מוסיף השתא דציית למילי [למלי] היך, יח) נ"א מוסיף כל עלמא. יט) נ"א דכתיב. כ) נ"א מראשותיו וגוי, כא) נ"א ליג דא. כב) נ"א הוה. כג) נ"א איכפל, כד) נ"א וההיא. כה) נ"א הוה. כו) נ"א ליג וכתיב. כז) נ"א ליג מצבה. כח) נ"א ליה. כט) נ"א מוסיף חביבותא דיליה, ל) נ"א ודבקותא. לא) נ"א ועליה. לב) נ"א הבונים וגוי, לב) נ"א נטיל.

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה

הסולם

מאמר

אל, ואבן זו היתה בירושלם. אמר לו, שקפל תחתיו כל ארץ ישראל, ואותו האבן תחתיו היה, אע"פ שהיה בבית אל. אמר לו, אשר שם כתוב, וכתיב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה, שמשמע שתקן אותה עתה, ואיך היא אבן שתיה המתוקנה מקודם העולם, אמר לו, אם אתה יודע דבר מה, אמור.

רפ) פתח ואמר וכו': פתח ואמר אני בצדק אחזה פניך וגו'. דוד המלך, החביבות והדבקות שלו באותו אבן היתה, דהיינו מלכות, הנקראת אבן שתיה, ונקראת צדק. ועליה אמר, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, וכשרצה להסתכל במראה כבוד רבונג, לקח תחילה אותו האבן בידיו, ואח"כ נכנס.

בגי

להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, והוא עם כל הצדיקים שבגן, כולם מקשיבים לאלו הדברים היוצאים מפיו. ואם הקב"ה וכל הצדיקים מתעדנים לשמוע דברי תורה בשעה זו, ואני אהיה שוכב במסתי, אמר לו ר"י להיהודי עתה אמור דבריך.

רעה) א"ל שאילנא וכו': אמר לו שאלתי על מה שאמרת בפסוק הזה, והאבן הזאת וגו', שהוא אבן שתיה, איך אפשר זה, הרי אבן שתיה מקודם שנברא העולם היה, וממנה נשתל העולם, ואתה אומר אשר שמתי, שמשמע שיעקב שם אותה עתה, וכן כתוב, ויקח האבן אשר שם מראשותיו.

רעט) ורוו דיעקב וכו': ועוד, יעקב היה בבית (דפו"י דף ע"ב ע"א)

רפא) בגין, דכל מאן דבעי, לאתחזאה ח קמי י מריה, לא אעיל אלא בהאי י אבן. דכתיב * בזאת יבא אהרן אל י הקדש. ודוד משבח י גרמיה, ואמר אני בצדק אחזה פניך. וכל אשתדלותיה דדוד, לאתחזאה בהאי אבן, כדקא יאות, ולגבי דלעילא.

רפב) ת"ח, אברהם אתקין, י צלותא דצפרא, ואודע טיבו י דמאריה בעלמא. ואתקין ההיא שעתא, י בתקונהא כדקא יאות. דכתיב וישכם אברהם בבקר. יצחק אתקין י צלותא דמנחה. ואודע בעלמא, דאית דין ואית דיין, י דיכול לשזבא ולמידן עלמא.

רפג) יעקב, אתקין י צלותא דערבית, ובגין צלותא דא, דאתקין מה דלא אתקין ב"ג, מקדמת דנא, כדקא יאות. בג"כ, שבח גרמיה, ואמר * והאבן הזאת אשר שמתי מצבה. דעד ההיא שעתא, לא שוי י לה אחרא, כוותיה.

רפד) ובגין כך, י ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה. מאי מצבה. י דהוה נפילה, י ואוקים לה. ויצוק שמן על ראשה. דהא ביעקב תליא י מילתא, למעבד י יתיר מכל בני עלמא.

מסורת הזהר

א) בזאת יבא אהרן: (ויקרא ט"ז) ח"ב גא. נו. ח"ג ח: לא. לו: נח: נט. ס: קח. רנו: ת"ז בהקדמה יא: ת"ד יט. תק' ו' כא: תק' י"ח לב. תקי י"ט מ. תק' כ"א נה: נו: סא. תק' ס"ט קא: תק"ח ק' טא. שיג. ק"ז טד שג. ק"י טד שלט. ק"ג טד שבו. ק"ד ט"א שלא. ב) צלותא דצפרא: ח"א כג: קלב: רכט: רסו: ח"ב קסט: קלג: ח"ג כז: קצו. רד. רכד. רעה. ת"ז תק' ה' כ. ג) צלותא דמנחה: ח"א כג: קלב. רל. רסו: ח"ב לו: קסט: קנו. ח"ג כז. קכא. קכא. קצו. רכד. רעה. ד) צלותא דערבית: ח"א כג: קלב: רכט: רסו: ח"ב קסט: קל. קלג. קסב. ח"ג כז. קצו. רכד. רמג. רסד. רעה. ת"ז תק' ה' כ. ה) ויקח - ויצוק שמן על ראשה: לעיל דף צ"ח ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות ח נ"א קמיה. כ נ"א דמריה. ונ"א מאריה. ג נ"א ליג אבן. ד נ"א מוסיף הקדש וזאת ליהודה (אה"ל) ה נ"א מוסיף גרמיה זאת היתה לי ואמר (אה"ל). ו נ"א לגביה. ז נ"א דמריה. ח נ"א בתקונא. ט נ"א דיכיל. י ליה. יא נ"א דהות. יב נ"א ואקים. יג נ"א מלה. יד נ"א מלא. יו נ"א מלתא. יז נ"א יתיה. ונ"א יתי.

<p>מאמר</p> <p>רפא) בנין דכל וכו': משום שכל מי שרוצה להראות לפני רבונו, אינו נכנס אלא באותו אבן, שכתוב בזאת, שהיא מלכות הנקראת זאת, יבא אהרן אל הקדש, ודוד משבח עצמו ואומר, אני בצדק, שהיא מלכות, אחזה פניך, וכל עסקו של דוד היה להראות באותו אבן כראוי כלפי מעלה, פירוש, המוחין דחכמה מכונים עינים וכן ראייה, ואלו המוחין אינם מאירים בשום מדרגה, אחר חכמה דא"א שנסתמה, אלא בהמלכות, שהיא נוקבא דז"א, בלבדה. (כנ"ל בראשית ב' דף ט"ז ד"ה אמר) והיא נקראת אבן שתיה, וז"ש חביבותא ודבקותא דיליה בהאי אבן הוה וכו'. וכן אני בצדק אחזה פניך וגו'. כי המוחין דראיה אינם אלא בה.</p> <p>רפב) ת"ח אברהם וכו': בוא וראה אברהם תקן תפלת שחרית שהוא כנגד חסד דז"א והודיע מהותו של רבונו בעולם, ותקין אותו הזמן בתקוניו כראוי, דהיינו שתקן מרת (יפוסי דף ע"ב ע"א * ע"ב ע"ב)</p>	<p>הכולם</p> <p>והאבן הזאת אשר שמתי מצבה</p> <p>החסד השולט בבוקר, יצחק תקן תפלת המנחה, שהוא כנגד הנבירה דז"א, והודיע בעולם שיש דין ויש דיין, שיכול להציל העולם, ולדון העולם. דהיינו שתקן מרת הגבורה.</p> <p>רפג) יעקב אתקין וכו': יעקב תקן תפלת ערבית, שהיא כנגד המלכות, שהיא נוקבא דז"א, ובשביל תפלה זו שתקן מה שלא תקן אדם מקודם לכן כראוי, משום זה, הוא שבח את עצמו ואמר, והאבן הזאת, שהיא מלכות, אשר שמתי מצבה, דהיינו שתקן אותה, שעד אותה שעה לא שם אותה אחר כמוהו.</p> <p>רפד) ובגין כך וכו': ומשום זה, ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה. מהו מצבה. מצבה פירושו, שהיחה נפילה בהמלכות, והקים אותה, ויצוק שמן על ראשה, כי ביעקב תלוי הדבר לתקנה, יותר מכל בני העולם, כי יעקב הוא מרכבה לת"ת, שהוא בעלה, שבו חלום תקוני המלכות שהיא נוקבית.</p> <p>אחא</p>
--	--

רפה) אתא ר' יהודה, ונשקיה. א"ל, וכל האי ידעת ^ב ואת משתדל בסחורתא, ^ג ומנח חיי עלמא. א"ל, ^ד דהוה דחיקא לי שעתא, ואית לי תרין בנין, וקיימין כל יומא, בני רב, ואנא אשתדלנא על מזונייהו, ולמיהב ^ה לון ^ו י אגר למורייהו, בגין דישתדלון באורייתא.

רפו) פתח ואמר, ^א ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד. מאי שבחא דא. אלא, ^ב דאתקין אבן שתיה, ושוי עלה קדש הקדשים, וכדין, ותכון מלכותו מאד.

רפו) וכתבי, ^ג וראיתיה לזכור ברית עולם. דהא קב"ה, תיאובתא ^ד דיליה בה תדיר, ומאן דלא ^ה אתחזי בה, לא אעיל ^ו קמי ^ז מאריה. וע"ד כתיב, וראיתיה לזכור ברית עולם.

רפח) וראיתיה. ^א מאי וראיתיה. רזא הוא. כד"א ^ב והתוית ^ג י תיו ^ד י על מצחות ^ה י וגו'. ^ו לאתחזאה עלייהו. ואיכא דאמרי, דא רשימו ^ז דאת קדישא, די בבשרא.

מסורת הזהר

א) ושלמה ישב על כסא דוד: (מלכים א' ב') ח"א רמג. ב) וראיתיה לזכור ברית עולם: (בראשית ט) ח"א קיו. ח"ב כז: קיה. ח"ג כז: רטו: רכב: ת"ז תק' ה' יט: תק' ו' כב: תק' י"ח לו: תק' כ"א מד: מו: נו: סה: תק' ל"ו עח. חק' ג"ו צ: תק' ג"ח צב: תק"ח צ"ה טב שא. צ"ו טא שט. ק"ב טב שיד. ק"ד טא שיב. ק"ט טד שג. ג) והתוית תיו על מצחות: (יחזקאל ט) ח"א קא: רה: ז"ח רות פ"ח טב שכב.

חלופי גרסאות א ב"א והיק את. צ ב"א ליג ומנח חיי עלמא. ג ב"א דהוח. ד ב"א ליג לין. ס ב"א אגרת. ו ב"א אגר למורייהו. ו ב"א אתקין. ז ב"א ליה. ח ב"א יתחזי. ו ב"א איתחזי ביה (אח"ל). ט ב"א לקמיה. י ב"א דמריה. יא ב"א מאן. יב ב"א מה. יג ב"א תו. יד ב"א ליג על מצחות וגו'. יז ב"א ליג וגו'. קו ב"א מוסיף בגין לאתחזאה. טז ב"א ליג דאה.

הסולם

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה רפה) וראיתיה וכו': שואל מהו וראיתיה, לאיזה בחינה שבה, מתכוונת הראיה. אם לבחינת הדין שבה, שהוא הגורם לכל המוחין בסוד המסך דחירק (כנ"ל דף צ"ג ד"ה ביאור) או בבחינת המפתח שבה, שבו מקובל עצם המוחין, (כנ"ל דף צ"ה ד"ה מאי ע"ש) ומשיב רזא הוא, כד"א והתוית תיו על מצחות וגו' לאתחזאה עלייהו, סוד הוא, כש"א, והתוית תיו, וגו', שהת' יתראה עליהם. כלומר, שהראיה טובב על בחינת הת' שבהמלכות שה"ס בחינת הדין שבה, כמו שת' זו הצילה האנשים דהיינו אותם שהת' היתה נראה במצחם, והוא מטעם שהוא הגורם להתגלות המוחין כנ"ל. ואיכא דאמרי, דא רשימו דאת קדישא די בבשרא, ויש אומרים שהראיה טובב על הרשימו דאוח הקדוש אשר בבשר. דהיינו בהתכללותה בעטרת יסוד, שה"ס המפתח, שהמוחין בעצם מסובלים בה, להיותו משיך לה הכלים דאמא והמוחין דאמא כנ"ל בראשית א' דף י' ד"ה אי ע"ש.

אמר

מאמר

רפה) אתא ר' יהודה וכו': בא ר"י ונשקו, לאותו יהודי, אמר לו, וכל זה אתה יודע, ואתה עוסק בסחורה ומניח חיי עולם. אמר לו, השעה היתה דחוקה לי, ויש לי שני בנים הנמצאים כל היום בבית המדרש, ואני משתדל על מזונותיהם, ולתת שכר לימוד למוריהם, כדי שיעסקו בתורה.

רפו) פתח ואמר וכו': ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד. ושואל מהו שבח הזה של שלמה, ואומר, אלא שתקן האבן שתיה, ושם עליה קדש הקדשים, והיינו שתקן המלכות, והמשיך לה מוחין דג"ר, שהם בחינת קדש הקדשים, ואז ותכון מלכותו מאד.

רפו) וכתבי וראיתיה לזכור ברית עולם: כי הקב"ה, תשוקתו היא בה, כהמלכות, תמיד, ומי שאינו מתראה בה, כלומר שאינו מקבל מטנה מוחין דראיה, שהם חכמה, אינו נכנס לפני רבונו, כי מוחין אלו אינם נמשכים רק מפנה בלבד כנ"ל בסמך. ונ"כ כתוב וראיתיה לזכור ברית עולם, כי הראיה רק בה היא.

(רש"י דף ע"ב ע"ב)

רפט) א"ר יהודה, ודאי כלא ^א הוא, אבל, האי קשת, דאתחזי בעלמא, ברזא עלאה קיימא. וכד יפקון ישראל, מן ^ב גלותא, זמינא האי * קשת. לאתקשטא בגוונוי, ככלה דא, דמתקשטא לבעלה.

רצ) א"ל ההוא יודאי, כך אמר לי אבא, כד הוה מסתלק ^ג מעלמא, ^ד לא תצפי ^ה לרגלי דמשיחא, עד ^ו דיתחזי האי קשת ^ז בעלמא, מתקשטא ^ח בגוונוי, ^ט נהירין, ויתנהיר ^י לעלמא. ^{יא} וכדין צפי ליה למשיח.

רצא) מנלן. דכתיב וראיתיה לזכור ברית עולם. והשתא ^{יב} דאתחזיא ^{יג} בגוונין ^{יד} חשוכין, ^{יז} מתחזיא ^{יח} לדוכרנא, ^{יט} דלא ייתי מבול. אבל ^כ בההיא ^{כא} זמנא, ^{כב} אתחזייתא בגוונין ^{כג} נהירין, ומתקשטא ^{כד} בתקונא, ^{כה} ככלה דמתקשטא ^{כו} לבעלה. וכדין לזכור ברית עולם. וידכר קב"ה להאי ברית, ^{כז} דאיהו בגלותא, ויקים ^{כח} לה מעפרא, הה"ד ^{כט} ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם. וכתיב ^ל ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם, אשר אקים מעפר, כד"א ^{לא} אקים את סכת דוד הנופלת. וע"ד וראיתיה לזכור ברית עולם. ולאקמא לה מעפרא.

רצב) ואמר הכי אבא, דבג"כ, אדכר באורייתא, פורקנא דישראל,

דרך אמר

(א) קפ"ו ה' ונפקון י"ח ל"ב כ'.

מסורת הזהר

(א) קשת — ככלה דא דמתקשטא לבעלה

ח"א קיז. ת"ז חק' ה' יט: (ב) לא תצפי לרגלי

דמשיחא — בגוונין נהירין: ת"ז חק' י"ח לו: חק' ל"ז עה. תק"ח צ"ו טא שט. ק"ב טב שיד.

(ג) ובקשו את ה' אלקיהם (הושע ג') ח"א פט: ח"ב רלב: ז"ח רות פו טב שמו. (ד) ועבדו את ה' — דוד מלכם: (ירמיה ל') ח"א קיב: ח"ב רמ. (ה) אקים את סוכת דוד הנופלת: (עמוס ט')

ח"ב ט'. יא. קפו: רלט: רמ. ח"ג ו: קנב: קצט: רטו. רנו: ז"ח חוקת ג"ד טד שכה.

חלוסי גרסאות א ג"א מוסיף הוא הכי. ונ"א הכא. ב ג"א מגלוחא ול"ג מן. ג ג"א מוסיף מעלמא אמר לי. ד ג"א תצפה. ה לרגלא. ו ג"א דתחזי. ז ג"א דאתחזי. ח ג"א מוסיף בעלמא בעננא. ט ג"א בגוונין. פ ג"א עלמא. י ג"א מן וכדין עד והשתא. יא ג"א דאתחזי. יב ג"א בגוונין. יג ג"א חשוכן. יד ג"א מתחזייתא. טו ג"א ל"ג לדוכרנא. טז ג"א מוסיף והיא לזכור [לזכור] דלא. יז ג"א בההוא. יח ג"א יתחזי. יט ג"א אתחזיא. יא ג"א נהירין. כ ג"א בתקונא. כא ג"א ככלה דמתקשטא לבעלה. כב ג"א דאיהי. כג ג"א ליה. כד ג"א מוסיף ואחר ישובו בני ישראל ובקשו.

מאמר

רפט) אמר ר' יהודה וכו': אר"י ודאי הכל הוא בהמלה וראיתיה, הן בחינת ה' שבה והן בחינת העטרה, אבל קשת זה הנראה בעולם, בסוד העליון, והיינו בינה, הוא עומד, והיינו רק בחינת העטרה שבה, המשוה אותה לבינה, ומקבלת המוחין והכלים ממנה. וכאשר יצאו ישראל מן הגלות, עתידה קשת הזו להתקשט בצבעיה ככלה זו המתקשטת לבעלה. כלומר שג' הצבעים לבן אדום ירוק, שהם המוחין שבה, יהיו מאירים מאוד, כמ"ש לפנינו.

רצ) א"ל ההוא יודאי וכו': א"ל אותו היהודי, כך אמר לי אבי, בשעה שהיה מסתלק מהעולם, לא תצפה לעקבות המשיח, עד שתהיה נראה קשת הזו בעולם, מתקשטת בצבעים מאירים ותאיר להעולם. ואז תצפה למשיח.

רצא) מנלן דכתיב וכו': מאין לנו זה, כי (דפו"י דף ע"ב ע"ב)

הסולם

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה

כחוב וראיתיה לזכור ברית עולם. ועתה, בזמן הגלות, שהקשת נראה בצבעים חשוכים, הוא נראה רק לזכרון, שלא יבא מבול לעולם. אבל בעת ההיא, כשיבוא המשיח, היא תהיה נראה בצבעים מאירים ומתקשטת בתיקוניה. כמו, כלה המתקשטת לבעלה, ואז יקיים לזכור ברית עולם, ויזכור הקב"ה לברית הזו שהוא בגלות, ויקים אותה מעפר. וז"ש ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם. דוד מלכם, רומז על המלכות שה"ס הקשת. וכתוב ועבדו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם. והיינו אשר אקים מעפר, כמו שאתה אומר, אקים את סוכת דוד הנופלת. וע"כ נאמר אז, וראיתיה לזכור ברית עולם. ולהקים אותה מעפר.

רצב) ואמר הכי אבא וכו': וכך אמר אבי שמשום זה נזכר בהתורה גאולת

ו דכורנא דילה. י ודא הוא דכתיב * אשר נשבעתי מעבור מי נח י עוד על הארץ כן י נשבעתי י מקצוף עליך ומגער בך. רצג) י ויהיו בני נח היוצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר, כיון דכתיב ויהיו בני נח. אמאי אמר היוצאים מן התבה. וכי בנין אחרנין הוו ליה, דלא י נפקי מן תיבותא.

רצד) אמר ליה רבי אבא, אין. דהא לבתר, אולידו בנוי בנין. דכתיב, י ואלה תולדות שם וגו'. ואינון לא י נפקי מגו תיבותא. ובג"כ כתיב, היוצאים מן התיבה שם חם ויפת.

רצה) רבי שמעון אמר, אילו הוינא שכיח בעלמא, כד יהיב קביה י ספרא דחנוך בעלמא, י וספרא דאדם, אתקיפנא, דלא ישתכחון י בניי ס אנשא, בגין דלא חיישו כל חכמאן לאסתכלא בהו, וטען במלין אחרנין, לאפקא מרשו עלאה, לרשו אחרא. והשתא, י הא חכימי עלמא ידעין מלין, יא וסתמין לון, י וממתקפי בפולחנא י דמאריהון.

רצו) י והאי יו קרא, אשכחנא ברוז דרוזין. יו דכד אתער י חדוה דכל חדוון, י טמירא סתימא, י סבתא דסבתין, אנהיר י מניה, יא נהירו דקיק.

מסורת הזהר

א) אשר נשבעתי מעבור מי נח: לעיל דף ס"ה ציון ח' וש"ב. ב) ויהיו בני נח היוצאים: (בראשית ט) ח"א ענ. ג) אלה תולדות שם: בראשית י"א. ד) ספרא דחנוך: ח"א יג. לו: נה: נח: ח"ב נה. ק. קה: קפ: קצב: ריו. רעז. ח"ג יוד: רלו. רמ: רמח: ת"ז תק' ע' קלו. קלו. ה) ספרא דאדם: ח"א לו: נה: נח: עו. צ: ח"ב ע. קלא. קמג: קפא. קצו. רעה: ח"ג סח:

חלופי גרסאות א ג"א ודוכרנא. ב ג"א והא (ד"א) וניא ברא דכתיב ול"ג הוא. ג ג"א מוסיף זאת עוד. ד ג"א נשבעתי וגו'. ה ג"א ל"ג מן מקצוף עד סוף הפסוק. ו ג"א נפקו, וניא מוסיף נפקו ליה ז ג"א נפקו. ח ג"א בני. ט ג"א נשא. י ג"א כד. יא ג"א סתמין. וניא וסתמין. יב ג"א ומתקפי. יג ג"א דמריהון. יד ג"א האי. טו ג"א תוספתא. טז בדפ"י כתוב כאן תוספתא. יז ג"א חדוה. יח ג"א ל"ג סמירא, וניא ל"ג מן סמירא עד נהירו. יט ג"א סיבתא (אה"ל). כ ג"א מינה (ד"א) וניא מינה (אה"ל). כא ג"א נהירו.

מאמר והיו בני נח היוצאים מן התיבה
 ישראל, וזכרון שלה, של המלכות, כי לזכור ברית עולם. יורה על גאולה ישראל ותקון המלכות כנ"ל. וזהו שכתוב, בעת הגאולה, אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ. כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך. פירוש. כמו שנשבע בראית הקשת שלא יביא מבול לעולם, שזה הוא גם בזמן הגלות. (כנ"ל בדבור הסמוך) כן בעת הגאולה, כשתאיר הקשת בגוונין נהירין, יאמר ה', נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך. כנ"ל כי אז יקום סוכת דוד הנופלת לעד ולנצח. ויקיים הכתוב, לזכור ברית עולם.

מאמר והיו בני נח היוצאים מן התיבה
 רצג) ויהיו בני נח וגו'. רבי אלעזר אמר כיון שכתוב ויהיו בני נח, למה אמר הכתוב היוצאים מן התיבה. וכי היו לו בנים אחרים שלא יצאו מן התבה.
 רצד) אמר ליה ר' אבא. וכו': א"ל רבי אבאי, כן, שהרי אח"כ, בניו הולידו בנים. (דפו"י דף ע"ב ע"ב)

שכתוב ואלה תולדות שם וגו', והם לא יצאו מן התבה, ומשום זה כתוב היוצאים מן התבה, שם חם ויפת.
 רצה) רבי שמעון אמר וכו': רש"א. אלו הייתי נמצא בעולם, כאשר נתן הקב"ה ספרו של חנוך בעולם, וספרו של אדם, הייתי מתאמץ שלא יהיו נמצאים בין אנשים. משום שכל החכמים לא חששו או להסתכל בהם, וטעו, להוציא הדברים מפשוטם, בדברים אחרים להוציאם מרשות העליון דקדושה, לרשות אחר, שאינו קדוש. אבל עתה, הרי חכמי עולם יודעים דברים וסודותם אותם שאינם מגלים הסודות, ומתגברים בעבודת רבונם. וע"כ עתה מותר לעסוק בסודות.

רצו) והאי קרא אשכחנא וכו': ומקרא הזה מבני נח שיצאו מהתבה, מצאתי בסוד הסודות, כאשר נתעוררה החדוה שעל כל החדוות הנסתרה הסתומה. שהיא בינה בעת שעלתה

חדוה ה' דכל י' חדוון, נהיר לימינא, ג' במשח רבות עלאה. ונהיר לשמאלא.
י' בחדווה דחמרא טב, נהיר לאמצעינא, י' בחדווה י' דתרין סטרין. רוח
אתער. ורוח ז' סלקא, י' ואטיהיב ברוחא.

רצו) ס' דבקן דא בדא. י' תלת עאלין בתלת. מגו תלת, נפקא חד ברית,
א' ודבקא י' בברית. אתעברת רוח דסלקא, י' מתעברת מניה. כד י' אתיהיבת
סו בתרין סטרין, סו אתדבקו רוחא ברוחא, (* ו' ומתעבראן מתלת בנין. ונח
ותיבה. נפקו מנייהו תלתא, כגוונא י' דתלתא עלאין, ואלין אינון דנפקו
מגו תיבותא: שם וחם ויפת. שם: דבסטר ימינא, חם: דבסטר שמאלא.
יפת: ארגוונא דכילי לון.

חלופי גרסאות א' גיא דעל (ד"א). ב' גיא חדון. ג' גיא רמשה. ד' גיא בחדווא. ו' גיא בחדוה. ה' גיא בחדוה.
ו' גיא מוסיף בחדווה דארגוונא. ז' גיא בתרין. ח' גיא חלקא. ט' גיא לטב ואטיהיב ברוחא. י' גיא
דבקאן (ד"א). י' גיא לטב מן תלת ער ברית. יא' גיא דדבקא. יב' גיא דבקה. יג' גיא מוסיף בברית נפקא חד (אה"ל).
יד' גיא מתעברא. יז' גיא אתיהיבת. יח' גיא בין תרין. יט' גיא אתדבקות. כ' גיא ומתעברן. כא' גיא דתלת. כב' גיא דלתתא.

מאמר הסולם ויהיו בני נח היוצאים מן התיבה

ויפת שהכתוב מדייק בהם לומר היוצאים מן
התבה, להורות שהם עצם ג' הקוין שבבינה
שנשתלשלו לז"א ומז"א להנוקבא שה"ס
התבה. שהם שם חם ויפת שנולדו ויצאו
מהתבת. ומביא תחילה איך הבינה היתה
בהארית הקו שמאל שקבלה רק נהירו דקיק
מא"א. ואח"כ מביא שע"י רוח שהוא קו אמצעי
שעלה להבינה, האירה הבינה בג' קוין. שז"ס
מה שאומר לעיל (בראשית א' דף רפ"ז אות
סג) תלת נפקי מחד. שג' קוי הבינה יוצאים
מאחד שהוא ז"א. ולפיכך חד שהוא ז"א בתלת
כיימי, וכן אומר כאן תלת עאלין בתלת. כי
מתוך שז"א גרם הארית ג' הקוין בבינה, ע"כ
זכה גם הוא בהם. ואח"כ, מגו תלת נפקי חד,
ברית. שמתוך ג' קוין של ז"א יצא אחד. שהוא
ברית. והיינו על דרך שביאר בזהר הנ"ל,
עאר בין תרין, תרין ינקין לחד, ע"ש
בהסולם. ובהברית שהוא יסוד דבוקה ג"כ
הנוקבא. כנודע. וז"ש דבקא בברית. שהנוקבא
דבוקה בהברית. בסוד נקודה תחת היסוד.
ואח"כ נבנית הנוקבא, תחלה מקו שמאל דז"א.
ואח"כ מכל ג' הקוין, ומדווגת עמו בסוד נח
ותבה. ע"ד שנתבאר לעיל. ואז קבלה טפת
הזוג הכלולה מג' קוין דז"א, (כנ"ל דף כ"ב)
אות ס"א ע"ש בהסולם): ואלו ג' קוין הם שם
חם ויפת. הרי שאלו ג' קוין שיצאו בבינה
הם שנשתלשו ובאו לז"א, ומז"א באו להנוקבא,
שה"ס התיבה, ומהתיבה יצאו ונולדו ובאו
לעולם. וע"כ מדייק הכתוב בהם לומר, ויהיו
בני נח היוצאים מהתבה.

שעלה לראש א"א, ונתהפכה שם לחכמה, ואז סבת
הסבות, שהוא א"א, תאיר מתיכו אור דק, כלומר,
שהבינה לא יכלה לקבל מא"א רק אור דק, שהוא
מטעם חסרון חסדים (כנ"ל דף מ"ו ד"ה מירוש).
וע"כ נסתרה ונסתמה הבינה. וע"כ נתעוררה
הבינה וקבלה בחוכה הארת ג' הקוין, דהיינו, חדוה
שעל כל החדוות האירה לקו ימין בשמן
המשחה העליון, דהיינו הארת החסדים, שה"ס חולם.
והאירה לקו שמאל בחדות יין הטוב, דהיינו
הארית החכמה, שה"ס שורק. והאירה לקו האמצעי
בחדות ב' הקוין דימין ושמאל, שה"ס חירק. כי
רוח, שהוא ז"א, נתעורר ובא בקו האמצעי דבינה,
שממנו נקודת החירק, וקו האמצעי, ורוח דקו שמאל
עלה, וניתן ברוח דקו ימין, ואז נכללו ג'
הקוין דבינה זה בזה.

רצו) דבקן דא בדא וכו': מתדבקים זה בזה,
ז"א מתדבק בהבינה, ואז שלשה
נכנסים בשלשה, שלשה קוי הבינה נכנסים ונעשים
שלשה קוין בז"א. מתוך השלשה קוין שבז"א יוצא
אחד, הוא ברית, דהיינו יסוד, והנוקבא דבוקה
בברית. ואח"כ נעבר ממנו רוח העולה, שהיא
רוח דקו שמאל, והנוקבא מתעברה הימנו, כלומר,
שקו שמאל נעבר מז"א וניתן להנוקבא. (כנ"ל ב"א נ"ב
אות ל"ט) ואח"כ כאשר ניתנה הנוקבא בב' קוין
דז"א, דהיינו שמקבלת גם חסדים מימין, נתדבקו
רוח ברוח. דהיינו ז"א עם הנוקבא, ומתעברת
הנוקבא, משלשה בנים, ואז ונח ותיבה יוצאים
מהם שלשה בנים. כעין שלשה קוין העליונים,
ואלו הם שיצאו מתוך התבה, שם חם ויפת.
שם, שבצד ימין. חם שבצד שמאל. יפת הוא
ארגמן, היינו קו אמצעי, הכולל אותם.
מירוש. ר"ש מבאר כאן, סוד שם חם
(דפו"י דף ע"ב ע"ב *) ע"ג ע"א)

רצח) * וחם הוא אבי כנען. (ב) זוהמא דדהבא, תחות ה קסטיפין. אתערותא י דרוחא מסאבא, : דנחש קדמאה. ובג"כ, רשים י ואמר, וחם הוא אבי כנען. י דאייתי לווטין על עלמא. ההוא כנען, דאתלטיא. ההוא כנען, דאחשיך אנפי בריין.

רצט) י ובג"כ, לא י נפיק, מגו כללא דכלהו, אלא דא. דכתיב, וחם הוא אבי כנען. ה ההוא דאחשיך עלמא, ולא כתיב בכללא דא, ושם הוא אבי כך, או פ יפת הוא אבי כך, אלא מיד קפץ ואמר, וחם הוא אבי כנען. ודאי.

ש) ' ועל דא, כד אתא אברהם, מה כתיב, י ויעבור אברם בארץ. דעד י לא הוה קיומא י דאבהן, ולא אתו זרעא דישבאל בעלמא, דיפוק שמא דא, וייעול שמא עלאה י קדישא. כד הוו י זכאין ישראל, אקרי ארעא, על שמא דא, ארץ ישראל. כד לא זכו, אקרי ארעא על שמא אחרא, ארץ כנען.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) וחם הוא אבי כנען: (בראשית ט'. ב) ויעבור אברם בארץ: (בראשית י"ב) ח"א ע"ט: ח"ב צו:

חלופי גרסאות א ב"א קסטיפין. ב ג"א דרוח. ג ג"א נחש. ד ג"א ליג ואמר. ה ג"א מוסיף ההוא כנען דאייתי. ו ג"א מוסיף ובג"כ כלהו. ז ג"א נפקו. ח ג"א נפק. ט ג"א ויפת. י ג"א על, יא ג"א מוסיף לא דא, יב ג"א דאברהם. יג ג"א ליג קדישא. יד ג"א זכאין.

מאמר

הסולם

ויהיו בני נח היוצאים מן התבה

בא אברהם מה כתיב, ויעבור אברם בארץ וגו' והכנעני אז בארץ, כי עוד לא היה הקיום של האבות, והיינו המוחין שהמשיכו להנוקבא, הנקראת ארץ, ועוד לא באו זרע ישראל לעולם, שיצא שם זה של כנען מהארץ, ויכנוס בה שם העליון הקדוש, שהוא ישראל, פירוש, ארץ, ה"ס הנוקבא דז"א. וכל עוד שלא תקנו אותה האבות בסוד ג' קוין, היתה רק בבחינת קו שמאל בלבד שה"ס זהב שנמשך ממנו פסולת הזהב, שהוא בחינת נחש הקדמוני הנקרא כנען, (כנ"ל בדיוור הסמוך) וז"ש הכתוב, והכנעני אז בארץ, וז"ש, כד הוו זכאין ישראל, אקרי ארעא על שמא דא ארץ ישראל, כאשר היו ישראל צדיקים והמשיכו ג' הקוין להנוקבא, ונודווגה עם ז"א הנקרא ישראל, נקראת אז הארץ על שם הזה ארץ ישראל, דהיינו על שם ישראל התחתונים שתקנוה, וע"ש ז"א בעלה, כד לא זכו אקרי ארעא על שמא אחרא, ארץ כנען, כשלא זכו ישראל, והשאירו הנוקבא בקו שמאל שיש בו פסולת הנקרא כנען, נקראת אז הארץ בשם אחר, דהיינו ארץ כנען.

רצח) וחם הוא אבי כנען וכו': כנען הוא זוהם הזהב שמתחת הפסולת, היינו הנשקע בחוך כור הזהב בעת ההתוך, הוא התעוררות רוח הטומאה של נחש הקדמוני, כי חם הוא קו שמאל שה"ס זהב, וכנען הוא הפסולת שלו, והוא בחינת נחש הקדמוני, ומשום זה מדייק הכתוב ואומר וחם הוא אבי כנען, איתו כנען שהביא קללות על העולם, אותו כנען שנתקלל, אותו כנען שהחשיך פני הבריות, דהיינו הנחש, שפיתה את חוה והביא קללות על העולם והיא נתקלל, והחשיך פני הבריות, שהביא מיתה על הבריות.

רצט) ובג"כ לא נפיק וכו': ומשום זה לא יצא מן כלל כולם, אלא חם. שכתוב בו וחם הוא אבי כנען, להירוה על אותו שהחשיך העולם, דהיינו כח הנחש ולא כתוב בכלל זה, ושם הוא אבי כך, או יפת הוא אבי כך, אלא מיד קפץ ואמר, וחם הוא אבי כנען, ודאי הוא כמו שאמרנו שמשמענו שהקו שמאל שהוא חם, הוא אביו של נחש הסדמוני, הנק' כנען.

ש) וע"ד כד אתא אברהם וכו': וע"כ כאשר

(רמ"י דף ע"ג ע"א)

(שא) ועל דא, כתיב * ויאמר ארור כנען ^א עבד עבדים יהיה לאחיו. דאיהו אייתי לוטיין על עלמא. ובנחש מה כתיב ^ב ארור אתה מכל ^ג הבהמה. היינו דכתיב עבד עבדים. ועל דא כתיב, שם ^ד חם ויפת. תלת אלין בני נח היוצאים מן התיבה ^ה כדקאמרינן.

(שב) ^ו שלשה אלה בני נח. קיומא דכל עלמא, קיומא דרזא עלאה. ומאלה נפצה כל הארץ. היינו רזא ^ז דתלת גוונין עלאין. דכד ההוא נהר דנגיד ונפיק, אשקי לגנתא, ^ח בחילא דתלת אלין עלאין. ומתמן, ^ט אתפרשן גוונין ^י דלתתא, כל חד וחד כליד בחבריה, לאחזאה דיקרא דקב"ה, אתפשט לעילא ותתא, ואיהו חד, בעלאי ותתאי.

(שג) אמר ר' אלעזר, ^{יא} תלת גוונין אלין, בכל ^{יב} אינון דאתיין, מסטר דקדושה. ומחיו דתלת גוונין אלין, ^{יג} מתפרשאן לכל אינון דאתיין מסטרא

מסורת הזהר

(א) ויאמר ארור כנען (בראשית ט') ח"א עט: רכה. ח"ב רלו: ח"ג עב: קג. קיא. קנח. ת"ז תק' י"ח לו. ז"ח נח כ"ב טג שמה. (ב) ארור אתה מכל הבהמה: (כראשית ב') ח"א עט: עט: קמג. קעא. קעז. קסו. ח"ב רלו: ח"ג קעט. ת"ז תק' ס"ד צה. תק' ס"ט קיח: תק' ג' בהשמות קמא. (ג) שלשה אלה בני נח: בראשית ט'.

חלופי גרסאות א' ג"א ל"ג מן עבד עד דאיהו. ב' ג"א מוסיף הבהמה ומכל חית השרה. ג' ג"א וחס. ד' ג"א כדקאמרינן. ה' ג"א מוסיף דא תלת. ו' ג"א בחילוי. ז' ג"א מתפרשן. ח' ג"א לתתא. ט' ג"א מוסיף תלת אלין. יג"א תלת אלין גוונין אינון דאתיין. יב' ג"א ל"ג אינון. יא' ג"א מתפרשן.

מאמר
 (שא) ועל דא כתיב וכו': וע"כ כתוב, ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. שהוא להיותו בחינת גחש הקדמוני, שהביא קללות על העולם, ובנחש מה כתוב, ארור אתה מכל הבהמה, וע"כ קללו גם עמה ארור כנען. והיינו עבד עבדים יהיה לאחיו. כי הבהמות המה עבדים לאדם, ולהיותו עוד גרוע ומקולל יותר מכל בהמה, הריהו עבד עבדים. ועל כן כתוב, בשם חם ויפת, שלשה אלה בני נח היוצאים מן התיבה, כמו שאמרנו, שה"ס ג' הקיין, שהנוקבא הנקראת תיבה, קבלה אותם מז"א, ונתעברה מהם והוציאה אותם להעולם. כנ"ל באות רצ"ו.

(שב) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א ג' גוונין הללו הם בכל אלו המוחין הבאים מצד הקדושה. ומהמראה שלהם, דהיינו המלכות, שהוא חייו הנכללת. מג' הגוונין, (כנ"ל אות רס"ו) מתפשטים לכל אלו הבאים מצד רוח האחר פירוש. כי הוקשה לו, כיון ששם חם ויפת ה"ס ג' הקיין של המוחין דקדושה, איך נתפשטו מהם כל באי עולם, דהיינו אפילו הרשעים, וע"ז אומר, שהם נתפשטו מהחיוו דג' קיין, שה"ס המלכות. והיינו סו"ה, ומלכותו בכל משלה. כי אפילו הס"א מתקיימת על ידיה. אבל בג' קיין עצמם, אין יניקה רק לצד הקדושה.

וכד

מאמר שלשה אלה בני נח
 (שב) שלשה אלה בני נח וכו': הם הקיום של כל העולם. קיום פירושו מוחין והיינו המוחין של הנוקבא, הנקראת עולב. הם הקיום של סוד העליון, היינו המוחין שבבינה. ומאלה נפצה כל הארץ, היינו שכל הנשמות של בני אדם באים מהם. כי הם הסוד של ג' צבעים העליונים שבבינה, שהם ג' קיין. פירוש. כי ג' קיין הללו נתקנו מתחילה בבינה העליונה, ואח"כ קבלם ז"א והשפיע איתם לנוקבא. כנ"ל באות רצ"ו והנוקבא הולידה אותם, שהם שם חם (רמ"י דף ע"ג ע"א)

דרוחא אחרא. וכד תסתכל ברזא דדרגין, תשכח. היך מתפרשן גוונין, לכל אינון סטרין, ^ה עד דעיידין ^ו לתתא, ברזא דאינון ^ב שבעה ועשרין צנורין, ^ג דדשי. דחפיין לתהומי.

(שד) וכלא ידיעא ^ד לחכימין עליונין. זכאה חולקהון דצדיקייא, דקביה אתרעי ביקריהון, וגלי לון סטרין עלאין דחכמתא, עליהו כתיב * סוד ה' ^ה ליראיו ובריתו להודיעם.

(שה) פתח רבי אלעזר ואמר. ^ב ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית ^ו פלא עצות מרחוק אמונה אומן. כמה אית לון לבני נשא, לאסתכלא ביקרא דקביה, ולשבחא ליקריה. בגין דכל מאן דידע לשבחא ^ו למאריה, כדקא יאות, קב"ה עביד ליה רעותיה. ולא עוד, אלא דאסגי ברכאן לעילא ותתא.

(שו) ועל דא, מאן דידע לשבחא ^ה ליה ^ה למאריה, וליחדא שמייה, חביב הוא לעילא, ^ו וחמיד לתתא. וקביה משתבח ^ה ביה. ^י ועליה כתיב, ^ג ויאמר ^ה כי עבדי ^י אתה ישראל אשר בך אתפאר.

מסורת הוהר

דרך אמר

(א) אחרי מות ע"ס א' כ"ז זני מסלכותא ככרנין וכו'. (א) סוד ה' ליראיו: לעיל בראשית ב' דף קמ"ג ציון ב' וש"נ. (ב) ה' אלקי אתה ארוממך: (ישעיה כ"ה) ח"ג לה: קצנ: (ג) ויאמר לי עבדי אתה: (ישעיה מ"ט) לעיל בראשית ב' דף ס"ח ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א' נ"א ל"ג ער. ב' נ"א לתמן. ג' נ"א מוסיף סטרי דרשי. ונ"א דרשי. ד נ"א לחכימי ה' נ"א ליראיו וגו'. ו נ"א פלא וגו'. ז נ"א למריה. ח נ"א ל"ג ליה. ט נ"א למריה. ונ"א מוסיף למריה כדקא יאות. י נ"א וחביב. יא נ"א מוסיף ביה ביקריה. ונ"א ביקריה ול"ג ביה. יב נ"א ועליותו. יג נ"א אתה וגו'.

שלשה אלה בני נח

הכולם

מאמר

לתתא, עד שנכנסים למטה, להמלכות, שהוא חיזו דתלת גוונין. ברזא דאינון שבעה ועשרין צנורין דרשי דחפיין לתהומי שהם נעשים שם בסוד כ"ז. אותיות דהיינו עם ה' האותיות מנצפ"ך של המלכות, שה"ס כ"ז צנורות מביאי השפע אליה, שנעשו מהם דלתות לכסות על הדינים שבהמלכות הנקראים תהומות.

(שד) וכלא ידיעא וכו': וכל זה ידוע לתחכמים העליונים. אשרי חלקם של הצדיקים, שהקב"ה רצה בכבודם, וגילה להם נסתרות העליונות של החכמה. עליהם כתוב, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

(שה) פתח רבי אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר ה' אלקי אתה וגו'. כמה יש להם לבני אדם להסתכל בכבודו של הקב"ה, ולשבח לכבודו. משום. שכל מי שידע לשבח לרבנו כראוי, הקב"ה עושה לו רצונו. ולא עוד, אלא שמרבה ברכות למעלה ולמטה.

(שו) ועיד מאן וכו': ועל כן, מי שידע לשבח לרבנו, וליחד את שמו, חביב הוא למעלה

וכד תסתכל ברזא וכו': וכאשר תסתכל בסוד המדרגות, תמצא, איך הגוונין מתפשטים. לכל אלו הצודים, דהיינו ימין שמאל אמצע, עד שנכנסים למטה, להמלכות, בסוד שהם כ"ז צנורות של הדלתות המכסים את התהום.

פירוש. האותיות נמשכות מבינה ובאים לז"א ומשתלמים בהנוקבא. וכשהם נמשכות מהבינה לז"א הם במספר כ"ב אותיות הנאצלים בסוד ג' הקוין, ז' אותיות בקו ימין, ז' אותיות בקו שמאל, ושמונה אותיות בקו אמצעי שהם כ"ב אותיות, וכבר נתבאר ענין זה היטב בהזהר (לעיל בראשית א' דף מ"ו אות ל"ד ע"ש בהסולם) ונמצא שמעצם ג' הקוין נמשכים רק כ"ב אותיות, אלא כשהם נמשכים להמלכות, שה"ס ה' גבורות, יצאו מהן. אותיות מנצפ"ך, הבאות בסיום המלה, ונעשה מספרם כ"ז אותיות.

וז"ש, וכד תסתכל ברזא דדרגין, כשתסתכל בג' הקוין כשנמשכים דרך המדרגות, מבינה עד מלכות, תשכח היך מתפרשן גוונין לכל אינון סטרין, דהיינו שהגוונין מתפרשין לעצם ג' הסטרין, ונעשו כ"ב אותיות. עד דעיידין (ירמיי דף ע"ג ע"א)

שז) * ויחל נח איש האדמה ויטע כרם. ר' יהודה ור' יוסי. חד אמר, מן עדן ה' אתתרכת, ונציב לה הכא. וחד אמר בארעא הות, ועקר לה, ושתל לה, ובההוא יומא, כ' עבדת איבין (ב) ג' וניצת לבלבין, ד' וענבים, ה' והוה סחיט ו' לה, ושתי מן חמרא ורוי.

שח) ר' שמעון אמר, רזא ד' דחכמתא, איהו הכא, בהאי קרא. כ' כד בעא פ' נח י' למבדק בההוא חובא, דבדק אדם הראשון. לאו לאתדבקא ביה, אלא למנדע, ולאתקנא עלמא, ולא יכיל. סחט ענבים י"ל למבדק בההוא כרם. כיון דמטא להאי, יכ' ג' וישכר ויתגל. ולא הוה ליה, חילא למיקם. ובגיכ, י' ויתגל: גלי פרצה דעלמא, דהוה סתים. בתוך אהלה, כתיב בה"א. י' וע"ד כתיב, י' ואל תקרב אל פתח ביתה. בתוך * טו אהלה, טו דההוא כרם.

דרך אמת

מסורת הזהר

(6) הוה מלך לין וסרס מיד בלי ענוב. (א) ויחל נח איש האדמה: (בראשית יוד) ח"ג טו. ז"ח בראשית י"ט טב שלו. נח כ"ב טב שלו. (ב) מניע אתתרכת: ז"ח נח כ"ב טג שג. (ג) וישכר ויתגל: (בראשית ט') להלן דף ק"י ציון א' וס"ג. (ד) ואל תקרב אל פתח ביתה: (משלי ה) ח"ב רלו. חלופי גרסאות. א' נ"א אתרכבת. ונ"א אתרכב. כ' נ"א עבד. ג' נ"א ואניצת. ד' נ"א וענבין. ה' נ"א והוא. ו' נ"א לין. ז' נ"א ל"ג דחכמתא. ח' נ"א מוסיף כד קא. ט' נ"א ל"ג נח. י' נ"א למדבק. י"א נ"א למדבק. י"ב נ"א מוסיף כדון וישכר. י"ג נ"א ויתגל. י"ד נ"א ל"ג מן וע"ד עד בתוך. טו אחיל כתב אהלה דההוא כרם אדל"ג. ק"ז נ"א דהתיא.

מאמר

הסולם

ויחל—ויטע כרם

למעלה, ונחמד למטה, והקב"ה משתבח בו, ועליו כתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

מאמר ויחל—ויטע כרם

שז) ויחל נח איש האדמה ויטע כרם: חולקים בזה ר' יהודה ור' יוסי אחד אמר, שהגפן מגן עדן נגרשה ונטע אותה כאן באדמה, ואחד אמר, שהגפן בארץ היה, ועקר אותה ממקומה, ושתלה במקום אחר, וע"כ כתוב ויטע, ובאותו יום עשתה פירות, והניצה ציץ וענבים, והיה סחט אותה, ושתה מהיין ונשכר, פירוש. אחד אומר, שה"ס עץ הדעת שחטא בו אדה"ר. וכבר שעצה"ד גפן היתה, וכשחטא בה אדה"ר, נגרשה עמו יחד מג"ע. ונח תקן את הגפן הגרושה הזו, וחזר ונטעה מחוץ לג"ע, ושתה מיינה ונשכר. ודומה חטאו לחטא אדה"ר. ואחד אומר, שגפן זו לא היתה בג"ע, אלא מחוץ לג"ע מצא אותה, ומ"ש ויטע, הוא מפני שעקרה ממקומה ושתלה במקום אחר. ולדבריו אינו דומה חטאו של נח לחטאו של אדה"ר.

פירוש. ב' נקודות הם בכנין הנוקבא, האחת, היא ממותקת בבינה, ומבחינתה נעשית ראויה לקבל המוחין כמו הכלים דבינה. והשניה, היא מבחינתה עצמה, מדת הדין, שאינה נמתקת במדת הרחמים. ומבחינה זו אינה יכולה לקבל שום מוחין עליונים, כי עליה היה צמצום א' שלא לקבל לתוכה כלום מבחינת אור ישר. וזה מבואר בהקדמת הזהר דף צ"ט אות קכ"ב ע"ש. ולפיכך אומר שם, חד נניזא וטמירא דהיינו הנקודה דמדת הדין. וחד קיימא באחנוליא דהיינו הנקודה הממותקת בהבינה, במדת הרחמים. וכיון שנקודה דמה"ד נניזא וטמירא, ע"כ ראויה לקבל כל המוחין העליונים. ע"י הנקודה דמדת הרחמים הגלויה בה. ובזה תבין ענין איסור אכילת עץ הדעת שאמר לו הקב"ה ביום אכלך ממנו מות תמות. כי הזהר אומר שם (באות קכ"ג) שמשעם ב' נקודות הללו, נקראת הנוקבא עץ הדעת טוב ורע, וכי בר נש הא טוב, דהיינו שזוהר שלא להמשיך

הארת

(דפו"י דף צ"ג ע"א *; צ"ג ע"ב)

שט) כגוונא דא, בני אהרן, דתנינן שתיי יין הוו. וכי מאן יהיב לון חמרא, בההוא אתר למשתי. אי סיד, דאינון חציפין הוו, דרוו חמרא. א לאו הכי. אלא ודאי, מההוא חמרא רוו. דכתיב, * ויקריבו לפני ה' אש זרה. כתיב הכא, אש זרה, וכתיב התם, לשמרך מאשה זרה. וכלא חד מלה.

מסורת זוהר

א) ויקריבו-אש זרה: (ויקרא יוד) ח"א קטו: ח"ב קצנ. ח"ג לג: ט. ז"ח נח כ"ב טג שיא. ב) לשמרך מאשה זרה: (משלי ז') ח"א לח: קטו: קכב. ח"ב רסד: ח"ג ריג:

חלופי גרסאות א ג"א ל"ג לאו.

ויחל-ויטע כרם

הסולם

מאמר

הארט השמאל ממעלה למטה. כדון וישכר ויתגל, אז נשתכר ונתגלה הנקודה דמדת הדין, ותכף נסתלקו ממנו המוחין ולא הוה ליה חילא למיקם ולא היה לו עוד כח לקום. ובניכ ויתגל, נליך פרצה דעלמא דהוה סתים, וע"כ אומר ויתגל, כי גילה פרצת העולם, שהיא הנקודה דמדת הדין, שעד כאן היתה גניזא וטמירא כנ"ל ועתה נתגלתה. בחוך אהלה כתיב בה', הרומז על אהל הנוקבא דקליפה הנקראת אשה זרה, ועיד כתיב ואל תקרב אל פתח ביתה, של אותה אשה זרה, בתוך אהלה דההוא כרם. והוא בתוך אהלה של אותו הכרם. כלומר, אהל פירושו הארה, מלשון בהלו גרו וגו'. (איוב כ"ט) והכתוב אומר שהנקודה דמה"ד נתגלה, בתוך הארת הכרם שהמשיך ממעלה למטה.

שט) כגוונא דא בני אהרן: כעין זה בבני אהרן, שלמדנו שהיו שתיי יין. ושואל, וכי מי נתן להם יין, במקום הזה, לשתות. הכי יעלה על דעתך שהיו עזי פנים כל כך שנשתכרו ביין, אינו כן. אלא ודאי מאותו היין נשתכרו, שכתוב ויקריבו לפני ה' אש זרה, ושם כתוב לשמרך מאשה זרה. והכל הוא דבר אחד. פירוש, כי ענין השכרות מין נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, שה"ס המשכת הארת השמאל ממעלה למטה, שאז נגלה הנקודה דמדת הדין, ומתעוררת הקליפה דאשה זרה, והמוחין מסתלקין מהנוקבא, והחוטא מת. ע"ש. וז"ש ודאי מאותו היין נשתכרו, שכתוב ויקריבו אש זרה, שעם השכרות הם מקריבים הקליפה לינק מהקדושה והמוחין מסתלקים. וז"ש כתיב ויקריבו לפני ה' אש זרה, וכתיב התם לשמרך מאשה זרה וכלא חד מלה, כי הבחינת דכר נק' אש זרה ובחינת הנוקבא נקראת אשה זרה.

וכן

הארט השמאל שבהנוקבא ממעלה למטה. היא עצה"ד טוב, ומקבל ממנה כל המוחין שבה, ואם לא וכי הא רע, דהיינו שממשיך הארת השמאל שבה, ממעלה למטה, שזה נבחן לאכילת עצה"ד, אז הא רע, כי נקודה דמדת הדין שהיתה גניזא וטמירא היא מתגלית, ואז מסתלקים כל המוחין מהנוקבא, כי מבחינה זו אינה ראויה לקבל מוחין כנ"ל, וזהו המיתה לבאי עולם, כי המוחין שלה הם החיים של כל באי העולם, וז"ש ביום אכלך ממנו מות תמות, כי תתגלה נקודה דמה"ד, ויסתלקו ממנה המוחין, שהם החיים של האדם שהוא מקבל מפנה, וע"כ ימות.

והנה ר' יהודה ורבי יוסי חולקים לעיל, אם חטאו של נח דומה לעצה"ד, או לא. ור"ש מכריע ביניהם, ואומר שהחטא עצמו הוא כעצה"ד, אבל לא נתכוין לחטוא כמוהו, אלא רצה להמשיך הארת השמאל פעם אחת למטה כדי לתקן אותו, ואח"כ יפרוש הימנו.

וז"ש כד בעא נח למבדק בההוא חובא דבדק אדה"ר כשרצה נח לבדוק באותו החטא שבדק אדה"ר, דהיינו שבדק לראות אם ימות על ידו, כי הנחש שיקר בשמא דקב"ה ואמר לא מות תמותון וגו', לאו לאתדבקא ביה אלא למנדע ולא תקנא עלמא, ולא יכיל, ולא רצה להתדבק בו כאדה"ר שאמר אכלתי ואוכל עוד (בראשית רבה פ"ט י"ב) אלא לדעת ולתקן העולם ואח"כ יפרוש ממנו, אבל לא יכול לתקן אותו. ומפרש, סחט ענבים למבדק בההוא כרם, סחט ענבים, פירוש, המשכת הארת השמאל, כי הארת השמאל מכונה יין (כנ"ל דף פ"ד ד"ה פירוש) לבדוק באותו הכרם, פירוש, שהמשיכה ממעלה למטה כדי לבדוק אם יתגלה מדת הדין בהכרם, ואז יתקן אותו כנ"ל, כיון דמטא להאי, דהיינו להמשיך (דסויי דף ע"ג ע"ב)

שי) וכן כגוונא דא, *וישת מן היין וישכר ויתגלגל. ועל דא, אתער
 חם אבי ה' כנען, כמה דאתמר. ואתיהיב אתר' ל' כנען לשלטאה, ומאי דהוה
 ה' הדין צדיק, ברזא דברית, ב' סרסו. ו' ותניא ' דאעבר ה' מיניה ההוא קיומא.
 שיא) ה' ובג"כ אמר, י' ארור. דהא לווטין, אתערו י' בקדמיתא, על
 ידיה בעלמא. עבד עבדים יהיה. כד"א ארור אתה מכל הבהמה י' וגו'. כל'א
 יתתקן לומנא דאתי, י' והוא לא יתתקן. י' וכל'א יפקון לחירו, והוא לא יפוק.
 ורזא איהו לאינון די'דעי ארחוי, ה' ושבי'לי דאורייתא.
 שיב) פתח ואמר, י' כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. כמה
 אית לון לבני נשא, לאסתמרא מחובייהו, מקמי קב"ה. דהא לבתר דחטא
 בר נש, ה' רשים הוא, י' חוביה לעילא, ולא אתמחק, בר (ה) בחוקפא
 י' דתיובתא י' סגיא. כד"א ה' כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך ב' בורית נכתם
 עונך לפני.

דרך אמר

(ה) ככת גדול הסכומה.

מסורת הזהר

(א) וישת מן היין וישכר ויתגלגל: (בראשית ט"ו)

ח"א סג: סג. ק: קכב: קמ: קמז: קצב. רנח. ח"ב
 רמה. רסז: (ב) סרסו: ז"ח נח כ"ב טג שמד. (ג) ארור - עבד עבדים יהיה: לעיל דף ק"ו ציון
 א' וש"נ. (ד) כי פשעי אני אדע: (תהלים נ"א) ח"א קסה: קצא. (ה) כי אם תכבסי בנתר:
 (ירמיה ב') ח"א סב. סג. ח"ב פג:

חלומי גרסאות ה' גיא מוסיף כנען ואשלים. ז' גיא מוסיף ואתיהיב ליה. נ' גיא ליג לכנען. ד' גיא ליג מן
 ומאי עד ובגיב. ונ"א ומה (אה"ל). ה' גיא ליג הדין. ו' גיא כדתנינן. ונ"א כדתנינן. ז' גיא
 דאתער. ח' גיא מניה. ט' גיא ועיד. ונ"א ועיד ויאמר ארור כנען דהא לווטין ייתן על עלמא כדקדמיתא. י' גיא
 מוסיף ארור כנען. יא' גיא כדקדמיתא. יב' גיא ומכל חית השרה. יג' גיא ואיהו. יד' גיא כל'א טו גיא ושבי'לי. טז גיא
 רשום. יז גיא חובתיה. יח גיא ליג דתיובתא. יט גיא שיגא. כ' גיא בורית וגו'.

מאמר

הכולם

ויחל-ויטע כרם

הגילוי דנקודה של מדה"ד, כח לכנען שיתקרב
 ליגן מן הנוקבא, שקליפת כנען ה"ס הנחש
 הקדמוני וה"ס אש זרה המתקרבת בסבת
 הנקודה דמדה"ד כנ"ל בדיבור הסמוך. והוא
 סרסו, שבסבת כנען נסתלקו ממנו המוחין
 דהולדה שה"ס המוחין דחיה שהיה לו. הרי
 שחם לא עשה לו כלום אלא כנען בנו. וע"כ
 קלל את כנען. אלא שהמקרא מכסה על זה
 משום כבוד אלקים הסתר דבר.

שי) וכן כגוונא דא וכו': וכן כעין זה, וישת
 מן היין וישכר ויתגלגל. ועל זה
 נתעורר חם אבי כנען, שבסבתו נתגלה הנקודה
 דמת הדין שה"ס ערות אביו. וכמו שלמדנו שניתן
 מקום לכנען שישלוט, ומה שהיה צדיק הזה,
 נח, בסוד חברית, עקרו שעשאו סריס, ולמדנו
 שהעביר ממנו חברית, כלומר שנסתלקו ממנו
 מוחין דהולדה המתוקנים רק בתקון ברית
 סדש, ונבחן זה כמו שסרסו.

שיא) ובג"כ אמר ארור וגו'. ומשום זה אמר
 נח ארור, כי הקללות נתעוררו
 תחילה בעולם על ידו. כי ה"ס הנחש כנ"ל,
 עבד עבדים יהיה וגו', הכל יתוקן לעתיד לבא.
 וכנען לא יתוקן, וכל העבדים יצאו לחירות,
 וכנען לא יצא לחירות לעולם. וסוד הוא לאלו
 היודעים אורחותיה ושבי'ליה של ההורה.

פירוש. כי הוקשה לו הרי חם חטא
 בראיתו, ולא כנען, ולמה נתקלל כנען ולא חם.
 וז"ש וכן כגוונא דא וכו' ויתגלגל. שפירושו
 שנתגלה הנקודה דמת הדין, שה"ס ערות
 אביו, ועל דא אתער הם אבי כנען, ועל
 החגלות הנקודה התעורר חם אבי כנען ע"י
 ראתו, להיותו קו השמאל, שנח משך הארתו
 ממצלה למטה, שבסבה זו נתגלה המדת הדין
 כנ"ל. אבל כיון שנח לא התכוון לחטוא לא היו
 מסתלקים המוחין משום גילוי הנקודה, אלא
 ואתיהיב אתר' לכנען לשלטאה, שניתן, ע"י
 (דפרי דף ע"ג ע"ב)

מאמר בת שבע ואוריה

שיב) פתח ואמר, כי פשעי אני אדע וגו':
 כמה יש להם לבני אדם להשמר
 מפני הקב"ה מעונותיהם. כי לאהר שחטא
 האדם

שיג) ת"ח, כיון דחב ב"ג קמי קב"ה זמנא חדא, ^א עביד רשימו. וכד
 כ חב ביה זמנא תניינא, אתתקף ההוא רשימו יתיר. ^ב חב ביה זמנא
 כ תליתאה, אתפשט ההוא כתמא, מסטרא דא לסטרא דא, כדין כתיב, נכתם
 עונך לפני.

שיד) ת"ח, דוד מלכא, כיון דחב קמי קב"ה, על ^ו עסקא דבת שבע,
 חשיב, דההוא חובא, אתרשים עליה לעלמין. מה כתיב, ^א גם ה' העביר
 חטאתך לא תמות. ^ז אעבר ההוא רשימו מקמיה.

שטו) א"ל רבי אבא, והא ^ח תנינן ^ב דבת שבע, ^ט דידיה דדוד מלכא
 י הות, מן יומא, דאתברי עלמא, אמאי, יהבה קב"ה, לאוריה החתי, מן
 קדמת דנא.

שטז) א"ל, הכי אורחוי דקב"ה, אע"ג דאתתא, ^י אומינא ליה לב"ג,
 י למהוי דידיה, אקדים אחרא, ונסיב לה, ^י עד דמטא ^י זמניה ^{טו} דהאי. כיון
 י דמטא זמניה, אתדחייא האי דנסיב ^{טו} לה, ^י מקמי האי אחרא, דאתי לבתר,
 ואסתלק מעלמא. ^י וקשי קמיה קב"ה ^י לאעברא ליה מעלמא, עד לא מטי
 זמניה, מקמי האי אחרא.

שיז) ורזא דבת שבע, דאתייהיבת לאוריה החתי ^כ בקדמיתא, פוק
 כל ודוק, אמאי, ^כ אתייהיבת ארעא קדישא, לכנען, עד לא ייתון ישראל.
 ותשכח מלה דא. וכלא רזא חדא ^כ איהו, ומלה חדא.

מסורת הזהר

א) גם ה' העביר חטאתך: (שמואל ב' י"ב) ח"א ח: צד. רסו. ח"ג פג: קכג: שז. ב) בת שבע
 דרוד מלכא הות: ח"א ח: ח"ב קז. ח"ג (ע"י כג: כד.) לח: ע"ח: תקיח קכא: ג) דמטא
 זמניה אתדחייא: ח"ב קא. ח"ג עח. רפג: רפד.

חלופי גרסאות א' ג"א יעביר. ו"א מוסיף עביר ביה. כ' ג"א תב. ג' ג"א תב. ד' ג"א ל"ג זמנא תליתאה. ה' ג"א
 תלתא. ו' ג"א בעסקא ול"ג על. ז' ג"א מוסיף קב"ה אעבר. ח' ג"א תנינן. ט' ג"א מניה.
 י' ג"א הוה. י"א ג"א אודמנא (אה"ל) ונ"א אומינת. י"ב ג"א למיהוי. י"ג ג"א ל"ג עד דמטא זמניה דהאי. י"ד ג"א זמנא.
 טו ג"א מוסיף דהאי אחרא. טז ג"א ליהן (ד"א). יז ג"א מקמיה. יח ג"א וקשה. יט ג"א לאתעברא. כ ג"א מוסיף כדאמרן
 בקדמיתא. ו"א בקדמיתא כדאמרן (אה"ל). כ"א ג"א וברוק. ו"א מוסיף ורוק ותשכח. כ"ב ג"א אתייהיבת. כ"ג ג"א הוה.

בית שבע ואוריה

הסולם

מאמר

האדם נרשם עונו למעלה, ואינו נמחק, רק
 בתוספת של תשובה גדולה. כמו שאתה אומר,
 כי אם תכבסי בנתר וגו'.

שיג) ת"ח כיון וכו': בוא וראה, כיון שחטא
 האדם לפני הקב"ה, פעם אחת עושה
 רושם, וכשחטא בו בפעם השנית מתחזק הרושם
 יותר, חטא בו פעם שלישית, מתפשט אותו
 כתם מעבר אל עבר, אז כתוב נכתם עונך לפני.
 שיד) ת"ח דוד מלכא וכו': בוא וראה, דוד
 המלך, כיון שחטא לפני הקב"ה
 בענין בת שבע, חשב, שחטא זה נרשם עליו
 לעולם. מה כתוב, גם ה' העביר חטאתך לא
 תמות. להורות שהעביר אותו הרושם מפניו.

שטו) א"ל רבי אבא וכו': אמר לו ר"א, והרי

שטז) ורזא דבת שבע וכו': והסוד שבת שבע

ניתנה מסודם לאוריה החתי, צא

ודוק, ותמצא למה ניתנה ארץ הקודש לכנען

מקדם

(דפו"י דף ע"ג ע"ב)

שיח) ת"ח, לוד. אע"ג דאודי על חוביה, ותב בתיובתא, לא אעדי לביה ורעותיה, מאינון חובין דחב, ומההוא חובא, דבת שבע, בגין דדחיל א עליהו תדיר, דילמא ג גרים חד מנייהו, ויקטרג עליה בשעתא דסכנה. ובגין כך, לא אנשי לון, ג מיניה ומרעותיה.

שיט) ד ד"א, כי פשעי אני אדע. כלהו דרגין, דתליין בהו חובי בני נשא, אני אדע. וחטאתי נגדי תמיד. דא פגימו דסיהרא, דלא נפקא ס מסאובחא, עד דאתא שלמה, ואתנהירת ו באשלמותא. וכדין אתבסם עלמא, ויתיבו ישראל לרחצן. דכתיב, * וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו. ועם כל דא, וחטאתי נגדי תמיד. ס ולא אתפסק מעלמא. עד דייתי מלכא משיחא, לזמנא דאתי. כמה דאתמר פ ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

שכ) ה הוא גבור ציד לפני ה על כן יאמר כנמרוד גבור ציד

מסורת הזהר

א) וישב יהודה וישראל לבטח: מלכים א' ה'. ב) ואת רוח הטומאה אעביר: לעיל דף פ"ז ציין ב' וש"נ. ג) הוא היה גבור ציד: (בראשית יוד) ח"א קלז: קלט. קמב: חלופי גרסאות א ג"א תדיר עליהו. ב ג"א גרם. ג ג"א מניה. ד ג"א כר"א. ס ג"א מסאובחא. ו ג"א מסאובחתי. ו ג"א באשלמותיה. ז ג"א וישבו איש וגו'. ח ג"א לא. ט ג"א ה' וגו'.

הסולם

מאמר

בת שבע ואוריה

שיח) ת"ה, לוד אע"ג וכו'; בוא וראה, דוד. אע"פ שהתודה על חטאתו וחזר בתשובה, לא סר לבו ורצונו מאלו החטאים שחטא, ומאותו החטא דבת שבע, מפני שירא בשבילם תמיד, אולי יגרום אחד מהם ויבא לקטרג עליו בשעת הסכנה, ומשום זה לא הסתח אותם ממנו ומרצונו. וע"כ אמר, כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד.

שיט) ד"א כי פשעי אני אדע וגו': שאמר, כל המדרגות שבהם תלויים עונות בני אדם אני אדע, כלומר שכבר תקן אותם. וחטאתי נגדי תמיד, זו מיעוט הירח, שלא תקן. כי לא יצאה מפגמה עד שבא שלמה, ואז האירה בשלמות במילואה בלי פגם. ואז נתבסם העולם וישבו ישראל לבטח. שכתוב, וישב יהודה וישראל וגו' ועם כל זה וחטאתי נגדי תמיד, כלומר שגם בימי שלמה לא נתקן מיעוט הירח בשלמות, כי בהמ"ק חזר ונחרב. והלבנה שהיא הנוקבא חזרה למיעוטה. ולא אחפסק מעלמא וכו', ולא יפסוק הפגם מהעולם עד שיבא מלך המשיח, לעתיד לבא כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

מאמר הוא היה גבור ציד

שכ) הוא היה גבור ציד וגו': בוא וראה, הוא היה איש גבור, ולבושים של אדם הראשון היה לובש, והיה יודע לצוד בהם ציד של

מקודם שבאו ישראל, ואז תמצא גם דבר הזה, שבת שבע ניתנה מקודם לאוריה, והכל הוא סוד אחד ודבר אחד.

והסוד הוא. כי בת שבע וכן ארץ ישראל ה"ם הנוקבא. ונודע שתחילת בנין הנוקבא הוא במוחין דהארץ השמאל, ואח"כ נבנית במוחין דפנים מכלל ג' הקוין (כנ"ל ב"ב דף קל"ה ד"ה ביאור) ובחינת אוריה ה"ם המוחין דחכמה בלי חסדים שה"ם הארת השמאל. ובחינת דוד המלך ה"ם המוחין דפנים מג' הקוין, ולפיכך אע"פ שבת שבע בת זוגו של דוד היתה, אמנם כדי שתוכל לקבל המוחין דפנים מדוד היתה מוכרחת להנשא מקודם לאוריה כדי לקבל ממנו המוחין דאחורים מהארץ השמאל. כי אי אפשר לה לקבל מוחין דפנים מטרם שקבלה המוחין דאחורים, שהם המוחין דהארץ השמאל. ומאותו הטעם שלט ג"כ כנען בארץ ישראל מטרם שניתנה לישראל כי בעת שהנוקבא מקבלת ממוחין דקו שמאל, שולט בה אז שליפת כנען, שהוא סיגי הזהב (כנ"ל באות רצ"ח) אבל אי אפשר לה לקבל מוחין דפנים שה"ם ישראל, מטרם שקבלה המוחין דקו שמאל, כנ"ל, וע"כ בהכרח שלט בה כנען מקודם שבאו ישראל, הרי שניתנת בת שבע לאוריה מקודם שניתנה לדוד, וכן שליטת כנען בארץ הקדש מטרם שניתנה לישראל הוא ענין אחד וסוד אחד, דהיינו מטעם שהארץ קו שמאל מוכרחה להנוקבא מטרם שמקבלת מג' הקוין. (דטו"י דף ע"ג ע"ב)

לפני ה'. ת"ח, הוא א' הוה ב' גבר תקיף. לבושוי דאדם ג' הראשון הוה לביש. והוה ידע למיצד צידה דברייתא בהו.

שכא) אמר רבי ד' אלעזר, נמרוד הוה ה' מפתי לברייתא, ו' למיהך בתר פולחן ז' דע"ז. והוה שליט באינן ח' לבושין, ונצח בני עלמא. והוה אמר דאיהו שליטא בעלמא, ופלחין ליה בני נשא. ואמאי אקרי שמיה נמרוד. דמרד במלכא עלאה, ט' דלעילא. י' דמרד בעלמי, ומרד בתתאי.

שכב) באינן * (לבושין, שליט על כל י"א בני עלמא, ומלך בהו, י"ב ומרד י"ג במאריה. ואמר, דאיהו שליטא דעלמא, והוה מפתי לברייתא אבתריה, עד דמשך בני נשא, למיפק מבתר פולחנא י"ד דמארי עלמא. אר"ש ט"ו באילין לבושין, ידעי בהו חברייתא רזא עלאה.

שכג) ט"ז מתניתין. * ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. ר"י שמעון פתח, ב' והבית בהבנותו אבן שלמה ז' מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית י"ח בהבנותו. והבית בהבנותו. וכי לא הוה בני ליה שלמה, וכלהו אומנין, דהוה חמן, מהו בהבנותו.

שכד) אלא, כך הוא, כמה דכתיב, ב' מקשה תעשה המנורה. אם י"ט היא מקשה, מהו כ' תעשה. אלא, ודאי כלא באת ל"א וניסא אתעביד איהו מגרמיה.

מסורת הזהר

א) ויהי כל הארץ שפה אחת: בראשית י"א. ב) והבית בהבנותו: (מלכים א' ו') ח"א טג: ח"ב רכב: תקיח קט"ז ט"ד ש"ז. ג) מקשה תעשה המנורה: (שמות כ"ה) ח"ב קנה. ח"ג רנד.

חלופי גרסאות א' ג"א חיה. ב' ג"א גבור. ג' ג"א קדמאה. ד' ג"א אבא (אה"ל). ה' ג"א מפתח. ו' ג"א למהך ז' ג"א ע"ז. ח' ג"א מוסיף לבושין על כל בני עלמא. ט' ג"א לעילא. י' ג"א מוסיף ד"א דמרד י"א ג"א מוסיף שאר בני. י"ב ג"א ומרד. י"ג ג"א במריה. י"ד ג"א דמריה דעלמא. ט"ו ג"א באלין. ט"ז ג"א סית (אה"ל). י"ח ג"א מסע וגו' ול"ג עד כל. י"ט ג"א מוסיף בהבנותו האי קרא אית לאסתכלא ביה (אה"ל). י"ט ג"א איהו ול"ג ז' . כ' ג"א תיעשה. כל ג"א ונס.

הוא היה נכור ציד

הסולם

מאמר

ומלך עליהם, ומרד בהם ומרד ברבונן, ואמר שהוא השליט של העולם. דהיינו אלהים, והיה מפתח את הבריות אחריו עד שמשך את בני האדם לצאת מן העבדות של רבון העולם. אמר רבי שמעון, באלו הלבושים ידעו החברים בהם סוד עליון.

מאמר והבית בהבנותו

שכג) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים: רבי שמעון פתח. והבית בהבנותו אבן שלמה מסע וגו'. ומקשה, והבית בהבנותו, שמשמע שנבנה מאליו, וכי שלמה וכל האומנים שהיו שם לא בנו אותו, מהו בהבנותו.

שכד) אלא כך וכו': אלא כך הוא כמ"ש מקשה תעשה המנורה. אם הוא מקשה,

שפירושו שהאומנים היו מכים על העשה בקורנס, א"כ מהו תעשה, שמשמע שהיה נעשה מאליו. אלא

ודאי

של הבריות. כי כל הבריות נכנעו אליו בסבת הלבושים הללו, והיינו הלבושים דכתנות עורי שהכ' אומר ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. והיס' מוחין עליונים, ונמרוד היה לו בחינת היצוניות של אלו הלבושים דאדה"ר. ובכחם כבש והכניע את כל העולם תחתיו. כמ"ש להלן.

שכא) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א נמרוד היה מפתח את הבריות ללכת אחר עבודת של עבודה זרה. והיה שולט בכח אלו הלבושים ונצח את בני העולם. והיה אומר על עצמו שהוא המושל בעולם דהיינו שעשה עצמו אלהים, ובני אדם היו עובדים אליו. ולמה נקרא שמו נמרוד, משום שמרד במלך העליון של מעלה, שמרד בעליונים, דהיינו בקדושה העליונה ומרד בתחתונים, דהיינו בבני עולם הזה.

שכב) באינן לבושין וכו': בכח אלו הלבושים היה שולט על כל בני העולם,

(דפ"י דף ע"ג ע"ב ב' דף ע"ד ע"א)

כיון דשראן למעבד, עבדתא אוליף לאומנין למעבד בה, ה מה דלא הוו ידעין מקדמת דנא.

שכה) מ"ט. בגין, דברכתא דקב"ה, שרא על ידיהו, וע"ד כתיב, בהבנותו, נ איהי אתבני מגרמיה, ג דהוא ד אולפא אולפן לאומנין, ה היאך שראן למעבד, ו לא אסתלק מעינייהו רשימו דההוא עבדתא ממש, ו ומסתכלאן ביה ז ועבדי, עד דאתבני כל ביתא.

שכו) אבן שלמה מסע נבנה. ח שלמה כתיב, חסר יוד, אבן שלמה ודאי. ט מסע: דאתנטיל ואתיין ושריין עלייהו, ואתעביד י עבדתא. מסע: דאנטיל יא ידן למעבד, דלא מדעתיהו. כתיב הכא מסע. וכתיב התם * ולמסע את המחנות.

שכז) ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע. בגין, דשמיר בוע כלא, ו לא י אשתמע י מלה, דלא י אצטריכו לשאר ט מאנין למעבד. וכלא באת וניסא הוה.

מסורת הזהר

א) ולמסע את המחנות: במדבר יוד.

חלופי גרסאות א נ"א ל"ג מה. ב נ"א איהו. ג נ"א דהא. ונ"א דהיא. ד נ"א ליג אולפא. ונ"א דהיא אולפא לאומנין (אה"ל). ה נ"א היר, ו נ"א ואסתכלן, ז נ"א ועבד, ח נ"א מוסיף שלמה שלמה. ט נ"א מוסיף מסע ודאי, י נ"א מוסיף עבדתא, מסע דאתנטיל ידן [ידן] ועביד עבדתא. יא נ"א ידן, יב נ"א אשמע. יג נ"א כלא. ונ"א קלא (אה"ל). יד נ"א אצטריכא, טו נ"א מינין.

והבית בהבנותו

הסולם

מאמר

שכו) ומקבות והגרזן ונ"ו לא נשמע: משום שהולעת הנקרא שמיר בקע הכל, ולא נשמע דבר כי לא נצרכו לעבוד בכלים אחרים. והכל באות ונס היה. פירוש שלא היו צריכים למקבות וגרזן לבקוע האבנים, כי היה להם תולעת הנקרא שמיר, ונתנו אותה על האבנים והיו מתבקעות תחתיו. (כמ"ש במס' סוטה דף מח:) כותב עליהם בדי, ומראה להן שמיר מבחוק, והן נבקעות מאליהן.

פנימיות הדברים. המדרגות נק' אבנים, והדינים הבוקעים את המדרגות באמצען, לכו"ח ולבינה ותו"מ, נקראים בשם שמיר. ונקרא כן, מטעם היותו שמור מפני אכילות החיצונים כי ה"ס מלכות הממותקת לגמרי בהבינה, ונעשית כמו הבינה, ואין אחיזה להם בהבינה. וסוד כלי ברזל ה"ס הדינים של עצמות המלכות המצומצמת שהיא סוד נקודה דמדת הדין, ואם קולה נשמע תכף מסתלקים המוחין מהנוקבא. (כנ"ל דף צ"ג ד"ה ביאור.) ולפי שבקיעת האבנים שה"ס יציאת הקטנות של המדרגות שלה, נעשה על ידי השמיר, שה"ס קטנות דבינה, נעשה הבנין שלהן, שה"ס המשכת המוחין דגדלות, ג"כ מהבינה. ואז יכולה הנוקבא לעלות ולהלביש את בינה עלאה, ואז

נקראת

ודאי הכל נעשה בבית המקדש מאליה, באות ונס. כיון שהאומנים התחילו לעשות, המלאכה למדה את האומנים לעשותה, מה שלא היו יודעים לעשות מקודם שהתחילו אותה.

שכה) מ"ט בנין וכו': מהו הטעם. משום שברכת הקב"ה היתה שורה על ידיהם. ועל כן כתוב בהבנותו, שהוא נבנה מאליה, כי הוא למד את האומנים הלמוד, איך מתחילים לעשותו, והרשימה של אותה המלאכה לא היתה מסתלקת מעיניהם ממש, והיו מסתכלים בהרשימה ועושים, עד שנבנה כל הבית.

שכו) אבן שלמה מסע נבנה: שלמה כתוב חסר יוד, אבן שלמה ודאי. כלומר, כיון שכתוב חסר יוד, אפשר לקראו שלמה ולא שלימה, דהיינו הנוקבא הנקראת, אבן של המ"ך שהשלוש שלו. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ק"פ ד"ה פתח ע"ש.)

מסע, דאתנטיל ואתיין וכו': מסע, פירוש שאבן שלמה שהיא הנוקבא, נסעה מלמעלה ובאה ושרתה עליהם. והמלאכה נעשית. פירוש אחר, מסע, שהסיעה את הידים לעשות שלא מדעתן. כתוב כאן מסע, ושם כתוב ולמסע את המחנות. מה שם פירושו פועל יוצא אף כאן פירושו פועל יוצא.

(רמ"י דף ע"ד ע"א)

שכח) אמר רבי שמעון, כמה חביבין אינון ^א מלי דאורייתא. זכאה חולקיה, מאן דאתעסק בהו, וידע ^ב למיהך בארח קשוט. והבית בהבנותו. כד סלקא ברעותא דקב"ה. למעבד יקרא ^ג ליקריה, סלקא מגו מחשבה רעותא, לאתפשטא, ואתפשטת מאתר דאיהי מחשבה סתימא, דלא ^ד אתיידע. שכט) עד דאתפשטת ^ה ושריית לבי וגרון, אתר דאיהו ^ו נביע תדיר, ברזא דאיהו רוח חיים. וכדין כד אתפשטת ההיא מחשבה, ^ז ושריא באתר דא, אקרי ההיא מחשבה, אלקים ^ח חיים. דכתיב * הוא אלקים. ^ט חיים. (של) ^י עוד ^{יא} בעא, לאתפשטא ולאגליא, מתמן נפקו, אשא ורוחא ומיא, כלידן כחדא, ונפק יעקב, גבר שלים, ואיהו ^{יב} קול חד דנפיק ואשתמע. מהכא, מחשבה דהוה סתימא בחשאי, ^{יג} אשתמע ^{יד} לאתגליא. (שלא) ^{טו} עוד, אתפשטת האי מחשבה, ^{טז} לאתגליא. ובטש האי קול ואקיש

דרך אמת

מסורת הזהר

(ח) קנ"א ח' מספסל דזנבל דליכו חלקים חיים כו'. (א) הוא אלקים חיים: (ירמיה י') ח"ב קעח: חלופי גרסאות א ג"א מלין. ב ג"א מוסיף למיהך בהו [ביה]. ג ג"א ליקרי. ד ג"א אתיידע. ה ג"א ושריא. ו ג"א גיון. ז ג"א נטיע. ח ג"א ושריית. ט ג"א מוסיף חיים ומלך עולם. י ג"א תו. יא ג"א בעיא. יב ג"א כולא. יג ג"א אשתמע, יד ג"א באתגלייא. יו ג"א לאתגלייא. יז ג"א תו. (אה"ל) טו ג"א באתגלייא, ונ"א לאתגלייא.

הסולם

והבית בהבנותו

מאמר

נקראת הנוקבא בית המקדש, כי קבלה מוחין מאו"א הנקראים קדש. אבל אם לא היה להם סוד השמיר והיה נשמע קול כלי ברזל, שה"ס הנקודה דמדת הדין, לא היחה מקבלת הנוקבא מוחין דקדש לעולב, ובית המקדש לא היה יכול להבנות.

שכח) אמר רבי שמעון וכו': כמה חביבים הם דברי התורה. אשרי חלקו מי שעוסק בהם, ויודע ללכת בדרך אמת. והבית בהבנותו, פירושו, כי כשעלה ברצונו של הקב"ה לעשות יקר ליקרו, עלה רצון מתוך המחשבה להתפשט, והיינו שהבינה המכונה רצון, יצאה מהראש דא"א הנקרא מחשבה, ונתפשטה הבינה. מהמקום שהוא מחשבה סתומה. והיינו ממקום חכמה סתימא דא"א, שהיא בלתי נודעת, כי חכמה דא"א נסתמה, ואינה נודעת במדרגות האצילות עד גמר התקון. וכינה זו שיצאה מראש א"א משמשת להשפיע חכמה במקום חכמה סתימא דא"א.

(של) עוד בעא לאתפשטא וכו': המאציל רצה עוד להתפשט ולהתגלות

משם, מהבינה, יצאו מהבינה אש רוח ומים כלולים יחד, שה"ס ג' קוין, ויצא יעקב איש תם. שהוא ז"א, והוא קול אחד שיצא ונשמע. מכאן נשמע, שהמחשבה שהיתה סתומה בחשאי, והיינו הבינה, נשמעת להתגלות על ידי יעקב שהוא ז"א. פירושו, כי אומר לעיל, (בראשית ב') דף ק"מ אות ר"ם) תרין אינון דאשתמעו וכו' קול דיעקב ודבור דאתאחיד בהדיה, וזהו שאומר כאן, ואיהו קול חד דנפק ואשתמע, והיינו קול אחד מתרין דאשתמעו הנ"ל. והבינה נקראת קול גדול דהוא דק ונפיק בחשאי כפ"ש שם בזהר אות רל"ט. וע"ש בהסולם, ואין להכסיל דברים.

(שלא) עוד אהפשטת וכו': עוד נתפשטה מחשבה הזו להתגלות, ודפס קול

שכח) אמר רבי שמעון וכו': כמה חביבים הם דברי התורה. אשרי חלקו מי שעוסק בהם, ויודע ללכת בדרך אמת. והבית בהבנותו, פירושו, כי כשעלה ברצונו של הקב"ה לעשות יקר ליקרו, עלה רצון מתוך המחשבה להתפשט, והיינו שהבינה המכונה רצון, יצאה מהראש דא"א הנקרא מחשבה, ונתפשטה הבינה. מהמקום שהוא מחשבה סתומה. והיינו ממקום חכמה סתימא דא"א, שהיא בלתי נודעת, כי חכמה דא"א נסתמה, ואינה נודעת במדרגות האצילות עד גמר התקון. וכינה זו שיצאה מראש א"א משמשת להשפיע חכמה במקום חכמה סתימא דא"א.

שכט) עד דאתפשטת וכו': עד שנתפשטה הבינה ושרתה בתוך הגרון דא"א, מקום שהוא נובע תמיד, בסוד שהוא רוח חיים. רוח פירושו קומת ו"ק, ומתוך שהבינה יצאה מראש דא"א, לגרון, היא נעשתה לו"ק חסר ג"ר, וע"כ אומר, שהוא רוח חיים.

וכרין, כד אתפשטת וכו': ואחר כך, כאשר נתפשטה מחשבה היא, חכמה דא"א, ושרתה במקום זה, בהבינה, והיינו שהבינה חזרה וקבלה ג"ר מהחכמה דא"א, ונעשית הבינה שוב

וכרין, כד אתפשטת וכו': ואחר כך, כאשר נתפשטה מחשבה היא, חכמה דא"א, ושרתה במקום זה, בהבינה, והיינו שהבינה חזרה וקבלה ג"ר מהחכמה דא"א, ונעשית הבינה שוב

וכרין, כד אתפשטת וכו': ואחר כך, כאשר נתפשטה מחשבה היא, חכמה דא"א, ושרתה במקום זה, בהבינה, והיינו שהבינה חזרה וקבלה ג"ר מהחכמה דא"א, ונעשית הבינה שוב

וכרין, כד אתפשטת וכו': ואחר כך, כאשר נתפשטה מחשבה היא, חכמה דא"א, ושרתה במקום זה, בהבינה, והיינו שהבינה חזרה וקבלה ג"ר מהחכמה דא"א, ונעשית הבינה שוב

וכרין, כד אתפשטת וכו': ואחר כך, כאשר נתפשטה מחשבה היא, חכמה דא"א, ושרתה במקום זה, בהבינה, והיינו שהבינה חזרה וקבלה ג"ר מהחכמה דא"א, ונעשית הבינה שוב

(דפ"י דף ע"ד ע"א)

הזה

בשפון, וכדין נפקא דבור, ה' דאשלים כ' כלא, וגלי ג' כלא. אשתמע, ו' דכלא
 איהו ההיא מחשבה סתימא י' דהות ל'גו, וכלא חד.
 (שלב) כיון דמטא אתפשטותא דא, ואתעביד דבור בתקיפא ו' דההוא

חלופי גרסאות ה' ג'א ואשלים, ז' ג'א קלא (אח"ל), ג' ג'א קלא (אח"ל), ד' ג'א דלא, ו' ג'א קלא (אח"ל).
 ס' ג'א דהות, ו' ג'א דההיא.

מאמר

הסולם

והבית בהבנותו

אינו נגלה לחוק, כי הקול נשאר בו"ק בלי
 ראש. וע"כ נבחנת הארת ג'ר זו, שהיא בחשאי.
 וקומת חיה, המכונה קול יוצאת על
 מסך דבחי"ג שבפה, המכונה שינים. וז"ש עוד
 בעא לאתפשטא ולאנתגליא וכו' ואיהו קול
 חד דנפיק ואשתמע, כי עתה בקומה זו יש
 הארת החכמה, וע"כ מקבל ממנה גם ז"א הנק'
 קול ונעשה לו לבחי' ג'ר, והוא נשמע לחוק.
 כלומר שמוליד נשמות לתחתונים.

וז"ש מחשבה דהוה סתימא בחשאי
 דהיינו קומת נשמה, שלא האירה בחי' ג'ר
 לו"א, בסו"ה וקולה לא ישמע, עתה אשתמע
 לאנתגליא, כי עתה, קולה ישמע.

וקומת יחידה המכונה דיבור, יוצאת על
 מסך דבחי"ד שבפה, הנקרא שפתים. וז"ש
 עוד אתפשטת האי מחשבה לאנתגליא, וכו'.
 ואקיש בשפון, וכדין נפקא דיבור דאשלים
 כלא, כי אחר שנעשה זווג דהכאה בשפתים,
 ואקיש בשפון, אז יצאה קומת יחידה הנקרא
 דיבור, המשלים הכל, ומגלה הכל. דהיינו שבה
 נשלמים כל ה' אורות נרנח"י, ובה שלימות
 הגילוי של הארת החכמה כנודע.

וז"ש אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה
 סתימא דהות לנו, נשמע מכאן, שכל נרנח"י
 הללו, הם של המחשבה סתימא, שהיא קומת
 הבינה, שהיתה בפנימיות, ולא יכלה להאיר
 לתחתונים, שהם זו"ן, ועתה נתפשטה אותה
 הבינה משם ומאירה לזו"ן. ב' הקומות חיה
 יחידה, והם נעשו על ידה עתה לקול
 ודיבור, כי אין זו"ן יכולים לקבל מפה דא"א.
 אלא הבינה מקבלת הקומות מא"א ומשפעת
 אותם לזו"ן ונעשו לקול ודיבור, באופן, שהם
 התפשטות המחשבה בלבד.

שלב) כיון דמטא אתפשטותא וכו': כיון
 שהגיע התפשטות הזו מהבינה, ונעשה דבור
 דהיינו שנמשך להנוקבא, בתקפו של קול תהוא, שהוא
 ז"א המקבל מבינה ומשפיע להנוקבא, אז כתוב והבית
 בהבנותו, דהיינו שנבנה מאליו ע"י אות ונס.
 כי המוחין שנשלמו בבינה נשפעו אל הבית
 ע"י ז"א, בלי שום חשומת יד מהתחתונים
 הצריכים

הזה והכה בשפתים, ואז יצא הדבור שהשלים
 הכל וגילה הכל. נשמע מכאן, שהכל הוא אותה
 מחשבה סתומה, שהיתה בפנימיות, והכל אחד.
 ביאור הדברים. נודע שה' מיני קימות
 יש, שהן נקראות נרנח"י, היוצאות על ידי זווג
 דהכאה בה' בחינות שבמסך, שהם שורש וד'
 בחינות חו"ב תו"מ, אשר על בחינת השורש
 יוצאת קומת נפש. ועל בחי"א יוצאת קומת
 רוח. ועל בחי"ב נשמה. ועל בחי"ג חיה. ועל
 בחי"ד יחידה, (כמ"ש בפתחה לחכמת הקבלה
 דף ז' את כ"ז וכ"ח ע"ה) וכל פרצופי אצילות
 מקבלים, מפה דא"א, כל אחד שיעור קומה
 השייך לו, והוא מודד להם על פי ה' בחינות
 מסך, המכונות ה' מוצאות הפה חיך גרון לשון
 שינים ושפתים, ולפיכך בעת שהבינה יצאה
 מראש דא"א, שנחמטעה ואינה יכולה לקבל
 רק נפש רוח, שהם ו"ק בלי ראש, הרי אז
 משפיע לה א"א מבחינת זווג דהכאה על
 המסכים דחיך וגרון, ומודד לה משם קומת רוח,
 הנק' רוח חיים.

וז"ש דאתפשטת ושריא, לבי גרון
 וכו' ברזא דרוח חיים. שהיא בחינת הקטנות
 דבינה, ומקומת רוח ואילך הם פוחין
 דגדלות הנקראים ג'ר. וע"כ יש ג' בחינות
 ג'ר: נשמה, חיה, יחידה. המכונים מחשבה,
 קול, דיבור. היוצאות על המסכים: דבחי"ב
 ובחי"ג, ובחי"ד, אשר קומת בינה, הנקראת
 מחשבה, יוצאת על מסך דבחי"ב שבפה,
 המכונה לשון.

וז"ש כד אתפשטת ההיא מחשבה
 וכו' אקרי ההיא מחשבה אלקים חיים. כי
 אחר שהשיגה מפה דא"א קומת נשמה הנקרא
 מחשבה, נקראת הבינה בשם אלקים חיים.
 ונבחנת קומה זו שהיא לא אשתמע, אלא
 שהיא בחשאי, וקולה לא ישמע. והוא מטעם
 כי הארת החכמה אינה מתגלה בקומה הזו,
 וע"כ אע"פ שמספקת להיות ג'ר ובחינת ראש
 להבינה עצמה, כי אינה צריכה להארת חכמה.
 עכ"ז אין הזו"ן יכולים לקבל ממנה יותר
 מבחינת ו"ק בלי ראש. משום שז"א צריך
 להארת חכמה ביחוד. (כנ"ל דף פ"ב ד"ה פירוש)
 וז"ס וקולה שהוא ז"א הנק' קול, לא ישמע,
 (דפו"י דף ע"ד ע"א)

קלא, כדין, והבית בהבנותו. כאשר נבנה לא כתיב, אלא בהבנותו, בכל זמנא וזמנא. אבן שלמה, כמה דאתמר. וכתביב * בעטרה שעטרה לו אמו. (שג) מסע: דנפקא מלגו, ושריא ונטיל לבר, נפקא מלעילא, ושריא ונטיל לתתא. ומקבות והגרזן כל כלי ב ברזל: אליו, שאר דרגין תתאין, דכלהו תליין ב ביה, וילא אשתמעו, ולא דאתקבלן לגו, כד איהי טלקא דאתאחדא לעילא, ולינקא מתמן. ודא הוא בהבנותו.

שלד) וכדין כד איהי ינקא, וכלהו קיימי בתדוותא, וינקין ואתמליין ברכאן. וכדין, קיימין עלמין כללהו, ברזא חדא, ביחודא ז חד, ולא הוי בהו בכלהו עלמין פרודא. לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד, כלהו ח מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו, למה דאתמנן.

מסורת הזהר

א) בעטרה שעטרה לו אמו: (שה"ש ג') ח"א כט: רטו. ריח. רמו. רמח: רנו. רס: ח"ב כב. נח. פד. ק. ח"ג ד: לד: סא: סו: עז: צה. צח. קב: קלד. קמח: ת"ז תק' כ"א נו. תק' ו' בהשמטות קפו.

חלופי גרסאות א גיא מוסיף ברזל לא נשמע, ב גיא ביה, ג גיא ל"ג ולא אשתמעו, ד גיא אתקבלו, ס גיא וליינקא, ו גיא מוסיף כללהו סטריין, ז גיא חדא, ח גיא ל"ג מתפשטן ומתפרשן, ו גיא מתפרשן וליג מתפשטן, ו גיא ומתפרשין.

<p>מאמר</p> <p>הצריכים בהכרח לכלי ברזל, שה"ס הנקודה דמדה"ד. כנ"ל. כאשר נבנה לא כתיב, אלא בהבנותו. מקשה, אם כונת הכתוב להורות שנבנה מאליו, היה מספיק לומר והבית כאשר נבנה, ולמה לו לומר בהבנותו. ומשיב, כי זה מלמדינו שהוא כן בכל זמנא וזמנא. כלומר, שהמוחין הללו היו מאירים אז בכל זמן וזמן, דהיינו בזוג דלא פסיק. והוא מטעם שזו"ן כשיש להם מוחין הללו הנקראים קול ודבור, אז הם עולים ומלבישים לאו"א עלאין, שהם בזוג דלא פסיק לעלמין, כנודע, וע"כ נעשו גם הזו"ן כמוהם. כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. אבן שלמה כמה דאתמר וכו': אבן שלמה פירושו. כמו שאמרנו לעיל, (באות שכ"ו) אבן של של של'מה, וכתוב בעטרה שעטרה לו אמו, דהיינו בינה הנקראת אמא. וכאשר הנוקבא מקבלת ג"כ עטרות הללו נקראת אבן של של'מה.</p>

שלה) ת"ח, ויהי כל הארץ שפה אחת ו' וגו'. * לכתר מה כתיב, * ויהי בנסעם מקדם. ^ב מההוא קדמאה דעלמא. וימצאו בקעה בארץ שנער. דהא מתמן, מתפרשן לכל אינון סטרין, ואיהו ריש מלכו לאתבדרא. שלו) ואי תימא, הא כתיב ^ב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד. ודאי הכי הוא. דכיון דנטלי מתמן, הוי פרודא, וכד אינון : כנישין תמן לינקאה לא הוי פרודא. ^ג וכד נטלין הוי פרודא, דכתיב ויהי בנסעם מקדם, וימצאו בקעה. כמה דאתמר.

שלו) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. דהא כדין עלמא, ביסודא ועקרא ושרשא חדא, ומהימנותא חדא, ^ה ביה בקב"ה. מה כתיב, ויהי בנסעם מקדם. מקדמאה עקרא דעלמא, מהימנותא דכללא. וימצאו בקעה. מציאה אשכחו, ונפקו בה מתחות מהימנותא עלאה.

מסורת הזוהר

(א) ויהי בנסעם מקדם (בראשית י"א) ח"א עה. עו. פד. (ב) ונהר יוצא מעדן : לעיל בראשית א' דף ר"א ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א גיא ודברים אחדים ול"ג ונ"י, ב גיא מאיהן, ג גיא נפישין. ד גיא ל"ג וכד נטלין הוי פרודא.

מאמר

מאמר עיר ומגדל

הסולם

עיר ומגדל

הראש וההתחלה של המלכות להפרד מהקדושה. כי עליה נאמר אנת הוא רישא די דהבא. כי זה לעומת זה עשה אלקים, ויש בהקליפות ג"כ ד' בחינות ח"ב תו"מ, וקליפת בבל, היא בחינת חכמה דקליפה, והיא ראש לכל הקליפות.

שלו) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי כתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד. ואיך תאמר שהבקעה בארץ שנער היא ההתחלה של הפירוד. ומשיב ודאי כן הוא, שהפירוד מתחיל אחר המלכות דאצילות שה"ס הגן. כי כיון שנסעו משם מהגן, ע"כ מצאו בקעה בארץ שנער ונעשה פירוד, אבל וכד אינון כנישין תמן לינקאה לא הוי פירודא, וכשמכונסים שם בהגן לינוק, ואינם ממשיכים הארת השמאל משם ולמטה, אז אין שם פירוד. וע"כ אומה"כ על הגן ומשם יפרד, אבל דוקא וכד נטלין הוי פרודא, אם נוסעים מהגן נעשה פירוד, שכתוב ויהי בנסעם מקדם. דהיינו מהגן, וימצאו בקעה. כמו שנתבאר, ואם לא היו נוסעים משם לא היו מוצאים בקעה בארץ שנער, ולא היו מתפרדים מהקדושה, וע"כ נחשב הבקעה בארץ שנער להתחלה של הפירוד.

שלו) ויהי כל הארץ שפה אחת וכו': כי אז היה העולם ביסוד ועיקר ושרוש אחד, דהיינו בבחינת הנקודה דמדת הרחמים. והיו באמונה אחת בהקב"ה. שלא לחטא לפניו. מה כתוב, ויהי בנסעם מקדם, שנסעו מקדמונו ועקרו של

שלה) ת"ח ויהי כל הארץ וגו' : בוא וראה מה שכתוב ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. פירוש. עם כל המתבאר במאמר הנ"ל מובן מה שכתוב ויהי כל הארץ שפה אחת וגו'. כי כל האברים הכפולים כמו עינים אזנים שפתים, הם מכח התכללות ב' הנקודות בינה ומלכות זה בזה. וע"כ יש ב' אברים אחת מבינה ואחת ממלכות, ונתבאר בסו"ה והבית בהבנותא, שלא היה שום גילוי כאן לנקודה דמדה"ד. שה"ס כלי ברזל. אלא הכל נעשה בסוד נקודה דמדה"ד לבדה. נמצא בסוד זווג דהכאה הנעשה בשפתים בסוד הדיבור. דהיינו ואקיש בשפון, לא נעשה בבחינת ב' השפתים אלא בבחינת שפה אחת, דהיינו שפה עלאה שה"ס מנקודה דמדת הרחמים בלבד. ויש כאן הכתוב, ויהי כל הארץ שפה אחת, דהיינו הזווג דהכאה שנעשה בסוד הדיבור, עוד לא כלל ב' השפות שה"ס ב' הנקודות. אלא שזווג דהכאה היתה בבחינת שפה אחת בלבד. וע"כ ודברים אחדים, שעוד לא היה פירוד בהעולמות והיה הכל בסוד היחוד והאחדות.

לכתר מה כתיב וכו': ואז"כ מה כתוב ויהי בנסעם מקדם, שנסעו מקדמונו של עולם, כלומר שהמשיכו הארת קו השמאל ממעלה למטה, אשר קדמונו של עולם אסר להם את זה. וע"כ וימצאו בקעה בארץ שנער, משמש מתפשטים הדינין לכל הצדדים, והוא (רס"י דף ע"ד ע"א * ע"ב)

שלח) ב' ת"ח, נמרוד מה כתיב ביה, * ותהי ראשית ממלכתו בבל. דהא מתמן י נטל י לאתאחדא ברשו אחרא. והכא, וימצאו בקעה בארץ שנער. מתמן נטלו בלבייהו, ד לאפקא מרשותא עלאה, ה לרשו אחרא.

מסורת הזהר

(א) ותהי ראשית ממלכתו בבל: בראשית יוד.

חלוסי גרסאות א גיא מוסיף וימצאו תיח. ב גיא נטלי. ונ"א נטלו. ג גיא לאתחדא (ד"א). ד גיא לפקא (וא"ל). ס גיא לרשותא.

עיר ומגדל

אמנם עם העונש של המבול ועם יציאת נח ובניו מן התכה והקרבת הקרבן, נתחנן הרבה החטא דעצה"ד, וכמעט שנתבטלה זוהמת הנחש כמו במחן תורה, כנ"ל בזהר (דף ל"ב אות ס"ח) וע"כ חזרו ונתבטלו בניני הקליפות לשעתם, ולא נשאר להם שורש ומציאות בחכמה ובינה, אלא רק בזו"ן בלבד. כמו שהיו לפני החטא של עצה"ד כנ"ל. וזו"ס"ה ויהי הארץ שפה אחת ודברים אחדים, שלא היה שום כח פירוד בהעולמות כנ"ל בזהר.

וזה אמרו, ויהי בנסעם מקדם, מהדמאה עקרא דערמא, דהיינו, שהסכימו בדעתם לחטא בהמשכת החכמה ממעלה למטה כעצת הנחש, וימצאו כקעה, מציאה אשכחו, ונפקו בה מתחות מהמנותא עלאה, דהיינו שמצאו את בינה דקליפה, אשר מטרם זה כבר נתבטלה מהעולמות ואיננה, ועתה חזרה להגלות ומצאו אותה, והוא מכח שנסעו מקדמונו של עולם ונתגלה בהם וזהמא דחויא, ע"כ חזרה ונבנה להם תכף הבינה דקליפה, דהיינו רקמן בחינת הקטנות שבה, הנקראת בקעה, ששם הזה יורה על עת בקיעת המדרגה שנעשה בהבינה מכח התכללותה של המלכות בתוכה, כנ"ל, שפגם של המלכות מתערב בהבינה, ומפגם זה נבנתה הבינה דקליפה, שחטאו ויצאו בה מתחת האמונה העליונה, דהיינו בינה, כי המלכות נקראת מהמנותא, והבינה נקראת מהמנותא עלאה, ושיעור הכתוב הוא, וימצאו בקעה היינו קטנות ופגם. בארץ שנער, היא הבינה דקליפה, וישבו שם, היינו שחקנו אותה לבחינת ישוב, שהמשיכו אליה בחזרה שלימת הכלים, באופן שתהא ראויה למוחין דחכמה, כי הקטנות נבחנת כמו מדבר, שאינו ראוי לישוב בני אדם, והגדלות נבחנת לישוב, ותכף ומיד אמרו, הבה נבנה לנו עיר ומגדל וגו', דהיינו להמשיך הג"ר דחוי"ב אל הבינה דקליפה הזאת, הנקראים עיר ומגדל, באופן שיאירו ממעלה למטה עד לעוה"ו. שעם זה בנו את החכמה דקליפה ונמצא עתה שארץ שנער נבנתה בכחם להיות חכמה דקליפה.

יחזר

הסולם

מאמר

של העולם, אמונת הכל, וימצאו בקעה, מציאה מצאו, ויצאו מחמתה מתחת האמונה העליונה כמ"ש להלן.

שלח) ת"ח נמרוד וכו': בוא וראה, נמרוד מה כתוב בו, ותהי ראשית ממלכתו בבל, כי משם לקח כח לאתחו ברשות הסטרא אחרא, וכן כאן כתוב וימצאו בקעה בארץ שנער, שמשם לקחו הרצון בלבותיהם לצאת מרשות העליון לרשות האחר. הרי שארץ שנער, שהוא בבל, הוא הראש והשורש להפירד מהקב"ה.

ביאור הדברים. כי בנין הקליפות התחיל עם החטא דעצה"ד, והגם שמציאותם היתה גם מקודם החטא דעצה"ד, כי ענין הקליפות הן שיעורי גילוי חסרונות שבקדושה, וע"כ עוד מעת צמצום א', שנגלה חסרון קבלה בהמלכות ונמנעה מלקבל לתוכה אור ישר, יצאה לעומתה בחינת מלכות דקליפות, וכן בשיעור שמלכות דקדושה הזאת נכללה בו"א, יצאה ג"כ בחינת ז"א דקליפה. אמנם זו"ן אלו דקליפות אין להם שום כח דפרודא ממש, והם רק מציאות בלי שום כח, וזהו מטעם כי אותו המיעוט שבמלכות דקדושה, שמשם יצאו, לא היה מיעוט כלל, אלא להיפך, שעי' מיעוט הזה נתקנה המלכות בסוד זווג דהכאה והאצילה כל העולמות, והוא כל הדרה ותפארתה. ולפיכך אע"פ שנעשה מחמת צמצום א' מציאות של זו"ן דקליפות, היה זה בלי שום כח של היזק ופירוד כלל. ותחלת כח הפירוד נתגלה בהם עם החטא של עץ הדעת, שאחר שנבנתה המלכות עם הכלים דבינה' וקיבלה אור ישר בהם, ועל ידי החטא דעצה"ד חזר ונגלה מדת הדין שבה, שאינה ראויה לקבל, וכל האורות פרחו ממנה, הרי נגלה פגם ממש בהמלכות, ומתוך שבינה היתה נכללת ממנה, הגיע פגם ההיא גם בבינה, ובשיעור שבינה זו חזרה לחכמה, כדי להשפיע חכמה אל זו"ן, הרי הגיע פגם משהו גם לחכמה, ומה גם כי עיקר החטא דעצה"ד, היה המשכת הארת החכמה מלמעלה למטה כנודע, וע"כ נגלה כאן ד' חסרונות בקדושה כנגד חו"ב וזו"ן, ונבנו מן פגמים הללו ד' בחינות חו"ב ת"מ דקליפות.

(דפו"י דף ע"ד ע"ב)

שלט) א ויאמרו הבה נבנה לנו עיר וּמגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. ר' חייא פתח, ב והרשעים כים ג נגרש וגו'. ג וכי אית ים נגרש. אין. דכד ימא נפקא מתקוניה, ואזיל ד בלא ה (ב) חבלא, כדין נגרש ואתתרך מאתריה, כמאן דרוי חמרא, ולא יתיב על בורייה, וסלקא ונחתא. מ"ט ו בגין, ז כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט. ח דמפקו מימיו, כל ההוא טינא דימא, וכל טנופא לשפוותיה.

שמ) כגוונא דא, אינון רשעים, ט דנפקא מארחא דתקנא, ואזלי י כרוי חמרא, בלא תקונא, דנפקי מאורח מישר, לאורח עקים. מ"ט יב בגין, כי השקט לא יוכל. דהא עקימו דארחיהו י גרים לון, למהך בלא תקונא, ובלא שכיכו. שמא) ולא עוד, אלא, דכל רוגזא דידהו, י בשעתא דאמרי מלה מפומייהו, ההוא מלה, רפש וטיט. כלהו מפקי טנופא וגייעולא, מפומייהו לבר, עד דמסתאבי, * ומסאבי לון.

שמב) ת"ח, ויאמרו הבה נבנה לנו י עיר ומגדל וראשו בשמים. לית הבה: אלא הזמנה בעדמא. נבנה לנו עיר טו ומגדל וראשו בשמים. כלהו טו בעיטא בישא, אתו לסרבא ביה, בקב"ה. בשטותא י אתו, בטפשו דלרבא.

דרך אמת

(ה) פ' כמו רב החובל.

מסורת זוהר

(א) ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל: (בראשית

יא): ח"א כה: עה. ח"ב יח. ז"ח יחרו ל"ב טא

שיא. ב) והרשעים כים נגרש: (ישעיה נז) ח"א קו: קעא: ח"ב קמט: ז"ח בראשית ד' טד שכא. חלופי גרסאות א) נ"א ומגדל וגו'. ב) נ"א מוסיף נגרש כי השקט לא יוכל וגו'. ג) נ"א מוסיף ח"ח והרשעים כים נגרש וכו'. ד) נ"א בלא (ר"מ) ה) נ"א חבלא ונ"א חבלה (אה"ל). ו) נ"א בגין דהשקט. ז) נ"א ל"ג כ. ח) נ"א דמפקי. ט) נ"א דנפקי. י) נ"א ורוי. יא) נ"א ברוי. יב) נ"א בגין דהשקט. יג) נ"א גרם. יד) נ"א מוסיף הוא בשעתא. יז) נ"א עיר וגו'. טו) נ"א ומגדל וגו'. טז) נ"א כעיטא. יז) נ"א אחי. יח) נ"א איהו.

מאמר

הסולם

עיר ומגדל

וחזר בנין ד' בחינות חו"ב תו"מ להקליפות כמו שהיו בשעת החטא דעצה"ד. וכדברים הללו תבין את ההמשך של המאמר.

שלט) ויאמרו הבה נבנה ונו': רבי חייא פתח

והרשעים כים נגרש וגו' ומקשה, וכי יש ים נגרש. ואמר, הן, כי כשהים יוצא

ממקום תקונו, והולך לבלי גבול, כלומר, שרוצה לעבור את החול, שהוא גבולו, ולהשתפך על היבשה. אז

הוא נגרש ויוצא ממקומו. כמו השכור מין, ואינו יושב על היכנו אלא עולה ויורד, מהו

הטעם, משום, כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט. שמימיו מוציאים כל טיט הים וכל

טנופת. מקרע הים אל שפתו.

שמ) כגוונא דא וכו': כעין זה הם הרשעים דהיינו דור הפלגה, שיצאו מדרך

המתוקן, מקדמונו של עולם והלכו בלי תקון, כשכורי יין שנחדבקו בבניה דקליפה כנ"ל ויצאו

ידרך הישר לדרך מעוות. דהיינו להבקעה בארץ שנער, שהיא הפגם שמצאו שם כנ"ל. מהו הטעם, משום, כי השקט לא יוכל, כי העקמימות שבדרכם

(רפ"י דף ע"ד ע"ב י) דף ע"ב ע"א)

שנ"ג

שמג) אמר ר' אבא, שטותא ה' נסיבו בלבייהו. אבל יבחכמה דרשיעו אתו, בגין לנפקא מרשו עלאה, לרשו אחרא, ולאחלפא יקריה, ליקרא נוכראה. ובכלא אית רזא דחכמתא עלאה.

שמד) הבה נבנה לנו עיר ומגדל. ת"ח, כד מטו להאי בקעה, דאיהו רשו נוכראה, ואתגלי להו, אתר י' דשלטנותא דא תקיע בגו נוני ימא. אמרו, הא אתר, למיתב י' ולאנתקפא לבא, י' לאתהנאה ביה תתאי. מיד הבה נבנה לנו עיר. נתקין באתר דא, עיר ומגדל.

שמה) ונעשה לנו שם. אתר דא, ו' יהא לן לדחלא, ולא אחרא, ונבנה לאתר דא, עיר ומגדל. למה לן, לסלקא לעילא, דלא ניכול י' לאתהנאה י' מנה. הא הכא אתר מתקנא. ונעשה לנו שם. דחלא למפלח תמן. פן נפוץ: לדרגין אחרנין, ונתבדר לסטרי עלמא.

ס סתרי תורה

שמו' (*') קומטורא דהרמנא, ממלען בלשון הקדש, (ה) י' דמה"ש אשתמודען ביה, ולא הוו ממלעין י' בלישון אחרא. בגין כך כתיב * ועתה לא יבצר מהם וגו'. דאלמדי משתעאן בלישון אחרא דמלאכי עלאי לא הוו י' אשתמודען ביה, גרע

מסורת הזחר	דרך אמת
(א) ועתה לא יבצר: (בראשית יא) ח"א עו:	(ב) לך לך ס"ס ה' כס"ס.

חלופי גרסאות ה' נ"א נציבו, ונ"א נסבו (אה"ל). כ נ"א בחכמתא. נ נ"א דשולטנותא. ד נ"א ולאחלפא. ס נ"א לאתהנא. ו נ"א יחייב לן. ז נ"א לאתהנא. ח נ"א מינה. ט נ"א מתניתין. (אה"ל). י נ"א מתחיל ויהי כל הארץ שפה אי וגו' קומטורא (אה"ל). יא נ"א ומה"ש. יב נ"א בלשן. יג נ"א אשתמודעאן.

מאמר	הסולם	עיר ומגדל
------	-------	-----------

שנ"ג כולם באו בעצה הרעה למאן בהקב"ה, ובאו בשטות בטפשות הלב. (שמג) אמר ר' אבא וכו': אמר רבי אבא, שטות לקח לבס, אבל באו בחכמה דקליפה, כדי לצאת מרשות העליון הקדוש לרשות אחר, להקליפות, ולהחליף כבודו ית' בכבוד אל זר. ובכל הענין יש סוד חכמה העליונה.

שמד) הבה נבנה לנו וגו': בוא וראה, כאשר באו לבקעה הזו, שהיא רשות נכרי, דהיינו בפנים הבינה דקליפה וישבו שם שפירושו, שנגלה להם שמקום זה תקועה בתוך דגי הים, כלומר שנגלה להם שלימות הכלים של בינה זו, שראויה לישוב בני אדם. דהיינו לקבל חכמה. (כנ"ל דף ק"ט ד"ה וזה עש"ה) ים, פירושו חכמה. דגני הים, פירושו מדרגות החכמה. אמרו הנה המקום, לשבת ולחזק הלב, ושיהנו בו, התחתונים. כלומר להמשיך ממעלה למטה, שזהו מקום הקליפות. מיד אמרו, הבה נבנה לנו עיר, נתקן במקום הזה עיר ומגדל.

שמו' קומטורא דהרמנא וכו': מקימי העיר והמגדל, היו מדברים בלשון הקדש. שמלאכי השרת מכירים אותו. ולא היו מדברים בלשון אחר. משום זה כתוב. ועתה לא יבצר מהם וגו'. ואם היו מדברים בלשון אחר, שמלאכים העליונים אינם מכירים אותו, היתה נמנעה מחשבתם שחשבו לעשות, משום שמעשה שדים אינו אלא לרגע אחד, רק למראה בני אדם ולא יותר, קומטורא דהרמנא, לפי הענין, פירושו, מקימי העיר והמגדל, ויכול להיות שצריך לומר קמטורא והרמנא. או קימי טירא והרמנא. טירא

(דפו"י דף ע"ה ע"א *). דף ע"ד ע"ב

חשיבו דאינון חשבין למעבד. ^א בגין, דעובדא דשדין, ^ב לאו איהו אלא ברגעא
^ג חדא, ^ד לחזו בני אנשא, ולא יתיר.
 שמז) * ודברים אחדים. דהוו ידעין דרגין עלאין, כל חד וחד, על בורייה,
 ולא אתחלף להו דרגא. ובגין כך כתיב, ודברים אחדים. ובגין כך, אתיעטו
 בעיטא בישא, עיטא דחכמתא, דכתיב הבה נבנה לנו עיר ומגדל.
 שמח) כלא ברזא דחכמתא הוא, ובעו לאתקפא בארעא, סטרא אחרא,
 ולמפלח פולחנא ^א דיליה. בגין דהוו ידעין, דהא כל דינין בישין, מתמן נחתין
 ו לעלמין. ובעיין לדחויי דרגא דקדשא.
 שמט) עיר ומגדל: דא חכמתא עלאה. והוו ידעי דשמא קדישא, לא אתתקף
 בארעא, אלא בעיר ומגדל. עיר: דכתיב ^ב עיר דוד היא ציון וגו'. מגדל: דכתיב
^ג כמגדל דוד צוארץ. ובחכמתא עבדו, למהוי שלטנא ^ד דסטרא אחרא בארעא,
^ה דדחיא ^ו אדון כל הארץ מאתריה. ולמהוי דיורא ^ז לסטרא אחרא בארעא.
 שנ) ונעשה לנו שם. כמה יא דאחידא איהו שם לעינא, ^ח נתקיף לה ביננא,
^ט למהוי שם בארעא. פן נפוץ. ידיעא הוו ידעין, דיתבדרון מעל אפי ארעא.
 ובגין כך, הוו מתיחדין למעבד עבידתא דא ^י בחכמא.

מסורת הזהר

(א) ודברים אחדים: לעיל דף ק"ג ציון א' וש"נ. (ב) עיר דוד היא ציון. (מלכים א' ח') ח"א רסב:
 (ג) כמגדל דוד צוארץ: (שה"ש ד) ח"א רט: ת"ז תק"ו בהשמטות קמה: (ד) אדון כל הארץ:
 (יהושע ג) ח"א ב. כו. לג: לר. ג: קנב. רכח: רנא. ח"ב יג. רלה: רנט. ח"ג רמב:
 חלופי גרסאות א גי'א ובגין. ג גי'א לא. ג גי'א ליג חרא. ד גי'א ליג לחזו בני אנשא (אה"פ). ה גי'א ליג
 דיליה. ו גי'א לעלמא. ז גי'א מוסיף דהא הוו. ח גי'א מסטרא. ט גי'א לדחיא. ו גי'א דדחיא. י גי'א
 דסטרא. ו גי'א וסטרא. יא גי'א דאחרא (אה"פ). יב גי'א דאחרא. יג גי'א ותקיף. יד גי'א בחכמתא. ו גי'א בחכמה.

עיר ומגדל

הסורס

מאמר

הסטרא אחרא בהארץ. ולעבדו העבודה של
 הס"א, משום שידעו כי כל דינים הרעים
 יורדים משם להעולמות, ורצו בזה לדחות
 מדרגת הקדושה.

שמט) עיר ומגדל דא חכמתא וכו': עיר
 ומגדל זהו חכמה העליונה. כי היו
 יודעים שהשם הקדוש, שהוא מלכות, לא נחזק
 בהארץ אלא בעיר ומגדל. עיר, שכתוב, עיר
 דוד היא ציון וגו' מגדל, שכתוב, כמגדל דוד
 צוארץ. הרי שהשם הקדוש, שהיא מלכות דוד,
 נקראת ג"כ בשמות הללו, עיר ומגדל, והיינו בעת
 שהמלכות ממשכת חכמה. ועשו גם הם בחכמה
 דס"א לקיים ממשלת הסטרא אחרא בארץ, שהוא
 הלעומת של המלכות, ולדחות המלכות הנקראת אדון
 כל הארץ, ממקומה. ושחיהה ישיבה ומגורים
 להסטרא אחרא בהארץ.

שנ) ונעשה לנו שם וכו': כמו שהאחר, דהיינו
 הקדושה, הוא שם למעלה, נחזק, כמו
 אותה בינינו שתהיה שם בהארץ. כלומר, כמו
 שהקדושה מאירה ממטה למעלה, כן נמשיך ממעלה
 למטה להארץ. פן נפוץ. ידיעה היו יודעים,
 שיתפזרו

טירא פירושו העיר. והרמנא הוא כמו ארמנא.
 שפירושו הארמון. המגדל.

ביאור הדברים. כי הזהר מברך מה
 משמיענו במה שכתוב, ויהי כל הארץ שפה
 אחת, ואומר ששפה אחת, פירושו לשון הקדש.
 ומשמיענו שבשביל שדברו בלשון הקדש היו
 משביעים המלאכים העליונים שיסייעו אותם
 בכנינם. ולפיכך אומר הכתוב, לא יבצר מהם אשר
 יזמו לעשות. אבל אם לא היו מדברים בלשון
 הקדש, לא היה להם עזרת המלאכים, והיו
 מעשיהם כמעשה שדים, שאין לו תקומה אלא
 רגע, ותכף מתבטל מעצמו.

שמז) ודברים אחרים וכו': שהיו יודעים
 מדרגות העליונות כל אחת ואחת על
 היכנה. ולא היתה נחלפת להם מדרגה, ומשום
 זה כתוב ודברים אחדים. כלומר שהמדרגות היו
 ברורות להם כמו דברים אחדים. שאין בהם
 טורח להכירם. ומשום זה נועצו בעצה רעה.
 עצה של החכמה, שכתוב, הבה נבנה לנו עיר
 ומגדל. שהוא בחינת חכמה דקליפות כנ"ל.

שמח) כלא ברזא דחכמתא וכו': הכל הוא
 בסוד החכמה, שרצו להגביר את

(דפו"י דף ע"ד ע"ב)

שנא) סטרא אחרא, ה' איהו דכר ונוקבא, תוקפא דזוהמא דדינא קשיא. וכמה דאדם חב' ב' בהו, נ' ואתקפו בגיניה על עלמא. אוף הכי ד' אינון ס' עבדין ד' דאתתקף יתיר, דכתיב אשר בנו בני האדם. בנוי דאדם קדמא, דאייתי ואשליט סטרא אחרא על עלמא, סטרא בישא. כמה דסטרא ד' דקדושה, לאו שלטניה בהאי עלמא, אלא בעיר ח' ומגדל. אוף הכי ט' חשיבי אינון, למבני עיר ומגדל, למישלט האי סטר בישא בעלמא.

שנב) * וירד ה' לראות, * נחת האי שמא י' דקדישא, למחזי י"א עובדיהון דבניינא דבנו. ואינון י"ב הוו י"ג ממלען בלשון קדש, לגבי כל אינון דרגין קדישין, והוו מצליחין. כיון דנחתת קדושה, אתבלבלו כל אינון דרגין, (ב) עלאין נחתו, ותתאין סליקו, ולא הוו קיימין ד' בארע מישר, כמה דהוו. ולבחר בלב' לישנהון בע' לישן, ואתבדרו לכל סטרי עלמא.

שנג) חד ממנא טו הוא (ג) ברקיעא, וביה קיימין טו כל מפתחן, דעובדי עלמא. ואיהו ח' קיימא זמין, י"ב בשעתי ורגעי דיומא. ואינון הוו ידעין ברוא דחכמתא, י"ב גנזא דהאי ממנא. והוו פתחי וסגרי, ומצלחי בעובדיהון, כ' במימרא דפומהון. כיון כ" דאתבלבל מימרא דלהון, כ" כלא אתמנע מנייהו.

דרך אמת

מסורת הזוהר

ח) נפשת וילא מליך הלי סלס וסלקין ליכו ממנן (א) וירד ה' לראות: (בראשית יא) ח"א ס: עה. ע"ש קת"ס ז'. (ב) נראה שהוא מטטרוין דייקא נמי דקלמ' כסיפא והוו פתחי וכגבי והכי חקרי פתחון וסגרון וכדלתייהו כחוקן ל"ז ע"ש ח"י סוריה כמזכר נפשת פקודי. י"ג ח' ועיקר.

חלופי גרסאות א' נ"א ל"ג איהו. ב' נ"א ביה. ג' נ"א ואחתיקו. ד' נ"א ל"ג אינון. ה' נ"א עבדו. ו' נ"א דאתקף. ז' נ"א דאתקפו. ח' נ"א וקדושה. ט' נ"א מוסיף ומגדל. בעיר זו ירושלים ההיך ולא אבא בעיר מגדל זו מגדל דוד ההיך כמגדל דוד צוארך (אה"ל). ט' נ"א חשיבו. י' נ"א דקדושה. י"א נ"א מוסיף על עובדיהון. י"ב נ"א הוה. י"ג נ"א ל"ג ממלען. י"ד נ"א בארע מישר. טו נ"א איהו. טז נ"א מוסיף כל אינון. יז נ"א קאים. יח נ"א בכל שעתי (אה"ל). י"ט נ"א גנוי. כ' נ"א במימרא. כא נ"א דאסתכלא. נ"ב נ"א דאסתלקו. (אה"ל). ככ נ"א דלא.

מאמר

הסולם

עיר ומגדל

שיתפורו על פני הארץ, ועל כן היו מתיחדים לעשות עבודה הזאת, דעיר ומגדל בחכמה. שנא) כטרא אחרא איהו וכו': ס"א הוא זכר ונקבה. הם חוקף הזוהמא של דין הקשה. וכמו שאדם חטא בו, בעצה"ד, ונתחזקו הדו"ג דס"א על ידו בהעולם, כן עשו אף הם שיתחזקו הס"א יותר, שכתוב, אשר בנו בני האדם, דהיינו בניו של אדם הראשון, שהביא והמשיל הסטרא אחרא על העולם, הוא הצד הרע. כמו שצד הקדושה אין לה ממשלה בעולם הזה, אלא בעיר ומגדל, כן חשבו אף הם לבנות עיר ומגדל, להשליט את צד הרע הזה בהעולם. שנב) וירד ה' לראות וכו': ירד שם הקדוש הזה, להסתכל במעשיהם בהבנין שבנו, והם היו מדברים בלשון הקודש אל כל מדרגות הקדושות, שעשו השבעות כנ"ל. והיו מצליחים, כיון שירדה הקדושה, נתבלבלו כל (דמוי, דף ע"ב ע"ב) דף ע"ה ע"ה)

ואתר

שנד) ואתר מתקן אשכחו, בההוא בקעה. ^ב סתרא דסתרין. * וימצאו בקעה. אתר ^ג מתקן להאי ^ג סטרא בישא דבעו אנון לאתקפא ^ד ואתמנעו. ^ה תוקפא ^ו דההוא סטרא הוה תליא לאתפרעא בההיא בקעה, עד דנטלא תמן חילין ^ז ומשיריין, כגוונא דאינון דבנו קרתא ומגדלא. ואתיהבו ^ח כללהו בידהא, ואתקטלו תמן.

שנה) אנון, דלא בעו למיפק ^ב בקץ הימין, אתבהילו ^ג ונפלו בקץ הימים. בההוא אתר, דאתחלש תקפא בקדמיתא, בהאי בקעה. וע"ד כתיב, ^ד והיא מלאה עצמות.

שנו) ^ה ואתתקפת בההוא צולמא, דאקים נבוכדנצר. ואתבר תוקפא לבתר, ^ו באנון ^ז גרמין, ובההוא צולמא דאינון קדמאי קיימו, וקמו על רגליהון. וההוא צולמא ^ח אתבר.

שנז) וכדין ידעו כל עמין דעלמא, דלית ^ה אלוה בר קב"ה ^ו בלחודוי, ותו, דאתקדש שמיה, על ידא דחנניה מישאל ועזריה. וכלא בחד יומא, וע"ד כתיב ^ז והקדישו את קדוש יעקב וגו'. (עד כאן סתרי תורה).

שנה) ^ח וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל. דא הוא חד מאינון עשר זמנין, ^ט דנחתא שכינתא לארעא. וכי ^י מה הוא לראות, ולא הוה ידע

מסורת הזהר

א) וימצאו בקעה: לעיל דף ק"ח ציון א' וש"ג. ב) קץ הימין - קץ הימים: לעיל דף כ"ח ציון ג' וש"ג. ג) והיא מלאה עצמות: (יחזקאל לו) ח"א צו: ד) והקדישו את קדוש יעקב: ישעיה כט. ה) וירד ה' לראות: לעיל דף קכ"ג ציון א' וש"ג.

חלוסי גרסאות א' ג"א סטרא דסתרין. (אה"ל) ב' ג"א מתקן. ג' ג"א מוסיף ההוא סטרא. ד' ג"א ואתמניעו. ה' ג"א תקפא. ו' ג"א דיליה וליג דההוא סטרא. ז' ג"א ומשיריין. ח' ג"א כלא. ט' ג"א ובקץ הימים נפלו (אה"ל). י' ג"א מוסיף ואתתקפת ההוא סטרא (אה"ל). י"א ג"א דאינון (אה"ל). י"ב ג"א גרמי. י"ג ג"א אתברי. י"ד ג"א אלהו. טו ג"א בלחודוי. טז ג"א דנחתה. יז ג"א מהו.

עיר ומגדל

הסוכים

מאמר

ואח"כ נשבר תוקפה באלו העצמות של בני אפרים שיחזקאל החיה אותם, ובאותו הצלם דקדושה של אלו הראשונים שחזרו לתחיה וקמו על רגליהם. נשבר צלם ההוא שעשה נבוכדנצר.

שנז) וכדין ידעו וכו': ואז ידעו כל עמיהעולם שאין אלוה זולת הקב"ה בלבדו. ועוד שנתקדש השם על ידי חנניה מישאל ועזריה, שגם זה גרם שנשבר תוקפה דס"א. וכל אלו, היו ביום אחד, וע"כ כתוב והקדישו וכו' כי ג' אלו דהיינו תחית המתים דיחזקאל, וקידוש השם של חנניה מישאל ועזריה, ושבירת הצלם דנבוכדנצר, הכל היה ביום אחד, (כמ"ש בסנהדרין צב:): ששה נסים נעשו באותו היום ע"ש.

שנה) וירד ה' לראות וגו': זה הוא אחת מאלו עשר פעמים שירדה השכינה לארץ.

(כמ"ש באבות דרבי נחן פל"ד ע"ש) ושואל, וכי מה היה לו לראות, שלא היה יודע מקודם לכן, ומשיב

שנד) ואתר מתקן אשכחו וכו': ומקום מוכן ומוכשר מצאו באותה בקעה, והוא סתר שבסתרים. וימצאו בקעה, פירושו, מקום מוכשר לצד הרע הזה, שרצו להגבירו ונמנע מהם. תוקפו של אותו הצד נשאר תלוי, באותה הבקעה, להפרע, עד שנסעו ובאו שם צבאות ומחנות כעין אלו שבנו העיר והמגדל, דהיינו בני אפרים, כמו שמסיים, וניתנו כולם בידי אותו הצד, ונהרגו שם.

שנה) אנון דלא וכו': ואלו שלא רצו לצאת בקץ הימין, שהם בני אפרים, שיצאו ממצרים קודם הזמן, (כמ"ש בסנהדרין צב: ע"ש). נבהלו ונפלו לקץ הימים, במקום ההוא שכבר נחלש תוקפו בבקעה זו. דהיינו בזמן דור הפלגה. ועתה בעונם חזר ונתחבר והרגם, ועל זה כתוב והיא מלאה עצמות.

שנו) ואתתקפת בההוא וכו': ונתגברה הס"א באותו הצלם שהקים נבוכדנצר,

(וטו"י דף ע"ה ע"א)

מקדמת דנא. אלא לראות: לאשגחא בדינא. כד"א, * ירא ה' עליכם וישפוט. שנט) את העיר ואת המגדל. הכא אית לאסתכלא, דהא לא כתיב, לראות את בני האדם, אלא, לראות את העיר ואת המגדל. אמאי. אלא, בשעתא דאשגח קב"ה בדינא, בקדמיתא ישגח בדרגא ה' דלעילא, ולכתר בדרגא י דלתתא. בקדמיתא בעל"א, ולכתר בתתאי. ובגין דהאי מלה מטא לעילא, אשגחותא דלעילא הוה ביה בקדמיתא. דכתיב, לראות את העיר ואת המגדל. שס) אשר בנו בני האדם. מאי בני האדם, בני דאדם קדמאה. דמרד במריה, וגרם מותא לעלמא. אשר בנו בני האדם, בנינא ודאי, י אמרו ובעו למבני לעילא.

שסא) ר' שמעון ד פתח ב כה אמר ה' אלקים שער * החצר הפנימית הפונה קדים יהיה ה) סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. האי קרא אית לאסתכלא ביה, ו ואיהו רזא, כמה דאתמר, יהיה סגור ששת ימי ז המעשה. אמאי. ח

שסב) אלא, ארין ימי חול, דתרעא דא, יהיה ס סגור. דלא לאשתמשא חול בקודשא. וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. דהא כדין, שמושא י דקודשא בקודשא. וכדין, אתנהיר סיהרא לאתחברא בשמשא.

מסורת הזהר

דרך אמת

ח) ע"י כפרדם כשער אבי"ע וכמ"י דף קפ"ז א' (א) ירא ה' עליכם וישפוט: שמות ה'. ב) כה אמר — שער החצר הפנימית: (יחזקאל מ"ז) ח"א כה. ח"ב רמת: ת"ז תק' ו' כב. תק' י"ט לח. חק' ל' עג. תק' ל"ו עח.

חלוסי גרסאות א' נ"א דלעיל. ב נ"א דלתת. ג נ"א גרמו. ונ"א ארימו. ד נ"א מוסיף פתח ואמר. ה נ"א סגור וגו'. ו נ"א דאיהו. ז נ"א מוסיף המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח וגו'. ח נ"א מוסיף אמא, יהיה סגור כל אינון [יומין דששת ימי המעשה. ט נ"א סגיר. י נ"א דקביה. וליג דקודשא בקודשא. ונ"א דקודשא. ונ"א בקודשא וליג דקודשא (אה"ל).

עיר ומגדל

הסולם

מאמר

הבה נבנה, שהוא רק הזמנה. כי אמרו וגרמו להבנות למעלה. כלומר שאמרו השבעות בפייהם (כנ"ל באות שנ"ב) ועל ידיהם נבנו העיר והמגדל.

מאמר שער החצר הפנימית

שסא) רבי שמעון פתח וכו': ר"ש פתח, כה אמר ה' אלקים שער החצר הפנימית וגו', בכתוב הזה יש להסתכל בו, והוא סוד. כמו שאמרו, יהיה סגור ששת ימי המעשה. למה יהיה סגור.

שסב) אלא ארין ימי חול וכו': אלא אלו הם ימי חול, שהשער הזה יהיה סגור כדי שלא להשתמש חול בקדש. וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. כי אז הוא השמוש של קדש בקדש, ואז מאירה הלבנה, שהיא הנוקבא להתחבר בהשמש. שהוא ז"א.

פירוש. מקום ההשפעה לתחוננים, מכונה שער. ושער חצר הפנימית, הוא מקום השפעת

אור

ומשיב. אלא לראות פירושו, להשיג במדת הדין. כמ"ש ירא אלקים וישפוט.

שנט) את העיר ואת המגדל וכו': יש כאן להסתכל כי לא כתוב, לראות את בני האדם, אלא, לראות את העיר ואת המגדל. למה. אלא כשעה שהקב"ה משגיח למעול בדין. בתחילה הוא משגיח בהמדרגה של מעלה, שהיא השורש, ואח"כ בהמדרגה של מטה, דהיינו בהענף. בתחילה בעליונים ואח"כ בהתחוננים, ומשום שדבר זה, דעיר ומגדל, מגיע עד למעלה. דהיינו בעולמות העליונים, ההשגחה של מעלה היה בו בתחילה, שכתוב לראות את העיר ואת המגדל. דהיינו עיר ומגדל שבעולמות העליונים.

שס) אשר בנו בני האדם. שואל מהו שאומר בני האדם. ומשיב. שהכתוב מרמז שהם

בניו של אדם הראשון שמרד ברבונו וגרם המות להעולם. כלומר, שנמשכו אחרי מעשיו, אשר בנו בני האדם ודאי הוא שבנו בנין. אע"פ שאמרו

(דפו"י דף ע"ה ע"א * ע"ה ע"ב)

שסג) תא חזי, תרעא דא, לא אתפתח באינון שיתא יומי דחול. א בגין דהא ב באינון יומי דחול, עלמא תתאה אתון, ושלטין כל אנון שית יומין דחול על עלמא. בר בארעא דישראל.

ססד) ג ואינון דשלטי, ד לא שלטי, בארעא קדישא. ה בגין, דהשער הזה, איהו סגור. אבל ביום השבת וביום החדש, כלהו מתעברן, ולא ו שלטין. בגין, דהשער הזה, איהו פתוח, ועלמא איהו בחדוה, ואתון מתמן, ולא אתייהב עלמא, לרשו אחרא.

ססה) ז ואי תימא, דכל אינון שית ה יומין, אינון ס שלטין בלחודדיהו.

חלופי גרסאות א ג'א ובגין. ב ג'א אינון. ג ג'א דאינון. ד ג'א ל'ג לא שלטי בארעא קדישא. ו ג'א דשלטי בארעא קדישא ובגין דלא יהון שלטא [שלטי] דחול בארעא בגין דהשער. ה ג'א בג'כ השער, ו ג'א שלטי. ז ג'א ואיחמא. ח ג'א מוסיף יומין דחול [דחל]. ט ג'א שלטין.

מאמר	הסולם	שער התצר הפנימית
<p>אור החכמה לתחתונים. ומ"ש הפונה קדים יתבאר להלן באות סס"ה. פתוח פירושו שמשפיע לתחתונים. סגור, פירושו שהוא שמור ממגע החצונים. חול פירושו שיש בו יכולת היניקה לקליפות. ואינו שמור מהן, קדש פירושו שלגמרי אין שם יניקה כל שהיא לקליפות. והכתוב אומר ששער החצר הפנימית יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח. ושואל למה יהיה סגור בששת ימי המעשה. ומשיב, משום שלא להשתמש חול בקודש. שלא יתערב הס"א בהקדושה. כי כל עוד שיש יניקה לקליפות. אין שפע קדש מתגלה. ורק בשבת וחדש יפתח. שאז יש זוג ז"ו"ג בסוד קדש בקדש. דהיינו שו"ן עולים לאו"א שהם קדש בקדש, אין משם שום יניקה לחצונים וקליפות. וז"ש וכדין אתנהיר סיהרא לאתחברא בשמשא. שהם ז"ו"ן. שסג) תא חזי תרעא וכו'. בוא וראה, שער הזה אינו נפתח בששת ימות החול, משום, כי בימות החול ניוון עולם התחתון, שם נמצאים החיצונים והקליפות. ושולטים כל אלו ימות החול, שהם הס"א על העולם, חוץ מבא"י.</p> <p>ססד) ואינון דשלטי וכו': ואלו, ימות החול, השולטים בחוץ לארץ, אינם שולטים בארץ הקודש. משום ששער הזה הוא סגור. אבל ביום השבת וביום החדש, כולם, כל הקליפות, נעברים מהעולם, ואינם שולטים. משום ששער הזה הוא פתוח, והעולם הוא בשמחה והוא ניוון משם. ולא ניתן העולם לרשות אחר.</p> <p>פירוש. השם ארץ ישראל הוא בעיקר בעת שו"ן עולים ומלבישים לאו"א, שאז נק' ז"א ישראל. והנוקבא, ארץ ישראל או ארץ הקודש. כי המוחין דאו"א נקראים קודש, ולא פחות מהם כנודע. ואז אפילו בששת ימי המעשה, הנמשכים מו"א המלביש לאבא. שה"ס מוחין דחסדים מכוסים מחכמה, אין שם יכולת יניקה (פסוקי דף ע"ה ע"ב)</p>	<p>לימות החול, שה"ס כחות הס"א, מפני ששער הזה של חצר הפנימית המאיר בהארת החכמה, הוא סגור שם בעוקא דכ"א מג"ר דבינה דא"א, ואינו מאיר אלא בחסדים מכוסים מחכמה. עוקא פירושו, טבעת המקיפו סביב כביב, שלא תכנס בתוכו הארת החכמה. דכ"א, פירושו טהורי, דהיינו שאין שם משהו חסרון, כי להיותו נמשך מג"ר דבינה דא"א, ע"כ אע"פ שהוא חסדים, נבחן לבחינת ג"ר כמו אור החכמה. ולפיכך, עוקא זו מבריחה הס"א וכחותיה, כי הס"א בורחת מעני השלימות ואין לה יכולת להתקרב רק במקום חסרון. וז"ש לא שלטי בארעא קדישא בגין דהשער הזה איהו סגור, בששת ימי המעשה. דהיינו שסגור בעוקא דכ"א המבריחה את ימות החול שה"ס כחות הס"א. ויום השבת המלכות לאמא, שה"ס ישו"ת. שהם המוחין דהארת החכמה, שז"ס וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. הרי מוחין האלו מעבירים לגמרי את הס"א וימות החול ממקום הקדושה. וז"ש, אבל ביום השבת וביום החדש כולם מתעברים ורא שולטים בגין דשער הזה פתוח, כי שער הזה הפתוח בהארת החכמה, מעביר לגמרי את החצונים ממקום הקדושה. וע"כ אין שליטה לימות החול שהם כחות הס"א, בארץ ישראל, לא בששת ימי המעשה הנמשכים מו"א שבמקום אבא, ולא ביום השבת וחדש הנמשכים מהנוקבא שבמקום אמא: לא בששת ימי המעשה. מפני ששער הזה סגור בעוקא דכ"א מג"ר דבינה דא"א. המבריחה החצונים אע"פ שהוא סגור מחכמה. ולא ביום השבת, מפני ששער הזה פתוח אז בהארת חכמה, וא"כ נעלמים לגמרי כחות הס"א וימות החול. באופן שבארץ ישראל אין שליטה לימות החול לא בשבת ולא בחול.</p> <p>ססה) ואי תימא וכו': ואם תאמר. שכל אלו ששה</p>	

תא חזי. הפונה קדים: עד ה לא יקומון לשלטאה, איהו אסתכל תדיר בעלמא. אבל לא אתפתח לאתזנא עלמא מקודשא, בר ביומא דשבתא, וביומא י דחדשא. וכלהו יומין, כלהו י אתדבקן ביומא י דשבתא, ואתזנו מתמן. דהא י ביומא י דשבתא כלהו תרעין פתיחן, ונייחא אשתכח לכלא, לעלאי ותתאי. ת"ח. וירד ה' ז לראות. נחת מקודשא לחול, ה לאשגחא במה דבנו, וקיימו קיומא דאתערא על עלמא, דחלא י לון.

שסו) ר' יצחק, הוה יתיב קמיה דר"ש, א"ל, מה חמו אלין, דעבדו שטותא דא, למרדא ביה בקב"ה, וכלהו, בעיטא חדא אתקיימו בדא. א"ל. הא אתמר, י דכתיב, ויהי בנסעם מקדם. יא אתנטילו מעילא לתתא. יב אתנטילו מארעא דישראל, ונחתו לבבל. אמרו. הא הכא אתר י למדבק.

שסז) ונעשה לנו שם וגו'. י ויתדבק סיועא דלתתא, באתר דא. בגין, דכד טו דינא אתי לאשראה בעלמא, הא אתר דא לקבליה. טו ומהכא י אתהני עלמא, ויתון. דהא לעילא, יח דחיקו איהו לאתזנא עלמא מניה. ולא עוד,

חלופי גרסאות א נ"א ליג לא (אה"ל). ז נ"א דחוש. ג נ"א מדרבקן. ד נ"א דשבת. ה נ"א מוסיף כדן ביומא. ו נ"א דשבת. ז נ"א מוסיף לראות את העיר. ח נ"א מוסיף ורדיר [וידיה אה"ל] פרישא לאשגחה. ט נ"א להו. ונ"א להון. י ליג דכתיב. יא נ"א אתנטלו. יב נ"א אתנטלו. יג נ"א לארבקא. ונ"א למבוק. ונ"א מוסיף ולמחקר. יד נ"א ואחדבק. טו נ"א ייתי וליג דינא אתי. טז נ"א מהכא. יז נ"א יתהני. יח נ"א רחיקא. ונ"א דחיקא.

מאמר

הסולם

שער החצר הסנימית

ששה הימים שולטים בפני עצמם, פירוש, כי ערך קבלת ז"א כלטי קבלת הנוקבא, הוא כערך ג"ר כלפי ו"ק. ולפיכך, כיון שהמוחין נמשכים רק בשבת וחדש, שה"ס הנוק' נמשכין רק ו"ק דחכמה, אבל אם גם ז"א, שה"ס ששת הימים, היה מקבל המוחין, היו נמשכים ג"ר דחכמה. גם נודע שששת הימים מקבלים מיום השבת, וכיון שכן, יש לומר שהם מקבלים הארת החכמה מיום השבת, באופן שיוכלו לשלוט בה מבחינתם עצמם, בלי התכללות בהנוקבא, דהיינו שיאירו בבחינת דבר, שה"ס ג"ר דחכמה. ולזה אומר, תא חזי הפונה קדים וכו': פירושו הפונה למקום, למטרם שעמדו הקליפות לשלוט, שהוא היה אז מסתכל תמיד בהעולם, ואפילו בששה הימים, אבל לא נפתח שיהיה העולם ניוון מקדש, רק ביום השבת וביום החדש. לכן גם עתה, אי אפשר, שששת ימי המעשה יאירו בהארת חכמה בבחינתם עצמם, כי אז לא יהיה להם מונוות מקודש כמקודם לכן, אלא שכל הימים כולם, דוויינו ששת ימי המעשה כולם, מתדבקים ביום השבת וניזונים משם, כי ביום השבת כל השערים פתוחים ונמצא נחת לכל, לעליונים ותחתונים. אבל ששת הימים לא יוכלו להאיר, אם אינם מתדבקים ביום השבת, מטעם חוסר שפע המונוות כמבואר. תא חזי וירד ה' לראות וכו': ירד מקדש לחול להסתכל במה שבנו והעמידו לקיום, דהיינו

העיר והמגדל שהעמידו, שהם חו"ב דקליפה, לעורר העולם לעבוד אותם. שסו) ר' יצחק הוה יתיב וכו': ר"י היה יושב לפני רבי שמעון, אמר לו, מה ראו הללו, שעשו שטות זה למרוד בהקב"ה, וכולם עמדו בזה בעצה אחת. א"ל, הרי למדנו, שכתוב, ויהי בנסעם מקדם, נסעו מלמעלה למטה, דהיינו שנסעו מארץ ישראל וירדו לבבל. אמרו הנה כאן המקום להדבק. פירוש, שמקודם לכן היו בארץ ישראל, ששם ה"ס שפה אחת ודברים אחרים שאין שם שום מקום מגע לחצונים, כי בששת ימי המעשה השער סגור ומבריה החצונים וביום השבת המיחין דחכמה מעבירים החצונים מהעולם, וע"כ לא יכלו בני הפלגה לעשות שם כלום, כי לא היה להם מקום להדבק. אלא בהנסעם מקדם, שנסעו מארץ ישראל לבבל לחוץ לארץ, ששם שולטים ימות החול, אמרו כאן המקום להדבק ולהמשיך החכמה ממעלה למטה כדי שיאירו גם בששת ימי המעשה. כי אין כאן התיקון שיהיה שער הסנימי סגור בששת ימי המעשה כמו בארץ ישראל.

שסז) ונעשה לנו שם וכו': והעזרה מלמטה יתחבר במקום הזה, בחוץ לארץ. פירוש, כי בא"י אין הארת החכמה רק ביום השבת, שאסור בו שום עזרה מלתתא, שה"ס

אלא אנן נסק לרקיעא ונגח ביה קרבא, דלא יחות ב טופנא בעלמא.
 כדבכדמיחא.

שסח) * ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת י לכלם. בגין דכלהו כחדא,
 בייחודא דכלהון יעבדון ויצלחון בעובדייהו. ה יתבדרון דרגין, כל חד
 לסטריה. ובגין כך, יתבדרון כל הני דלתתא. ו מה י כתיב י ויפץ ה' אותם
 משם.

שסט) ואי תימא, לישנהון אמאי ה אתבלבל. אלא, בגין ה דכלהון י ממלדין
 בלשון הקודש. י ה הוא לישנא, י קא עביד לון י סיועא בגין, דבעובדא,
 ובמלולא דפומא, תליין מלין אלין, לאדבקא י כוונה יו דלבא, ובדא עבדי
 סיועא, לההוא אתר, דבעי לאוקמא.

שע) ועל דא אתבלבל לישנהון, דלא יכילו מ לאתקפא י רעותהון,
 בלשון הקודש. כיון דאתחלף לישנהון, לא אצלחו בעובדא. בגין, י דחילא

מסורת הזהר

א) ויאמר - הן עם אחד: (בראשית י"א) ח"א עו.: ב) ויפץ - ויחללו לבנות העיר: (בראשית
 י"א) ח"א עו.:

חלופי גרסאות א) נ"א מוסיף ביה טופנא. ב) נ"א כקדמיחא. ג) נ"א מוסיף לכלם וזה החלם וגו'. ד) נ"א כלהון.
 ה) נ"א מוסיף יתבדרון אינון דרגין דלעילא. ו) נ"א היינו. ז) נ"א דכתיב. ח) נ"א אחברו ובלבל
 [יה] לון קביה. ט) נ"א דכלהו. י) מוסיף הון ממלדין. יא) נ"א וההוא. יב) נ"א מוסיף תוח קא עבדי. יג) נ"א סיועה.
 יד) נ"א ל"ב כוונה. טו) נ"א כליבא. טז) נ"א לאתקפא. יז) נ"א רעותיהון. יח) נ"א דכל חילא.

מאמר

הסולם

ויאמר ה' הן עם אחד

איסור עשית מלאכה, כי אין המוחין נמשכים
 אלא בבחינת הנוקבא, שאין בה מעשה כלל.
 אבל אנו נעשה לנו שם, ונמשיך המוחין
 בבחינת דבר, שיתכן בו אתערותא דלתתא.
 וז"ש יתדבק סיועא דלתתא באתר דא.

בגין דכד דינא: משום, כי כשיבא דין
 לשרות בהעולם, יהיה מקום זה כנגדו. כלומר,
 שע"י המשכתם האורות למקום זה, דהיינו ממעלה
 למטה, יבטלו כל הדינים מהעולם. ומכאן העולם
 נהנה וניזון כי למעלה, דהיינו מההארות שממטה
 למעלה, בדוחק העולם ניזון ממנו. ולא עוד
 אלא שאנו נעלה לרקיע, ונעשה עמו מלחמה.
 שאל יוריד מבול בעולם כבתחילה. פירוש, כי
 הפרסא שנתקנה מתחת האצילות, הוא תקון
 מיוחד שלא להמשיך הארת החכמה ממעלה
 למטה. וע"כ אמרו נעלה לרקיע ונעשה עמו
 מלחמה כדי לבטל את הגבול הזה ולהמשיך
 האורות ממעלה למטה.

ויאמר ה' הן עם אחד

שסח) ויאמר ה' הן עם אחד וגו': משום
 שהם כולם כאחד ביחוד, יעשו
 ויצליחו במעשיהם. לפיכך, יסוצו המדרגות כל
 אחת לעברה. ומשום זה יסוצו גם כל אלו

(דפריי דף ע"ה ע"ב)

שלחם

דלעילא, לא ידעי, ולא אשתמודעי בר א בלשון הקדש. וכד אתבלבל י שינא
: דלהון, אתחלש חיליהון, ואתבר תוקפא דלהון.

שעא) ת"ח. דהא מלה ד דאמרי תתאי בלשון הקדש, כלהו חילי שמיא
: ידעי ביה, ואתתקפי ביה. ולישן אחרא, לא ידעין, ולא אשתמודעי ביה. ועל
דא, ארין, כיון דאתבלבל שינא דלהון, מיד ויחדלו לבנות העיר. דהא אתבר
חילייהו, ולא יכילו למעבד מדי, ברעותא דלהון.

שעב) ו להוי ז שמיה ח די אלהא מברך מן עלמא ועד ט עלמא די
חכמתא וגבורתא י די לה היא. יא דהא יב בגין יג דאנחית קב"ה, רוי דחכמתא
לעלמא, אתקלקלו יד ביה בני נשא. ובעו יו לאתגרא ביה.

שעג) יהב חכמתא עלאה, לאדם יז הראשון. יח ובההיא חכמה * דאתגלי
ליה, ידע דרגין, ואתדבק ביצר הרע, עד דאסתלקו מניה מבועי דחכמתא.
ולבתר תב קמי מאריה. ואתגליין ליה מנייהו, ולא כקדמיתא. לבתר, בההוא
ספרא דיליה, יי ידע חכמאן, ולבתר, אתו בני נשא, וארגיו קמיה.

שעד) יהב חכמתא לנח, ופלח בה לקב"ה, יכ לבתר מה כתיב וישת מן
היין וישכר ויתגל. כמה דאתמר. יהב חכמתא לאברהם, ופלח בה לקב"ה.
לבתר, נפק מניה ישמעאל, דארגיו קמי קב"ה. וכן יצחק, נפק מניה עשו.
יעקב י נסב תרין אחתן.

שעה) יהב חכמתא למשה, מה כתיב ביה, ככל ביתי נאמן הוא. כל ולא
הוה כמשה יכ שמש מהימן, בכלהו דרגין, ולא סטא יכ לביה, בתיאובתא דחד
מנייהו, אלא קאים במהימנותא עלאה, כדקא יאות.

חלופי גרסאות א גי'א לשון. ב גי'א לישנחון. ג גי'א ליג דלהון. ד גי'א מוסיף דא דאמרי. ה גי'א ידעי. ו גי'א ליאוי
ז גי'א שמא. ח גי'א דקב"ה. ט גי'א מוסיף עלמא די אלהא. י גי'א דיליה יא גי'א ליג דהא. יב גי'א
מוסיף בגין דא. יג גי'א אנחית וגי'א נחת. יד גי'א בה. טו גי'א לאתגרי. טז גי'א קדמיתא. יז גי'א וכתהוא. יח גי'א יתיב.
יט גי'א ולבתר. כ גי'א נסיב. כל גי'א לאו. ככ גי'א מתמן. כל גי'א נאמן. כמ גי'א ליה.

<p>ויאמר ה' הן עם אחד</p> <p>חכמה היא שנתגלה אליו, ידע את המדרגות. והוא נתדבק ביצר הרע עד שנסתלקו ממנו מעינות החכמה, ואחר כך שב אל רבונו, וחזרו ונתגלו לו מקצת מדרגות, מהם, ולא כבתחילה ואח"כ בספר ההיא שלו, שנחן לו רויאל המלאך ידע חכמות, ולאחר מכן באו בני אדם וחסאו ע"י אלו החכמות, לפני הקב"ה.</p> <p>שעד) יהב חכמתא לנח וכו': נתן חכמה לנח ועבד עמה להקב"ה, ואח"כ מה כתוב, וישת מן היין וישכר ויתגל, כמו שנתבאר. נתן חכמה לאברהם, ועבד עמה להקב"ה, ואחר כך יצא ממנו ישמעאל שהכעיס לפני הקב"ה. וכן יצחק יצא ממנו עשו, יעקב, נשא שתי אחיות.</p> <p>שעה) יהב חכמתא למשה וכו': נתן חכמה למשה, מה כתוב בו, בכל ביתי נאמן הוא. ולא היה כמשה איש נאמן בכל המדרגות</p>	<p>הסולם</p>	<p>מאמר</p> <p>שלהם נחלש כחם ונשכר העצמה שלהם. כלומר, שבלבול הלשון, החליש כחם למטה, שלא יכלו לכוון לבם, וכן שבר עצמתם למעלה. שעא) ת"ח דהא מלה וכו': בוא וראה כי הדבר, דהיינו ההשבעה, שאומרים התחתונים בלשון הקדש, כל צבאות השמים יודעים בו, ומתחזקים בו, דהיינו שמקבלים תוססת כה ולשון אחר אינם יודעים ואינם מכירים בו, ועל כן, הללו, כיון שנתבלבל הלשון שלהם, מיד, ויחדלו לכנות העיר, כי נשבר כחם, ולא יכלו עוד לעשות משהו בהכוונה שלהם.</p> <p>שעב) להוי שמיה וכו': יהא שמו של הקב"ה מבורך מן העולם ועד העולם. אשר החכמה והגבורה שלו הוא. כי משום שהוריד הקב"ה סודות החכמה להעולם נתקלקלו בו בני אדם, ורצו להתגרות בו. שעג) יהב חכמתא עלאה וכו': נתן חכמה העליונה לאדם הראשון, ועל ידי (דס"י דף ע"ה ע"ב *) דף ע"ו ע"א)</p>
--	--------------	--

שעו) יהב חכמתא עלאה, לשלמה מלכא. לבתר, מה כתיב ביה א במשלי שלמה, המשא נאם הגבר לאיתאל לאיתאל ואוכל. אמר שלמה ב אתי אל, וחכמתא ב דיליה ד הוא. א ואוכל: ואיכול למעבד רעותי. לבתר ויקם ה' שטן לשלמה וגו'.

שעו) ת"ח. בגין ו זעירו דחכמתא, דאשכחו אלין מההוא חכמה דקדמאי, אתגרו ביה בקב"ה, ובנו מגדל, ועבדו כל מה דעבדו, עד דאתבדרו ו מאנפי ארעא. ולא אשתאר בהו חכמה, למעבד מדי.

שעו) אבל ב לזמנא דאתי, קב"ה יתער חכמתא בעלמא, ויפלחון ליה בה. הה"ד ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי. לאו כקדמאי, דחבילו ב ביה עלמא. אלא ועשיתי, את אשר ב בחוקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם.

שעט) ר' יוסי ור' חייא, הוו אזלי בארחא. א"ל ר' יוסי לר' חייא, נפתח באורייתא ונימא מלה. פתח ר' יוסי ואמר כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך י להצילך ולתת אויבך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו. כי ה' אלקיך מתהלך, מהלך מבעי ליה. י אלא, כד"א מתהלך בגן לרוח היום. י ודא הוא אילנא, דאכל מניה אדם הראשון. מתהלך: נוקבא. מהלך: דכר.

שפ) ודא י הוא, ט דאזיל קמיהו דישראל, כד הוו אזלי במדברא. דכתיב, וה' הולך לפניהם יומם וגו'. ט הוא דאזיל, י קמיה י דב"נ כד אזיל הלופי גרסאות א ג"א משלי. וניא ליג במשלי שלמה. וניא דברי אגור בן יקה. ב ג"א איתאל, ג ג"א דילי. וניא דילה. ד ג"א היא. ה ג"א ואתי ול"ג ואוכל ואיכל. ו ג"א וערו. ז ג"א על אנפי. ח ג"א בזמנא, ט ג"א בה. י ג"א בחוקי. יא ג"א להצילך וגו'. יב ג"א אלא (אה"ל). יג ג"א ליג ורא הוא. יד ג"א מוסיף הוא דהוה. טו ג"א אויל. טז ג"א מוסיף ודא הוא. יז ג"א קמיה וניא עמיה. יח ג"א בינא.

מאמר הסולם ויאמר ה' הן עם אחד ויעבדו אותו בה. וז"ש ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי. לא כראשונים שהשחיתו עמה העולם, אלא ועשיתי, את אשר בחוקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם. שעט) רבי יוסי וכו': ר"י ורבי חייא היו הולכים בדרך. א"ל ר"י לר"ח. נפתח בדברי תורה ונאמר דבר. פתח ר"י ואמר. כי ה' אלקיך מתהלך וגו'. ושואל. כי ה' אלקיך מתהלך. הלא מהלך צריך לומר. ומשיב. אלא כמו שאתה אומר. מתהלך בגן לרוח היום. וזה נאמר על האילן, שאכל ממנו אדם הראשון. דהיינו הנוקבא שה"ס עץ הדעת. כן. מתהלך שבכאן נאמר על הנוקבא. כי מתהלך יורה על נוקבא. מהלך. על דכר.

שפ) ודא הוא דאזיל וכו': והוא דהיינו הנוקבא שהלך לפני בני ישראל כשהיו הולכים במדבר, שכתוב, וה' הולך לפניהם יומם וגו'. וה' יורה על הוא ובית דינו. (כנ"ל דף מ' אות קי"ב) ובית דינו היינו הנוקבא. וכן ההולך לפני האדם. כשהולך בדרך. שכתוב צדק לפניו יהלך וגו'. וצדק הוא הנוקבא. וכן הוא ההולך לפני האדם

בשעה

(דפוסי דף ע"ו ע"א)

באורחא, דכתיב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. ודא ה' הוא, דאזיל קמיה דב"נ בשעתא דאיהו זכי. ולמה. להצילך ולתת אויבך לפניך. לאשתזבא ב"נ בארחא, ולא ישלוט ביה אחרא.

שפא) ובג"כ לבעי ליה לב"נ לאסתמרא מחובוי. ולדכאה לגרמיה. מאי דכיו. י דא דכתיב והיה מחנך קדוש. מאי קדוש. קדושים מבעי ליה. אלא, מחנך קדוש: אלין שיפי גופא. דגופא אתחבר ואתקן בהו. ובג"כ, והיה מחנך קדוש. ולא יראה בכ ערות דבר.

שפב) מאי ערות דבר. דא מלתא י דעריין, דדא הוא מלה, דקב"ה מאיס י בה יתיר מכלא. כיון דאמר, ולא יראה בכ ערות, אמאי דבר. אלא, הני חיבי עלמא, דגעלי ומסאבי גרמיהו, במלה דלהון דנפקי מפומיהו, ו והא איהו ערות דבר.

שפג) וכל כך למה. בגין, דאיהו אזיל קמך, ואי את עביד כדין, מיד ושב מאחריך. דלא יזיל בהדך, וייתוב י מאחריך, ואנן הא אזלינן י קמיה, בארחא, נתעסק במלי י דאורייתא. דהא אורייתא, אתעטרא על רישיה דבר נש, ה) ושכינתא לא יא אעדיאת מניה.

שפד) פתח, ר' חייא ואמר. ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכלם וגו' ת"ח. מה כתיב, ויהי בנסעם מקדם. מאי מקדם. מקדמונו של עולם. י וימצאו. ויראו מבעי ליה, מאי וימצאו. אלא מציאה אשכחו תמן, מרוי י דחכמתא מקדמאי, י דאתנער תמן, מן בני טופנא, ובה אשתדלו למעבד, בההיא עבידתא דעבדו, לסרבא ביה בקב"ה, והו אמרי בפומא, ועבדי * עבידתא.

דרך אמת ה) כדי שימלא זכר ונקבה ככתוב נס' בראשית מ"ט כ'.

חלוסי גרסאות ה) ג"א ליג הוא. ז ג"א ליג דא. ג ג"א ערייתא. ד ג"א ביה. ה ג"א מוסיף ערות דבר. ו ג"א והאי. ז ג"א ויתוב. ח ג"א מאחריך. ט ג"א ליג קמיה. י ג"א מוסיף דאורייתא דקב"ה. יא ג"א אעדי. יב ג"א מוסיף וימצאו בקעה. יג ג"א חכמתא. יד ג"א דאתער. ונ"א דאתנער.

מאמר הסולם ויאמר ה' הן עם אחד

בשעה שזוכה. ולמה הוא הולך. היינו כמו שכתוב, להצילך ולתת אויבך לפניך. דהיינו להציל את האדם בדרך, ולא ישלוט בו סטרא אחרא. שפא) ובג"כ לבעי ליה וכו'. ומשום זה צריך האדם להשמר מחטאיו, ולטהר את עצמו. ושואל. מהו טהרה. ומשיב. זהו שכתוב, והיה מחנך קדוש. מהו קדוש, קדושים צריך לומר. דהיינו לשון רבים. אלא מחנך קדוש, הם אברי הגוף, אשר הגוף מתחבר ומתקן מהם. ועל כך. אומר עליו, והיה מחנך קדוש ולא יראה בכ ערות דבר.

שפב) מאי ערות וכו'. ושואל מהו ערות דבר. ואומר. הוא דבר עריות. שזה הוא דבר, שהקב"ה מואס בו יותר מהכל. ושואל כיון שהכתוב אומר, ולא יראה בכ ערות, למה לו לומר דבר. ומשיב, אלא אלו הם רשעי עולם המגעלים ומטמאים עצמם בהדבר שהם מוציאים (ורמזי דף ע"ו ע"א * דף ע"ו ע"ב)

לומר

שפה) חמי, מה כתיב, הן עם אחד ושפה אחת לכלם. בגין, דאינון בלבא חד, ורעותא חד, וממלכי בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ולית מאן דימנע עובדא דלהון. אבל י מאי אעביד, אנבל לון דרגין דלעילא, ולישן דלהון לתתא. וכדין אתמנע עובדא דלהון. שפו) ומה, בגין דהון ברעותא ולבא ד חד, וממלכי בלשון הקדש כתיב, לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודינא דלעילא, לא יכיל לשלטא בהו. אנו, או חברייא דמתעסקין באורייתא, ואנן בלבא חד, ורעותא חד, על אחת כמה וכמה.

שפו) א"ר יוסי, מכאן ס לאינון מארי דמחלוקת, יא לית לון קיומא. דהא י כל זמנא, י דבני עלמא, יו אלין עם אלין, ברעותא יי חדא, ולבא חד, אע"ג, דמרדי ביה בקב"ה, לא שלטא י בהו דינא דלעילא. כיון דאתפלגו, מיד, ויפץ ה' אותם משם וגו'.

שפח) א"ר חייא, אשתמע, דכלא במלה דפומא תלייא. דהא, כיון י דאתבלבל, מיד ויפץ ה' אותם משם. אבל בזמנא דאת, מה כתיב, כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם י ה' ולעבדו שכם אחד. וכתיב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות ה' נ"א וברעותא. ז נ"א וממלין. ג נ"א ומה. ד נ"א ל"ג חד. ה נ"א דממלין. ו נ"א לשלטה. ז נ"א וחבריא וליג או (אה"ל). ח נ"א ל"ג חד. ט נ"א דכל אינון. י נ"א דמחלקת, יא נ"א ל"ג לית לון קיומא. יב נ"א ל"ג דהא. יג נ"א דכל ול"ג דהא. יד נ"א דאינון ברעותא וליג דבני עלמא אלין עם אלין. ונ"א דאלין ואלין ברעותא. ונ"א דבני עלמא אלין ברעותא, ונ"א דבני עלמא עם אלין אלין (ר"א) טו נ"א אלין עם אלין (אה"ל) טז נ"א חד. יז נ"א בהוא. יח נ"א מוסיף דאתבלבל מלה. יט נ"א ה' וגו'.

מאמר הסולם ויאמר ה' הן עם אחד

לעשות, ודין העליון לא יכול לשלוט עליהם, אנו או החברים שעוסקים בתורה, ואנו בלב אחד ורצון אחד על אחת כמה וכמה שלא יבצר ממנו, מה שנרצה לעשות.

שפו) א"ר יוסי וכו': אר"י מכאן נשמע, שכל אלו בעלי המחלוקת אין להם קיום. שהרי כל זמן שבני העולם הם אלו עם אלו ברצון אחד ולב אחד אע"פ שמורדים בהקב"ה, לא שפט בהם דין העליון, כמו שאירע בדור הפלגה וכיון שנחלקו, מיד כתוב עליהם ויפץ ה' אותם משם וגו'. הרי שלבעלי מחלוקת אין להם קיום.

שפה) א"ר חייא וכו': אר"ת, משמע שהכל תלוי בדברי הפה, כי כיון שנתבלבל שפתם, מיד ויפץ ה' אותם משם וכו'. אבל לעתיד לבא, מה כתוב, כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד. וכתוב והיה ה' למלך על כל הארץ וגו'.

לומר ויראו בקעה, מהו וימצאו, ומשיב אלא שמצאו מציאה מסודרת החכמה של הראשונים, דהיינו דור המבול, שהתנערו שם (שע"כ נקרא המקום ההוא שנער), ובחכמה זו שמצאו, השתדלו לעשות העבודה שעשו, כדי למרות בהקב"ה. והיו אומרים בפיהם השבעוה לשרים העליונים. ועשו את העבודה, דהיינו בנין העיר והמגדל.

שפה) חמי מה כתיב וכו': ראה מה שכתוב הן עם אחד ושפה אחת לכולם, ומשום שהם בלב אחד ורצון אחד, ומדברים בלשון הקדש. ע"כ ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ואין מי שיוכל למנוע את מעשיהם. אבל אמר הקב"ה, מה אעשה, אני אבלבל את המדרגות של מעלה ואת הלשון שלהם למטה וזו תמנע העבודה שלהם.

שפו) ומה בגין דהון וכו': ומה, משום שהיו ברצון ולב אחד, ודברו בלשון הקודש כתוב, לא יבצר מהם אשר יזמו (דפו"י דף ע"ו ע"ב)